Čišło 1

Bomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewˇ će! F.

Serbske niedźelske łopjeno

W Budyschinje 3. januara 1932 Bautzen

Nowe lěto.

Ps. 121.

Pscheju Wam wjele sboża na to lube nowe lěto, cžiłosćˊ a strowosćˊ, Boži měr, Božu hnadu a Boże žohnowanje a wschitko, schtož Wam trěbne je na cžěle a na duschi, na kuble a na cžesćˊi a napoßledk wěcžnu sbóžnosćˊ, — s tutymi rjanymi starymi serbskimi pschecžemi su so saßo Serbja na ranju noweho lěta strowili. A to je lubosne a kraßne a Bóh dak, so njebychu skónczˊnje jenoˊ hischcže naschi stari Serbja to wuprajili, ale so by tež nascha młodźina tute rjane pobožne, serbske pschecže nawuknyła; k temu pak je tež nusne, so so wutroba wobnowi. Duˊ chzemy sebi tež k nowemu lětu pschedewschěm nowu wutrobu pschecˊ!

Je tola tak, hdyž do noweho lěta naschu staru wutrobu sobupschinjeßemy, dha budźe lube nowe lěto bórsy saßo kaž stare lěto, lěto se starymi hrěchami, se starymi staroscžemi, se sylsami a sdychowanjom, se starymi spytowanjemi, cžerpjenjemi, se starym mórcženjom, wumrjecžom a skaženjom. Chzesch pak se wschej khutnosczˊu nowu wutrobu měcˊ? Ty so praschesch, haj, s wotkel dyrbju ju wsacˊ a schtó móže ju mi dacˊ? Tón Knjes, wo kotrymž nasch tekst rěcži, tón Bóh, wo kotrymž Jesajaß praji: Ja chzu wam nowu wutrobu a nowe ho Ducha we waß dacˊ. Jeho prosch, stwoˊr ty, Božo we mni noweho wěsteho Ducha a daj mi tu wutrobu po twojim dobrym spodobanju, a ty móżesch wo tym pscheßwědczˊeny bycˊ, tón Bóh, kiž je tebje stworił a hacˊ dotal tak kraßnje sdżerżał, budźe tež dale wyschsche tebje. se swojim bohatym žohnowanjom.

„Tekst praji: Ja posběham swojej wocži k horam, wot kotrychž mi pomoz pschińdźe. Moja pomoz pschińdźe wot teho Knjesa, kiž njebjo a semju sczˊinił je.“

Nowe lěto posběhuje cžłowjeka na wyschschi skhodźeńk žiwjenja a s wyßokosczˊow hladamy wróczˊo a doprědka. A hdyž tak wróczˊo hladasch na sańdźene dny žiwjenja, dha je pschezo rěkało, Bóh tón Knjes wyschsche tebje a jeho žohnowanje s tobu. Kak někotre sbožo je so tebi dostało, kak někotra wjeßoła nadźija je so dopjelniła. Kak móznje je Bóh tón Knjes pomhał, hdyž so cžorne mróczˊele na njebju twojeho žiwjenja pokasachu, hdyž so dźeń do cžěmneje nozy pschewobroczˊesche. Kak rady je naß wußłyschał, hdyž jeho wo pomoz proschachmy, haj, husto prjedy dyžli my k njemu dźěchmy, smy wěrnosczˊ słowa na naß pytnyli: „Wón njebudźe twojimaj nohomaj so dacˊ podßunucˊ; a tón, kiž cže swarnuje, njespi. Hlaj, tón wajchtarˊ Israelski njespi ani njedrěma.“

Kak mile je cže troschtował, njepłacˊ tola, hdyž so rowny wotewrichu, a, njebój so, hdyž wichory psches žiwjenje czˊehnjechu. Kak husto je cže psched słym swarnował; duˊ, wróczˊo hladajo do sańdźenosczˊe, spěwaj: Khwal teho Knjesa, moja duscha, a schtoˊ we mni je, jeho swjate mjeno; khwal teho Knjesa, moja duscha, a njesapomń jeho dobrotow!

Ale sańdźenosczˊ dawa nam tež swjate slubjenje sa pschichod. Czˊi, kotrymž na Božim žohnowanju wscho leżane je, a kiž na Knjesa zyke dowěrjenje staja, maja sa zyke lěto to slubjenje: „Wón njebudźe twojimaj nohomaj so dacˊ podßunucˊ; a tón, kiž cže swarnuje, njespi.“ Cžěmne leži nowe lěto psched nami. Žołmy we wótznym kraju wyßoko dźeja, nusa a hubjeństwo dźeń wote dnja wjetsche, chzemy so bojecˊ? Ně, a saßo ně! Schto dha prajesche tamne dźěczˊatko na łódźi w najwjetschej nusy, jako mužojo tschepotachu a so smjercže bojachu na praschenje: njebojisch ty so? Kak bych mohło so bojecˊ, bě wotmolwjenje dźěsczˊa, hdyž mój nan wachuje a łódˊ wjedźe! So bychmy tajke wotmolwjenje wschitzy nawukli! K naschemu Wótzej chzemy hicˊ a proßycˊ: Ach, twoje žohnowanje, stej k naschej khudobi, njech kóžde lube ranje naß s nowoh wobdari.

My njechamy pak ſabycź, Bóh tón Knjes niz jenoż wyſchſche naß, ale wón też ſ nami ſe ßwojej hnadu. Tekſt praji: „tón Knjes ſwarnuj cźe pſchede wſchitkim ſkym; wón ſwarnuj twoju duſchu.“ Abo njetrjebaſch ty Bożu hnadu ſa twoju duſchu? Dha ſtejiſch na ranju noweho lěta, jeli ſo ßy khutny kſcheſcźan, ſ twojimi hrěchami pſched ßwjatym Bohom, kiż hrěch hidźi. Schto chzeſch ßo ſapoczecź hdyż ßnadź ſwony noweho lěta cźi poßledni krócź ßu ſwoniłe? Pſchecźelo, je pſchekhutnje wo wulku wěczność, hacż ſo by mohł ſ njej hrajkacź. Ně, cźerpaj ſe ſtudnje hnady, hiſchcźe wołaju cźe ſwony do Božeho domu, hiſchcźe móżeſch ßwoju bibliju cźitacź, hiſchcźe ßwjecźi ßo też ſa tebje ßwjate Boże wotkaſanje, njeſkomdź żanu mjeńſchinu, khwataj, a wumóż ßwoju duſchu! Pſchi ſapoczatku noweho lěta chzemy modleŕſke ruzy k njebjeßam, k horam, wot kotrychż nam pomoz pſchińdźe, poſběhnycź a ſawołacź: ach, budź ty nam, o Khryſchcźe, naſch ſchkit, knjes ryczeŕſki, hdyż ßo nam w ßwěcźe ſtyſchcźe, cźert ſchumi żałoßnje.

Potom Knjes, naſch Bóh też w naß na wſchěch naſchich pucźach jako naſcha najwyſchſcha a najwjetſcha móz. Tak chzemy ſe ßwjatym dowěrjenjom pſchichodnym dnjam napſchecźiwo hicź. Kajke budźa, leži w Bożej ruzy. Je w ßwojim cźaßu do wójny pſchezo rěkało, naſch pſchichod leži na morju, dha njech Bóh da, ſo my wſchitzy bórſy wukńjemy, naſch pſchichod leži w ruzy wſchehomózneho Boha. Pytaj Knjeſa Jeſußa, wſchitko druhe njepomha. Tón Knjes ſwarnuj twój wonkhód a nutskhód wot nětk hacż do wěczności! Hamjeń.

S Bohom, wěcznym Knjeſom wſchehomóznym, ſ naſchim Wótzom we Khryſtußu, dźeja kſcheſcźijenjo ſtroſchtnje do noweho lěta.

Hłóß: Wulki Bożo, khwalbu cźi atd.

Stworicźel Bóh ſtwori naß!
Wón je naſche wěcźne ſboże!
W ßwojim Knjeſu kóżdy cźaß
Wjeßela ßo dźěcźi Boże.
Semja, morjo, njebjeßa
Boże ſkutki prěduja!

Stworicźelej ſpěwajmy
Dźak, cźeſcź, khwalbu tu na ßwěcźe!
K jeho cźeſcźi dźěłajmy,
Każ to cźinja Boże dźěcźi,
Wótzej ßwojom' poßłuſchne!
To je jemu ſpodobne!

Bóh je naſcha nadźija,
Ssylny hród a ſkała ſboża!
Bożo khłapa wutroba,
Hdyż ju hrěje luboſcź Boża.
Wěcźna luboſcź Bóh ßam je;
S njej wſchěch ludźi wopſchimny.

Boże kraßne ßlubjenja
Wokſchewiv, troſcht naſch ßu na ßwěcźe.
Bóh je kraßnje dopjelnja
Dźeń a nóz po zykym lěcźe,
Boża kraßnoſcź wulka je,
Tràje do wſchej' wěcźnoſcźe!

Bóh Knjes ßwojoh' Ssyna dak,
Cźlowjeſtwu, kiż běſche khude
Ssmilnoſcźe ßo njewſdawa,
Sbóżne měcź chze wſchitke ludy,
Boża luboſcź, dobrota
Wjedźe naß do żiwjenja!

Bóh Knjes junu njebjeßa
Stwori nowe, ſemju nowu,
W kotrychż prawdoſcź pſchebywa;
Wěŕmy jeho ßwjatom' ßłowu!
Sſłowo Boże kraßne je,
Pucź a wěrnoſcź, żiwjenje!

Cźlowjek khutne khłoſtanje
Boże ßej ßam pſchihotuje,
W hordoſcźi a w njewěrje
Bożu wolu njelubuje;
Schtoż tu ßyje, dyrbi żnjecź,
Bóh ßo njeda ſa ßměch měcź!

Junu wſchón lud ſhromadźi
K ßudej Bóh Knjes wſchehomózny;
Prawym ſbóżnoſcź wudźěli,
Satama lud ſły a mózny.
Boża prawdoſcź rosßudźi,
Wſchěm mſdu prawu wupłacźi!

J. W.

Pomhaj ßam ßebi, a Bóh pomha tebi!

Pſchi ſaſtupje do noweho lěta mamy nadźiju, ſo nowe lěto ſ Bożej pomozu nam wrócźenje k ſtarym dobrym kſcheſcźijanſkim ſaßadam ludoweho żiwjenja pſchinjeße, wotwobrocźenje wot wucźby materialisma, po kotrymż cźěło knježi, a pſchiwobrocźenje k wucźbje nabożiny, po kotrejż duch knježi, Boži Duch w cźłowjeſkim duchu!

Materialismuß wucźi, ſo ludźo njecźinja wobſtejnoſcźe, ale wobſtejnoſcźe cźinja ludźi. To ma rěkacź, ſo ßu pſchi dobrych wobſtejnoſcźach ludźo duſchni a pſchi hubjenych wobſtejnoſcźach niz jeno hubjeni, ale też ſli. Tajka wucźba njemohła pſchiwißowarjow namakacź, njebudźeſche-li něſchto wěrnoſcźe měła. Hdyż pak chze ſchtó zyke ludowe żiwjenje na tule myßl ſtajicź, to je ſtraſchna wopacźnoſcź. Ssu tola lěni ludźo mjes bohatymi, kotrymż ßo dyrbjało derje hicź w jich ſbożu. A mjes khudymi ßu ßwěrni a pilni, kotrymż ßo njetrjeba ſlě hicź, ně, tajzy ßu w ßnadnych wobſtejnoſcźach ſpokojni, haj wjeßeli a ſbożowni.

Wjazy wěrnoſcźe je hižo we wucźbje wulkeho wucźeneho, kotryż chzyſche wſcho ſ krótkim ßłowom prajicź, kotraż rěka: ludźo njeißu wobknjeżeni wot wězow, ale wot myßlow, kotreż maju wo wězach. Też tole ßłowo je runje ſ tym prawje jebaze, ſo njeje zyle wopacźne, ale ſo w něktrym padźe trjechi, haj w jara ważnych padach móże ßo to ſa wěrne wupokaſacź. Tak ßebi khory, dokelż lěkarjej njewěri, ßnano żiwjenje woſmje. Hewak budźiſche po cźaßu wotkhorik. Jeho myßl, ſo dyrbi wumrěcź, mějeſche tajke ſchkódne knjeżſtwo nad nim.

Schto my kſcheſcźijenjo prajimy? My ßo ponižujemy pod Boże wodźenje. Tak ßebi njeſwěrimy, ſ jenym tajkim krótkim ßłowom wſchitko wuprajicź wo ſbożu a njeſbożu w ſeńſkim żiwjenju. My wěmy, ſo duch je, kiż żiwych cźini, ſo cźěło niczo njepomha. Wot Khryſtußa to wěmy. To ßo wě, ſo wobſtejnoſcźe maja wulku móz w ßebi, móz nad cźłowjekom. Ale cźłowjek móże pſchecźiwo wobſtejnoſcźam ßwoje duchowne mozy nałożowacź, móże wězy a ſtrachi miſchtrowacź, haj wobſtejnoſcźe wobknjeżicź a ſarjadowacź. A Bóh je ſ nim.

W. T.

Sa Mißijonſtwo.

Sswjedźeń Sjewjenja abo Tſjoch Kralow, je bliſko a ſ nim je tu naležna próſtwa Mißionſtwa mjes póhanami, tola pomhacź pſchihotowacź póhanam Hody.

Tutu próſtwu tołmacźi też naſche ßerbſke njedźelſke łopjeńko wſchěm Sserbam. Sserbja ßu tola ſtajnje kaž ßwojej zyrkwi tak też Knjeſowemu Mißionſtwu ßwěrni byli.

Sańdźene lěto je też ſa naſche Sakſke Mißionſtwo było cźežke lěto. Njedoſtatk w pokładnjach Mißionſtwa bě wulki. Tuž ßu dyrbjeli lutowacź a mſdy ſnižicź a też wobmjeſowacź wupóßłanje dźełacźerjow na mißionſke pola w Afrizy a Indiſkej. Ale nětk na kónzu ſtareho lěta wuſnawa Sakſke Mißionſtwo tola dźaka połne:

Schtóž Bohu Wjerſchnemu ßo podda
A ſtaji na njoh' nadźiju,
Hdyž pſchińdźe nuſa, kſchiž a ſchkoda,
Pſchi tym je Bóh Knjes ſ pomozu.

Pſchezo ſaßo doſtawaſche Mißionſtwo rjane dary a huſto doſcź pſchińdźe pomoz runje tehdy, hdyž ju najbóle trjebachu. Kolekty pſchi mißionſkich ßwjedźenjach ßu wulke byłe; też ßu dom wot domu ſběrali. Tuž njeje wulki ſkutk Sakſkeho Mißionſtwa ſchkodował: W Afrizy pſchedewſchěm bu jich mnoho póhanow wukſchcźenych. Schtóž też naſch „Mißionſki Poßoł", kotryž tola ſtoro darmo dóſtanjeſch, cźita, wě wjazy wo tym.

Cźehodla pſchińdźe tajka nuſa na Mißionſtwo? Hoſpodarſka a powſchitkowna nuſa je na tym wina; ale niz jeno tuta! Liwkoſcź pſchecźiwo Mißionſtwu je też na tym wina a to dźiwne, ſchtož ßo nětkle jewi: cźłowjekojo ßo ſapowjedźa pſchi wſchěch wudawkach a dawkach, kotreż maja, ſwjetſcha najprjedy zyrkwi a ſkutkam kſcheſcźijanſkeje luboſcźe, a ſ tym cźerpi też Knjeſowe Mißionſtwo. Dźakownoſcź pſchecźiwo Jeſußdźěcźatkej njemóže kaž niz jeho domjazej zyrkwi a woßadźe tak niz jeho Mißionſtwu dźakny dar, haj też niz wopor ſapowjedźicź.

Tola wſcho cźežke a ſrudźaze naſhonjenje njeſamóže Sakſke Mißionſtwo ſatraſchicź. Tón Bóh, kiž hacź ßem pomhaſche, jo też w nowym lěcźe bjes pomozy njewoſtaji. Kajke jeho pucźe ßu, to njewěmy, ſo pak wón ßwoje pucźe tutón wulki ſkutk dale powjedźe, to wěrimy. Tehodla pak je też kóždy Sserb proſcheny, ßo też ſa nowe lěto wot Knjeſa tuteje winizy dacź pſchiſtajicź ſa ßobudźěłacźerja a ßobudźěłacź ſ modlitwu a ſ dobroproſchenjom kaž ſ darami a ſ woporami. To njeje tola wěra, prawa wěra, kotraž chze jenož bracź a ſaßo bracź, niz pak dawacź a woprowacź. Hdyž ſtari pſchecźelio Mißionſtwu ßwěrni woſtanu a hdyž nowi ſ nowej luboſcźu ßo pſchidźěla, — a to budźe tola tak teje luboſcźe dla, kotraž ßo nam ſjewi a doſta w Jeſußu! — budźe też Sakſkemu Mißionſtwu ſaßo móžno, ſ Božej pomozu ſdźeržecź niz jeno, ale też ſpěchowacź wulki ſkutk Mißionſtwa mjes póhanami.

Tuž, kak nochzyk ty to pódla bycź, njech ßy ſtary abo nowy pſchecźel? Kak mohł a chzył ßo ty ſaprajicź?

Saßonamakany paradis.

Napißała we ßłowakſkej rěcźi Khryſtina Royowa.

I.

„Nětk pak mam runje doſcź!" ſawoła kowař Sabol a morſchcźeſche cźoło; wulku ßwójbnu Bibliju tak ſ wotmachom ſacźini, ſo bě to wſcho druhe hacź cźeſcźowanje ßwjateje knihi. Na to ſtaže wot blida.

„Cźehodla ßo ſaßo takle hněwaſch?" wopraſcha ßo jeho rjana, młoda mandźelſka pſchekhłapjena. „Hdyž ty pſchezo něſchto w njej namakaſch, ſchtož cźi potom prawje njeje, njebjeź tola radſcho dozyła wjaz Sswjate Pißmo do rukow!"

„Ach! — Schtó ßo to njedyrbjał hněwacź!?" Kowař ſaježdźe, kaž by chzył ſaßo něſchto dobre cźinicź, po ſ kožu pocźehnjenej deſzy Biblije. „Ja chzych do naſcheje Biblije pohladacź, hacź tam woprawdźe ſteji, ſo Khryſtuß pſchikaſuje, ſo dyrbimy ßwojich njepſchecźelow lubowacź, ſo dyrbimy žohnowacź tych, kiž naß pokliwaja a proßycź ſa tych, kiž nam ſchkodźa a naß pſcheſcźěhaju! — A to tu woprawdźe w njej ſteji!"

„To pak tam tola hižo wot dawna ßem ſtejeſche, Schimanje! Hižo dawno prjedy, hacź buchmoj narodźenaj!" Młoda žona wupſcheſtrě ßwoje dźěło, rukałaj ſa ßłowakſku njedźelſku draſtu, na kotrymajž bě hacź ßem wuſchiwała. „To ßmy tola hižo w ſchuli wuknyli!"

„Nó haj, ale tón muž, kotryž bě njedawno pola Jana, dopokaſa ſe ßwojich knihow, ſo mamy my wſchitko, ſchtož Knjes Khryſtuß pſchikaſuje, po ßłowje dopjelnjecź, hewak njejßmy wěrni kſcheſcźijenjo. To bě ras ſaßo ſa Martiſchez dźěda něſchto tajke, kajkež je woda młynkej na młyn!"

„Nó, cźehodla dha?"

„Njewěſch dha ty? Sańdźeny tydźeń pſchińdźe na gmejnu pißmo ßyrotkow dla, kotryž je Joſef Hladik ſawoſtajił. Dołhož hacź je ženjeny, je wón tam w Hronowje bydlił. Jako we wójnje padny, njepſchecźeže jeho wudowa ßem k nam. Ale jako nětk też wona pſched dwěmaj njedźelomaj ſemrě, naſta to praſchenje, ſchto ſe ßyrotkomaj."

„To ßym ja wot ſchołty ßłyſchała. Kak ſcźe nětk wěz ſrjadowali? Jako ty ßobotu ſ poßedźenja pſchińdźe, pytnych hnydom, ſo bě ßo ty hněwak, a tuž nochzych ßo hakle praſchecź."

„Potajkim, to je tam a ßem ſchło. Hronowſka gmejna praji, ſo ßo njebudźe ſa ßyrotzy ſtaracź, dokelž je jeju nan k nam ßłuſchał, a naſcha gmejna praji, ſo wón njeje tu nikoho a niczo ſawoſtajił; wón je był lěta dołho precźka, jeho dźěſcźi njejſtej tu rodźenej; — ſchto naß wonej to ſtaratej? — Tola wyſchnoſcź je rosßudźiła, ſo dźěſcźi do nanoweje gmejny ßłuſchatej; tuta dyrbi jeju pak dom po domje hladacź pak ſa njej na ßyrotownju płacźicź. Tu poſtany nadobo Martiſchez wuj a proſchesche, ſo njeßměmy dźěſcźi ſe wßy dacź; hdyž my jich telko žiwimy, budźe to też ſa tutej hiſchcźe doßahacź; a potom ſapocźa hnydom ſ tym, ſo je Knjes Jeſuß Khryſtuß prajił: „Schtóž jene tajke dźěcźatko w mojim mjenje pſchiwoſmje, tón pſchiwoſmje mje." Wón naß proſchesche, ſo njebychmy tola ſ tutymaj dźěſcźomaj Ssyna Božeho ſ naſcheje gmejny wupokáſali, doniž młynk Hucźko na njeho njeſawoła: „Nó, wujo, wſmicźe ßebi jej tola wy hromadźe ſ tym žohnowanjom Božim, kotreż wy nam lubicźe! Waſche ßu dźě hižo wotroſcźene a po wſchěm ßwěcźe rosbrójene, waſcha žona je wumrěła, wy ſcźe ßamlutki. My njemóžemy tola woprawdźe naſchim žonam žanych zuſych dźěcźi k naſchim domoj pſchiwjeſcź. My mamy wſchitzy na ßwojich doſcź!"

„Ja ßym ßebi hižo na to myßlił," ſnapſchecźiwi wuj, „jenož ßwojeje ßamotnoſcźe dla njejßym ßo ſamolwił; pſchetož tak małe dźěcźi trjebaja macźerje. Ale Bóh tón Knjes budźe ßo ßam ſa naß ſtaracź a mi telko mudroſcźe da, ſo ſamóžu wbohimaj małymaj bycź ſdobom ſ nanom a ſ macźerju!"

Tak rěcźeſche ſtarz tehdy, a my ßebi myßlachmy, ſo jenož tak rěcźi, — ale, jako wcźera dźěſcźi pſchińdźeſchtej, je jej tola k ßebi wſak!"

(Pokracźowanje ſcźěhuje.)

Schtož ſwjeßela.

Se Ssmolinow ßo piſche nĕſchto, ſchtož zyle wĕſcźe kóždeho ſwjeßela, pſchedewſchĕm naſchich Sserbow, kotſiž drje ßu tola wſchitzy pſcheczelio a ſpĕchowarjo Knjeſoweho mißijonſtwa a ßo hotuja, ſa póhanow hody woprowacź hodowny dar, darujo tak dar hodowneho dźaka Jeſußdźĕczatkej.

W jenej ſ woßadow bĕ tam na Ssmolinach dźĕczźo, kiž wſchelke dźĕła czini kaž je to dźĕczźi czinja: ſa druhich bĕha a pſchinoſchuje, do rĕpy khodźi a to a tamne czini. To, ſchtož ſa to doſtawaſche, ßebi hromadźe, ale niz wſcho ſa ßebje. Porjadnje khowaſche ſe ßwojich małych dokhodow pjenjes ſa Swonkowne Mißionſtwo Knjeſa Jeſußa. Połdra lĕta je tak ßwĕru hromadźiło. Nĕtk je pſchinjeßła tutu ßwoju nalutowańku ßwojemu fararjej, bĕ 20,98 hriwnow.

Kak wulka to ſumma ſa tuto dźĕczźo a też ſa jeho ſtarſchej, czim wjetſcha, hdyž nuſa tak wulka. Wona bywa pak hiſchcźe wjetſcha ſ tym, ſo bu ſ wjeßelej luboſczu darjena, haj woprowana ſa to, ſo by ßo kraleſtwo hodowneho Sbóžnika a Krala twariło tu na ſemi!

To ſwjeßeli!

Pomhaj Bóh!

„Pomhaj Bóh!“ praji dźenßa naſche njedźelſke łopjenko, „Pomhaj Bóh Wam do noweho lĕta a w nowym lĕcźe a žohnuj jo Wam a Waß we nim!“ — S tym je wſcho wuprajene, ſchtož nam lĕto ſbožowne, wĕrnje ſbožowne czini. Bjes Božeho žohnowanja wono to njebudźe, ſ Božim žohnowanjom pak to budźe, budźe a byrnjež my jo žiwi bycź dyrbjeli pod hiſchcźe cźeżſchimi wobſtejnoſcźemi. Boże pucźe dźĕ ßu pſchezo dźiwne pucźe, a Boże pucźe žohnowacź a pomhacź ßu zyle wĕſcźe też dźiwne. Wón njepomha pſchezo tak, ſo cźeżu a nuſu, abo, ſchtož naß tyſchi, wot naß woſmje, nĕ, wón pomha huſto też tak, ſo naß w nuſy a pod cźeżemi dale wjedźe, ſo pak naß, hdyž jeho proßymy a ßo jemu dowĕrimy, wuhotuje ſ mozami, ſ kotrymiž wſcho, też to najcźeżſche, ſnjeßemy, a w nuſy, też w najwjetſchej, pſchĕtrajemy. Derje nam tola teho ßłowa Božeho, kotreż praji: „Moje myßle njejßu naſche myßle a waſche pucźe njejßu moje pucźe, praji tón Knjes; ale tak wjele wyſchſche njebjeßa ßu dyžli ſemja, tak ßu też moje pucźe wyſchſche dyžli waſche pucźe a moje myßle dyžli waſche myßle!“ A derje nam też we nowym lĕcźe, hdyž ſ wĕru a ſ dowĕru do tuteho ßłowa a do teho, kotryž jo praji, póndźemy pſches nowe lĕto! Tehodla: ſo bychmy tola wĕrjazy byli w nowym lĕcźe! Proſchmy tuž wo wĕru, wuproſchmy ßebi tuž wĕru, ßylnu wĕru, wĕrnu kſcheſcźijanſku wĕru hnydom na brjoſy ſtareho a noweho lĕta! My dźĕ njewĕmy, ſchto hižo po prĕnich krocźelach nadeńdźemy. — Tajku wĕru hajicź a ßylnicź chze we wulkej woßadźe ßwojich cźitarkow a cźitarjow naſch njedźelnik „Pomhaj Bóh“ a tak ßłužicź jenotliwym kaž ßwójbam kaž zyłemu ßerbſkemu ludu. A pſchi tym pomhaj jemu kóždy jenotliwy ſe ßłowom a ſe ſkutkom, ſe ßwĕrnym ßobudźĕłom a ßwĕrnym cźitanjom a pſchipißowanjom a dopißowanjom! A wſchitzy ſjednocźmy ßo pſchezo ſaß a ſaß w modlitwje a dobroproſchenju pſched Bohom, dobroproſcho jedyn ſa druheho, ſa naſche woßady, ſa naſch ßerbſki lud, ſa naſch zyły kraj a lud, ſa ſdźerżenje a dobywanje kſcheſcźijanſkeje wĕry a zyrkwje w ludu a kraju a ſa ſpomožne žohnowane ſkutkowanje naſcheho łopjenka, ſo by było ſe žohnowanjom krajej, ludej, jenotliwemu a tak pomozne pſchi nowotwarje noweho wĕrneho ſboża w kraju a ludu a tak ſaßo Bohu k cźeſcźi. — Haj, tak, lube cźitarki a lubi cźitarjo na brjoſy ſtareho lĕta 1931 a noweho lĕta 1932 wutrobne: Pomhaj Bóh! — —

Tute nutrne ſbožopſchecźa wupraja naſche łopjenko dźenßa pyſchene prĕni ras ſ nowym wobraſom, ſ nowej „hłowu“, kaž to prajimy. Po dołhich a komdźazych pſchihotach ßmy nĕtk tak daloko. Stary wobras bĕ dodźerżany a je nam tak nĕkak hacž kónz ſtareho lĕta pſchĕtrał. Jón ſnowa ſhotowicź, ſa to njebĕ pſchicźinow doſcź; njeje to tola žadyn ßerbſti wobras. Tehodla bĕchmy ßo ſa nowy a to ßerbſki rosßudźili. Tu jón nĕtk macźe. Wón nam wjele praji. Dajmy jo ßebi wſchitzy prajicź a cźińmy po tym! — Wjaz dźenßa wo tym nochzemy prajicź. Doprajimy pak poſdźiſcho hiſchcźe ßłowczko. To jene pak woſtanje a woſtań na pſchezo: „Pomhaj Bóh.“

Nakład. Redaktor.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Silveſter a Nowe lĕto matej ſa ßobu wſchelakeho, khutneho kaž wjeßełeho. Khutny a wjeßeły nadobo je tón nadawk wobeju, napominacź, ſapłacźicź a wurunacź ſliczbowanja. Khutne je to napominanje ſa teho, kotryž ma płacźicź, ſchtož winojty, a ſwjeßelazeho naſhoni tón, kotryž płacźenje doſtawa. Tuž cźiń kóždy temu, kotremuž je winojty, tajke wjeßele w tutym njewjeßołym cźaßu. My mamy nĕtkle czim bóle wſchitzy nadawk, ſwjeßelicź druheho; tuto ſwjeßelenje ßmy dozyła tak hižo winojcźi. Jo wužada ßebi nimo teho powſchitkowna nuſu, kotruž ſ tym pomhamy pſchewinycź a wolóžicź. A nade wſchĕm ſteji prawo. A prawo dyrbi tola prawo woſtacź! To chzemy tola wſchitzy. — Mjes tymi, kotſiž maja ſapłacźenje doſtacź, ßu też nabożne a njedźelſke łopjeńka a ſ nimi też „Mißionſki Poßoł“ a „Pomhaj Bóh“. Jimaj wobĕmaj je nuſne, ſo ſapłacźenje doſtanjetej, a to wjeßele, ſo wſchitzy jimaj wſcho ſapłacźa, je wobĕmaj popſchecź a ſ nimaj tym wſchĕm, kiž ßo ſa tutej ßerbſkej łopjeńzy ſtaraja, kaž duchowni, wucźerjo, pſchekupzy a druſy, pſchedewſchĕm pak naſcha ßerbſka cźiſchcźerńja w Budyſchinje. Silveſter a Nowe lĕto, wobaj dnjej prajitej khutnje: Dźi kóždy a cźiń, ſchtož jeho pſchiſßkuſchnoſcź hewak a w tutym cźaßu dwójzy! — A mjes tymi, kotſiž bychu rad doſtali, haj doſtawali tak wokoło Silveſtra a Noweho lĕta, — a wobaj dnjej ſtej hiſchcźe w hodownym cźaßu! — płacźenje a pjenjeſy a dary, ßu też naſche „ſkutki kſcheſcźijanſkeje luboſcźe“; mjes nimi „Snutskowne Mißijonſtwo“, „Swonkowne Mißijonſtwo“, „Guſtav-Adolfowe Towarſtwo“. Też tutym wſchĕm je nuſa, ſo dyrbjeli doſtacź wſcho, ſchtož mohło ßo jim nĕkak dacź, dokelž maja ſaßo pomhacź, wjele nuſy pſchewinycź. A ſo ßo jim ſ tym ſdobom wjeßele doſtanje, njetrjeba ßo hakle prajicź; a to ſ połnym prawom, dokelž je tola jich najrjeńſchi nadawk, wjeßele pſchihotowacź. Tuž, ſchtóž tu cźini wſcho, ſchtož móże, cźini ſ tym dwójzy wjeßele. —

Liſtowanje: Br. w B. ſa Sswj. Sjewj. (4. 1. rano.) — K. w K. ſa 2. po Ep.

Samotwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihařnje, ſap. dr. ſ twobm. ruk. w Budyſchinje.
Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pjenjezkow.

Serbske spěwarske

su na předań w Serbskej knihařni w Budyšinje

Čisło 2

Bohaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźełał,
Słowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatk
Zradny je.

Za staw spróchny
Napoj mócny
Lubosc ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosc da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Nech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske niedźelske łopjeno

W Budyschinje 10. januara 1932 Bautzen

Sswjedźeń tśjoch kralow.

Ješ. 60, 1—3.

W tutych dnjach śtejimy na kónzu hodowneho cźaßa. Sswězy Božodźěśćoweho śchtoma ßo nam wjazy nießwěcźa. Wschědne žiwjenje se ßwojimi nadawkami, staroścźemi a prózami ßaßo ßwoje prawo ßebi wot naß žada. Dyrbi pak nětk hodowny ßwjedźeń śapomnity wostacź, doniž w nowym lěcźe ßaßo hody nießwjecźimy? So njeby to ßo śtako, so njebychmy hody podarmo ßwjecźili, chże ßwjedźeń tśjoch kralow nam hiśchcźe ras pschiwołacź, śchtož chzedźa hody naß wucźicź:

„Stawaj! Pytaj ßwětło! Rosßwětluj ßo! Pschinieß ßwětło!“

Schto bě tamnych tśjoch kralow wabiło, ßo na daloki wobcźežny pucź do židowskeho kraja podacź? Jaßna, dźiwna hwěźda bě ßo jim w jich domiśnje pokaśała a jich do Bethlehema wjedła. Sswětło pytacź, běchu wuschli. W žłobje jo namakachu, tamne ßwětło, wo kotrymž Marcźin Luther tak rjenje śpěwa:

Tak wěcźne ßwětło śkhadźa tam,
Jewi nowu ßwětłoscź nam,
Też w nozy jaßnje ßwěcźi ßo
A da nam Boże dźěcźatstwo.

Schto ßy ty na hodownym ßwjedźenju pytał? Cźłowjeske dary? Wjeßele na jaßnoscźi hodownych ßwězow? Wschitke tajke śwonkowne wězy ßu nimo. Jenož jene wostanje: hodowne ßłónzo, kiž je ßo nam w Bethlehemje śeśkhadźało. Tam je Boże wěcźne ßwětło na śemju dele pschiśchło a je wschitke mozy cźěmnoscźe, pod kotrymiž śdychnjemy, hrěch, ßmjercź a cźerta, doczěriło. Naśch Knjes wschak ßam wo ßebi praji: „Ja ßym ßwětło ßwěta; schtóž ßa mnu dźe, tón njebudźe w cźěmnoscźi khodźicź, ale budźe ßwětło žiwjenja měcź.“ Njeżada ßo też tebi po tutym ßwětle? Njeje cźi druhdy na śemi, kaž dyrbjał ty w cźěmnej nozy khodźicź? Njeśnajeśch ty nóz hrěchow, nóz staroścźow, nóz boloścźow? Też ty trjebaśch ßwětło wot Bethlehema, ßwětło ś wyßokoscźe. Pytaj ßwětło ßwojeho žiwjenja, pola Jeśußa jo namakaśch! Pytaj Knjeśa Jeśußa! Wschitko druhe njepomha.

A potom: Stawaj! Rosßwětluj ßo!

Sy-li ty ßwětło namakał, dyrbi ßo też w tebi a ś tebje ßwěcźicź. Hdyž k Jeśußej pschińdźeśch, khodźiśch jako hinaschi, jako nowy cźłowjek dale, wośmjeśch něschto ś jeho bohatstwa ßobu do ßwojeho khudeho žiwjenja. Kaž Knjes, tak też jeho wucžobnizy. Wón njepraji jenož: „Ja ßym ßwětło ßwěta,“ ale też: „Wy scźe ßwětło ßwěta.“ To je naśch hodowny nadawk na zyke lěto. Se ßwojeje mozy drje njemóżemy tutón nadawk dopjelnicź. Ale jene móżemy: S poknoscźe jeho ßwětła bracź hnadu ża hnadu. Kaž měßacźk ßwoje ßwětło wot ßkónczka dostawa a śemi dale dawa, tak dostawamy też my ßwoje ßwětło wot naścheho Knjeśa, niz so bychmy jo ża ßebje wobkhowali, ale ßwětej dale dawali. Kak móżemy to cźinicź? To naß naśch Knjes wucźi śe ßłowami: „Tak ßwěcź też waśche ßwětło pśched ludźimi, so bychu waśche dobre śkutki widźeli a waścheho Wótza w njebjeßach cześcźili.“ Móża ludźo też na tebi tajke dobre śkutki widźecź a ża to Boha khwalicź? Kóżdy móże a dyrbi ßo ßwěcźicź, njech je też na najpotajniśchim kucźiku.. Też ty, moja stara macźerka, kiž dyrbiśch cźicho na khorołożu leżecź. Scźerpliwje ßwój kśchiž na ßo wsacź bjes żarowanja, ale ś wjeßełej kścheścźijańskej wěstoscźu: też to rěka, ßo ßwěcźicź, śe ßwojim khudym žiwjenjom Wótza we njebjeßach khwalicź.

A potom njeśapomń ßwojich ßobucźlowjekow, kiž kraßne Jeśußowe ßwětło njeśnaja. Też dźenża Jeśußowe ßłowo płacźi: „Cźěmnoscź pschikrywa śemju a mrokota. Niż jenož w dalokich póhańskich krajach, ale też w twojim wótznym kraju, haj w twojej woßadźe: kelko cźěmnoscźe, kelko ludźi, kiž bjes

Boha pſches žiwjenje khodźa! Wboſy ludźo bjes ßwětła. Chzeſch ty jich w cźěmnoſczi woſtajicź? Ně, ſtawaj, pſchinjeß jim ßwětło! Niz jenoż twój duchowny, ale też ty dyrbiſch ſ prědarjom evangelija bycź, ſe ßłowami a ſe ſkutkami. Sswjedźeń tſjoch kralow naſche myßle pak też won do póhanſkich krajow wjedźe. Kelko ludow, kelko milijonow ludźi, kiž drje ßwětło Božeho ßłónczka widźa, ale niz wěczne ßwětło wot Bethlehema, kiž w duchownej cźěmnoſczi khodźa, kiž pak na tebje cźakaju, ſo by ty jim ßwětło pſchinjeßł. Ty wěſch, na kajke waſchnje móżeſch k temu pomhacź, ſo by ßo też jim hodowne ßłónczko ſekhadźało. Sserbja ßu pſchezo pſchecźeljo ßwjateho mißijonſtwa byli a tajzy chzemy też woſtacź. K temu pomhaj nam Bóh. Hamjeń.

Saßonamakany paradis.

Napißała we ßłowakſkej rěczi Khryſtina Royowa.

(Pokracźowanje.)

„Wot cźeho budźeja to jenoż žiwi?“ Młoda žona poſtanu, ſawali ßwoje dźěło a ſaměri ßo ſe ßwojimaj cźornymaj wocźomaj do woblicźa muża. Jako žaneje wotmolwy njedoſta, rjekny, cźoło morſchcźo: „Sa naß Curowſke žony njeje to žana wulka khwalba, ſo njeje w zykej gmejnje žaneje było, kiž by cźinicź chzyła, ſchtoż Knjes Khryſtuß każe. Te jene njemóżeja, dokelž maja pſchewjele dźěcźi, te druhe, dokelž maja pſchemało dźěcźi! Martiſchez wuj je lěta dołho mjes nami žiwy, kaž ßebi to Boże ßłowo żada. Sswoje dźěcźi je derje ſaſtarał a ßwoje ſamóženje mjes nje rosdźělił; ßebi ßamemu je jenoż telko woſtajił, ſo by mohł ſe ßwojej žonu ſkromnje žiwy bycź. Dźenßa khodźi wón, kiž bě něhdy bur, na dźěło; měſto kruwy ma wón jenoż jenu koſu a tſi wowzy, kotreż jemu gmejnſki paſtyr ßobu paßy. Stara Ssuchez wudowa ſtara ßo wo jeho ſchaty a pjecźe jemu khlěb ſa tón kuſk pola, kotreż hižo lěta dołho wužiwa, ale wona je ßama kaž cźěło. Schto budźe wona wo tajkim pſchiroſtku dźěła prajicź, to njewěm.“

„Cźehodla mi tole wſchitko powjedaſch?“ wrěſny wón na nju. „Bych ßnadź ja tebi tutej dźěſcźi dyrbjał do domu pſchiwjeſcź? By ty jeju rodźiła?“

„Mje ßo njeje nichtón praſchał! Ja wſchak nimam też tu pola waß niczo chzycź! Ty ßy ßej mje khuduſchinku wſał ſa žonu; niczo we waſchim domje njeje moje; — to je mi twoja macź huſto doſcź prajiła! — Ja njemóżu tu pola waß, byrnjeż to runje chzyła, cźinicź, ſchtoż Knjes Khryſtuß każe. Nima žaneho ſmyßła, ſo hakle wo tym rěcźimy! Tola to dyrbju prajicź: Mi ßo lubi, ſo je Martiſchez wuj w naſchej wjeſzy žiwy a ſo je tomu ſadźěwał, ſo bu naſch Knjes Jeſuß Khryſtuß ſ njeje wuſtorcźeny.“

Młoda žona wuńdźe ſe jſtwy, a jeje muž ſtejeſche hiſchcźe dołho pſchi woknje. Na jeho cźole bě ßo ſamróczżiło.

II.

Mjes tym pſchiprawi ßebi w „hětzy pſchi rězy“ — tak jej wo wßy rěkachu — maka ßwójba ßwoje žiwjenje ſa pſchichod.

Ssuchez cźeta, ſtara ſtulena žónka, bě runje łožo njebocźiczkeje Martiſchoweje potrywa ſ poßleſchcźemi, kotreż běchu dźěſcźomaj po maczernej ßmjercźi ſawoſtałe, a ßnadne kruchi draſty, kotreż běſchtej małej ßobu pſchinjeßłej, do nanoweje łódki ſkładła, w kotrejž ſawoſtajeńſtwo ßwojeju ſtarſcheju khowaſchtej. Nětk powěſcheſche kuchińſku nadobu, kotruž běchu cźi, kotſiž běchu w Hronowje tak wjele wotnoßyli, wbohimaj ßyrotkomaj ſ wulkeje hnady woſtajili. Dźěſcźi, ſchěſcź abo ßydom lět ſtary Ondriſchko a ſchtyri abo pjecźlětna Iluſchka rjadowaſchtaj ßebi ßwoje małe dopomnjeńki a hrajki w kucźilu pſchi kachlach. Domjazy poß Sahraj pſchihladowaſche tak mudrje, jako by k temu wjele prajicź měł.

Jſtwicźka bě khuduſchka, kajkeż to w tajkich ſtarych hětkach ßu, ale wona bě cźiſta. Pſchi woknomaj bě ßylna dubowa ławka ſ lahnu, pſched njej runje tajke blido ſ běłym rubom; na tutym leżeſche pokruta khlěba, kiž bě ſ běłym rubiſchkom pſchikryta; pódla njeje bě tam Biblija ſ druhimi knihemi. Wokna běchu cźiſte a jaßne; pſches dwě widźeſche rěcźku a někotre cźěſchnje na tamnym boku rěcźki, pſches tſecźe wokno bě do dwora widźecź; tam ßo ſchědźiwz ſkhileny prózowaſche, wſchelakeho rjadowacź. Rjane ßlěbroběłe włoßy, kotreż jemu hacź na ramjeni padachu, wobrubjachu pſchecźelniwe ſtare wobliczo. Tuto bě zyle wěſcźe w młodych lětach jara rjane było; wo tym ßwědczeſchtej nětkle hiſchcźe wulkej, błyſchcźatej módrej wóczży.

Jako ßo ſchědźiwz ſruna, bě widźecź, ſo bě wón we ßwojich młodych lětach był rjany ſchwižny pachoł. Sawěſcźe w zykej Ssurowje njebě tehdy nahladniſcheho hólza hacź to Pětr Martiſch bě.

Starz ſaſtupi do jſtwy a da lubemu ßłónczku też kuſk nuts ßwěcźicź.

„Derje, ſo pſchińdźecźe, wujo!“ rjekny žona. „Ja ßym hižo hotowa a dyrbju domoj khwatacź. Pokrutu khlěba ßym wam pſchinjeßła. W komorzy macźe dobre kaž kißałe mloko. Też hejduſchku ſa poliwku ßym wam paliła. Wy trjebacźe jenoż cźopku wodu pſchilinycź. Ja płokam dźenßa pola ßußodźiny a woſmu hnydom waſche a dźěcźaze ſchaty ßobu. Wſcho druhe matej hiſchcźe cźiſte. — Wjele njeje, ſchtoż wbohuſchzy matej, ale Ssyn Boži je hiſchcźe mjenje měł. Wón budźe ßo wěſcźe ſa njej ſtaracź!“

„Macźe prawo, Kata. Wón pomha nam we wſchěm. Tukhwilu mějcźe rjany dźak, doniž wam njemóżu ſapłacźicź. Proſchu waß, wſmicźe dźěſcźi ßobu, ſo byſchtej pucź wědźałoj, hdyž jeju ras k wam póſcźelu. Pokażcźe jimaj też pucź do hajnkownje, pſchetoż ja dyrbju knjeſej hajnikej powěſcź póßłacź. Wón je njedawno po mnje póßłał, ja pak njemóżach k njemu dóńcź. Ssnadź je wón wocżaknył ſ tym, ſchtoż je měł.“

Poł hodźiny ßnadź poſdźiſcho dźěſchtej dźěſcźi, ßo ſa ruku dźerżo, po ſchěrokim lěßnym pucźu. Ow, bě to wjeßele! Wjewjercźki kukachu ſ hałoſow ßylnje wonjazych jědlow na njeju, ſybicźki, ßykorki a dyponaki wjeßelachu ßo na pſchemoh a kokula da ßwoje ſcźěkawe: „Kukuk!“ ßłyſchecź. Boßy nóżzy dźěſczow tłóczachu ßo hłuboko nuts do mochoweho puzaka; Boże ßłónczko koſcheſche njepſchikrytej dźěcźazej hłójczży, cźornowłoßatu hólzowu a ſłotowłoßnu kudźerjawu holczżynu. Haczrunjeż bě tuta jenoż wobleczena koſchulku ſ hrubeho płatu a pißanu ßukniczżku, bě tola wſchitko ña njej rjane. Najrjeńſche pak běchu njewinowatei ßornojtej wóczży, kotrejż pod dołhimi mikawczżkami tak dowěrliwje a tak połnej praſcheniow do ßwěta kukaſchtej, jako by chzyła dźěcźaza duſcha ßo praſchecź ſa wſchěm, ſchtoż njeſnajeſche, woßebje pak ſa tym, ſ wotkel jej pſchińdźe to dobre, kotrehoż ßo nadźijeſche. Holczżka njebě hiſchcźe cźiſcźe 5 lět, jej bratr niz zyle 7 lět. S pokulojteho ſaßonjeneho woblicża hólzoweho, kotreż bě ßłónzo ſbruniło, błyſkaſchtej dwě cźornej wóczży ſjawnje a ſprawnje do ßwěta. Jeli ſo hólz wotroſcźe, budźe to ſchwarny pachoł.

„Hdźe chzetej dźěſcźi?“ Hłuboki, kruty hłóß kaſaſche makłymaj pucźowarjomaj poſaſtacź.

Holczżka hladaſche dowěrliwje ſe ßwojimaj wóczżkomaj do mjeswocża nahladneho knjeſa, kotryż, tſělbu pſches ramjo, pſched nimaj ſtejeſche. (Pokracźowanje ſcźěhuje.)

Sslowa fakſkeho krajneho biſkopa ſa nowe lěto.

W tutym lěcze proſchu, ſo bych ßměł woßadźe woßebity nowolětny poſtrow wuprajicź. Žane nowolětne ranje njewěmy wſchak, kajki budźe kónz lěta a ſchto do dźěła a do nuſy w nim na naß cźaka. Dźenßa pak bjerjemy pſchi wſchej ſwonkownej a ſnutskownej nuſy luda a jeho žiwjenja woßebje khutne ſtaroſcze ßobu do noweho lěta, a pſchezo ſaßo pſchedobywa ßo praſchenje, hacź pſchětrajemy. Ja njetrjebam to dale roſeſtajecź, ale chzu nanajkhutniſcho proßycź, ſo ßo my, jeli ſo woprawdźe hody ßwjecźachmy a w Jeſußowym mjenje do noweho lěta ſaſtupichmy, do zyłka ſjednocźimy, cźiſcze hotowi, ſhromadnje pſchětracź we wſchěm, ſchtoź pſchińdźe. My chzemy ſpytacź, jedyn druhemu pomhacź a ßłużicź.

Ja mam pſchede wſchěm tſi próſtwy:

Najprjedy woſpjetuju hiſchcze ras tu próſtwu, kotruž pſched něſchto měßazami wuprajich, ſo my hoſpodarſkim ſtaroſczam naſchich bratrow a ßotrow damy też naſchim bycź. Njewoſpjetuju, ſchtoź tehdy prajach. Jenoź dopominam na to, ſo ßu nuſy mjes tym pſchibywake a ſo budźa po wſchěm ſdacźu ſa jenotliweho hakle prawje pſchibywacź, hdyž budźeja make pomozy, kotreż hody pſchinjeßechu, pſchetrjebane. Cźim bóle nuſa pſchiběra, pſchiběraj też ſwólniwoſcź pomhacź!

Potom pak proſchu wo to, ſo ßo dale ſhromadnje wo to prózujemy, ſnowa twaricź žiwjenje naſcheho luda na kſcheſcźijanſkim ſałožku. Schto ßo móże a dyrbi ſtacź, wo tym njech ßu měnjenja wſchelake. Jeli ſo je naß Bóh chzył měcź ßamoſtatnych cźłowjekow, njeje hinak móżno hacź ſo ßu też w ſjawnym žiwjenju měnjenja wſchelakore. Jenoź ſo by naß, kiž my we Jeſußowym mjenje dźemy do noweho lěta, pſchi wſchej wſchelakoroſcźi jednocźiła ſnutskowna pſchesjednoſcź! My pak ßmy nětk naſtróżazeho, haj żałoſtneho doczakali, ſchtoź hubje nochzetej wuprajicź: krajan je morił krajana. Hdyž wſchě liczby ſliczíſch, cźe naſtróża, a jich doſcź cźłowjekow naſcheho cźaßa je w ſtraſche, k temu pſchiwukńycź. Tu njeje żaneho ſamołwjenja abo ſawodźewanych. Se wſchej ßwjatej khutnoſczu proteſtujemy my w mjenje Boha, pod kotrehoż wěcźnej, njepſcheměnjomnej wolu ßmy! Nawopak pak my też ſaßo pſchecźiwnikej lubimy tu luboſcź, kotruž chzedźa naß hody wucźicź. Ssamo cźi, kiž pſchecźiwo hodam wojuja, dyrbja pola naß ſacźucź potajnſtwo luboſcźe, kotraž je ßo hody ſjewiła. Ale wſchak, woſpjetuju: Tuta luboſcź je ßwjata luboſcź! Wona je tehodla ßudźenje a wona budź też ßudźenje wſcheho, ſchtoź je pſechcźiwo Bohu. Jenoź na tutym ſałožku natwarimy naſch lud ſnowa!

Wſchemu dźěku ſa nowotwar naſcheho luda w kſcheſcźijanſkej myßli je, kaž wěmy, nětkle też w němſkim kraju ſaßadne njepſcheczelſtwo naſtało: organiſazija bjesbóżnoſcźe. To tſecźe dyrbi potajkim bycź, ſo ja waß wołam do wojowanja pſchecźiwo tutej organiſaziji, kotraž je nam wójnu pſchipowědźiła. Ssnadź ßmy my tola pſcheſwólniwi, měcź ſtrach, kiž tu hroſy, ſa pſcheßnadny. My ßmy ßo na to ſwucźili, ſo móże kſcheſcźijanſtwo jenoź w boju ſ bjesbóżnoſczu poſtupowacź. Prěni krócź je pak ßebi nětk też w němſkim kraju bjesbóżnoſcź ſ wotmyßłom organiſaziju wutworiła, kotraž ßaha hacź do najmjeńſchich wjeſkow nuts, a jeje wojowanje ma wjednikow, kotſiž wědźa, ſchto chzedźa. Schto móżemy cźinicź? Na trojake ſmějemy dźiwacź. Najprěńſche budźe, ſo mamy, też w najmjeńſchej wjeſzy, wótrje kedźbowacź, hacź ßo tam tuto hibanje hiba. Tu ma „Snutskowny wubjerk“ woßadneho ſtupjeńſtwa ważny nadawk. Potom pak mamy, kaž ßo ßamo wot ßo roſumi, pſchecźiwo nadpadej ſ napſchecźiwnym wojowanjom wuſtupicź. Pſchi tym dyrbi ßo kóżdemu jenotliwemu pſchewoſtajicź, hacź ßo wón, ſnajo wobſtejnoſcźe, rosßudźi, w ſhromadźiſnach bjesbóżneho hibanja ßam ſa kſcheſcźijanſku wěru wuſtupowacź abo niz. Na kóżdy pad ma ßo něłak pſchecźiwo organiſaziji bjesbóżneho hibanja ſ jeje ſkutkowanjom a ſ jeje ſhromadźiſnami ſaßadne napſchecźiwne hibanje ſbudźicź. Hiſchcze ważniſche pak je też dźenßa ſaßo, ſo poſitiwnje, ſo ſ zyłym ßwojim ſadźerżenjom ſa kſcheſcźijanſtwo ßwědcźimy! Poſtarajmy ßo tak ſa to, ſo tuto hibanje też tych doßahnje, totſiž nětkle hiſchcze nimo Božich ßłużbow du. Też mamy kaž nětak móżno pytacź rosmołwu a dorěcźenje dozpicź wo praſchenjach ſpóſnacźa, ſ kotrymiž tuto bjesbóżne hibanje ſwißuje. Hacź ma ßo to w ſhromadźiſnach towarſtwow abo w ſjawnych ſhromadźiſnach, w nowinach abo mjes jenotliwymi ſtacź, njehodźi ßo tu prajicź, też niz pſchepytowacź, ſchto by pſchihódniſche było. Jenoź ſo by ßo tajkeho ſtało! Też to dyrbi ßłużba bycź, kotruž bjesbóżne hibanje hibanje ſa zyrkej wukonja, ſo wono tak nětotru móz, kotraž hacź ßem na boku woſta, ſwoła, wojowacź a ßwědcźicź ſa zyrkej.

Ja móżu kónczejo wſchitko to też tak wuprajicź: Bóh je chzył, ſo ma bjesbóżne hibanje ßłużicź k temu, ſo woła k rosßudźenju, haj ſo pomha rosßudźenje pſchewjeſcź. Bjesbóżne hibanje nuſuje też tych, kotrychž njemóżeſche zyrkej wjazy k ßebi pſchiwabicź, ßo praſchecź ſa tym, ſo ſamóżemy woprawdźe wěrne wotmołwjenje dacź na tamne praſchenja. So njebychmy tola ſabyli: Poſdźiſchi cźaß budźe ßebi wot naß ſliczbowanje żadacź wo tym, ſchto ßmy ſ tutym cźaßom wojowanja cźinili. Tuž ſwěrmy ßo do tuteho wojowanja w tej wěſtoſcźi, ſo je dobycźe pſchi naſchim Boſy!

Macźerje doprědka!

Runje wußłyſchach krótti pſchednoſchk ſ radija. S tutoho tu jenicźke krótke ßłowcźko, to, kotreż na naſtawcźk napißachmy: „Macźerje doprědka!“

„Doprědka!“ — Němz praji: „An die Front!“ — je ſnate wójnſke heßło. Nětkle je wójna. Nuſa wojuje pſchecźiwo nam. A niz jenoż jena. Zyke wójſko. A tuto móżeſch do dweju pokkow rosdźělicź: Snutskowne nuſy a ſwonkowne nuſy. Wſchě ßu po ßwojim ſtraſchne; najſtraſchniſche pak ßu tola ſnutskowne nuſy, nuſy duſche, nabożiny, wěry, ßwědomja.

„Macźerje doprědka!“ rěkaſche to prjedy w radiju. A zyle w myßli pſchednoſchowarki mózemy tuto heßło naſchim macźerjam dale dacź. „Macźerje doprědka w nuſach, w kotrychž nětkle naſchi młodźi ßu, kotſiž nimaja dźěła a tola bychu tak rad dźěłali!“ Woni pſchińdu ſ tym do nuſow, do ſwonkownych, ale pak też do ſnutskownych: jich myßle, jich wutroba ſabłudźi ßo tak lohzy na pucźe, kiž ßu połne ſchkodowanjow ſa duſchu a cźěło. Najſchkódniſche je, porokowacź, ſo dźěło nimaja, ſo tuž niczo njeczinja, ſo wokoło dundaja. Niz mjenje ſchkódne je, ßobu ſpěwacź ſrudny kěrluſch ſkorżenja a wobſkorżowanja. Ně: „Macźerje doprědka“ a do boja pſchecźiwo wſchěm każenjam a ſtrachom a nuſam, kotreż chzedźa ſkaſycź waſcheho dźěſcźa, waſcheho wulkeho, doroſcźeneho dźěſcźa wutrobu a myßl, duſchu a cźěło, haj zyke žiwjenje. Tyßaz ſkładnoſczow macźe, pokaſacź, ſo ſcźe macźerje ſ wyßoko wukhwalenej „macźerńej wutrobu“. Kaž je kóżdeje wutroby najßylniſcha móz luboſcź, tak też macźerńeje wutroby. A luboſcź wſchitko ſamóże. Schto to rěka? Cźitaj 1. Kor. 13. Tam wſchitko ſteji.

Ale wono je hischcże ßerbßich macżerjow wjele, kotreż nimaja dżěczi, kotreż ßu bjes dżěła. Njemyßlcże ßebi wy, lube macżerje, so wam njepłaczi runje tak jara tuto heßło: „Macżerje doprědta!“ Płaczi! Ssnadź macże muża bjes dżěła. To by było ßamßne wobßtaranje. Ale niz jeno to. „Macżerje doprědka“ we wojowanju dozyła, we wojowanju pßechecżiwo zykej armeji wulkich a małych nußow, woßebje pak pßechecżiwo wójßku ßnutskownych nußow, kotreż ß wulkimi ßtrachami hroża młodym a ßtarym, mużßkim a żónßkim, haj ße ßmjertnymi ßtrachami! Wy macżerje macże tola tu wulku ßławu, so waßcha wutroba bóle hacż żana druha k nabożinje, haj k Bohu pßichkhilena je, so ßo bóle a wutrobniscko modlicże a dobroproßchenje cżinicże hacż ßchtó druhi, so nanajlěpje troßchtujecże. Kóżdy, kiż tole dokonja, je nětkle trjebany. A tuż też wy pßchede wßchěm, tute macżerje.

Ale niz jenoż domach we ßwójbje a domje! Zyle wěßcże tam najprěnißche a najwoßebnißche měßtno tajkeho ßkutkowanja! Ale niz jeno tam! Roshladujcże ßo! Dokoła wokoło ßo namakacże jich doßcź, kotßiż waßcheje pomozy trjebaju: młodżi a ßtari, mużßzy a żónßke. Roshladujcże ßo we wßy a we woßadże a hewak. Doßcź jich namakacże, kotrymż macżeńneje pomozy runje trjeba je.

Powěßcże klincża pßches lětßtotki, so ßu macżerje do krwawneje bitwy khwatałe ßobu wojowacź, jako mużojo a ßynojo poczinachu wußtawacź a zofacź. W tutym wojowanju, w kotrymż ß naßchim zyłym ludom ßmy, njemóżeja ani mużojo ani ßynojo doczinicź, tu rěka: „Macżerje doprědka!“ Wßchě mozy ßu trěbne, so wobßtejimy, a wßchě bróńje, kotreż macże, nałożujmy, so dobudżemy! A wy macżerje, kiż wy ßdobom mandżelßke a hoßpoßy ßcże, wy macże tych bróńjow a mozow mnoho a dobrych. Tuż do ßhromadneho boja ßa ßhromadne lěpßche, ßa ßhromadne wěrne ßbożo! Haj wy, kiż wy macżerje ßcże, doprědka!

Zyrkej a ßtat.

Pjenjeżna nuża dże ß nami ße ßtareho do noweho lěta. Wona traßchi każ ßtaty tak zyrkwje. Też romßko-katolßka zyrkej njeje pßchepußchczena. Bamżowy finanzny ßaßtojnik je ßo wo tym wuprajił. Vatikan liczi lětnje 180 milijonow Lire dokhodow a runje tak wjele wudawkow. Do tutych milijonow njeje ßobuliczene 70 milijonow ßa miżijonßtwo. Dokhody cżerpja pak jara pod hoßpodarßkimi a też pod politißkimi wobßtejnoßcżemi wßchelakich krajow. Mexikanßka ßzyła niczo wjazy njeßcżele. Spanißka je hewak 5 milijonow pßchinoßchowała; boja ßo, so budże to nětk wjele mjenje, haj, so ßnadź dozyła niczo njedoßtanu. Też ß Ameriku, kotraż je woßebje wulke dary ßłała, njeßcżele wjazy telko; amerikanßzy Katolikojo ßu hižo woßjewili, so chzeja ßa dary, kotreż wuwoßtawaja, naturalije do vatikanßkeho měßta ßłacź.

Statny preßident Hindenburg je jenej ß lutherßkich woßadow měßta Newyorka němßku Bibliju póßłak. Tuta bu woßadże w Božim domje ßwjatocżnje pßchepodata. Wo tym ßo w nowinach piße, so je preßident Hindenburg ßo na prěnjej ßtronje tuteje Biblije ßjawnje a doraßnje ke kßcheßcźijanßkej wěrje a k lutherßkej zyrkwi wußnak. — Wo zyrkwi, kotraż tutu Bibliju doßta, ßhonimy, so ßo w njej ßa lěto junu Boża ßłużba w nižoněmßkej rěczi wotměwa. Lětßa bě do tuteje telko nutrnych pßchißchło, so njemějachu ruma. W Sjednoczenych Statach je mało Božich domow, w kotrychż ßo Boże ßłużby w nižoněmßkej rěczi — plattdeutßch — wotměwaja. Duchowny wobdarjeneje zyrkwje je jeniczki farar w rańßchich kónczinach Sjednoczenych Statow, kotryż je tuteje rěcże mózny.

Wßchelake ß blißka a daloka.

S **Noßaczizy.** Hody dowuklinczachu ß póhanow hodami. Też w naßchej woßadże ßmy ßpytali pßchi wßchej nuży, haj runje dokelż nuża je, hody pßchihotowacź a ßbudżowacź hodownu radoßcź. Naßche „Towarßtwo woßadnych żonow“ bě, każ poßlednje lěta hižo też, nadawk pßchewjało, tu we woßadże hodowne wjeßele pßchihtowacź a wono wotmě na farje tßeczidżeń ßwoju hodownu ßwjatocżnoßcź. Na farje bě pak też hižo do hód hodowny hibot. „Towarßtwo młodych holzow“, kotreż je też druhe lěta hižo druhim ßpytało hody pßchihotowacź, bě pßchißchło je wßchelakorymi rjanymi darami ßa hodowne wobradżenje tam, hdżeż je nuża a ßrudoba. Dokelż żony domach we woßadże wobradżachu, chzychu holzy ßwonka woßady pomhacź wobradżecź. Se ßwojich darow ßhotowichu ßchtyri rjane póßłanki, w kotrychż bě wßcho mózne trěbne a ßwjeßelaze nutskach, każ draßta, jědże, poprjanzy, jabłuka a druhe. Tute a dwě dalßchej pjenjeżnej poßyłzy ßu wotpóßłałe. A ßo ßu ß tym prawe hodowne wjeßele ßbudźiłe, wobßwědcża mjes druhim liß ß Rudnych Hór, ß kotrehoż tu něßchto ßtajimy: „ . . . Sa Waßch hodowny dar . . . a ßa hodowny paket dżakuju ßo Wam w mjenje tych, kiż ßmědżachu tute dary doßtacź, ß zyłej wutrobu. Wy ßcże nam ß tym wěrne a prawe hodowne wjeßele pßchihotowali . . . Nuża woßadow tu na wyßchinje Rudnych Hór je jara wulka. W . . . hißchcże niz tak wulka każ w . . . , dokelż tu ßebi jenotliwi woßadni . . . pomhaja pßchezo ßaßo jedym druhemu. W . . . je pak to jara ßrudno. Wobydlerjo ßaßkużuja ßebi ß domjazym dżěłom ßnadny pjenjes; na hodżinu maja 8—10 pj. So tu tohodla też ßa najnußniße hußto pjenjes pobrachuje a ßo to w kuchinje hußto tradanje, je wěßte. Njedawno běch we ßwójbje — macź je wtutych hodownych dnjach ßwojim 5 dżěczom, 1—8 lět ßtarym, wumrěła — w kotrejż njemóżachu ßo dżěczi ani ßchtrympy ani bunzlow wobucź, dokelż pjenjeßy pobrachowachu, wßchě dżěczi jenak ßaßtaracź. Wowka cżini wßcho ßchtoż móże ßa tute dżěczi, haczrunjeż ma jenoż ßnadnu rentu ßa wudowy — 13,50 měßacżnje. — To je jedyn wobras ßa jich wjele! Pßchezo ßaßo ßamßne hubjeńßtwo, kotreż widżißch! A tola dyrbi ßo pßchi wßchěm hubjeńßtwje Boża luboßcź widomna ßcżinicź. A to ßcże Wy cżinili. Mějcże wutrobny dżak ßa to! Wuprajcże tutón dżak młodym holzam towarßtwa. Wone ßu dokonjałe Khryßtußowy ßkutk w tutym hodownym cżaßu. Bóh żohnuj wßchě ß bohatßtwom ßwojeje hnady a ßmilnoßcże.“

Lißtowanje: Sa wßchě woßady, woßebje ßa wßchěch kk. fararjow, woßjewjamy ß tutym, so naßch njedżelnik a woßadnik „Pomhaj Bóh“ cżaka na **woßadne rospramy** w lěcże 1931, kotreż chze rad we ßwojich prěnich cżißłach tutoho lěta woßjewicź.

Redaktor.

K. w K. ßa 2. po Ep. — R. w B. ßa Sept. — R. we L. ßa Sex.

Porjedżeńki: W nowolětnym kěrlußchu prěnjeho cżißła dyrbjeßche rěkacź: 3,3: Lóżo khłapa wutroba. — 5,1,2: Bóh Knjes ßwojoh' Ssyna da cżłowjeßtwu. — 8,4: Satama ludßky a nózny.

Samoßwity redaktor farar Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźißchcź a nakład Ssmolerjez knihicźißchcźerńje a knihaŕnje, ßap. dr. ß wobm. ruk. w Budyßchinje.

Wukhadża kóżdu ßobotu a płaczi ßchtwórcźlětnje 108 pjenjeżkow.

Čžišło 3

Bohaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske niedźelske łopjeno

W Budyschinje 17. januara 1932 Bautzen

2. njedźela po Tsjoch kralach.

1. Tim. 6, 11—16.

Židam a póhanam běsche Sbóžnik Khrystuß ßo wojjewił. Židam, jako běsche cżaß dopjelnjeny a Jesuß bu pod židowski sakoń stajeny, so by jón dopjelnił a wumoženje wot hrěchow ßwojemu ludej pschinjeßł. Póhanam, jako tsjo mudri s rańscheho kraja pschińdźechu, so bychu ßo k njemu modlili, jako wón potom też husto njesy ßlubjeneho kraja pschekroczi, so by też nad póhanami ßo ßmilił a jim pomhał, kaž dźowzy Kananejskeje żónskeje. Nad póhanskim ßwětom jeho kraßnosćż a jeho ßwětło bóle a bóle skhadżesche, jako bu jeho ßłowo a jeho wumożeński skutk też póhanam prědowany, też naschim prawótzam w ßerbskim kraju; a dźenża wón jako ßłónzo żiwjenja skhadża a wschitkim móznym abo też małym póhanskim ludam, hdyż wone pschijimaja we wěrje jeho evangelijon. A tola na jene sjewjenje Khrystuża my wschitzy hischće cżakamy, na jeho poßlednje mózne sjewjenje, na jeho sjewjenje na poßledku cżaża k ßudźenju żiwych a morwych. Kajkehoż wón tebje potom nadeńdźe, tajki budźe twój woßud do wěcżnosćże. Pschetoż niz wjazy, so by wón cżerpił a wumrjeł za shubjene cżłowjestwo. Wón pschińdźe, ale so by ßwět ßudźił. Wschako je wón něhdy jako cżłowjek ßo narodźiwschi jemu wschitku prawdosćż dobył a jón k sbóżnosći powołał. Tak móże wón też nětko płody ßwojeho skutkowanja, cżerpjenja a ßwojeje wopornjweje ßmjercże wocżakacż. Tuż hotujmy ßo na tutón rosßudżazy pschikhad teho Knjesa! Japoschtoł Pawoł, kotremuż bu Khrystußowe sjewjenje na puczu do Damaskona nastork k dospołnemu sjnutskownemu pscheměnjenju a sapoczatk kschescżijanskeho żiwjenja a ßwěrneho wucżobnistwa, ßwojeho wucżobnika a młodeho sastojnskeho bratra Timotheja na tuto poßledńje wulke sjewjenje Khrystußowe kedźbliweho cżini a jeho napomina, so by na tuto rosßudżaze poßledńje sjewjenje stajnje pschihotowany był a tohodla Khrystußowu wolu bjes poroka dopjelnił. Tole też nam płacżi. Tuż praschej ßo:

Kak masch ßo hotowacż na poßledńje
wulke sjewjenje Khrystußowe?

1. Wojuj dobre wojowanje wěry!
2. Pósnaj dobre pósnacże wo Khrystußu!
3. Sapschimń wěcżne żiwjenje!

I. Jako Boži cżłowjek dyrbisch na Khrystußowe sjewjenje cżakacż. Njewěriwi ludźo naschego cżaża chzedża najradscho wschitko seßwětnicż a Boże myßle a pocżahi na Boha se wschehowuwjasacż. Woni chzedża Boha a jeho kraleństwo s domow, se schule, se sjawneho żiwjenja wotstronicż. S tym pak by nasch lud żałostnje wokhudnył a woßłabnył a njeby khmany był k prawemu wojowanju. Skerje by wón bórzy sapadnył do ßwětnych żadosczow a s nimi ßo skasył a saschoł a njemeł żaneho wěcżneho żiwjenja; pschetoż ßwět sańdźe se ßwojimi żadosczemi. Wschako widżicże, so bóle a bóle nowocżaßne póhanstwo nastanje a ßwětna ßebicżiwosćż s njewěry cżaża. Ale ty, o cżłowjecże Boži, smiń ßo teho! Smiń ßo teho skaženja a njemëra! Wobhladuj ßo ty s wjeßełosczu jako Boži cżłowjek! Bóh dobywa wschak nad wolu zyłeho njewěrjazeho, ßamopaschneho ßwěta! Boži cżłowjek je wjazy hacż ßwětny cżłowjek. Bohu pak ßłuschesch niz jeno, dokelż je cże Bóh stworił, ale woßebje też, dokelż je cże jeho ßyn s woporom ßwojeho zyłeho żiwjenja wumóhł. Cżehodła je wón pschinjeßł tutón wulki wopor? So bych ja ßam jeho był a w jeho kraleństwje pod nim żiwy był a jemu ßłużił we wěcżnej prawdosczi, njewinosczi a sbóżnosczi (każ Luther tak rjenje we wukładowanju 2. artikla praji). Jako Boži cżłowjek smiń ßo wscheho hrěcha. Twój samër żiwjenja je nadobnischi: Hoń pak sa prawdosczu, sa bohabojasnosczu, sa wěru, sa luboscżu, sa sczerpliwosczu, sa cżichosczu! To ßu poczinki, hódne wscheho prózowanja. S nimi dostanjesch Boże a też cżłowjekow spodobanje. S nimi ßłużisch a pomhasch cżłowjekam. S nimi móże ßo też

žwjenje naſcheho zyłeho luda a ſtata ſeßylnicź. Bohabojaſnoſcź a wěra wſchak pobrachujetej. Wjednizy luda ßo huſto njeczuja wjazy Boha ſamołwiczi a tehodla wutrjebuja ſkładnoſcź knjeżenja. Tak je też mjes ludźimi. Schtóż ßo Bohu ſamołwity njeczuje, też Boże kaſnje njedźerži, je ßebi ßam ßwój Bóh. Też dźěczi ſtarſchimaj njepoßłuchaja, hdyż měnja, ſo njejßu nikomu ſamołwiczi. Tehodla też prawdoſcź w naſchim ludu huſto doſcź njeknježi, dokelż ludźo Boži wěczny porjad njeczeſcźa, ale kóżdy chze ßwoju wolu pſchetłóczicź. Schtóż pak njeje wot Bożeje luboſcże pſchewſaty, też praweje luboſcże pſchecźiwo bliżſchemu, praweje ſcźerpliwoſcże a cźichoſcże njeſnaje. Tohodla ßo telko njeluboſnoſcże, njeſpokojnoſcże a hary namaka. Pawoł ßwojemu ſchulerjej Timothejej nutrnje do wutroby jaſchcźěpi khutne napominanje, ſo by dobre wojowanje wěry wojował a ſo by pſchikaſnju Božu dźeržał njeſwjaſanu a bjes poroka hacź na ſjewjenje naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta, kotreż budźe pokaſacź w ßwojim cźaßu tón ſbóżny a ßam mózny, kral wſchitkich kralow a knjes wſchitkich knježich. Pſchi wſchěm wojowanju naſcheho cźaßa cźi tola prěnja pſchikaſnja płaczi: W o j u j d o b r e w o j o w a n j e w ě r y. Tak wojujeſch ſ wuſpěchom; pſchetož wěra tola dobudźe. Khryſtuß ßam wojuje ſa ßwoje kraleſtwo a jónu pſchińdźe jo dokonjecź. Wſchitke druhe kraleſtwa rospadnu, dokelż ßu ſachodne. Namóż ßwěta ßo minje, knjeżſtwa mamona rospadnu. Schtóż we wobßwědźeńſtwje abo wužiwanju ßwěta ßwoje ſboże pyta, budźe ſjebany. Kſcheſcźijan jako cźłowjek Boži njech ßo hlada a ſminje teho, to jemu njepſchiſteji. Naſcha wěra je dobycźe, kotreż je ßwět pſchewinyła.

II. Tole pſcheßwědčenje pak maſch ty, kſcheſcźijano, też p ó ſ n a c ź a pſched ßwětom w u ſ n a c ź. P ó ſ n a j a w u ſ n a j d o b r e p ó ſ n a c źe w o K h r y ſ t u ßu! Jenoż ſ tym móżeſch druhich dobycź ja Khryſtußowy raj. Ludźo naſcheho cźaßa ßo pſchejara hańbuja, wo ßwojej wěrje rěczecź a ju wuſnacź pſched ludźimi. Tohodla ßebi cźile potom huſto myßła, ſo woni żaneje wěry nimaju. Njeſtajej ßwoje ßwětło pod kórz. S tym nikomu njeßwěcźiſch. Starſchi pſchemałło ßwojim dźěczom wuſnawaju ßwoju wěru, taš ſo dźěcźi tule njepytnu. Kak někotryżkuli mjelczi wo najwjetſchim ſnutſkownym bohatſtwje pſched ludźimi, ſo njeby hinak ßebi myßlazych ſkanił; to je wopaczna bojaźń. Někotſi ßamo ßu ßo ßwojej wěrje a zyrkwi wotrjekli, dokelż ßo hańbowachu pſched ßobudźěłaczerjemi abo chzychu měr měcź pſched jich hanjenjom abo klubu cźinjenjom. Ale je cźi mór ſ cźłowjekami ważniſchi hacź měr ſ Bohom? Naſch Sbóżnik praji: Njeſtrachujcże ßo tych, kiż cźěło ſabija a potom niczo wjazy cźinicź njemóża. Ja pak chzu wam ſjewicź, koho ßo macże bojecź: Bójcże ßo teho, kotryż, hdyż je morił, też móc ma, do hele cźißnycź. Haj, ja praju wam, teho ßo bójcże. A cźehodla chzeſch ßo najwjetſcheho a najſbóżniſcheho hańbowacź a twoju wěru ſapręcź? Twój ſbóżnik praji: Schtóż nje ſapręje pſched cźłowjekami, teho budźe cźłowjeka Ssyn też ſapręcź pſched ßwojim njebjeſkim wótzom. Wěſo ma tajke wuſnacże wo Khryſtußu ßo ſtacź niz jenoż ſe ßłowami, ale też ſe ſkutkom. Pawoł Timotheja dopomni na jeho rjane wuſnacże wěry pſched wjele ßrědkami a pomina jeho, ſo by na tym dźeržał; wjele rjeńſche ßwědčenje je wobßwědčił Khryſtuß Jeſuß ßam pod Pontiom Pilatom. Tehodla też wěř Jeſußej! Też ty, luby cźitarjo, ßy drje ras dobre pósnacże ſcźinił w něżnej młodoſcźi na dnju konfirmazije, ale ſ tym njeßmě hižom doſcź bycź. Wjele ważniſche je, nětko też w żiwjenju ſe ßłowom a ſe ſkutkom ßo ke Khryſtußej wuſnacź. Lózſcho běſche w kemſchach pſched wěrjazej woładu ßwoju wěru wuſnacź, cźeżſcho je w żiwjenju a pſchi wſchědnym dźěle pſched njewěrjazymi abo pſchecźiwnikami ßwoju wěru wuſnacź. Ale też to ßebi njeſpuſchcź!

III. W tejle wěrje do Khryſtußa wſchak też leži wěczne żiwjenje. Tohodla ſ zyłej duſchu a ſ zyłej mozu ſ a p ſ c h i m ń w ě c ž n e ż i w j e n j e, na kotreż ßy powołany pſches Božu hnadu! Haj, k tomu ßłuſcha zyły cźłowjek. Njebudź pokojcżny; nichtó njemóże dwěmaj knjeſomaj ßłużicź, wy njemóżecże Bohu ßłużicź a mamonej. Njekabłaj! Ale ſ zyłej duſchu lubuj Boha wyſche wſcheho! Wón je to żiwjenje, a tak doſtanjeſch wěczne żiwjenje. Twoja połna luboſcź Dyrbi jemu płaczicź. Wón cźi potom też wſchitko da. Schtóż pak ßwoju ruku na płuh położi a roshladuje ßo wróćo, njeje khmany ſa Boże kraleſtwo. Chzeſch ßo ty ßnadź ludźi dla Bohu wotrjeknycź a potom wot cźłowjekow něſchto wulke wocźakowacź? Woni cźi njemóża wjele dacź a na kónzu cźe w nuſy ßameho woſtaja, haż w ßmjertnej nuſy cźe njemóża dale pſchewodźecź. Ale Bóh móże cźi wſchitko dacź, wón móże cźi ſe wſcheje nuſy pomhacź a ßamo pſches cźěmny dół ßmjercże cźe pſchenjeſcź. Wón ßam ma njeßmjertnoſcź a bydli w ßwětle, do kotrehoż nichtó ſtupicź njemóże. Schtó móże jemu napſchecźo ſtupicź? Schto móże wón pak wſchitko dacź! Tuż ßebi, mudry cźłowjecże, derje pſchemyßl, wot koho maſch něſchto wocźakacź! Sapſchimń to żiwjenje, kotreż Bóh cźi poſkicźuje! To je prawa mudroſcź, to je ſbożo! Tak ßo hotuj na ſaßopſchińdźenje ßwojeho ſbóżnika! Tak khodź w napohladże jeho poßledniho wulkeho ſjewjenja! Njeſaplecź ßo do żadoſcźow ßwěta, ale měj jaßne pósnacże wo Khryſtußowej kraßnoſcźi a wuſnawaj to ſprawnje pſched ludźimi a ſapſchimń to żiwjenje, kotreż je wón pſches ßwoju hnadu cźłowjekam pſchinjeßł!

Saßonamakany paradis.

Napißała we ßłowakſkej rěcźi Khryſtina Royowa.

(Pokracźowanje.)

„Proſchu, mój dźemoj do hajnkownje“, wotmołwi hólz.
„Schto dha tam chzetaj?“
„Martiſchez dźěd je naß póßłał.“
„Tak? Wój ſtej potajkim jeju dźěſcźi?“

„Haj, proſchu“, ſarěcża tu holcźka, „mój ßmój tej, kotrejż je ßebi dźěd na měſto Sbóżnika wſak.“

„Hm! Schto dha da dźěd hajnkownje prajicź?“

„Wy drje ſcże knjes hajnik?“ ſhuda hólz. „Wón nje tehdy khwile měł, jako po njeho póßłaſchcże. Wón da ßo praſchecź, hacź by mohł wam ſ něcźim k woli bycź.“

„Haj, ja dam jemu wjele dobreho prajicź. Njech wón jutſje rano pſchińdże a ßwoju ſtaru, cźeńku koßu ßobu pſchinjeße; wón budże wědźecź, ſa cźo. Też wój móżetaj ßobu pſchińcź; ſa waju mam tohorunja dźěło. — Hólcże, ty drje ßy hižo 7 lět! Waju wjeß leži też pſchi lěßu? Snajeſch ty hriby?“

„Ja je wſchě ſnaju, dobre a jědojte. Huſto ßym ſ macźerju w hribach był. Też Jluſcha wě hižo, kotre ßu jědojte.“

„Nó, tuż pójtej ras ſo nmu!“

Hajnik winy ßo na pobocżny pucź.

„Na tutu cźiſcźinu njeßmě nichtó; tu ſteja zyle małe ſchtomiki, kotreż hakle ßu loni ßadźane“, rjekny hajnik, ßadźi Jluſchku pſches kałaty grot a pomhaſche hólzej, jón pſcheſkocżicź.

„Też ja ßym ras ſ macźerku ſchtomiki ßadźał, a wona je mi prajila, kajka ſchkoda to je, tajke małe ſchtomiki łamacź.“

„Ty ßy mi mudry a budźeſch mi też na tutu maku kedźbowacź. — Wotſchcźipń mi tamne wulke, ſchěroke łopjena a potom pójtej.“

„Ei, ei! kelko hribow!“ Holcźka kleſkaſche ſ rukomaj. „A tajke rjane a młode!“

Hajnik ſwjerczi ſ czełowych kopjenow tity a da je dźěſczomaj, kotrejž běſchtej wſchej ſbožownej. „Sběrajtej, dóniž ſo njewróczu, ale jenož te wjetſche! Małe hribiczki njech hiſchcze roſtu!“

Tole prajiwſchi woteńdże a woſtaji jej ſamej ſe wſchěm bohatſtwom.

„Tute kurjatka ſběraſch ty, Jluſchka, do twojeje ſale; te chzenny ſebi połodnjo ſpjez. Te druhe woſmjemy dźědej ſobu, jeli ſo nam je knjes hajnik da.“

„Wěſo nam je da!“ wobkrucźi holczka. „Wón dźě je tak duſchny!“

Dźiwnje bu ſ tym muž hnuty, kiž ſo runje wróczi, a to bě też na jeho wótrym wobliczu widźecź. A wono naß też pſchezo ſaßo hnuje, hdyž pytnjemy, ſo ſo nam tak bjeſe wſcheho dowěrjeja.

„Nó, dźěſczi, matej hižo doſcź?“

„Doſcź!“ wyſkaſche holczka a pokaſa ſalku „Ssměmoj tute ſobu dom wſacź?“

„Ssmětej! Tola nětk pójtej! — Schto czinisch tam, ſ tym ſchtomikom?“

„Wón bě cziſcze do praſchizy ſapleczeny; ja ſym praſchizu wottorhnył, hewak dźě njeby mohł roſcź!“

Hajnik ſjědźe hólzej pſches kuſk włoßy a ponthaſche ſaßo woběmaj pſches płót. Potom dowjedźe wobej ſaßo na hłowny pucź a woſpjetowaſche jimaj, ſchtož mějeſchtej dźědej prajicź. Sa nimaj hladajo, kak ſbožownej domoj khwataſchtej, ſdychny ſ waha: „A tamni bychu jimaj khěžku wot khěžki khodźicź dali abo bychu jeju tyknyli do jeneje ſ tamnych wulkich kaßarmow! Tutón muž je jej pſchijał na měſto Khryſtußa! Ja ſebi myßlu, ſo je ſebi ſ nimaj wjazy hacź jene žohnowanje pſchißwojił!“ —

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

Zyrkej a ſtat.

Němſka pſchińdźe ſ tydźenja, kotryž bě połny roſßudźenja; to bě ſpósnacź hižo, jako buchu — wutoru — tute rynczki pißane. A ſ Němſkej pſchińdu też wſchě druhe kraje, kotrymž běchu kanzlerowe ßłowa wo njemóžnoſczi, tributy płacźicź, rěczane, ſ tydźenja, kotryž bě połny roſßudźenja. Nadźijomnje 17. januara hižo wěmy, ſo bě czaß a ſo běchu ludy ſrake doſcź, tajke pſchipowědźenje Němſkeje ßłyſchecź a pſchijecź a ſo nětk ſa pſchichod po nim ſtožicź. Wono je zyle njepłódne, prajicź, tajke ßłowa dyrbjale hižo dawno rěczane bycź. Wono je wulke praſchenje, wot kotreho czaßa ßem ßu bywſche njepſchecźelſke ludy tak daloko, tajke woſjewjenje ßłyſchecź a pſchijecź a niz ſ namozu ſakroczicź. Nam ſo ſda, ſo niz dołho hiſchcze. A hacź dozyła ßu, pokaże ſo bórzy. Je jich tola też hiſchcze doſcź tu, kotſiž ſo nětko hiſchcze wojerſkeho ſakrocženja boja a wo wobßadźenju rěcza. Bóh tón Knjes chzył dacź, ſo ſo tute roſßudźenja, ſ kotrymiž naſcha wyſchnoſcź pſchi ſpočzatku lěta pſched ßwět ſtupi a kotreż ßu w poßlednim czaßu, tak też w ſilveſterſkich ßłowach ſtatneho preſidenty Hindenburga, ſo pſchiſjewjake, w běhu lěta k žohnowanju zyleho luda a kraja wuwija; Bóh tón Knjes nochzył tehodla hladacź na to, kak jich telko w ludu jeho ſabywa, a nabožinu, haj naſcheho Sbóžnika Jeſuſa Khryſtuſa ſa pódlanſke ma, kaž mózeſche to — też pſchi ſpočzatku tuteho lěta!! — w nowinach czitacź. Njech Němſka, njech ſtat, njech politika czinj telko a telko ważnych roſßudźenjow, ſ kotrymiž chze pomoz a ſbožo ſa luda kraj dozpicź, to roſrißaze a najważniſche roſßudźenje dyrbi zyły lud a ſ nim kóždy jenotliwy czinicź, a to je to, ſo ſo wobroczi k Bohu a ke Knjeſej Jeſußej, ſo wěri, ſo je žiwy w žiwej wěrje do Jeſuſa Khryſtuſa naſcheho jeniczkeho Sbóžnika a Wumóžnika! Hakle potom ſměje wěrne ſbožo! A tajke wobſbožaza wěra, kotraž je ſdobom luta móz a ßylnoſcź, njejewi ſo w liwkoſczi a njepſchecźelſtwje pſchecźiwo kſcheſcźijanſtwu a zyrkwi a nabožinje a woßadźe a Božemu domej a w ſapowědźenju pſchißłuſchnoſczow a nadawkow, ſ kotrymiž zyrkwi a nabožinje a wěrje do khribjeta pſchińdźeſch, ale w ſjawnym a ſprawnym wuſnaczu, kotreż wutrobu, ſe ßłowom, ſe ſkutkom, ſe zyłym ſadźerženjom a žiwjenjom wuſnawaſch, a we ßwěrje a luboſczi!

Sa młodźinu ſtaraja ſo nětkole woßebje też evangelſke towarſtwa młodźiny, mužſkeje kaž žónſkeje. Dźenża tu jenož naſpomnimy, ſo budźe w domje młodych holzow w Niederrödern pola Radeburga wot 29. januara hacź do 5. februara kurſus, kiž je woßebje wuhotowany ſa młode holzy ſe wßy. Tak nětkotra njemóže nětkole wjazy na ratarſku ſchulu; tutón kurſus chze ſa to něſchto poſkiczicź, woßebje pak też ſa ſnutſkowne wudoſpołnjenje a wuhotowanje. Sa wſcho hromadźe ma ſo 18 hr. ſapłacźicź. — Wot 23. februara hacź do 7. měrza wuhotuje ſo w ßamßnym domje tak mjenowany „ßwobodny czaß ſa młode holzy, kotreż ßu bjes dźěła a ſaßłužby“. Na tutón tu pſchezo hižo pokaſujemy. Drobniſcheho wo wſchěm ſhoni kóžda młoda holza pola woßadneho towarſtwa ſa młode holzy a pola ßwojeho fararja abo hnydom pola: Ev.-luth. Jungmädchenbund in Sachſen, Dresden-A 1, Bürgerwieſe 8.

Wo Ruſkej a kak je wona hody ßwjeczika, pißaja też politiſke a powſchitkowne nowiny nadrobniſcho. A to je derje tak. Němſkej njemóže ſo lěpſcha ßłužba ſtacź, hacź ſo ſo jej pokaže, hdźe pucź wjedźe bjes wěry. A ſapočzatkow je tu doſcź. A njepſchecźelow kſcheſcźijanſkeje wěry a liwkich je tu też doſcź a to na politiſkej lěwizy kaž prawizy; trjebamy jenož pokaſacź na bjesbóžnych po ruſkim waſchnju a na ſwjaſki kaž Tannenbergbund. Drobniſcho wo ruſkim hodownym ßwjedźenju a podobnym piſchemy druhi raz.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S Nošacźiz. Naſch dołholětny zyrkwinz, nětko na wotpočzinku, wuměnkař Karl Felſa w Trußyzach ßwjeczi jutſje, da-li Bóh, ßwoje 94. narodniny. Dźeń 18. januara 1838 narodźi ſo tu w Trußyzach. Daloko je po ßwěcźe pobył, ſamo hacź k morjej. Dołhe lěta je był, hacź wyſoko do 80 lět, ſ zyrkwinzom naſcheho Boženo doma. Bóh luby Knjes žohnuj jemu tutón žadny dźeń a ſpožcź jemu dobry wjeczor žiwjenja. — Knjes Felſa je nětko najſtarſchi w naſchej woßadźe, hdyž je nam pſched lětom wuměnkař a wójnſki veteran Jan Muž w Schpikakach wumrěł nimale 95 lět ſtary. Lětßa ßwjeczi w lěczu, jeli ſo ji Bóh tón Knjes tak dołho žiwjenje ſpožczi, ſwudowjena Hana Vogtowa ſ Noßacźiz, nětko w Trußyzach, ßwój 90lětny narodny dźeń. Też wona je tu w Trußyzach rodźena. — Naſcha mała woßada ma mjes ßwojimi ſtawami nimo teho też 80lětnych a je w poßlednich lětdźeßatkach pſchezo hižo wyſoko ſeſtarjenych wjele měła. A 1931 wumrě jenož jeniczki ſtaw, tamny 95 lět ſtary! W tutym bě lěto 1931 ſa naſchu woßadu wuſnamne lěto. Pſched 100 lětami ſemrě jich 22, w lěcźe 1813 pak 49.

S Lužizy do Indiſkeje wotpucźuje w tutych dnjach diakoniſſa Elſa Iſraelez ſ Walddorfa. Wona bu na Sſwjedźenju Sjewjenja w Drježdźanſkim maczerſnym domje diakoniſſow ſa mißioniſku ßłužbu w Indiſkej wußwjeczena. To je była tak prawje pſchihódna ßwjatoczноſcź na tutym dnju mißionſtwa mjes póhanami ſa Drježdźanſke diakoniſſy, kotreż ßu pſchezo hižo wopornitwe byłe ſa Knjeſowe mißionſtwo w póhanſkim kraju. Runje wone ßu ßobu žitwe a wſchěm widomny pſchikład ſa ſtaru husto wuprajenu wěrnoſcź, ſo jena luboſcź druhu płodźi, hrěje, ßylni, mjenujzy luboſcź ke Knjeſowej zyrkwi mjes póhanami, tu

luboſcź ke Knjeſowej zyrkwi w domiſnje a k domiſnje dozyła a nawopak. Diakoniſſy wopruja zyłe ßwoje žiwjenje w ßłužbje luboſcże tu domach a ßu pſchezo hotowe, woprowacź ſa ſkutki Snutskowneho mißionſtwa tu w domiſnje kaž ſa Swonkowne mißionſtwo. Drježdžanſki maczeŕny dom je hižo do wſjny ßotry w Indiſkej měł. So to Łužiczanka ßo rosßudźi ſa tutu ßłužbu, je ſa naß ſwjeßelaze. — Ssnadź ßebi ta abo tamna młoda holza, kiž by chzyła rad ßwoje žiwjenje wupjelnicź ſ rjanym nadawkom a dźełom, ale pak žaneho pucźa njewidźi, ras a ſaßo ras rospomina powołanje diakoniſſy, hacź njeby ßo ſa nju rosßudźiła. Ssmy tu loni wobſchěrnje wo nim piſali. Wono je jara rjane a jara cżežke, to móżemy tu wobßwědczicź, dokelž tuto dźełko wot młodych lět ßem bliže ſnamjemy. Drobniſcheho praji kóždy woßadny farař a kóžda diakoniſſa a Ev.-luth. Diakoniſſen-Mutterhaus, Dresden-N.

Dźiwne wumoženje je ßo w Bytomju ſtało. 6 dnjow a 6 mozow běchu cźi ßedmjo hórnizy ſaßypnjeni hłuboko pod ſemju, kotrychž njedźelu, 10. januara wumóchu a wukhowachu. Boże ſwarnowanje a wopornika ßwěra towaŕſchow jich ßwětku a žiwjenju ſaßo da. Tole dopomina naß na powědańczka, kotrež w dźěczażych lětach tak nutrni ßłyſchachmy a cźitachmy; njemóżachmy ßo dodźiwacź na tak dźiwnym. Ma tajka myßl a tajka nutrnoſcź nětkole też hiſchcże ruma w naß? Njeſapomińmy tola, ſo ßmy naſtajnje pod tajkimi dźiwnymi podeńdźenjemi, kotrež niz w cźłowjeſkej mozy, ale w Božej, kotrež naß, kaž 1. njedźelu po Tſjoch Kralach 139. pſalm, wabja a nuſuja, ßo pokorjecź pod Božu ruku w bojoſcźi a ſ naſtróženjom a tola pak ſaßo rad a lubje ßo dowěricź w dobrej, wjeßołej nadźiji do tuteje Božeje ruki. — Hacź też ſbytkni ſaßypnjeni Hórnizy hiſchcże ras ßwětko tuteho ßwěta wohladaja? Hacź do tuteho wokomika njejßu hiſchcże namakani. Bóh tón Knjes budź jim hnadny.

Zyrkwinſke powjeſcże: W Klukſchanſkej woßadźe narodźi ßo w l. 1931 52 dźěcźi, a to 27 hólcźkow a 25 holcźkow. Mjes nimi běſche 12 njemandźelſkich, 2 morwej narodźenej dźěſcźi a jónkrócź dwójnikaj. — Pſchipowjedanych bu 15 ßlubjenych porow, a w naſchim Božim domje wěrowanych 12 porow (6 mjenje hacź lěto prjedy). — Semrěło je 28 woßadnych (runje telko kaž lěto prjedy), mjes nimi běſche 8 dźěcźi, 5 nježenjenych mužſkich, 2 nježenjenej žónſkej, 2 mandźelſkaj mužaj, 6 mandźelſkich žonow, 3 wudowzy a 3 wudowy. — Konfirmowanych bu 34 dźěcźi (8 wjazy hacź lěto prjedy). — Boże wotkaſanje ßwjecźeſche 1400 (32 mjenje hacź lěto prjedy); mjes nimi běſche 580 muži a 820 žonow abo 909 Serbow a 494 Němzow. Ssobuliczenych je w tutej liczbje 48 woprawjenych.

S **Bukez.** W Bukeczańſkej woßadźe je ßo lěta 1931 56 dźěcźi narodźiło (1930: 71), 27 hólzow a 29 holzow, mjes nimi jene morwonarodźene dźěczo. Wěrowanjow běſche 22 (32). Wumrjeło je 42 (44) woßobow, 17 mužſkich a 25 žónſkich; ſe nich běſche 13 hacź do 70 lět a 3 hacź do 80 lět ſtare. Spowjednych běſche ßerbſkich a němſkich hromadźe 3925 (4028). Kolektow je ßo naſběrało 1279 hr., ſa ſnutskowne a ſwonkowne miſſionſtwo ſhromadnje ſe ſběrkow w kaſchcźikach 2100 hr. Tutón wunoſchk ma ßo w naſchej woßadźe pſchi dźenßniſchim cźežkim cźaßu ſ wjeßelom witacź. Pokaſuje ßo hiſchcże na to, ſo hacź do 15. februara ſpowjedź rano njebudźe, ſ cźimž ßo trochu tepjenja wulutuje. Sa to budźe ſpowjedź popołdnju, jenu njedźelu ßerbſka, jenu němſka.

S **Borſchcże.** Na nowolětnej Božej ßłužbje rosprawješche knjes duchowny Selinka wo podawkach w zyrkwinſkim žiwjenju naſcheje woßady w minjenym lěcże. Najprjedy dopomni, ſo ſylveſtrſki wjeczor pſched 30 lětami woßadny kantor Henſel prěni krócź w naſchim Božim domje ßwoju ßłužbu wukonješche. S zyrkwineho žiwjenja lońſcheho lěta ma ßo ſdźělicź, ſo je ßo narodźiło 23 dźěcźi, kſchcźeńſki ßlub je wobnowiło 9 dźěcźi, 6 hólzow a 3 holzy; ſ Borſchcże 5, ſ Mikowa 2, ſ Duboho 1 a ſ Turjoho 1. Wěrowanjow běſche 7. Boże wotkaſanje wužiwaſche 870 woßobow, 355 mužow a 515 žonow, nimo teh obu 12 woßobow doma woprawjenych. Pokhowanych bu 14 woßobow, 1 morwonarodźene dźěczo, 4 dźěcźi do lěta, ſchulſki hólz ſ Duboho 13 lět, 8 woßobow pſches 60 lět.

S **Hrodźiſchcża.** Narodźiło je ßo w aſchej woßadźe lěta 1931 30 (1930: 34) dźěcźi a to 11 (19) hólzow a 19 (15) holzow (w Hrodźiſchcźu 6, w Drožďźiju, Njechornju a Worzynje 4, w Kortnizy 3 dźěcźi, w Běłej Horje, w Rakojdach, Skanezach a Wichowach 2 dźěſcźi a we Brěſezach 1 dźěczo. Kſchcźenych bu 31 (39) dźěcźi. — Pſchipowjedanych bu 18 (28) porow a ſwěrowanych 10 (18) porow. — Semrěło je 21 (13) woßadnych a to 9 mužſkich a 12 žónſkich rodu. — Pokhowanych bu 23 (15) woßadnych. Wot tych 23 tu pokhowanych běchu 4 dźěcźi, młodaj cźłowjekaj (a to młodźenz a młoda holza pſches 20 lět), 1 woßoba we ſtarobje mjes 30 a 40 lět, 2 woßobje mjes 50 a 60, 1 woßoba mjes 60 a 70, 7 woßobow mjes 70 a 80 a 6 woßobow mjes 80 a 90 lět. Mjes doroſcźenymi ſemrjetymi běſchtaj nježenjenaj mužej, njewudatej žonje 3 ženjeni mužoju, 6 wudatych žónſkich, wudowzaj a 4 wudowy. — Ke Božemu blidu bě 1895 (1868) woßadnych a to 805 (799) mužſkich a 1090 (1069) žónſkich, 1398 (1410) Serbow a 497 (458) Němzow. 83 (85) ſtarych a khorych woßadnych, kiž ßo domach woprawjachu, běchu wſchitzy ßerbſzy. — Kſchcźeńſki ßlub wobnowi 32 (30) dźěcźi, 11 (16) Serbow a 21 (14) Němzow. Sběrki wunjeßechu wſcho hromadźe 1126,55 hr. Pſchi tym je ßobu liczena domjaza ſběrka ſa ſnutskowne miſſijonſtwo, kotraž 345 hr. wunjeße. Wyſche teho ßo ſa naſchu zyrkej 344 hr. woprowaſche. A ſa ſwonkowne miſſijonſtwo ßu ſpowědni, woprawjeni a cźitarjo Miſſijonſkeho Poſoła 530 hr. nawdali. To je wjele luboſcże k zyrkwi a jeje ſkutkam luboſcże, ſa kotrež ßo woßadnym dźakuje a kotruž chzył jim Bóh też dale ſdźeržecź.

S **Hornjeho Wujeſda.** Lěta 1931 je ßo w Hornjo-Wujeſdźanſkej woßadźe 30 (1930: 32) dźěcźi narodźilo. 13 (22) wobnowi kſchcźeńſki ßlub. Wěrowanjow běſche 15 (14). Wumrjeło je 16 (17) woßobow, mjes nimi 2 morwonarodźenej dźěſcźi a 8 woßobow pſches 70 lět ſtarych (jena 94, jena 86 a jena 78 lět). Spowjednych běſche 1226 (1223) woßadnych, na němſkich 432 mužow a 569 žonow, na ßerbſkim 78 mužow a 108 žonow. K tomu pſchińdźe 41 woprajenjow doma. Wotměło je ßo 26 němſkich, 7 ßerbſkich a 19 domjazych ſpowjedźow, 19 bibliſkich nutrnoſcźow na farje, 4 póſtnych a 10 adventſkich nutrnoſcźow po 9 woßadnych wßach. Kolektow je ßo naſběralo 1420,31 (1148,06) hr. a to 1025,06 hr. pſchi Božich ßłužbach a 395,15 hr. pſchi dwěmaj ſběrkomaj po domach ſa ſnutskowne miſſionſtwo a Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo.

Liſtowanje: Proßymy wo woßadne rosprawy ſe wſchěch woßadow, ſo by naſche łopjeńko mělo też w tutym ras woßadnika. Dokelž tu wſchě nadobo njejßu a też wſchě nadobo njemóżemy wojſewicź, rosdźělimy je na někotre njedźele. redaktor.

R. w B. ſa Sept. — **R. we L.** ſa Sex. — **W. w H.** ſa Eſtomihi.

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pjenježkow.

Čzišło 4

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske niedźelske łopjeno

W Budyschinje — 24. januara 1932 — Bautzen

Njedźela Septuagesima.

1. Kor. 6, 19, 20.

Čzłowjek ſ cźěła a ſ dusche wobsteji. Sswěta mudri ſu ſpodźiwny wutwor cźłowjeſkeho cźěła, tutón miſchtrſki kuſs Boha ſtworicźelowy wuſslědźicź pytali a hiſchcźe pytaju a pſchezo hiſchcźe nowe dźiwnoſcźe namakaju. A pſychologojo, to ſu duſcheſpytnizy, ſebi hłowu łamaja ſ wuſslědźenjom duſche a jeje potajnſtwo dorosumicź njemóža. Wjetſche pak hiſchcźe je to wulke hódanczko: kak ſo cźěło a duſcha ſe ſobu ſwjasacź móžetej? Něhdy drje běſche to wědomoſtna wucźba pſchirodoſpytnikow, ſo je ſo cźłowjek po cźěle a po duſchi ſ nižneho bycźa pſchezo dale k wyſchſchemu bycźu roswiwał. S tym chzychu cźłowjekej woſsebnoſcź bójſkeho ſtworjenja rubicź; to pak ſo jim radźiło njeje. My ſmy ſ Božeho roda! (Jap. ſkutki 17, 28).

Naſche cźěło je Boži templ. My ſami ſebi wuměłſke cźěło dali njeſsmy, to ſame też žadyn wupłód pſchinarodźeneho roswicźa njeje. Naſche cźěło je miſchtrſki kuſs, kajkiž je jenož ſwěta miſchtr, Bóh tón Knjes, we ſwojej mudroſcźi a wſchehomozy ſtworicź mohł. Tón Knjes to je, kiž wuſtojnje, mudrje naſs ſtwori. My ſmy potajkim ſkutk najdokonjaniſcheho miſchtra. A hiſchcźe wjazy: templ ſwjateho a wulkeho Boha ſmy; naſche cźěło ma dom bycź, w kotrymž chze jeho ſwjaty duch bydlicź. Pſchetož wón je naſs po ſwojim ſnamjenju ſtworił a nam wot ſwojeho ducha ſobudźělił. Wſchehomózny Bóh a ſtworicźel ſwěta, kral wſchitkich kralow w małej cźłowjekowej wutrobje bydlicź chze. Kajka wulka hnada a ſmilnoſcź ſtworicźelowa! Kajka njeſaſsłużena cźeſcź a kajke wuſnamjenjenje, kajke poſswjecźenje tutoho hubjeneho cźłowjekoweho cźěła, kiž ſ próchа wſate po krótkim cźaſsu ſaſso do próchа ſo pſchewoborcźi.

Naſcha duſcha je wot Khryſtuſsa drohо kupjena. Kak wjele je cźłowiſka duſcha pſched Bohom winojta. Hdyž běſche cźłowjek ſ hřěſchenjom na ſwoje bójſke ſemjanſtwo ſabywſchi wot Boha wotpadnył a bójſku podobnoſcź ſhubił, tehdy tuta tak wotrodna, wotpadnjena cźłowiſka duſcha tola hiſchcźe tak wjele w Bożimaj wocźomaj płacźi, ſo póſsła ſwojeho jeniczkeho narodźeneho ſyna, ſo by ju ſe ſwojej ſwjatej krwju wumohł, warbował a dobył wot wſchitkich hřěchow, wot ſmjercźe a wot cźertowſkeje mozy, a ju ſaſso k Bohu wrócźił.

Tuž cźeſcźe Boha na ſwojim cźěli. Jako Boži templ njech je waſcha wutroba ſe ſwjatymi myſslemi wupyſchene wobydlenje waſcheho Boha. Boži ſwjaty duch jenož w ſwjatym domje bydli. W njecźiſtej a rospadanej khěžzy žadyn kral njebydli. Stajcźe ſwoje ſtawy do ſłużby ſwojeho ſbóžnika: noſy ſa nim khodźicź, ruzy něſchto dobre k jeho cźeſcźi dźěłacź, wuſchi na jeho ſwjate ſłowo huſto a rad poſsłuchacź, hubje jeho khwalbu pſchepowědacź dyrbitej.

Cźeſcźe Boha też na ſwojim duchu. Duſcha wot Boha je; w Boſy tohodla jeje domiſna je. K njemu ſo modlo ſo do njeho ſanuricź dyrbi, ſo by nowe mozy žiwjenja doſtała, we Boſy dyrbi žiwa bycź. Potom ſo też Bóh na njej pſchekraſsnicź budźe. Khryſtuſsoweho ducha a jeho wopiſsmo do ſwojeje duſche pſchijecź, to je to žadanje: jeho ſnamjo, jeho wěrnoſcź jeho evangelijon do ſwojeje duſche ſarywacź, we wěrje jeho pſchijecź, ſ jeho mozu ſo wuhotowacź, w žiwjenju ſa nim khodźicź. Wón w naſs bycź dyrbi a my w nim bycź dyrbimy. Khryſtuſs naſchej duſchi nowe cźěło dacź budźe, kotrež budźe podobne jeho kraſsnemu cźěłu.

My ſmy ſ Božeho rodu. Njedajmy ſebi ſwoje ſemjanſke prawo wurubicź, njeſaprěwajmy ſwój bójſki pokhad! My ſo njepraſchamy ſa tym, hacź mamy cźeſcź abo njecźeſcź pſched ſwětom, hdyž ſo jenož kóždy cźaſs ſ dobrym ſwědomjom teje cźeſcźe pſched Bohom khwalicź ſmějmy: My ſmy Boże dźěcźi a bratſja a ſotry Jeſom Khryſta. Hamjeń.

Saßonamakany paradis.

Napißała we ßłowakſkej rěczi Khryſtina Royowa.

(Pokračžowanje.)

III.

Martiſchez dźěd dyrbjeſche tſchěßni podpřečź; wona mějeſche telko płodow, ſo móžachu je ßłabe hałžki lědy ſnjeſćź. „Džiwnje to! Ženje njeje wona hiſchće telko měła! Ty ßy wjedźał, Knježe Jeſu, ſo mi ty tutej dźěſćźi daſch; tehodła ßy jimaj telko ßadu pſchihotował!“

Starz rěčžeſche poł wótſje ſ něčim njewidomnym, kiž pak bě tola pſchitomny. „Wobarnuj nam, luby Knježe, ja tebje proſchu, tutón ſchtom pſched młodym ludom; ty wſchak jón ſnajeſch!“

„Dźědo! Dźědo!“ ſawoła ßo ſady njeho.

„Ale dźěſćźi! Hižo pſchińdźetej?“ Starz ßo klakny, wupſchestrě ßwojej ruzy a malinka lećźeſche k njemu mjes ſchtomami kaž mjetlčžka, ſo by padnyła do jeho luboſćźepołneho wobjimanja. Tola to njemóžeſche. „Dźědko, pohladaj! Mam połnu falku kurjatkow a tu hlaj połnu titu prawakow! Ondriſchko ma hiſchće wjaz!“

„Nó, tuž je łahodnje wußyp na trawnik a pój!“

Wona poßłuchaſche a położi ßwojej kulojtej ručžzy ſtarzej wokoło ſchije. Rózojte wobličžko pſchituleſche ßo k dobremu ſeſtarjenemu wobliczu. Dźěčžo wußypa zyłku kopizu dobrych nowinkow a ſtarz donjeße jo na ßawku a ßydźe ßo k njemu pod cźěſcheń.

„Jako mój ſ lěßa wuſtupichmoj, praji namaj jedyn wuj, ſo mamoj po puczu pſchi żeleſnizy bliže. Ondriſchko poſaſta tam pſchi domczku, tola! Tam hižo běži!“

„Nó, tak póńdźemy nuts. Wój ſtej wěſcźe hłódnej!“ Ja ſwarju poliwku, wój ſpjeczetej hriby. Tak ſmějemy ßwjedźeńſki wobjed!“

„Dźědko!“ wołaſche hólz hižo ſdala, „ta pěkna žona tam w ſtražnizy pſchi żeleſnizy je mi prajiła, hacž bych jej hriby pſchedał, ale ja ßym prajił, ſo dyrbju ßo najprjedy waß wopraſchecź a ſo ja jej pſchinjeßu, hdyž wy to dowolicźe.“

„Pokaž jow, Ondriſchko! A daj też Iluſchzyne ßem. Swuběrajmy najlěpſche do koſchika Tok. Tu mamy doſcź ja naß ja wjeczeř, a tute tam donjeß. To je dobra žona, a ja ju dam pěknje ſtrowicź a njech wona tute hriby jako dar woſmje. Wona je někotry ras mojej njebohej žonje w jeje khoroſcźi dobru poliwku pósłała.“

Jako ſapocža połodno ſwonicź, ßedźeſche mała ßwójba hižo ſa blidom. Starz jědźiſche ßam mało po waſchnju ſtarych ludźi; bě jemu doſcź, widźecź, kak ßebi dźěſćźi daſchtej derje ßłodźecź.

„Dźědko! Ta žona nochzyſche hriby jenož tak měcź! Wy ſcźe jim telko hižo cźinił, ſo je to wotrunane. Ale jako ja jej prajach, ſo jej je ja druhi ras, hdyž budźe chzycź, na pſchedań pſchinjeßu, bě wona ſ tym ſpokojom.“

Naſajtra, jako bě ßłónczko lědy ſtanyło ſe ßwojeho ſłoteho łóżka a ßwoje wobliczo w łapkach roßy kupaſche, ſynczeſche hižo po lěßu klinkot koßy, kotruž ßebi Martiſchez dźěd wótſeſche, ſo by jemu cźim lěpje rěſała w huſtej trawje a w tołſtym liſcźu. Pſched nim ſtejeſche, ſlemjeny na ßylny, ßamotny dub, knjes hajnik.

„Nó, tak, Martiſcho! Kak ſcźe to nětk żiwy, hdyž njejſcźe wjazy ßam?“

„Kak ßym żiwy?“ Wobliczo ſtarza rosßwětli ßłónczny poßměwk. „Wy drje mi, knjes hajniko, njedoroſumicźe, tola ja praju wam ſ prawdu: Kaž w njebjeßach! Jako ja dźenża w nozy někotre raſy wotucźich a wußłyſchach ſtrowe dychanje dźěſćźi a ßebi pomyßlich, ſo nětk njebudźe na mnje ſ kóždeho kuta wudźěracź ſrudna ßamota, kak bu mi to moja ſtara wutroba wjeßeła! Cźłowjek dźě njeje ſa ßamotu ſtworjeny. S dobrym prawom je Bóh tón Knjes w paradiſu prajił, ſo jemu njeje dobre, bycź ßam. A jako ßebi poczach pſchemyßlowacź, kak ßo to ſtało, ſo ſtej tutej małej ke mni pſchiſchłej, pſchipadźechu mi ſaßo tamne ßłowa: „Schtóž jene tajke dźěčźo pſchijima w mojim mjenje, tón pſchijima mje“, a tuž bě mi, jako by ßo naſcha ſtara jſtwa pſcheměniła nadobo do Bethlehemſkeje hródźicźki, w kotrejž je něhdy Boži ßyn jako małuſchke dźěčźatko wotpočžował w żłobiku. Wulzy jara je mje to ſwjeßeliło, ſo ßym ßměł jeho w tutych ßyrotkach pſchijecź a ſo wón to wot tuteje nozy budźe ſ nami bydlicź. Tohodla praju: Kaž w njebjeßach! Pſchetož jenož tam ßu njebjeßa, hdźež ßo wón k nam khila. — Ei ale, ja dyrbju ßyz, ſo njeby mi roßa wucźekła!“

„Tak lohzy wam njewucźeknje!“ ſnapſchecźiwi hajnik. „Ssyzcźe jenož pomałku. Njecham, ſo byſchcźe tak bórſy pſchiſchoł hacž k dźěſćźomaj. Njech ßebi ßwoje jahodniſchczo pſcheſchcźipatej!“

„Wſchak móžu tu na lěwo hicź, tam jahodow njeje!“ měnjeſche ſtarz a woteńdźe ſe ßwojej wuſkej koßu.

(Pokračžowanje ſcźěhuje.)

Lěto Guſtav Adolfa.

Schwedſki kral Guſtaf je poručźił, ſo ma 300lětny ßmjertny dźeń krala Guſtava Adolfa, dźeń 6. novembra 1932, bycź wěnowany powſchitkownje w Schwedſkej wopominanju tutoho wulkeho ſchwedſkeho a proteſtantiſkeho krala. „Guſtav Adolf je — tak rěka w tutym wukaſu —, po zyłym ßwěcźe herold ßwobody ßwědomja a wěry. Wěſcźe, wón njebě tón, kiž cźłowjeſtwu tute drohotne dary dari. Tute dary maja cźiſcźe druheho pokhada. Wone ßu wot Boha; Jeſuß Khryſtuß je nam je dał; japoſchtoljo a reformatorojo ßu je pſchipowědali. Tola Guſtav Adolf ſtražowaſche tutón pokład a ſwěſcźi jón . . . Wón bě ſpósnał, ſo k ßwobodźe kſcheſcźijana ßłuſcha ßwoboda ßwědomja. Sa nju wón wojowaſche, ſa nju wón wumrě.“ — Guſtav Adolf bě najlěpſchi wupłod toho, ſchtož móže ſchwedſka myßl a evangelſka wěra wutworicź. Wunoſchk a dobytk tajkeho wopominanja tutoho wulkeho krala budźe, tak ßo wukas nadźija, „ſbudźenje naſcheho ſnutſkowneho cźłowjeka“. Dźeń 6. novembra dyrbi bycź tuž dźeń, na kotrymž wſchě ßwětne dźěła wotpočžuja a ſchwedſki lud do domu Božeho dźe a tam rospomina Boże ßłowo.

W Němſkej wotměje ßo hižo 28. meje jednora ßwjatočžnoſcź Wubjerka Evangelſkich zyrkwjow Němſkeje na bitwiſchczu pola Lützena, na kotrymž kral Guſtav Adolf 6. nov. 1632 wumrě. Guſtav-Adolfowe Towaŕſtwo, kotreż ſ tutym 300lětnym wopominanjom wopomnjenje ßwojeho 100lětneho wobſtacźa ſjednocźi, ſměje woßrjedź ſeptembra w Lipſku ßwój jubilejny ſjěźd a budźe tohorunja na Lützenſkim bitwiſchczu jaßłužby a ßmjercź tutoho wulkeho krala wopominacź.

So ßu nětkle wſchudźom po Němſkej tyſki ſa hromadźenje hódneho dźakneho dara ſa wopomnjenje krala Guſtava Adolfa wuſtajene, je drje wſchěm ſnate. Guſtav Adolfſke Towaŕſtwo by rad 1 000 000 dźeßacźnowarjow hacž do 6. nov. tutoho lěta naſběrało. Dwě tſecźinje je wono hižo nahromadźiło. S tutym pjenjeſom chze pokračžowacź w ſkutku wulkeho krala: pomhacź wěrybratram. Tuž wuſbytkujmy kóždy něſchto dźeßacźnowarjow ſa Guſtava Adolfa!

Njedźela Reminiſcere.

Na kotrym dnju wopominamy my naſchich padnjenych? Tuto praſchenje njeje hiſchcźe powſchitkownje rosrißane. Pruſka wyſchnoſcź bě pſched krótkim pokaſała na ßmjertnu njedźelu. To ßu wulke ſwjaſki bywſchich wojowarjow a druhe wotpokaſake. Tute dźě hižo lěta dołho njedźelu Reminiſcere jako dźeń wopominanja padnjenych ßwjecźa. Jim je ßo pſchiſamkło też wjele woßadow w Sakſkej.

So njeby to nětk w jenej woßadźe tak a w ßußodnej hinak było, — kaž to poßlednje lěta bě, — je Lubijſki zyrkwiny wokrjeß wobſamknył, ſe ßwojimi woßadami na tutej njedźeli padnjenych wopominacź. Ssnadź ßo też zyła Łužiza ſa to rosßudźi, dokelž tola hižo po zyłej Łužizy tu a tam woßady na njedźeli Reminiſcere tuto wopominanje mějachu.

Dozpicź ßo wěſo hiſchcźe dyrbi, ſo ßo tutón dźeń też ſtatnje jako cźichi dźeń pſchipósnaje. A to ßo drje też dozpije, dokelž ma tuta njedźela najwjazy wuhladow, bycź powſchitkownje pſchipósnaty dźeń naſchich padnjenych.

S mißionſtwa.

Póhanow Hody nimo. Saßo ßmy ſkładowali ſa Knjeſowe mißionſtwo. Njeſtejimy tola jenoż w dobrych cźaßach pod jeho mißionſkej pſchikaſnju. Sa wſchě cźaßy a ſa wſchěch kſcheſcźijanow placźi: „Dźicźe a ſcźińcźe ſa mojich wucźobnikow wſchitkich cźłowjekow!“ A luboſcź k mißionſtwu ßylni luboſcź k zyrkwi w domiſnje a ſaßo nawopak. Tuto ſpósnacźe je też w naſchich woßadach hiſchcźe domach. Wo tym ßwědcźa dary, wopory na Sswjedźenju Sjewjenja. A Bóh tón Knjes žohnuje tajku luboſcź ſe ßwojimi wěcźnymi a ſeńſkimi darami. Toho ßmy ßebi wěſcźi. A tuta luboſcź, kotraž ßo hori ſa wbohich póhanow, ßylni naß, ſo luboſcź wopokaſujemy ſ wutrobu, ſe ßłowom, ſe ſkutkom wſchěm, kiž tu domach w nuſy a pomozy potrjebaju. A tuta luboſcź ßłuſcha też naſchej domjazej zyrkwi a woßadźe, dokelž to njemóże hinak bycź. A tuta ßo ßylni ſ tamnej luboſcźu, a my cźinimy, ſchtož naſcha pſchißłuſchnoſcź je, pſchecźiwo zyrkwi a woßadźe, a my cźinimy, ſchtož naſcha luboſcź kaže, ſa woßadu a ſa zyrkej. Hinak to dozyła bycź njemóże. Hdźež něſchto hinak, tam njeje něſchto w prawym porjedźe abo ſtrowe. —

Tak je nam też lube, něſchto ſhonicź wo kſcheſcźijanſtwje a jeho mißionſtwje dozyła. A to je tole dźenßa:

Po najnowiſchich pſchepytowanjach je na ſemi 710 milijonow kſcheſcźijanow. Kſcheſcźijanſtwo je potajkim ta nabožina, kiž je najbóle rosſchěrjena. Buddhiſmus ma 300 milijonow wuſnawarjow, nabožina khinſkeho luda 270, Hinduiſmus 240 a Islam 235 milijonow.

Kſcheſcźijanſtwo ma najwjetſche mißionſtwo. Tak měješche evangelſke mißionſtwo 1929 na 213 milijonow hriwnow dokhodow. S tutych nawda Amerika wjazy hacź połojzu a Jendźelſka ßama nimale 4. dźěł; zyła druha Europa hiſchcźe niz 10. dźěł. Němſka je pſchinoſchowała ſa zyłu ſumu 2,8 prozenta.

Mißionſtwo je takrjez poßledni teſtament naſcheho Knjeſa: Mat. 28. My chzemy wſchitzy dźělomni bycź na wulkim ßwjatym ſawoſtajeńſtwje Jeſußowym, a to w dobrym a ſłym cźaßu, w žiwjenju a wumrjecźu. Tuž dyrbimy też dźělomni bycź na dopjelnjenju jeho teſtamenta we wſchěm cźaßu, dobrym a ſłym, cźaß ßwojeho žiwjenja. —

Zyrkej a ſtat.

Swjaſk evangelſkich młodźenzow w Sakſkej wuhotuje wot 23. hacź 30. januara ſa tajkich młodźenzow, kiž dźěła a ſałużby nimaja, ßwobodny cźaß w Lengenfeldźe a wot 31. jan. hacź do 13. februara na hrodźe Grillenburg a tu we Łužizy wot 13. hacź 23. februara w Eichgrabenje pola Žitawy. Dalſcheho wo tym wědźa jenotliwe towaŕſtwa.

Nałětny pokutny dźeń ßwjecźimy, njech też njeje ſtatnje pſchipósnaty, ßrjedu 24. februara. W někotrych protykach je 17. februar ſa to wosnamjenjeny, ale to je wopak. W pſchichodnych lětach budźe pokutny dźeń kaž lětßa ſtajnje ßrjedu do Oculi.

Kommuniſtiſzy ßwobodoſmyßleni a bjesbóžni maja ſa prawe a dobre, runje tute cźežke ſymſke dny wot 15. hacź do 31. januara poſtajicź ſa dny nadběhow ſozialiſtiſkeje kulturneje akzije. Woni chzedźa wabicź ſa ſhromadny wuſtup ſ zyrkwje woßebje na wßach. Tute dny ßo pak jenoż wuréſk jich powſchitkowneho wojowanja, kotreż chzedźa w tutej ſymje pſchedwjeſcź. W tutym wuſtupuja ſa wotſtronjenje nabožneho roswucźowanja w ludowych a powołanſkich ſchulach; pſchecźiwo zyrkwinſkim a nabožnym ſaſtaranju khorownjow a wuſtawow, pſchecźiwo tawrjenju Božich domow, ſa wotſtronjenje zyrkwinych dawkow, ſa wußwojenje zyrkwineho wobßedźeńſtwa. — Tutón program ma na kóždy pad něſchto dobre: Kóždy ſpósnawa ſaměr a wotpohlad kommuniſtiſkich ßwobodoſmyßlenych.

W **Mexiku** je ſ nowym lětom po wſchěm ſdacźu ſnowa wótre wojowanje pſchecźiwo zyrkwi wudyriło. Wo jeho wuwicźu podamy hiſchcźe rosprawu. Mexiko je hižo ſtajnje był kraj — kaž dozyła dalſcha Južna Amerika —, hdźež měr domach njeje, hdźež je ſtajnje njeměr, hdźež ßu woßebje revoluzije ſ knjeſom.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S **Budeſtez.** W naſchej woßadźe je ßo w lěcźe 1931 narodźiło 123 (lěto prjedy 125) dźěcźi. Wěrowanjow bě 39 (42). Pokhowani buchu 81 (80), 17 dźěcźi, 28 mužow, 36 žonow. Mjes nimi 3, kiž ßamowólnje ßmjercź pytachu.. K ſpowědźi a Božemu blidu mějachu ßo 4539 (4864) a to 1897 mužow a 4642 žonow. Domach ßwjecźachu ßwjate Boże wokaſanje 242 (219). Konfirměrowanych bu jutry 1931 59 (64 němſkich a 7 (3) ßerbſkich dźěcźi. Sběrki wunjeßechu rjany wunoſcht 5292,09 hr. (6141,79 hr.). Sa mißijonſtwo mjes póhanami woprowaſche ßo 1245,23 hr., ſa ſnutsk. mißijonſtwo 1021,59 hr., ſa naſchu zyrkej 671,97 hr. Hdyž ßu sběrki też pornjo lětu 1930 něſchto wrócźo ſchłe, a hdźe njeby to pſchi wulkej nuſy było, dha ßwědcźa tola wo wulkej luboſcźi k Božemu kraleſtwu, kiž ßo też ſaßo w sběrzy na Tſjoch kralach lětßa wupraješche, hdźež ßo ſa mißijonſtwo mjes póhanami 329,40 hr. woprowaſche. Bóh žohnuj dale dary a daricźelow!

S **Běłeje Wody.** Běłowodźanſke ſtawniſtwo rosprawja: Narodźenjow běſche w Běłej Wodźe 1913: 447, 1930: 234, 1931: 203. Mandźelſtwow ßo ſwjaſa 1913: 78, 1930: 144, 1931: 117. Semréło je 1913: 140, 1930: 108, 1931: 98. Tute ßuche liczby réczа žiwje wo wulkej nuſy naſcheho luda. Liczba narodow je pornjo poßlednjemu dowójnjſkemu lětu niže połojzy ſpadnyła, runjeż je ßo wo tſecźinu wjazy mandźelſtwow ſwjaſało. Swjeßelaze wſchak je wotebéranje ſemréczow.

S **Cźorneho Kholmza.** Nowe lěto pſchecźita ßo zyrkwinſka lětna rosprawa ſ klětki. Po njej liczi woßada 760 duſchow. Narodźi a wukſchcźi ßo 16 dźěcźi, 9 hólzow a 7 holzow. Kſchcźeńſki ßlub je wobnowiło 6 hólzow a 5 hlozow. Wěrowanjow běſche 8, wumréło je a zyrkwinſzy pokhowanych bu 8 woßobow, mjes nimi 2 dźěſcźi. Spowědnych běſche 656 woßobow, 307 muſſkich a 349 žónſkich, mjes nimi běſche 12 woprawjenjow. Zyrkwinſke sběrki ßu wjazy wunjeßłe dyžli loni. S zyrkwje njeje nichtó wuſtupił.

S **Delnjeho Wujesda.** Lěta 1931 bu w naschej wosadze 23 dźěcźi kschcźenych, 10 hólzow a 13 holzow; jutry 1931 wobnowi kschcźeńśki sslub 14 dźěcźi, 4 hólzy a 10 hlozow. Wěrowane buchu 4 pory. Boże wotkasanje wužiwasche 918 wosobow. K poslednjemu wotpocźinkej pokhowanych bu 10 wosobow, 4 muzzy a 6 žónskich. W naschim Božim domje wotmě so dozyła 128 Božich skužbow, 61 němskich a 67 serbskich.

S **Hodźija.** Zyrkwinska lětna rosprawa na lěto 1931. K pschirunanju steja liczby s lěta 1930 w spinkach. Loni je so narodźiło 79 (92) dźěcźi, 41 (48) hólzow a 38 (44) holzow; 4 (4) morwonarodźene; 15 (10) njemandźelskich, 8 njeje hischcźe kschcźenych, wumrěschtej njekschcźenej krótko po porodźe. Sa to bu kschcźenych 1 1dźěcźi, lěta 1930 narodźenych, 1 s Huski, 1 hižo 10 lět stare (tu narodźene, wucźehnjene a sazo pschicźehnjene), dozyła 78 kschcźenjow. — aPcźeŕskich dźěcźi běsche 45 (51), 20 (23) hólzow a 25 (28) holzow. Prěni krócź tu njeběsche serbskeje konfirmazije. — Pschipowědanjow běsche 40 (48), wěrowanjow 29 (36). Jedyn por njewěrowa so, dokelž běsche nawoženja s zyrkwje wustupił. — Spowědnych běsche 3115 (3101), mjes nimi 64 (69) woprawjenjow domach, 1313 (1301) mužskich a 1802 (1800) žónskich; 1020 (1044) na serbskim, 2095 (2057) na němskim, na serbskim jenož hischcźe tsecźina. — Wumrěło je 53 (43) wosobow, 30 (23) mužskich, 23 (20) žónskich, 4 druhdźe pokhowane (2 we Drježdźanach, 1 w Semizach, 1 w Maleschezach, sa to 6 s druhich wosadow tu pokhowanych (w Drježdźanach, Rakezach a Budyskej khorowni semrěcźi), 1 wosoba bjes zyrkwinskeho wobdźělenja, dokelž běsche s zyrkwje wustupiła.) Wumrěchu 4 dźěcźi jenož někotrehodźiny abo dny stare, 3 w prěnim lěcźe žiwjenja, 2 pschez 20, 2 pschez 30, 1 pschez 40, 7 pschez 50, — Sběrki wunjeżechu 623,25 hr., wysche toho 162,43 hr. sa naschu zyrkej. Sběrka sa snutskowne mišijonstwo wunjeże 393,65 hr., wokrjeżne snutsk. mišijonstwo dosta 30 hr. a 6 hr. lětnych pschinoschkow wot sobustawow. Swonkowne mišijonstwo (Budyske serbske pobocźne towarstwo) dosta 260 hr., Drježdźanske hłowne towarstwo 21 hr. Do kaschcźika sa khudych nawda so 92,14 hr. Pobocźnemu towarstwu Gustav-Adolfskeho wustajenja w Biskopizach pschepoda so 100 hr., hłownemu towarstwu s hormadźerskeho kaschcźika 21,07 hr. — Zónsek towarstwo pschikry hodowne blido 91 wosobam. — Wschitkim woporniwym daricźelam najwutrobnische Sapłacź Bóh!

S **Huski.** Do Huscźanskeje wosady sshuscha 19 gmejnow s něhdźe 4000 wobydlerjenni. Lěta 1931 narodźi so w tutych gmejnach 65 dźěcźi (1930: 46), wumrjeło je 48 (42) wosobow, pschipowědanjow běsche 23, wěrowanjow 15 (36), kschcźeńśki sslub je wobnowiło 36 (36) dźěcźi a spowjednych běsche 2740 (2749).

S **Klětnoho.** Nascha wosada licźi něhdźe 1800 duschow. Loni narodźi so tu 38 dźěcźi, lěto prjedy pak 50. Wěrowanjow běsche loni 22, lěto prjedy 20. Wumrěło je 23 wosadnych, 10 mužow a 9 žonow, 4 dźěcźi, lěto prjedy 25 wosobow. Spowědnych běsche loni 1542, lěto prjedy 1475. Sběrki a kolekty a też sběrka sa tepjenje w zyrkwi wunjeżechu nahladnu liczbu wo 1400 hr., to je runje połoiza toho, schtož je zyrkwiny dawk wunjeżk.

S **Maleschez.** S nascheje wosady su sshědowaze liczby wosjewicź, kotrymž so w spinkach liczby s lěta 1930 pschistajeja. Narodźiło je so 22 dźěcźi (48), 13 hólzow a 9 holzow. Swěrowało so 9 (12) porow. Semrěło 11 (24) wosobow a to: 9 doroscźenych a 2 dźěsczi, pokhowaka 1 wosoba se swonka wosady, a jena druheho wěrywusnacza. Boże wotksanje je pschi 64 swjatoczności wscho hromadźe 1235 (1172) wužiwało, a to 532 mužskich a 703 žónskich, 62 swonkach tych 26 serbskich a 8 sjawnych spowědźow, 24 jako runje konfirměrowanych, 426 (psches tsecźinu) na němskim. Dobrowólne dary su so pschi zyrkw. sběrkach nadawało 290 hr., wot kotrychž 70 hr. we wosadze swosta, sa skutki zyrkwinskeje lubosce 145 hr. a hewak do kaschcźikow 143 hr., to je hromadźe 578 hr. (662 hr.). Bóh žohnuj tole symjo wosadneho žiwjenja sa žně wěcznosce.

S **Minakala.** W lěcźe 1931 je so w Minakalskej wosadze narodźiło 44 dźěcźi, 25 hólzow a 19 holzow, 10 wjazy hacź lěto prjedy. Mjes tymi nowonarodźenymi běchu 2 morwonarodźenej a 2 njemandźelskej dźěsczi. Wukschcźenych bu w Minakalskim Božim domje 37 dźěcźi; 3 domach musmu kschcźenizu dostachu. 6 dźěcźi je w běhu sandźeneho lěta wumrěło, tak so je wot tych 44 dźěcźi žiwych 36 dźěcźi, a to 17 hólzow a 19 holzow. — Wěrowanjow běsche 20, 4 wjazy hacź lěto prjedy. — Konfirměrowanych bu 22 dźěcźi, 12 hólzow a 10 holzow; 1930 běsche jich 10 hólzow a 10 holzow. — Wumrjeło je w sandźenym lěcźe 29 wosobow (4 wjazy hacź lěto prjedy). S nich bu na Minakalskim pohrjebnischcźu 28 wosobow, na Radworskim pohrjebnischcźu 1 muž khowany. Mjes semrětymi běsche 6 wožen jenych mužow, 5 wudatych žónskich, 3 njewudate žony, 1 młoda holza, 2 wudowzaj, 4 wudowy, 8 dźěcźi (mjes tymi 2 morwonarodźenej). Najstarscha wosoba běsche dozpiła 82 lět, 9 měsazow a 4 dny. — K spowjedźi a k Božemu wotkasanju běsche 1488 wosobow, 264 wjazy hacź lěto prjedy. K serbskej spowědźi běsche 1023, k němskej spowědźi 465 wosobow. Domach woprawjenych a tych, kiž Boże wotkasanje pschi domjazych Božich skužbach dostachu, běsche 146 wosobow, 60 wjazy hacź lěto prjedy. — Kollekty wunjeżechu 650 hr., 86,95 hr. wjazy hacź lěto prjedy. — Tón Knjes požohnuj dale naschu lubu Minakalsku wosadu a daj jej rosch a pschiběracź na tym, kiž nascha hłowa je, na Jesuzu Khrystuzu!

S **Wukrancźiz.** W tudomnej lutherskej wosadze narodźi so w minjenym lěcźe 11 dźěcźi (8 hólzow a 3 holzy). Wěrowanjow běsche 7. Wumrěło je 7 wosobow, mjes nimi 2 dźěsczi. Kschcźeńśki sslub je wobnowiło 6 dźěcźi (3 hólzy a 3 holzy). Pschicźahnyło je 12 wosobow, wucźahnyło 11 wosobow. Na 16 zyrkwinskich spowědźach a 20 woprawjenjach wobdźěli so 696 wosobow, pschi 350 wosobach, kiž smědźa k Božemu blidu pschistupicź, je to nimale 200 prozentow. W naschej wosadze bydli 522 duschow. Do tudomneje lutherskeje wosady sshuscheja lutherszy s Wukrancźiz, Duboho, Borschcźe, Hornich Brusow, Subornizy a Hbielska.

S **Wjeleczina.** Lěta 1931 narodźi so w naschej wosadze 67 dźěcźi (lěto prjedy 83), 34 hólzow a 33 holzow. Kschcźenych bu tu 68 dźěcźi. Mjes narodźenymi běsche 5 morwonarodźenych. Njech je tu naspomnjene, so je so tu psched 100 lětami (1831) po sapisu w zyrkwinej knisy 64 dźěcźi narodźiło. — Pschipowědanjow běsche 37 (39), wěrowanjow 27 (31). — Wumrěło je 31 (55) wosobow, tu so zyrkwinszy pokhowa 44 (68) wosobow. Najstarscha wosoba bu 84 lět a 2 měsazaj stara. — Spowědnych běsche 2243 (2242), 891 muži a 1552 žonow, mjes nimi je 54 (53) doma woprawjenych a 38 (51) pacźeŕskich dźěcźi. — Krajne sběrki wunjeżechu 746,50 hr. (lěto prjedy 772 hriwnow).

Listowanje: R. we L. sa Sexag. — W. w Hu. sa Estomihi. — M. w B. sa Inv.

Samolwity redaktor farar Wyrgacź w Nosacźizach. — Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerńje a knihaŕnje, sap. dr. s wobm. ruk. w Budyschinje.
Wukhadźa kóždu sobotu a płacźi schtwórcźlětnje 108 pjenjezkow.

Čzišło 5

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske niedźelske łopjeno

W Budyšchinje — 31. januara 1932 — Bautzen

Njedźela Sexagesima.

Josua 24, 15.

„Ja pak a mój dom chzemy temu Knjesej słužicź.“

Pšched měšazom su nam hakle swony pschipowědałe nowe lěto a my smy hakle prěnje krocžele do njeznateho kraja noweho lěta cžinili a tola słyschachmy hižom saso wo nowych njesbožach a smy wobdacźi wot nowych staroscźow, kiž naschu wutrobu njeměrnu cžinja a praschenja stajeja, kajki budźe pschichodny cžas. A tak pódźe dale pšches zyłe lěto, — haj pšches zyłe cžłowjeske žiwjenje! Kelko njewurjekniweho horja we wutrobach! Kelko cžežkich staroscźow w domach!

Schtó móže nam prajicź, schto pschichod pschinješe, schtó móže pomoz a radu dacź nam, kiž sebi njewěmy husto wjazy radźicź?

Kaž hižom w starym cžasu, tak dźensa hischcźe pospytuje cžłowjek do pschichoda hladacź. Wón dźe k mudrym žonam, kiž dźensa hischcźe w cžěmnoscźi skutkuja, abo k astrologam, mužam, kiž na hwězdy hladaja a po jich stejnischcźu wschelake podawki w cžłowješkim žiwjenju wobliczeja, a w sjawnych pschednoschkach pschichodne cžasy zyłeho luda a s tym tež pschichod jenotliweho cžłowjeka rosjasnjeja. Ale hacž woprawdźe tež tak budźe, kaž woni wěschcźa?! S najwjetscha niz, pschetož na swěcźe nichtón njeje, kiž mohł s wěstoscźu wupraji cź, schto so w pschichodnym cžasu stanje. A to je tež lěpje tak! Nasche žiwjenje ma bycź wulke wocžakowanje a pschihotowanje na to, schtož je hischcźe potajene pšched cžłowješkimaj wocžomaj a jenož Bohu, wschehomóznemu Knjesej samemu widźomne.

Se sastarskich cžasow dźensa do naschich serbskich domow a swójbow muž sastupi, kiž bě pšched wjele lětty sazami žiwy. Wón ma dobru radu sa nas wschitkich, so bychmy prawje derje pschihotowani byli, njech pschińdźe, schtož chze, a njeźli, schtož cžežko tež budźe. Wón wě nam pucź pokasacź, kiž k wschemu cžasnemu a wěcznemu sbožu wjedźe. A tajke słowo, kiž tehdom hižom wuprajene dźensa hischcźe płacźi, chzemy pschijecź do swojeje wutroby a jo s nutrnoscźu rospominacź.

Schtó je tehdom tute krasne słowo wuprajił? Josua, israelski wjednik, steji na konzu swojeho johnowaneho žiwjenja a hlada nětko wróczo na cžas swojeho pucźowanja. Schto je wón wscho widźał, nashonił, njesł a pschecźerpił! W swěrnej słužbje sa swój droholubowany lud je swoje mozy woprował. Schto nětko s ludom budźe? Kaž nan pšched swojej smjercźu rad hischcźe jón krócź swoje dźěcźi wokoło sebje hromadźi, so by jim dobru radu sa žiwjenje dał, tak je Josua starschich swojeho luda hischcźe ras wokoło sebje sjednocził, so by jim swoju wolu sjewił, prawy pucź sa pschichodne cžasy pokasał a s tym tež pšched nimi wotpołożił swoje wěruwusnacźe. Wón wě, so jenož to jene jeho ludej pomhacź budźe: swjelna wěra, kiž twjerdźe steji, wěra, kiž jenož Bohu samemu słuži a niz, kaž je so stało, dźensa Bohu a jutse hižom morwym pschiboham póhanskich ludow. A tak njemóže wón swoje sastojnstwo složicź a wjednistwo druhemu pschepodacź bjes teho, so njeby prjedy hischcźe pokasał swojejmu ludej žórko, s kotrehož je pschezo saso mozy dostawał.

Tak Josua pšched nimi jako swój swjaty testament wotpołoži wulke wusnacźe: „Ja pak a mój dom chzemoj temu Knjesej słužicź!“

Kak wjele móžemy my wschitzy s tuteho słowa wuknycź! Kóžde słowcźko je ważne a chze kóždemu něschto prajicź. Schtó wě, kak wjele jich je, mjes lubymi cžitarjemi, kotsiž maja tuto słowo sa wěrowanske słowo abo kotsiž su sebi wsali tute słowo sa heslo swojeho žiwjenja: Bóh daj, so bychmy tola wschitzy wot njeho něschto dostali!

Hdyž w žiwjenju cžłowjek swoju wosobu doprědka staji a wschudźom jeno wo sebi rěcźi, potom prajimy, so je sebicźi-

wy, pschetož ponižny cžlowjek to njecžini. Ale hdžež žo wo wěru jedna, wo wusnacże naschich najžwjecžischich pschežwědcženjow, tam dyrbimy s dobrym pschikładom do prědka hicž a směrom žwoju parschonu do prědka stajicž. We wězach wěry žy ty žam samolwity a tak spěwamy tež: „Ja wěm, do koho wěrju, ja wěm, schto wobsteji“ (khěrl. 408) a w artiklach wusnawamy: „Ja wěrju.“

Psches žłowcžko „pak“ žo wusběhnje hischcże wěrjazy. Njech zyłe cžlowjestwo wot Boha wotpadnje, njech bjesbóžni žo prózuja, njech mje wužmějа a hanja — „ja pak“ wostanu pschi žwojej wěrje! Kajke žłowo dobycża! Derje temu cžlowjekej, kiž móže tak prajicž a wusnacž! Chzemy žo tola prózowacž, so by tajka žylna wěra nascha była a so bychmy wschudžom dobre žwědcženje žwědcžili!

Ssami njestejimy we wojowanju: „ja pak a mój dom.“ Hdyž cžežke staroscże naschu wutrobu cžischcża, hdyž my wjazy njewěmy, schto sapocžecž, potom njeje nihdže na žwěcże žaneho městna, hdžež bychu žo nasche staroscże tak lohko s wutroby shubjowałe a nasche mozy sažo žo požylnjowałe, kaž w towarstwje naschich najlubschich, kiž je Bóh tón Knjejs nam dał, so bychmy s nimi wscho hromadže w jenej myžli a w jenym duchu njeżli. Hdyž nasch njebjeski Wótz nam nasche domy njetwari a nasche mandželstwa njeżwjecži, potom tola naschim domam a žwójbam to najlěpsche pobrachuje. Kak wjele njesbožownych mandželstwow je na žwěcże, tež žerbskich! Tuž napižajmy wschitzy do wutroby tute krażne žłowo: „Ja pak a mój dom chzemy temu Knjesej žłužicž.“

Haj, pożłuchaj, „temu Knjesej žłužicž.“ Komu žy ty hacž dotal žłużił? Cžlowjekam a žwětej s jeho lóschtami, abo sachodnym kublam abo jenož prózy a jeje staroscžam? Rospomń to a staj do žwojeho žiwjenja wulke žłowo: „ja pak.“ Woženbje nasch cžaž wot tebje to žada. Nasche žiwjenje ma bycž najprjódzy wulka Boża žłužba. Potom njebudže nam žadyn pucž pschecžežki, dokelž my wěmy, so žo s Bohom wscho snježe, pschewinje a pschecžerpi.

O, sbóžny dom! hdžež žu cże horjewsali,
Hdžež ty to jene, haj to wschitko žy! Hamjeń.

Do Boha tu wěř!

Po žwojim hłoże:

Do Boha tu wěř!
Dasch Bożemu Duchej žo wodžicž,
Cžert njemže czi schkodžicž,
Wjacž s wutroby měr.

Do Boha tu wěř,
Boha wo wutrobu nowu,
Wěr Bożemu žłowu,
W nim sbóžnu dżesch cžěr.

Do Boha tu měr,
Hdyž we nusy njewěsch žej rady,
Bóh da czi wscho s hnady,
Troscht, pomoz, žwój měr.

Do Boha tu wěř,
Hdyž w hubjeństwje žylsy tu ronisch,
W Joh' žłowje ty shonisch:
Bóh Knjes je twój měr!

We Bosy je měr,
We wschěch bědženjach wulkich a krwawych,
Sa bědžerjow prawych,
O duscha to wěř!

We Bosy je měř!
Masch we wutrobje Boha toh' Wótza,
Cże njemori próza;
Sso modl a wěř!

We Bosy je měr,
Sso s wutrobu modl a spěwaj,
A s Bohom wscho dżěłaj,
Sso wjeżel a wěř!

Sso njeboj a wěř!
Hdyž w njewjedrach błyska žo, hrima,
Stysk, hrosa naž pschima,
We Bosy je měr!

Sso modl a wěř,
Sso njeboj w najcžěmnischim doli,
Po Knjesowej woli,
W nim sbóžnu masch cžěr! J. W.

Sažonamakany paradis.

Napižała we žłowakskej rěczi Khrystina Royowa.

(Pokracžowanje.)

Hajnik dżěsche k dżěsczomaj. Hdy by žo Jluschzyna žuknicžka njecžerwjeniła, njeby žo mjes hustymi kerkami ani na njeju dohladał.

„Knjes hajnik dże!“ swjeżeli žo Jluschka. Bě žo w bajkowskej czischinje tutoho seleneho morja trochu bojała.

„Proschu, knjes hajniko!“ samołwi žo Ondrischko. „Hižo mamy karan połny. Ssmy žebi koschik sa hriby žobu pschinjeżłoj. Ja žym do njeho nakładł młode czężowe łopjena, so mohłoj do njeho jahody wužypacž. Je jich tu hischcże telko!“

„Haj, jara wjele! A tajke wulke!“

„Ně, dżěsczi! To by schkoda było, truskalzy pscheżypacž. Tute žu sa mnje. Tute prěnje donjescże knjeni hajnikowej; my bydlimy tu doscž blisko. A te druhe wschě budżeja wamaj!“

Ei, schto wscho měješchtej małej dżěsczi powědacž. Kajka pěkna a dobra knjeni je tola knjeni hajnikowa, kajke dobre žnědanje bě jimaj dała, a hischcże kusk khlěba sa jahody! A schtyri pžy tam maja a skludnu žornu!

Potom žo wrócżichu domoj s zyłym žwojim bohatstwom. Njeżechu połny karan a połny koschik jahodow. Te w koschiku wotkupi jim pschi żelesnizy strażnikowa, a dokelž runje k wobjedu tykanczki pjecżesche, da kóždemu jedyn. Sa dżěda pschipołoži najwjetschi.

Tak sapocża žo sa žyroty žiwjenje w dole Ssurowskim.

Někotre njedżele posdżischo wrócżi žo Sabolez žwójba se žužodneje wžy L. dom. Pokhowali běchu tam bratrowu žonu. Muž bě jej psched poł létom wupucżował do Argentiny, wostajiwschi na staroscżi žonje hospodarstwo a pjecż małych dżěcżi, najmkódsche lědy pjecž běrtlkow lět stare. Prózowała bě žo wboha žona pschе wschu móz a móžnotu. Njebě tu tola nichtón, kiž by jej pomozny był a ju podpjerał. Macž měješche staru a kipru; próza bě ju honiła doniž ju njebě dohoniła.

To bě było sa zyłu žwójbu cžischcże njewocžakane a njenadżite!

Stara Sabolowa dżěsche žama s pschichodnej dżowku, žyn bě doprědka schoł.

„Ach, schto to sapocžnjemy! Schto to my wbohuschzy sapóczнjemy!“ sdychowasche žona. „Schtó by mi to prajił, so budu ja sa mojej Joku do hrowa hladacž.“

Sabolowa bě ßebi wjele na to wědźała, ſo bě ßwojeho ßyna do dobroho domu woženiła. Někotry ras bě na tutu pſchichodnu dźowku młódſchu pokaſała; bě ßebi ju wyſchſche ważiła hacž ßwoju dźowku. So bě ßyn do Argentiny ſchoł, ßebi tam pſchiwarbowacź, a ſo bě pſchichodna dźowka ſwólniwa była, wſchitko ſaſtawacź, jenoż ſo bychu dołh ſapłacźili, do kotrehoż běchu ſaléſli, bróżeń twarjo, to bě ju we wocźach pſchichodneje macźerje hiſchcźe bóle poſběhnyło. A nětk, nětk wotpocźowaſchtej tutej pilnej ruzy, kotrejž běſchtej ßo tak derje do Sabolez ßwójby hodźałej, na wutrobnju ſtyknjenej pod cźornej ſemju. — Schto to jenoż nětk dale budźe? Ssyn ßo njemóże wrócźicź; by wjele ſchkody měł; njebě tola hiſchcźe ani wrócźojéſbu warbował. Hdyž ßo wobßedźeńſtwo pſchenaja, njepſchińdźe ſ njeho wužitka. Skót dyrbi ßo tež pſchedacź, — ſchtó wě, ſ kak wulkej ſchkodu, — abo ſchtó by dyrbjał jón wobſtaracź? A nětk telko dźěcźi! Hdy by ſ najmjeńſcha ſtara Kubicźkowa była khmaniſcha, ale tak ...

„Schto ſkorźicźe tak jara tutych dźěcźi dla, macźe?“ rjekny ſtónczńje młoda żona. „Wſchak ßu to waſcheho Janowe a Jozyne dźěcźi! Wostajcźe wowzy najſtarſchej a te tſi mjeńſche wſmicźe k nam, doniž ßo Jan njewrócźi. Njemohło dha je Janowe herbſtwo, kotrež jemu hiſchcźe njejſcźe dała, ſeźiwicź?“

Tola, ani ſo by to ſchtó pytnył, bě Ssurowa ſaßo wo tſi dźěcźi pſchibyła. Běchu to Jozynej najſtarſchej a najmłódſche. Ludźo ßo njejßu na tym dźiwali; wone pſchińdźechu tola do ßwojeje ßwójby.

„Ei, ſchto to njebledźiſch! Dyrbju ja ſe ßwojimaj ſtarymaj kolenomaj ßo hiſchcźe ſ dźěcźimi bědźicź? Te tola jenoż jědźe njepotrjebaju, ale tež wothladanja! Ty njeby ßama to cźiniła a ja ſtara żona ....“ (Pokracźowanje.)

Cźaß.

Pohladnych do jeniczkeje nowiny na jeniczku ſtronu, a ſchto tam wuhladach!

Vulkan niczi w Amerizy, w republizy Guatemala kraj a kubła a traſchi cźlowjekow ßmjertnje. A niz pſchedaloko wot tam, w republizy Salvador traſcha ßo wobydlerjo ßami tak; tam wojuja w krwawnej revoluziji trajenjo pſchecźiwo krajanam a krej tam rosliwaju na woběmaj ſtronomaj. A we Indiſkej hobrſki ſtrajk a njepſchestawaze wótre bědźenje wulkeho luda pſchecźiwo namóznemu europiſkemu knježſtwu. A domach tuteho kraja, w Jendźelſkej krwawny ſběžk w khłoſtańni, połny hroſnoſcźow a wojowanja. A Schpaniſkej wótre wojowanje pſchecźiwo zyrkwi: rjad Jeſuitow rospuſchcźeny a jeho wulke ſamoženje wußwojene a wſchudźom hroſa, ſo wudyri ſnutskowna wójna, haj hižo ßu tam ſapocźatki tajkeje. Ssamo w Schwizy ßu njeměry a wojowanja! Franzowſka twari w cźaßu wotbronjenja hobrſke bombymjetarje, kotrež móżeja zyłu Němſku pſcheleczecź a domapytacź. A w Němſkej? Ruſu, kotraž hižo wulka, powjetſcheja jenotliwe ſtrony ſe ßwojim ſadźerżenjom; — někoho ßu ſ khłoſtańnju pokhłoſtali; — młodeho mużſkeho ßu ſakkóli.

To jenoż jeniczki pohlad na jeniczku ſtronu! So w Khinje krwawne wojowanje, niz jeno mjes Khinu a Japanom a ſdobom hižo ßobu mjes żołtym cźlowjeſtwom a běłym, to cźi pſchi tym wſchudźom ßobuklinczi a ſynczi; a tež to, ſchtoż ßo w Ruſkej ſtawa.

Wureſt to ſ naſcheho cźaßa — a ſa naſch cźaß, t. r. ſa cźlowjekow naſcheho cźaßa. Sa cźo? Sa to, ſo bychu ſpóſnali, ſo ßo dopjelnjeja winy, kotrež buchu kopjene wot dawna ßem, ſo bychu tohodla ßo wſdali wſcheho, ſchtoż winy kopi, prjedy hacž pſchepoſdźe. Khiba ſo je hižo pſchepoſdźe? — Naſchej wócźzy ſtej ſdźerżanej a njewidźitej wſcho. Wſcho pak je w ruzy a mozy teho jeneho, kotryž Knjes wot wěcźnoſcźe hacž do wěcźnoſcźe. Pola njeho je móz, je ßud, je pak tež hnada.

Cźaß, kajkiž je, woła, nuſuje, honi cźlowjekow tuteho cźaßa, pytacź hnadu tutoho jeneho Knjeſa, Bożu hnadu. Ssami ſe ßwojej mozu njemóża ßebi tola wjazy pomhacź. Cźlowjekojo drje ßu wutrjebali tu dowolnoſcź a tón nadawk, ßo ſcźinicź ſ knjeſom na ſemi a jeje mozach, ßu pak něſchto ſabyli a ſanjechali: mudroſcź, tu mudroſcź, kotrejež ßo tola tak jara khwala. A ſchto je jich wulka njemudroſcź? So pſchi materiji, macźiſnje tuteje ſachodnoſcźe a ſemje ſapomnichu ducha njeſachodnoſcźe, wěcźnoſcźe. A to ßo wjecźi. Ssu ßo wotrocźzy macźiſny, ſachodneho ſcźinili, haj ſchklovojo. Cźlowjekojo twarjachu maſchinu: maſchina knježi nětkle nad cźlowjekami, jich bóle a bóle tam wjedźe, hdźež tola nochzeja, do bjesdźěła, do njeſboża. Cźlowjekojo worachu, hnojachu, ßyjachu a ßadźachu — a nětk pala żito,, wołmu, a druhe płody ßwojeje prózy a ßwojeje mudroſcźe, ſo njebychu wokhudnyli, hłoda wumrěli.

Clowjekojo ßu ſabyli, pſchi ßwojich poſtupach w materiellnym poſtupowacź też w duchownej mudroſcźi, w mudroſcźi Ducha Bożeho, wo kotrymż je ßwědcźenje: „Knježe kak ßu twoje ſkutki tak wulke a kak ßy je tak mudrje wuſtajił!“

Cźaß. Hdyž naſch cźaß ſchto wucźi a praji, praji a wucźi wón: K Bohu, k Bohu ßo wobrocźcźe cźiſcźe a pytajcźe jeho hnadu a wuproſchcźe ßebi jeho Ducha rosßwětlenje!

Zyrkej a ſtat.

K wjecźoru a k ranju wojuja wótrje pſchecźiwo zyrkwi, w Spaniſkej a w Ruſkej. W Spaniſkej dobywaja, kaž ßo ſda, mozy, kotrež ßu katholſkej zyrkwi njepſchecźelſke. Katholſka zyrkej je tam ſ najnowſchim wukaſom cźežke poraženje poczerpiła: Rjad Jeſuitow bu rospuſchcźeny a jeho ſamóżenje wußwojene. Rosſchěrjenje a dźěło a wliw tuteho rjada je w Spaniſkej tak wulki był hacž ßem, ſo w tukhwilu njepſchewidźiſch, kak ßo tutón wukas w ßwojich ſcźěhwkach wuſkutkuje; Sda ßo ßamo tak bycź, ſo ſnutskowna wójna hroſy. Sběžki a njeměry tam tak hižo ßu. Kaž wukaſy wyſchnoſcźe jewja, liczi tuta też ſ tajkim. — W Ruſkej dźěłaja bjesbóżni woßebje mjes ratarſkim ludom, mjes kotrymż njemějachu hacž dotal tak wjele wliwa. Woni napominaja wſchěch dźěłacźerjow, ſo bychu ßo ſ nimi ſeſtupali do fronty pſchecźiwo „kulturellnej reakziji“, t. r. woßebje pſchecźiwo naboźinje a zyrkwi. Bjesbóżni dźerża ſa ratarſke wobydleŕſtwo pſchednoſchki a wjecźory a druhe wuhotowanja ſe ßwětkowymi wobraſami wo ratarſkich, pſchirodoſpytnych a druhich praſchenjach; wſchudźom pak to wužiwaja ßobu ſa ßwoje bjesbóżne ſaměry. Też woßebite pißmowſtwo ſa ratarſki lud pſchihotuja. — A ſchtoż nětk naß wſchěch woßebje naſtupa: Sa Němſku wuwucźuja woni tajkich bjesbóżnych ſchcźuwarjow a dźěłacźerjow, kotſiž maja tu ſa jich ſaměry ſkutkowacź.

W Němſkej bywa tych ſnamjenjow rospada a bankerotta ſnutskownych mozow wjaz a wjaz. W Drježdźanach mjetaſchtaj dwaj, kiž ſtaj ſ zyrkwje wuſtupiłoj, kamjenje do woknow „Khryſtußoweje zyrkwje“. Wudawataj nětk, ſo ſtaj pjanaj byłoj. Wjele woknow, też rjanych pißanych, je wobſchkodźenych. — W Barlinje ſaßudźichu 36létneho dźěłacźerja ke khłoſtańni na jene lěto; tutón bě w Bożim domje ßmilnej ßotſi, kotraž ßo pſchi rańſchej mſchi nutrnje modleſche, ſ ruczneje toſchki wſak 3 hr. Pjecź dnjow poſdźiſcho ſpyta wón w druhim Bożim domje podobne paduſchſtwo a bu ſajaty. — A ſchto wſcho njecźitaſch pod napißmami kaž: Ssamo-

mordarſtwo. — Napißmo „Freitod“ njeczini naležnoſcź lěpſchu, je jenož dalſche ſnamjo, kak daloko ßo cźlowjekojo ſabłudźa, a ſo nowiny tomu polěkuja, liczimy ßobu do toho. Wjetſcheje tórnoſcźe cźlowjek njemóže cźinicź, hacź nuſam a ſtyſkam a hroſam naſcheho cźaßa wucźeknycź ſpytacź ſ tym, ſo ßam ßwoje žiwjenje kónczi. Duſcha ſańdźe wobcźeżena ſ najcźeżſchej winu ſe ßnadnych ſtyſknoſcźow do cźim cźeżſchich. —

Schtož ſwjeßela.

To hižo ſwjeßela, ſo ßměmy pſchezo ſaßo a ſaßo něſchto pod tutym napißmom ſapißacź, a to niz mjenje, ſo ßměmy pſchi tym wjedźecź, ſo ßo mnoho tajkeho ſtawa, ſchtož ßo wſcho njehodźi ſapißacź, a mnoho tajkeho, ſchtož na ſjawne njepſchińdźe, n. pſch. też, ſo woßadny farař ßmě tak huſto poßrědnik tajkeje luboſcźiweje a wopornjweje pomozy bycź, wo kotrejž, po woli daricźelow, něchtón druhi njetrjeba niczo wjedźecź. —

Sjednocźeńſtwo „Deutſche Geſellſchaft“ w Stockholmje je do Sakſkeje póßłało něhdźe 600 hr. a 3 kiſty draſty ſa połóżenje nuſy. To ßu dobrowólne dary ßobuſtawow a dar ſ pokładnizy, kotrež móżeſche ßo dacź, dokelž bě ſjednocźeńſtwo ßo wſdało, ßwjecźicź woßebity ſałožny ßwjedźeń. A kaž dalſcha powěſcź praji, je dalſchich 932 hr. po pucźu, ſ kotrymiž chzeja woßebje tym pomhacź, kotrychž je wulka woda domachpytała. Tak ſtaraja ßo wukrajni krajenjo ſa domiſnu a tych, kiž we domiſnje nuſu tradaja.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S **Hucźiny.** Sańdźenu njedźelu móżeſche tu Jan Jurk ſe ßwojej mandźelſkej Hańžu rodź. Kiſchez ſłoty kwaß ßwjecźicź. S bliſka a ſ daloka ſtaj wutrobne ſbožopſchecźa doſtałoj ſa ßwoje dalſche žiwjenje. Duchowny jimaj pſchi ßwjedźenju też pſchecźa a dźak krajneho konſiſtorſtwa wupraji. Je tola Jurk hižo 33 lět ſaſtupjeŕ Hucźinjanſkeje woßady a je pola wſchitkich lubowany a cześcźeny. Bóh daj jimaj ſłoty wjecźor žiwjenja.

Nětk ſ wěnczkom ſłotym debjene
ßu waju włoßy ſchědźiwe,
ßo wjecźor pſchibliżuje.
Ach, Knjeże, w ßwojej ßmilnoſcźi
też hiſchcźe dale ſ nimaj dźi,
hdyž móz jej' wopuſchcźuje.
Wěrny, měrny jimaj ßwjatok ſeńſki ſtatok
tu njech debi,
doniž njepóńdźetaj k tebi!

S **Khrjebjanſkeje woßady.** Hdyž, nowe lěto naſtupiwſchi, wróczo hladamy na žiwjenje naſcheje woßady, kajkeż ßo w ſtarym lěcźe ſjewi, chzemy na někotre liczby kedźbowacź, kotrež móżeja nam wſchelakeho prajicź. Němſkich kemſcherjow bě we pſcherěſku 92, ßerbſkich 62; lěto prjedy 96 a 66. Na němſkim kemſchenju bě jich najwjazy pſchi wopominanju padnjenych kemſchi: 320, na ßerbſkim Cźichi pjatk: 163. Najhubjeńſcho bě 27. ſeptembra němſka Boża ßłużba, w kotrejž ßo prědowanje cźitaſche, wopytana: 32. Runje tak mało bě jich na ßerbſkim kemſchenju 6. januara, ſchtož je ſpodźiwne, dokelž tola po ſtarym pobožnym waſchnju na tutym dnju Serbja rad do Božeho domu du. So prjedy mjenowanej cźißle 94 a 62 tak prawje jaßnje doſcź njepokaſujetej kemſchikhodźenje naſcheje woßady, ſpóſnajeſch ſ teho, ſo bě w 42 wot 61 němſkich Božich ßłużbow a w 32 wot 51 ßerbſkich jich mjenje hacź 94 a 62 kemſchi. Boże wotkaſanje wuži jich 831 (811) woßobow, a to 344 mużſkich, mjes nimi 148 na ßerbſkim, a 487 žónſkich, mjes nimi 206 na ßerbſkim. Wuſbytk móſchniczki a kollektow je ßo jara ſnižił pornjo prjedy; w móſchniczźy bě jenož 247,71 hr., lěto prjedy 350,77 hr., kolektow bě jenož 271,48 hr., lěto prjedy 362,28 hr. Je ſa tole nuſa naſcheho cźaßa jeniczka pſchicźina? Wěſo, dźerżiſch nětkle kóżdy pjenježk twjerdſcho hdyžli prjedy, ale ſo ßo tole runje pſchi darach luboſcźe tak jewi, to wabi tola, ßebi to ras nadrobniſcho rospominacź. Hdyž mjenujzy do ſtawiſnow kſcheſcźijanſtwa hladaſch, nadeńdźeſch, ſo ßu ſtajnje runje cźaßy nuſy byłe cźaßy najwjetſcheje kſcheſcźijanſkeje wopornjweje luboſcźe. Wſchě 6 zyrkwjow hnady, kotrež w Schleſyſkej mamy, a tohorunja wjele ſtow modleŕnjow je runje jaßny dopokas ſa tole. Wot wſchěch domow a wuſtawow, ſa kotrež kolekty ſběramy, žada ßebi cźaß nuſy pſchezo a pſchezo wjazy wudawkow a pomozneho dźěła. Kak pak mohłe wone to wſcho dokonjecź, hdyž je my ſe ßwojimi darami pſchi tym njepodpjeramy. Wone ßu ſ wulkeho dźěła ſe ßwojim dźěłom na naſche kolekty a dary pokaſane. Tu nam naſch roshlad wo ſańdźenym lěcźe każe, ßo pruhowacź a ßebi rospominacź, hacź je jenož hubjeny cźaß na tak jara ſniženym wunoſchku kolektow a móſchniczki wina abo hacź je tu druhich winow też. Dary luboſcźe, kotrež woßada ſkładnje, ßu ßwědcźenje, kotrež wjele praji wo jeje ſnutskownym žiwjenju. Njejßu tohodla liczby lěta 1931 khutne liczby?

S **Khwacźiz.** (Zyrkwinſke powjeſcźe ſ lěta 1931.) Tu dóſtachu ßwj. kſchcźenizu 38 dźěcźi, a to 20 hólczkow a 18 holczkow, mjes nimi 8 njemandźelſkich. Lěto prjedy buchu 4 dźěcźi wjazy wukſchcźene. — Sswój kſchcźeńſki ßlub wobnowi 21 pacźeŕſkich dźěcźi, to je runje tak wjele kaž lěto prjedy. — Wěrowanjow bě 15, 4 mjenje hacź lěto prjedy, nimo toho je ßo tu ßobu pſchipowjedało 7 porow, kiž buchu potom w druhich zyrkwjach ſwěrowane. — Pohrjebow na tudomnej Božej roli bě 21, 1 mjenje hacź lěto prjedy; mjes tutymi 21 pohrjebami běchu 3 mólczke dźěcźi. — Liczba ſpowědnych bě 1090, to je 35 wjazy hacź lěto prjedy; mjes nimi 24 ſpowědnych, kiž doma Boże wotkaſanje wużiwachu. — W Božim domje ſkładowane zyrkwinſke kolekty, też te ſa naſch Boži dom, wunjeßechu wſcho hromadźe 514 hr. 34 pj., to je 156 hr. 54 pj. wjazy hacź lěto prjedy. Dobrowólnych druhich darow do móſchniczki a do ſchkliczkow ſkładźenych, też pſchi woprawjenjach pſchepodatych, ſa naſch Boži dom je ßo nalicziło 496 hr. 21 pj., to je 47 hr. 23 pj. mjenje hacź lěto prjedy. — Sa mißionſtwo mjes póhanami je ßo nadawało woßebitych darow 20 hr., ſa Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo woßebitych darow 90 pj. — Domjaza ſběrka ſa ſnutskowne mißionſtwo wunjeße 106 hr. 13 pj.

S **Porſchiz.** W lěcźe 1931 narodźi ßo w Porſchiſkej woßadźe 34 dźěcźi, 20 hólzow a 14 holzow (1930: 30 dźěcźi). Wěrowanjow běſche 8 (12). Kſchcźeńſki ßlub je wobnowiło 20 dźěcźi, 13 hólzow a 7 holzow (19). Wumrjeło je 21 woßobow (15), 5 běſche pſches 80 lět ſtarych, 1 pſches 90 lět. Spowjednych běſche 1938 (1914), mjes nimi doma woprawjenych 66. Zyrkwinſke ſběrki wunjeßechu 2193,12 hr.; ſběrka ſa krajne towaŕſtwo ſa ſnutskowne mißionſtwo wunjeßy 330,50 hr. a woßebity dar wo 100 hr. Sa ſwonkowne mißionſtwo je ßo dariło 272,27 hr., ſa Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo 56,65 hr., ſa měſchczańſke a wokrjeßne towaŕſtwo ſa ſnutskowne mißionſtwo 35,50 hr., ſa woßadnu diakoniju 835,14 hr.

Liſtowanje: Wutrobny dźak wſchěm, kiž w nowym lěcźe to a wono pſchipóßłachu. Nadźijamy ßo, ſo dale běžnje mnoho doſtanjemy. — W. w H. ſa Eſtomihi. — Mj. w B. ſa Inv.

Samotwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńnje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ twobm. ruk. w Budyſchinje.
Wukhadźa kóżdu ßobotu a płacźi ſchtwórcźětnje 108 pjenježkow.

Čišło 6

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosc da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske niedźelske łopieno

W Budyschinje 7. februara 1932 Bautzen

Njedźela Estomihi.

1. Kor. 1, 18—25.

Pschi wschej schmjatańzy nascheho cžaßa, dźak budź Bohu, zyrkwine lěto ßwój běh cžicho dale dźe. Pschichodnu ßrjedu saßo ßwjaty póst ßo sapočznje, so bychmy se wscheho njeměra ßwojeho cžaßa ke kschižej Sbóžnikej wucžekli. Wěso wschitko ßobu bjerjemy, schtož naß w sańdźenych tydźenjach snjeměrni; ale hdyž se wschěm pod kschiž Sbóžnika stupimy, wocžichnje wutroba a wschitko ßo w druhim ßwětle sjewi. Kak by naschemu ludej pomhane było, hdy by ßo mohł rosßudźicź ßwjatemu póstej pod kschižom Sbóžnika. Ale hdyž njejßu wucžomnizy srosumili, schtož tón Knjes měnjesche, prajizy: „Hlaj, my džemy nětk horje do Jerusalema“, njenamaka prědowanje wo kschižu też dźenßa žaneho srosumjenja, hdyž tón Knjes nam wocži njewotewri. Pschi kschižu Jesom Khrysta ßo ßwět dźěli, a ßłowo wo kschižu k tomu pomha, tajke dźělenje pschewjescź. Japoschtoł Pawoł pokaže, schto Bóh s prědowanja wo kschižu chze: Sbóžnych cžinicź tych, kiž tomu wěrja. Nasche evangelion dyrbi tohodla ßłowo wo kschižu wostacź. Jeho wuspěch wěso je, so je ßwětnej mudroscźi hłuposcź a pohórschenje, wěrjazym pak Boža mudroscź a móz.

21. schtucžka praji, so běsche też hižo cžłowjekam stareho sakonja we wěstym nastupanju móžno, Boha pósnacź; hdźež pak njeßu jeho pósnali, mjenujzy w jeho mudroscźi, — to je tam, hdźež Bóh ßwoju mudroscź sjewi: wonkach w stwórbje a nutskach w ßwědomju. Dokelž ßwět se ßwojej mudroscźu njepósna w jeho mudroscźi, je Bóh pomozny ßrědk wuswolił: cžłowjek njetrjeba mudroscźe, ale trjeba wěru do kschižowaneho Sbóžnika, so by sbóžny był.

Njetrjebamy nowe evangelion, kotryž je sa cžłowski rosum nascheho cžaßa pschisprawny. Kaž jara ßo też cžłowske mudroscź prózuje, evangelion rosumej pschijomne sczinicź, wona jemu i tym tola jenoż bójsku móz rubi. Cžłowska mudroscź w nusy niczo njewě, cžłowska móz w nusy niczo njesamóże, cžłowske bohatstwo w nusy niczo njepłaczi. Trjebamy evangelion, kotrež je tyßaz krócź ßo jako Boža móz wopokasało, hdyž běsche cžłowska móz, mudroscź a bohatstwo na kónzu, evangelion, kotrež dawasche na thorołožach a pschi rowach wjazy hacž wschitka cžłowska luboscź. Trjebamy evangelion thudych hrěschnikow, ßłowo wo kschižu.

Sskowo wo kschižu pak je mudrym stareho a noweho cžaßa hłuposcź a pohórschenje. Njemóża sapschimnycź, so by ßo s tutym najbóle sazpienym ßrědkom najwjetsche dokonjało: wumoženje ßwěta. Zejchi ßebi žadaju, chzedźa jaßne, srosumliwu Božu kraßnoscź widźicź. Město toho pak jenoż hanjenje a najhłubschu nusu namakaja, jenoż kschiž, to rěka kónz wscheho cžłowskeho, snamja wopuschczenoscź wot Boha. Druhdy dźiw žadaju, mjenujzy tón, so by evangelion też hubjeństwo a schkody ßwěta wotstroniło a sbožowne wobstejnoscźe pschinjeßło, pschi tym pak cžłowjek sapomni ßo staracź, so by był sbóžny. Cžłowjek nochze se ßwojej mudroscźu Bohu pschedpißacź, nochze pak wěricź a ßo sapręcź.

Sskowo wo kschižu też k tebi pschińdźe a ßo wo durje twojeje wutroby klapa. Nětk jenoż wo to dźe, schtó we tebi durje wotewri? Je-li to „žid we tebi“, kiž chze zejch widźecź, niz wschak wěricź, ow tón durje saßo sapraßnje; pschetoż jemu je wschitko hłuposcź, schtož wón njemóże woprawdźe widźecź. Abo je to „grichiski we tebi“, kiž ßo spuschcza jenoż na cžłowsku mudroscź a cžłowski rosum, wotpokaže wón też ßłowo wo kschižu; wschitko je jemu hłuposcź, schtož njemóże s rosumom sapschimnycź.

Ale hdy by też móžno było, so w durjach twojeje wutroby khudy hrěschnik steji, kiž ßo dopomni cžěmneje hodźiny, njewujednaneje winy, khudy hrěschnik, kiž je njeměrnoscź zyłeho žiwjenja a ßwoju sdalenoscź wot Boha saczuł, hdyž tutón

ßłyſchi, ſo kſchiž też jemu pſchiwoła: „Haj, mi ßy ty ßłuženja naczinił ſ twojimi hrěchami a ßy mi prózu nałożił ſ twojimi ſtróſczemi, ale ja, ja ſahubju twoje pſcheſtupjenje moje dla a njeſpominam na twoje hrěchi.“ Stanje ßo wulki dźiw: ßłowo wo kſchižu budźe twój jeniczki troſcht, twoja móz. Pſchetož wot njeho, kiž wumrje też ſa tebje na kſchižu, doſtanjeſch měr a we nim wjeßełoſcź, ſbóžnoſcź a móz noweho žiwjenja. Hdyž ßy hakle ras ſroſumił, ſo na kſchižu ßłowo ſteji: ſa tebje! Potom budźeſch prědowanju wo kſchižu khwalobny kěrluſch ſpěwacź:

Chzecźe wědźecź, ſchto ja wěm?
Schto też rad bych popſchał wſchěm?
Schto pſches moju duſchu dźe,
Schto je moje khwalenje?
Kſchižowany Jeſuß ßam.
Hamjeń.

Njedźela Reminiſcere.

So ßebi tuta njedźela bóle a bóle prawo wěſczi, bycź wopomnjeńſki dźeń, na kotrymž na naſchich padnjenych ſpominamy, ßmy tu hižo rospißali. Naſche łopjeńko ßo tutomu wotpohladej pſchiſamknje a budźe na tutej druhej njedźeli ßwjateho poſta na naſchich padnjenych ſpominacź, a to tohodla, dokelž je w Pruſkej tuta njedźela ſa to ſkoro powſchitkownje pſchijata, dokelž jich doſcź ſakſkich a też łužiſkich woßadow hižo na tutej njedźeli na padnjenych ſpomina, dokelž je ßo Lubijſki zyrkwiny wokrjeß ſa tutu njedźelu rosßudźił, a dokelž ma wona najwjazy wuhladow, bycź ſkónczńje powſchitkownje jako wopomnjeńſki dźeń pſchijata.

So pſchi tym wſchěm woſtanje wulki njedoſtatk, mjenujzy ſo njeje njedźela hiſchcźe ſtatnje pſchipóſnaty cźichi dźeń, to wěmy. S toho naſtawa wſchěm nadawk, ſa to wuſtupowacź, ſo by wona to cźim prjedy cźim lěpje była, a ßo wo to ſtaracź, ſo by ßo lud bjes tajkeho ſakońſkeho ſchkita na tutej njedźeli też po tym měł. Wyſchnoſcź ſtaropruſkeje zyrkwje je njedawno też hakle namjet wotpokaſała, kotryž chzyſche Ssmjertnu njedźelu ſa powſchitkowny wopomnjeńſki dźeń naſchim padnjenym wěnowacź; wona praji pſchede wſchěm, ſo Ssmjertna njedźela njeje tohodla pſchihódna, dokelž je wona ßmjertna njedźela evangelſkich, niz pak katolſkich. Tuto rosßudźenje bu też pruſkej ſtatnej wyſchnoſczi ſjewjene. S tym drje je też ſa Pruſku rosßudźene, ſo niz Ssmerjtna njedźela, ale Reminiſcere, ſa kotruž wulke ſjednoczeńſtwa wojowarjow a druhich wuſtupuja, nadawk doſtanje, naß woßebje dopominacź na tych, kiž we wójnje ſa naß wumrěchu.

Saßonamakany paradis.

Napißała we ßłowakſkej rěczi Khryſtina Royowa.

(Pokracžowanje.)

„To najmjeńſche woſmu ja na ßwoju ſtaroſcź, jenož ſo wy mi dacźe ſa njo doſcź mloka a mydła. Ja jo hłódne njewoſtaju a maſane jo też na ruzy njewoſmu.“

„Tuž chzemoj hladacź, ſchto Schiman praji! Małe dźěczźi w nozy płakaja, a wón chze ſpacź.“

„To wěm! Dobre jěſcź a derje ſpacź, to je jemu najwažniſche. — Dajcźe mi ſ nim w komorzy pod tſěchu lěhacź, doniž jo trochu njewothladam a njepſchiwuczu.“

Młoda žona ſtupaſche rychliſcho a ſhubi ßo w ßadowej ſahrodźe, ſtara winy ßo wokoło dwora a dońdźe hakle něſchto poſdźiſcho dom; trjechi ju tola ta a wona ßußodźinka a kóždej dyrbjeſche tola wupowjedacź, kajkeje kſchiwdy bě jej Bóh tón Knjes naczinił.

V.

Knjeni hajnikowa Roshonowa mějeſche w H. ßotru. Tuta bě na małeho ſaſtojnika wudata. Jeje muž bě ſ italſkeho bitwiſchcźa ranu ßobu domoj pſchinjeßł a ßłuſcheſche tuteje dla do invalidow. Wyſchnoſcź bě jemu mału trafiku, to je pſchedawarńju tobaka, ſpožczika a jemu lózſche ſeźiwjenje ſmóžnika. Ale dokelž bě Bojnizky pſchezo khorowaty, wobſtaraſchtaj trafiku žona a najſtraſcha dźowka, kotraž dyrbjeſche pſchi tym huſto doſcź ſchulu ſkomdźicź. Tamnej dźěſczźi wotroſcźeſchtej ſwjetſcha na drózy, ſo njebyſchtej byłej nanej, kotryž mějeſche wjele boloſczow a bě połny jěry, wobcźežnej. Ale wſchak ßnadź to ſ toho pokhadźeſche, ſo jeju ſtarſchej tym dymakam ßłužeſchtaj, kotſiž pak ßebicźiwje wſchitkim ludźom powětr kaža, ſo běchu dźěcźaze léta tuteju najmłódſcheju tak ſadymnjene a ſamróczene. Jako njebychu to na ßwěcźe tyßazy kwětkow narоſtłe a njeſpěwałe zyłe ßyły ptaczatkow! Też na jědźi a na draſcźe bě tu ſa dźěſczźi doſcź njedoſtatka! Hłowna wěz pak bě, njeměješche nichtó khwile, jeju lubo měcź.

Macź, połna ſtaroſczow a wuſtata, ßo ſ nimaj naſtajnje wadźeſche. Pſchezo ſaßo dyrbjeſchtj porok ßłyſchecź, ſo ßebi na to njemyßlitej, ſo je nan khory. Wot nana ßłyſcheſchtaj jenož:: „Njeczźińtaj mi tu žaneje hary! Dźitaj won!“ Mjes nimaj a jeju bratromaj, kotrajž běſchtaj hižo do wójny rodźenaj, bě po létach pſchewulki rosdźěl. Jedyn ſ njeju khodźeſche na gymnaſij, tamny wuknjeſche w haptyzy. S tutymaj njewědźeſchtaj hdyž byſchtaj druhdy domoj pſchiſchłoj, ani hracź ani bjeßadowacź. Ale dokelž njemóžeſche žadyn cźłowjek bjes nadźije bycź, měješchtej też tutej dźěſczźi jenu nadźiju. Ssonjeſchtej wo njej, powědaſchtej ßebi wo njej: Ras pſchińdźe jeju cźeta Sofija a woſmje jeju ßobu do Ssurowſkich léßow, hdźež bě jeje muž ſ hajnikom a ſ tym ſ idealom małeju wujkow. Hdyž też macź jeju ßony hrubje pſcheje, wołajo: „Cźeta Sofija by wſchak ßebi waju pſches lěcźo ßobu wſała, ale wuj Karl nochze wo wamaj niczo wědźecź, dokelž ſtaj tak lóſaj a njepoßłuſchnaj!“ běſchtaj wonaj tola dale połneje nadźije. Mały Jožko ßo rosßudźi, ſo wot nětka nawuknje poßłuchacź a wſchitko cźinicź, ſo by wuj Karl jeho rad měł. Wón njewoſtaji macźeri pokoja, doniž ßo wona ſkónczńje njerosßudźi, ßotſje pißacź.

S tutym liſtom w rukomaj ßedźeſche knjeni Sofija Roshonowa na cźichim njedźelſkim popołdnju we ßwojej iſtwje. Widźeſche pſched wocźomaj wobras tutoho ſrudneho žiwjenja ßotry: Muž njemóžeſche ani wumrěcź ani žiwy bycź. Cźim bóle ßłabnjeſche, cźim wjazy měješche žadanjow. Lěkarjo wukaſowachu dobre jědźe, wina ſe želeſom a druhe, ale woni njepſchidawachu pjenježne pokaſki, ſa kotrež móhli ßebi to wſcho wobſtaracź. Wón ßo tuž wo niczo njeſtaraſche, khiba kak mohł wotkhoricź, ßo wuſtrowicź. Na tajke wudawki njebě traſika pſchihtowana ,też niz, byrnjež macź ſ dźěcźimi hiſchcźe bóle tradała.

Bě to prěni ras, ſo bě wboha ßotra wopißała zyłu njeradoſtnu bědu dźěcźatſtwa ßwojeju małeju, ale też, kak ßo žedźitej a kak ßo nadźijetej, ſo ras pſchińdźetej do léßow a ſo wona ßo podarmo prózuje, jimaj to wurěcźecź. Bojnizkowa njeproſcheſche wjazy ßotru, ſo by ßo ſnajmjeńſcha na najmjeńſchimaj ßmiliła, kaž bě to loni hižo cźiniła, a runje tohodla płakaſche knjeni Sofija nad jeje liſtom. Loni bě wona khorowata była a njebě mozy měła, muža nawabicź, ſo by jej dowolił, małeju wujkow na něſchto njedźel k ßebi wſacź. Wón měješche rad porjad w domje a pokoj; jeho dwaj hólzaj běſchtaj tak derje wocźehnjenaj, ſo by jeho pohladnjenje doßa-

hało, jeju poßłuſchneju ſczinicź. Hdyž ßo wonaj na nowy tydzeń ſ gymnaſija domoj wróczíſchtaj, njepytny nan ani, ſo ma jeju domach. Wonaj póńdźetaj do lěßa ßo wuharowacź, kaž to hewak czinjeſchtaj. Ale tajkeju njewocźehnjeneju hólzow ſ haßy, teju njemóžeſch tola do lěßa puſchczícź! Kak dha, hdyž ßo njebyſchtaj wjazy wróczíłoj! . . . Knjeni wije ſ hłowu. Jej dźěſche jeje muž, jeho derjeměcźe a jeho ſpokojnoſcź pſche wſcho. Ale ſchto mějeſche czinicź? Saßo ßotſje wotprajicź? Se ſtyſknej wutrobu ſtany ſ lěhanzy. Wona bě na dworje mužowy hłóß wußłyſchała a tuž khwataſche, jemu pſchihotowacź ßwaczinu. (Pokracžowanje.)

Czaß.

Nuſa njeje hiſchcźe wulka doſcź abo: Woni njewjedźa, ſchto czinja. W Drježdźanach widźiſch — a też we wokolinje — pſchibity plakat, kotryž ßo we wſchelakich barbach pißani a na „Faſchingskoſtümfeſt 1932 „Bunte Welle““ pſcheproſchuje. Nuſa, ſtyſk, tradanje, płakanje, wſchudźom a woßrjedź toho póſtne wrótnoſcźe!!! Snamjenja czaßa! — Ale ſ tym niz doſcź! Tute plakaty ßu pſchiczinjene w rumnoſcźach póſta, potajkim w rumnoſcźach ſtata a wyſchnoſcźe! Kak móže wyſchnoſcź tole czinicź? Hdyž poddanojo mudriſchi njejßu, dyrbi tola wjedniſtwo wjedźecź, ſchto czinicź. Ale ſo poddanojo, ſo ludźo ßebi ſwěrja ßobukrajanam w tajkim czaßu tajkeho poſkiczícź, to rěczi wótriſchu a ſroſumliwiſchu rěcź hacź wjele ßłowow!

Ale hacź runjeź je to tak, ſroſumi jich wjele tutu rěcź???

A ſchtož tu tak rjez w mjeńſchim tak — haj kak chzeſch tuto „tak“ wuprajicź? To wuprajicź njeje! — Potajkim: ſchtož tu tak rjez w mjeńſchim tak, to je po zykym ßwěcźe we wjetſchim tak! Sswěta mózni — haj ßu woni po prawom „mózni?“ — ßedźa w „Radźe Ludow“ a w konferenzach hromadźe ſa tym tak mjenowanym „Selenym blidom“ a rěcźa telko, telko wo měrje a wo wotbrónjenju a tam k ranju we Khinje?! Schto to tam? Wójna niz, woni praja, ſo nichtón njeje wójnu pſchipowjedźił. Schto to potom? Hdyž njebyſchtaj to dwaj krajej byłej, ale dwaj jenotliwaj cźłowjekaj, by to rěkało: nadpad, rubjeńſtwo, mordarſtwo! Ale dokelž to we wjetſchim tak, njeje to ßame to ßamßne. — Snamjenja czaßa! Też tu pſchimaſch ßebi kaž prjedy pſchi powjeſczi wo póſtnizach 1932 ſa hłowu a ßo praſcheſch, ſchto to rěka, jeliſo ßy hiſchcźe we wſchěm njeſbožu tak ſbožowny, ſo wěſch, hdźe czi hłowa ſteji. —

So bychmy tola bóle a bóle ſpóſnali, ſa czo tu wſcha wulka nuſa je! Też tuta chze, kaž kóžda druha, naß wuczicź, ßo k Bohu modlicź!

A to w Němſkej!

W Božich domach Regensburgſkeho biſkopſtwa czitachu duchowni woßadnym „paſtrſki liſt“ biſkopa, w kotrymž ßo Regensburgſki katolſki biſkop ſ knihami ſaběra, kotreż je mandźelſka generala Ludendorffa pißała. „Erlöſung“ rěkaja tute knihi, a ſpißaczelka chze ſ nimi „wumóženje wot Khryſtußa“ ſa němſki lud dozpicź; t. r. my dyrbimy bjes Khryſtußa tu bycź. Biſkop praji w ßwojim paſtrſkim liſcźe, ſo buchu lědy hdy knihi pißane, kotreż tak njedoſtojnje a ſ tajkim ſazpiwanjom a ſ tajkim ſanjechanjom wo Božim Ssynu rěcźa.

A tute knihi chzedźa a dyrbja nětk po myßli ſwjaſka „Tannenbergbund“, kotryž pod wliwom Ludendorffa a jeho mandźelſkeje, ſ kotrejž je w druhim mandźelſtwje woženjeny, ſteji, ſa naſch lud a kraj ſ pucźnikom bycź do noweho ſboża. A tutu myßl roſcherjeja też bóle a bóle do luda — też p o l a n a ß !

Schtož ſwjeßela.

D ź ě ł o n j e m ě j e r j o. Se Zeitzſkeho zyrkwineho wokrjeża piſche faraŕ: Mužſki, kiž je bjes dźěła, pſchińdźe ke mni a ßo praſcheſche, ſo by rad něſchto ſa naſchu zyrkej cźinił. Ja jeho proſchach, ſo by wokoło khodźił a cźitarjow ſa naſche woßadne łopjeńko hromadźił. A wón dźěſche a ſa 2 njedźeli bě 114 nowych cźitarjow dobył. — Druhi mužſki bjes dźěła wopytuje w měſcźe tych, kiž jako nowi pſchicźahnu, ſo by jim woßebity poſtrow woßady pſchinjeßł. Też tych wopytuje wón, kiž ßu ſ zyrkwje wuſtupili a ma huſto doſcź dołhe rosmołwy ſ nimi.

A Sserbja?

Tydźenik „Evang.-proteſtantiſcher Kirchenbote für Elſaß-Lothringen“ piſche wo zyrkwinſkich wólbach, kotreż ßo tam pſchihotuja: „Naſcha zyrkej pokhadźa ſ prěnjeho lětſtotka reformazije. Też jeje rěcź je wot wſcheho ſpocźatka němſka. M y d y r b i m y p ſ c h i t u t e j w o ſ t a c ź w ě z y d l a ! W czaßu, kotryž ſtare ſwjaſki dobrych pocźinkow, tradizije a druheho roswjaſuje, je ßłowo naſch jenicźki ßrědk, tworicź pſcheßwědcźenje a jednocźecź ſe ſwjaſkami pſchesjednoſcźe a ſjednocźeńſtwa. Schto pak budźe, hdyž ßo tutón ßrědk wjazy njehodźi trjebacź, dokelž cźi jeni njejßu wjazy toho ßłowa tak prawje mózni a cźi tamni jo wjazy tak prawje njeroſumja? . . . “

Konkordanza

ſ nowych ßerbſkich ſpěwarſkich.

Cźeſcź, khwalba, dźak budź Wótzewi	570,	7
Cźiń we mni ßwojom' Duchej pucź	576,	14
Kaž też ſyma po czaßu	578,	9
Daj, ßwjaty Ducho, měrny czaß	587,	3
Nětk czaß poßledni je tudy	596,	2
Nětk, wy hroſne czaßy, hrožcźe	596,	9
Chzył dobry czaß nam wobradźicź	598,	3
O cźeſtny kralo, Khryſchcźe ty	601,	3
To ſ hanibu my cźujemy	603,	5
Wſmi dźak a cźeſcź a khwalenje	605,	2
Mój duch, mój Jeſu, cźeſcź cźi dawam	606,	7
Knjes kóždy czaß ßam hlada	607,	5
Wěcźnej cźwili kóždy cźeknje	608,	9
Khwal a cźeſcź, o moja duſcha	608,	10
Wjerchojo ßu wſchak też cźłowſke	609,	2
Tu cźłowjek nima nihdy dźěcźi	616,	7
Wſchu ßłabu cźeſcź a khwalbu wſmi	616,	9
Bohu budź cźeſcź!	617,	5
Modlitwu, cźeſcź njech bjerje naſch Knjes	617,	5
Sswjatoh' Ducha cźeſcźimy	618,	6
Nětk ßym ja cźiſte wumyte	631,	7
Jom' ßwjecźtaj, ſchtož wój cźinitaj	638,	2
Cźeſcź budź nětk Bohu Wótzewi	640,	5
Niz ſ wuſtajenja cźłowſkeho	642,	3
Schtož jim ßo cźinicź ſaleži	644,	5
Njech k twojej cźeſcźi žiwe ßu	652,	8
Hdyž cźaßnje mru na ßwěcźe	654,	4
To w cźłowſkej mozy njeleži	656,	2

Sa „němſku rěcž“ móżeſch wěſo runje tak pißacź „ßerbſka rěcž“. A hdyž tole Němzy pißaja pod napißmom „Mutterſprache“, móżemy my Serbja to runje tak.

Zyrkej a ſtat.

S **Ruſkeje.** W Leningradźe wotewrichu nowu bjesbóżnu wuſtajeńzu. W njej chzedźa pokaſacź poczahi jenotliwych wěruwuſnaczow w ſtarym kěžorſtwje. Schulerjo a wojazy dyrbja ju wopytacź. Wěſo chzedźa też wſchěch zuſnych, kiž do Ruſkeje pſchińdu, pſches nju wjeſcź.

Mexiko wuſtupuje wótrje pſchecźiwo zyrkwi. Nowy ſakoń poſtaja, ſo ßmě ſa 50 000 duſchow jenoż jedyn duchowny w ſaſtojnſtwje bycź. — S wótrym ſakrocźenjom wyſchnoſcźe bu też němſka evangelſka woßada potrjechena; też wona njeßmědźeſche žanu ſilveſterſku Božu ßłužbu wuhotowacź.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

„Hrajerńje“ — Němz praji: Spielhöhlen — chzedźa ſaßo w Němſkej ſaměſtnicź. Měnja drje, ſo móżeja wobydlerjo we tajkich jamach ßebi ßwoje próſdne móſchnje pjelnicź. Wěſo, runje nawopak by to było! Bychu wſchudźom tam też hnydom pohrjebniſchcźa ſa ßamomordarjow pſchiprawicź móhli, kaž to pſchi ſnatej hrajerſkej jamje Motne Carlo je. Hižo je nětkle telko ßamomordarjow. Kak hakle potom. Tuž je to dobre, ſo je mjes ſapóßłanzami němſkeho ßejma hibanje, kotrež chze kraja a lud ſchkitacź pſched tajkim ſchkodowanjom na kuble a pjenjeſach, na cźěle a na duſchi. Ale my, haj lud njeßmě jich ßamych woſtajicź, dyrbi ßo też ßam wobaracź pſhecźiwo tajkim kažazym, mordarſkim ßrědkam. — Khiba ſo ßu naſche ſnutskowne mozy hižo tak ſhinyłe, ſo njemóżeja ſpóſnacź, kajke to ſchkodowanje, a ſo ßo njemóżeja wjazy pſhecźiwo tomu wobaracź.

S **Hucźiny.** Naſcha woßada liczi 1016 duſchow. W lěcźe 1931 bu 23 dźěcźi kſchcźenych, 16 hólzow a 7 holzow. Konfirměrowanych bu 8 dźěcźi. Pſchipowědanjow běſche 12, wěrowanjow 6. — Wumrěło je 12 woßobow, mjes nimi 6 dźěcźi. — Spowědnych běſche 622, mjes nimi 14 woprawjenjow domach, 248 mužſkich a 374 žónſkich. — Kolekty wunjeßechu 502,55 hr., wyſche toho 110 hr. ſaſ wonkowne mißijonſtwo. Sběrka po domach ſa ſnutskowne mißijonſtwo 71 hr. a ſa Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo 85 hr. Do kaſchcźikow ſa zyrkej 65,24 hr. Wſchitkim wopornjwym daricźelam najwutrobniſche „Sapłacź Bóh!“ We woßadźe je 16 cźitarjow Mißijonſkeho póßła a 35 ßobuſtawow ßerbſkeho luth. knihowneho towaŕſtwa.

S **Njeßwacźidła.** (Zyrkwinſka rosprawa.) We Njeßwacźidlſkej woßadźe ßo lěto 1931 narodźi 67 dźěcźi. Swój kſchcźeńſki ßlub wobnowi 25 hólzow a 10 holzow. Wěrowanjow bě 20 a ſemrjetych 35 woßobow. Spowjednych bě 2770; mjes nimi ßo 120 woßobow domach woprawi. W kolektach ßo ſběraſche 518 hr. Wyſche teho ßo ſa woßadnu diakoniju, nuſnu pomoz atd. 321,35 hr. Sa mißijonſtwo, ev. ſwjaſk a Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo ßo woprowaſche 135 hr. Sběrka po domach ſa ſnutskowne mißijonſtwo pſchinjeßy 454 hr.

S **Kamjenza.** S ev.-lutherſkeje Kamjenſkeje woßady ma ßo ſ lěta 1931 woſjewicź: Narodźiło je ßo 223 (1930: 287) dźěcźi, mjes nimi 40 (50) njemandźelſkich, w měſcźe 153, we ſaſarowanych wßach 70. Wutſchcźiło je ßo 187 (270) dźěcźi, 82 hólzow a 67 holzow. Wěrowanjow běſche 100 (93), 68 ſ měſta, 28 ſe ſaſarowanych wßow, 4 wot wonkach pſchipokaſanych. — Wumrěło je 207 (208) woßobow, 178 w měſcźe a 70 we wokolnych wßach. Morwonarodźenych dźěcźi běſche 12. Pokhowanjow běſche 194 (191), 129 ſ měſta a 65 ſe ſaſarowanych wßow. Do druhich woßadow wotwjedźe ßo k pokhowanju 22 cźěłow, 10 k ſpalenju. — Spowědnych běſche 3490, 1359 mužow a 2131 žonow. S ev.-luth. zyrkwje je wuſtupiło 67 woßobow, ſaßo ſaſtupiło 12 woßobow.

S **Wulkich Sdźarow.** S zyrkwineho žiwjenja naſcheje woßady w lěcźe 1931 je ſcźěhowaze k naſpomjenju: Kſchcźenych bu 34 dźěcźi, 20 hólzow a 23 holzow; 12 ſe Sdźar, 10 ſ Kobliz, 3 ſ Mucźowa, 4 ſ Rachlowa a 14 we eWrminghoffje. Wěrowanych bu 21 porow, 14 w Sdźarach a 7 we Werminghoffje. Khowanjow běſche 25, w Sdźarach 20, we Werminghoffje 4 a 1 ſ Rachlowa w Kulowje. Mje ſemrětymi běſche 12 mužow, 10 žonow a 3 dźěcźi. Spowědnych běſche 1205, 521 muži a 648 žonow, mjes nimi 25 doma woprawjenych, w Sdźarach 1094 a we Werminghoffje 111, w Sdźarach na ßerbſkim 864 a na němſkim 230. Konfirměrowanych bu 25 dźěcźi, w Sdźarach na ßerbſkim 4 a na němſkim 8 a we Werminghoffje 13. Kolektow je ßo 344,25 hr. nahromadźiło a domjaznych ſběrkow 314 hr., potajkim wſcho hromadźe 658,25 hr. Sa ßwjate mißijonſtwo je ßo woprowało 246,95 hr. a ſa Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo 23,45 hriwnow.

Kak huſto cźłowjek njemyßli	656,	3
Cźeſcź twoju ßwěru pytacź mam	658,	3
Schtož cźeſtne je a pózcźiwe	658,	5
Daj, ſo bych ja kóždy cźaß	660,	2
Hrěch cźini ſtyſk a żałoſcźe	661,	4
Bohu a jehnjecźu ſa graty cźeſcźe ßo	665,	6
Cźłowjekow hnadu ty kraßniſcho ſcźinicź	665,	8
Tu cźaßne ſboże něſchto cźini	668,	4
Tu cźłowjek ſtajnje w ſrudźbje khodźi	668,	6
Hdy bychu cźercźi chzyli	669,	5
Wón ſ troſchtom khwilu cźaka	669,	9
O Knjeże, cźiń kónz ſtóſcźe	669,	12
Wſchej' cźeſcźe, kubła rjanoh'	672,	5
Sso cźertej, ßwětej ſpjecźuju	676,	3
Schtóž ſpuſchcźa ßo na cźłowjekow	676,	8
Cźim wjetſchi kſchiž, cźim lěpſche dźěcźi	677,	2
Cźim wjetſchi kſchiž, cźim hłubſcha wěra	677,	3
Cźim wjetſchi kſchiž, cźim wjetſcha radoſcź	677,	4
Cźim wjetſchi kſchiž, cźim wjaz' ßo ſpěwa	677,	5
Cźim wjetſchi kſchiž, cźim ſaſtyſkanje	677,	6
Cźim wjetſchi kſchiž, cźim lubſche mrěcźe	677,	7
Cźim wjetſchi kſchiž, cźim rjeńſcha króna	677,	8
Spožcź ßwěrnoſcź, cźeſcź a pózcźiwoſcź	678,	2
Cźert, hela, ßmjercź a žadyn hrěch	679,	4
Hdyž jow mje cźłowſka rada	686,	2
Mój Jeſu, hdyž je na cźaßu	694,	7
Wſchej' cźaßnej' cźeſcźe njeżadam	699,	6
Budź khwaleny a cźeſcźeny	699,	9
Schtož cźini Bóh, wſcho dobre je	700,	2—6
Cźaß wěſcźe njeje daloko	701,	7
My chzemy jeno khwilku cźakacź	704,	3

Liſtowanje: Mj. w B. ſa Invoc. — R. we W. ſa Oculi. — Reminiſcere je ſa wopominanje naſchich padnjenych poſtajena; ſchtóž by pſchinoſchka do cźißka ſa tutu njedźelu měł, chzył jón ſ cźaßom redaktorej póßłacź. Redaktor.

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihařnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.
Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pjenježkow.

Čišło 7

Pomhaj Bóh!

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje 14. februara 1932 Bautzen

Njedźela Invocavit.

1. Mójšaša 3, 1—6.

W tutych njedźelach žebi pačerške dźěći wšelake hrónčka do žwojich dopomnjeńskich knihow pišaja. Wěšo wone też žwojeju starscheju, pschiwušnych abo pschećelow wo to prošcha. Runje tak wone k nam ſ tutej próstwu pschikhadźeja, kiž žmy žo lěto abo połdra lěta prózowali, jim něschto prawe a khmane ša živjenje žobudacź. Wěšće radźi po tutej próstwje činimy. Tak jim mjes druhimi też te žkowa pišam: Njepraj k wschemu haj, so by žo člowjekam spodobał; tebje mohł žo też hrěch praschecź, a ty by potom njewědźał ně prajicź. Móžno, so dźěćźo to hnydom abo doſcź njerošumi, ale my tola też tu na nadźiju wušywamy, a pschede wschěm wěmy, so jo živjenje žame wo wěrnoſći tutoho žkowa pschežwědči. Derje kóždemu, hdyž je pschihotowane, hdyž wě, schto na njo čaka. Wěž je tak khutna, so też člowjekej, kiž je doroſtk, ničžo njewadźi, hdyž žebi horjekach naſpomnjenu wěrnoſcź ſtajnje psched wočži ſtaja. Hdy budźiſche to kóždy činił, wón njebudźiſche tak hłuboko padnył, kaž je žo to ſtało. Stara, nam wſchitkim ſnata ſtawiſna žo nam dźenž powěda, kotraž ma drje žamžny wotpohlad kaž horjekach naſpomnjene hrónčko. Jako napišmo ſtawa, we kotrymž tuto powědanje ſteji, čitamy: Hadam a Jěva hrěſchitaj. To je wěšo prawje. Ale hacž jenož tutaj dwaj? Hacž tola kóždy hrěch a woželbje kóždy prěni hrěch na podobne waſchnje njenaſtawa? Tuž: Hadam a Jěva hrěſchitaj, hróſbne powučženje ša naš wſchitkich!

Sa to Jěva njemóžeſche, so w ſahrodźe Eden, to je lubosnoſcź, wſchelake ſchtomy ſtejachu, so bě mjes nimi ſchtom póſnacža dobreho a ſłeho a so bě Bóh wo tutym ſchtomje prajił: Kotryž dźeń budźeſch wot njeho jěſcź, žmjercźe wumrějeſch. Jěva móžeſche a dyrbjeſche nawopak Bohu dźakowna bycź, so bě jej ſe wſcheho ſpočatka ras tutoho ſchtoma ſjewił. Tajke wjedźenje je ſtajnje dobre. Prěnjej člowjekaj nježmědźeſchtaj žo hórſchicź, so ſtaj kaž někotryžkuli člowjek poſdźiſcho hakle ſe ſchkodowanjom mudroſcźe nabyłoj. Bóh Knjes, to tu ſpokojeni wuknjemy, njeje hrěſchny pad chzył. Derje nam, so mamy tutu jažnoſcź, jeho jažne žkowo, jažnu pschikaſnju: Ty dyrbiſch a ty njedyrbiſch. Tak je też ša naš derje a ſ wulkim žohnowanjom, so žo wſchitkim člowjekam wulkim a małym, Boże žkowo pschipowěda. Džakowni dyrbjeli žebi kóždy dźeń ſnowa prajicź: Twoje žkowo je mojimaj nohomaj žwěža a žwětło na mojim puczu. Też ša to Jěva njemóžeſche, so běſche ſchtom póſnacža dobreho a ſłeho lubosny na pohladanje. Čehodla wón to njedyrbjał bycź? Wſchak mamy też my na žwojich łukach abo ſahrodach na pohladanje rjane roſtliny, kwětki a ſchtomy, kiž žu pak jědojte. Pschi tym móža wone nam tola wóčžko wokſchewjecź a móža druhim ſtworjenjam doſpołnje njeſchkódne abo žamo wužitne bycź. Dyrbimy je wſchě wukopacź, dokelž žu n a m ſchkódne? S druhimi wěžami ma žo zyle podobnje. Kelko ſchkody móže na pſch. ſłoto naczinicź, a tola dyrbi na ſemi bycź. Alkohol dyrbi tu bycź, wěžywuſtojny njemóže jón parowacź, a kelko njeſboža wón wſchědnje ſawinuje? So tu tajke a podobne wěży žu, w tym žadyn ſtrach njeleži. Skónčnje Jěva też ša to njemóžeſche, so tu had bě. Čehodla tu njedyrbi bycź? Wón ma wěšće też žwój wužitk. My huſto wo ſchkódnych a njeſchkódnych ſwěrjatach rěčimy, a wěžywuſtojny ſnajeć nam praji, so je naſche póſnacźe wopačne. Abo džiwamy žo na tym, so móžeſche had w paradiſu rěčecź? Njerěčža nam też wobraſy abo hudźbne ſynki? Njepraji nam na žwoje waſchnje na pſch. pžyk, schto chze? A so bě had mudry, haj, mudriſchi hacž druhe ſwěrjata na polu, tomu njemóže ſpodźiwne bycź, kiž ſwěrjata ſnaje a ſ nimi wobkhadźa. Skrótka: Njehórſchmy žo na to abo toho, kiž woprawdźe ničžo ša to njemóže, pschede wſchěm niž na žwojeho Boha!

Nawopak mózeſche Jěva ſa mnohe druhe, a tu ßo jejna wina ſapoczina. Jejna hłowna wina bě, ſo wona krutu płaczíwoſczú Bożeje pſchikaſnje njewobkedźbowaſche. Wona pěknje wjedźeſche, ſo bě jej ſakaſane: Ty njedyrbiſch jěſczú wot płodow tuteho jeneho ſchtoma w ſahrodźe. Hdyž pak Bóh něſchto praji, jeho ßłowo płaczi bjes wuměnjenjow, a hdy by ſchtó wě kelko hadow pſchiſchło, kiž chzyli wſchitko lěpje wjedźecź. Kak dyrbjeli my ludźo dźenßa ßebi to ſpomjatkowacź, hdyž tež pola naß žane hady wjazy na ſchtomach njeßydaja, kiž chzyli nam barbicź a bledźicź, ſo Boże kaſnje wjazy njepłacźa. Pola naß ßu to cźłowjekojo, ßu to knihi a nowiny, kiž nam tajke a podobne rady do wuſchow ſcheptaja. Hadowe waſchnje wſchak je dźenßa hiſchcźe ßamßne: Najprjedy ßo dwělowanje ſbudźuje: Je dha wam Bóh prajił? Wy ſcźe ßebi to drje jenož tak wumyßlili? Bóh wam tola to a to ſchpatne wužiwanje abo wjeßele njebudźe chzycź ſakaſowacź atd? Hdyž to niczo njepomha, bywa had khroblíſchi, wón cźi do woczow kži: Ty ßmjercźe njewumrějeſch, mały kuſk powoptawſchi ßy potom cźim mudriſchi. Wěſo ßu dźenßniſchi dźeń ßłowa hinajſche hacž w prjedawſchich cźaßach, ale myßle a ſaměry ßu ßamßne: Cźłowjek ma ßo nawucźicź, niz na Boże ßłowo a jeho pſchikaſnju dźiwacź. Hdyž je ſpytował w tutym hłownym dypku dobył, jemu wjele dźěła a prózy wjazy njeſwoſtawa. To na Jěvje jaßnje widźimy. Jako běſche płót Bożeje pſchikaſnje ſa nju potorhany, wona ſawjednikej cźim ßwobodniſcha napſcheczo pſchińdźe. A kaž to tak w žiwjenju je, dobra pſchileżnoſcź a ſkładnoſcź ßo bórſy pſchidruži. Składnoſcź paduchow cźini, pſchißłowo praji, ale niz jenož paduchow, wjele bóle hrěſchnikow dozyła. A hdyž tam Jěva njemóżeſche wjedźecź, ſo tam runje nětko had budźe, kiž ju ſawjedźe, my wěmy huſto, ſo na tym a tym měſtnje hady łaża, a tam tola khodźimy. Njeje to ßama tórnoſcź? Tuž ſdalujmy ßo tutych měſtnow! Kak huſto je ßo hižo ſtało, ſo, ſchtož ßo ſ dobrej wolu do ſtracha poda, hubjeny kónz wſa! Wſchak njeje kóždy tak ſmužity, ſo by ſ Joſefom rjekнył: Kak mohł tajku wulku ſłóſcź cźinicź a pſchecźiwo Bohu ſhrěſchicź? Jěva drje tež njepytny, ſo ma had w njej ßamej pomoznika: Požadanje, kotremuž wocźi poßrědujetej. Kaž njemohło wěrno bycź, to klincźi, a je tola wěrno: Ssamo wocźi, tutón wubjerny dar Boži, móżetej cźłowjeka ſawjeſcź. Njebychmy żenje widźeli, ſ kak požadliwym wóczkom na pſch. dźěcźi ßebi wukładne wokna wobhladuja? Abo hacž ßo piczkej hinak dźe abo temu, kiž ßebi wěſte wobraſy dźenßniſchich cźaßow wobhladuje? Njehladaj tam, dyrbjeli tajkim ludźom pſchiwołacź. Hdyž ma tak ſawjednik małuſchk, njetrjeba ßo wjazy jara prózowacź, ſo by zyłu ruku na ßo ſtorhnył. Haj ſrudniſcho hiſchcźe bywa: Jěva da ßwojemu mužej, a wón jědźeſche. Sawjedźena bu ſe ſawjednizu. To je žałoſtnoſcź hrěcha, ſo ßam njewoſtawa. Njeßmy hiſchcźe nikoho ſawjedli, ßnano do ßamßneho hrěcha, kotryž ßami cźinjachmy? — Stara to ſtawiſna, kotruž ßebi dźenßa rospominachmy, a tola ſ kóždym dnjom ſchtó wě kelko krócź nowa! Najthutniſche praſchenje pak je, hacž dyrbi ßo tuta wěz pſchezo woſpjetowacź. Wona to wěſcźe njebudźe, hdyž ßebi krucźe ſpomjatkujemy: Cźiń ßebi ßwoju wutrobu Božej woli poßłuſchnu! Sa dźenßniſchu njedźelu nam ſcźenje powjeda, kak bu Jeſuß, druhi Hadam, ſpytowany. Tola kajki rosdźěl mjes prěnim a druhim Hadamom! Kak pak Jeſuß ſpytowarja ſbi? Pißane ſteji, wón prajeſche, a pißane pſchede wſchěm: Ty dyrbiſch Bohu ßamemu ßłużicź! Cźińmy tuž kaž wón, a njebudźemy ſawjedźeni ani ſawjednizy, ale dobycźerjo! Hamjeń.

M. w B.

Saſtup do póſtneho cźaßa.

Hłóß: Ta ſbóżnoſcź jow k nam pſchikhadźa.

Mój Sbóżniko, twój póſtny cźaß
Budź mojej duſchi ßwjaty.
Pſches Bożu hnadu je wón ſaß
Mi k żohnowanju daty.
Ty, Jeſu, ſa mnje krwawjeſche!
Ssy ſ wěcźnej ßmjercźe wumohł mje!
Njech żiwjenje Cźi ßwjecźu.

Hdyž w ßwojich cźichich hodźinach
Twój kſchiž pſched duſchu widźu,
Mi wóczko płuwa we ßylſach:
Ja hrěchi tamam, hidźu.
Sso ſ dźakom hori wutroba,
Hdyž ſpomina na Sbóżnika,
Kiž je ßo ſa mnje podał.

Mje wulka luboſcź pohnuwa,
Kiž ſa mnje k ßmjercźi dźěſche
A Boha ſo mnu wujedna,
Hdyž na mnje hněwny běſche.
Wſmi, Jeſu, ſa to wutrobu,
Ju tebi njeßu k woporu;
Mój ßy ſa cźaß a wěcźnoſcź!

Gethſemane a Golgatha,
Wój ſtej mi drohej měſcźe;
Tam wulki ſkutk ßo ſa mnje ſta,
Mje k njebju wjedźe wěſcźe!
Tuž moja duſcha nuterna
Nětk ſ myßlemi tam pſchebywa
We ßwjatym póſtnym cźaßu.

K. A. Fiedler.

18. februara.

We ßwojej rěcźi pſchi bamžowym 10lětnym ſaſtojnſkim jubileju je romſki nuntius w Barlinje naſpomnił ßłowo: „Aus dem deutſchen Vaterland über Rom in die himmliſche Heimat.“ Wón bě jo namakał na rowje Němza w Romje a ſcźini jo w ßwojej rěcźi tak rjez ſa heßło kóżdeho katolſkeho w Němſkej.

To je po katolſku!

Po evangelſku to njeje! A po Evangeliju, po Bibliji też niz! A Luther ßam, kotrehoż ßmjertniny 18. februara ſaßo wopominamy, je nam ſa to ſe ßwojej woßobu, ſe ßwojim naſhonjenjom pſchikład a dopokas:

Luther bě dobry Katolik; wón poby w Romje. Ale pſches Rom njeje wón pſchiſchoł do njebjeſkeje domiſny. Ně, Rom jeho runje ſamoli duzy po tutym puczu.

Luther pſchińdźe do njebjeſkeje domiſny pſches Golgata.

Tehodla my Evangelſzy njeprajimy ani „S němſkeho wótzneho kraja pſches Wittenberg do njebjeſkeje domiſny“ ani „S němſkeho wótzneho kraja pſches Wartburg do njebjeſkeje domiſny.“ Ně, my prajimy: „S němſkeho wótzneho kraja pſches Golgata do njebjeſkeje domiſny!“

To prajo, wěmy, ſo ſ tym to jenicźzy prawe a wěrne heßło wuprajimy, ſ kotrymž ßměmy ßebi ſwěricź hicź ſ tuteho ſemſkeho kraja pſches njeſnaty cźěmny ßmjertny dok dom do njebjeſkeho raja. Duzy po tutym puczu njepomha nam niczo,

khiba „kſchesczijanſka wěra“, „wěra do kſchi=
jowaneho a ſtanjeneho Jeſuſa Khryſtu=
ſa“, kotryž njeje ſwój ſkutk wumoženja w Romje dokonjak, ale na Golgatha, kotryž njebu krónowany ſ trojnej ſkotej romſkej krónu, ale ſ czernjojtej krónu. To je po Evangelijach, po Bibliji!

„Se ſeńſkeho wótzneho kraja pſches Rom do njebjeſkeje domiſny!“ Hdyž tole ſebi prawje rospomnimy a ſo dopomnimy, ſo bu to pſchi jubileju romſkeho bamža tak rjez ſa heßko ſczinjene, je nam tak, ſo bu bamž ſa ſrědnika człowſkeje ſbóžnoſcze ſczinjeny, Jeſuß Khryſtuß pak ſabyty, naſad ſtajeny. A wono dže njeje tež Biblija jeniczki pucznik k ſbóžnoſczi w katolſkej zyrkwi, ale tuta ſtaja pornjo Bibliji tradiziju, kaž n. pſch. ſkowa bamžow a zyrkwinych wótzow a rosſudzenja kanzilijow. Jeniczki pucznik k ſbóžnoſczi je pak Biblija, ſu Evangelije! To je po evangelſku!

A ſo je nam naſch reformator D. Marczin Luther tutu prakſcheſczijanſku mudroſcz, kotraž bu w běhu lětſtotkow ſaſypana — w Romje a druhdže — ſaßo wotkrył, ſa to ſo jemu dzakujemy, a w dzaknej luboſczi tohodla runje na dnju 18. februara na njeho ſpominamy. 18. februara 1546 dżěſche Marczin Luther ſe ſeńſkeho kraja do njebjeſkeje domiſny dom, — ale niz pſches Rom, ale pſches Golgatha. Dokelž wjedżeſche, ſo Jeſuß Khryſtuß na Golgatha ſa jeho hrěchi pſchelał ſwoju ſwjatu krej, wumrě wón ſbóžnje, a wěczny měr bě jeho. Tež tamnemu mnichej Martinußej njebě do ſtyſkneje, hłuboko ſrudżeneje wutroby ani Rom ani tradizija ani bamž ani klóſchtr ani mnichowſka draſta, mnichowſke žiwjenje měr pſchinjeßło, ale Golgatha, Golgatha a to, ſchtož ſo na Golgatha ſwjateho ſta, jako Jeſuß Khryſtuß, Boži Ssyn a jeniczki Wumóžnik człowjekow, pſchela ſwoju njewinowatu ſwjatu krej ſa naß.

A ſ Lutherom, reformatorom kſcheſczijanſkeje zyrkwje, prajimy my tohodla po evangelſku: „Se ſeńſkeho wótzneho kraja pſches Golgatha do njebjeſkeje domiſny!

S tym wuprajimy to najwyſchſche heßło ſa žiwjenje kſcheſczijana powſchitkownje a ſa paßionſki czaß, kotryž ſmy ſměli ſaßo naſtupicz, woßebje. A czim bóle ſmy po tutym heßle žiwi, czim bóle ſo jeho troſchtujemy a wjeßelimy, czim wěrniwiſchi kſcheſczijenjo ſmy, dokelž ſmy czim wěrniſchi Evangelſzy. Tuž budźmy ſwěrni czinjerjo tuteho heßła! To budże najdoſtojniſche wopominanje reformatora Luthera, najlěpſche ſwědczenje a wuſnacze w tutym czežkim a rosſudnym czaßu a naſche ſbožo, naſcha ſbóžnoſcz!

Saßonamakany paradis.

Napißała we ſłowakſkej rěczi Khryſtina Royowa.

(Pokraczowanje.)

Hajnik ſaſtupiwſchi ſo roshladowaſche, hdże by mandżelſka była a ſhuda jo hnydom. Na lěhanzy leżeſche dżě jeje różiczkate ſchijaze rubiſchko a na tutym liſt, — ſnamjo to, ſo bě tu pſched krótkim pſchebywała. — Jako bě ſo na lěhanzy derje ſaměſtnik, pſchimaſche nimowólnje ſa liſtom, — njemějeſchtaj tola žanych tajnoſczow jedn pſched druhim, běſchtaj wěrnaj mandżelſkaj, jena wutroba a jena myßl. Ale tež knjeni Sofija njebě tak dołho liſt czitała jako jón czitaſche jeje muž. Wón njemějeſche pſched ſobu jenoż rospſchěſtrěty wobras ſrudżazeje człowſkeje bědy, wón jón tež pſchirunowaſche. Sswój, ſwojeje a ſwojich dżěczi žiwjenje pſchirunowaſche ſe žiwjenjom tuteje wboheje ſwójby.

Loni njebě jemu czežko było, prajicz żonje, jako bojaſliwa na tutu ſwójbu ſpomni, ſo nochze żane dżěczaze ſchkrěczenje ſłyſchecz. Ow, czohodla ſahnu jemu to ſaczerwjenjenje do wußmahleneju lizow, jako na to ſpominaſche? Schto widżeſche wón, ſaměrjeny hladajo na wokno? Widżeſche ſchědżiwu hłowu, ſłyſcheſche luby, ſtary hłoß a tutón hłoß rjekny: „Schtóž jene tajke dżěczo pſchijima w mojim mjenje, tón pſchijima mje.“ — Haj, wón bě pſchijał zuſej dżěſczi, hacž runje njemějeſche nikoho ſa jeju wothladanje; wón je w nich Khryſtuża pſchijał, a ty — njedowoliſch ſwojej żonje, ſo by pſchijała ſwoju krej? tak ſebi rosmyßlowaſche.

Jako knjeni Sofija kofej pſchinjeßy, blido pſchikry a muž ſo jej napſchecziwo ſydże, ſpóſna hnydom, ſo njeje tajki kajkiž hewak bě. Staroſcz ſapſchimny jej wutrobu: Ja ſym liſt ſabyła! Wón je jón czitał a czaka, ſo nětk ſa dżěſczi proſchu!

„Sofija!“ Naſtróżana ſběże hłowu, runjež mużowy hłoß njebě kruty. „Napiſch Berczi, ſo dżěczi pſchihotuje, ſo ty ſrjedu po nje pſchińdżeſch, ſo woſmjemy wſchě ſchtyri najmjeńſche.“

„Karol! To ty woprawdże dowoliſch?“ Pſchethłapjenje a wyſkanje, woboje ſaklincza ſ jeje hłoßa. „A wſchitke ſchtyri? Pomyßl ſebi, tuta hara!“

„Dwě pſchiwjedżeſch ty a ſa ſchtyri njedżele dowjeſu ja jej ſaßo dom a woſmu tamnej dwě ſobu. Njech ſo jim po woli ſtanje!“

„Ow, kak ſo tebi dżakuju!“

„Njedżakuj ſo! Próza budże twoja!“ My dyrbjachmy hižo loni tak czinicz! So ſo to njeje ſtało, je moja wina.“

Hajnik wupi ſwój kofej, pohlada do jěſdneho porjada a ſeſtaja żonje hnydom jěſbu.

„To wſchak czi prajicz njetrjebam, ſo by tam ſ prózdnymaj rukomaj njejěła. Pjerińy mamy połny dwór, jeja też maſch! Wſmi ſa ſwaka a ſa tych tamnych něſchto ſobu a pſchiwjes mi Jožka a Karlika!“

Jako chżyſche potom knjeni Hajnikowa łoži ſa hólzow do małeje komorki pódla lěhańſkeje ſtwy ſtajicz, njepſchida ji to muž.

„Mamy doſcz wulku lěhańſku! Ja chzu, ſo bychu ſ nami lěhali.“ (Pokraczowanje.)

Zyrkej a ſtat.

Staropruſka zyrkej je runje tak kaž „Wubjerk Evangelſkich Zyrkwjow“ wotpokaſała, ſo by „Ssmjertna Njedżela“ była „Wopominanſki dżeń naſchich padnjejnych“. Ssmjertna njedżela ma woſtacz ſa Evangelſkich, ſchtož jim hacž dotal bě; wona ma nam tak hižo doſcz khutneho prajicz. Njedżela Reminiſcere dyrbi też dale bycz njedżela, wěnowana wójnſkim padnjenym.

Badenſka zyrkej je poruczika, ſo maja woßady njedżelu Reminiſcere wopominacz wójnſkich padnjenych.

„Tannenbergbund“ wobara ſo pſchecziwo lětakej, kotremuž je ſjednoczeńſtwo „Evang. Preßverband“ do kraja wuleczecz dało. Pſchi tym ſo jewi, kajkeho ducha wupłody ſo to na lud wulija, jeliſo tutón ſwjaſk a ſ nim druhe podobne wliwa doſtanu. Wěra, kotraž ſ němſkeje krwě pokhadża, dyrbi naß wobſbożicz. A kajka je tuta wěra? Woni piſchu mjes druhim: „Das iſt ja gerade die Freiheit deutſchen Gotterlebens, daß manche ſagen, dies empfinde ich ſo, und hierüber denke ich anders.“ A ſchtož mandżelſka generala Ludendorffa prěduje, to je na wſchěm poßledku nationalnje pobarbjeny materialismus abo też, hdyž chzeſch, wucżba wo něczim duchownym, ſchtož ſo nam jako němſke ludſtwo jewi. Wo wo-

žobinſkim Bosy, kotryž tón jedyn a jeniczki, wona niczo njewě. Prjedy je rěkało a w póhanſtwje hiſchcze rěka: Kóždy kraj, kóždy lud ma žwojich bohow. Kſcheſczijanſtwo je p'chewinjenje tuteho pohanſtwa. Nětk pak ſažo podobneho prěduja, haj žamo tak to klinczi: Kóždy lud je žam žwój Bóh. A to dyrbi ſe žohnowanjom bycz a k ſbožu??

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Michalſka woſzada. Rosprawa na lěto 1931. Žiwych narodow běſche 161 (1. prjedy 181), 125 (144) ſ nich ſ evang. mandzelſtwow, 6 (9) ſ měſchanych, 30 (28) njeczeſtnych. Wbkſchczenych bě 157 (177), a to 120 (142) evang. mandzelſkich dźěczi, 9 (6) ſ měſchanych mandzelſtwow a 28 (29) njemandzelſkich. Wěrowanjow bě 62 (61), mjes nimi 3 (2) měſchannych mandzelſtwow. Ssmjercz je žebi 100 (99) woporow žadała, wyſchſche nich bě 5 (7) morwych narodow. Na 9 pohrjebniſchczach woſzady 116 (106) czełow pokhowachmy. Mnosy w měſchczanſkej khorowni wumrěchu, tak ſo žo žmjertne pady w Pětrowſkej woſzadze liczachu. Morwonarodzenych žo 6 (2) pohrjeba. Paczeŕſkich dźěczi běſche 82 (103). Spowjednych bě 4530 (4396), mjes nimi 1360 (1386) Serbow. Krajnej zyrkwi žu pſchiſtupili 7 (13), mjes nimi 3 (5), kiž žu žo k njej wróczili. Wuſtupili žu 47 (19), a to 42 (19) k bjeszyrkwjoſczi. — Wſchěch darow běſche 3537,35 hr. (2757 hr.). Krajne kolekty wunjeżechu 445 hr., 4 woſzebje wukaſane 267 hr., dwě dobrowólnej 79 hr. Sa wſchelake mišiony 114 hr. Domjaza ſběrka ja Snutskowne Mišijonſtwo pſchinjeże 550 hr. a ja Guſt.-Adolfſke towaŕſtwo 400 hr. Woſzebitych darow bě 275 hr. Do ſchkliczkow a kaſchczikow je žo na woſzadu žamu 1102,25 hr. nadawało. Skónczinje maja žo 305,10 hr. ja Lipſczanſke mišijonſtwo naſpomnicz (63 hr. ſ kaſchczika ja Božim wołtarjom, 68 hr. wot czitarjow Miš. Póžka, 88,50 hr. wot woprawjenych, 85,60 hr. wot kłóſkiſběraŕki Schleinizoweje). Wſchitkim lubym dawarjam a tež žwěrnym ſběrarjam a ſběraŕkam najwutrobniſchi dźak!

Do Budeſtez ſczele tež naſch njedźelnik k. fararjej Bojzej wutrobne ſbožopſchecža ja 25lětny ſaſtojinſki jubilej. Bóh tón Knjes daj žwoje bohate žohnowanje hnadnje do nowych 25 lět a to ja ſaſtojnſtwo, ja woſzadu, ja dom!

S **Noſzaczizy.** Se ſańdzeneho lěta naſcheje woſzady tu někotre liczby. Wukſchczenych bu jich 8 dźěczi, 5 hólczkow, 3 holczki. Kſchczeńſki žlub wobnowiſchtaj jenoż dwaj hólzaj. Wěrowanjow bě jich tſi, jene ſ tutych bě dwójne wěrowanje; dwě žotſje ſtupiſchtej k wěrowanſkemu wołtarjej. Wumrěł je jenoż jeniczki woſzadny, a to najſtarſchi, wójnſki veteran Jan Muž-Schpikaŕſki w 95. lěcze žwojej ſtaroby. Khowani mějachmy pak dwě; druhi najſtarſchi Schpikałczan, wuměnkaŕ Jan Heinza, kiž bě Silveſter 1930 wumrěł, bu 3. januara pokhowany. Boże wotkaſanje wuži jich ſažo 502, kaž lěto prjedyy. Sa kolekty, w Božim domje ſběrane, nada žo 464 hr. Mišijonſtwo mjes pohanami doſta ſ mišijonſkeho kaſchczika a ſ druhich darow 155 hr. Sa Snutskowne Mišijonſtwo naſběra žo dom wot domu 90 hr.; nimo teho žo ſa njo mnoho druhich darow dari. Bóh tón Knjes žohnuj wſchu luboſcz a woporniwoſcz bohacze a mile. — W nowym lěcze bě pjatk, 5. februara, woſzebity dźeń. W „Towaŕſtwje žonow“, kotrež bě ſdobom wſchě woſzadne žony a maczerje pſcheproſzyło, rěczeſche knježna Nollawez ſ Kamjenza wo wukubłanju dźěczi. Wona pokaſa w žwojim pſchednoſchku jaſzinje ſaměry tutoho dźěła, kotrež žobu najwažniſche hewak a nětkle niz mjenje, kotrež pak tež žobu najczežſche. Bjes dźiwa tuž, ſo mějachmy tež rosmołwu wo wſchelakich dypkach. Druhi dźěl wjeczora bě hóle praktiſki. Nawuknychmy jednore hrajki ja dźěczi žami ſhotowicz a tež, kak a ſchto mamy ſ dźěczimi hracz. Rad a lubje tu wſchitzy žobu dźěłachmy. Schtóž njeje po pſcheproſchenju czinił a tu tak pſchileżnu ſkładnoſcz wužił, je něſchto ſkomdźił.

Radio dobywa žo tež hóle a hóle do naſchich wžow. Czehodla tež niz? Schtóž pak chze połny wužitk žwojeho radija wužiwacz, dyrbi žebi nětajki tydźenik ſ programom ja radio ſkaſacz. Jedyn ſ tutych, kotryž wſcho trěbne podawa a tež mnoho pſchihódneho ma, je „Der Rundfunkhörer.“ Wón je ſdobom tón, kotryž tež kſcheſczijanſke myžle a kſcheſczijanſki wliw w radiju ſaſtupuje. A ſchtó njeby chzył, ſo by tutón wliw runje w naſchim czażu žylny był? Sdobom podawa wón porjadnje dobre powjedanczko. Dobre a do naſcheho czaża žo hodźaze powjedanczka, kotrež ſamózeja něſchto dacz, žu žadne. „Der Rundfunkhörer“ ſkónczi n. pſch. njedawno wubjerne powjedanczko pod mjenom: „der Stadtſchreiber von Straßburg“. Skaſacz žebi tutón tydźenik mózeſch na póſcze ja 96 pj. měžacznje.

Sliczbowanje žerbſkeho pobocznego mišionſkeho tow. w Budyſchinje a wokolnoſczi na lěto 1931.

W lěcze 1931 je žo podpiſanemu pokładnikej pſchepodało:
(□ = mišionſki kaſchczik, † = czitarjo „Miš. póžła“.)

ſ Budeſczańſkeje woſzady	643.— hr.
ſ Budyſkeje Michalſkeje woſzady: mišionſki tydźeń 125.— hr., □ 63.— hr., † 68.— hr., pſchi woprawjenjach 88.50 hr.	344.50 hr.
ſ Budyſchinſkeje woſzady □	50.— hr.
ſ Bukeczanſkeje woſzady	300.— hr.
ſ Hrodźiſchczanſkeje woſzady	530.— hr.
ſ Hodźiſkeje woſzady: † 239 48 hr., □ 20.52 hr. .	260.— hr.
ſ Huczinjanſkeje woſzady	110.— hr.
ſ Khwaczanſ'eje woſzady: □ 1.80 hr., † 15,20 hr., woſzebite dary 3.— hr.	20 — hr.
ſ Klu'ſchanſkeje woſzady: □, † a pſchi woprawjenjach	105.91 hr.
ſ Lupjanſkeje woſzady: † 9.— hr., □ 10.— hr., dźěczikemſchenje 3.— hr.	22.— hr.
ſ Maleſchanſkeje woſzady: † 11.70 hr., □ 14,80 hr, pſchi adventſkej nutrnoſczi 12.20 hr., faŕſki □ 2.— hr., R. M. 5.50 hr.	46.20 hr.
ſ Minakaŕſkeje woſzady	114.60 hr.
ſ Njeżwaczidlſkeje woſzady	62.— hr.
ſ Noſzaczizanſkeje woſzady: □ 75.— hr., † 80.— hr.	155.— hr.
ſ Porſchiſkeje woſzady: † 42.80 hr., □ 214.47 hr., dźěczikemſchenje 15.— hr.	272.27 hr.
ſ Rakeczanſkeje woſzady	6.— hr.
ſ Wjeleczanſkeje woſzady: □ 226.— hr., † 40.11 hr., wowzyne towaŕſtwo 11.40 hr.	277.51 hr.
ſ Wóžlinczanſkeje woſzady: miš. prědowanje 28.40 hr., paczeŕſke dźěczi 35.70 hr., dalſche dary 28.35 hr.	92.45 hr.
hromadźe	3411.44 hr.

kotrež Sakſke hłowne mišijonſke towaŕſtwo w Drježdźanach doſta.

Bóh tón Knjes žohnuj wſchitke dary a wſchitkich daricželow ſ hnady a ſdźerž a pſchiſporjej luboſcz k žwjatemu mišijonſtwu dale w naſchich žerbſkich a žerbſko-němſkich woſzadach.

W Budyſchinje, we wulkim rózku 1932.

faraŕ em. Räda, pokładnik.

Liſtowanje: R. w M.: Mějcze dźak; haj, tuž wſmicze tamnej njedźeli. redaktor. — W. w Ho. ja Rem. — R. we W. ja Okuli (pokutny dźeń).

Samolwity redaktor faraŕ Wyrgacz w Noſzaczizach. — Cźiſchcz a nakład Ssmolerjez knihicźiſchczerńje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.
Wukhadża kóždu žobotu a płaczi ſchtwórczlětnje 108 pjenježkow.

Čžißło 8

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewj će! F.

Serbske niedźelske łopjeno

W Budyschinje 21. februara 1932 Bautzen

Dopomnjecże padnjenych rjekow.

Luk. 23, 27—28.

Klinczi psches tutón nasch czaß nětkle khutne ßłowo, to je to ßłowo: „paßionski czaß.“ Nima tola tute ßłowo jenoż nam kschesczijanam wjele prajicz, ale tola też wschitkim tym, kiž dźenßa žanu kschesczijansku zyrkej wjazy njesnaju. Abo schtó wot naß wschitkich we naschim ludu njeby jón snał, paßionski czaß, w kotrymž nasch zyły lud dźenßa steji. To jene pak je we paßionskich czaßach wěste: Mózesch czaßy srudoby a czerpjenja na ßo wsacz i pokleczom a sadwělowanjom — mózesch pak też paßionske czaßy snjesc we wěrje, w ßwjatej modlitwje, se ßylnosczu. Haj to je tola napoßledk to najwažnische, kak człowjekojo w srudnych czaßach se ßwojim Bohom wobkhadźuja. Tón budże nanajßylnische czežke czaßy snjesc, kiž Jesom Khryßta a jeho paßionski pucz snaje. Schtóż jeho snaje, tuteho wulkeho rjeka kschiża, schtóż wě, kak je drje też tukón rjek Khryßtuß pod ßwojim kschižom ßo hromadże slemik; schtóż pak też wě, kak je Khryßtuß w ßwojim czerpjenju tola pschezo jaßo ßwojej wocži sběhnył k tym horam, wot kotrychž nam pomoz pschińdże, tón wě też něschto wo tym, kak móże ßo tola też paßionski czaß w Božim mjenje snjesc.

Też w naschim Božim ßłowje czujemy něschto wo paßionskim czaßu. Khryßtuß dże poßledni skhodźeńk ßwojeho czežkeho pucza, horje na kschiž na Golgatha. A jeho pucz dże psches Jerusalem, to město, kotrež je wón tak lubował. A žane ßmilne ßłowo jemu napschecziwo njeklinczi na tutym ßwojim poßlednim puczu, jenoż hłóß hidy wón ßłyschi.

Sdobom klinczi tola też druhi hłóß. Klinczi tak, kaž by nichtón płakał. A to płakanje klinczi wjele wótsischo, czim bliže tutón paßionski czah pschińdże. A potom widźisch tam stejo te žony města Jerusalema, kiž žarowanski spěw saspěwaju, jako tón srudny czah nimo dże. Jesuß ßo wo to wjeßeli, na ßwojim puczu czerpjenja saczuwa wón i dźakom tutón spěw ßobuželnosczе. Wón hlada i dźakomnymi ßylsami we wocžomaj na tute žony.

A smolom, dha je tola wschitko hinak. Jesuß njecha niczo wjazy wot tutoho płaianja ßłyschecz, tohodla praji wón: „Wy dźowki Jerusalema, njepłaczczе pschе mnje, ale płaczczе ßame na ßo a na ßwoje dźěczi.“ Psched wocžomaj naschеho Knjesa steji sdobom druhi wobras: Město Jerusalem leži we rospadankach. Eswjaty templ ßu sapalili. Czěła sabitych mužow leża w haßach Jerusalema. A schtóż njeje sbity, ßo do schklofinstwa wjedże, do města Roma, a to žony a dźěczi, a tam w Romje njeczaka na nich niczo hacz rjeczasy schklofinstwa. A w tej czrjódże, kiž ßo tak wot Jerusalema wotwjedże, widźi Jesuß tak někotre wobliczo tych žonow, kiž jow dźenßa jich žarowanski spěw saspěwaju, a tak někotre dźěczo, kiž njeje kischcże narodźene, póndże tón ßamßny srudny pucz. Tohodla wón praji: „Płaczczе ßame na ßo.“

Mamy dźenßa ludowy žarowanski dźeń. We wocžomaj najwjetscheho dźěła naschеho luda steja ßylsy. A we wschitkich Božich domach naschеho lubeho wótzneho kraja spominaju dźenßa na lubych padnjenych. Ale tuto žarowanje klinczi tola dźenßa tak zyle hinak, haž hewak, hdyž my na ßmjertnej njedźeli na naschich lubych semrětych spominamy. Tu stupimy k rowam naschich lubych, a naschе ßylsy tam ronja, hdźeż ta lubosc spi.

Dźenßa dże psches nasch lud žarowanje wo semrětych, kotrež njeposastanje pschi rowach na pohrjebnischczach naschеho lubeho wótzneho kraja, ale dźenßa ßłyschisch žarowanje, kiž dale a dale czehnje hacz k tej njeßměrnje wulkej liczbje rowow, kotrež naschе wocži njeßu widźite. To ßu njesnate rowy naschich padnjenych rjekow w něhdy njepschecželskich krajach. Dźenßa wschitkich tych rjekow postrowjamy, kiž ßu ßwoje žiwjenje sa domisnu a lud woprowali.

Ludowy žarowanſki dźeń! Nětko něſchto ſ toho žarowanja ſrozumimy, kotrež je žo něhdy w žwjatym měſcze Jeruſalemje ſběhnyło. Tute žony drje něſchto ſ toho ſaczuwachu, ſo chzyſche Jeſuß tu žo woprowacź a ſ tym tajki wopor pſchinjeſcź, kajkiž žo hewak na žwěcze njenamaka. A na ludowym žarowanſkim dnju žłyſchimy tež ſaßo tu žałoſcź tych wbohich woßyroczenych dźěcźi; płakanje nanow a maczerjow, a widźimy žylſy tych wudowow, kiž žu to najlubſche, ſchtoż mějachu na žwěcze, ſhubiłe. Haj, wójna bě tež ſa naſch lud khód czerpjenja ſ wulkimi woporami. A ludowy žarowanſki dźeń je ſrudny kěrluſch naſchebo luda, kotryž hacž k czichim rowam naſchich padnjenych rjekow klinczi.

Pſchi wopominanju naſchich padnjenych mamy na to ſpominacź, ſchto žu ſa naß czinili. Ssu žwoje žiwjenje ſa to woprowali, ſo njeby wójna do naſcheho kraja žo pſchenjeßła, ſo naſche měſta a wßy žo njeſpalichu, ſo njebychu naſche hona ſ granatami ſapuſczene a wutupjene. Sa to w nadběhowanju wumrěchu, ſa to w tſělnych rjebjach wutrachu, dokelž wědźachu, ſo je želeſnymi krupami žo žołmy njepſchecźelſkich nadběhowarjow pſchiwalachu, ſo bychu hacźenje pſchełamałe, kotrež mějeſche domiſnu ſakitacź. Hdy by žo pak tuto hacźenje pſchedrěło, dha by žo wójna do ſtareje lubeje domiſny pſchenjeßła. Tohodla žo njepſchecźelſke nadběhi pſchezo ſnowa we wohnju ſłamachu. Tohodla też domiſnje zyła grawocźiwoſcź wójny ſalutowana woſta, kotruž mějachu mužojo pſched njepſchecźelemi pſchecźerpicź. Tohodla njeßmě žarowanje wo naſchich lubych padnjenych rjekow ženje womjelknycź, dokelž žu wumožerjo žwojeje domiſny byli.

Ale ſ kajkej liwkej wutrobu hižo huſto pola pomnikow nimo khodźimy, kiž nam tych mjenuja, kiž žu tam wonkach w horzym bědźenju žwoje žiwjenje woſtajili a tomu ſadźěwali, ſo by njepſchecźel do naſcheho kraja pſchiſchoł, khiba jako jaty.

A woßebje wſchitzy, kiž žu wonkach ſ nimi hromadźe pſched njepſchecźelom ſtali, njemóža ženje na nich ſabycź.

Ale my móžemy jich ſa ſbožowniſchich měcź, ſo njejßu pucź do nuſy a do nozy ſpóſnali, kotryž mamy my dźenža khodźicź. Wotroczkowe rjeczaſy naß wſchitkich ſwjaſaja. A naſchi morwi rjekoju bychu kaž něhdy Jeſuß tamnym Jeruſalemſkim žónſkim rjez móhli: „Njepłaczcźe wo naß, ale płaczcźe žame na žo a na žwoje dźěcźi!“

Tuž njechamy płakacź, ale jim lubicź, ſo njebudźemy ženje na nich ſabycź. A my chzemy jich proßycź, ſo bychu też w tutym nětcziſchim tak khutnym czaßu ſe žwojim duchom wokoło naß byli a woſtali. Tak budźa woni naß napominacź, ſo bychmy też my naſchemu wótznemu krajej w jeho nětcziſchej nuſy tak žwěrni woſtali, kaž žu woni jemu ſa czaß wulkeje wójny žwěrni byli.

Płaczi tola runje tak ſa naß kaž ſa naſchich lubych padnjenych: „Budź žwěrny hacž do žmjercźe, dha chzu tebi krónu wěczneho žiwjenja dacź!“

Dźeń padnjenych.

Naſch njedźelnik „Pomhaj Bóh“ žwjeczi dźeń, na kotrymž naſchich padnjenych woßebje wopominamy, dźenža, Reminiſcere, žobu ſ najwjetſchim dźělom Němſkeje. Němſka wyſchnoſcź kaž też pruſka na pſch. ſtej wobej ſa dźenža poručiłej, khorhoje na poł ſcźahnycź a tak žobužarowacź. Wobej pſchiſtajitej pak, ſo ſ tym njeje hiſchcźe nicžo wucžinjene ſa ſkónczne poſtajenje wopominanſkeho dnja. Też to pſchedewſchěm pobrachuje, ſo njeje tutón dźeń jako „czichi“ pſchipóſnaty. To wſchak też prjedy njebudźe, hacž njeje žo poßlednje rosßudźenje wo tutym dnju ſtało.

Pſches nowiny dźěſche w poßlednich dnjach powěſcź, ſo ſnowa wo tym jednaja a ſo ßnadź tola „Ssmjertna njedźela“ dobudźe. Kaž ßmy tu hižo pißali ,njeſda ßo nam tole tak wěž=ſte, woßebje tohodla niz, dokelž je „Ssmjertna njedźela“ wo=ßebity evangelſki dźeń. A nam ßo ſda, ſo ma wona tak hižo ßwój woßebity a wulki nadawk dopjelnicź a ſo ßo troſchku rosdwojimy, hdyž tež padnjenych a ſ tym wójnu a jeje ſtruch=łoſcź wopominamy. Wěſo wuměnjenje, bjes kotrehož njeńdźe, je, ſo je woßebity wopominanſki dźeń runje tak „cźichi dźeń“ kaž Ssmjertna njedźela. Po prawom dyrbjało to móžno bycź, — tež dźenßa Reminiſcere —, ſo wón to je bjes toho, ſo ſa=konje to pſchikaſuja a haru a ropot ſakaſuja, ſchto je padnje=nym a jich wopominanſkemu dnjej **winojty.**

Naſch njedźelnik „Pomhaj Bóh“ a ſ nim jeho wulka wo=ßada w Pruſkej a Sakſkej wopomina jich ſe Sejlerjom:

Kak ſbóžni ßu, kiž wotpoczuja
We bróńſkej cześći wußnywſchi;
Sso ſtotetki jim podźakuja,
Row poſcźełu jim ſ palmami;
Sa bratrow žiwjenje ßu dali,
Sa wótzny kraj ßo woprowali;
Wotdraſcźił duſchu jandźel je,
Ju mile wußwobodźił ſ cźěła,
So w draſcźe edenſkej by měła
Tam pſchiſtup do wſchej' kraßnoſcźe!

Kak wopominaſch padnjenych?

Se ßłowom, to njeje doſcź!

S nutrnoſczu pſchi pomniku a w Božim domje, to njeje doſcź, to niczo njeje, hdyž ßo ſ tutym njeſjednocźi ſkutk, t. r. hdyž žiwjenje a ſadźerženje tutón dźeń a w tutym zyłym cźaßu wo dźakownoſcźi pſchecźiwo naſchim padnjenym a wo ßwěrje k ludej a k wótznemu krajej njeßwědcźi.

Woni ßu ſa naß, ſa wſchěch ſtali, wojowali, wumrěli. Tuž je najwidźomniſchi dźak tón, hdyž tež my nětk ſtejimy a wo=jujemy a žiwi ßmy jedyn ſa druheho A to rěka: ſo pomha jedyn druhemu wobſtacź w tutym cźaßu a pſchenjeſcź jeho cźeże.

To ßo ſtawa — a to ßo njeſtawa.

Swjeßelaze je to jene; wono ßo tež poprawom ßamo wot ßo roſumi, cźim bóle ſa kſcheſcźijana w póſtnym cźaßu, kotryž nam tola prěduje luboſcź najwjetſchu, kotraž žiwjenje woſtaji ſa druhich, haj ſa njepſchecźelow. Srudźaze je to druhe a njeſroſumliwe; wono ma tež kłoſtanje w ßebi a ſa ßobu.

Schto mam cźinicź?

Hlaj. Macźerny dom diakonißow. Snajeſch diakonißy? Wěſch, ſo wěnuja ßwoje žiwjenje ßłužbje luboſcźe, ſo maja tych nadawkow wjele a cźežkich, ſo žana ſ tych ßotrow pak ni=ma pjenježnu mſdu. Jich „macźerny dom“ pſchikrywa pak kóž=dy dźeń ſa 200 a wjaz wbohich khudych, kiž niczo nimaja, blido a woni pſchińdu wobjedowacź a ßo hrěcź.

A ſchtó pſchińdźe?

Towarſchojo ſ dróhi — doktorojo — pſchekupzy — rje=mjeßlnizy — wumělzy — dźěłacźerjo — ſaſtojnizy.

Woni nimaja dźěło, ſaſtojnſtwo, saßkužbu a tuž niz na=jěſcź a tež niz cźopłeho kucźika.

Ssmilne ßotry jim dawaja, ſchtož ſamóža ſe ßwojimi ßrědkami.

To je pſchikład, pohon, pucź, pucźnik.

A njeſabudźmy: ſa kóždeho je ßwjata pſchißłuſchnoſcź, takle pomhacź, takle bycź ſa druheho.

Prózſtwa k Bohu.

Pokutny dźeń, — kóždy dźeń.

(Pſchełožk ſ němſkeho.)

Knjeże, ßwojich ſchkituj ſtajnje
Pod kſchidłami ßwojimi.
Twojem' ßwětku daj bycź hnadnje
Nad ſkutkami naſchimi.
Stwoŕ we naß, ſchtož Cźi ßo lubi,
Snicź, ſchtož twoje ſkutki hubi,
Wobnow ſtaroh' cźłowjeka
Do noweho ſtworjenja.

J. W.

Saßonamakany paradis.

(Pokracźowanje.)

„Ale, ſchto je tež to tola, ſo je wón tak dobry?“ rosmy=ßłowaſche ßebi wona. „So mi tola khory njebudźe!“ Tola jeje muž bě cźiſcźe ſtrowy. — —

Jako ßo wona wrócźi, witaſche ju lubje na dwórniſchcźu. Mnoho bě jemu pobrachowało, jako ju njebě domach měł.

Hólzaj hladaſchtaj prěni cźaß bojaſliwje na ſtatneho wu=ja. Pornjo nanej ſdaſche ßo wón jimaj hobr bycź. Ale dołho njetrajeſche, a wonaj běhaſchtaj ſa nim kaž pßyczkaj. Jeho pßy dyrbjachu jimaj pſchinoſchowacź a pazku dawacź; ßornika žerjeſche jimaj ſ ruki, ſchtož jej dawaſchtaj; ſkludna wróna, kotruž bě hajnik połſmjerſku w ſymje ſ lěßa pſchinjeßł a kotraž njebě, hacźrunje bě w ßwobodźe, precź lecźiła, ßy=daſche ßo jimaj na ramjeni a na hłowu ... Ach, běſche to tych dźiwow telko!

Njedźelu wſa jeju wuj ßobu k Martiſchez dźědej. Na=deńdźechu ſtarza ßedźo na ławzy pod tſěſchnju, wobej dźěſcźi pſchi nim na trawniku. Wón powjedaſche a cźitaſche jimaj ſ Biblije wo Joſefu w Egyptowſkej.

„Njedajcźe ßo mylicź!“ ſawoła knjes hajnik. „Tež my budźemy poßłuchacź!“

Wón lehny ßo do mjehkeje trawy, dźěſcźi k njemu. Sda=ſche ßo, ſo wón njepoßłucha na to, ſchtož ſtarz powjedaſche; ſa to běſchtaj małej wuliczníkaj cźim bóle kedźbliwaj. A jako ßo Jluſchka tu a tam ſa něcźim praſcheſche, njemjelcźeſchtaj tež wonaj. Jožko ßo jara na ſłych Joſefowych bratrow hně=waſche. Karlik pocźa płakacź, jako ßłyſcheſche, ſo Joſefa do ſtudnje cźißnychu.

„Njepłacź!“ troſchtowaſche jeho Ondrejko. „Woni jeho tež ſaßo wucźahnu! Mi je to mamiczka powjedała.“

Wucźahnyli drje jeho tež ßu, ale ſchto to pomhaſche, hdyž jeho potom tym ſłym ludźom pſchedachu, kotſiž jeho wjedźechu daloko, daloko ... Nad tym ſapocza tež Jluſchka płakacź, a dźěd rjekny, ſo budźe jim, kak to tam ſ nim khodźiło, druhi ras powjedacź. Nětkle pak njech wjetſchej hólzaj na ſchtom ſaléſetaj, Jluſchzy pak a Karlikej něſchto dele cźißnjetaj.

Ach, bě to wjeßele!

„Widźicźe, Martiſcho, ja mam tež hižo dwě dźěſcźi!“ rjekny hajnik, jako běſchtaj trochu dale ſchłoj pod worjeſchinu a ßo na hrjadu ßydnyłoj.

„To widźu, knjes hajniko! Hdźe ſcźe jej nabrał?“

„Wy ſcźe mi k nimaj dopomhał!“

„Ja? Kak to?“

„Ja ßym ßo pſched wami hanibował! A — tola, ſo byſchcźe ſroſumił, powěm wam zyłu wěrnoſcź!“

„Nó, khwalba budź Bohu!“ Spokojny kiwaſche ſtarz ſe hłowu, jako bě hajnik jemu dopowjedał. „Wón nam pſchezo

w prawym czaßu pokaże, schto mamy czinicź, schto by jemu lubo było a spodobne.“

„Prajcże mi ſ prawdu, Martischo! Hižo njedźele dołho ſtej tutej dźěſczi pola waß. Scże wy hischcże kóždy dźeń měli, schtoż bě wam trěbne? Njeměnju jěſcź, tu we lěczu ſkónczńje namakacże, ale też wscho druhe.“

„Khwalba budź Bohu tomu Knjeſej, wſchitko, a pat wſchitko ßmy měli!“ wobkruczi ſtarz khutnje. „Jědźe nadoſcź! Koſyczka je nam dawa mloko, a dźěſczi ſtej też to a tamne dostałej wot wſchelakich. Mnoſy ßu jimaj dobreho czinili. Żona ſtražnika na żeleſnizy je jimaj dała wobucże, a to dobre, wot ßwojich dźěczi, kotreż w Czechach do ſchule khodźa. Też ſchaty po ßwojej dźowzy je Iluſchzy ßlubiła. Tohorunja ßym też hižo někotry krejzař ſa jahody a hriby na bok położił, ſo bychu tu byłe, hdyž pſchińdźe naſyma a hólz ſapoczńje do ſchule khodźicź. Nó, a ſchtoż ßym hižo radoſcże měł ſ nimaj, to ßo njeda wupowjedacź! Też wy, knjes hajniko, ſmějecże tajkeje ſ tutymaj ßwojimaj hólzomaj. Je jara na khudźinkomaj widźecź, ſo ſtaj ßo ſło mękoj, haczrunje wot ßwojeju ſtarſcheju pſchińdźetaj.“

„Macże prawo, ſtaj ßo ſło mękoj!“ ſamórczi hajnik. Se krótka wopißa ſtarzej ſrudne wobſtejnoſcże ßwojeje ßwakoweje a jeje muża. (Pokracżowanje.)

Czaß.

„Czaß je ſły!“ — „Bjesbóżny to czaß!“ tak ßłyſchiſch nětkle husto, tak prajiſch ßnadź ßam.

Haj ale: Czaß! Schto to je? Czaß, to je tola to minjenje ſekundow, mjeńſchinow, hodźinow, dnjow, tydźenjow, měßazow, lětow, lětſtotkow. A tuto minjenje je ſtajnje to jene a ßame, też tehdy, hdyž khory na łożu ßwojich bolośczow měni, ſo ßo mjeńſchiny do hodźinow dlija, a też tehdy, hdyž ſbożowni rjeknu, ſo hodźiny cźěkaja kaž niczo. Tuto minjenje njeje ani ſke ani dobre, je ſtajnje, kajkeż je.

Hdyž pak tola prajimy: Czaß je ſły!“ abo podobnje, rěczimy wo něczim druhim hacź wo tajkim minjenju hodźinow. A wo czim, wo kim? Wo człowjekach, kotſiž ßu w tutym czaßu żiwi abo kotſiž běchu w czaßu żiwi. Hdyž pak nětk prajimy, ſo je czaß ſły, prajimy, ſo ßu człowjekojo ſli. Hdyž pak ßu człowjekojo ſli, ßu woni bjesbóżni. Człowjekojo ßu je pſchiczinu, ſo wo czaßu praja, ſo je ſły, ſo je bjesbóżny.

Człowjekojo pak chzeja, ſo by czaß dobry był. Hdy wón to budźe? Hdyž budźeja człowjekojo dobri. A hdy ßu człowjekojo dobri? Hdyž ßu pobożni.

Tu mamy rezept! Tu mamy heßło!

Wotwobroczicź maja ßo człowjekojo wot wſcheje bjesbóżnoſcże, njech je to ſapoczana jenoż, njech dokonjana. Bjesbóżnoſcź je też hižo tam, hdźež małowěra, liwkoſcź, njedźakownoſcź, hdźež ßo wotwlakuja dopjelnicź pſchißłuſchnoſcże, nadawki, prawa wěry a nabożiny dopjelnjecź. Niz bóle a bóle precź wot Boha! Ně: bliže a bliže k Bohu! rěka to. A to njeje wěz czaßa! To je wěz człowjekow!

A czinja człowjekojo naſcheho czaßa po tutym rezepcże? Ssu żiwi tuto heßło? Abo chzeja radſcho wo ßebi prajicź, ſo ßu ſli, ſo ßu bjesbóżni, prajo: „Czaß je ſły! Czaß je bjesbóżny!“?

Zyrkej a ſtat.

Pokutny dźeń ßwjecża woßady ſakſkeje krajneje zyrkwje pſchichodnu ßrjedu 24. februara. We wſchelakich protykach njeje wón naſpomnjeny, w někotrych ſaßo wopak; tohodla běchu tu wſchelake mylenja. Naſch njedźelnik ßwjeczi jón Oculi ßobu. —

Sa ſnutskowne miſijonſtwo ſběramy w Sakſkej na pokutnym dnju a Oculi kolektu. Tu mamy ſkładnoſcź pomhacź tam, hdźež pomozy potrjebaju. Tuž chzemy też pomhacź!

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Posdźe, ale hischcże niz pſchepozdźe. Sa tuto lěto możeſch hischcże dostacź pola woßadneho fararja „Bibliſki pucźnik“. Czaß je tajki a budźe tajki, ſo je nam tajki pucźnik nuſny, dokelž pucża njewěmy. — Tohorunja ma Ssmolerjez knihaŕnja hischcże někotre ßerbſke protyki „Pſchedźenak“; też tuta chze Serbam bycź dobry a ßwěrny pucźnik.

W **Budeſtezach** je knjes faraŕ Bój z njedźelu Invocavit ßwjecźił ßwój 25lětny ſaſtojnſki a naměſtny jubilej a jeho woßada je dźalna ſ nim ßwjecźiła. Naſche łopjeńko je knjeſej jubilarej też ßwoje ſbożopſchecża wuprajiło a pſchinjeße hischcże něſchto nadrobniſcheho. Njedźelu Invocavit lěta 1907, tehdy 17. februara, bu wón w Budeſtezach wußwjecźeny a ſapokaſany.

S **Krjebje.** Dźenża wjeczor we 8 hodź. wuhotuje knjes kantor Schulz zyrkwinſki konzert, kotryž chze ſdobom wopominanje naſchich padnjenych bycź. — Dopołdnja je w 9 hodź. němſka a ½11 hodź. ßerbſka wopominanſka Boża ßłużba. — Oculi je w 9 hodź. a Laetare ½11 hodź. ßerbſka Boża ßłużba. Serbſka póſtna nutrnoſcź budźe 26. febr. w 6 hodź. a pjatk poſdźiſcho w 7 hodźinach.

S **Łużizy.** Też we Łużizy hiba ßo ſwjaſt „Tannenbergbund“, kotryž chze naſch lud wotwobroczicź wot kſcheſcźijanſtwa a dowjeſcź do ſtaronoweho póhanſtwa. Tam a ßem ßu ſhromadźiſny byłe, na jenym měſtnje na pſch. dwójzy; do druheje pak njeběchu ludźo wjazy pſchiſchli. Też katolſka zyrkej wuſtupuje bóle a bóle pſchecźiwo njemu. Regensburgſki biſkop je paſtyŕſki liſt pſchecźiwo njemu pſchecźitacź dał. W tutym biſkop praji, ſo njeje generala Ludendorffowe ſkutkowanje mjenje ſtraſchne hacź tamne tak mjenowane „bjesbóżne hibanje“; wón rosßyrja njewěru, njeměr, hidu do luda, kiž tak hižo je njeſbożowny.

Se **Sslepoho.** W lěcże 1931 běſche ßo w naſchej woßadźe narodźiło 124 dźěczi, 64 hólzow a 60 holzow, mjes nimi 8 morwonarodźenych, 3 ras dwójniki a 7 njemandźelſkich. — Kſchcźeńſki ßlub je wobnowiło 31 dźěczi, 14 hólzow a 16 holzow. — Swěrowanych bu 48 porow. — Wumrěło je 52 woßobow. — K Božemub lidu je pobyło 4401 woßobow a to 1766 muźſkich a 2635 żónſkich; na ßerbſkich ßwjecźenjach je ßo wobdźěliło 3350 a na němſkich 1051. Doma bu 98 woßobow woprawjenych.

Sa młodźinu. Swjaſt evangelſkich młodych holzow we Sakſkej wuhotuje we ßwojim domje w Niederrödern kurſus ſa młode holzy, kotreż dźěła nimaju. Tutón traje wot 23. februara hacź do 22. měrza. Na nim móża ßo wobdźělicź wſchě, kotreż dźěła nimaju a podpjeru doſtawaju. Dalſcheho je ſhonicź pola ſwjaſta: Dresden-A., Bürgerwieſe 8 II. — Dźenża, 21. februara, rěczi w Ssrjedźnoněmſkim radiu — Lipſk — wjednik evangelſkeje muźſkeje młodźiny zyłeje Němſkeje, D. Stange. Schtóż ma někak ſkładnoſcź, poßłuchaj ßobu, schto ma wón młodym a ſtarym wo młodźinje a ſa młodźinu prajicź.

Liſtowanje: R. we W. ſa Oculi (pokutny dźeń). — H. w B. ſa Laetare. — R. w M. ſa Judica a Jutry. — Sa Palmarum a Quaſim. ſchtó??

Samoſtwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.
Wukhadźa kóždu ßobotu a płaczi ſchtwórcźlětnje 108 pjenjezkow.

Čzišło 9

Bohaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje 28. februara 1932 Bautzen

Njedźela Oculi.

Sańdźenu ßrjedu je nam pokutny dźeń pschiwołał: Wobroczćże ßo nětk ke mni, dha chzu ßo ja k wam wobroczićź. Tole ßłowo chze nětkle w póstnym cźaßu nascheho luda tym radźićź, kotsiž ßebi nětk žaneje rady njewědźa. Wono nochze pschepytowacź, kak ßmy do tajkeje nuse pschischli ani schtó je na njej wina, ale wono chze nětcźischu cźěmnosćź rosßwětlićź a nam pucź pokasacź, kak móže nam sašo pomhane bycź; to je potajkim ßłowo stroweje nadźije sa tych, kiž ßebi s dobrej wolu po lěpschim pschichodźe sa ßebje a sa ßwoje dźěćźi žadaja, tež nětkle ßamo, hdźež jich wjele hižo s rospadanjom nascheho luda a zykeje europiskeje kultury liczi. Haj, Boże ßłowo ma a wě sa tajke sprawne dusche hischcże nadźije polny wupucź a móžnosćź pomozy. Ale kak? Niz wot cźłowjeskeje strony, ale wot bóskeje! Pschetoż to ma ßo tola pschezo sašo prajićź: nascha najwjetscha nusa njeje nascha swonkowna khudoba jenoż ßama, — haj, tuta je wschak hižo wulka a srudna dosćź, — ale tamna snutskowna nusa je hischcże sto króćź straschnischa a woßudnischa, hdyž je cźłowjek bjes Boha a tohodla bjes troschta pschi wschej khudobje a khorosćźi, pschi nusy a we wumrěćźu.

Tuž k tamnemu ßłowu pschistajimy ßłowo dźeńßnischeje njedźele Oculi: **„Prajene je tebi, cźłowjecźe, schto dobre je a schto tón Knjes wot tebje žada, mjenujzy Boże ßłowo dźerżećź a luboscź wopokasacź a ßo ponižowacź psched twojim Bohom.“** Micha 6, 8.

W tutym ßłowje ßo sa dopjelnjenje tamneho pokutneho ßłowa wěste pokiwy sa praktiske kschescźijanske žiwjenje pokicźuja:

1. Sso ponižowacź psched Bohom.

Prěnja kasń wostanje pschezo hischcże: Ja ßym tón Knjes, twój Bóh; ty njedyrbisch druhich bohow měćź. — Njeběsche takle w naschim cźaßu, so ludźo, hordźi na rjane postupy sdźěłanosćźe a wědomosćźe, wjazy wo Boha njerodźachu? Kaž prěni cźłowjekojo chzychu ßami bycź jako Bóh, — ale hlaj — paradis bu jim samknjeny. Woni ßebi wěžu natwarichu, kotraž dyrbjesche hacź do njebjeß doßahacź, — ale hlaj: nětk steja psched rospadankami ßwojeje kraßneje kultury a dyrbja póznacź: móz nascha dobycź njemóże! Bóh njeda ßo sa ßměch měćź. Nětk móże nam jenoż pomhane bycź, hdyž ßo cźłowjekojo sašo wscheje hordosćźe wotrjeknu a ßo w ponižnosćźi a dowěrjenju k tomu wobrocźa, kiž je ßamjeniczki Bóh. To wucźa naß tola pschezo snowa stawisny israelskeho luda a kschescźijanskeje zyrkwje, so cźłowjekojo a ludy do błudnych wuczbow a do sahuby sapadźechu, hdyž hordźi na ßwoju mudrosćź a na ßwoje mozy ßami ßwoje sbožo pytachu. Njewobknježena hordosćź a njewobmjesowana cźłowjeska žadosćź sawjedźe bórsy do tryßazorych błudow, tyschnosćźow a hrěchow. Bóh ßebi skónczńje ßwoju wschehomóz a ßwjatosćź wot nikoho rubicź njeda. Wón drje hordym, hrěschnym cźłowjekam wěstu ßwobodnosćź pschiswoli, ale tola pschezo jenoż na wěstu wottyknjenu thwilku; potom jeho lubosćź jemu wobara, nam zyle padnyćź dacź a tohodla ßo wón, hdyž je jeho hodźina pschischła, na naschej nusy ßmili a naß sašo na prawy pucź wróćźi. To jenoż ßebi wón wot naß nětk žada, so ßo cźisćźe ponižnje wot njeho we dowěrjenju wjesćź damy. So bychmy tola wschitzy nětko bórsy sašo jemu polnu cześćź dali, so móže potom s nami ßwój hnadny skutk wuwjesćź!

2. Jesußowy kschiž pak njepokaže jenoż horje k njebjeßam, naß napominajo na nasche pschißłuschnosćźe pschecźiwo Bohu, ale tež do schěrokosćźe na daloki ßwět wokoło naß. Tež jowle ma Bóh wěste žadanja na naß: luboscź mamy wopokasacź.

Nichtón na ßwěcźe njemějesche tajku luboscź k ßobucźlowjekam kaž nasch Sbóžnik. Tuta móz wobknježesche jeho wutrobu we wschěm, pschi prědowanju, skutkowanju, cźerpjenju

a wumrjeczu. Wot njeho mamy wschitzy luboscz wuknycz; ßwět jako tajki je khudy na prawej, k woporam hotowej luboscźi. Sso w luboscźi swuczowacz, je ßa naß dobra schula, ßebje ßameho sapřecz, ßwojeje nusy sabycz a druhim k wjeßelu dopomhacz. K temu njeje wulkich pjenjeżnych ßrědkow pschezo trjeba, ale najbóle cźopkeje wutroby, kotraż srosumjenja ma sa druhich a jich staroscźe, kotraż ß wotewrjenymaj woczomaj spósnaje a widźi, hdźeż potřebny Lazarus psched naschimi durjemi leżo naschu luboscz a pomoz potrjeba a požada.

Ach, luba wowka, njeskorżisch tak husto, so ßy tak woßamoczena, so na dalokim ßwěcźe tebje nichtón njelubuje, so ßy wschěch ßwojich lubych shubiła a so ßama stejisch? Sežiwisch ßo, tak rjez, jenoż ß wopomnjeńkami sańdżenych cźaßow a prajisch: moje żiwjenje je nětk tak prósdne a sbytkne! Ale ßměm tebi dźenßa nadawki sa wupjelnjenja twojeho żiwjenja pokasacz, so mohła tež ty tola hischcźe druhim se żohnowanjom bycz? Hlaj, tam pschipódla pola ßußodźiz leži młoda macz khora. Njewidźisch, kak jejny mały hólczik husto każ nahuschki wokoło běha a niczo na schiju nima, dokelż ßo nichtón wo njeho njestara? Ach, wołaj tole wbohe dźěcźó nuts do twojeje cźopkeje jstwiczki, swoblekaj a wuwohřewaj jo, staraj ßo sa njo! A potom namakasch ßnadno też pschistup k jeho khorej macźeri, kotraż zyliczki dźeń ßama bjes pomozy leži. Jowle mózesch na wschelakore waschnje luboscz wopokasacz, a też twoje dotalne njespokojaze żiwjenje budźe wěscźe hischcźe żohnowane a wobohacźene.

3. A schto ßebi Bóh dale wot naß żada? Jeho ßłowo dźerżecz! Móże to hinak bycz? Njeżada ßebi kóżdy nan, so jeho dźěcźi jeho ßłowa wobkedźbuja a po nich cźinja? Kak wjele mamy ßo tola ßwojej lubej zyrkwi dźakowacz, so je wona nam tute Boże ßłowo psches lětstotki dale dawała a cźiste wobkhowała! Kak khudźi bychmy byli bjes toho! Jowle mózemy nětk kóżdy dźeń ß cźistych studnjow wěcżneje wěrnoscźe cźerpacz. Cźłowjeske ßłowa a mudroscźe a wědomoscźe sańdu a ßo powaleja a pscheměnjeja, ale Boże ßłowo wostanje a traje do wěcżnoscźe! Tole trjeba nascha duscha każ cźełko wschědny khlěb, kotryż nam pschezo snowa ßłabe mozy poßylnja. Wono nam wokschewjenje w nusach a hřěchach teho ßwěta poskicźuje. Ale nichtón nima ßo prawo, ßebi ß Božeho ßłowa jenoż to wuswolicz, schtoż ßo jemu runje spodoba — każ to rad sektěrarjo cźinja. Jadro a wutroba wscheho Božeho pißma je nasch Sbóżnik Jesuß Khrystuß, tón kschižowany a żiwy Knjes. K njemu dyrbi naß wscho cźitanje a wużiwanje Božeho ßłowa pschezo bóle dowjescz. Potom smějemy ß toho prawe żohnowanje sa cźaß a wěcżnoscz. — Ale hischcźe wjazy ßo jowle wot naß żada: niz jenoż Boże ßłowo ßłyschecz, cźitacz, ßo w nim natwarjecz, ale też Boże ßłowo dźerżecz, to rěka: po nim też żiwi bycz, po nim też praktiske kschescźijanstwo we wěrje, luboscźi a nadźiji psches wschědne żiwjenje wopokasacz. To je tola ßobu najcźeżschi porok pschecźiwo kschescźijanam, so drje Boże ßłowo ßłyscha a snaja, ale so ßu tola husto dale po starym, hřěschnym waschnju żiwi! Boże ßłowo chze a dyrbi naß polěpschowacz a wußwjecźowacz. Sswěrne, pobożne żiwjenje jeje stawow je dźenßa najlěpscha bróń nascheje zyrkwje w bědźenju pschecźiwo bjesbóżnym. Jowle móże kóżdy wot waß ßobu pomhacz, Boże kraleństwo twaricz a schkitacz. —

Nětk je tebi prajene, o cźłowjecże, schto dobre je a schto tón Knjes wot tebje żada.

Bóh luby Knjes pak daj tebi, kiż dobru wolu masch, móz ßwojeho ßwjateho Ducha, so by też dokonjał to, schtoż je dobre! Hamjeń.

Oculi.

Psalm 25, 15.

Hłóß: Wojuj prawje.

Mojej duschi pucz po Bosy
Chze ßo, hdy tam pocźahnu
Sswobodny po měrnej drósy
S njepokoja — k pokoju?! —

Wocźi sběham, Knjeże, k tebi;
Dom ßej duscha požada;
Kurjatko wsmi khude k ßebi,
Jesu, wjercho żiwjenja.

Hladatej=li wocźi srudnej
Cźasto doscz do ropota;
Njedaj duschi wjasnycz błudnej
Sso, mój Knjeże, do hřěcha.

Stajnje njech ßej żada tebje,
Kiż ßy jejne hrodźischcźo,
So by wukhowała ßebje
K tebi, hdyż strach sběha ßo.

Na wutrobje chzu cźe noßycz,
Luby Jesu, wobstajnje
Dowěrnje każ dźěcźo proßycz:
Knjeże, kryj a wjedź ty mje.

Teho pucźa sbožowneho
Njedaj nihdy smylicz mi;
Dowjedź junu wjeßeleho
Mje dom k wěcżnej radoscźi!

Knjesa miłeho je hnada
Hřěschnikej mi skicźena;
Duscha wobhnadźena żada
K njemu dom hicz do njebja!

Saßonamakany paradis.

(Pokracźowanje.)

„Cźi wbosy!“ wobżarowasche dźěd. „To dyrbi tola tutymaj dźěsczomaj w naschim lěßu a we Waschim domje bycz każ w paradisu! Dźěsczu njeje wjele trjeba, bycz sbożowne a spokojne, jenoż jo cźuje luboscz a pschecźelniwoscz. Hdyż wono ßmě wokoło běhacz a skakacz a harowacz, naßycźi jo kusk khleba a něschto ßadu runje tak każ druhich zyła hoscźina. A też na twjerdym ßo jemu derje spi!“

„Macźe prawo, Martischo! Dźěcźi ßłuscheja won, do pschirody, mjes swěrjata; tam je jich dźěcźazy paradis! Tak ßym też ja něhdy w starschiskim domje wotrostł, a ja rad na ßwoje dźěcźaze lěta spominam. My ßmy byli khudźi, ale my ßmy ßo měli lubo a ßmy byli spokojni. Wot tehdy njeißym żenje wjazy tak sbożowny był, hacz runje nimam na niczo skorżicz. Mam poßłuschne dźěcźi, wobstajnu ßłužbu, a moju żonu tola ßam snajecźe! Ssym strowy a ßym ßebi też hižo něschto mało na stare dny nahromadźił. Nětotry ras ßebi rosmyßluju, cźehodla wjazy tak sbożowny njeißym. Wěscźe, tohodla: S paradisa je naschich prawótzow wuhnał hřěch, a s nami je to też tak. Hdyż ßmy wuschli s paradisa dźěcźazeje njewinowatoscźe, njemóżemy ßo tam żenje wjazy wrócźicz,

Niz tohodla, dokelž ßmy pſchestali dźěćźi bycź, ale tohodla, dokelž je naſcha njewinowatoſcź ſhubjena. — Njedźiwajcźe ßo, ſo ja tak rěčžu; nikomu hewak to njepraju khiba Wam, dokelž ßo mi ſda, jako byſchcźe Wy, Martiſcho, hiſchcźe pſchezo w tutym dźěćźazym paradiſu był.“

„Ja ßym w nim, knjes hajniko! Jenož w jenym je to hinak hacž ßebi myßlicźe: Ja ßym ßo do njeho po dołhich lětach ſaßo wrócźił!“

Dale we ßwojej rosmołwje njepſchińdźeſchtaj. Dźěćźi pſchiběžachu a pſchinjeßechu małeho cźiſka ſe ſłamanej nóžku, a jedyn pſchemoh druheho powjedachu, hdźe bě Sahraj jeho namakał a kak běchu jemu jeho wutorhnyli, prjedy hacž bě ptačžkej ſchkodu ſcźinił.

Něhdźe poł hodźiny poſdźiſcho bu mały patienta ſ wobwjaſanej nóžku do ßwobody puſchcźeny. Ssnadź wona jemu ſaßo roſcźe; wſchak bě ju jemu knjes hajnik ſ małymi prucźikami wobwjaſał, wuſtojny kaž lěkař, a wobałku pſchiprawił. —

„Knježe Jeſu!“ modleſche ßo ſtarz, jako běchu jeho waženi hoſcźo, pſchewodźeni wot jeho dźěſcźi, woteſchli, „Daj ßo też jemu wrócźicź do tutoho paradiſa, kaž ßy ty mi pomhał ßo wrócźicź. Wſchak Ty ßy naſche durje wróczo do kraleſtwa njewiny! Tam žadyn jandźel ſ płomjenitym mjeczom njeſteji. Ty wupſcheſtrějeſch ruku a wołacź: „Pójcźe ke mni!“ Ow daj, ſo by wón Tebje bórſy ßłyſchał a pſchiſchoł.“ —

„Dobry wjeczor!“ ſaklincźa njedaloko ławki, na kotrejž ſtarz ßedźeſche. Pſched nim bě poſaſtała rjana młoda Sabolowa. Mějeſche na rukomaj małe dźěćźo, kotreż bě do běłeje płachcźiki ſamalene.

„Dobry wjeczor, moja dźowka! Hdźe dźeſch? Tu maſch drje tu mału ßyrotku? Ssydń ßo kuſk!“

„Rada, dźědko! Wſchak pſchińdu runy pucź k Wam!“

„Schtož ſamóžu, chzu Cźi radźicź!“

Młoda žona wuwi dźěćźo ſ płachcźiczki a ßadźi jo ßebi na klin. Wono běſche cźiſte wumyte a wuhotowane. Bjes bojoſcźe hladaſchtej njewinowatej módrej wóczzy ſtarzej do dobrocźiweho mjeswocźa.

„Najprjedy dyrbju Wam dźědko, powjedacź, ſo ßmy ßebi tſi dźěćźi njeboh ßwakoweje pſchiwjeſli. Dwě najſtarſchej a tuto najmjeńſche. Ale wěſcźe, ſchto ſtej nam tamnej dwě ſworałej? Wupjerchnyłej ſtej! Ja wſchak ßo jimaj njedźiwam. Hdyž bychu mje jako małe dźěćźo do tajkeho doma dowjedli, kaž naſch je, ja bych cźiſcźe wěſcźe też cźeknyła!“

„A ſchto je to we Waſchim domje tajkeho, ſo dźěćźi cźěkaju?“ praſcheſche ßo ſtarz. „Ty wſchak ßy tola ſ nimaj pſchecźelna była!“

(Pokracžowanje ſcźěhuje.)

Sserbſke diakoniße.

S liſta knjeſa rektora Drježdźanſkeho macźerneho doma diakonißow ſhonimy, ſo njeje macźerny dom druhdy, hdyž ßu ßebi ßerbſkoněmſke woßady diakonißu žadałe, kotraž by ßerbſki mohła, mohł tuto žadanje dopjelnicź, dokelž njemějeſche mjes ßwojimi ßotrami doſcź, kotreż bychu ßerbſkeje rěcže móžne byłe.

Hižo tole by był pucź a pohon ſa ßerbſke holzy, kotreż pytaja ſa cźaß žiwjenja rjanu, žohnowanja połnu ßłužbu, kotraž ßmě też cźežka bycź. A cźežka je tuta ßłužba, ale pak też rjana a žohnowanja połna.

Tón dalſchi pohoń je, ſo tu njeje ßmilnych ßotrow doſcź ſa wulke, wulke dźěło kſcheſcźijanſkeje luboſcźe.

A naſch cźaß a jeho wobſtejnoſcźe móżeſch, hdyž chzeſch, ſa tſecźi woßebity pohon do tutoho dźěła wſacź.

Naſche łopjeńko je hižo huſcźiſcho nadrobniſcho wo dźěle a žiwjenju diakonißow pißało. Drobniſcheho radźi kóždy woßadny farař kaž macźerny dom ßam, też naſcha redakzija chze to cźinicź.

Sa Snutskowne mißionſtwo.

Schto wſcho njeßłuſcha do jeho dźěła hewak a nětkle woßebje. Dopomny ßo na tych, kotſiž woßebiteho wothladanja trjebaja. Epileptiſzy, bědni, khripawi, duchakhori, a też hólzy a holzy, kiž ßu ſanjerodźeni a ſkaženi, a też khori bratſja a drohi a druſy a druſy.

W Sakſkej ma Snutskowne Mißionſtwo w ßwojich wuſtawach a domach ſa něhdźe 17 000 měſtna. W jeho ßłužbje ſkutkuje jich něhdźe 60 akademiſzy wukubłanych dźěłacźerjow a dźěłacźerkow, 1500 diakonißow, 190 diakonow, 14 pomoznizow a wjele, wjele dobrowólnych druhich pomoznikow a pomoznizow.

Wſchitzy a wſchitko ſteji pak a dźěła pod heßłom luboſcźe. My też?

Prajmy haj też ſ tym, ſo do kollekty ſa Snutskowne Miſzionſtwo darujemy, kotraž ßo w tutych dnjach w Božich domach ſběra!

W ßwjatym póſtnym cźaßu.

Pomhaj twojej martry dla
Nam, o jehnjo Boże.
Twoja ßwjata ſaßłużba
Daj nam wěcźne ſbóże,
Daj, ſo wſchitzy ſ pokutu
Na nju ſpominamy,
S zykłej duſchu, wutrobu
Khwalbu, cźeſcź Cźi damy. J. W.

Wopomn to!

Kral Karl Jendźelſki bě w Božim domje a poßłuchaſche nutrnje na prědowanje. Tón, kiž pſchi nim ßedźeſche, chzyſche ſ nim pſchi prědowanju někajku rosmołwu ſapocźecź. Kral rjekny: „Luby, njeſadźěwajcźe mi, na Boha poßłuchacź, hdyž ſo mnu rěcźi, ſo by też wón na mnje poßłuchał, hdyž ja ſ nim rěčžu!“ — Kralowſke to ßłowo!

Evangelſzy a bjesbóžne hibanje.

Dźeń 14. februara bě ſa měſto Hannover wuſnamny dźeń. „Koło evangelſkich ſjednocźeńſtwow“ wuſtupi tam prěni raz doraſnje do ſjawnoſcźe pod wjedniſtwom měſchczańſkeho ſuperintendenty Stalmanna. Na 4000 bě ßo jich ſhromadźiło we wulkej měſchczańſkej ſali, ſo bychu ſhromadnje wuſtupili pſchecźiwo bjesbóžnoſcźi. Hłowny rěčžnik bě dr. Koch-Wienſki. Wón je kaž powołany ſa tajke ſjawne wuſtupowanje pſchecźiwo bjesbóžnym. Wón bě awſtriſki wyſchk, bě wójnſki jaty we Ruſkej, ſ cźaßami general w ſowjetwójſku pſchi ruſko-pólſkich mjeſach. Wón je theologa, kiž ma pſchedewſchěm nadawk, ſa evangelſku zyrkej Awſtriſkeje w ſjawnoſcźi ſkutkowacź, a wón je dozent abo wucžeŕ ſa ruſke ſtawiſny we Wienje.

Tuž bjes dźiwa, ſo móżeſche wón w Hannoveru jaßnje a wěžownje rěcžecź wo roswicźu bjesbóžnoſcźe, kajkež je było w jeje domiſnje, w Ruſkej; wón rosjaßni jejne winy a ryßowaſche ju, kajkaž je. Wón wuſběhny, ſo njeje bjesbóžnoſcź we Ruſkej tak jara wěz ßwětanahladna a wuſnacźa, ale wot Leninoweho cźaßa ßem wěz politiki a parteijow. A tuta bjes-

bóžnoſcź wala ßo nětk na němſki lud, ſaßydluje ßo w nim a ßo też hižo w nim organiſuje.

To njebě jenoż Hannoverſkim prajene, ale nam wſchěm, zyłemu ludej a kſcheſcźijanſkej zyrkwi woßebje. W ßwojej ſawodnej rěczi bě tam w Hannoveru krajny biſkop D. Marahrens zyrkwi do boja wołał. W ſkóncźazej rěczi wobrocźi ßo generalſuperintendent D. Zoellner woßebje na mužſkich. So žonam a macźerjam tajke napominanje a namołwjenje cźiſcźe woßebje płacźi, je hižo huſto wuprajene. So bychmy ſkoro wſchitzy wjedźeli, ſo je tuž dwojake pſchedewſchěm nuſne: to, ſo ßy ßam krucźe a wěſcźe ſakorjenjeny we wěrje do Jeſom Khryſta, a to, ſo nětk też ſjawnje a ſprawnje ßwědcźiſch wo tutej wěrje a to ſ wutrobu, ſe ßłowom, ſe ſkutkom.

Zyrkej a ſtat.

Se **Sakſkej.** Poßledni ſakſki kral Friedrich Auguſt je we ßwojim hrodźe Sibillenort wumrěł a bu wutoru w Drježdźanach pokhowany. S tym je poßledni regenta ſ rodu Wettinſkich, kotſiž ßu na 800 lět knježeŕſtwo wukonjeli, w katolſkej dwórſkej zyrkwi ßwój poßledni ſeńſki wotpocźink namakał. Hacźrunje dobry katolik je njebocźiczki ſa cźaß ßwojeho kralowanja ßwěru dźiwał na prawa evangelſkeje zyrkwje, kotrejž ßo najwjetſchi dźěl jeho luda wuſnawaſche. Też po revoluziji pſchebywaſche huſcźiſcho w Sakſkej, też we Łužizy, kaž na pſch. na hrodźe w Huſzy. Jeho najſtarſchi ßyn, bywſchi kronprynz, je pater pola Jeſuitow.

Sswět, t. r. ludy naſcheje ſemje, hraje nětkle rólu, kotrejež ßo njebudźe khwalicź. Schtyri ßłowa woſnamjenja wſcho: Khina — Japan — Genf — Swjaſk ludow. Abo też ſcźěhowaza ßada: Jednanja wo měrje a wotbrónjenju ſa ſelenym blidom — Krwawne, mordarſke bitwy pſchi brjoſy Wulkeho Ozeana. — Schto je na tym wina? Sswět ßo myli, t. r. ludy, cźłowjekojo ßo mola. Woni ßebi myßla, ſo móžeja ſe ßwojim cźłowſkim duchom ſwěſcźicź měr a ſbožo cźłowjekow; woni ſabywaju, ſo njebudźe prjedy ani ſbožo ani měr cźłowjekow ſwěſcźeny, prjedy hacź njebudźeja cźłowjekojo dacź knježicź Khryſtußowemu duchej w ßebi a w ludach.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S **Budeſtez.** (25létny ſaſtojnſki a wjeßny jubilej k. ſararja Bójza.) Pſches Božu miłoſcź móžeſche k. farař Bójz ſańdźeny tydźeń ßwój 25létny ſaſtojnſki a wjeßny jubilej ßwjecźicź. Njedźelu Invokavit 1907 (17. małeho rózka) doſta wón pſches njeboh wyſchſcheho ſararja Domaſchku duchowne ßwjecźenje. Ważny jubilejſki dźeń běſche ſa k. jubilara kaž też ſa woßadu woprawdźe dźeń dźaka ſa bohate žohnowanje. Nutrni kemſcherjo pjelnjachu Boži dom. Mjes nimi widźachmy mnohe towaŕſtwa ſ rjanymi khorhojemi. Wołtaŕniſchcźo běſche ſ kwětkami a ſe ſelenym rjenje wudebjene. Jubilař ſałoži ßwoje prědowanje na ßłowa 91. pßalma. Synk dźaka klincźeſche pſches mózne prědowanje a ponižna próſtwa wo dalſche žohnowanje Boże. Ssrjedu po tym (17. 2.) poſtrowi k. ſuperintendent Fröhlich w pſchitomnoſcźi 6 ſaſtojnſkich bratrow k. jubilara, jemu ßo dźakujo ſa ßwěrne dźěło we Knjeſowej winizy. Dale rěcźachu ſbožopſchejne ßłowa kk. wyſchſchi farař Sarjeńk w mjenje ßerbſkeje prědaŕſkeje konferenzy, farař Großa w mjenje němſkeje prědaŕſkeje konferenzy, měſchcźanoſta Ricźel ſ Budeſtez w mjenje zyrkwineho pſchedſtejicźeŕſtwa a dale wotpóßłani woßadnych towaŕſtwow. Na wjecźor pſchinjeßeſchtaj khor poſawniſtow a zyrkwiny ſpěwny khór jubilarej pſched faru luboſne ſaſtaniczko. Knjes farař Bójz ßo ſa wſchitke ſbožopſchecźa a porcźeſcźowanja lubje dźakowaſche. Woßada ſwjeßeli ßwojeho ſararja hiſchcźe ſ tym, ſo kapału we zyrkwi rjenje wobnowicź da. Dari ßo jej ſa Boži dom 1. 2 tafli ſa cźißła kěrluſchow wot wojeńſkeho a ßerbſkeho towaŕſtwa; 2. wumjełſzy wudźěłana jałmožiza (Opferſtock) wot žónſkeho towaŕſtwa a 3. 2 łódkowaj karanej na wołtaŕ (Kriſtall-Vaſen) wot tow. młodych mužow a młodych holzow. A dale ſa dom: 1. Wobras „Hola“ wot woßady; 2. Biblija ſ wobraſami wot Rudolfa Schäfera wot prědaŕſkeje konferenzy. Swjeßelaze běſche ſa k. jubilara, ſo móžeſche wobſtarnacź, pſched krótkim ſaßo wotkhorjena, na tutych wuhotach ßo wobdźělicź. Bóh luby Knjes chzył naſcheho ſararja dale pſchi dobrej ſtrowoſcźi ſdźerżecź a jeho dźěło bohacźe žohnowacź.

W **Krakezach** ßwjecźi Schimbergez wowka jutſje, 29. februara, — da-li Bóh — žadny ßwjedźeń: 80. narodniny. Runje 29. februara narodniny ßwjecźicź, ſa to je hižo jenoż tóžde ſchtwórte lěto ſkładnoſcź, nětk pak runje 29. februara 80. narodniny ßwjecźicź ßměcź, to je cźiſcźe wěſcźe něſchto jara žadne. Tuž też jej k tutemu žadnemu dnjej naſch njedźelnik „Pomhaj Bóh“ wutrobne ſbožopſchecźa wupraja a jej ſtrowi: „Pomhaj Bóh Wam do noweho lěta a wobradź Wam miłoſcźiwje žohnowany wjecźor žiwjenja.“ Ale dokelž tutón žadny ßwjedźeń njeje jeniczki, kotryž ßměđźa Schimbergez we tutym lětßa wo dźeń dlěžſchim měßazu ßwjecźicź, pſchidamy też my dalſche wutrobne ſbožopſchecźa k ßlěbornemu kwaßej: „Bóh daj ſbožo!“ Schimbergez wowka kaž też młodźi ßu ßwěrni cźitarjo naſcheho łopjeńka. — Pſchi tutej ſkładnoſcźi ſhonichmy, ſo ßu w Krakezach hnydom tſjo, kiž ßměđźa lětßa ſaßo raz ßwoje narodniny 29. februara ßwjecźicź.

S **woßadow.** W Pruſkej a druhich krajach ßwjecźachu drje powſchitkownje njedźelu Reminiſcere wopominanje padnjenych. Pſches radijo klincźeſche a ſyncźeſche tutón khutny ſynk dopołdnja, połodnjo, popołdnju a wjecźor. Schkoda, ſo ßo Sakſka ſ tajkej njepſchesjednotu wuſnamjenja a też naſcha Łužiza! Cźim prjedy tu wſchě kraje pſches jene budźa, cźim prjedy pſchińdźe też poſtajenje, ſo tutón dźeń „cźichi“ dźeń. Wulki dźěl łužiſkich woßadow Sakſkeje je pak hižo lětßa Reminiſcere ßobußwjecźił.

S **pruſkich woßadow.** Dny wot 18. hacź 23. januara běchu ſa Rothenburgſki druhi zyrkwiny wokrjeß woßebite dny. Wokrjeß wuhotowa ßebi woßebity tydźeń wo ßwětanahladach. Skoro we wſchěch woßadach eſorije mějachu tam pſchednoſchki wo tutym nětkle tak ważnym praſchenju. A woßady ßu tute pſchednoſchki witałe. W Khrebi rěcźeſche n. pſch. k. duchowny Nerger-Hirſchbergſki a woni ßu rad poßłuchali a ßebi prajicź dali, ſo nětkle njeje doſcź, ſo ßo ſdaluješ njepſchecźelow wěry a nabožiny, ſo jim jenoż „ně“ prajiſch na jich bjesbóžne rěcźe a wucźby; ně, dyrbiſch runje nětkle wjedźecź, ſchto chzeſch, a dyrbiſch ßebi ßam wěſty bycź w ßwojej wěrje. S wutrobnej radoſcźu dyrbiſch jamóz, nětkle wuſnawacź: Ja wěrju do Jeſuſa Khryſtuſa, kiž je mój jeniczki Sbóžnik! — W februaru ßu w Khrebi nětk dalſche pſchednoſchki ſcźěhowałe. K. ſup. Nay-Mužakowſki je rěcźał wo praſchenju: „Hdźe woſtawa Bóh?“ K. Lic. Bellardi-Bělowodźanſki je pſchednoſchował wo rosrißazym praſchenju: „Snatwaricź abo ſahinycź?“ a k. farař Seibt-Zibellſki „Wo naſchim ſwiſku ſ Bohom.“

Liſtowanje. H. w B. ſa Laet. — R. w M. ſa Jud. — Sa Palm. ?

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.
Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pjenjezkow.

Čišło 10

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Niech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske niedźelske łopjeno

W Budyšchinje 6. měrza 1932 Bautzen

Njedźela Lätare.

Jesajaßa 54, 7—10.

Čßaß wulkeje běđy a nuſy běſche na Iſraelſki lud pſchiſchoł, jako proſeta Jeſajaß ßwój hłóß poſběhny. Iſrael cźerpjeſche a tradaſche w jatbje. Kral bě ſ tróna ſtorcźeny, ßwjatniza mutupjena, lud ſ domiſny wuhnaty. W tajkim cźaßu pſchiwoła proſeta w Bożim mjenje ßwojemu ludej: „Ja ßym cźe maku khwilu wopuſchcźił; ja ßym ßwoje wobliczo wokomiknjenje teho hněwa khwilu pſched tobu potajił.“ To bě wěſte proſetiſke ßłowo, kotreż chzyſche ludej ſ njewěriweho dwělowanja wupomhacź k ponižnemu pokorjenju. Tuž wopomńmy ßłowo, kotreż. też nam płaczi: Maku khwilu wopuſchcźeny.

Hacź w tamnych cźaßach ſrudźby njeje jich wjele błud wobeſchoł, ſo ſamyleni pſches cźěmny cźaß pruhowanja ßo praſchachu: Hdźe je nětk Bóh? Tež naſch lud je do cźěmnoſcźe wjedźeny. Sa ludźaze pomnjecźe njeje hiſchcźe tajki cźaß był. Morjo nuſy je wokoło naß a kóždy ma hiſchcźe ßwoju woßebitu nuſu. Wulke cźrjódy khudych, khorych, ſawjedźenych, ſakhudźenych wěđża, ſchto nuſa je a wjele tych njeje, kiž ßu ſbożowni a wjeßeli po puczu. Hórke a ſłe wotomiknjenja hněwa a krute njepſchecźelſtwo ſchcźěpi tych, kiž dyrbjeli hromadźe ſtacź w jednocźe. Měſto ſo bychmy jedyn wot druheho wuknyli, chzemy jedyn druheho miſchtrowacź, měſto ſo ßo jedyn ſ druhim ſnjeße, nacźinja jedyn druhemu boloſcź. Žałoſcź roſtory dyrbimy widźecź, ſo jedyn lud nadpadnje druhi, jón wukluka, pſchikuſchi a ſhanibi, ſo wojuje jedyn ſtaw pſchecźiwo druhemu a jedyn njepopſcheje druhemu powětra. Hrěch roſdźěli a hdźež ludźo ßo roſdźěła a roſtorja, tam roſcźe nuſa. Kak wjele je tajkich, kiž nimaju dźěła a hdźež dźěło je, tam njewěſch, hacź ſmějeſch jo hiſchcźe jutſje. Twoje prózowanje nima žohnowanja a wuſpěcha pſchi wſchitkej dobrej woli. — Swotkel tajka nuſa? Wy prajicźe: Njepſchecźeljo ßu na tym wina, abo ßlepy woßud. Kak daloko je wot naß myßl na Boha! Druſy ßamo Boha wobſkoržujo praja: To je tola ſtoro kaž njemohło Boha bycź. Je trjeba, Boha ſamokwjecź? Ně, Bóh je. Hdźež je nuſa, tam Bóh ßo potaji, ſdźerži a mjelczi. Póſnajmy ſjawnje: my ßmy tulhwilu wot Boha wopuſchcźeni. Hdźe je móz modlitwy, hdźe je móz ſ wyßoka, hdźe je poknoſcź hnady, hdźe je horzoſcź luboſcźe? Njeje tajkich mało, kiž ßu ſbudźeni a ßwjecźeni? Mało je mužow, kiž maja khrobłoſcź k wuſnacźu a khutnoſcź k pytanju w biliji a ßwěrnoſcź k dobroproſchenju a wolu k woprowanju. To je, kaž njeby žadyn Bóh wjazy był. Haj, ſo by ßwjate ſaſtróżenje na tym nam pſches wutrobu ſchło: Ja ßym tebje wopuſchcźił, ja ßym ßo potajił, praji Knjes. Tak je: Bóh ſ nami ſakhadźa, Bóh naß wopuſchcźi wokomiknjenje hněwa. Potom hakle ßwoju nuſu doſroſumimy, hdyž ſ naſcheho Božeho ßłowa wuknjemy Bohu pſched wocźi ſtupicź. To je naſcheho kſchiża najwjetſcha nuſa, ſo njeběchu jenoż naſchi njepſchecźeljo, kiž ßo na naß hněwachu, ſo naß njeje jenoż naſche ſbožo wopuſchcźiło, ale ty, naſch Božo. O cźěmne hodźiny naſcheho žiwjenja: Wot Boha wopuſchcźeni!

Ale Bóh naß bjes troſchta njewoſtaji. Maku khwilu jenoż ßym ja ßo potajił, wokomiknjenje ßym ja tebje wopuſchcźił, praji Knjes, twój wumožnik. My měnjachmy, ſo ßy naß zyle wopuſchcźił; nam běſche, kaž by nam doſpołnje ßo potajił; my ſawutlichmy, kaž by toho pſchewjele ßo potajił; my ſawutlichmy, kaž by toho pſchewjele było, ſchtoż wot naß žadaſch. Tola ty njerunaſch ßo cźłowjekam, kiž njeſnaja w hněwje žaneje měry, kiž ßo jedyn druhemu wotrjeknu a mjes ßobu zyle wopuſchcźa. — Schtóž je khory abo ſtorhany, ſprózny abo ßłaby, dwělowaŕ abo cźerpjeŕ, tón ſroſum: Maku khwilu jenoż je Bóh ßo pſchede mnu potajił a je cźe pſchi twojej nuſy ſeżiwił, ſchkitował a ſdźerżał, wobſtaraŕ

a wodźił, je tebi wostajił radoscź na stwórbje, na polach s jich płodami, je tebi dał mandźelsku a dźěczi a wschědny khlěb, šnano strowoscź a móz, dobrych pschecźelow a šwěrnych šušodow. Kak šwěrny je Bóh był, so wón też nasch lud njeje zyle wopuschcził, so je nam pschede wschěm wostajił šwjate šłowo, kiž je nam šwětło na cźěmnym pucźu, kotryž nam nichtó sastupicź njemóže. — Ale hubjenstwo a žałoscź nětczischeho cźaša, schto ma to na šebi? Boža měra je hinascha dyžli cźlowjekow měra. Bóh je naš mału khwilu wopuschcził, sawěrnje niz, so bychmy jeho hanili a dwělowali, hacž Bóh je abo niz, ně, so bychmy šo praschali: Cźehodla šo tak na naš hněwasch, o Knježe? so bychmy šo hłuboko ponižowali w modlitwje złonika: Božo, budź nam hřěschnikam hnadny, s bychmy šo slhroblili: Pójcźe, wrócźmy šo ke Knjesej, k wutrobnej pobožnoscźi a k stroschtnej dowěrje. Niz bjesbóžnym, niz dwělowarjam, ale pokutnym a pobožnym płacźi jeho šłowo šlubjenja: „Ja šym cźe mału khwilu wopuschcził, ale s wulkej šmilnoscźu chzu ja cźe shromadźicź. Ja šym moje wobliczo wokomiknjeje hněwa khwilu psched tobu potajił; ale s wěcžnej hnadu chzu šo ja na tebi šmilicź, praji Knjes, twój wumožnik.“ Kak stroschtne je jeho šlubjenje, so dyrbi cźaš hněwa jenož khwilu, jenož wokomik tracź. Bóh je luboscź, šame šmilenje. Wón njemóže šo wěcžnje hněwacź. Proseta šo pschi tym na shonjenja sańdźenych cźašow powoła: „Pschetož to dyrbi mi bycź, kaž Noachowe wody; jako šo ja sarocźich, so Noachowe wody njedyrbja wjazy na semju pschińcź; tak też šym šo ja sarocźił, so ja šo nochzu wjazy na tebje hněwacź ani cźe šwaricź. Pschetož skerje budźa hory šo hnucź a hórki šo swróczecź, ale moja hnada njedyrbi wot tebje šo wróczicź a tón šlub mojeho měra njebudźe šo wot tebje precž hnucź, praji Knjes, twój šmilny Bóh.“ Wjazy hacž jena tajka stawisna tucźela w mróczeli, kiž nam wobkrucźuje šlubjenje hnady šmilneho Boha, je w knihach stawisnow sapišana. Hladaj na Khrystušowy kschiž. Najstysknischje hodźiny najsnutstownischeje šamotnoscźe šu pschischle. Njepschecźeljo šo wješela, lud je naschcźuwany, wucžomnizy sawutleni. Pschi tym cźělne martry bjes měry, šmjertne běcźenje. Wutroba polna styska, dolelž pytnje: Ja šym wot Boha wopuschczeny. Ale Jesuš njepuschczi Boha. Wón dźerži šo šłowow 22. psalma, hdyž helska hłubina šo wotewrja, wot wěry nihdy njewotstupi. Skónczinje šo psches mjelczenje dobudźe jeho modlitwa: „Mój Božo, mój Božo, cźehodla šy mje wopuschcził?“ A hlaj, po cźichim pjatku, na kotrymž Boże šudźenje šwěta na wopornym jehnju šo dokonja, pschińdźe dźeń jutrow s wješelej powěscźu: „S wěcžnej hnadu chzu ja šo na tebi šmilicź.“ Po cźašach hrósbneho pschescźěhanja kschescźijanow pschińdźe wulki cźaš dobycźa kschiža wot dnjow kěžora Konstantina hacž do nětczischeho cźaša. Po cźašach wulkeje nusy a běcźy tsizecźilětneje wójny pschińdźe cźaš dołheho měra. Po cźašu poniženja naschcheho luda w Napoleonowych wójnach pschińdźe w sańdźenym lětstotku nowy postup naschcheho luda. Bóh běsche žiwy w najstyslnischich sańdźenych cźašach, Bóh je žiwy też nětko w cźašu wulkeje nusy a strachoscźe naschcheho luda. Hdyž wschitko pada a šo łama, hdyž hory šo hnuja a hórki šo swrócźa, wostanje tola jeho šłowo: „Tak šym ja šo sarocźił: moja hnada njedyrbi wot tebje šo wróczicź a šlub mojeho měra njebudźe šo wot tebje precž hnucź.“ Niz wot toho wotwišuje, schto ja cźuju abo schto cźlowjekojo dokonjeja abo schto lud wucžini, ale wschitko jenož zyle wot Božeho šlubjenja wotwišuje. Tu je jenož jedyn pucź: dowěra, so je jeho wěcžna hnada a šlub jeho měra nam pschizpity a wěsty. My nětko sašo wěmy, schto to rěka, hdyž šo wot naš hnuje a łama pschikhilnoscź ludźi a cźlowjecźi měr. Tón, kiž naš mału khwilu wopuschczi, šo nihdy wot naš njehnuje. Runje psches kschiž mi sakita: Moja myšl s tobu je wěcžna hnada a wulke šmilenje. Tuž dźerž šo stroschtnje jeho šlubjenja. Njesawutl, hdyž wostanje wschelake w twojim žiwjenju hischcźe cźěmne, hdyž dyrbisch pschi rowje někotreje nadźije a luboscźe s dyrkotazej wutrobu pósnacź, so jeho myšle njejšu twoje myšle a jeho pucźe njejšu twoje pucźe. Cźěšnja-li cźe nusy, cźini šwět šo zusy. Ale njebjeski towarsch šluba šwój šlub njeslemi. Psched nami steji kschiž na horje Golgatha, rukowanske snamjo Božeje hnady. Kschiž-na gmejna: Lätare, wješel šo!

Cźim wjetschi kschiž, cźim sastyskanje
po njebješach je móznische.
Tón žada: Pschińdź, mój Kanaanje,
kiž psches puscźinu khodźił je.

K tomu je wón naš mału khwilku wopuschcził, so bychmy šo na njeho zyle spuschczeli. Knjesa hněw traje wokomiknjenje, a wón ma spodobanje na žiwjenju; pschetož s wjecźora płacź traje, ale na ranje skhadźa wješele (Ps. 30, 6)

Hamjeń.

Tsi kschiže.

Tsi kschiže šu něhdy na Golgatha stale,
So tole šo mjes nami wopomni mało!
Na šrjedźnym Ssyn Boži, kiž na naš šo šmili!
A pod nim šo, hlajcźe ‚nětk cźlowjestwo dźěli!

Tu zyła nam njebjeska luboscź šo sjewi„
Hdźež Boži Ssyn wišy na poklecźa drjewi.
Kak žałostnu cźwilu a styknoscź je wustak,
So kóždy měr s Bohom a sbóžnoscź je dostak!

Teš sa nami, kotsiž šmy nětko k njom' duzy,
Ssyn Boži na kschižu je wupschestrěł ruzy.
A s kajkej wón želnoscźu hlada na teho,
Kiž w njewěrje, liwkoscźi sazpije jeho!

Nětk složmy pak wocži na tamneju dweju
A wopomńmy šwěru wschak stónczenje jeju.
Tam jedyn, kiž pokutny Khrystej šo kłoni!
Tuž luboscź, kiž troschtuje, w šmjercźi teš shoni.

Tón druhi pak, kotryž je Khrystuša hanił,
A šmilenja polnu jom' wutrobu ranił,
Hlaj, sbožo sa duschu tam storcźi wot šebje.
A kelko, kaž wón, šo tu kschescźanow sjebje!

Schtóž w njewěrje sašakły wostanje tudy,
Tón, hacž teš we žałoscźi sdychuje druhdy,
Troscht, hnadu a pokoj wschak njemóže dostacź,
A dyrbi tak wěcžnje we skaženju wostacź.

Mój Sbóžniko, pomhaj, so hřěschnik ja khudy
Sso wot Tebje njehnuju w běcźenjach tudy.
Ach, dźerž mje sa ruku a pošylń mi wěru,
So Tebje sa žiwjenje sakhowam šwěru.

Tu njepschecźel duschow wschak staja nam šycźe
Psches wschelaku lešnoscź a sawjedne rěcźe.
O Jesu, kiž šam šy s nim w běcźenju pobył,
Daj móz mi a brónje, so nad nim bych dobył.

Krej šwjata na Golgatha cźecžesche sa mnje,
Hdźež wažił, mój Jesu, šy žiwjenje na mnje.
Tuž šměm šo ja nadźecź dla sbóžneje rady,
Tam pschi Tebi dostacź teš schacharja hnady. H. B.

Saßonamakany paradis.

(Pokraczowanje.)

„Mojedla byschtej wonej sczežka czeknykej, ale pschichodna macz chzysche jej pschezo wokoło ßebje měcz. Tam domach njebě ani macz ani wowka jej k džětu hnuczika, hacz runje byschtej wonej wbohej Jyzy mohłej wschelakeho pomhacz. Sa to bě tu pola naß wowka jej hnydom do džěka sapschahnyka. Wot ranja hacz do wjeczora jej honjesche, a hdyž jej něschto po woli njeczinjeschtej, dostaschtej ßamo puki. Tež Schimanej wona stajnje na njej skoržesche; tutón na njej wołasche a tak khodżeschtaj wbohuschkaj wokoło kaž mokrej kokuschi. — S džěczimi běchmy tež pßa ßobupschiwjedli; naschi mějachu tam tši a my tu žaneho. Ale tež tutomu je ßo tu pola naß lubiło tak kaž ßyrotomaj. Dokhož bě pschiwjasany, rujesche wodnjo a w nozy; jako jemu dachmy wokoło běhacz, bě ßo nadobo shubił. Ssmy ßłyscheli, so je saßo pschischoł do stareho bydlenja a so njeje wjedżak, schto sapoczecz s radosczu, so je saßo domach. A to praji mi hischcze něchtón, so je němy skót bjes rosuma. Jako běschtej dżěsczi ßłyschałej, so je pßyk dom czeknył, smužischtej ßo a, jako ras rano stawachmy, tu wjazy njeběschtej. Wschitzy ßu jej pytali! Ja niz! Ja ßym dóschła radscho do L. pohladacz, a tam wonej ßedżeschtej na dworje czišcze sbožownej. Khuduschzy ßebi myßleschtej, so ßym ja po njej pschischła, a chzyschtej ßo do płakanja dacz. Ale jako ja jimaj prajach, so my jej, dokelž běschtej czeknyłej, nochzemy wjazy měcz, spokojischtaj ßo. Mi stej wonej s tym něschto njelube naczinikej; pschetož ja ßym ßo mohła tak nětak na njeju spuschczecz, so mi hladaschtej małeho bratsika; měješchtej jeho rad. Tuž ßym Waß pschischła proßycz, dżědko, hacz njebyschcze druhdy dowolił, so ßměm hólza s wosyczkom tu pola Waß wostajicz, hdyž du nimo do trawy, so by jeho Wasch Ondrischko hladał. To je tajki czichi, mudry hólz!“

„To bych Czi rad czinił, moja dżowka! Ale my ßmy czasto wschitzy prjeczka. Knjes hajnik ma sa mnje kóżdy tydżeń dwaj, tši dny dżěło a tež sa dżěsczi ma pschezo něschto, so byschtej mohłej pola mje wostacz. Ale wěste to njeje, hdy mje sawoła, runje kaž tež ty njewěsch, hdy do trawy póńdżesch.“

„Na to ßebi njejßym myßlika! Macze prawo! Dyrbju ßebi někak hinak pomhacz. Ale, njebyschcze mi mohł na nowy tydżeń dżěsczi ras k nam póßłacz? Dyrbimy bróżeń rjedżicz. Rano byschtej k nam pschischłoj, a wjeczor bych ja jej Wam saßo póßłała. To budże tši dny tracz.“

„Hdyž Bóh tón Knjes strowosczu da, chzu Czi s tym rad poßłużicz.“

„So bych njesabyła. Wy wschak wěscze, so mózu rukawy wuschiwacz; tuž ßym tež sa Waschu Iluschku dwaj pschihotowała. Žona želesniskeho strażnika powědasche, so jej seschije ßukniczku a kabatku s drasty ßwojeje dżowli, tajkej, kaž nasche ßu, so njeby hinascha khodżiła hacz my. Budże w tajkej drascze pěkna Slowenka.“

Młoda žona wucżeże kraßnje wuschiwanej rukawzy a tež czerwjeny schtawczik. „Njech to dżěsczi potom strażnikowej donjeßetej!“

„Ale schto to njeprajisch, moja dżowka! Je to pěkne! Widżisch, kak je Knjes Jesuß dobry a mózny! Kelko s Waß je wón hižo nawabił, na mojej dżěsczi spominacz.“

„Myßlicze Wy ßebi, dżěduschko, so wón to czini?“

„Zyle wěscze. Kóżda dobra myßliczka mjes ludżimi je wot njeho. Bóh tón Knjes je lubosczu. My ßami wot ßebje njemóżemy lubowacz!“

„Macze prawje! Podarmo ßo człowjek do tajkeho lubowanja nucži. Wam pak czežko njeje lubowacz!“

„Khwalba Bohu, niz wjazy ‚moja dżowka!“ wußměwkny ßo starz radoscziwje. „Wot tehdy, so ßym ßwoju staru wutrobu podał Knjesej Jesußej, so by ßwjaty Duch ju sapschijał, je wón ßwoju lubosczu do njeje roslał. Hdy by Ty, moja dżowka, tole tež wěscze czinika, by Tebi tak derje było na ßwěcze. Ty ßy młoda, strowa. Jara mohła ßo Ty radowacz na njebjeskich a na semskich wězach. Tak by Czi to było, jako by po dołhej symje saßwěczikło ßłónczko.“

„Ale dżědko, nětk dyrbju ja domoj!“ wutorże ßo młoda žona s hłubokeho samyßlenja. „Ale ja pschińdu druhi ras sažo pola Waß poßedżecz, a wo wězach, wo kotrychž scze mi powědał, chzu ßebi rosmyßlowacz.“

Starz ßo hischcze ras podżakowa a pschewodżesche ßwój pěkny wopyt hacz na pucz.

(Pokraczowanje sczěhuje.)

Czaß.

Nasch czaß, t. r. człowjekojo nascheho czaßa a luda steja nětkle pod heßłom: „Wolicz!“ Nimo toho a wysche toho steja człowjekojo nascheho luda ßobu s ludami zyłeje semje pod tyschnym ßłowom: „Wójna!“ A schtó chze dżenßa prajicz, haczrunjež ßo wjele wo sastajenju wojowanja mjes Japanskimi a Khinskimi pische, hacz budże tu prjedy wólba abo wójna!

Wolicz. Prajicz drje ßo tola nikomu wjazy njetrjeba, so ma hicz wolicz 13. měrza?! A tež niz, so ma hicz wolicz po khutnym rosßudżenju, pschi kotrymž da rěczecz ßwojemu ßwědomju, ßwojej wutrobje, ßwojemu rosumej! Ale něschto chzemy dodacz: Kóżdy ma hicz wolicz, czinjwschi dobroproschenje sa lud a kraj a próstwu sa ßebje, so by ßam měł prawu mudrosczu, sa wólbu a potom mudroscże a mozy a ßwěry doscz, wobstacz w tym, schtož pschichod pschinjeße.

A pschichod pschinjeße rosßudżenje. Zyle wěscze. Ale wěsczi budżemy ßebi tež w tym, so poßlednje rosßudżenje sa nasch lud a kraj njeje pola partajow a jich politiki — ale pola Boha, kiž je Knjes wschěch krajow a ludow, haj wschěch semjow a njebjow. Schto je s tym wuprajene? To, so czi w naschim kraju to poßlednje rosßudne dobycze dobudu, kiž ßo wot wscheho spočatka a dozyła staja pod wolu a wjednistwo Boha nascheho Knjesa! A tutoho wola je, so wschitzy wěrja do Jesom Khrysta, Božeho Ssyna, so njebychu shubjeni byli.

Tole wědżecz je nusne w naschim czaßu. Wjele ßo pische a wulke ßłowa ßo rěcza wo nowych ßwětanahladach — Weltanschauung —, wo reformaziji kscheszijanskeje zyrkwje, wo wobnowjenju kscheszijanskeje wěry„ a saßo tež wo wotstronjenju kscheszijanstwa a sawjedżenju abo wobnowjenju germanskeho abo podobneho póhanstwa, a saßo tež wo snicżenju niz jenož kscheszijanskeje, ale kóżdeje nabożiny.

Wscho to je pschecziwo Bohu a Khrystußej. W Jesußu Khrystußu mamy to najwyschsche a najdostojnische sjewjenje Boże mjes nami człowjekami. Schtóž nochze w nim Boha wohladacz, a Božu radu spósnacz, tón dże pucże, kiž njejßu Boże, tón je pschecziwo Bohu a Jesußej Khrystußej.. W jeho puczach je wußud hižo hotowy, prjedy hacz je ßo na tute pucże podał. Wón po nich njedóńdże k wěrnemu sbožu a jeho njeje to poßlednje dobycże.

Tohodla njemylmy ßo: Tón wjednik, ta wyschnoscz nascheho luda směje to rosßudne poßlednje dobycże a wjednistwo, kotrejež wolerjo a podanojo na kolenomaj psched na-

ſchim wulkim Bohom w Jeſom Khryſta mjenje dobroproſcho ßobuwojuja a ßobuſkutkuja.

A njemylmy ßo: Tón pſchichod, tón ſbožowny pſchichod, kotryž naſchemu krajej ſkónczńje wěrne ſbožo pſchinjeße — jeli ſo budža jeho człowjekojo toho hódni namakani —, njebudże żadyn czaß wyſkazeho hoła a wulkeho bohatſtwa! Ně! Czaß to budże, w kotrymž budža ludźo zyle hinak żiwi, w kotrymž budźeja ludźo żiwi we wſchej jednoroſczi ſwonkownje a ſnutskownje a we wſchej ponižnoſczi a pokornoſczi.

Tón pucz wot dżenża hacž tam — wón je w Božim wſchowědżenju a duzy po nim je ſniczenje a woživjenje, ſniczenje ſwonkowneje a ſnutskowneje mozy a ßamopaſchnoſcże, hordoſcże a mudroſcże, je ſniczenje bohatſtwow a wumyßlenjow, pſchecżiwjenja a njepſchecżelſtwa, je woživjenje a ſaßonarodżenje wěry, ſ kotrejž ßu człowjekojo w duchu a woprawdże Bohu żiwi pſches Jeſuża Khryſtuża.

Hdyž je tole wukónz a wěrne ſbožo, czehodla nochzyli my to potom dżenża hižo takle żiwi bycz?

Sroſunímy tola: Dokelž njejßmy a dokelž njeběchmy tak żiwi, tohodla wſcho to, ſchtož nětile „naſche a naſcheho luda njeſbožo“ mjenujemy.

Schtož ſwjeßela.

„Schtož my dawamy, njeßmě doſtawarjam potłóczowaze a ponižaze bycz. Tohodla chzemy my wjeßeli dawacz, ſo by dar wo luboſczi ßwědcził a luboſcz płodźił. Tak nichtón ſ naß wſchěch ſ evangelſkim póſtnym a woporniwym tydżenjom njewokhudnje, ale ßo w luboſczi wobohaczi.“ S tutymi ßłowami ſtónczi Herfordſka woßada ßwoje namołwjenje, ſ kotrymž bě ſa tydżeń wot Reminiſcere hacž Oculi ßwojich woßadnych ſwołała k póſtnemu a wopornemu tydżenjej. Wona napominaſche, ſo by kóżdy, kiž to nětak mohł, ßwoje żiwjenje a ßwoje potrjeby ſa tute dny tak ſjednorił a ſnižił, kaž to nětak móżno, a ſo by to, ſchtož ſ tym wuſbytkuje, dał jako dar luboſcże ſa ſpomożne ſkutki.

To ſwjeßela. A zyle wěſcże bu ſ tym tak nětotryżkuli, kiž je w nuſy a khudobje, tež ſwjeßeleny.

A hdyž je ſa żadyn czaß lěta runje tutón pucz pſchihódny, je wón to ſa póſtny czaß. Tajke evangelſke poſczenje a woprowanje ßłuſcha do póſtneho czaßa, kiž nam prěduje wulki wopor a wulku luboſcz toho, kotryž ßo na Golgatha ſa naß woprowaſche. A woboje ßłuſcha do tutoho czaßa tež tohodla, dokelž je naſch zyły czaß czaß poſczenja a woprowanja.

A hdyž naß wſcho njemyli, dżemy czaßej napſchecżiwo, kiž nam hiſchcże wjetſcheho poſczenja a woprowanja napołoži. Tuž ſwuczujmy ßo, ſo bychmy wobſtali. Swuczujmy ßo pak pſchede wſchěm w tym, ßwjaty póſt ßwjecżicz pſched kſchižom Jeſużowym a hódni bycz toho wopora, kotryž Jeſuß Khryſtuß ſa naß woprowaſche, a teje luboſcże, w kotrejž naß lubowaſche.

Tež tole ßłuſcha — a to niz jenož jeneje pſchicżiny dla — ßem pod naſche heßło: Schtož ſwjeßela.

Fabrikſka dżełaczerka, 42 lět ſtara, njemějeſche dżěło. Wona pak mějeſche ſkładnoſcz, w ßużodſtwje żónſkej a maczeri, kiž mějeſche wjele dżěczi a wjele dżěła, w hoſpodarſkim dżěle pomhacz. A wona wuži tutu ſkładnoſcz a wona pomhaſche tutej maczeri; a wona piſche: „ . . . Saczucże, někomu ſ wužitkom a ſ pomozu bycz, je mje poßylniło, ſo chzu dale żiwa bycz. Mje nadběhowachu huſto hodżiny ſadwělowanja. Kak ßym ja wjeßeła, hdyž to człowjek ke mni pſchińdże a mje proßy, ſo bych jemu kuſk pomhała. To ßměje ßo mi wutroba ſnutskownje, njech jo tež nichtón njewidźi. Ja ßym ſbožowna, hdyž ßměm jedyn dżeń ſ dżełom wupjelnicz, a ja hladam ſaßo ſ hinaſchimaj wocżomaj do żiwjenja.“

Zyrkej a ſtat.

Pſchecżiwo wěrje a zyrkwi wojuja nětko czi, kiž ßu ßo do ſwjaſka „Tannenbergbund“ a podobnych ſjednocżili. So je tam general Ludendorff ſe ßwojej mandżelſkej ßobu na prěnim městnje, to mohło nětotrehożkuli naſtróżecz. Ale hdyž ßebi rosmyßliſch, ſo tón, kiž we wójnje ſ pólnym marſchalom Hindenburgom w najcżeżſchich wojowanjach ſa lud a wótzny kraj wojowaſche, nětko wojuje pſchecżiwo tomu, ſchtož je ſakožk a ſakład, na kotrymž je tutón lud żiwy, ſchtož je móz a ßylnoſcz, k wěrnemu ſbožu ßo pſchedobycz a wěrnje ſbožowny bycz, mjenujzy pſchecżiwo kſcheſcżijanſtwu, w kotrymž je tež preſident Hindenburg żiwy, — hdyž ßebi to rosmyßliſch, njeměniſch wjazy, ſo dyrbi to naſtróżaze a ſamyßlaze bycz. A to czim mjenje, hdyž ſhoniſch, ſo „Tannenbergbund“ a jeho pſchiwißowarjo we ſwonkownym wojowanju pſchecżiwo wěrje a zyrkwi ſ atheiſtiſkimi, t. r. ſ bjesbóżnymi ßwobodoſmyßlenymi — atheiſtiſche Freidenkerbewegung — hromadże dżeja a ſchczuwaja; tak ßu woni na pſch. lětak ßwobodſmyßlenych pſchewſali a to tak, ſo prěnje mjeno ſalěpichu. Kaž tamni, ſchczuwaja tež woni ſa wuſtupjenje ſ zyrkwje. — A czehodla to wſcho? Woni praja: Kſcheſcżijanſka wěra a ſ njej Jeſuß Khryſtuß njeßłuſcha do němſkeho luda. Schtóż chze němſkemu ludej pomhacz, dyrbi jón najprjedy wußwobodźicz wot Khryſtuża. Niz kſcheſcżijanſka wěra, ně něſchto, ſchtož woni „Deutſcher Gottglaube“ haj „Gottesſtolz“ mjenuja, dyrbi w ludu knježicz. S tym pak ſacżißnu woni Boha, kiž je Knjes a Bóh wſchěch ludow a krajow, a Jeſuża Khryſtuża, kiž je Wumożnik wſchitkich. Woni wucża, ſo mamy „boha“, „Gott“ a „Allmacht“ pytacz w pſchirodże a pſchedewſchěm w człowjeku, kiž ßo ßam wumoże. S tym měnja woni, ſo ßu w najwužſchim ſwiſku ſ praſtarej germanſkej nabożinu. — „Tannenbergbund“ ßo prózuje, ßo ſadobycz do luda, woßebje do dżełaczerjow, do dżełonjemějerjow; tola hacž dotal ßo to jemu njeje poradźiło; ſkerje je wón pſchiwiſka namakał pola offizěrow, kublerjow a w ßrjedżnym ſtawje. Tuto hibanje poſtupuje we wſchelakich krajinach, w druhich ſteji a ſaßo w druhich dże wróczo. So ßo tež we Łużizy ſa njo dżěła, ßmy hižo raz pißali.

W **Ruſkej** pſchecżěhanje njeſpi. Po namjecże bjesbóżnych ſwjaſtow je Ssowjetwyſchnoſcz w krajinach Uralſkich hór 39 Božich domow ſawrěła; tute chzedża bjesbóżni do ſchulow kommuniſtiſtich klubow pſchetworicz. Ssowjetwyſchnoſcz praji hewak, ſo je nuſny namjet woßady, Boži dom ſamknycz, prjedy hacž ßo to ſtanje. Ale pſchi ſamknjenju tutych 39 Božich domow niczo wo to njeßłyſchimy. Wojowanje, pſchecżěhanje woſtawa, njech tež w Němſkej agitatorojo hinak rěcża a piſchu.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Do Njeßwaczidła, hdżež w tutych dnjach knjes farař Kapleř ßwój 25lětny ſaſtojnſki jubilej ßwjecżi, ſcżele naſch njedżelnik wutrobne ſbožopſchecża. Bóh tón Knjes żohnuj bohacże w nowych 25 lětach jubilara a jeho ſkutkowanje, jeho woßadu, jeho dom.

W **Drježdżanach** maja Sserbja dżenża, Laetare, ſaßo ßerbſku njedżelu. Popołdnju ½4 hodż. ſapocżnje ßo w Kſchižnej zyrkwi ßerbſka Boża ßłużba. Tutu kaž ſpowědź ſměje k. wyſchſchi farař Sarjeńk.

Liſtowanje: R. w M. ſa Judica a ſa Jutry. — Sa Palmarum?

Samotwity redaktor farař Wyrgacz w Noßaczizach. — Cziſchcz a nakład Ssmolerjez knihicżiſchczerńje a knihatńje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadża kóżdu ßobotu a płaczi ſchtwórczlětnje 108 pjenježkow.

Čišło 11

Bohaj Bóh!

KREISHAUPT
14. MRZ. 1932
Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje | 13. měrza 1932 | Bautzen

Njedźela Judika.

Jana 12, 24—33.

My spominamy nětk w swjatym póstnym czasu na naschego Knjesa a Sbóžnika, kotryž bu naschich pschestupjenjow dla franjeny a naschich hrěchow dla sbity. My posběhamy wocźi k martrownej hórzy Golgatha, wot kotrejež nam pomoz pschińdźe. Snowa nam nětk s kschiża dele tutón sbóžny troscht do wutrobow klinczi: „Tež sa tebje swym ja cźerpił, tež ja tebje swym swoju swjatu drohu krej pschelał.“ My pohladamy na Jesuša, kotryž je spoczatk a kónz naschejе wěry, hladamy na njeho s hłubokej nutrnosczu a s wutrobnej pokornosczu, kak běsche Wótzej hacz do smjercze posłuschny, haj, hacz do smjercze na kschiżu, kak wón, na kschiž powyscheny swoju posłuschnosć napscheczo Wótzej a swoju luboscz k bratram se swojej swjatej krwju wobkrucźi a kak psches smjertne cźerpjenje swojej krasnosczi napscheczіwo dźe. My pak njechamy jenoz na njeho s wobdźiwanjom a se sylsami hladacz, ale tež sa nim hicz a stajnje w swěrnej posłuschnosczi khodźicz. „S Jesušom nam dajcze czahnycz, hladacz jeho stopjenjow“, spěwamy w póstnym kěrluschu a tež s naschego teksta słyschimy hłós naschego Sbóžnika: „Schtóz chze mi słužicz, tón khodź sa mnu, a hdźez ja sym, tam dyrbi tež mój słužownik bycz.“ Nasch Sbóžnik tute słowa praji na puczu do Jerusalema, na swojim posłednim puczu do toho města, kotrehoz dźěczi běsche we swojej sbóžnikowej lubosczi shromadźicz chył, kaz pata swoje kurjatka pod swoje kschidła, ale woni běchu nochzyli. Wón s daloka w duchu kschiž widźi, słyschi tamny lud wołacz: „Kschižuj, kschižuj!“ — Lud koło wokoło njeho drje hischcze niczo s toho spósnacz njemóżesche. Hischcze Jesuš swěru swoje swjate powołanje dokonja, wucźi a prěduje w templu. W schtuczkach, kiž naschemu tekstej doprědka dźeja, so nam powěda, kak je so něschto zyle njewoczakane stało. Někotsi póhanjo, a to Grichojo, su pschischli, so bychu naschemu Sbóžnikej swoju czesć wopokasali. Zyle žadanje póhanow po Sbóžniku so w tej próstwje wupraji: „Knjeże, my chzyli radźi Jesuša wohladacz.“ Sa nascheho Sbóžnika je tuta hodźina rosudźaza hodźina, dokelž so tu prěni raz póhanjo wo durje klapaju a sastup sebi žadaju, so bychu też woni žohnowanje evangelija Khrystuseho dostali. Jesuš jasnje widźi: Židźa, jeho lud, su jeho sastorczili, budu jeho kschižowacz — nětk pak póhanjo pschińdu a chzedźa Sbóžnika měcz.

Rosudźaza je tuta hodźina sa Jesuša swameho a też sa zyły swět. W naschim teksce so praji: „Jeli so pscheńczne sorno do semje njepadnje a njesemrěje, wostanje same; hdyž pak semrěje, pschinjese wjele płodow.“ Tak dołho kaž pscheńczne sorno na hunje leži, njemóże płody pschinjescz. Wono dyrbi najprjedy do semje padnycz, pluwy dyrbja so sniczicz, sorno same dyrbi sahinycz, prjedy hacz móże w nowym žiwjenju wožiwicz. Tak dyrbi też semske žiwjenje nascheho Sbóžnika sahinycz, so by w nowym pschekrasnjenym cźele sase wožiwił. — Rosudźaza je hodźina, kotruž nětk s naschim Sbóžnikom docźakamy, sa zyły swět. „Ssudźenje dźe nětk na tón swět, nětk budźe serschta swěta wustorczeny.“ W kschižu so pokasujetej hrěch a satamanstwo swěta; w kschižu so hrěchi cźłowjekow sudźa. S tym sudźenjom pak stanje so wulke dźělenje: Kaz so cźłowjek pscheczіwo słowu kschiża sadźerži, tak je wón też pscheczіwo swojemu Sbónikej smyslony. Cźi jeni w kschižu swoju sbóžnosć psches wěru do nascheho Sbóžnika namakaju, cźi drusy pak so psches swoju njewěru sasudźa.

Prjedy pak hacz so to wschitko stanje, budźe nasch Knjes a Sbóžnik do hrěschnikow podaty. Móz hrěcha, móz smjercze dyrbi wón sacźuwacz. Jesušowa duscha je srudna. Luboscz běsche wusywak, hidu sa to žnjak. Wabik, prosyk běsche se

wſchej lubóſczu — ale wutroba luda běſche ſatwjerdżena, ſaßakła. Bórſy ſa naſcheho Sbóżnika hiſchcże cżeżſche, cżěmniſche hodżiny pſchińdżechu, hdyż ßo w Gethſemane w modlitwje bědżeſche. Tola pak njeje ßo ßwojich cżerpjenjow naſtróżał. Njebjeſkeho Wótza wola dyrbjeſche ßo ſtacż, a tak naſch Sbóżnik praji: „Haj, Wótcże“, k wſchemu, ſchtoż bu jemu póßłane. —

Nam pak na pucżu ke kſchiżej naſch Knjes pſchiwoła: „Hdżeż ja ßym, tam dyrbi też mój ßłużownik bycż.“ S Jeſuſßom budźmy w Gethſemane, nawukúmy ßo też we ßwojim żiwjenju woli ßwojeho njebjeſkeho Wótza podcżißnycż: „Twoja wola ßo ſtań!“ — Sswěru ßo k njemu wuſnawajmy, njech też ſpytuja w naſchim cżaßu naſcheho Sbóżnika ſnowa kſchiżowacż, ſnowa do rowa położicż. „My ſjawnje wuſnacż chzemy ßrjedż lutej njewěry, ſo ſa Khryſtußom dżemy a jemu ßłużimy.“ — Sswoje hrěchi rěka ſa naß pod kſchiżom ßobu pohrjebacż do ßmjercże, ſ Khryſtußom ſtanycż a w nowym żiwjenju khodżicż. A jeli na cżicheho bědżerja na kſchiżu hladamy, móżemy też my cżim lóżſcho ßwój kſchiż noßycż wědżo, ſo po Cżichim pjatku něhdy Jutry pſchińdżechu, ſo pſches kſchiż ke krónje, pſches nóż k ßwětku dże!

Dom ßo njeßu ſ kſchiżom mojim
K wěrjazemu ſtadleſchku,
Knjeże Jeſu, ſa ßobu
Poßylnjuj mje ſ kſchiżom twojim,
So bych, każ ßy pſchikaſał,
Też tón mój rad na ßo brał.

Kak też chzył tu derje pobycż,
A pucż nam'kacż do njebja
Bjes ßylſow a bjes kſchiża?
Krónu njem'że nichtón doſtacż,
Kiż tu njeje wojował
A pod kſchiżom ſbity ſtał.

Hamjeń.

Jeſuß na kſchiżu a tola kral!

Jeſu, kralo wot wěcżnoſcże,
Schto dha pohnuło je Cżże?
Podacż ßo do hłubokoſcże
Żałoſcże a ſtyſknoſcże?
Wutroba Cżi cżepotaſche,
Bědżo ßo wo ſbożo naſche,
K Wótzej pſchezo horzyſche
Próſtwy horje ſcżeleſche.

K cżom' Cżże ſwjaſaneho k ßudu
Wjedu jako ſtóſtnika?
So by pomhał hrěſchnom' ludu
Jow ſe ſwjaſkow ſatana!
Naſche dla ßy cżwilowany,
Hanjeny a ſapluwany!
Ty daſch, ßwěrny paſtyrjo,
Sa ßwoj' ſtadło moricż ßo!

Snjeßeſch wſcho po Wótza woli,
Jeſu, wjerćho luboſcże!
Niczo Tebje njeſamoli:
Njedżak, hida, boloſcże!
Ssyno Boži, jeńczki prawy,
Twoje cżěło a wſchě ſtawy
Też dla mojej' njeprawdy
S ranami ßu pſchikryte.

Sswoju móż na kſchiżu ſjewi,
Jeſu, kralo hrěſchnikow.
Schacharja Ty ſ troſchtom ſkſchewi,
Prjedy hacż je wotßal ſchoł.
Kóżdemu we hrěſchnym padże
Wudżěliſch po ßwojej hnadże,
Kiż jow tyſchny ſdychuje
K tebi w ſprawnej pokucże!

Njepſchecżelſka ſłóſcż a hruboſcż,
Sſłaboſcż Twojich pſchecżelow,
Njewuhaßnje twoju luboſcż,
Wumożniko hrěſchnikow!
O kak droho ßy naß kupił,
Hórki kelch hacż do dna wupił!
Pokoj duſcha wěrjaza
Nětk we Tebi namaka.

Też w najhłubſchim poniżenju
Ssy wſchak kral wſchej' kraßnoſcże.
Móżeſch k naſchom' wumożenju
Prajicż: „Dokonjane je!“
Cżężko wubědżi naß ßebi,
Khwalba, dżak a cżeſcż budź Tebi!
Twojim ßwěrnym dobyta
Je nětk króna żiwjenja!

H. B.

Saßonamakany paradis.

(Pokracżowanje.)

VI.

Minychu ßo dny a minychu ßo tydżenje. W nich narodżichu ßo cżłowjekojo na ßwět a dżěchu cżłowjekojo ſe ßwěta. Hólzaj w hajnkowni liczeſchtaj ſe ſtrachom, kelko dnjow hiſchcże ßmětaj woſtacż pola dobreje cżety.

Pſchedwjeczor bě ßo na ſemju ſkhilił. Pſches njón kroczeſche hajnik po lěßu. Nadobo poſaſta pſchi huſcżinje, ſ kotrejeż klinczeſche ſtyſtne dżěcżaze płakanje. Hnydom da ßo też ßłyſchecż Hladkez Ondrejkowy hłóß: „Njepłacż, Karolko!“

„Ale hdyż je tola cżeta Safijka prajiła, ſo mój dwaj dyrbimoj hižo domoj, dokelż Marta a Jmrich ßem pſchińdżetaj! A Twój dżěd je prajił, ſo naß Knjes Jeſuß ßłyſchi, hdyż jeho proßymy. Je to wěrno?“

„Hdyż to dżěd praji, je to wěſcże wěrno. Wón wſchitko wě!“

„A ja ßym jeho proßył, ſo mój hižo njetrjebamoj domoj, ale wón mje njeje wußłyſchał.“ Njeſtroſchtne płakanje wobſamknu ßłowa.

Hajnik bě najprjedy hłowu ſkłonił, potom ju tak ſatſchaßy, każ to cżłowjek cżini, kiż chze porażaze myßle wotehnacż. Ale wone ßo małohdy daja wotehnacż.

„Sofijka!“ rjekny domoj pſchiſchedſchi, żonje. „Ja njemóżu dowoleńzu doſtacż. To dyrbiſch ſaßo Ty po dżeſcżi jěcż. Ale ja ßym ßebi myßlił, — wſchak wonej njeſjěſtaj woła a někajke měſtno ſa leżenje jimaj też pſchiprawimy —, njech tutej małej hiſchcże woſtanjetej. Ja ßym jeju ważił, wonej ſapoczńjetej runje pſchiběracż. — Nó, maſch ßnadź Ty ſ nimaj pſche wjele prózy?“ ßo wón pſchetorże, dokelż żona niczo njeprajeſche a mějeſche wocżi połnej ßylſow.

„Prózy ſnimaj nimam!“ wotmołwi wona pſchecżelniwje, khowajo, kak hłuboko bě hnuta. „Ty dżě ßy mi khódnikowu ſa płokanje wſak. Wona mi też jſtwy a druhe cżini. Ale naſchej

hólzaj pſchińdźetaj też dom, — a hdyž my hiſchćze dwě dźěſćźi pſchiwoſmjemy, budźe Ćźi to pſchewjele hary!“

„Wo mnje ßo njeboj! Ja wěm, ſo je Tebi tutych dźěćźi žel runje kaž mi. Woſtajmy tutej hiſchćze trochu w tutym paradiſu a tamnej ſ nimaj!“ —

Ei, bu to žiwjenje w hajnkowni na tamny tydźeń! Pſchiwjedła bě knjeni Sofija hiſchćze dwě dźěſćźi, blědej, khudej. Wobaj hólzaj běſchtaj hižo zyle hinaſchej hacž wonej. S nimi nadobo pſchińdźeſchtaj też jeje ſchwarnaj ſchulerjej a tutaj ſpóſnaſchtaj ßwoju lubu domiſnu, woßebje nana, lědma ſaßo. Tu njetrjebaſche dźě wſchitko cźicho bycź kaž w zyrkwi!

„Sskyſchćze!“ rjekny hrajnik naſajtra rano, „tajku dźiwju cźrjódu do wuſdy wſacź, by cźežko było. To dyrbimy ſa Božim ßłowom pſchimacź. Tuto waß ſkerje ſpojima.“

Tak je pſchiſchła do lěßneho domu rańſcha nutrnoſcź a ſ njej dobry domjazy nałožk bjeſe wſcheje wótroſcźe.

„Wſchitzy budźa wot Boha wucźeni“, ſtejeſche hižo dawno w Bibliji, ale hajnik Roshon nadeńdźe to hakle nětkle a počźinaſche wěrnoſcź tutoho ßłowa ſpóſnawacź wot teje hodźiny ßem, w kotrejž bě ßo ßam a ßwój dom ſtajił pod móz a knježſtwo Božeho ßłowa. Też jeho ſapočźa Bóh roswucźowacź tak, ſo móžeſche wón jako měſchnik ßwojeje ßwójby tutu ßwoju ßwójbu ſaßo roswucźowacź.

S najnowiſchim ßwójbnym pſchiroſtkom bě pak woßebje knjeni Sofija něſchto ſa ßebje dobyła. Marta bě nězne, bojaſliwe dźěcźatko, nabojane domach ſ wokanjom ßwojich bratrow. Jara rad woſta wona ſ dobrej cźetu domach, hdyž bratija ſe ßwojimaj wujkomaj do lěßa běžachu. Domach bě wjazy ßwarow doſtała hacž jědźe; macźeri pomhacź ßo jej tohodla njechaſche. Tu hladaſche, ſchto by jenož cźecźi pomhacź mohła; bě ji tuta hnydom pſchi pſchikhadźe prajiła: „Ty budźeſch moja prawa ruka!“ Wona — prawa ruka!? Wona, kiž bě dźě dyrbjała pſchezo ßłyſchecź, ſo njeje k ničźomu!? Sswěru ßo prózowaſche, cźecźi pokaſacź, ſo ßo njeje mylila. Njewuſtawajo běhaſche ras do kuchiny, ras do komory, ſaß do drjewjenza a ſaß do ſahrody. Pſchi tym bě na ſtaroſcź doſtała kury a małe kurjatka a dyrbjeſche ſa tym hladacź, hdźe bychu młode kury njeßłe. (Pokračźowanje ſcźěhuje.)

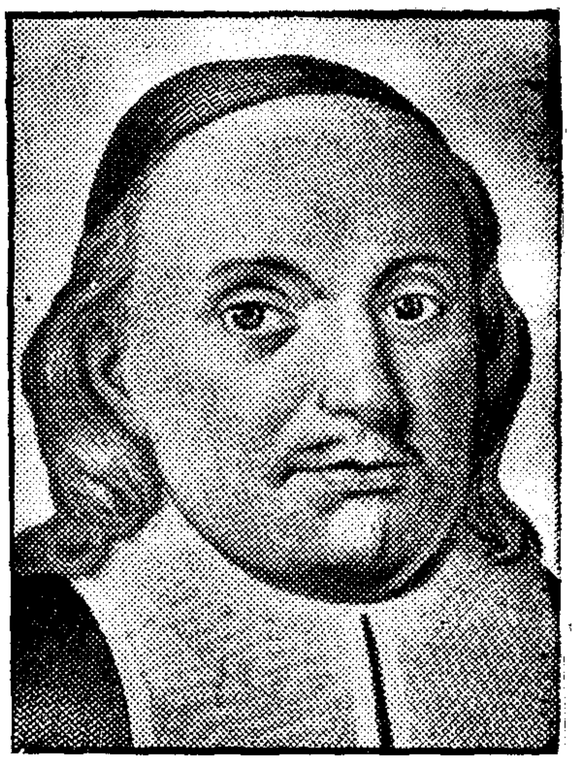
Wone pomhachu, to ſwjeßela.

Jara wuſtojnje a rjenje pißany a wjedźeny měßačźnik evangelſkich młodych holzow, kotryž cźitacź pak je dobre też ſa žony, ſa wſchěch, „Deutſche Mädchenzeitung“ woſjewja we ßwojim cźißle ſa měrz liſt ſ Duringſkeho Lěßa. My wěmy, ſo ßu tam wßy, kotreż ßu ßobu najbóle potrjechene ſ wulkej nuſu naſcheho cźaßa a kraja. A tam pomhacź běchu młode holzy naſchich evangelſkich towaŕſtwow wołałe a běchu ſwołane ſe ßwojimi cźaßopißami. A wone ßu pomhałe. S liſta ßłyſchiſch radoſcź nad tym.

„.... hacž do ſapočźatk januara běchu tu 636 poßyłkow: paklety, pakcźiki, kiſty, pjenjeſy. Evangelſka žónſka młodźina wotmolwja na próſtwu Duringſkeho lěßa ... Tu ležachu pornjo ßebi a jedyn na druhim paklety a poßyłki ſ połnozy a ſ połodnja, ſ ranja a ſ wjecźora, ſ małeje pomorſkeje wjeſki, ſ wulkeho měſta, ſ hórſkeje wßy Hobrſkich Hór, ſ Rheinſkeho kraja, ſe Schwabiſkeje, wot morja a ſ Bayerſkeje, ſe Sakſkeje a ſ namjeſnych krajow, ach dale ßem, ach wjele dale ßem, ſe Jeruſalema, ſ Hollandſkeje, ſ Ameriki, ſe Schwizy, ſ Franzowſkeje, ſ Awſtriſkeje, ſ Cźěſkoßłowakſkeje a ſ Awſtraliſkeje. Wono nam bě, jako bychu ßebi wyſchſche durinkſkeho lěßa ßwěrne ruki ſ zyłeho ßwěta ſawdawali ...“

Njeje to ſwjeßelaze? Schtó nochzył to ßobu bycź pſchi tajkim ſkutku teje luboſcźe, kotraž je ſroſumiła wulke pſchirunanje wo ßmilnym Samaritſkim: Ty ßy bližſchi tomu, kotryž Twojeje pomozy potrjeba. My ßmy tu ßměli rosprawjecź też wo tym, kak też w naſchich woßadach młode holzy pomhachu polóžecź nuſu, pſchihotowacź wjeßele. A kelko ſkładnoſcźe hiſchćze je wſchudźom po kraju, — niz jeno w Durinſkej, ale wſchudźom po kraju. Wuręcź njepłacźi, ſo njewěſch, hdźe. Schtó móže pomhacź, darowacź, njech je to jenotliwy abo ßwójba abo woßada abo gmejna a njepomha, njedaruje, tón njeje ſroſumił cźaß a njeje ſapſchijał, ſchto pſchißłuſchnoſcź, njewě, ſa cźo tu je. Samołwjenja tu ſa njeho njeje. A nuſa njewotebjera, pſchibywa. Njewalmy wſchěm cźežam też hiſchćze tu winu na naß, ſo njejßmy pomhali.

A něſchto je hiſchćze ſwjeßelaze w tutym zyłym podeńdźenju. To je tón duch ßotrowſkeje luboſcźe a ßwěry, kotryž bydli w towaŕſtwach evangelſkeje młodźiny a jeje ſwjaſkach. Schtóž w nich ßobu dźěła, tón je to huſto hižo ſacźuł, tón wjedźeſche, ſo naſche młode holzy na tajku próſtwu hinak njewotmolwja hacž tak, tón wě, ſo wone też bjes próſtwy pomhaja, hdyž nuſu widźa. So by naſcha evangelſka młodźina — hólzy a holzy — ſpóſnała, kak nuſne ji je a kak rjenje to je, ßo ßobu ſeſtupacź do zyła, ßo ßobu ſrjadowacź do towaŕſtwow a ſ towaŕſtwami do ſwjaſkow!

Pawoł Gerhardt, ſpěßnjeŕ 120 duchownych kěrluſchow, ſ kotrychž ſtej „Ach porucź Bohu ßwěru a „O hłowa krawnje ſbita“ do wſchitlich evangelſkich ſpěwaŕſkich pſcheſchłoj, narodźi ßo pſched 325 lětami 12. nalětnika 1607 w Gräfenhainichenje.

Wólba.

W prjedawſchich cźaßach je ßo pſchi wólbach jewiła wulka liwkoſcź. Naſch cźaß je tak horzy, ſo tu liwkoſcźe wjazy bycź njeßmě a njemóže. To rěka: kóždy ma hicź wolicź.

Praji drje ßo, ſo budźemy tola dyrbjecź hiſchćze ras wolicź hicź, dokelž dźenßniſchi 13. měrz žaneho rosßudźenja njepſchinjeßy, dokelž je němſki lud ſaßo ras po praſtarym njepocźinku rosſchcźěpjeny. Haj ale, hdyž jich to nětk wjele tak myßli a cźini a njeńdźe wolicź?! Potom rosriße dźenßniſchi dźeń hižo a to pſchecźiwo tebi, kiž ty ßo njemóžeſche rosßudźicź!

Wěſte wſchak nam je, ſo cźłowſka móz nam ßama pomhacź njemóže, ſo móže jenož Boža móz nam dopomhacź. Ale runje tohodla dyrbi kóždy, kiž do Božeje mozy wěri, hicź wolicź — ale niz jeno to: kóždy dyrbi hicź wolicź a ßo modlicź, dobroproſchenje cźinicź ſa lud a wjednikow! A hdyž tajkich je, kiž ßo tajkemu naſchemu wólbnemu heßku

ßměja, njepſcheměni to niczo na tym. Woni ßnadź ßo nětkle ßměja, ale woni njebudźa cźi poßledni, kiž ßo ßměja, a ſa nich pſchińdźe cźaß, hdźež „niczo k ßmjeczu“ njebudźe.

Zyrkej a ſtat.

Ruſka nałożuje wſcho móżne, ſo by wěru a dozyła nabożinu wutupiła. Wyſchnoſcź je 200 000 rublow ſa bjesbóżne dźiwadło pſchiſwoliła. Tuto je jenoż ſa to wutworjene, ſo by pſchecźiwo nabożinje dźěłało. — We wſchěch tutych powjeſcźach, kotrež tak wo Ruſkej a jeje wojowanju pſchecźiwo wěrje a nabożinje doſtawamy, je wjele naſtróżazeho. Ale też něſchto druhe je w tym wſchěm: tón dopokas ſa to, ſo nabożina a wěra w Ruſkej dawno hiſchcźe niz ſabita a ſniczena, tón dopokas ſa to, ſo ſowjetwyſchnoſcź njewě, ſchto ſapoczecź, ſo by tutej dwě tak hidźenej móznarzy ſnicziła, haj tón dopokas ſa to, ſo wěra a nabożina też dźenßniſchi dźeń hiſchcźe w Sowjetſkej dwě wulkej móznarzy. — A to nam wjele praji!

Pola naß. W Ruſkej widźimy, kak pſchi wſchěm dołholětnym pſcheſcźěhanju a pſchi wſchěm cźežkim hoſpodarſkim žiwjenju nabożina a wěra w ludu korjenitej a woſtawatej, haj kak matej hiſchcźe wulkich mozow a ßylneho wliwa. A pola naß! Kelko jich tola je, w kotrychž wſcho ſaczucźe ſa wěru a nabożinu woliwkny. Kelko jich je, kotſiž ßebi ſe ſwonkownym kubłom a wobßedźeńſtwom wſacź dachu ßwoje ſnutſkowne kubło, ßwoju wěru, ßwoju nabożinu. Woni ſteja tu nětk woßrjedź wſcheho khudźi, wboſy. A ſ tych, kotſiž nětkle lubja wjele, njech je to, ſchtož chze, njemóże jim nichtón dacź ſwonkowne kubło a bohatſtwo, — a to ſnutſkowne, to nichtón nochze dacź a njemóże. Wěru a nabożinu! Po tutej dyrbiſch ßebi ßam hicź. K Bohu dyrbiſch hicź. Pod kſchiž na Golgatha dyrbiſch hicź. Tam dyrbiſch pod kſchižom ſahrjebacź wſchu ßwoju ßamowólnoſcź, ßamoprawdoſcź, hordoſcź, liwkoſcź, njeßwěru a ßebi do próſdneje, wboheje wutroby kapacź dacź bójſku luboſcź. Tak budźeſch móz ſaßo wěricź, haj do teje wěry pſchińcź, wo kotrejž prajimy, ſo tón, kotryž ju wěri, je ſ Bohom ſawjaſany w žiwym ſjednoczeńſtwje. S Bohom — to je pſchezo wjetſcha móz, pſchemóz, njech napſchecźiwo ſteji, ſchtóž a ſchtož chze. A to je to, ſchtož nětkle najnuſniſche nam wſchěm kaž zyłemu ludej!

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S **Barta.** Naſcha wożada, kiž je po ßmjercźi naſcheho fararja Mróſaka pſchezo hiſchcźe bjes fararja, cźaka na ßwojeho noweho duſchepaſtyrja, kotrehož je ßebi wuſwolika, a pſchihotuje ßo na njeho, na k. fararja Rjencźa, nětkle we Lupoji. Po jutrach chze ßo wón k nam pſcheßydlicź.

Do Njeßwacźidła wabjeſche naß dźeń, 3. měrza. Tam ßwjecźeſche k. farař Kapleŕ ßwój 25lětny ſaſtojnſki jubilej. To dyrbjachmy jemu ßami ßwoje ſbožopſchecźa wuprajicź. Njemóżeſch dźě nětkle nikomu doſcź ſboża pſchecź. Sdobom wjedźachmy, ſo tam naß wocźakowachu hodźinki dobreje towarſchnoſcźe. A nětkle trjeba kóždy dobrych a ßwěrnych towarſchow, kotrymiž wě ßebi rospowjedacź a radźicź a do ſhromadneho ſkutkowanja hicź. A tuž bjes dźiwa, ſo bu ſ jubilejom ſjednoczena też khutna hodźinka dźěła: k. ſuperintendent Fröhlich nam pſchednoſchowaſche wo ważnych a rosßudnych praſchenjach naſcheje krajneje zyrkwje a naſchich wożadow. — Hdyž na faru, kotraž je tak někotreho ßwěrneho a ßławneho ßerbſkeho fararja hižo hoſpodowała, pſchińdźechmy, bě dźěl ßwjatoczноſczow hižo nimo. Paczeŕſke dźěczi a dźěczi 7. lětnika běchu jubilarej ſe ſpěwom howdowałe pod wjedniſtwom k. kantora Raußendorfa. Saſtupjeŕſtwo wożady ſ patronom k. baronom von Vietinghof-Rieſch a wucźerjo a žónſke towarſtwo běchu hižo ßwoje ſbožopſchecźa wuprajili a k. jubilara a jeho mandźelſku ſ rjanymi darami ſwjeßelili. Jako běchmy ßo tam na ſarje ſhromadźili — ſ nami też pſchiwuſni fararjez ßwójby, kaž ſchědźiwy 80lětny nan k. jubilara, k. wyſchſchi wucźeŕ a kantor Kapleŕ ſ mandźelſkej, a k. baron a k. rycźeŕkubleŕ Beck a ßotra Marja — ſanjeßechmy dźakny kěrluſch. K. ſup. Fröhlich rosłoži, ßo ſłożujo na bibliſke ßłowo: „My ßmy ſpóſnali a wěrili tu luboſcź, kotruž Bóh k nam ma.“ — 1. Jan. 4, 16. — ſchto farſke ſaſtojnſtwo a ſchto je w nim ſa k. jubilara było, kiž ſapocźa ſkutkowacź 1907 we Lupoji, hdźež bu njedźelu Okuli, tehdy 3. měrza, wot tajneho zyrkwinſkeho rady Meiera ſapokaſany, kiž wot lěta 1911 hacź 1922 w Němzach, w Halſchtrowje, farſtwo ſaſtawaſche, a kiž je nětk 10 lět wulkej Njeßwacźidlſkej wożadźe ßłużił. Rjaneho a cźežkeho, ſwjeßelazeho a ſrudźazeho je było. A cźežke je a też hiſchcźe budźe. Ale hdyž ſ Bohom ßmy, dokonjamy. Tuta Boża pomoz budź ſ jubilarom a jeho domom a wożadu. „Po tym kaž naſch lud Bohu „haj“ praji, wuſtrowi ßo wón. Bóh drje nam ženje bliže njeje hacź hdyž ßo wſchě cźłowiſke ſepjery lemja!“ K. wyſchſchi farař Sarjeńk tołmacźeſche jako pſchedßyda Sserbſkeje konferenzy ſbožopſchecźa ßerbſkich duchownych, kotſiž běchu ßo ſwjetſcha ſe žonami, ſ někotrymi němſkimi we rjanej liczbje ſeſchli; wón ſałoži ßo na ßłowo Biblije, kotrež nam naſch Sserbſki Bibliſki Pucźnik na pucź dawa, ſ 1. Mój. 32, 10. Božu ßmilnoſcź a ßwěrnoſcź naſhoni fararjez ßwójba też woßebje tehdy, jako pſched něſchto cźaßom cźežko ſ awtom ſnjeſboži. Jako tſecźi rěcźeſche wjednik Budyſchſkeje němſkeje farſkeje konferenzy, w kotrejž ßu nimo teju, kotrajž do Lubijſkeho wokrjeßa ßłuſchataj, też wſchitzy ßerbſzy duchowni, k. farař Große-Budyſchſki, kiž też ſhromadny dar pſchepoda. 1. Kor. 1, 24 bě pucźnik jeho ßłowam. K. jubilar ßo hnuty ſa wſchě wopokaſma luboſcźe a ßwěry dźakowaſche, wuſnawajo, ſo je wón, a ſ nim też cźi jeho, huſto a wſchudźom w ßwojim žiwjenju naſhonił Božu hnadu, kotraž naß pyta a kóždemu ßwój dźěl dari. Wón poda to a tamne ſe ßwojeho žiwjenja a ßo wuſna, ſo ßo ßam a ßwojich dowěri ſa dalſche do wjedźenja tuteje Božeje hnady. Po modlitwje k. ſuperintendenty ſkónczichmy ßwjatoczноſcź ſ kěrluſchowej ſchtuczku. — Njeſkomdźichmy też, do Božeho doma ſaſtupicź a pſches park hicź. Prjedy hacź roſeńdźechmy, pſchińdźechu dalſchi gratulantojo. Měſchany khór ſwjeßeli fararjez ßwójbu a naſch wſchěch ßobu ſ rjanymi ſpěwami, pſchejo Boże žohnowanje. Towarſtwje młodych holzow a młodych hólzow běſchtej tohorunja pſchikhwatałej, a ſbožopſchecźa a dary pſchinjeßłej. Pſchi tym woſnamjenichu młode holzy pěknje ſe žiwymi wobraſami ßwoje pſchecźa, kotrež ſa nje knježna Wawrikez wupraji. Rjane hodźinki, kotrež běchmy we wſchej jednoroſcźi a ſaßo we wſchej khutnoſcźi, kaž ßebi to cźaß žada, hromadźe bycź ßměli, ßo minychu a kóżdy khwataſche dom do ßwojeho. Mjes rjanymi darami, kotrež běchu fararjez doſtali, wohladachmy něſchto pěkne a rjane, ſchtož chzemy tohodla naſpomnicź, dokelž njeběchmy to dokhowjazy widźeli: butrowy wowzki abo kaž hewak je Sserbja tu a tam mjenuja. Wobkhowajmy ßebi tajke lube naprawy ſe cźaßow naſchich wótzow a macźerjow a njedajmy ßo wot nawotarſkeho cźaßa też tu wurubicź!

Liſtowanje. H. w B. ſa Palmarum. — R. w M. ſa Jutry. —

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihakńje, ſap. dr. ſ wokm ruk. w Budyſchinje.
Wukhadźa kóżdu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pjenjezkow.

Čišło 12

Pomhaj Bóh!

21. MRZ 1932
Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 20. měrza 1932 Bautzen

Njedźela Palmarum — Bołmonczka.

Sacharja 9, 9.

„Wjeßel ßo jara, ty Zionska dźowka, a wyskaj, Jerusalemska dźowka; hlaj, twój kral pschińdźe k tebi, prawy a pomoznik, khudy, a jědźe na wóßli a na młodym wóßli teje wóßlizy.“ Njeje to wjele bóle adventski a hodowny hłóß, kiž j tutych ßłowow klinczi? A tola je też póstny tekst. Na prěnim dnju cźicheho tydźenja, tydźenja cźerpjenja nascheho Sbóžnika ßo tuto wěschczenje Sacharjaßowe woprawdźe dopjelni. Runjež bu Jesuß ßwjedźeńszy pschijimany a witany, pucź, kotryž nastupi, bě tola pucź cźerpjenja. To wschak też pytnjesch na ßłowach: „khudy a jědźe na wóßli“. Se wschej ponižnosczu, niz na pyschnym konju, ale na swěrju khudych je Jesuß Khrystuß do ßwojeho kralowskeho města sacźahnył. „Hlaj, twój kral pschińdźe k tebi.“ Pschipowědanje profety stareho ßluba płaczi też nam: Jesuß je nasch kral, jako prawy a pomoznik pschińdźe wón też k nam. Jesuß Khrystuß — „cźerpił pod Ponziom Pilatom, kschižowany, wumrěł a pohrjebany, k heli dele stupił, na tsecźi dźeń saßo stanył wot morwych“, tute ßłowa wusnacza nascheje wěry ßu dźenßa j erta tyßazow paczerskich dźěcźi pschi konfirmaziji ßłyschecź. O so bychu wone a my wschitzy w tutym khutnym cźaßu na ßebi shonili wobnowjaze a wobsbožaze mozy evangelija wo Jesußowym kschižu. „Kiž je mje shubjeneho a satamaneho cźłowjeka wumohł, warbował, dobył wot wschitkich hrěchow“, to je dźakne wusnacźe, kiž ma w tutych dnjach j wjeßełych wutrobow wukhadźecź.

Hlaj, twój kral pschińdźe k tebi. To je sbóžna powěscź hnady, to je khutne napominanje k snutskownemu rosmyßlenju.

Israel ßebi žadasche a žedźesche po sjewjenju ßwojeho Boha. Jerusalem trjebasche noweho krala, krala sboža a prawdosczе: „Ach, so by ta pomoz j Ziona pschischła a so by tón Knjes ßwój jaty lud wumohł.“ Też dźenßa cźłowjestwo ßamo jo dokonjecź njemóże, trjeba wjazy hacź semskich kralow a wjerchow, trjeba njebjeskeho krala. Jesuß, nasch Sbóžnik, kiž praji Pilatußej: „Ja ßym kral. Moje kraleſtwo njeje wot toho ßwěta“, Jesuß, kiž je na semju pschischoł, niz so by ßebi dał ßłużicź, ale so by wón ßłużił a dał ßwoje žiwjenje k wumoženju sa jich wjele“, Jesuß, kral wschitkich kralow, kotremuž je data wschitka móz w njebjeßach a na semi, wón je nam trjeba. Cźehodla? Dokelž bjes njeho ßebi rady njewěmy a jo dokonjecź njemóżemy. Kak wjele sdychnjenczkow krocźi wschědnje k njebjeßam, kak wjele staroscźow wobcźežuje wutroby! Kak wjele njeprawdoscźow ßo stawa. Kak hłuboka a schěroka je rěka njesboża a skaženja ,kiž ßo psches cźłowjestwo lije. Schtó móże pomhacź? Žadyn cźłowjek; jenož jedyn to móże, jenož tón, wo kotrymž profeta praji: „Hlaj, twój kral pschińdźe k tebi.“ Sakład a wobkrucźenje jeho wumožerskeho skutkowanja ßu jeho mjena: „Prawy a pomoznik“. My wěmy, so je Jesuß jako prawy na semi žiwy był, kiž njeje žaneho hrěcha cźinił, też ßo njeje žane jebanje w jeho ercźe namakało. Ale wón je n a s ch u hrěschnu winu na ßo wsak, je naß j Bohom wujednał. Nětk je Jesußowy kschiž nam snamjo hnady a ßmilneje luboscźe nascheho Boha. Jesuß je prawy a schtož wón je, to je wón sa naß, to chze wón sa naß bycź a do wěcznoscźe sa naß wostacź. Jako pomoznik je Jesuß j njebjeß pschischoł na semju. Pomoz pschinjescź we wschej nusy a žałoscźi, hrěchi wodawacź, cźežkoty polóżecź, rosłamane wutroby sahojecź, jatym wupuschcźenje prědowacź a swjatanym wotwjasanje, sa to je Khrystuß pschischoł. Kraßne to mjeno: Pomoznik. Jako tajki pschińdźe też k tebi, kiž tebje wußwobodźi se wschěch cźežow, kiž tebje wobcźežuja. Tuž ßłysch tutu kraßnu powěscź hnady. Tyßazy ßu ju pschimali a ßo njebjeskemu kralej dźakuja, so je jich j hrěcha a winy wußwobodźik, so jich wobskorżuja j njesachodnymi kubłami, so dawa ßo na

nich wuliwacź njebjeſkim mozam, ſo ßmědźa nětko w nowym žiwjenju khodźicź. Dźakujeſch ßo jemu ſa to też hižo?

To cźiniſch jenoż potom, hdyž ßy ſ tuteje hnadneje powěſcźe ſdobom khutne napominanje k ſnutskownemu rosmyßlenju, k pokucźe a k wěrje ßkyſchał a jo hiſchcźe wſchědnje ßkyſchiſch. Jeſuß, twój njebjeſki kral, pſchińdźe ſe ßwojimi wobſkorźazymi a wobnowjazymi mozami hnady k tebi jenoż, hdyž ßo ponižeſch pſched ßwojim njebjeſkim kralom, hdyž pſchiwobrocźiſch ßwoju wutrobu w ſprawnej pokucźe a w žiwej wěrje jenoż jemu. Toho ßo Iſrael ſda. Hdyž Jeſuß do jutrow ſacźahny na wóßli khudy do Jeruſalema, wyſkachu drje cźrjódy luda jemu napſchecźo. Ale tole krótke ſahorjenje wobrocźi ßo bórſy do kruteho, hróſbneho: „Kſchižuj, kſchižuj jeho.“ Iſrael ßo we ßwojej myßli njeběſche pſcheměnił, njeběſche pokutu cźinił, njechaſche ßo pſched Jeſußom ponižecź a ßwojeho hrěcha a błuda ßo wuſnacź. Tak Jeſuß žane pſchihotowane wutroby njenamaka a tak njemóžeſche jeho powěſcź hnady žadyn pucź do wutrobow namakacź. O ſo by tola pola naß to hinak było. Jónu Jeſuß k ßudźenju pſchińdźe, jónu wón ſaßo pſchińdźe w kraßnoſcźi.. Tehdy wſchitka ſemſka kraßnoſcź do procha ſpadnje a też najproſcźiſche kolena dyrbja ßo poklakowacź a najhordſche khribjety dyrbja ßo ſhibowacź a wſchitke jaſyki dyrbja póſnacź, ſo Jeſuß Khryſtuß tón Knjes je. Potom je ſ jeho ſcźerpliwoſcźu kónz. Budźemy tehdy pſched nim wobſtacź? To jenoż, hdyž ßmy ßo pſches njeho a jeho hnady **połny evangelij k wotwobrocźenju wot ßwěta, k ſnutskownemu rosmyßlenju w pokucźe a wěrje dali ſhotowacź.** O bjerźcźe jo k wutrobje wſchitzy, kiž ſcźe w tutych dnjach na njebjeſkeho krala pokaſani, ſo wón nětko hiſchcźe k wam pſchiſtupi w cźichej myßli a w ſcźerpliwoſcźi ſ wutrobnymi próſtwami a ſ khutnymi napominanjemi, ſo nětko hiſchcźe pyta **pſches ßłowo, pſches wjeßele a ſrudobu, pſches ſłe a dobre dny naß ſnutskownje wobrocźicź.** O wotamkńcźe jemu ſchěroko ßwoje wutroby, ſo by rěka noweho žiwjenja, kiž wukhadźa **ſ njeho, naß wucźiſcźiła, wumohła, wobnowiła a ßwjecźiła.** Jenoż hdyž w ßebi morimy pſches wſchědne roskacźe a pokutu ßwoje hrěſchne waſchnje, jenoż hdyž pſchijimamy we wjeßełej wěrje a poßłuſchni ßłowu a woli naſcheho krala mozy jeho hnady a ſa nim khodźimy, jenoż hdyž wſchědnje wojujemy pſchecźiwo ſłym žadoſcźam ſ pokornymi próſtwami, jenoż potom Jeſuß ſawěrnje do naſcheje wutroby pſchińdźe a dawa nam dobycźe na naſchich hrěchach a ßłaboſcźach. Hladajmy na ßwojeho krala, kiž chze ſe ßwojimi darami a mozami do naß ſacźahnycź, pokorjejmy ßo pſched nim, póſnawſchi, ſo ßami niczo njejßmy a niczo njeſamóžemy. S nim ſacźehnje też wěrna radoſcź do naſchich wutrobow: „Wjeßel ßo jara, ty dźowka Zionſka a wyſkaj.“ Kſchiž na horje Golgatha je jeho ſnamjo, hnady połny evangelij je jeho bróń, wón woła jenoż pſchecźelnje a proßy jenoż ſe ßłowami luboſcźe. Wón ſteji też w tutych dnjach cźicheho tydźenja pſched tobu, kłapa ßo do twojeho ßwědomja. O njechamy ßo wjeßelicź a ßwojeho krala a Knjeſa, kiž pſchikhadźa tak dobrocźiwy k nam, ſ radoſcźu witacź?

Bołmonczka je dźenßa. Tyßazy dźěcźi ſtupja dźenßa pſched Knjeſowy woltař w khutnej hodźinje, ßlubja wěrje, kotruž ßu něhdy kmótſja pſchi jich kſchcźenizy ſa nich wuſnali, ßwěrni wostacź a we wěrnej wěrje žiwi bycź. Budźa tute dźěcźi tutón ßlub ſakhowacź a ßo po nim měcź? Maſch ty ßyna abo dźowku, wnuka abo wnucźku, móta abo mótku mjes lubymi młodymi kſcheſcźijanami, kiž ſtupja dźenßa pod Sbóžnikowu khorhoj a chzedźa pod nim žiwi bycź a ſ nim cźahnycź? O myßlo na nich dyrbi ßo nam ſaſtyſkacź, dźenßa wjazy dyžli hdy, hdźež ßwět ßo tak žiwje ma a hrěch a ſpytowanje wſchudźom na nich kaka. Napominacź jich móżeſch, ale to je mało; pſchede wſchěm móżeſch ſa nich proßycź a ßo modlicź k tomu, kiž ſ nimi prózy njelutuje, kiž, hdyž jemu ßlub ſłamaja, tola ßwěrny wostanje a njewotcźehnje ßwoju ruku wot nich. Spominaj na ßwoju konfirmaziju. My ßmy něhdy też ßlubili: Jeſu, pſchi tebi chzu **wostacź, tebi ßłužicź wobſtajnje.** Ssapa luboſcź Jeſußowa hiſchcźe w naſchich wutrobach? Abo ßmy dawno prěnju luboſcź wopuſchcźili? Ssmy ßwojemu wuſnaczu ßwěrni wostali abo ßmy ßwojeho Knjeſa ſapřeli? S prawdu ty proſcheſche: Haj, wſmi ty ruzy mojej a wjedź mje ßam, dóńź duſchu ruzy twojej ja njepodam. Ssam njepocźahnu ženje, niz krocźałki, hdźež ßwěra twoja cźehnje, mje ßobu wſmi. Ale njeběchu mjes pucźemi, po kotrychž khodźeſche, někotry pucź błuda? Njeißy ßwojemu Knjeſej wjele prózy cźinił ſe ßwojim **lohkomyßlenjom, ſe ßwojej roswólnoſcźu,** ſe ßwojej ßłaboſcźu? A njeje wón ſ tobu ſcźerpliwoſcź měł bjes kónza a tebi pſchezo ſaßo pomhał: Nimaſch ßo jemu dźakowacź, hdyž ßy dźenßa hiſchcźe **jeho wucźomnik a ßměſch ßo jeho wumoženju troſchtowacź?** Tuž ſpěwajmy, kaž ßo něhdy ſta na bołmonczku, Sbóžnikej napſchecźo: „Hoſianna ßynu Davitowemu! Khwaleny budź, kiž pſchińdźe w mjenje teho Knjeſa! Hoſianna we wyßokoſcźi!

Hamjeń.

Na Bołmonczku w ßwjatym póſtnym cźaßu.

Hłóß: Mój kſcheſcźijano, ſa mnu dźi.

Kſchiž ßwój na horu Golgatha
Ssy njeßł, naſch wumožniko!
Ssy martru cźerpił naſche dla,
Ty ßwěrny pomozniko!
Ssy ſ pada wumohł cźłowjeſtwo,
Kiž Boži raj bě ſhubiło.

Kſchiž ſ Božim ßwjatym jehnjecźom
Na horje Božej widźu,
S tym najßwěrniſchim woporom;
Sso w duchu k njemu bližu,
Sso duſcha ſrudźi — ſraduje:
Mi wěcźne ſbožo Jeſuß je!

Pod kſchižom dele padnywſchi
Ja k mojom' Knjeſej hladam,
A k njemu cźiſche ſdychnywſchi,
Měcź jeho ßebi žadam:
Mój Jeſu, na mnje pohladaj
Mi troſcht, měr, ßmilnoſcź, hnadu daj.

Kiž w ſtrachach, w nuſach ſchkituje
Naß, njech też ßwět jo hidźi.
Hrěch, ßmjercź, cźert, hela pſchěhraje
Pſched kſchižom, hdyž jón widźi.
Wot kſchiža móz nam pſchikhadźa,
Twar twaricź Božoh' kraleſtwa.

Kſchiž Khryſta duſche wobſboža,
Je hrěchow winu ßłěka.
Knjes ßmjercźi, cźertej móz wſchu wſa,
So boji ßo, rži, cźěka.
Ssmjercź wěcźna moricź njemóže,
Schtož w Khryſtußu ma žiwjenje!

Kſchiž pyſchi prawych bědźerjow,
Wſchěch ßwěrnych w njebju króna.
Knjes, dobycźeŕ, je ſ bitwow ſchoł
A hlada ßwojoh' króna.
Pſches kſchiž je wójna dobyta,
Měr kraje, ludy wobſboža!

J. W.

Konfirmazija a wußwjećenje młodźiny

Dźenża, Palmarum, je wulzy ważny dźeń ża naſch lud, ża kóždu woßadu, ża naſchu młodźinu — ßnadź to tu a tam też hižo Judika bě. — Konfirmaziſki dźeń je tuta njedźela, dźeń, na kotrymž naſchi młodźi kſcheſćźijenjo ßo wuſnawaja ßami k ßwojej wěrje, na kotrymž ſtarſchi, kmótſja, pſchećźeljo, haj zyła woßada, ſhibuja dobroproſcho ßwojej koleni pſched Bohom, ſo bychmy tola wſchitzy ſaćžuli tu khutnoſćź, kotruž tutón dźeń w ßebi ma. Čžim bóle jo ſaćžujemy, čžim bóle ſaćžujemy też wſcho to wobſbožaze a ſwjeßelaze, ſchtož tuta njedźela we ßebi ma.

Ale my wěmy, ſo je jich wjele w kraju, kotſiž wo to njerodźa, abo lěpje, kotſiž njewědźa, ſchto to rěka: we wěrje, we wěrje do Boha hićź ßwój pućź. Bychu-li to ſaćžuli hdy we ßwojej wutrobje, njebychu ani ßami ſchli bjes Boha a wěry pſches žiwjenje ani ßebi ſwěrili ſ tym hrěſchićź pſched Bohom, ſo dźěćźi namołwjeja a nuſuja, też hićź ßwoje pućże bjes Boha.

Wußwjećenja młodźiny — Jugendweihe — woni maja. Evangelſka Korreſpodenza piſche wo tym: Tute wußwjećenja młodźiny, to je runje tak něſchto njeroſumne kaž to, ſo ßwobodoſmyßleni rěcža wo „zyrkwi ßwobodoſmyßlenych“ — Freidenkerkirche. Pſchetož ſchtóž wě, ſchto po prawom zyrkej — „Kirche“ — rěka, tón wě, ſo tuto ßłowo zyrkej — „Kirche“ — rěka: „tomu Knjeſej ßłužaze“ — dem Herrn gehörig. — To ßłowo „Freidenkerkirche“ — piſchemy je hnydom po němſku, dokelž drje tola hiſchće žanu „ßerbſku ßwobodoſmyßlenu zyrkej“ nimamy — by potajkim rěkało: woßada ßwobodoſmyßlenych, kotraž tomu Knjeſej ßłuſcha. A to tola po woli a myßli ßwobodoſmyßlenych zyle wěſće tak njeje, a po naſchim měnjenju też niz. Abo tola!? Haj, w jenej myßli tola: Też tućźi ßwobodoſmyßleni ßu ſe wſchěmi ßwojimi wuhotowanjemi a ſkutkami pod ruku toho jeneho wulkeho wſchehomózneho Boha, a to tu w čžaßnoſćźi, we wumrěćźu, we wěćžnoſćźi a budźeja pſched tutym Bohom ßwoje ſlićžbowanje čžinićź dyrbjećź.

Schtož pak je nětk pſchi jich wußwjećenjach to najbóle njeroſumne, to je to, ſo tute dźěćźi, kotrež ßo na wußwjećenje pſchihotuja, ßebi kmótrow — Taufpaten — pſcheproſchuja, kotſiž ßu tola něhdy ſe ßwojim „haj“ pſchilubili, po ßwojich mozach ßo ſe ſtarſchimaj wo to ſtaracź, ſo ßo wukſchćźene dźěćźo w kſcheſćźijanſkej wěrje wućźehnje a ſo ßo jemu žohnowanje kſchćźenizy ſakhowa. Po prawom njedyrbjeli tola kmótſja na tuto wußwjećenje mótka dozyła dźiwacź, pſchetož tuto je tola runje to powróćźenje a ſanjećhanje toho nadawka, kotryž ßu woni ras wot ſtarſcheju doſtali, jako buchu jako kmótſja pſcheproſcheni. A też: hdy bychu čźi, kiž ßu ſa „wußwjećenje młodźiny“, konſekwetni byli, to rěka ßwoje ßowobodoſmyßlene myßliczki hacž do kónza myßlili, njebychu woni ani na to pſchiſchli, kmótrow, kſcheſćźijanſkich kmótrow na wußwjećenje pſcheproſchowacź, to też hižo tohodla, dokelž ßu tola kſcheſćźijanſzy kmótſja ſ teje wěry, kotruž woni ſaćźiſiaja, pſchećźiwo kotrejž woni wojuja.

A pſchi tutej wěrje a w tutej wěrje, kotraž je to žiwe, wěrne ſjednoćźenje a hromadubyćźe ſ Bohom pſches Jeſuſa Khryſtuſa, woſtanjemy pak runje my — wy lube paćźeŕſke dźěćźi a my ſtari a ſtarſchi —, dokelž wěmy, ſo nihdźe druhdźe njeje ſbóžnoſćź a tuž też nihdźe druhdźe wěrne, trajaze, woprawdźe ſpokojaze ſbožo hacž pſchi Jeſuſu Khryſtuſu, naſchim Knjeſu a Sbóžniku, pſches kotrehož my ßmy Boże dźěćźi, dźěćźi toho Boha, w kotrehož mozy wſchitko je wot wěćžnoſćźe hacž do wěćžnoſćźe! Haj:

Nětk ſnowa, luby Božo, tebi
Ja čźěło, duſchu podacź chzu.
Swjećź moju wutrobu ßam ßebi
A daj, ſo ßwěrny woſtanu.
Njech ſjewi kóžda krjepka krwě,
So ßym čźi, Knježe, poßłuſchny!

Paćźeŕſke dźěćźo.

Ty wěſch, ſchto Twoje mjeno praji, kak kraßne Twoje mjeno: paćźeŕſke dźěćźo!

Paćźerje ſpěwacź dyrbjeſche donawuknycź, a paćźerje ſpěwacź dyrbjeſche wobſtajnje a paćźerje ſpěwacź dyrbiſch nětk njepſcheſtawajzy.

Paćźeŕſke dźěćźo, to praji nam wſchěm, ſo dyrbjachmy my doroſćźeni jo ſ paćźerjemi pſchewodźećź, ſo dyrbjachmy dobroproſchenje čžinićź a ſo dyrbimy ſ nim nětk duzy wot jeho konfirmazije bycź wobkrućźeni a wobtwjerdźeni we ßwojej wěrje tak, ſo hinak nochzemy a njemóžemy, hacž ſ nimi ſpěwacź paćźerje: rańſche paćźerje, wjećźorne paćźerje, blidowe paćźerje, hacž ſ nim ſ Bohom rěćźecź kaž lube dźěćźo ſ lubym nanom.

Tak budźemy ſ paćźeŕſkimi dźěćźimi čźi, kiž chzedźa a kiž ſamóžeja ßwěrni woſtacź hacž do ßmjerćźe, a doſtanu krónu žiwjenja.

W ßwjatym póſtnym čžaßu.

Pomoz ża duchownu ßlepoſćź.

Hłóß: Zion jara ſtyſknje proßy.

Pójćźe, ßlepi, pójćźe rućźe,
Sswětło ßwěta nimo dźe.
Wopuſchćźe te hrěſchne pućźe,
So wy ſaßo widźićźe.
O, njech wſchitzy wołaju:
Jeſu, ßmil ßo nade mnu!
W kóždej jeho ßwětłej pruſy
Pomoz je we waſchej nuſy.

O tuž khwatnje dźimy k njemu
S roskaćźom a we wěrje,
Wuſkoržmy wſchu nuſu jemu,
Wukhadźazu ſ čźěmnoſćźe.
Knjes nam wočźi wotewri,
Čźěmnu duſchu rosßwěćźi.
Wumože naß ſ hrěchow pada,
So nam ſkhadźa Boža hnada.

Schtóž dźe k njemu, wobſbožuje
Duſchu ſ jeho ſaßkužbu,
So ßo Boże dźěćźo čźuje
W ßwojim lubym Sbóžniku,
Pod kotrymž wón žiwy je
W draſćźe jeho prawdoſćźe.
Tak ſo w nowym ßwětle khodźi,
Wěry čźerſtwe płody ßłodźi.

Mi też, Jeſu, ſahoj hnadnje
Moju ßlepoſćź, khudobu!
Ach, ja proſcheŕ, čźakam žadnje,
Ssam ßej pomhacź njemóžu —
Spožćź, ſo ſ kſchiža twojeho
Doſtanje mi pomoz ßo,
So mohł w twojim ßwětle khodźićź,
Jeno k tebi duſchu wodźićź!

K. A. Fiedleŕ.

Saßonamakany paradis.

(Pokraczowanje.)

Tak ji pschi tym dny czękachu, kaž někomu pěkne ßony czękaju. Jeje khuduschke wobliczo bu saßo kulojte; na liczkomaj sakczěwachu rózniczki.

Ale niczo ßo tak njeminje kaž kusk khlěba w ruzy hłódneho a pěkne dny czlowskeho žiwjenja. Lědma ßy tydzeń sapoczak, je tu hižo ßobota, a ty to ani njepytnjesch. Tak pschińdze september. Lěczo bě s augustom pscheleczíko; w kerkach poczinachu srawicz czorne maleny a pschiroda woblekasche ßo ßwoju najpěknischu drastu. Kóždy bruczk, kóžde swěrjatko, wschitko khwatasche ßebi snoßycz zyrobu sa symu. Też ludźo wožachu žito dom; s bróžnjow bě ßkyschecz klepot zypow a brunczenje maschinow. W městach a na wßach wotewrichu ßo durje schulow, so bychu tam saczahnycz móhli pschichodni wuczeni.

Też Hladikez Ondrischko běžesche kóžde ranje do 8 hodź. do Z.-skeje schule. Kak pěknje pschistejesche jemu wobleczenje, kotrež bě knjeni hajnikowa jemu s wobleczenja ßwojeho hólza shotowiła. Wono bě s kožoweho manschestra, kotryž też najhórschi raps njemohł rostorhacz; móżesche jemu jenož wuroscz. Wot strażnikoweje bě dostał czrije; Sabotez czeta bě hólzej kulojty kłobuczk kupiła sa to, so bě jej na žnjach hólczka hladał. Dźěd trjebasche tuž jenož wobstaracz czitanku a druhe wězki, kotrež ßu nusne pschi spoczatku, czerpacz mudroscz.

Hólz khkodźesche rad do schule. Mějachu tam noweho knjesa wuczerja. Tutón bě mkody a wjeßely a wjedźesche dźěczi, kaž ßebi to nowe waschnje roswuczowanja žada, do pschirody won a roswuczowasche je tam. Rad ßebi też mkody knjes wuczeŕ s dźěczimi sahra; wón dźě njebě hischcze sabył, kak běsche to byko, jako wón njebě hischcze tajki mudry kaž dźenßa a bě měł we hłowje ßame hłuposcze, tak so bě dyrbjał domach ßkyschecz bórsy wot maczerje, bórsy wot wowki: „Ty ßy czertowski hólz! Schto też to s tebje ras budźe!?“

Sawěscze, schtóž sa dźěczaze lěta njeßkuschesche do tych jara porjadnych dźěczi, kotrež móżesch swobrasowacz s tym wuprajenjom: „Daj mi, knjeże, ßedźecz, hdźež chzesch, jeno so czicho ßedźu“, tón ma też žiwe ßlěbro w žiłach a niz krej. Knjes wuczeŕ Biel mějesche tuto srosumjenje a tuž bě to tak, so dźěczi, woßebje hólzy, sa nim běhachu kaž woßy sa mjedom dźeja.

„Nasch knjes wuczeŕ, to je něschto! Tajkeho nihdźe wjazy nimaju!“ khwalachu wone.

Iluschka bě pschi spočatku Ondrischka do schule pschewodźała, ale jako ßo jej tam roswólni hólzy ßmějachu, czekny ßo hanibujo. Tuž czakasche nětk radscho na bratsika pschi rózku, zyle sbožowna, dokelž bě jej dźěd prajił: „Schto dyrbjak ja to ßam czinicz, hdy by ty też woteschła! Mi by ßo styskało!“

Ale ach! Sskónzo njeßwěczi dźeń wote dnja; pschińdu też deschcze. Tak pschińdźe też do hětki pschi rěczzy něschto njewoczakane.

Dźěd chzyssche ras rano stanycz, so by schoł czěßli pomhacz, kaž bě to hižo tydźeń dołho czinił, — ale wón njemóżesche ßo sběhnycz. Bolosczе běchu jemu do kschiża sajěte a njechachu won. Ani hibnycz ßo njemóżesche. A to też hischcze runje tehdy, jako też Ssuchez czeta hižo tydźeń leżesche, dokelž ju kaschel torhasche; wona bě ßo pschi płókanju nasymnika.

(Pokraczowanje.)

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Noßaczizach. — Czischcz a nakład Ssmolerjez knihiczischczérnje a knihaŕnje, sap. dr. s wokm ruk. w Budyschinje
Wukhadźa kóždu ßobotu a płaczi schtwórczělnje 108 pjenježkow.

Zyrkej a stat.

Wólby. Hdyž tak pschi radiu ßedźisch a poßłuchasch hacž do hłubokeje nozy, kak liczby wólby 13. měrza rostu do stotyßazow a do milijonow a kak wusbytki w rynkach tych 5 kandidatow sa městno němskeho presidenty bywaja bóle a bóle hinasche, hacž je to, njech też hižo jara wschelake, ßłyschesche a czitasche w poßlednich dnjach, nastawaja czi wschelake myßliczki. Pschede wschěm ta jena: Njejednota a roskora we ludu je ßebi kaž tak husto hižo swěriła sawinowacz s tym, so lud k 2. wólbje snusowa, hobrske wudawki, kotrež po milijonach licza, a to w czaßu, w kotrymž wscho woła lutowacz, w kotrymž wscho jenotliweho, lud, stat nusuje, wschě wudawki wobmjesowacz a niczo wudacz, schtož njeje nusne. Tuta 2. wólba njebě nusna. Kajku winu kopja to czi na ßo, kiž ßu to sawinowali! — A hdy by to jenož tole było! Hórje hischcze je! Wjele, wjele czežsche je to, schtož ßu s roskoru a s njejednotu swaleli snutskownych czežow na lud. Pschetož pschětracz dyrbjecz po tutej prěnjej wólbje nětk hischcze snowa 4 njedźele wólbneho pschihotowanja, t. r. wólbneho ropota a schczuwanja, to budźe czežke, czežke nětkle, hdyž ßu wschě mozy, a niz najmjenje snutskowne mozy, pschenapinane. Kak wjele wjetschu kopizu winow nakopichu s tutym snutskownym schkodowanjom czi, kiž to sawinowachu! — Kak hlada to s tych liczbow hobrskich, s tych milijonow liczba 168 452 na tebje, na lud! Tak wjele pobrachowasche, a presidenta bě wuswoleny a wschě te wulke swonkowne wudawki a wschě te wjele wjetsche snutskowne wudawki njeběchu trěbne. Tuta liczba, kiž bu w nozy hižo mjenowana, je tohodla tak mała, so by czim jaßnischo dopokasała, kak wulka ta wina, na kotrejž maja też czi ßwój dźěl, kotsiž njejßu schli wolicz, a tych je jich runje we kužiskich wßach tej doscz. Hdyž s kraja ßłyschimy wo 88, 90 proz., haj ßamo, hdyž so njemylimy, 96 proz., dyrbimy tu we Łužizy wschelako woněmicz, hdyž ßu tu 75, 73, 72 proz. Dwojaku winowatoscz ma kóždy a wobkhowa kóždy pschi tutej należnosczi: dobroproschenje czinicz sa lud, kraj, wjednikow wólby a wolicz!

Wschelake s bliska a daloka.

Sa paczerske dźěczi kupujecze nětkle małe a wulke dary a też k jutram ßebi wobstaracze mjenusche dary, swjeßelicz ßwoje dźěczi. Njesabudźcze pschi tym na ßerbske knihi a knižki. W Ssmolerjez knihaŕni dostanjecze wscho, na pschikład też rjane „Kwětki“. A hdyž pytacze dar sa němske dźěczi, ßnadź sa mótka, dostanjecze też w Ssmolerjez knihaŕni wscho pschihódne. So tam pschede wschěm namakacze tón woßebity dar, kotryž ßo nětkole w dojutrownym czaßu kupuje, spěwaŕske, njetrjebamy hakle prajicz, a to woboje, ßerbske a němske. So je nětko druhi wudawk ßerbskich spěwaŕskich hotowy a pěknje swjasany a sa tuni pejnjes dostacz, ßmy hižo husczischo naspomnili; so je tutón wudawk se ßwojim kaczanskim pißmom woßebje sa naschu młodźinu pschihódny, njetrjebamy hakle prajicz. — Też druhich pschihódnych darow macze tam doscz na wubjerk, kaž rjane „palene schpruchi“ na scženu.

Listowanje. F. H. H. w Drj.: Wulki dźak. Sa Judika bě pschepossdźe. Tuž dźenßa. Też sa wschě poßłki s Drježdźan kaž s Němzow hewak ßmy dźakowni. — J. W.: Dostach a ßo jara dźakuju. Redaktor. — R. w M. sa Jutry. — R. w B. sa Quasim. — B. w B. sa Mis. Dom.

Čisło 13

Pomhaj Bóh!

Čehnił 42

KREISHAUPTMANNSCHAFT
29. MRZ. 1932
BAUTZEN

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske niedźelske łopjeno

W Budyšchinje — 27. měrza 1932 — Bautzen

Jutry.

1. Kor. 15, 17—20.

„Ja žym živy a wy budźecźe też živi", tak nasch ſ rowa ſbudźeny Sbóžnik naß dźenßa powita. Běchmy hischcźe pſched mało dnjemi ßwojeho Sbóžnika ſ bolosćze do bolosćze, ſ hanjenja do hanjenja pſchewodźeli, dha ßo nam dźenßa dobycźeŕ nad ßmjercźu a rowom ſjewi, kiž je živjenje a njesachodnosćź nam pſchinjeßł. Próſdny row, wokoło kotrehož ßo w tutym Jutrownym cźaßu ſhromadźujemy, nam živjenje pſchipowjeda. Cźeſtny dźeń Jeſußowy je też nasch cźeſtny dźeń, jeho dobycźe też naſche dobycźe.

Jutrowny ſkutk je ſa naß kſcheſcźijanow najwažniſchi. „Njeje=li Khryſtuß ſ morwych ſtanył, je waſcha wěra podarmo a wy ſcźe hiſchcźe w ßwojich hrěchach." Pſches Jeſußowe ſtanjenje ſ morwych pak je naſcha wěra Boža móz.

Huſto ßu ßo we wſchelakich cźaßach napinali, ſo bychu to ſapřěli, ſo je nasch Sbóžnik ſ morwych ſtanył. Też w Korinthiſkej woßadźe, na kotruž ßwj. japoſchtoł Pawoł pißa, běchu ludźo, kiž njechachu do tutoho jutrowneho ſkutka wěricź. Nawopak běſche też wjele tych, kotſiž w póhanſkim waſchnju prědowachu: „Jějmy a pijmy, pſchetož jutſje ßmy my morwi." — Tohodla japoſchtołej wjele na tym leži, ſo by dopokaſał, ſo je nasch Knjes woprawdźe ſ morwych ſtanył. W ſpočatku 15. ſtawa wón pißa, ſo bu Jeſuß widźany najprjedy wot Pětra, potom wot dwanacźe japoſchtołow, potom wot wjazy hacź 500 bratrow, potom wot Jakuba, a wſchěch japoſchtołow a napoßledku wot njeho ßameho, hdyž ßo jemu pſched Damaskußom ſjewi. Sswj. japoſchtoł Korinthiſkich na to pokaſuje, ſchto je wſcho ßwojeho Sbóžnika dla cźerpjecź dyrbjał, kak ßu jeho cźwilowali, kak huſto běſche jeho živjenje wohrožene. Schto pak jemu pſchezo móz, troſcht a nadźiju dawaſche? To běſche ta ßwjata wěrnosćź: „Jeſuß je živy!"

„Jeſuß je živy" — njepraji to nam naſcha wutroba? Nimamy w ßebi něſchto, ſchtož po živym Boſy žada, ſchtož njeje ſpokojom ſ tym, ſchtož tutón ßwět nam poſkicźi? Njeßłyſchiſch w ßebi hłóß ßwědomja, njeklincźi w tebi ſynk wutrobneho žedźenja po njebjeſkim wótznym domje, po ßwj. Sbóžniku, kiž je naſch měr?

„Sběhń, ſběhń ßo k njebju duſcha,
A pytaj k njebju cźěŕ,
Tam wotpočink cźi ßłuſcha,
Sswět njedawa cźi měr.
Hdźež jehnjo Boże knježi,
Tam twoja króna leži,
Tam je ſa tebje měr,
Ach, pytaj k njebju cźěŕ!

„Njeje=li Khryſtuß ſ morwych ſtanył, je waſcha wěra podarmo." Je=li, ſo ßwojeho Sbóžnika nimaſch — ſ wotkel chceſch troſcht w nuſy a tyſchnoſcźi wſacź, ſ cźim chceſch ßwoju ſtwutlazu duſchu wokſchewicź? Bohu dźak, ſo wěmy, ſo njejßu te poßlednje ßłowa ßwj. evangelija: „A woni ſaſyglowachu tón kamjeń" — ach: „Naſch Knjes je ſtanył!" — A naſch tekſt dale praji: „A wy ſcźe hiſchcźe w ßwojich hrěchach."

Jeſuß je Sbóžnik hrěſchnikow. Wón wě, kajke ſtworjenja my ßmy, wón ſpomina na to, ſo my proch ßmy. Wſchitzy ſnajemy my hrěcha. Dobre huſto chzemy, ale njedokonjamy. Scźěhwki hrěcha ſacžuwamy. Pſches jeneho cźłowjeka, pſches Hadama, ſtej hrěch a ßmjercź na ßwět pſchiſchłej. „Wſchitzy hiſchcźe cźujemy, kak nam hadam wſchěm je ſchkodźił."

Schtó nam pomha? Tutón ßwět niz. Prawy lěkař je ſa naß naſche hubjeńſtwo njeje. Pomhacź móže nam jenož naſch ſtanjeny Sbóžnik. Wón je živy a móže dobry ſkutk w naß ſapočźecź a dokonjecź. Hrěchej bychmy wuſtajeni byli bjes teho, ſo pomoznika a Wumóžnika mamy, hdy njebudźiſche naſch Sbóžnik ſ morwych ſtanył. Najhubjeńſchi mjes ludźimi bych-

my byli bjes wjeßołeje, ſbóżnychczinjazeje Jutrowneje powěſcże: „Jeſuß je żiwy“.

A ſkónczńje rěka: „Potom ßu też cźi ſhubjeni, kiž ßu we Khryſtußu wumrěli.“ Żiwjenje njeby ja naß żaneje ważnoſcże měło, bjes troſchta, bjes měra bychmy ßebi pſchi rowach ßwojich lubych, nad wſchěm zykym żiwjenjom by to jene ßłowo napißane było: „Podarmo!“ Podarmo ßy żiwy był, podarmo dźěłał, podarmo ßo nadźijał.

Hej, bjes Jeſußoweho ſtanjenja je naſcha zyła wěra podarmo — kak kraßnje pak nam ja to wokſchewjaze ßłowo ſaklinczi: „Nětk pak je Khryſtuß ſ morwych ſtanył a je prěniczki był mjes tymi, kotſiž ßu wußnyli.“ Ssměmy nětk wocźi poſběhowacź k naſchemu Sbóżnikej, kotryž je ßmjercź pſchewinył. K żiwjenju je wón nam pokaſał: K ſbóżnemu żiwjenju we ſjednoczeńſtwje ſ Bohom; ſpytować nam njemóże wjazy ſchkodźicź, pſchetoż my teho ſnajemy, kiž je naß wumohł a naß wucziſczi wot wſcheje njecziſtoty. Pſches Khryſta wěmy, kak mamy ßo hrěcha hladacź, ßo wo to ſtaracź, ſo njebychmy ßami żiwi byli, ale Khryſtuß w naß. A napoßledku: „Jeſuß je prěniczki był mjes tymi, kotſiž ßu wußnyli.“

Ssmjercź je nam drje hižom ſ naſchich młodych lět ſnata; ßnadź ßo dopomniſch, kak běſche tebi wokoło wutroby, hdyž ßy prěni ras kaſchcź widźił. Jako běch mały hólz, mała holczičźka naſcheho ßußoda, ſ kotrejž běchmy my dźěcźi huſto ßebi hrali, cźiſcże nahle wumrě. Móżu ßo hiſchcże dopomnicź, kajke ſpodźiwne ſacżucże to ja naß běſche. Najprjedy ſ nami hrajkaſche, ßo ſ nami wjeßeleſche — nětk tam w kaſchcźu leżeſche, ßo wjazy njehibaſche! Prěni ſcźin, kiž do dźěcźazeho raja padźe! Prěni ras praſchenje: „Cźohodla?“ Najprjedy dźěcźaze praſchenje: „Cźohodla cźorni mużojo lubu towaŕſchku won njeßu?“ — Ssmy nětk wſchě doroſcźeni, kiž tehdy tónle ſrudźazy pad doczakachmy —, ale praſchenje je woſtało: „Cźohodla?“ Cźohodla je ßmjercź na ßwěcże? A bychmy bjes pokoja a měra byli, njeby-li w naſchej wutrobje Jutrowna wěrnoſcź była: „Jeſuß je prěniczki mjes tymi, kotſiž ßu wußnyli.“ Mjes wſchej naß wobdawazej cźěmnoſcźu hrěcha ßmjercże a ſachodnoſcże nam Jutrowne ßłónczko ſkhadźa. Wěmy, ſo kſcheſcźijan, kiž je ßwojemu Sbóżnikej ßwěrny woſtał hacź do ßmjercże, jónu k jeho kraßnoſcźi ſańdże. Naß njemóże wjaz' traſchicź wſcho tłacże rowowe.

Na moſtu Awſtriſkeho hłowneho měſta Wiena ſteji tole napißmo:

„Pſchekhód je wſcho tu na ßwěcże,
Sſłyſchmy tute khutne ßłowa!
Woſtacź njemóżemy nihdże,
Rěka: dale cźahnycź ſnowa.
Ssmjercź je ſa naß żiwjenje,
Wrota k njebju wumrjecże —
Pſchekhód je wſcho tu na ßwěcże.“

Kiž dźerżimy ßo tuteje Jutrowneje nadźije, wědźa, ſo nje je w ßwětle ſtanjenja naſcheho Sbóżnika naſche żiwjenje podarmo a niczo ſhubjene — ſo je wón pola naß a też nam we nětcźiſchim Jutrownym cźaßu każ ßwj. Mariji pſchiwoła: „Schto płakaſch ty?“, „Koho pytaſch ty“ a naß żohnuje każ něhdy wucżomnikow:

„Měr budź ſ wami!“ Hamjeń.

Jutrowny ßwjedźeń.

Hłóß: Njebudź ſparna moja duſcha.

Kraßnoſcź ßłónza jutrowneho
Mori ßmjercże ſtraſchnu móz.
Knjeſa, ſ rowa ſtanjeneho,
Dawa nam je Boża móz.

Wótz je Ssyna pſchekraßnił,
Jeho pſche wſcho powyſchił,
Poſběhnjeny do kraßnoſcże,
S Wótzom knježi do wěcżnoſcże.

Próſdny je row Khryſtußowy.
Ssmjercże móz je ſłamana!
Naſtał dźeń je ßwětły, nowy,
Duſcha ma nětk Sbóżnika!
„Sa naß“ bě we cźerpjenju,
Nětk naß pyſchi ſ prawdoſcźu.
W Jeſußu nam wudźělene
Żiwjenje je ſawěſcźene.

Knjes naß ſtrowi: „Měr budź ſ **wami!**“
Njebojcże ßo, tu ßym ja! —
Pójcże, kiž ſcże ſrudni, ßami,
Nětk tu je wjerch żiwjenja.
Naſcha radoſcź, wjeßele
Wěcżne naſch Knjes Jeſuß je!
Wſchitzy Jeho wumóżeni,
S nim ßu wěcżnje ſjenoczeni!

Knjeſa ſ rowa ſtanjeneho
Powitajmy wutrobnje,
K nam do ßwěta póßłaneho
Wſchěm wot Bożej ßmilnoſcże! —
Schtóż Joh' horje njewoſmje
Do wutroby ßwojeje,
Wuſamknje ßo ſboża wſchehò
Wěcżnoh' krala njebjeſkeho!

Kraßnoſcź ßłónza jutrowneho
Je to prawe ßwětło w cźmje,
Sswěcźi do najcźěmniſcheho
Doła, tam wſcho rosßwětli!
Wopor Ssyna Bożeho, —
Tón je naſche bohatſtwo!
Prjedy k ßmjercźi ſaßudźeny
Lud, ßmy ſ pada wumóżeny!

Knjeże, Ty ßy naſcha jaßnoſcź,
Wodźeŕ naſch pſches cźěmny dołh
Twoja bójſka móz a kraßnoſcź
Nam je w ſtrachach wěſty ſkhow,
Da nam hrěchow wodacże,
Pſched ſtym wobarnowanje,
Je woprawdże naſche ſboże.
A naß cźini dźěcźi Boże. —

Wjeßelcże ßo, dźěcźi Boże,
W ßwojim Knjeſu Jeſußu!
Njewuprajne, wěcżne ſboże
Mamy w naſchim Sbóżniku!
Khryſtußowa ſaßkłużba
Je naſch nutskhód do njebja!
W Bożim Ssynu wobtwjerdźene
Njebjo, nam je wotewrjene!

Dźak, cześcź, khwalbu tebi damy,
Jeſu, ſ rowa ſtanjeny.
S hnady wěcżnu ſbóżnoſcź mamy
W njebjeßach ßmy domjazy!
Twoje „ſa naß“ cźerpjenje,
S rowa horjeſtanjenje
Da nam wěcżne wobſboženje,
S wěcżnej ßmjercże wumóżenje!

J. W.

Jutry.

Haleluja ſaſpěwajcźe!
Khryſtuß horjeſtanył je,
Rano dźenj, hdyž ſaßwita,
Jeho row ßo wotewrja.

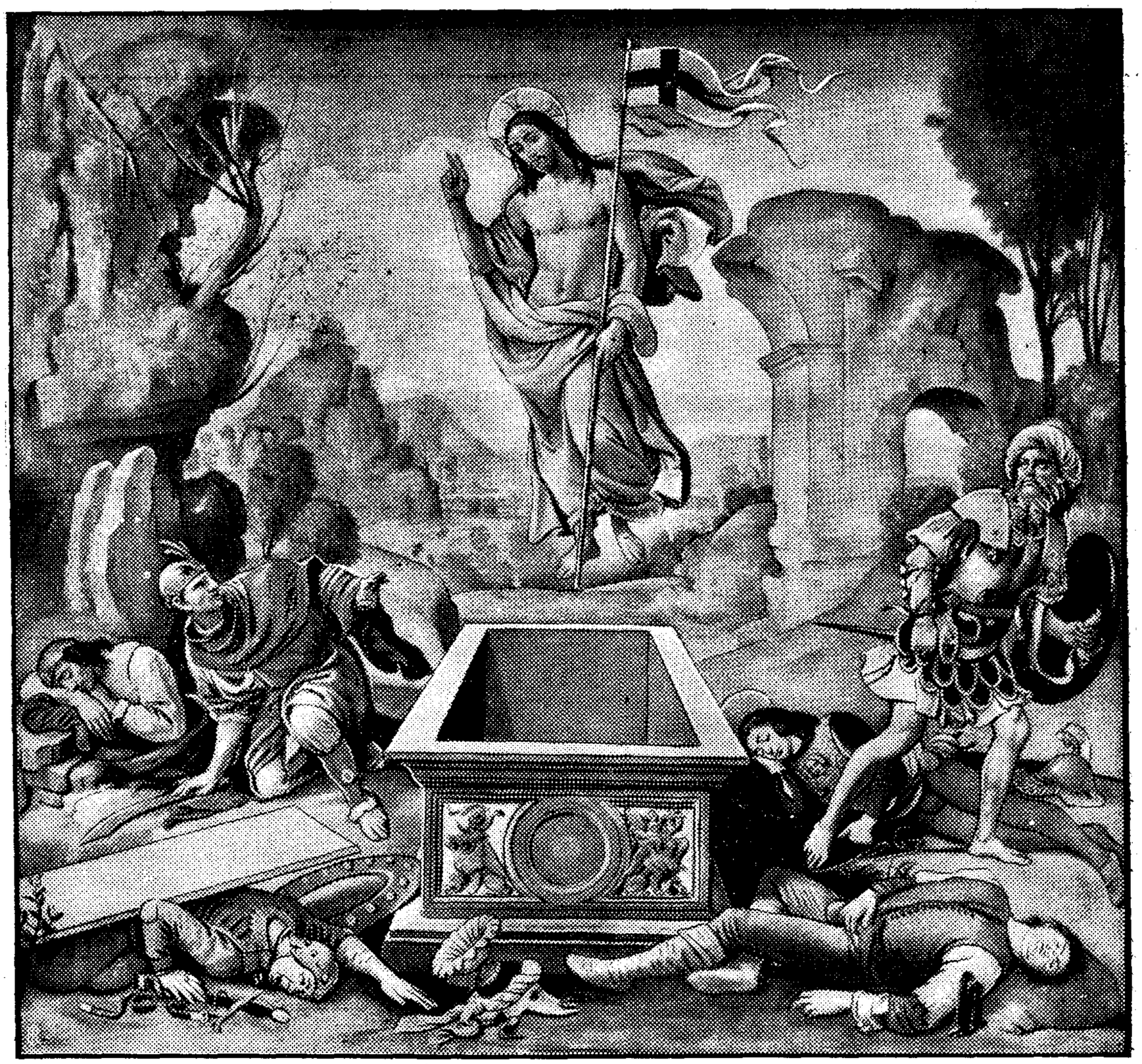
Tſi dny je wón w rowje był,
Ssmjercź a helu pſchewinył,
Dźenßa pak wón wjeßele
Dobywaŕ ſ toh' rowa dźe.

Sa naß, hłaj, wón cźerpjeſche,
Sa naß horjeſtanył je,
Sa naß, — też ſa póhana
Wón to wſchitko dokonja.

Tuž wſchak tola, pſchecźeljo!
Chzemy ſa to ſtaracź ßo,
So też tam b'oźe ſpěwane:
„Khryſtuß horjeſtanył je".

Kaž tam něhdy Mariji
Jeſuß ßwojej maczeri,
Pola rowa kaſaſche,
Tak też nam dźenß kaſa 'ſchcźe.

„Dźicźe nětk a powěſcźe
Tam do Galilejſkeje
Mojim lubym bratram wſchěm,
So ja horjeſtanył ßym".

Doſynk Cźicheho tydźenja — naſynk Jutrowny.

W ſtaroßławnym Božim domje klóſchtra Maulbronn, kotryž bě prjedy ßydliſchcźo katolſkeho Ziſterzienſarſkeho rjadu, kotryž pak je nětk evangelſki ſeminar ſa duchownych, ſteji rjana, wyßoka poſtawa kſchižowaneho Sbóžnika. Wona ma ßwoje měſtno tam, hdźež wołtarniſchcźo ſ dalſchim rumom Božeho doma mjeſuje. Lětſtotki hižo tam ſteji. Cźrjódy pobožnych mnichow ßu pſched nim ßwoju nutrnoſcź a ßwoje modlenje měli. Kóždu njedźelu a kóždy ßwjaty dźeń ſhladuje evangelſka woßada ſ wutrobnej nutrnoſcźu k tutomu wobraſej.

Ale tutón je zyke lěto połſkhowany do poł cźmy, kotraž pſches Boži dom ßměrka. Jenož junkrócź wob lěto, na jeniczkim lěcźnym dnju, ßahaja ßłónczne pruhi tak ſ woknami do Božeho doma, ſo wobßwětla „hłowu krwawnje ſbitu" ſe ßwojim njebjeſkim ßwětłom. Tuž žadn dźiw, ſo kóžde lěto ſnowa zyła woßada ſ nutrnym žedźenjom cźaka na tutón woßebity a woßebny wokomik. A hdyž ßo potom kſchižowany Sbóžnik jej ſjewi w pruhach Božeho ßłónczka, ſhladuja wóczka połne błyſchcźa, połne ßylſow k njemu, a duſche ßo modla, a wutroby ßo wotewrjeja Kſchižowanemu.

Tajki woßebity a woßebny dźeń, kajkiž jón Maubronnſka woßada tam we Württembergſkej ma, ma zyke kſcheſcźijanſtwo. Cźichi pjatk to je. Cźichi pjatk je, hacž runje dźeń cźmy a płacźa, tola tón dźeń, na kotrymž ßwětło Božeje wěcźnoſcźe, na kotrymž Bóh ßam, kiž ßame ßwětło, w kotrymž žana cźma, nanajjaßniſcho a nanajkraßniſcho ßo jewi w Kſchižowanym. Schtóž tohodla tutón dźeń ſkomdźi, ſchtóž tutón dźeń ßwojej wocźi njepoſběhuje ke Kſchižowanemu a ſe ßwojej duſchu ßo njepodnuri do tutoho wulkeho bójſkeho ſjewjenja a ßwoju wutrobu njewotewri ſa teho, kiž tam na kſchižu, — ſa toho woſtanje też ſkónczne lěto cźmowe a cźěmne. Kak cźmowy a cźěmny ſa tajkeho potom naſch hižo tak cźěmny a nutrny cźaß! A ſa tajkeho ßu też najbóle ßłónczne Jutry bjes wěrneho jutrneho błyſchcźa!

Tuž, ſchtóž chze ßwjecźicź žohnowanje, ſbožowne Jutry, tón dyrbi ßwjecźicź Cźichi Pjatk w pokorjenju a pohnurjenju pſched kſchižowanym Khryſtußom. Ssy-li to ſkomdźił, wrócź ßo hiſchcźe Jutrowniczku a dźi pod kſchiž, prjedy hacž ßwojej woczi poſběhnjeſch, ſhladowacź ſa jutrnym ßłónzom, kotrež jeniczzy rosßwětli cźmu a cźěmnotu naſcheho cźaßa a pokaže pucź, kotryž maſch hicź. Bjes tajkeho pohladnjenja, podnurjenje do martry Božeje njewohladaſch Jutrniczku niczo dale khiba Boże ßłónczko, kiž cźi wſchědnje ßwěcźi, kiž drje cźi wobßwětli pucź pſches wjeß a hona, nihdy pak cźi njemóže wobßwětlicź pucź pſches cźaß a žiwjenje. A tola, tola trjebamy runje tu ßwětło a ſaßo ßwětło!

Tuto tu je! Jutrne ßłónczko Božeje kraßnoſcź, Jeſuß Khryſtuß to je! Tuto wohlada pak jeno a w tutoho ßwětle dźe pak ßwój pucź žiwjenja jeno tón, kotryž Cźichi Pjatk ſe wóczkomaj cźěła, wutroby, duſche pohlada na „hłowu krwawnje ſbitu", haj ßebi Kſchižowaneho ſ kſchiža wſa do wutroby, do žiwjenja!

Ssy nětko ty tón, kiž ſamóže wěrne, ſbóžne Jutry ßwjecźicź?

Saßonamakany paradis.

(Pokracźowanje.)

Jako popołdnju Ondriſchko do ſchule dźěſche, wſa ßebi měſto wobjeda poßlednju ßuchu ſkórku. Jluſcha ßedźeſche pola dźěda, kotryž ſpaſche. Wón ſpaſche ſ khwilemi hižo wot ranja

a dźěczo ßebi ſtaroſczźiwje myßleſche, ſchto to budźe, hdyž wón wotuczi a njeſměje žaneho wobjeda. Rano bě Ondriſchko hiſchcźe nawarił běrnjazeje poliwki; woni běchu ßo wſchitzy najědli, ale ſa wobjed njeměješche niczo waricź. Ani muki ani tuka njebě wjazy w kamorczku. Iluſchka bě ßłyſchała, kak bě ßo dźěd rano modlił, ſo by jemu Knjes Jeſuß někoho póßłał, kiž by ßo ſa nich ſtarał. Ani kuſka njedwělowaſche wona na tym, ſo wón hiſchcźe někoho póſczele, haj ſo ßo poſtara, ale tež ßama by wona něſchto rady ſa dźědka czinika. Wón dźě ſpaſche. Prjedy hacž wón wotuczi, póńdźe jemu naſchczipacź czorne maleny. Jara rad jědźiſche wona ßama czorne maleny; tuž ßebi myßleſche, ſo budu tež dźědej ßłodźecź.

Sczicha wſa ſ polczki hlinjany karpuczk a wukradny ßo ſe iſtwy do dwora. Wona bě wjeßeła, ſo ju Sahraj njepytny; tutón dyrbjeſche tola dom ſtražowacź. A tak dóńdźe wona po poł hodźinzy po lěßnym puczu na huſcźe ſaroſczenu ßwětliſnu. Wona namaka czorne maleny; bě jich tam doſcź a nadoſcź. Ale wone wißachu wyßoko, a wona móżeſche jich jenož mało doßahnycź. Tuž tłóczeſche ßo hłubje a hłubje nuts. Czerńje rosdrapachu jeje małej ruczzy a nóżzy, tola karanczk bu ſkoro połny. Nadobo ßo dohlada, ſo dawno hižo wjazy njeje na ſnatym puczu. Wokoło njeje jenož lěß a ſaßo lěß! Wyßoka trawa, paproſch, w kotrymž ßo mała poſtawiczka ſkoro ſhubjowaſche. A nihdźe ani ptaczka ani mjetlczki ani człowjeka! „Kak pſchińdu ja to ſaßo domoj?“ pomyßli ßebi dźěczo a běżeſche hiſchcźe někotre krocźele dale, a na wuſtróżanym wobliczu ßo rosßwětli. Na druhim kónzu ßwětliſny ſběhachu ßo ſkaliſka a hórka, na kotrejž kerczina a małe ſchtomy roſczechu. Pſches nje kukaſche ßłomjana tſěcha ſtareje khěžki. Dźěczo tam běżeſche a ſtejeſche khwilku poſdźiſcho zyle wujachlene pſched niſkimi durjemi khěže. Tam leżeſche na brjoſy wulki trundlaty poß. Samórcza żałoßnje, jako by ßo chzył na dźěczo walicź.

„Pßyczko, njebudź ſły!“ rjekny dźěczo k njemu ſ miłym hłoßom. „Njeſchczowkaj pak na mnje! Ja pſchińdu dźě k wam jenož ßo wopraſchecź, hdźe je pucź do wßy.“

Poß kaž by jej ſroſumił, ſaczini woczinjenu klamu a krocżeſche pomałku ſa małej proſcherku.

(Pokracżowanje.)

Zyrkej a ſtat.

Pſchecźiwo jutram měri ßo też lětßa woßebite poſtupowanje bjesbóżnych w Ruſkej a tuž zyle wěſcze też w druhich krajach, też pola naß. Palmarum ſe ßwojimi wußwjecźenjemi bě wěſty pſchihot na to. A lěpſcheho njemóżeja bjesbóżni tola też ſa ßwoje ſaměry czinicź, hacž młodźinu k ßebi ſcźahnycź a nuſowacź a nam wſchěm, młodym a ſtarym, wſacź Jutry, Jutry a ſ nimi wſchitko to, ſchtož je ſałožk a ſawdawk naſcheho czaßneho a wěczneho żiwjenja a tuž też naſcheho ſeńſkeho wěrneho ſboża każe naſcheje njebjeſkeje wěczneje ſbóżnoſcze. A pſchi tym ßu jim chzyjo abo nochzyjo pomozni kſcheſczijenjo ßami, wucżeni a njewucżeni, ſe ßwojim rěczenjom, wucżenjom, ſadźerżenjom. So njebychmy ßo tola ani ſjebacź ani wurubicź dali, ale ßo ſkrucźili we ßwojej wěrje do Jeſuża Khryſtuża, naſcheho ſtanjeneho Sbóżnika. Běda nam w pſchichodźe, hdyž tole ſkomdźimy, a běda nam we wěczноſczi, hdyž tole ſanjechamy!

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Jutrowniczka. Tutón dźeń je wuſnamny dźeń. Wſchelakore poczinki a waſchnja jón woſnamjenjeja. Njech ßu wone kſcheſczijanſkeho abo póhańſkeho pokhoda, tutón dźeń doſtawa tola woßebiteho wuſnama ſ nimi. Hdyž tu też rěka: hladajcźe a wolcźe! rěka pak tu ſaßo też: Schtož pěkne a dobre, ſchtož praſtare a namrěte, to ſakhowajcźe! Czaß „rosßwětleneho“ 20. lětſtotka je hižo mnoho jutrownych waſchnjow ſniczik, njech też mamy ſaßo prajicź, ſo 20. lětſtotytk ßo prózuje, ſtare waſchnje ſakhowacź a hajicź. Raſcha Łużiza je była něhdy bohata a je měła mnoho tajkich czinkow a poczinkow, jutrnych a druhich. Wjele ßo ſhubiło. Schkoda! Tuž dźerżmy a hajmy, ſchtož mamy. Woßebity wuſnam ſa Łużizu wſchak ſtej pſchezo hiſchcźe: kſchižerjo a jejka-kulenje. Też dźenßa budźe jich mnoho ludźi tuteju dla duzy po puczu. Kelko ſ nich pak ſapſchimnje po prawom, ſchto jěchanje kſchižerjow na ßebi ma. Kelko ſ nich je jenoż pſchihladowaŕ a wczipny a nima ani myßliczki ani ſroſumjenja ſa to, ſchto kſchižerjo ßu a chzeja. A hiſchcźe mjenje czinja woni ſ kſchižerjemi ßobu modlenje a dobroproſchenje k Bohu ſa hona a domiſnu, ſa wußyw a žně. A tola trjebamy my ſ naſchim zyłym ludom runje nětkle kaž ſchkit tu žohnowanje Boha ſtworiczela ſa naſche hona, ſa naſch zyły traj. Tuž ſtawajmy ſe wſcheje bjesmyßlnoſcźe a budźmy żiwi połneje Božeje myßle, kotraž je wſchudźe a we wſchitkim!

Serbſke kemſche — woßadna ſhromadźiſna w Drježdźanach. Njedźela Lätare běſche ſa evangelſkich Serbow w Drježdźanach ſaßo dźeń duſchowneho natwarjenja. Kſchižna zyrkej bě po ſwucżenym waſchnju napjelnjena ſ dobrymi kſcheſczijanami, kotrymž wěra a rěcź macźerna wjazy hódna je hacž wſchitko druhe. — Wjelewaženy knjes wyſchſchi farař Sarjeńk prědowaſche nutrnje a wutrobnje. „Tón Knjes je mój paſtyŕ“ bě kruty ſałožk prědowanja. Wopyt pſchi pſchiſamknjenym Božim blidom bě dobry a ßwědczi ſnowa wo dobrym kſcheſczanſkim ſmyßlenju Serbow. Młodźiny bě bohužel jara mało. — Po kemſchach ſeńdźechu ßo wſchitzy lubi kemſcherjo w „Janſkim dworje“ k pſchiſamknjenej ſhromadźiſnje, kiž ſtajnje ßerbſke towarſtwo „Czornobóh“ ſarjaduje. Tutomu towarſtwu ma ßo też dźakowacź, ſo ßerbſke kemſche w Drježdźanach ßo ſdźerża. Pſchi rosmołwje bu też na narodniny k. wyſchſcheho ſararja Sarjeńka ſpomnjene, kiž ßo wulzy na tym poczeſczowanjom ſwjeßeli. Knjes czeſtny pſchedßyda Pětſchka měješche dopomnjeńku narěcź ſa naſcheho njeboh krala Auguſta III. K czeſczi krala, ſpominajo na jeho pſchikhilenje k ßerbſkemu ludej, wſchitzy ſhromadźeni ſtanychu. Knjes wyſchſchi farař Sarjeńk ryßowaſche hiſchcźe w krótkich ßłowach poczeſczowanje naſcheho njeboh ſararja Jmiſcha pſches krala a kralowſku ßwójbu. Potom pſchida ſaſtupjeŕ ev. ßerbſkeje młodźiny maku narěcź, w kotrejž pſchiſpomni, ſo chze ßo młody ßerbſki lud do „Evangelſkeho Doroſta“ ſjednocźicź, kiž dyrbi pomhacź pſched njewěru a ſektarſtwom ſchkitacź, ſapołożejo ßo na dobrym evangelſkim ſmyßlenju. Shromadźiſna ſkónczi jara harmoniſzy ſe ſpěwom naſcheho ſararja Sejlerja: „Ha widźu-li ptaczata czahnycź“, po kotrymž ßo naſch woblubowany wyſchſchi farař Sarjeńk ßo wutrobnje wot wſchitkich roszohnowaſche. — Nětk wjeßela ßo wſchitzy ſaßo na pſchichodne ßerbſke kemſche. F. Hajdan.

Liſtowanje:

F. H. H. w Drj.: Samołwcźe, ſo ſe ſmylenjom tydźenja njebě woſjewjene. A hiſchcźe ras wutrobny dźak. redaktor.

R. w B. ſa Quaſimodo. — B. w B. ſa Miſ. Dom.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßaczizach. — Cziſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchczerńje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wotrym ruk. w Budyſchinje.
Wukhadźa kóżdu ßobotu a płaczi ſchtwórczlětnje 108 pjenježkow.

Čišło 14

Bohaj Bóh!

Lětnik 4

KREISHAUPTMANNSCHAFT
- 4. APR. 1932
BAUTZEN

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewj će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 3. haprleje 1932 Bautzen

Njedźela Quasimodogeniti.

Jana 14, 1—6.

Schtož je Jesuß pschi swojim wužohnowanju sjeleny schtwórtk rěčał, to su jeho wučomnizy hakle w swětle jutrow prawje srosumili. Po tym so je so Jesuß po swojim horjestaču móznje jako Boži syn wopokasał, běchu wutroby jeho wučomnikow polne wjeßołeje wěry a khrobłosće. K tenu běsche jich tón Knjes napominał, jako k nim dźesche: wascha wutroba so njestróž; wěricje-li do Boha, tež do mnje wěricje. Nětk jeho troschta polne słowa jich dusche jimachu mózachu.

Bjes jutrow bychmy wschitzy bjes troschta a bjes nadźije w cźmowym sedźili; nasche žiwjenje njeby žaneho wěčneho, sbóžneho kónza měło a pucź psches tuto žiwjenje by naß k smjercźi wjedł. Kak rjenje pak so n a s c h e ž i w j e n j e w j u t r o w n y m s w ě t l e pschekraßni, dokelž nětk na pucźowanju psches tuto žiwjenje 1. s b ó ž n y k ó n z a 2. p r a w y p u c ź psched wočzomaj mamy.

1. Jako běsche Jesuß swjatu hosćinu wustajił, tehdy wjeßely w duchu do pschichoda a do wěčnosće hladajo dźesche: nětk je cźłowjeski syn pschekraßnjeny a Bóh je pschekraßnjeny w nim, a hdyž běchu jeho wučomnizy srudni, dokelž běsche jim prajił: lube dźěćatka, ja sym hischće maku khwilu pola Waß; wy mje budźećе pytacź; a hdźež ja du, tam njemóžećе pschińcź, tehdy jich troschtowasche s potajnymi a tola tak luboßnymi słubjenjemi: w mojeho Wótza domje je wjele wobydlenjow. Hdy by tomu tak njebyło, bych k wam rjekł: ja du tam, wam město pschihotowacź. Na tym dwělowacź njeßmědmy, zyle wěste nam bycź dyrbi, so je pola Wótza tež ja naß hischće dosću městnosće. Wótzowy dom wulki je. Milijony a saßo milijony stworjenych swětow a wyßoke město pschi Božim tróne njelicžonne wobydlenja maja, kotrež tam su niz jenož ja jenicžkeho narodźeneho syna a jeho jandźelske wójsko, ale tež sa něhdy shubjene a nětk wumožene cźłowjeske dźěći. Wotewrjene wrota njebjeskeje domisny na domojwrót njeliczomnych, wobmadźenych hrěschnikow cźakaja. A Jesuża dla sastupicź smědźa, dokelž je wón so sa to starał a je tam schoł, nam to město pschihotowacź. A wón chce, hdźež wón je, so bychu tež cźi sami pola njeho byli, kotrychž je Wótz jemu dał. Wón nam kwaßnu drastu dari, kotraž prawo dawa, dźělbracź na jeho sbóžnosći. Wón je nasch wěčny sarěčnik a nasche hrěchi se swojej swjatej krwju pschikrywa.

Haj, tón Knjes hischće wjazy cźinicź budźe: wón chce na swojim wulkim dnju saßo pschińcź a naß k sebi wsacź, so bychmy tež my byli, hdźež wón je. Wón drje stajnje w swjatym duchu k nam pschikhadźa; a hdyž wußnjemy, jandźeljo naß k njemu do paradisa noscha. Ale na tamnym dnju so widomny sjewi a tež nasche cźěła sbudźi. Potom naß s cźełom a duschu do połnosće swojeje kraßnosće wuběhnycź chce, so bychmy wěčnje pola njeho byli. Kajki to kraßny kónz. Pornjo njemu tež najrjeńsche a najwjetsche wjeßela tutoho cźaßa njedospołne su. Hdyž pak tute drohe njebjeske kubło we wočzomaj wobkhowamy, potom troschta połna njebjeska swětłosću tež do najcźemnischich mozow nascheho semskeho žiwjenja pada.

2. Thomasch, kiž dwělowasche, praji, so njesnaje ani sbóžny kónz, na kotryž je tón Knjes pokasał, ani pucź, kiž tam wjedźe. W jutrownym swětle je so jemu lěpsche pósnacźe dostało. Bjes wěry do horjestanjeneho tež nam w cźěmnym dole hrěcha a smjercźe jenož srudne, bolosćiwe praschenje wysche wostanje: kak móżemy pucź wědźicź? Nadźija wěčneho žiwjenja a žadanje po tym samym a po sjenocźenju s Bohom so we wschitkich cźłowjeskich wutrobach namaka. Ssami póhanjo w swojej pschibójskej słužbje njesnateho Boha pytaja. Pucź wjedźicź njemóża, tak dołho hacź do Jesuża njewěrja, a do njeho wěricź njemóża, tak dołho hacź so jim njepschipowjeda.

Kſcheſczijanam ßo Jeſuß prěduje. Ale wſchitzy, kiž prědowanje ßłyſcha, njewěrja, dokelž ſbóžny kónz, wěczne žiwjenje přeja abo ſazpiwaja. Jich wjele pak, kotſiž ßebi hiſchcze njebjeßa žadaja, ſe ßwojimi ßamßnymi myßlemi žaneho ſwjaſka mjes cžaßnoſczu a wěczhoſczu, mjes ßwjatym Bohom a hrěſchnym ßwětom njenamaka. Druſy ſaßo měnja, ſo ßu pucź namakali a ßu tola na wopaczhym puczu pſchiwěry abo ßamßneje prawdoſcze. Woni k žiwjenju njepſchińdu, dokelž Jeſuß ßam, kiž je ßo cžłowjek cžinił, ſchižowany a horjeſtanjeny wěczny ßyn Boži je pucź a wěrnoſcź a žiwjenje. Wón njeje jenož pucź, ale wón je puczpokaſař, dokelž je mjenujzy wěrnoſcź, a kónz pucza, dokelž je žiwjenje. Wón je pucź jako jeniczki ßrědnik a wujednař mjes Bohom a cžłowjekami, jako naſch wěczny wyſchi měſchnik. Wón je wěrnoſcź jako doſpołne ſjewjenje Boże, jako wulki profeta, kotrehož ßłowam wěrimy, ſa kotrehož wopißmom khodźimy. Wón je žiwjenje, dokelž je njebjeſki kral, w kotrymž połnoſcź bóſtwa cžělnje bydli, a ſ kotrehož połnoſcze naſche wěczne ſboże a žiwjenje ßo žórli. Tak je Jeſuß A a O, ſpoczatk a kónz ſboża. Schtóž ma Jeſuſa, tón je hižom k Wótzej pſchiſchoł, dokelž je ſ nim ſjednany, jeho ſnaje a jeho žiwjenje w ßebi ma. Wón pak tež pſches Jeſuſa, kiž je pucź, dale krocži wot jeneje wěrnoſcze k druhej, wot jeneho pósnacza k druhemu, doniž ßo doſpołna wěrnoſcź, doſpołne pósnacze a doſpołne wěczne žiwjenje pſched naſchimaj woczomaj njepokaže. Hamjeń.

Quaſimodogeniti, Božich dźěczi wjeßele.

Po ßwojim hłoßu.

Sraduj ßo, kſcheſczijanſtwo,
Jeſuſa maſch žiweho!
Wón, kiž běſche w ßmjerczi pobył,
Je na ßmjerczi, heli, dobył,
Halleluja, ſraduj ßo!

Wjeßele ſpěwajcze,
Khryſtej khwalbu dawajcze,
Kiž pſches ßwoju ßmjercź naß kupi,
Kraßny, mózny ſ rowa ſtupi!
Dźak a cžeſcź jom' ſpěwajcze!

Witaj k nam, drohi nam,
Stup k nam ſ twojim troſchtom ßam,
S twojim ßłowom: „Měr budź ſ wami!“
Njech je twoja luboſcź ſ nami
A naß wjedze k njebjeßam.

Słónzo ty wěczne ßy!
Swěcź k nam dele do nozy,
Rosßwěcź cžěmnu ſemju jaßnje,
So Cže wohladamy kraßnje,
Jeſu, horjeſtanjeny!

Nadźija wjeßela
W wutrobje nam naſtawa,
Naſche cžěła ſ rowa cžahnu
Dokelž Jeſuß horje ſtanu
K njebju wěcznoh' wjeßela.

W wěcznoſczi, w kraßnoſczi
S Jeſußom ßmy w towarſtwje,
S jandźelemi ſjednocżeni,
Draſtu prawdy wobleczeni,
Pola Boha pſchi tróni!

Derje tam budze nam!
Tam naß Jeſuß wodźi ßam.
Ssami k žiwom' žórku khodźi,
Naß na ſtrowu paſtwu wodźi,
Jeſuß paſtyř tu a tam.

Wjeßele jutrowne
Božich dźěczi wěczne je.
Wumóžnika ßwěrnoh' mamy,
Jemu dźak, cžeſcź, khwalbu damy,
We nim mamy žiwjenje!

Njeniſchi dźak my Cźi,
Quaſimodogeniti,
W njebjeſkim Jeruſalemje
Spěwacź chzemy ſ jandźelemi,
Tſi krócź ßwjatom' Knjeſewi.

E. H. a J. W.

Do ſchule!

Do ſchule! To je jutſje heßło ſa tak někotreho maleho pachoła a ſa tak někotre małe holiczo. A niz jenož ſa tuteju, ně też ſa nana a macźeř, kotrejž mataj ßwoje dźěczo na ſtaroſczi, a ſa kmótrow, kotſiž woßebje jutry ſchulſkeho ſapoczatka na mótka a mótku ſpominaja a to niz jenož ſe ßłowom, ale też ſ darom. A druſy ßu też ſe ßwojimi myßlemi pola nich, woßebje też bratija a ßotry małych ſtudentow, a tucźi niz pſchezo bjeſe wſcheje ßebicznoſcze: wulka tita, a to, ſchtož w njej dobreho, je pſchezo něſchto, ſchtož ſbudźuje ſajima pola wulkich a małych. Abo niz? —

Do ſchule! Pod tutym heßłom njeſteji hakle jutſiſchi dźeń. Ně, njedźele, haj měßazy dołho do toho ſteji niz jenož małuſchk, ně zyły dom pod wliwom tutoho ßłowa. Praſchenja a ſtaroſcze ßo jewja pola wulkich a małych. Tak někotre ſdychnjenczko, tak někotra nutrna próſtwa a modlitwa wudobudze ßo ſ wutroby. A bjes tutych też njebudź dźenßa a jutſje žane dźěczo, žana macź, žadyn nan! Do ſchule ſaſtupicź, to je pſchezo wulki a ważny dźeń w žiwjenju, a w naſchim cžežkim cžaßu je to nimo měry khutny dźeń a cžežki ſapoczatk noweho wotrěſka w młodym žiwjenju. Schto pſchinjeße pſchichod? Tuto praſchenje dußy to hewak wjeßołe wocžakowanje tutych dnjow.

Kaž wſchudźom druhdze njemóżemy my cžłowjekojo też tu žaneje wotmołwy dacź. Kaž wſchón pſchichod też je też pſchichod tutych młoduſchkow, kotrež ßu ßame naſch, naſchich ßwójbow, naſcheho luda pſchichod, w ruzy a mozy wyſchſcheho, w ruzy a mozy Boha naſcheho Knjeſa. W tym pak je też ſaßo naſch najlěpſchi troſcht. My wěmy naſche dźěczi w „najlěpſchimaj rukomaj“ — jeli ſo ßměmy ßebi ſwěricź po cžłowjeku tak prajicź. A my wěmy ſchto cžinicź, hdyž nam wutroba tak połna ſtaroſczow: ßo modlicź k tutomu wſchehomóznemu a wſchehohnadnemu Knjeſej a jemu poručźicź ßwoje dźěczi. A niz jenož to. Modlicź ßo ßměmy a modlicź ßo dyrbimy k njemu ſ tutymi dźěczimi, dopjelnjejo tak wolu toho, kotryž praji: Njech dźěczatka ke mni pſchińdu! Tohodla hakle też njenaſpomnimy woßebje, ſchtož ßo ßamo wot ßo roſumi: ſo naſche dźěczi khodźa do hodźiny ſa nabożinu! Abo ſchtó mohł něſchto lěpſcheho radźicź? Cžiniſch-li tole, modliſch-li ßo ſ nimi a ſa nje, nabudźeſch ſdobom ßam mudroſcze a mozy, ſa nje ßo prawje ſtaracź a ſa nje cžinicź, ſchtož dobre a ſpomożne. Kotry nan, kotra macź, kotry kmótr, kotra kmótra, a njeſabudźmy, kotry dźěd a kotra wowka, haj dožyła, ſchtó to nochzył?

Tuž też my ſ naſchim łopjeńkom hinak njemóżemy a nochzemy, hacž nutrnje pſchecź Boże hnadne žohnowanje małuſchkam na pucź do ſchule a do noweho žiwjenja a ſtarſchim a wſchitkim jich lubym runje tak nutrnje. Bóh tón Knjes chzył dacź Jeſuſa dla wſchemu ßo derje radźicź. Haj: Pomhaj Bóh duzy do ſchule, duzy pſches ſchulu, pſches žiwjenje! —

Saßonamakany paradis.

(Pokracžowanje.)

„Ně̋wěrno, ty mje njeſkußaſch?“ Dowěriwje hladaſchtej kraßnej wóczžy na njeho, a maka kulojta ruczka położi ßo jemu na trundlatu hłowu. Wón njehapny ſa njej, ně, wón wechlowaſche ſe ßwojej ſchěrokej wopuſchu. W tutym wokomiku wotewrichu ßo durje khěžki a: „Poſoro, dži precž!“ ſawoła ſtara žona krucże, khwatajo k dźěſczu. Pßyk wotſtupi.

„Dźeń dobry, czetka“, ſtrowjeſche malinka ſdwórliwje. „Proſchu Waß pěknje: kak mam hicž do wßy?“

„Kak ßo Ty ßem nabjerjeſch, holczka? S kim ßy pſchiſchła?“

„Ow — ßama! Ssym ſchła ſa dźěda po maleny. Ssuchez czeta njeje ſtrowa; wona nam njeje wariła ani khlěba pjekła. Mlětwo mamy w młynje, a dźěd je tež khory, leži a nima wobjeda!“

„A czeja ßy Ty?“ Žona majkaſche rosßykane włoßy.

„Martiſchez dźědowa!“

„To ßy Ty jene ſ teju dźěſczi, kotrejž je wón k ßebi wſał?“

„Haj! Wón je naß wſał na městno Knjeſa Jeſußa! Czetka, ja Waß proſchu, pokažcże mi ſchczežku! — Pokaſacże mi ju?“

„Sawěſcże!“ Staruſchka pſcheje ßebi ſ ruku pſches mokrej woczi. „Ale Ty ßy ßebi daloko ſaběžała! So pak je Czi dźěd to tež dał hicž!“

„Wón mi njeje dał hicž, wón dźě ſpaſche! Ondriſchko pak bě do ſchule ſchoł!“

„Pój najprjedy ras nuts! Ja dyrbju moje dźěło doczinicž. Hdyž ßo njeißy malenjow najědła, budżeſch hłódna!“

„Njeißym žanych jědła, czetka! Hewak by jich ſa dźěda mało woſtało!“

Sa khwilku ßedżeſche małe dźěczo w ſtarej kuchinje. Staruſchka běſche butru dźěłała; ſ butrobaßa wala wona do hornyczka czerſtweje butſanki, wotkra hódny kruch czorneho khlěba a pomaſa jón ſ butru.

„Najěß ßo, holczka! Hdyž budu hotowa, póńdu ſ Tobu ßobu!“

Ow, ſ kajkej radoſczu kußachu dróbne ſubki do khlěba! Jluſchka ſaczu hakle nětk, ſo bě hłódna. — Žona doczini ßwoje dźěło, ſnoßy butſanku a butru do komorki, a nó, wſa tež karanczk ſ malenjami ßobu. Wona wróczi ßo ſ dwójnym ßudobjom. W jenym bě butſanka a kulka butry, w druhim běchu maleny. Swjerćha na wobej bě ſcziniła krěnowe łopjena a jej ſ cziſtym płatowym rubiſchkom wobwjaſała. Haj, wona pſchinjeßy tež mału pokrutu khlěba.

„Tón wosmjeſch dźědej ßobu; je czerſtwy. Ja běch jón ſa naſcheho Pawoła pſchihotowała, kotryž ſ drjewarjemi ßobu dźěła. Ale ja dam jemu wot zyłeho.“

Žona njebě hewak ani pſchecželniwa ani dobrocziwa, ale dokelž njebě jeje ſły poß, kiž bě hižo někotrehožkuli ſkußał, dźěſczu niczo czinił, njechaſche ßo wona dacž wot njeho ſahańbicž. Wona czujeſche ßo wabjena, malinzy dobreho czinicž.

Wona ſwjaſa jej pokrutu do wołmjaneho rubiſchka, kiž bě ßama róża, a ſczini jej nakhribjetnik. „Tuto rubiſchko możeſch ßebi ſa nahłowjaze wſacž, ja jo hižo lěta dołho njetrjebam. Po karanczk ßebi pſchińdu a pſchinjeßu waſch ßobu.“

Prjedy hacž to Jluſchka pytny, wjedżeſche ju hižo dobra czeta Fuſkowa pſches ßwětliſna ſ lěßa won. Duzy po puczu da ßebi powjedacž, kak běſchtej dźěſczi pola dźěda žiwej; haj tež ſchtuczki, kotrež hižo ſe Sswjateho pißma ſnajeſche, jej Jluſchka praji a jej tež ſ miłym hłoßom kěrluſchk ſaſpěwa. Wona ſhoni wot czety, ſo bě tuta něhdy ſ dźědom do ſchule khodźiła, jako běſchtaj wobaj małoj byłoj, a ſo ma wona wo wßy ßotru.

„Nó, tak hladaj, tu je tón najbliżſchi pucž!“ poruczi jej nadobo. „Po nim pſchińdżeſch hacž k ſwóńzy a potom ßy hnydom domach. Tu maſch karanczk! Njeběž pſchejara, ſo njeby butſanku roslała! Poſtrow dźěda a praj jemu, ſo pſchińdu jeho wopytacž!“

Sapręna na dźiwju kruſchwinu hladaſche žona khwilku ſa małej poſtawku. Wětſik rosmjetowaſche ſ rózatej ßukniczku dźěſcża, ßłónczko ßwěczeſche na ſłotowłóßnu hłojczku a na rózicžkaty nakhribjetnik. Jenoż kſchidle pobrachowaſchtej dźěſczu, a wono by było kaž jandżel. Žona nadobo ſapłakny. Tež jeje Evka bě była něhdże tajka, jako bě wumrěła. Potom bě měła jenoż ßamych hólzow. Tuczi běchu tu a tam rostykani, a tón, kotryž bě ju dyrbjał doſtaracž, bě loni wumrěł. Tuž dyrbjeſche ßo ßama ſ wnukom bědowacž. Nětkle pak ßebi žona jenoż myßleſche na ßwoju prěnju ból, jako běchu jeje Evku do czornjeje ſemje ſahrjebali. Po ſhromadnym puczu a po rosmołwje ſ dźěſczom bě jej tak wokoło wutroby, kaž by ßo laczny człowjek dobreje cziſteje wody napił. „Póńdu jich wopytacž!“ ßlubi ßebi, jako bě ßo dźěczo ſhubiło, a dźěſche khwatajzy dom. —

(Pokracžowanje.)

Jutrni ßwědkojo jutrow.

So běchu ßo bjesbóżni tež lětßa ſaßo na kaženje jutrow ſaměrili, wo tym hižo pißachny. To pak je ſdobom najlěpſchi dopokas ſa to, ſo wſcho pſcheſczěhanje, kotrež ßu bjesbóżni na kſcheſczijanow Ruſkeje pſchinjeßli, njeje ſamohło kſcheſczijanſku wěru pſchewinycž a ſniczicž. Pſchetož pſcheczinwo ſbitym a ſniczenym njepſchecželam tola nowu wójnu njehotujeſch. Woni pak ßu lětßa nowu wójnu pſchihotowali.

Wo tajkim žadławym wojowanju pſcheczinwo wſchemu, ſchtož je kſcheſczijanſke, a ſdobom wo ßylnoſczi a mozy kſcheſczijanſkeje, na ſtanjeneho Sbóżnika ſałożeneje wěry ßwědczicž, rěczi powjeſcž, kotraž bě hižo do tutoho jutrowneho ßwjedżenja k nam doſchła.

Profeßor, kotrehož ßu ſ Ruſkeje wuhnali, piſche:

Bolſchewikſki miniſter ſa wukublanje luda, Lunatſcharſky, by do najwjetſcheje žurle města Moſkwy ſhromadźiſnu ſwołał. W tutej měješche wón ßam pſchednoſchk wo doſkónczbnym ſniczenju kſcheſczijanſtwa a dožyła wſcheje nabožiny, a wo kraßnoſczi bjesbóżneho materialiſma, kotryž žaneje nabožiny nima, a wo atheiſmje dožyła. — Atheiſmus, to je bjesbóżnoſcž ßama, kotraž dožyła Boha a wſcho bójſke prěje. — Hodżiny dołho bě rěczał. Skónczejo dowoli debatu abo rosmołwu. To bě něſchto, ſchtož hewak njeczinjeſche. Ale wón bě ßebi ßam ßwojeje wěży tak wěſty, ſo pſchitomnym tutu ſkładnoſcž rosmołwy da, njech tež kóždemu rěczniſej jenoż 5 mjeńſchinow czaßa pſchiſwoli. Schtó tež by mohł, tak ßebi myßleſche, nětk hiſchcże druheho měnjenja a pſcheßwědczenja byczž hacž ja, tón wjelemózny bjesbóżny miniſter ſa wukublanje luda, kiž dyrbju tola wědżecž, ſchto je wulkemu a makemu człowjekej, a ſchto tutonu ludej tych wjele milijonow nuſne a ſpomożne!

Swoprědka ßo nichtó ſa rosmołwu njeſamołwi. Potom pak žadaſche ßebi dowolnoſcž rěczecž zyle młody wjeßny duchowny. Miniſter ßo jeho wopraſcha: „Wy chzecże rěczecž? Wy pak ſcże tola ßłyſchał: jenoż 5 mjeńſchinow!“

„Haj! Ja mam tež jenoż něſchto mało prajicž“, wotmołwi młody měſchnik a dźěſche doprědka.

„Moji bratśja a moje ßotry!“ rjekny wón, pśched ßyku, kiž po wjele tyßazach licześche, śtejo, „Jeśuß Khryśtuß je śtanył!“

„Jeśuß Khryśtuß je śawěśćże śtanył!“ wotmołwi wulka śhromadźiśna ś jenym hłoßom.

„Ja ßo dźakuju“, praji duchowny, „ja nimam niczo dale prajicź!“

Miniśter śkónczi hnydom śhromadźiśnu. Po młodeho jutrneho ßwěđka pśchiwdźechu bórśy katowi wotroczßy, śo bychu jeho morili. —

„Jeśuß Khryśtuß je śtanył! —Wón je śawěśćże śtanył!“ Tutón jutrny wyśk, ś kotrymž ßo kścheśćijenjo prěnich lětśtotkow śtrowjachu a jutrnemu ßłónzu napscheczíwo wyśkachu, wón klinczi a rži dale tež pśches 20. lětśtotk, tež pśches Ruśku. A wón budźe wyśkacź a klinczecź hiśchćże, hdyž Ruśka dawno wjazy njebudźe, hdyž tež bjesbóžni wjazy njebudu.

To, wo czož tu nětkole dźe, je to, hacž ßy ty tón, kiž ś wutrobu, ś ertom, śe ßwojim zyłym żiwjenjom wuśnawa:

„Jeśuß Khryśtuß je śtanył! Wón je śawěśćże śtanył!“

Zyrkej a śtat.

Tydźeń po Miseric. Domini je wulki zyrkwinśki tydźeń śa Saksku. Możeśch jón tydźeń wulkeho śliczbowanja, wuhotowanja, brónjenja mjenowacź. W Drjeźdźanach śeńdu ßo wśchě wulke śjednoczeńśtwa a towaŕśtwa kścheśćijańskeho, evangelśkeho dźěła a żiwjenja, śo bychu wotedake śliczbowanje a rosprawu wo tym, śchtož je było a śchtož je, a śo bychu ßo pśchihotowake a wobróniłe śa to, śchtož pśchińdźe. Hladajo na czaß kajkiž je, śpóśnawamy, śo to wulzy nuśne a ważne, hdyž tola niz jeno śnutskowna a śwonkowna nuśa wśchudźom, ně, hdyž tež njewěra a njekścheśćijanśtwo, bjesbóžnoścź a pśhecźiwjenje pśhecźiwo Khryśtußej wśchudźom. Bjes dźiwa tuž, śo hłowny pśchednoścźk rěka: „Zyrkej we wojowanju“; jón ma 12. haprleje profeßor D. dr. Beyer-Greifswaldśki. Mjes druhimi ßo w Drjeźdźanach wot 11. hacž 13. haprleje śkhadźuja wśchě śjednoczeńśtwa Snutskowneho Mißijonśtwa, tak hłowne towaŕśtwo ßame, towaŕśtwo evangelśkeho nowinaŕśtwa, towaŕśtwo poßawniśtow, towaŕśtwo śa hajenje żiwjenja dobrych poczinkow, towaŕśtwo śa śaśtaranje cźeżkoßłyśchazych a hłuchich, evangelśko-śozialny a zyrkwinśko-śozialny śwjaśk a druhe. Tohorunja wotměje tam w tutych dnjach tež Swonkowne Mißijonśtwo ßwoje śhromadźiśny. 13. haprleje budźe hłowna śhromadźiśna Saksśkeho Hłowneho Mißijonśkeho Towaŕśtwa a Saksśkeje Mißijonśkeje Konferenzy, kotrejž matej śtacź śa zyłe śkutkowanje saksśkeho śwonkowneho mißijonśtwa. Hłowny pśchednoścźk śměje tu mißijonśki inśpektor Voigt-Herrnhutśki.

Saksśki krajny konśiśtorium je ś wukasom na to pokasał, śo bychu ßo śtarśchi a cźi, kotśiž maja ßamßne prawo, wo to śtarali, śo bychu dźěcźi do hodźinow śa nabożinu khodźiłe. Jenož te dźěcźi, kotrež do tutych hodźin khodźachu, ßmědźa ßo na paczeŕśkej wuczbje wobdźělicź; tež pśchi tutej dyrbja wone na paczerje khodźicź.

Sa woßadnych śaśtupjerjow a zyrkwinych prjódkśtejerjow wuhotuje „Swjaśk śa żiwu ludowu zyrkej“ wot 9. hacž 11. haprleje w Krummhennersdorfje woßebity „pśchihotowańśki czaß — Němc praji: Rüśtzeit. Pśchednoścźki śměja śuperintendent Spranger, kantor Stier, wyśch. wyśchn. rada dr. Kluge a general Körner, wśchitzy ś Drjeźdźan.

Biblija. Britiśke Bibliśke Towaŕśtwo pśchihotuje wudawk 650. pścheložka Biblije. Potajkim: tuto wulke a ßwětaßławne towaŕśtwo je Bibliju hižo w 650 wśchelakich rěczach naścheje śemje — w tajkich, kotrež ßo hiśchćże rěcza a w tajkich, kotrež ßo wjazy njerěcza — cźiśchcźecź dało a ju rośśchěrjało. To je hobrśki śkutk, kotrež je tuto towaŕśtwo tak dokonjało Bohu k cześći a cźłowjekam żohnowanju. Tuto 650. dźěło je pścheložk Markoweho evangelija do rěcze ludа Dakkakari, kotryž w kraju Połnózna Nigeria ßydli.

Wśchelake ś bliśka a daloka.

Herrnhutśke mißijonśtwo ßwjeczi lětßa 200 lětny jubilej ßwojeho wulzy żohnowaneho śkutkowanja. Dźeń 21. auguśta 1732 — 10 lět po śałożenju Herrnhuta — naśtajiśchtaj ßo pśchenjej mißijonaraj Leonhard Dober a David Nitśchmann na pucź do póhanśkich krajow. Bratrowśka Gmejna chze tutón jubilej po ßwojim jednorym śnutskownym waśchnju ßwjeczicź a wocźakuje, śo ßo jich mnoho, tež ś wukraja, wobdźěli. — Herrnhutśzy ßu na mißijonśkim polu hobrśke a wulzy żohnowane dźěło dokonjeli, hdyž ßebi pomyßliśch na jich tola pornjo druhim zyrkwjam ßnadna liczba. My pśchi śkładnoścźi drobniścheho wo tym wośjewimy.

Wo ruśkich wobśtejnoścźach, kotrež chze jich pśchezo hiśchćże wjele śa pśchikładne měcź, dawa roswuczenje rěcź, kiž je ludowy kommißar śa śeżiwjenje Mikojan měł. Wón je jaßnje doścź wuprajił, śo dyrbi ruśke wobydleŕśtwo hiśchćże na dołhi czaß, na kak dołhi ßo njehodźi prajicź, hłodu tradacź. Ssowjetwyśchnoścź ßo prózuje, śo by mohła kartki, na kotrež ßo zyroba śa śeżiwjenje wudźěluje, wotśtronicź a śmóżnicź, śo by ßo kóżdy po hewak śwuczenym waśchnju ś zyrobu ßam mohł śaśtaracź. Tola wobśtejnoścźe wyśchnoścź nuśuja, tak śo dyrbi ś wotśtronjenjom zyrobnych kartkow hiśchćże czakacź, doniž njeje druhi pjecźlětny plan pśchewjedźeny. Dołhoż to njeje, dyrbja dźěłacźerjo a burjo „ja lěpśche wótzneho kraja wopory pśchinjeścź“. 14 lět dołho knjeźi nětk bolśchewiśmus na ruśkim ludu a kraju. Budźe wón móz w 19. lěcźe ßwojeho knjeźśtwa ßwoje ßlubjenje, lěpśche czaßy śmóżnicź, dopjelnicź? — Hdyž ßowjetśke knjeźśtwo hižo ruśki lud w śwonkownym, materielnym, tak mało wobśbożuje, do kotrehoż jenoż wěri, kak hakle budźe to tam ze śnutskownym, duchownym!?

Sa wśchěch jara pśchihódne je naśche powjedanczko „Saßonamakany paradies“, kotrež je ßłowakśka śpißowacźelka Khryśtina Royowa tak rjenje nam napißała. Dajcźe je tuž wśchitzy też ßwojim dźěcźom. Njech je cźitaja. Wono móże jim wjele dacź a tak wam pomhacź, dźěcźi wukubłacź. A śo możemy my wśchitzy ßebi wjele ś njeho wśacź, to ßmy hnydom pśchi prěnich rynczkach hižo pytnyli. A hdyž je wścho tole pěkne a dobre śa wulkich a śa małe tak rjenje rospißane, wośmjemy pśchezo śaßo powjedanczko a jo cźitamy ßebi a druhim k lěpśchemu a k żohnowanju. A cźitajmy je też naśchim małym a najmjeńśchim, woßebje też tym, kotrež nětk po Jutrach do śchule póńdu. Runje nětkle wono tak rjenje powjeda wo „tych, kiž śapoczну we śchuli mudroścź cźerpacź.“

Pśchichodny śchtwórtk, 7. haprleje, dop. ½10 hodź. budźe ßerbśka hłowna prědaŕśka konferenza w żurli Sserbśkeho Domu w Budyśchinje. Pśchednoścźk śměje knjes faraŕ Tiścheŕ ś Budyśchina wo rěcźnych wěźach. Dale ma ßo wuradźowacź wo wjazorych dypkach. Wśchitke ßobuśtawy ßo wutrobnje ś tym pścheprośchuja. Pśchedßydśtwo.

Liśtowanje: B. w B. śa Miś. Dom. — K. w B. śa Jubilate.

Samotwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiśchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiśchcźerńje a knihaŕnje, śap. dr. ś wośm. ruk. w Budyśchinje. Wukhadźa kóżdu ßobotu a płaczi śchtwórcźlětnje 108 pjenjeźkow.

Čišło 15

Pomhaj Bóh!

11. APR. 1932 Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 10. haprleje 1932 Bautzen

Njedźela Miserikordias Domini.

Matth. 18, 1—7.

Miserikordias Domini, t. r. ßmilenje teho Knjesa, to je mjeno naschoje dźenßnischeje njedźele, njedźele, na kotrejž rady na dźěćźi spominamy, kiž ßu w sańdźenym tydźenju přeni ważny kročzel do žiwjenja činiłe. Kak někotra macź je ßwojeho lubuschka wučerjej do schule pschiwjedła. Zyrkej Jesom Khrysta, teho wulkeho pschecźela dźěćźi njemóže pschi tym nimo hicź, ale dyrbi tež tu w dobroproschenju ruzy ke njebjeßam posběhnycź. Proschmy Knjesa zyrkwje, so by je naschich dźěćźi rostka woßada Jesom Khrysta, kiž dyrbi njepschecźela nascheho cźaßa, wulku njewěru pschewinycź a wěru naschich pobožnych Wótzow saßo k cźeschźi pschinjeschź. Na nasche dźěćźi, na naschu młodźinu naschu nadźiju stajimy, chzemy pak tež my ßwoju pschißłuschnoschź cźinicź, so ta nadźija ßo dopjelni a ßo dopjelnicź móże. Na praschenje wučžomnikow we tekschźe: schtó je tón najwjetschi w njebjeskim kraleschwje, pokasa Jesuß na dźěćźo, jako woßebity dar teho Knjesa! A to napominanje, kiž wučžomnikam a nam ſ Jesußowych ßłowow napschecźiwo klinczi, rěka: wjeßelcźe ßo dźěschźa a wukńcźe wot njeho; a wobarnujcźe dźěćźo tak wjele kaž we waschej mozy steji.

Wobrasowar Kaulbach je ſ mischtrskej ruku wobras molował. We hłubokej nozy pschińdźe zyle mjelčźo jandźel se ßlěbornymaj kschidłomaj ſ njebjeß k semi dele, hdźež wscho we hłubokim spanju leži. Ma na rukomaj lube dźěćźatko, kiž prěni ßón žiwjenja drěma. Widźi wokno, sa kotrymž hischcźe ßwěza ßo ßwěcźi a wón kłapa a proßy: wocžińcźe, wocžińcźe, njeßu wam dar Boži. A schto tam w domje bydli, komu dar pschinjeße? Njesnaje žane rosdźěle, wscho jene, pschińdźe ke hětam kaž k palastam, pschińdźe ke khudemu dźěłacźerjej kaž k najbohacźischemu, wschudźom pyta kolebku, sa wschěch ma tajki dar njebjeskeho kraleschwa a wschěm starschim pschiwoła: Wjeßelcźe ßo wascheho dźěscźa, je dar Boži a mukńcźe wot wascheho dźěscźa.

A mukńcźe wot dźěćźi, jene napominanje sa wschěch. Kajke dowěrjenje widźimy dha! Kak płacźi ßłowo nana, a je dźěćźo khore a macź da jemu hěrke lěkarstwo a praji, to je jemu dobre, dha je spokojom. Bjes ßłowow proßy dźěćźo tebje, staj też ty zyke dowěrjenje tak na twojeho njebjeskeho Wótza, wón cźe wjedźe prawje też w cźěmnym dole.

Dźěćźo njesnaje staroscźe. Ma telko wulkich wjeßelow, so małe cźerpjenja hnydom sapomni. Dźěćźo wě, mój nan ßo wo mnje stara, wón mje žiwi a macź pschi łožu wachuje, schto trjeba hischcźe. Cźißń tola też ty tak wschitke staroscźe na Knjesa, wón ßam je cźi ßlubił, so ßo wo tebje stara. Ale kelko staroscźow cźinja ßebi ludźo. So bychmy wot dźěćźi wukli! Tucźi mali pomozni duchowni nascheho njebjeskeho Wótza naß wucźa: Njestarajcźe ßo! A hdyž je wokoło tebje cźma hižo wo dnjo a hdyž njemóżesch w cźěmnej nozy spacź, hlaj dźěscźu do měrneho woblicźa a budź spokojom, Bóh ßo stara a cźe swarnuje.

Dźěćźo prěduje nam wěrnoscź. Hdźe ßu hischcźe sprawni, wěrni ludźo w naschich dnjach, możesch pytacź, kak mało jich budźesch namakacź. A tola, kak nusno wěrnoscź a sprawnoscź w naschich dnjach saßo trjebamy, hdyž dyrbi nasch lud ßo saßo jako jedyn lud hromadźe namakacź. Schto móże to dacź? Chzemy wot dźěćźi wuknycź.

Dźěćźo wucźi naß ponižnoscź. Dźěćźo, kiž prěni krócź pschecźela se schule ßobu domoj pschinjeße, ßo njeprascha, schto je twój nan, schto ßy ty, ně, to jemu daloko leži. Kak je to hinak pola doroscźenych, kak rěcźi dha schtant a samóženje, kak hordy je tón khudy cźłowjek a tola, schto ßmy, hdyž w kaschcźu ležimy. Budźcźe ponižni. Wulki kral njebjeskeho kraleschwa

praji, chzeſch do Bożeho kraleſtwa pſchińcź, budź ponižny jako najmjeńſche dźěćźo.

Dźěćźi ßu ſpokojom. Kak dźakomne je dźěćźo ſa malicźkoſcź, kajke wjeßele ßwěćźi ßo ſ wocźow, hdyž mały dar doſtanje. A my, kotrymž je Bóh luby Knjes telko darił, ßmy tak njedźakomni, móźemy tak mórcźecź pſchecźiwo Bohu. Kak někotry je w ßwojej njeſpokojnoſcźi tak daloko, ſo ßo wo niczo wjazy njewjeßeli. O, kelko nam pobrachuje; duž budźćźe jako dźěćźi.

A mějcźe luboſcź jako dźěćźi! Hlaj tola, kak rady ßobudźěli potrěbnym, kajke dźělbracźe ma ſ khudymi, kiž wo durje kłapaju, kajke dźělbracźe ſ njeſbožownym a ßlepym! Kak móźe dźěćźo wodacź a ſabycź a kak móźe doroſcźeny hidźicź, kak ßebiczny móźe bycź. Bóh daj nam hnadu, ſo bychmy ßo wobrocźili a byli jako dźěćźi! Wjeßelcźe ßo dźěſcźa a wukńcźe wot njeho a wobarnujcźe dźěćźi na prawym pucźu, pſchetoź ßu dar Boži, wot Boha ſa Boha.

Dr. Martin Luther je ras prajił, dźěćźi ßu małe majeſtoſcźe, a kak prawo ſ tym ma. Wſchě dźěćźi ßu kralowſke dźěćźi, też hdyž ßnadź w najkhudſchej hěcźe kolebka ſtejeſche. Sſłuſcheja kralej wſchěch kralow. Kaž małe planety Božemu ßłónzu nanajbliżſche ßu, tak wotpocźuja też dźěćźi na Božej wutrobje. A ty dyrbiſch nětko wſcho cźinicź, ſo tam woſtanu! Kajke wulke powołanje ma dha kóždy cźłowjek. Najwjetſchi ßwěta mějachu tehodla to powołanje, dźěćźi wocźahnycź, woßebje lubo. Pſched lětſtotetkami wopuſchćźi wulki ſdźěłany universitu w Pariſu a poſběhnjeſche ßo w ßwojim powołanju, jako bu ſ wucźerjom w małej wjeſzy. Tehodla je też naſch wulki reformator dr. Marcźin Luther tym małym zyłu wutrobu darił a je ſ nimi ſpěwał a wyſkał. Wulki Goetha, na kotrehož w tutym lěcźe woßebje ſpominamy, je wuſnał: mojej wutrobje ſteja dźěćźi nanajbliżſche. Tak lubuj też ty dźěćźi a pomhaj je wobarnowacź w naſchim cźeżkim njewěrjazym cźaßu. Daj ßo napominacź wot Jeſuża w naſchim tekſcźe: ſchtóž jene dźěćźo pſchiwoſmje w mojim mjenje, tón pſchiwoſmje mje. Rěka njeßmjertnu duſchu wotcźahnycź ſa Boże kraleſtwo, Knjes ßam pak chze nam pſchi tym pomhacź. Kak waźne jemu to je, to ſpóſnajemy woßebje ſ kónza naſcheho tekſta, hdyž tu cźitamy: ſchtóž pak pohórſchuje jeneho wot tych mólcźkich, kiž do mnje wěrja, temu by lěpje było, ſo by młynſki kamjeń na jeho ſchiju powjeſcheny, a wón potepjeny był w morju, hdźeż najhłubſche je. Běda ßwětej pohórſchenjow dla! Pſchetoź pohórſchenja pſchińcź dyrbja; ale běda temu ßamemu cźłowjekej, pſches kotrehoź pohórſchenje pſchińdźe! Hamjeń.

Miſerikordias Domini.

Dajcźe dźěćźatkam ke mni pſchińcź!

Hłóß: Budź cześcź, dźak, khwalba wjerſchnemu.
Knjes Jeſuß dźěćźo ſawoła,
Jo poſtaji pſched ßebje,
Sa ſnamjo, kak ßo twaricź ma
Joh' kraleſtwo najlěpje:
Schtóž njej' kaž dźěćźo ſmyßleny
A njeje ſnowa rodźeny,
Tón njeje herba Boži.

Schtóž pſchiwoſmje tu dźěćźatko
W mjenje Jeſußowym,
Tón Tebje woſmje, Jeſußo,
A ſteji w ßlubje nowym.
Njech dźěćźatka du k Jeſußej!
Tak ſ nimi wſchěmi derje ſtej'
Tu cźaßnje a tam wěcźnje!

Schtóž pohórſchuje jeneho
S tych, kiž ßo ſa nje horja,
Tam po prawom by ſtało ßo,
Był tepjeny do morja. —
Schtóž dźěćźo Boże — wjeßel ßo!
Jich je to Boże kraleſtwo!
O ſbóżna tale wěra!

Knjes Jeſuß, luboſcź najwjetſcha,
Kak lubuje wón dźěćźi.
Sso k njemu kóždy dźerźecź ma,
Jom' ßłużicź tu na ßwěcźe.
Schtóž wěri haj do Khryſtuża,
Joh' lubuje, joh' poßłucha,
Je pſches njoh' dźěćźo Boże!

Hdyž tu ßo dźěćźo ſhubiło
Wot pucźa ſbożowneho,
Jo pytaſch, ßwěrny Sbóżniko,
Hacź namkaſch — ſranjeneho —,
Schtó twoju luboſcź wopſchija?
Cźi ſ cźěłom, ſ duſchu pſchißłuſcha?
O bójſka, ßwjata luboſcź!

Na naß Ty hnadnje pohladaj,
Scźiń wſchěch naß dźěćźi ßwětka.
Daj, Jeſu nam ßwój kraßny raj,
Hdyž dźemy ſ teho ßwěta.
Ty ßy naſch troſcht, měr, nadźija,
Naſch nutskhód kraßny do njebja!
Budź dźak, cześcź, khwalba tebi! J. W.

Saßonamakany paradis.

(Pokracźowanje.)

Mjes tym bě też Jluſchka hacź dom do jich dwora dotupkała. Ale tam by ßo ji ſkoro ſlě ſeſchło! Ani kapki butſanki njebě hacź jow roslała, tu pak pſchiběża ji Sahraj napſchecźiwo a wutorźe ji ſkoro karancźk ſ ruki! Tak ßo wjeßeleſche! Wujeſche, ſkakaſche ſ radoſcźu. Lědma móźeſche ßo jeho dowobaracź. Hakle jako kuchinſke durje ſa njej ſapadźechu, bě wjeßoła. Strózi drje ßo, ſo ſ tym dźěda wubudźi, tola tutón njeſpaſche; wjeßeleſche ßo jara, ſo tu bě.

„Hdźe ßy mi była, kurjatko moje? Hižo tak dołho cźakam! Myßlach ßebi, ſo ßy ßebi wuſchła Ondriſchkej napſchecźiwo, ale tón pſchińdźe pſched khwilu a je ſchoł k Ssuchez cźecźi, tebje pytacź."

„Ach!" ſapocźa dźěćźo rosprawjecź, hdźe bě było, ſchto bě naſhoniło, ſchto cźetka prajicź dała, pokaſujo ßobupſchinjeßene wězy.

Starz wjeßeleſche ßo kaž dźěćźo. Swohrěwała bě jemu wutrobu pěkna luboſcź dźěſcźowa. Tak daloko bě wono ſaſchło, jemu wobſtaracź wobjed! Jěſcź ßo jemu nejchaſche; tola jako ßo jemu poradźi bjes teho, ſo bychu jemu do horncźka njenapadale maleny ſ druheho karancźka, ßebi nalecź butſanki, ſacźěri lacźnoſcź, kotraž bě jeho paliła. Też mały kuſk khlěba ßebi wotkra a ſ butru pomaſa, ale jěſcź jón njemóźeſche. Sa to wotkra hódnu pomaſku ſa Ondriſchka.

Derje, ſo hólz runje domoj pſchińdźe; pſchetoź ſtarz móźeſche to lědma docźinicź, tak ßłaby bu nadobo. Ondriſchko wopta butſanku, kotruž bě doſtał, najě ßo malenow, kußaſche do khlěba. Jluſchka ſawoła dźěd, jako bě ßo ſaßo troſchku ſhrabał, hacź by pſchiſchła k njemu do łoża wotpocźnycź. Wona rad poſłaſche; kaž kurjatko pod kſchidła pacźine, ſkhowa ßo pod poßleſchcźo a ſłoži ßwoje kcźějaze wobliczo k horzymaj lizomaj dźědowymaj,

a lědy bě na jeho praschenje: „Bolitej cźe nóżzy?“ nygnuła, sawrěschtej žo jej hižo wóczzy, a dźěczo sapadźe do sbožowneho spara. Ani te žlowa dźědoweje modlitwy wjazy njewužłyscha.

Starzej bě po cźěle hubjenje; cźujesche w boku, na khribjeeźe a na wutrobnu kałanje a w žiłach žanny woheń, ale w duschi a wutrobje bě jemu tak derje! Pschijał bě tuto dźěczo do žwojeho domu na město Ssyna Božeho, a nětkole cźujesche, so bě tón, kotrehož bě lubował a poslužhał, tak blisko, jako tuto make, sprózne ptaczatko. Wón rěczesche k njemu a s nim, doniž žam njewužny.

* * *

Na druhi dźeń rosnježny žo po wšy powjesćź, so je Martischez dźěd jara skhorjeł na cźežke sahorjenje płuzow. Stara Fuskowa bě k njemu pschischła a bě hnydom spósnała, so je se nim slě. Wona běžesche hnydom po žwoju žotru Kostelnowu; na dworje setka knjesa hajnika. Tón naja hnydom wós a póžła po lěkarja do L. Lěkař wobtwjerdźi, schtož bě cźeta Kostelnowa prajiła, so ma starz cźežke sahorjenje płuzow a so wón, dokelž je hižo stary a žłaby, tutu khorosćź s cźežka pschětraje. Wjež bě polna powjedanja a staroscźe, schto to nětk i tymaj dźěsczomaj sažo budźe. Powschitkownje prajachu, so sa khuduschinzy nihdźe na žwěcźe wjaz tak derje njebudźe, kaž je to sa njeju było pola Martischez dźěda.

Ondrischko, kotryž bě srosumił, schtož běchu žebi žony mjes žobu powjedałe, njechasche rano do schule hicź, so njeby dźědka wopuschcził. Na wjele pschiręczowanja Kostelnez cźety, so tola dźěd wěscźe njeby dowolił, so by je schule domach wostał, dźěsche skónczńje.

Po schuli pschińdźe knjes wucźeŕ s nimaj, dźěda wopytacź. To hólza směrowa. Jluschku chzysche młoda Sabolowa k žebi wsacź, ale dźěczo pohlada tak nastróżane na nju, so žo wona płaczo wobroczi a k pschitomnym žonam rjekny: „Wostajmy ju tu, dokhož jeho hischcźe ma; budźe też potom cźaża doscź, hdyž jej Bóh tón Knjes jeho wosmje!“

Wo Kostelnez cźeczi prajachu ludźo, so je žama poł lěkarja, dokelž žo tak wusstejesche ludźi hladacź. Měješche jara lohku ruku a hacž runje bě na pohladnjenje žłaba žona, doscź mozow a wuschiknoscźe. Mnoho cźežkeho bě hižo na žwěcźe nasshoniła: bě muża měła dołho khoreho, žwojeju starscheju a tsi žwoje dźěczi bě dowothladała. S tym bu drje tak žmilneje wutroby a cźujesche s ludźimi jich běty. Wona wjedźesche, schto je khoremu trjeba, też, hdyž by lěkař to njewukasał. Tak měješche Martischez dźěd dobre wothladanje, a też jeho dźěsczomaj w tutych dnjach niczo njepobrachowasche. Komorka bě polna dobrych wězow, dokelž žana žužodźinka s prósdnymaj rukomaj njepschińdźe.

Stary Martisch pschětra tsi najhórsche dny, w kotrychž niczo njepraji, też nikoho njespósna, a potom hischcźe tsi. Wot tehdy rěczesche wón, hacžrunje ludźom na praschenja niczo njewotmolwi, njepschestawajo s Bohom Knjesom a hladasche tak psches wokno, jako by tam něschto jara kražne widźał. Tak bu na wjeczor. Nimo Kostelnoweje žedźesche wó jstwje knjeni hajnikowa a młoda kowarjowa; pschi łožu stejesche knjes hajnik s knjesom wucźerjom. Ondrischko žedźesche se Jluschku na stole pschi hłowje. Wschitzy žłyschachu, jako žo dźěd modlesche: „Ja wěm, Knježe Jesu, drohi Ssyno Boži, so je so mnu slě. Ja njeboju žo žmjercźe; wona dźě mje k Tebi dowjedźe. Ale tute moje małe dźěczi nimaju nikoho! Jlenka je hischcźe tajka maluschka! Rad bych ju hischcźe trochu kubłał. Tohodla proschu tebje: Wustrow mje, jako žy tam Schimanowu pschichodnu macź wustrowił. Ty to mózesch, pschetoż Ty žy tón žamy wczera a dźenža a hacž do wěczności. Hamjeń.“

Styknjenej ruzy starza žo puschczischtej a swjeseschtej žodele; starz skłoni žwoju hłowu na bok a sdychny skrótka. Młodemu wucźerjej bě nadobo tak, jako by žo dyrbjało něschto wulke stacź. Wón bě prěni krócź žłyschał modlitwu wěrjazeho cźłowjeka a cźujesche: Je-li woprawdźe Bóh, dyrbi wón tajku modlitwu wužłyschecź! Žony ani njedychachu. Pytnychu, so dźěd spi. Kostelnowa žo k njemu skhili a połoži jemu ruku na cźoło: „Khwalba Bohu, wón žo pocźi!“ A wono bě tak! Starz žo, schtož njeběchu wschě jich prózy docźinicź mohłe, woprawdźe poczesche. Kałanje bě pschestało; tak mózesche spacź. Spasche hacž do ranja, a jako rano lěkař pschińdźe, wobžwědczi, so bě sahorjenje precź. (Pokracźowanje.)

Je to prawje?

Saž a jaž žmy žměli sapižowacź něschto pod „Schtož swjeżela.“ A bychmy to kóždu njedźelu móhli. To swjeżela. Hdyž pak chzemy sprawni bycź, dyrbimy też sapižowacź, schtož njeswjeżela, schtož móhli.

Darniwoscź, woporniwoscź, luboscź, dźakownoscź rěczesche k nam s tych swjeżelaznych powjesczow, kotrež se wschěch kónczin kraja pschikhadźachu. Nimo tutych powjesczow je też mnoho druheho žłyschecź wo njesnježliwosczi, wo roskorje, wo njepschecźelstwje, wo njedźakownosczi a hidźe, tak so to cźe nastróži. A też to sda žo nam snamjo cźaža bycź, kotrež njemóże swjeżelecź, kotrež rudźi, so mjenujzy žo sjewi wěste wjetsche abo mjeńsche woliwknjenje dźakownosćze, darniwosćze pschecźiwo Bohu a Khrystużej. Hdyž žy žmět k Božemu blidu hicź, hdyž žy žwědk wěrowanja abo kschcźenizy był, hdyž žy žam konfirměrowany abo žwědk konfirmazije był, njeje to pschiczíny doscź, so žo Bohu dźakujesch s wutrobu, s ertom, a s ruku? So jich wjele njemóża jara wulke dary sapołożicź, to ma žwoje pschiczíny w cźażu a jeho pjenježnych wobstejnosczach, so pak jich wjele pschi tajkich a podobnych składnosczach niczo njesapołoži, to ma žwoje pschiczíny něhdźe druhdźe. Pschetoż sa snamjo toho, so žy też woprawdźe dźakowny Bohu, a to žy ty; hdyž pschi žłowje a khěrluschu njewostanjesch, ale też s ruku, se skutkom wo tym žwědczisch, — móże kóždy někajki dar położicź na Knjesowy wołtař, do mižionskeho kaschczika, sa Boži dom, sa khudych, sa Snutskowne Mižijonstwo abo hewak; to tola rěka, žo Jesužej dźakowacź s ruku. A pschi wschej khudobje a hubjenosczi jo jich też tych pschezo hischcźe wjele, kotsiž to czinja Bohu k cźesczi, druhim k spomoženju, žebi ke žohnowanju. Hdyž pak tucźi, czehodla niz drusy. Haj: czehodla? Tu tczi schpak!

Małe snamjenja wosnamjenjeja husto něschto wulke. So njebychu te pobrachi, so žmy zyki a wěrni kschesczijenjo, wulke byłe w ludu a kraju!

Zyrkej a stat.

Njenadźitu pomoz a njewotmyžlenu podpjeru je turkowska wyschnosćź pschinjeżła kschesczijanskemu mižionstwu mjes mohamedanami. Wona je postajiła, so ma Turka pižacź žwoju rěcź s łacźanskimi pižmikami. S tym je jara wołóżiła rosschěrjenje biblije. Hižo žu wschě schtyri evangelije w nowych pižmikach pschełożene a japoschtolske skutki žo pschełożuja. Dotal njemóżesche wot sto 95 muži cźitacź a pižacź, nětk móże jich hižo 40 mužskich a žónskich wot 100 pižacź a cźitacź. Wožebje Lukaschowy evangelij kupuja. Mižijonstwo — tam dźěła wožebje „Frankfurter Missionsgesellschaft“ — wocźakuje wjele dobytka wot tutoho noweho postupa, kotryž je nowotarska turkowska wyschnosćź s pschijeczom łacźanskich pižmikow czinika.

Pacźerje ßo po njedźeli Jubilate ſaßo ſapoczßnu, a njedźela Jubilate ma nadawk, dźěćźom a ſtarſchim a dozyła doroſcźenym rěčźecź wo tym, ſchto ważnoſcź a nadawk pacźeŕſkeje wucźby, a też wo tym, ſchto nadawk a pſchißłuſchnoſcź a prawo pacźeŕſkich dźěćźi a jich ſtarſchich. Pacźerje dyrbja bycź dohotowanje a brónjenje ſa žiwjenje a ſdobom hibanje, kotreż ßo měri pſchecźiwo bjesbóžnemu hibanju, a to niz jenoż pſchecźiwo bjesbóžnemu hibanju po ruſkim waſchnju, ale też pſchecźiwo „bjesbóžnemu“ hibanju po waſchnju ßwobodnoſmyßlenych — Freidenker. — Niz wußwjecźenje (Jugendweihe — ale konfirmazija je ſaměr pacźeŕſkeje wucźby, t. r. wobtwjerdźenje w kſcheſcźijanſkej wěrje a wobßwědcźenje, ſo ßu młodźi hódni a kmani, bycź wojowarjo Khryſtußowi. Tuž njech też dźěćźi a ſtarſchi a woßadni njedźelu Jubilate w Božich ßłużbach wobßwědcźa, ſo ßu ſroſumili ważnoſcź pacźerjow a ſo ßu ſwólniwi, bycź hódni wukonjerjo nadawkow, kotreż ßu ſ pacźerjemi wſchěm pſchipokaſane. Hewak a nětko woßebje we tutym cźaßu. Derje nam, ſo ßměmy duzy pſches njón ſpěwacź:

„Jeſu prjedy dźi
Nam tu na ſemi.“

Ale, ale njebudźmy jenoż ſpěwarjo, budźmy też cźinjerjo toho, ſchtoż ſpěwamy:

Njedaj ßo nam dołho komdźicź — a ....

Pſchikładnje ßu běrgaŕſke nowiny Anhaltſkeje ſa ßwjecźenje wulkich kſcheſcźijanſkich ßwjatych dnjow a tak też Cźicheho Pjatka wuſtupiłe. Wone ßu ſhromadnje wojſewiłe, ſo wo žanych ſportſkich podawkach a wo žanych hrach Cźicheho Pjatka njerosprawjeja. A wone to też njejßu. Jich mnoho — niz jeno nowinow — móže tu wuknycź, ſchto nuſne a pſchihódne.

W **Rańſchej Pruſkej** je nowa ſekta „Saßokſchcźijerjow“ naſtała, kotraž ma po wſchěm ſdacźu wjele pjenjes a na wſchelake waſchnje ludźi k ßebi wabi, też w nowinach. Wona ßo woßebje ſaběra ſ mandźelſtwom a žada ſa žónſke prawo, ßebi muža wſacź, też, byrnjeż ženjeny był. Hdyž ma muž wjaz hacź jenu žonu, njeje to mandźelſtwołamanje; zyrkej je na tym wina, ſo ſzyła ßłowo „mandźelſtwołamanje“ mamy; atd. atd. — Njemylimy drje ßo, hdyž ßebi myßlimy, ſo zyle bjes pſchihłoßowanja njewoſtanu.

W **Spaniſkej** ßu njeměrne jutry měli. Radikalni pſchecźiwnizy katolſkeje zyrkwje ßu klóſchtry nadběhowali a Boże ßłużby molili, a wyſchnoſcź je wſchelako ſakrocźiła pſchecźiwo biſkopam, kotſiž běchu ßo poſtajenja wyſchnoſcże ſjawnje kritiſowali.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

K **wólbje** woła dźenßniſcha njedźela 10. haprleje ſaßo kóždeho a kóždu — a to, byrnjeż dźěł luda ſa to był, ſo tón ras njewoli. Mamy ſchcźěpjeńzu a runje tu wólbnu liwkoſcź we ludu ſa tak wulku, ſo njeje njemóžne, ſo wólba druheho wukónza namaka hacź je doprědka wobliczene a prajene. Wolicź, to je to jene, ſchtoż tebi jako pſchißłuſchnoſcź napołoži dźenßniſcha njedźela a to druhe je, ßo modlicź a dobroproſcheńje cźinicź; pſchetoż tak daloko drje ßmy, ſo dyrbimy chzyjo nochzyjo wuſnacź woboje: „Móz naſcha dobycź njemóže, my ßmy ſ njej jara ßłabi!“ a runje tak: „Wſchón naſch roſum je mudroſcźu je cźma!“

Macźiza Sserbſka bě ſa jutrnu ßrjedu ſwołała ßwoje ßobuſtawy do hłowneje ſhromadźiſny. Tuta ßo popołdnju ½3 hodź. ſapocźa; do teho běchu ßo dopołdnja wſchelake wotrjady ſkhadźowałe. Po rosprawach, kotreż maja ßo kaž druhdźe tak też tu na hłownej ſhromadźiſnje wo położenju a dźěle Macźizy a jeje wuſtawow podacź, wußłyſchachmy nekrologi, wopominanja ſemrětych ßobuſtawow, a tutych bě telko, ſo ßo naſtróži. Na wyſch. farara Domaſchku a farara Urbana bě hižo naſymſka ſhromadźiſna woßebje ſpominała. Nětk ſpominachmy na fararja Mróſaka-Bartſkeho, na prof. Jana Bryla-Budyſchinſkeho, na kublerja Pětra Hernaſchta-Rachlowſkeho, na kantora Jurja Schewcźika-Ralbicźanſkeho, na kublerja Jana Młynka-Cźemjercźanſkeho, na kublerja Michała Hórnika-Kinjanſkeho a wyſch. wucźerja Michała Wjeraba-Budyſchinſkeho. To je dołhi rynk ßwěrnych ßerbſkich wótcźinzow a dźełacźerjow na narodnym polu, a to je wjele próſdnych měſtnow, na kotreż maja nowi ßwěrni ſtupicź; też tſjo burjo ßu mjes nimi. Cźrjódźicźka ßerbſkich burow, kotſiž ßu ßobuſtawy Macźizy Sserbſkeje, njeje wulka. Tuž ßerbſzy ratarjo, ſeſtupajcźe ßo ßobu ſ nami — n. pſch. ßu nětkle wſchitzy ßerbſzy evangelſzy fararjo w Macźizy Sserbſkej — do rynka naſcheho ßławneho ßerbſkeho ſjednocźenſtwa a ſtejcźe ſ nim ßobu we dźěle ſa ßerbſki narod a jeho rěcź a wěru a dobre pocźinki też tu! — Hacź runje bě hłowny pſchednoſchk k. ſtud. direktora Wicźaſa-Stollbergſkeho wuwoſtacź dyrbjał, wobſchěrneho ſaſtojnſkeho dźěła dla, bě macźiſny ſa wuradźowanja telko, ſo bě hižo poſdźe, prjedy hacź ſkónczichmy. K. hudźbny direktor Bjarnat Krawz bě nam to a tamne prajił wo literarnych ważnoſcźach a nuſnoſcźach a nadrobnje běchmy ßo ſaběrali ſe praſchenjom ßerbſkeho muſeja. Po ſhromadnym ſpěwje ßo roſeńdźechmy, pohladnywſchi hiſchcźe ras na kraßne ßerbſke wobraſy dokoło wokoło. Bě tam mjenujzy rjana wuſtajenza wobraſow pſchihotowana, kotreż je molował k. moleŕ Krauſe-Oſten; ſchtyri dalſche wobraſy běſche William Krauſe molował. Serbſke domy a ſtatoki, ßerbſke holicza a woblicza naß ſ wobraſow ſtrowjachu. So by ßebi prawje wjele Sserbow, też Sserbowkow — a ſ tutych tam też běchu někotre — tute kraßne wobraſy wobhladało! —

W **Noßacźizach** ſpominachmy hromadźe ſ politiſkej wyſchnoſcźu na 31lětne ßwěrne ſkutkowanje naſcheho ſtawnika k. Ernſta Kocha. K. hamtſki hejtman von Burgsdorff bě ſe ſaſtupjerjom hamtſkeho hejtmanſtwa pſchijěł, k jubilarej pſchepodacź cźeſtne wopißmo. W pſchitomnoſcźi wſchěch tſjoch měſcźanoſtow ſtawniſkeho wokrjeża, kotreż runje zyłu naſchu woßadu wobmjeſuje a woßadneho fararja wěnowaſche wón k. Kochej wutrobne ßłowa pſchipóſnacźa a dźaka a pſchepoda jemu, ſa dalſche dźěło a ſa žiwjenje ſbožo pſchejo, cźeſtne wopißmo. Pſchitomni ſaſtupjerjo gmejnow a woßady jemu tohorunja wutrobne ßłowa dźaka a dobre pſchecźa ſa dalſche dźěło wuprajichu. K. Koch, kiž je telko lět ſwjeßelaze a ſrudźaze podawki cźłowyſkeho žiwjenja najßwěrniſcho ſapißował, je dźě też ſ wutrobu na wſchěm dźěl brał. K. Koch, kiž bě nimale tak dołho też ſ měchi pacźerjom a też wjazy lět ſ zyrkwinym prjódkſtejerjom, cźini nětkle hiſchcźe wſchě dźěła zyrkwine. Wón też ßwěru naſche kopjeńko cźita.

Drježdźany ßu ważny pſchidobytk cźiniłe. Snata firma knihikupſtwa „Juſtus Naumannſche Buchhandlung“ je pſchiprawiła evangelſku wupožcźowarnju knihow. Knihownja ma mnoho dobrych knihow a to woßebje evangelſkich; mjes druhimi dźiwa na wſchě knihi, kotreż ßo ſ bjesbóžnym hibanjom ſaběraja. To je ſwjeßelaze. Ssu dźě tola knihi pſchezo hiſchcźe drohe hacź runje bu płacźiſna ſnižena.

Liſtowanje: K. w B. ſa Jubilate. — K. w Kr. ſa Cantate.

Samoltwity redaktor farar Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ twokm. ruk. w Budyſchinje.
Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pjenježkow.

Čišło 16

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

1 8. APR. 1932

BAUTZEN

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewj će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 17. haprleje 1932 Bautzen

Njedźela Jubilate.

Psalm 73, 23—26. „Dha wschak wostanu pschi tebi . . .“

Sswjate jczenje na młode jutry jkónczа Sbóžnikowe žłowa: Sbóžni žu cźi, kiž njewidźa a wschak wěrja. Tale žada je nam nóznje troschtowaze žłowo Boże, žwětej pak je pschezo jažo žměschny schpruch. To na tym leži, so wjele ludźi jenož ſ tym liczi, schtož maja psched žwojimaj woczomaj. Hdyž njewidźa Boha, praja, so žadyn Bóh njeje; hdyž nimaju paradisowe wobstejnosczе, wužmeschuja tych, kiž do kražnosczе Božeho kraleſtwa wěrja.

My pak žměmy pschezo jažo prajicź: Nam człowjekam žo ſda, kaž by njeprawda dobyła, a žwěrni czíſchi ludźo bychu podleżeli; ale to wěrno njeje. Nascha wěra je dobycze, kotraž je tež žwět kschiwdźenja pschewinyła. Dha wschak wostanjemy pschi Bosy: Bóh naž dźerži, Bóh naž wodźi, Bóh naž napoželedku ſ czeſczu horje wosmje.

Ssmjercź knježi na zyłym žwěcze. Synſki czaž je nam dołho žiwjenje w pschirodźe sadźeržak. Dha wschak sapocznje Bóh tón Knjes ſ wožiwjazej mozu semju sbudźicź a czopłe dny budźa naž bórſy wokschewjecź. To drje wěmy, so je tu a tam jena symna nóz połojzu nalětneho žohnowanja sniczіła. A kak wjele człowjekow pada w kczéjazej młodosczi psched naschimaj woczomaj. Dha wschak žmémy we wěrje prajicź: „Ty žy, Božo, nasch wutrobny dźěl a mój dźěl“.

Hlaj, ty wostanjeſch na njewěſtym podłožku ſtejo tak dołho hacž žo na někajke widomne kubła ſpuſchczeſch. Džakowanemu Bohu, maſch žwój wschědny khléb, móżeſch žo hibacź, žy hiſchcze ſtrowy. Ssnano khwaliſch ſ wutrobu Božu žmilnosczź. Ale potom hakle, hdyž niczo wjazy nimaſch hacž Boha žameho, narodźi žo połna wěra.

Tohodla wjedźe naž Bóh luby Knjes do czёmneho doła, ſo njeby nam niczo wostało hacž wón žam, tón jedyn. Ty žměſch jeho ſa ruku wjacź. Wón cźe wodźi, runje tež tam, hdźež žam njeby ani kroczałki dale namakał. Po žwojej radźe wón naž wodźi, husto doſcź dźiwnje, ale ſbóžnje.

Lohzy žo ſtanje, ſo czёmny doł na zyle druhim kónzu wopuſchczimy hacž běchmy žebi wotmyžlili. Dha wſchak žmy po prawym puczu pokroczowali a žmy žebi dobry dźěl wuſwolili.

Tuž njech kóždy praji, žlubi a wuſnaje:

Ja njewopuſchczu Boha,
Bóh njewopuſchczi mje.
Wón žam wſchak prawa dróha
Pſched wſchitkim bludom je
A ſkiczi ruku mi
Kaž wodnjo tak tež w nozy,
Mje ſdźerži w žwojej mozy
Tu wſchudźom na žwěcze. Hamjeń.

Próſtwa wo prawe duchowne ſjednoczenſtwo ſ Bohom!

Hdyž njepſchecźel ſły, hrožo
Móz žwoju pokaže,
Njech twoja, luby Božo,
Naž ruka ſchkituje.
Sczіń w naſchich wutrobach
Ssej trajne wobydlenje,
So měli wokſchewjenje
A troſcht w wſchěch czerpjenjach.

Móz twojoh' ducha duje
Njech pſche wſchě wožady!
Hlaj wěra popuſchczuje,
Spar zyrkej nakaſy.

Nam, Knježe, pomhaj tu
S tych hrěchow cžěmnej' nozy
A daj nam nowe mozy
We wschitkim bědženju.

Ach, Knježe, žam wot žebje
Hlaj, cžłowjek myli žo,
Tuž daj sroscž naš do tebje
Tak prawje hłuboko.
Psches Khrysta sašłužbu.
Tak drohо wukupjeni,
Bycž s tobu sjednocženi, —
Je wjetsche sbože tu?

Mój Božo, twoja hnada
Wschě ludy wobpschimnje,
A twoja dživna rada
Nam wschitkim pomhacž chze!
Tak chzył nětk žmilicž žo,
O Jesu pschekrašnjeny,
So by, schtož sabludžene,
Ssej past'rja nam'kało.

Ssy, Jesuže, tež na mnje
Tam cžerpjo spominał,
Skutk wumóženja sa mnje
Na kschižu dokonjał.
Daj prawe pósnacže,
So hłubje pohladamy
A něschto sacžuwamy
Wot twojej' luboscže.

Jow žobu sjednocženi,
Tež móža nadžecž žo,
Tam widžecž pschekrašnjeni
Twoj' mile wobliczo.
Tuž horje k njebježam,
Hdyž sbóžni s jandželemi
Cže khwala s kěrluschemi,
O Knježe, pomhaj nam. H. B.

Evangelszy martrarjo.

Niz s dawnych cžašow, ně s nascheho cžaša. Hewak běchmy swucženi njecžłowjeństwo a žadławosecž pytacž w sanžděnych cžašach. Nasch cžaš naš roswucži, so žmy žebi psche nadobnje myšlili wo cžłowjekach.

Po powěsczach, sa kotrež žo rukuje, stawa žo scžěhowaze w naschim cžašu, w tutych dnjach:

Dóńt tych 30 sapóšłanych a w jastwach pschebywazych evangelskich a němskich duchownych w Ruskej je žobu sapišany na tych stronach stawisnow, na kotrež je Ssowjetruska sapišała swoje najsrudnische a najbolostnische skutki. Psched něschto cžašom je jedyn s nich, duchowny Erbes je žydleschczow pschi rězy Wolga, wumrěł, a to tohodla, dokelž bě mozow sbył a wošłabnjeny tyfušej podležał. Daloko wot wošady, we wuhnanstwje, je swój row namakał.

Druheho duchowneho žu žadławzy w jastwje martrowali, so bychu jemu wusnacže wunusowali a jeho tak do wuhnanstwa póšłacž mohli. Wón dyrbjesche 7 dnjow a 7 nozow we swojej jastwowej komorzy stejecž a bjes spanja bycž. Tak husto hacž žo swjesy, jeho bijachu a sašo stajichu. A kónz tuteje martry bě, so jeho sašudžichu a do sibirskich lěšow na dželo póšłachu. S druhimi wuhnatymi dyrbi tam sa kóždy džeń postajenu liczbu schtomow — 39! — popuschczecž. A pschi džele dyrbja tam wosy wuhnacži hacž k wutrobnu w žněsy stejecž. A pschebytk abo „bydlenje" tutych wobohich je drjewjana baraka, kotraž je pschepjelnjena s cžłowjekami a jara sanjerodžena. A jědž! Tuta bywa džeń a hubjenscha! Khlěba žamo hižo pobrachuje. Pod tajkimi wobstejnoscžemi žo njedžiwamy, so žu duchownemu nosy hacž k žiwotej sacžekałej.

A cži druzy!? Jich dóńt žnadž je hischcže hórschi w jich wuhnanstwje a w jich jastwje. Naležnoscž je najnusnischa sa wschěch evangelskich a sa zyku Němsku, žo wo to postaracž, so bychu tuczi wosy s jich hubjenstwa byli wumóženi. A tu móže kóždy něschto cžinicž: Jich wobsamknycž do wěrjazeho, žwěrneho dobroproschenja.

A kaž tuczi, cžerpi jich tam telko druhich. Haj:

Sły stary njepscheczel
By rad naš pózrjecž chzył,
Wón jara mózny je
A ma doscž ležnoscže,
Tu psches njoh' nichtó njeje.

Ale pak:

Wón njeschkodži pak nam,
Bóh žudži jeho žam,
Joh' žłowczko pobicž móže.

Sažonamakany paradis.

(Pokracžowanje.))

Modlitwa Martischez džěda bě měka pschemnoho žwědkow; bórsy powědachu wo njej po zykej wšy. Jenož tsjo njepowědachu wo njej s nikim, tež mjes žobu niz: Knjes hajnik, jeho žona a knjes wucžeŕ.

To žu žłóncžne wokomiki, hdyž žo dusche s Bohom setkaju a sa wschě cžašy wěrja, so wón je žiwy, so žłyschi a so wón je tón, wo kotrymž nam žwědczi žłowo Boże. W tajkich wokomikach rodža žo dusche k nowemu žiwjenju, wo kotrymž Knjes Jesuš praji: „Ja žym žiwy, a wy budžecže tež žiwi!"

VII.

Kak september tola nimo lecžesche! Ludžo to ani njepytnychu pschi pilnym džěle. Martischez džěd schraba žo spodžiwnje rychle s cžežkeje khoroscže. Kostelnez cžeta prajesche, so je jeho Boža a cžłowjeka luboscž žylnika. Wona žama měješche na tym wulki poddžěl. Pschetož tež hischcže, jako wjazy njetrjebasche w Martischez hětzy pschebywacž, bě wona wobstaranje jeje wobydleri wsała na žwoju staroscž na město Ssuchez cžety. Wbohuschku běchu do T...skeje khorownje dowjesli.

Kóžde ranje pschińdže Kostelnowa, sczini wschitko w domje, wobstara džěda, džěsczi a małe hospodarstwo a nawari na zyły džeń. Schaty płokacž bě pschewsała młoda Sabolowa, so by tak, hdyž hinak njemóžesche, położenje pschihotowała. Kostelnowa srjadowa žebi wěz tak, so móžesche rano bycž pschitomna, hdyž měješche džěd s džěsczomaj nutrnoscž. Cžitasche jim Swjate Pišmo; woni spěwachu a žo modlachu; potom běžesche Ondrischko do schule.

Tam mějachu džěczi knjesa wucžerja džeń a bóle lubo a cžinjachu wschitko, schtož jemu na wocžomaj widžachu. Ani sa žwět njeby žane schulu skomdžiło, najmjenje Ondrischko. Tutoho pschewodžesche knjes wucžeŕ kóžde popołdnjo domoj a žedžesche husto zyku hodžinu pschi džědu. Iluschka žedžesche jemu pschi tym na kolenomaj. Wona wuknjesche wot njeho pěkne džěczaze hróncžka, tež tajke wježelke wo pyschnej, žo naduwa-

zej žabje a druhe. S dźědom cžitaschtaj Sswjate Pißmo, a tu saßo bě tak, jako by byk knjes wučžeŕ se schulerjom.

Ondrischko ßo jara wjeßeleschе, so mějeschtaj ßo dźěd a knjes wučžeŕ rad. Dźěcźi khodźachu tohodla tak rad do schule, dokelž bě tam pschezo něschto nowe a shromadne. „To je nascha schula! Nascha by hańba była, hdyž ju njebychmy cžistu měli!“ by knjes wučžeŕ prajił. Abo: „To je nasche drjewo! My dyrbimy jo lutowacź, so by nam hacž do nalěcźa doßahnyło!“ Haj, woni mějachu ßamo shromadneho schulskeho pßa.

Bě pschiběžak ras, jako ßo deschcźowasche; tschepotasche se symu a bě hłódny kaž wjelk. Bě to runje, jako dźěcźi ßwacžachu. Skoro kóždy hólz sdźěli jemu wot ßwojeho klěba. Na druhi dźeń pschiběža wón saßo. Na tsecźi dźeń cžakasche hižo rano pschi sawrjenych durjach a shladowasche tak srudnje.

„Wěscże schto, dźěcźi? Chzemy ßebi jeho skhowacź. Njech nam schulu stražuje. Wón budźe nasch shromadny poß. Ssnadź jeho też shromadnje wocźehnjenmy.“ radźesche knjes wučžeŕ.

„Ale je tola tajki hrosny!“ wobarachu holcžata. „Pola Sabolez maju tajke tsi pěkne pßyczatka. Bychu nam rad jeneho dali!“

„Derje! Ale wy, holcžata, dyrbicźe małeho tulaka tak dołho se schule honicź, doniž ßo njewotwucži, ßem běhacź. Mi je jeho žel, hdyž tak proßy!“

„Wschak móżeja jeho hólzy precž honicź!“ wobarasche ßo maka Młynkez Dorka. „Woni dźě ßu jeho nawucžili ßem khodźicź. My njejßmy jemu khlěb dawake!“

„My jeho precž njepocźěrimy!“ da ßo Ondrischko ßlyschecź.

„Ně, my niz!“ saklincža to shromadnje. „My chzemy jeho měcź!“

Tak dobuchu hólzy a pßyk ßmědźesche wostacź. Dachu jemu mjeno „Schpiczk“, dokelž mějesche hłowu a nóß schpiczatej. Schpiczaty bě wschak zyły; kóżda kóscź jemu stejesche. Ale wono ßo dopokasa, so mějesche mnoho pěknych poczinkow. Bě cžisty, poßkuschny, ßwěrny.

„My wschak ßebi jeho wukormimy!“ rjekny knjes wučžeŕ, a wón mějesche prawje. Schpiczkej bě derje pschi tutym shromadnym wjednistwje. Wón dostawasche khlěb, kaschu, běrny, tu a tam kusk mjaßa a koscźi. Ferduschez hólzy, kotsiž pódla schule bydlachu, noschachu jemu też poliwku a wóßmuż, haj druhdy też mloko, kaž by macź byka dobreje wole. Haj, Schpiczk ßo kormjesche, bu ßamo kulojty. Wón mějesche schěru ale kaž židu mjehku kożu, nóß pak cžorny, a wuschi stejeschtej jemu, hdyž by jej nastajał, kaž maky tigr. Nětko ßo też wjazy holzy ßa njeho njehańbowachu. A kelko kuskow móżesche! Kóżdy dźeń něka jki nowy! Najbóle ßo dźěcźom lubjesche, so wón wschitko, schtož jemu cžiskachu, pytasche a pschinoschowasche. Haj po cžaßu by ßamo to, schtož bychu wonkach ležo wostajiłe, pschinjeßk a na schulski próh położił. Ras ležachu tam ßamo schtyri mězy. Dźěcźi chzychu jeho też ßobu domoj bracź, ras tón, ras tamny, ale to njeßmědźachu.

„Schpiczk ßłuscha nam wschěm. Wón je schulski straźnik. Wy byschcźe jeho saßo nawucžili wokoło běhacź a proßycź. Bórsy by wón po wßy dom wot doma khodźił, a to by ša naß haniba była, by-li wjeß powědała, so my njesamóżemy ani jeniczkeho pßa sežiwicź a so ßmy do wßy tajkeho dwělomneho wobydlerja pschiwabili. Wón by dyrbjak ßo wupokasacź, w kotrej wßy je ßo narodźił, hdźe jeho nan ßłuscha, so by mohł dostacź wjeßnjanske prawo.“

Dźěcźi buchu mjenujzy krótko na to wo měschczanstwje a a wjeßnjanstwje roswucžowane, a tu móżesche jim knjes wučžeŕ na pschikładźe Schpiczka tak lohzy wujaßnicź, schto wjeßnjanske prawo je, schto do lěpschinow poskicźuje a schto ßebi jo njemóże dobycź. Wschitke dźěcźi to srosumichu, ßamo mały Ondrischko rosestaja dźědej, schtož běchu nawuknyke.

„Widźisch, ßynko“, rjekny dźěd, „tak je to na semi tak kaž w njebjeßach. Tohodla praji Knjes Jesuß: „Jeli so schtó s noweho ßo njenarodźi — mjenujzy sa njebjeßa — njemóże wón Boże kralestwo wohladacź.“ Jenož cźi, kotrymž je wón móz dak, bycź Boże dźěcźi, maja měschczańske prawo w nowym Jerusalemje.“ (Pokracžowanje scźěhuje.)

Njechasch ty?

Njechasch ty, hdyž ßo tak rjenje
Zywjenje cźi poskicźi?
S łužow pytasch wokschewjenje,
Zórko pak je w bliskoscźi.

Njechasch ty, hdyž, kaž ta pata,
Jesuß wabi lubosnje?
Tyßazam s nim wotewsata
Zyła hřeschna cźeża je.

Niczo, nichtó njem'że tebi
Wěczne kubła narunacź,
Kotrež sechze tam pschi ßebi
Jesuß wumóżenym dacź.

Komdźenje jow ßwětnych dźěcźi
Wěczmu schkodu pschinjeße,
Tam pschi morju hmady ßwěcźi
Jaßnje Boże ßlubjenje.

H. B.

Spomożerske dźěło.

W domje „Bethlehemstift Neudorf“ wuhotowa krajne sjednoczenstwo evangelskich młodych holzow Saksheje w měrzu „ßwobodny cžaß“ — Němz praji „Freizeit“ — ša młode holzy. Tutón trajesche dwě njedźeli, a 45 holzow tam běsche. Wone mějachu tam nimo snutskowneho natwarjenja a wědomostneho wudospołnjenja a swonkowneho poßylnjenja też tu woßebitu radoscź, ßo wokschecwicź móz na kraßnych wobrasach, kotrež jim Rudne hory w ßněsy poskicźachu.

W tutych dnjach wot 17. hacž 25. haprleje ßu tam młodźi mužscy shromadźeni, so bychu tajki woßebity cžaß wužili ßebi a druhim k spomoženju.

Wot 1. meje hacž do 10. junija budu tam žónske pschebywacź, kotrymž je wokschewjenje a wocžerstwjenje nusne. Wo tute dyrbjachu ßo žónske towarstwa postaracź. Kotraž s nich chze, móże ßo tam wobdźělicź na hodźinach ša schicźe, też móże ßebi pod dohladowanjom schaty a drastu shotowicź. Tohorunja směja tam wone składnoscź, ßo we warjenju wudospołnicź.

Dźeń 12. junija pschijědu tam pomoznizy a pomoznize s Božich ßłužbow ša dźěcźi, kotsiž tam hacž do 25. junija wostanu.

S tuteje krótkeje rosprawy spósnajemy, so ßo wjele cžini a tak wjele ßo cžini. Wscho je dźěło, kotrež chze pomhacź, we tutym cźežkim cžaßu wobstacź; tohodla ßo prózuje, młodych a starych cžłowjekow snutskownje — haj pschede wschěm snutskownje — a swonkownje wuhotowacź ša žiwjenje. A wscho tuto dźěło pokhadźa s kscheścźijanskeje luboscźe k bližschemu; tuta ßłuži s nim jenotliwemu cžłowjekej a s tym saßo ßwójbam, haj cyłemu ludej. Pschetoż schtoż nam nusne je, je to, so mamy w naschim cźežkim cžaßu tajkich niz jeno swonkownje, ale pschede wschěm snutskownje wuhotowanych wojowarjow.

Sdobom ſ tutych ryncžtow tež ſpósnajemy, ſa cžo tu tutón dom a — runje tak druhe podobne — je. Kak je wón dobrotow połny. A kak ſ njeho ßo rosliwaja rěki luboſcže do zyßeho kraja.

A k tomu hiſchcže dwoje: Njedlijmy ßo, hdyž mamy ſkładnoſcž, ßo na něcžim podobnym wobdžělicž móz, ale wužijmy tutu ſkładnoſcž. Schtó hiſchcže ßobu njebě, njemóže ßebi myßlicž, kelko woßebiteho a dobreho tajki ſhromadny pſchebytk dawa. — A to druhe: Njekomdžmy ßo, hdyž Snutskowne miſßijonſtwo abo jeho wotdžěle a podžěle wo pomoz proſcha, ale pomhajmy!

Zyrkej a ſtat.

Sserbſki ſtipendium ſakſkeho krajneho konſiſtorija ſa bohoßłowzow ſa tutón ſemeſter je wupißany. Wón wucžinja 300 hr. Próſtwy maja ßo hacž do 1. junija pola krajneho konſiſtorija wotedacž.

Wukrajina. Doſcž naſchich pólnoſchěrych ju ſnaje a tež mjena kaž Maniava, Carvanica, Tlumacz. Tam naſtawa a pſchibywa evangelſko-lutherſke hibanje. „Tu ſapocžnje ßo woprawdže reformaziſki cžaß!“ tak wuſna farař w prědowanju, kotrež tam měješche pſchi ſapocžatku tak mjenowaneho modleŕſkeho tydženja. Tute tam Lutherſzy wotměwaja; woni tam tež ßu ſałożili „Wukrajinſko-lutherſku miſßijonſku radu.“ Tuta tam a ßem w kraju tajke „modleŕſke tydženje“ wuhotuje. Pſchi tym podpjera ju ſjednocženſtwo „Evangeliſcher Gottesкaſten.“ — Tu maſch hnydom dopokas, ſo je twój dar, kotryž do kelkty ſa „Boži kaſchcž“ da, ßobu ſ reformaziſkim dźěłacžerjom. — Hdyž je něhdže tajki tydžeń, pſchińdu bórſy druhe gmejny a proſcha, ſo by ßo tež pola nich wuhotował. Katolſka zyrkej ma tuto hibanje ſa wulki ſtrach. Wona je pſchecžiwo njemu wuhotowała „miſßijonu pſchecžiwo kezarjam“. — Pſchi tym potajkim my Lutherſzy ſaßo ras ſhonimy, ſchtó ßmy: kezarjo! — Runje tohodla je naſch nadawk, kiž my chzemy Lutherſzy bycž, ſo ſa tuto reformaziſke hibanje ſtejimy a jo podpjeramy ſ dobroproſchenjom a ſ darami. Pſchetož pſchezo wjazy a wjazy pſcheſtupi jich tam k evangelſkej wěrje. A woßebje hnujaze je tež, ſo ßo tute „modleŕſke tydženje“ ſkónczeja ſe ßwjecženjom Božeho wotkaſanja pſchi wobdžělenju jich wjele. — Boże wotkaſanje! So njebychmy my Evangelſzy tu w domiſnje reformazije woliwknyli ani we ßwojej wěrje ani we ßwojej luboſczi, kotraž pyta a namaka w ßwjatym wotkaſanju toho, kotryž je naß tak lubował, ſo je ßo ßam ſa naß nak: Jeſußa Khryſtußa. So my ßmy w tutym ſtraſche, wo tym njeczińmy ßebi cžorne běłe, ale hladajmy ſ wocžinjenymaj wocžomaj na pucže, po kotrymiž ßmy duzy do woliwknjenja a tak do ſahuby!

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Sserbſka hłowna prědarſka konferenza bě ſa ſchtwórtk 7. haprleje ßerbſkich duchownych do Sserbſkeho Domu ſwołała. Nimale wſchitzy běchu tež pſchiſchli. Kak nuſne je, ſo ßo konferenza huſto ſkhadźuje, a ſo ßo wſchitzy wobdžěła, widžimy ſ toho, ſo jednanja, kotrež ßo dop. ¾10 hodž. pod wjedniſtwom k. wyſchſcheho fararja Sarjeńka ſapocžachu, hacž pſches połdnjo trajachu. S nich njech je tu to a tamne naſpomnjene. Pſchede wſchěm pſchednoſchk. K. farař Tyſcheŕ pſchednoſchowaſche nam wo ważnych a cžežkich wězach ßerbſkeje rěcže, mjenujzy, kak mamy nałożowacž twórby: bycž, bywacž, měcž, měwacž, ſtacž, ſtawacž a wo dalſchim, ſchtož ſ tutym ſwißuje. Pſchednoſchk bě jara jimazy a k. farař Tyſcheŕ ſaſtupowaſche ßwoje ſtejniſchcžo ſe wſchej raſnoſczu. Drobniſcheho tu podacž, njeje tu měſtna, hacžrunjež by jara ſajimawe a powucžaze było. Woßebje bychu drje ßo Sserbja naſtróżeli ßwojeho njeßerbſkeho „wordowacž“ a ßo jeho woſtajili, a rad lubje nałożowali ryſy ßerbſke twórby. Cžehodla prajicž: „To njewordowa lěpje“, hdyž to tola zyle jednorje prajiſch: „To njebu lěpje“. Žiwa rosmołwa ßo wutwi, kotraž pokaſa, ſo njeje hiſchcže wſcho rosjaßnjene, kaž to tež ßerbſke rěcžnizy a ßłowniki wobßwědcžeja. To a tamne ßo tu ſaplecže, n. pſch. hacž je po ßerbſku prajicž „zyle“, na pſch. „zyle“ dobry, a wón je wjeß „zyle“ ſniczik, abo hacž maſch ſa „zyle“ prajicž „cžiſcže“ abo hiſchcže hinak. My mamy „zyle“ ſa ßłowjanſke prajenje; n. pſch. hdyž naſche powědancžko „Saßonamakany paradis“ cžitaſch w ßłowakſkej rěcži, w kotrejž je jo Khriſtina Royowa ſpißała, nadeńdžeſch njepſchestawajzy „zyle“. Tež wo wliwje ludoweje rěcže a grammatikarjow, t. r. tych, kiž rěcžnizy pißaja, na rěcž a jeje ſdžerženje a wuwicže porěcžachny a ßo tu ſa ßrjedźny „ſłoty“ pucž rosßudźichny. K. fararjej Tyſcherjej běchny dźakowni, ſo bě nam ſ tutej macžiſnu poßłużił. — Wobſchěrnje ßo tež ſaběrachmy ſ praſchenjom: „Sserbſki doroſt“, woßebje we wucžerſkim a duchownſkim ſaſtojnſtwje. Wucžerjo pſchezo hiſchcže pobrachuja a ſchulerjo, kiž ßo na wucžerſtwo pſchihotuja tež; bohoßłowzow mamy jich w tu khwilu doſcž; běchu tola ſcheſczo loni na ßerbſkim ſeminarje a někotſi chzedźa ßo hiſchcže pſchidžělicž. Łupjanſke farſke měſtno drje ßo bórſy wuprózdni, dokelž ßo k. farař Rjencž do Barta pſcheßydli, tola by móżno było je wobßadźicž. A ſo by ßo bórſy wobßadźiło, mamy wſchelakich pſchicžinow dla ſa nuſne. Hubjene hoſpodarſke wobſtejnoſcže ßu tež tu na tym wina, ſo ſtarſchi njemóżeja ßwojeho hólza na ſchulu dacž, ſo by ßo ſa wucžerſtwo pſchihotował. A tež hewak ſa podpjery ſtudowazych doßahazych ßrědkow nimamy. Dobrocželjo, kiž chzyli dwójzy ſpomożny ſkutk cžinicž, maja tu hiſchcže mnoho ſkładnoſcže pomhacž: woni pomhaju ſ tajkim hajicž nabożinu a Sserbſtwo. — Sserbſkich nabożnych ßwjedźenjow njeje w poßlednich lětach wjele było. Lětßa lubja ßo nam wſchelakore, tak w meji w Porſchizach ßwjedźeń Snutskowneho Miſßijonſtwa, we Wóßlinku tajki ſa Swonkowne Miſßijonſtwo a we Bukezach a w Michalſkej woßadže tajkej ſa Guſtav Adolfſke towarſtwo, w Bukezach ſa Lubijſki a w Budyſchinje ſa Budyſchſki wokrjeß. Mamy tola lětßa tež dwójne Guſtav Adolfowe wopominanje: 1632 wumrě kral Guſtav Adolf w bitwje pola Lützena a 1832 ſałoži ßo tam Guſtav Adolfowe towarſtwo. — Ssmy my wſchitzy tež hižo ßwój dźeßacžnowar abo ßwoje dźeßacžnowarje darili do milijona dźeßacžnowarjow, kotrež chze Guſtav Adolfowe towarſtwo hacž do ſeptembra tuteho lěta ſwjeſcž? Kaſchcžiki ſteja na kóždej farje a tež druhdže ſa to. — To jenož něſchto ſ wobſchěrneho dnjoweho porjada, na kotrymž nimo toho hiſchcže ſtejeſche: „Pomhaj Bóh“, „Bibliſki Pucžnik“, „Wottorhanſka protyka“, wſchelake pjenježne należnoſcže a druhe. Wón je ſdobom namołwjenje, ſo bychu na ſhromadźiſnu po móżnoſczi wſchitzy fararjo porjadnje pſchikhadźeli. — Sabycž nochzemy, ſo mějachmy pſchi tutej ſhromadźiſnje ſkładnoſcž, ßebi bliže wobhladacž rjane ßerbſke wobraſy molerjow Krawſy a Krawſy-Oſten, na kotrež běchmy hižo ras ſpominali. Nadźijomnje je jich mnoho tutu ſkładnoſcž wužiło, ßebi něſchto rjane ßerbſke wobhladacž, a ju hiſchcže wužije. Cžitamy runje we „Sserbſkich Nowinach“, ſo je wuſtajeńza hacž do njedźele 17. haprleje podlěſchena, a ſo je kóżdy dźeń wot 11 hodž. hacž do 3 hodž. wotewrjena.

Liſtowanje: K. w Hr. ſa Cantate.

Samołwity redaktor farař Wyrgacž w Noßacžizach. — Cžiſchcž a nakład Ssmolerjez knihicžiſchcžerńje a knihańje, ſap. dr. ſ wołm. ruk. w Budyſchinje. Wukhadźa kóżdu ßobotu a płacži ſchtwórcžlětnje 108 pjenježkow.

Čišło 17

Bohaj Bóh!

Lětnik 42

25. APR. 1932
BAUTZEN

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje — 24. haprleje 1932 — Bautzen

Njedźela Kantate.

Jan. 5, 25—29.

Jutrowny čaß — wjeßoły čaß. Ssmjercź je pózrjeta do dobycza. Hdźe je, ßmjercź, twoje žahadło? Hdźe je, hela, twoje dobycze? Ssmjercze žahadło pak je hrěch a hrěcha móz je sakoń. Ale Bohu budź dźak psches naschego Knjesa Jesom Khrysta. Horjestacze naschego Knjesa w tutym čaßu wopominamy. Hižom mjena njedźelow wupraja, so je wschudźom wjeßele a radosćź. A tej stej tam, hdźež je wěra. Je nascha wěra dobycze, kotraž je ßwět pschewinyła? Je jeho dobycze nasche dobycze? Możemy ßo ſ Pawołom praschecź: Hdźe je, ßmjercź, twoje žahadło? Hdźe je, hela, twoje dobycze? To je khrobłe praschenje. Dźenża je nusne. Pschetoż hdyż dźenża ßo nadběhi činja pschečźiwo kschesćźanſtwu, dha woßebje pschečźiwo horjestaczu naschego Knjesa a naschemu horjestaczu. Na nim wotpočźuje kschesćźanſtwo. A tajkich trjebamy, kotsiž ßwěrni wostanu a w ßrjedźischczu kschesćźanſtwa steja, njech je jich tež jenoż mała čźrjódka.

Sslyschmy hischcze jenu jutrownu powěsćź: Morwi budźa hłós Ssyna Božeho ßłyschecź.

1. Tón Knjes ma žiwjenje ßam we ßebi — my niz, hladajmy, so bychmy jo dostali.
2. Tón Knjes budze ßudźenje dźeržecź, hladajmy, so bychmy pschihotowani byli.

Cźłowjekej je postajene wumrjecź a potom ßudźenje. Wón budze samołwjenje wotpołožicź dyrbjecź wot ßwojich słowow a skutkow. Tajke słowa njemóżemy se ßwjateho pißma wuschmórnycź, tak rady hacź by to někotryżkuliż činił. Daloko a schěroko je tež mjes kschesćźanami měnjenje rosschěrjene, so je se ßmjercźu kónz. Wot ßudźenja niczo wědźecź njechadźa. Jenoż to chzedźa pschidacź, so ßo hižom na semi ßudźenje na cźłowjeku wukonja. To je wurunaza prawdosćź. Ale mamy jaßne ßwědczenja pschečźiwo tajkim nahladam. To je pschirunanje wo bohatym mužu a khudym Lazaru, to je wopißanje ßuda, kotryż budze cźłowjeski Ssyn dźeržecź, hdyż pschińdze we ßwojej kraßnosći, a to słowo naschego teksta: A póńdźa won cźi ßami, kiž ßu dobre činili, k horjestawanju žiwjenja, kiž pak ßu sle činili, k horjestawanju ßudźenja. Cźi jeni budźa sbóżni, cźi drusy satamani. To je hórka rěcź. Ale tón Knjes ßam je ju rěczał. A chzemy wěczne žiwjenje měcź, dźeržmy ßo ßwojeho Knjesa. Wón ma žiwjenje ßam we ßebi. Kak hubjeni ßmy my cźłowjekojo. My žiwjenje wot druhich dostanjemy. Njech teź w naschim žiwjenju čaß pschińdze, hdźež mamy na ßamßnymaj nohomaj stacź a ßo ßami sa ßo staracź, dha tola ženje sapomnicź njechamy, so žane žiwjenje ßami we ßebi nimamy. To ßo hižom pokasa, hdyż sthorimy. Wono ßo prascha, hacź budźemy saßo strowi. A wumrje cźłowjek, dha je sjawne, so žane žiwjenje ßam w ßebi njemějesche, hewak tola wumrjeł njeby. Tu žadyn ßrědk njeje k žiwjenju pschińcź hacź jenoż psches Jesuża. Wón je tón pucź a ta wěrnosćź a to žiwjenje. Wón je horjestawanje a žiwjenje. Wón je ßmjercźi nóz wsak, žiwjenje pak a njesachodnosćź na ßwětło pschinjeßł. Tu leži cźłowjek morwy a skaženy, morwy w pschestupjenjach a hrěchach. Je wěrno, je rjany row, w kotrymž leži. Je jara moraliski cźłowjek, dobry měschcźan, kiž ras wusnamjenjenje dostanje, pschetoż wón je tak dobry. A tola je jeho wutroba hnadyprózdna, njeje žadyn Khrystuß w jeho wěrje, nima žanu luboscź k Bohu. Wy widźicze, w kotrym rowje wón leži — morwa duscha w poskoczanym rowje. Psches mózne słowo roschczěpi ßwjaty Duch row a sniczi jón. Khrystußowa ßmjercź je ßmjercź ßamoprawdosćze. Kschiž roskama rowy ludaczłnosćze, swonkownosćze a ßamoprawdosćze. Tam leži morwy cźłowjek, kiž ßo we ßwětle sjewi. Hischcze njeje psches hnadu žiwy sczinjeny, ale wě, so w rowje ßwojich hrěchow leži, a to je to prěnje, schtoż ßwjaty Duch cźini, so by jeho k ži-

wjenju pschinjeßk. Myßlimy ßebi, so je cžlowjek wumrjeł a kaž druſy na wulkim pohrjebnischczu, měſtnje ſemrětych pokhowany. Jandžel jeho wopyta, a pſches dótknjenje ßmilnoſcže ſapoczßnje žiwy bycź. Mózecže ßebi prěnje ſacžucža tajkeho cžłowjeka myßlicź, hdyž ſapoczßnje dychacź? Leži w kaſchczu, jemu je wſcho tak wuſke. Leži ßnadź hižom dwazeczi lět w kaſchczu, ale tajke ſacžucže hacž dotal měł njeje. Hdyž mohli wo pſchijomnoſczi rěczecź tam, hdžež žane žiwjenje njeje, mohli prajicź, ſo je zhle ſbožowny byk. We wokomiku pak, hdžež žiwjenje ſaßo ßo ſapoczßnje, ma cžucže wuſkoſcže a ſaduſchenja; žiwjenje njemóže ſnjeſcź, tak hromadžeſmjeczene bycź, a wozucženy ſapoczßnje po wußwobodženju łojicź. Spyta ſ napinanjom wſcheje mozy wěko kaſchcža ſběhnycź. Kajke wołóženje ja njeho, hdyž je pſchětwata deſka puſchczika. — Tak je bjes Boha žiwy cžłowjek pſchi woßwjeczenju ßabata, pſchi ßwětnej myßli a w jeho ſkupoſczi zyle ſpokojny hacž k tomu wokomikej, hdžež Bóh jeho wubudźi; nětko je jemu, žiwemu, hrěch row. Wón je jara njeſbožowny a ßo prózuje, ßwojemu hubjenemu położenju cžeknycź. Luby cžitarjo, jenož jedyn ßrědk je, žiwjenje doſtacź, njenujzy wěra. Pſchezo wěrne woſtanje, ſchtož je Jeſuß pſchi Lazarowym rowje rěczał: Schtóž do mnje wěri, budže žiwy, hacž wón runje wumrje; a ſchtóž je žiwy a wěri do mnje, tón nihdy njebudže wumrjecź. Hladajmy, ſo bychmy wěru a ſ njej žiwjenje doſtali.

2. Ale ßo wě, ſo bychu to jenož próſdne ßłowa byle, tež najrjeńſche wuprajenja wo wěrje, hdyž njeby něſchto realne, něſchto wěſte ſady teho ſtało. A to je ßudženje. A je jemu nóz dał, tež ßudženje dżerżecź tehodła, ſo je cžłowjeſki ßyn. Cžehodła ßu cžłowjekoju dżenßniſchi dżeń tak ſwjeŕſchni, a je ſtejiſchczo zyrkwje tak ßłabe? Dokelž je mała cžrjódka, kotraž hiſchcže do ßudženja wěri, a khutnoſcź zyrkwje wulka doſcź njeje, na ßudżenje pokaſacź a ſe ßudženjom hroſycź. Kaž prjedy prajachmy, chzedża jenož pſchidacź, ſo ßo ßudženje hižom na ſemi na cžłowjeku wukonja. A móża ßo powołacź na Jeſußowe ßłowo: Schtóž do mnje wěri, njebudže ßudżeny, ſchtóž pak njewěri, tón je hižom ßudżeny, pſchetož wón njeje wěrił do mjena jenicžkonarodżeneho Syna Božeho. To je wěſcže tež ſko, hdyž cžłowjek do tajkeho ßudženja ſapadnje. Ale móże ßebi tola ſkerje hiſchcže pomhacź. Pſches pſcheměnjenje ßwojeje myßle móże nuſy wotpomhacź. Tu móże cžakacź a połěpſchowanje pſchezo ſaßo wotſtorcžicź. Je hiſchcže wjele khwile tomu. Stejimy pak pſched ßudnikom žiwych a morwych, potom ßmy, ſchtož ßmy a doſtanjemy, ſchtož ſ naſchimi ſkutkami ßmy ſaßłużili. Tu ßo niczo wjazy pſcheměnicź njehodźi. A nětko ßudź, luby cžitarjo, ßam, po ßwjatym pißmje, kotry nahlad je prawy. To njeje njetrjebawſche, ſo ßo pſchihotujemy ja ßudženje ſ bojoſczu a ſ rženjom, ſ pokutu a wěru. Ale pſchi tym wſchak ſapomnicź njechamy, ſo mamy Boha, kotryž pomha a Knjeſa, kiž tež wot ßmjercže wumóże. Kóždy na ßwojim dżěle njech ßo tež ja to ſtara, zyrkwi ſaßo khrobłoſcź dacź, ſo by ſe wſchej raſnoſczu wo khutnoſczi wěcžneho ßudženja ßwědczika. Pſchi tutej ßłużbje ju njechamy wobſkorżicź a hanicź, wjele bóle chzemy ſnjeſcź, ſchtož nam po jaßnych ßłowach ßwjateho pißma prajicź ma a ßebi to k lěpſchemu, k wěcžnemu žiwjenju ßłużicź dacź. Hamjeń!

Kantate, ſpěwajmy!

Po ßwojim hłoßu.

Knjeſa khwal duſcha, pój, dźakuj ßo ßwojemu Bohu!
Kedźbuj, ßłyſch, poßłuchaj Božemu ßwjatemu ßłowu!
Bóh chze to měcź, waž ßebi macžerńu rěcź!
S modlitwu cžehńmy ßwoj' dróhu!

Stworił je njebjeßa, ſemju, wſchě kónzy toh' ßwěta,
Kſcheſcženjo, ſpěwajcže Bohu dźak kóždy dżeń lěta,
Boha tuž khwal! Duch Boži we naß ßo pal,
So była wutroba ſhrěta!

W hubjenſtwje wulkim ßmy wſchitzy bjes Boha tu zyle;
Saſtaracź, žohnowacź naß wſchěch po duſchi a cžěle
Samóže Bóh! Ponižnje poruczmy wſcho
Bohu we ſymje a w lěcže.

Stworjenja ßwoje wſchě ſdźerži a ježiwi rady,
Jeſußa, Sbóżnika, dał je nam ſ luteje hnady
Njebjeſki Wótz! khwalena Jeho budź móz!
Woda nam ſmylki a pady.

Winojcži wjele ßmy Bohu ja wulkotne dary,
Sapłacžicź njemóżemy Bohu dołh wulki naſch ſtary.
Luboſcź Bóh je, wodawa hrěchi nam wſchě,
Pomoznik ſ nuſy je, ſ hary!

Wěrjazy ludo ty, ſpóſnajeſch dobrotu Božu?
Njebjeſki Wóczez naſch wjedże naß k wěcžnemu ſbožu!
Wopomni ſchtó, ſchtož cžinił „ja naß" je Bóh? —
Domiſnu ßwojim da k ſbožu.

Knjeſa khwal duſcha tu ſ cžełom tak ſtrowym na ſemi!
Cžěła móz, ſtrowoſcź ßmjercź ſahe pak poſdźiſcho ſlemi.
Bohu dźak, cžeſcź tam wjetſchu duſcha chze njeſcź
W njebjeſkim Jeruſalemje! J. W.

Snutskowne miſſionſtwo.

Tydźeń po njedźeli Miſericordias Domini bě ja Snutskowne a ja Swonkowne Miſſionſtwo Saſkeje hłowny tydźeń, tydźeń ſhromadneho dźěła a pſchihotowanja ja wulke wojowanja pſchecžiwo ſwonkownej a ſnutskownej nuſy, tydźeń rospra-wow a wuradźowanja wo dżěle a ſkutkowanju, kotrež bu hacž ßem dokonjane. Schkoda je, ſo njebě jich hiſchcže wjazy ſ luda a ſ kraja tam hacž runje bě tam wjele ſhromadżenych! Pſchetož wono je dobre a ſpomožne, ßo ſeſnacź ſe wſchej wſchelakej nuſu, kotraž je w kraju a ludu, kotruž na pſch. my tu na wßach w ßerbſkej Łużizy njeſnajemy; a tohodła my tež njewěmy, ſo tak wulka a kak wulka nuſa je. A wono je dobre a ſpomožne, pohladacź ßměcź a dyrbjecź do wſchěch hłubinow ſtyſka a ſrudoby a nuſy a cžěßnoſcže a wohladacź ßměcź a dyrbjecź wſchě ſtrachi a brachi w kraju a ludu, ſo by kóżdy wſchě ßwoje mozy napinał, ßebje ßameho wobarnowacź a druhim pomhacź. A wono je ſpomožne a dobre, ßo ſe wſchěm cžežkim a hórkim, tyſchazym a rudźazym w ludu ſetkacź a ſeſnacź tohodła, ſo bychmy ſpóſnali a wjedźeli, ſo mamy my pſchi wſchěm, ſchtož tež naß rudźi a tyſchi, tola hiſchcže bycź dźakowni, a ſo bychmy tež dźakowni byli a tutón ßwój dźak wopokaſali ſe ßłowom a ſkutkom Bohu Knjeſej, a to ſ tym, ſo ßobucžłowjekam pomhamy, pſchewinycź ſnutskownu a ſwonkownu nuſu a pſchětracź a wutracź w tutym cžežkim cžaßu.

A cžehodła je tutón cžaß tak cžežki? Cžehodła je tak cžežko, wſchě te cžeże ſnjeſcź, kotrež nam pſchihotuje, a wſchě te woporу pſchinjeſcź, kotrež ßebi wot naß žada? Tehodła, dokelž ßu ſnutskowne mozy woßłabnjene, khore, ſhubjene, ſkažene, ſnutskowne mozy wěry a nabožiny! A tuto ſchkodowanje je ßo rosſchěriło po zyłym kraju, pſches zyły lud. Hdyž bychmy my tu na wßach wſchě te cžeże a wſcho to tradanje měli a wſcho to pſcheſcžěhanje wěry, kotrež ßo druhdże jewi, — by to potom lěpje pola naß było hacž druhdże, t. r. bychmy my tu doſtojniſcho wobſtali jako kſcheſcženjo hacž druhdże druſy?

Wſcho to, ſchtož nětko tam w Drježdžanach žłyſchachmy a ſhonichmy a widžachmy, njemóžemy tu nadrobnje rospiſacź, pſchinjeſenny pak hiſchcźe to a tamne pſchi ſkładnoſcźi. Dźenža jenož ſ krótka to a tamne wuſběhnjemy.

Niz jenož žłyſchecź a cźitacź wo nuſy a tradanju mějeſche tam ſkładnoſcź, wohlada jo też chzyjo nochzyjo. S dwórniſchcźa, na kotrež žo wuhlo a briketty pſchiwožuja, jěſdžachu awta, ſ nimi pokładźene, ſo bychu je roswožowale po měſcźe. Tak huſto hacž wós wujědźe, běžeſche zyła cźrjódka dźěcźi ſ brjenjeſchkami ja nimi, ſo bychu na pſchemoh ſkakajo a khwatajo ſběrale kuſki, kotrež dele padachu. A njes dźěcźimi běhaſche tam ſtarz ſe ſchědźiwymi włoſami a ſe ſchědźiwej brodu a ſběraſche do žwojeho waczoka, ſchtož móžeſche doſahnycź.

A Drježdžany! Měſto je dyrbjało ſacźinicź wulku khorownju!

A potom we wſchěch tych wulkich ſhromadźiſnach! Nuſa žama a tute ſtrachi ſtejachu pſched nami! Ale, Bohu dźak, też něſchto druhe hiſchcźe! Kſcheſcźijanſka luboſcź! Kſcheſcźijanſka luboſcź, kotraž žo njeboji, žo na najwjetſchu nuſu ſwěricź a ſe najſtraſchniſchimi ſtrachami wojowacź. A tohodla też bjes dźiwa, ſo žo jej mnoho ſchlachcźi. Ssamo najwjetſchemu ſtrachej něſak ſwobaracź, je žo kſcheſcźanſkej luboſcźi — a njeſamjelcźmy! je žo powſchitkownemu ſpomožerſkemu ſkutkowanju — radźiło. Najwjetſchi ſtrach pak je: bjes dźěła bycź, niz ſaſłužbu měcź. W tym korjeni telko ſchkódneho ſa ſwonkowne a ſnutskowne žiwjenje cźłowjeka, jenotliweho cźłowjeka a žwójby, pſchede wſchěm pak młodeho cźłowjeka. A měſto Lipſk ma na pſch. žamo 15000 młodych wot 17 hacž 25 lět, kotſiž žu bjes dźěła a ſaſłužby. —

Něſchto budź hiſchcźe dźenža naſpomnjene. To: Njebychmy=li my w naſchim kraju měli dobrowólneho ſpomožerſkeho ſkutkowanja, pſchede wſchěm, njebychmy=li měli kſcheſcźijanſkeje luboſcźe k bliżſchemu a jeje ſkutkowanje, njeby wuprajicź było, kak wulka by nuſa nětkole hižo była a kak by žo hiſchcźe roswiła a wuwiła! Kak to?

W ſańdźenych lětach bě tak, ſo ſtat a politika pſchecźiwo dobrowólnemu ſpomožerſtwu, pſchede wſchěm kſcheſcźijanſkemu, ſtejeſchtej a pytaſchtej, jo wucźiſcźecź a wſcho tajke dźěło a jeho domy ſtatej pſchiſłužojicź. Na pſch. ecangelſke žmilne žotry njeběchu rad widźane; ſpomožerſke ſtazije, ja kotrež žo zyrkwine wožady ſtarachu, pſchewjachu politiſke gmejny abo ſtat. Nětk poczina to hinak bycź. Stat a politiſke gmejny žo wſdawaja tajkeho ſpomožerſkeho ſkutkowanja, njemóžeja wjazy! Njeſamóžeja wjazy wſchěch žwojich běbnych a khorych a potrjebnych a tradazych ſaſtaracź! Běda, njebychmy=li nětk dobrowólneje pomozy měli, njeby tu nětk kſcheſcźijanſka luboſcź była a ſkutkowała.

A prajmy žebi jenož a njeſamjelcźmy: So tu nimo kſcheſcźijanſkich ſpomožerſkich ſkutkow telko powſchitkownego dobrowólneho ſpomožerſkeho ſkutkowanja je, tak je ſtrony dźěłacźerjow na pſchikład, na tym je žobu wina kſcheſcźijanſka luboſcź k bliżſchemu. Dokelž wona dźěła a ſkutkuje, chzedźa a dyrbja tute druhe ſjednocźenſtwa to też.

Ale to njech je kaž chze. Derje nam a naſchemu ludej — a naſchemu ſtatej! — ſo tu telko dobrowólneho ſpomožerſkeho dźěła je!

Kak žo cźaſy a wobſtejioſcźe runje tu pſcheměnjeja, ſhonichmy hnydom w prěnjej wjecźornej ſhromadźiſnje Snutskownego Mißionſtwa, kotraž měješche wo rosdźělenju kollekty pokutneho dnja rosžudźicź. Buſchtej nam dwě wožadnej ſpomožerſkej ſtaziji — Gemeindepflege — mjenowanej, kotrež běſchtej prjedy Snutskownemu Mißionſtwu žłuſchałej, kotrejž bě pak potom politiſka gmejna pſchewjała, kotrejž byſchtej nětk žo ſhubikej a telko tradazych a běbnych a khorych w nuſy woſtajikej, — njeby=li kſcheſcźijanſka luboſcź jej ſaž pſchewjała a ſdźeržała. Sa to rad a lubje pſchipomoz pſchiſwolichmy.

A dozyła! Bohužel žłyſchiſch huſto, ſo do kollektow a też do ſběrki Snutskownego Mißionſtwa mało dawaja a niczo njedawaja, dokelž praja, ſo žo dary broja a wopak nałožuja. Zyła wulka ſhromadźiſna móže wſchěm darniwym a wſchěm njedarniwym wobžwědczicź, ſo naſche ſakſke Snutskowne Mißionſtwo je wſchej žwěru a wobhladniwoſcźu dźěła, ſo na pſch. dozyła móżno njeje, kollektu pokutneho dnja rosbrojicź, dokelž zyła wulka ſhromadźiſna, w kotrejž žu ſaſtupjerjo ſ zyłeho kraja, wo njej rosžudźi.

To jene dyrbjachmy ſ wobžarowanjom ſhonicź: kollekta nalětneho pokutneho dnja je lětža tójſchto mjenje wunjeſła hacž loni. Scźěhnk toho bě, ſo móže žo mjenje pomozy wudźělicź, hacžrunje bě nuſy wjazy hacž prjedy. —

Wo ſhromadźiſnach Swonkownego Mißionſtwa, wo kotrychž budźe wěſcźe knjes redaktor naſcheho „Mißionſkeho Poſoła“, kotryž tam bě, wobſchěrniſcho rosprawjecź, tu dźenža jenož naſpomnimy, ſo hłowny pſchednoſchk wo Herrnhutſkim Mißionſtwje jednaſche a ſo jón Herrnhutſki mißionſki direktor žam měješche. Kelko luboſcźe, woporniwoſcźe, žwěry a wěry je tola ſapiſane do ſtawiſnow 200lětneho ſkutkowanja tuteje małeje Bratrowſkeje Wožady Herrnhutſkeje! Spominajmy na nju a žwjecźimy jeje 200lětny jubilej mißionſkeho ſkutkowanja ſe dźakneje a ſ darniwej wutrobu a ruku žobu!

Saſonamakany paradis.

(Pokracźowanje.)

Běſche tam runje też knjes hajnik a knjes wucźeŕ pſchińdźe k tomu też hiſchcźe. Woni powědachu žebi hromadźe hiſchcźe dołho wo tutych wěžach. Knjes hajnik rjekny ſkóncźnje, ſo je rjana naſyma a ſo ludźo poczinaju běrny ſběracź.

„Też my mamy běrny žadźane!“ ſdychny žebi dźěd. „Je žadźecź žym ja hiſchcźe mohł, ale je ſběracź ja wjazy njemóžu. Ale wſchak naſch njebjeſki Wótz wě, ſo tute žně trjebamy. Wón žo poſtara ſa to, ſo je něchtón ja mnje ſeſběra.“ —

Na druhi dźeń běſche žrjeda, a knjes wucźeŕ ſkładowaſche ſ dźěcźimi radu. Też Schpicźk žmědźeſche pódla bycź. Kak naſtajeſche wón žwojej wuſchi, ſo njeby jemu ani žłowcźka cźekło! Schtwórtk bě žwobodny ſchulſki dźeń a tu cźehnjechu wſchitzy wjetſchi ſchulerjo a wſchě wjetſche ſchuleŕki ſ knjeſom wucźerjom na cźole k Martiſchowemu polu. Wono njebě daloko wot dźědoweje hětki. Hólzy mějachu motyku na ramju, knjes wucźeŕ njeſeſche žwoju kaž kij. Schpicźk hanjeſche pſched nimi jako tajki general, wjeſoły, ſo žmě ras też wón žobu bycź pſchi ſhromadnym ſkutku. —

„Sſłyſchcźe, Martiſcho! Wěſcźe wy, ſchto je noweho?“ Dótka tyknu hłowu do dźědoweje kuchiny.

„Schto pak też?“

„Wy macźe pola połne dźěłacźerjow! Polo jenož tak klinczi ſe ſpěwom małeje cźrjódy! Tutón knjes wucźeŕ, to je hłowcźka! Naſcha Suſka móžeſche lědy wobjed doczakacź. Jenož ſkoku, ſkoku, ſo by mohła hicź ſ knjeſom wucźerjom běrny kopacź! Hdy by jur domach chzył tak ſapſchahnycź, kak też to by to hladała! Ja pſchińdu runje wot tam, haj, a Wam to praju, ſo byſchcźe jo wjedźał.“

„Dźakuju žo Wam, žužodźe! Tuž pak tam też ja ſ Fluſchku póńdu! Wſchak je nam Bóh tón Knjes tajki kraſny cźopły dźeń dał, kaž w naléczu.“

A dźěd žo też po khwili na pucź nastaji, ale niz ſ próſdnymaj rukomaj. Wón wſa žobu ſapalki a žół a da Flenzy ſtary bow, do kotrehoż bě położił mokre, cźiſte hardjeſchcźo. A tak dźěſchtaj won do kraßneho, naſymſkeho žwěta. Sa khwilu wohladaſchtej dźědowej ſtarej woczi a Fluſchzynej kraßnej wóczzy, kak žo na jich polu wſcho hibotaſche. Knjes wuczeŕ bě žo žwój kabat žlekł a bě jenoż wobleczeny naczeŕwjeń flanelowu koſchlu ſ wobroczenym khornarjom. Lizy běſchtej žo jemu ſaczeŕwjenikej ſ dźěłom; zyły cźłowjek bě žama dobra wola, radoſcź a ſtrowoſcź! Horliwje žo prózowaze dźěcźi žu pěkne, a je radoſcź, na nje hladacź. Tak huſto hacź žo jim radźi, hromadku běrnow ſe ſelinu wutorhnycź, wyſkaju ſ radoſcźu a cźiſkaja je ſady žo pilnym ſběraŕkam. Dwě ſ nich njeßechu runje połny witkowy korb, dwaj wjetſchej hólzaj ſběhaſchtaj druhi a žypaſchtaj ſ njeho do měcha, kotryż jimaj dźeržachu.

„Knjes Bóh pomhaj!“ poſtrowi ſtarz.

„Knjes Bóh daj!“ wotmotwi zyły khór.

„Sſtawa dźědej!“ ſawoła knjes wuczeŕ a wſchitke dźěcźi ſa nim: „Sſtawa dźědej!“

Na khwilku wotpoczowaſche dźěło; něktore dźěcźi ſhromadźichu žo wokoło ſtarza, kotryż jich požohnowa, a roskładowachu jemu horliwje, kak bě žo ſtało, ſo tu běchu a ſo běchu ſtarſchi jim wſchitkim to rad dowolili.

„Tak Wam je, wujo, kopamy kaž niczo!“

(Pokracźowanje.)

Fröbel.

Wo Fröbelu žy tam a žem něſchto žłyſchak. Nětkole je runje ſkładnoſcź, žo troſchku bliže ſ nim ſeſnacź. Wopominamy tola lětža 21. haprleje jeho 150. narodniny.

Friedrich Fröbel narodźi žo 21. haprleje 1782 w Oberweißbachu. Semrěł je 21. julija 1852 w Marienthalu w Duringſkej. Wón je był wulki a dobry paedagoga a wuczeŕ. Jeho mjeno je wožebje ſwjaſane ſ „Fröbelowymi ſchulemi“. Je wón tola ſałożeŕ tak mjenowanych „Sahrodow ſa dźěcźi“. A tak někotre dźěczo ſaběra žo dźenža hiſchcźe domach, wožebje w ſymje, ſ „Fröbelowymi dźěłami“, kajkeż je wón dźěczom žwojich ſchulow dał. Wone žu wjele pſchipóſnacźa namakałe. A tak je też jeho mjeno njeſabyte, je cźeſcźene kaž mjeno žławneho pädagogi a wuczerja Peſtalozzija, kotrehoż pſchiwißowaŕ Fröbel běſche.

Zyrkej a ſtat.

Pruſka woli dźenža. Sa tutu wólbu je woſnamjaze, ſo ſtej žo ſozialdemokratiſka ſtrona a žwobodnoſmyßleni — Freidenkertum — ſbliżiłoj. Wjedniży pruſkich ſozialdemokratow běchu žwobodnoſmyßlenym hižo prjedy wſchelakeho pſchiſwolili. Ale ſo ſozialdemokratiſka ſtrona w Pruſkej tak daloko póńdźe, kaž to nětk je ſchła pſchi poſtajenju kandidatow ſa pruſki žejm, to drje žebi tak někotry ſozialdemokrat, wožebjebje na wſy, žam myßlił njeje. Mjenujzy, ſozialdemokratiſka ſtrona je, kaž „Vorwärts“ w žwojim 162. cźißle t. l. piſche, po žadanju wjetſchiny partajinych funkzionarow na wólbnu liſcźinu ſtajiła wjednika ſozialdemokratiſkeho ſwjaſka žwobodnoſmyßlenych, — Max Sievers wón rěka. — Wón ſteji na krajnej liſcźinje a to na měſtnje, kotreż ma dobre wuhlady. To pak woſnamjenja pſchipowědźenje wojowanja pſchecźiwo kſcheſcźijanſkemu wobydleŕſtwu; pſchetoż tutón kandidat je žobu wjednik bjesbóżneho hibanja.

Bethel. Schtó njeby tuto měſto luboſcźe ſnał a ſchtó niz jeho ſałożerja „nana“ Bodelſchwingha! Nětkle je „žyn“ Friedrich von Bodelſchwingh ſ wjednikom tuteho wulkeho ſkutka kſcheſcźijanſkeje luboſcźe, kiž je po zyłym žwěcźe ſnaty. Tutón ſkutk je nětko też wědomoſcź ſnowa pſchipóſnała. Lěkaŕſka fakulteta Heidelbergſkeje univerſity je fararjej Friedrich von Bodelſchwingh ſpožcźiła titul: „doktor“ a ſ tym poczeſcźiła niz jenoż „žyna“ Bodelſchwingha, ale też „nana“ a ſałożerja a tutón zyły wulki ſkutk, kotryż tak wobſchěrnje a tak doraſnje ſkutkuje pſchecźiwo ſwonkownym a ſnutskownym nuſam cźłowjekow a tak ſa lěpſche jenotliweho kaž zyłeho luda.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

W Noßacźizach wumrě póndźelu, 18. haprleje Hana ſtoid. Vogtowa w 90. lěcźe žwojeho žiwjenja. S njej ſhubi Noßacźiczanſka woßada najſtarſchu woßadnu a ſdobom žwěrnu žerbſku kemſcherku. Wona wſchak poßlednje lěta njeje wjazy do Božeho domu dóńcź mohła, je pak jón a Boże žłowo lubowała a naſche njedźelſke kopjeńko rad cźitała. Naſch najſtarſchi woßadny je naſch prjedawſchi zyrkwinz, knjes Felſa, kotryż je w 95. lěcźe.

S Łužizy. Njeje to naſtróżaze, kak žo w poßlednim cźaßu, woßebje w tutym a ſańdźenym tydźenju, powěſcźe wo ſnjeſboženjach pſchiſporjeja. Wone pſchikhadźeja ſ dalokich kónczin, ale pak też ſ Łužizy. Haj, kak ſrudneho tola žłyſchiſch runje też we Łužizy! Mandźelſka je ſ kołom padnyła a cźežity auto ju pſchejěcźe a jara cźežko ſrani. W ſkale bu młody dźěłaczeŕ ſtraſchnje ſmjecźeny. Kwaßny dom bu ſ wohnjom ſniczeny a ſ nim zyła nadoba njewjeſty. Boże njewjedro ſapali bróżeń, kiž žo ſpali a ſ njej wjele žyna a žłomy. A kelko ſnjeſbożenjow, też žmjertnych, mamy ſ Łužizy ſapißacź, kotreż auta a motorſke koła ſawinowachu. A ſchto wſcho druhe hiſchcźe! — To wſcho ma kóżdemu ſ naß wjele prajicź, pſchede wſchěm to, ſchtoż kěrluſch ſpěwa, ſo njewěſch, hdy, hdźe a kak ty wumrěſch. A ſ tym to, ſo maſch bycź ſtajnje hotowy. A to rěka: bycź ſtajnje w žiwej wěrje ſ Bohom ſawjaſany. — Ale pak też to je nam prajene, ſo mamy, njech ſ kołom, motorſkim kołom, ſ autom jěcźemy abo njech pěſchi khodźimy, wobhladniwi bycź.

Južna Amerika je we wulkim ſtraſche. W tak wulkim, njemóżemy my tu ſzyka ſapſchijecź. Woheń pluwaze hory, kotreż žu lětſtotki dołho wotpoczowałe, žu nadobo ſapoczinałe ſaßo dźěłacź a pluwaju lava, woheń, popjeł, kamjenje a jědojte dymy. Daloke krajiny a wjele dźeßacźtyßazow wobydleri je tam we wulkim ſtraſche; ſchtó wě, hacź niz w žmjertnym ſtraſche. Hdyż też lava a kamjenje tak jara do dalokoſcźe njetraſcha, popjeł a dymy cźinja to cźim bóle. Kóżdy dźeń móże nam najſrudniſche powěſcźe pſchinjeſcź. Wědomoſcź njewě też wěſteho prajicz. Wſchelazy woczakuja naſtróżaze podeńdźenja, dokelż žu tute vulkany po tak dołhim drěmanju ſaßo wotucźiłe. — Pola naß žo tak mało wo tym rěcźi, hacźrunjeż žu nowiny drobniſcheho wo tym pißałe, njech też niz hiſchcźe wobſchěrnje doſcź a khutnje doſcź. Sa wſchelake druhe podeńdźenja, kotreż žu maliczkoſcźe pornjo tutym podawkam w Južnej Amerizy, piſchu wjele wobſchěrniſcho. Je naß cźaß tak tupych ſcźinił, ſo žmy ſaczucźe ſa cźežko domapytanych a ſe żałoſtnej žmjercźu wohroženych žobucźłowjekow ſhubili? Njeſapomńmy, ſo tam w Južnej Amerizy ſtrachi hroża, kotreż móżeja też w Europje naſtacź. A ſo Južna Amerika žama njewoſtanje, ſwěſcźeja nam hižo dalſche powěſcźe. Tak mjeta na kupje Jawa vulkan wjele lawy do dolinow a powodźenja doczinjeja ſchkodu.

— **Liſtowanje.** Sa Rogate: ? — W. we W. ſa Exaudi.

Samotwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihatnje, ſap. dr. ſ wokrm. ruk. w Budyſchinje.
Wukhadźa kóżdu žobotu a płaczi ſchtwórcźlětnje 108 pjenjezkow.

Čišło 18

Pomhaj Bóh!

2 MAI 1932

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje — 1. meje 1932 — Bautzen

Njedźela Rogate.

Prósstwa praweho wjele samóže, hdyž sprawna je.

Jak. 5, 6.

W tamnej cžornej nozy, w kotrejž wschě mozy cžěmnosćže naschego Sbóžnika nadběhowachu, je žwojich wucžomnikow napominał, wachowacź a žo modlicź. Tak też w naschim cžažu, hdźež je telko cžerpjenja na nasch lud pschischło, hdźež cžmowe mozy dobudźa, žłyschu je wschěch staroscžow a musow, cžežow a kschižow napominanje nam napschecžo klinczeć: Wachuj a modl žo, kschescžanstwo!

Kóžda wěz ma žo nawuknyć. Dźenža chze Jakub nam pomhać, so bychmy w prawym duchu nawukli žwoju modlitwu k Bohu spěwać. Sslubjenje a napominanje nam pschiwoła: „Prósstwa praweho wjele samóže, hdyž je sprawna".

„Prósstwa praweho" — schtó dha žo žmě prawy mjenować? Njesteji pišane: „Psched tobu njeje žadyn žiwy prawy?" Haj, nichtó njeje psched Bohom žam wot žo prawy. Ale kóždy móže to bycź. Wschak je nasch Sbóžnik pschischoł, so by shubjenych hrěschnikow prawych scžinił. Wón je nasche hrěchi na žo wsał, so bychmy my měr měli. Hdyž też naž nasche pschestupjenja wobskorža, nětko niczo wjazy njeje, so by satamało tych, kiž žu w Khrystužu Jesužu. Schtóž do njeho wěri, je prawy!

To běsche wjeżoła powěscź, s kotrejž Pawoł kraj do kraja, lud do luda dźěsche. To běsche droha parla, kotruž Luther we klóschtrje pytasche a w bibliji namaka. To je to wulke, sbóžne nasnonjenje dźěcźi Božich we wschěch cžažach a na wschěch městach: Moje hrěchi žu wodate, moje wumoženje je žo stało, mój Bóh je mje pschiwsał, žym prawy s hnady!

A to je nětk khutne praschenje sa naž wschitkich: Móžemy tak jako dźěcźi Boże, kiž buchu pratwe, psched Boha stupicź?

Psches ert žwojeho profety Jesajaža je Bóh žwojemu ludu junu pschiwołał: „Tón lud žo ke mni pschibližuje se žwojim ertom a mje cžesczi se žwojimaj hubomaj, ale jich wutroba je daloko wote mnje." Też dźenžnischi dźeń jich wjele jemu žwojej hubje dari, niż pak žwoju wutrobu. Chzedźa s modlitwu žo jeho trónej pschibližowacź, ale wot žwojeje njeprawdosćže nochzedźa wotstupicź. Ssmědźa žo potom dźiwacź, hdyž žo jich prósstwy njewužłyscha. Wopomnimy tola: Prósstwa njepraweho, prósstwa khabłazeho, prósstwa polwutroby, prósstwa žwětnje smyšleneho nima žaneho žlubjenja. Jenoż praweho prósstwa wjele samóže.

Tuž srjaduj to žwoje se žwojim Bohom. Najprjedy tomu Knjesej wutrobu, potom prósstwu! Wsmi polnu hnadu, kotruž tebi w Khrystužu Jesužu posticźi. Potom psched nim stejisch kaž dźěcźo psched nanom. Njebjo žwoje wokno nad tobu wocžini. Ssměsch shonicź, kajku móz prósstwa praweho w žebi ma.

„Wjele samóže." Wjele, to njeje: wschitko. Něchtóžkuli nam praji: „Ssym žo sa žwojeho muža, žwoju žonu, žwoje dźěcźo k Bohu wołał wo dnjo a w nozy, a tola bě wscha prósstwa podarmo. Nětk njemóžu wjazy do tajkeho Boha wěricź, kiž modlitwy njewužłyschi!" Ale je to žo nam žlubiło, so s prósstwu wscho dobudźemy, po cžimž žo naschej wutrobje chze? Potom njeby žo wschitko wjazy po Božej woli stało, ale po naschej. Bóh wschehomózny by potom był twój wotroczk a ty jeho knjes. A schto by potom se žwětom, hdy by był zyle pschepodaty cžlowjekam? Ně, dźakowano Bohu, so tón žebi žwój szeptar s rukow wsacź njeda! Modlitwa wscho njesamóže. Też najwjetschi modler, nasch Sbóžnik, njesamó keluch cžerpjenja wot žebje wotwobroczicź, hacžrunjež s wutrobu proschesche: „Wótze, jeli so je móžno, wsmi tónle keluch wote mnje!"

Modlitwa wscho njesamóže, samóže pak wjele. Kajke dźiwy je dokonjała, kajke mozy sbudźiła! Mójsaž w bitwje s Amalekitarjemi žo k Bohu wolasche, a Israelske dźěcźi dobuchu. Ha-

na ßo modleſche, a Samuel jej bu daty. Ženje njeby ßo Jairußowa holczka ſbudźiła, njeby-li nan k tomu Knjeſej pſchiſchedſchi pomoz ßej naproßył.

Kajke ſamolwjenje je Bóh tón Knjes ſ tym do naſcheju rukow położił! Kóždy móże ßobu pomhacź pſchi wumoženju ſ hlubokeje nuſy. Kóždy móże ßobu twaricź na ſtrowiſchim pſchichodźe naſcheho luda. Stykmy ruzy, ſhibujmy kolena, poſbĕhujmy wutroby! Modlmy ßo a njewuſtawajmy! Próſtwa praweho wjele ſamóże.

Jakub k tomu hiſcheże pſchiſtaji: „Hdyž je ſprawna“. Wón cźlowjeſku wutrobu ſnaje, wĕ, kak je druhdy napjelnjena ſ rospjerſchenymi myßlemi. Hdyž do Božeho doma ſaſtupiſch, ßwoju hłowu ſkhilejo ßo modliſch. Woprawdźe? Modliſch ßo khutnje? S wutrobu? — A ßwjaty Wótzenaſch — Luther je jón najwjetſcheho martrarja njenowak — kak njekedźbnje ßo huſto wuſpĕwa! Hdyž pak njeſßmy ßami pſchi ßwojich modlitwach, kak móżemy potom teho ßo nadźijecź, ſo je Bóh pſchi nich?

Njech je naſche heßło, ſo ßwoje modleńſke žiwjenje w ßwjatej khutnoſcźi wjedźemy. Pſched Božim trónom ſtejimy, hdyž ßo modlimy. To najwyſchſche cźinimy, ſchtož je nam dowolene: Stworjenje ſe ßwojim ſtworicźelom rĕcźi, cźlowjek khudy je ßwjatym Bohom, dźĕcźo ſe ßwojim Wótzom. Wſchitke rospjerſchne hłoßy w naß a wokoło naß maja mjelcźecź. Jenož jena myßl naß wobknjeźi: Steju pſched žiwym Bohom! Potom wulke wĕzy ſhonimy a wulke wĕzy dozpiwamy. Próſtwa praweho wjele ſamóże, hdyž je ſprawna. Hamjeń.

Rogate, proſchmy!

Pſalm 119, 133. Wobtwjerdź mój khód w ßwojim ßłowje a njech žana kſchiwda na mni njeknjeźi.

Hłoß: „Wotucźcźe, hłoß Boži woła . . .“

Sſłowo Twoje, Knjeże Božo,
Nam daj wſchĕm cźaßne, wĕcźne ſbožo,
Tu w bĕdźenjach wſchĕch, w cźerpjenjach.
Mózne, kraßne Twoje ßłowo
Nam troſcht daj, mĕr, móz, luboſcź ſnowoh'
Po Twojich ßwjatych ßlubjenjach.
Ty wĕcźny woſtanjeſch,
Nam dźiwne pucźe dźeſch.
Po wſchĕm ßwĕcźe
Wſcho ſaſtawaſch,
Móz nad wſchĕm maſch,
Na njepſchecźelach dobywaſch!

Dobycźe daj zyrkwi drohej,
So padnu ſli we ſłóſcźi ßwojej.
Sbi njepſchecźelow zyrkwje wſchĕch.
Po wſchĕm ßwĕcźe njech ßo ßwjecźi,
Cźi mjeno ßwjate twoje k cźeſcźi.
Schtóž zyrkej hani, cźini hrĕch!
Ty wſchehomózny ßy,
Tež wſchehowĕdomny!
Wĕcźny Božo —
Pſches Twoju móz
Njech ſańdźe nóz
Wſchĕch hrĕchow; budź nam ßwĕrny Wótz.

Žohnuj nam wſchu prózu, dźĕło,
Daj, Božo, ſo by tycźe mĕło
Wſcho cźeßne dźĕło naſche tu.
Ssywam dobrym daj ßo radźicź,
So njemohło jim niczo ſwadźicź.

Sdał ßuchotu, ſmjerſk, mokrotu.
Ty wĕſch, ſchto trjeba je
Sa derjeradźenje
Płodow dobrych —
Schtož trjebamy
Nam wobradź ty.
Naſch ßwĕrny Bóh a Wótcźez ßy!

Dźiwne ßu wſchĕ pucźe Twoje,
Ty ſnajeſch derje dźĕcźi Sswoje
A wutrobnje je lubujeſch.
Sakoń Sswój ßy wſchitkim darił
A kraleſtwo ßej dale twarił.
Wſcho cźiniſch prawje kaž Ty chceſch.
Schtož ßlubiſch, wuwjedźeſch,
Wſcho mudrje dokonjeſch!
Cźeſcź budź Tebi!
O Božo Ty
Naſch Wótcźez ßy,
Pſches Khryſta Twoje dźĕcźi ßmy! F. W.

Rogate: modlcźe ßo!

Zyły nalĕtni cźaß je woßebje też ratarjowy cźaß. Njedźela Rogate je to pſchede wſchĕm! Rogate woła wſchĕch, ßo modlicź, ratarja woßebje! Derje jenu, hdyž ßmĕ ßo po ſymje a ſmjerſkach ſ radoſcźiwej wutrobu modlicź! Lĕtßa to ßmĕ! Bojeſche ßo ſa ßywy, dokelž pſchińdźechu po cźopłym januaru tajke ßylne ſmjerſki a dokelž bĕ dołhi cźaß tak, ſo wo dnjo pod rjanym ßłóncźkom tajeſche, w nozy pak ſaßo mjerſnjeſche. Ale hlaj, ßywy naſymſke ßo rjenje ſelenja. A ſ nimi też dźecźele! A nalĕtnje ßywy a nalĕtnje ßadźenje, kak ßo wſcho rjenje cźini! Hacźrunjež ſwoprĕdka wſcho troſchku ſaposdźene, ßmy nĕtk ſaßo tak daloko kaž to na cźaßu.

To cźini ßo naſche modlenje ßame lute dźakowanje. A to ſaßo cźini, ſo cźinimy próſtwy a dobroproſchenje w lutej dowĕrje do Boha, kotryž nam hacź ßem pomhał, kotryž nam hiſchcźe pomha. Wón budźe ſ nami też dale, a jeho pomhanje budźe naſcha móz a naſche žohnowanje — jenož, jenož my dyrbimy cźi bycź, kiž ßo jemu dowĕrja, kiž ßu ſ nim w krutej wĕrje ſawjaſani ſ tym Wſchehomóznym, a ſ nim, tym Wſchehohnadnym, rĕcźa w rĕcźi dźakownoſcźe a dowĕry a luboſcźe.

Tuž: Rogate je dźenßa! Tuž modlcźe ßo! — Haj, modlmy ßo!

Saßonamakany paradis.

(Pokracźowanje.)

Druhe pſchinoſchowachu ſelenu a ßuchu ſelinu; knjes wucźeŕ jim nĕſchto ſ cźicha ſchepny, a prjedy hacź by mohł do dźeßacź liczicź, mĕjachu ſa dźĕda pſchihódnu lĕhańzu hotowu. Ssamo kóždy knjes by ßo mohł na nju lehnycź. Knjes wucźeŕ ßadźi Fluſchku na nju a dźĕda. Potom kleßny ſ rukomaj: „Jedyn — dwaj — tſi!“ Dźĕcźi wospjetowachu: „Jedyn — dwaj —“ a hižo mjerwjeſche ßo mrowiſchcźo ſaßo.

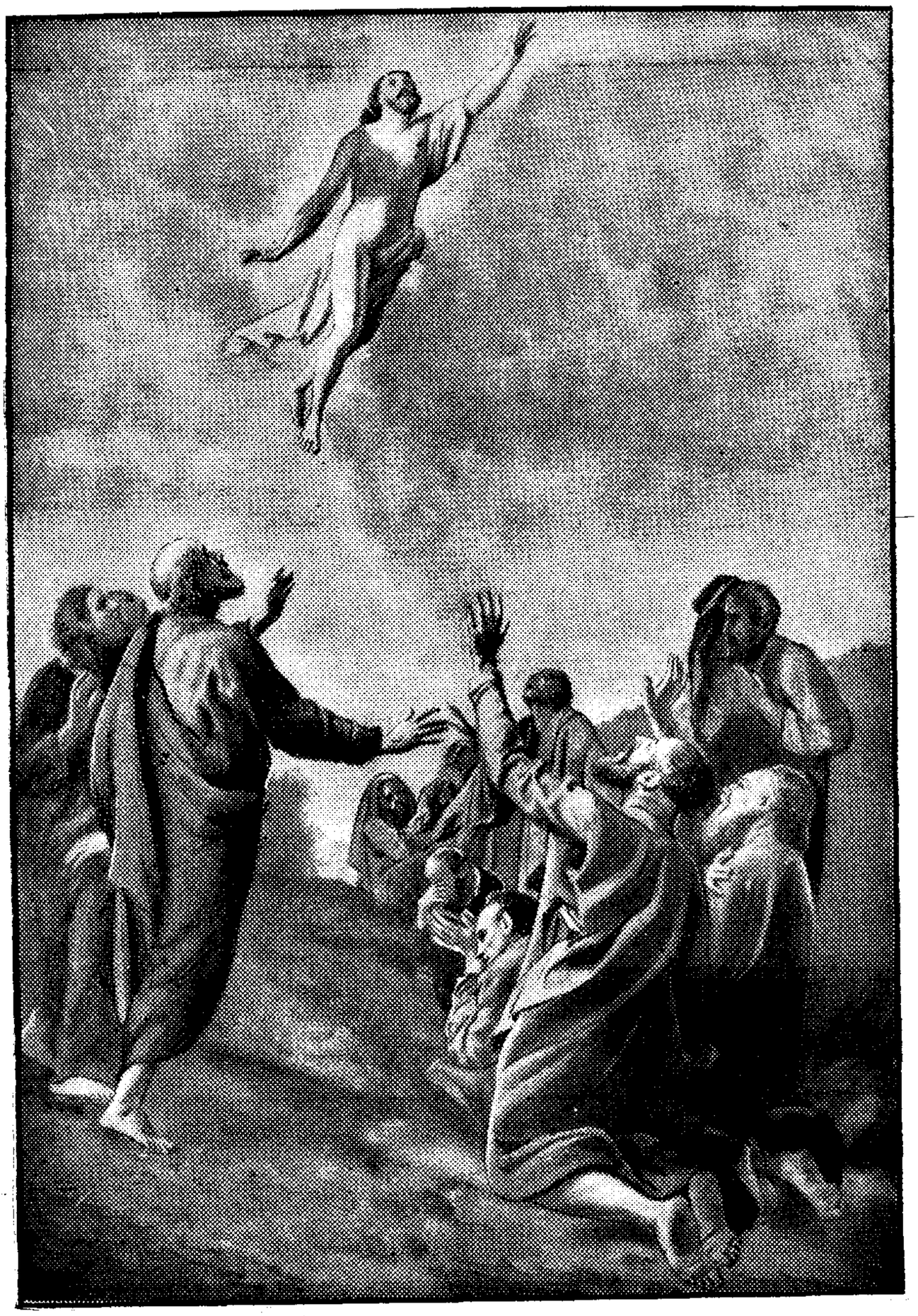
„Pawlo! Saſpĕwamy Tebi!“ ſawoła jedyn ſ prĕnjeje rjadownje hólzow.

„Mi?“

„Haj, Tebi!“

A tuž ſpĕwachu žortnu pĕßniczku wo hólzu, kotryž nochzyſche dobry bycź, pak ſkónczńje dyrbjeſche ßlubicź, dobry bycź.

Pawoł wſa horſchcźi drobnych bĕrnow a mjetaſche do hólzow. Schpiczk hanjeſche kaž dźiwi, noßycź do hromady bĕrny, kiž ßo do wſchĕch bokow kulachu. A ſa Fluſchku bĕ Sahraj pſchi-

Na Boże ſtpicze.

Hłóß: „Wſchitzy ludźo wotßal cźahnu ...“

Hdyž Cźe horjeſtpicź ja widźu,
Na Twój trón ßo poſběhnycź,
Jandźelow ſpěw kraßny ßlědźu,
Chzył też ja tam pódla bycź.
Dele padnywſchi pſched tobu,
Wutrobnje ßo wieß'licź ßobu
Tam, hdźež njebjo ſawyſka,
Khwalbu Twoju pſchekraßnja.

Sstónzo njebja, Twoja jaßnoſcź
Sso nětk wſchudźom wuliwa,
Twojoh' bycźa móz a kraßnoſcź
Njebja duchow pſcheliwa!
Horjewſaty w njebju kraßny
Powitany ſ hłoßom jaßnym,
— Hlaj, ſpěw khudoh' dźěſcźa tu
Klinczi ßłabje ſa Tobu!

Hdyž ja Twoju jaßnoſcź widźu,
Njedyrbjał Twój keluch picź?
S wěru ßo ſa Tobu bědźu,
Njedyrbjał ßo wießelicź?
Mojem' kralej chzu ja wěricź!
Jeho luboſcź ſ dźakom měricź!
Jeho mjeno cześcźicź tu
W ßwěrnym, ſprawnym modlenju!

J. W.

běžał. Dołho njetrajeſche a pßaj ßo ſhrabnyſchtaj, ſkakaſchtaj jedyn pſches druheho, pſchimaſchtaj ßo a lětaſchtaj a ſkakaſchtaj a pſchinoſchowaſchtaj tak k powſchitkownej wießełoſcźi pilnych koparjow, kotrymž jich dźěło njeſadźěwa, hdyß a hdyß cźißnycź do pßow běrnu abo ſchcźuwacź jeneho na druheho.

„Schpiczko, njedaj ßej to lubicź! Kſch, kſch! dźi na njeho!“

„Sahrajo! Pſchimaj jeho!“

Ale ſchto to? Nadobo wußłyſchachu ſ pucźa ßem wießołe: „Haf! haf!“ Schpiczk poſaſta, ſběhny wuſchi a prawu nóžku; Sahraj ſamórcźa. Dwejo ſ krótkimi nóžkami kulaſchtaj ßo k nim.

„Floko! Waldina!“ ſawoła Ondriſchko. Ale pßaj njemějeſchtaj khwile na njeho kedźbowacź, dyrbjeſchtaj ßo najprjedy ßwojim ſchtyrinohatym towaŕſcham pſchedſtajicź. Iluſchka ßebi myßleſche, ſo ßebi wěſcźe něſchto pěkne praja. Sa nimaj pſchińdźe knjes hajnik. Jako bě dźěd jeho powitał, cźinjeſche jemu rum, ſo by ßo mohł k njemu ßydnycź. Też knjes wucźeŕ, kotryž runje połny měch ſawjaſowaſche, pſchiſtupi k nimaj. Potſchaßeſchtaj ßebi wutrobnje ruku, ale we ßwojim dźěle pſchestacź knjes wucźeŕ nochzyſche: „Hiſchcźe poł hodźiny a my ßmy hotowi! Jenoź pſchemało měchow ßmy ßebi ßobu pſchinjeßli. Božeho žohnowanja je na Waſchim polu tak wjele!“

Knjes wucźeŕ chzyſche runje dwě holzy póßłacź, ſo byſchtej ſchłej měchi pożcźicź, ale tu wjeſechu runje Sabolez połny wós nimo a też hiſchcźe próſdne měchi; tuž ßebi tute wot nich pożcźichu. A woni je jim rad pſchewoſtajichu. W koſchach mějachu na wosu ſrałe tſchaßene ßłowki a kowaŕ kaſaſche, jedyn koſch ſa pilnych koparjow dele ſtajicź. Wón ßlubi, ſo, hdyž ßwoje wězy domoj dowjeſe a wußypa, ſaßo pſchijědźe po jich běrny.

Ondriſchko bě ſ małymi holzami nanoßył ßuchu ſelinu a do karana, kotryž mějachu ßobu, wody. Dwě wjetſchej koparźy pſchinjeßeſchtej połny koſch běrnow a wumyſchtej je w bowje. Po khwilzy ſtupaſche hižo kur ſ woheńcźka, kaž něhdy Abelowy wopor. S pomozu knjeſa hajnika běchu hólzy ſ njedalokeho łěßa ßuchu trawu a drjewo pſchinjeßli.

„Pali, woheń ßo pali
We kralowej holi!“

ſanjeße knjes wucźeŕ.

„Schtó też jón ſakoži? —
Dwanacźe ßokoli!“

Hłóß, cźiſty kaž ſwón, ſtupaſche horje, wyßoko horje kaž kur dźědoweho woheńcźka. Po khwili bě hižo ßkyſchecź, kak běrny praſkachu, jena — dwě — tſi. Dźěd hrabaſche popjecźene won, pſchikry je ſe ſtarej lapu a położi ſaßo druhe nuts. Jako běchu koparjo hotowi, bě też wón hotowy.

Knjes wucźeŕ a dźěcźi wumychu ßebi ruzy w hatku, do kotrehož žórko běžeſche. A potom bě hoſcźina. Ow, bě to dobrota! Ani knjes hajnik ju njeſazpi, ani knjes kowaŕ. A hi-

ſchcże mjenje jeho wotroczk Pawoł. Pſchetoż pſche běrny w popjelu na polu pjeczene, njeje niczo. Kowař Sabol powědaſche, kak bě to było, jako bě wón hiſchcże ſkót paßk a woheń czinił a ßebi pjekł běrny. Też knjes hajnik naſpomni pěkne podawki ſe ßwojich dźěczazych lět. — A woheń ßo paleſche a ßo dopali; ßapny hiſchcże hdyß a hdyß, potom pomałku haßny.

(Pokraczowanje ſczěhuje.)

Kollekta.

Dźenßa, Rogate, je dźeń Swonkownego Mißijonſtwa. Sběramy kollektu ſa njo. S tym czinimy ßo czinjerjo wulkeje pſchikaſnje, kotruż Jeſuß Khryſtuß, naſch Knjes, nam ſawoſtaji jako ßwoje wulke ſawoſtajeńſtwo, prjedy hacž ſtpi do njebjeß.

Tole je něſchto, nimo czehoż njemóżemy — ani po boku, ani ſady wokoło, też niz byrnjež naß nuſa a pobrach ſa ruku wſakej. Pſchetoż hdyž njemóżeſch Khryſtußowu pſchikaſnju dopjelnicz, dawajo ſa Swonkowne Mißijonſtwo ſ toho, ſchtoż maſch wyſchſche, dyrbiſch woprowacz ſ teho, ſchtoż hiſchcże maſch. To je luboſcz, to je dźak Jeſußej, kiž ßo ßam woprowaſche ſa naß!

Tuž dźenßa dajmy, a na Boże ſtpicże je nowa ſkładnoſcz.

A ſo Swonkowne mißijonſtwo tajkeje darniwoſcże a tajkeje wopornjwoſcże trjeba, to wěmy, to pſchezo ſaßo czitamy, to ßłyſchachmy też ſnowa w Drjeźdźanach na hłownej ſhromadźiſnje. My tola wſchitzy ßwěru czitamy ßwój „Mißijonſki Poßoł“ a wěmy tuž nadrobniſcheho wo póhanow nuſy a wo nuſy mißijonſtwa mjes póhanami.

A runje tak ßu Lipſczańſkemu mißijonſtwu jara witane a jara nuſne woßebite dary a wopory! Kóżdy farař je pſchijimuje.

Jubilej.

Meja je ſa Snutskowne Mißijonſtwo Sakſkeje a jeho ſkutkowanje jubilejny měßaz. Dwě wulkej ſjednoczeńſtwje ßwieczitej ßwój 25 létny jubilej.

Sjednoczeńſtwo „Landesverband für chriſtlichen Frauendienſt“, do kotrehoż wſchě kſcheſczijanſke żónſke towarſtwa ßluſcheja, ſměje jutſje, póndźelu 2. meje, w Janowej zyrkwi we Drjeźdźanach ßwoju ßwjedźeńſku Bożu ßłużbu. Wjeczor je wulka ſhromadźiſna a wutoru w 11 hodź. jubilejna ſhromadźiſna. Sswjedźeńſke prědowanje ſměje Lipſczańſki ſuperintendent D. Hilbert, ßwjedźeńſki pſchednoſchk direktor zentralneho wubjerka ſa Snutskowne Mißijonſtwo, D. Jeep-Barlinſki a ßwjedźeńſku rěcz knjeni von Carlowitz, kotraž ma wjedniſtwo ſwjaſka. Hłowny pſchednoſchk rěka: „Die gemeinſchatsbildende Kraft der Frau in der Familie, in Kirche und Volk“.

„Evangelſko-lutherſki ſwjaſk młodych holzow“ ßwieczi ßwój 25 létny jubilej wot 20. hacž 23. meje w Drjeźdźanach a wuhotuje jón jako ſjěſd żónſkeje młodźiny. Wulka ſwjaſkowa ſhromadźiſna budże ßobotu pop. ½5 hodź. Njedźelu wuhotuja ßo ßwjedźeńſke Boże ßłużby w Dwórſkej a Kſchižnej zyrkwi a we zyrkwi Sswj. Hany a w zyrkwi Tſjoch kralow. Njedźelu ½12 hodź. wuſtupi ſwjaſk do ſchěrſcheje ſjawnoſcże a to ſ tym, ſo w dworje Zwingera khorale ſpěwa. Sa ſjawnoſcz ßu też popołdniſche wulke wuhotowanja a ½6 hodź. ſkónczazy ſjawny wuſtup.

Nětkle, hdyž ßo wſchě móżne mozy jewja a wliwa dobycz pytaja, je nuſne a ważne, ſo też kſcheſczijanſka wěra wuſtupi a wo ßebi ßwědczi ſe ſkutkami, kotrež ßu ſe żohnowanjom ſa lud a kraj. A to je ſwjaſk evangelſkich młodych holzow a runje tak ſjednoczeńſtwo żónſkich towarſtwow. Konuż je móżno, ßo wobdźělicz, cziń to. Kóżdy, a woßebje tola kóżda, ſměje ſ toho żohnowanje a ſdobom tu wěſtoſcz, ſo je pomhał w czeżkim, rosßudnym czaßu ßwědżicz wo ſkutkowazej kſcheſczijanſkej wěrje a luboſczi.

Zyrkej a ſtat.

Biblija w Pólſkej. Staroſta Pósnjanſkeho wokrjeßa bě Britiſkemu Bibliſkemu Towarſtwu jakaſał, ſo bychu rosnoſchowarjo jeho biblije pſchedawali. Pſchi tym bě ßo powołał na to, ſo jakoń wo pſchedawanju a kupowanju ſakaſuje, pſchedawacz cziſchcże, kotrež nabożne ſmyßlenja ranja a ßu pſchecźiwo dobrym poczinkam. Tutón wukas bu nětk ſběhnjeny, dokelž běſchtej Britiſke Bibliſke Towarſtwo a rada evangelſkich zyrkwjow pſchecźiwo njemu ſakroczitej a dokelž bě wón ſe ßwojim powołanjom na naſpomnjenje ſakońſke poſtajenja we wukraju wjele ſpodźiwanja ſbudźił.

Evangelſzy w Awſtriſkej. Kónz léta 1931 mějeſche Awſtriſka 264 012 kſcheſczijanow Augsburgſkeho wuſnacza a 14 013 Helvetiſkeho wuſnacza, wſcho hromadże 278 025 wuſnawarjow tuteju evangelſkeju wuſnaczow. Do evangelſkeje zyrkwje jich wo wjele wjazy ſaſtupi hacž wuſtupi. S romſko-katolſkeje zyrkwje pſchińdże jich 2909, ſ druhich wuſnaczow a ſ njezyrkwinſkich 815, wſcho hromadże 3724; ſ zyrkwje wuſtupi jich 1883.

Wólby. „Vorwärts“ a „Freidenker“ wojjewitej, ſo je ßo wjednik bjesbóżnych, Sievers, kiž bě na krajnej liſczinje ſozialdemokratiſkeje ſtrony ſa wólby do pruſkeho ßejma poſtajeny, ßwojeje kandidatury wſdał. Kaž pak ßo k tomu piſche, je wón płacził ſa wólbu jako kandidat, dokelž je liſczina tak ſapodata była. Nětk po wólbje móże wón, jeli ſo bu wuſwoleny, ßo ßwojeho mandata wſdacz, hdyž to chze, njetrjeba pak to.

Biblija w Perſiſkej. Perſiſke ſakonje běchu hacž dotal pokne czežkotow ſa pſchiwos biblije do Perſiſkeje. Pſchiwożowacz ßměſch do Perſiſkeje jenoż twory, hdyž je nawopak podobny wuwos ſwěſczeny. To běchu czežkoty, kotrež wotſtronicz je ßo Britiſke Bibliſke Towarſtwo prózowało. A to niz podarmo. Perſiſka wyſchnoſcz je jemu dowoliła, biblije do Perſiſkeje pſchiwożowacz.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S nowinarſtwa a ſa nowinarſtwo. „Freitod“ je nětkole napißmo, pod kotrymž němſke nowiny huſto powěſcże wo ßamomordarſtwje wojjewjeja. Jena ſ južnoněmſkich nowin je tohodla wot jeneho czitarja ſczěhowazy dopiß dóſtała: „Kaž hižo huſto ſcże też njedawno ßamomordarſtwo ſaßo „Freitod“ mjenowali. Wy njebudźecże pſchecźiwo tomu niczo prajicz móz, ſo tuto waſchnje pomjenowanja w nowinarſtwje po něczim k tomu dowjedże, ſo ßo w myßlach wſchelakich człowjekow „Freitod“ něſchto ſczini, ſchtoż je czeſcże hódne, a „Zwangstod“ — to je, hdyž ſchtó po naturſku wumrje — něſchto, ſchtoż ſazpěwamy. Chzecże Wy ßobuſkutkowacz, ſo tajka měſcheńza naſtanje? To by było kaž pſchecźiwo kſcheſczijanſkemu ßwětonahladej tak pſchecźiwo dobrym poczinkam. Lud, kiž ßebi tajke myßlenje pſchiſßwoji, je, kaž pſchidacże, ſraty ſa ſahubu. Sa to ßobuſkutkowacz njeje pak nadawk nowinarſtwa.“

Liſtowanje: W. we W. ſa Exaudi. — V. w H. ſa Sswjatki. — Sa Sswj. Trojizu ? —

Samoltwity redaktor farař Wyrgacz w Noßacźizach. — Cźiſchcz a nakład Smolerjez knihicźiſchczerńje a knihańje, ſap. dr. ſ wokm. ruk. w Budyſchinje. Wukhadża kóżdu ßobotu a płaczi ſchtwórczlětnje 108 pjenježkow.

Čišło 19

Bohaj Bóh!

- 9. MAI 1932
Leipzig 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje | 8. meje 1932 | Bautzen

Njedźela Exaudi.

Jap. skutki 1, 15—26.

Exaudi, Knježe, ßłyschi mój hłoß, hdyž ja wołam, po tutym psalmskim ßłowje ma nascha njedźela ßwoje mjeno hižom wot stareho cżaßa ßem. Exaudi, s tym budźemy hischcże ras, kaž tydźenja s njedźelskim mjenom Rogate, nuts wjedźeni do raja modlitwy. Modlitwa ma jenoż tam smyßł, hdźež ßo wobrocźi na teho, kiž ma wolu, ju ßłyschecź a ma móz, ju wußłyschecź. Tehodla móże ßo jenoż bycź jedyn mózny, ke kotremuž mózemy ßo modlicź. Njeje ša naß žane praschenje, so móże to bycź jenoż wschehomózny Bóh. To je tón Bóh, na kotrehoż myßlimy, hdyž ßłyschimy: „Wasche pak też włoßy na hłowje ßu wschitke rachnowane“. A ßaßo tam: „A wschak też niz jedyn wrobl njepanje na semju bjes wascheho Wótza.“ K modlitwje njeßłuscha jenoż tón, kiž ju ßłyschi, ale też tón, kiž ju wußłyschi. Tu pak shonimy, so je tych wjele, kiž njedaźa ßo wjazy modlicź, dokelž praja, so Bóh njeje jich modlitwy wußłyschał. Hacź nima tajke měnjenje pschicźinu w tym, so cźłowjekojo waschnje modlitwy wopacźnje rosumja? Trjebamy jenoż pokasacź na ßmjertne pady, hdźež ßmjercź žada s tuteho žiwjenja cźłowjekow w najlěpschich lětach. Tam je ßo wěscże husto też należnje modliło wo sdźerżenje žiwjenja, a Bóh njeje tajke modlitwy wußłyschał. Ale mamy dha potom prawo, prajicź, so modlitwy wjazy njejßu nusne? Njesabudźemy, so je waschnje nascheho Boha waschnje praweho Wótza, kiž derje wě, schto ma nam dopjelnicź a kiž wě w ßwojej mudrosczi, hdźe je nam wužitne, so mamy hicź pod kschiž a psches domachpytanje? Chzemy tola na kónz kóždeje modlitwy stajecź 3. próstwu: „Twoja wola ßo stań.“ Napoßledk dawa wón nam tola tak, so dyrbimy khwalicź, kak wón wschitko derje won wuwjedźe. Dźenża pak chzemy jeho proßycź, so by też naß stajił do žohnowanja ßwjatkow, na kotreż ßo hotujemy, so bychmy w mozy Eswjateho Ducha ßwoje žiwjenje tak wužiwali, so móhli skónczńje krónowani bycź s tym, schtoż wěczńje traje. Tutón Duch Boži wuhotuj naß s prawym rosumjenjom nascheho ßłowa, so by to ßame nam wužitne było sa nasche žiwjenje. Prajmy:

Duch Boži je, kiž cźini naß khmanych a móznych do Knjesoweje ßłužby.

To, wo cźimž w naschim tekscże Pětr rěcźi, je ßobu to najsrudnische w stawisnach Jesußowych, so běsche tón, kiž Jesußa pscheradźi a jeho pschepoda do rukow jeho njepschecźelow, s liczby tych mužow, kotryž běsche tón Knjes ßej wuswolił sa ßwojich wucźomnikow, so bychu po jeho do njebjes stpiczu jeho wucźbu pschipowjedali a jeho kralestwo twarili. Sstyschimy tu, kajki je był Judaschowy kónz, kiž po póstnacźu ßwojeho hrěcha njenamakasche pucź wrócźo k temu, kiž pokutneho hrěschnika wrócźo njestorcźi. W ßwojim stysknym sadwělowanju dźe wón, wrócźiwschi farisejskim dostate pjenjesy a wobwjeßny ßo, a je drje jako prěni ßwój row namakał na krwawnej roli Hakeldama, kotraž bu kupjena sa te 30 ßlěborniki. Pjenjeżna luboscź bě sajała Judaschowu wutrobu a je jeho dźělika wot Jesußa.

S teho mózemy a chzemy wuknycź sa naß ßamych. Wěrnoscź Knjesoweho ßłowa: „Wy njemóżecże Bohu ßłužicź a mammonej“ sjewi ßo też w naschim cżaßu. Wono je jene s najsrudnischich nashonjenjow, kotreż dyrbimy pschezo saßo cżinicź, so budża cżłowjekojo lohzy ßłużobnizy mamona, hdyž budża žohnowani se ßwětnym kublom. Wěscże, njeje tak, kaž by kóždy bohaty był pschecźiwnik Jesußa. Tajkich bohatych je doscź, kiž wjedża ßwoje kubła wužiwacź k lěpschemu ßwojich ßobucźłowjekow, kiž ßu w nusy, a cźinja to, dokelž steja we luboscźi k Jesußej. A tola wostanje wobstejo Knjesowe khutne ßłowo, so je lóžscho, so kamjel psches jehline wucho pscheńdże, hdyž-li so bohaty do Božeho kralestwa pschińdże. Wulki

je ſtrach, ſo tón, kiž widźi roſcź ßwoje ſamóżenje, budże wobknjeżeny wot myßle, kak by jo pſchezo bóle pſchiſporjał, a huſto budże tajki cžlowjek wabjeny a cźehnjeny do lóſchta ßwěta. To pak ßo njeſnjeße ſ tym, ſchtož Jeſuß wucži. Pſchikładow mamy doſcź tajkich, kiž ßo bóle a bóle ſhubichu prjecź wot Knjeſa, wot Božich ßłużbow, wot ßwjateho wotkaſanja, cžim ſkładniſche a lóżſche bu jich hoſpodarſke żiwjenje. Judaſch Iſchariott je nam ſ naſtróżazym pſchikładom, kak daloko móże pſchińcź ſ cžlowjekom, kiž ſtejeſche zyle bliſko pola Knjeſa a je ßo tola dak cźahnycź na pucź hrěcha.

Ale Jeſuß chze něſchto druhe; a kaž wón pſchi wuſwolenju ßwojich wucžomnikow k nim praji: „Pójcźe ſa mnu," tak wabi wón też tebje na ßwój pucź. A njeje żadyn mjes nami cžlowjekami, kotrehož njeby chzył trjebacź w ßwojim wobſchěrnym dźěłu, w ßwojich wulkich żnjach. Wſchudźom ma měſtna, na kotrychž je dźěła doſcź, dźěła na naſchich duſchach, dźěła w naſchich domach a ßwójbach, na naſchich ßobucžłowjekach tu nutskach a wonkach w póhanſtwje. Ale wſchak, hdyž to chzemy, dha dyrbimy ſtacź na Jeſußowej ſtronje, dha dyrbimy ßo dacź wjeſcź wot jeho ßłowa, dha dyrbimy ßwoje wutroby cžinicź ſa wobydlenje jeho ßwjateho Ducha. Jow we naſchim tekſcźe ſetkamy ßo ſ tajkimi mużemi, kiž ßu ſahorjeni ſa nadawk, kotryž je Jeſuß na nich położił. S kajkej ßwjatej khutnoſcźu ſtaraja ßo wo to, ſo by wuproſdnjene japoſchtołſke měſtno ſaßo wobßadźene było ſ mużom, kiž je khmany a hotowe k tutemu ſaſtojnſtwje. Kak ßu ßo tucźi jědnacźo ſcźinili w tutych tſjoch lětach, w kotrychž ßu hromadźe byli ſ Knjeſom, zyle hinajſchi cžlowjekojo, hacž ßu prjedy byli. Woni ſteja zyle pod ſacźiſchcźom teho, ſchtož je Jeſuß na dnju ßwojeho do njebjeß ſtpicźa k nim rěcžał. A wěmy, kak ßu po tutym pucźu wulke wězy dokonjeli, woßebje hdyž běchu doſtali ßwjateho ßwjatkowneho Ducha.

Kak ſteji nětko ſ nami, a kak ſteji woßebje ſ tobu, ſchtožkuliž też ßy? To je najnuſnijche a najkhutnijche praſchenje, kak ſtejiſch k Jeſußej a k jeho ßłowu. Jow njeje żane khowanje móżno, a ſchtóż chze tu rosßudźenje wotpokaſacź, tón ſměje ſ toho ßam najwjetſchu ſchkodu. Tuž ſapocžń ſ pruhowanjom hnydom a hiſchcźe dźenßa a njewotſtorcž tajke pruhowanje na, kaž měniſch, ſkładniſchi cžaß. Stejiſch woprawdźe w Duchu twojeho Knjeſa Jeſom Khryſta?

Hdyž knježi w tebi hiſchcźe ßebicźnoſcź, tuta ßebicźnoſcź, kotraž wſcho měri jenoż po tym, ſchto budże tebi ſa to, ſchtož cžiniſch na twojim ßobucžłowjeku, dha hiſchcźe njeſtejiſch we tajkim Duchu. — Hdyž maſch w ßwojim domje nana abo macźeŕ abo nikoho druheho, ſa kotrehož maſch ßo ſtaracź, dokelž ßu ßłabi a ſtari a nimaju wjazy móz do dźěła, a hdyž jim żaneho dobreho ßłowcžka njepopſchejeſch, hdyž jim jich wobcźeżnoſcź pſches njelube waſchnje hiſchcźe cźeżſche cžiniſch, dha nimaſch tajkeho Ducha. — Hdyž ßy hotowy, ßo na ßwojeho ßobucžłowjeka pſchißłodźecź, ſke wo nim rěcžecź, ſa jeho khribjetom njewěrnoſcź wo nim rěcžecź, dha nimaſch tajkeho Ducha Jeſußoweho. — Hdyž ſtejiſch ßwojemu bližſchemu ſa jeho domom a żiwiſch ßo ſ njeprawym kubłom, hdyž maſch wjeßele na tym, jemu ſke cžinicź, dha ßo hiſchcźe njejßy dał ſapſchimnycź wot teho Knjeſa. — Hdyž mandźelſzy njejßu hromadźe żiwi w prawej kſcheſcźijanſkej luboſcźi, hdźež ßu ſtarſchi ßwojim dźěcźom pohórſchenje a naſtork k ſłemu ſe ßwojim ſadźerżenjom, hdźež ſabudża dźěcźi na cžeſcź, kotruž ßu ßwojim ſtarſchim winojte, hdźež w domjazym ſjenocźeńſtwje pobrachuje na tej myßli, kotraž pyta to lěpſche duſche, tam njeje Jeſuß Khryſtuß wjednik.

Ale tam je a ſkutkuje Duch Boži, hdźež ſteja cžlowjekojo w tej luboſcźi, kotraž bližſcheho lubuje, jako ßebje ßameho a kotraž Boha lubuje wyſchſche wſcheho. Hdźež je tajka luboſcź, tam namaka ßo wſcho druhe ßamo wot ßo; pſchetož luboſcź wucžini kſcheſcźijana. Tajki cžlowjek je pak potom też khmany a hotowy do Knjeſoweho dźěła w jeho wulkich żnjach. Sa toho njejßu woporу pſchecźeżke, a tajki ma też cžaß k nadawkam, kotreż jemu tón Knjes dawa.

Móżeſch wot ßo prajicź, ſo ßy tajki cžlowjek, ſo ßy kſcheſcźijan? A dokelž drje nam kóżdemu hiſchcźe to a tamne pobrachuje na tajkim dokonjanym kſcheſcźijanſkim ſtejiſchcźu, dha proßymy hižom dźenßa, ßo pſchihotujo na bliſke ßwjatki, ſ żykej wutrobu: Stwoŕ we mni Bożo, cžiſtu wutrobu a daj mi noweho wěſteho Ducha. Hamjeń.

Pſalm 106, 3.

Schtó móże te wulke ſkutki Knjeſa wurěcžecź a wſchitku jeho khwalbu wupowědacź?

Hłóß: To dźěło, Jeſu, twoje je.

Bóh dźěło cžeßne żohnuje
We ßwojej dobrocźe,
Bóh takle naß wſchěch lubuje,
Wſchak wón naß ſtworił je!
Bóh wſchitko w ßwojej mozy ma,
Naß żiwi, ſdźerżi, ſaſtara!
Nam Wumożnika darił je,
So měli wěcžne żiwjenje
We Jeſußu, pſches jeho ſaßłużbu!

Nam, Knjeże Jeſu, pſchinjeßł ßy
To ßwětło ſ wěcžnoſcźe.
Bjes ßwětła we cžmi błudźimy,
Bjes wěry, luboſcźe.
Budź ty nam ſtajnje pomozny,
So k cžeſcźi Božej dźěłamy,
Kaž dołho ßłónzo ßwěcźi nam —
Dźeń minje ßo, nóz pſchińdźe k nam.
Bóh prawu mſdu da wjecžor kóżdemu!

Ty ſ hnady daſch dźeń dobycźa
Wſchěm prawym bědźerjam,
Móz twoja cžecže polóża
Tu kſchiżenoſcherjam. —
Sswój kſchiż tak cźeżki na ßo wſa. —
Pſches dźěło, cźeżke cźerpjenja
Ssy naß ſłych ſ Bohom wujednał,
Ssy żahadło, móz ßmjercźi wſak;
Naſch Sbóżnik ßy, budź wěcžnje khwaleny!

Ty ßy naſch troſcht, měr, nadźija
Wſchě naſche żiwe dny!
Ssy pomoz naſcha khowanka
Hdyž w nuſy, w ſtraſche ßmy!
Sso Tebje wjeß'li wutroba,
Ssy dał nam kraßne ßlubjenja!
Budź, woſtań ſ nami wſchitkimi,
Hdyž pſchińdże cžaß, naß k ßebi wſmi,
Nam pomhaj Ty do wěcžnej domiſny.

We njebjeßach nam domiſna
Je ſ hnady Twojeje.
Tam Twoja ßyła wěrjaza
Na wěcžne ſbóżna je!

Se wſchitkich ludow pſchikhadźa
Wſcho k Tebi, žórko žiwjenja!
Wſcho do rukow je Wótz Cźi dał,
Skutk wumóženja krónował!
Budź khwalba Cźi nětk w cźaßu
We wěcźnoſcźi! J. W.

Lipſcźanſke Mißionſtwo

proßy wſchěch ßwojich pſchecźelow a proßy dozyła wſchěch woßadnych wo pomoz, wo dary, haj wo woporY.

Pola njeho je runje nawopak hacź hewak w kraju a na ßwěcźe: Dźěła wjele a mało dźěłacźerjow! To dyrbjeli my ßo tola wjeßelicź, ſo to tak je nětkole, hdyž je wſchudźom jich telko, kiž dźěła nimaja! Hižo tohodla chzemy dawacź ßwoje dary. A potom tola pſchede wſchěm tohodla, dokelž chzemy byc mjes tymi, kiž ßu ßobu na dźěle w Knje ſowej winizy mjes tymi, kotſiž ßu poßłuſchni jeho pſchikaſni: „Dźicźe a ſcźińcźe ſa mojich wucźomnikow wſchitkich cźłowjekow.“

Tohodla je Lipſcźanſke Mißionſtwo naleźnje proßyło wo darnitwoſcź pſchi kollekcźe, kotraž je ßo njedźelu Rogate abo Boże ſtpicźe ſběrała abo ßo dźenßa ſběra. A tohodla ßo wono dale nadźija, ſo pſchecźelojo Knjeſoweho mißionſtwa tež hewak ſ darami a ſ woporami jeho ſkutkowanju na pomoz pſchińdu.

Wſchě dary a wopory ßo njech wotedaja woßadnemu fararjej, kotrež je dale wobſtara.

A ſ daramI a ſ woporami ßo njech jednocźa modlitwy ſa Knjeſowu zyrkej wonkach w mißionſtwje kaž domach w kraju, ſo by dobywała a ſo by tež nabywała wjaz a wjaz ßwěrnych, wěrnych, darniwych. —

K tomu dodamy něſchto, ſchtož ßamo wot ßo naß wabi, pódla bycź:

Mißionar Müller ſ Lipſcźanſkeho Mißionſtwa bě ßo dyrbjał ſ mißionſkeho pola domojwrócźicź kaž mnoſy druſy němſzy mißionarojo tež. Wón pſchewſa tu farſtwo. Hacźrunje hižo 63 lět ſtary, rosßudźi ßo tola, ßwoje farſtwo wopuſchcźicź a ſaßo do dalokeje Afriki do mißionſkeho dźěła hicź, jako bu wonkach dźěła wjazy a wjazy a cźornuchojo ßebi mißionarow žadachu. Wón wujědźe do Rańſcheje Afriki a je tam nětk ſaßo ßwoju ſtaru mißionſku ſtaziju Madſchame pſchewſał.

To bě radoſcź tam w Madſchame a zyłej dalokej wokolinje, jako tam mißionar Müller dóńdźe. 5000 cźornuchow jeho witaſche. Sswjatocźna Boža ßłużba, na kotrejž ßo tuta hobrſka cźrjóda luda wobdźěli, bě tak hnujaza, ſo tež Europcźenjo, kotſiž ju ßobußwjecźachu, njehnucźi njewoſtachu. Jako mißionar Müller 1893 do tuteje krajiny pſchińdźe, knježeſche tam cźěmne póhanſtwo. A nětk! Jedyn pſchi druhim tam ßedźachu. Tak wulka bě ßyła, ſo bě lědy pſchewidźecź. A mužizy a žónſke to běchu a ſtawy ſe wſchěch ßwójbow a ſplahow. A nutrnje poßłuchachu ßłowam mißionara.

Kajki to pſchewrót ſa cźaß jeneho cźłowjeſkeho žiwjenja!

Saßonamakany paradis.

(Pokracźowanje.)

Po tym nakładźechu wós połny wukopanych běrnow. Kowař pſchiprawi na nim měſtno ſa dźěda, a knjes wucźeŕ ßadźi Iluſchku a dwě makej holcźzy mjes měchi tak, ſo njemóžachu dele padnycź.

„Nětko dyrbimy ßo hinak ſrjadowacź“, rjekny knjes wucźeŕ. „Pſchetož my ßo wrócźimy ſ wójnſkim dobycźom.“

Do toho bě ßo dźěd hiſchcźe modlił, a dźěcźi běchu wjecźorny kěrluſch ſaſpěwałe, kotryž, podpjerany ſ mužſkimi hłoßami, ßo tak rosnjeßy a roslehny pſches polo.

Nětko dźěchu hólzy ſ knjeſom wucźerjom pſched woſom, holzy ſa woſom a knjes hajnik ſ knjeſom kowarjom pódla woſa. S tajkej cźeſcźu pſchińdźechu dźědowe běrny domoj. Dołho hiſchcźe wo tym ludźo wo wßy powědachu a, doživja=li tute dźěcźi wyßokeje ſtaroby, budźa ßwojim wnukam powědacź, kajkeho ßu měłe knjeſa wucźerja a kak ßu ſ nim na dźědowym polu kopałe běrny a kak dobre ßu byłe tam pjecźene běrny. Nó. A tež na to budu ſpominacź, kak pěknje ßo jim dźěd je dźakował a prajił: „Wy ſcźe chzyłe mi ſtaremu, ßłabemu cźłowjekej pomhacź a mojim ßyrotkam. Ale, dźěcźi, wy budźecźe widźecź, Knjes Jeſuß to tak woſmje, jako byſchcźe tutu luboſcź jemu wopokaſałe! A njebjeſki Wótz, kiž ma jara lubo ßwojeho jenicźkeho narodźeneho ßyna, wam to njeſabudźe!“

„Hdyž budźecźe doma a w ſchuli poßłuſchni a hdyž Bóh tón Knjes nam da žiwjenje a dobre wjedro“, rjekny knjes hajnik, „chzemy pola naß w horach ßwjecźicź rjany reformaziſki ßwjedźeń. Knjes wucźeŕ pſchiwjedźe wſchě ßwoje dźěcźi, a dźěda ßebi tam dowjeſemy, ſo by njepobrachował!“

„Aj, to bě nadźija! Dźěcźi mějachu něſchto, na cźož móžachu ßo dwě njedźeli dołho wjeßelicź.

Jako ßo kowař Sabol tutón wjecźor domoj wrócźi, namaka wſchitko „ſ nohami horje“ — kaž Sſłowak praji. — Pſchetož wot Kubikoweje bě powjeſcź dóſchła, ſo je jej jeje bolaza noha zyle ßłużbu wupowjedźiła. Wona bě na dworje padła, a woni ßu ju dyrbjeli nuts donjeſcź. Njeſawoſta niczo hacź ſo ßo ſtara Sabolowa na pucź naſtaji a dźěſche khoru a hoſpodarſtwo wobſtaracź. Młoda kowarjowa drje ßo jej ſa to poſkicźi, ale: „Schto tež to Ty wo tym roſumiſch!“ ſaborka pſchichodna macź na nju. „Wobſtarajcźe ßo tu kaž ſamóžecźe! Ja dyrbju hicź!“ Hólz ſapſcheže do woſyczka a hoſpodař ßam wotwjeſy macź. Jako ßo wrócźi, póßła wona ſ nim tej dwěnajmjeńſchej dźěſcźi, ſchtyrilětnu Mariſchku a ſchěſcźlětneho Imriſchka.

„To je tam Boże dopuſchcźenje!“ rjekny k žonje. „Maczerka njebudźe wjedźecź ſchto prjedy. Imriſchko ßłuſcha do ſchule; w H. pak njeje hiſchcźe pſchezo žadn wucźeŕ.“

„To ßy prawje cźinił, Schimanje!“ pſchihłoßowaſche kowarjowa. „My budźemy wſchak ßebi ſ dźěcźimi radu wjedźecź!“

Wona ſměrowa wupłakanej dźěſcźi ſ pjecźenym a postara ßo ſa jeju lěhwo. Hólz kaž holza běſchtaj ßo jara pſched wowku bojałej; wonej běſchtej rad ſ wujom Schimanom ſchłej; cźeta Judka njeſdaſche ßo jimaj ſła bycź. Na druhi dźeń běſchtej hižo kaž domach. Wjele wſchak k tomu tež jeju maty bratſik Daniſchko pſchinoſchowaſche.

Ssobotu ſeſnachu ßo ſ dźědowymaj dźěſcźomaj a njedźelu ßo Ondriſchko ſ Imriſchkom ſtowarſchi, a póndźelu dźěſchtaj hromadźe do ſchule. Knjes wucźeŕ ßadźi jeju do jeneje ławki. Iluſchka ſ Mariſchku a ſ Daniſchkom hrajachu pola dźěda. Cźetka bě jim wot Sabolez zyłu kopizu wſchelakeho ßobu dała: ßłowki, worjechi, khlěb, a bě dźěcźom radźiła, ſo bychu „hoſcźinu“ hrałe. Dźěd jim worjechi rosbiwaſche, tež běleſche; běchu hiſchcźe cźerſtwe; wón da ßo dźěcźom tež na hoſcźinu pſcheproßycź. Haj tež Sahraj dyrbjeſche pſchińcź.

S tutym dnjom naſta ſa Iluſchku dołhi rjad pěknych dnjow; njebě dźě wona hiſchcźe žanu towarſchku namakała. Cźeta bě jimaj ſ hermanka pſchinjeßła dwě klanzy ſ wobliczom cźerwjenym kaž róża a ſ wóczkomaj kaž njeſapomniczka; — zyle wěſcźe njeje tajkich pěknych wjazy było na ßwěcźe. —

Hólzomaj pschinjeßy dwě trubje. Hdyž běschtaj hólzaj popołdnju ßwoje schulske wězy pola dźěda sčziniłej, — wonaj pschińdźeschtaj še schule pschezo do hětki, — běžeschtaj k Sabolezom. Tam mějachu dźě te rjane pßyczatka, kotreż bě mała Dorka ša Schpiczka posticziła. Runjež mějachu pßyczki wjele wustacź, — hólzaj chzyschtaj wot nich też tajkich kumschtow kaž je Schpiczk móżesche, — lubowaschtaj tola ßwojeju knjesow jara.

Někotre dny ßedźachu tam wbohuschke wschě tši nabojane, prucźik mjejs pazkomaj, papjerjanu mězu na hłowje a tłóczachu ßo do hromadki. Ale tak bórsy hacž hólzaj šapoczny-schtaj trubicź, dachu ßo do schczowkanja. Někotry ras šawoła kowarjez wuj na nich: „Pschestańcze tola, wy banda! Człowjek dźě ani ßwojeho ßłowa nješłyschi!“ A pschi tym praßny še ßwojim hamorom abo še ßwojim kschudom, zyle kaž mějesche schto w ruzy. To skutkowasche na wschě stawy małeje bandy tak, so pßyczki roscźěkachu do maczerneje hěty, ßo lehnychu a jenož hłówczku s tołstym wobliczom s dźěry tykachu. Hólzy běžachu do kólnje, nasběrachu drjewa a donjeßechu jo czeczi do kuchiny. Ale ša khwilu běchu hižo saßo wonkach a Jmrich mějesche někajku nowu hru wumyßlenu.

Czeta Judka powědasche, so ßo nieje hischcze ženje telko wußmjała kaž nětk, hdyž je pola Sabolez. Dźěło dźěsche jej wot rukow kaž by hrała nětk, hdyž bě ßama hospoša. Też czeledź khwalesche ßebi, so ma lěpschu jědź a to w prawym czaßu a so w zyłym domje nješłyschisch hrosneho ßłowa. Bě jako by s tymi dźěczimi do kóždeje wutroby radoscziwosć saczahnyła.

Holczatzy pak ßebi tola radscho pola dźěda hrajkaschtej, tam mějeschtaj ßwój kuczik ßamej saßo pschi pjezy a dźěd bě klankomaj s desczickow jstwiczku pschihotował. Pschikryta bě wona s czeńkimi koschczowymi prucźikami. Tam mějeschtej też ßwój kaschczik s lapkami, tam wobleka schtej, ßlěkaschtej, pyschescht ej ßwojej klanzy a hrajeschtej, so je jena khora a so je jena pschischła ju wopytacź a so je jej wschelakeho ßobu pschinjeßła. Mały Danischko dyrbjesche knjesa doktora hracź. Sa tutón ważny nadawk swjasaschtaj jemu wulke rubischczo wokoło — to bě jeho płaschcź; — w ruzy mějesche kijeschk. Wón dyrbjesche ßo khoru praschecź, hacž ju hdźe kała a schto ju boli. Wón też ßwěru wschitko wospjetowasche, schtož jemu holczazy pschischeptowaschtej; wón wschak móżesche ša to ša khoru klanku sjěsćź, schtož wona njemóżesche khorosczе dla jěsćź. Ach, běchu to kraßne dny!

(Pokraczowanje sczěhuje.)

Zyrkej a stat.

Se Spaniskeje. Schtož ßmy też tu hižo wuprajili, wobkruczeja nam bóle a bóle podeńdźenja, kotreż ßo w Schpaniskej stawaja, mjenujzy, so to, schtož ßo tam sta a stawa, nieje jednorje rosßadźowanje stata a zyrkwje, kotreż mějesche pschińcź a też wschudźe tam hischcze pschińdźe, hdźež njeje, ale so też tam k wjeczoru — runje kaž k ranju w Ruskej — skutkuje Antikhryst ßam. Kóżdy, kiž do Schpaniskeje pschińdźe, to ßam widźi. Wón nadeńdźe tam też ßamßnych pomocznikow, kotrychž Antikhryst w Ruskej ma: bolschewistow. Kaha by ßo też Antikhryst, kiž ma dosćź leßnosczе, wsdacź mohł a chzył, tutu składnosćź wužicź, kotruž jemu w Schpaniskej zyrkej a stat posticzischtej. — A druhdźe to nieje hinak, wosebje też niz w Němskej, w Sakskej! — Wschudźom w Schpaniskej nadeńdźesch mjenujzy nětkole bolschewistisku literaturu: knihi, czaßopißy, nowiny, broschury atd. Tutu chzedźa tam se wschej mozu saměstnicź a rosscherjecź. S tym pak hrosy wulki strach woběmaj: statej a zyrkwi. A stat ßo rosßudnje dosćź njewobara pschecźiwo tutym powróczazym mozam, kaž katolska zyrkej jemu wumjetuje.

S **Ruskeje.** Ruska je ßo, kaž hižo znate, rosßudźiła ša druhi „5lětny plan“, t. r. ša dalsche 5 lět, kotreż dyrbja wěnowane bycź ša pschewróczenje a pschetworjenje zyłeho żiwjenja, hospodarskeho kaž politiskeho, statneho kaž ßwójbneho. Psched 5 lětami wschak rěkasche, so ša to tute prěnje 5 lět doßahaja. Ale tomu tak njebě. Ruske dźěłaczerske sjednoczeństwo je nětk wyschnosczi wosjewiło, so je swólniłe, też ša tutón druhi „5-lětny plan“ wojowacź, ale wono też tu nadźiju wupraji, so ßo wyschnosćź a kommunistiska partaja napinatej, żiwjenje ruskeho dźěłaczerstwa połóżicź. Dźěłaczerjo pscheja ßebi pschede wschěm polěpschene a wołożene sastaranje s zyrobu. — S tym je najsjawnischo wuprajene, so je pschi wschěm wukhwalowanju nětczischeje a pschichodneje Ruskeje w Ruskej hubjenje, so je tam nusa a tradanje, hospodarske wobstejnosczе, kotreż ßo runaja jara tym, kotreż mějachmy tu pola naß we wójnje a po wójnje. A mózнarjo a wjednizy a knježaza partaja — to wscho je tam njekscheszijanske, bjesbóżne. — A pschezo hischcze tute a druhe nashonjenja njedoßahaja ša to, so by pola naß spósnaczе dobywało, so nam polěpschenje a postup, trajaze wumóżenje njepschińdźe, khiba so my ßo we wěrje k Bohu wobroczimy, so my mjes nami twarimy Khrystußowu zyrkej a to we wutrobach a domach, we woßadach a w kraju a ludu powschitkownje. Do teho pak ßłuscha, so kóżdy, kiž kschesczijan rěka, wužiwa ßwoje prawa a czini ßwoje pschißłuschnosczе, kotreż ma jako kschesczijan we ßwojim żiwjenju, we żiwjenju ßwójby a woßady a luda. A do toho ßłuscha też saßo woboje, to, so wscho czini, schtož matej wutroba a ert czinicź, a to, so wscho czini, schtož matej ruka a hewak zyły człowjek se wschej mozu a ßwojim samoženjom czinicź ša Knjesa Khrystußa, ša jeho zyrkej, jeho woßadu a ša zyrkwine a woßadźine żiwjenje a wobstaczе.

Wschelake s bliska a daloka.

S **Barta** je pschiczahnył, ßwjedźeńßy witany, knjes farař Gerhard Reńcź s mandźelskej wutoru, 26. haprleje, a bu njedźelu Rogate ßwjatocznje sapokasany. My pschejemy nowemu Bartskemu fararjej Boże bohate žohnowanje ša sastojnstwo a woßadu, ša dom a ßwójbu. — Nasch njedźelnik a woßadnik „Pomhaj Bóh“ tola zyle wěscze hischcze drobnischeje rosprawy dóstanje.

Listowanje:

V. w H. ša Sswjatki. —

Do woßadow: Dys a dys pschińdźe napraschowanje, czehodla „Pomhaj Bóh“ nieje podało rosprawu w tym a tamnym, schtož bě we woßadźe noweho a naspomnjenja hódneho, abo czehodla saposdźenu rosprawu. Tute napraschowanja ßu niech napominanje na wschěch, kotsiž bychu s teje abo tamneje pschiczіny měli rosprawjecź. W podawkach w naschich woßadach Sakskeje a Pruskeje njerosprawja nasch njedźelnik, pschełožujo rosprawy s němskich nowin abo wužiwajo rosprawy se Ss. N. „Pomhaj Bóh“ chze bóle a bóle bycź „woßadnik“ naschich woßadow a chze tohodla jako tajki ważeny bycź a chze pschedewschěm, so bychu jeho czitarjo a jeho czitarki tak ważeni byli, so ßo ša nich rosprawa poda. W tutym smyßlenju do dalscheho ßwěrneho dźěła ša nabožnosćź a Sserbstwo naschich woßadow, ša nabožinu a Sserbstwo dozyła! Redaktor.

Samotwity redaktor farař Wyrgacź w Noßaczizach. — Czischcź a nakład Ssmolerjez knihiczischczeńnje a knihańnje, sap. dr. s wokm. ruk. w Budyschinje.
Wukhadźa kóżdu ßobotu a płaczi schtwórczletnje 108 pjenjezkow.

Čišło 20

Bohaj Bóh!

Lětnik 42

17. MAI 1932
BAUTZEN

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje | 15. meje 1932 | Bautzen

Swjatkowniczka.

Ps. 51, 12—14.

Stwoř we mni, Božo, czistu wutrobu a daj mi noweho weſteho ducha. Njeſaczisń mje wot swojeho woblicza a njewſmi swojeho swjateho Ducha wote mnje. Troſchtuj mje ſaßo ſe swojej pomozu a ſ wjeßołym duchom wuhotuj mje! Hamjeń.

To je nam wſchitkim derje ſnate ßłowo; pſchetož kóždy króć, hdyž Boże ßwjate wotkaſanje wužiwamy, ßo tuta modlitwa ſpěwa, tuta pokutna modlitwa wo noweho weſteho, ßwjateho Ducha, ſo by hrěſchnu wutrobu wobnowił. Kaž Boże ßłónczko w pſchirodźe wonkach ſe ßwojim ßwětłom a ſe ßwojej cźopłotu nowe žiwjenje wubudźi, ſo ßo ſemja runje na ßwjatkownym ßwjedźenju zyłu młódnu nalětnu pychu a kraßnoſcź ſwobleczena naſchimaj woczomaj ſjewi, tak tež Boži ßwjaty Duch ſe ßwojim ßwětłom cźłowjeſke wutroby rosßwětluje a wohrěwa, ſo ßo w nich ſ pósnaczom Božeje hnady a luboſcże nowe žiwjenje hiba. Kaž kwětki ßwoje luboſne woblicza ſtajnje na Boże ßłónczko wobroca, tak ma ßo wěrjazy k ßwojemu Bohu, jeho woczi hladatej ſtajnje na teho Knjeſa (Ps. 25, 5), je ſ Bohom žiwy. To je ſkutk ßwjateho Ducha.

Na ßwjatkownym ßwjedźenju buchu Jeſußowi wucźobnizy ſ wuleczom ßwjateho Ducha na nich Jeſußowi ßwědkojo cźiniењeni, a nam wſchitkim chzedźa ßwjatki hiſchcże pſchezo prajicź, kak je nam ßwjateho Ducha trjeba, ſo bychmy ßwoje wumóženje wot hrěcha a ßmjercże pſches Jeſußa pósnali. Bóh ßwjaty Duch chze naß k Jeſußej dowjeſcź. Tak je Jeſuß ßwojim wucźobnikam ßłubił: „Hdyž pak tón troſchtař pſchińcź budże, kotrehož ja wam póßłacź budu wot Wótza, tón Duch teje wěrnoſcże, kiž wot Wótza wukhadźa, tón budże ßwědczicź wote mnje.“ (Jan 15, 26). Tak je ßwjaty Pawoł piſał: „Nichtó njemóże Jeſußej Knjes rěkacź, khiba pſches ßwjateho Ducha.“ (1. Kor. 12, 3.) Tak je Luther tſeczi artikel wukładował: „Ja wěrju, ſo ja ßam ſe ßwojeho roſuma abo mozy njemóžu do Jeſom Khryſta, mojeho Knjeſa, wěricź aniz k njemu pſchińcź, ale tón ßwjaty Duch je mje powołał, rosßwěcźił a wußwjecźił.“ Pósnacże naſcheho wumoženja pſches Jeſußa, nowe žiwjenje ſ Bohom je ſkutk ßwjateho Ducha. S Jeſußom je ßo ſtare Ezechielowe ßłubjenje dopjelniło: „Ja chzu wam nowu wutrobu dacź, a chzu wam noweho ducha do waß dacź, a chzu tu kamjeńtnu wutrobu ſ waſcheho cźěła wjacź, a chzu wam mjaßnu wutrobu dacź. Ja chzu mojeho Ducha do waß dacź, a chzu cźinicź, ſo budźecże w mojich kaſnjach khodźicź a moje prawa dźeržecź a po nich cźinicź“ (Ez. 36, 26, 27). So bychmy tuteho žohnowanja dźělomni byli, mamy ßebi ßwjateho Ducha wot Boha wuproßycź. Wſchitke ßwjatkowne modlitwy a kěrluſche ßu wſchak próſtwy wo dar ßwjateho Ducha. A tajka próſtwa je naſch dźenßniſchi tekſt.

Hdyž tež Davit wo Jeſußu hiſchcże niczo njewě, dha je tola naſhonił, ſo móże cźłowjek jenož pod wodźenjom Božeho Ducha pſched hrěchom wobarnowany woſtacź. A to je ßo na nim na hnujaze waſchnje dopokaſało. Tuž móże nam ſ dobrym pſchikładom ſa naſchu ßwjatkownu modlitwu wo dar ßwjateho Ducha bycź ſo bychmy ſa ßwjatkowne žohnowanje cźiſtu, wěſtu a wjeßołu wutrobu doſtali.

Kajka žałoſtna, kažaza móz je tola hrěch! Naſcha wutroba dyrbjała bycź templ ßwjateho Ducha, Boža ßwjatniza, a hrěch ju womaſa a wotßwjecźi. Boži ßwjaty duch dyrbjał w njej bydlicź, a hrěch jeho ſrudźi a ſacźěri. Kohož je hrěch do ßwojich paſorow wſak, teho pak lohko wjazy njepuſchcźi. Kiž hrěch wobeńdże, je hrěcha wotroczk. A kajki je jeho kónz? Dwoje je móžno, pak budże ſadwělowacź, pak w prawym cźaßu ßo wobroczicź. Stajnje je to džiw Božeje hnady, hdyž ßwjaty Duch naß, kotrychž bě ßwětny duch wodźił, rosßwětli a nam woczi nad naſchim hrěſchnym ſtaženju woczini tak, ſo ßwoje wukhowanje w Božej hnadże pytamy. Kral Davit je tutón džiw Boži wohladał. Tutón muž Boži bě hluboko padnył. So by Bathßebu ſa žonu měł, bě

Uriaßa, ßwěrneho wjednika ßwojeho wójska, jeje mandźelskeho, skónzowacź dał a tak sdobom pjatu a schestu kasnju pschestupił. Profeta Nathan bě jemu se ßwojim: „Ty ßy tón muž!“ wocźi nad tutym hrěchom wotewrił a jeho ßwědomnje wubudźił. Nětk psched Božim ßudom steji a, dokelž je sprawny, ßo njespjecźi, ale pokutny kerlusch saspěwa: „Božo, budź mi hnadny po Twojej dobrocźi a sahub moje hrěchi po Twojej wulkej ßmilnoscźi. Smyj mje derje wot mojeje skóscźe a wucźiscź mje wot mojeho hrěcha. Pschetož ja póznaju ßwoju skóscź a mój hrěch je stajnje pschede mnu“ (Ps. 51, 3—5). Wón tu cźuje, schtož posdźischo Jesuß praji: „Sbóžni ßu cźi, kiž ßu cźisteje wutroby“ (Mt. 5, 8). A wón je tajki njecźisty! Tak njemóže to wostacź. Tuž tej próstwje wo wodacźe ßwojeje winy tu druhu wo cźistu wutrobu a sdobom wo Božeho Ducha pschisamknje: „Stwoř we mni, Božo, cźistu wutrobu a daj mi noweho wěsteho Ducha.“ „Stworicź“ to rěka: *Nowe stworjenje, kotrež hacź dotal tu njebě, wukonjecź.* A to samóže jenož wschehomózny stworicźel. Tuž ßo Dawit sy tutej próstwu na Boha wobrocźi; nima měra, doniž njeje jemu jeho hrěch wodaty. Cźistu wutrobu směje potom, hdyž Boži dobry Duch jeho wodźi, kiž jeho dźerži a ßo jemu wjazy padnycź abo wobßunycź njeda, tón wěsty Duch, w kotrehož ßwětle pschi kóždym spytowanju Boża ßwjata wola jaßna psched jeho wocźomaj tcźi, so njemóže ßo wjazy sabludźicź abo ßo sawjesćź dacź.

Dawit bě s kralom. Blisko leżesche, so lisarjo jeho samolwichu a jeho hrěchi sa ßnadne wudawachu. Ale sprawny, kajkiž je, nima měra sa ßwoje ßwědomje dóniž njeje se ßwojim Bohom wujednany. Derje cźuje, schtož by ßebi saßłužił. Tehodla stysknjwje proßy: „Njesacźiß mje wot ßwojeho wobliča a njewsmi ßwojeho ßwjateho Ducha wote mnje.“ Bjes Boha wschak njemóže żiwy bycź. To by hubjeństwo było, kotrež njeby snjesć mohł. To je njesbožo, s kotrehož móże jenu jenož Boża pomoz won wupomhacź. Tuž ta próstwa: „Troschtuj mje saßo se ßwojej pomozu a s wjeßelym duchom wuhotuj mje.“ Tak je ßo Dawit s hrěschneho hubjeństwa k ßwojemu Bohu wrócźo namałał!

Kak nusne ßu naschemu cźaßej nowe ßwjatki, — wulecźe ßwjateho Ducha! Kak wjele je jich tak żiwych kaž njeby żadyn Bóh w njebjeßach był! Kak khroble a njehańbicźiwje bjesbóżni wustupuja, kiž ßo se ßwojej njewěru hordźa! Ale pschezo hischcźe rěka: „Na jich płodach dyrbicźe jich póznacź“ (Mt. 7, 16). Njecźiste myßle, njepócźiwosćź, kurwarstwo, njesbożowne mandźelstwa, njeporadźene dźěcźi, njeßwěrnosćź, njesprawnosćź, jebanstwo, sawisćź a hida, kiž ßamo bližšcheho żiwjenje njeßwědomicźe skónzuje, to ßu hrosne płody rostlinow, kotrež w masanym blócźe bjesbóżnoscźe rostu a sakcźeja. Ale schtó je zyle bjes winy, so je s nami tak daloko, tak hluboko dele schło? Tuž chże ßwjatkowny ßwjedźeń naschemu cźaßej Nathanowu ßłużbu wopokasacź: „Ty ßy tón muž!“, so bychmy póznali, so je bjesbóżnosćź korjeń naschcho nětcźischeho swonkownego a snutskownego hubjeństwa, so bychmy ßo wobrocźili wot hrěschneho pucźa a Boha wo dar ßwjateho Ducha prożyli, so by nasche wutroby wucźiscźił, a so bychmy saßo s wjeßelym duchom wuhotowani na ßebi shonili: „Kotrychž tón Duch Boži wodźi, cźi ßu Boże dźěcźi“ (Rom. 8, 14). O ßwjaty Ducho, pój wschak k nam! Hamjeń.

Sswjatkowny ßwjedźeń.

Hłóß: Pschińdź Bożo, Sswjaty Ducho, k nam

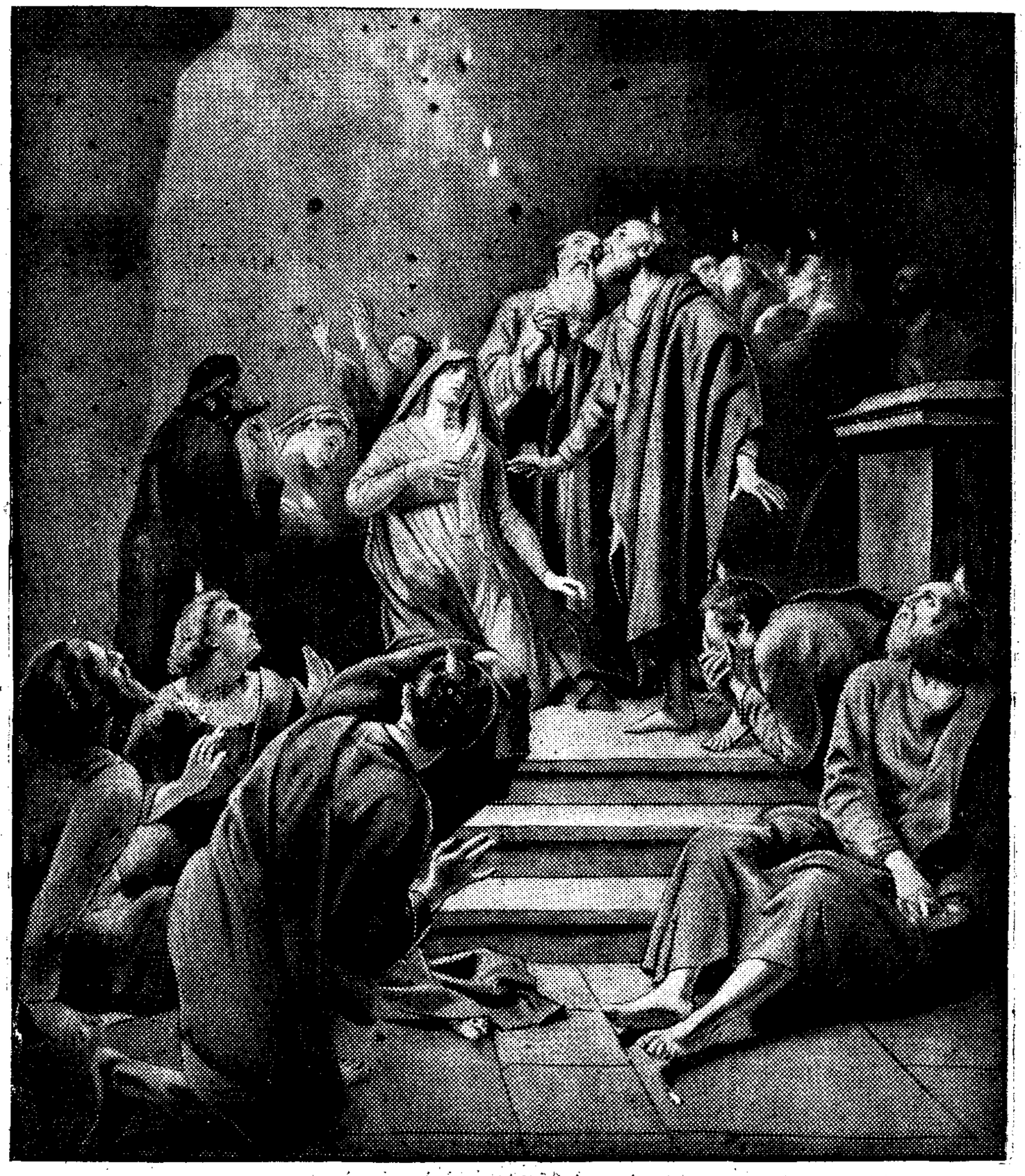
Pój, żiwjenje k nam — njebjeske,
Kiž Sswjatki saß' my ßwjecźimy,
Hdźež Boże dźiwy widźimy. —
Hlaj, s njebjeß wukhadźesch Ty k nam,
Kiž chzemy rad hicź k njebjeßam,
Ty jaßnosćź, s Boha skhadźaza,
Nam radosćź sbóżnu budźaza.
Halleluja, halleluja!

W Jerusalemje pschischoł Ty
Se schumjenjom kaž wětra ßy.
Hdyž Sswjatkow dźeń ßo dopjelni,
Dom zyły Ty tam napjelni,
Hdźež póßli běchu Knjesowi
Sso w jenej myßli swjasali
Do towarstwa dźě sbóżneho
Na hoscźa s njebjeß — ßwjateho.
Halleluja, halleluja!

Hdyž ßłyschecź bě hłóß mózny tam,
Kiž jaßnje klinczi k njebjeßam,
Je směschało ßo towarstwo
Wschak luda satorhnjeneho.
Se spodźiwanjom pytaju
Ssej spósnacźa pucź k potajnstwu;
Haj, rěcźa s wjele rěcźemi
„Sches Božoh' Ducha nucźeni.
Halleluja, halleluja!

Žně bohate ßy, Božo, dał,
Ssej ludow wjele powołał,
Kiž w cźěmnoscźi ßu khodźiłe,
Pak nětko k ßwětłu stanyle.
O Ducho Sswjaty kraßnoscźe,
Njech je nam Twoje ßwědcźenje
Troscht, ßylnosćź, móz a żiwjenje,
A Twojej hnady sjewjenje.
Halleluja, halleluja!

Pschińdź, hoscźo, ty k nam, njebjeski,
Kiž powołasch naß k sbóżnoscźi.
Daj Sbóżnika nam dopósnacź,

Też stajnje w jeho ßłużbje stacź;
Naß wußwjecźuj a kralestwo
Twać Boże, mozy skicźejo

Nam k ryczerskemu bědźenju
A k sboża połnom' dobycźu!
Halleluja, halleluja! J. W.

Saßonamakany paradis.

(Pokraczowanje.)

(W 19. czißle ma ſa „reformaziſki ßwjedźeń“ rěkacź: „dźeń ßwobody“.)

Tak bě pſchiſchoł 28. dźeń oktobra; ani wulzy ani mali njewjedźachu kak. Wſchitzy ßu jón w dobrej ſtrowoſczi doźiwili, a Bóh tón Knjes da kraßny, ßłónczny dźeń. Pſchiroda bě ßo, jako by jón czeſczicź chzyła, woblekła najkraßniſchu ßwjedźeńſku pychu. Kak ßo błyſchczeſche ſe wſchěmi barbami. Sſłónczne pruhi wuſchiwachu ſe ſłotom a kraßna njebjeſka módrina bjes mróczakkow ſtejeſche wyſche rjaneho lěßa jako we nim pſches ßwjatoczņu czíſchinu ſaklincza czehnjene „hijo!“ Pawoł, Sabolez wotroczk, ſawoła tak na ßwojej czornjej konjej, kotrejź na wupyſchenym rjeblowanym wosu wjeſeſchtej Martiſchez dźeła, make ſchulſke dźěczi a maleho Daniſchka a nimo tutych wſchelake trěbne wězy.

„Doczakaj, Pawole!“ ſawoła knjes wucźeŕ. „My dyrbimy ßo ještupacź!“

Pohoncź ſadźerża konjej; ſa maku khwilku bě teź hižo czah dźěczi ſarjadowany. Wětſik ſehrawaſche ſ papjerjanymi khorhojczkami, kotrez dźěczi njeßechu, a pſches lěß ſaklincza ſ czíſtymi hłoßami ſpěwany puczowańſki ſpěw:

„Bije ſwón ßwobody!
Czujecze to, narody?“

Pucź hadźi ßo pſches hory. A tute ßu tak czíche, jako bychu drěmałe. Nětk khila ßo do doliny. Tam, na ſkalnej wyſchinje, ſteji hajnkownja kaź mała twjerdźiſna. S tjěchi ſmahuje trojobarbna khorhoj ſtrowjo. Make wokna, polne kwětkow, błyſchcza ßo kaź debjeńki. — Na małym drjewjanym wutwarku ſtejeſche knjeni Sofija; knjes hajnik pſchińdźe po ſkhodźe dele, ſ nim jeho ſtudentaj a jeho mali wujkojo a jeho ſchtyri pßy; tute witaja ßo pſchede wſchěm ſe Schpiczkom a Sahrajom; pſchetoż teź tutymaj bě dźenßa dowolene, ßo wobdźělicź na powſchitkownym ſawjeßelenju. —

Hdyž budźeja dźěczi hdy ſpominacź na to, kak ßu kopałe dźědowe běrny, budźeja wone to móz pſchi tym ſapomnicź rjany dźeń ßwobody w horach? —

Wón ßo ſapocza ſ modlitwu a ſ wuſpěwanjom rańſcheho kěrluſcha do druheho ßnědanja. Seßydachu ßo k njemu na niſke hrjady, kotrez běchu do ſchtyrirózka na rjanej łuzy pſched hajnkownju pſchiprawjene. Knjes wucźeŕ pſchepoloži ßwoju rěcź, kotruź by dźěczom w ſchuli měcź dyrbjał, ßem do tutoho kraßneho doma ßwobody. Aj, kak ßo jemu derje rěczeſche wo tej wulkej Božej luboſczi, kotraź bě daka wuwjaſanemu narodej wußwobodźenje ſ pomozu wußwobodźerjow. Rosprawjeſche wo tych woprawdźitych rjekach, kotrychź dła ſpěwaju:

Sa ßwobodu ßwojeho naroda,
Wucź ßo czeŕpjecź, młoda krej!“

a kotſiž běchu na bitwiſchczach ßwoje młode žiwjenje woſtajili.

Saſpěwachu dwě hymnje, a na poßledku ſaklincźachu pſches hory po ßwjatoczņej melodiji ßłowa 129. pſalma; wot 2. hacź do 4. ſchuczki: „Woni ßu mje huſto czíſchczeli wot mojeje młodoſcze; ale woni mje njeßu pſchemohli. Ratarjo ßu na mojim khribjecze worali a ßwoje bróſdy dołhe czahnyli. Tón Knjes, kiž prawy je, je poſtronki tych bjesbóžnych pſcherubał.“

Hory poßłuchachu. Bě jako bychu chzyłe pomhacź. W krónach jědłow ſynczeſche to nadobo kaź ßłódka, duſchaza hudźba. Wětſika ſaduwanje ju popadźe a njeßeſche ju ßnadź tam, hdźež ta, kotraź bě tutu kraßnu melodiju ſanjeßła, hižo lěta dołho pod ſelenej trawu ſpi.

Knjes hajnik a kowaŕ Sabol a woßebje Martiſch dźěd tłóczachu knjeſej wucźerjej ruku. Dźěd ßo hiſchcze modleſche a potom ſapocza ßo ſa dźěczi tón prawy „dźeń ßwobody“. Knjes hajnik dowjedźe je na druhu łuku, pſchepoda jim wulki wjerabz, poßypany ſ czeŕwjenymi płodami: „Tón je waſch, hólzy! Sabawjecźe ßo ſ nim!“ Łuczka bě ſ dźiwimi różeni kaź ſahrodka ſahrodźena. Tu dyrbjeſche tola w meji a juniju pſchekraßnje bycź! Ale teź nětkle czeŕwjenjachu ßo płody jako granaty. Hólzy ſchczepachu ßebi ſchipki. Knjeni Sofija bě jim daka konopowe nitki a tołſte jehły. S nim czinjachu ßebi nětk rjeczaſki ſa ſchije a ruzy. Sa hólzow pleczechu ſ dubowego liſcza wěnzy, ſo bychu byli pyſcheni, hdyž domoj pójdu.

Jako běchu hólzy ſe ſchtomom hotowi, poczinachu ßo pſches hłowu mjetacź. Knjeſa hajnikowaj ſtudentaj wumyßliſchtaj ßebi wſchelake rjane hry, pak ſa wſchě dźěczi hromadźe, pak ſa hólzow woßebje. Mjeńſche dźěczi ſběrachu jědline hable a noſchachu je Koſtelnez czeczi pod wißaty kotoł, w kotrymž ßo k wobjedu gulaſch ſ wowczeho mjaßa warjeſche. Holczatka hrajachu „wěnzy pleſcź“, „khudu babu“ a druhe hry; lěß ſynczeſche jenoż tak ſ jich ſpěwom. Ale ßłyſchecź běchu teź trubki a piſchczałki małych ſchulerjow, kotſiž běchu ßebi wſali kije a na nich kaź na konjach jěchachu. Ale nadobo ſatrubi knjes hajnik na lěßnym rózku, a to bě ſnamjo k wobjedu. Sběžachu ßo, ſeßydachu ßo wokoło kotoła kaź zyganjo a Jluſchka dyrbjeſche ßo ſa wſchitkich modlicź: „Pſchińdź, Knjeże Jeſu, a budź naſch hóſcź“.

Potom doſta kóždy wojeńſku ſchklu wowczeho gulaſcha, — ſchklě bě knjeſej hajnikej pożcził kuchaŕ I—ſkeje kaßarny; wón mějeſche ſa to ßlubjeneho ſajaza, a hejtman, kotryž bě jemu to dowolił, druheho. Sabolowa rosdźěli wulkim a małym ßłowkowy tykanz. Potom ſaſpěwachu: „Njech Bohu dźakuje ßo wutroba wſchěch ludźi!“ a knjes hajnik wjedźeſche ſchulu, ſo bychu dźěczi wohladałe z.—ſke ſkały a próſdnjeńzy. S nich wucźěrichu nochzyjo ſajazow. Khudakaj czěrjeſchtaj precź a pßy ſa nimaj — ale njedoßahnychu jej. Wſchelakeho dźiwneho wohladachu dźěczi, a jako ßo zyłe ſahorjene na łuku wróczichu, ßłodźeſche jim butrowa pomaſka tak, ſo bě khlěb bórſy ſrumowany. Na kónzu bě dźěd jim ßlubił, něſchto powjedacź. A tuž ßo k jeho nohomaj ſeßydachu a ſłěhachu, a wón ſapocza:

(Pokraczowanje ſczěhuje.)

Doſynki.

„Maczeŕny dźeń“ je ſaßo nimo. Nuſne, zyłe wěſcze nuſne je w naſchim czaßu, ſo ßo pokaże na macź, na ſtarſcheju, na ßwójbu a ßwójbne žiwjenje kóždy człowjek, zyły lud. Tu je korjeń luda a tu leži ſakožk ſboża, wěrneho ſboża ſa zyły lud. Ale njeſabudźmy: „Maczeŕne dny“ a druhe podobne njemóżeja a njebudźeja móz dozpicź tute ſaměry a wotpohladanja, kotrez człowjekojo ſ nimi maja, hdyž człowjekojo njeßwjecza „Boże dny“, — njedźelu a druhe ßwjate dny — Bohu, kotremuž chzedźa ßwjeczene bycź. A ſaßo nawopak: Wſchě te wotpohlady, kotrez człowjekojo chzedźa ſ „maczeŕnym dnjom“ a podobnymi dnjemi dozpicź, jeli ſo dyrbi to w žiwjenju ßwójby a w žiwjenju luda ſaßo lěpje bycź, wſchě tute dobre wotpohlady dozpija człowjekojo, hdyž wužiwaja te jim wot dawna ßem date „Boże dny“ — njedźelu a ßwjate dny — tak, kaź ßo to Bohu ſpodoba, kotremuž dyrbja tute dny ßwjeczene bycź a kotremuž dyrbja człowjekojo ßo na tutych dnjach ßwjeczicź. To rěka ſ druhimi ßłowami: Hdyž naſch lud zyłe ßwoje žiwjenje a ſadźerżenje njereformuje a njewobnowi wot dna a ſ najſnutſkowniſcheho, a hdyž ßam ßo a ßwoje žiwjenje njeſakoži na to jene, ſchtoż je jenicźzy wěrny ſakožk wſcheho wěrneho ſboża a žiwjenja, na wěru do Boha, na Boha ßameho, njedozpije wón niczo zyłe a niczo trajaze. S kuſkami pak njeje jemu nětko wjazy pomhacź, hdyž je wſcho hižo tak roskuſkowane!

Na pschikład: Bě Exaudi, bě njedźela a „maczerny dźeń", a tola stejesche tam stanschi koža zyła zwójba we wschědnym dźěle zyły dźeń. Je to potom dźeń maczerje? A czehodla wón to njeje? Dokelž njeje Boži dźeń! A pschi tym pschińdźe praschenje: Je stara macz sawinowała, so dźěczi ani Božeje czesče dla ani w lubosczi k njej tutón dwójzy wossebity dźeń njeswjeczja? A saßo: Hdyž jow swěri zwěbi młoda macz khrobłosče wsacz, prajicz, so je zwoje dźěczi wukubłała tak, so wjedźa a widźa, kak maja Boha czesczicz a macz lubowacz a kak junu ras saßo bycz zama prawa macz, prawy nan? Kčžejazy kerczk „maczerneho dnja" na blidže scheri potom jenož na tajkim „maczernym dnju", na tajkim Božim dnju.

Tych duchow wjele a wschelakich so jewi nětkle njes nami, kotsiž chzedźa pomhacz a měnja, so mózeja pomhacz. Ale runje w tym so jewi, kak nusne, kak wulzy nusne je, so swjeczi kóždy jenotliwy, kóžda zwójba zwjatki woprawdźe a so je kóždeje wutroby najnutrnische proschenje a dobroproschenje:

O Swjaty Ducho, pój wschak k nam,
Bydl we naß i Twojej hnadu zam!

Bjesbóžni saßudźuja k zmjerczi.

Kak nusne bě, so wyschnosez nusowy wukas pschecziwo bjesbóžnym wuda, spósnajemy z powjesczow, kotrež z města Königsberg pschikhadźeja a wo kotrymiž so nam powě, so zu wěrne.

Tam je někajki zwjask, kiž so: „Bund der Gottlosen, Sektion Königsberg" mjenuje, někotrym wosobam, kotrež tam we evangelskim ziwjenju něschto płacza, „saßudźenje k zmjerczi" pschipósłał, kotrež je pschecziwo nim wuprajił. Kaž je so swěsczilo, zu schtyri wosoby tajke saßudźenje dostałe, a to mandźelska pschekupza, kotraž sa młodźinu dźěła a sa žónske biblíske hodźiny wotmětwa. Do tutych khodźa też žony kommunistow (!!). Druhi je duchowny měschczańskeho mißijonstwa, kotryž wjele pschednoschuje a tak rosjaßnjenje wo ważnych praschenjach też mjes kommunistami rosscherja. Nimo tuteju dostaschtej saßudźenje hischcze jedyn farar a jena knježna.

Königsbergske kommunistiske nowiny so wěso prózuja, zyłu wěz změschnu sczinicz.

Sakska evangelska korrespondenza pische wo tutej zyłej nastrózazej należnosczi:

My mamy sa to, so mamy, njech też runje njeměnimy, so bychu so tute saßudźenja wuwjedle, zebi tutu wěz tak wułożicz, so tu něchtó najkhutnischo pospyty czini, so by z tajkim hroženjom po ruskim pschikładze wosoby, kotrež wossebje w zyrkwinskim zíwjenju skutkuja, satraschił. Saměr tutych zmjertnych saßudźenjow njeje derje tak jara czělne morjenje tutych wosobow, ale to, so bychu woni tute wosoby snutskownje, na duschi a na duchu, tak złabili a skónzowali, so dyrbja zwoje skutkowanje złożicz. Woni chzedźa tak wójsko wojowarjow sa Jesuża Khrystuża a jeho zyrkej złabicz.

So je wulzy nusne, so tam na rańschich mjesach wschitzy, wossebje też wyschnosczе wobkedźbuja wschě někajke jewjenja bjesbóžneho hibanja, njetrjeba derje so hakle wusběhnycz. A niz jenož tam! Po zyłym kraju ma so tuta kedźbliwosez nałożowacz, a to czim bóle nětk po wudatym nusowym wukasu, wo kotrymž so praji, so posdźe pschińdźe, so by tu dawno hižo dyrbjał bycz.

Zyrkej a stat.

Nusowy wukas pschecziwo bjesbóžnemu hibanju w Němskej. Wyschnosczi porokowachu hižo dłóhe, so pschecziwo bjesbóžnemu hibanju njewužiwasche, a to niz jenož wěry a naboženy dla, ale też stata dla. Nětk je president Hindenburg tajki wukas podpisał. S njeho podamy tu sczěhowaze: — my wosjewimy mjena hnydom němszy, so by kóždy pschi druhej składnosczi hnydom wjedźał, z kim ma czinicz — „Die Internationale Proletarischer Freidenker (Sitz der Exekutive Berlin)" a te jej podstajene abo pschisamknjene kommunistiske organisazije „zwobodnosmyßlenych", wossebje „Der Verband Proletarischer Freidenker Deutschlands einschließlich der Proletarischen Freidenker-Jugend, der Freidenker-Pioniere und der Freidenker-Missionen, sowie der Kampfgemeinschaft Proletarischer Freidenker" zu se wschěmi jim zluschazymi pschiprawami, też z dźełarnjemi jich nakładow we zyłej Němskej rospuschczene. — Měßaz a wjazy jastwa dostanje jako khłostanje tón, kiž je hischcze zobustaw tutych organisazijow, kotrež zu po § 1 wukasa rospuschczene, abo sa saměry tutych organisazijow skutkuje z tym, so czischczerske dźěła hotuje, sawjeduje, rosschěrja abo na składze ma, abo tute organisazije na druhe waschnje podpjeruje abo swiski, kotrež organisazije wutworichu, haji. — Pódla khłostanja z jastwom móże so też pjenježne khłostanje wuprajicz." — So bě najwjetschi czaß, so so něschto pschecziwo bjesbóžnym hibanju sta, wobzwědcza powjesče z města Königsberg wo tym, so je „Bund der Gottlosen, Sektion Königsberg" schtyri wosoby, kotrež sa evangelske zyrkwinske zíwjenje skutkuja, k zmjerczi sabudźił.

Swět ma nětkle wjele staroszow, so njewě, schto prjedy a kak se wschěm do czista pschińcz. Dwoje pak jón nětkle pschede wschěm traschi. Někajki Ruża, wo kotrymž so praji, so je bludny, je franzowskeho presidenta satsělił. To je to jene, wo czimž njejabzy nastrózaza powjesez wokoło zwěta leczesche. To druhe je wěz schwedskeho krala sapalkow. Tu njewě zwět hischcze tak prawje, schto z njej sapoczecz. Sda so pak, so budże pschidacz dyrbjecz, so je tu jedyn jeniczki niz jenož jenotliwych, ale zamo staty a pjenježne wustawy sabłepił a sjebał. A kelko tajkich pschekhwapjenjow a staroszow czaka to hischcze na naß.

Wschelake z bliska a daloka.

S **Budyschina** czitamy, so so tam na hru „Jedermann" hotuja. To je starodawna hra, kotruž zu něhdy w Božich domach a psched Božimi domami hrali. Wona je dołhi czaß była zabyta; doniž psched něschto lětami saßo k nowemu zíwjenju njewotucži. Wona ma wjele dobreho w zebi sa kóždeho. Tohodla dźě też tak rěka. A ju chzedźa też w Budyschinje psched Božim domom — Michalskim — hracz. Schtóž měł někak składnosczе, tam dóndź. Tuta hra mysterijow drje kóždemu něschto zobu da.

S **Wuherskeje.** Ras zmy tu wo tym pisali, kak je człowjek hordy był na to, maschiny twaricz, a kak je nětk zyle „pod maschinu" pschischoł, a to tohodla, so je twarił a tworił pschezo něschto nowe a lěpsche, so pak je zyle skomdźił abo so je zyle njemózny był pornjo tomu runje tak jara a derje postup a sastaranje człowjekow tworicz a rjadowacz. S Wuherskeje bu znate žadanje wyßokeho sastojnika, kiž nam tole najdorasnischo wobkrucži. Wón zebi hubjenych wobstejnosczow dla žada, so by so z wossebitym wukasom sakasało, na žnjach žnjowe maschiny trjebacz.

W Drježdźanach ma evangelska žónska młodźina 22. a 23. meje zwój sjesd a zwjeczi z nim 25 lětne wobstacze zwojeho zwjaska. Tutón zwjask so nětkole zobu se wschej mozu prózuje, wotpomhacz zwonkownej a snutskownej nusy — a tuta snutskowna je hischcze wjetscha hacz tamna — zwojich zobustawow. Zyły Drježdźanski sjesd je na to wotměrjeny, budźicz evangelsku myßl niz jenož mjes młodźinu, ale dozyła mjes ludom. Schtóž móże zmóžnicz, so tam wobdźelicz, njech to czini.

Listowanje. Sa Swjatu Trojizu ? — V. sa 1. po Tr.

Samotwity redaktor farar Wyrgacz w Nossaczizach. — Czischcz a nakład Ssmolerjez knihiczischczernje a kniharnje, sap. dr. z wosm. ruk. w Budyschinje. Wukhadża kóždu zobotu a płaczi schtwórczletnje 108 pjenježkow.

Čišło 21

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

23. MAI 1932
BAUTZEN

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje | 22. meje 1932 | Bautzen

Swjata Trojiza.

51. Pšalm.

W Khrystußu je nam wschehomózny Bóh połne ßwětło ßwojeho bycza a bójskeje hnady a mudroscze spožczik. W starym sakonju, to ma rěkacź w czaßach do Khrystußa na tajkim ßwětle pobrachowasche. To na pschikład na wojowanju dla woporow spósnawamy. Khrystuß je wopory sběhnył, woprowawschi ßo ßam na drjewje. Profetojo ßu ßo podarmo prózowali, hdyž chzychu Boże ßłużby bjes skótnych woporow sarjadowacź. Wołebje Hosea běsche pschecźiwnik woporow. Tak je też kral Davit, kaž ßo sda, templowemu spěwnemu mischtrej spěw pschepodał, a to nasch 51. pšalm, so by Boži lud w templu czistu a woprawdźitu Bożu ßłużbu ßwjecźicź mohł a wjedźał w nutrnej modlitwje: „Tebi njelubja ßo wopory, ja bych je czi dał; a sapalne wopory ßo tebi njespodobaju. Wopory, Bohu spodobne, ßu tyschny duch; tyschnu a roskamanu wutrobu njebudźesch ty, Božo, sazpicź.“ Hacź je ßo tajka modlitwa w templu wjele saspěwała? Najstěrje niz, a hdyž ju sanjeßechu, ßu na kónzu, zyle pschecźiwo jejnemu duchej, saßo wopory sa prawe wukhwalili. Hdyž Jerusalemske murje natwarjene budźa, potom, tak na kónzu czitamy, budźa ßo wopory prawdoscze Bohu spodobacź, sapalne a zyłe wopory, budźa woły na wołtarju woprowacź. Hacź ßu murje abo niz, to tola sa wopory niczo na ßebi měcź njemóże! Wopory ßu wopaczne, pohanske, hacź ßu murje abo niz.

W 51. pšalmje ßu modleńske ßłowa, kotreż tajki wopor Bohu spodobne, wopor tyschneje wutroby, wosnamjenja: „Stwoř we mni, Božo, czistu wutrobu a daj mi noweho wěsteho ducha. Njesacźißń mje wot ßwojeho wobliczа a njewsmi ßwojeho ßwjateho Ducha wote mnje. Troschtuj mje saßo se ßwojej pomozu, a hotowy Duch sdźerž mje!“

To je ßamßny Duch kaž pola Davitoweho ßyna Salomona, kiž Boha niz wo dołhe živjenje, ale wo mudru wutrobu proschesche. Ale to njeje žana žadna myßl w tamnych czaßach, ně, ßwjate pißmo je też w Starym Sakonju teho połne, so ßo wo wutrobje rěczi, najbóle pola Hioba, w pšalmach a w knihach mudroscze. Tuž tola, woporow a druhich wězow dla, njeßměmy Stary Sakoń sacźißnycź, kaž to někotsi chzedźa.

Schtož je wulke a ßwjate, to ma móz a wěcźnosć. Tak je kschescźijanska woßada ßebi najważnischu próstwu pschi ßwjecźenju Khrystußoweje wjecźerje niz wot Khrystußa, też niz wot jeho evangelistow abo japoschtołow wsała, ale s Davitoweho pšalma! Tak nam jaßnje pšched wocźi stupi, so Khrystuß hakle je dokonjał, schtož jeho wótz Davit njesamó pschewjescź: modlitwu w duchu a prawdźe, Božu ßłużbu „bjes woporow“ a tola niz bjes woporow: tyschne, roskamane wutroby ßu Bohu spodobne wopory.

Tajke Bóh njebudźe sazpicź! Kak je mohła myßl nastacź, so Bóh tajke sazpiwa? Prajmy jaßnje doscź: Dokelž je woł drohe skoczo, hibanje, hnucźe wutroby pak ßo po skotakach njewobliczi. Hacź nětko nawopak my pobožni nascheho czaßa wjele prawa mamy, tajki wopor zyłeho woła sazpicź? My jón sawěscźe sacźißnjemy. To pak je něschto hinajsche hacź sazpicź. Schtó w naschich woßadach wopruje sa Khrystußowu zyrkej? Schtó ßebi wulku schkodu czini, hdyž ßo zyrkwinske dawki dawaja? To ßo jara ßwěrny kemscheŕ na sakoń powoła, po kotrymž wulki bur zyrkwi niczo dacź njetrjeba na 5 lět dołho! Tak hroże zyrkwi kónz, a nusa je sa zyrkej tajka wulka, so dołho wjazy njeńdźe na tajke waschnje w najwjazy woßadach.

W Davitowym czaßu běsche bolosne a czežke, zyły woł woprowacź. To je jeno bohaczź mohł, a jeho wopor móżesche ßo Bohu połnje spodobacź, hdy by też nutrna, pokutna wutroba w nim była, kotraž hrěcha a hrěchowych scźěhwkow dla hórje czerpjesche hacź woprowaneho skoczecźa dla.

To wſcho dyrbjachmy ßebi ſcźerpliwje wukładowacź dacź, ſo bychmy doſcź jaßnje ſrozumili, ſchto to rěka: Bóh rozłamanu, tyſchnu wutrobu njeſazpiwa. To ßu wulke hrěchi a ſtóſcźe, njech na ſjawne pſchińdu abo niz, te wutrobu łamaja a tyſcha. A runje wulki hrěſchnik ma ſacźuwanje, ſo je ſaſtorcźeny, ſazpjeny, pola ludźi, to ßo rozumi, ale teź pola Boha Knjeſa. Wulki hrěch zyłe ſbože ſniczi, mandźelſtwo, dom, ſtrowoſcź, měr, luboſcź. Cźlowjek je dele ſtajeny, zyle ſniženy. Kónz je ſ nim a ſ jeho zyłym ſbožom, njemóże ſpacź, njewěri, ſo je hnada jemu pſchikhilena.

Ale tajkeho Bóh njeſazpiwa. Tajki je Bóh! To wěmy w Jeſußu Khryſtußu. A hdyž to wěmy, budźe naſcha hroſa pſched tajkim woporom doſcź wulka, ſo ßo hrěcha bojimy. Pſchetož po wulkim hrěchu je tola ſeńſke ſbože ſkažene. To je pſchezo ſaniczaze, ſcźěhwki wulkeje winy cźaß źiwjenja wotpokucźicź! Bóh dyrbi cźiſtu wutrobu a wěſteho ducha dacź, ſo ßo temu móżemy ſminycź.

Na ßwjatu Trojizu.

Majeſtoſcź, hłubokoſcź bójſtwa!

Hłóß: Knjeſa khwal duſcha atd.

Boha khwal ſ modlenjom, duſcha, toh' Trojeniczkeho!
Żórło a ſtudźeń a rěka je ſboża wón wſcheho!
Stworił wón cźe —
Wumohł a wußwjecźił je;
Dźakownje poſběhuj jeho!

Kajka ßo hłubina wotewrja bójſtwa pſched nami!
Mudroſcź, móz, wědomoſcź Boża je dźiwna nad nami!
S ponižnoſcźu —
Njech jeho pſchekraßnjenju
Stworjenja Boże wſchě ſ nami!

Ssudźenja jeho ßo dopósnacź njehodźa ženje
Wußlědźicź pucźe jeho potajne runje tak mjenje!
S pokornoſcźu —
Pſched jeho majeſtoſcźu
Modl ßo tuž w jeho mjenje!

Schtó je hdy Knjeſowu dopósnał myßl a radu?
Schtó je był radźicźel jeho, ſchtó ſaßkužił hnadu?
Schtó jemu dał —
Prjedy? Schtó wunamakał,
Kak mohł wuńcź hrěſchnemu padu?

So je naß ſtworił a wumohł a wußwobodźił ſ pada,
Wſchitko je dźiwna a bohata Knjeſowa hnada!
Bóh je wón naſch —
Powołał k ſbóżnoſcźi naß!
To jeho Boża je rada!

Wot njeho, pſches njeho, we nim je źiwjenje wſchitko!
Jemu do wěcźnoſcźe ſ modlenjom dajmy cźeſcź nětko!
Halleluja! —
Joh' cźeſcź njech rospſcheſcźěrja
Radoſtnje ſtworjenja wſchitke!

Sraduj ßo, — poſtakuj, ſemja! Sso pokłonjej zyła
Njebjeſka ſbóżnych wſchěch jandźelow ſbožowna ßyła!
Trojeniczki —
Bóh wſchak ßo pſchekraßnja cźi,
So by cźeſcź jeho ty była! —

Nuſowy wukas pſchecźiwo bjesbóżnym.

Nuſowy wukas pſchecźiwo bjesbóżnym, wo kotrymž w 20. cźißle nadróbniſcheho woſjewichmy, nochze a njeßmě bycź ſměrowanje. My njeßměmy žadyn měnicź a myßlicź: My mamy nětk nuſowy wukas, tuž ßo njetrjebamy ani wo bjesbóżne hibanje wjazy ſtaracź ani ßo jeho bojecź. Ně, runje nawopak! Tutón nuſowy wukas je wołanje do boja pſchecźiwo bjesbóżnoſcźi, a to do najwótriſcheho! Pſchetož wono njeje tola tak, ſo je bjesbóżnoſcź ſe ſakaſanjom ſjednocźenſtwow a organiſazijow pſchewinjena. Wono njeje też tak, ſo je wojowanje pſchecźiwo njej tak lóžke kaž pſched lětom hiſchcźe. Ně, ſtraſchniſche hacž wſchě bjesbóżne organiſazije je duch bjesbóżnoſcźe! A tutón je do kraja a luda ſacźahnył a ſkutkuje dale. Pſchecźiwo njemu njepomha žana ſtatna kaſń a ſakaſń. Tu dyrbi ſakrocźicź ſaßo duch, duch kſcheſcźijanſkeje wěry, kotryž wojuje ſ nutskownymi, duchownymi mozami: Wěra a ßwěra, luboſcź a horliwoſcź, to ßu ſ druhimi te mozy, kotrež dyrbja tu do boja. Dyrbja! Też tu pola naß na wßach! Pſchetož dźěło rosſchěrjenja bjesbóżneje myßle je ßo bjesbóżnym tak derje radźiło, ſo ßu też naſche woßady a wßy nakißane, hižo tak jara, ſo to bjes wſchěch nawocźow widźiſch. A jenak ſtraſchne drje je, ſo ßo tuta ſahuba ſnutskownych kſcheſcźijanſkich mozow a ſwonkownje widomnych kſcheſcźijanſkich poczinkow jenak jewi pola młodźiny a pola doroſcźenych a ſtarych. Hdyž ßo praji na jenym boku: „Stari tak cźinja, kak chzeja młodźi to hinak cźinicź?“ a ſ tym tón wjetſchi porok ſtarſchich cźłowjekow trjechi, pokaže nam na druhim boku wulke ſtrachi to prajenje: „Hdyž młodźina njecha ßo ſałožicź ſe ßwojim źiwjenjom na nabožinu a wěru, kajki budźe to potom jeje pſchichod a zyłeho luda pſchichod, hdyž wona tola je pſchichod zyłeho luda!“

Roshladuj ßo mjes ſtarymi a młodymi ſa tajkimi, kotſiž kemſchi njekhodźa a ſa tajkimi, kotſiž porědko khodźa. Ty ßo naſtróżiſch. To je ſaduwanje bjesbóżneho ducha. Zyle wěſcźe njecźini kemſchikhodźenje cźłowjeka hiſchcźe kſcheſcźijana, ale cźłowjek, kotryž požadanje nima po ſhromadnych Božich ßkužbach, tón njeje kſcheſcźijan w ſmyßli Biblije.

A kak je ſe ſpowjedźu a Božim wotkaſanjom? A kak ſe modlitwu? A kak ſ kſcheſcźijanſkimi poczinkami, tak luboſcźe k bližſchemu? Antikhryſt je pſchezo hižo wſchudźom tam był, hdźež Khryſtuß bě. Ale ſo jeho wliw a móz ßo nětkle tak widomnje jewi też na wßach, to je wobßwědczenje ſa to, ſo ßu Antikhryſtowi pomoznizy derje ſkutkowali, a je dopokaz ſa to, ſo to nětkle wjazy jenož naſch nadawk njeje, pſchecźiwo organiſaziji bjesbóżneho hibanja wuſtupowacź, ale pſchedewſchěm też pſchecźiwo duchej bjesbóżnoſcźe, njech ßo jewi kaž chze a hdźež chze. A pſchi tym njeſapocźmy pola bližſcheho a ßußoda, ale w ßwojej wutrobje a we ßwojim domje!

A ſchtož do ßamßneho wojowanja ßłuſcha je to, ſo nětk my wſchudźom a ſtajnje wobßwědczimy ſe ßłowom a ſe ſkutkom, ſo kſcheſcźijanſkeho ducha mamy a ſo ßmy hotowi, ſa njeho a wo nim ßwědczicź wſchudźom a ſtajnje. To je ſdobom dopokaz, ſo ßmy Sswjatki ßwjecźiłe.

Saßonamakany paradis.

(Pokracźowanje.)

„Lube dźěcźi! Je nam tu tak kaž bychmy w paradiſu byli. Tohodla chzemy ßebi też něſchto wo paradiſu powjedacź.“

Stej dwaj paradiſaj! Tón jedyn je tón, do kotrehož je Bóh tón Knjes, jako bě zyły ßwět ſtworił, cźłowjeka ßadźił. Cźłowjek bě tehdy tak młody kaž wy, hakle pſchi ſapocźatku źi-

wjenja, zyle kaž dźěczo. Po zykej semi bě tutón paradis se najkraßnischim, schtož bě Bóh tón Knjes stworik, a naschej prěnjej starschej běschtaj tam jara derje žiwaj. Ani hłoda, ani lačnoscże, ani horzoty ani symy njespósnaschtaj. A, schtož bě hischcże wo wjele lěpsche, njesnajeschtaj ani hněw ani hidu. W luboscźi běchu žiwi hromadźe cźlowjekaj a swěrjata. Žana boloscź jeju njetyscheschе; njemějeschtaj ßo wo niczo staracź; wonej dźě běschtaj poßkuschnaj! Ale tu pschińdźe jim satan prěki, kotryž jimaj tutu dobrotu njepopscha. Wón sawjedźe Jěwu, so bu njepoßkuschna, a wona saßo Hadama. Wobaj hrěscheschtaj, — a po wschej dobrocże bě!

Paradisowe schtomy, kwětki, wody běchu pschezo hischcże wokoło njeju tak dobre a kraßne, ale jeju to wjazy njemóżesche swjeßelicź, dokelž w jeju wutrobje njebydlesche wjazy njewinowatoscź. A też naß njemóże niczo na ßwěcże swjeßelicź, hdyž naß wutroba boli! Wonaj sapoczeschtaj ßo bojecź, schto s nimaj budźe, hdyž Bóh tón Knjes shoni, schtož staj skuczikoj, jako jeho se ßwojej njepoßkuschnoscźu sranischtaj. Sapoczeschtaj ßo psched nim khowacź; ale to niczo njepomhasche. Dyrbjeschtaj psched Boha Knjesa stupicź; dyrbjeschtaj wußłyschecź ßwoje saßudźenje. Ach, kak je jimaj to było, jako na pschezo se ßwojeho paradisa dźěschtaj! Pschetož nihdy wjazy ßo tam wróczicź njeßmědźeschtaj a njemóżeschtaj! Psched sawrěnymi wrotami paradisa stejesche traschazy jandźel s płomjenitym mjeczom! Tam njemóżeschtaj wjazy nuts! — Potajkim, tole bě tón prěni paradis. Tón wosta, doniž jón wulke wody lijenzy, kotrež sa hrěchi cźlowjekow pschińdźechu, njewotpławichu. Potom njeje było žaneho paradisa na semi a też žaneho na njej njeje hacž do dźenßa!

Ale my cźitamy w Swjatym Pißmje hischcże druhu stawisnu. Jako Knjes Jesuß na kschižu wißasche, wißasche pódla njeho na druhim kschižu słóstnik, kotryž bě někoho sabił. Tutón słóstnik proschesche jeho pokornje: „Knjeże spomń na mnje, hdyž do ßwojeho kralestwa pschińdźesch.“ Jemu wotmołwi Ssyn Boži: „Dźenßa budźesch ty so mnu w paradisu!“ Sskónczko njebě ßo hischcże skhowało, a wobaj běschtaj wumrěłoj, Ssyn Boži sa nasche winy, słóstnik sa ßwoje. Wonaj dźěschtaj hromadźe do tamneho paradisa, kotryž bě Bóh tón Knjes saßo stworik, a to sa ßwojeho druheho Hadama, sa Knjesa Jesußa. Durje tutoho paradisa njestražuje žadyn jandźel s płomjenitym mjeczom. Ně, wone ßu wotewrjene. Knjes Jesuß Khrystuß steji w nich, wupschestrěwa ruzy a wołka: „Pójcże ßem ke mni wschitzy, ... ja chzu Waß wokschewicź!“ — Ale dźěczi! Ssnadź ßo Wam dźiwne sda, so buschtaj naschej prěnjej starschej jeneho hrěcha dla s prěnjeho paradisa wuhnataj a so tón słóstnik, zyle s hrěchami womasany, ßmědźesche do tutoho druheho sańcź. Też ja ßym ßebi prjedy tak myßlik, ale dźenßa ja to srosumju: Jako běschtaj Hadam a Jěwa shrěschikoj, njejstaj wonaj ßo ani ßwojeho hrěcha kałoj ani jón wusnałoj ani ßebi wotproßyłoj. Wonaj njejstaj ßo ßamaj ßudźikoj. Hadam winowasche Jěwu, Jěwa hada. Tuž tak dyrbjesche jich Bóh ßudźicź. Tón słóstnik na kschižu wusna, so bě shrěschik a tutu bolostnu ßmjercź saßkužił. Wón saßudźi ßam ßebje. A nětk! Dokelž bě Knjes Jesuß sa jeho hrěchi cźerpił, mějesche wón też prawo, je jemu wschitke wodacź. A wón je jemu też wschitke woda. Wón bě Ssyna Božeho jenož proßył, so by ßo na to dopomnił, kak staj wobaj na kschižu hromadźe w cźwilach mrěłoj, a Knjes Jesuß wsa jeho ßobu do ßwojeho druheho paradisa, kotryž je tak kraßny, so japoschtoł Pawoł, jako bě ßměł tróschku do njeho pohladacź, wo nim praji, so je tam, „schtož žane woko njeje widźiło a žane wucho njeje ßłyschało a do žaneje cźlowjeskeje wutroby njeje pschischło, schtož Bóh je pschihotował tym, kotsiž jeho lubuja.“

Tak, moje drohe dźěczi! Hdyž też Wy chzecże do tutoho paradisa, do kotrehož je tutón Słóstnik s kschiža prjedy naß schoł, pschińcź, dyrbicże hižo tu w nim žiwi bycź. Sskyschcże, schto Swjate Pißmo praji: „Hlaj, ja steju psched durjemi a kłapam. Jelisо schtó mój hłoß budźe ßłyschecź a durje wotewri, k tomu ja sańdu a budu s nim wjeczerjecź a wón so mnu!“ Jako ja jeho kłapanje wußłyschach, wotewrich ja a puschczich jeho nuts. A wón pschińdźe woprawdźe! Wón poßłuchasche na wscho, czehož ßo ßam wobstorżowach, a kak ßo ßam ßudźach. A wón mje potom njeje ßudźik! Ně, wón mi woda. Wot tehdy ßmój mój hromadźe! A tak ßo sa mnje tutón paradis sapoczina w mojej hětzy; pschetož wón ßo sapoczina w mojej starej wutrobje. Tak budźe to też s Wami wschěmi, hdyž k njemu pschińdźecże, hdyž jemu wotewricże!“

„Martisch dźědo! Ja ßym to hižo czinik!“ da ßo khutnje knjes hajnik ßłyschecź. „Ja też!“ rjekny sczicha knjeni Sofija.

„A ja chzu to też czinicź!“ wusnachu s jenym hłoßom Saboleży a Kostelnez cźeta.

Knjes wuczeŕ — tón wobjima dźěda niczo njeprajo a sminy ßo do lěßa. (Pokračžowanje.)

Sswjaty Wótzenasch.

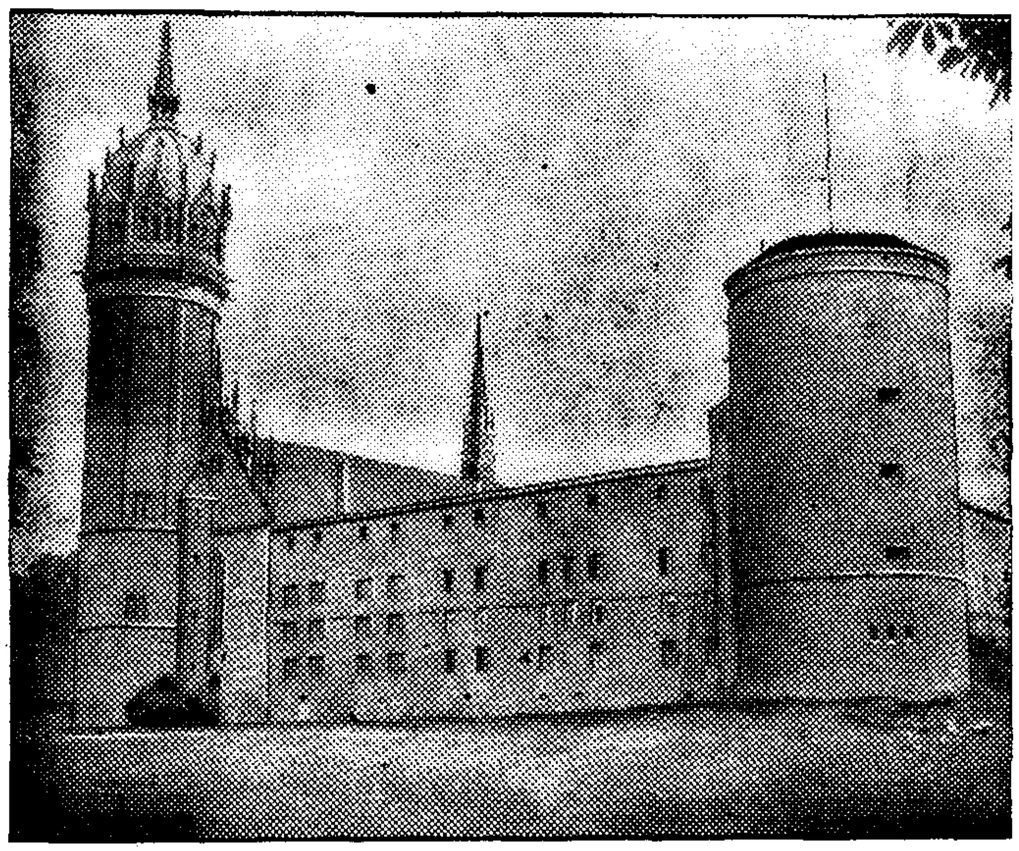
Wótze nasch pisches Khrysta jeno —
Khudych naß — ßłysch modlicź ßo;
Sswjeczene budź twoje mjeno,
K nam pschińdź twoje kraleſtwo.
Kaž ßo stawa twoja wola
W njebju, stań ßo na semi
Twoja miłoscź spožež, so rola
Wschědny khlěb nam wobradźi.
Nasche winy wschě nam wodaj
Kaž my ßwojim winikam;
Schkit twój troscht nam hnadnje dodaj,
Njedaj spytowanju k nam.
Skónczinje njesaponń wschak teho:
Wumóż naß wot wscheho sleho.
S kraleſtwom njech twoja je
Móc a czeſcź do wěczinoscże! Hamjeń.

Zyrkej a stat.

S **Pruskej.** Pola pruskeje statneje rady je zentrumska strona namjet sapodała, kotryž ßebi wótrische sakrocženje pschecźiwo njepózcźiwoscźi žada. Wón na to pokasuje, so měli na psch. polizajske wyschnoscże na wßach a w městach nowe a drobnische wukasy dostacź, kak a hdy maja pschecźiwo jewjenjam njepózcźiwoscże sakroczicź. — So je tuta wěz něschto jara nusne, wě kóżdy, kiž ma wocži widźecź a wuschi ßłyschecź a kiž nimo toho wě, so je njesprawnoscź była pschezo pschewodźerka ludow, kotrež běchu duzy do sahuby a skaženja.

Bjesbóżnoscź. Hdyž ßmy pißali, so nusowy wukas pschecźiwo bjesbóżnoscźi naß njeje wußwobodźił wot pschißłuschnoscże, so ßami ßobu a dale wojujemy pschecźiwo njej a to se wschej ßwěru a smužitoscźu, dyrbimy też pißacź, so ßmy my wschitzy też bjes- nusoweho wukasa na to swjasani, na straži stacź a wojowacź pschecźiwo — „Tannenbergbund“. Tutón swjask njemóżesch do bjesbóżnych swjaskow liczicź. Woni maja a chzeja něka jaku naboženu a wěru. So pak tuta niczo cźinicź nima s naschej na Jesom Khrysta sałożenej wěru, spósnaschtej s teho, so ßo „Tannenbergbund“ prózuje, němski lud wot Jesußa wußwobodźicź. Wón potajkim pschecźiwo nasche-

mu Sbóžnikej wojuje, chze jeho w naschim ludu moricz. Jeho organisazija njeje sakasana a jeho zobustawy dźěkaja po zykłym kraju, tež na wzach nascheje Łužizy. Jich saměr je nowa němskopóhanska wěra. — Ssmy tu ras dróbnischo wo tym pisali. — Tu rěka zo psched nimi na kedźbu bracz. Woni zo tola, hdyž general Ludendorff a mandźelska zobu wjednistwo maja, na prawu stronu licza; to je s pschiczinu, so tež jich nabožinu sa straschnu a schkódnu nimamy. Ale runje tohodla je pola nich znadź wjazy stracha sa někotrehožkuli kscheszijana hacž pola „bjesbóžneho hibanja“, kotrež tola s kommunistiskim hibanjom swizuje. — „Tannenbergbund“ je sjednoczeństwo, kotrež pschecziwo naschej wěrje do Jesom Khrysta a pschecziwo jeho zyrkwi na semi wojuje. S tym je wscho prajene, tež, so my mamy zo pschecziwo njemu schkitacz a so mamy pschecziwo njemu wojowacz.

Jubilejny sjězd evangelskeho zyrkwinskeho swjatka. Wot 25. do 27. meje seńdźe zo swjatk we Wittenbergskej hrodowskej zyrkwi a zwjeczi zwoje 10lětne wobstacze.

D. dr. **Kapler**, president němskeho evangelskeho zyrkwinskeho wubjerka, kiž je wukonjazy organ swjatka. Swjatk wopschija 28 krajnych zyrkwjow Němskeje.

Wschelake s bliska a daloka.

Sswjatki zu nimo, dzenza je dozwjeczamy. Mjenujemy tola tutón zwjedźeń Sswjateje Trojizy tež „Młode Sswjatki.“ Tak rjane Sswjatki kaž lětza, — to je powschitkowne prajenje, — njejzmy sa dołho wjazy měli! Jedyn dźeń pschezo rjeńschi hacž druhi! A to bě tež zyle widomnje. Ssadowe schtomy, wozebje jabłuczziny, roskczěchu prěni dźeń a w nozy po tym bóle a bóle a druhi dźeń Sswjatkow zo nam we czim kraznischej pysche sjewi. Kóždy zo radowasche. Něchtón by pak zo hischcze bóle radował, by-li zo tež zwjatkowneho deschcza naschło: ratař a sahrodnik. Ssywy a zadźeńki tradaja po deschczu, a stare złowo hižo praji, so zwjatkowny deschcz pschihotuje tuczne hody. — Ale Sswjatki tu njeběchu ani rjaneho wjedra, ani deschcza dla! Ssmě zo nětk po Sswjatkach prajicz, so zu zwój najwjetschi a najzwjeczischi nadawk dopjelnike a mohłe a změte dopjelnicz? A tutón je: so wěczne złónzo njebjeske sesthadźa, haj sworjewa a rozzwětli człowjekow snutskownje a s tym tež swonkownje: Sswjaty Duch. A sazo: so deschczik s njebjeskeje wěcznosczе zo naidźe na człowjestwa, do człowjekow a wokschewi dusche a wutroby a je spłódni s nowymi mozami žiwjenja. Pschetoż po wobojim, po tutym deschczu a wokschewjenju a po tutym złónzu a rozzwětlenju tradaja człowjekoju, abo hdyž njetradaja, abo praja, so njetradaja, je tola woboje to, schtoż człowjekam nanajbóle pobrachuje, schtoż czini, so je jich nusa, snutskowna, a s tym tež swonkowna, tak wulka. — Bóh tón Knjes chzył dacz, so změli my nětk po Sswjatkach tež wo tutym snutskownym zwjeczenju a nashonjenju Sswjatkow prajicz, so zu žohnowane a tohodla rjane a krazne byłe. Hacž to zu, zo nětk po Sswjatkach pokaże pola jenotliwych kaž powschitkownje njedźelski a wschědny dźeń. — Něschto wo tajkim wěrnym zwjatkownym žiwjenju a hibanju możesche kóždy zobu saczucz, kiž Sswjatkowniczku popołdnju tu skkadnosczu wuži, pschi radiju pozłuchacz na to, schtoż s Kassela sczelesche. Tam běchu zo jeschli evangelszy młodźi hólzy, kotsiž zo po zykłej Němskej hromadźa pod khorhoju duboweho kschiża. To bě to duchowne hibanje a wotucenje, kotrež zo dyrbi pschedobycz do zykłeho luda, do młodźiny pschedewschěm, so by ludej a krajej nastało nowe sbožowne žiwjenje, w kotrymž ma kóždy człowjek to sa najwažnische, so změ a może Bohu złużicz s czełom a s duschu, s wutrobu, s ertom, s ruku, se wschěm. Hdyž zu pupki tutoho noweho žiwjenja tute Sswjatki roskczěke tak rjenje kaž na zadowych schtomach pupki roskczěchu, potom budźe to po tutych Sswjatkach w ludu a kraju rjeńscho a rjeńscho!

Radio. Ssrjedźnoněmski sczelak — Lipsk-Drježdźany — rosnjeze 28. meje sajimazu zwjatoczнoscz. „Der deutsche Evangelische Kirchenbund“ zwjeczi dźeń zwojeho 10-lětneho wobstacza a wuhotuje pschi tym 28. meje zwjatoczнoscz na bitwischczu pola Lützena, na kotrymž psched 300 lětami, 6. novembra, schwedisti kral Gustav Adolf w dobyczerskej bitwje pschecziwo katolskim khěžorskim wójskam krwawnu zmjercz namaka, a na kotrymž zo psched 100 lětami sałoži Gustav Adolfowe Towarstwo. Hodźina njeje nam hischcze snata. Tuž hladaj kóždy do nowinow abo do zwojeho programma, so njeby tutu wozebitu wěz skomdźił. A zyle wěscze namaka tón, kiž zam radio nima, pola toho abo tamneho pschecela a zuzoda skkadnosczu, zobu zkyschecz móz.

S **Lubijskich stron.** Pschichodnu njedźelu po Sswjatej Trojizy je w Lěwakdźe dwójny zwjedźeń. Mizionske towarstwo sa Lubijski wokrjez zwjeczi tam zwój tulětny zwjedźeń. Evangelska muzska młodźina je s nim sjednoczika zwój wokrjezny sjězd. Hosczo młodźi a stari, s bliska a sdala budźa tam witani. Hłowna zwjedźeńska Boża złužba je w 3 hodźinach.

Listowanje: V. w H. sa 1. po Tr. — R. w W. sa 2. po Sswjatej Trojizy.

Samolwity redaktor farat Wyrgacz w Nozaczizach. — Czischcz a nakład Ssmolerjez knihiczischczeńnje a knihańje, sap. dr. s twor-m. ruk. w Budyschinje. Wukhadźa kóždu zobotu a płaczi schtwórczletnje 108 pjenjezkow.

30. MAI 1932
BAUTZEN

Čišło 22

Bohaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske lopjeno

W Budyschinje 29. meje 1932 Bautzen

1. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Psalm 78, 1—8.

Nasch 78. psalm ma napißmo: „Roswuczenje Aßaphowe". Israelski lud dyrbi tu se ßwojich stawisnow spósnacź, kak jón Bóh wjedźe, a sa tym hladacź, so njeby tuto spósnacźe dźěczom a dźěczidźěczom njesnate a pokojene było, ale so bychu wone w tutym spósnaczu schkit měte psched bjesbóżnosczu a ßo hladałe njeßwěry pschecźiwo Bohu, Boże kasnje dźerżałe, s jenym ßłowom: „so bychu na Boha ßwoju nadźiju stajiłe".

My sastupimy dźenża w zyrkwinym lěcźe do „czaßa bjes ßwjedźenjow". W prěnjej połojzy ßu nam te tsi wulke kscheseźijanske wróczne czaßy: Hody, Jutry, Sswjatki saßo pschipowědałe te wulke skutki Boże a naß dorasnje na to pokasałe: „Hlajcźe, tak je Boża luboscź s wami!" Tohodla je nam nětk na brjosy druheje połojzy zyrkwineho lěta tutón tekst daty, kotryż naß napomina:: „Stejcźe tuż nětk se ßwojimi dźěczimi k Bohu, so byschcźe tutoho żohnowanja dźělomni byli!" Tohodla chzemy ßebi wot Assapha dacź prajicź: Na Bosy steji nascha nadźija.

1. To dyrbimy se stawisnow wuknycź.
2. To dyrbimy nasche dźěczi wuczicź.

Psalm 78. pokasuje nam wobras stawisnow Israela wot wuczehnjenja s Egiptowskeje hacź do Davitoweho czaßa, we kotrymż bě tež Assaph żiwy. Tutón muż mějesche dobrej wuschi a wótrej wóczży sa to, schtoż ßo w stawisnach jewi. Wón ßłyschi se wschitkich podawkow rěcź Božu k ludej a widźi, kak w żiwjenju kóżdeho jenotliweho runje każ w żiwjenju zyłeho luda niczo njeje, schtoż by pschipad był, ale so tu je wschehomózny Bóh a Knjes, kotryż wschitko po ßwojej radźe a woli wjedźe a rjaduje. Pschi tym je ßo pschezo saßo pokasało, so je lud, dokhoż Božu wolu czini a w jeho kasnjach khodźi, snutskownje strowy, sprawny a sbożowny. „Bóh je jeho nadźija." Wón nashoni, kak ßo Bóh jemu jewi jako tón hnadny a ßwěrny a ßmilny. — Hdyż pak ßo lud wot Boha wotwobrocźa, njeje Bóh wjazy jeho nadźija, njestara ßo wón wjazy wo Boži sakoń, njeprascha ßo wjazy sa jeho wolu, je wón bórsy ßwoju snutskownu móz shubił, a wono dźe s nim s wyschiny dele snutskownje a swonkownje, w dobrych poczinkach a w hospodarskim. Assaph praji: „My ßmy ßłyscheli a wěmy te stare wězy." Je wědźecź, to je hłuboke, snutskowne nashonjenje.

My snajemy też stawisnu nascheho luda. Nasch lud je měł rjane, sbożowne czaßy, ale pak też żałostne stysłne czaßy. Żałostne czaßy běchu na psch. czaßy 30lětneje wójny, franzowskeho nadknjeżstwa pod Napoleonom, a czeżkich ranow je wulka wójna naschemu ludej nabiła, kotrež njejßu hischcźe sahojene a kotrež nochzedźa sażicź. Wono njeje też pschezo tak było, so běchu sbożowne czaßy, w kotrychż derjeměcźe pschibywasche, snamjenja woßebiteje pobonosczе, a so běchu hubjene czaßy, w kotrychż drohota a tyschaza nusa knjeżesche, snamjenja njewěry. Bóh da ßwojemu ßłónzu skhadźecź na słych a dobrych a dawa deschcź na prawych a njeprawych. Jap. sk. 5, 45. — Ale pschezo je w żiwjenju luda każ ßwójby każ jenotliwza tak było, so sa sahubu w nabożnym a w dobrych poczinkach pschińdźe sahuba w swonkownym. Hrěch je ludźi skaženje. Hdyż je wěra wotemrěła, njeje Bóh wjazy cłowjekow nadźija. Schto pak je potom sakoż dowěry? Ssylnosczе, wobßedźeństwo, pjenjesy, kubło, strowosczе cźěła, ßylnosczе cźěła a rosuma. My tola runje nětkle wěmy, kak je wscho semske tak njewobstajne, a kak je cłowjek tak bjestroschtny a bjesmózny, hdyż ßo tute sepjery łamaja a njesbożo a srudoba na cłowjekow pschikhadźa; haj, kak potom sadwělowanje mozow nabywa tak, so cłowjekej żiwjenje wjazy hódne njeje, żiwy bycź, a wón jo ßamowólnje skónczi. — Ale też nawopak wěmy my, so tam, hdźež Bóh też w hubjenstwje nadźija

cžlowjeka wostanje, cžlowjek doscź mozy ma a wschitko hubjeństwo pschewinje.

Naschi wótzojo běchu pobožni a tohodla žylni a w cžežkich domachpytanjach njekhablachu. Se žylsami we wóczkomaj drje tež woni hladachu na žwoje žywy, kotrež bě wójna skónzowała a sahubiła, ale s nowej žylnoscźu słożichu sažo ruku k pluhej. Běchu kaž stary, žukaty, we wschěch wjedrach wupruhowany dub, kotryž tež w tym wichorje stejo wostanje, kotryž druhe schtomy s korjenjemi wuwali, a tohodla, dokelž wón hluboko w semi korjeni. Tak stejachu woni tež krucźe, dokelž hluboko a twjerdźe korjenjachu we žwojej kschescźijanskej wěrje, dokelž dowěra k Bohu w jich wutrobach bydlesche. Na Boha stajachu žwoju nadźiju.

My žměmy na Boha žwoju nadźiju stajicź. Kaž bu hižo naspomnjene, je nam tutón tekst runje nětkle daty, dokelž je nam žwjedženska połoja zyrkwineho lěta sažo stawisnu Jesuža Nazarenskeho prědowała a pokasała, kak je wón žiwy był a cžerpił a wumrěł sa wujednanje nascheje hrěschneje winy, kak je s rowa stanył a kak k njebju stpił se žlubjenjom, so žmy do njebjež powołani. My wěmy a znajemy tu stawisnu, kotruž je Jan, Jesužowy wucžobnik, kotryž je Jesužej wožebje hluboko do wutroby pohladał, do toho žkowa wobsamknył: „Tak je Bóh žwět lubował, so je wón žwojeho jeniczkeho narodźeneho Ssyna dał, so bychu wschitzy, kiž do njeho wěrja, shubjeni njebyli, ale to wěczne žiwjenje měli.“ Jana 3, 16. — My wěmy, kak je tole wschitko nam Luther sažo dał, my znajemy stawisny reformazije, kotraž je runje naschemu ludej sawdawk wožebiteje Božeje hnady.

A hdyž tež kschescźijanstwu w cžažach jeho stawisnow telko njepschecźelow, sdźěla žadławych njepschecźelow nasta, kotsiž bychu tež dźenža jo najradscho wutupicź chzyli, kschescźijanstwo wostanje tola sałožk nascheje sbóžnoscźe a njeshubi niczo se žwojeje wažnoscźe. To jenož je to praschenje, kak my žo pschecźiwo njemu sadźeržimy, hacž žmy my jeho hódni a dźělomni jeho žohnowanja, so žměmy, žo dowěrjejo Jesužowej hnadźe, na Boha žwoju nadźiju stajicź. To je tón pucź, kotryž chze nasch lud k nowemu sbožu dowjescź.

K tomu pak pschede wschěm tež žkuscha, so tež nasche dźěcźi a dźěcźidźěcźi „powědaja tu khwalbu toho Knjesa a jeho móz a te dźiwy, kotrež wón je cžinił“. Ludowych schulow tehdy w Jsraelu njebě, a tola znajesche lud sakoń Boži a žwoje stawisny. Hižo jako bu Josef do Egiptowskeje pschedaty a njebě niczo khiba nahe žiwjenje sakhował, bě wón tola wot doma drohotne kubło žobuwsał, žwojich wótzow wěru, kotraž jeho wukhowa psched njeprawym a hrěchom, a jemu da móz, w spytowanju prajicź: „Kak mohł dha ja tajku wulku skóscź cžinicź a pschecźiwo Bohu shrěschicź?“ 1. Mójs. 39, 9. — Hdźe žem znajesche wón Božu wolu? Jeho stary nan Jakub drje je tak někotry ras wjecžor pod błyschcźom hwězdow psched žwojim stanom žedźał a žwojemu žynej, kotryž bě jeho lubuschk, powědał wo žwjatym, prawym Bosy a wo Božich žlubjenjach a tak bohabojoscź do jeho wutroby płodźił. A tohodla bě Bóh jeho nadźija.

„Sskyschi, mój ludo!“ Njeklincži to tak, jako by Assaph k naschemu ludej rěcžał, jako by wón znał tu nusu, pod kotrejž my cžerpimy a kotraž nam hrosy, dokelž młodźina nascheho luda husto w schuli mało žłyschi wo wulkich skutkach Božich abo doznła niczo. A hdyž wón praji: „Wón postaji sakoń, kotryž wón naschim wótzam pschikasa, so bychu woni jón žwoje dźěcźi wucžili“, njeżłyschicźe wy starschi s toho tón žwjaty wulki nadawk, kotryž je wam daty? Wascha starschiska luboscź chze tola sbožo dźěcźi! Na tym njeje doscź, so žo wy sa to staracźe, so maja posdźischo tutoho žiwjenja potrjebu; ně, pschezo je hischcźe najdróžsche sawostajeństwo, kotrež dźěcźi s pobožneho starschiskeho domu žobu bjeru: wěrna dowěra do Boha. Bóh je nascha nadźija!

Bóh daj, so žo my, wutrobnje dźakowni sa wschitko, schtož je nam Jesuž dobył, wopokažemy jako wěrne dźěcźi Boże, kotrež žu žebi jeho hnady wěste w žiwjenju a we wumrěcźu.

Na Bosy steji nascha nadźija! Hamjeń.

Spěwajcźe Knjesej nowy kěrlusch,
pschetož wón cžini dźiwy!

Kłońcźe žo wschě stworjenja,
Jow psched Božej majestoscźu.
Shibujcźe žo kolena,
Modlmy žo s nutrnoscźu
K Bohu, kiž žwět, njebježa
Stwori, a schtož wodych ma!

Wopomńcźe nětk: Bóh jow naž
Scžini k žwojej podobnoscźi,
Wobradźi tež kóždy cžaž
Wschitko k naschej potrěbnoscźi.
A wón widźi, žłyschi wscho,
Wě tež moje sdychnjeńcžko.

K Božej khwalbje saklincža
W nalěcźu wschěch ptacžkow hłosy.
Jeho kraženoscź prěduja
W žłóncžnych pruhach kapki rosy.
W deschcźu, błysku, hrimanju
Knjesa móz žo sjewi tu.

My pak Božu dobrotu
Ssmy tak mało kedźbu měli,
Wjele bóle wutrobu
S hrěchami žej wobcźežili.
Schto nětk s nami, hdyž Bóh žam
S hnadu njeby pschischoł k nam?

Božo, kajku luboscź tu
Wuliwał žy s njebjež na mnje,
Hdyž Twój Ssyn je na kschižu
Krwawił, cžerpił, wumrěł sa mnje!
Schtož bě mojich hrěchow msda,
To wón swólnje na žo wsa.

Psches Khrysta nětk wotkryte
Je nam žórło Twojej' hnady.
Měr, troscht, móz a wježelе
Chzu tam žebi cžerpacź rady.
Twój Duch płodź, o wužłysch mje,
Do mnje nowe žiwjenje.

Spěwajmy nětk wježeli,
Khwalbne psalmy naschom' Bohu!
Wot joh' ruki wjedźeni
Cžehńmy stroschtni žwoju dróhu!
Hlajcźe, s hnady chze Bóh naž
Wjescź na jehnjecźowy kwaž! H. B.

Saßonamakany paradis.

(Skónczenje.)

Pschischła bě nóz. Lěßy jako bychu drěmake. Jenoż hdyß a hdyß pohibny wětsik s wjerschkami wonjazych jědlow. Hrajachu k semi padazemu żołtemu liszu czichi żarowazy pochod, pohrjebny pochod. Pluskotaza rěczka spěwasche żelnje: „We Bożim mjenje! W Bożim mjenje! Nihdy wjaz ßo njewidzimy! Nihdy wjaz!“ A też ptaczatka spachu. Jenoż schěra ßowa, kotrejeż kulojte woka ßo w czěmnym błyschczachu, wuleczi se skały sczicha na hońtwu a wiwkaza wiwka sa njej. Wona saměri ßo k hajnkowni, ale dokelż tam czmowe wokna namaka, leczesche do wßy. Ale też wjeß spasche. Jenoż w hětzy pschi rěczzy ßedzesche Martischez dźěd psched ßwojej bibliju. Wón czitasche, rosmyßlowasche a s khwilemi rosrěczowasche ßo s někim njewidomnym, kotrehoż ßwětku pschitomnoscź wón w nóznej czischinje czujesche. Tak ßedzeschtaj tu hromadze wuczobnik a mischtr, kotryż ßwojeho ßkużobnika wuczesche, kak ma na semi rosschěricź jeho na Golgatha saßodobyty paradis. Derej bě jimaj tam hromadze. Tón Knjes pschikhadzesche tu do ßwojeho; wón czujesche ßo domach w jstwiczzy, w kotrejż khudoba jeho dopominasche na tu, w kotrejż bě w Nazarecze ßydak. Spaschtaj tola w njej na jeho městnje ßłódzy nětkle dwě s jeho lubowanych małych, sa kotrež bě tam horjekach we ßwojej ßkónczнej domisnje pschihotował njebjeske kralestwo a kotrymż wón hižo tu na semi da woptacź jeho radoscź w tej luboscźi, kotruż bě psches Sswjateho Ducha wulak do wutroby stareho muża.

Starz rěczesche s tym Knjesom wo wschitkich tych czlowjekach, kiż tak twjerdze tam wonkach spachu pod schindźelnischczemi, a też wo tych, kotsiż běchu hižo wotucźili do noweho żiwjenja, woßebje pak wo tych, kotsiż běchu s nowym narodom pschekroczili próh do toho na Golgatha saßokupjeneho, saßonamakaneho paradisa.

Potom haßny ßwěza w hětzy. Měrowazy spar pschelecza jstwiczku a położi ßwoju ruku na pěknej starej wóczzy dźědowej, a tak strażowasche nětko hischcze jenoż jedyn, wo kotrymż steji pißane, so njespi ani njedrěma, a wón rospschestrě ßwojej kschidle luboscze a miłoscze nad ßwojimi semskimi dźěczimi.

(Kónz.)

Schtoż swjeßela.

Poßlednjeje symy ßmy ßo jara bojeli. Njeje to dźiwno, kak derje ßmy ju pschětrali. To je była Boża hnadna wola a pomoz a ßobuskutkowała je tu darniwoscź a woporniwoscź, kotraż je ßo też woßebje we wulkich městach sjewiła. Ale pak też w mjeńschich a na wßach.

Tu pschikład. Město Hohenstein njedaloko snateho města Erfurta ma 5600 wobydlerjow. Tam nahromadźichu s dobrowólnych darow 7102 hr. Sa tute mózachu kupicź 703 khlěbow, 9631 litrow mloka, 381 zentn. běrnow, 2231 zentn. brikетow, 48 nowych mużazych koschlow, 50 porow nowych czrijow; 763 hr. wuda ßo sa pschipomoz k wotnajeńskemu pjenjesej. Nimo toho nahromadźichu tam nmoho trjebanych, tola hischcze derje sdźerżanych schatow a drasty. 358 dźěłonjemějerjow dosta s tutych darow podpjery a nimo toho nimale telko sozialrentnarjow. Pschi sarjadowanju tutoho spomożerskeho dźěła skutkowasche też ßobu wubjerk dźěłonjemějerjow. So ßu ßo czi, kotsiż tajkeje pomozy dostachu, sjawnje dźakowali, tomu ßo njedźiwamy, hdyż wo tak wobschěrnym spomożerskim dźěle ßkyschimy.

Kaž Bóh chze!

Kaž Bóh chze, tak njech ßo stanje,
Też hdyż w ßwojej mudroscźi
Khód, kiż nam jow czężko padnje,
Sa naß druhdy wuswoli!
Njech pucź wobczężny a nahły,
Wěmy tola, so je prawy;
Wjedźe ždyn do Ziona,
Hdźež je nascha domisna.

Chzemy wsacź we Bożim mjenje
Sswój kschiż na ßo sczerpliwje!
Njech naß njemyli to żenje,
Hdyż ßnadź druhich lóżschi je.
Króna njej' bjes wojowanja,
Kanaan bjes pucźowanja,
A schtó mohł bjes bědźenja
Dostacź krónu żiwjenja?

Kaž Bóh chze, kiż Ssyna ßwojoh'
Pschepuschcził njej' nasche dla,
So w nim Wumożnika ßwojoh'
Namka duscha wěrjaza.
Hdyż du na naß helske mozy,
Hlajcźe, też we czěmnej nozy
Tón nad nami strażuje,
Kiż nasch luby Wótczez je.

Luby Knjeże, daj Ty nětko
Bědźenju mi mozy doscź,
A so bych jow pschětrał wschitko,
Czichoscź, troscht a sczerpliwoscź.
Hdyż dasch czężke pruhowanje,
Twoja wola njech ßo stanje.
Pschińdu w kóżdej żałoscźi
Krocżel bliże k domisnje.

H. B.

Zyrkej a stat.

Wukas pschecźiwo bjesbóżnemu hibanju je protesty sbudźił. To je najlěpschi dopokas sa to, kak nusny wukas běsche. Tak ßu starschi 29. ßwětneje schule w Barlinje żadali, so by ßo wukas hnydom saßo sběhnył. Woni ßu we ßwojim żadanju wuprajili: „Też my budźemy wschěch dźěłaczerjow napominacź, so bychu na wukas hnydom s tym wotmołwili, so s hromadami hnydom s zyrkwje wustupja. My ßo sarucźimy, wschě ßwoje mozy na tole nałożowacź . . . “ — Hdyż ßo tak hibaja pschecźiwo pobożnoscźi a nabożinje, hdże hibaja ßo to drusy sa pobożnoscź a nabożinu? Tamne napschecźiwne hibanje je něschto woßebite, tuż dyrbi też mjes wěrjazymi tu bycź woßebite hibanje sa wěru a nabożinu! Je tu wone? Je tu wone w městach, je tu wone na wßach? Na pschikład: Schto czinja starschi — prjedy mjenowany pschikład bě dźě też se żiwjenja a skutkowanja starschich! — sa to, so ßo dźěczi w schuli modla, a sa to, so dźěczi ßo też chzedźa modlicź — a to tohodla, dokelż ßo domach modla, dokelż starschi jim s pschikładom a sadźerżenjom saschczěpja, wschitko s modlenjom czinicź a też ßo dostojnje modlicź?

Wschelake ſ bliſka a daloka.

„Saßonamakany paradis“, tuto naſche rjane powědańczko Khryſtiny Royoweje, ſkónczja ßo nětko. A runje tuto wukónczenje je tak zyle ßwjatkowne. Wono nam pokaže, kak a ſ czim móżemy też my bycź grat wulkeho twarſkeho miſchtra, kotrehoż mjeno je Swjaty Duch. Wono nam pokaſuje, kak też Swjaty Duch nětkle woła a hromadźi człowjekow, młodych a ſtarych, małych a wulkich. A wono wucźi, kak mamy my ſe ßwojim zyłym ſadźerżenjom domach a wonkach, pſcheczíwo małym a wulkim, thudym a bohatym wobßwědczjicź, ſo dźemy wot ßwjatkow niz ſ duchom bojoſcze, ale ſ duchom mozy a luboſcze a roſumneje myßle. Martiſchez dźěd bě tajki ßwjatkowny. A jeho pſchikład bu żiwa ßwjatkowna móz ſa zyku wjeß. To je to, ſchtoż też nětkle je nuſne.

W **Budyſchinje** hraja pſchezo hiſchcze „Jedermann“. Běchmy tam wjazy hacź jónkrócź a dźiwamy ßo, ſo tam jich pſchi wſchěm rjanym wopycze hiſchcze wjazy nje je, wjazy woßebje też ſ luda, kotryż je zyrkwinſzy ſmyßleny w měſcze każ na wßach. Sſkyſchimy hewak wjele ſkorźicź a ßwaricź na kino a dźiwadło. Tu poſkicźa ßo nětko něſchto kſchecźijanſke a pobożne a nimo toho na nóznym jewiſchczu pod hołym njebjom. To dyrbjało tola jich wjele wjazy wabicź, pſchińcź a poßłuchacź, ſchto ßo „Jedermann“, ſchto ßo kóżdemu praji. Dźak też hižo pſcheczíwo tym, kiž hru rjenje a wuměłſzy hraja, dyrbjał naß wabicź, tam hicź a ſ naſchim wopytom podpjeracź tutu dobru wěz a ßylnicź tutu myßl, kotruż njemóżemy hłuboko doſcź do luda ſaſchczěpicź. A potom: Nam wſchěm je nuſne a ſpomożne, ſo runje w tajkim czaßu każ naſch, a tajkich nuſach a tyſchnoſczach, każ naſche něſchto woßebite a rjane widźimy a ßłyſchimy. Tuż njech tola kóżdy, kiž něſkak móże, dźe na tutych mejſkich wjeczorach tam k Michałſkej zyrkwi a njech tam ßobu ßwjecźi tajki khutny a tola tak budźazy wjeczor. S tych, kotſiž ßu tam byli, njejßmy nikoho hinak hacź ſ pſchipóſnaczom a dźakom ßkyſcheli rěczecź wo tym, kak tam khutna kſcheſcźijanſka myßl ßo jewi we wobraſach, ßłowach, ſpěwje w ſjawnoſcźi nětkle, w naſchim czaßu, w kotrymż ßo bjesbóżnoſcź tak ſchěri. Każ wjele je nam — tole piſchemy 24. meje — ſnate, hraje ßo hra „Jedermann“ hacź do 31. meje; hacź dźeje, njewěmy.

W **Żitawje** ſkhadźuja ßo thóry poſawniſtow raińſcheje Sakſteje 28. a 29. meje. Drje na 300 poſawnow budźe tam dźenßa ßwoje ſynki rosnoſchowacź pſches měſta, wßy a krajinu a pytacź budźicź we wutrobach nowe żiwjenje wěry a ßylnicź padazu nadźiju a dowěru do Boha. — Wjeczorna Sakſka ſhromadźi ßwojich poſawniſtow 4. a 5. junija we Rochlizach.

S **Ruſkeje** je tak někotry wucźek do wukraja pytał. Tak bě ßo jich też w nětkle huſto mjenowanym mandźuſkim měſcze Charbinje 400 němſko-evangelſkich cźěkanzow ſhromadźiło. Ruſkej běchu drje wucźekli, ale ſchto nětko dale? Wupucź a pucź je namakała a pſchihotowała luboſcź k bliżſchemu. We wukraju a w Němſkej ßu ßo ßrědki ſa ſaſtaranje tutych wobohich hromadźiłe, woßebje też wot ſwjaſkow a towaŕſtwow, kotreż ßo też hewak ſa ſaſtaranje evangelſkich a Němzow we wukraju ſtaraja. Woni ßu 7. meje ſ łódźu ſ nětkle tak jara ſnateho měſta Schanghaja wotjěli. W franzowſkim pſchiſtawje Bordeaux pſchepoda ßo jim wſcho to, ſchtoż je ſa nich bratrowſka luboſcź wobſtarała, ſo by jim ſmóżniła dalſche żiwjenje a ſeżiwjenje, kotreż chzedźa ßebi w Braſilſkej pytacź.

Liſtowanje. R. we W. ſa 2. po ß. Tro. — R. w B. ſa 3 po ß. Tr. — R. w R. ſa 4. po ß. Tr.

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Noßaczizach. — Cźiſchcź a nakład Smoleriez knihicźiſchczérnje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wokm. ruk. w Budyſchinje. Wukhadźa kóżdu ßobotu a płaczi ſchtwórcźłětnje 108 pjenjezkow.

Nowy ſchwedſki arzybiſkop ſapokaſuje ßo do ſaſtojnſtwa.

Loni ſemrě ſnaty ſchwedſki zyrkwinſki wjednik, arzybiſkop Nathan Soederblom, noſcheŕ Nobeloweho myta. Jako jeho naßlědnika ſapokaſachu nětko profeßora Erlinga Eidema (×) ßwjatoczńje do ſaſtojnſtwa. Wobraz pokaſuje ßwjatoczńe ſapokaſanje arzybiſkopa Erlinga Eidema pſchi ßwjedźeńſkim kemſchenju w domje w Upſala.

- 6. JUNI 1932 -
BAUTZEN

Čišło 23

Pomhaj Bóh!

Létnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewj će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje | 5. junija 1932 | Bautzen

2. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Psalm 51, 14.

Troschtuj mje saßo se ßwojej pomozu a tón hotowy Duch sdźerž mje!

Praj mi, mój čitarjo, njeje tuto ßwjate ßłowo tola kaž žane druhe tak prawje pschihódna modlitwa ja naß a nasch lud dźenßa? Wono nam tola jewi naschu zyłu nusu; poskiczuje nam pak też wschitko, schtož runje potrjebamy.

Kajki to nětkle czaß! Skoro wschitko je nam sbite abo wsate, czohož ßo prjedy hordźichmy. Hdźe je nětk nascha móz, nascha hordosćz, nascha czesćz? Styskna je nascha duscha a njepokojna ßo rudźi w naß! Žana jaßna hwězda ßo nam na czěmnym njebju pokasacz nochze. Žadyn człowjek nam pomhacz njemóże. Njewěmy ßej wupucza; ßmy bjes wscheje rady a pomozy. Wschitko dyrbimy ßej lubicz dacz. Njepschecželjo móża we ßwojej ßurowej njeßmilnosczi s nami czinicz, schtož chzedża. Ale to najsrudnische je: ßamo nascha wěra je ßłaba, mucżna a słamana! Pobrachuje nam wscha smužitosćz a radosćz sa dalsche žiwjenje. Tak někotryżkuli sdychuje: bych najradscho dźenßa hischcże wumrjeł, a na jemrětnych spominajo rjeknje: sbožowni ßo woni, kiž tu wjazy njejßu žiwi.

Do tajkeho hubjeństwa klinczi nasche Boże ßłowo kaž postrowjenje wot horjekach, a je nam kaž Boži jandźel. Pobožny psalmista proßy wo nowu móz sa wobnowjenje snutskomneho žiwjenja. Tu nam móże jenož Bóh luby Knjes spožczicz. Wón je stworiczel wscheho noweho žiwjenja. Jeho dyrbimy też my proßycz: Daj nam ßwojeho Ducha, hotoweho ducha, kiž naß saßo stroschtuje a swjeßeli. Dokelž nam hewak nichtón pomhacz njemóże, žadyn człowjek a žana semska móz, budź Ty Knjeże nam s pomoznikom!

Nasch Knjes je tym ßwojim ßlubił: Dostanjecże móz Sswjateho Ducha! To je nam hižom dobry troscht, so na naß spomina, so nochze nam ßamym psches žiwjenje a ßwět běžecz dacz. Tuteho ducha mjenuje wón troschtarja, dokelž wukhadźuje wot teho, kiž njeje na ßwěcże niczo druhe pytał hacz shubjenych człowjekow s jich nusy wumóz a jich saßo swjeßelicz. To běsche jeho nadawk a jeho powołanje, so nalemjenu sczinu njedolemi a žehliwy ßužoh njewuhaßnje.

A wón je Duch wěrnosćze. Hdyż je ßwojimi praschenjemi a nusami k njemu stupimy, chze nam prawu wotmołwu dacz. Sswoje staroscże ßměmy k njemu pschinjesc, wón naß srosumi. Hdźež s hłubokosćze dusha k njemu woła, dawa wón jej ßo napicz. Tutón duch dawa naschemu duchej ßwědczenje, so ßmy Boże dźěczi. Hdźež něschto wot tuteje wobsbožazeje wěrnosćze do twojeje czěmneje wutroby padnje, tam ßy stroschtowany. Tutón troscht je ßylnischi dyżli wscha nusa. Potom wěsch: Bóh je mój Wótczez luby; mi ßo niczo złeho stacz njemóże. Wschitko, schtož wón mi sczele, dyrbi mi k lěpschemu ßłužicz. Kaž ßo Bóh ßam mjenuje Bóh wscheho troschta, tak je to też jeho Duch, kiž naß troschtuje se ßwojej pomozu.

A wón je Duch wjeßełosćze. Njech nam je wschelakore w ßwjatkownych stawisnach też spodźiwne, ale to tola pytnjemy, so je ßo tu něschto zyle nowe stało; to ßu stawisny noweho duchomneho ßwětastworjenja. Prjedy ßu ßo wucżomnizy bojasliwi khowali, nětk sjawnje wustupuja. Tu njeje žaneje bojosćze wjazy, tu ßu mužojo, napjelnjeni se smužitosczu a wjeßełosczu, horliwi a hotowi, wojowacz pschecżiwo njewěrje zyłeho ßwěta. Tu widźimy, so Boži Duch nowych człowjekow stwori.

A wón chze a móże dźenßa hischcże na człowjskich duschach takle skutkowacz, je pschimacz a sahoricz. Boži Duch je tu pschezo hischcże. Wón krocži psches wschitke krajiny a czaßy

a wuſwoli ßej ßwoje graty, kotreż ſe ßwojimi darami napjelnuje.

Schto pak je wina, ſo nam huſto tajki prawy troſcht, tajka ßwjata horliwoſcź a wjeßełoſcź pobrachuje? Cźłowjek ßej huſto po tajkej pomozy żada, ale hdyż ßo jemu pucź k wumoženju ſ jeho rjecźaſow pokaże, potom ßo ſpjecźuje, we wěrje poßłuſchny bycź. Wón chże w ſtarym ſwucźenym waſchnju dale żiwy woſtacź, njecha ßo wot ſtarych hrěchow wucźiſcźicź a w ßwjatym nowym żiwjenju wobtwjerdźicź dacź. Tu ßo potajkim nětkle też něſchto wot naß żada.

Dyrbimy ßobu pomhacź, ſo by ßo naſcha zyła wutroba wobnowiła. Njeßměſch ßo potom wjazy wot ßwojich ſtarych cźělnych żadoſcźow cźěricź dacź, ale dyrbiſch ßo poßłuſchny nowemu Duchej podſtajicź, ſo mohł wón w tebi ſkutkowacź a cźe po ßwojej woli njeſcź.

Schto mamy cźinicź? Najprjedy niczo druhe hacź nutrnje wo Sswjateho Ducha proßycź. Hlaj, nimale wſchě ßwjatkowne kěrluſche ßu modleŕſke kěrluſche. Tutu modlitwu dyrbimy wuknycź a pſchezo ſaßo dźenßa a kóżdy dźeń modlicź. S tajkej wobſtajnej modlitwu hižom wjele njeßwjateho ſe ßwojeje wutroby precź honimy. Tak pſchihotujemy měſtno we naß ſa pſchichod a pſchikhad noweho, Bożeho, Sswjateho Ducha.

Jenoż tajki nowy Duch wot horjekach, haj jenoż Bożi Sswjaty Duch móże nam a naſchemu ludej w naſchich bjesbóżnych a ſrudnych cźaßach pomhacź. Tehodla, lubi cźitarjo, njechamy pſcheſtacź, w naſchich zyrkwjach a domach ßo pſchezo dale modlicź: Troſchtuj naß ſaßo ſe ßwojej pomozu a tón hotowy Duch ſdźerż naß! Hamjeń.

Rańſchi kěrluſch.

Hłóß: Sso Boże dźěcźi wjeßelcźe ....

Mój Wumóżniko, pſchi mni ſtej,
Njech wocźi mojej widźitej,
Kak Ty mje hiſchcźe lubo maſch,
Mi ſe wſchej nuſy wupomhaſch!

Też dźenßa, Knjeże, pomhaj mi
So ſkutk mój ßo mi poradźi.
Schtoż w Twojim mjenje ſpocźinam,
Njech w poknym ſbożu dokonjam!

Cźi, Jeſu, wſchitko porucźu,
Moj' cźěło, duſchu, wutrobu.
Pój, budź a woſtań pſchi mni ßam.
Kak ſbóżny ßym, hdyż Tebje mam!

Mi Twoje żohnowanje daj,
W wſchej khudobje mje ſaſtaraj.
Schtoż cźěło, duſcha potrjeba,
To daj mi ſ Twojoh' bohatſtwa.

Pſched Tobu jenoż proſcheŕ ßym!
Mje ſwarnuj pſched wſchěm cźeżkim ſłym,
Sdal khoroſcź, nuſu, hubjeńſtwo
Tu wot mnje, ßwěrny Sbóżniko.

We Tebi wěcźnu wjeßełoſcź
Mam, Jeſu, kiż ſa moju ſłóſcź
Ssy wjele cźerpił na kſchiżu,
So ja měł ſbóżnoſcź njebjeſku!

To Boża ßwjata wola bě,
So njewoſtał bych w hubjeńſtwje.

Ty pſchińdźe k nam, mje wumohł ßy!
Cźi wěcźnje chżu bycź dźakowny!

Mi, Jeſu, pomhaj, wumoż mje,
Hdyż ſkóncźi ßo mój ſeńſki běh
A wutroba bicź pſcheſtanje,
Wſcho dźěło tak tu nimo je. —

We wumrjecźu mje pożohnuj
A moju duſchu wobarnuj,
Ju ſ zuſby ſbóżnje dowjedź dom,
Dom k ßebi, k Wótzej, ſ wjeßelom!

Cźi, Jeſu dźak, cześcź, khwalbu dam.
Budź, woſtań Ty mój wodźeŕ ßam.
So dompucź k Wótzej njeſmolu,
Sso Tebje twjerdźe dźerżecź chżu!

Dźerż, Jeſu, ty mje ſa ruku,
So njepodležu njeſbożu.
Hdyż wot Tebje ßo wodźicź dam,
Ja dozpju ſbóżnje k njebjeßam! J. W.

Deſchcźik.

Hona běchu ßuche a laczne po ßwjatkach. Dźecźele ſ měſtnami hižo wißachu. Shladowachmy k njebju, cźitachmy, kajke wjedro nowiny ſtajachu. Sskyſchachmy też ſkorżenje: „Dokoło wokoło njewjedra a deſchcźe, pola naß niczo — ſaßo niczo!“ Też na Sswjatu Trojizu duzy ke mſchi dźěchu tute ſtaroſcźe ßobu. Duzy wote mſche pak pſchewodźachu kemſcherjow deſchcźowe mrócżele, haj hrimanjowe, a tu a tam hižo cźi poßledni ſmoknychu.

S mrócżelemi pſchińdźe deſchcźik, hnadny, miły deſchcźik! A ſ njewjedrami cźehnjeſche hnadne wobarnowanje. K dźakowanju hnucźi ſtejachmy pod njebjom, ſ kotrehoż bě nam tajke wokſchewjenje a żohnowanje pſchiſchło, nam wokſchewiło hona, lěßy, ſahrody a wokſchewiło też naß. A my wuſnawachmy: „Kak hnadnje! Kak mile! A runje w prawym cźaßu!“

A my ßo dźakowachmy!

A ßnadź tón, ßnadź tamna, kotſiż běchu hižo ſkorżili a morkotali, też proſchachu wo wodacźe, ſo běchu ßo ſe ßwojej małowěru, ſe ßwojej njedowěru a też ſe ßwojim njezyłym a njedoßahazym a njedowěriwym modlenjom pſchehrěſchili pſched Bohom, — pſched Bohom, kotryż je tola wſchehomózny, wſchehowſchudźomny, wſchehowědomny a wſchehohnadny. Winowacźi woni to běchu!

A ſchto cźi, kiż ßo dozyła njeběchu k Bohu wobrocźili ſ modlenjom?

Jich doſcź duzy wote mſche wuſna: „Duchowny je ßo na klětzy wo Bożi deſchcźik modlił, to pſchińdźe też deſchcźik!“ a jich drje hiſchcźe wjazy potom doma wuſna: „Duchowny je na klětzy wo deſchcźik proßył a wón je pſchiſchoł!“ Derje. Ale to praſchenje ma pſchińcź: „Njejſcźe Wy wſchitzy, kiż w Bożim domje běſchcźe, ßo ſe wſchej dowěru nutrnje ßobu modlili?“ „Pſchetoż próſtwa toho praweho wjele ſamóże, hdyż je ſprawna“, Jak. 5, 16. — A też to dalſche praſchenje ma ßwoje prawo: „Cźehodla njebě jich to wjazy kemſchi?“ Cźehodla njeſhromadźichu ßo to wſchě domy woßady do zykka pſched Bożim wobliczom w Bożim domje, ßo modlicź we wěrje a dowěrje?“ Wono ſteji tola pißane: „Fromnych modlitwa je jemu ſpodobna.“ Pſchiß. 15, 8.

A nětko, hdyż ßo deſchcźika lije każ nětkle, hdyż tute rynczki pißamy — 30. meje —, kak bórſy pſchińdźe ſkorżenje

a morkotanje, so je deschza pschewjele a so ßo pschedołho a jara deschzuje. A tola dyrbjała tu bycź modlitwa, ßylna modlitwa, a dowěra, wulka dowěra. Modlicź ßo dyrbimy we wěrje a dowěrje, tón jenotliwy a ſ nim jeho dom. Abo njeje Twój dom, kſcheſczijano, kſcheſczijanka, wjazy kſcheſczijanſki dom? Kſcheſczijanſki dom pak je dom modlitwow a domjazeje nutrnoſcze. A modlicź ßo dyrbi zyła woßada ſhromadnje w Božim domje. Sa kſcheſczijanſku woßadu je Boži dom pschezo hischcze modleŕnja a woſtanje to też, byrnjeż hischcze wjazy nowotaŕſkich myßlow pſches lud a czaß ſchło! Hdyż Boži dom njeje wjazy modleŕnja zyłeje woßady, njeje zyła woßada wjazy to, ſchtoż je jeje mjeno: kſcheſczijanſka woßada. Wona dźě njeczjini wolu toho, kotrehoż mjeno ma, wolu Khryſtußa. A hdyż w žanym czaßu, klinczi nam w tutym czaßu ſnutskownych a ſwonkownych nuſow jaßnje doſcź Khryſtußowe ßłowo: „Proſchcze a Wam budźe date. Pytajcze a Wy budźecze namakacź. Kłapajcze a Wam budźe wotewrjene!“ A niz mjenje jaßnje: „Sawěrnje, ſawěrnje, ja praju Wam: „Sa czoż Wy toho Wótza budźecze proßycź w mojim mjenje, to wón Wam da!“

Tuż, njech ßo deschcze lija, njech ßłónzo pali — czjiń wſcho a tak, ſo na Tebi je widźecź, ſo ßy kſcheſczijanſki, kſcheſczijanſka!

Swjaſk Evangelſk. Zyrkwjow Němſkeje.

W 21. czißle naſcheho njedźelnika pokaſachmy dwaj wobraſaj k 10lětnemu jubilejej Swjaſka Evangelſkich Zyrkwjow Němſkeje, kotryż nětko 10 lět wobſteji a wſchě evangelſke zyrkwje Němſkeje wopſchija. Nimo tutych ßłuſcheja do njeho też jenotliwe evangelſke woßady we wukraju.

Swjaſk ma nadawk, ßylnicź protestantiſku myßl a ſchkitacź krajne zyrkwje a protestantismuß dozyła. To je wulzy wobſchěrne a ważne dźěło; pschetoż ſwjaſk ma jo wukonjecź w kraju a we wukraju. Na pschikład ma kedźbowacź na to, kajke ſakonje ſtat w kraju ma a dawa, a ßo ſtaracź ſa to, ſo ſakonje a wukaſy pſchiſndu, kiž naboźinu a wěru ſchkitaja a kſcheſczijanſke žiwjenje ſpěchuja. We wukraju ma hladacź ſa tym, ſo ßu evangelſke woßady němſkeho pokhada prawje ſaſtarane, ſo ſwiſk ſ domiſnu a ſ domjazej zyrkwju njeſhubja. To je jenoż něſchto ſ jeho dźěła.

So je tuto nuſne, ſa to ſtara ßo nětkole powſchitkowne bjesbóžne hibanje, kotreż pſches zyku ſemju dźe, a też wuſtupowanje katolſkeje zyrkwje. Pſchecźiwo woběmaj ma ßo proteſtantismus do zyłka ſeſtupacź a ßo ſkrucźicź.

Tohodla běchu tute dny, na kotrychž móżeſche ſwjaſk na ßwoje 10lětne ſkutkowanje wróczo hladacź, ważne dny. Kaž bu pſched 10 lětami we Wittenbergu, w narodnym měſcze proteſtantisma ſałożeny, tak też tam tutón ßwój jubilej ßwieczeſche. Hrodowſku zyrkej, w kotrejž ßo ßwjatoczłoſcź wotmě, pokaſachmy w 21. czißle, tohorunja tuczaßneho wjednika D. dra. Kaplerja.

Hdyż huſcziſcho mjeno „Evangelſkeho Zyrkwinſkeho Wubjerka“ ßłyſchiſch hacź mjeno Swjaſk, pokhadźa to ſ toho, ſo ma tutón wubjerk, kotrehoż pſchedßyda D. dr. Kapleŕ je, wjedniſtwo a ſaſtupjeŕſtwo zyłeho ſwjaſka.

Bóh chzył w daliſchich lětdźeßatkach žohnowacź ſkutkowanje tutoho ſwjaſka a we wſchěch nuſach a wojowanjach ſchkitacź a dobycź dacź, ſo by ßo też ſ tutym Boże kraleſtwo twariło a Boża czeſcź mjes człowjeſtwom ßo pſchiſporjała.

Schto to tam ł ranju?

Maja czi prawje, kotſiž praja, ſo tam ł ranju ßo pſchihotuja rosrißaze podeńdźenja, kotreż też my tu ſaczuwamy — tak abo hinak? Khina je kraj, w kotrymž ßo wſchě wulke ludy naſcheje ſemje ſetkuja — a ſtorkaja.

Něſchto wot tam.

Wo kſcheſczijanſkich woßadach. Dyrbiſch ßo dźiwacź, kak ßwěru tam woßadni muž pſchi mužu ſteja — pſchi tajkej měſcheńzy a tajkim njeměrje. Woßrjedź wſcheho ropota natwarichu a dotwarichu zyrkej w Tſungyen a ju Invocavit poßwjeczichu. Tam běchu pucź pſchepołożili a pſchitwarjeny nowy pucź wotrěſnychu njedźiwajo na niczo, wot ſtareje łapały zyły rózk. Sarunanja ſa to njeſßu ſapłaczili. Tuž ßu ſběrali ſa nowu zyrkej. Dźěczi w Pomorſkej nahromadźichu hižo twarſke kamjenje, kotreż mißijonarej, kiž ſ domiſny pucźowaſche, ßobudachu. Woßada ßama nawda 1400 dollarow. Woczakowali běchu, ſo 400 dollarow nahromadźi. Tak móżachu ſapoczany ſkutk dokonjecź. S nim je ßebi woßada najlěpſchi pomnik wutrajnoſcze, wěrnoſcze, ßwěrnoſcze ſtajiła.

Woporniwoſcź njeje niczo žadne w Khinje. Wjazy hacź jónkrócź je ßo ſtało, ſo ßu khinejſzy kſcheſczijenjo pjenjeſy a kſcheſczijanki ßwoje debjeńki dali, ſo bychu mißijonara ſ rukow rubjeżnikow wukupili. Tak bu mißijonar Seipel wot rubjeżnikow ſajaty, a jeho ßwójba też. Sa pjecź dnjow buchu ſaßo puſchczeni. Khineſojo běchu ßami wot ßo 1000 dollarow ſa wukupjenje nahromadźili, je pożczíwſchi abo wuproßywſchi. Pſchi tym pożczi khudy Khineſa 5 dollarow; druhi njemějeſche žanych pjenjes; wón wſa ſ pſchihłoßowanjom ßwojeje hischcze póhanſkeje žony debjeńki tuteje a je ſa 30 dollarow ſaſtaji, kotreż do ſběrki da. Khinſzy kſcheſczijenjo ßu najrjeńſchi dopokas ßwěry pſchinjeßli.

Zyrkej a ſtat.

Herrnhutſke mißijonſtwo ßmě lětßa 200lětny jubilej ßwojeho mißijonſkeho ſkutkowanja ßwjeczicź. Lubijſki zyrkwiny wokrjeß budźe woßebitu ſběrku hromadźicź, ſo by jeje wunoſchk Herrnhutſkemu mißijonſtwu jako ßwjedźeńſki dar pſchepokaſak.

W Miſchnjanſkim biſkopſtwje ſtawaja ßo huſto pſcheměnjenja. Dołho hischcze njeje, ſo bu tu ſ biſkopom dr. Gröber, a hižo je jeho bamž pomjenował ſa arzybiſkopa Freiburgſkeje arzydiözeſy.

Němſka. Sa němſki ſtat ßu poßlednje dny — tole pißamy 31. meje — woßebje dwojake do ſtawiſnow ſapißake: bijenzu w pruſkim ßejmje a wotſtupjenje Brüningoweje wyſchnoſcze. To ſtej dwě ſnamjeni wjazy ſ tuteho woßebiteho czaßa, kotryż je połny rosßudźenjow a rosrißanjow. S njeho chze ßo narodźicź něſchto nowe. Na něſchto nowe, wot kotrehoż ßebi žadamy něſchto lěpſche, czakamy tola wſchitzy. Hdyż pak dyrbi tuto nowe bycź woprawdźe něſchto lěpſche a to niz na khwilku, ale něſchto trajaze lěpſche, woprawdźe lěpſche a wobſbožaze, dyrbi w tutym nowym bycź ßobu, a niz jeno ßobu, dyrbi w tutym nowym bycź hłowna móz: naboźina, wěra do Boha, kſcheſczijanſka naboźina a kſcheſczijanſka wěra! Ruſki pſchewrót bě wupłodźił też něſchto nowe. Ale kajke! Bjes Boha, bjes naboźiny, bjes kſcheſczijanſkeje wěry! Bjes dźiwa, ſo tuto nowe ani ſwonkownje ani ſnutskownje njeſpokoja, ſo ani namóznarjow a jich pſchiwiſk ani wumozowanych njeſpokoja. Naſtajnje tam na khorym „nowym“ lěkuja.

Tak tež nětkle ſ tym, ſo dawki na wobkhod a ßwobodne wikowanje ſběhnychu. To dyrbjachu! Hewak bychu hiſchćże bóle nuſy měli a hłodu tradali hacž to hižo tak dyrbja. Njech Bóh tón Knjes naſchemu ludej mužow da, kotſiž pytaja luda a kraja wěrne lěpſche a pytaja tehodla Boha a jeho pomoz. Bjes Boh a Božeho žohnowanja njebudźeja tež najlěpſchi mužojo naſcheho luda ſ najlěpſchej wolu móz wutworicź něſchto, ſchtož je dobre a wobſbožaze a ſdobom trajaze! A ſo by ßo to mohło ſtacź, ſa to mamy ßo wſchitzy ſtaracź. A to ßo ſtań ſ tym, ſo ßwěrnje a wěrnje dobroproſchenje cźinimy pſched Bohom w Jeſußowym mjenje! A to ßo ſtań ſ tym, ſo kóždy na tym městnje, na kotrež je pokaſany a ſtajeny, dopjelnja ßwěrnje a wěrnje wſchě ßwoje pſchißłuſchnoſcźe a nadawki! A Bóh tón Knjes pomhaj nam a naſchemu ludej po ßwojej hnadźe.

W **Spaniſkej** bě pſchewrót pſchinjeßł tež runoprawo ſa wſchě wěruwuſnacźa, tež ſa proteſtantiſke wěruwuſnacźe. Katolſkej zyrkwi, kotraž bě hacž ßem jeniczka knježaza zyrkej we Spaniſkej a kotraž je ſ pſchewrótom jara ſchkodowała, ßo tole njeſpodoba. Dwaj biſkopaj ſtaj ſjawnje pſchecźiwo propagandźe proteſtantißma wuſtupiłoj a w paſtyrſkim liſcźe na wyſchnoſcź ſkoržiłoj, ſo wona poſtupowanje proteſtantow ſpěchuje. Ssamßny porok cźinja tež wěſtym ſjednocźeńſtwam a towarſtwam.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S **Budeſtez.** Bě ważny dźeń ſa naſchu woßadu. Sańdźenu njedźelu, hdźež bu naſch dotalny farſki vikar Gerhard Böttger do ßwojeho duchowneho ſaſtojnſtwa ſapokaſany. Naſch ßerbſki wyſchſchi farař Sarjeńk-Khwacźanſki mějeſche wot ev.-luth. konſiſtorſtwa nadawk, noweho duchowneho ordinirowacź a to w ßerbſkej Božej ßłužbje, ſchtož njebě ßo poßlednje 25 lět wjazy ſtało. Wyſchſchi farař ſałoži ßwoje ſapokaſańſke prědowanje na Jan. 15, 5 noweho duchowneho napominajo, bycź žiwa hałoſa na wulkim winowym pjeńku, kiž je Jeſuß Khryſtuß. A tuto ßwjate napominanje da młody duchowny dale jako ßwoje heßko w błědowazym naſtupnym prědowanju, kiž ßo ſałożeſche na Hebr. 13, 8: Jeſuß Khryſtuß wczera a dźenża a tón ßamy, kiž wón je, tež do wſcheje wěcźnoſcźe. Wulka, nutrna ßerbſka woßada wopuſchcźi ſ hłubokim ſacźiſchcźom a natwarjena ßwój rjany, pyſcheny Boži dom. Bóh žohnuj ſkutkowanje duchowneho Böttgera, kiž je ßerbſku rěcź hakle nawuknył, mjes Sserbami a njech wotewri jemu domy a wutroby w Budeſtecźanſkej woßadźe.

S **Porſchiz.** S zyrkwinych powjeſcźow ſhonichmy, ſo bě ſa 1. njedźelu po Sswj. Trojizy ßwjedźeń Snutskowneho Mißionſtwa poſtajeny.

S **Lěwałda.** So ßu ßebi Łužicźenjo pſchi wſchěm hubjenym cźaßu luboſcź a ßwěru k mißionſtwu ſakhowali, wobßwědcźi 1. njedźelu po Sswj. Trojizy mißionſki ßwjedźeń we Lěwałdźe. Woßebity wuſnam tuteho ßwjedźenja bě hižo, ſo bě ßo hižo dopołdnja w Lěwałdźe mužſka młodźina evangelſkich towarſtwow młodźenzow ſhromadźiła. Sa ßwjedźeńſku Božu ßłužbu ſeńdźe ßo nahladna liczba ſtarych a młodych kemſcherjow. Saſtupjerſtwo woßady, dwě wojerſkej towarſtwje, turnarſke towarſtwo, wohnjowa wobora, cźehnjechu ßobu ſ poſawnami pſches wjeß do Božeho doma. Tež towarſtwa žonow a holzow běchu pódla. Tam poßwjecźi najprjedy woßadny farař Körner khorhojcźku woßadneho towarſtwa młodźenzow, kotrež běchu towarſtwu Lubijſkeho wokrjeża kemſchi pſchewodźake. Sswjedźeńſke prědowanje mějeſche farař dr. Gehring-Sohlandſki. Zyrkwiny khór wuſtupi trójzy ſ rjanym poſlicźenjom. A po Božej ßłužbje bě hłowna ſhromadźizna we wjeßnej korcźmje. A tu bě — ſchtož pſchezo pſchi tajkich ßwjedźenjach njeje! — žurla ſaßo połna ludźi. A jim poſlicźi nětk mißionar probſt Meyner wulkotny a jara ſajimazy pſchednoſchk wo Indiſkej a wo mißionſkim dźěle w tutym dźiwnym kraju. 40 lět je wón tam ſkutkował. Tuž poda tež to najlěpſche, ſchtož bu ſa dołho wo Indiſkej ßłyſchane. Wulka je tam ſkładnoſcź ſa evangelion, ale Bohužel, mało ßrědkow tu je. Tehodla mamy pomhacź. Ketliczańſki farař Kanig, bywſchi afrikańſki mißionař, doda ſ afrikańſkeho mißionſkeho dźěła to a tamne. Sswjedźeń je zyle wěſcźe ſnutskowneho dobytka wuſkutkował. Tež ſwonkowneho njeje pobrachowało. Woßada bě ſa ßwjedźeń hižo 100 hr. do prědka nahromadźiła a kolekta po ßwjedźeńſkej Božej ßłužbje a po ſhromadźiſnje je tohorunja rjaneho wunoſchka měła. — Njeſabudźmy tola na Lipſcźańſke mißionſtwo! Wono ma wjele ſtaroſcźow a bědźi ßo ſ pjenježnej nuſu. Wono pak ma tež wjele dźěła a wjele nadawkow a wjele dobrych wuhladow. Cźežkemu cźaßej njedyrbi ßo ſchlachcźicź, tuto poſtupowaze dźěło ſa Khryſtußowe kraleſtwo kaſycź a hacźicź. Składnoſcźow, dary ſkładowacź, dźakowne dary a wopory woprowacź je tola doſcź: hdyž k ſpowjedźi dźeſch, pſchi wěrowanju, kſchcźiſnach, a hewak, hdyž něſchto woßebite ßo ſtawa, a ſkónczńje je kóžda njedźela, haj kóždy dźeń tajka pſchileżnoſcź. Pſchetoż, ſo jón hiſchcźe maſch, njeje tola twoja ſaßłužba. Wſcho pak, ſchtož ßo ſa mißionſtwo dawa a wopruje, wobſtara woßadny duchowny dale.

S **Drježdźan** ßu pſchiſchłe wſchě młode holzy, kotrež ßo tam na wulkim ſjeſdźe evangelſkich młodych holzow wobdźělichu, wulzy ſahorjene dom. Je jara rjenje było, a hobrſke ßyły młodych holzow ßu tam byłe ſe wſchěch kónczin kraja. A pſched ſjawnoſcźu ßu ßwědcźiłe, woßebje ſ wulkim wuſtupom w Zwingeru, wo tym, na kotrehož je ſtajnje ſeleny kſchiž pokaſuje, wo Jeſußu Khryſtußu. Njech ßo žónſka młodźina naſcheho kraja, kotraž njeje wjazy tak kſcheſcźijanſka, kaž je była, hromadźi bóle a bóle ſaßo pod kſchižnej khorhoju Jeſuża Khryſtuża!

Woda a powětr. Naſtróżaza bě powjeſcź, ſo je ßo nowy franzowſki parnik „George Philippar“ na morju ſapalił a ſo je wjele cźłowjekow pſchi tym ßmjercź poczerpiło, naſtróżaza tohodla, dokelž ßo něſchto tajke ſta nětkle, hdyž tola cźłowjekoju měnja, ſo ßu ſe ßwojej techniku wſchě ſtrachi pſchewinyli. Pſchi tutym ſrudnym podeńdźenju je drje ßobu najſrudniſche to, ſchtož ſchtyrjoch Franzowſow potrjechi: Se ßmjertneho ſtracha na morju buchu wukhowani. So bychu cźim prjedy domoj do Franzowſkeje pſchiſchli, wſachu lětadło. Jedyn ſ nich bě lětař. A tak lecźachu dom. Ale lětadło njeje dom doleczało. W italſkich horach ßu burjo powoſtanki lětadła namakali. Wſchitzy ſchtyrjo běchu morwi. Schtož je morjo puſchcźicź dyrbjało, je powětr rubił. Schtož je hłubinam morja wucźekło, ßu ßebi wyſchiny hór žadałe.

Liſtowanje. R. we Ba. ſa 3. po Tr. — R. we R. ſa 4. po ßwj. Trojizy.

Samotwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaſnje, ſap. dr. ſ twobw. ruk. w Budyſchinje.
Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pjenježkow.

13. JUNI 1932
BAUTZEN

Čišło 24

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 12. junija 1932 Bautzen

3. njedźela po ßwjatej Trojizy.

1. Mójs. 1, 26, 27.

„Psches wěru pósnajemy, so ßwět psches Boże słowo je dokonjany, a so wschitko, schtož widźimy, s niczoho je sčinjene“, tak rěka w liscźe na Hebrejskich (11, 3.). A njepraji nasche japoschtolske wěruwusnacźe to ßamßne a to hischcźe na prěnim měscźe: „Ja wěrju do Boha Wótza, wschehomózneho, stworiczela njebjeßow a semje?“ Psches Boha je wschitko, tute pscheßwědczenje wuczini dźěl nascheje wěry. Kak ważne je tohodla, so my pschezo saßo s noweho ßłyschimy: wot Boha k Bohu je wscho na semi.

Kajke by było nasche žiwjenje, by-li hischcźe mjes nami knježiła wuczba, kotruž wěsta sekta stareje zyrkwje mějesche, kiž prajesche, so tutón ßwět njeje stworjeny wot Boha, ale wot někajkeje cźěmneje mozy, kiž steji pschecźiwo Bohu! Njebychmy potom žiwi byli kaž w jastwje, jecźi wot zusnych cźěmnych mozow? Derje so wěmy, so temu tak njeje, so widźimy w Božej stwórbje wschudźom hnadne wodźenje a sastaranje Boże, so mamy wěru do Boha jako stworiczela wschehomózneho njebjeßow a semje.

Hdyž we wschědnym žiwjenju cźłowjek khory je, potom dźe wón k lěkarjej a pyta tam dobru radu, a lěkař da jemu lěkarstwo abo poruczi jemu něschto, schtož dyrbi k wustrowjenju pomhacź. Cźłowjekej je potom wscho jene, hacź je lěkarstwo hórke abo ßłódke, wón jo wužiwa, dokelž wě, so je k jeho lěpschemu a lěkař jenož derje s nim měni.

A tak płaczi też wo ßwěcźe we wulkim. Ssmy my toho pscheßwědczeni, so je Bóh ßwět stworił, potom też wěmy, so budźe wodźicź k jeho lěpschemu a tak jenotliwemu cźłowjekej pomhacź, so je strowy. Wot Boha mamy my wschitko a wón jenož też wě, schto k naschemu lěpschemu ßłuži. Tak je jeho lěkarstwo sa naß druhdy jara hórke, my njesrosymy jeho pucźe, ale derje nam, hdyž mamy dowěrjenje k njemu. Bóh wě, schto nam pobrachuje. „Bóh knježi na njebju, wón wichor, wětry wodźi, też wschitke mróczele, pucź, po kotrymž ßo thodźi, wón ßwojim sjewicź wě.“

Dowěrjenje k Bohu, pschetož wot njeho a k njemu ßu wschitke wězy, tak też my cźłowjekojo.

Haj, wot Boha je cźłowjek stworjeny jako snamjo k Božej podobnoscźi. My cźłowjekojo ßmy Bohu podobni — kajke kraßne słowo! Ale w cźim wobsteji nětko tuta podobnoscź? Niz po cźěle, kiž je sachodne a semske, ale po duchu. Kaž w pißmje steji „Bóh je duch“, tak je wón nam podobnoscź dał, so my rosum a ßwobodnu wolu mamy.

Ale schto ßu cźłowjekojo s tuteje podobnoscźe cźinili! Kak ßu ju wužiwali? Město, so ßu trjebali sa twarjenje Božeho kralestwa, ßu ju wsali sa ßwětne wězy a hrěch. Kak wjele mozow steji w ßłužbje bjesbóžnoscźe! Schto ßu njepschecźeljo Boži wunamakali w běhu lětstotkow, so bychu Boże słowo sanicźili a kschescźansku wuczbu wotstronili! Hdźe wostanje tu podobnoscź Boża!

Kak steji w twojim žiwjenju? Ssy ty ßebi ßwojeje duchowneje podobnoscźe pschezo wědomy byk? Pschetož wschitko, schtož ty masch a ßy, je wot twojeho Boha. Tohodla masch ty ßwjaty nadawk, k temu pomhacź, so ßo Boža wola a wotmyßl dopjelni, so ßmy stworjeni k Božej podobnoscźi.

Schtož ßmy wot Boha dostali, mamy jemu saßo wróczicź a jemu rachnowanje wotpołożicź, schto ßmy cźinili s jeho kubłami, kak ßmy wužiwali ßwój rosum a ßwoju ßwobodnu wolu.

A hdyž po naschich słowach Bóh cźłowjeka postaji jako knjesa wschěch swěrjatow semje, ma cźłowjek też tu na to hladacź, so pschi tym knježi jako rosumliwy a mudry knjes.

We wschěm ma wo naschim žiwjenju rěkacź: „my ßmy s jeho (Božeho) roda“. Jedyn je prjedy naß schoł a pokasa

nam prawy pucź: Jesuß Khrystuß. We nim ßo nanajlěpje dopjelni Boża wola. Tohodla hladajmy na njeho a wukńmy wot njeho. Naſche žiwjenje w tutym cžaßu hubjeńſtwa je tak huſto kaž próſdne, my njewidžimy nihdźe wěſty ſaměr, my pytamy a bychmy tak rad měli twjerdy ſakład. Sswět a cžlowjekojo njemóža nam niczo dacź, dokelž ſeńſke wobſtejnoſcże ßo pſchezo pſcheměnja, ale jedyn woſtanje, kiž je wot wěczßnoſcże hacž do wěczßnoſcże. Pytaſch=li jeho a dyrbi=li wón ſa tebje bycź najkraßniſche kubło, potom maſch wſcho, ſchtoż trjebaſch ſa žiwjenje a wumrjecże.

„Bohu podobni“, hdy bychmy 'noż ßebi pſchezo tuteho wulkeho nadawka wědomi byli, ſo bychmy w cžaßu nuſy wjedžili, ſo dyrbja nam wſchitke wězy k lěpſchemu ßłužicź a we cžaßu ſboża a wjeßela, ſo ßwět ſańdże ſe ßwojimi žadoſcżemi, ſchtóž pak Božu wolu cžini, tón woſtanje wěczßnje.

Tuž njech k twojej podobnoſcži
moja duſcha wotucži,
ßy mje ſbudźił k wjeßełoſcži,
wſchak ßy ßwjatoſcź pſchinjeßł mi.
Schtož k bójſkemu žiwjenju na ßwěcże ßłuſcha,
ma ſ Tobu, mój Sbóžniko, wſchitko nětk duſcha;
ach, wutorhń mje ßwětnemu wjeßelu ty,
ſo we mni, a Jeſu, Ty jeniczke ßy. Hamjeń.

K Jeſußej chze duſcha hicź.

Hłóß: Puſchcże mje atd.

Ja chzu hicź, ja chzu hicź
A tam pſchi Jeſußu bycź!
Moja duſcha khwataj k njemu,
S luboſcżu ßo podaj jemu,
So tam mohła ſtajnje bycź!

Sswětło Ty, ßwětło Ty,
Jeſu, moje ßłónzo, ßy!
O kak pſchińdu k Twojemu trónu,
Doſtanu tam kraßnu krónu,
Kotruž Ty mi ßlubił ßy!

Kraßne ßu, kraßne ßu
Hłoßy ſbóžnych we njebju!
O hdyž měł ja kſchidła tola
Bych ja lecżił pſche wſchě pola
K Jeſußej dom k wjeßelu!

Junu ja, junu ja
Cžahnu nuts do Salema,
Hdźež wſchě dróhi, haßy, wrota
Ssu wot ßamoh' cžiſtoh' ſłota!
Sbóžni tam mje witaja. —

Boži raj, Boži raj,
Kak mje ſbóžnje kſchewi hlaj!
Tam Bóh ßwój lud ſhromadžuje,
Wěczne kubła wudźěluje,
Boži raj! tuž ſawyſkaj! J. W.

Guſtav Adolfowy pólny prědaŕ.

Lětßa je Guſtav Adolfowe lěto, a to hiſchcże dwójzy. 300 lět je, ſo Guſtav Adolf pola Lützena wumrě, a 100 lět je, ſo bu tam pola Lützena ſałożene Guſtav Adolfſke Towaŕſtwo. Tuž ßo wjele rěczi a piſche wo tutym wulkim proteſtantſkim kralu, wo jeho žiwjenju a wojowanju, wo jeho wěrje, a to praſchenje pſchińdźe ßamo wot ßo: Schtó je jeho faraŕ był, woßebje ſchtó je jeho pólny prědaŕ był?

Na tute praſchenja njedoſtanjeſch wěſteje wotmołwy. Měnjenja ßu wſchelake. To ma ßwoju pſchicžinu hižo w tym, ſo drje njeje jeho wójſko, kotreż dźeßacź tyßaz licżeſche, jenoż jeneho pólneho prědarja měło. Porjad ſchwediſkeho wójſka w jeho lěhwach bě kruty duchowny regiment, kotryž chzyſche wěrne kſcheſcżijanſke poczinki. Sarjadnik pólneho konſiſtorija bě Bothvidius. Jako tajki bě wón też kralej najbliżſchi. Tola wón bu doma w Schwedſkej ſa biſkopa wuſwoleny a wopuſchcži wójſko a Němſku. Poſdźiſchi faraŕ w Lützenje, Paul Stockmann, je drje w prěnim cžaßu krala na někotrych jěßbach pſchewodźał. Na wulkim dobyczeŕſkim wójnſkim cžahu lětow 1630—1632 pak bě pola krala pſchezo pſchitomny Jakob Fabricius, kiž bě dwórſki prědaŕ pomorſkeho wójwody a kiž bu poſdźiſcho generalſuperintendent w Schczecżinje.

Jakob Fabricius ſeſna ßo ſ kralom w Schczecżinje. Guſtav Adolf bě nutrny poßłuchaŕ hłubokich prědowanjow tutoho duchowneho a proſcheſche wójwodu Bogißlawa Pomorſkeho, ſo by dowolił, ſo tutón hłuboki bohoßłowz a dobry prědaŕ ſchwedſke wójſko w Němſkej pſchewodźa. Wójwoda do toho ſwoli, njech też ſ cżeżkej wutrobu. Taŕ bu Jakob Fabricius Guſtav Adolfej jako bohoßłowz a prědaŕ, jako duſchepaſtyŕ a radźiczel we wſchěch cżeżkich cżaßach wubjerny pomoznik a ßwěrny pſcheczel. Też ßwoju poßledniju rosmołwu, kotruž kral pola Lützena měješche, je drje ſ Fabriciußom měł. K njemu ßo kral wuſna, ſo ßmjercź bliſko cżuje; ſ nim wón też rěczeſche wo khłoſtanju, kotreż dyrbja cżłowjekojo ſ Božeje ruki doſtacź, dokelž ſkutki cżłowjekow ßebi bóle waża hacž modlitwu a wěrjaze dowěrjenje.

Jakob Fabricius je też pißomnje ſa Guſtav Adolfa wuſtupił; wón je jeho ſchkitał pſchecźiwo wudawanjam, ſo ßo kral Calviniſtam khila, t.r . reformirtſkim. Wón wobßwědcża, ſo je Guſtav Adolf pſchecźiwo reformirtſkim a też pſchecźiwo katolſkim jara tolerantny był, t. r. ſo je jim ßwobodu jich wěry woſtajił, ſo pak je ßebi wyſche wſcheho ważił ßwoju lutherſku wěru. Tuta knižka bu hakle po ßmjercži krala woſjewjena. Pſchi jeho žiwjenju woſjewi Fabricius knižku, we kotrejž wotmołwjenje da na 35 praſchenjow wo tym, hacž je po prawym, wójnu wjeſcź. S knižki ſpóſnajemy, ſo je Fabricius Luthera a jeho knihe a ſpißy derje ſnał. Kóždy, kotryž ßo dźenßa ſ tajkimi praſchenjemi wójny ſaběra, a to ßo tola nětkle ſaßo bóle ſtawa, hacž hdy prjedy, budźe ſe ſajimanjom tute roſeſtajenja cżitacź, kotreż je, njech też po waſchnju tamneho cżaßa, pißał Jakob Fabricius, kotryž bě tón prawy pólny prědaŕ Guſtav Adolfa.

1732—1932.

Kak bě to pſched wjaz hacž 200 lětami taŕ wokoło lěta 1700? Hdyž tehdy wulki cżežity wós wot Lubija po dróſy do Žitawow jědźiſche, abo lěpje klepotaſche a ßo kolebaſche, dyrbjeſche wón tam, hdźež ßo wjeŕſchk Paſtwineje Hory pſches huſty lěß běhaſche, pſches měſtno, pſched kotrymž ßo kóždy pohoncž bojeſche. Někajka wodźiczka ßo wo to ſtaraſche, ſo bě tuto měſtno ſtajnje wóżne; haj ßamo w najßuſchiſchim lěcże ſapadowaſche ßo tam cżeżki wós do tymjeſchcża. Taŕ někotre koło je ßo tam ſlemiło a taŕ někotre ſelenje wóſnikow ßo ſeliło! Ale ſchtóž bě w lěczu lěta 1722 tam duzy po puczu, tón poſaby ſelicź, tón njekedźbowaſche tymjeſchcża. Bě tam tola wohladacź něſchto dźiwne! Kěžka tam ſtejeſche pſchi puczu. S jeje wuhenja poſtupowaſche kur k njebju. Wokoło njeje běchu ludźo pſchi nuſnym dźěle. A dołho njetrajeſche a ſ jeneje kěžki bu jich wjele, bu zyke měſtaczko, w kotrymž wóſni=

zy rad ſaſtachu a kupowachu a pſchedawachu. Morawjenjo běchu dyrbjeli ßwojeje wěry dla ßwoju katolſku domiſnu wopuſchczicz a běchu ßo tu na leżownoſczach pobożneho hrabje Zinzendorfa ſaßydlili. Pietiſtojo ſ Němſkeje běchu ßo k nim pſchidżělili. Shromadnje běchu Herrnhut twarili.

Schtóż je ßwojeje evangelſkeje wěry dla wótzny kraj a pſchecżelſtwo wopuſchcził, ſchtóż bě bohaty bur a dyrbjeſche khudy do ßwěta won na dundanje, tón ſhladuje ſ druhimaj woczżomaj do ßwěta. Tón drje je dżakowny, hdyż w zuſym kraju ſaßo ſa ßwojim blidom ßedźi, tón pak tež wě, ſo tudy żaneho trajazeho městna nimamy. Toho tež domach njeſdżerżiſch. Wón chze won a chze pſchipowjedacz druhim tu wjeßoku powjeſcz, kotrejež dla je ßwoje najlubſche woprował, chze druhim wupowjedacz, ſchtož je jemu radoſcz, ſo bychu tež woni radoſcże měli ſ nim. Pſchezo ſaßo ßu ßo woni tehodla pucżowanſkeho kija pſchimali a ßu cżahnyli won, pſchipowjedacz Sbóżnika Jeſuża Khryſtuża ßwojim bratram w katolſkej domiſnje abo wuhnatym Salzburgſkim w hoſpodliwej Pruſkej abo Ronneburgſkim zyganam.

Tak pſchińdże lěto 1731, kotrehoż lěczo bu tak wopomnjenja hódne. Zinzendorf mějeſche hižo dlěhe poczahi k danſkemu kralowſkemu dworej. Wón ßo po nakhwilnym khabłanju rosßudźi, do Danſkeje jěcz a ßo wobdżělicz pſchi ßwjatoczноſczach, liż tam ſa krónowanje krala Chriſtiana VI. pſchihotowachu. Tjjo ſ Herrnhutſkich bratrow jeho na tutym pucżowanju pſchewodżachu, Morawjanaj Nitſchmannaj a Schwaba Dober. Tutym tjjom drje je pſchi wſchěm błyſchczu ßwjatoczнych wuhotowanjow huſczjiſcho tak było, jako bychu tam wyſche byli. Ale tam njebě jenoż błyſchcz a wjeßele. Nadobo wuhladachu ſ naſtróżanymaj wóczkomaj tołſtu cżmu a wulku ſrudobu a jich wuſchi wußłyſcheſchtej, kak ßyły cżłowjekom ſtyſknjwje po pomozy wołachu. To njemóżachu nihdy ſabycz.

Cżornuch Anton, kotryż bě ßłużobnik kralowſkeho wyſchſcheho konjeńzarja, powjedaſche jim wo ßwojej domiſnje, wo wjecżornoindiſkej kupje St. Thomas a wo ſtawach ßwojeho luda, kotrež běchu tam, wot Boha a cżłowjekow wopuſchczene, w njewólniſtwje żiwe każ ſkót. Tu ßmy my wołani! To bě jim hnydom wěſte. Woßrjedź ßwjedżeńſkeho hibota bě jich wutroba a tež Zinzendorfowa wutroba pola cżorneho bratra a jeho luda. Woni ßebi ſa njeho dowoleńzu wuproßychu a pucżowachu ſ nim w juliju do Herrnhuta. Tam poda cżornuch wo nuſy ßwojeje domiſny rosprawu, kotraż wutroby wſchěch jimaſche.

S tym bě ſnutskowny njeměr, kotryż Herrnhutſkich bratrow pſchezo ſaßo do dala honjeſche, nowy wulki ſaměr namakał. Naſajtra hižo doſta hrabja Zinzendorf wot dweju młódſcheju bratrow liſt, ſ kotrymż ßo wonaj ſa ßłużbu na kupje St. Thomas poſkicżiſchtaj. A hdy byſchtaj wonaj ßamoj do njewólniſtwa dyrbjałoj, ſo mohłoj ßo njewólnikam bliżicz, wonaj byſchtaj tež do toho ſwoliłoj, jenoż ſo byſchtaj ſ tym jeniczku duſchu wumóz mohłoj. Tola Herrnhutſka gmejna njeda ßo ſe ßwojej wobhladniwoſczu wot tajkeho ſahorjenja k njepſchemyßlenym a k pſchekhwatanym krocżelam ſwabicz. Poſtajichu cżaß wocżakowanja ſa dokładne pruhowanje. Hakle w lěczu lěta 1732 dowoli lós, kotryż pſchi ważnych rosßudżenjach cżiſkachu, wupucżowanje. Hornczeŕ Leonhard Dober a cżeßła David Nitſchmann běſchtaj prěnjej póßłaj, kotrejuż gmejna 18. auguſta 1732 do miſſionſkeho dżěła mjes póhanami wupóßła. — Nitſchmann dyrbjeſche ſa ſapocżatk Doberej pomozny bycz. — 21. auguſta rano ſahe pſchewodżeſche jeju hrabja ßam w ßwojim woſu hacż do Bu- dyſchina. Pſched měſchczańſkimi wrotami da ſaſtacz, klakny ßo a modleſche ßo ſ nimaj. Na to ßo roszohnowachu. Waczok na khribjecże, tołſty kij w ruzy a Sbóżnika we wutrobje, tak cżehnjeſchtaj Dober a Nitſchmann ßwój pucz k cżornym bratram tamnu ſtronu morja.

Hdyż my tole tak cżitamy, dyrbimy ßo dżiwacz. Dwejo tu cżehnjetaj ßwoju drohu, kotrajż njejſtaj ſa cżaß ßwojeho żiwjenja ſwjetſcha wjele dale ßwojeho kubleſchka pſchiſchłoj, ſa kotrejuż bě krajina ſa Budyſchinom hižo zuſba, a wonaj cżehnjetaj ſ wjeßołej wutrobu do Indiſkeje, jako by tuta tam něhdże ſady łużiſkich horow była.

A to ßo njeſta jenoż tutón jedyn krócz! W lěcże 1733, widżimy ſaßo dwejoch duzy po puczu. Tón ras pak duzy ke dalokej połnozy. Nimo cżorneho Antona běchu Herrnhutſzy bratſja mjenujzy w danſkim hłownym měſcże Kopenhagen tež dweju Selencżanow ſeſnali a jich wutroba bě ßo tež ſa nuſu tuteho połnózneho luda ſahoriła. K tutomu ludej wucżeżeſchtaj 1733 w januaru bratraj Stachaj. A tak je pſchiſchło jene po druhim. A naſch Sbóżnik je ſe wſchěmi, kotſiż na dżěło do jeho miſſionſtwa cżehnjechu, ßobu duzy był. Wón je wotewrjał ſawrjene durje, wón je pucże pokaſował a twarił pſches jużnokrajne praléßy a pſches połnózne ßněhowe puſcżiny. Jeſuż Khryſtuż je żohnował pucże Herrnhutſkich bratrow! Dwě ſcżě lět dołho hacż na dżeńßniſchi dżeń!

Dżeńża ßmě Herrnhutſke miſſionſtwo ſkutkowacz w Amerizy, Afrizy a Aſiſkej na 841 ſtazijach ſa 138 000 domoródnych a to ſ 253 miſſionarami a miſſionarkami. A dżeńża njeje to jenoż mała cżrjóda Herrnhutſkich, kotraż tuto dżěło ßobu nießy. Wulka liczba ßwěrnych pſchecżelow ſteji ſe ßwojimi darami a modlitwami ſa tuto dżěło. Haj, w ßłużbje Knjeſowej ſawdawaju ßebi ruzy tu a tam po zyłej ſemi! (po ſ. Müllerju-Małowjelkowſkim.)

Zyrkej a ſtat.

Němſki ſtat ma nowu wyſchnoſcz. Wona je ßo ſ prěnim ßłowom na lud wobrocżiła. Tu jenoż jene ſ njeho naſpomnimy. Schtož njeje w poßlednich lětach huſto abo dozyła niz ßłyſchecz było, wußłyſchiſch w nim. Tam rěka: „Dokładne rosßudżenje ma ßo rosßudżicz wo tym, kotre mozy ßu ſwólniwe, pomhacz twaricz nowu Němſku na ſałożku njepſcheměnliwych ſaßadow kſcheſcżijanſkeho ßwětonahlada. — Wyſchnoſcz, kotraż w tutej hodżinje, ſacżuwajo ßwoje wulke ſamolwjenje pſched Bohom a ludom, wjedniſtwo luda pſchijimuje, je ßebi najhłubſcho wědomna tych pſchißłuſchnoſczow, kotrež ßu jej nětk napołożene.“ — Tajke ſaßadne ßłowa ßu dobra nadżija ſa pſchichod.

Zyrkwine dawanje ma ßo hinak ſrjadowacz, to je dawno hižo żadanje ſakſkeho luda. Nětkle płacżazy ſakoń wo zyrkwinych dawkach je dżě ſtatny ſakoń a ani zyrkej ani woßada njemóżeſche na nim niczo pſcheměnicz a byrnjež to jich wjazy zyrkwi a woßadże wumjetowało. S nim ßu njepſchecżelojo zyrkwje tež dozpili, ſchtož ßu chzyli; zyrkwi ſchkodu naczinicz. A kſcheſcżijenjo ßu jim huſto doſcz pomhali ſe ßwojim ſadżerżenjom pod tutym pſchezo hiſchcże płacżazym ſakonjom wo zyrkwinym dawanju, kotryż je ſakſki ßejm 1921 pſchijał. Nětk je ſakſke miniſterium wobſchěrny naczińſk ſa pſcheměnjenje tuteho ſakonja wudżěłało a krajnemu ßejmej pſchepodało. Najhłowniſche je, ſo zyrkwiny dawk njedyrbi wjazy wobmjeſowany bycz na ſtatny, dokhodny dawk, każ to nětkle je. Tež ma ſtatny dawk na wobßedżeńſtwo — Reichs-

vermögensſteuer —, a tohorunja na tak mjenowane „Einheitsſteuer“ ma ßo dźiwacź. Tohorunja dyrbja zyrkwje prawo měcź, ßebi wot kóždeho ſtawa zyrkwje, kotryž žane ſ tuteju dawanjow njepłaczi, wěſty ſaßadny dawk žadacź. Tutón nowy ſakoń dyrbi wot 1. haprleje tutoho lěta płaczicź. Ssměmy drje ßo pod nětcziſchimi wobſtejnoſczemi nadźijecź, ſo ßo nowy ſakoń pſchiwoſmje. — Ale hdyž chzemy ſprawni bycź, dyrbimy wuſnacź, ſo njedyrbjał poprawom tutón ſakoń tak nuſny bycź kaž je, ſo njedyrbjała nuſa woßadow a zyrkwje, ſo njedyrbjała dawkowa nuſa zyrkwje a woßady tak wulka bycź, kaž je. Mjenujzy wono je tola po prawom tak, ſo ma tón, kiž je ſtaw zyrkwje a woßady, w njej prawa a pſchiſßłuſchnoſcźe. Te jene kaž te druhe ma wón wukonjecź a dopjelnjecź. Potajkim tež tu pſchiſßłuſchnoſcź, wudawki zyrkwje a woßady ßobu njeſcź, t. r. tež dawanje płaczicź, kotrež ma wěſo bycź wobſtejnoſczam pſchiměrjene. Hdyž by ßebi kóždy woßadny toho pſchezo wědomny był, by we woßadach a w zyrkwi wjele hinak a wjele lěpje było. So mamy prawo, ſa to je dopokaſow doſcź, tak ta abo tamna woßada krajneje zyrkwje, kotraž je powſchitkownje wobliczeny dawk ſběracź mohła. Woßebje je pak ſtaroluthersſka zyrkej ßwědk ſa to. Wona je wot wſcheho ſpoczatka, potajkim tež do wójny a revoluzije, ſběrała dawk, kotryž bě na wſchěch woßadnych poměrnje rosliczeny. — Tuž chzemy ßo ſa nowy ſakoń najlěpſcheho nadźijecź!

Nuſowy wukas, na kotryž ßmy tu hižo wjazy krócź pokaſali, je ſwołał kommuniſtow a njewěrjazych do noweho wojowanja pſchecźiwo zyrkwi a ſa wuſtup ſ zyrkwje. Sa to je n. pſch. Württembergſka nowy dopokas. Tam wabja kommuniſtojo na wſchowóžne waſchnje ſa wuſtup ſ zyrkwje; woni maja papjery ſa wupjelnjenje a podpiſßanje hotowe a chzeja kóždy pjatk telko a telko wuſtupow wyſchnoſczam wosjewicź. — Hdyž to tak, dyrbi to na druhim boku tak bycź, ſo tutón nuſowy wukas woła naß, ſo ßo ßwěrni do zykka ſeſtupamy a ſa ßwoju zyrkej, ſa ßwoju wěru ſtejimy. Do toho ßłuſcha, ſo wſchu małowěru, pok- a běrtlkwěru wucźiſkam..y a ßo Jeſußej Khryſtußej zyle damy. S tym mjenujzy kóždy ßam ſa ßebje najwjazy dobudźe: ßwoje ſnutskowne, ßwoje wěrne ſbožo, a tak móz ſa dalſche wojowanje. Potom tež nichtó hinak njemóže a nochze, hacž wſchě prawa a pſchiſßłuſchnoſcźe pſchecźiwo ßebi a druhim, pſchecźiwo zyrkwi a woßadźe dopjelnicź. A to je to, ſchtož je ſawdawk ſpomožneho, žohnowaneho žiwjenja.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S Krjebjanſkeje woßady. Pjatk 3. junija ßwjecźeſche we Nowej Wßy ßwěrna cźitarka naſcheho łopjeńka „Pomhaj Bóh“, Marja ſwud. Scholcźina, žadny, rjany dźeń: 80. narodniny. Po dołhej khoroſczi bě ji to ſpožczene. Wjazy hacž 30 dźěcźidźěcźi a wulkich wnukow ßwjecźeſche tutón dźeń ſ njej ßobu. Wona ma hiſchcźe tſjoch, kotrymž je ßotra, 6 dźěcźi, 38 wnukow a 27 wulkownukow. Scholcźina je jena ſ tych ßwěrnych Sserbowkow, kotſiž naſche łopjeno cźitaja wot wſcheho ſpoczatka, potajkim 42 lět dołho. Jej pſcheje naſch njedźelnik tohodla tež nutrnje wjele ſboža k 80. narodninam a Bože žohnowanje ſa pěkny wjecžor žiwjenja.

Pjenjeſy. Woßebite ſnamjo naſcheho cźaßa je, ſo pjenjeſy pobrachuja, — niz wſchudźom, ale pak tola, niz pſchezo, ale pak tola. So je pobrach pjenjes tak wobmjeſowany, ma ßwoje pſchicźiny — a tute ßu ſaßo dalſche ſnamjo naſcheho cźaßa. Mjenujzy, něktoryžkuli nima žane pjenjeſy, na pſch. niz, hdyž chze ſchtó wupomhane měcź, abo hdyž ßo wo dary luboſcźe jedna, abo hdyž ßu zyrkwinſke dawki płaczicź — ale hdyž ßo wo druhe wězy jedna, ma ſaßo pjenjeſy; a něktoryžkuli druhi ſkorži ſchtó wě tak jara, ſo pjenjeſy nima, ale n. pſch zigaretow kuri jenu po druhej, ſ cźimž jenož ßwojej móſchni njeſchkodźi a ßwojim ßwójbnym, ale tež ßwojej ſtrowoſcźi, potajkim tomu wobßedźeńſtwu, kotrež je ſe ſachodnych kubłow najdróžſche a najwjetſche. To wſcho ßu tak ſ druhimi ßobu ſnamjenja naſcheho cźaßa a ſnamjenja — haj ſa cźo? Sa to, ſo je naſch zyły cźaß khorowaty, cźaß, t. r. pak, ſo ßu cźłowjekojo naſcheho cźaßa něktak khorowacźi, a niz jenož cźłowjekojo powſchitkownje, ně tež kſcheſcźijenjo. To jewi ßo ſ pſchikładow, kotrež runje mjenowachmy. A to ſrudne pſchi tym je, ſo woni ſwjetſcha chzedźa khori bycź, ſo nochzedźa wotkhoricź. — Ale tole poprawom njebě to, ſchtož chzychmy pod „pjenjeſy“ napiſßacź. To bě to, ſo ßo nětkole mjerwi ſ wopacžnymi pjejeſami. Hdyž pak tu tutych telko a pſchezo ſaßo nowych a wjazy je, je tu jich tež tych cźłowjekow wjele a wjazy, kotſiž wopacžne pjenjeſy dźěłaja. A Łužiza njeje, kaž ßmy dyrbjeli ſhonicź, tež bjes tajkich, kaž na pſch. w poßlednich dnjach ſe Sleho Komorowa piſßachu. Tež ſnamjenja cźaßa! A dozyła: „S wopacžnymi pjenjeſami“ — ſo to tak prajimy — płaczi ßo nětkle wjele, wjele wjazy. To rěka cźłowjekojo maja to a tamne tak ważne, ſo na njo wſchu prózu waża a ſo ſa njo wſcho móžne dawaja; a tola je to něſchto zyle ſachodne. Sa ßwoje ſnutskowne žiwjenje, ſa ßwoju zyrkej maja jenož mało abo dozyła niczo abo to pſchińdźe jim pſchezo na poßledku. Hdyž ßebi cźłowjekojo mjenujzy na wſchěm poßledku wěz wobhladaja — a woni to wſchitzy cźinja, hdyž niz prjedy, w ßmjertnej hodźinzy abo na brjohach wěcžnoſcźe tola! — ſpóſnaja, ſo ßu te kubła, kotrež ſa ßwoje dróžſche mějachu, wopacžne, ſo běchu tu tež ſ „wopacžnymi pjenjeſami“ wikowali. Hladajmy ßo tola, ſo tam nichtó mjes tymi njeißmy, kiž tak ſ „wopacžnymi pjenjeſami“ dźěłaja. Tole khłoſta ßo wjele cźežſcho, hacž hdyž ſchtó ßam Shriwnarje abo druhe dźěła.

W **Neunheiligen** pola Langenſalza dyri pſchi Božim njewjedrje błyſk do wěže Božeho doma. Tola wón njeſapali, wobſchkodźi pak naprawu ſa ſwonjenje a naczini tež hewak hiſchcźe ſchkody. Naſajtra ſhromadźi ßo zyła woßada w Božim domje a ßwjecźeſche dźaknu Božu ßłužbu, kotraž bu wulzy hnujaza.

S **Budyſchina.** Tu ßwjecźi dźenża Guſtav Adolfſke pobocžne towarſtwo ßwój tulětny ßwjedźeń a ßwjecźi ſ nim ßobu 100lětny jubilej Guſtav Adolfoweho Towarſtwa. Dopołdnja w 10 hodź. je w Michałſkej zyrkwi ßwjedźeńſka Boża ßłužba ſa dźěcźi, kotruž ma k. farař Ebert-Pirnjanſki; popołdnju ½2 hodź. ſcźěhuje tam ſerbſka ßwjedźeńſka a ½4 hodź. němſka ßwjedźeńſka Boża ßłužba. Sserbſke ßwjedźeńſke prědowanje ſměje k. farař Malink-Laſowſki, němſke k. farař Ebert. Po němſkej Božej ßłužbje je, tež w Michałſkej zyrkwi, tulětna hłowna ſhromadźiſna towarſtwa. Tuž njech jich tež prawje wjele runje lětßa, hdyž ßwjecźimy 100lětny jubilej Guſtav Adolfoweho Towarſtwa a hdyž wopominamy rjekowſku ßmjercź, kotruž tutón wulki lutherſki kral Guſtav Adolf pſched 300 lětami poczerpi, tute Boże ßłužby ßobu ßwjecźi.

Liſtowanje. M. w K.: Dźakujemy ßo jara ſa to, ſchtož póßłaſchcźe a ſa to, ſchtož pſchilubiſchcźe. Witane ßu nam jara pſchihódne rosprawy ſ woßadneho žiwjenja. Doſtanjecźe dalſchu powěſcź. Red. — R. w R. ſa 4. po ß. Tr. — K. w K. ſa 5. po ß. Tr.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihárnje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa kóždu ßobotu a płaczi ſchtwórcźlětnje 108 pjenježkow.

Čišło 25

Bohaj Bóh!

Lětnik 42

20. JUNI 1932
BAUTZEN

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje | 19. junija 1932 | Bautzen

4. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Jap. šk. 19, 1—7.

Kóžde lěto ßmy w naschim łopjenu na ßwjedźeń ßwjateho Jana kschćenika woßebite rospominanje měli; tež lětßa chzemy tutón dźeń wusběhnycź, kaž ßo ßłuscha. Woßebita ważnosćź ßwj. Jana leżesche w tym, so je cźłowjekow na Jesußa pschihotował. To wupraji ßwj. Pawoł w dźenßnischim tekscźe se ßłowami: „Jan je kschćił s kschćenizu pokuty a prajił k ludu, so bychu wěrili do teho, kotryž po nim pschińdźe, to je do Jesom Khrysta.“ Tež dźenßnischemu ludej chze wón ßamßne prědowanje dźerżecź, kaž tehdom; a lud by derje se tym cźinił, na njeho poßłuchacź. Widźimy kóždy dźeń snowa, so tam, hdźež Khrystußa njechaja měcź, wrócźo dźe se wschěm. Hdyž tohodla na Jana poßłuchamy, cźinimy Božu wolu; pschetoż wón je Jana póßłał, so bychu cźłowjekojo na njeho poßłuchali a ßo na Khrystußa pschihotowali. Hdyž tež my na Khrysta kschćeni ßmy, njemóżemy tola prajicź, so bychmy pschezo tež ża nim khodźili. Haj nasche zyke žiwjenje je we najlěpschim padźe dobre pschihotowanje na njeho. Dokonjany nichtó tu njebudźe, jenoż nascha wěra budźe jónu naß dokonjecź. W njej ßo nam dosta Boża hnada, kotraž je we Khrystußu ßo sjewiła. Tež ßwj. Jan kschćenik je w Khrystußu ßwoje dokonjenje namakał. Tam w pusćźinje je wucźił w khudobje, w ponižnosćźi, w ßwjatej khutnosćźi a je jich wjele dobył ża njebjeskeho krala. Wot njeho mamy tak tež my wuknycź, so žiwjenje w bohatstwje njeje pschezo to, schtoż mamy pytacź, so je wjele ważnischa nam wutroba, kotraž je w ponižnosćźi spokojom s tym, schtoż Bóh Knjes dawa, kotraž ßwoje bohatstwo we wěcźnym widźi. Schtóż je tak myßlicź nawuknył, budźe tež w naschim cźeżkim cźaßu Boha khwalicź móz a ßo jemu dźakowacź ża wěcźne kubła, kiž nam žana nusa tutoho cźaßa wsacź njemóże. Kak lohko je cźłowjek hordy, so měni, ßam wscho wuwjescź móz. Tež tak njech kóżdy wot ßwj. Jana wuknje, so žohnowanje ża nasche dźěło pschińdźe jenoż s wyßokosćźe. Cźeżke dźěło bě Bóh Janej dał, ale wón je jemu jeho ponižnosćźe dla tež pomhał, jo wuwjescź! A schto je dozyła ßaměr nascheho žiwjenja? Tón, so bychmy tež my ludźom Jesußa pschinjeßli. Njepraj, to njemóżu, ja wschak njejßym žadyn Jan. Tež ty, luby pschecźelo, móżesch — to tež jara derje wěsch — kóżdy dźeń druhim se ßwojim sadźerżenjom pak Jesußa pschinjescź pak jeho jim wsacź. Hdyž lubosćź s twojeho erta rěcźi a s twojich skutkow ßo pokasa, Jesußa pschinjeßesch; hdyž hordosćź a hida a sawisćź we tebi ßwoju domisnu maja a ty pschecźiwo nim njewojujesch a je druhim pokasujesch, Boże kralestwo w druhich sniczjisch, Jesußa jim wosmjesch. To swarnuj Bóh Knjes, so by to tež ża naß płacźił. Chzemy jeho dźenßa, dźeń ßwjateho Jana, proßycź, so by tež nam dał ßamßnu khutnosćź a lubosćź k naschim ßobucźłowjekam, so bychmy tež my jich wjele k tomu dobyli, so bychu wěrili do Jesom Khrysta! Hamjeń.

Sswjedźeń Jana kschćenika.

Mat. 3, 1—10.

Hłóß: Njebudź sparna moja duscha.

Pschichod Knjesowy ßo snowa
Kschescźijanstwu prěduje;
K pokucźe naß khutnje woła
Póßła Božoh' ßwědcźenje;
Prjedyběžeŕ Knjesowy
Sskužobnik je horliwy,
Knjesej pucź Jan pschihotuje,
Hdyž lud k njemu pokasuje.

Khutnoſcź žiwjenja dźě žada
Prědać mózny w puſcźinje;
S jeho woczow krutoſcź hlada,
Draſta jeho dźiwna je:
S włoßami je pokryty,
Na bjedrach paß kožany,
Skóczki ſ mjedom lěßnym k jědźi
Ma, kiž ſa Knjeſa ßo bědźi.

Chze pucź pſchihotowacź jemu,
Schcźežki jeho wurunacź;
Wſchón lud ſjawnje wabi k njemu,
Kiž ßam móže ſboże dacź:
Sprawnu cźińcźe pokutu! —
Prěduje wſchěm ſ wótroſcźu.
Kraleſtwo ßo pſchibližuje
Boże! — raſnje wobßwědczenje.

Hrěchi wuſnawacź lud hnucźi
Prědarſki hłóß w puſcźinje;
Wyßokich a niſkich wucźi,
Schto jich pſchißłuſchnoſcź wſchěch je:
Hódne płody pokuty
Cźińcźe! — ßwědcźi horliwy,
Hewak hněwu pſchichodnemu
Njecźekńcźe ßurowemu.

Njepomyßlcźe ßebi žani:
Abrahama ſa wótza
Mamy, tuž ßmy ludźo khmani,
Bjeſe wſcheho poroka!
Abrahamej ſamože
Dźěcźi ſbudźicź ſawěrnje
Bóh też ſ kamjenjow — kaž prajił,
Kiž wam ſa Knjeſa ßo ſtajił.

Ssekera je pſchiłożena
Hižo drjewu na korjeń;
Hordoſcź khrobłych poražena
Junu je, hdyž pſchiſchoł dźeń,
Na kotrymž ßo poruba
A ßo ſmjeta do wóhnja
Drjewo, ſemju ſadźěwaze,
Płodow dobrych njeſkicźaze. —

Sa dnjom wulkim wuhladujmy,
Kotryž pſchińdźe na kónzu!
Hłowy k njebju poſběhujmy,
Cźekńmy hněwu Božemu! —
Sbóžnik, ßwěrnym pſchecźelny,
Słym wſchěm ßudnik ßurowy,
Knjes je naſch, kiž pſchezo ſnowa
S hrěchow cźmy — naß k ßwětłu woła! —

Na Jana.

Na Jana! Kak huſto ßmy tak prajili do Jana! Nětk je tutón dźeń bliſko. Wón nabywa pſchezo wjazy wliwa pola naß, woßebje ſ tym, ſo ßo pola naß też bóle a bóle ſaßydluje waſchnjo, na tutym dnju pyſchicź rowy a wopominacź ſemrětych a padnjenych.

Dźeń 24. junija naß dopomina na tamneho Jana, kotrehož kſchcźenika mjenujemy, dokelž wón pſchi Jordanje prědowaſche a kſchcźijeſche. Khryſtuß mjenuje jeho ßam ßwojeho prjedyběžerja a pucźpſchihotowarja a ma jeho ßmjercź, kotruž Herodaſch ſawinowa, ſa pokas na ßmjercź na Golgatha. Sserbſke pſchišłowo praji: Jan kſchcźenik je kralowej kurwje wěrnoſcź ſ hłowu ſapłacźicź dyrbjał. Też po jeho ßmjercźi njebě Janowy wliw nimo. Namakamy pſchezo ſaßo „Janowych wucźomnikow“, kotſiž ßo na jeho prědowanje a jeho kſchcźenizu ſkožowachu. Nowy Sakoń nam wo nich rosprawja a poſdźiſchi ſpißowacźeljo też hiſchcźe. Woni ßo wukhowachu tak rjez jako ſekta. W 17. lětſtotku měnjachu wucźeni, ſo ßu jich w jenej rańſchokrajnej ſekcźe ſaßonamakali.

Na Jana pala ßo też wóhnje, podobnje kaž na Walporu. Też tuto waſchnje chze ßo pola naß bóle a bóle ſakorjenicź. Wono pokhadźa ſ póhanſkeho a woſnamjenjeſche drje witanje nalěcźa a ßłónza.

Sserb praji ſe pſchišłowom: Sswjaty Jan ſ wodychom hoji. — Jan a Jakub khlepataj koßu; Jan na ßyno a Jakub na žito. — Jan pcžołki hacž k Jakubej na paſtwu wodźi. — Na Jana ßo potu hlada; na Pawoła ſ hłodom trada. — Sswjaty Jan je rózow nan.

Ssotra Hanka.

Hanka bě ſ Morawſkeje, ſ kraja, w kotrymž rospróſchene evangelſke woßady, ßwěrne w ßwojej evangelſkej wěrje mjes wulkej katolſkej wjetſchinu, ßwojemu Sbóžnikej ßłuža. Hanka chzyſche też ßłužicź, niz jeno jako woßadna, ně, jako ßmilna ßotra. Tuž ſaſtupi wona do macźerneho doma Prag=Zöptau.

Prag=Zöptau leži w kraßnym dole pod horami Altvater. Wyßoke cźěmne jědle tam ſchumja. A ßwěrni Evangelſzy tam bydla. Je to tam evangelſka kupa, haj evangelſka twjerdźiſna. Lutherſku wěru ßebi tam ſa najdróžſche kubło waža. Bjes dźiwa, ſo je tam też prawa wukubłarnja ſa evangelſke dźěcźi, a ſo tam dom, w kotrymž młode holzy namakaja prawy ſałožk a dokładne roswucźenje ſa žiwjenje, woßebje, hdyž chzeja w tutym žiwjenju wukonjecź nadobnu ßłužbu ßmilneje ßotry, a to hiſchcźe w kraju, w kotrymž Evangelſzy bydla daloko a ſchěroko rospróſcheni mjes Katolikami.

Tu bě Hanka ſaſtupiła, tu bě ßo pſchihotowała ſa wyßoku ßłužbu, tu bě ſ pilnoſcźu a ſ luboſcźu wuknyła. Tu bě też wjele dobreho a wjele luboſcźe naſhoniła. Ale naſche myßle njejßu Boże myßle! To dyrbjeſche Hanka bórſy naſhonicź. Wona chzyſche Bohu ßłužicź. Bóh wſa ju też do ßłužby, ale do zyle hinajſcheje, hacž bě ßebi ju myßliła, do zyle woßebiteje a woßebneje.

Wona ſkhori. Młoda hiſchcźe dyrbjeſche tutón kſchiž na ßo wſacź, bycź khora. A wona je jón na ßo wſała kaž wěrna ßłužomniza Jeſußowa. Cźežke ſkhorjenje płuzow a ſchije ju nuſowaſche, pytacź hojenje w nětkajkim woßebitym domje. Macźerny dom Drježdźanſkich diakonißow wobſtara ji tajki pſchebytk w Koßwigu pola Drježdźan.

Hanka tam pſchińdźe a namaka tam w Drježdźanſkej diakonißy ßwěrnu hladarku, haj niz hladarku, ßwěrnu ßotru. Dobreje nadźije bě tam pſchiſchła, dobreje nadźije woſta. Bě ſcźerpliwa, haj bě wjeßoła. S tym doby ßebi wſchě wutroby, woßebje też wutroby tych, kotrež tam kaž wona, wotkhorjenje a wuhojenje pytachu. Tute ſhladowachu k njej ſ luboſcźu a ſe ſpodźiwanjom a lubowachu ju bóle a bóle. Wona bu jim

woprawdźe „ßotra“ w najnadobnischim ſmyßle tutoho ßłowa. Diakonißinje pak, kotraž ju hladaſche, bu wona luba a lubowana „dźowka“, wot kotrejež móżeſche wona wjele wuknycź.

Tak bu wěrnoſcź, ſchtož Khryſtuß wo rěkach żiwjeje wody praji pola tych, kotſiž ßu pili ſe ſtudnje żiwjenja. Rěki żohnowanja wuliwachu ßo ſ njeje, kotraž bě tajka cźicha, ſpokojna cźerpjerka a kſchiżnoſcherka, a buchu cźim ſchěrſche cźim hłubſcho wona do cźerpjenja pſchińdźe. Wona mějeſche jara cźerpjecź, tola wona mějeſche nadźiju. Hacźrunje njemóżeſche wótſje rěcźecź a ji rěcźenje tež boloſcźe cźinjeſche, bě w jeje wóczkomaj tola błyſchcź, kotryż wo wjele rěcźeſche.

Tola tež wona naſhoni tu wjele luboſcźe. Tutu jej wopokaſowachu cźi, kotſiž ju a tych tamnych hladachu a cźi, kotſiž każ wona tam wuſtrowjenje pytachu. Wſchitzy pytachu na pſchemoh, kak jej bychu mohli pſchihotowacź wjeßele. A wona bě tak jara dźakowna ſa to. Tola bórſy dyrbjeſche ſpósnacź, ſo ßo jeje pucź ke kónzej khileſche. Kak wulki jejny ſnutskowny bój bě, wo tym nichtón niczo njewjedźeſche. Wona wojowaſche a ßebi wudoby dobycźe: Knjeże, niz każ ja chzu, ale każ Ty chzeſch! Wona njemorkotaſche, wona njeſkorżeſche, — wona bu zyle cźicha. Jeſuża měcź, ſo to wſchitko je, to bu ji wěſtoſcź, wobſbożaza wěſtoſcź. — Tež lěkař, kotryż mějeſche jeje ſtaziju doma pod ßwojim dohladom, ſajimowaſche ßo ſa Hanku jara. Wón bu jej pomoznik a pſcheczel. Tak móżeſche wona huſcźiſcho wuſnacź: „Njeby-li Bóh tón Knjes mi tutu khoroſcź póßłak, ja njebych telko luboſcźe naſhoniła!“

Tež na ßwoju daloku domiſnu wona njeſaby. A tuta niz na nju. Hanka cźitaſche wjele, ſo by ßwoje nawědźenje wudoſpołniła. Wona pytaſche ſrozumicź najhłubſche praſchenja żiwjenja a podnuri ßo do Biblije, kotraž bu ji bóle a bóle żórło troſchta a poßylnjenja, cźim dlěje w njej pytaſche. Pſchi wſchěm pak cźinjeſche tež hiſchcźe ſ rukomaj wſchelake dźěła, dokhož je to jejne mozy dowolichu, doniż ßo jej ruka njemózna njeſwjeſe.

Knjes Jeſuß ßo ji bliżeſche, a wona dźěſche jemu napſchecźo ſ połnym wědomjom w ßylnej wěrje, njech bě ji tež ſ cźaßami cźeżko, ßo dyrbjecź dźělicź wot tuteje ſemje a wot cźłowjekow, kotrychż lubowaſche a wot kotrychż luboſcź doſtawaſche. Druhdy ßo potom wupraji, ßnadź tak: „Ach ſo bych ja wſchěm ßotram prajicź mohła, ſo njebychu pſchi wſchěm ſachodnym a ßnadnuſchkim ſabyłe na to jene, ſchtož je nuſne! Wone bychu we ßwojej ßłużbje tak mohłe hiſchcźe ßylniſche a ßwěrniſche bycź.“

Poßeldnje njedźele ßotra Hanka naſtajnje khorowaſche. Woteběraſche widomnje. Kaſchel pſchibywaſche a ju jara martrowaſche. Jeje ſtajna nutrna modlitwa bě: „Pſchińdź, Knjeże, Jeſu!“ Jeje wyſchſcha macź bě ſkoro hacź do jeje poßlednjeje hodźinki pſchi njej, ſo by pomhała a ſ njej njeßła. Schtož ßu cźłowjekojo jej móhli cźinicź a pomhacź, to ßu cźinili a pomhali. Sswěrny lěkař a ju hladaza ßotra njejſtaj ßo ſa jeje poßlednje hodźiny wot jeje łoża hnułoj, doniż tón Knjes njebě po ßwoju ßwěrnu ßłużobnizu pſchiſchoł.

Wo nju żarowaſche zyły dom nutrnje a woprawdźe. Wona bě rjekowſka bědźerka, w zyłym cźeżkim bědźenju błyſchcźazy pſchikład wſchěm, kiž maja ßo bědźicź. Na njej je ßo dopjelniło to ßłowo: „Naſcha wěra je to dobycźe, kotrež je ßwět pſchewinyło.“ Pſchi jeje kaſchcźu pak ßu tam troſchtowani a radoſcźiwi ſe ſpěwarjom 16. pſalma wuſnawali: „Lóß je mi padnył na wjeßełe; mi je ßo rjane herbſtwo doſtało.“

Guſtav-Adolfſki ßwjedźeń w Budyſchinje

Hdyż je knjes Ducźman w Serbſkich Nowinach tajkule wobſchěrnu a dobru rosprawu wo ßerbſkim a němſkim ßwjedźenju Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa pißał, móże ßo tu jenoż ſkrótka na to pokaſacź, kajki dźeń dobycźa tajki ßwjedźeń je, kotryż po prawom njeßwjecźi zyrkej jako tajka, ale evangelſke towaŕſtwo w zyrkwi. Woßady ßu ſe ßobuſtawami tutoho nětko runje ſtolětneho najwjetſcheho zyrkwinſkeho towaŕſtwa, khiba ſo je mißijonſke towaŕſtwo, wot woßadow tworjene, wjetſche. W Serbach je ßwjate mißijonſtwo bóle lubowane hacź ſkutk luboſcźe k wěrybratram, w Němzach je nawopak. Ale tež ſa Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo Serbja wjazy wopruja hacź Němzy, hdyż na pſcherěſk hladamy. Serbſki prědaŕ, knjes faraŕ Malink-Laſowſki, je muż, kiž wjele ſa ßwjate mißijonſtwo cźini. S jeho ßłowow bě ßłyſchecź, kak jeho wutroba tež ſa Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo bije. Prědowaſche wo woporniwoſcźi, kotruż naß Jeſuß wucźi, wukładujo Jeſußowe ßłowa Mat. 10, 38—42. Tež ſchwedſki kral Guſtav Adolf je nam tajki wucźeŕ, a kónz lěta budźe 300 lět, ſo wón pola Lützena padźe. Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo je jeho żiwy pomnik, hdyż pomha evangelſke woßady ſdźerżecź a wobſtaracź w dalokim ßwěcźe.

Němſki prědaŕ, knjes faraŕ Ebert ſ Pirny, mějeſche dopołdnja dźěcźikemſchenje, na kotrymż bě ßo 321 dźěcźi, holcźki ſ wěncźkami a hólzy ſ pſchepaſkami a khorhojcźkami, najſchło; ſe ſchulſkej khorhoju dźěcźi ſ Dobruſche pſchicźahnychu, wot ſtarſchich pſchewodźane. Dźěcźi wotmołwjachu, ßamo wo Turkach pſched Winom. Faraŕ Ebert popołdnju němſkej woßadźe prědowaſche a w ſhromadźiſnje ſ evangelſkeho żiwjenja we Juhoßłowjanſkej powědaſche, wo kotrejż żiwy wobras doſtachmy. Prědowanje ßo ſałoży na ßłowo ſe Sj. Jana 3, 2: „Wotucź a poßylń druhe, kiž chze wumrěcź.“ Wopißowaſche ſtrach, kiž tam w zuſbje evangelſkim woßadam a woßadkam hroſy, kak ßebi wěru pſches lětſtotki ſakhowaju a kajke poßylnjenje maja ſe ſkutka luboſcźe, kotruż my tu w domach jim wopokaſujemy.

Wołtaŕnu ßłużbu mějeſchtaj na ßerbſkim knjes wyſchſchi faraŕ Sarjeńk a k. faraŕ Voigt, na němſkim prědaŕ ßam a k. ſuperint. Fröhlich, kotryż ſ móznym ßłowom na kónzu pſched woßadu ſtejeſche. Zyła woßada bě hacź do kónza wutrała.

Rjana pycha Bożeho doma a hudźba, wot zyrkwinſkeho khóra a poſawniſtow na kemſchomaj, wot komorneho khóra knjeſa organiſty Horſta Schneidera na ſhromadźiſnje poſkicźena, ßwjedźeńſki ras kemſchow poſběhowaſchtej. Na tajke waſchnje tajki ßwjedźeń mózne poßylnjenje wěry a wjeßele pſchinjeße, kotrež ani na róczných cźaßach nimamy, dokelż ßo te kóżde lěto po rjadu ßwjecźa. Prědarjomaj a knjeſej kantorej Polakej każ knjeſej Połdrakej, kiž poſawnſki khór wodźi, ßłuſcha kemſchazy dźak. Zyrkwinſki khór ſpěwaſche ſ pſchewodom piſchcźelow móznje a kraßnje: „O Bożo, ßy naſch twjerdy hród“. Knjes wucźeŕ Schmieder hrajeſche na piſchcźelach. To bě poſběhowaze. Tež jemu praji ßo wutrobny dźak. Bóh daj dale naſchej wěrje dobycźe!

Zyrkej a ſtat.

Nowy ſakoń wo zyrkwinym dawanju ſa Sakſku pſchińdźe, tak hižo woſjewichmy, jeliſo krajny ßejm jemu wot wyſchnoſcźe pſchepodaty nacziſk pſchiwoſmje. Sakſki ßejm, niz zyrkej, je dźě na tym wina, ſo mamy w Sakſkej tajke njeſpoko-

jaze ſarjadowanje zyrkwineho dawka. Na tym, ſo ſtat wina a niz zyrkej, niczo njepſcheměni to, ſo zyrkwi winu dawaja. Ssejm pak mózeſche krajej tajki ſakoń jenoż dacź, dokelž bě ßebi ſakſki lud tak ſeſtajany ßejm wuſwolił. Kaž hižo piſßachmy, ma nowy ſakoń hižo wot 1. haprleje 1932 płaczicź, potajkim hižo dawk tuteho lěta rjadowacź. To je dobre tak! — Wo druhi pucź, hubjene pjenjeżne wobſtejnoſcże woßadow, woßebje małych a w pjenjeżnym ßłabych woßadow, wurunacź, prózuja ßo nětkle w ſtaropruſkej zyrkwi. Tutón pucź hicź, by też ſa Sakſku dobre było. A wo nim je ßo tu też hižo jednało, też n. pſch. w Sserbſkej Konferenzy. We wjeczornych provinzach Pruſkeje ßo prózuja wo ſakoń, kotryž dowola a poſtaja, ſo ßo woßady jenotliwych wokrjeßow do ßwjaſkow ſjednocza, w kotrychž potom wſchě woßady, pjenjeżnje ßylne a pjenjeżnje ßłabe, pjenjeżne cżeże ſhromadnje njeßu. S tym ßo ſhubi pohórſchk, ſo ma tu ßłaba woßada wulki dawk a hnydom pódla ßylna woßada ßnadny. — Chzemy ßo nadźijecź, ſo ßo ſakſki ßejm bórſy ſa nowy ſakoń roſßudźi, ſo mohł ßo zyrkwiny dawk tuteho lěta hnydom wot wſcheho ſpoczatka po nim wobliczicź.

Zyrkej a ſtat. Wobej drje tola naſtupa, a cżłowſku duſchu jako tſeczu woßebje, ſchtož je to nětkle w naſchim cżaßu prajicź wo njedźeli a njedźelſkim dźěle abo wo kaženju njedźelſkeho měra ſ dźěłom a ſ druhim abo wo wotßwjecźenju njedźele ſ dźěłom a ſ druhim. Jara ßłepa je wurěcź: Cżaßy ßo pſcheměnjeja! S njej ßo cżłowjekojo, kſcheſcźijenjo ßami jebaja a druhich jebaja ßobu to woni chzeja ßo a druhich ſjebacź. Cżaßy ßo njepſcheměnjeja, cżłowjekojo ßo pſcheſcźerjeja. Cżaß je dźenßa, hdyž wnuk njedźelu ßyno dźěła abo po pſchětratym ßobotniſchim ßwjedźenju ſpi zyku njedźelu runje tak 24 hodźin abo 1440 dołhi, niz ſekundy wjaz abo mjenje, kaž wón to bě, jako dźěd njedźelu ßwěru Bohu ßwjecźeſche a w dowěrje a nadźiji Božu wolu cźinjeſche a ßwoje ßyno dźěławy dźeń dźěłaſche. Mjes wnukom a dźědom ſteji nan. A tu tczi ſchpak! Cźi, kotſiž w poßlednich 20 lětach do hoſpodarjenja ßo do wjedniſtwa pſchińdźechu, měnjachu ſ wulkeho dźěła, ſo ßmědźa ſtare waſchnja podtorhacź abo pſcheměnjecź, a tak też ßwjecźenje njedźele. So to Boża kaſń, njedźelu ßwjecźicź, to wěſo njeprajachu, kaž też jich wjele radſcho Boże mjeno njemjenuje. Cżehodła niz? Dokelž maja pſched Bohom ſke ßwědomnje. A ſchtož je to ſpodźiwne a ſrudźaze, to je to, ſo je jich pſchikład, zyle po ſnatym němſkim pſchißkowje „Böſe Beiſpiele verderben gute Sitten“, wjele hoſpodarjow, wjele kſcheſcźijanow ſtarſchich lět ſawjedł, ſkaſył. Tak to tola je!? A to njeje jenoż ſrudźaze, ſo nětk jich wjaz a wjaz njedźelu dźěła abo hewak wotßwjecźuje, to je pſchecźiwo kſcheſcźijanſtwu, pſchecźiwo ſtatej, pſchecźiwo ludu, pſchecźiwo cżłowjekej. Wo cżłowjeku ßu wucżeni wußlědźili, ſo je wón ſe wſchěm, ſchtož je, tak ſtworjeny a ſłożeny, ſo jemu najlěpje tyje, hdyž je kóždy ßedmy dźeń ßwobodny dźeń. To naß njedźiwa. Bóh dźě chzyſche, ſo ma cżłowjek kóždy ßedmy dźeń ßwjecźicź. Hacž je tutón „kóždy ßedmy“ nětko prěni abo poßledni w běhu tydźenja, je pſched Bohom wěſcże wſcho jene, ſo pak tón ßedmy jemu a cżłowjekej woßebje ßłuſcha, niz. Njemolmy ßo tola: Schtóž njedźelu ſ dźěłom wotßwjecźuje, je duzy po tym pucźu, kotrehož poßledni kónz nětkle w Sowjetruſkej widźimy, hdźež ſdobom widźimy, ſo ßamo Sowjetruſka ſpóſnawa, ſo njemóże pſchecźiwo wěcżnym ſaßadam. Wona dźě je dyrbjała bankerot ßwojeho njepſcheſtawazeho dźěłanja a ßwojeho 5 dnjow trajazeho tydźenja bjes njedźele pſchipowjedźicź. — A kak ßo mjes ludom prózuja wo to, ſo by ßo njedźelſki měr ſa wſchěch wudobył! Zyłe wulke ſjednoczeńſtwa ßu ßo ſa to do dźěła a wojowanja dałe! — A potom: pjecź a poł milijona wobydlerjow, t. r. 11 milijon rukow by rad ſa zyły tydźeń někotre dny, haj ſnajmjeńſcha někotre hodźinki dźěłało — a njemóże, njeßmě to! A dyrbi nětk też hiſchcże pſchihladowacź, kak druſy njedźelſki dźeń cźinja dźěławy dźeń! To tola zyle wěſcże rěka, hrěſchicź niz jeno pſchecźiwo Bohu, ale też pſchecźiwo ßobucźlowjekam, pſchecźiwo zyłemu ludej! My tu na wßach njejßmy wſchak hiſchcże dozyła ſacżuli, ſchto to rěka, lěto 2, 3, 4 lěta niz dźěłacź móz, niz dźěłacź ßměcź! Haj tak je, ſo wjeßnjenjo naſchich ratarſkich wßow ßo ſ wulkeho dźěła wo to njeſtaraja a njeprózuja, ſpóſnacź, kak ſlě, ſnutskownje a ſwonkownje ſlě to je, niz dźěła měcź. My njecżujemy tu ból, to ſnutskowne hinjenje mozow a zyłeho cżłowjeka! My hiſchcże pſchemało, pſchemało widźimy to ſnutskowne a ſwonkowne ſchkodowanje cżłowjeka, ßwójby, zyłeho luda, kotrež naſtawa, naſtawa też ſa naß ſe tym, ſo tak dołho dźěła nimaja. Haj, huſto ßo ſtróżiſch, kak tórne, wopacżne nahlady runje ratarſki lud wo tym ma a kak hanjaze ßłowa druhdy trjeba. A wono woſtawa hiſchcże dale tak. A ſcźěhwki, kotrež ſ teho pſchińdu na zyły lud a kraj, njejßu hiſchcże dopóſnacź. — To jenoż tak někotre myßliczki, niz pytane, ně nam nanuſowane! Chzeja bycź naſtorł, rosmyßlowacź a — reformirowacź. A Bóh daj, ſo njeby hižo pſchepoſdźe było!

Kommuniſtiſzy ßwobodnomyßleni ßu ßwoje hłowne ßydło ſ Barlina do Moſkwy pſchepołożili. K tomu běchu nuſowani ſ wukaſom pſchecźiwo bjesbóżnym. Poſdźiſcho chzeja ßo do Prahi abo Londona pſcheßydlicź, jeli ſo to wyſchnoſcże dowola.

Jeſuwitow je jich nětkle na 22 337. To je jich 659 wjaz hacž 1930. Najwjazy jich rjad Jeſuwitow w Sjednoczenych Statach pſchidoby: 214. W Němſkej je jich po ſapiſku 3069. Też tu ſteja Sjednocżene Staty na prěnim měſtnje; tam jich 4231 Jeſuwitow ßydli. W zyłej Južnej Amerizy je jich 5269, w Franzowſkej 2953, w Jendźelſkej 3639.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Drje dobre ſnamjo je, ſo móże Drjeźdźanſki macżerny dom diakonißow woſjewicź, ſo ſtej khorowni w městomaj Gera a Freiberg dwě ßmilnej ßotſje, kotrejž buſchtej pſched něſchto cżaßom „wottwarjenej“ ſaßo do dźěła powołałej.

W **Drjeźdźanach,** hnydom w Nowym Měſcże, móżeſche zyle nowu zyrkej, kotraž je po nowych twarſkich ſaßadach twarjena, wohladacź. To je nowa zyrkej diakonißow. Swonkach ßnadź ßo někomužkuli, kiž je na twar naſchich Božich domow ſwucżeny, njebudże ſwoprědka lubicź, ſnutskach pak wěſcże. Pſches zyły nowy Boži dom wěje duch luboſcże a woporniwoſcże, niz tohodla jenoż, dokelž ßobu do wulkeho wuſtawa diakonißow ßłuſcha, ale też tehodla, dokelž ßu diakonißy ſa tutón Boži dom wulke dary luboſcże darowałe a wulke wopory luboſcże woprowałe, a to, hacž runje dźěłaja cżaß žiwjenja bjes pjenjeżneje ſaßłużby. Twar noweho Božeho doma bu nuſny, dokelž bě dotalny dodźeržał; bě też pſchemały niz jeno ſa wuſtaw, ale też woßebje ſa pſchezo bóle pſchibywazu woßadu, kotraž ßo we wuſtawje diakonißow k Božim ßłużbam hromadźi.

Liſtowanje: K. w K. ſa 5 po Tr. — R. w R. ſa 6 po Tr.

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihatnje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa kóždu ßobotu a płaczi ſchtwórcźletnje 108 pjenjeżkow.

Czißło 26

Bohaj Bóh!

Lětnik 41

KREISHAUPTMANNSCHAFT
21. JUNI 1932

✡

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

✡

✡

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny,
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewj će! F.

✡

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje — 26. junija 1932 — Bautzen

5. njedźela po ßwjatej Trojizy.

1. Tim. 6, 6—10.

Wulki dobytk nam tele ßłowa psched wocźi stajeja Wo dobytk wschak ßo cźłowjek rad prózuje. Ale w cźim cźłowjekoju husto doscź dobytk widźa? W pjenjesach, we wużiwanju ßwěta a jeho lóschtow. A ßwjate Pißmo? Wono snaje strachi a schkodu tutych wězow a cźi zyle hinaschi dobytk mjenuje: bohabojasnoscź a spokojnoscź. S njeho chzemy wuknyćź:

1. Schto je žiwjenja wulki dobytk? Bohabojosnoscź a spokojnoscź.
2. Schto je korjeń wschitkeho złeho? Pjenježna luboscź.

1. Pawoł pische ßwojemu pschecźelej a ßobuskutkowarjej Timothejej: „Wulki dobytk pak je, schtóž bohabojasny je a doscź ma na tym, schtož jemu Bóh da.“ Sswět jemu to njebudźe chzycź wěricź. Pschetož to je prastary porok pschecźiwo kschescźijanstwu, so wono žadyn ßwětny dobytk njepschinjeße, so wono wuske ßwědomje cźini a s tym njerosßudźenych wikowarjow, so wono skóscźi tutoho ßwěta njecha wotmołwicź se ßamßnej skóscźu, so wono ßwjaty dźeń ßwjecźi a wjele cźaßa s modlenjom, s kemschenjom a s nabožnymi rospominanjemi pschetrjeba. Sdacź mohło ßo nam, so ma tajki cźłowjek prawje. A tola cźłowjek njeje žiwy wot khlěba ßameho, ale wot kóždeho ßłowa, kotreż psches Boži ert dźe. Mamy tola wjele ważnische kubła hacź stejnischcźo w ßwěcźe, wużiwanje cźělneho žiwjenja a pjenjes; kotre ßu te: dobre ßwědomje, sjednocźenstwo s Bohom, prawdoscź a wuhlad do pschichodneho žiwjenja. Ale ßamo ja ßwoje semske powołanje je cźi wużitne, so jedyn dźeń w tydźenju wot wscheho dźěła wotpocźujesch a nowych mozow nabywasch; to je kołwrótny ßwět dyrbjał w franzowskej revoluziji spósnacź a nusnoscź shromadneho ßwjateho dnja też w ßowjetskej Ruskej bóle a bóle saßo spósnawaja. (Bóh ßo njeda ja ßměch měcź!) A schtóž chze jako pschekupz dobry wuspěch měcź, budźe też dyrbjecź wuske ßwědomje měcź a sprawnoscź wopokasacź. S toho potajkim pósnajesch to, schtož běsche ßwj. japoschtoł Pawoł runje něschto prjedy w ßamßnym liscźe Timothejej pißak: Bohabojasnoscź je k wschitkim wězam wużitna a ma ßlubjenje nětcźischeho a pschichodneho žiwjenja; potajkim runje też ja tutoc źaßne žiwjenje je wona tak wulzy wużitna. Kak hłupi ßu tohodla cźi, kiž měnja, so w žiwjenju najlěpje pokracźuja, hdyž jeno po ßwojej mudroscźi skutkuja a ßo wo Boże kasnje ani njestaraja, kak hłupi cźi, kiž měnjachu, so móża po pschěhratej wójnje sbožo luda natwaricź bjes Boha. Ssmy widźeli, do kajkich hłubinow skaženja, do kajkeje roswólnoscźe je nasch lud sapadnył, haj kajke njesbožo a kajka nusa cźischcźi nasch lud. Wschitko ßebi žada po wumožerju. Naprawy a sakonje njejßu pomhake, wschě semske ßrědki ßu pscheßkabe. Jenož snutskowne wobnowjenje móże pomhacź, snowanarodźenje nascheho luda s ducha a s wěrnoscźe. Haj, stary ßlub hižo praji: Bohabojasnoscź je wscheje mudroscźe sapocźatk. Wěra jako pucź do njebjeß je sdobom też prawy pucź psches semske žiwjenje. Schtóž je w njebjeßach sakorjenjeny, budźe we wschěch wichorach cźaßnoscźe krucźe stacź. Schtóž je njebjeßa dobył, sdobom też kubła tutoho ßwěta prawje poßudźi a budźe spokojom s kóždym dóńtom. Schtóž ma Boha, je woprawdźe „bohaty“, tón semske žadoscźe nima. Bóh je jeho žadoscź. Se Schlesynskeje pschińdźe ßkužobna do Barlina a namaka ßkužbu we wucžerskej ßwójbje. Dokelž běsche wona husto srudna a k cźežkim myßlam pschikhilena, póßła ju jeje knjeni do Treptowskeho parka. Tam dyrbjesche ßebi rosprószchenje pytacź. K tomu pak žaneho snutskowneho wabjenja njesacžu a jeno pschecźiwo ßwojej woli tam dźěsche. Jako tak ßama po parku khodźesche, wohlada hromadku ludźi, mißijonstwo sa park, kotsiž tam nabožne kěrlusche spěwachu.

S tymi wona spósna, schto jej pobrachowasche, we wschej žwětnéj harje w njej nasta žadanje po Jesušu, po njebjeskim měrje dusche, a wona žo wot toho czaža dżeržesche k wuczbje tutoho mißijonstwa. Tam namaka doscź zyroby sa duschu a snutskowne spokojenje, a niczo dalsche njepožadasche. Potom pschińdże žałostny czaž inflazije a jeje knjejstwo njemóżesche jej wjazy msdu sapłaczicź. Knjeni bu khorowata, a tohodla žkužobna njechasche tak žwójbu wopuschczicź, ale hladasche tu knjeni hacž do žmjercże. Potom hischcże je dołhe lěta skhorjeneho wuczerja wothladała doniž też tutón njewumrě. Kajke žohnowanje je wona tola rosschěrjała! Potom žo wróczi domoj do Schlesynskeje a wosta też tam žwojemu Sbóžnikej žwěrna. Wulki dobtyk je, schtóž bohabojasny je a doscź ma na tym, schtož Bóh jemu da.

Runje w naschim khudym czażu je spokojnoscź nusna. Schtóž žebi nětko wjele žada, žo na tym rosrasy. Kak njewěste je wscho semske. Pjenjesy žo minu abo žo wothódnoscża. Ty njemóżesch na žwoje samoženje twaricź! Strowoscź žo minje, a nasche žiwjenje je se wschelakimi njesbožemi w pschirodże abo we wobkhodże wohrożene. Stat trjeba pjenjesy a móże czi s dawkami wscho sebracź. Tuž wukń prawu mudroscź: Ty wschak niczo se žwěta njewosmjesch, wschako też njejžy niczo na žwět pschinjeßk. Tohodla budź pokornje žiwy! Hdyž žiwnoscź a drastu mamy, njech žmy spokojom. Dyrbimy tola we wschědnej modlitwje też jenož wo w s ch ě d n y khlěb proßycź. Semske kubła njemóżesch hromadżicź. Hromadżcże žebi pak kubła, kotrež ani mole ani serśaw nježeru. Bohabojasnoscź a spokojnoscź stej žiwjenja wulki dobytk.

2. Skuposcź pak korjeń wschitkeho sleho. Skuposcź je sła žadoscź w człowiskej wutrobje, kotrejž ženje niczo njedoßaha a kotraž pschezo wjazy žebi žada. Skupy chze na kóžde waschnje kubła hromadżecź a byrnjež by było s njedowolenymi žrědkami. Kak lohko skupy tohodla sapadnje do wschěch móżnych spytowanjow a do njesprawnoscże a žebi žwoje žwědomje womasa s hrěchom! Kelko staroscźow jemu skuposcź naczinja a do kajkeho snutskowneho skaženja jeho sawjedże! Pawoł praji: Kotsiž pak žo chzedża wobohaczicź, czi padnu do spytowanja a do žyczże a do wjele hłupych a schkódnych žadoscźow, kiž człowjekow do skaženja a do satamanstwa ponurja. Kak husto žmy tole shonili w poßlednich 15 lětach. Kak někotryžkuli je žo po powróczże a hižo prjedy w žwětowej wójnje chzył wobohaczicź, a s tym sapadnył do hrěcha. Kak někhotryžkuli khudy je we czażu powróta žo do wyßokeho sastojnstwa czischczał, jeno so by žo wobohacził a je potom na schkodu luda žwoje stejnischczo wutrjebał. Kak někotryžkuli je njewěstoscź w naschim kraju wužił k tomu, so by žwój pjenježny dobytk měł. Kajke skaženje a kajka njesprawnoscź a pschekschiwjenje je žo tam a žem wotkryło a někotryžkuli je swrěschcził. A kelko wbohich žobuczłowjekow bu s tym schkodowanych! Pjenježna luboscź zyłeho człowjeka pschebjerje a sa wotroczka sczini, a k wschemu słemu wabi. Wona je korjeń wscheho sleho. Bohatstwo žamo na žebi žadyn hrěch njeje, ale hdyž wono człowjeka wobknježi a wot Boha wotwjedże, je hrěch. Wjele bóle wohroženy hacž bohaty człowjek je tón, kiž chze žo na kóždy pad wobohaczicź, kiž ma žadoscź po bohatstwje a nětko wschitke žrědki nałożuje, so by samoženje dostał. Tajzy padnu do spytowanja a do žyczże a do wjele hłupych a schkódnych žadoscźow. Kelko pschekschiwjenjow, falschowanjow a sawiscże a paduschstwow je žo stało, so by człowjek s nimi žo wobohacził! Ale kelko boloscźow a roskacża, kelko sadwělowanja, rospadowanja žwójby, haj žamomordarstwa potom, hdyž je žo skutk wotkrył! Žiwjenje tola žame na žebi też doscź poskicża, na czimž mohł człowjek žo wjeßelicź, ale skupy nima na niczim wjazy wjeßele, skuposcź jemu wscho człowiske wjeßele, wscho žobuczucże s bliżschim, wschón sajim sa něschto wyschsche rubi a jeho snutskowne, duschine žiwjenje mori. Wscha luboscź k bliżschemu we skupym wotemrěje, wscha wěra a nadźija k Bohu žo minje. Tak zyły człowjek se skuposczu schkoduje. Kajki dobytk potom człowjekej pjenježna luboscź pschinjeße? Žadyn. Dozyła pak też njechamy sabycź, kelko njeměra wscho wobžedźeństwo pjenjes dźenža człowjekej pschinjeße! Wón ma stajnje staroscże, so njeby wo žwoje pjenjesy pschischoł, wón njewě, kak je nałożicź, kak je khowacź, a skónczinje hischcże je shubi psches wobstejnoscże czaža, psches njeměr a swrěschczenje bankow, psches roswicże hospodarske nusy w kraju. Tuž nałożuj žwoje pjenjesy k Božej czesczi a k spomoženju bliżscheho, a hladaj žo pjenježneje luboscże. Pjenjesy žebi žadaju dobreho hospodarja, kiž rosumi s nimi wikowacź! Hladaj pak žo, so pjenjesy njedobywaju na tebi! Wjele bóle budź spokojny se wschěm, schtož czi Bóh pschidźěli. Prawy dobytk žiwjenja smějesch s bohabojasnoscże, a spokojnoscź budże pschezo najwjetsche bohatstwo. Tohodla měj žwoje wjeßele na tym Knjesu; wón budże tebi dacź, schtož žebi twoja wutroba požada.

Njedźela.

Hłóž: Nasch Knjes wschěch žwojich snaje.

To dźeń je luby žwjaty
Sa nasche dusche nam
Wot Boha Knjesa daty,
Tu hromadźicź žej k žnjam.
Bóh na nim wotpoczował
Wot žwojich skutkow je;
Je na nim naž też wołak
Ssam wschitkich hromadże.

Tuž nětk do Božoh' domu
Sso sendźmy wjeßele.
Wschak s jeneho žmy schtoma
A wěry jeneje.
To wěz je jara kraßna:
We Božim domje stacź,
Nam dołhož hěta czaßna,
Sso Bohu dźakowacź.

Kak moja duscha žada
A kak chze jej žo picź. —
Sswět wonkach prósdny trada;
Ja pak chzu nětko hicź,
Hdźež žwjeczi Bohu noscha
Sswój wopor sapalny
A Boha Knjesa proscha,
So wußłyschał jich by.

Kak khwala w wyßokosczi
Tam Boži jandźeljo,
A w wulkej wjeßełosczi
Też shromadźuja žo.
Kak klincza wot spěwanja
Wschě Boże njebjeßa.
Schtó njeměł spodobanja
Na jich haleluja?

Wo jene Knjesa proschu,
To jene rad bych měł,
To na wutrobje noschu,
So pschezo mohł a ßměł
Tak, kaž je pokasane,
Dom Boži wopytacź,
Te ßkužby Boże rjane
Też ſ wóczkom wohladacź.

Sso czlowjek Bohu ſpjecził
Je, ßwieczicź njedźelu. —
Hdyž Bóh ßo nětk by wiecził
A ſ kraja precź wſak ju? —
To, Božo, wotßwieczowacź,
Schtož ty ßam ßwiecził ßy,
Pſched tym chzył wobarnowacź
Naß nasche žiwe dny!

Straſchne to, hdyž ßo dźěczo modli.

W Barlinje. W něka̍jkej měſchczańſkej khorowni.

Schtyrilětne dźěczo ſkhori macźeri. Macź dyrbi jo ſ doma do khorownje dacź, ſo by tam prawe lěkowanje měło. Macź je pobožna a je wucžiła ßwoje dźěczo ßo modlicź. Wona proßy ßotru, kotraž ma dźěczo ßobu hladacź, ſo by ßo kóždy wieczor ſ dźěſczom ſnatu wieczornu modlitwu modliła, kaž bě dźěczo ſwucžene. Ssotra rjekny, ſo by to rad czinika, ſo pak ßo boji, ſo ßwoju ßkužbu ſhubi, a proßy macź, ſo by ßo na wyſchſchu ßotru wobroczika.

Macź dźe k wyſchſchej ßotſje. Tuta wotmołwi na jeje próſtwu: „Je mi jara žel, ale pſchi tym ſtejniſchczu, kotreż ma měſchczańſki rada S., je to jara ſwažliwa wěz. Ja dyrbju Waß proßycź, ſo byſchcźe ßwoju należnoſcź wyſchſchemu lěkarjej pſchednjeßka.

Macź běži wyſchſchemu lěkarjej. Tutón njecha też w tutej wězej rosßudźicź. Wón póſczele macź k direktorej khorownje.

Macź dźe k direktorej khorownje. Tutón měni, ſo njeje ſa tutu należnoſcź połnomózny a proßy macź, ſo by „wyſchnoſczi ſa ſtrowotu“ ſchła a tutej ßwoju próſtwu wuprajiła.

Macź poda ßo na tutu wyſchnoſcź. A ſchto tam? Waſche dźěczo dyrbi ßo modlicź? — A ſe ßotru? — Tajke něſchto móže jenož měſchczański rada S. rosßudźicź.“

Macź dźe też ſkónczńje k měſchczanoſcźe S. A tutón czini macźeri poroki a pyta jej modlenje wuręczecź. Ale podarmo. Skónczńje rjekńje: „Nó, hdyž woprawdźe hinak nochzecźe, a hdyž ßotru namakacźe, kotraž chze ßo ſ dźěſczom modlicź, nimam ja niczo pſchecźiwg tomu.“ —

Njechamy niczo dodacź hacž to praſchenje: „Stara ßo a by ßo kóžda macź tak njeſprózniwje ſtarała ſa to, ſo ßměło a mohło dźěczo wieczorne pacźerje ſpěwacź?“

Moritzburg.

Nochzemy tu niczo powědacź wo rjanym hrodźe Moritzburg, kiž tam tak rjenje woßrjedź lěßow a jěſora leži, hacž runjež jón derje ſnajemy, woßebje ſ wopyta ſ młodźinu. Moritzburg ma wjazy woßebiteho hacž tutón hordy hród Wettinſkich wjerchow. Moritzburg je też ßrjedźiſchczo Snutskowneho mißijonſtwa.

W Moritzburgu ſteji dom evangelſkich ßmilnych bratrow abo diakonow, a to hižo 60 lět dołho. Tutón dom je ßrjedźiſchczo a ßydło a domiſna wobſchěrneho khutneho a žohnowaneho dźěła ſa lěpſche naſcheho luda. Na 350 bratrow abo diakonow doſta tam ßwoje wukubłanje a wuwucženje. Też Łużiczenjo ßu tam byli. Tukhwilu je jich na 200 ſ nich we ßkužbje woßadow, wuſtawow, towarſtwow. W jich domach ſa wukubłanje — Erziehungsheime — ſa ſchulſke dźěczi a ſa młodźenzow je 4758 dźěczi a młodźenzow ſaſtaranje namakało. Wotrjady, kotreż ma dom ſa ſtrowotne wukubłanje — heilpaedagogiſche Abteilungen — ßu je ßwojimi woßebitymi napravami daloko pſches jakſke mjeſy ſnate a pſchipóſnate. Domy ſa wothladanje duchaßłabych, hłupych, duchakhornych a běnych mužſkich njewopokaſuja jenož tutym wbohim luboſcź a dobre, ale ſdobom też jich pſchiwuſnym.

S tutym tu jenož ſkrótka naſpomnjenym dźełom bu tutón Moritzburgſki wuſtaw w běhu tutych ſchěſcź lětdźeßatkow bóle a bóle jena móz, bjes kotrejež ßebi njemóżemy zyłe wulke a wobſchěrne pomożerſke dźěło w naſchej Sakſkej wjazy myßlicź. A ſa tutón wulki ſkutk khreſcźijanſkeje luboſcźe rukuje wulka cźrjóda pſchecźelow. Tuta cźini ſe ßwojimi darami, kotreż ßu huſto ſa jenotliweho wopory, móżne, ſo móże ßo też tam pomhacź, hdźež powſchitkowne a ſjawne ſpomożerſtwo njeſaſtupi.

Tuto 60lětne ſkutkowanje bratrowkeje khreſcźijanſkeje luboſcźe ßu tam 29. meje ßwjedźeńſzy a pſchihódnje wopomnili.

Nochzemy pſchi tym ſkomdźicź, na to pokaſacź, ſo je Moritzburg potajkim to měſtno, hdźež khreſcźijanſki młodźenz, kiž chze ßo zyle ſpomożerſkemu dźełu a ſkutkej luboſcźe wěnowacź, wukubłanje a dowuhotowanje ſa to namaka — podobnje tak, kaž młoda holza w domje Drježdźanſkich diakonißow. Schtóž ßebi někak na to myßli, wobrocź ßo dowěrliwje na ßwojeho fararja, kotryž wěſcźe wſcho dalſche wobſtara.

Schtož ſwjeßela.

Evangelſzy fararjo ſ Němſkeje wopytachu evangelſke woßady w Delnjej Awſtriſkej. Wěmy drje wſchitzy, ſo ßu to tam woßady w rosprószchenju, woßady mjes katolſkej wjetſchinu. A ſchto powjedaſche tam woßadny ſaſtupjeŕ wopytowarjam?

Bjesbóżni tam dźěłaju a ſchkaraja a ſchczuwaja. Romſka zyrkej tam móznje pſchecźiwo evangelſkej zyrkwi wuſtupuje a dźěła. A tola, ani jenicźki woßadny njebu njeßwěrny, hacž runje ßu zyrkwine dawki njeßměrnje wulke, kaž wone to we wſchěch diaſporawoßadach ßu.

Nowina, kotraž wo tutym wěrnym evangelſkim woßadnym žiwjenju rosprawja, pſchiſtaji: Kak wbohuſchke ßu pornjo tomu hroženja tych, kiž tu pola naß dla bóle abo mjenje wyßokich zyrkwinych dawkow wołaja, ſo ſ zyrkwje wuſtupja!

Zyrkej a ſtat.

Staroluthersſka zyrkej, kotruž mamy w Pruſkej, tak hnydom pſchi mjeſach we Wukrancźizach a Klětnom, je nam była hižo dołho do revoluzije wubjerny pſchikład ſa zyrkej, kotraž je wot ſtata doſpołnje dźělena a zyle na ßwoje ſtajena. Snajemy ju hižo dołho a też ſ druhich krajinow. Schtoż bě nam tehdy ßobu woßebje nadpadne, bě wyßoki zyrkwiny dawk, kotryž Staroluthersźy płacźachu, a rad płacźachu. Wón bě wjele wyſchſchi hacž dawk w naſchich ſakſkich woßadach. A nětkle njebudźe zyrkwiny dawk pola nich zyle wěſcźe niſki pornjo naſchemu. Tehodla tole naſpomnichmy? So bychmy ſaßo ras prajili, ſo bojaſliwe, njeſpokojne myßle, kajkež ßo we woßadach a ludu jewja, nimaja niczo ſ evangelſkeje, ſe lutherſkeje ſmužitoſcźe a ßwěry a wěry a dowěry w ßebi. Staroluthersſka zyrkej je pokaſała pod cźežkimi wobſtejnoſcźemi a pokaſuje dźeń wote dnja, ſo lutherſka wěra a luboſcź wſcho ſamóże, dokelž ßo wě ſ Bohom ſawjaſana. Schkoda to,

ſo móże ßo mjes Staroluthersſkimi prajicź, ſo mamy my ju ſa ſektu abo podobnje. Nĕ, nawopak: Runje my tu we Luſizy mamy tu dwaj nadobnej dopokaſaj ſa to, ſchto evangelſka zyrkej cźini a ſchto evangelſka zyrkej je a ſamóże; mjenujzy Staroluthersku zyrkej a Herrnhutſku Bratrowſku Gmejnu.

S **Ruſkeje** woſjewja mĕßacźnik „Dein Reich komme“ rosprawu, ſ kotrejež liczby ſhonimy wo nĕmſkich a dozyła wo evangelſkich duchownych w Ruſkej. W lĕcźe 1928 bĕ jich we Ruſkej 65 nĕmſkich duchownych w ſaſtojnſtwje; k tutym pſchidźĕli ßo 1928 a 1929 hiſchcźe 25 młodych duchownych, kotſiž ſe ſeminara ſa bohoßłowzow do woßadneje ßłużby ſaſtupichu. W lĕcźe 1929 bĕ jich potajkim runje 90 nĕmſkich evangelſkich duchownych w ßłużbje. To wĕſo njeje ſa hobrſki kraj Ruſkeje wjele. Tak mĕjeſche Moſkwa 2, Pĕtrohród 5, Wulka Ruſka 9, Wukrajina 30, Bĕła Ruſka 2, krajina rĕki Wolga 25, Kaukaſus a Kuban 12, Ssibirſka 4 a Turkeſtan 1. Nimo tutych 90 bĕ jich tam hiſchcźe 9 evangelſkich duchownych njenĕmſkeho pokhoda: 1 eſtniſki, 5 lettiſzy, 1 finiſki, 1 armeniſki a 1 gruſiniſki. Tukhwilu ſtej jich 2 tſecźinje w jatbje a ta tſecźa wĕ, ſo je naſtajnje w ſtraſche, bycź jimana. W Pĕtrohrodźe ßu nimale wſchitzy ſaßudźeni a do wuhnanſtwa póßłani, też wſchitzy wucźerjo wyßokeje ſchule ſa evangelko-lutherſkich bohoßłowzow. Też 5 ſtudowazych bohoßłowſtwa je ſaßudźenych. Biſkop Malmgren je ßam hiſchcźe w horzym bitwiſchcźu. We republizy pſchi rĕzy Wolga je to podobnje. Też tu ßu ſkoro wſchitzy ſajecźi. Podobnje ſakhadźeja ſ evangelſkimi duchownymi we Wukrajinje a w Kaukaſu. Sa jeniczke lĕto 1930 bu jich 27 evangelſkich duchownych ſajatych a ſaßudźenych a we lĕcźe 1931 njebĕ drje jich to mjenje. Tute liczby rĕcźa — rĕcźa wo cźerpjenju a tyſchnoſcźi, rĕcźa pak też wo wulkej ßwĕrje. Njeſapomńmy to! Wopominajmy to!

— Tydźenja je nam cźiſchcźeńſki ſmylk — abo bĕ to nĕſchto druhe — w rospominanju „Zyrkej a ſtat“ tak ſlĕ ſehrał, ſo dyrbimy tu dźenßa ſkrótka porejdźicź. A wono niczo njewadźi, hdyž ßo też dźenßa hiſchcźe ras praji: „Jara ßlepa je wurĕcź: „Cźaßy ßo pſchemĕnjeja!“ S njej ßo cźlowjekojo, kſcheſcźijenjo ßami jebaja, a jebaja druhich ßobu; ßnadź woni to njewĕdźa, ßnadź pak woni to chzedźa. Cźaßy ßo njepſchemĕnjeja, cźlowjekojo ßo pſchemĕnjeja!“ Cźlowjekojo ßo pſchemĕnjeja, wo tym mohłe ßo zyłe knihi napißacź. W tym tczi też korjeń toho njedoſtatka a bracha, kotryž nĕtkle roſcźe bóle a bóle, wo kotrymž tydźenja pißachmy: ſo wotßwjecźuja njedźelu a ßwjaty dźeń ſ tajkim a hinajſchim.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

— **Sserbſka prĕdarſka konferenza** ſeńdźe ßo ſchtwórtk 30. junija dop. ½10 hodź. kaž hewak w żurli Sserbſkeho Domu. Ssobuſtawy ßo ſ tym wutrobnje pſcheproſchuja.

S **Klukſcha.** Sańdźenu njedźelu bu naſch nowy kantor knjes wucźeŕ Pĕtka pſches woßadneho knjeſa fararja na wobĕmaj kemſchenjomaj do ßwojeho zyrkwinſkeho ſaſtojnſtwa ſapokaſany. Wón je zyrkwinſku ßłużbu hižo wot oktobra ßem tu jako ſaſtupjeŕ ſaſtawał.

S **Noßacźiz** móżemy dźenßa wo woßebitym podawku rosprawjecź. „Boża ßłużba ſa dźĕcźi“ ßwjecźeſche tu njedźelu 19. junija rjany a derje poradźeny ßwjedźeń ſa dźĕcźi, a to ßwój prĕni. Sswjedźeń woßebje też tohodla wuhotowachmy, dokelž wſchĕ dźĕcźi ſchulſkich lĕt a też doſchulſkich lĕt a też nĕkotre ſe ßußodnych wßow pĕknje „Boże ßłużby ſa dźĕcźi“ wopytuja. To najlĕpſche pak ſa dobre radźenje je nam, kaž to pſchezo tak je, Bóh tón Knjes ßam dał: ßwoje ßłowo a ßwoje žohnowanje w ßwjedźeńſkej Božej ßłużbje a ßwoje žohnowanje a dobre wjedro ſa pyſchny ßwjedźeńſki cźah a ſa ſabawu na knjeżej łuzy a w farſkej ſahrodźe, w kotrejž bĕchu blida ſa nĕhdźe 100 hłódnych a lacźnych pſchihotowane. Protyka, radio, nowiny a druſy wjedrawuſtojni nejcźinjachu nam, woßebje ßobotu niz, nadźiju ſa njedźelu, ale hlaj, wjedro bĕ nanajrjeńſche ſa naſch ßwjedźeń, rjeńſche hacź by ßebi ſchtó ſwĕrił ßo nadźijecź. Naſche próſtwy buchu hnadnje wußłyſchane a pſchipołdnju hromadźachu ßo pyſchnje wuhotowane dźĕcźi ſ towarſtwomaj młodych holzow a hólzow, kotrejž bĕſchtej ßo rad a lubje do woßadneje ßłużby ſtajiłej, na farſkim dworje a ſ nimi ſaſtupjerjo ſchule a woßady. Tſi khorhoje ſmahowachu a cźah, kotremuž ßo w bohatej liczbje woßadni a pſchecźeljo pſchiſamknychu, cźehnjeſche pſches wjeß k Božemu domej pod ßo rosnoſchowazymi ſynkami poſawnow. Porſchiſzy poſawniſtojo bĕchu nam, naſchim dźĕcźom a zyłej woßadźe to wulke wjeßele pſchihotowali, ſo bĕchu pſchijĕli ſ nami ßobu ßwjecźicź. A ani jeniczkeho njebudźe, kotrehož njebychu ſ tym ſwjeßelili a kotryž jim njebył dźakowny. Boži dom bĕchu ßebi dźĕcźi rjenje wupyſchili; najrjeńſcha pycha bĕ pak wulka ßyła dźĕcźi, a młodźiny, pyſchena ſ kwĕtkami a ſe ſelenym a nutrna ßyła woßadnych a hoſcźi. A lubie kljnczachu kĕrluſche ſ poſawnami a piſchcźelemi pſches Boži dom. Sſłowo nutrnoſcźe njemóżeſche żane druhe bycź hacź Khryſtußowe: „Dajcźe dźĕcźatkam ke mni pſchińcź a njewobarajcźe jim; pſchetož tajkich je to njebjeſke kraleſtwo.“ Duzy wote mſche poſaſta ßwjedźeńſki cźah pſchi wójnſkim pomniku, a my wopominachmy ſe ßłowom a ſe ſynkami poſawnow naſchich padnjenych. Jich ßwĕrje, ſ kotrejž bĕchu pſches bĕdźenje a ſtrachi ßwĕrni hacź do ßmjercźe, ßo tola — nimo ßwojeho dźaka Bohu Knjeſej — dźakujemy, ſo tu ßmĕmy tajki ßwjedźeń ßwjecźicź, ſo ßmĕmy ßo we ßwojich ſtatokach a domach bydlicź, ſo ßmĕmy na ßwojich honach dźĕłacź. A w jich wulkim ßmjertnym woprowanju, kotrež telko cźłowĕſkeho żiwjenja żadaſche, leži ſa naß ſawdawk ſa to, ſo to njeje podarmo, ſo ſ tym nowe žohnowanje ſa pſchichod a tak też ſa naſche dźĕcźi, ſa naſchu młodźinu ſałożene. A wono budźe naſche a naſchich dźĕcźi. My pak a wone dyrbimy toho hódni bycź. Cźah cźehnjeſche dale, ſtrowiſchi na knjeżim dworje knjeſa ryczeŕkublerja Krawſu a ßwójbu, na knjeżu łuku, hdźež ßo nĕtko pod wjedniſtwom farſkeho doma ſ pomozu knjeſow wucźerjow a młodźiny ſabawny dźĕl ſapocźa k wutrobnemu ſawjeßelenju młodych a ſtarych. Hdyß a hdyß rosnoſchowachu poſawny ßwoje ſynki. Pſchеſtawka ſjednocźi wſchĕ dźĕcźi a młodźinu w farſkej ſahrodźe. k wokſchewjenju. Jich wjele hiſchcźe pſcheſahe kónczeſche ßo ßwjedźeń po 6 hodź. A łaž to njemóżeſche hinak bycź, dźakowachmy ßo Bohu ſa wſchu hnadu a ſa wſcho žohnowanje, kotrež bĕ naſchemu ſpocźinanju dał, a dźakowachmy ßo wſchĕm tym, kotſiž bĕchu tak abo hinak pomhali a ßobuſtutkowali, wĕſo woßebje Porſchiſkim poſawniſtam. Sſmĕmy ßo wĕſcźe nadźijecź, ſo žohnowanje tutoho ßwjedźenja hiſchcźe dale ſkutkuje.

Wokoło Wóßmużoweje Hory. Dźenßa chze ßo pod tutym heßłom we Wósporku ſeńcź ſe Sakſkeje a Pruſkeje kſcheſcźijanſka młodźina, mużſka a żónſka. ½2 hodź. ßo wona hromadźi do cźaha ſa ßwjedźeńſku Bożu ßłużbu. Po tutym ßwjecźa ſhromadnje dale na ßwjedźeńſkim mĕſtnje. Poſawny ſkutkuja ßobu. Tuž njech ßo tam też ſhromadźi prawje wjele kſcheſcźijanſkeje młodźiny a njech też wjedro wſchemu hoji.

Liſtowanje. R. w R. ſa 6. po ß. Tr. — M. w B. ſa 7. po ß. Tr.

Samoltwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńnje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje. Wukhadźa kóżdu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlĕtnje 108 pjenjezkow.

Čišło 27

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewj će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje 3. julija 1932 Bautzen

Sswjedźeń domapytanja ßwj. Marje.

6. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Psalm 89, 2—6.

Sswjateje Marijne ßwjedźenje je nasch evangelski lud lěta bóle a bóle sabył. Bohužel, dyrbimy pra jicź; pschetoż we nich leži najzunische a najnežnische nashonjenje Božeje wěčneje hnady. Tak praji tež nasch ßwjedźeńske psalm: praju tak, so wěčna hnada budźe nastacź. Sslub je Bóh činił se ßwojim wuswolenym. A so by tutón ßlub do skutka stajił, je ßwojeho ßyna psches ßwj. Marju do ßwěta póßłał, wěrneho człowjeka, so by był, kaž my, a tak naß wumohł wot wschitkich hrěchow, wot ßmjercze a wot čertowskeje mozy. Hdy by był Jesuß jenoż Bóh, a niz Bóh a człowjek, njeby naß Božeje prawdosćze dla wumóz mohł. So je macź měł, kaž my, so je tež wěrny człowjek był, to da nam wěstosćź, so njeje jenoż stary ßón człowjestwa, kiž nam praji, so ßmy wumoženi, ale so je wěrnosćź, so je wón jako jedyn s naß sa naß wumrěł po Božej a tak tež po ßwojej woli. Tohodla je jenoż prawe a tež sdobne, so ßo dopominamy jeho macźerje a ju česćźimy. Haj, so ju česćźimy, dyrbi bycź nam stajnje nastork k tomu, so bychmy tež macźerje dožyła česćźili, kotrež ßu poczeschene s tym, so je Bóh jenu s nich sa hódnu měł, jeho ßyna porodźicź.

Dźenßa ßwjećimy ßwjedźeń ßwj. Marje domapytanja. Tutón ßwjedźeń dopomni naß na to, so je ßwjata Marja k ßwojej cźecze Hilźi cźahnyła, so by s njej ßo rosrěčžowała wo wulkej wězy, kotruž bě jej Boži jandźel wěschcźił. Je woßebita mudrosćź zyrkwje, so je ßwjecźenje tutoho podawka, kiž hnydom po pschipowědanju, kiž w nalětniku ßwjećimy, padnje, do lětnjeho cźaßa położiła. Do hór ßwjata Marja cźehnje. W cźopłym cźaßu tež my rady hory wopytamy. Tuž chzemy w duchu s njej cźahnycź. A ßwjecźenje dyrbi kaž roßa w lěcźu naschu lacźnu duschu wokschewjecź. Haj na tamne hory chzemy pohladacź, so by tajke pohladanje naß sbudźiło a poßylnjało, so njebychmy wliwej elementa a dźěła podleželi, ale so bychmy mucźne kolena a sprózne ruki saßo hibali k Božej cześcźi. Haj Knjesa chzemy proßycź, so bychmy w tutych horzych lětnych dnjach wjeßele s jeho macźerju spěwali a jeho wěcźnje wjeßeli a psches njeho sbóżni byli.

Wěcźna hnada budźe nastacź, prajesche nasch psalm. Hdyž ßej pschezo snowa psches zyłe zyrkwine lěto Jesußowe žiwjenje nutrnje wobhladamy, budźe nam wěste, so je tuta hnada hižom nastała, so je ßo sjewiła w Jesußu, Božim Ssynu. Na cźo chzemy hischcźe cźakacź? Jich wjele w naschim cźaßu cźaka, cźaka podarmo na někajki dźiw, kiž ma ßo stacź. Hdy budu człowjekojo tutón poßledni dźiw, kiž je Bóh w Khrystußu wschěm k wědźenju dał, prawje spósnacź? Haj hdy? Ach proschmy Boha tež dźenßa, so by nam móz dał, so by naß se ßamßnej hnadu wobkhłódźił, kotruž je ßwojej dźowzy, ßwj. Mariji, wopokasał, so bychmy my, kaž je wona Jesußa porodźiła po Božej hnadźe, k tomu pomhali, so by ßo tutón Jesuß snowa porodźił w cźłowjekach nascheho cźaßa, jim a niz napoßledk tež nam k wužitku, najprjedy pak Bohu k cześcźi! Hamjeń.

Mißijonski kěrlusch.

Hłóß: O ty luboscź psche wschu měru.

Kěrlusch nowy saspěwajcźe.
Spěwaj Knjesej wschitkón ßwět!
Khwalbu jeho mjenu hrajcźe,
Dokelž khwalicź cźaß je nět.
Jeho cześcź mjes póhanami

Jasyk dźakny powědaj,
Jeho dźiwy mjes ludami
Kóždе wucho ßłyšch a šnaj!

Bóh nasch je a žanych bohow,
Wulki je a chwalobny.
K podnožkej pak jeho nohow
Leži pschibóh kniczomny.
Njebjo pak a wscha jich jaßnoscź
Stoł je jeho ßwěczaty.
Cześcź je psched nim, móz a kraßnoscź,
Pěknoscź w jeho ßwjatnizy.

Ludy, Knjesej dary njescźe,
Ssem do jeho pschitwarkow.
Mjeno jeho ßwjate cześcźcźe
S hłoßom rjanych modlitwow.
Kralestwo, hlej, sakožene
Jeho po wschěm ßwěcźe je.
Wostacź ma tež wobtwjerdźene,
Hnucź ßo nihdy njebudźe.

Njebjeßa, ßo sawjeßelcźe,
Semja wscha, budź wjeßeła!
Drjewa lěßne, chwalbu sczelcźe,
Sraduj ßo, schtož morjo ma!
Polo, wjeßel tež ßo s nami
Psched tym Knjesom! Hlaj, wón dźe!
Semju wjasaj s njebjeßami
Spěwanje a modlenje!

Sjednoczcźe ßo, dźěczi Boże,
Tudy w ßwjatej rjanoscźi!
Spěwaj wscho, schtož spěwacź móże!
Wschak tež morjo saschumi!
Ke chwalbje Božej njech ßo mamy
Tudy duzy k njebjeßam!
Bórsy Knjesa wohladamy —
Pschińdź nětk Božo, s hnadu k nam!

Duzy do noweje domisny.

Schtyri sta němskich cźěkanzow, kotsiž běchu cźěßnoscźam Ruskeje wucźekli, běchu dyrbjeli dołhe měßazy w měscźe Charbin pschebywacź, hdźež mějachu nusu cźerpicź. Nětk pak ßu s tuteje nusy wumóženi a płuwaja na morju — wěso we tódźi — napschecźiwo nowej domisnje — abo tola napschecźiwo krajej, w kotrymž kaž ßo nadźijeja, nowu domisnu namakaja. Tutu jim ßwěscźicź, chzeja lutherskej zyrkwje Brasiliskeje pomhacź. Brasiliska w Južnej Amerizy je tón kraj, kotraž chze tutych wbohich snowa sa ßwojich pschijecź.

W franzowskim pschistawje Marseille ßu jich hižo sastupjerjo lutherskeho spomožerskeho skutka witali, tak prof. dr. Ulmer wot „Lutherskeho Konventa sa zyły ßwět“ a rada Kundt jako sastupjeŕ wulkostatneho wubjerka „Brüder in Not“. Tohorunja postrowi jich tam sastupjeŕ brasiliskeje wyschnoscźe. Na kódźi mějachu tam Božu ßłužbu a po tutej witasche wbohich cźěkanzow dr. Ulmer a rosprawjesche jim wo pomoznym skutku sa nich, do kotrehož ßu ßo sjednoczili lutherszy wěrybratsja s Němskeje, Połnózneje Ameriki a se druhich krajow. Němska sběrka, kotruž běchu towarstwa „Bo-

žeho kaschczika“ sarjadowałe, wucźini něhdźe 70 000 hr. Nimo toho je wulkostatny wubjerk „Brüder in Not“ darił 3 000 dollarow a „Němski Czerwjeny Kschiž“ wuhotowanje sa cźěkańzow, kotrež je 4500 dollarow winojte.

Pschitomny bě pschi tutym pschihotowanju tam tež generalsekretär wustawa „Nansenamt“ s Genfa; tutón hamt je diplomatiske pucźe schoł a smóžnił, so Brasiliska cźěkańzow do kraja pschiwosmje.

Wupucźowarjo wusnachu, so ßu jara dźakowni sa tajku wobschěrnu pomoz, woßebje tež, so je sa jich zyrkwinske sastaranje w nowej domisnje starane. Sastupjeŕ Brasiliskeje wusběhny, so budźeja wucźahowarjo, kotrychž sacźischcź na druhich bě dobry, wěscźe dobri stacźenjo Brasiliskeje.

Wucźahowarjo namakaja w brasiliskim stacźe Santa Catharina nowe ßydleschcźa. Sjednoczeństwo „Božeho kaschczika“ je „Evangelsko-lutherska Synoda sa Santa Catharina, Parana a druhe staty“ proßyło, so by tutym ßydlerjam hnydom duchowneho dała, sa kotrehož chze wono nětkle płacźicź.

Tutón podawk je rjane wopißmo sa Evangelsko-lutherskich kscheścźijanow po zyłej semi. Sdobom namaka tón, kiž na te wschelake wustawy, sjednoczeństwa atd. druhdy ßwarí abo njewě, cźehodła tu ßu, tu dokładne rosjaßnjenje. — Pschirunaj k tomu tež, schtož wo evangelskich zyrkwjach we Amerizy w druhim nastawku rospißachmy.

Wsmi a cźitaj.

Něhdźe w naschich woßadach buchu lětaki abo rucźne papjerki rosschěrjane. Jena s nich pschileczi tež hacź k nam. Je dobre, ju tež tu wschěm bliže k wocźomaj położicź, so by ju kóždy cźitał a ßebi wucźitał wscho, schtož na njej steji. Na njej steji wjele, woßebje wjele tež sa pschichodne wólby, hdyž ßo dopomnisch na pschikład na to, kak „ßwobodnosmyßleni“ a sozialdemokratiska strona hakle pschi jenej s poßlednich wólbow stejachu.

Na papjerzy steji we wulkim pißmje: „Klassengenosse! Mitglied der Arbeiterpartei! Freier Gewerkschaftler! Arbeitersportler! — Tritt noch heute aus der Kirche aus!“

K tomu pschidawa podpißany „Deutscher Freidenkerverband, E. V.“, kotryž na ßwój wotrjad tež w Budyschinje, wschelakeho w mjeńschim pißmje, mjes druhim: „Kirchenglaube ist Ohnmacht, — ist Widerspruch. — Wissen ist Macht und Wahrheit! Das Fundament deiner Weltanschauung muß also die wissenschaftliche Erkenntnis gesellschaftlicher Entwickelung sein. Anstatt auf eine göttliche Hilfe zu rechnen, mußt Du dich zu der unerschütterlichen Überzeugung an die Solidarität und die sieghafte Kraft der Arbeiterklasse durchringen. Mach dich frei von allem Aberglauben. — Wir verlangen von dir den Kirchenaustritt als Beweis deiner Solidarität mit der Arbeiterklasse.“

Njechachmy nasche ßerbske pißmowstwo wo tutón wudźětk wobohacźicź, tehodła tute ßady s tamneho lětaka tu hnydom w němskej rěczi stajichmy. My je poruczamy wschěm, woßebje pak wschěm, kiž ßu ßami dźěłacźerjo abo kiž maja swiski s dźěłacźerskimi stronami.

Njewuwostajimy tež tole, schtož tam steji: Kirchenmitglied sein ohne das zu glauben, was die Kirche predigt, ist unvereinbar mit Ehrlichkeit und menschlichem Selbstbewußtsein.“

Tu maja dospołnje prawje. Zyrkej pak, nascha evangelska zyrkej pak njeprěduje ßebje, t. r. zyrkej jako tajka, wona

prěduje Khrystuża, prěduje Boże ſłowo. Boże ſłowo pak woſtanje, njeſańdźe.

W tutej ſadźe, ſ kotrejž ſmy tu nimale zyły wobſah lětaka wudoſpołnili, ſteji něſchto ſa wſchěch kſcheſcźijanow, ſchtož ſo ſ kſcheſcźijanſkeje ſtrony też lěpje prajicź njemóże. Móżemy tohodla też dźakowni bycź ſa tajki lětak, hdyž ſ tajkej ſadu do ſwědomnja rěczi. Wěrni dyrbicźe wy bycź w ſwojej kſcheſcźijanſkej wěrje a we tajkej wěrnej wěrje ſwěrni zyrkwi a woſadźe!“ to je piſać nochzyło mjes rynczkami napiſał. A to je to, ſchtož je nam nuſne, ſchtož je zyłemu ludej nuſne, ſchtož je nuſne też pſchedewſchěm tym, kotſiž pod woſebitymi cźeżemi cźerpja, kotſiž n. pſch. żaneho dźěła nimaju. So je tu telko ſrudoby a ſtyſka, telko dwělowanja a ſadwělowanja, na tym je wina, ſo njeiſu kſcheſcźijenjo wěrni w ſwojej wěrje.

Tu budźmy wěrni!

A tuž cźińmy w tajkej wěrje něſchto, ſchtož k nam ſłuſcha, bjes cźohož my to njeiſmy, ſchtož rěkamy — my rěkamy kſcheſcźijenjo! — mjenujzy: modlmy ſo! Modlmy ſo we wěrje a dowěrje! Modlimy ſo ſwěru a njewuſtawajo!

Modlmy ſo nětkle, hdyž naſ tak huſto mróczele na njebju traſcha na ſynowych żnjach, nětkle, hdyž je na „politiſkim njebju“, — kaž ſo praji — telko tyſchazych mróczelow, modlmy ſo nětkle k tomu, kiž „wichor, wětry wodźi a wſchitke mróczele“. Tutón, a jenoż tutón ma móz, ſahnacź tute a tamne mróczele a dacź ſłóncżne wjedro, kaž je je nětk też — hdyž tole piſamy — ſaſo dał ſa ſynowe żně. Ale modlmy ſo woprawdźe k njemu! Tak budźemy wulkomóz, ta wulkomóz, kotraž je nětkle ta, kotraž jeniczzy wſcho rosriſa — a hewak a pſchezo niz mjenje!

Evangelſzy martrarjo.

Njeje hiſchcźe dołho, ſo powjeſcź dóńdźe, ſo je w Ruſkej faraŕ Erbe ſmjercź namakał, a hižo ſłyſchimy wo druhim woporu. Młody duchowny Hoerſchelmann je tam dyrbjał wumrěcź.

Ruſka powjeſcź wo jeho ſmjercźi praji, ſo je jeho pſchi puſchczenju ſchtomow ſchtom ſaraſył. „Evangeliſches Deutſchland“ pſchiſtaji: to je po ſwucżenym waſchnju wopiſanje ſmjercźe, kotraž je ſ cźłowjeſkej namozu pſchiſchła.

Hoerſchelmann je tón duchowny, wo kotrehož krjudowanju ſu nam wſchelake powjeſcźe pſchiſchłe. Wón bě dołho w pſchepytowanſkej jatbje. Tuta dopomina jara na martry cźěmneho ſrjedźneho wěka. Jeho ſu nuſowali, dny a nozy dołho w jaſtwowej komorzy ſtacź a niz ſpacź. Jeho ſo potom ſ bliſkoſcźe měſta Tobolſk w Sibiriſkej, kotrež ma ſa wuhnańſtwo ſrudneje khwalby, cźěrili po dołhich puczach do krajiny Murmanſk, hdźež bu ſ druhimi nuſowany do cźežkeho dźěła pſchi twarjenju kanala.

Kak cźežke a kak krjudowanja połne tajke dźěło tam je, ſpóſnajeſch najlěpje ſ toho, ſchtož ſo praji wo twarje żeleſnizy w tamnej krajinje, kotraž bu we cźaſu ſwětoweje wójny twarjena: Pod kóždej rjadu tuteje żeleſnizy leżi morwy wójnſki jan.

To praſchenje, kotrež „Evangeliſches Deutſchland“ pſchiſtaji, je na cźaſu: „Hdy ſakrocźa ſkónczńje wyſchnoſcźe?“ —

Cźehodla pſchezo ſaſo rosprawy wo tutych ſtyſknych poděndźenjach? ſnadź prajiſch. Woſebje dwojakeho dla: My tu rosprawjamy wo jewjenjach wěry a kſcheſcźijanſkeho żiwjenja a wo ſkutkowanju mozow, kotrež pſchecźiwo tomu ſteja a wojuja. W Ruſkej jewi ſo nětkle woboje na woſebite waſchnje. — A potom: Pola naſ ſo nětkle tak jara ſkorži na hubjene cźaſy a jich telko dwěluje a ſadwěluje a jich wjele dźe ſnadneho dla a wuſtupi ſ zyrkwje a jich doſcź wobosnje ſo zyrkwineho dawka dla na zyrkej a woſada — tam tucźi martrarjo woſtawaja pſches najcźeżſche bědźenja ſwěrni wěrje a zyrkwi — a to nětkle, runje nětkle.

Evangelſzy w Braſilſkej.

So mamy też w Južnej Amerizy, na pſch. w Braſilſkej, evangelſko-lutherſke woſady, wo tym ſmy tu też hižo piſali a też wo tym, ſo bywaja tute wot domjazeje zyrkwje w Němſkej ſobu wobſtarane. Tu něſchto drobniſche wo tutych němſkich evangelſkich woſadach, kotrež tam daloko pſches morjo ſydla w Braſilſkej. Mjeno Braſilſka ſmy w poſlednim cźaſu huſto ſłyſcheli. Je tam tola powětron „Hrabja Zeppelin“ wjazy krócź pobył.

Tam w Braſilſkej maja tute němſke ſydliſchcźa dobre ſkładnoſcźe ſo rospſcheſtrěcź. Maja wokoło ſo ruma doſcź hiſchcźe, nowe ſydliſchcźa ſałożecź. Jena ſ tutych woſadow je na pſch. Jaragua do Sul w krajinje Santa Catharina. Hakle kónz ſańdźeneho lětſtotka ſacźehnjechu tam ſydlerjo. To běchu ſynojo Pomorſkich, kotſiž běchu ſ Pomorſkeje do ſtarſcheho ſnateho ſydliſchcźa Blumenau wucźahnyli. Wot lěta 1902 ſtaraſche ſo woſada Brüdertal ſa tutych nowych ſydlerjow. Woſadu Brüdertal podpjerachu ſaſo towaŕſtwa „Božeho kaſchcźika“ tu w Němſkej. — Tu mamy ſdobom widomny dopokas, ſo ſo dary, kotrež do kolekty dawaſch, na pſch. potajkim ſa „Boži kaſchcźik“, derje nałožuja. — Te woſady tam we Južnej Amerizy, kotrež podpjeru „Božeho kaſchcźika“ doſtawachu, ſjednocźichu ſo do „Evangelſko-lutherſkeje Synody we Santa Catharina a druhich Statach“, a 1907 bu farſka woſada Jaragua wot ſtareje woſady Brüdertal wotdźělena a ſamoſtatna. Hižo w lěcźe 1922 bu tuta młoda woſada Jaragua ſama dźělena. Woſadu Jaragua I tworjachu 5 gmejnow; mjes tutymi wuwi ſo khwatajzy město Jaragua, dokelž ſo tam żeleſnizy kſchižowachu. Woſada Jaragua II, do kotrejež 6 gmjenow ſłuſcheſche, mějeſche ſwoje ſrjedźiſchcźo tam, hdźež ſo rěki Rio da Luz, Rio Serro a Jaragua ſjednocźeja.

Woſada Jaragua I połoži 8. dezembra 1929 ſałożny kamjeń ſa nowy rjany Boži dom, kotryž budźe najwjetſchi evangelſki Boži dom w tutej krajinje. Dźeń 8. dezembra bě wuſnamny dźeń niz jenoż ſa tutu jenu woſadu, ale ſa wſchě němſke woſady Južneje Ameriki. Bě to 100lětny jubilej němſkeho ſaſydlowanja w Braſilſkej. Twar noweje zyrkwje je hižo hacź pod tſěchu dotwarjeny a 42 metrow wyſoku wěżu nětkle dotwarjeja.

Poboczna woſada Rio Serro wużiwaſche ſwoprědka jednore ſchulſke twarjenje ſ deſkow ſa ſwoje Boże ſłużby, natwari ſebi pak 1913 zyrkej ſ lěpjeńzy. Też jeje wěża bě ſ lěpjeńzy. Nětk je ſo też wona rosſudźiła twaricź maſzivny Boži dom. Njedźelu Laetare je położiła ſwjedźeńſzy ſałożny kamjeń. To bě woprawdźita „Laetare-njedźela“, njedźela wjeſela.

Dalſcha poboczna woſada Bananal, kotraž ſ tutoho ſydleſchcźa naſta, dotwari ſebi hižo 1926 rjany Boži domcźk na hórzy, ſ kotrejež daloko nuts do krajiny ſhladuje.

W farſkej woſadźe Jaragua II ſtej ſebi dwě gmejnje, Ssrjedźna Jaragua a Rio da Luz I, nowy rjany gotiſki Boži dom natwariłej, kotryž ma 35 metrow wyſoku 8rózkatu wěżu. Njedźelu Eſtomihi jón poſwjecźichu. Wjele lutherſkich ſe ſuſodnych woſadow bě na tutón ſwjedźeń pſchiſchło.

Se wſcheho widźimy, ſo je mjes Evangelſkimi, kotſiž ſ Němſkeje do Južneje Ameriki wucźahnychu, žiwe a woporniwe evangelſke žiwjenje. My wěmy dźě tola też, ſo to tam w Brafiilſkej też jara ſ dźěłom a je ſaßłużbu kłaza. Nimo toho też Brafilſka, kaž dozyła Južna Amerika, cźerpi pod ſtajnymi ſnutskownymi wojowanjemi a revoluzijemi. Runje nětkole je tola Chile ſaßo w tutym ſnutskownym wojowanju. Tuž hladajmy tu w domiſnje, ſo njebychmy hubjeńſchi byli!

Pucźowarjowy troſcht.

Njech luboſcź ßylſu ßyje,
Pſchińcź ma dźeń Knjeſowy
A ſerniczka ſe cźmy,
Hdźež wjeßele ßo žněje.

Njech wěrje ßłabnu mozy
Dźeń ßwětła pſchikhadźa —
A dompucź rosßwětla —
Dźeń ßwitacź dyrbi ſ nozy.

Njech nadźiju ſtrach prudźi,
Ssmjercź, row njech ſawyſka:
Dźeń jedyn ſaßwita,
Kiž drěmazych próch ſbudźi!

Handrij Sejleŕ.

Zyrkej a ſtat.

Sakſka krajna ſynoda drje ßo ſa tuto lěto w druhej połojzy ſeptembra ſeńdźe. Nadźijomnje móže potom dróbniſcho wo ſnowa ſrjadowanym zyrkwinym dawanju jednacź, ſa kotreż je w tukhwilu nowy nacźiſk pola ſakſkeho ßejma ſapodaty.

Herrnhut ßwjecźi lětßa a runje też nětkle w tutych dnjach wopominanje ßwojeho 200lětneho žohnowaneho ſkutkowanja na poli Knjeſoweho miſßionſtwa. Ssu tam nětkle ſhromadźeni ſaſtupjerjo miſßionſkeho dźěła ſe wſchěch kónczin ſemje. Wuradźuja tam dokładnje wo wſchěch praſchenjach, kotreż do tuteho dźěła ßłuſcheja. Někotre wuhotowanja ßu też ſjawne. Tak bě ſkładnoſcź miſßionſkich wjednikow ßłyſchecź ſ Ameriki, ſ Jendźelſkeje, Se Schwedſkeje. Kaž je hižo ſnate, ßwjecźi ßo jubilej w ſeptembru. Sa njón ſběra woßebje też Lubijſka eſorija jubilejnu kollektu, ſo by ſ njej ßwój dźak a ßwoju luboſcź a ßwoje pſchipóſnacźe ſa tuto hobrſke 200lětne dźěło wobßwědcziła, kotreż je Herrnhutſka gmejna, kotraž tola jenož po dźeßacźtyßazach duſchow liczi, dokonjała ſa miſßionſtwo. Něſchto ſ njeho, woßebje wo ßnadnych a pak tak dźiwnych ſapočatkach podachmy njedawno w ſajimazym naſtawku 1732—1932.

Do Brafilſkeje, wo kotrejž też w druhich naſtawkach piſßachmy, je „Wubjerk evangelſkich zyrkwjow Němſkeje“ wupóſßłał württembergſkeho fararja Sengle. Wón ſaſtupi tam do ßłužby Riogradenſiſkeje ſynody a ma woßebje ſaſtaracź duchownje Evangelſkich ſ Němſkeje.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S **Wósporka.** Sjeſd, ke kotremuž bě kſcheſcźijanſka młodźina ſ Pruſkeje a ſe Sakſkeje tydźenja ſwołana bu krótko prjedy wotprajeny a na naſymu wotſtorcźeny. Tohodla njemóżemy tu niczo rosprawjecź, nadźijamy pak ßo, ſo ßměmy potom naſymu wo prawje bohatym wopycźe tu něſchto podacź ſa Sakſku a do Pruſkeje.

S **nowinaŕſtwa.** Snata ſozialdemokratiſka nowina „Vorwärts“ piſche 22. junija: „Sozialdemokratija ſaſtupuje ſtejniſchczo toleranzy“ — (tuto ßłowo je ſ cźiſchczom wuſběhnjene!) — „pſchecźiwo wſchěm wěruwuſnacźam.“ W ßamßnym cźißle woſjewja pak wona też: „Wuſtup ſ zyrkwje. Pjatk, 24. junija, 18—20 hodź., wuhotuje ßwobodnonabožna woßada Barlin — freireligiöſe Gemeinde — .... wjecźor ſa wuſtup ſ zyrkwje, — (też tute poßlednje ßłowa ßu ſ cźiſchczom wuſběhnjene). — Schtóž je ſ zyrkwju róſno, tón móże to tu też ſjawnje dokonjecź. Notar doſtawa ſa to 2 hr.“ — Wjedźecź dyrbiſch pſchi tym, ſo tuta nowina na wuhotowanja tych, kiž ſ zyrkwju dźeja, njedźiwa. Wěſo bě wona w ßwojim woſjewjenju też měſtnoſcź, na kotrymž chzychu tuto wuhotowanje pſchecźiwo zyrkwi měcź, woſjewiła.

Njewólniſtwo. Njeje tak, ſo je ßo ſ wotſtronjenjom njewólniſtwa w Amerizy njewólniſtwo — ſchklowinſtwo — na ſemi ſhubiło. Pißachmy tu hižo ras wo tym. Też w tutym 20. lětſtotku, kotryž tak wótſje ſa ßwobodu woła, mamy hiſchcźe doſcź njewólniſtwa. Cźehodla drje ßo cźi, kotſiž maja ßo ſa pſchipowjedarjow ßwobody, ſ tutej wězu njeſaběraja? — Njewólniſtwo maja hiſchcźe wſchelake kraje, n. pſch. Abeßinija a Arabija. Wo tym ßu ßo wotpóßłani ſjednocźeńſtwa, kotreż pſchecźiwo njewólniſtwu na ſemi wojuje, pſched krótkim ßami pſcheßwědczili. Sjednocźeńſtwo bě jich do Abeßinije póßłało. Woni rosprawjeja nětk wo tym: W Abeßiniji maja tak mjenowanych domjazych njewólnikow. Tucźi nimaja ßo ſwjetſcha hubjenje. Hórje maja ßo cźi, kotſiž dyrbja wonkach dźěłacź. S njewólnikami wikuja pſchezo hiſchcźe w Sudanje a druhich krajinach. Se ſtawiſnow wo rubjenju a wikowanju ſ njewólnikami wěmy wo ſrudnych pucźach tutych wbohich. Też nětkle cźahaju tam ſkradźu po potajnych pucźach tajke karawany a dóńdu hacź k morjej. Tam ßadźa wbohich do kódźe. A potom je ſa jendźelſku wyſchnoſcź cźežko, dopokaſacź, ſo ma tu ſ njewólnikami cźinicź. A hdyž kódźe ſa ßebje ſtrach widźa, ſtawa ßo też, ſo wbohich jatych do wody ſmjetaja; — potajkim je tam nětkle hiſchcźe ta hruboſcź waſchnjo, wo kotrejž powjedanczka ſańdźenych cźaßow powjedaja. Hacź runje je ſjawne wikowanje ſakaſane, wikuja tam tola ſ cźlowjekami dale. Abeßiniſki kheźor je po wſchěm ſdacźu ſprawnje ſwólniwy, tutón njecźlowjeſki cźink wotſtronicź; wón je ßo ßam na naſpomnjene ſjednocźeńſtwo pſchecźiwo njewólniſtwu pißnje wobrocźił. Ale wokoło njeho ßu ſaſtojnizy, kotſiž ßu hinajſcheje myßle a tohodla prózowanja ßwojeho kheźora kaža.

Liſtowanje.

Do ſakſkich a pruſkich woßadow. Pſchezo ſaßo a ſaßo ßłyſchimy pſchecźa a praſchenja wo powjeſcźach a rosprawach ſe woßadow, kotreż „Pomhaj Bóh“ njeje woſjewiło, hacź runje bychu tak prawje do tutoho naſcheho njedźelnika ßłuſchake. Sa naſch njedźelnik wěſo njeje móżno, ſo ſe ßwojim redaktorom wſchudźom je abo wſcho ßłyſchi, a runje tak njemóże wón jenoż ßo ſpokojicź ſ tym, ſchtož w druhich nowinach, němſkich a ßerbſkich, ſe ßerbſkich woßadow ſteji; naſch njedźelnik ßebi myßli, ſo ßu rosprawjerjam cźitarjo a cźitarki tuteho nabožneho łopjeńka telko winojcźi, ſo też jim rosprawu napiša. Pſchetož runje ſ naſchim nabožnym łopjeńkom ßo tola runje w naſchim ludu haji nabožina a Sserbſtwo. Schtóž to chze a ſchtóž chze woboje ßobu hajicź, tón budźe też ſa „Pomhaj Bóh“ pißacź a też hewak ſa nje ſkutkowacź.

Liſtowanje: M. w B. ſa 7. po Tr. —

Samoſtwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihatnje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje. Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźſtnje 108 pjenjezkow.

Čžišło 28

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje — 10. julija 1932 — Bautzen

7. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Psalm 85, 8—14.

Kóždu lubu njedźelu a kóždy ßwjaty dźeń a kaž husto ßo hewak w Božim domje skhadźujemy, napominanje ßłyschimy wjazy hacž jónkrócź: Modlmy ßo k Bohu! Pobožni kemscherjo ruzy stykuja a hłowu pokhileja. To je prawje tak. Abo tola niz hischcźe doscź prawje? Ssmy s wutrobu pódla, hdyž ßmy napominani: Modlmy ßo k Bohu? Móžno, so ßwěrnym kemscherjam snate modlitwy na woltarju a na klětzy druhdy trochu mało praja, dokelž ßu jim pschesnate. Tuž by derje było, bychmy=li też druhe, mjenje po ßłowje snate modlitwy měli. My drje pak wschitzy ßmy pschemało modlerjo. A hdyž ßo modlimy, kak wjele s naß jenož ßwjaty Wótcźenasch spěwa! A to dyrbi potom bycź, kaž lube dźěczi ßwojeho lubeho nana prosscha? Pschi tym je nusa tak wulka, a pschede wschěm je nasch Bóh tak bohaty a hnadny! Jesuß je naß wucził: Proschcźe, a wam budźe date. Schtóha pak pschezo wo ßamßne proßby? Tuž chzemy tola snatemu: Modlmy ßo k Bohu niz jenož w Božim domje, ale w zyłym ßwojim žiwjenju, wosebje nětko w tutym cźěßnym cźaßu, prawy wobßah abo prawe wopschijecźe dawacź. Nasch dźenßnischi psalm, w cźaßu nusy prěni krócź spěwany a schtó wě kelko krócź w cźaßu styska a cźěßna wospjetowany, njech naß roswuczuje, schto móže w tym sjednocźene bycź: Modlmy ßo k Bohu! Spěwać psalma proßby: wo měr na ßwěcźe, wo dobrotu, ßwěrnoscź a pobožnoscź we wutrobje a wo płody semje.

Ach, so bych ßłyschał, so Bóh Knjes rěczi, so by měr lubił ßwojemu ludu a ßwojim ßwjatym, tak spěwać psalma proßby, a s nim wěscźe tyßazy s jeho luda. Woni běchu ßo drje s Babelskeje jatby wrócźili, měr bě jim sczinjeny, ale tón bě drje tomu podobny, kotryž my dźenßa mamy. Nasch měr je ßurowy a naß telko pjenjes płacźi, kotrež nimamy. Tutoho měra dla, kiž po prawom žadyn njeje, zyły ßwět žałostnje cźerpi. Sswětowy wobkhad ßo hacźi, wjazy hacž 5 milijonow ludźi pola naß žaneho dźěła nima, a w druhich krajach w tym też lěpje njesteji. Ludy nimaju žaneje dowěry mjes ßobu. Postup a derjeměcźe je dźeń a bóle njesnata wěz na ßwěcźe. Wjazy hacž jónkrócź sa lěto ßo wjednizy ludow a statow srhomadźuja a mjes ßobu wo měrje rěcźa, dokelž wědźa, so tón tu njeje, ale dacź woni jón ßwětej njemóža abo sdźěła nochzedźa. To je jara srudnje, a žadyn cźłowjek njewě, schto móže s toho nastacź. Woprawdźity měr móže cźłowjestwu jenož Bóh ßam dacź, hdyž budźe wono sa njón khmane. Pschetož kajki je napohlad cźłowjestwa w snutskownym nastupanju? Kajki wosebje pola naß? Wutroba nam krwawi, hdyž mamy kóždy dźeń ßłyschecź a cźitacź, kak ßo niz zusy, ale stawy nascheho luda, bratsja potajkim, hanja, pschesczěhaja, ranja, morja. Swady wschak ßu prjedy też byłe, ale w tajkej rosměrje kaž dźenßa wěscźe niz. Hdyß a hdyß ßo sta, ludźo ßami njewědźachu, kak ßo sta, so tón, kiž cźłowjske wutroby wodźi kaž wódne rěki, nadobo jich saßo sjednocźi, swjetscha s někajkej nusu. Tak ßo ludźo saßo spschecźelichu a sjednachu. W nětcźischim cźaßu je po sdacźu roskora a swada tak wulka, so njemóže ani nusa tutomu hubjeństwu wotpomhacź. Pak dyrbi ßo nusa hischcźe wo wjele powjetschicź a shórschicź, prjedy hacž ßwět nawuknje, so měr žiwi a njeměr žerje, potom pak běda nam, pak dyrbi ßo wón zyle hinak složicź, to rěka na toho, kiž móže ßamlutki nam pomhacź. Nasch zyły cźaß njeje niczo druhe hacž wulke ßudźenje tohodla, so ßu cźłowjekoju wschitko ßami cźinicź chzyli a ßu Boha wotstronili. Tón pak ßo njeda sa ßměch měcź. Wón dźe ßwój pucź hacž na kónz, kotryž je ßebi wottyknył; njeńdźemy=lt my s nim, dźe wón ßam, ale też my stejimy potom ßami. Abo wón dźe pschecźiwo nam, a my ßmy w cźim wjetschej

nuſy. Cžehodla jich tak wjele nochže na Knjeſa Khryſtuža poßłuchacź, kiž praji: Sswój měr wam dawam, hdyž też niz po waſchnju tutoho ßwěta? Bóh ßam chže tola też měr na ſemi. Kak lubośnje je wón nam prajicź dał: Ja wěm, kajke myßle ßebi wo waß myßlu, myßle měra. Sawdawajmy jemu jenož ruku, a k tomu budže prěnje to: Božo, daj měr we ßwojim kraju!

Spěwać pſalma pak też derje wě, ſo, dyrbi-li měr a porjad na ßwěcže a w ludu bycź, dyrbi jenotliwy cžłowjek jako ſtaw zykła ſapočzecź, pola ßebje a w ßebi na porjad dźeržecź. My kſcheſcźijenjo dyrbjeli to pſchede wſchěmi druhimi wědźecź. Iſraelſki lud abo lěpje ſbytk luda běſche ßo ſ tak dołheje jatby do domiſny wrócził. Nowy narod bě w zuſbje naſtał. Mnoſy njeběchu ſtaru domiſnu a prjedawſche lěpſche cžaßy w njej ſzykła ſeſnali. Woni njewědźachu wjazy, ſchto domiſna a wótcžina je. W cžaßu nuſy a cžěßna njeběſche ßo też jich ſnutskowne žiwjenje polěpſchiło. Dobrota a ßwěra běſchtej khětro njeſnataj počzinkaj. Kóždy hladaſche ßam na ßwój pucź, měnjo, ſo to doßaha, ſo ßo jemu derje dźe. So ma jedyn druheho wobcžežnoſcź njeſcź, to běchu woni ſabyli, a hiſchcže bóle, ßo po Boſy měcź. To bě ſrudny napohlad ſnutskowneho ludowcho žiwjenja. Tohodla ßo ſpěwać naſcheho pſalma na ßwojeho Boha wo pomoz wobroczi. Na ßwój lud ſhladujo tu njetrjebamy wjele pſchiſtajicź. So bychu dobroczíwi a pſchecželni mjes ßobu byli, to hižo prjedy mnoſy njeißu pola naß ſamóhli, a kruty dźenßniſchi cžaß, w kotrymž ma kóždy hladacź, ſo wobſteji, jich też njeje na lěpſche myßle pſchinjeßł. Słoto rěkaſche něhdy ßwěra w naſchim ludu, ale dźenßa je wona tak žadna kaž słoto ßame. Kelko njeßwěry ßo wſchědnje pokaſuje! Hobrſke licžby pjenjes ßo pſchekſchiwjeja; muž ßłowa, to dźenßa wjazy powſchitkownje njepłacźi. Sakłady naſcheho zykłeho žiwjenja w domje, w powołanju, w ſtacže ßu podryte. Na cžłowjekow njemóżeſch ßo dźenßniſchi dźeń ſkoro ſzykła wjazy ſpuſchcźecź. Ale, tak ßo tola praſchamy, dyrbi tu Bóh Knjes naſch jeniczki pomoznik bycź? Njedyrbimy my ßo najprjedy ßami prózowacź, tajkim žałoſtnym njedoſtatkam wobaracź? My ßami tola, niz Bóh Knjes, ſ tajkimi hubjenymi poměram ſchkodujemy a cžerpimy. My ßami ßebi a druhim žiwejnje ſ tym wocźežujemy. Tohodla wſchak też na ſtajnoſcźi cžłowjekow, wulkich a małych, napominamy, ſo bychu ßo natałali. W prawym ſtarſchiſkim domje ßo dźěcźi kóždy dźeń wucža, ſo bychu ßo k dobrym počzinkam měle, a žana njedźela njeſańdže bjes toho, ſo njebychmy dobre waſchnje hajicź pſched Bohom a cžłowjekami ßlubili. Kóždy roſumny cžłowjek dyrbjał ßebi też ßam prajicź, ſo njemóże žane cžłowſke ſjednocźenſtwo bjes toho bycź. Runje też nětcžiſchi cžěßny cžaß dyrbjał cžłowjekow hromadu ſkowacź, dyrbjał jich k pſchiſtojnemu ſadźerženju nuſowacź. K tomu je žiwjenje tak krótke, ſo ßebi jo woprawdže njeßměmy ßami pſchikrótſchecź ſe ßwojim njemudrym ſadźerženjom. A pſchede wſchěm ßmy tola kſcheſcźijenjo, kotrychž naſch Bóh a naſch Sbóžnik tola podarmo njejſtaj na wſcho dobre pokaſowałoj. A tola tele hubjenſtwo mjes nami, ſchtož dobrotu a ßwěru woßebje naſtupa! Njejßmy runjewon nuſowani, ßo k Bohu wołacź: Knježe, pomhaj nam a ßmil ßo? Ach Božo, hladaj ſ njebjeßow na ßwoje wbohe dźěcźi, tak dyrbjeli ſtajnje ſdychowacź. A woſpjet: Pſcheměń ſtaroh' cžłowjeka do noweho ſtworjenja! Jeli ſo nam Bóh tutu próſtwu njewußłyſchi, ßmy zyle wěſcže ſhubjeni. Ale wón chže naß wußłyſchecź, kaž ſpěwać pſalma to krucže a wjeßele wěri: Sawěſcže jeho pomoz je bliſko tym, tym, kotſiž ßo jeho boja.

Napoßledku ſpěwać pſalma wo płody ſemje proßy. Hubjeny drje bě napohlad honow, jako ßo iſraelſki lud ſ jatby wrócźi. Mnohe pola puſte leżachu, dokelž njeběſche doſcź mozow było, je prawje wobdźěłacź. Njerjada najſkerje tam wjazy roſcźeſche hacž pſcheńzy. Běda, jeliſo ßo k njeměrej wot wonkach a njeporjadej nutskach hiſchcže hłód pſchidruži! Dźakowano Bohu, naſche hona tajki napohlad njepoſkicźeja. Žita ſmahuja, ſtwjelza ſ połnym kłoßom ßo khileja, luby ſkót na paſtwje abo w hródźi też njetrjeba tradacź. Hacž na dźenßniſchi dźeń ßměmy ſ dźakom a ſ nadźiju ſpěwacź: Pój, wutroba, a wjeßel ßo na darach Boha ßwojeho! Sežiwjenje luda je ſa jene lěto drje połnje ſwěſcźene. A tola: Žně hiſchcže njeißu domoj khowane, nichtó njewě, ſchto nam pſchichodne tydźenje hiſchcže pſchinjeßu. Ratać móże drje wjele, ale wſchitko wón njemóże. Wón njemóże mrócželam kaſacź, ſo Boži deſchcźik pſchinjeßu, hdyž ßu hona lacžne, a njemóże jim kaſacź, ſo bychu ßo wotßaliłe, hdyž počzinaju žně ſ mokrotu cžerpicź. Prawy ratać tak derje wě, kaž jeho wótzojo to wědźachu, ſo je na Božim žohnowanju wſchitko ležane. Tohodla prawi ratarjo w Božim mjenje wußnywaja, ſaßykuja a žnjowe žohnowanje domoj woža. Woni derje roſumja, ſo ßo kóždu lubu njedźelu ſa Boże žně proßy, a jo ßami też pěknje cžinja. — W hróncžku rěka: Bóh k wſchemu ſkutku ſbožo nam dawacź chže a móże. To je jara prawje. Tuž khodźmy też my k ßwojemu wſchehomóznemu a hnadnemu Bohu w ſprawnym modlenju kaž lube dźěcźi k ßwojemu lubemu nanej! Modlmy ßo Bohu! Hamjeń.

Ach, njewopuſchcź mje!

Ach, njewopuſchcź mje! Bój Božo, ja cže proſchu;
We ßwojej wutrobje ja Tebje noſchu!
Kaž dźěcźo, tak ßo ſpuſchcźam na Tebje!
Ach njepuſchcź mje, ach njepuſchcź mje!

Ach njepuſchcź mje! Ja, Knježe, k Tebi hladam;
Cže měcź a wobkhowacź, to ßebi žadam!
W wſchěch ſtrachach, nuſach budź Ty pola mje.
Ach njepuſchcź mje, ach njepuſchcź mje!

Ach njepuſchcź mje! Hdyž njepſchecźeljo hroža,
Budź, woſtań Ty mi ßylna ſkała ſboža.
Cže ſprawnje proſchu: Knježe, wußłyſch mje.
Ach njepuſchcź mje, ach njepuſchcź mje!

Ach njepuſchcź mje! Njech wſcho mje k Tebi cžehnje,
Mam Tebje, cžiſchcźi kſchiža cžeža mjenje.
Twój bycź a woſtacź chzu ja na wěcžne!
Ach njepuſchcź mje, ach njepuſchcź mje!

Ach njepuſchcź mje! Budź khwalba twojom' mjenu!
Hdyž kaſaſch, hlaj, ßo njemdre žołmy lehnu,
A w njewjedrach też morjo wocźichnje,
Ach njepuſchcź mje, ach njepuſchcź mje!

Ach njepuſchcź mje! Hdyž njeſbožo mje pſchima
A pomozy mi nichtó žanej nima —
Dha wěm, mje Twoja ruka ſchkituje,
Ach njepuſchcź mje, ach njepuſchcź mje!

Ach njepuſchcź mje! Hdyž lehnu ßo do rowa
A ſemja mje, wſchu moju boloſcź khowa,
Cžiń ſo mnu wbohim, Wótcže, po hnadže.
Ach njepuſchcź mje, ach njepuſchcź mje!

Ach njepuſchcź mje! Ty wſchehomózny Bożo,
Ssy moje cźaßne, moje wěcźne ſbożo!
Daj ſ hnady mi też wěcźne żiwjenje.
Ach wußłyſch mje! ßo dźerżu Cźe! J. W.

Seleny kſchiž.

Schto je a ſchto chze Seleny kſchiž?

Schto je a chze Cźeŕwjeny kſchiž, wo tym wě drje kóżdy něſchto. Ale Seleny kſchiž?!

Hdy by na Sswjatu Trojizu w Drjeżdźanach był, by zyle wěſcźe ſa tym pſchiſchoł, ſchto Seleny kſchiž je a chze. Tyßazy młodych evangelſkich holzow tam běchu a wſchě mějachu ſeleny kſchižik a hromadźachu ßo pod khorhojemi, na kotrychž bě ſeleny kſchiž. Swonka ſtejazy ßu wobßwědcźili, ſo bu tuta młodźina Seleneho kſchiża njenakażena wot nakażeńkow naſcheho cźaßa, ſo bě to młodźina ſtrowa we ßwojej myßli kaž ſtrowa też we ßwojim radowanju a wjeßelenju. Jeje ſahorjenoſcź ſa wěru a zyrkej, ſa lud a kraj, jeje dobra a kruta wola, ßo do hłubokeho podnuricź, jeje pěkne ſadźerżenje, jeje cźiſte radowanje ſpósnachu ſwonka ſtejaze ſa dobre ſnamjenja ſa pſchichod.

Pod ſnamjenjom Seleneho kſchiża ſteji jich w Němſkej na 250 000 młodych evangelſkich holzow a ßo prózuje wo to, żiwe bycź po evangelſku. Wone ßo ſaběraja ſe wſchěm dobrym a hojazym, ſchtož k młodźinje ßłuſcha, a ſe wſchěm, ſchtož lud a kraj, jeho wěru a jeho żiwjenje naſtupa. Wone njeńdu nimo nuſy a hubjeńſtwa, tradanja a ſtrachow młodźiny a luda, ale wojuja ſ tajkim a pſchecźiwo tajkemu. A te mozy, ſ kotrymiž chzedźa w tutym wojowanju wobſtacź, namakaja wone w Bibliji, w kotrejž ßwěru pytaja, a w tym, ſo ßu ßwěrne zyrkwi a kſcheſcźijanſkej woßadźe a w tym, ſo wěrja do Jeſom Khryſta.

Pod ſnamjenjom Seleneho kſchiża ma „Evangelſko-lutherſki ſwjaſk młodych holzow w Saksſkej“ nětko hižo 25 lět dołho ßwoje dźěło ſa a mjes evangelſko-lutherſkej żónſkej młodźinu. Wón ſtara ßo wo to, ſo wona dobre knihi, ſpißy a cźaßopißy cźita, ſo dobre pſchednoſchki ßłyſchi domach a na ſjěſdach. Swjaſk je ßo w poßlednim cźaßu też wobſchěrnje ſa młode holzy ſtarał, kotreż ßu bjes ſaßłużby a dźěła. Wón ſkutkuje w pſchesjednoſcźi ſ evangeſkej krajnej zyrkwju.

Pod ſnamjenjom Seleneho kſchiża wuhotuje ßo dźeń 4. ſeptembra jako dźeń pſchiwabjenja a dźeń ſběrkow ſa tuto wobſchěrne a ſpomożne dźěło. Swjaſk Seleneho kſchiża woła wſchě hiſchcźe naſdala ſtejaze holzy, ſo bychu ßo ßobu ſeſtupaše pod khorhoj Seleneho kſchiża a ſaſtupiše do tutoho ſhromadneho dźěła a wojowanja. A wſchitzy druſy ßu proſcheni, tuto ſhromadne dźěło podpjeracź ſ darom do kollekty, a to też tohodla, dokelž je wjele młodych holzow bjes dźěła a ſaßłużby a dokelž tohodla Swjaſk ßam a jeho towaŕſtwa młodych holzow njemóżeja doßahazych ßrědkow ſwjeſcź ſa tuto nuſne a tak żohnowanja połne dźěło.

Zyrkej a ſtat.

Rańſcha Hornja Schleſyſka je wěſcźe cźeżko domachpytany kraj, a wona cźerpi woßebje pod hoſpodaŕſkimi cźeżemi. A tola wot tam ſhonimy tole: Evangelſzy tuteje wboheje krajiny ſteja krucźe k ßwojej zyrkwi a woni wopruja ſa nju. W lěcźe 1930 běchu ſa mißijonſtwo nahromadźili 7500 ſłotych, w lěcźe 1931 pak pſchi wſchej wulkej nuſy 10 500 ſłotych. Do tutych darow njeje hłowna ſběrka mißijonſtwa mjes póhanami, kotruż tam na Boże ſtpicźe ſběraja, ßobuliczena.

Saksſka wyſchnoſcź bě krajnemu ßejmej nacźiſk noweho ſakonja wo ſarjadowanju zyrkwineho dawanja pſchepodała. Dźeń 28. junija je ßejm prěni ras wo tym jednak. D. Hickmann wot němſkeje ludoweje ſtrony a Siegert wo nazionalſozialiſtow ſtaj ſa nowy ſakoń rěcźałoj — a też druſy — pokaſujo na nuſu woßebje wjeßnych woßadow. Namjet pſchińdźe do wubjerka ſa prawa. Tam 29. junija wo nim wuradźowachu. Tu nadobo ſaſtupjeŕ Claus wot ſtatneje partaje namjetowaſche, ſo by ßo wuradźenje na poſdźiſcho wotſtorcźiło a tohodla, dokelž měł ßo tutón nowy ſakoń jenoż pſchiſwolicź, hdy by zyrkej ßo wſdała ßwojich żadanjow, kotreż po prawom na ſtat ma. Pſchecźiwo tomu wuſtupi D. Hickmann a tohorunja ſaſtupjerjo wyſchnoſcźe a ſaſtupjeŕ nazionalſozialiſtow. Tola pſchi wothłoßowanju hłoßowachu we trojoſwjaſku ſtatna partaja, ſozialdemokratojo a kommuniſtojo ſa wotſtorcźenje wuradźowanja a mějachu wjetſchinu. Tu widźimy, ſchtó ma ſroſumjenje niż jenoż ſa zyrkej a woßadu, ale też ſa lud a jenotliweho w ludu.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

W **Budyſchinje** bě ßo ſchtwórtk 30. junija Sserbſka prědaŕſka konferenza k ßwojemu Janſkemu poßedźenju ſeſchła. So je nuſne, ſo wona kóżde lěto ßo ſchtyri krócź ſkhadźuje, pokaſa bohaty wobßah, kotryž měješche doſcź ważneho ſa kóżdu woßadu. My wěmy dźě, ſo je ſtaroſcź we woßadach a ſa woßady nětkle drje wjetſcha hacź hdy prjedy. A tohodla je dobre, ſo móża ßo farajo woßadow huſcźiſcho ſeńcź a tohodla je też pſchißłuchnocź, ſo ßo ſeńdu, hdyž je tola ſtare prawo a pſchißłuſchnoſcź, kotraž ßo ßama wot ßo roſumi, ſo je kóżdy ßerbſki faraŕ ßobuſtaw Sserbſkeje prědaŕſkeje konferenzy a ſo do jeje ſhromadźiſnow khodźi. Pſchedßyda k. wyſchſchi faraŕ Sarjeńk wupraji w ſawodnej modlitwje Bohu naſche ſtaroſcźe a próſtwy a rospomni w ſawodnej rěcźi, ſchtož woßebiteho w farſkich domach a woßadach, tak ſo bu k. duchowny Böttcher w Budeſcźanſkim Božim domje ordinirowany, ſo w Porſchizach a w Michałſkej woßadźe ßwjecźachu rjane ßwjedźenje, kotreż ßu ßo derje radźiše. Hłowny pſchednoſchk bě to dalſche, ſchtož k. wyſchſchi faraŕ poſkicźi. Rěcźeſche wo wſchelakich wězkach ßerbſkeje rěcźe, w kotrychž je hiſchcźe pſchezo wulkeje njejaßnoſcźe a njewěſtoſcźe, woßebje wo mjehkich ßamoſynkach abo konſonantach. Tu mjenujzy njejßu ani ßłownikarjo ani gramatikarjo pſchesjeni, a tohodla bjes dźiwa, ſo tu wſchelako pißaja. By na cźaßu było, ſo bychu ßo tute wězki ſwěſcźiše, abo tola ſo by ßo tu pſchesjenoſcź dozpiła. Tohodla by dobre było, hdy by ßo ras na ſhromadźiſnje Macźizy Sserbſkeje ſapodał namjet, poſtajicź woßebitu kommißiju, kotraž ma połnomóż a prawo, wo tajkich wězach rosßudźicź, wěſo po dokładnym pruhowanju a pſchepytowanju. Do nich ßłuſcheja na pſch. ßłowa, kiž kónczeja na: -nſtwo, -nſki, -nz, -niza, na pſch. hacź hubjeńſtwo abo hubjenſtwo, hacź wěrowańſki abo wěrowanſki, hacź Kamjeńz abo Kamjenz, hacź běhańza abo běhanza. Njemóżemy tu w naſchim njedźelniku wſcho drobniſcho rospißacź, hacźrunjeź ßu tute praſchenja ſajimaze a ważne. Pſchednoſcheŕ pſchizpiwaſche woßebje wurjekowanju ßłowow woßebiteje ważnoſcźe, na pſch. pytnjeſch to pola cźerpicź a dyrbiſch tuto ßłowo na kóżdy pad pißacź ſ ŕ. Woßebite cźeże cźini pſchezo hiſchcźe pißanje ßłowow ſ h. Maſch pißacź dróha abo droha? póhan abo pohan? włóha abo włoha? Pſchednoſchk jednaſche też pſchi tym wo: ě, je, ej a nochzyſche ßo tak prawje ſa pſchewjedźenje pißmika: ě rosßudźicź, na pſch. niz w ßłowje: ſpo-

wědź, chze měcź spowjedź. Ale wuwiwanje naschego pißanja wjedźe k tomu, so ßłowjanske: ě bóle a bóle pschijimamy, na pśch. teź we ßłowach kaž: wumrěcź, kotreź tola teź, snajmjeńscha sdźěla, tak wuprajamy. Teź na pißmikaj: k a ih ßo dźiwasche a na pißanje zusnych ßłowow, kotreź ßerbska rěcź s druhich rěczow pschija, a na druhe a druhe. So hischcźe něschto naspomnimy: kak pißasch: katolski abo katholski, journal abo žurnal, reformazyja abo reformazija, kofej abo khofej. Pschednoschkej ßo pschisamkny žiwa rosmołwa, kotraž pokaza, so je runje tuta zyła należnoscź ważna a sajimawa a so móżesche kóždy s pschednoschka wuknycź a ßebi namołwjenje ßobu domoj wsacź, ßo runje s tutymi praschenjemi dale saběracź. Nadźijomnje ßo poradźi, tute praschenja swěsczicź. Knjes farar Wyrgacź porěcźa ke konferenzy wo někotrych ważnych należnoscźach, na kotreź měł kóždy woßebje dźiwacź. Scźěhowasche wobschěrna rosmołwa wo praschenjach, kotre s pjenježnymi wobstejnoscźemi a winowatoscźemi naschich ßerbsko-němskich a němsko-ßerbskich woßadow swißuja. Pytachmy pucźe, wurunowacź, schtož je nětkle njerune a we wschelakich woßadach wschelako nałożowane. Runje tole bě należnoscź za wschě woßady. — Pjenježne praschenje bě teź to, schtož scźěhowasche. Mějachmy rosßudźicź wo namjecźe, płaczisny nowych ßerbskich spěwarskich snižicź. Ssmy pschihłoßowali, dźiwajo na hospodarske wobstejnoscźe a ßo nadźijejo, so tuto sniženje, kotreź je nakhwilnje wuprajene, jich prawje wjele namołwi, ßebi kupicź nowe ßerbske spěwarske. Hacź ßem mějachmy tute płaczisny: 3,50 a 4 hr.; 6,50 a 7 hr.; 10 a 10,50 hr. Postajichmy po namjecźe scźěhowaze płaczisny: 3 a 3,50 hr., 5,75 a 6,25 hr., 9 a 9,50 hr. — Czaß bě nimo, prjedy hacź bě wscho wuprajene, schtož by ßo mohło a dyrbjało wuprajicź. Do tutoho ßłuscha na pśch. namołwjenje, so by ßo wjazy a ßwěrnischo do naschego njedźelnika rosprawjało. To wočakuja jeho czitarki a czitarjo, a to ßo stanje a njech ßo kóždy ßobu wo to stara, so móże nasch njedźelnik ßwój nadawk dopjelnicź, bycź sdobom ßerbski woßadnik a bycź bóle a bóle rosschěrjeny a domjazy w ßerbskich woßadach. To je nětkle se wschelakich pschiczinow jara nusne a rosßudnje ważne. A njebojo ßo konkurenzy za nasche łopjenko, pschistajimy: runje tak jara nusne a rosßudnje ważne je woboje za nasche „Sserbske Nowiny“, mjenujzy, so ßo do nich dopißuje, so w nich pschihódne a dobre nastawki pschińdu a so ßo ßwěru czitaja, so ßo snowa skasaja.

S **Bukez.** Sswój słoty kwaß ßmědźeschtaj Hörknarjez mandźelskaj w Rodezach po Božej miłoscźi sańdźenu njedźelu ßwjecźicź. Požohnowanska ßwjatocznoscź ßo w Bukeczanskim Božim domje wotmě, hdźež jimaj woßadny farar teź sbožopschejaze wopißmo krajneje zyrkwinskeje wyschnoscźe pschepoda. Posawny khór pod nawjedowanjom k. powołanskeho wuczerja Keŕka jara ßwjatocznje někotre kěrlusche pschednjeße. Bóh Knjes, kiž je słoteju mandźelskeju widźomnje žohnował, chcył jeju teź dale miłoscźiwje psches žiwjenje pschewodźecź!

S **Noßacźiz** mamy wosjewicź, so bu 6. njedźelu po ßwj. Trojizy w Božim domje nasch nowy kantor, knjes wuczeŕ Herbert Bernhardt sapokasany. Spěwarki a woßada běchu sa to pischcźele a Boži dom pěknje wupyschili. Knjes kantor Bernhardt je Němz — na wupißanje njebě dźě ßo žadyn ßerbski wuczeŕ samołwił —, ale wón wobknježi naschu ßerbsku rěcź hižo tak daloko, so teź we wschěch ßerbskich Božich ßłużbach ßwoje dźěło jara derje sastawa, je dźě wón tola zyku kantorsku ßłużbu teź hižo wot oktobra 1929 měł.

W **Trußyzach** wumrě pjatk 1. julija wumjeńkaŕ Korla Felsa w 95. lěcźe ßwojeho žiwjenja. S nim wuńdźe s nascheje wjeski kaž naschego Noßacźanskej woßady, kotraž je loni hakle ßwojeho tehdy najstarscheho woßadneho wumjeńkarja a veterana Jana Muža se Schpikałow, teź nimale 95 lět stareho, k rowu pschewodźała, nětkle najstarschi muž wjeski a woßady. Korla Felsa narodźi ßo tu w Trußyzach 18. januara 1838. Wón je we ßwojich młodych lětach daloko psches Němsku pschischoł, hacź k Rańschemu morju. Dołhi jara dołhi czaß, skoro na 50 lět, je wón był s zyrkwinzom naschego Božeho doma a je tutu ßłużbu, hacźrunje bě ßam w njej, s wulkej luboscźu a ßwěru dokonjał hacź nimale do ßwojeho 90. lěta. Nimo toho je był teź s zyrkwinym pschedstejicźerjom a je teź s czaßami měł zyrkwine sliczbowanja. Bjes dźiwa, so bě teź hewak rad widźany a lubowany; bě ßwěrny a dobry ßußod a pschecźel a s zyłej wutrobu Serb. Tohodla bě teź póndźelu 4. julija jich wjele s woßady a s dala na pschewodźenje pschischło, jemu prajicź poßlednje Bożemje a wopokasacź poßlednju luboscź a czescź, hacźrunjez cjane ßłónczne wjedro pschi njedokonjanym ßynowym dźěle a po wulkim deschczowanju, kotreź bě teź we woßadźe łuki powodźiło, do ßynowych žnjow wabjesche. Teź zyrkwine pschedstejicźerstwo pschewodźesche ßwěrneho woßadneho ßłużobnika, kotrehoż kaschcź do khowanja do Božeho domu stajichu, k rowu. Bóh tón Knjes daj jeho duschi tu sbóżnoscź, kotruż je wón we wěrje pytał, wo kotruż je ßo hacź do poßlednjeho semskeho wokomika modlił; jeho sachodne cźěło pak njech tu spi na naschim kerchowje pschi Božim domje, w kotrymž je wón tak ßwěru Bohu a woßadźe ßłużił, tam pschi murji stareho, 1813 spaleneho a nětk pschezo dale rospadowazeho hrodu, doniž jo na poßlednim dnju jandźel njeswoła k nowemu žiwjenju.

S **Łužizy.** Sańdźene tydźenje ßu pschi wschěch rjanych ßłónczných dnjach, kotreź běchu, wschelake kónczziny Łužizy jara tyschiłe s deschczom, haj se sliwkami, s wulkej wodu, teź s krupami. Woßebje styskna bě nóz k 6. njedźeli po ßwj. Trojizy, w kotrejž wulkeje wody dla na pomoz wołachu. To je w czežkim nowe czežke. Tola: „Kiž wichor, wětry wodźi a wschitke mróczele, pucź, po kotrymž ßo khodźi, tym ßwojim sjewicź wě“, teź nětkle, a runje nětkle. My dyrbimy jenož czi bycź, kiž „jeho“ ßu, jeho we wutrobnej wěrje a dowěrje, wědźo, so je ßwjata njepowalna wěrnoscź, schtož je Jesuß Khrystuß rěczał duzy s tuteje widomneje czaßnoscźe: „Mi je data wschitka móz w njebjeßach a na semi!“ „Hlaj, ja ßym pola waß wschitke dny hacź do skónczenja ßwěta!“

Kschescźijenjo doprědka! Dwaj indiskaj stataj — w Indiskej pschedobywa ßo teź pschezo bóle a bóle nowy czaß — staj wobsamknyłoj, po europskim waschnju ßwój stat a kraj „snowa twaricź“ a wutwaricź, mjenujzy stataj Hyderabad a Baroda. Chzetaj sawjescź a sałożicź pczołarstwo, ßadarstwo, pjerisnarstwo, sahrodnistwo, kosarstwo a rybarstwo. Baroda chze teź woßebje měcź wukubłanje doroscźenych a wutworjenje naprawow za starostu. Sa tute wulke a ważne dźěła ßu ßebi swołali teź dwejoch kschescźijanow, a to dwejoch sekretarow kschescźijanskeje mužskeje młodźiny. To swjeßela, to teź wjele za kschescźijanstwo w tutymaj krajomaj praji a dobry pschichod lubi.

Listowanje. W. w Hu. za 8. po ßw. Tr. — R. w R. za 9. po ßw. Tr.

Samołwity redaktor farar Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźarnje a knihatnje, sap. dr. s twobw. ruk. w Budyschin je Wukhadźa kóždu ßobotu a płaczi schtwórcźělnje 108 pjenježkow.

Čišło 29

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewj će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje 17. julija 1932 Bautzen

8. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Japoscht. skutki 8, 26—39.

Jako Khrystuß ßwojim wučomnikam ßwjateho Ducha pschißlubi, wurasnje pschida, tónßamy jim do wscheje wěrnosćże pucź pokasa. Japoschtolske skutki ßu wopokasmo sa to, kak je ßwjaty Duch ßwoje powołanje dokonjak. Tak někotre pschećiwjenje ßo wučomnikam wujaßni, a pschezo jaßnischo pósnaja, so ma Bóh jich žiwjenje w ßwojimaj rukomaj a so s jich žiwjenjom něschto chze. Tajke pósnaćże dawa žiwjenju dźiwny měr a spokojnosćź, so skónčnje nad žiwjenjom wěrjazeho pißane steji: wón pak po ßwojej drosy s wjeßełosću cźehnjesche.

Kak rad chzyli to też wo ßebi prajicź. Ale njepobrachuje nam k temu jara wjele, ßnano wschitko? Kak je žiwjeński pucź nascheho luda ßo sapuscźik! Kak je dróha, na kotrejž běsche prjedy žiwjenje a wjele wjeßołych cźlowjekow, nětk wopuschcźena! Hdyž ßo też swonkownje husto tak njesda, hladajmy nuts do khěžow! Kajka tam srudoba bydli wo shubjene sbožo! Hladajmy do wutrobow, w kotrychž ßo hori cźiche, horze žedźenje, žedźenje po měrje. A runje cźlowjek, kiž njewobžaruje snutskowne, ale swonkowne shubjeńki, wě cźim lěpje, so njemóže wschitko swonkowne lačnosćź dusche spokojicź, někotry je khudy pschi wulkim kuble, někotry je bohaty pschi wulkej khudobje! Ale žedźenje wutroby po měrje pschezo žiwe wostanje.

To je też komornik shonił. Běsche žiwy na kralowskim dworje a mjes cźlowjekami, pola kotrychž njemóžemy bjeseweho wjele nabožneho pytanja wočakowacź. Ale žedźenje po Bosy běsche w nim wostało a běsche jeho do Jerusalema wjedło, hdźež dusche namaka, kiž mějachu toßamßne žadanje, w templu k Bohu ßo modlicź. Wón ßo njebě wobcźežnosćże dołheho pucźowanja bojał. Na dompucźu jeho saßo se wschěmi myßlemi pola Božeho ßłowa namakamy, kotrež je wón ßebi s Templa ßobu wsał. Wón Boha pytasche.

Jako Filipus jemu nětk evangelion prědowasche, evangelion scźerpliweho a njewinojteho Božeho jehnjerża, padźechu jemu wot jeho wočow kaž schupisny: Bóh, kotrehož towarstwo wón pytasche, da ßo jemu w Khrystußu Jesußu jako jeho Wótz spósnacź! Bóh ßo jemu do towarstwa poskicźi. Wón po ßwojej drosy s wjeßełosću cźehnjesche.

Tak wschitko Boże wjedźenje ßo skónčži, hdźež ßo wot Boha wjescź damy. Tehodla kedźbuj na tych, kiž steja pschi pucźu twojeho žiwjenja, woßebje tam, hdźež je pusty; ßnano runje tam něchtó na tebje cźaka, kiž ma ßłowo žiwjenja sa tebje. Hamjeń.

Khwal teho Knjesa, moja duscha!

Dźak, khwalba cźescź a modlenje,
Mój Božo, Tebi ßłuscha,
A tuž też połna radosćże,
Cźi wysoka moja duscha:
Budź khwaleny a cźesćźeny
Sa wschitke Twoje dobroty,
Kiž nad nami ßy cźinił!

Schtó darił je nam žiwjenje,
Móz, strowosćź, ßwětło, sboże?
Schtó žohnuje naß scźedriwje,
So kóždy dostacź móže
Schtož potrjeba we žiwjenju?
Wscho, Wótcże, dasch nam s hnady tu!
My teho njejßmy hódni.

Ach, my we naschej hrěschnosćži,
Ssmy Twój pucź wopuschcźili!
Tuž Khrystuß, Twój Ssyn jeniczki,

Sso hłuboko k nam ſkhili.
Schto je wón pſchětrał naſche dla,
Hdyž wſchitku winu na ßo wſa,
A wujedna naß ſ Tobu!

Naß žohnujeſch wſchěch bohacźe,
Na duſchi a na cźěle,
So, dołhož ßo tu pucźuje,
My wſcheho doſcź też měli.
Mój Božo, tuž wo ßmilnoſcźi,
A Twojej wěcžnej luboſcźi,
Nětk ſ wjeßełoſcźu ſpěwam.

Hdyž dawaſch hižo telko tu,
Kak daſch tam, — myßlu ßebi, —
Hdyž ſeńſku dróhu wopuſchcźu
A ſ hnady pſchińdu k Tebi!?
Hdyž potom w Twojim kraleſtwje
Ssměm Tebi ßłužicź wobſtajnje, —
Mój Knježe, kajka radoſcź! H. B.

S cžaßa ſa cžaß.

Wodychnjenje! Němſcy ſaſtupjerjo a ſaſtupjerjo druhich ſtatow ßu w Lauſanne dojednali dojednanje, kajkehož ßo něchtóžkuli njeje nadźijał — wěſo, też tajcy běchu, kotſiž hiſchcźe wjacy wocžakowachu. Wójnſke dawanja Němſkeje, a ſ tym też wſchě druhe, ßu wotſtronjene. To wucžinja ſa Němſku wjacy hacž 30 milijardow hriwnow. A niz jeno tute. Wotſtronjena je wſcha ta nuſa a cźeža, ſwonkowna a ſmutſkowna ,kotraž bě nam wěſta, bychmy=li tute hobrſke ſummy ſwjeſcź dyrbjeli. Sdychnjenje wołóženja wudoby ßo ſ luda, ſe wſchěch, kotſiž ſroſumichu tutón dobytk, ke kotremuž bě nětcžiſcha wyſchnoſcź dóſchła po tym pucźu, na kotryž bě ßo bywſcha wyſchnoſcź hižo naſtajiła.

Schtož pſchi tutym dobytku pak tola hiſchcźe boli, je to, ſo je to jenož dobycźe na pjenježnym polu a ſo njeje ßo ſdobom poradźiło dobycźe też na politiſkim polu, wožebje wotſtronjenje tak mjenowaneje „wójnſkeje łžě“, t. r. tych wuprajenjow, kotreż w měrowych wucžinjenjach wo tym rěcźa, ſo ma Němſka ßama wſchu winu na poßlednjej wulkej wójnje. Wona je nadźija, ſo ßo też tole bórſy ſhubi tak, kaž ßu ßo nětko tute njeßměrne wójnſke dawanja ſhubiłe.

A nětk! Wudoby ßo ſ tutym ſdychnjenčźkom wołóženja też ſdychnjenčźko dźakowanja? S tutym pjatk, 9. julija, w Lauſanne podpißanym wucžinjenjom njeje jenož ſa naß a naſch kraj pſchiſchoł kónz wulkich cźežow, ale ſdobom też ſapočzatk noweje doby, kotraž lubi nowe ſałoženje a poſběhnjenje hoſpodarſkeho žiwjenja. Dźakujemy my ßo ſa to Bohu?

Něſchto je nam wěſte, hdyž tak na wſcho ſhladujemy, ſchtož ßo w poßlednich 20 lětach ſta, a ſchtož ßo nětko w poßlednich tydźenjach ſta. To mjenujcy: Cźłowjeſka wola bě hinaſcha hacž to je, ſchtož nětko je, a cźłowjeſke myßle dźěchu druhe pucźe hacž je nětko wſcho ſchło. To ſjewi ßo tola w běhu tych poßlednich lět a też w Lauſanne hiſchcźe, a njeſapomńmy: też w Genfu. Schtóž na ſałožku kſcheſcźijanſkeje wěry ſtejo tak hlada do cžaßa a na to, ſchtož ßo ſta, ſta po zyłej jemi a ſa zyłu jemju, — wono je tola zyła jemja ſe wſchěmi ludami potrjechena! — tón wuſnaje: ſaßo ßo dopjelnja ßłowo widomnje, kotreż ſa wſchě cžaßy nad ludami a nad wſchej jich mudroſcźu ſteji: „Moje myßle njejßu waſche myßle, a waſche pucźe njejßu moje pucźe, praji tón Knjes. Ale tak wjele wyſchſche kaž njebjeßa ßu dyžli jemja, tak ßu też moje pucźe wyſchſche dyžli waſche pucźe a moje myßle dyžli waſche myßle.“ A ſtare prajenje nam pſchińdźe do myßlow: „Boże młyny mlěja pomałku, — mlěja pak cžim drobniſcho!“ Pſchirunaj 1914 a 1932! „My njemóžemy wjacy!“ tuto wuſnacźe njemozy je to, ſchtož lěta 1932 a wucžinjenje w Lauſanne woſnamjenja. A hdyž nětk ſ tuteho powſchitkowneho wuſnacźa zyłeho ßwěta ſa naſch kraj a lud woßebje naſtawa tajke wulke wołóženje, ma naſch lud a kraj pſchede wſchěm wſchu pſchicźinu, ßo pod wſchehomócznu a tola też tak hnadnu ruku Božu pokorjecź a ßo dźakowacź a ßo ſaßo dźakowacź ſ wutrobu, ſ ertom, ſ ruku, ſ zyłym žiwjenjom a ſadźerženjom, t. r. też pſchede wſchěm ſ tym, ſo mamy Bohu tomu Knjeſej też ſa pſchichod dowěru a nadźiju a ſo ßo k njemu modlimy nutrnje a wobſtajnje.

So pak ſ tutym wſchěm niczo cźinicź nima to, ſchtož nětk ſ tak mjenowanym „Tannenbergbund“ runje general Ludendorff a mandźelſka ſaſtupujetaj, haj ſo je to ſtraſchna kaženka ſa naſch lud a jeho pſchichod, to je wěſte. To je runje nětkole jedym ſ němſkich wucženzow, Lipſcźanſki profeßor dr. Hertel, woßebje dopokaſał. A wuſbytk jeho wulzy wuczeneho dźěła je jara poražazy ſa Ludendorffoweje knihi a tak też ſa nju a jeje pſchiwiſk

Hižo to njeje niczo poſběhowaze, ſo ßo wona ſe ßwojimi knihemi ſałoži na franzowſkeho ſpißacźela. A tutomu běchu nimo toho franzowſzy ſnajerjo Indiſkeje dopokaſali, ſo ßu jeho wudawanja wopacźne, haj huſto doſcź njewěrne. Tohodla njeběchu ßo němſzy wucženi hakle ſ nim ſaběrali. Nětk pak to profeßor dr. Hertel cźini, dokelž bě ßebi tuteho Franzowſu runje mandźelſka generala Ludendorffa ſa ſałožk wſała, — a ſa cźo to, ſo by podryła w naſchim tak hižo poraženym a woßłabnjenym ludu ſałožk kſcheſcźijanſkeje wěry, haj, ſo by, kaž ßama praji, Němſku wumohła wot Khryſtußa. A ſchtož je profeßor Hertel nětko wotkrył a woſjewił, je hiſchcźe wjetſche poraženje wobeju, franzowſkeho ſpißacźela a němſkeje ſpißacźelki. Na pſchikład wón dopokaże, ſo je tamny Franzowſa ßebi wſchě indiſke teksty, wo kotrychž wón wudawa, ſo je Biblija wot nich wotpißana, wumyßlił. — Hdyž to pſchecźiwo Bibliji dźe, ßu wſchě ßrědki dowolene, po měnjenju jeje njepſchecźelow! — A teksty, kotreż je namakał, je pſcheměnjał a ſkepßał, a to druhdy tak njelepje, ſo njetrjebaſch wucženz bycź, ſkepßanje ſpóſnacź. A na tohole cźłowjeka ſtožuje ßo Mathilda Ludendorffowa a chze wona ſałožicź nowy ſbožowny pſchichod Němſkeje!! Jenicźki wuſud Lipſcźanſkeho profeßora chzemy tu ſtajicź: „Unzweideutig iſt hier leider nur, daß ſich Frau Dr. von Kemnitz, wie ſo oft mit ihrem Urteil, wie mit der gänzlich aus der Luft gegriffenen Behauptung: Kriſchna habe dieſes Gleichnis — měnjene je pſchirunanje Matth. 20, 1—16 — bereits „4000 Jahre vor der Geburt Jeſu von Nazareth gelehrt“, bis auf die Knochen blamiert; denn um dieſe Zeit gab es in Indien weder Arier, noch einen Kriſchna.

Frau Dr. von Kemnitz je Ludendorffowa; wona chze mjenujcy, kaž je ſnate, dopokaſacź, ſo je Biblija, woßebje też Nowy Sakoń jenož wotpiſk ſ indiſkich knihow. „Kriſchna“ je indiſki wjerch a wojak, a wona chze ſ tamnym Franzowſom dopokaſacź, ſo je tutón „Kriſchna“, kotryž nima žaneje dobreje khwalby. pſchikład a pſchedmjet Jeſuża Khryſtuża. A ſo by to bóle pſchihódne było, je franzowſki ſpißacźel tutomu mjenu „Kriſchna“ to ſa ſtaru indiſku rěcź, kotruž „Sanskrit“ mjenujeny, zyle njemózne mjeno „Jezeus“ pſchiſtajił, t. r. wunamakał a ßo tak ßam jako kažeŕ a wopacźnik woſnamjenił a jeho wotpißowarka nětko też. Sajimawe je też hiſchcźe ſcźěhowaze: Kriſchna je 8. dźěcźo žónſkeje, kiž devaki rěka; Franzowſa ſcźini ſ teho, dokelž wěz hewak njeby trjechiła: „ßyn knježny“. A wěſo, němſka wotpißowarka też.

A tuteho „Franzowſu“ wužiwa nětko „Tannenbergbund“ jako ßwědka pſchecźiwo němſkim wucženzam, kotſiž Indiſku

ſnaja, a pſchecźiwo bohoßtowzam w ſhromadźiſnach, kotreż po ſtach po Nĕmſkej wotnĕwa, a wumjetuje jim nimo teho, ſo lud jebaja! A Ludendorffowy cźaßopiß rosſchĕrja tute jebanſtwo jako wĕrnoſcź! Derje, ſo wucźenz a ſnajeŕ Indiſkeje, kaž dr. Hertelt ßo njekomdźi, jako dokónczny rosßud w tutej wĕzy wuprajicź mjes druhim tole: „Frau Dr. von Kemnitz ſpielt ſich mit dreiſter Miene ihren Leſern gegenüber als Kennerin indiſcher Verhältniſſe, indiſcher Texte auf, während der Fachmann ſofort ſieht, daß ſie auf dieſen Gebieten abſolute Jgnorantin iſt. — Jgnorantin je jena, kotraž niczo njewĕ. — Sie ſelbſt wird dadurch zur gewiſſenloſen Verleumderin . . .“

Wjazy drje ßo dozyka prajicź njemóże. Doßaha pak to, naſch lud wumóz ſ bludow, do kotrychž je tutón „Tannenbergbund“ jich hižo doſcź w ludu ſcźahnył?

Sdobom pak ma tuta ſrudna ſtawiſna ſa naß wſchĕch to napominanje, ßebi Bibliju też pſched wſchĕmi druhimi njepſchitſihanu a njepſchemĕnjenu wukhowacź a ſakhowacź. Jeje ßłowo, Boże ßłowo woſtanje tola hacž do wĕcznoſcźe, a wĕczne žohnowanje ma — a ſ tutym też cźaßne, — ſchtóž na njo twari. Hdźež pak cźłowjekojo pſchemĕnjeja Bibliju a Boże ßłowo, tam njeje ſ tajkim ßłowom wĕczne žohnowanje Boże a tuž też niz cźaßne. My pak nĕtk runje ſa nowy ſapocźatk, kiž ßmĕny po nowych, w Lauſanne wuprajenych wucźinjenjach cźinicź, trjebamy Božeho žohnowanja połnu mĕru, jeli ſo dyrbi ßo nam ſpocźatk a dalſchi poſtup radźicź k žohnowanju a tak k wĕcznemu ſbožu. To pak rĕka: Kóždy mĕj ßo ßam k Bibliji, k Božemu ßłowu domach a w Božim domje a mĕj ßo po Božim ßłowje w zytym žiwjenju. Kóždy! A tak też bóle a bóle ſaßo zyły lud!

Dodacź a pſchiſpomnicź dyrbimy naſchim ßłowam nĕſchto, pohladawſchi do nowinow a ßo dohladawſchi, kak po lĕdy dokonjanym ſkutku mjes khwalenjom a ßławjenjom ßo hižo wſchudźom ſaßo mjerwi ſ hudanjom a ſ ludanjom, ſ hroženjom a bĕdźenjom: „Podpißany“ mjenujzy njeje hiſchcźe „ratificirowany“, t. r.: Njech ßu miniſtrojo też w Lauſanne wucźinjenje podpißali, „krajny ßejm“ abo kaž tuta ſhromadźizna hewak w jenotliwych krajach rĕka, dyrbi pſchipóſnacźe wobſamknycź. Dóniž ßo to wſchudźom njeſtanje, njepłacźi zyłe wulke cźežke wucźinjenje ſ Lauſanne hiſchcźe doſpołnje, a hdyž nĕtko tón abo tamny ßejm wucźinjenje wotpokaže, je ſ zyłym wucźinjenjom nimo!! A ſnowa ßo wſcha hara a ſtaroſcź ſapocźnje, a druha hinaſcha! Po wſchĕm ſdaczu chzedźa ſtaty, kaž Franzowſka a Jendźelſka, wimu tajkeho ſwrócźenja potom na Sjednocźene ſtaty walicź, jeli ſo tute njebyłe jimaj po woli ſ puſchcźenjom wójnſkeho dołha, kotryž pak je ſwjetſcha powójnſki dołh. —

Schto ma to na ßebi? To je pohoń, a to ſchwihazy pohoń wjazy, ſo ßmy my lud, kiž je ßo we wĕrje na Boha ſałożił a nĕtk w dowĕrje na tuteho Boha tu ſteji a ßwĕru ſkutkuje — a ßo wĕrnje modli woßrjedź tajkich rosrißazych rosßudow a w tajkich wulkich ſtrachach. —

Kſchesczijenjo a druſy.

Wukrajna nowina je ßo prózowała ſliczicź wĕrjazych wulkich wĕrywuſnaczow. Wona nĕtko ſcźĕhowaze liczby woſjewja. Wſcho dohromady je na ſemi:
Kſchesczijanow: 630 000 000; Židow: 15 000 000; Mohamedanow: 240 000 000; Buddhiſtow: 130 000 000; Hindow: 230 000 000; Konfuzianow a Taoiſtow: 350 000 000; Schintoiſtow: 35 000 000; Animiſtow: 135 000 000; druhich: 60 000 000.

Pornjo 630 000 000 kſchesczijanow bydli potajkim na ſemi 1 195 000 000 druhich.

Podatym liczbam drje njeje trjeba nĕſchto pſchidacź, mjenam drje tola. Pſchetoż ſchtó ßu kſchesczijenjo — tu ßu wſchĕ kſchesczijanſke wuſnacza do jeneje liczby ſliczene — a Židza a Mohamedanojo a Buddhiſtojo a też Hindojo, to drje kóždy nĕkak wĕ; mjenje ſnate drje je, ſchtó ßu Konfuzianszy, Taoiſtojo, Schintoriſtojo, Animiſtojo. Tohodla tu ſkrótka k tutym mjenam nĕſchto dodamy.

Konfuzius je reformator ſtarokhinſkeje nabożiny. Wón bĕ żiwy 551—478 do Khr. Wón wojowaſche pſchecźiwo pſchiwĕrje, kotraž bĕ ßo ſtraſchnje rosſchĕrika a żadaſche pucź dobrych poczinkow a mĕjeſche myßle bóle ſa to ſemſke hacž ſa to njeſemſke. Jeho Konfuzionismus je nĕſchto poſdźiſcho ſaßo reformatora namakał: Monytſe, tutón bĕ żiwy 371—288 do Khr. Tuta nabożina pak njebĕ ſpokojaza. Tohodla je hacž ßem w Khinje wobſtała ta tak mjenowana Tao-wucźba Jeje wucźeŕ bĕ Laotſe, kiž bĕ nĕſchto prjedy żiwy hacž Konfuzius, tola pak też hiſchcźe w cźaßu tutoho. Wĕra Konfuzianow a Taoiſtow je potajkim khinſka ſtatna nabożina.

Shintoismus abo Schintoismus je hłowna nabożina Japanſkeje. Wona żada ßebi cźeſcźowanje prawótzow.

Animismus je: ßłużba duſchow, je cźeſcźowanje duchow, bojoſcź pſched duchami a ſcherjenjemi. Tuta nabożina namaka ßo abo ſkutkuje ßobu w nabożinach ludow, kotreż, kaž na pſch. w Afrizy, ſ naturu, ſ pſchirodu ſroſcźeny, pſchirodu abo jeje jewjenja jako pſchibohow cźeſcźa.

Naſpomnicź chzemy, ſo je Hinduismus woßebje wĕra wulkeho dźĕła indiſkeho luda, wo kotrymž ßo runje nĕtkle wjele piſche, też wo tym, ſo ßo tam Hinduiſtojo a Mohamedanojo huſto pſcheſcźĕhuja. Mohamedanojo budźa mjes tutymi zuſymi drje najbóle ſnacźi. Sałożeŕ jich wĕry bĕ 622 po Khr. proſeta Mohamed. Buddhiſtojo ßu nam tohorunja ſ Indiſkeje ſnacźi, hdźež ßu woßebje rosſchĕrjeni. Buddha bĕ wokoło 400 do Khr. ſałożeŕ tuteje nabożiny. Roswicźe tuteje nabożiny je runje to wupłodźiło, ſchtož jeje ſałożeŕ nochzyſche: bohabojoſcź. Buddha bĕ atheiſt, t. r. prĕjeſche Boha a wucźeſche pucźowanje duſche a wumoženje pſches ßwoju móz. Jeho pſchiwißowarjo cźeſcźa jeho dźenßa jako boha.

Prjedy podate liczby nam pokaſuja, kelko ma kſchesczijanſka wĕra hiſchcźe dokonjecź, prjedy hacž budźe cźłowjeſtwo ſa Jeſußa dobyte.

Schtoż ſwjeßela.

Guſtav Adolfowe lĕto je tuto lĕto 1932. To je dopóſnała zyle 85lĕtna płókarnicza w Badenſkej. Wona pſchepoda do ſbĕrki 500 hr. a pſchipiſa: „Guſtav Adolf móże to trjebacź.“

Zyrkej a ſtat.

Herrnhutſka Bratrowſka Gmejna ßwjeczi 200lĕtny jubilej ßwojeho miſſionſkeho ſkutkowanja 20.—22. auguſta we Herrnhucźe. Tutón żadny a ważny, ſa zyłe kſchesczijanſtwo ważny ßwjedźeń ſhromadźi wĕſcźe jich wjele pſchecźelow Knjeſoweho miſſionſtwa, też ſ Łużizy, w Herrnhucźe. So bĕ tam w Herrnhucźe njedawno wuſchſchi wubjerk Internationalneje Miſſionſkeje Rady ſhromadźeny, hižo piſſachmy. We njej ßu ſjednocźene wſchĕ evangelſke miſſionſke towaŕſtwa Europy a Ameriki a młode miſſionſke zyrkwje Aſije a Afriki. Pſchitomnych bĕ tam 56 ſaſtupjerjow ſe wſchĕch kónczin ſemje. Pſchedßyda tuteje Rady je D. John Mott ſ Ameriki. Nadrobnje ſe wſchej ßwĕru ßu tam rĕczeli a wuradźowali wo pucźach, kotreż ma miſſionſtwo nĕtkle w tajkim woßebitym cźaßu hicź.

W Sakſkej ſbudźuje ſpodźiwanje, ſo je ßo rosßudźenje wo nowym ſakonju ſa zyrkwine dawanje wotſtorcziło a ſo je tak

ſakſki ßejm ſaßo ſaprajił, hdyž rěkaſche, zyrkwine naležnoſcże rjadowacź. Mjes tym, ſo ſ druhimi ſa nacźiſt wyſchnoſcże rěcžachu ſe ſaſtupjerjemi wyſchnoſcże rěcžnizy ludoweje a nationalſozialiſtiſkeje ſtrony, běchu ſaſtupjerjo ſtatneje partaje a ſozialdemokratojo a kommuniſtojo pſchecźiwo tutomu ſakonjej. Tute tſi ſtrony hłoßowachu potom też pſchecźiwo njemu, a tak bu tuto tak nuſne ſrjadowanje ſaßo njemóžne ſcžinjene a na dalſche wotſtorcžene. A tola dże tu wo to, ſjawny, dawno ſpóſnaty njedoſtatk a brach, kotryž je ſakſki ßejm tehdy w cžaßu po pſchewrócże ſawinował, wotſtronicź, a wo to, runje małym woßadam, kotreż ßu w nuſy, wupucź pſchihotowacź a pomoz pſchinjeſcź, pſchetož tute cžerpja najbóle pod tutym njepſchihódnym ſakonjom. A ſo chzychu pſchecźiwnizy noweho ſakonja ſ tutym t. r. na wiki hicź a k ſchkodże zyrkwje a jeje dobrych ſtarych prawow něſchto wuwikowacź, to pokaże, kak ſmyßleni pſchecźiwo zyrkwi ßu, kak mało na wobſtejnoſcże a nuſy luda a kraja dźiwaja a kak mało też na zyłe khutne wobſtejnoſcże tuteho cžežkeho a rosßudneho cžaßa hladaja. Kſcheſcźijanſzy wolerjo, kotſiž ßo we politiſkim k tutym tſjom partajam licža, a kotſiž ßu ſa nabožinu a wěru w ludu, dokelž wjedźa, ſo ſ tutych žórkow nowe dobre mozy wukhadźeja, a kotſiž ſnaja njerunoſcże a wótroſcże a njedoſtatki nětkle płacźazeho ſakonja, ßu zyle wěſcże ſamoleni ſ tajkimle ſadźerženjom ſtatneje a ſozialdemokratiſkeje partaje. Schtóž ſ kommuniſtiſkej ſtronu dże, tón dyrbi wot wſcheho ſpočzatka wjedźecź, ſo je ßo ßam ſ tym njepſchecźel zyrkwje, nabožiny, wěry ſcžinił — teje nabožiny, w kotrejž tola — ſnajmjeńſcha na wßach, ßwoje dźěcźi wukubłacź da a kotruž ßnadź też ßam jako najdrózſche a njeſhubjene namrěcże a herbſtwo w ßwojej wutrobje khowa. Wſchě druhe ſtrony ſakſkeho ßejma, kaž nationalſozialiſtojo a ludowa ſtrona, kotrejež wjednik D. Hickmann ſakoń woßebje ſaſtupowaſche, ßu we połnym ſrozumjenju wobſtejnoſcźow a cžaßa ſa nacźiſt wyſchnoſcże ſa ſprawne wurunanje hłoßowali.

K **wólbam** piſche das „Evangeliſche Deutſchland“: „Wſchu cžeſcź ludſtwowym, politiſkim, hoſpodarſkim, kulturnym ſaměram, kotraž jim ßłuſcha. My móżemy jenož pſchezo ſaßo jako naſche pſcheßwědcženje to wuprajicź, ſo njemóże ſ pſchichoda, kotryž ßebi njewudobudźemy pod ſakonjemi najhłubſcheho ſ dobrych počzinkow pokhadźazeho ſamołwjenja, žane wěrne žohnowanje ſa lud a ſtat pſchińcź.“

Staropruſka zyrkej. Wólbne dny ſa ſakońſke nowowólby woßadnych ſaſtupjerjow ßu poſtajene. Wolicź budże ßo 12., 13. a 14. novembra. We woſſjewjenju a namołwjenju praji zyrkwina wyſchnoſcź k tutym wólbam: „.... My wočzakujemy wot wſchitkich, kotſiž maja pſchi pſchihotowanju a we wjedniſtwje wólby něſchto cžinicź, ſo ßo zyle wězownje a njeſtronſzy ſadźerža.“

Katolſka zyrkej chze, kaž cžitamy, nowy dogma, nowu krutu zyrkwinſku ſaßadu, woſſjewicź, ſ kotrejž dyrbi napołożene bycź, wěricź: Też cžěło ßwj. Marije je hižo do njebjes wſate. Njeje trjebało pſchetłacź, kaž ßo to ſ druhimi ſtanje. — Loni bě hižo 8 kardinalow a 230 biſkopow ſa tule wucžbu, ſwjetſcha też wſchě wulke zyrkwinſke ſhromadźiſny. — A je Biblija ſa to? Po evangelſku rěka to: Sbóžnikej Jeſußej Khryſtußej cžeſcź bracź a cžłowjekej Mariji pſchipołożicź a napołożicź wěrjazym nowy pſchah, kotryž myßl cžłowjekow wutwori.

Kommuniſtiſzy pioněrojo dźěłaja po ruſkim pſchikładze na pſch. też mjes dźěcźimi w Barlinje. Na měſtnach, kotreż ßu dźěcźom ſa hrajkanje pſchipokaſane, ſjewichu ßo w poßlednim cžaßu tſjo hólzy, něhdże 8 hacž 10 lět ſtari; běchu wobleczeni módru koſchlu ſ cžerwjenym ſchlipßom, a mějachu ſnamješchko internationalneje dźěłacźerſkeje pomozy. Woni hromadźachu cžrjódy dźěcźi, ſpěwachu kommuniſtiſke ſpěwy a hrajachu kommuniſtiſke hry. S jenej ſ tutych buchu duchowni wußměſchowani. — Saßo druhdże bu w Barlinje ſwěſcźene, ſo wotpóßłanz kommuniſtow Boże ßłużby ſa dźěcźi wopytuje; wón ßo wjele praſcheſche, ßam pak njewotmolwjeſche. — W połnóznym dźělu Barlina wobſtaraja nětk dźěcźi to dźěło, kotreż mějachu prjedy wotdźěle maſarjow dokonjecź: Dźěcźi maſaja a pißaju tam na Boże domy ſ pißanej krydu hanjaze a druhe ßłowa.

W Němſko-Awſtriſkej je w lěcże 1931 na 3724 woßobow k evangelſkej zyrkwi pſcheſtupiło a w Němſko-Awſtriſtej a we němſkich woßadach Cžěſkeje, Morawſkeje a Schleſyſkeje wſcho hromadźe 9249 woßobow. Do wójny bě tuta licžba ſa tehdy zyłu Awſtriſku 6700 woßobow w tym lěcże, w kotrymž bě najwjetſcha.

W **Schpaniſkej** chze ßwobodnoſmyßlene knježeŕſtwo ſawjeſcź zivilne ſwjaſanje mandźelſtwa, dokelž nochze wjazy zyrkwinſke ſwěrowanje pſchipóſnawacź.

Italſka ma po poßlednim ludliczenju 82 500 proteſtantow. S tutych ßłuſcha jich najwjazy do evangelſkeje zyrkwje Waldenſiſkich. Romſko-katoliſkich je jich tam 41 060 963 a Židow 47 493. So ßu bjes nabožiny, je jich 17 493 ſapißało.

Ruſka wuſnawa, ſo tam nabožina pſchezo hiſchcże morwa njeje a ſo pſchezo hiſchcże dźěłacźerjow wot praweho pucźa wabi. Tohodla rjaduje Ruſka też pſchi pſchewjedźenju ßwojeho druheho pjecźlětneho plana wojowanje pſchecźiwo nabožinje. Woßebje dyrbi nowinaŕſtwo w tutym wojowanju wyſchnoſcź podpjeracź a jej pomhacź, 5 000 000 ßylnu armeju bjesbóžnych ſeſtajecź. Wſchěm cžaßopißam a nowinam ma ßo macźiſna podawacź, kotraž ßo ſa tajke bjesbóžne wojowanje hodźi.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Nowe ßerbſke ſpěwaŕſke. Kaž bě tydźenja hižo ſ rozprawy wo ſeńdźenju Hłowneje Sserbſkeje Prědaŕſkeje Konferenzy wucžitacź, ßu ßo płacźiſny ſa nowe ßerbſke ſpěwaŕſke ponižike. Wot nětk hacž na dalſche mamy ſa nje ſcźěhowaze płacźiſny płacźicź: Sa jednore: 3,00 hr., ſa jednore ſ płatowym khribjetom 3,50 hr., ſa ßrěnje, lěpſche ſe ſłotym rěſkom 5,75 hr., a hdyž maja ſamkcžk, 6,25 hr., a ſkóncžnje ſa dobre kožane ſe ſłotym rěſkom 9,00 hr., a hdyž maja ſamkcžk, 9,50 hr. Tute ponižene płacźiſny ßu ßo poſtajike, hacžrunje běchu naſche ßerbſke ſpěwaŕſke pornjo němſkim tunje. Nětk ßu hiſchcże tuńſche. To nawabi tola zyle wěſcże tych, kiž ßo hiſchcże komdźachu, nowe kupicź, ſo ßebi nowe ßerbſke ſpěwaŕſke kupja. Tute ponižene płacźiſny móżachu ßo jenož „hacž na dalſche“ poſtajicź. Kak bórſy ßo ſaßo pſcheměnja, njehodźi ßo prajicź. Sserbſke ſpěwaŕſke doſtanjeſch pſchedewſchěm w Ssmolerjez knihaŕni, tola też tam, hdźež běchu hacž ßem hižo na pſchedań; też woßadny faraŕ je wěſcże wobſtara. Ssmolerjez knihaŕnja ma tohorunja też kóždu druhu ßerbſku knihu na pſchedań a wobſtara tohorunja wſchě němſke a druhorěcžne knihi, cžaßopißy, nowiny atd. —

S **Budyſchinka** runje ſhonichmy, ſo je ſenior ßerbſkich duchownych, k. faraŕ Mróſak, cžežko khory. My pſchejemy jemu, kiž je ßměł pſched krótkim ßwój 60lětny ſaſtojnſki jubilej ßwjecźicź, dobre polěpſchenje a wotkhorjenje.

Liſtowanje: R. w R. ſa 9. a 10. po Trojizy.

Samotwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Nožacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pjenježkow.

Čišło 30

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje 24. julija 1932 Bautzen

9. njedźela po ßwjatej Trojizy.

1. Pětra 4, 8—11.

Dźenßa ßwj. Pětr k nam rěčži, kotremuž bě Knjes nadawk dał, młodu kſcheſcźijanſku woßadu, ßwoje wowzy, paſcź. Tohodla maja jeho ßłowa też ſa naß woßebitu ważnoſcź. Schtoż ßwj. Pětr nam dźenßa praji, je ſtary ſałožk kſcheſcźianſtwa: ſtrózbnoſcź, modlitwa a luboſcź. Wobhladajmy ßej to wſchitko dźenßa a praſchajmy ßo, ſwotkel doſtanjemy móz, to wſcho wuwjeſcź a dźerżecź.

Budźće ſtrózbni! Tuto napominanje, wſcho ſměrom najprjedy pſchemyßlicź a rosmyßlicź, niczo njepſchekhwatacź a niczo pſchehnacź, je prajene, kaž woßebje ſa naſch cźaß, ſa naſche dny. Hdyž ſkoro kóždy dźeń nětk w nowinach cźitamy, ſo ßu tam a ßem w naſchim kraju krwawne njeměry, to drje na tuto napominanje myßlimy. Tam ſtrózbnoſcź njenamakamy. Żadyn dźiw to njeje, dokelž ßu ludźo najwažniſche, hladanje na wſchěm wottyknjeny kónz ſabyli, dokelž Boži raj njepytaja, ale myßla, ſo je mózno, tu na ſemi dopjelnjenje wſchěch pſchecźow a wſcho ſbožo namakacź. Wſcho mamy ſa Boże kraleſtwo cźinicź, to my, hdyž ſtrózbnoſcź njenamakamy. Żadyn dźiw to jeje, dokelž ßu ludźo najwažniſche, hladanje na wſchěm wottyknjeny kónz ſabyli, dokelž Boži raj njepytaja, ale myßla, ſo je mózno, tu na ſemi dopjelnjenje wſchěch pſchecźow a wſcho ſbožo namakacź. Wſcho mamy ſa Boże kraleſtwo cźinicź, to my, hdyž chzemy kſcheſcźijenjo bycź, ženje njeßměmy ſabycź. Tak móżemy też my, hdyž ßmy ſtrózbni a po ßłowach ßwj. Pětra cźinimy, pſchinoſchowacź, ſo ſaßo měr budźe. Hdyž nichtó wjazy njecha Božu wolu dźerżecź, to tola my ju dźerżmy ßrjedź njewěrjazeje hromady; njewſdajmy ßo naſcheho ſboża ſachodnych cźaßnych wězow a prózowanjow dla; budźmy ſtrózbni!

Cźłowjek, kiž na tutón ſaměr ßwojeho žiwjenja hlada, ma wěſcźe žedźenje ſa tym, bycź hromadźe ſ Bohom; wón naſtaja ßwoje myßle jenoż na njebjeſke, wěcźne, bójſke. Wón wě, ſo wěſtoſcź Božeje hnady pſchezo ſnowa wot Boha ßameho doſta, hdyž ßo ßwěrnje k njemu modli. Duž ſtražujcźe ke modlitwam! W modlitwje namakamy ſwiſk ſ Bohom, rěčžimy ſ nim, cźerpamy ſ połnoſcźe jeho mozy. Hdyž ßo modlimy, ßo naſche pſchecźa a naſcha wola wucźiſcźa wot wſcheje njeſtrózbnoſcźe a njeprawdoſcźe a ßo bóle a bóle pſchiměrja Božej cźiſtej woli; pſchetoż ſchtoż wot njeho proßymy, dyrbi bycź k jeho cźeſcźi. Tak ßo dźeje a bóle idealej pſchibližujemy, tak też namakamy ßami měr a pokoj, tak budźemy hotowi po Božej woli tu na ſemi ſa jeho kraleſtwo dźěłacź. Duž ſtražujcźe k modlitwam!

Pſchede wſchitkimi wězami pak mějcźe mjes ßobu ßylnu luboſcź! S tutym napominanjom ßwj. Pětra wſcho wobſamknje. Wón to napoßledk praji, dokelž je ſa žiwjenje cźłowjekow mjes ßobu najwažniſche a dokelž njeje bjes prěnjeho a druheho dozpěcź. Ssylnu luboſcź dyrbimy měcź! Niz jenoż tajku wſchědnu, ale wurjadnu! W tajkej luboſcźi ßo Boże kaſnje dopjelnja; tajka luboſcź pſchikryje woprawdźe hrěchow hromadu, dokelž naß hromadźe pſchinjeße, hrěch pak cźłowjekow dźěli. Tak leži w tajkej luboſcźi ßobu też pokuta ſa to a tamne. Běchmy prjedy prajili, ſo tajku luboſcź bjes ſtrózbnoſcźe a modlitwy njemóżemy dozpěcź, dyrbimy nětk hiſchcźe pſchiſtajecź, ſo naſcha modlitwa njeje prawa była, hdyž ſ njeje njepſchińdźe a wuroſcźe potom luboſcź. Snamjenja tajkeje luboſcźe ßu tele, kotreż ßwj. Pětr tu pokaſa. A to wſcho napoßledk ſaßo jenoż Božedla a k jeho cźeſcźi! Haj, ſo by we wſchěch wězach Bóh khwaleny byk pſches Jeſom Khryſta!

W o t n j e h o pſchińdźe nam móz k wſchemu, też k temu, ſchtoż ßmy dźenß rospominali. Wón je ſapočžatk a kónz naſcheje wěry, tak też ſapočžatk a wottyknjeny kónz naſcheje

modlitwy, naſcheje luboſcze. Bjes njeho njebychmy ßo k Bohu modlicź móhli; jeho dla Bóh nam naſchu próſtwu dopjelni. Tuž chzemy ßo, tuto napominanje pſchezo ſnowa do ßwěta — a to runje dźenßa — wołamy, na nim natwaricź; pſchetož njeje w žanym druhim ſbožo cźlowjekam date. Potom, toho ßmy zyle wěſcźi, nowy lěpſchi cźaß ſa naß pſchińdźe. Wón njech je we wſchěch wězach khwaleny, jemu budź cześcź a móz wot wěcźnoſcze hacź do wěcźnoſcze! Hamjeń.

A Bóh ſtwori cźlowjeka ßebi k podobnoſcźi.

Sswojoh' ſtworicźela khwala,
Hlajcze, wſchitke ſtworjenja,
Sslónzo, hwěſdy wot naſdala,
Kaž najmjeńſcha roſtlina.
Kóžde jow na ßwojim měſcze,
Naſchoh' Boha mudroſcź cześcźi.
Lěcźo, ſyma, dźeń a nóz,
Přěduja joh' wſchehomóz.

Ja pak praju w ponižnoſcźi:
Wot Boha jow wjazy mam;
Sczinjeni jom' k podobnoſcźi,
Je wón dał nam cźlowjekam
Duſchu njeßmjertnu do cźěła,
So by wěcźnje jeho była.
Tak je runje naß Bóh tu
Stworił, k wěcźnom' žiwjenju.

My wot Boha tudy mamy
Wſchak też ducha ßwobodu
A, ſo pucź k njom' namakamy,
Roſum k prawom' póſnacźu.
Sa wſcho, ſchtož naſch Knjes nam ſkicźi,
Ssmy pak tola ſamołwicźi;
Dyrbimy joh' kubła tu
Hladacź ſe wſchej ßwěrnoſcźu.

Ssmy pak mało kedźbu wſali
Tajku wulku doſtojnoſcź,
S hrěchami ßmy womaſali
We naß Božu podobnoſcź.
Skaženja pucź dźěchmy ßami,
Slě by wěcźnje ſtało ſ nami,
Njeby luboſcź njebjeſka
Sso nad nami ßmiliła.

So by Wótz wſchu winu wodał
Tym, kiž hnadu pytaju,
Je jow Jeſuß Khryſtuß podał
Ssam ßo ſa naß k woporu.
Duſcha ſ jaſtwa wuwjedźena,
S Khryſta krwju jow ſapłacźena,
Nima prjedy pokoja,
Doniž Boha njenam'ka.

Potom njech wjelk hroſnje wuje,
Wumožena wowcžiczka,
Kak ta ſbožowna ßo cžuje
W rukach ßwěrnoh' paſtyrja.
Sswětni njeſpósnaja ſboże,
Kajkež maju dźěcźi Boże.
Duch jich ſe wſchoh' ropota
Knjebjeßam ßo poſběha.

H. B.

Błyſk a hrimanje naß traſchi.

Tydźeń po 7. njedźeli po Sswj. Trojizy tutoho lěta 1932 je ßo ßam ſapißał mjes ſtruchłe a ſtyſkne dny naſcheje Lužizy. Pſched 52 lětami, w lěcźe 1880, bu Lužiza, a to ſdźěła ßamßne dźěle krajiny, też tak cźežko ſ Božim njewjedrom a ſ wulkej wodu domachpytana kaž w tutych ſańdźenych dnjach. Tola tón ras bu wobſchěrniſchi dźěl krajiny potrjecheny. Wot Wósborka cźehnje ßo pſches Maleczizy, Noßacźizy, Trußyzy, Jama, Luwocźizy, Hłuſchinu a druhe wßy ſchěroka ßmuha krajiny, nimo Lubija dale k połodnju, w kotrejž wobydlerjo tyſchneho doſcź naſhonichu: ſchtwórtk, 14. julija, popołdnju a hacž do wjeczora a do nozy traſchachu ßylne hrimanja, ſ kotrychž błyſk bijeſche, a ßylne deſchcźe a wulka woda, a pjatk po tym linychu ßo na hona n. pſch. wyſche Noßacźiz a Trußyz, a druhdźe ſliwki, kotrež hiſchcźe wjetſchu wodu pſchiwalichu. Straſchniſcho hacž w tutym połnóznym dźělu domachpytaneje krajiny, kotraž je też dale Wósborka pſchi żeleſnizy a Lubijſkej wodźe ſchkodowała, kaž na pſch. Bart a Rakojdy, ßu ſchtwórtk njewjedra, woßebje pak wulke wody ſakhadźałe w połodniſchim dźělu, tam něhdźe, hdźež buchu pſched 52 lětami też potrjecheni. Mjena kaž Biſkopizy, Kamjeniza, Rózany, Jěrkezy, Habrachcźizy ßu mjena měſtnow wulkeho ſtracha a ßuroweje wodoweje nuſy. Rostorhane twarjenja, ſniczene ſahrody, łuki, pola, ſkónzowane pucźe a dróhi ßwědcża wo tym a też ſhubjeny ſkót a ſniczena nadoba.

A też ſpalene twarjenja woſnamjenjeja pucź, kotryž je ſahubjaze njewjedro cźahnyło, tak hnydom w Noßacźiczanſkim knježim dworje knjeſa ryczérkublerja Krawſy, hdźež Boże njewjedro, kotrež hodźiny dołho naß traſcheſche a bijeſche, twarjenje ſapali a wupali, a na poßledku też hiſchcźe druhu wulku bróžeń ſapali, kotruž pak mózachu wukhowacź, dokelž bě ſwjetſcha próſdna a pomoz hnydom tu. A bróžnje ſapali Boże njewjedro też na połodniſchim boku domachpytaneje krajiny.

A na polach — kajki to na wjele měſtnach napohlad! Pſchi Lubijſko—Wósborſkej żeleſnizy wotnjeße woda ſ jecźniſchcźa mnoho poßyczeneho jecźmjenja Noßacźiczanſkeho dwora; podobnje poczérpi Luwowſki dwór a druſy ratarjo tam a jow. A w hornich wßach, kajki napohlad! —

To ßu jenož někotre pokaſki ſ domachpytaneje krajiny. Jeje mjeſy nochzychmy a njemózachmy wobmjeſowacź kaž też niz wſcho ſapißacź. Ale to hižo doßaha, ſo też kóždy, kiž tu njebě, wě, ſo je ſtawiſna Lužizy wo ſtyſknu ſtawiſnu wobohacźena.

A kaž ſ nowinow ßebi wucźitachmy, ßu też dale po Sakſkej, po Němſkej, po Europje a drje też druhdźe po ſemi njewjedra a wody ſakhadźałe.

Schto chzemy my cźlowjekojo do toho prajicź? — Niczo! Lěpje je, ſo ßebi k tomu wſchemu něſchto doprajicź damy. Pſchetož cźlowjeſke prajenje budźe ſtajnje něſchto njezyłe, njedoßahaze. A wot koho damy ßebi něſchto prajicź? Bot Božeho ßłowa. A to hnydom tuto: „O krajo, krajo, krajo! Sſłyſch ßłowo toho Knjeſa!“ A kotre? Kóžde, kiž ſ Božeho erta wuńdźe! Tak: „Moje myßle njejßu waſche myßle, a waſche pucźe njejßu moje pucźe. Ale tak wjele wyſche kaž njebjeßa ßu dyžli ſemja, tak ßu też moje pucźe wyſche dyžli waſche pucźe a moje myßle dyžli waſche myßle.“ Jeſ. 55, 8, 9.

A hdyž na to jene ſpominamy, ſo bu pſchi tutym cźežkim a tyſchnym podeńdźenju drje wſchudźom cźłowjeſke žiwjenje wukhowane, hacžrunjež wody torhachu a mjetachu, budźemy ßo chzycź ßami wot ßo dźakowacź Bohu tomu Knjeſej. A najlěpje

budźe ßo tuto dźakowanje radźicź tomu, kiž je też cźinił we wſchej nuſy próſtwu a dobroproſchenje. A kak wjele wjeßelſchi bduźeja ßo dźakowacź wſchitzy cźi, kiž njebuchu tak traſcheni a ſchkodowani. A wſchudźom pſchiſamknje ßo dźaknemu kěrluſchej dźakny ſkutk: my pomhamy, dokhož móźemy a mamy, tym, kiž ßu hiſchcźe we wjetſchej nuſy a khudobje a ſrudobje!

Tak damy ßebi doprajicź ßłowo Boże a ßmy jeho cźinjerjo: „Wokaj ßo ke mni w cźaßu teje nuſy, dha chzu ja cźe wumóz a ty dyrbiſch mje khwalicź.“ Pſ. 50, 15.

A chze=li nam něchtó wſacź tutu wolu, ßo dźakowacź, a tak naſchu wěru a dowěru do Boha, tehdy dyrbimy ſ Božim ßłowom: „Dha wſchak woſtanu ja pſchezo pſchi tebi; pſchetož ty dźerźiſch mje ſa moju prawu ruku! Ty wjedźeſch mje po ßwojej radźe, hacź mi runje cźěło a duſcha ſawutlitej, dha wſchak ty ßy, Božo, mój wutrobny troſcht a mój dźěl! — Pſ. 73, 23—26.

A hdyž chzedźa, hacźrunjeź tola ani jeniczkeho dnja njepſchewidźa, ſkorźicź: „Naſche žně ßu ſniczene“, njemudrujemy my hakle ßobu, ale damy Božemu ßłowu rěczecź: „Tak dokho hacź ſemja budźe ſtacź, njedyrbi pſcheſtacź ßyw a žně, mjerſnjenje a cźopłota, lěcźo a ſyma, dźeń a nóz.“

A hdyž chze pſchi wſchěm tajkim bojoſcź a dwělowanje na naß, njewobaramy ßo ſ cźłowěſkim ßłowom, damy Božemu ßłowu wobaracź: „Bóh je naſcha nadźija a ßylnoſcź, ta pomoz w tych wulkich nuſach, kotreż naß ßu ſajake. Tohodla my ßo njebojimy, hdy by runje ßo ſemja powrócźiła a hory ßo ßrjedźa do morja podnuriłe. — Pſ. 46, 23.

A hdyž naſch dalſchi pucź naß dyrbjał ſaßo wjeſcź pſches wulke wody a ſ wohnjemi naß traſchicź, — Boże ßłowo, t. r. Bóh praji: „Njeboj ßo, pſchetož ja ßym cźe wumohł; ja ßym cźe ſ twojim mjenom wołał, ty ßy mój! Pſchetož hdyž ty pſches wodu póńdźeſch, budu ja ſ tobu, ſo tebje žołmy njepotepja; a hdyž ty pſches woheń póńdźeſch, ßo njeſpaliſch a płomjo tebje njeſapali.“ — Jeſ. 43, 1, 2.

A ſo njebychmy njemudri ſ tutoho cźaßa ſchli, w kotrymž mamy telko wuknycź, praji Boże ßłowo: „Woblekajcźe ßo poniżnoſcź; pſchetož Bóh napſchecźiwo ſteji hordym, ale poniżnym dawa wón hnadu. Tohodla ponižujcźe ßo pod Božu móznu ruku, ſo by wón waß powyſchił we ßwojim cźaßu.“

„Tohodla“, tak woła Boże ßłowo, „njecźišńcźe waſche dowěrjenje precź, kotreż ma wulke ſapałcźenje.“ Ně: „Wſchitku waſchu ſtaroſcź cźišńcźe na njeho, pſchetož wón ßo ſa waß ſtara.“ — 1. Pětra 5, 5—7.

Hdyž ßebi damy tole wſcho tak wot Božeho ßłowa doprajicź, a hdyž jo cźinimy — haj a hdyž jo cźinimy, budźemy pſchi wſchej khudobje bohacźi. A to chze tola kóždy. Tuž pak budź tola też kóždy cźinjeŕ tajkeho ßłowa Božeho. Hdyž ßo mamy ſ cźłowěſkej mudroſcźu, mozu, ßylnoſcźu, ßo huſto ſjebamy. Se ßłowom Božim niz, nihdy niz: wono woſtanje do wěcźnoſcźe!

Ssylnoſcź dawa jeniczźy wěra.

„Der Deutſche Evangeliſche Kirchenausſchuß“ — to je ſaſtupjeŕſtwo wſchěch evangelſkich zyrkwjow Němſkeje — je ßo we ßwojim poßlednim poßedźenju ſaběrał ſe ſwonkownej a ſnutskownej nuſu naſcheho luda, kotraž pſchezo hiſchcźe pſchibywa. Jednanja ſjewichu, kak jara ßo zyrkwje ſtaraja ſa lud a w kak wulkej ſtaroſcźi ßu tutych nuſow dla, haj zyłeho luda dla, a ſo chzedźa wſchě ßwoje mozy a ßrědki nałožecź, ludej wupomhacź ſ tutych nuſow. Wubjerk wobſamkny tohodla też ßłowo ſa ſjawnoſcź, kotreż tu podamy:

Naſch lud a ſ nim zyły ßwět cźerpi najwjetſchu nuſu. Wuſtrowjenje njemóże pſchińcź, dokelž je wójna jara wjele hoſpodarſkeho kubła ſniczżiła, dokelž ßu cźeże jara wulke, kiž ßu ludam, pſchede wſchěm naſchemu wumozowanemu němſkemu ludej napołożene, dokelž ßu krajiny, kotreż běchu ſe ßwojim hoſpodarſtwom zyłki, ſ njepſchihódnymi mjeſami rostorhane, dokelž je hoſpodarjenje zyłeho ßwěta wuwjaſane, dokelž je zyłe politiſke połoženje njewěſte a dokelž knježi hłuboka njedowěra. Roshorjenje a ſadwělowanje pſchezo bóle pſchibywa. Žiwjenje pak, kotreż nima dźěła a nadawka, ſhubi wſcheho ſmyßła. Strach tu je, ſo ßo ßwět ſcźini chaos.

Najhłubſche žórła nuſy njejßu hoſpodarſke, ale duchowne. Sswět pod hidu a knježiwoſcźu, njeprawdu a njewěrnoſcźu cźerpi.

Zyrkej žada dowěrne ſhromadne dźěło w ßamßnym ludu a mjes ludami, wěrnu prawdu, niz jenož na wocźi, ſkutki, niz njeplódne jednanja.

Hdyž njechamy we wojowanju ſ nuſu a ſ hrěchom podležecź, dyrbi póßelſtwo wot Jeſußa Khryſtußa ſkutkowacź. Ssylnoſcź dawa jeniczźy ta wěra, ſo nad nami njeknježi njeroſumny dóńt, ale ſo nad nami knježi Bóh. Jemu ßmy my ſe wſchěm, ſchtož cźinimy abo njecźinimy, ſamołwicźi. Kóždy jenotliwy dyrbi pomhacź, dyrbi nuſy wobaracź. Wopory dyrbja ßo wot wſchitkich žadacź. Dźakowni ſpominamy na wulku luboſcź, kotraž ßo w tutych cźaßach nuſy ſjewi. Ale kſcheſcźijanſka luboſcź njeßmě wuſtacź. Kotſiž na toho Knjeſa cźakaju, doſtanu nowu móz.“

Žně.

Nabojeni ßu ratarjo do žnjow ſchli. Njewjedra a deſchcźe ßu pſchejara traſchiłe — pola naß. Druhdźe ßu pobrachowałe, tak na pſchikład w Pomorſkej. Swjetſcha ſměja hižo ſe ßycźenjom wjele dźěła a prózy; pſchetož žito leži, haj je ßamo ſawjercźane. Maſchiny njebudźeja ratarja móz tak podpjeracź kaž druhe lěta.

To wſcho njeje niczo ſwjeßelaze a troſchtowaze. Tohodla pak tu też njeje niczo, ſo dyrbjał ſadwělowacź. Kaž je ratař — abo njejßy Ty to cźinił — wußywał w Božim mjenje wußyw a jón do Božeje ruki dał, tak wón też daj žně a žnjeńſke dźěło do Božeje ruki. Wona je ta wſchehomózna a ta wſchehohnadna. Tak ſměje pſchi ßwojim cźežkim dźěle nadźiju a dowěru.

S kěrluſcherjom wuſnawajmy a po tutym wuſnacźu ßo mějmy.

My na Tebje ßo ſpuſchcźamy,
Sjeŕ Ty nam ßwoju hnadu.
Ty derje wěſch, ſchto trjebamy,
Kiž knježiſch ſ wěcźnej radu.
A požohnuj naſch cyły kraj
A dobry, płódny cźaß nam daj;
Tuž chzemy Tebje khwalicź.

Kěrluſch 582.

Bóh je žiwy.

W naſchim cźaßu nochze nichtón wjazy widźecź dźiwow. A tola, wone tu ßu, tu ßu wſchudźom.

Schtož ſtaj němſkaj lěkarjej 6 njedźel dokho w Awſtraliji naſhoniłoj, naſhoniłoj woßebje, jako běſchtaj ßo wuſtataj lehnyłoj wumrěcź, to je dźiw, wulki Boži dźiw.

A ſchtóž to nochze pſchidacź, tón daj ßebi wot njeju do ßwědomnja ſapißacź jeju wuſnacźe we wokomiku wumóženja: „Bóh je žiwy!“

Tuto podeńdźenje runje w naſchim cžaßu, je hódne, jo hiſchcźe woßebje rospominacź. To chzemy też bórſy.

Dźenßa jenoż hiſchcźe naſpomnimy druhe podobne dźiwne naſhonjenje, kotryż je cžinił pólſki lěkař. Dźewjecź dnjow bu po morju wokoło honjeny a mjetany — a ſkóncžnje tola wumóženy!

A ſajimaze dyrbi to nětkle też bycź, wobkedźbowacź, ſchto ßwobodnoſmyßleni a njewěrjazy ſapocžnu ſ wuſnacźom wumóženeju lěkarjow: „Bóh je žiwy!“

Sa naß je to wſcho wobkrucźenje wjazy ſa tu wěſtoſcź: Bóh je pſchi naß tudy!

Radio a Boža ßłużba.

Wjele je jich ſa to, ſo radio też Boże ßłużby ſcźele, a wjele je pſchecźiwo tomu, ſo radio to cžini. So ßu pſchecźiwnizy a liwzy pſchecźiwo tomu, to nikoho njedźiwa. Ale wono je jich, abo lěpje prajimy, wono bě jich wjele dobrych kſcheſcźijanow pſchecźiwo tomu. Telko, kaž pſchi ſpocžatku, jich to wjazy njeje.

Woni ßo bojachu, ſo radio potom kſcheſcźijanow wot Bożeho domu a wot Bożeje ßłużby w nim wotdźerżuje. To je też tak było a to je też nětkle hiſchcźe tak, ſo tón, kiž ßebi runje radio kupi, huſto domach woſtanje a Božu ßłużbu domach ßłyſchi. Ale wono ßo bóle a bóle jewi, ſo je to jenoż prěni cžaß tak, ſnajmjeńſcha pola tych, kiž maja dozwła wěrneho požadanja po Božej ßłużbje, po tym, ſchtož Boża ßłużba w Božim domje je; haj, wono ßo jewi, ſo radio ſe ßwojimi Božimi ßłużbami we woliwknjenych a ſaßypanych wutrobach budźi dopomnjenja na rjane Boże ßłużby dźěcźazych lět abo na druhe, a tak ſaßo pohnuwa k tomu, ſo Boże ßłużby w Božim domje ßobu ßwjecźa. A niz jenoż tajkich, kiž ßu do Bożeho doma khodźili, nawabi radio, ale też tak někotreho druheho, kotryż ßo pak w liwkoſcźi pak w lěnjoſcźi pak bjes myßlow pak pod někajkim ßwětnym wliwom Bożeho doma ſdalowaſche.

Sdyla ßu cźi prawo wobkhowali, kiž ßu ſa Boże ßłużby w radiju wuſtupowali, na to pokaſujo, ſo woſtanje też ta najrjeńſcha Boża ßłużba w radiju tola jenoż we wěſtym ſmyßle „Erſatz“, ſnajmjeńſcha ſa ſtroweho, kiž móże do Bożeho domu hicź. Radio pak wukonja wulku a dobru ßłużbu tam pſchede wſchěm, hdźež ßu khori a bědni, a dale pola tych, kiž dyrbja hoſpodarſkich a druhich wobſtejnoſcźow dla domach woſtacź, a dale wſchudźom tam, hdźež ſaſtojnſtwa dla, na pſchikład na ſtražach pſchi morju abo w horach, njemóżeja kemſchi hicź, abo tam, hdźež, na pſchikład w horach, w ſymſkim cžaßu njeje móżno, hacž k Bożemu domej dóńcź.

Boża ßłużba woßrjedź ſhromadźeneje nutrneje woßady we Božim domje je nſchto a woſtanje něſchto, ſchtož też najlěpſcha poſkicźeńka w radiju njemóże narunacź, też niz, byrnjež to tón abo tamny wudawał. Tajkemu njeje hiſchcźe wutrobne a duſchine ſapſchijecźe wotucźiło ſa to, ſchtož je tajke ſhromadne ßłużenje Bohu w jeho ßwjatnizy, kotreż njemóżemy parowacź, do kotrehož naß pſchede wſchěm wabi, nuſuje też tutón zły cžaß. Cžim bóle ſchtó tutón naſch cžaß a jeho brachi a ſtrachi, jeho nuſu a ſrudobu a khudobu ſpóſnawa, cžim bóle budźe ßo wabjeny a cźehnjeny cźucź do Bożeho doma, do ſhromadneho ßłużenja pſched Bohom w Božim domje. —

Wěſcźe drje jich wjele ſajimuje to, ſchtož katolikojo a katolſka zyrkej wo tutej wězy měni a praji. Tohodla pſchiſtajimy tu, ſchtož „Katolſki Poßoł“ njedawno piſaſche:

„Franziſkan P. Helmut Freytag piſche, ſo ßwjata zyrkej njemóże ženje do toho ſwolicź, ſo wěriwi njedźelſku Božu mſchu jenoż pſches radio ßłyſcha — měnjo, ſo ſ tym hižo zyrwinſku kaſnju dopjelnja. A byrnjež w fotografiji ßwj. ſkutk ßobu widźeli, to njedoßaha. Měſchnik a lud dyrbitej ſhromadnje wopor nowemu ſakonja Bohu pſchinjeſcź. W prěnich lětſtotkach kſcheſcźanſtwa ßu też wſchitzy wěriwi ſdobom ßwjate woprawjenje doſtawali. A dźenßa dyrbimy ßo k tutym praſtarym nałožkam wrócźicź. To bamžojo ßebi raſnje pſcheja. Poßłuchajmy rad na jich hłóß!“

Zyrkej a ſtat.

Pruſki ßejm ma mjes ßwojimi ſapóßłanzami 57 kommuniſtow; wſchitzy ßu bjes naboženy. Tuž hižo kóždy, kiž hiſchcźe kſcheſcźijan rěka, wě, koho na žadyn pad njewoli. Ale, ale, hdyž nětk dale hladaſch, ſhoniſch, ſo je ji chmjes 93 ſozialdemokratiſkimi póßłanzami jenoż 14, kiž maja někajkeho wěrywuſnacźa. A to je jich 11 evangelſkich, 2 katolſkaj a 1 Žid. Zentrum ma 67 ſapóßłanzow, wſchitzy ßu romſko-katolſkeje wěry. Mjes 31 němſkonazionalnymi je jich 27 evangelſkich a 4 katolſkich. Mjes nazionalnymi ſozialiſtami je jich 27 katolſkich, wſchitzy druſy ßu Evangelſzy, a wſchitzy druſy ſapóßłanzy běrgarſkich ſtron ßu też evangelſzy. Tutón runje wudaty ſapiſk je runje w prawym cžaßu do wólbow wuſchoł. Schtóż je ſa naboženu, ſa zyrkej, tón namaka w nim hižo wſchelakeho, ſchtož jemu pomha, ßo rosßudźicź. A ſchtóż je evangelſki, tón wě ßebi nětk też hižo kuſk pomhacź.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Wólby. Kaž „Katolſki Poßoł“ woſjewja a też hewak ßłyſchimy, je ßo politiſke wjedniſtwo katolſkich Serbow — to je politiſki wubjerk towaŕſtwa ßwj. Zyrilla a Methoda — rosßudźiło, ſa katolſkich Serbow ſaßo ſtaru wólbnu parolu prjedawſchich cžaßow wudacź: wolcźe zentrum! Zentrumſka ſtrona je też jeniczka była, kiž je ßo dla wólby do němſkeho ßejma na tutón wubjerk wobrocźiła. Kaž je ſnate, ßu tute wólby ſa njedźelu 31. julija poſtajene. Wolicź mamy hicź wſchitzy hacž do poßlednjeho! To je wěſte! Wo tym njeje hakle rěcź. Pſchetož tuta wólba móże hižo rosrißanju pſchinjeſcź a potom je ſchkoda kóždeho njewotedateho hłoßa. So je wulke rosrißanje druhdy pſchi małej liczbje hłoßow, haj pſchi jeniczkim hłoßu, ßmy hakle njedawno ſaßo naſhonili, jako ßo jednaſche wo Mecklenburgſke wólby a wo to, hacž nazionalnym ſozialiſtam wjetſchina měſtnow w ßejmje pſchipadnje abo niz. Potajkim: Wolicź póńdźe kóždy a kóžda 31. julija! Hewak wuſnawamy, ſo nam niczo na tym njeſaleži, kak to w kraju a ludu a kak to ſ nami budźe. To pak tola njeje wěrno. Nam wſchěm tola jara wo to dźe, ſo je w kraju wſcho dobre a ſo je tak też pola naß wſcho dobre. So pak by to ſkerje a lěpje wſcho ſaßo dobre było, ſa tu ßu druhe mozy nuſne, hacž jenoż ſtroniſke, ſa to ßu nuſne mozy kſcheſcźijanſkeje naboženy a wěry. S tym je prajene, ſo mamy wolicź ſaſtupjerjow tajkich ſtron, kotreż wěru a naboženu ſchkitaja a ſa to ſkutkuja, ſo by ßo duch kſcheſcźijanſkeje wěry ſ nowa ſadobył do zyłeho kraja a ludu, a ſo by žiwjenje ſtata a ludu kaž jenotliweho było žiwjenje w duchu kſcheſcźijanſkeje wěry. Tuta je załožk a ſadawk ſbožowneho žiwjenja jenotliwzow kaž ludu, niz druhe mozy. Tohodla wol kóžды jenu ſ tych ſtronow, wot kotrejež ma wěſtoſcź, ſo chze naboženu, wěru, kſcheſcźijanſku zyrkej doraſnje ſaſtupowacź a jeje prawa ſchkitacź a kóždenu ſmóžnicź, ſo by po ßwojej wěrje w ßwojej zyrkwi mohł žiwy bycź. — Sa jenu woßebitu ſtronu ßo tu wuprajicź też tón raz njechamy, kaž też to hewak njejßmy.

Liſtowanje: R. w R. ſa 10. po Tr. — H. w P. ſa 11 po Tr.

Samoſtwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihatńje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźletnje 108 pjenježkow.

Čišło 31

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróchny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosc da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 31. julija 1932 Bautzen

10. njedźela po ßwjatej Trojizy.

12. psalm, 2—5.

10. njedźela po ßwj. Trojizy ßwjećimy kóžde lěto jako pokutny dźeń w dopomnjenju na sapuśćenje města Jerusalema. Čži, kiž tehdom njechachu na Knjesowe ßłowo poßłuchać, ßu saßłużene khłostanje Boże dostali. Njedwělujmy, so budźe Bóh też dźenßa wschěch khłostać, kiž ßo pschećiwo njemu sapjeraja! A wěmy, so mamy wschu pschičinu, do ßo hić a pokutu činić; pschetoż njeje tak pola naß, kaž dyrbjało bycć! Tak chcemy ßo dźenßa pod sacźischćom psalmistowcho ßłowa psched Bohom pokorjeć a jeho proßyć, so by nam hnadny čaß podlěschił.

Psalmista praji: ßwjeći ßu wotebjerali a wěrnych je mało mjes člowjeskimi dźěćimi. Ach haj, kóždy dźeń skoro nowe pschikłady sa wěrnosć teho też w naschim čaßu widźimy. Hdźe ßu, kiž chzedźa w ßwjatosći ßwoje žiwe dny wuživać? Haj mało jich je. Skoro ßo hanibuja, ßo k Bohu wusnać. Tak daloko je pschischło też pola naß. Bjesbóžnych je wjele; wjele tajkich, kiž njewědźa, schto činja. Samjedźenje je wulke. Wulki je njerosum, kiž w tym pyta ßwoju česć. Prjedy ßmy husto wo tajkich wězach rěčeli jako wo tajkich, kiž nam tu w Serbach blisko njejßu. Ale wěmy, so temu wjazy tak njeje; też pola naß tu a tam ßo schkódny wliw nowočaßneho nječa ßa pokasa. Haj skorźimy se psalmistu hromadźe: ßwjeći ßu wotebjerali a wěrnych je mało mjes člowjeskimi dźěćimi!

Ale njeje s tym dosć; psalmista ma prawje też s tym, schtoż dale praji: jedyn rěči s druhim njewužitne wězy a ßo pschißłodźa a wucža s dwojakej wutrobu. Kak husto ßmy ßo hižom hněwali tohodla! Kak jara to wscho w čaßu politiskeje napjatosće rosumimy. Kak jara spóznajemy njerosum tajkeho hłupeho činjenja, dokelž sniči najlěpsche w člowjeku, wosmje jemu starosć wo to jene, schtoż nusne je. Wjele je ßo komdźiło sańdźene lěta. Wjele jich je, kotsiž ßu ßwoju duschu womasali s tajkimi prózdnymi rěčemi, kotsiž ßu ßo pschißłodźeli wězow druheje rjadownje dla, kotsiž ßu k tym tak a k tamnym hinak rěčeli, jenož so bychu něchajku lěpschinu sa ßwoju stronu dobyli, potajkim sa něschto, schtoż dźenßa je, jutsje pak ßo spali. Też myßlimy tu na tych, kiž jako poßoljo sektow njeměr do naschich domow a wutrobow pschinjeßu, dwělowanje spěchuja, wěru snicža, woßadu rostorhaja. Kak lohko tón, kiž zyle twjerdźe njesteji, tajkim djabolskim wliwam podleži! Ale woni tu ßu a wobßwědcža nam, so dźenßa hischće tak je, kaž tehdom, a so mamy my tohodla stražować a kedźbować. Haj niz spóznaće teho wscheho, hdyž też dyrbi najprjedy pschińć, njepomha nam, ale jenož mózne wobaranje pschećiwo temu wschemu, hdyž chcemy my pomhać saßo natwarić, schtoż je njewěrjazy čaß storhał, storhać móhł niz bjes nascheje winy, niz k najmjeńschemu nascheje liwkosće dla. Tu mamy najprjedy Boha proßyć, so by nam ßylnosć do wutroby darił. Haj to dyrbi nascha pokuta bycć: niz, so bychmy ßej to a tamne pschedewsali, schtoż potom tola njeczinimy abo wuwjesć njemóžemy, kaž to dźenßa też tak husto činimy, ale, so ßo najprjedy s zykej wutrobu k Bohu wobroćimy a to činimy, schtoż wón nam praji: Boże ßłowo dźeržeć a lubosć wopokasać a ßo ponižować psched twojim Bohom (Micha 6, 8). Hamjeń.

10. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Hłóß: Božo, Knježe teho ßwěta
Wuliwać chzu wódne rěki,
Praji Knjes, na ßuchi kraj,
Běžeć po dołhosći, prěki,
Płodźić mi mój Boži raj.
Hdźež je ßucha pusćina —
Stać ma Boža sahroda!

Kraja móz je wupalena, —
Hischcże nješe poklecże, —
Włóha wscha je wupražena, —
Hischcże khodźi we błudźe.
Lědom jenož tu a tam
Radźeny płód wohladam.

Tola Boži žlub bjes nami
Kraßnje ma žo dopjelnicź:
Kotsiž žyja se žylsami,
Czi žo budźa wješelicź!
S Božej hnady ma žo stacź:
Bóh žwój lud chze žohnowacź!

Bratsija, stańcże, s Bohom dźicże,
Stroschtnje pytacź shubjene,
Hacž lud Boži shromadźicże,
Kotryž rospróscheny je!
Proschcże, nětk je wulki czaß,
Jón na Jesußowy kwaß!

Hdyž žo sda nam žwěrne dźěło
Jenož próza shubjena,
Hdyž žo hižo dołho dlělo
S wobroczenjom židowstwa,
Wjedź: schtóž kralej doßkuži,
Temu wěnz žo seleni!

Knježe, poßylń Twoje stawy
Sa dalische bědźenje,
Kiž žy žam žo bědźił krwawy —
Wschemu žwětej žohn'wanje.
Dowěricź žo chzemy Czi,
Twaŕ žwój twar žej zionski!

Bóh je žiwy.

Pod tutym napißmom naspomnichmy tydźenja s krótka, schto dwaj němskaj lětarjej a tohorunja pólski lětaŕ nashonichu. W nastawczku buchu lětarjo s pomozu czischczeŕskeho abo druheho smylka „lěkarjo“. To wschak tomu woßebitemu, schtož chzysche nastawczk wusběhnycź, niczo njeschkodźi, ale porjedźicź to tu tola chzemy, dokelž je žo też hewak powschitkownje wo tutymaj dźiwnymaj podawkomaj pißało. Pschede wschěm pak je to, schtož němskaj lětarjej wusnaschtaj, jako buschtaj w poßlednim wokomiku se žmjertneje nusy wutorhnjenaj, runje sa nasch czaß a jeho nusy a jeho bojasliwych, dwělowazych, małowěrjazych a njewěrjazych cłowjekow najkraßnische žłowo a nashonjenje.

Schtóž móże wusnacź: „Bóh je žiwy!“, schtóž stajnje a wschudźom wě: „Mój Bóh je žiwy!“ tón žo njeboji, tón je stroschtny a dobreje nadźije, tón pak też njeskorži, njemorkota, haj, tón žo hlada wscheho, schtož pschecźiwo Bohu, tak njedobreho žłowa, pschißłodźenja, ludanja, łžě. Nawopak: schtóž nětko łži, kleska, žo pschißłodźa, ske rěcże ma, a schtóž morkota, dwěluje, skorži, tón s tym wusnawa, so w nim njeje ta wješoła a tola saßo khutna kschesczijanska wěstosczź: „Bóh, mój Bóh je žiwy!“

„Bóh je žiwy!“ to ma, kaž dozyła też Boże žłowo, dwoje we žebi: wótre a lubosne, ponižowaze a powyschaze, khłostanje a žohnowanje. Ale wschak, kaž to pschi Božim žłowje je, tak je też tu: tak někotry „dobry“ kschesczijan, tak někotra „dobra“ kschesczijanka dźe nimo tuteho dwojakeho, njemyßli na to, nochze na to myßlicź. Hewak tola njeby móžno było, pschi składnosczi „tak rjenje“ wo „lubym bližschim“ žebi něschto „popowědacź“ abo pschi kóždej składnosczi skoržicź, kak masch to tak cżežko, cżežscho hacž drusy, abo też Bohu porokowacź, so je žo mohło to a tamne stacź, a tola njejßy ty s něczim shrěschił, žy pschezo dobry był.

„Bóh je žiwy!“ to rěka też: Bóh je wschehowschudźomny, wschehowědomny.

Wón wě też, hdyž žo modlimy: „Wótcże nasch, kiž žy w njebjeßach. Twoja wola žo stań, kaž na semi tak też na njebju. Wodaj nam nasche winy, jako my wodawamy naschim winikam.“ Bóh je wschudźom tam žobu, hdźež my njewodawamy naschim winikam, hdźež jeho wolu tu na semi njeczinimy, a wón wě, s kajkimi winami my pschińdźemy k spowědźi a kajke winy du s nami, kotrež my dyrbjachmy wódacź po tutej próstwje a je tola njewodachmy, hačrunje žo s tutej próstwu do khutneho pominanja sjednoczi Knjesowe pschirunanje wo słym wotroczku, kotremuž jeho knjes telko dołha spuschczi, wón pak žobuwotroczkej ani najžnadnischeho.

„Wodaj nam nasche winy, jako my wodawamy naschim winikam“, tuta próstwa a s njej spowědź a Boże wotkasanje, tute tsi žu hnadypołna studźeń sa naž cłowjekow duzy psches tutón sewski czaß; s njej czerpamy troscht, měr, pokoj, móz, nadźiju, radosczź. Ale saßo: tute tsi žu sa cłowjeka, sa kschesczijana sapoczatk njedobreho a sleho, a pschezo tehdy, hdyž wón je njewužitnje wužiwa; a to czini wón, hdyž drje s hubomaj schepze: Wodaj nam nasche winy, jako my wodawamy naschim winikam, s wutrobu pak tak njeměni a s wutrobu njewodawa, ale w sjawnym abo potajnym njepschecżelstwje s někim abo s jich wjele wostawa. A hdyž tajki nětk też s tajkimi myßlemi njepschecżelstwa, sawiscże, hidy, sažakłosczże k spowědźi dźe a k Božemu blidu, hrěschi wón pschecźiwo kschižowanemu Sbóžnikej a pschecźiwo žebi. A s tajkimi winami njemóże nichtó wěrnje sbožowny bycź.

To jewi žo w žiwjenju jenotliweho a w žiwjenju luda. A nasch czaß a nasch lud je žiwy eksempel sa to. So w poßlednim czaßu nastajnje pschikhadźachu a pschiběrachu powěsczże, kak žo stawy nascheho luda mjes žobu bijachu a sabiwachu, je dopokas, so bu sažakłosczź, hida, sawisczź, njepschecżelstwo wulka móz w ludu. To pak je sczěhwk teho, so žo jenotliwe stawy luda njejßu prózowake, tute cżěmne ske mozy we žebi pschewinycź a sahnacź, ale so žu je hajike. Nichtón njemyßl žebi, so móżeja nětko nusowe wukasy a sakonje tute strachi a brachi wotstronicź. Ně. Hdyž žu tute sakonje a wukasy rjeczasy a puta sa tajke brachi a strachi, je to wscho! Wotstronicź, wukorjenicź dyrbi je lud žam. Hdyž pak lud, dyrbi kóždy jenotliwy s tym žam pschi žebi a we žebi sapoczecź. A kak to? Tak a s tym, so žy modleć a cżinjeć pjateje próstwy: „Wodaj nam nasche winy, jako my wodawamy naschim winikam“, a so žwěru a wěrnje žwjeczicź spowědź a Boże wotkasanje a žo w zyłym žiwjenju po tym masch.

Potom hakle woprawdźe wěrisch a wusnawasch: „Bóh je žiwy!“ Potom žy pak też pod tutym žłowom a s tutym žłowom sbožowny też w njesbožownym czaßu.

„Bóh je žiwy!“ Husto doscź žłyschisch prajicź, swjetscha wschak morkotajo skoržicź: „My tola też wscho cżinimy, a tola nochze to do prědka hicź! A tola je to dźeń a hubjeńscho!“ Je to wěrno? Ssu tajzy też stajnje wscho cżinili? Ssu wscho cżinili, schtož žebi tuto wusnacże: „Bóh je žiwy!“ a tamna próstwa žada? Ssu tajzy wscho njeczinili, schtož njeczinicź žebi tamne wusnacże a tamna próstwa žadatej?

My widźimy, tuto ßłowo: „Bóh je žiwy!“ je naſtajnje wokoło naß, haj nad nami. Derje nam, jenož derje nam, hdyž ßmy my tu ſ tutym ßłowom a w tutym ßłowje žiwi a wono we naß!

A to niz doſcź! Runje potom, hdyž ſpósnachmy, ſchto wſcho tuto ßłowo na ßebi ma, a ſchto wſcho tón ma, kiž je ſo žiwy, njebudźemy hinak chzycź, hacž ſo by ßo tuta mudroſcź žiwjenja mjes nami a w ludu rosſchěrjała, hacž ſo bychu dźěcźi, młodźi, haj wſchitzy tuteje mudroſcźe nabyli a tak ßo też ſaßo dobre, ſbožowne, ſpokojaze žiwjenje w kraju a ludu ſmóžniło a ſakorjeniło. Tajkeho žiwjenja dźě njeje móžno jenož na nazionalnych a ſozialnych ſakožkach, njech ßu tute też wulzy ważne a rosßudne. Schto pak cźini tohodla tajki wěrny wuſnawař ßłowa: „Bóh je žiwy!“? Wón ßwědcźi ßam ſ wutrobu, ſe ßłowom, ſe ſkutkom wo nim a wón ßo ſtara ſe wſchej ßwěru a ſe wſchej mozu a ſe wſchěmi ßrědkami też ſa dobre kſcheſcźijanſke žiwjenje we woßadźe a ſa to, ſo móže woßada wſchě ßwoje nadawki dopjelnjecź, w duchownym pſchede wſchěm a woßebje, ale pak też w ſwonkownym, w ſachodnym, w pjenježnym. „Žiwe woßady!“ je wot dawna ßem žadanje a wołanje. A naſch cźaß a jeho nuſy žadaja je woßebje, haj žedźa ßo po žiwych woßadach. Žiwe woßady pak ßu jenož tam, hdźež „žiwi“ kſcheſcźijenjo, hdźež w ßwojej wěrje žiwi kſcheſcźijenjo ßu a je tworja a jim ſ duchownymi a ſe ſachodnymi ßrědkami a mozami pomhaja wukonjecź wſcho, ſchtož Jeſuß Khryſtuß pola ßwojeje zyrkwje a woßady pyta — a też pola kóždeho jenotliweho.

Něhdy ßu mnichojo murje wokoło ßebje twarili; woni chzychu, wotdźěleni wot druhich, ßami ſaßo bycź. Nětkole je jich doſcź, kiž też murje twarja a ßo dźěla wot druhich, woßebje wot nadawkow a ſkutkow, kotreż dyrbi jedyn ſ druhim wukonjecź, ſnajmjeńſcha tola tam, hdźež jedyn ſ druhim w jenym ſjednocźeńſtwje je, kaž na pſch. zyrkej a woßada. Tute murje njeßu drje kamjeńtne. Ně, woni je tworja ſe ßwojeje wole, ſe ßwojeho měnjenja, woßebje ſe ßwojeje nuſy, ſe ßwojich cźežow a ſa tajke murje cźěkaja, ſa tajkimi murjemi ßo khowaja. Pſched kim? Pſched cźim? — —

A kaž to tak w zyrkwi a woßadźe, tak je to też w ludu a kraju.

Po evangelſku njebě cźinjenje a njeje cźinjenje tamnych mnichow a mniſchkow prawe; tajke cźinjenje pak, kaž je runje pokaſachmy, je to hiſchcźe mjenje. —

„So my jedyn narod mamy
A ſa jenoh' ſtejimy“,

ſpěwa hrabja Zinzendorf, kotryž bě ſroſumił, ſchto nadawk a pſchißłuſchnoſcź žiweho kſcheſcźijana a žiweje woßady, a kotryž bě ßo prózował wo to, ſo by ßo wſcho to też w žiwjenju jewiło.

„Mjes ßobu to dźeržcźe wěrnje!“ pomina wón, a njewupraji ſ tym niczo khiba to, ſchtož ßebi naſch cźaß žada, — ſchtož ßebi žada naſch Knjes Jeſuß Khryſtuß.

„Wopomńcźe, kak ſmylki naſche
Jeho jara wurudźa!“

Tohodla:

„Daj, ſo morwa duſcha žiwa
We luboſcźi mohła ſtacź,
So my luboſcź wußywamy
A ſo kóždy wě, ſchtó ßmy!“

S mißionſtwa.

Lipſcźanſke Mißionſtwo je ßwoju 113. lětnu rosprawu wudało. S njeje podamy tu dźenża někotre liczby:

Dary ſa mißionſtwo mjes póhanami ßu ſroſtke. Bě jich 32 800 hr. wjazy hacž lěto prjedy. — W mißionſkim dźěle mjes Taumlami ſkutkuje jich 17 mißionſkich mozow, na rańſchoafrikanſkim mißionſkim polu 24. Jndiſke woßady mějachu 14 552 duſchow a w 325 ludowych ſchulach 14391 ſchulerjow a 4 776 ſchuleŕkow; nimo toho bě tam 5 ßrjedźnych ſchulow, 11 wjecźornych ſchulow, 2 holcźazej ſchuli ſa induſtriju, 1 ſeminar ſa wucźeŕki a 1 ſeminar ſa bohoßłowzow. W rańſchoafrikanſkim kraju Tanganyika měješche mißionſtwo 121 ſwonkownych ſtazijow, 86 prědařſkich měſtnow, 175 rumow ſa Boże ßłużby a ſchulſke roswucźowanje. Mißionſki lěkař je tam měł na 12 000 krócź dźěło.

Jenož někotre liczby to. Tola wone praja wjele — też ſa domiſnu.

Schtož ſwješela.

S Mecklenburga ßo piſche:

Sa Boži dom w Gammelinje je dźěłacźeŕ wjetſchu ſumu darił, kotraž dyrbješche pomhacź nowe ławki pſchiprawicź. Wón chzyſche w tutym cźaßu, w kotrymž jich telko zyrkej hani, pokaſacź, ſo tu tola hiſchcźe luboſcź k zyrkwi je. Mała woßada, kotraž ma jenož ratarjow a małych ludźi, je dalſchich pjenjes nahromadźiła, tak ſo móžachu też Boži dom ſnutskach wobnowicź a wumolowacź. Druhi ſtaw woßady dari 5 wolijowych wobraſow, kotreż bě ßam molował. Zyrkwiczka, kotraž bě hacž ßem ſnutska khětro jednora a njenahladna, je nětk rjana a pyſchna. Dźeń 10. julija je woßada po wobnowjenju woßebitu ßwjatoczu Božu ßłużbu měła a po tutej mały ßwójbny ßwjedźeń na jaŕſkej ſahrodźe.

To ſwješela! Abo niz? A hdyž niz, cźehodla niz?

Zyrkej a ſtat.

S **Łužizy.** We 8. cźißle ßwojeho ſakońſkeho kopjena woſjewja ſakſke krajne konſiſtorium, ſo buchu wßy Kanezy a Lejno, — ſchtož ſ njeju hacž ßem hižo do Hornjowujeſdźanſkeje woßady njeßłuſchesche, — Liboń, Nowe Město, Nukniza — ſ wuwſacźom wotdźělow Kopſchin a Prawocźizy, kotrejž do Ssmjecźkecźanſkeje woßady ßłuſchatej, — Wotrow, Poſdezy ſ Cźornezami, Sywizy a Cźaßezy do Hornjowujeſdźanſkeje woßady ſapokaſane.

„Landesverband für chriſtlichen Frauendienſt“ mjenuje ßo hłowny ſwjaſk, kotryž kſcheſcźijanſke towaŕſtwa žonow do zyłka jednocźi. Wón je ßwjecźił lětßa ßwoje 25lětne wobſtacźe. Pſchi tutej ſkładnoſcźi pſcheměni a pſchetwori też ßwoje dotalne měßacźne kopjeno: „Chriſtlicher Frauendienſt“, kotreż nětk wjele rjaneho a powucźazeho podawa, woßebje ſa žónſke, ſa mandźelſke, ſa macźerje; tola też kóždy mužſki jo ſe ſajimanjom cźita. Shromadne cźißło ſa julij a auguſt je zyle woßebje pißane ſa wjeßnu žonu a ma ſajimałe naſtawki a wobraſy ſe žiwjenja wjeßneje, woßebje ratarjoweje žony. Tohodla njech ßebi kóžda, kiž to něhak móže, tuto kopjeno ras pſchecźita. Hdźež je towaŕſtwo žonow, tam je to lohko móžno; tola też fary ſměja jo. A kóžda móže ßebi tuto kopjeno też ſkaſacź. Wono ma też zyle praktiſke pokiwy, na pſch. kak derje a tunjo wariſch. — Do ſwjaſka ßłuſcha jich 936 towaŕſtwow; ſ tutych bě jich 791 ßwoje ſapiſki w prawym cźaßu ſapóßłało ſa jubilejne wobliczenje a rosprawu tuteho wobſchěrneho a ważneho dźěła. Tute towaŕſtwa — 791 — maja 108 316 ßobuſtawow, ßobuſtawy ſbytknych njeßu ßobu liczene; wone ßu do 31 wokrjeßnych ſwjaſkow ſrjadowane, ſo

by ßo ſhromadne dźěło wolóžiło. Mjes tutymi towaŕſtwami je tajkich, kiž maja mjenje hacž 50 ßobuſtawow 147, ale pak ja pſch. też tſi, kiž maja wjazy hacž 751 a ßamo jene, kiž ma 1500. W Budyſtim wokrjeßu je jich 42 towaŕſtwow, w Kamjeńczańſkim 28, w Lubijſkim 34, w Žitawſkim 25. Dźěło tutych towaŕſtwow a jich wulkeho ſjednoczeńſtwa je nětkole woßebje ważne a nuſne, dokelž ma žona a macź tola wjele prózy a ſtaroſcźe na hoſpodaŕſkim polu kaž też we wukubłanju dźěczi a we wobſtaranju ßwójby a domu. Kóžda podpjera, kóžde powuczenje, poßylnjenje, kotreż ßo ji doſtanje, je tohodla witane. Tuž dyrbjałe ßo žony hiſchcźe bóle do zyłka jeſtupacź a tak ſhromadnje dźěłacź. To njeréka, žonu ſ domu wołacź a tak domej ſchkodźicź, ně to réka, žonje a tak domej a ßwójbje pomhacź. A tuta pomoz je też tohodla tak ſpomožna, dokelž pſchińdźe na ſałožku kſcheſcźijanſkeje wěry. A nimo toho: Tajke towaŕſtwa, wo wßy abo we woßadźe prawje ſarjadowane, maja też to dobre, ſo žony wſchěch worſchtow hromadźa do zyłka, niz jenoſtronſzy ßnadź jenož burſke abo jenož dźěłacźeŕſke. A tajkeje pſchesjenoſcźe je nam trjeba, a chzyjo abo nochzyjo dyrbimy k njej dóńcź, jeli ſo nochzemy ſnutſkownje a ſwonkownje ſchkodowacź.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Wólby. Sańdźenej tydźenjej ſtej ja Pruſku a ſ tym ja zyłku Němſku mnoho ważneho a rosßudneho pſchinjeßke, a jich doſcź póńdźe tohodla ſ bóle wolóženej wutrobu a ſ wjazy dobreje wole k wólbje. Ale pak też wſchitzy cźi, kiž ani to jene ani to druhe nimaja, póńdu k wólbje, dokelž wſchitko woła: Wol! Wol! Rosßudźenje njebudźe ßnadź tak někotremu lóžko, koho nětko wolicź. Radio, kotreż je telko wólbnych rěczow ßłało, njeje ßnadź tuto rosßudźenje wolóžiło, dokelž ma tola we wólbnej rěczi, njech rěczanej, njech cźiſchcźanej, kóždy ras ſtrona, ja kotruž je rěcź rěczana abo pißana, prawo. Telko pak je wěſte, ſo kóždy wě, ſo ma wolicź a to wěry dla, wótzneho kraja dla, ßebje dla, — wſcho jene hacž wón nětko tute tſi pſchicźiny po tutym rynku mjenuje abo mojedla „wótzny kraj“ najprjedy abo też „ßebje“ najprjedy. Jako kſcheſcźijan a kſcheſcźijanka evangelſkeje wěry dźemy my Evangelſzy wolicź tych ſaſtupjerjow, kotſiž ßu evangelſzy a ßlubja, prawa evangelſkeje wěry a zyrkwje ſaſtupowacź a ſchkitacź. Cźi, kiž tole ſe wſchej ßwěru cźinja, budźeja też zyły wótzny kraj najlěpje ſaſtupowacź, tón wótzny kraj, kotryž je nam wſchěm jenak luby, njech rěczimy němſku abo ßerbſku macźeŕnu rěcź. A je=li mjes Sserbami a Němzami tajkich, kotſiž nimaja lubo wótzny kraj, njejßu tucźi cźi ſtacźenjo, kotrychž wótzny kraj trjeba a ßebi žada, wſcho jene hacž ßu ßerbſkeho abo němſkeho jaſyka. Tohodla ßebi też pſchi tutej wólbje to jene žadamy, ſo njebychu němſzy ſtacźenjo tohodla, dokelž ſo my Sserbja ßerbſku rěcź rěczimy a ßwoju macźeŕſchcźinu cźeſcźimy a lubujemy a tohodla ja nju ſkutkujemy, dokelž to tola pola ſprawneho a wěrneho cźłowjeka — wón njetrjeba ßamo kſcheſcźijan bycź! — hinak móžno njeje, pytali mjes nami njepſchecźelow wótzneho kraja; ſda ßo nam, ſo je jich mjes tymi, kiž ßu němſkeje rěcźe, doſcź, kiž dźěłaja a ſkutkuja pſchecźiwo tomu, ſchtož je ſałožk wěrneho ſboža ja zyły lud a kraj. — Potajkim: My evangelſzy Sserbja wolimy dźenßa do němſkeho ßejma, a wolimy ſaſtupjerjow, kiž ſtejo na kſcheſcźijanſkim, na evangelſkim ſałožku ſteja ja wótzny kraj a jeho wěrne ſbožo, wědźo, ſo tuto ßwojeho najlěpſcheho ſałožka nima w ſwonkownym ani też w cźłowjeſkim, ale we wěrje. Ssebi nětk mjes tymi ſtronami, kotreż ſ teje ſrudnje wulkeje kopizy partajow — ſrudne ſnamjo ſrudneho cźaßa! — pod tutymi wuměnjenjemi woſtanu, wuſwolicź, to pſchewoſtajimy kóždemu ja woßobinſke rosßudźenje. So tole woßobinſkemu rosßudźenju pſchewoſtajimy, mamy ja ßwoje prawo a ja ßwoju pſchiſßłuſchnoſcź. A też něſchto mamy ja ßwoje prawo a ßwoju pſchiſßłuſchnoſcź: ja naß Sserbow ßebi žadacź, ſo móžemy ßebi ßwoju rěcź, ßwoje ßerbſke narodne žiwjenje a łubła hajicź, ſo móžemy w ßerbſkej domiſnje jako Sserbja žiwi bycź, my a naſchi potomnizy. A hiſchcźe něſchto mamy ja ßwoje prawo a pſchiſßłuſchnoſcź: na to pokaſacź, ſo njedoßaha, wólbnu zetulku wotedacź, ſo njedoßaha, cźłowjekow wolicź. S tutej pſchiſßłuſchnoſcźu dopjelni kóždy tu tamnu: ſo ßo modli ja lud a wótzny kraj k tomu Bohu a Knjeſej, kotryž wſchitko we ßwojej mozy ma.

Łužizu ßu też w ſańdźenych dnjach ſaßo njewjedra a ſliwki cźežko domapytałe, a to ſ wulkeho dźěła ßamßne kraje=ny. Tak ßu w Lubijſkim wokrjeßu wßy, kotreż ßu dwaj, tſi, haj ſchtyri raſy pod ſliwkami a njewjedrami cźeŕpiłe, na pſchikład Kamjeniza. Daloko a ſchěroko pak ßu ßo Boże žita hiſchcźe bóle lehnyłe hacž prjedy hižo leżachu. Tajke pola widźecź a pſchezo ſaßo tajke pola, na kotrychž žito tak jara leži, boli wócźko a wutrobu, a ty ſdychujeſch: „Knježe Boże, hnadny a ßmilny, ßmil ßo a wobarnuj!“ Runje tajki nahlad pak a tajke pocźeŕpjenje nawabi kóždeho, njech je ßoba domapytany abo njech njeje, ſo ßwój dar a wopor da ja tych, kotſiž ßu hiſchcźe wjetſcheje ſchkody pocźeŕpili, ſchkody, kotruž žane ſawěſcźenje njeſapłacźi, kotruž też ſtat w ßwojej pjenježnej nuſy njemóže ſarunacź. Tuž dajmy ßwój dar, njech pſchińdźe liſcźina, njech ßo w Božim domje ſběra pſchi zyrkwinych durjach! A hiſchcźe něſchto: Njeſapomńmy, ſo ja kóždeho kóždy dźeń płacźi:

Kak bórſy wot ranja ßo móže
Do wjecźora wſcho wobrocźicź,

ſo jedyn je nade wſchěmi a nade wſchěm, kiž wſchitko a wſchitkich w ßwojej mozy ma: Bóh. Tuž niz hinak hacž ſo ſ modlitwu a ſ dobroproſchenjom pſched nim kóžde ranje ßwoje dźěło ſapocźinamy a zyły dźeń cźinimy a wjecźor kónczamy, hacž ſo wſchědny dźeń a njedźelu jemu ßłużimy, wſchědny dźeń ſe ßwojim dźěłom, njedźelu ſe ßwojej Božej ßłużbu w Božim domje a w ßwojim domje. Runje dźenßniſcha 10. njedźela po ßwj. Trojizy je tola woßrjedź tajkichle domapytanjow tute napominanje a nuſowanje k tajkemu žiwjenju wěry a ßwěry pſched Bohom. Jeruſalem a lěto 70! Schto wſcho njeje ſ tym wuprajene! Wono njebudź podarmo ja naß a naſch lud a kraj!

Evangelſzy Sserbja Budyſchina ßu ßebi ſrjadowali w Budyſchinje měßacznu ſkhadźowanku, na kotrejž bychu ßo ſkhadźowali, rosmołwjeli, ßo bliže ſeſnali a ßebi radźili. Kóždu poßlednju ßrjedu měßaza chzedźa ßo wjecźor w Sserbſkej kofejowni ſeńcź a pſcheproſchuja na tute ſeńdźenja też wſchěch druhich evangelſkich Sserbow, woßebje tych ſ bliſkich wßow a tych, kiž maja hewak w Budyſchinje ßrjedu něſchto cźinicź. Kóždy budźe jim lubje witany a nadeńdźe tam wot 8 hacž 10 hodź. wěſcźe ßwěrnu cźrjódku. Tuž chzemy my wjeßni Sserbja ßebi tole ſapiſßacź a dźeń a cźaß ſpomjatkowacź a, hdyž nětak móžno, tam hicź.

— **Liſtowanje:** H. w P. ja 11. p. Tr. — M. w B. ja 12. p. Tr.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńnje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ twobw. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pjenježkow.

Čišło 32

Bohhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 7. auguſta 1932 Bautzen

11. njedźela po ßwjatej Trojizy.

1. liſt ßwj. Jana 1, 8—10.

„Jeli ſo prajimy, ſo žaneho hrěcha nimamy, ſawjedźemy ßo ßami a prawda w naß njeje. Jeli ſo my pak naſche hrěchi wuſnajemy, dha je wón ßwěrny a prawy, ſo nam te hrěchi wodawa a wuczišči naß wot wſchitkeje njeprawdoſcże. Jeli ſo prajimy, ſo njeſßmy ſhrěſchili, dha jeho ſa kharja ſczinimy, a jeho ßłowo w naß njeje.“

Sańdźenu njedźelu mějachmy wólbny dźeń, ſo bychmy ſaſtupjerjow do němſkeho ßejma wuſwolili; kajke běſche to běd̄zenje! Jednaſche ßo wo to, hacž tón abo druhi ſyſtem woſtanje abo ßo wotſtroni. A tute wólbne běd̄zenje běſche wótriſche dyžli hdy prjedy!

Ale ſchto mamy tu ſ tajkimi wězami? W tutym běd̄zenju jednaſche ßo też w prěnim rjedźe wo kſcheſcźijanſtwo! Wo naſchu wěru! Dotal, w poßlednim lětdźeßatku a hiſchcże dlěhe, njeiſßu ßo wo kſcheſcźijanſtwo jara ſtarali, hdyž ßu chzyli pſchichod wótzneho kraja twaricź. Wězy wěry běchu jim bóle pódlanſke. Hdyž ßu nam w naſchej Sakſkej naſche evangelſke ſchule wſali, je nam hacž dotal ſakońſzy hiſchcże njeiſßu wróczili. Derje wſchěm woßadam, kiž maja ßwěrnych evangelſkich wucžerjow, kiž w pſchesjednoſcźi ſe ſtarſchiſkim domom duſchine lěpſche dźěcźi pytaju a je k Jeſußej jako k Sbóžnikej wjedu! Tutych wucžerjow mějmy w cześcźi.

Ale w dalokich worſchtach luda Jeſußa njepytaja a njeſnaja, a cźi mózni njeiſßu kſcheſcźijanſtwo tak ſchkitali, kaž by to nuſne było; woni ßu bjes njeho ßwoje politiſke a hoſpodarſke ſaměry hladali. Jeſuß njeßmědźeſche ßwojeho městna měcź w ſwonkownym ſjawnym žiwjenju, ale jenož ßnadź hiſchcże w privatnym. Budźe tomu w pſchichodźe hinak? —

My ßo dźenża ſ naſchim tekſtom praſchamy: Na cźim to leži? Cźehodla ludźo wjazy tak na Boże ßłowo njepoßłuchaja a jo njewobkedźbuja? — To ma wěſcże wſchelakore pſchicźiny; ale jena ſ najwažniſchich je drje ßobu ta, ſo chzedźa cźłowjekojo ßami něſchto bycź, ſo chzedźa ßwoju cześcź měcź, — a hdyž ma ßo Bohu cześcź dacź, by cźłowjek něſchto wot ßwojeje cześcże ſhubił. Cźłowjek ma ßo ſa ßamopraweho a ßebi njecha pſchidacź ſ Božim ßłowom, ſo je hrěſchnik. Tón hakle kſcheſcźijanſtwo prawje ſpózna, kiž wě, ſo je Bóh też jemu Jeſußa póßłał, ſo by w nim hrěſchnika ſbóžneho cźinił.

Wo tym ßo jedna w naſchim tekſcże: Kajke ßu twoje měnjenja wo hrěchach cźłowjekow?

Schtóž ßo Tebje najprjedy praſcha, to je Twój Bóh!

I. Wón ßo tebje praſcha khutnje jako tón ſprawny Bóh.

II. Wón ßo tebje praſcha miłoſcźiwje jako tón ßwěrny Wótz.

I. Japoſchtoł Jan chze ßwojim cźitarjam napominanje Jeſußowe do ßwědomnja ſaſchcźěpicź: „Pytajcże najprjedy Boże kraleſtwo a jeho prawdoſcź, dha budźe wam to wſchitko pſchidate.“ Schto pak je to, ſchtož je jim pſchi tym ſadźěwk? To je jich ßebicźna a ßamoprawa wutroba! Tehodla ßo jim njelubi, hdyž ßo jim wo hrěſchniwoſcźi cźłowjeſkeje wutroby powjeda a woni rady njeßłyſcha, hdyž ßo jim prěduje wo ßmjercźi, wo Božim ßudźenju, wo ſachodnoſcźi wſcheho cźaßneho a cźłowjeſkeho. A tak ßo ſtanje, ſo praja, kaž japoſchtoł Jan to naſpomni: „žaneho hrěcha nimamy.“ — Tak ßu to prajili Židźa, mjes nimi woßebje fariſejſzy; myßlachu ßebi, hdyž ſakoń po ßłowje dźerža, ſo potom hrěch w nich njeje. My ßmy to wſchitko dźerželi, ſchtož ſakoń praji — to běſche jich horde a ßamopaſchne wuſnacże — my ßmy prawi! — To pak ßu prajili też kſcheſcźenjo w Jeſußowym cźaßu; tohodla dźě wón tak piſche a warnuje. Też do nich běſche

wěsta duchowna hordoscź ßo dobyła: jako wěrjazy kschesczijenjo ßmy my ßwjeczi a dokonjeni, lěpschi dyžli druhsy! Dźenßa: Njemyßla tak pschiwißowarjo sektow we wulkej měrje? nimaju ßo sa woßebje wuswolenych, tak so zyrkwi ßo pschecźiwjeja, ju sa niczo nimaju? Njepraji tak pak tež jich wjele mjes nami? Ssmy my tež woprawdźe njeměrni naschich hrěchow dla? Ssmy my hłódni a laczni po prawdoscźi? Ssmy ßnadź spokojom ßami se ßobu — a tak wostanje wscho pschi starym? Tola Jan chze naß naležnje warnowacź! Žadyn njeje bjes hrěcha! Ani najwoßebnischi a najlěpschi! Wo hrěschniwoscźi cźlowjeskeje wutroby rěczi ßwjate pißmo wot prěnjeje hacź do poßlednjeje strony.

Kak někotra cźěmna strona w knihach twojeho žiwjenja, kotruž psched ßwětom potajisch, ale kotraž je tomu snata, kiž praji: Ja snaju twoje skutki. O so chzyli my wschitzy Boha proßycź, so by wocźi naschejе wěry prawje wotewrił, so njebychmy ßlepi psches ßwoje žiwjenje schli a ßo ßami sawjedli. Hdźež cźlowjekojo ßo njejßu spóznali, tam khodźa, kaž biblija praji, w cźěmnoscźi, tam nimaju žaneho ßwětła we ßebi. Cźim bóle ßo Božemu ßwětłu pschibližujemy, cźim wótrischo póznajemy w ßebi hrěch; haj schtož sa hrěch njejßmy měli, ßo nam tu jako hrěch sjewi.

„Hrěch je ludźi skaženje.“ Boże ßłowo to je, kiž tak naschej hordej schlachcźi prěduje, a tym, kiž maja ßo sa knjesow wscheho, wono praji: „kiž hrěch wobeńdźe, tón je teho hrěcha wotroczk“. Tuž chzemy ßwjate bědźenje ßo bědźicź pschecźiwo tutej cźěmnej mozy w naß; s njebjeß chzemy ßebi dacź poskiczicź stare brónje Božeho Ducha, so bychmy ßo pschecźiwo staremu słemu njepschecźelej měrili a tak ßwoju wutrobu Božemu kralestwu sdźerželi. Tak njesmiń ßo tuteho praschenja sprawneho Boha: Kajke ßu twoje měnjenja wo hrěchach cźlowjekow, haj wo hrěschniwoscźi twojeje wutroby? —

Jene Jan hischcźe woßebje wusběhuje: „Jeli so prajimy, so njejßmy shrěschili, dha jeho (Boha) sa kharja scźinimy a jeho ßłowo w naß njeje.“

Haj, njeje Boże ßłowo połne ßwědczenjow wo hrěschniwoscźi cźlowjekow? Njeje Bóh nam sakoń dał, so bychmy tußamu też spóznali? Njeje nam póßłał ßwojeho Ssyna, so by naß wot hrěchow wußwobodźił a naß scźinił Boże dźěcźi? — Haj, my khudźi, hubjeni, hrěschni cźlowjekojo trjebamy Wumóžnika, Sbóžnika! Dwaj pucźaj stej psched nami: pucź k Bohu a pucź precź wot Boha, pucź do domisny abo pucź do zusby, pucź do wěcźneho dnja abo pucź do wěcźneje nozy. Spóznajemy, so nascha ßamopaschnoscź niczo njeje, ale so dyrbi Bóh nam pomhacź, haj so dyrbi nam wodacź a naß wucźischcźicź wot wscheje njeprawdoscźe.

II. Jan praji: „Jeli so my pak naschе hrěchi wusnawamy, dha je wón ßwěrny a prawy, so nam te hrěchi wodawa a wucźischcźi naß wot wschitkeje njeprawdoscźe.“

So by też naschе wusnacźe prawe wusnacźe było! To njeje prawe wusnacźe, hdyž schtó praji: „ßym drje hrěschnik kaž wschitzy; njejßym runje lěpschi hacź drusy, ale też niz hórschi.“ K prawemu wusnacźu ßłuscha boloscź a roskacźe! Někotry ma ßo saßo s wurěczemi a se samołwjenjemi: „to je mój temperament, to je mi pschinarodźene, sa to ja njemóžu, abo: drusy ßu mje sawjedli, cźi ßu na tym wina. S tajkich rěczow spóznajesch, so ßebi tu cźlowjek njeżada po měrje a ßwobodźe dusche, so njeje hłódny a laczny po prawdoscźi.

Pschiwobrocźmy ßo wjele bóle k ßwojemu Bohu! Budźmy jemu we wschěm podwólni! Kóžda Boża ßłužba budź tebi wusnacźe k twojemu Bohu, so ßo domoj wrócźisch s nowej wutrobu do ßwojeho domu! Kaž husto k Božemu blidu dźesch, njech ßo cźi wotewrja słote wrota Božeje hnady, hdyž ßo psched Bohom pokorjesch: „Wótcże, ja ßym shrěschił psched tobu, ja njejßym hódny, so ßo twoje dźěcźo mjenuju“, so by wón tebje sběhnył, kiž je ponižnym ßwoju hnadu ßlubił. So bychmy my chzyli wschitzy we khutnych a ßwjatych hodźinach teho wulkeho troschtarja namakacź, kotryž nam wschu cźežu wot naschеje dusche precź wosmje a naß wucźischcźi wot wscheje njeprawdoscźe.

K temu ßłuscha, ßo rosßudźicź a wotrjez wschej mozy teho sleho, so by Bóh był wschitko w naß. Wostajmy ßo tajkich pschecźelow, kotsiž naschej wutrobje schkodźa; njepytajmy žaneho wužitka, psches kotryž wutrobu sjebamy. Kraßna wěz je, hdyž cźlowjek wobtrucźeny je w ßwojej wěrje, so móže kaž Pawoł tak wěscźe a ponižnje rjez: „niz jako bych to ßame hižo sapschijał abo hižo dokonjany był; ja honju pak sa tym, hacź bych jo sapschijał, jako też ja wot Khrystuża sapschijaty ßym.“

W starej grekskej baji ßo praji, so je Antäus tóždeho pschewinył a morił, dokelž wot semje, na kotrejž stejesche, dosta njepschewinjazu móz; hakle Herkules běsche jeho pschewinycź a sadajicź mohł psches to, so běsche jeho wot semje sběhnył. Pola kscheścźijana je nawopak. Kaž dołho wißuje jenož je semju, jeho pschewinjeja staroscźe, srudoba, tyschnoscź a boloscź; ale hdyž ßo jeho wutroba sběhuje k njebjeßam, dostawa móz wěry, kotraž wschitko, haj też ßwět pschewinje.

Tutu móz s njebjeß dawa nasch Sbóžnik ßwojim wěrjazym. S Jesußom mózesch scźerpliwje ßwój kschiž njesć — a żenje njesadwělujesch; pola Jesuża wuknjesch ßwoju wolu do Božeje wole stajicź: niz kaž ja chzu, ale kaž ty chzesch; pola Jesuża wuknjesch, ßo ßameho sapřecź a ßwojeho bližscheho lubowacź jako ßameho ßo; psches njeho budźesch wopornizwy, dokelž je wón ßo sa tebje woprował, budźesch snjeßliwy, pschetož wón njeße wschitke twoje ßłaboscźe; psches njeho masch wschědnje ßwój pschistup k Božej hnadźe a wobhladowasch wěstu nadźiju, haj wěstoscź: So budźe junu wscha twoja ßłaboscź pschewinjena do kraßnoscźe. Tuž daj Bohu, schtož je Boże, a twój ßwěrny Wótz powjedźe tebje po pucźach ßwojeje wěcźneje hnady! Hamjeń.

Knjeże, so bych saßo widźił!

Mój Knjeże, so mohł prawje widźicź,
Sso po Twoj'j woli słožowacź,
Jow jenicźzy sa Tobu ßlědźicź,
Chzył Twojeho mi ducha dacź.
Wjedź łódźicźku mi žiwjenja
Ty ßam do měrnoh' pschistawa.

Kiž na njebju wschě hwězdy wodźisch
A knježisch ßam do wěcźnoscźe,
Ty tola też wo kóždoh' rodźisch,
Hdyž s wěru Tebje sapschimnje.
Ja w žiwjenju a wumrěcźu
Na Tebje jenož twaricź chzu!

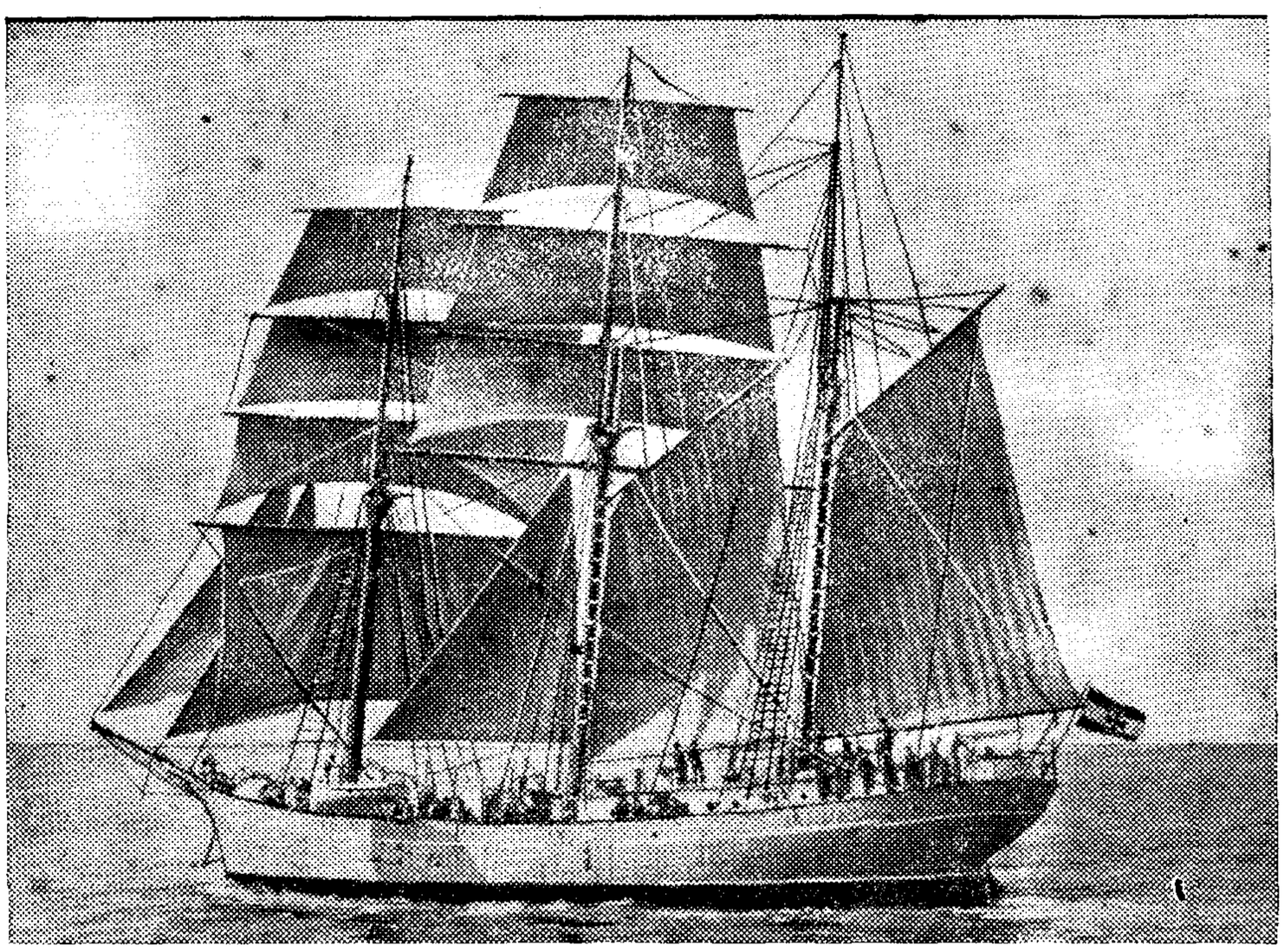
Spožcź, Knjeże, so bych wok'ło ßebje,
Pschez dźiwy Twoje wohladał.
Wscho, schtož ma wodych, cźeścźi Tebje, —
Ty ßy wscho mudrje srjadował!
We ßudźe pak najstraschnischo
Twoj' mózna ruka jewi ßo.

A dale, Jeſu, proſchu Tebje:
Daj wótrej, jaßnej wocži mi,
So widżu, pruhujo ßam ßebje,
Wſchón hřěch we ßwojej wutrobje;
Spožcž mi, ſo ſ Twojej pomozu
Sso hřěſchnom' waſchnju wotrjeknu.

Krej, ßwjata Twoja, Jeſu, ſa mnje
Bu na kſchižu tam pſchelata!
Haj, žiwjenje ßy ważił na mnje,
Mje wumohł ſ wěcžnoh' ſkaženja!
A by-li cžert mje traſchił tu,
Mam hnadnoh' Wótza na njebju!

Mój Knježe, daj Ty ßwoju ßwěru,
Wſchu móz a luboſcž njebjeſku
Mi ſtajnje póſnacž ſ prawej wěru,
Tež hdyž mje kſchižik cžiſchcži tu.
Wſchak Twoja mudroſcž póſcžele,
Schtož t wěcžnom' ſbožu nuſne je.

J. B.

Podnurjena łódź „Niobe“.

69 †.

Naſtróżaza to powěſcž, kotraž tak njejapzy naſch kraj pſchelecži: płachtata łódź „Niobe“ je ßo podnóriła a 69 ßynow naſcheho kraja je nahłu ßmjercž w žołmach poczérpiło!

Kelko ßwójbow želi to ſaßo wo ßwojich lubych! S nimi žaruje naſch zyły kraj, woßebje pak namórnizy. Ssobuželo wopominamy my jich dżenża tu.

„Kak bórſy wot ranja ßo móże
Do wjecžora wſcho pſcheměnicž!“

tak ßmy dyrbjeli runje hakle pod njewjedrami wuſnawacž, na kotrež dżenża ſaßo woßebje ſpominamy, hdyž ſa cžežko domapytanych dary ſkładujemy. My ſacžuwamy bolostnje, ſo tuto ßłowo njedoroſumichmy, hdyž jo jenož na ſwonkowne nałożowachmy, woßebje na łubło, ſamoženje, žně, wjedro. Wono płacži ſa naß cžłowjekow zyle woßobinſzy a měni tež naſche žiwjenje. Ani dnja ani hodžinki njebě trjeba, ſniczicž łódź „Niobe“ a ſ njej 69 muži jeje wobßadki. Sa někotre mjeńſchiny, haj ſa jeniczke wokomiki bě ßo wſcho ſtało, — bě wſcho nimo: łódź a 69 cžłowjekow ſniczenych!

To cžini, ſo ßo poſtróżimy, ſo ßmy naſtróżeni, ſo ßo khutni praſchamy:

„Schtó wě mój kónz?
Wón ßnadź je bliſko!“

A to cžinimy cžim nutrniſcho, dokelž ßo tola tež praſchecž dyrbimy a wuſnacž:

„Ja njewěm, hdy mój cžaß ßo minje!
Ja njewěm, kak ja wotßal póńdu!
Ja njewěm, hdże mru, w kotrym kraju
A kajki row ja doſtanu!“

A tohodla ſałożimy ßwoje žiwjenje tak, ſo ßmy, hdyž naſcha hodžinka tu pſchikhwata, hotowi, hicž ſa ßmjertnym jandżelom, niz wſchak ßo ſpuſchczejo na ßwoje ſkutki, ßwoje ſaßłużby, ně, na Khryſta krej a ſaßłużbu. Tohodla:

„Žiwy budź, kaž we ßmjercži
Budżeſch junu žadacž ßebi.
Kubła, kiž ßej ſhromadži,
Cžeſcž, kiž budże data tebi:
Niczo njeſwjeßeli cże
We ßmjercži, o cžłowjecže!“ —

A „Niobe“, tuto grichiſke mjeno je ßamo jene napominanje, žarowacž. „Niobe“ je mjeno macžerje, kotraž je bolostnje měła želicž wo jeje jej morjene dżěcži.

Stari Grichojo powjedachu, a ſtawiſny jich pſchibójſkeje nabožiny nam to dżenża hiſchcże powjedaja:

„Niobe“ bě dżowka Tantala a mandżelſka Amphiona Thebanſkeho. Wona mějeſche 12 dżěcži a bě horda na tute ßwoje dżěcži. A ſaßlepjena wot tuteje hordoſcże wuhani wona bohowku Leto, kotraž mějeſche jenož dwě dżěſcži. Tutej dżěſcži pak — pſchibóh Apollo a bohowka Artemis — dżěſchtej a moriſchtej macżeri „Niobe“, ſe ſchipami tſělejo, wſchě 12 dżěcži. A ból a želenje tak khłoſtaneje macżerje bě tak wulka, ſo ßo najwyſchſchi pſchibóh, Zeuß, na njej ßmili a ju do kamjeńtneje poſtawy pſchewobrocži.

Dóńt tuteje macżerje Niobe je jich mnoho wumělžow namołwił, jón a ju w kamjenju abo we wobraſu woſnamjenicž. A woni ßu to dokonjeli huſto najnadobniſcho.

My žarujemy wo 69 ßynow naſcheho kraja, ale niz kaž Niobe, niz měnjo, ſchtož Grichojo a Romſzy měnjachu a wěrjachu, ſo mjenujzy bohojo a bohowki cžłowjekam ſawidża ſbožo, kotrež maja. Ně, my wěmy a wěrimy, ſo ßmy, njech žiwi, njech wumrějmy, toho Knjeſa, toho Knjeſa, kotryž naß tak lubuje, ſo ſa naß ßwojeho Ssyna da, kotryž pak tež praji a ßwědczi: „Moje myßle njejßu waſche myßle, a waſche pucże njejßu moje pucże, ale kaž wjele wyſchſche njebjeża ßu dyžli ſemja, tak ßu tež moje pucże wyſchſche dyžli waſche pucże a moje myßle dyžli waſche myßle!“ Wón drje nam praji: „Schtož ja cžinju, ty jo nětk njewěſch!“ Wón pak tež dopraji: „Ty jo pak potom ſhoniſch.“ A ſchtož potom ſhonimy, je to, ſchtož hižo tu wjedżecž dyrbjeli: Boża wola dobra, hnadna wola — ale pak tež wſchehomózna a prawa a ſprawna! A tole ſpóſnacże wjedże naß ſaßo k tomu kónzej, ke kotremuž běchmy prjedy hižo dójſchli: Budźmy žiwi tak, kaž ßebi, hdyž mrějemy, pſchejemy! A to rěka: Budźmy žiwi tu, w žiwej wěrje ſ Bohom ſwjaſani!

Tak njeje naſche wopominanje tamnych 69 jenož něſchto, ſchtož je něſchto ſa nich, ale tež něſchto, ſchtož je něſchto ſa naß, ſchtož je něſchto nam ſa žohnowane a tak wěrnje ſbožowne žiwjenje.

S cžaßa nuſy.

Njech je też nětkle po zyłym němſkim kraju nuſa, tu a tam w kraju namakaſch pak tola měſtna a krajiny, kotreż woßebje cžežko cžerpja. Jena ſ tutych jara tradazych krajinow je Waldenburgſka.

Tam je woßada Ludwigsdorf. W njej bydli 657 hórnikow a ſaſtojnikow, kotſiž nimaja žaneho dźěła. Jamy ßu dyrbjałe pſchestacź dźěłacź. Scźěhwki tutoho dźěłonjemějerſtwa jewja ßo wſchelako, woßebje ſrudnje pak nad dźěcźoch tutych ßwójbow. W katolſkej ſchuli to pſchepytowachu a dyrbjachu ſcźěhowaze ſwěſcźicź:

Schula ma 418 dźěcźi. S nich je ſchtwórcźina — 99·— khorych, dokelž njejßu doſcź k jědźi měłe. 121 dalſchich dźěcźi, to je tſecźina, je ßo ſe ßwojim ſeźiwjenjom pohubjeńſchiłe, ſdźěła wo wjele. Dokelž ma we woßadźe, kiž ma něhdźe 3800 duſchow, jenoż něhdźe 10. dźěl hiſchcźe ſaßłużbu, a to ſwjetſcha jara ßnadnu, njeje móžno, ſa dźěcźi wobjed abo dozyła jědź dawacź.

Do wobydleŕſtwa mjenujzy, kotreż nima dźěła, ßłuſcha jich: 485 hórnikow a pſchiſtajenych ſ 966 ßwójbnymi, — 171 druhich, kiž ßu bjes dźěła, ſ 88 ßwójbami; — 188 invalidnych ſ 273 ßwójbnymi; — 44 tkalzow a tkalcžow bjes dźěła ſ 12 ßwójbnymi a nimo tutych pjecźo, kiž domach tkaja; — 60, kiž w khorowni pſchebywaja; — 126 wudowow ſe 57 ßwójbnymi; — 37 woßobow bjes powołanja, kotreż ßu ſ privatneje podpjery žiwi.

Dźěło a ſaßłużbu ma jenoż hiſchcźe: 59 dźěłacźerjow Schleſyſkeje milinaŕnje ſe 121 ßwójbnymi; — 35 hórnikow ſe 61 ßwójbnymi; — 50 nižſchich ſaſtojnikow a wucžerjow ſe 87 ßwójbnymi; — 75 ratarjow ſe 182 ßwójbnymi.

Dale je we woßadźe žiwych:

69 dźěłacźerjow a pomocznikow, kotſiž maja jenoż jara ßnadnych dokhodow; — 54 młodoſtnych dźěłacźerjow a wucžobnikow; — 45 ßłużownych holzow; — 40, kiž maja ßamoſtatne powołanje; — 80 tkalzow a tkalcžow ſ 22 pſchiwuſnymi, kotſiž lědma to ſaßłuža, ſchtož ßami ſa ſeźiwjenje trjebaja; — 15 pſchekupzow ſ 29 pſchiwuſnymi.

Pſchekupzy ßu ſ tym, ſo druſy dźěło a ſaßłużbu nimaju, tſi ſchtwórcžiny ßwojich dokhodow ſhubili a ßu ſdźěła na kónzu wſcheho.

Skónczńje je jich tam hiſchcźe 51 rjemjeßłnikow ſ 48 ßwójbnymi, mjes nimi pak też ſchewzy a krawzy, kiž ßu nětkle hižo ſe ſjawneho ſpomožeŕſtwa žiwi.

To je jenoż jeniczki wobras ſ khudoby a hubjenſtwa naſcheho luda. Podobnych wobraſow mohli lohko hiſchcźe wjazy podacź, n. pſch. ſ Hornich Ssmolinow, ſ Delnjeje Schleſyſkeje, ſ Durinkſkeje.

Tute wobraſy pak nochzedźa jenoż tutu nuſu pokaſacź. Wone chzedźa wjazy. Wone chzedźa nam doprajicź, ſo mamy my tola pſchezo hiſchcźe pſchicźiny doſcź, bycź dźakowni, njech ßnadź ßo to też tak někotremu wěricź nochze. A hiſchcźe něſchto: Wone chzedźa prajicź, ſo bychmy pomhali, dokhož hiſchcźe něſchto ſamóžemy a wjazy mamy hacž cźi, kiž ßu tak wboſy.

Zyrkej a ſtat.

Sakſke krajne konſiſtorſtwo je ſa dźenßniſchu 11. njedźelu po Sswj. Tr. poruczíło ſběrku abo kollektu ſa tych we Łužizy, kotrychž ßu njewjedra cžežko domapytałe. „Kſcheſcźijanſka luboſcź k bližſchemu“ — tak wono praji — „dyrbi też tu ſaßo kaž hižo pſchi druhich ſkładnoſcźach tym na pomoz pſchińcź, kotſiž ßu ſchkody měli. Wona njeßmě też w cžaßach powſchitkowneje nuſy wuſtacź, tym pomhacź, kotſiž ßu woßebje cžežko domapytani.“ Tohodla pomhajmy też je ßwojim darom, a hdyž dźenßa žadyn ßobu njemějachmy w Božim domje abo jenoż pſchemałło, abo ßnadź njeběchmy mohli do Božeho domu hicź, pſchepodajmy ßwój dar w běhu tutoho tydźenja abo ja tydźeń ßwojemu duchownemu.

Pſchecźiwo bjesbóžnikam ßu Katolikojo we Winje woßebite modleŕſke ſkupiny ſarjadowali. Nětk tam wěrjazy po rjadu, ale tak rjez naſtajnje Boha wo ßmilnoſcź proſcha.

Jendźelſku a jeje hłowne měſto London ßu ßebi po wſchěm ſdacźu bjesbóžni ſa woßebite měſtno wuſwolili, kotreż chzedźa nětk „wobſbožicź“. Woßebje wuſtojni bjesbóžni propagandiſtojo ßu ſ Moſkwy duzy do Londona a maja wjele pjenjes ſa tutu „wójnu“ ßobu, woßebje pak wjele cźiſchcźaneho, kaž lětaki, knižki a knihe. Tute chzedźa woßebje mjes dźěłacźerjemi rosſchěrjecź. Na dźěłacźerjow, woßebje na dźěłacźerjow w induſtriji, ßo woßebje měrja. Tola Jendźelcźenjo nochzedźa tomu pſchihladowacź, hotuja ßo, tajke bjesbóžne nadpady wotraſycź. W Jendźelſkej ßu hižo prjedy ſałożili wubjerk kſcheſcźijanſkeho proteſtowazeho hibanja, kotryž je pytał ſadźěwacź bjesbóžnemu pſcheſcźěhanju naboźiny w Ruſkej. Tutón wubjerk je, hdyž njepſchecźelow w ßwojim kraju widźi pſchecźiwo naboźinje wojowacź, wjedniſtwo na ßo wſał w tutym wobaranju pſchecźiwo bolſchewikſkej bjesbóžnoſcźi, kotraž chze ßo jendźelſkeho luda ſmozowacź; wón je ßo ſe wſchěmi zyrkwinſkimi ſjednocźenſtwami ſrěcźał a chze bjesbóžne hibanje hnydom w jeho ſpocźatkach ſnjemóžnicź. — *Njemylmy ßo a njeſměrujmy ßo, ßebi myßlo, ſo nětko naß a Němſku na pokoj woſtaja. To hnidy niz. Ssu ßo hižo we němſkim ludu pſchejara ſakorjenili, a poßledńja wulka wólba je jim zyle wěſcźe noweje nadźije nacźiniła ſ tym, ſo je wona kommuniſtam wulkeho dobytka pſchinjeßła. Stejmy ſe wſchej ßwěru na ſtraži, ſo ani w naboźnym ani w politiſkim njepſchińdźemy pod wjedniſtwo a namóz bjesbóžneho kommuniſma abo kommuniſtiſkeje bjesbóžnoſcźe!*

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Sa Herrnhut a zyłu Bratrowſku Gmejnu ßu nětk bliſko ważne dny. Wot 20. hacž do 22. auguſta chzedźa ßwjecźicź 200. wopominanje ßwojeho tak žohnowaneho mißionſkeho dźěła. A wſchitzy, kiž maja Knjeſowe mißionſtwo lubo, budźeja ſ nimi ßobu ßwjecźicź, njech doma, njech ßobu w Herrnhucźe a też ßobu w Małym Wjelkowje, Niſkej abo druhdźe.

Bethel je pola naß Serbow derje ſnate mjeno. Jo ßłyſchecź, rěka, ßo dopomnicź na nadobneho fararja von Bodelſchwingha a na jeho wulki ſkutk. Pſchi tym myßlimy ßebi pak ſwjetſcha jenoż na jeho hubjenych a běbnych a khorych a ßo njedopomnimy na to, ſo tuto Bethel też ßobu ſteji w dźěle mißionſtwa mjes póhanami, a to hižo 40 lět dołho. Tehdy wucźežechu prěni dźěłacźerjo do Raŕſcheje Afriki, ſo bychu tam pſchi horach Uſambara cžornuchom prědowali Jeſußa. Jich dźěło je tam wulka wójna kaſyła, tola niz ſkaſyła. S nowej mozu ſapocžachu tam pſched 8 lětami ſnowa ſkutkowacź, woßebje ſe ſchulſkim dźěłom. Kónz ſańdźeneho lěta mějachu tam 125 ludowych ſchulow ſe 4644 dźěcźimi a 3 ßrjedźne ſchule, 2 ſa hólzow a jenu ſa holzy, ſ 235 ſchulerjemi a ſchuleŕkami a nimo toho jenu ſchulu ſa dźěcźi němſkich farmarjow a mißionarow ſ 45 dźěcźimi.

Liſtowanje: M. w B. ſa 12 p. Tr. — B—r w B. ſa 13. p. Tr.

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pjenježkow.

Čžišło 33

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 14. auguſta 1932 Bautzen

12. njedźela po ßwjatej Trojizy.

1. kral. 19, 7—13.

Snate rjane a ważne ßłowo (Hebr. 13, 7) praji: Spominajcźe na ßwojich wučerjow, kiž ßu wam Boże ßłowo prajili, a kedźbujcźe na wukhod jich ſadźerženja a cžińcźe po jich wěrje. Wučerjo w tutej myßli njejßu jenoż cźi, kotſiž maja wučeŕſke abo prědaŕſke ſaſtojnſtwo, cźi wěſo na prěnim měſtnje, ale też wſchitzy druſy, wot kotrychž wuknjemy. Tak mamy też wuknycź wot tamnych ſtarych ſtawiſnow, kotreż w naſchej lubej bibliji ſteja. Wone njejßu nam jenoż date, jo bychmy ßo ſ nimi ſabawjeli, ale ſo bychmy ſ nich wuknyli. Sa to ßu woßebje khmane te, kotreż wo Heliaßu powědaju, tutej krutej poſtawje ſtareho ſakonja. Wot njeho móżemy wuknycź po dźenßniſchej ſtawiſnje: Kak nuſnje trjebamy a kak bohacźe doſtawamy Božu pomoz, hdyž ßmy ſprózni, ſtruchli, ßamotni.

Trjeba wſchak po prawym njeje, wo tym wjele rěčžecź, kak wjele ſpróznych ludźi tu na ßwěcźe je. Kóždy ſ naß je hižo ſprózny byk. Schěſcź dźěławych dnjow ſaßo ſa nimi leži, ſwjetſcha drje tajkich, w kotrychž ßo njeje jenoż wóßom hodźin dźěłało, ale wjele wjazy. Kak cźi wſchitzy dźeń wotpočžnjenja trjebaja! Kak je ſa nich njedźela woprawdźita dobrota! Ach, ſo bychu woni tola tutón dźeń prawje ßebi wažili a wužiwali, ſo bychu jutſje cžerſtwi do ßwojeho dźěła hicź móhli! Dźenßa je kemſch a njedźela, kak ważne dyrbjało to jim bycź! Sprózni ßu ludźo też, hdyž ßu dołho ſtražowali. Pſchiczžiny k tomu ßu jara wſchelake. Schtó njeby ſnak njeſparne nozy? Macźerje chzemy ßo praſchecź, kotreż ßu pſchi kóžku ßwojeho dźěſcźa ßedźo ſtražowake, abo druheho cžłowjeka, kiž je pſchi khorołożu něktotru hodźinu pſchecžinił. Wón wě, ſchto rěka ſprózny bycź. Khory njech jo nam praji, kak ſprózny je byk, hdyž ſa dołhe khwile wokſchewjazy ſpar jemu pſchińcź njechaſche. O kak derje je cžłowjekej, hdyž móże ſanjeſcź: Sprózny ßym, ßo lehnycź du, ßwojej wocži ſańdźelu. Sprózne pak njeje jenoż huſto cžłowjekow cźěło. Schtó njeby hižo naſhonił, kak bě jeho duſcha ſe ſprózноſcźu ſajata!

Kelko jich je, kotſiž ßu ßo podarmo prózowali, podarmo ßo nadźijeli! Běda jim, jeli ſo ßo jich ſnutkowne mozy ſaßo njeßylnjeja! Kak pak ma ßo to ſtacź? Hdyž je cźěło ſprózne, damy jemu wotpočžnycź. A ſchto cžinimy ſ duſchu, hdyž ta dale njemóże? Spanje ßame jej tola njepomha. Wěmy, kak ßo jej radźi, ßebi rospróschenje a druhe ßrědki pytacź. Heliaß je ßebi hinak pomhał, jako běſche po cźěle a woßebje po duſchi žałoſtnje ſprózny. Snate nam je, kak wón pod jawronzom ßedźo ſdychuje: Doſcź je, dha wſmi nětk, Knjeże, moju duſchu. Wón, kiž běſche tyßazy k nowemu žiwjenju ſbudźował, njemóżeſche dale. Tak wſchak ßo na ßwěcźe ſtawa, ſo ßylni a cžerſtwi wuſtawaja, ßamo cźi, w kotrychž Boži Duch dźěła; pſchetoż woni ßu też krej a cźěło każ wſchitzy druſy. Ale hlej, kak ßo Heliaß we ßwojej ſprózноſcźi k Bohu ma, kak wón każ dźěcźo pſchi macźeŕnej wutrobje pola ßwojeho Knjeſa ßwój wucźek pyta! Wón, tón ſprózny, dźe k tomu, kiž njewoßłabnje a njewuſtanje. Kak móhli a dyrbjeli my wot Heliaßa wuknycź! Bóh Knjes też pak ßwojeho wotročžka njewopuſchcźi. Jako Heliaß ſprózny pod keŕkom ſpaſche, ßo jeho jandźel dótkny a k njemu dźeſche: Stań a jěß, a pſchi nim ſtejeſche praženy khlěb a karan ſ wodu, potajkim drje jednora, ale prawa zyroba. Tuž widźimy, kak Bóh Knjes ßwojim pomha. Wón drje druhdy hłód a lacžноſcź ſcźele, ale ſawutlik njeje pſchi nim hiſchcźe nichtó.

Hdźež ßu ludźo ſprózni, tam ßu woni też huſto ſtruchli. Po cźěle bě Heliaß jara poßylnjeny ſtanył; pſchetoż wón dźěſche na to ſchtyrzecźi dnjow a ſchtyrzecźi nozow hacž

ł horje Božej Horeb. Ale jako won tam do skałoby pschińdźe a pśches nóz wosta, jeho struchłoscź saja. Stysknje žo wón žam žo woprascha, schto je nětko wuspěch jeho pilneho a žwěrneho dźěła. S dobrym žwědomjom žmědźesche wón prajicź: Ja žym žo jara žurowił Boha Knjesa dla. Ale njeczinjesche Ahab wjazy dyžli wschitzy israelscy kralojo, Boha Knjesa roshněwacź? Bjes dźiwa, so běsche Heliaš tole wohladawschi doscź strúchły. Wón woprawdźe njeje jenicžki był, kiž by do toho sapadnył. Runje tak dźěsche žo Jesušowym wucžomnikam: Ssmy žo zyliczku nóz prózowali a niczo nałojili. A podobnje je žo teź nam wjazy hacž jónkrócź sešchło. A Bóh Knjes po sdaczu mjelczesche. Heliaš běsche žebi myślił, jo Bóh Knjes móznje sapschimnje a na stronu žwojeho žwěrneho wotroczka widźomnje stupi. Niczo na to podobne žo pak njesta. Nawopak: Kjes dźěsche nimo a wulki žylny wětr, kotryž hory rostorha a skały roskama, pśched Knjesom, Knjes pak njebě we wětsje. A po wětsje pschińdźe semjerženje, ale Knjes njebě w nim. Runje tak niz we wohnju, ale w cźichim schumjenju. Schto ma to rěkacź? Skrótka drje to: Boże pucźe a myžle njejžu nasche pucźe a myžle. Bóh Knjes je wěscźe žurowy Bóh, a wulka a teź straschna a sahubjaza je jeho móz. Ale wón jenož we wětrach a wichorach njekhodźi. Runje tak, a tak žměmy žo toho troschtowacź, Bóh Knjes pomha s tym, so mjelczo a scźicha nimo dźe. Boże myžle a pucźe žo w cźischinje spóznawaja, a podarmo w bibliji njesteji: W mjelczenju a w nadźiji budźe wascha žylnoscź. My kschescźijenjo tola hischcźe hłubje hladamy hacž Heliaš. Tam na najžwjecźischej horje Božej, na Golgatha, Bóh Knjes wěscźe cźicho a tola tak žurowje žudźo nimo dźěsche, a runje tam žo Boże bycźe najkražnischo a sdobom najsbóžnischo sjewi. Schtož je Heliaš pschi horje Horeb nawuknycź měł, to mamy my wjele jažnischo tu nawuknycź; pschetož tu je Bóh žwoje bycźe najlěpje sjewił. Tam pak je teź sa struchłych ludźi najsbóžnischi wucźek.

Hdyž žo skóncznje praschamy sa pschicžinami, cźehodla běsche Heliaš tak struchły, budźemy dyrbjecź prajicź, so wón žo žamotny cźujesche. Tomu běsche woprawdźe tak. Ja žym, wón skoržesche, žamlutki sbytkny wostał, a woni, cźrjóda mojich njepschecźelow, steja sa mojim žiwjenjom, so bychu jo mi wsali. Mózny kral a wožebje lestna a bjesbóžna kralowa Jsebel jeho pschescźěhaschtaj, a žyła Baalowych měschnikow a žłužobnikow žo jimaj pschidruži. Tuž dyrbjesche wbohi Knjesowy profeta do puscźiny a žamotnoscźe cźeknycź. To bě wěso šlě. Ssamlutki stacź, je pschezo jara cźežka wěz. Ssamlutki dźěłacź dyrbjecź a nikoho sa pomoznika, saradźerja a sepjerarja měcź, to cźlowjeka hischcźe žłabscheho cźini, hacž žam je. A tola je s nascheje stawisny sjawnje widźecź, so Bóh Knjes žwojeho wotroczka do žamotnoscźe póžła, potajkim jeho se samyžłom žamotneho scźini. Tam w puscźinje njemějesche wón jenož žwojeho Knjesa prawje spóznacź, ale teź žameho žebje. Tam mějesche wón nashonicź, schtož je w naschich cźažach muž Boži prajił: Muž s Bohom je pschezo wjetschina. Abo je nam nasch Sbóžnik podarmo do komorki kasał? Je wón žam podarmo w puscźinje pobył? Njeje žo žwj. Pawoł w žamotnoscźi hakle tón rjek scźinił, kajkehož jeho snajemy? Tuž teź žo w dźenžnischich cźažach njebojmy, we kotrych tak husto kaž žami stejimy. Tehdy runje jeho wschehomóz, w žłabych mózna, kražna žo spóznacź, haj widźecź žo da; tehdy wón khwaleny budźe, hdyž sprózna a styskniwa duscha wježeloscź ma. Hdyž Bóh je pschecźel sa mnje, ja niczo nierodźu, hacž zyły žwět chze na mnje, ja k Bohu sdychuju.

Hamjeń. M. w B.

Naš, Knježe Jesu, k hnadźe wsmi.

Hłóš: Sso, Boże dźěcźi, wježelcźe.

Pschińdź, Knježe Jesom Khrystschcźe, k nam,
Pschińdź, budź a wostań pschi naš žam,
Pschińdź, dopjelń žwoje žlubjenja,
Budź Twoja nascha wutroba.

O Knježe, žmil nad nami žo.
Ty znajesch nasche hubjeństwo,
Kak žmy wot Boha sdaleni,
Bjes Twojoh' Ducha w cźěmnoscźi!

Wot Boha cźlowjek nadawk ma:
Ma moricź staroh' Hadama,
Tón hischcźe žiwy we naš tsi,
Hdyž njejžmy znowa rodźeni.

Daj, Jesu, Twojoh' Ducha nam,
Nam khudym hřěschnym cźlowjekam,
Twój Duch cźiscź naschu wutrobu,
Ju wužwjecź Cźi sa domisnu.

Twój Duch naš, Jesu, k tebi wodź,
Wscho dobre do wutroby płodź,
So k cźescźi Tebi žiwi my,
Twój lud a Twoje herbstwo žmy!

Ty žy nasch troscht, měr, nadźija!
Daj, so Cźe duscha nascha ma.
Nam Twoju pomoz njewocźehń,
Wscho sle we naš nam wukorjeń.

Budź Twoje žłowo žwěza nam,
Pschez bliže wjedź naš k njebježam,
Pschez bliže k Sswojej wutrobje
Naš scźehń, naš Jesu k hnadźe wsmi.

Naš, Knježe, w nusy njewopuschcź,
Wschěch hřěchow khłostanje nam spuschcź.
O Jesu, žmil žo nad nami
Po žwojej wulkej žmilnoscźi.

Nam njedaj žo wot Tebje hnucź,
Twój Duch naš s Twojim žłowom wucź,
So cźinimy, schtož sdobne je
A duschi wužitk pschinježe.

Budź, Jesom Khrystschcźe, khwaleny,
Sa Twoje dary, dobroty!
We Tebi mamy žiwjenje,
Budź Tebi cześcź do wěcžnoscźe!

J. W.

Sjawne žłowo.

Konferenza ephorow abo superintendentow sakskeje krajneje zyrkwje je scźěhowaze sjawne žłowo wobsamknyła:

„We wschěch wjetschich sakskich městach poskicźeja w pschedawarńjach nowin, papjery a knihow husto cźažopišy a wabjaze jeschiwki a wschelake druhe spišy, woželbje tajke wo praschenjach mandźelstwa, wudawajo, so wone žłuža tak mjenowanej „kulturje naheho cźěła“ — Freikörperkultur Němz praji — a wabjo na wschelakore nadpadne waschnje sa jich kup. Tute knihi a spišy žu swjetscha pschejara njedobrje sa to pschihotowane, žadoscźe woželbje młodostnych cźlowjekow njestrowje rosžylnicź. Wone žu sdobom njewužkyschany nadběh na wschě strowe sažady němskeho kschescźijanskeho žiwjenja, dobreho waschnja a dobrych poczinkow a to s tym, so bjes hańbicźiwoscźe rosložuja wschě podawki spkažneho žiwje-

nja, so ſ kußatym poßudżowanjom piſchu wo tak mjenowanej „drjewjanzarſkej pózcżiwoſcżi“ — „Spießermoral“ praji Němz — a nimo teho pſchi ſkładnoſcżi też ſ tym, so njeßměrnje wohidnje nadpaduja ſtatny a zyrkwiny porjad. Wone widomnje ſa tym du, po něcżim ſnicżicż wſcho woßobinſke wědomnjo, a to ſ tym, ſo wudawaja, ſchtož je pſche wſcho wono, mjenjuzy, so je rospal hłowna wěz cżłowjeſkeho żiwjenja, a ſ tym, so hańbicżiwoſcż w cżłowjeku wukorjenjeja. Tajke ſpocżinanje nima niczo cżinicż ſe ſtrowym prózowanjom ſporta a cżełoſwucżowanja, kotrejż ßo tajkemu cżinjenju ſdalujetej, a tehorunja niz ſ khutnym wědomoſtnym pſchepytowanjom wſcheho, ſchtož żiwjenje rěka, kotrež je też zyrkwi witane. Runje tak łoſkocżiwe je rosſchěrjenje dwělomnych „pocżinkowych romanow“ a „pocżinkowych powědańczkow“ (Sitten-Romane, -Erzählungen), kotrež jich mnoho w poßlednim cżaßu ſałożenych wupożcżowańnjow knihow wukonja. Tu naſtawa njewuprajnje wulki ſtrach, ſo jenoſtronſka wikowańſka myßl tu prózno tu, kotraż żiwjenje naſchich dżełonjemějerjow tak tyſchi, ja ſtrowe a nuſne wukubłanje luda njewużiwa, ale ja ſkradne ſajědojcżenje njewużitknje wużiwa.

Konferenza ephorow namołwja evangelſku ſjawnoſcż, kotraż je ßebi ßwojeho ſamołwjenja wědomna, ſo by ju ſe wſchěmi ſakońſkimi ßrědkami podpjerała w jeje wojowanju pſchecżiwo poſpytej, kſcheſcżijanſko-němſkeho cżłowjeka pſchetworicż do kollektiv-ſtworjenja po ruſko-bolſchewikſku.

Bóh ßo njeda ſa ßměch měcż.

Pſchezo ſaßo ſnowa ſpominamy na „Niobe“ a jeje podnurjenje, kotrež ßebi 69 cżłowjeſkich woporow żadaſche, a to niz jeno tohodla, dokelż pſchezo ſaßo wobraſy widżimy a powěſcże cżitamy, ale tohodla, dokelż njemóżemy ſapomnicż tutu ßmjercż tych ßynow naſcheho luda.

S zyle druhimi pißmikami je do ſtawiſnow tajkich mórſkich podnurjenjow ſapißane potepjenje łódże „Titanic“, kotraż ßo pſched 20 lětami podnóri. Wo nim nadeńdżechmy w „Katolſkim Poßole“ powěſcż, kotruż tu ßobu ſtajimy, dokelż wona dwójzy do cżaßa ßłuſcha: podnórjenje łódże „Niobe“ pohnuwa, na druhe tajke naſtróżaze podawki ſpominacż; — a podnurjenje łódże „Titanic“ ßłuſcha do cżaßa, kotryż je tak połny bjesbóżnoſcże, każ naſch cżaß:

„Jendżelſki hobrſki parnik „Titanic“ podnuri ßo Młode Jutry 1912. W ſkórżbach na ſarunanje ſchkody a wuprajenjach ßwědkow wukopachu ßo wſchelake ſajimawe wězy, kotrež buchu w amerikańſkich cżaßopißach ſchěroko rospißane, mjes tym ſo němſke nowiny niczo wo tym njepſchinjeßechu. Tak bu ſwěſcżene, ſo bě na ſcżěnje hobrſkeho parnika pod wodowej liniju w meterwyßokich pißmikach ſłóſtniſke napißmo napißane: „No God, no pope“, t. r.: „Njetrjebamy Boha a njetrjebamy bamża“. Na druhej ſtronje běſche cżitacż: „Ani njebjo ani ſemja njemóże naß ponuricż.“ Ale runje napißmo: „No God, no pope“ bu wot lodoweje hory rosrěſnjene, tak ſo buchu wſchitke ſwěſcżeńſke komory rósdrjene.

Ssamßneho bjesbóżneho ſmyßlenja bě też łódżiny kapitan. Pſchi poßlednjej hoſcżinje, kotruż ßwojim hoſcżom poſticżi, wospjetowaſche wón k jich ſawjeßelenju tamne horde, bohahanjaze ßłowa a da w ßwojej ſaßlepjenoſcżi niedżiwajo ſtraſchnych kurjawow a lodowych horow roskas: ſ połnej paru do prědka! Wón chzyſche mjenujzy napſchecżiwo němſkim łódżam rekord ſpěſchnoſcże dobycż. Bórſy potom póżrjechu mórſke żołmy tamneho łódżineho hobra, kotrehoż „ani njebjo ani ſemja ponóricż njeſamóże“. Bóh njeda ßo ſa ßměch měcż.

„Titanic“ měješche 1800 paßażěrow. 1100 ſ nich ßo ſatepi, na 700, ſwjetſcha żony a dżěcżi, bu wukhowanych.

(S Nadżije cżo. 126.)

Schtoż ſwjeßelja.

Hižo to ſwjeßela, ſo móżemy tu pſchezo něſchto woſjewicż, ſchtoż ſwjeßela. A też to ſwjeßela, ſo ßmy mohli też něſchto podobneho ſ naſchich woßadow napiſacż. Njeby też to něſchto było, ſchtoż ſwjeßela, hdyż bychmy ßměli tu ſ naſchich woßadow runje pſchezo ſaßo a prawje huſto rosprawjecż wo něcżim, ſchtoż ſwjeßela. — Abo njeje tu niczeho? — A hdyż tu tajkeho je, cżehodla ßo tajimy? Njecżujemy dha, kak nuſne je, ſo tajkeho druhim ſdżělimy, ſo ßo wjeßela, ſo rospominaja, ſo ßo rosßudża ſa něſchto, ſchtoż też ſwjeßela, — a mojedla też, ſo tajkeho ſdżělimy, ſo ßo druſy hańbuja.

Schtoż dżenża ſdżělimy, je ſ dalokeho dala. S Naſſawſkeje. Tam je woßada Schönbach. Wona měješche nuſu każ jich wjele woßadow. Dodżeržane bě wjele na twarjenjach, porjedżicż a wobnowicż ßo dyrbjeſche.

Woßadny farař piſche wo tym: „Wo to dżěſche: Woſtajimy wſcho a cżakamy, dóniż lěpſche cżaßy njepſchińdu abo hladajmy něſkajkeho pucża. Tu ſjewi ßo myßliczka, hacż njebychmy wſcho mohli dokonjecż ſ dobrowólnym dżełom a ſ dobrowólnej pomozu. Powołachmy woßadnu ſhromadżiſnu. W njej wuprajichu ßo pſchitomni mużojo, ſo ßu rad ſwólniwi, kóżdy dwaj dnjej darmo pſchi Bożim domje dżełacż. Tuta myßliczka ßo njenadżizy pſchedoby do zyłeje woßady. Jako ßo zyrkwini pſchedſtejicżerjo napraſchowachu, ſchtó chzył tak dobrowólnje ßobudżełacż, ſamołwi ßo wjazy hacż 100 mużſkich. Sdobom póßłachmy wokolnik, ſchtó by chzył pjenježny dar dacż ſa material. Doſtachmy 230 hr. Nimo tutych bu nam material darjeny, kiż je něhdże 1050 hr. hódny. Dżełacżerjo a burjo, dżełonjemějerjo, tajzy, kiż kriſnu podpjeru doſtawaju, tajzy, kiż żaneje podpjery wjazy njedoſtawaju, tajzy, kiż ſpomożeńſku podpjeru doſtawaju a rjemjeßłniży, wſchitzy ßo ſeſtupachu do zyłka ſa ſhromadny ſkutk. Pſchezo ſaßo pſchikhadżachu mużzy a żónſke, kotſiż njemóżachu ßobudżełacż, k Bożemu domej, ſo bychu pohladali, kak daloko je dżełko poſtupowało.“

Luboſcż to k zyrkwi, kotraż wutrobu a ruzy ſwólniweſcżini — a to w tutym naſchim cżaßu!

Njebjeßa wupowědaja Božu cżeſcż a twjerdżiſna ſkutk jeho rukow.

Hłóß: Ja Knjeże dżak cżi dawam.

Nam Boże njebjeßa,
Kiż wulku kraßnoſcż maja
A ſteja pſches Boha
Na ſtopy ſałożene,
Kiż żenje njepadnu,
Nad nami wupſcheſtrjene
Se ßwojej rjanoſcżu!

A ſ njebjeßami ſjena
Też ſpěwa twjerdżiſna
Cżeſcż Bożoh' wulkoh' mjena
Pſches kraje, pſches morja,
Haj, hacż do kónza ßwěta
Dże jejne khwalenje!
Schtoż khodżi abo lěta
Wſcho ſpěwa hromadże.

A dżeń dnjej pſchipowjeda
Skutk Boży nad nami;

Wón ßebi wſacź to njeda,
Sso ßobu wjeßeli.
Nóz wjedźicź dawa nozy
Też połna wjeßela,
Kak ſ Bożeje ßu mozy
Wſchè Boże ſtworjenja.

A żadyn jaſyk njeje,
Rěcź żana na ßwěcźe,
So njeby ßłyſchał ſ njeje
Też khwalbne kěrluſche.
Wy jaſyki na ſemi
Sso w Knjeſu ſjednoczćźe!
Wſchè pſchińdźćźe ſ kěrluſchemi
Na ßwjate khwalenje!

Każ nawoženja ſtawa
Se ßwojej' komory,
Cźeſcź, khwalbu Bohu dawa
A ſpěwa ſ wutroby,
Tak ßłónzo rano ſtawa
Na kónzu njebjeßow,
Sso ſnowa na pucź dawa
Cźi ßwěcźicź ſ mrokotow.

Ty moja ſprózna noha,
Też běżecź ßwój maſch pucź,
Cźi ſtajeny wot Boha,
Sso njeßměſch ſ njeho hnucź.
Běż po nim hacź do kónza
Wſchè ßwoje krocźele,
Dha wón cźe wyſche ßłónza
Do njebjeß dowjedźe!

Zyrkej a ſtat.

W **Pruſkej** bě mjes ſtatom a zyrkwju wěſta roskora dla nabożiny w ſchuli: zyrkej żadaſche ßebi prawo, do nabožnych hodźin pohladacź ßměcź, ſtat nochzyſche do teho ſwolicź, ßo bojo, ſo ßo ßwojich prawow wſda. Po dołhich jednanjach běſchtej ſtat a zyrkej wucźinjenja ſeſtajałej, ale je ſa cźaß ſtareje pruſkeje wyſchnoſcźe njepodpißałej. Nětk je ſtatna wyſchnoſcź wojjewiła, ſo ſeſtajane wucźinjenja płacźa. Evangelſka zyrkej ma nětko prawo, do hodźin ſa nabožne roswucźowanje dowěrnika póßłacź, kiż mohł ßo pſcheßwědcźicź, ſo ßu tute hodźiny po ſaßadach evangelſkeje zyrkwje. Stat ßo njeje tohodla ßwojich prawow wſdał a wucźerjo też niz, a zyrkej ma, ſchtoż nuſnje trjeba: pucź a prawo, ßo wobhonicź wo tym, kak ſchula ßwój nadawk w hodźinach ſa nabożinu dopjelnja.

W Anhaltſkej je pſchedßyda krajneje zyrkwineje rady wyſchſchi zyrkwiny rada dr. dr. Knorr. Tutón bě hižo w jenej bywſchich wyſchnoſcźow ſ miniſterſkim preſidentom. Jeho je krajny ßejm ſnowa ſa miniſtra wuſwolił. Wón budźe po wobſamknjenju zyrkwje wobej ſaſtojnſtwje ſaſtawacź. Po politiſkim ſtejniſchcźu ßłuſcha wón k němſko-nazionalnej ſtronje.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Wólby ßu nimo. Nam ßo ſda, ſo je ſ nimi tajke małe ſatorhnjenje a też naſtróženje pſchiſchło, njech ßo to też khowa pod wjele rěcźanymi a cźiſchcźanymi ßłowami. Jara witany wukas wyſchnoſcźe, ſnutskowny měr dźerżecź, hoji tomu. Tola bóle a bóle ßo jewi, ſo chzedźa tola ſapoczatk noweho, a ſo ßo wo tajki prózuja. A kóżdy ma pſchißłuſchnoſcź, ßo ßobuprózowacź. Tu pſchißłuſchnoſcź pak, tu ſtacź a wuſnawacź: „Ach, to je wſcho jene, hacź my wjele žnějemy abo mało; wono tola ke kónzej dźe!“ abo: „Wono je wſcho jene, hacź my mało abo wjele dźěłamy! Hdyż niczo nimamy, njemóżemy niczo płacźicź, a kónz pſchińdźe cźim prjedy; pſchińcź wón tola dyrbi! Tón nowy ſapoczatk cźinimy pak potom my ßami!“ tu pſchißłuſchnoſcź, tu ſtacź a tak wuſnawacź, nima nichtón; nawopak, to je ſrudne ſnamjo, ſtyſkne wuſnacźe a wulki ſtrach. To je ſrudne ſnamjo ſa to, ſo je naſch lud wokhudnył zyle na ſtrowej kſcheſcźijanſkej myßli a wěrje, ſo je ſhubił nadźiju a dowěru. To je ſtyſkne wuſnacźe cźłowjeſkeje duſche, kotraż je, każ też dobry Serb druhdy praji, ſe ßwojimi „kenntniſſami“ na kónzu a kotraż bě ſe ßwojej wěru, a dowěru do wſchehomózneho Boha hižo do teho na kónzu — jeli ſo je ſzyła żaneho ſpoczatka tajkeho wěryżiwjenja měła. A to je wulki ſtrach, hdyż chze ſchtó kónz, kotryż je jenoż po cźłowjeſkej myßli kónz a ßnadź hiſchcźe po cźłowjeſkim pſchecźu, ßebi wunuſowacź ſ tajkej liwkoſcźu, bjesmyßlnoſcźu, w tajkim ſadwělowanju, w tajkej khudobje wſcheje kſcheſcźijanſkeje wěry abo w politiſkim fanatißmje. Pſchetoż kónz pſchińdźe jenoż ſ Bożim dopuſchcźenjom, a ſapoczatk, woprawdźity ſapoczatk wěrneho noweho a wěrneho ſboża je jenoż mózny ſ Bożej wolu, nihdy pak jenoż ſ cźłowjeſkej wolu a mozu. Nam ßo ſda, ſo mamy po wólbje pſchezo hiſchcźe wolicź: ßebi wuſwolicź mjenujzy pucź a żiwjenje wěry a bohudowěry ſa ßebje a ſa druhich, też ſa lud.

Herrnhut ßwjecźi ſa tydźeń 200lětny jubilej miſſionſkeho dźěła Bratrowſkeje gmejny. Sswjedźeńſke dny ßu 20., 21. a 22. auguſta. Ssobotu wjecźor ½8 hodź. je powitańſka ſhromadźiſna. — Njedźelu rano w 7 hodź. pocźahnu hromadźe na kěrchow na Paſtwiſchcźowej horje. Tam budźe też rańſcha nutrnoſcź. ½10 hodź. ſapocźnje ßo ßwjedźeńſka Boża ßłużba w Božim domje, a hdyż tutón rum njedoßaha, też w żórlach. Popołdnju w 2 hodź. ſcźěhuje ßwjedźeńſka ſhromadźiſna, na kotrejż ßo też rosprawy ſ miſſionſkich polow poſticźa; wona budźe pſchi pſchihódnym wjedrje w „Brěſowzy“, hewak w żórlach. Wjecźor we 8 hodź. wußwjecźi ßo miß. ſuperintendent O. Gemuſeus ſ Nyaſſa ſa biſkopa Bratrowſkeje Zyrkwje. — Póndźelu ſapocźnje ßo w 9 hodź. rańſcha nutrnoſcź. Jej ßo pſchiſamknu ſtrowjenja. Hłowny ßwjedźeńſki pſchednoſchk ſcźěhuje; rěka: „Zinzendorfowy pſchinoſchk k miſſionſkim praſchenjam naſcheho cźaßa“. W 2 hodź. hraja ßwjedźeńſku hru na ßwjedźeńſkim měſtnje. — To je doſcź bohaty program ſa wſchěch, kiż mózeja a chzedźa něłak ßobußwjecźicź. To pak jich njech prawje wjele cźini, ſ tym ßwój dźak wopokaſujo ſa to, ſchto Herrnhut na miſſijonſkim polu w 200lětnym ßwěrnym a woporniwym dźěle dokonja, a ſdobom ſa to, ſchtoż je Herrnhut był a dokonjał do zyła ſa wěryżiwjenje Łużizy każ druhich krajinow, każ evangelſkeje zyrkwje dozyła. Na ſapoczatki Herrnhutſkeho miſſionſkeho dźěła je naſch njedźelnik pſched něſchto njedźelemi wobſchěrniſcho pokaſał. Něſchto też ſa tydźeń pſchinjeßy. Njech Bóh tón Knjes ßo wſchěm wuhotowanjam tuteho jubilejneho ßwjedźenja da derje radźicź k Božej cześći a cźłowjekam k żohnowanju a njech żohnuje dalſche ßwěrne dźěło Bratrowſkeje Gmejny tu we Łużizy każ po zyłym kraju a tam, hdźeż wono Knjeſowy evangelijon pěduje póhanam.

— **Liſtowanje.** 13. p. Tr.: B...r w B. — 14. p. Tr.: H. w B. — 15. p. Tr.: H. w P.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Nošacźizach. — Cźiſchcź a nakład S ſmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihańje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa kóżdu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pjenježkow.

Čžißło 34

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech će khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewš će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 21. auguſta 1932 Bautzen

13. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Matth. 6, 1—8.

Naſch Sbóžnik njeje ſe ßwojim prědowanjom jenož pſcheczíwo tym rěczał, kiž běchu ſjawnje wot Boha wotpadnyli a we wulkich hrěchach žiwi, ale też ſe ßamßnej, haj a hiſchcze wjetſchej khutnoſczu pſchecziwo tajkim, kiž drje po ſwonkownym ſdaczu pobožni běchu, w ßwojej wutrobje pak ßo Bohu ſpjeczichu. Schtóž by židowſki lud w tehdomniſchich czaßach wobkedźbował, tón by měnjenja był, ſo je tutón lud jara pobožny. S wulkej ßwědomitoſczu woni ßwoje pſchißłuſchnoſcze pſchecziwo Bohu ſnajmjeńſcha ſwonkownje dopjelnichu. Kelko mudrych mužow mjes nimi, kiž niczo dale njeczinjachu, dyžli Boże kaſnje ſtudowacź a wukładowacź! A tola: tutón lud, kiž dyrbjał wot Boha póßłaneho Sbóžnika ſ wotewrjenymaj rukomaj pſchijecź, tutón lud jeho wotpokaſa a ßo pſchecziwo jeho evangeliju hacž do dźenßniſcheho dnja ſatwjerdźi. Na czim to leži? Jeſuß bě jich ſwonkownu pobožnoſcź wotkrył. W nim bě wſchak wěrne ßwětło ſ njebjeß na ſemju dele pſchiſchło, kotreż je ſe ßwojej jaßnoſczu wſchu ſeńſku cźěmnoſcź rosßwětlowało, też cźěmnoſcź w najpotajniſchim kucźiku cźłowječkeje wutroby. Schtož bě na cźłowjekach hrěſchne, wón je jo njeßmilny na ßwětło pſchinjeßł. Jeho wocźi njedaſchtej ßo tak lohzy pſches pobožne ßłowa a pobožne waſchnje ſjebacź, wonej kóždemu cźłowjekej do duſche hladaſchtej. To ßo pak cźłowjekej njelubi. Tehodla jeho wſchitzy hejchlerjo ſ zyłej wutrobu hidźachu a njewotpocžowachu, doniž njeběſchtej tutej wocźi w ßmjercźi ſłamanej.

10. njedźela po ßwjatej Trojizy je naß na to dopomniła, kajki žałoſtny ßud mějeſche židowſki lud ßwojeje ſtwjerdźenoſcze dla wocžakacź. My pak też wěmy, ſo ßamßny ßud też na naß pſchińdźe, hdyž naſcha pobožnoſcź lěpſcha njeje dyžli tych židowſkich fariſejſkich a pißmawucženych. Tehodla chzemy ſe ßwojim dźenßniſchim tekſtom ßwoju pobožnoſcź pruhowacź, hacž móžemy ſ njej pſched jaßnym wóczkom ßwojeho Knjeſa a Sbóžnika wobſtacź.

Po czim je Jeſuß cźłowjekow poßudźił? Ženje po tym, ſchto cźinjachu, ſchto rěczachu, ale wjele bóle kak, ſ kajkej wutrobu, ſ kajkej ſmyßlenoſczu jo cźinjachu. Na tſjoch pſchikładach wón w ſcheſtym ſtawje ſcźenja ßwjateho Mateja nam rosdźěl mjes wěrnej a wopaczhej pobožnoſczu pokaże. Tſi wězy běchu, kotreż dyrbjeſche w Jeſußowych czaßach kóždy Žid pilnje cźinicź, hdyž chzyſche, ſo bychu jemu pobožny rěkali, mjenujzy: jałmožinu dawacź, ßo modlicź, ßo poſcźicź. Po Jeſußowym měnjenju pak njeje prajene, ſo toho, kiž tute wězy ßwědomicze ſwuczuje, woprawdźe pobožny je. Na tym wjele bóle wſcho leži: kak, ſ kajkej wutrobu, ſ kajkim wotpohladom to ßo ſtanje, jałmožinu dawacź. To je Bohu ſpodobne, ale jenož potom hdyž ßo tak njeſtanje kaž fariſejſzy cźinjachu. Woni drje wjele dawachu, dźeßatk wot wſcheho, ſchtož mějachu. S kajkim wotpohladom pak dawachu? So bychu ludźo jich ßobuželnoſcź widźeli, jich tohodla khwalili a cześcźili. Niz dokelž ßwojich ßobucźlowjekow lubowachu, ale dokelž ßam ßo a ßwoju ßamßnu cześcź lubowachu. Schtož chzychu, to też w tym dozpěchu, běchu pola ludźi wyßoko waženi. „Woni maju ßwoje myto precź“, precź hižo w tutym czaßu a nimaju žane myto w njebjeßach wocžakacź. Kak dyrbi pſchecziwo tomu woprawdźe pobožny cźłowjek dawacź? Jenož ſ tym wotpohladom, bližſchemu pomhacź, jenož ſ cźiſteje lubosczе nuſowany. „Njech njewě twoja lěwiza, ſchto cźini twoja prawiza.“ Hdyž dawamy, na pſchikład na ſběrki, potom njeßmě naß pſchi tym žadyn pódlanſki wotpohlad wjeſcź, ßo ludźom ſpodobacź, ale jenož cźiſta luboſcź k bližſchemu. Hacž my pſchezo na tajke waſchnje ßwoje dary dawamy? Wjele kſcheſcźijanow ßo fariſjeſkim runa; jim je hłowna wěz, ſo jich mjeno na prěnim měſtnje na liſcźinje ſteji, ſo by ßo jim

ſa jich darliwoſcź dźak a cześcź doſtała. Kiž to tak cźinja, maju po Jeſußowym ßłowje ßwoje myto precź.

Židowſki lud ßo też wjele modleſche. Sswědomiczi te cźaßy wobkedźbowachu, w kotrychž mějachu po wuſtawach pißmawucźenych ßwoje modlitwy ſpěwacź. Woni ßo też njehańbowachu, ßo modlicź, hdźežkuli běchu, hdyž ßo klaki ſaklinczachu. Pobožny nałožk, ßo we wěſtych cźaßach modlicź, móže pak jara lohko k hejchleŕſtwje wjeſcź. Pola Židow ſwjetſcha tak bě. Někotſi tak cźinjachu, ſo w modleŕſkich cźaßach runje na ſjawnych měſtnach a haßach běchu, ſo bychu ludźo jich pobožnoſcź widźeli. Tuž bě jim modlitwa ßrědk, ßwojej ßamßnej luboſcźi a ßwojej hordoſcźi ßłužicź. S tym pak Boże ßwjate mjeno, ke kotremuž ßo pſchi modlenju wołachu, njewužitnje wužiwachu a njetrjebachu wocźakacź, kaž by Bóh tajke hejchleŕſke modlenje wußłyſchał. Naſche modlenje ßłuſcha po Jeſußowej woli do cźicheje komorki, hdźež je cźłowjek ßam ſe ßwojim Bohom. Druhi njewužitk bě, židźa měnjachu, kak móhli pſches dołhe modlitwy a wjele ßłowami Božu hnadu ßebi ſaßłužicź. To je póhanſke waſchnje. Po tym Bóh naſche modlenje njewußłyſcha, kelko ßłowow cźinimy, ale hacž ßo ſ prawej wutrobu, ſ prawej nutrnoſcźu modlimy. Tohodla je Jeſuß ßwojim wucźobnikam jako pſchikład praweho modlenja ßwjaty Wótcźenaſch dał. Ale też tuta modlitwa ßo mjes kſcheſcźijanami wjele njewužitnje wužiwa. Schtóž ßwjaty Wótcźenaſch bjes myßlow dele bórbota, tón lěpſchi njeje dyžli farisejſki. My chzemy pobožni byćź. Hladajmy ßo toho, ſo njeby naſcha pobožnoſcź jónu jako hejchleŕſtwo namakana była.

200lětny jubilej Herrnhutſkeho mißijonſtwa.

Dźenßa ßwjěcźi nětk Bratrowſka Gmejna wſchudźom tam, hdźež jeje ſtawy po zyłej ſemi ßydla, woßebje w Herrnhucźe, 200lětny jubilej ßwojeho tak wulkeho, tak dźěła a woporow połneho, tak žohnowaneho mißijonſkeho ſkutkowanja. Wo wuhotowanjach tutoho ßwjedźenja tu tydźenja něſchto ſapißachmy, a wo ſapoczatkach tutoho rjaneho mißijonſkeho ſkutkowanja je naſch njedźelnik we ßwojim 24. cźißle hižo nadrobniſcho rosprawjał. Tola też dźenßa njemóže a njeßmě tutón mißijonſki ſkutk Herrnhutſkich tu njenaſpomnjeny woſtacź, hdyž jich tola też wěſcźe doſcź Serbow mißijonſki jubilej ßobußwjecźi, njech w Herrnhucźe abo w Niſkej abo w Małym Wjelkowje abo njech hewak něhdźe druhdźe. Swißowaze wopißowanje zyłeho dźěła pak tu njetrjebamy podacź, je dźě tola naſch ßerbſki „Mißijonſki poßoł“ w cźißłomaj ſa julij a auguſt wobſchěrniſcho wo tym pißał. Tam to kóždy cźitaj — a dozyła: cźitajmy „Mißijonſki poßoł“! Dwojeje winy tu ſa to je: Mißijonſtwo a Sserbſtwo!

12. junija ſcźe cźitali w naſchim njedźelniku, kak prěnjej Herrnhutſkaj mißijonaraj, Dober a Nitſchmann, wucźeżeſchtaj, pſchewodźanaj wot hrabje Zinzendorfa hacž k wrotam Budyſchina, 21. auguſta 1732. Dźeßacź lět dozyła bě ßo hakle minyło, ſo prěnju khěžu noweho ßydliſchcźa pſchi Paſtwiſchcźowej Horje pola Berthelsdorfa twarjachu, ſo Herrnhut ſałożichu, a hižo ſałoża nowy wulki twar: Mißijonſtwo Knjeſa Jeſußa. To bě něſchto njewuměrnje wulke! Ale wono je ßo wulzy derje radźiło, a to tohodla, dokelž bě luboſcź, woporniwa a ßwěrna luboſcź k Jeſußej wulka, hobrſka.

Herrnhutſzy mißijonarojo njeběchu prěni evangelſzy póßli, kotſiž wucźeżechu, póhanam evangvelijon pſchipowědacź. Póhanjo wſchak pſched někotrymi lětſtotkami też hiſchcźe w Europje bydlachu. — So też dźenßa hiſchcźe — abo ſo też dźenßa ſaßo — to njetrjebamy hakle prajicź! — Tak póßła na pſch. ſchwedſki kral Guſtav Waſa, kiž bě 1523 hacž 1560 ſ kralom, prědarjow k póhanſkim Lappam, kiž pſchi połnóznych mjeſach ſchwedſkeho kraleſtwa bydlachu. Danſki kral Friedrich IV. ſpěchowaſche dźěło mißijonara Egede w Seleńſkej, hdźež bě hoſpodarſke ßydliſchcźo ſałożił, a tohorunja ßo ſtaraſche wo to, ſo by ßo danſka Rańſcha Indiſka ſa kſcheſcźijanſtwo dobyła. Ale ſ wulkim wuſpěchom to njebě, dokelž pſchihódnych dźěłacźerjow njemějeſche. Tuž ßo kral do Němſkeje wobrocźi. A tu bě hižo pomoz pſchihotowana. Auguſt Hermann Francke bě tu ſałożił ßwój ſpomožny wuſtaw we Halli a tu też luboſcź ſa Knjeſowe mißijonſtwo hajił. Tak ſałoži ßo Danſko-Halleſke Mißijonſtwo. S prěnimaj mißijonaromaj tutoho mißijonſtwa ſeſna ßo w Halli młody hrabja Zinzendorf, kotryž w Franckowym wuſtawje ſtudowaſche. A hrabjowa wutroba ßo ſahori ſa tutón ſkutk Knjeſowy, a to cźim bóle, dokelž bě jemu hižo jeho pobožna wowka, knjeni ſ Gersdorf, jako wón hiſchcźe małe dźěcźo bě, powědała wo rańſcho-indiſkim mißijonſkim dźěle. Nětk ßłyſcheſche wón ßam wot mißijonara Plütſchmanna, kiž ſ malabarſkim młodźenzom, totryž bě prjedy póhan był, do Halle pſchińdźe, a něſchto poſdźiſcho też wot mißijonara Ziegenbalga wo tutym dźěle w Knjeſowej winizy. Wón ßo rosßudźi pod wliwom tuteje prěnjeju němſkeju mißijonarow też ſa Knjeſowe mißijonſtwo ſkutkowacź a woprowaſche hižo tam dar ſa tutón ſkutk.

Tak ſrosumimy nětk lěpje, kak bě móžno, ſo ßo Zinzendorf a ſ nim jeho pſchewodnizy tam w Danſkej tak ſahorichu a rosßudźichu ſa mißijonſke dźěło, a potom domach Herrnhutſka Gmejna niz mjenje. Hižo w Danſkej dokonja hrabja rjany mißijonſki ſkutk. Danſka wyſchnoſcź chzyſche ßo mißijonſkeho dźěła w Seleńſkej wſdacź, dokelž bě po wſchěm ſdaczu pſchecźežke a bjes wuſpěcha. Zinzendorf wuſkutkowa, ſo ßo to njeſta, a ſo bu dźěło mißijonara Egede dale ſpěchowane.

Dźeń 21. auguſta 1732 bu tak narodny dźeń Herrnhutſkeho mißijonſtwa, a runje na tutym dnju, dźenßa, ßmě Bratrowſka Gmejna tuto ßwoje nětk 200 lětne dźěło wopominacź. A wona cźini to dźaka połna a ſ njej my wſchitzy, kiž mamy lubo Knjeſowe mißijonſtwo a Knjeſowu zyrkej dozyła.

Dober a Nitſchmann cźehnjeſchtaj do wjecźorneje Indiſkeje — tak mjenuja ßo kupy pſchi brjohach Ssrjedźneje Ameriki, dokelž bě Khryſtoſ Kolumbus, tam na kraj ſtupiwſchi, toho měnjenja, ſo je duzy k wjecźoru namakał Indiſku. Tam ſkutkowaſchtaj pod wſchelakimi cźeżemi mjeſchtlovami, njewólnikami. S mißijonarom bě po prawom jenoż Dober, kiž bě hornczeŕ; Nitſchmann, kiž bě cźeßła, bě jenoż pſchewodnik, a měješche ßo wrócźicź, ſo by domach rosprawjał wo nowym, hacž dotal domach zyle njeſnatym dźěle. Dołhoż wonkach woſta, dyrbješche Doberej pomhacź ßo ßydlicź, też ßo ſa jeho jeźiwjenje ſtaracź. To bě cźeßli prjedy móžno hacž hornczerjej. Hakle 13. dezembra 1732 běſchtaj ſ łódźe kraj ßwojeho noweho ſkutkowanja wuhladałoj. —

My widźimy: ſapoczatk Herrnhutſkeho mißijonſtwa bě ßnadny a khuduſchki, hdyž hladamy na pſchihotowanje a wuwucźenje tuteju prěnjeju póßłow, a też, hdyž hladamy na ſwonkowne ſaſtaranje a wuhotowanje: kóždy ſ njeju měješche jenoż waczok a někotre tolerje ſaßłużennych pjenjes; hrabja dari kóždemu hiſchcźe ſłotak. Cźim bohatſchej ſtaj byłoj na ſnutskownym pſchihotowanju a wobßedźeńſtwje: měješchtaj luboſcźe, woporniwoſcźe, potom wutrobu, kiž ßo horjeſche ſa Knjeſa Jeſußa. A kaž w nimaj tak bě w zyłej gmejnje modlenje a dobroproſchenje a ſa tutón ſkutk. Modlitwa pak, wěrjaza modlitwa, je wulkotna móz, haj je wulkomôz.

A kaž wonaj, tak tež cźi druſy, kiž ſcźěhowachu! Njech cźehnjechu tež tam k wjecžoru. na kupu St. Thomas abo njech do druhich kónczin ſemje; jich ſnutskowne wuhotowanje a jich ſnutskowne bohatſtwo bě to rosßudne.

1732 ßłuſcheſche St. Thomas ſ druhimi kupami pod danſke nadknježſtwo. Žiwjenje njewólnikow bě pak tam ſrudne. Tucźi běchu zyle w mozy a pod wolu wobßedźerjow. A danſzy a hollandſzy duchowni ßo wo polěpſchenje jich ſrudneho dónta njeſtarachu. Tak njebě dźěło Hernhutſkeju jenož póhanſtwa dla cźežke, ale tež kſcheſcźijanſkich wobßedźerjow a knježicźerjow dla. Wonaj njeběſchtaj tutym witanaj. Jenož někotſi farmarjo jeju podpjerachu, woßebje tež ſ tym, ſo jimaj dźěło a bydlenje poſkicźichu, ſchtož bě ſa ſpočatk ßobu najnuſniſche.

Cźežki, jara cźežki bě tu ſapočatk, a poſtup ßnadny. — Wobſchěrniſcho njemóžemy tu pißacź, a tež njechamy, pokaſujo na to, ſchtož „Mißijonſki Poßoł“ pißa. Naſpomnicź chzemy, ſo bě woßebje cźežko, kreoliſku rěcź nawuknycź, kotruž cžornuchojo rěcžachu, ſo bě woßebje ſtraſchna wěz ſa mißijonarow — a jich je tam po prěnimaj hiſchcźe mnoho pſchiſchło, tež žónſke — klima a ſtrowotne wobſtejnoſcźe; mrějachu tam jara. Dónt mißijonſkeho dźěła na tutym prěnim polu je jara pſcheměnjaty był, cźaſto bě lěpje, cźaſto hubjeńſcho. To pohnu hrabju Zinzendorfa, ſo tam ßam dojědźe. To bě tež derje. Wón wuſtutkowa woßebje pola wyſchnoſcźow wſchelke wolóženja, a dźěło poſtupowaſche, a nětkle móže ßo prajicź, ſo ßu tute kupy ſa kſcheſcźijanſtwo dobyte; wjele domoródnych pomoznikow je tam ßobu na dźěle w Knjeſowej winizy.

W lěcźe 1733 cźehnjeſchtaj bratraj Stachaj do mißijonſkeho dźěła, a to do Seleńſkeje, ſo byſchtaj tam mißijonara Egede podpjeraloj. — My ßmy tola cźitali, ſo Herrnhutſzy ßo w Danſkej ſeſnachu kaž ſe cžornuchom Antonom tak tež ſe Seleńſkimaj. — Tež w Seleńſkej bě cźežow doſcź, woßebje tež ſaßo rěcź, a ſchtož prěnimaj mißijonaromaj we wjecžornej Indiſkej horzota wobcźežnoſcźow pſchihotowa, to tutymaj w Seleńſkej ſyma. Po ſchěſcźlětnym prózowanju poradźi ßo, prěniczku ſa kſcheſcźijanſtwo dobycź: „Kajarnack“ bě jeho mjeno.

Se Seleńſkeje cźehnjechu mißijonarojo, potom bórſy tež do druhich połnóznych krajow; tak buchu wupóßłani k Lappam a tež k Samojedam; tucźi ßydlachu w Połnóznej Ruſkej. Tež w połnóznej Amerizy ßo ſaßydlichu a ſ dźěłom ſapočachu.

W lěcźe 1735 běchu ßo tež ſapočatki mißijonſkeho dźěła w Suriname ſtałe. Suriname je krajina k połnozy w Južnej Amerizy a ßłuſcheſche pod hollandſke nadknježſtwo. Tež tu bě ſapočatk cźežki, a to ſaßo niz tak jara póhanſtwa dla ale wſchelakich wobſtejnoſcźow dla; woßebje bě tu ſa Europcžanow njeſtrowy klima. Tſjo mužojo běchu ſapočatk cźinili; jedyn bórſy wumrě; tamnaj ßo khoraj domoj wrócźiſchtaj. Dwaj mužaj ſ mandźelſkimaj cźehnjeſchtaj na to won. Jena ſe žonow bórſy wumrě. — Mißijonſke dźěło pytaſche woßebje Indianow, prawobydlerjow tutych krajinow. 10 lět ßo miny prjedy hacž móžachu někoho wukſchcźicź. Tu bě prěniczka ſtara macźerka. Tež we hłownym měſcźe Paramaribo ßo Herrnhutſzy rjemjeßłnizy ſaßydlichu, a tutym ßo tež ſchlachcźi; woßebje derje wjedźena krawzowarnja móžeſche ßrědki ſa pſchewjedźenje mißijonſkeho dźěła podawacź. Dozyła njebě pſchi ßnadnych pjenježnych ßrědkach tamnych prěnich lět mißijonſke dźěło w tajkej měrje — abo ßnadź dozyła niz — móžne było, njebychu-li ſ mißijonarami ſtajnje rjemjeßłnizy, kaž krawzy, pjekarjo, ſchewzy ßobu byli. — Lěto 1778 bě wuſnamne lěto ſa mißijonarow. Natwarichu wulku měſchcźanſku zyrkej we hłownym měſcźe Paramaribo. A dale a dale ßo dźěło rosſchěrjeſche.

Tež k tym tak mjenowanym „lěßnym cžornucham“ dźěchu wot tam mißijonarojo, ſo bychu tutón njewěrny a ſtraſchny lud ſa kſcheſcźijanſtwo a ſdobom tež ſa kulturu dobyli. A woni ßu tam ſe žohnowanjom mjes nimi dźěłali w tutych wulkich lěßach, do kotrychž móžachu ßo jenož po małych cžołmach dobycź.

S lětom 1863 bu njewólniſtwo ſběhnjene. Cžornuchojo buchu ßwobodni. S tym počinachu dźěłacźerjo pobrachowacź. Tuž dźěchu po Chineſow, Indow, Javanow. S tym naſta mißijonaram nowe dźěło, a tež tute je dobre płody pſchinjeßło.

W běhu lět bu tak w tutych južnoamerikanſkich krajinach wulka woßada ſhromadźena, kiž ßylna a wuhotowana, bycź ßamoſtatna ludowa zyrkej. Suriname je hłowne a woßebje lubowane mißijonſke polo Herrnhutſkich. Straſchny to kraj a njeſtrowy, tola rjany a žohnowany. —

S lětom 1736 bu Jurij Schmidt do Južneje Afriki wupóßłany, do krajinow, kotrež nětkle „Kapland“ mjenujemy, a ſapočza tam nowe mißijonſke dźěło. A tak je pſchiſchło jene dźěło po druhim. Někotry ſapočatk je jenož ſapočatk woſtał, tak n. pſch. mißijonſke dźěła pſchi Skotym Brjoſy Afriki, na kupje Ceylon w Rańſchej Indiſkej, w Konſtantinoplu, w Rumunſkej, w Južnej Ruſkej, w Khinje, w Perſiſkej, w Abeßinſkej. Haj, 1739 ſapočza Lieberkühn w Amſterdamje ßamo mißijonſtwo mjes Židami.

Hrabja Zinzendorf mějeſche ßwojej wocźi wotewrjenej ſa zyku ſemju, ſa wſchě jeje ludy. Wón ſcźeleſche ßwojich póßłow pſchede wſchěm k tym ludam, ke kotrymž njebě ßwětło evangelija hiſchcźe pſchiſchło, k tym póhanam, kotſiž w najdalſchich kónczinach ßydlachu, kotſiž běchu w najwjetſchim hubjeńſtwje. „Lěpje je, 100 poſpytow podarmo cźinicź ſa cźeſcź Sbóžnika hacž žanych!“, by hrabja Zinzendorf rjekł, hdyž by dyrbjał ſpóſnacź, ſo něhdźe ſapočane prózowanje bjes wuſpěcha woſta. Na ßwojim ßmjertnym łožu wupraji wón ßo něhdźe tak: „Pola póhanow ßym ja jenož na prěniczki wotpohlad měł, a hižo ßu to tyßazy! Kak wulkotny cźah ſ naſcheho dźěła ſteji jich to nětkle hižo wokoło Jehnjecźa!“

Wokoło lěta 1900 bě drje tuto Herrnhutſke mißijonſtwo w najrjeńſchim roswicźu; we wſchěm hłownym je wono tež wójnſki cźaß pſchetrało. S mißijonſkeho dźěła ßu naſtałe mißijonſke zyrkwje, a to we wjecžornej Indiſkej, na kupje Jamaika, w Suriname a w južnej Afrizy. Mißijonſkej poli w Seleńſkej a w Auſtraliji ſtaj Herrnhutſzy druhim mißijonſtwam wotedali; na mißijonſkich polach mjes Eſkimoludom w Labrador a na Alaſka, mjes Indianami w Kaliforniſkej a mjes Indianami w Ssrjedźnej Amerizy, mjes cžornuchami w Južnej Amerizy, mjes Tibetanſkimi pſchi horach Himalaja a mjes cžornuchami w Rańſchej Afrizy dźěłaja woni ßami dale. Nowe dźěło je ſtare mißijonſtwo w Suriname namałało, kaž hižo naſpomnichmy, mjes Indami a Javanami, kiž do kraja pſchicźahuja, a južnoafrikanſke mißijonſtwo ma woßebiteho mißijonara w Rańſchej Afrizy. Herrnhutſke mißijonſtwo ma dźenża 135 ſtazijow a 726 pobocžnych ſtazijow, 262 wukrajnych mißijonſkich dźěłacźerjow a dźěłacźerkow a ßłuži něhdźe 140 000 cźłowjekam mjes jara wſchelakimi ludami.

Sawěſcźe, Hernhutſki 200 lětny mißijonſki jubilej je ſdobom wulki žnjowny dźakny ßwjedźeń. Widomna je jich luboſcź a woporniwoſcź a jich ßwěra, widomne pak tež žohnowanje toho Knjeſa! — —.

Pomnik.

Rowowy pomnik drje to, a tola pomnik luteho žiwjenja a skutkowanja je pomnik, kiž tam w Ameriży steji njedaloko města New-Philadelphia. Wón steji na rowje Herrnhutskeho mißijonara Zeisbergera, kiž je mißijonar Indianow był runje w czaßu wulkich wójnow wo ßwobodu, ale pak dźěłał s wulkej luboscźu a tak też s wulkim Božim žohnowanjom. „Japoschtoł Indianow“ je tohodla też jeho czestne mjeno.

Na pomniku steji: „David Zeisberger, geboren den 11. April 1721 in Mähren, heimgegangen den 17. November 1808 in einem Alter von 87 Jahren, 7 Monaten und 6 Tagen. Dieser treue Diener des Herrn arbeitete als Missionar unter den Indianern während der letzten 60 Jahre seines Lebens“.

A tajkich a podobnych pomnikow steji jich mnoho na Herrnhutskich mißijonskich polach, kiž ßu psches zyłu semju rosschěrjene. —

Pschirunaj kartu, kotruž je nasch „Mißijonski Poßoł“ wosjewił. — Dźenża rano ßu Herrnhutszy se ßwojimi hosczemi k rowam na kěrchow czahnyli, so bychu ßo tam wótzam a maczerjam Bratrowskeje Gmejny niz jenoż jim, ale też tutoho wulkeho mißijonskeho dźěła dźakowali a jich czeschczili a wyschsche wscheho Boha ßameho. Woni tam też wopominaju kaž wschudźom, hdźež mißijonske rowy ßu, tutych ßwěrnych w Knjesowej winizy.

Czin sliczbowanje, czlowjecze!

Hłoß: „Sso k Tebi wołam s hłubiny“.

Czin sliczbowanje, czlowjecze! —
Spomń na te khutne ßłowa,
Hdyž Bóh psches ßmjercź do wěczności
Cże junu pshed ßud woła.
Tam shonisch, kak ßy nałožał
Swój hnadny czaß, schto wußywał.
Žně potom, msdu, masch prawu!

Schtó dha pshed Tobu wobsteji,
O Božo ßwjaty, prawy?
Pshed Twojim ßudom saßudźi
Mje wulki hrěch a mały.
Na wjele tyßaz praschenjow
Tam hrěschnik nima wotmołwow,
hrěch kóždy jeho tama!

Mi hnadu pschiswol sa prawu,
Wschě moje winy wodaj.
Ja na tschiž Khrysta słožam ßo,
Mi jeho prawdosczź podaj.
Hdyž duscha tule drastu ma,
Je wuczischczena wot hrěcha,
Jej njebjo wěste budże!

Spožcź jenoż, so tu na ßwěcze
Ja czinju wolu Twoju,
So Tebi ßwjeczu žiwjenje,
A czěło, duschu moju.
Njech mi Twój duch je s wjednikom,
Tak wobsteju pshed ßudźenjom
A směju s hnady sbóžnosczź!

K. A. Fiedler.

Serbski seminar.

W Khwaczizach ßu ßo póndźelu 15. auguśta saßo Serbscy studenca shromadźili. Na swuczowanjach ßerbskeho homiletiskeho seminara, kotryž knjes wyschschi farar Sarjeńk nawjeduje, wobdźěla ßo lětßa dźeßaczo; tajku wulku liczbu sa wjele lět njemějachmy. Tsecźi ras w Khwaczizach je k. Gerhart Laser se Žitawy (5. semester); druhi ras ßu tam kk. Arnoscht Hornczeŕ s Wósporka, Herman Rychtaŕ s Rakez, Gerhard Wirth s Rakez a Heinz Scholta s Drježdźan, kotsiž wschitzy ßu tsi semestry studowali; prěni ras wopytaju seminar kk. August Mjeltka s Rakojd, Arnoscht Wjesaŕ s Bukojny, Kurt Pěcź s Drježdźan, Walter Resch s Drježdźan a Korla Willa se Stróže pola Rakez.

Zyrkej a stat.

Wukas němskeje wyschnoscze pschecźiwo kaženikam pózcźiwoscze zyle wěscze wschěch spokoji, kotsiž widźachu tute strachi a brachi. Tutón wukas je praktiske wuwjedźenje ßlubjenjow, kotreż je němska wyschnoscź pschi nastupje daka sa to, so chze hajicź a schkitacź kscheścźijanske saßady też w statnym žiwjenju. Tak ßu nětk sakasane wschě pschedstajenja naheho cźěła w dźiwadłach a podobnym. Stacź ßo też wjazy njeßmě, so ßo žónske, njech też s drastu sa kupanje swoblekane, pschedstajeja kommißijam abo wulkim czrjódam luda sa pruhu rjanoscze. Sa „kralowu rjanoscze“ ßo mytowacź dacź, praji tutón nowy wukas, je snamjo kultury, kiž je duzy do sahuby. Sdobom ßo wukas s wótroscźu měri pschecźiwo wschěm njedostatkam a bracham, kotreż ßo dźeń a hórje sjewichu wschudźom tam, hdźež ßo kupaja, njech je to pschi rěkach abo jězorach abo pschi morju. Też tak mjenowane schule kultury naheho cźěła njeßmědźa wjazy se ßwojimi schulerjemi do sjawnoscze; to nima też s niczim, schtoż mjeno „kultura“ saßłuži, niczo czinicź. Polizija ma nadawk, na wscho tajke a podobne woßebje kedźbowacź a, hdyž něschto nadeńdże, sakroczicź. — Wschitzy, kiž chzedźa lěpsche a sbožo jenotliweho a luda, ßu swjeßeleni s tutym sapschimnjenjom wyschnoscze, a ßebi pscheja, so by wschudźom hdźež ßo brachi a strachi pokasuja, sapschimnyła.

Wschelake s bliska a daloka.

Wulka woda tyschi pschezo saßo cźłowjekow nascheho kraja a zyłeje semje, haj mori cźłowjekow a to ßamo po tyßazach. Wot ranja, s Mandźuskeje, wo kotrejž ßo nětkle telko pische, pschińdźe struchła powěscź, so je jich na 30 000 cźłowjekow we wulkich wodach ßmjercź namakało. A wot wjecźora pischu s Ameriki, so ßo tam 17 cźłowjekow satepi. W Mandźuskej je wulka woda też něschto dobreho ßobu pschinjeßła: Krwawne wojowanja Chinesow s nowej mandźuskej wyschnoscźu a s Japanskimi ßu dyrbjałe sastacź. Ale strach je, so wulku wodu tam scźěhuje wulki hłód. Tutón tam wjele tyßazam se ßmjercźu hrosy. Tajke podawki a tajke powěscze ßu pohoń wjazy sa naß, so ßmy pschi wschěm cźeźkim a tyschnym cźaßu tola troschtni a dźakowni.

Wo Židach ßo nětkle wjele rěcźi a pische. Wo nich shonimy też, so ßu ßo sa poßlednje 30 lět wot 11 000 000 duschow na 16 000 000 pschisporili. Wokoło lěta 1800 je jich, kaž měnja, jenoż 2 500 000 było.

Listowanje: 14. p. Tr.: H. w B. — 15. p. Tr: H. w P.

Samolwity redaktor farar Wyrgacź w Nosßacźizach. — Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischczerńe a knihańe, sap. dr. s wobw. ruk. w Budyschinje
Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi schtwórcźlětnje 108 pjenjeźkow.

Čišło 35

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje | 28. auguſta 1932 | Bautzen

14. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Jakuba 1, 5—8.

Spißacźel tutoho liſta, muž Boži, je ßwěrny, khutny modleŕ był. Wo nim ßo powěda, ſo je wſchědnje na ßwojimaj kolenomaj ležo w templu ſa ßebje a ßwój lud proßył, ſo bu koža jeho kolenow wot wjele klečenja zyle twjerda. Tuž ma Jakub dobre prawo też druhich k modlenju napominacź. Pſches zyły jeho liſt namakaſch napominanja k modlenju. Dźenßa chże też tebje wo prawym modlenju powuczicź. Na prawe kubło chże tebje pokaſacź, kotreż dyrbiſch ßebi wuproßyćź: mudroſćź. „Jeli ſo pak komu mjes wami mudroſćź trjeba je, tón njech Boha proßy, dha budźe jemu ta ßama data.“ A wón chże tebje pokaſacź na prawe waſchnje, kak maſch wo tajku mudroſćź proßyccź a to „we wěrje“: „Njech proßy pak we wěrje a njebudź njewěſty.“

Wukń wot modlerja Jakuba prawe modlenje!

Wukń proßyćź wo prawu mudroſćź; wukń proßyćź w prawej wěrje.

„Jeli ſo pak komu mjes wami mudroſćź trjeba je, tón njech Boha proßy, kiž ſchćźedrje dawa wſchitkim, a to nikomu njewumjeta; dha budźe jemu ta ßama data.“ Kajku mudroſćź dźě tu Jakub měni? Měni ſ tym tamnu wjele wukhwalenu mudroſćź, kotraž pſchepytuje worſchty ſemje do drobna a ſapißuje wójſko hwězdow do kartow, kotraž wotkrywa twar cźłowjeſkeho cźěła hacź do najmjeńſchich žilkow a nuſuje nimolecźazu, rospjerſchiwu mróčzel pary a błyſkojtu elektriſku ſchkriczku k wulkim ſkutkam? Měni ſ tym tamnu mudroſćź, kotraž cźłowjeka wukhmani wótroroſumnje pißacź wo ſakonjach a druhich wězach a ſahorite ßłowa rěčzecź, abo kraßne dźěła wumělſtwa a wulkotne twarby dokonjecź? Wulke je polo, na kotrymž je mudroſćź ſ kralowu, polo, ke kotremuž njej lohko pſchiſtup namakacź. Jich wjele dyrbi wonkach ſtejo woſtacź a ſkoržo wuſnacź: My tuteje mudroſćże nimamy. Wobrocźa ßo drje Jakub ſe ßwojim napominanjom na tutych ludźi, kiž dyrbja tak ſkorźicź? Wěſćże je też tajka mudroſćź kraßny dar Boži. Pſchetož duchowne mozy, kotrychž je k dokonjenju tajkich dźěłow trjeba, njeje cźłowjek ßebi ßam dał; wone ßu dar Božeje hnady a dyrbja ßo pſchezo ſnowa wuproßyćź. A tola — Jakub měni druhu mudroſćź. Měni ßnano tamnu huſto wukhwalenu mudroſćź, po kotrejž ßo praji: Sćžiń ßebi ßwoje žiwjenje tu na ſemi doſćź ſpodobne a luboſne ſ jědźu a picźom a ſ druhim dobromělźom, hladaj we wſchěch ſeńſtich wobſtejnoſćźach ßwojeho wužitka a wij ßo tak pſches žiwjenje, ſo maſch wſchudźom dobytk a ßo ßměješch wſchitkim a wſchemu. Tule žiwjeńſku mudroſćź pſchezo ſaßo a na wſchelake waſchnje nam wukhwaluja a někotry ßebi wjele wě, hdyž je w tym ſa mudreho wuwołany. Ale dyrbjał Jakub, tutón khutny modleŕ w templu, muž Boži, kiž ſazpiwaſche wino a ßylne picźe, tajku mudroſćź nam porucźicź chcyćź? Ně, nihdy. To njeje mudroſćź njebjeſka, ale ſeńſka, kotruž tón ßamy japoſchtoł potom wohańbi ſa cźłowjeſku, haj cźertowſku, ſ kotrejež ſcźěhuja njeporjad a wjele ſkeho. Tale mudroſćź cźini cźłowjeka ſa wotroczka cźělnych žadoſćźow a ſ tym ſkeho ßwědomja. To njemóže nihdy mudroſćź bycź, kotruž ßmě a dyrbi kſcheſcźijan w modlitwje ßebi wuproßyćź. — Nětk pak woprawdźe mudroſćź je, kotraž wukhadźa ſ wyßoka a chże wuproſchena bycź. To je tamna mudroſćź, ſa kotrejž Salomon žedźeſche proſcho wo poßłuſchnu a roſumnu wutrobu. To je mudroſćź, kraßniſcha hacź parle, kajkaž je wojaßnjena ſ někotrym ßłowom ſtareho a noweho teſtamenta. Tajku njebjeſku mudroſćź móżeſch jenoż pſches modlitwu nadobycź. Wſchón naſch roſom ſ mudroſćźu je cźma, my ßmy błudne dźěćźi, hdyž twój Duch naß ſ jaßnoſćźu ßwojoh' ßwětła njerosßwěćźi. Boži Duch dyrbi naß wobßwětlicź, tutón Duch mudroſćże, roſoma

a pósnacza, so błud naß wopuschczi a nam skhadza ßwětłoscz wěrnoscze. Potom pósnajemy, so ßmy khudzi hrěschnizy, kotsiž pak dyrbja ßo Boże dźěczi sczinicz; so je to nasche powołanje, jónu psches Khrystußa wěczńje sbóżni bycz; so pak je tez nascha pschißłuschnoscz, kschižowanemu a horjestanjenemu Sbóżnikej ßo podacz a ßwěru ßlědźicz sa stopami toho, kiž je nam ßwjate wopißmo wostajił. W tutej mudrosczi hacz do ßwojich wyßokich lětow njedowuknjesch. Ssamo japoschtoł Pawoł, tutón mischtr w kschescźijanskim pósnaczu, wusnaje: „Schtoż wěmy, je njezyłe.“ Trjeba je, so roscźemy wobstajnje w hnadze a pósnaczu nascheho Knjesa a Sbóżnika Jesom Khrysta. Tuż wobrocz ßo wschědnje k Bohu a k Sbóżnikej s modlitwu, so njeby kschescźijanski duch w tebi schkodował, ale pschezo bóle ßo wudospołnił. „Jeli so komu mjes wami mudrosczi trjeba je, tón njech Boha proßy, dha budźe jemu ta ßama data.“ Bóh chze naß wußłyschecz, pschetoż wón je nam „Khrystußa Jesuża sczinił k mudroscźi.“ Pola njeho a w nim, w jeho wumoženju, w jeho sjewjenju dyrbimy pschezo móz a ßwětłoscz sa pucz k njebjeßam namakacz. Bóh je naß psches Khrystußa w ßwjatej kschczenizy wołał a na pucz, kiž wjedźe k njebjeßam, stajił. Tak budźe ßwěrny Bóh pschezo znowa nam tajku njebjesku mudroscz dacz, kotruż trjebamy we wschěch spytowanjach. S modlenjom dyrbimy wuknycz ßo pokorjecz pod Bożu hnadnu wolu a wscheho dobreho a sboża ßo wot njeho nadźecz. Czim wjetschi kschiż, czim wjaz ßo spěwa. We kschiżu pytasch njebjeßa. Prosch wo njebjesku mudroscz, so by we spytowanjach żiwjenja wutroba czi wolożena była a ty pósnał, so rosßwěczi Bóh Jesom Khrysta dla tez w czěmnym dole ßwoje hnadne wobliczo na tebi. Haj, wukń wot modlerja Jakuba prawje ßo modlicz, wukń proßycz wo prawu mudroscz.

Wukń tez proßycz w prawej wěrje. Dokelž je Bóh njetajeny daricżel, dyrbi cżłowjek wschón a s zyłej wutrobu bracz. Tehodla Jakub dale praji: „Njech proßy pak we wěrje a njebudź njewěsty.“ Tez to je tutón ßwěrny wuczomnik s erta ßwojeho Knjesa nawuknył, kak jara pschi modlenju wschitko wotwißuje wot wěry. Wospjet běsche ßkyschał, so Sbóżnik prajesche hojenym khorym: „Twoja wěra je tebje wustrowiła.“ Tez wjedźesche wo tamnym wulkim ßłowje ßlubjenja: „Wschitko, schtoż wy proßycze we naschej modlitwje, wěrcze jeno, so wy to ßame dostacz budźecze, wone ßo wam budźe stacz.“ Zyłotnu, njehaczenu dowěru Bóh żada, so czini, wo czoż jeho proßymy. Runje tehodla dawa nam w ßwojim ßłowje tak wjele ßlubjenjow. S nimi chze naß sbudźicz k wutrobnej dowěrje, so ma móz a dobru wolu, nam dacz kóżdyżkuli dobry dar, kotryż trjebamy k ßwojemu a k druhich sbożu. Ale nusne je, so puschczimy s wutroby wschitku njewěstoscz a dwělowanje. Woboje czini wschitko njewěste. Dwělowar tak myßli: Ssnano dostanu, wo czoż proschu, ßnano tez niz. Ssnano mje Bóh ßkyschi, ßnano je moja modlitwa podarmo. Tak tam a jow khabła mjes bojosczu a nadźiju. Pak myßli: Bóh móże a chze mi pomhacz, pak ßo boji, so Bóh jeho wotpokasa. Pak staja ßwoju nadźiju na Bożu schczedru dobrotu, kotraż chze w Khrystußu Jesußu hrěschnikej hnadna bycz, pak hlada saßo na ßebje, na ßwoje hrěchi a jemu ßo psched wocżomaj czěmni a njemóże wěricz, so Bóh tola wußłyschi jeho modlitwu. Tak dwělowar a njewěsty je „runje jako móřska żołma, kotraż wot wětra budźe mjetana a honjena“, każ czumpata a kolebata żołma, snutskownje sadżerżany a njewobstajny cżłowjek a każ wětr żołmu honi, każ wichor ju schwika, tak dwělowar pschi wschěm, schtoż jeho potrjechi a schtoż jeho dyrbjało k modlenju hnucz, do czim wjetscheho njeměra a roshorjenja pschińdże. Jakub wo tajkim tak ßudźi: „Tón ßamy cżłowjek njepomyßl ßebi, so by schto wot teho Knjesa dostał.“ „Tón ßamy cżłowjek,“ wbohi cżłowjek! Kak mohł kschescźijan tajki cżłowjek bycz, kotryż sapadnje do njewěstoscze, dwělowanja? Ach, kak husto je tak, so ßo njepraschamy, schto je Boża wola a so je nascha modlitwa njewěsta a nascha wutroba kabłata runje każ móřska żołma, dokelž nima założka a sakkada wěry. Tuż dyrbimy shonicz, so tajki modleŕ niczo njedostanje wot Boha. „Muż dwojeje myßle je njewobstajny we wschitkich ßwojich puczach.“ Jeho wutroba je dźělena mjes njebjeßa a jemju, dwě duschi w nim bydlitej, jena dżerży ßo k Bohu druha k ßwětej. Tajki cżłowjek je njewěsty, njewobstajny we wschitkich ßwojich puczach, dokelž ženje njewě, schto ma na Bosu a na czim je s Bohom. Nó, czißń wschitku njewěstoscz a dwělowanje s wutroby, proch w prawej wěrje, so by twoja modlitwa, proßyschli wo prawe kubła, wußłyschenje namakała. Jakub praji: „Bóh dawa schczedrje wschitkim a to nikomu njewumjeta.“ Bóh dawa wschitkim, khudym a bohatym, wyßokim a niskim, starym a młodym. A Bóh dawa rady, schczedrje, bjes skupstwa, njeßwari naß a nam njewumjetuje a njeporokuje to a tamne s krutymi ßłowami, hdyż k njemu pschińdźemy, każ to ludźo husto czinja, hdyż nichtó prosch kłapa do durjow; wón nam tez dar pschezo saßo njewumjetuje. Ně, jeho dobrota doßaha tak daloko hacz njebjeßa ßu. Njejßy tutu dobrotu we sańdźenym czaßu hižom husto na ßebi shonił? Haj, hdyż ßo modlesche pokornje s hłubokoscze ßwojeje wutroby, shubi ßo czěmnoscz. Tuż, chzesch-li tez w pschichodze żohnowany wostacz, modl ßo we wěrje, modl ßo w Jesußowym mjenje, pschekotrehoż je Bóh nam wußłyschenje pschilubił. Potom możesch njesnaty pschichod stroschtnje wocżakowacz a bojoscz njetrjeba w tebi bycz. Hamjeń.

Herrnhutski jubilej.

Nimo ßu nětk dny 200lětneho mißionskeho jubileja. Żadny to ßwjedźeń sa Herrnhutskich niz jeno, ale sa zyłe kschescźijanstwo. A żohnowany to ßwjedźeń sa Herrnhutskich niz jeno, ale sa wschěch, kotsiž ßu někak pod jeho wliw pschischli. Tute Herrnhutske dny, to bě něschto, schtoż cżłowjek, schtoż kschescźijan nascheho czaßa nusnje trjeba. To saczu tez hižo tón, kotryż njemóżesche, każ tez my niz, wschě tsi dny ßobu ßwjecźicz.

Něschto woßebite wotpocżowasche nad zyłym ßwjedźenjom a bě w nim: woßebita duchowna móz! A najlěpje je tón na tutym ßwjedźenju pobył, kiž je ßo zyły tutomu wliwej podwolił.

Niz nasch, Boži skutk to je! Pod tutym wusnaczom stejesche jubilej, stejachu mißionarojo, stejesche zyła Bratrowska gmejna. Tehodla Bohu czesczź a khwalbu! W tym jewi pak ßo dowěra, ta dowěra do Boha, kotraż je naschemu ludej nětkle tak nusna, tak jara nusna, — ale pak tu tola njeje. Tam pschi jubileju ßmy ju saczuli. Ale żana dowěra do Boha bjes pokornoscze, ponižnoscze, kotraż ßo staji zyła pod Bożu ruku a wolu, niz, so by tam lěnjeho paßła, ale ßwěru je wschěmi mozami a kubłami dźěkała a skutkowała sa Boha a jeho kralestwo a tak sdobom nanajlěpje tez sa ßebje a ßwoje wěrne sbożo. A tuta ponižnoscz, tuto tajke pokorjenje psched Bohom je nam runje tak jara nusne. Ale namakasch jo? Tam pschi jubileju jo namaka.

„Bóh je nam tuto dźěło psched durje położił! My njemóżachmy dozyła hinak hacz jo wsacz a dźěkacz!“ wusna jedyn

ſ mißionarow, kotryž we woßebje cżežkim dźěle ſteji na hłownym mißionſkim polu Herrnhutſkich, w Ssuriname w połnóznej Južno-Amerizy; wón dźěła ſe ßwojej mandźelſkej mjes dźěcźimi Britiſkoindow — to ßu cźi dźěłacźerjo, kotſiž ßu ſ Britiſkeje Indiſkeje tam pſchiſchli, ſo bychu dźěło wußwobodźenych cźornuchow pſchewſali; woni ßu pak Mohamedanſzy pak Hindu. To wbohe dźěcźo — wbohe tohodla, dokelž je wono kaž dozyła dźěcźo w ßławnej Indiſkej nuſowane hižo do mandźelſtwa, byrnjež hakle 7 lět było — kotrež k nohomaj mißionara klečżeſche a płaczo proſcheſche: „Pomhaj! Njeńcž precž!“ njebě ſa njeho a ſ tym ſa Herrnhutſke mißionſtwo niczo druhe hacž tamne ſjewjenje, kotrež Pawoła wołaſche ſe Aſiſkeje do Europy: „Pój k nam a pomhaj nam!“ A kaž bu Pawołowe dźěło žohnowane tak też tuto dźěło w Suriname.

To jenož jenicźki pokas ſ tych wjele wjele! A pſched telko dopokaſami Božeje wole ſa mißionſtwo a Božeje pomozy we mißionſtwje njemóżeſch hinak, hacž ßobu bycź w tutym dźěle a tak ßobu w dźěle ſa Knjeſowu zyrkej tu mjes nami a to runje nětkle, a njemóżeſch hinak, hacž ßo ſ duſchu a cźěłom, ßam a druhich dowěricź Bohu.

A to cźim bóle, dokelž buchu tam też druhe ſynki ßłyſchecź. Tak tón: „Tam wonkach jewi ßo widomnje žedźenje po Boſy a Božim kraleſtwje pola cźłowjekow a tam ßmědźa cźłowjekojo pod widomnym žohnowanjom twaricź tón twar, kotryž podtorhacź a rosbicź ßo w Europje cźłowjekojo prózuja ſe wſchěmi mozami!“ To je to poražaze. Bjes dźiwa, ſo cźi pſchińdźe ſtyſkna myßl: Ja chzu to kraleſtwo wot waß wſacź a jo druhim dacź! — Njewabi a njewoła to kóždeho do dźěła, tu pola naß do dźěła ſa Knjeſowe kraleſtwo, ſo bychmy tu jeho zyrkej twarili, a to ſapočżeli w ßwojej wutrobje, w ßwojim domje, w ßwojej wjeſzy, w ßwojej woßadźe, a to ſe wſchěmi mozami a ßrědkami? —

To jene je wěſte: Schkoda, ſchkoda je, ſo jich njeje wjazy mohło ßwjecźicź tute dny ßobu w Herrnhucźe, a ſo njeje jich wjazy ßobußwjecźiło tutón jubilej w Herrnhutſkich kolonijach, kaž w Małym Wjelkowje abo w Niſkej. Tutón wulki, žadny ßwjedźeń bě něſchto, hdźež móżeſche ßebi kóždy po něſchto pſchińdź, runje po něſchto, ſchtož nětkle wſchitzy najnuſniſcho trjebamy: po móz ſ wyßoka, po wěſtoſcź, ſo tu tuta móz ſ wyßoka je mjes nami a ſo ju tón ma, kiž ju ßwěru pyta.

Na pſchikład, ſo tu dźenßa jene wuſběhnjemy: Tuta wulka ßwjedźeńſka ſhromadźiſna tam ſa Herrnhutom w „Brěſowych Kerczžkach“! Kajke kraßne to měſtno hižo pod wyßokimi ſelenymi ſchtomami! Boži dom to! A kajke rjane wjedro da Bóh ßam ſa tutu ßwjatoczłnoſcź w tutym ſelenym domje! A tyßazy tam też běchu ſ dala a ſ bliſka! Wſchě kónčziny ſemje běchu drje tam ſaſtupjene. A wot 2 hodźin hacž do ½7 hodź. tam pſchebywachu njeſprózni, ßłyſchecź wo Božej pomozy, kiž je ßo jewiła 200 lět dołho a kiž ßo hiſchcże jewi, a kiž ßo też jewjeſche w tutej hobrſkej ſhromadźiſnje, a dawacź Bohu khwalbu a cześcź. Schkoda, prajimy ſaßo, ſo jich ju hiſchcże wjazy njeje ßobu ßwjecźiło! Ratarjow, kiž pſchińdźechu ſ prózy połneho žnjoweho dźěła a ſ horzeho ßłónza, bě tam jich pak tola hiſchcże wjele, hacžrunje hiſchcże wſchudźom lute žně a cżežke žnjowe dźěło. Ale te hodźinki tam pod wyßokimi khłódnymi ſchtomami a pod tajkimi wokſchewjazymi ßwědczenjemi Božeje mozy a hnady, ßu jim byłe najlěpſche wokſchewjenje niz jeno, ale też najlěpſche poßylnjenje ſa žiwjenje a jeho běd̄źenja. To woni też wěſcże ſacżuja, hdyž nětk ſaßo we wſchědnej prózy ſteja. — Też tu jewja ßo pſcheměnjenja poßlednich lětdźeßatkow a to mjes dorosczenymi kaž mjes młodźinu. Pſched 30 lětami na pſch., kak njehladachu to młodźi a ſtari ani dołheho pucźa ani wſchelkeho dźěła, kotrež ſpróznych cżini, ale dźěchu abo jědźichu na zyrkwinſke a druhe kſcheſcźijanſke ßwjedźenje. Jedyn tajki, a to hiſchcże woßebity, bě Herrnhutſki. So bě wón runje na žnjach w najnuſniſchim dźěle, haj, to cżini, ſo běchu hrabja Zinzendorf a Dober a Nitſchmann pſched 200 lětami ßebi ſwěrili, hicź runje w cżaßu žnjow won na mißionſke pola a bycź ßyjerjo. A kak žohnowani a ſ kajkim dobrym ßymjenjom, wo tym ßwědczu nětk 200 lět. — By-li pak był na tutej horzej njedźeli žnjow něhdźe lětanje abo jěſdźenje abo hewak někajki wjetſchi ßwětny ßwjedźeń — bychu wſchitzy cźi młodźi a ſtari też domach woſtali, kiž 21. auguſta domach woſtachu abo pſchi podobnych ßwjedźenjach? S tutym praſchenjom nochzemy prajicź, ſo njedyrbja młodźi a ſtari hicź k lětanju abo na dny cżełoſwuczowanja. Ně, ale to jene cżinicź a to druhe niz woſtajicź. Hižo zyle ſwonkownje bě tutón njedźelſki ßwjedźeń něſchto rjane, ſwjeßelaze, hacžrunje nihdźe žana khorhoj njeſmahowaſche, — hacž runje nihdźe žane pletwy a wěnzy hacž na Božim domje a we Božim domje, kiž bě wulkotnje a woßebnje wupyſcheny pſchi wſchěm jednorym waſchnju Herrnhutſkich Božich domow, — hacž runje nihdźe žane pißane plakaty a druhe wabjeńki. Zyły ras bě ßwjedźeńſki.

(Pſchichodnje dale.)

Schtož nuſne.

W Schwizy to bě, hdźež ßo ſcźěhowaze wupraji na ſhromadźiſnje burow, a to niz wot duchowneho, ale wot jeneho ſ wjednikow burow. Tutym ßłowam njeje doſcź, ſo wone jenož ſa Schwizu a jeje burow płacźa, wone płacźa powſchitkownje.

„Hdyž dyrbi ſa naſche ludowe ſjednocźenſtwo — Volksgemeinſchaft je to nětkle huſto trjebane němſke ßłowo — nowe ſroſumjenje pſchińcź, je nam też nuſne nowe dopomnjenje na to, ſchtož dyrbi zyrkej bycź: Žiwa kſcheſcźijanſka gmejna, w kotrejž je hłuboka pſchesjednoſcź we wěrje do Wumóžnika ſaßo žórło, ſ kotrehož cżerpamy mozy ſa wſchědne žiwjenje. Runje w ratarſkich woßadach dyrbi zyrkej ßwoje ſtawy ſaßo ſjednocźicź a ſwjaſacź na to, ſo jedyn ſa druheho ſwólniwje wopruje. Wſchudźom w žiwjenju naſcheho luda jewi ßo pſchibywazy rospad. Hobrſke mozy, tak wulke, ſo ßebi to njemóżemy ani myßlicź, ſkutkuja ſe ſaßadnym ſamyßłom ſa ſahubjenje naſcheho wótzneho kraja.... My ratarjo ßmy hiſchcże najbóle ſwjaſani ſ naſchim ſtworicźelom, a tohodla dyrbimy my khorhoj njeſcź. W tukhwilu ſteja naſche rjady hiſchcże krute. My pak dyrbimy do dala hladacź. S hobrſkimi duchownymi mozami dyrbimy naſchich ratarjow wuhotowacź, ſo njebychu we wojowanju podleżeli a ßo ſahubili. Hdyž my njemóżemy ſnutska won twaricź w naſchim ludu, budźe to woßebje ßylne hacźenje w naſchim ludu rostorhnjene. Potom pak njejßmy jenož my ratarjo ſhubjeni, ale naſch zyły ſchwajzarſki lud ... My widźimy móz łžě horjekach a delekach, a nam ßo chze po cżaßu, kotryž je Bohu poßłuſchny. My žadamy ßebi kſcheſcźijanſtwo, kotrež móże wjaz hacž jenož někotre bibliſke ſpruchi. Kſcheſcźijanſtwo, kotrež je jednore, ßwěrne, poßłuſchne! My ßo žedźimy po kſcheſcźijanſkim ſkutku. My wojujemy wo kſcheſcźijanſke ludowe ſjednocźeńſtwo, kotrež njerejwje po ßłowach, kotrež ßwět twori a woła.“

W tutej rěcźi ſaklincźeja ßobu „horde“ ßłowa. Sbožowny to ratarſki burſki lud Schwizy a zyła Schwiza, hdyž je wěrno:

„W tukhwilu ſteja naſche rjady hiſchcźe krute!“ To rěka: nětkle ßmy my burjo hiſchcźe cźi, kiž khorhoj kſcheſcźijanſkeje wěry njeßymy a k njej ſe wſchej ßwěru ſtejimy! „Horde“ to ßkowo.

Wuſnawa to ratarſki lud naſcheho kraja też? Steja rjady naſcheho ratarſkeho luda krute ke khorhoji kſcheſcźijanſkeje wěry? Njeßu wone khorhoj kſcheſcźijanſkeje wěry a wojuja pod njej a ſa nju?

Snamjenja, ſ kotrymiž ßo tajka kſcheſcźijanſka wěra a ßwěra jewi, ßu wſchelake; dwě wuſnamnej ſtej ßwójba a woßada. Ssu wſchě naſche ratarſke domy wěrnje kſcheſcźijanſke, dokelž ſtawy doma krute ſteja ke kſchižnej khorhoji? A ßu wſchitzy naſchi ratarjo wěrnje kſcheſcźijanſzy, dokelž naſche ratarſke domy a ßwójby ſteja twjerdźe ſałożene na ſkału Jeſuß Khryſtuß? Kaž w ratarſkim domje ſteji kolebka młodeho ratarja, młodeje ratarki, tak je — abo tak njeje — ratarſki dom kolebka kſcheſcźijanſkeho ratarja, kſcheſcźijanſkeje ratarki, zyle po tym, hacž w domje knježi duch ßwěrneje kſcheſcźijanſkeje wěry.

A kaž kſcheſcźijan, kiž woprawdźe tuteje wěrneje kſcheſcźijanſkeje wěry ma, ßo dźerži k ßwojej kſcheſcźijanſkej woßadźe, tak też kſcheſcźijanſki ratař a jeho zyły dom, dokelž to ani ſa jenotliweho ani ſa dom hinak móžno njeje. Duch wěrneje kſcheſcźijanſkeje wěry honi, wabi, nuſnje k tomu, bycź wěrny woßadny.

Tamny Schwizař ma to ſa najlěpſchi ſchkit, wobkhowacź a ſwěſcźicź wſcho, ſchtož hiſchcźe maja a wotkaſycź wſchě nadpady wſchěch njepſchecźelow. A je to pola naß ſchto hinak? Hdyž ſchto, potom to jene: My trjebamy hiſchcźe bóle tutu kſcheſcźijanſku wěru a ßwěru! Pſchetož my mamy tola wjele ſnowa twaricź, ßebi ſnowa dobycź. A tu je ta najlěpſcha a najdokładniſcha pomoz ta, kotruž Schwizař wukhwaluje: ſo ratař ſteji krucźe ke kſcheſcźijanſkej wěrje. Tutoho měnjenja bě drje tola też tamny kužiſki wjednik wulkeje politiſkeje partaje, kiž njehladajo jeno na ratarjow, ale na wſchě ſtawy luda, w jenej ſ zyrkwinych ſhromadźiſnow wupraji, ſo je wukas wudaty, kotryž praji, ſo maja ßo wſchě ßobuſtawy partaje k zyrkwi, k Božemu domej dźeržecź a ßo ſa to ſtaracź, ſo niz jenož ßwójbni, ale też druſy kemſchi khodźa.

To rěka: kaž je ßwójba a dom najmjeńſchi a najprěńſchi ſałožk kſcheſcźijanſkeho ſjednocźeńſtwa, tak zyrkwina woßada tón druhi a dalſchi, niz mjenje nuſny a ważny, haj dwójzy ważny je tutón ſałožk: ważny ſa ßwójby a jenotliwych, kotrychž do zyłka hromadźi, — a ważny ſa wulki zyłk luda, kotryž ſamóže jenož kſcheſcźijanſki bycź, hdyž jón tworja a twarja kſcheſcźijanſke woßady, žiwe kſcheſcźijanſke woßady. Tute pak ßu jenož tam, hdźež ßu žiwi, wěrni kcheſcźijenjo, kotſiž ßo ſe ßwojim Knjeſom a Sbóžnikom ſwjaſani cźuja a wjedźa wſchudźom a ſtajnje, a tohodla jemu ßkuža ſ wutrobu, ſe ßkowom, ſe ſkutkom, twarjo ſe wſchej ßwěru nad jeho zyrkwi tu na ſemi, kotraž ſemſka, widomna zyrkej woſtanje, doniž njebudźe dotwarjena a cźaß ſemje a ſ tym też tuteje ſeńſkeje zyrkwje dopjelnjeny.

S teho pokhadźeja tſi nadawki a pſchißkuſchnoſcźe: So ßy ßam ſ zyłej wutrobu kſcheſcźijan; — ſo ſ wutrobu ſe ßkowom, ſ ruku ſa to ſtejiſch, ſo je dom, ſo je ßwójba wěrnje kſcheſcźijanſka; — ſo ſjawnje a ſprawnje, ſ wutrobu, ſ ertom, ſ zyłym žiwjenjom toriſch a twariſch twoju zyrkwinſku woßadu a tak Knjeſowu zyrkej, bywajo wěrny a ſprawny wukonjeć prawow a pſchißkuſchnoſcźow, kotrež ma jenotliwy, kotrež ma woßada.

Schto nětk ſa naſch lud płacźi, hacž mamy jenož na tym ſtražowacź, ſo ßo nam niczo tajke njeſhubi a njeſkaſy — kaž to po wſchěm ſdacźu ratarſke woßady Schwizy ßmědźa — abo hacž mamy wſchě mozy napinacź, ſchtož ſhubjene, ſaßo nadobycź, a hewak nowe, krute ſałožki ſałožecź ſa wěrne kſcheſcźijanſke žiwjenje, na tole njech kóždy wěrnje a ſprawnje ßam wotmolwi, a to hnydom. Wotmolwicź budźe ras tola kóždy dyrbjecź — Jeſußej Khryſtußej. Potom pak njeje wjazy khwile a cźaßa ani ſa nowe ſapoczatki ani ſa wopokaſmo, ſo ßmy ßo ſaßo wrócźili ſe ſchěrokoho wopacźneho pucźa na tón wěrny, prawy pucź kſcheſcźijanſkeje wěry a ßwěry, na kotryž bě naß hižo kſcheſcźijanſka macź ſtajiła ſ modlitwami, ſ dobroproſchenjow. Potom też njepłacźi ani jena ſ mudrych rěcźow, ſ kotrymiž ßmy nětkle tak „wulzy“ cźłowjekojo pſched druhimi, njehladajo, hacž chze tamny ßłyſchecź abo niz, ſchtož my ſa naß a naſche cźinjenje mamy prajicź.

Kak rěkaſche tola tamna ßada, ſ dołheho naſhonjenja dobrych a njedobrych cźaßow wuprajena: „Žiwa kſcheſcźijanſka gmejna, w kotrejž je hłuboka pſchesjednoſcź we wěrje do Wumóžnika ſaßo žórło, ſ kotrehož cźerpamy mozy ſa wſchědne žiwjenje — to je zyrkej, to dyrbi zyrkej bycź, a tuž też hižo kóžda woßada, a tak też hižo kóžda ßwójba. A tak dyrbi tón jenotliwy bycź kſcheſcźijan — kſcheſcźijanka — wěrnje a ſprawnje ſ wutrobu, ſe ßkowom, ſe ſkutkom.

Zyrkej a ſtat.

Guſtav Adolf. Po namołwjenju wyſchſcheje evangelſkeje zyrkwineje rady w Barlinje je pruſke miniſterſtwo poručziło: „Evangelſke kſcheſcźijanſtwo ſpomina 6. novembra ßwjedźeńſzy na ßmjercź krala Guſtava Adolfa w bitwje pola Lützena. Tutón dźeń je tak ważny, ſo mamy ſa nuſne, ſo ßo w hodźinach ſa evangelſku nabožinu we wſchěch ſchulach na to ſpomina, ſchtož je Guſtav Adolf ſa proteſtantismus dokonjak.“

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Do Dubow — tak ſnajmjeńſcha wokoło Wósporka ſa „Dauban“ praja a niz do „Dubeho“ — ſcźelemy wutrobne ſbožopſchecźa Bartkez ſłotymaj mandźelſkimaj. K. Jan Bartka, rodźeny 6. haprleje 1851 w Schpikałach w Noßacźiczańſkej woßadźe, a jeho mandźelſka Khryſtina rodź. Pjekarjez, kiž ßo 7. žnjeńza w Dubach narodźi, ßwjecźeſchtaj tam dźenß tydźenja ſe ßwojimi pſchibuſnymi ßwój ſłoty kwaß. Sswój ſeleny kwaß běſchtaj tam 20. auguſta 1882 ßwjecźiłoj. Tute 50 lět ßu byłe połne prózy a dźěła, tola też połne žohnowanja, a ßu byłe wjeßołe a ßu byłe cźežke. Ale hacž ßem je jimaj Bóh tón Knjes pomhał a je jimaj tutón žadny dźeń dał. 5 lět mjenje, 45 lět dołho je ſłoty mandźelſki też ßobuſtaw ſaſtupjeńſtwa ſtaroluthersſkeje woßady we Wukrancźizach, kotrejež mału, ale rjanu zyrkwicźku wobaj lubujetaj a ßwěru do nej khodźitaj. Bóh luby Knjes žohnuj jeju dale po ßwojej hnadźe a daj jimaj rjany a ſbožowny wjecžor žiwjenja!

Liſtowanje: 15. po Tr. H. w P. — 16. po Tr. R. w Hr. — 17. po Tr. (ſdobom žnjowe dźakne prědowanje): poſtaji k. wyſchſchi farař.

Serbske spěwarſke

su na předań w Serbskej knihařni w Budyšinje

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńnje a knihařnje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźłětnje 108 pjenježkow.

Čišło 36

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje — 4. septembra 1932 — Bautzen

15. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Sczenje Matth. 19, 16—24.

Wo ßwojim nanu je nětczišchi wodźeŕ Bodelschwinghšckich wušćawow w Bethelu pola Bielefelda prajił: „Tak někotry dźěšche k njemu šrudny, šo by pola njeho troschta pytał, a je błyschczazym wobliczom dźěšche wón šaßo won: — Stary Bodelschwingh běšche ßam w Khrystußu ßwojeho Troschtarja a Sbóžnika namakał, a nětk móžeše wón ßam tež ludźi troschtowacź, wón tež jich šwěšczi Božeje Wótzowškeje luboscze we Khrystußu Jesußu.

Njeje tak někotry hubjeny k Jesußej schoł, šo by wón jeho štroweho sczinił? A Jesuß je jemu wjazy dał hacź jenoź czělne wušćrowjenje, wón je dał duschi pokoj a šboże. — Kak wjeßeli khwatachu domoj, kak khwalachu a czeščzachu toho, kiž je jim telko dobroty wopokasał!

W naschim tekscze ßo nam powěda wo jenym młodźenzu, kiž pschińdźe k Jesußej; wón chzyschе wot njeho ßo dacź powuczicź, wón tež pytasche pola Jesußa pomoz — ale wón njewoteńdźe wjeßeły, ale šrudny. Schto bě na tym wina? — My tež dźemy k Jesußej, šo bychmy tu abo druhu pomoz pola njeho pytali, — kajzy dźemy my wot njeho?: wjeßeli abo šrudni? Mamy my w nim pomoznika tam, hdźež ßo ša naß jedna wo najwažnischе: Kak budu ja šbóžny? Ach bychmy ßo wot njeho dali prawje powuczicź a wjescź! Wón nam praji: Sbóžni njebudźemy

1. psches ßwoje škutki,
2. psches šemške kubła,

ale 3. šbóžni budźemy jenoź psches Božu hnadu.

1. Někak psches škutki budu šbóžny: to běšche měnjenje młodźenza. Wón běšche šprawna duscha; wón ßo prózowasche wo ßwoju šbóžnosczź. W tym nastupanju chzemy wot njeho wuknycź! S tutym praschenjom je ßo wón wjele šaběrał, to běšche jemu khutna należnosczź. — Kajke intereßy maju husto młodźenzy w naschim czaßu! Kak mało jich je, kiž ßo wo ßwoju šbóžnosczź prózuja?

A tež w druhim nastupanju je wón nam š dobrym pschikładom. Wón czuje, šo jeho škutki, kotrychž ßo khwali, hischcze zyle njedoßahaju; šo by wujaßnjenje dostał wo tym, schto jemu hischcze pobrachuje, dźe wón k Jesußej. Kscheščzijenjo pytaju radu pola wschěch móžnych a du nimo toho, kiž je prajił: „Pójcze ßem wschitzy, kiž wy šprózni a wobcźeżeni scze, ja chzu waß wokschewicź . . . pola mje budźecze měr namakacź ša ßwoje dusche.“ Młodźenz w naschim tekscze dźe k Jesußej; tón je tak někotremu pomhał w nuzy, tak někotreho troschtował w šrudobje — tón móže tež mi wotmołwjenje dacź na praschenja, kiž pšches moju wutrobu du.

Pokoj wutroby: tón wón hischcze nima, ale wón pyta jón pola Jesußa. Wón ßebi myßli: Jesuß budźe jemu hischcze k někajkemu woßebitemu škutkej radźiź, a tohodla jeho praschenje na Jesußa: „Schto dyrbju ja dobre czinicź, šo bych ja to wěczne žiwjenje měł?“ Wón chze potajkim něschto czinicź ša ßwoju šbóžnosczź, wón chze ßebi Božeho špodobanja dobycź. Ale š tym je wón na wopaczným puczu, šo ßebi myßli, šo móže ßebi š dobrymi škutkami njebjeßa ßłužicź. Sso wě, bohužel, je to měnjenje tež wjele kscheščzijanow. — Se ßwojimi škutkami ßo troschtuje tak někotry we ßmjertnej hodźinje. Wjele jich ma ßo ša tak dobrych, šo ßebi myßli, šo niczo wjazy k šbóžnosczi njepobrachuje.

Kedźbujmy pak nětk na Jesußowe wotmołwjenje! Jesuß jemu njewukaša woßebite dobre škutki, ale žada ßebi wot njeho poßłuschnosczź, kaž běšche to profeta hižo prajił: „Poßłuschnosczź je lěpscha dyžli wopor!“ Tak Jesuß jemu rjekne: „Chzesch-li ty do žiwjenja nuts hicź, dha dźerž te kašnje.“ A jako na to młodźenz wotmołwi: „To wschitko ßym ja dźer-

žał wot mojeje młodoſcźe“ — ßo pokaže, ſo Jeſußa njeje ſrozumił; wón hlada na ſwonkowne, Jeſuß pak na wutrobu; młodźenz ßo ſpokoji ſ pißmikom, Jeſuß pak pyta ducha.

Spósnaj ßo ßam! To njeje jenoż ſakład wſcheje praweje cźlowjeſkeje mudroſcźe, ale je też ſapoczątk kſcheſcźijanſtwa pola naß. To płacźi wſchitkim, młodym a ſtarym, mużam a żonam, wucźenym a njewucźenym, bohatym a khudym. Rospominajcźe ßebi ras w cźichej hodźinje wſchitke Boże kaſnje, kaž je nam Khryſtuß te ßame we ßwojim prědowanju na horje rosłożował abo Luther nam je roskładł. Budźemy potom też móz prajicź kaž młodźenz: „To ßym ja wſchitko dźeržał? Se wſchěmi mózu ja pſched Bohom wobſtacź?“ A woßebje: Ssy je wſchitke dźeržał woprawdźe B o ž e d l a ? Kak někotry je ßo na kedźbu brał jenoż, ſo njeby cźeſcźe pola cźlowjekow ſhubił! Kak někotry tohodla njeje do hrěcha, kotrehoż dla druheho ßudźi, padnył, dokelž njeje k tomu ſkładnoſcźe měł! Njewobſkorźuje tebje żana njedźela, żadyn wjecźor, żana nóz? — Bóh chcył tebi wocźi wotewricź, ſo by ty ßo ßameho też tak widźał, kaž Bóh Knjes tebje widźi, a niz hinak! Potom budźeſch wědźecź, cźehodla tebje njemóża ſkutki ſbóżneho cźinicź.

2. Ale też ſeńſke kubła niz! Jako běſche młodźenz Jeſußej wotmołwił: „To wſchitko ßym ja dźeržał wot mojeje młodoſcźe: ſchto ja hiſchcźe potrjebam?“ praji Jeſuß jemu: „Chzeſch=li bycź dokonjany, dźi, pſchedaj, ſchtoż ty ſamóżeſch a rosdawaj toßame khudym ludźom, dha budźech ty měcź ſchaz w njebjeßach; a pſchińdź a pój ſa mnu!“ Młodźenz chze něſchto woßebiteho cźinicź, a tola wón hižo prěnju kaſń njedźerži. Wón Boha, kaž ßo pokaže, wyſche wſcheho njelubuje, ale ßwoje kubła. Wón njeńdźe ſa Jeſußom, to jemu pjenjeżna luboſcź ſakaže. Dokelž njemóże tu pſchewinycź, wón woteńdźe. — Jeſußowi wucźomnizy ßu wſcho wopuſchcźili, ſo bychu ja nim khodźili. By ty to też mohł, by=li ßo to wot tebje żadało? My żenje njewěmy, hacź k tomu ßnadź też w naſchim żiwjenju ras njedóńdźe.

Ale dale: Ssy ty Jeſußa dla ßo też hižo toho abo druheho woſtajił, hdyż ßy ſpósnał, ſo ßo jemu to na tebi njelubi? Kak ßy ty to pſchewinył, hdyż ßy pjenjeſy abo kubła ſhubił? Kak drohoważiſch ßebi kſcheſcźijanſtwo? — Kelko prozentow twojich dokhodow dawaſch ſa podpjeranje khudych? Ssy rad ſwólniwy, něſchto do kolekty dacź, abo dyrbiſch ßo hakle pſchewinycź? Płacźiſch ßwoje dawki, też zyrkwinſke, ſ morkotanjom, abo ſpósnajeſch tu dwoju pſchißłuſchnoſcź: dajcźe kěżorej, ſchtoż je kěżorowe, a Bohu, ſchtoż je Boże? — Hladaj, pjenjeżny duch je druhi hacź Boži Duch; Jeſuß je ſa tebje wſcho woprował, a ty pytaſch jenoż wſcho ſa tebje? Ty pytaſch ßwoje prawo, ale wodacź ty njemóżeſch? Hdy by Bóh tebi dał po tym, ſchtoż prawe je, ſchtoż ßy ßebi ſaßłużił, hdźe by ty woſtał! Budźmy ßmilni, kaž też Bóh ßmilny je.

Sajimałe je, ſchtoż Jeſuß na kónzu ßwojim wucźomnikam praji: „Bohaty ſcźeżka do njebjeſkeho kraleſtwa pſchińdźe. Lóżſche je, ſo kamjel pſches jehline wucho pſcheńdźe, dyżli ſo bohaty do Božeho kraleſtwa pſchińdźe.“ Bohatſtwo kaž khudoba matej ßwoje ſpytowanja, kóżdy bohaty njeje bjesbóżny. Ale hdyż Jeſuß tu na bohatych ſpomina, myßli wón na tych, kiž maju mamona, to je pjenjeżnu luboſcź, we wutrobje. Semſke ſmyßlenje cźini nam pucź k ſbóżnoſcźi tak cźeżki. Kěrluſch: „Duſcha, ſchto ßo prózujeſch“, tebje napomina: „Pytaj Knjeſa Jeſußa, wſchitko druhe njepomha!“

3. S tym pſchińdźemy k poßlednjemu. Dotal ßmy ßebi dali prajicź, kak bóżnoſcź njedoſtanjemy, mjenujzy niz pſches ſkutki, też niz pſches ſemſke kubła. Nětk pak chzemy ßłyſchecź, kak budźemy ſbóżni. A wotmołwjenje rěka: Jenoż pſches Božu hnadu. W 26. ſchtucźzy Jeſuß praji: „Pola cźlowjekow je to njemóżne, ale pola Boha ßu wſchitke wězy móżne.“ Srudni dyrbjeli my wſchitzy woteńcź, hdyż njebychmy móhli w Khryſtußu luboſcź Božu ſpósnacź a ßo tak zyle Bohu dowěricź. Sso wě — Boże ßłowo naß powjedźe pſchezo najprjedy do ſrudoby. Srudne je ſa cźlowjeka, hdyż dyrbi ßebi prajicź, ſo je ſhubjeny a ſatamany cźlowjek, ſo pſched Bohom njewobſteji. Ale běda tomu, kiž ßo njeda wjeſcź. Khryſtuß ſbudźuje zyle nowe żiwjenje we naß. Jeho móz ßylni wſchěch ßłabych, a hdyż je pola naß wjele hrěchow, pola njeho je wjazy hnady. Njewotſtupmy, hdyż naß Jeſuß wjedźe na prawy pucź, ale dajmy ßo wot njeho powucźicź! Sa nim chzemy khodźicź. Pola njeho ßameho je hnada a měr a żiwjenje!

S pjenjeſami mózeſch ßebi wjele kupicź, ale njebjeßa niz. Skónczńje je tola Bóh, kiž wſcho dawa, kóżdemu też pjenjeſy a kubła — haj wón dawa ßam też ſbóżnoſcź. A měj ſtajnje pſched wocźomaj: radſcho mało dokhodow, radſcho khudobu měcź, hacź njebejßa ſhubicź. To njeje żane próſdne ßłowo: Boha wyſche wſcheho ßo bojecź, jeho lubowacź a ßo jemu dowěricź. Ale budź ßebi wěſty, ſo ßo cźi potom też ßwěcźi ßłónzo Božeje hnady ſa cźaß a wěcźnoſcź! Hamjeń.

Żnjowy dźak.

O ſo bychmy wſchitzy rjenje
Boha ſa żně khwalili
a bjes dźakowanja żenje
Khlěb do erta njebrali!
Bohaty tak kaž tón khudy
Njech je Bohu dźakowny,
Dokelž żadyn dźeń my tudy
Bjes khlěba bycź njem'żemy!

Ty pak Bożo, ſpożcź, hdyż mamy
Rjane żně dom do bróżnje,
So je wſchitzy wużiwamy
K twojej cźeſcźi dźakownje. —
Njech też wot nich damy rady
Khudym bratram we nuſy.
Dha chze Bóh nam ſaßo ſ hnady
Żohnowacź, ſchtoż ßyjemy.

Haj, ſo bychmy wſchitzy rjenje
Boha ſa żně khwalili
A bjes dźakownoſcźe żenje
Tu jow żadn njebyli,
Ale wſchitzy, ſtari, młodźi
Bohu ßwěru ßłużili,
Domach, w zyrkwi, hdźeż ßo hodźi,
Wěru ſprawnje wuſnali. Po P. Mł.

Herrnhutſki jubilej.

(Pokracźowanje.)

Wjecźor bě woßebita ßwjatocźnoſcź — zyle Herrnhutſka. Mißijonſki ſuperintendent O. Gemuſens ſ kraja Nyaſſa bu ſa biſkopa Bratrowſkeje zyrkwje wußwjecźeny. Nadobnje wupyſcheny Boži dom bě połny nutrnych, kiž chcychu a móżachu tutón kraßny dźeń ſ jubilarku ßobu doßwjecźicź. Mißijonſki direktor D. Baudert wukonja ßwjatocźny ſkutk.

Nyaſſa, hdźeż nowy biſkop ſkutkuje, je krajina w Rańſchej Afrizy. Tuta ßłuſcha mjes młode pola Herrnhutſkeho mißijonſtwa. Wona njeje tomu tak njeſnata, kiž něſchto wo kolonijach Němſkeje wě. Jěſor Nyaſſa je jemu ſnate mjeno. Pſchi połnóznych brjohach tutoho jěſora ſapoczachu Herrnhutſzy

bratśja 1891 ßwoje dźěło. Lud tutych krajinow měješe ßnadneje kultury; to, ša cžoż ßo šajimowaśche, běchu njepśchestawaze wójny mjes jenotliwymi tam bydlazymi śplahami. Dźěło bě cžežke: kraj bě wotležany; śplahow a rěcžow bě tam wjazy, tuž dyrbjachu wjazy stazijow šakožicź, wjazy rěcžow wuknycź, wjazy dźěłacźerjow měcź.

Tuto polo bu, njech też ś dalokim pucźom — kaž wot Drježdźan hacž do Trieśta — śwjašane ś mißijonśkim polom Unyamweśi. Tam šałožichu ßwoje dźěło 1897, pśchewšawśchi jo wot Londonśkeho mißijonśkeho towaŕśtwa. Tuto chzyśche jo wotedacź, ale jenoż Herrnhutśkim, a žanemu druhemu němśkemu mißijonśkemu towaŕśtwu pśchepodacź. Wotpohlad Herrnhutśkich bě, wobej poli po cžaßu śjednocźicź do jeneho wulkeho ś tym, šo po něcžim póhanow, kotśiž mjes nimaj bydlachu, ša kścheścźijanśtwo dobuchu. Tola prjedy hacž bě tak daloko, ßuny ßo katolśke mißijonśtwo mjes wobej poli a śkašy tuto śjednocźenje, kotrež by ś wulkim žohnowanjom a wolóženjom było.

Ale njech też, Bratrowśka gmejna měješe tola wjele žohnowanja a wjele radoścźe na tutymaj mißijonśkimaj polomaj, hacžrunjež dyrbjachu tam też tak někotry row ša ßwěrneho bratra, ša ßwěrnu ßotru rycź! Woßebje lud Konde, kiž je bóle hacž druhe tam, wobdarjeny, wupłodźi jim tak někotreho ßwěrneho pomoznika. W lěcźe 1914 mějachu tam 15 stazijow a pśches zyłu wulku krajinu hišchcźe 193 pobocžnych stazijow rospróśchenych, na kotrychž běchu śwjetścha też śchule. Na 9000 śchulerjow tam do chule khodźeśche. Nadźije na dobry pśchichod bě wjele.

Lěto 1914 pśchiwjedźe wójnu, do teje wudyrjenja pak ša Herrnhutśke mißijonśtwo hišchcźe nješchto wulzy rjane.

S poßlednimi lětami do wójny bě ßo mißijonśke dźěło Bratrowśkeje gmejny jara roswiło a powjetśchiło. To žadaśche wjele dźěłacźerjow a wjele wudawkow; ša tute bě pak mała Herrnhutśka gmejna pścheßłaba a też pomoz jeje wjele pśchecźelow njedoßahaza. Tohodla naśta myßliczka, polo Unyamweśi Hermannsburgśkemu mißijonśtwu pśchepodacź; kotrež w Rańśchej Afrizy dźěło pytaśche. Schtož bychu ś tym šalutowali, bě něhdźe telko, śchtož bě nětkle na wudawkach pśchewjele. Ale tute myßliczki njeběchu liczike ś — luboścźu. Luboścź nochzyśche tute ßwoje dźěcžo — Unyamweśi — puśchcźicź. Wona šałoži śwjaśk „Unyamweśibund“ a tutón naśběra ša krótki cžaß 70 000 hr. a pśchepoda tute wjedniśtwu mißijonśtwa ś tej próśtwu, šo njeby Unyamweśi wotśtupiło. Mißijonśka generalna śynoda cžinjeśche po tutej próśtwje a Herrnhut śkhowa Unyamweśi. To bě w juniju 1914.

A wójna bu. Wona pśchekhwata Herrnhutśkich mißijonarow; kotśiž tehdy na 14 wśchelakich polach po zykej śemi rospróścheni dźěłachu, zyle. Najmjenje bu wěšo mißijonśke dźěło w tych krajinach kažene, kotrež běchu pod neutralnym nadkněžśtwom, kaž na pśch. Suriname w Južnej Amerizy. Ale też na někotrych druhich polach dźěłachu Herrnhutśzy mißijonarojo śměrom dale, hacžrunjež běchu kraje ßobu we wójnje, tak w Labradoru. Nawopak pak bu cžaß jara cžežki ša Nyaśśa a Unyamweśi. 1916 śhubi Nyaśśa wśchěch běłych mißijonarow. Tucźi buchu do lěhwow w Egiptowśkej, Indiśkej, Afrizy śtykani a mějachu jara wjele cźeŕpicź na cźěle a na duśchi. Unyamweśi śhubi też wśchěch hacž do dweju; tutaj ßmědźeśchtaj hacž do kónza wójny wośtacź a śnajmjeńścha ś radu a ś pomozu bycź domoródnym kścheścźijanam. Tu njebuchu też stazije śniczene, mjes tym šo Nyaśśa też śe śniczenjom stazijow a plantažow cźežko pocźeŕpi.

Ale Bóh njewopuśchcźi też w tutym cźežkim cžaßu tutej młodej mißijonśkej dźěścźi Bratrowśkeje gmejny. Njech běchu woßady też šatorhnjene, šamylene, šo běli, šo běli kścheścźijenjo tajke krwawne wójny mějachu, wone tola njerospadźechu, njech też śchkodowachu. S domoródnych woßadow naśtachu pomoznizy a wjednizy woßyrocźenych. A ś kajkej ßwěru ßu tucźi dźěłali, dopokaže šapiß, kotryž po dołhim cžaßu šaßo śeśtajachu: 1900 kścheścźijanow bu tam po poßlednim šapiśku do rospada było, nětko bě jich tam 5000.

W auguścźe 1919 śeńdźechu ßo pŕěni ras po wójnje Herrnhutśzy ś Ameriki, ś Jendźelśkeje a ś Němśkeje w Hollandśkej. Tam dorěcžachu ßo někak wo tym, kak na mißijonśkich polach je. Schto ś tutymi nětko dozyła? To bě to praśchenje. Wono wośta najprjedy wścho, kaž bě to wójna wutworiła. Amerikanśzy a jendźelśzy Herrnhutśzy šaśtawachu dale ßwoje dźěło na mißijonśkich polach, kaž běchu tuto we wójnśkich lětach po cžaßu pśchewšali. S tutoho wuwi ßo śkónczńje, hdyž bě też śrudna inflazija ša mißijonśtwo a ša Gmejnu wulkeje śchkody pśchinjeßła, nowe šarjadowanje Herrnhutśkeho mißijonśkeho dźěła. Tuto šarjadowanje bě hižo tohodla lóžśche, dokelž je Herrnhutśka Gmejna we wěśtym śmyßle internazionalna, t. r. jeje stawy njeßydla jenoż w Němśkej, ale też w Amerizy, Jendźelśkej, Hollandśkej a druhdźe. Wěž je tak šarjadowana, šo němśki dźěl Gmejny w Herrnhucźe wjedźe mißijonśke dźěło we wjecžornej Južnej Afrizy, w rańśchej Južnej Afrizy a we Nyaśśa, pod jendźelśkim dźěłom Gmejny w Londonje śteja: Labrador, Wjecžorna Indiśka, Jamaika, Unyamweśi, Wjecžorny Himalaya a Demerara; pod amerikańskim dźěłom Gmejny w Bethelu w Połnóznej Amerizy: Alaska, Južna Kaliforniśka a Nicaragua; pod hollandśkim dźěłom w Zeistu w Hollandśkej: Suriname w Južnej Amerizy.

Njech je wulke dźěło tak dźěłene, wono je j e n e dźěło tuteje małeje ale pak tola j e n e j e Bratrowśkeje gmejny, njech ßu jeje stawy też rospróśchene po zykej śemi. A tuto dźěło je połne žiwjenja a roścźe. Ša to bě dopokas kaž zyły jubilejny ßwjedźeń, tak też tamna wjecžorna wulka ßwjatocžnoścź, ś kotrejž bu dotalny mißijonśki śuperintendent Gemuseus ša biśkopa tuteje jeneje Bratrowśkeje gmejny wußwjecźony. Nyaśśa, wo kotrymž dalokim rańścho-afrikańskim kraju nětk naśchim cžitarjam nješchto podachmy, je jeho polo a jeho dźěło.

Schto póndźelu hišchcźe a hewak do ßwjatocžnoścźow bě, wo tym druhi krócź nješchto. (Pokracžowanje.)

Zyrkej a stat.

D. theol. h. c. Reinhard Mumm.

D. Mumm †. Evangelśki lud je śhubił jeneho ś ßwojich najwušnamniśchich wjednikow. D. Mumm je wumrěł, njedo-

zpěwschi hischcze 60 lět. Wón bě pschede wschěm njebojasny sastupowaŕ kscheszcźijanskeho a evangelskeho smyßlenja a ducha w politiskich wojowanjach; bě dźě też dołhe lěta ßobu w němskim ßejmje, w kotrymž je woßebje też wojował w cźeźkich a rosßudnych lětach sa prawa evangelskeje zyrkwje, sa evangelske wukubłanje dźěcźi a dozyła sa to, so by duch evangelskeje wěry saßo bóle a hłubje ßo saměstnił w kraju a ludu. Evangelski lud Němskeje by runje w tutym rosßudnym cźaßu jeho wulke mozy trjebał. Dźak wschěch Evangelskich ßłuscha jemu!

Bóh! Wusnacźe k Bohu wuklincźa rasnje se saßadneje rěcźe, kotruž móżachmy 28. augusta s radia a s erta němskeho kanzelra von Papen ßłyschecź. Hdyž ßo nasch wótzny kraj saßo a krucźe salożi na wěru do Boha se ßwojim żiwjenjom, potom njeje stracha. Ale lud dyrbi ßobu bycź. Tajke wusnacźe a tajke saßady ßłyschecź w tak rosßudnych politiskich rěcźach, je troscht, poßylnjenje, nadźija wschěm, kiž ßo w kscheszcźijanskej wěrje wusnawaja k Bohu, kiž niz jenoż wichor, wětry wodźi a wschitke mróczele, ně, kiž je też Knjes wschehomózny w njebjeßach a na semi a na wschěch ludach tuteje semje. Stajmy tuž ßwoju dowěru na tutoho Boha a ßłużmy jemu s wutrobu, s ertom, s ruku, s zyłym żiwjenjom wěrnje a woprawdźe! My tak pucźe a móz namakamy wótznemu krajej a tak ßamemu ßebi a saßo ßamemu ßebi a tak wótznemu krajej nanajlěpje ßłużicź. Ale wěra dyrbi we naß bycź, wěrna wěra a — ßwěra. Tuž dowěrmy ßo Bohu a wschěch ßwojich a zyły wótzny kraj a cźińmy ßwěru, schtoż cźinicź mamy jako kscheszcźijenjo!

Bóh. Hischcźe ras dźenßa tuto ßłowo woßebje! Tón ras jewi ßo nam pschi tutym ßłowje to nawopacźne, to, schtoż srudne, styskne je w naschim kraju a ludu: W Rudnych Horach je wjeß Dittersdorf. W tutej wßy je schula. Pschi tutej schuli je wucźeŕ S. — Móhli zyłe mjeno wupißacź, ale cźehodla? — Tutón mějesche s dźěcźimi wuknycź spěw: „Brüder, reicht die Hand zum Bunde.“ Schtóż tutón snaje, wě, so tam też steja ßłowa: „Gott und Menschen herzlich lieben, das sei unser Losungswort.“ Dźěcźi pak njeßmědźachu tute ßłowa wuknycź; wucźeŕ S. ßebi żadasche, so wuknjechu: „Alle Menschen herzlich lieben ...“ Wjednik wyschnoscźe ßo wusnawa sjawnje k Bohu, każ njedźelu 28. aug. ßłyschachmy, wjednik dźěcźi tych dźěcźi, kotreż dyrbja pschedewschěm psches tutón tak cźeźki pschichod nascheho kraja, prěje ßam a wucźi prěcź dźěcźi tutoho Boha. My widźimy, kak daloko hischcźe ßmy wot toho, so bychmy ßměli woprawdźe stróstni a wěrni bycź sa pschichod a pschichoda dla hladajo do luda. My widźimy pak też, kak nusne je, so ßo saßadnje wupraji, so ma bycź nasche a nascheho luda żiwjenje słożene na kscheszcźijansku wěru. — So ßo tajke něschto sta w Sakskej a w jenej schuli, kotrejž bu s namozu lěwych stron jeje evangelski ras se sakonjom rubjeny, to je wyschsche wschoho toho woßebje srudne. — Ale runje toho dla je dwójzy a trójzy to ßwjaty nadawk, ßwjata pschißłuschnoscź wschěch wěrnje a sprawnje smyßlenych kscheszcźijanow, se wschěmi mozami wěry stacź a wojowacź sa ßebje, sa dźěcźi, sa zyły wótzny kraj, sa sbożo a sbóżnoscź. A to jewi ßo a ma ßo jewicź w tym, so wschu ßwoju winowatoscź, kotraž s wěry wukhadźa dopjelnjamy s wutrobu, se ßłowom, se skutkom, s zyłym ßwojim sadźerżenjom w ßwojim żiwjenju, w ßwójbje a domje, we wjeßy a woßadźe, w ludu a kraju njedźiwajo toho hacź naß sakonje k temu nusuja abo niz. Tak ßmy kscheszcźijenjo sa tutón cźaß!

Wschelake s bliska a daloka.

Cźaß żnjowy dźakných ßwjedźenjow je tu. Jich doscź woßadow ßwjecźi jón dźenßa, druhe ßu hižo po domkhowanzy a saßo druhe ßo na nju hotuja. Nasch njedźelnik chze żnjowy dźakny ßwjedźeń dźenßa sa 2 njedźeli ßobu ßwjecźicź. By-li schtó chzył a mohł něschto woßebiteho sa tutu njedźelu — 17. po ßwj. Tr. — sa żnjowy dźakny ßwjedźeń napißacź, je proscheny, so by to hacź do 12. septembra do Noßacźiz póßłał. Żnjowy cźaß a dozyła zyły cźaß tutoho nalěcźa a lěcźa bě tola woßebity cźaß, a doscź drje by ßo wo nim a s njeho prajicź mohło, niz najmjenje wo tym, kak ßu jón cźłowjekojo wużiwali a kajzy ßu w nim byli. Bóh tón Knjes chzył dacź, so by kóżdy mohł a ßměł ßwjecźicź żohnowany żnjowy dźakny ßwjedźeń.

Gustav-Adolfowy ßwjedźeń bliži ßo bóle a bóle. Wěmy, so chzysche Gustav-Adolfowe Towaŕstwo 1 milijon kroschow — dźeßacźnowarjow — nasběracź. Ssmy my wschitzy też ßwoju scherpatku ßobu dali do tuteje wulkeje sběrki dźaka, kotraž dźe psches zyły evangelski lud Němskeje? Abo nimamy my niczo, niczo w dypsaku a niczo we wutrobje sa skutk a wopomnjenje wulkeho evangelskeho krala a s tym sa wulku ßwjatu wěz, sa naschu evangelsku wěru a zyrkej? Hacź do 12. septembra je hischcźe cźaß něschto wotedacź, so by ßobu do wulkeje sběrki pschichło, kotraž ßo 20. septmebra pschepoda.

350 lět jena farska ßwójba w jenej a ßamßnej woßadźe. Tuta woßada rěka Kristala a je schwedska. Jeje faraŕ je dźewjaty faraŕ se ßamßneje farskeje ßwójby w tutej woßadźe. Pradźěd tutoho fararja bu psched 350 lětami tam sa fararja sapokasany.

Konnersreuth. Po dołhej pschestawzy saßo ras tuto mjeno. Regensburgski biskop je ßo sapowědźik, dalschich dowolenskich pißmow sa wopyt khoreje wustajecź, dokelž ßu ßo tute wopißma njewużitnje wużiwake. Jeho kenzlija wosjewja, so we pschichodźe na żanu próstwu wo tajku dowolnoscź njewotmołwi. — S toho ßo nam snowa swěscźi, so je snata khora hischcźe tam, schtoż jich doscź nochzyche wěricź. — Hinak sadźerżi ßo katolska zyrkej wonka, tak w mißijonskim dźěle w Japanskej. Tam je katolske mißijonstwo knihi wosjewiło, kotreż ßo s Konnersreuthskimi podawkami saběraja a to w swisku s wucźbami katolskeje zyrkwje dozyła a woßebje s tym, schtoż katolska zyrkej wo tajkich podeńdźenjach wucźi a praji. Njeby to tu w kraju runje tak nusne było abo ßnadź hischcźe nusnische, so by kat. zyrkej Konnersreuth bóle sjawnoscźi pschepodała. Je-li zyła wěz tajka, so tu duchowne mozy widomnje skutkuja, by wona runje to prawe ßwědczenje była pschecźiwo bjesbóżnemu, materialistiskemu duchej nascheho cźaßa. A so tu duchowne mozy skutkuja, je po naschim měnjenju móżno, każ ßmy hižo ras pißali.

Listowanje: 16. p. ßwj. Tr.: K. w Hr. — 17. po ßwj. Tr. (sdobom żnjowe dźakne prědowanje): postaji k. wysch. faraŕ.

Serbske spěwarske

su na předań w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Samolwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźischecź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerńnje a knihaŕnje, sap. dr. s wobw. ruk. w Budyschinje Wukhadźa kóżdu ßobotu a płacźi schtwórcźlětnje 108 pjenjeżkow.

Čzißło 37

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewj će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 11. septembra 1932 Bautzen

16. njedźela po ßwjatej Trojizy.

1. Jana 1, 8—10.

Čzitach, so wußměwzy bibliju rady knihu ſrudoby mjenuja, ale ſo čzi, kotſiž tak abo podobnje rěčza, bibliju njeſnaja. Biblija je wjele bóle ta wulka kniha wjeßela. Mnohe ßłowa ſa wjeßele ßłuſcheja w bibliji k hłownym ßłowam, kotreż wjele ſto krócz ßo namakaju. W bibliji ſteji wjazy hacž ſto krócz ßłowo wjeßele, wjazy hacž 175 krócz ßłowo wjeßelicz ßo, wjazy hacž połdra ſta krócz ßłowo wjeßeły atd. K tomu te rjane ßłowa: Spěwanje wjeßela, wołanje wjeßela, draſta wjeßela, wolij wjeßela, wopor wjeßela, dźeń wjeßela. Haj pſches ßwjate pißmo klinczi wjeßele wumożeneho człowjeſtwa. Ale je tak, dha dyrbimy tam też to namakacz, wot czehoż je ßo człowjeſtwo wumohło. A to je hrěch. To je to ßłowo, kotreż dźenßa najmjenje płaczi. Drje wo nim ßłyſchimy, hdyž k Božemu blidu dźemy abo też pokutny dźeń. Ale też njedźelu je to prawe ßłowo. A je hódno, so wo nim rěczimy. Dźenßa wſchak wo hrěchu wjele wědźecz njechadźa. Na tym ßnadź ſaleži, ſo liczba ſpowědnych pſchezo bóle wotběra. Woni hrěch ſa něſchto wumyßlene dźerża, woprawdźity hrěch njeje. A czi, kotſiž jón pſchidadźa, jón ſa tak ſły nimaja. Maja wſchelkich ſamołwjenjow. Pak praja: Hrěch mamy wot ßwojich ſtarſchich a wótzow. Wón je pſchinarodźeny, a tohodla je podarmo, hdyž ßo prózujemy, jón wotbyczz. To ßo nam tola njeporadźi. Pak praja: To njeje hrěch, hdyž něſchto woſmjemy, ſchtoż ßami nimamy. Kubła ßu tak wſchelako, tak njeſprawnje rosdźělene. Jedyn ma wſcho, mjes tym ſo tón druhi niczo nima. Tón bohaty ma telko, ſo ßo jemu wjele wot jeho płodow ſkaſy, a tohodla tola njemóże hrěch byczz, hdyž ßebi maliczkoſczże tych ßamych woſmjemy. A ſkónczńje je dźenßa nuſa tak wulka, ſo dyrbi ßebi kóždy ßam pomhacz. Hdźež něſchto je, tam ma ßo wſacz. Dźenßa też ſtat wjazy pomhacz njemóże. Tym najkhudſchim je rentu ſkrótſchił. To ßo poſka, ale tola jenoż, hdyž ſ woběmaj nohomaj na ſemi ſtejimy a na Boha njemyßlimy, hdyž ßmy materialiſtojo. Czi Boži ſakoń płaczicz njedadźa. Ale, luby czitarjo, hrěch je móz a też dźenßa jako tajka ßo wopokaſa. Tuta móz ma ßo pſchewinyczz, njech mamy ju też wot ßwojich wótzow. Rosdźěle mjes człowjekami my ženje wotſtronicz njebudźemy, njech też hněw naczinja, pſchetoż Bóh je je dopuſchcził. A njech je nuſa tak wulka hacž chze, ta naß traſchicz njemóże, hdyž ßo na Boha ſpuſchczamy. Naſcha najwjetſcha nuſa je hrěch: To ßłowo njech ſteji we ßrjedźiſnje naſcheho rospominanja! My ßo praſchamy, kajki rosdźěl je mjes tym, kiž hrěch prěje a tym, kiž hrěch wuſnaje?

1. Bjes dwěla ßmy wſchitzy hrěſchnizy, pſched Bohom žadyn żiwy prawy njeje. Ssmy na hnadu pokaſani. We ſpowjednym kěrluſchu ſpěwamy: Ach ja ßym hrěſchnik khudy, kaž druſy ludźo tudy, ja hrěchi póſnaju, je Knjeże Jeſu wodaj, mi troſchtnu pomoz podaj, proſch ßwojeho Wótza ſa hnadu. To je ſpowjedne ſmyßlenje. Jenoż pokutna wutroba móże tak ſpěwacz. Ale ßu tola też tajzy, kotſiž hrěch prěja. A runje, hdyž na ßobuczłowjekow hladaju, móża na tajke myßle pſchińcz. Tak fariſejſki na ſkóſtnikow hladaſche a na złonika. Jeho hrěch ßo mjes tym ſkhowa a ſhubi. Tamnych hrěch ſdaſche ßo jemu wjele wjetſchi byczz. Wón ßo ſe ßwojimi ſaßłużbami hordźeſche. Přěczże hrěcha je pſchezo hordoſczz. A Bóh ſteji hordym napſchecziwo. Sawjedu, ſjebaju ßo ßami. Woni ßo njeſnaja. Jich woprawdźity ſtaw je jim potajny. Jim nichtón pomhacz njemóże. Spyta jedyn druheho ſawjeſcz, dha ßo tamny wobara. Pſched ſpytowarjom ßo na kedźbu bjerje. Wſchitke bróńje, kotreż ßu jemu k ruzy, trjeba. A tak ßu wuhlady, ſo ſawjedźerja wotpokaſa. Naſch Knjes Jeſuß je bróń Božeho ßłowa wužiwał. Tak wuſtojnje wſchak my to njemóżemy, ale wón je nam tola prawy pucz pokaſał. Tón

pak, kiž ßo ßam ſawjedźe, da brónej ſ ruki. Roſumny cžłowjek wſchak to njecžini, ale tón, kiž je ſe ßlepoſcžu ſbity. Wón je ſhubjeny. Je ßo na wopacžny pucź podał, kiž do ſkaženja wjedźe. A to je tón, kotryž rjeknje, ſo žaneho hrěcha nima. Wón błudźi, a dźenßa ßo ßwět ſ tajkimi mjerwi. A woni cžinja Boha ſa kharja, a jeho ßłowo w nich njeje. Boże ßłowo je ßwědcženje ſa to, ſo ßu cžłowjekoju hrěſchnizy. Wot Hadama ßem hacž do dźenßniſcheho cžaßa. Jenož w tym ßo ſtary teſtament wot noweho roſeſnawa, ſo ma ßo tam cžłowjek ßwojeho hrěcha dla khłoſtacź, mjes tym ſo ßo nam w nowym teſtamencźe khłoſtanje jako pruhowanje wopißuje. Signifikantne je ßłowo ſtareho ſakonja: Kotra duſcha ſhrěſchi, ta dyrbi wumrjecź, ſa nowy ſakoń pak tamne ßłowo: Woſtaj jón hiſchcźe to lěto, hacž jón wobkopam a ponoju, hdy by chzył płody pſchinjeſcź. Ale wěrne ßu a woſtanu kaſnje, we kotrychž je cží prajene: To dyrbiſch a tamne njedyrbiſch. Prajene je tebi, cžłowjecže, ſchto dobre je, a ſchto ßebi Bóh wot tebje žada, mjenujzy Boże ßłowo dźeržecź a luboſcź wopokaſacź a ßo ponižowacź pſched ßwojim Bohom. Chzeſch ty prajicź, ſo Kain hrěſchił njeje? Potom cžiniſch Boha ſa kharja, kiž je ke Kainej rěcžał: Je-li ſo dobre budźeſch cžinicź, budźeſch ſpodobny? je-li ſo pak njebudźeſch dobre cžinicź, hrěch wotpocžuje pſched durjemi. Njeje to wěrne ßłowo, kotrež je Bóh pſches ert pſalmiſty rěcžał: Schtó ſroſumi, kak huſto wón błudźi? Wucžiſcź mje wot potajnych błudow. Njepſchihłoßujeſch pſchißłowam Salomonowym, hdźež rěka: Prawdoſcź powyſchi lud, ale hrěch je ludźi ſkaženje. Kak dha chzyli Boha ſa kharja ſcžinicź? Je njetrjebawſche, hdyž Jan tón kſchcźenik ludowzam pſchiwoła: Cžińcźe pokutu? Też Jeſußa njechamy ſa kharja ſcžinicź. Wón rjeknje: Strowi njepotrjebaju lěkarja, ale khori, ja ßym pſchiſchoł hrěſchnikow k pokucźe wołacź a niz prawych. Luby cžitarjo, tón rosdźěl mjes starym a nowym teſtamentom je tola jenož tón, ſo ma tam cžłowjek ßwojeho hrěcha dla cźerpicź, a ta nuſa je ta, ſo wón ženje doſcź-cžinicź njemóže ſa ßwój hrěch. Tak wón k měrej njepſchińdźe; a ſpyta wón to pſches dopjelnjenje ſakonja, dha bórſy ſpóſnaje, ſo ßo jemu to njeporadźi. Tutemu njeměrej je naſch Knjes Jeſuß kónz ſcžinił. Je cźerpił niz ßwojeho hrěcha dla — wón žaneho njeměješche — ale Boże dla a winowatych bratrow dla, kotrychž měješche ſ Bohom ſjednacź. Teho dla, runje kaž pſches jeneho hrěch to ſatamanſtwo na wſchěch cžłowjekom je pſchiſchło, tak je też pſches jeneho prawdoſcź to prawecžinjenje teho žiwjenja na wſchěch cžłowjekow pſchiſchło. A žohnowanje jenož tón doſtanje, kiž ßo ßwojich hrěchow wuſnaje.

2. Dha je wón ßwěrny a prawy, ſo nam te hrěchi wodawa a wucžiſcźi naß wot wſchitkeje njeprawdoſcźe. Njepraj, luby cžitarjo; Ja ßo njetrjebam ßwojich hrěchow wuſnacź; pſchetož Bóh je tola wſchitke ſnaje. To by runje tak tórne było, kaž hdyž by prajicź chzył: Ja proßycź njetrjebam; pſchetož njebjeſki Wótcžez wě, cžeho potrjebam, prjedy hacž jeho proſchu. Ně, wón chze proſcheny bycź. Na tym wón twoju ponižnoſcź ſpóſnaje. A wuſnacźe hrěchow je runje tak nuſne, też we nim ßo twoja ponižnoſcź jewi. Ale też tehodla mamy ßo ſpowjedacź, dokelž je wjele tajkich, kotſiž to ſa trěbne njedźerža. Mjeſa mjes nimi a nami ma ßo jaßnje wottykacź; niz tehodla, dokelž chzyli prajicź: Ssmy pokorni, ponižni hrěſchnizy a tamni to njejßu. Ně, tajke ſadźerženje w cžłowjeſkim waſchnju njeleži. Se ßwojej ponižnoſcźu ßo pſched druhimi njewuſtupimy, to na złoniku widźimy, ale wjele bóle ſe ßwojimi ſaßkužbami, to na fariſejſkim widźimy. Ale ßwoje hrěchi wuſnajemy, dokelž je potom Bóh ßwěrny a prawy. S nim mamy cžinicź. Sswoje hrěchi chzemy wotbycź a wot wſchitkeje njeprawdoſcźe ßo wucžiſcźicź. Wón ßam móže hrěchi wodacź. Cžłowjek to njeſamóže, też tón najlěpſchi a tón najcžiſcźiſchi niz. Wuſnajemy pak hrěchi pſched cžłowjekami, dha mamy ßwoju mſdu precž. Ssmy ju wot cžłowjekow dóſtali, a wot Boha nimamy žaneje wocžakacź. Bychmy ßo ßaßo ſawjedli, kaž hdyž chzyli ßwój hrěch prěcž. Luby cžitarjo, mi je, jako bychu tute ßłowa ſa naſch cžaß pißane byłe. Njech ßu cźi, kotſiž hrěch preja, cźi bjesbóžni, ty a ja mój tym pſchißłuſchamoj, kotſiž ßwój hrěch wuſnaja a pſchezo ßaßo wuſnawaju. Ale hladajmoj ßo, ſo naſche wuſnacźe njeby jenož ſwontowne ertne było, pſchetož potom njejßmój niczo lěpſchej hacž tamni, ale ßnadź hiſchcźe hórſchej, mjenujzy ludakaj!

Hamjeń!

Khwalcźe toh' Knjeſa!

Pſalm 148—150.

Po ßwojim hłoßu:

Khwalcźe toh' Knjeſa, wſchohomózneho krala wſchej cžeſcźe!
Wſchitko, wſchě ſtworjenja Jeho, cžeſcź Jemu wſchu njeſcźe!
Jeho lud ßmy! Khwalbu, cžeſcź ſaſpěwajmy
Wěcžnemu kralej wſchej' cžeſcźe!

Khwalcźe toh' Knjeſa, wſchohomózneho krala wſchej cžeſcźe!
Wſchitko, ſchtož žiwjenje, wodych ma, Jemu cžeſcź njeſcźe!
Kſcheſcźijenjo wſchitzy nětk ſhromadźcźe ßo!
Khwalcźe toh' krala wſchej cžeſcźe!

Khwalcźe toh' Knjeſa, wſchohomózneho krala wſchej cžeſcźe!
Njebjo, ßwět ſchěroki, ſemja ow jemu cžeſcź njeſcźe!
Cherubimy Jeho, wſchě ſeraphimy
Spěwaju kralej wſchej cžeſcźe!

Khwalcźe toh' Knjeſa, wſchohomózneho krala wſchej cžeſcźe!
Wſchitko, wſchě kraje, wſchě ludy cžeſcź Jemu wſchě njeſcźe!
Ponižuj ßo pod Jeho ſzeptar tu wſcho,
Khwal Knjeſa, krala wſchej cžeſcźe!

Khwalcźe toh' Knjeſa, wſchohomózneho krala wſchej cžeſcźe!
Wſchitko, wſchě hory, wſchě doły cžeſcź Jemu wſchu njeſcźe!
Najwyſchſcheho Knjeſa khwal wſchudźom tu wſcho,
Wěcžneho krala wſchej cžeſcźe! J. W.

Herrnhutſki jubilej.

(Pokracžowanje a kónz.)

Tſeczi dźeń, póndźela, bě ßaßo wulki a rjany dźeń 200-lětneho mißionſkeho jubileja. Boże ßłowo bě jeho naſynk. Kak mohło to hinak bycź!

Schtož ſcźěhowaſche, bě nowy dopokas, kak waženy, witany a wſchudźom ſnaty tutón ſkutk Bratrowſkeje gmejny je. Pſchedewſchěm rěcžeſche ſa ſakſku wyſchnoſcź a ſdobom ſa miniſterpreſidentu miniſterialny direktor dr. Völker-Drježdźanſki: Skutk je a wulka ßaßkužba, kotruž njemóže jej nichtón wjacź, ſo je Bratrowſka zyrkej ßwojich póßłow ßłała a ſo ßo njeje dała ſe žanymi poražkami wottraſchicź. Poſběhnjeny ßy, hdyž hladaſch na to, kak a w kajkim duchu Bratrowſke Mißionſtwo ſkutkuje; wono je tak rjez wujednanje toho, ſchtož ßu wukrajne mißionſtwa ſhrěſchiłe, kiž mějachu huſto też materiellne wotpohlady. Wono dawa wſchudźom ruma doſcź ſa wuwicźe; wono je kulturny ſkutk, kotryž je po zykym ßwěcźe pſchipóſnaty. Sa wſchě ſakſke wyſchnoſcźe je było wjeßele, měcź ßměcź mjes měſtami ßwojeho kraja měſto, kotrež ma tak

dobre mjeno a ſa dobre kraja ßobuſkutkuje. Stajnje budźe wyſchnoſcź Herrnhut ſaſtupowacź, kotreź jenoź ßłowo njepſchipowjeduje, ale kotreź je teź pſchikładny ſkutk wěrneho kſcheſcźijanſtwa. Wyſchnoſcź a teź wón ßam pſcheje, ſo njeby tu ženje dwělow naſtało, ſa Boże myßle ſkutkowacź, ale ſo by ſtajnje móźno było, ſdźerźecź wulke hiſtoriſke herbſtwo. Njech ßo mißionſki ſkutk teź w 3. lětſtotku bóle a bóle roswije! — To běchu wulzy waźne ßłowa — waźne niz jenoź ſa Herrnhut! — A tak wuſtupichu tam ſaſtupjerjo a ſaßo ſaſtupjerjo a rěcźachu a ßwědcźachu wo Herrnhucźe a ſa Herrnhut, tak dekan profeßor dr. Thilenius ſa Hamburgſku univerſitu, kotraź je we ßwojim dźěle wſchelako ſ mißionſkim ſkutkowanjom Bratrowſkeje gmejny ſwjaſana; mißionarojo ßu jej wjele wulzy waźnych wědomoſtnych dźěłow ſmóźnili, woßebje mißionaraj Dahl a Ribbach. S dekanom běſchtaj tam teź profeßoraj dr. Meinhof a dr. Freytag, kotrajź ſtaj ſtawaj Bratrowſkeje gmejny a pſchi Hamburgſkej univerſicźe wucźitaj. Po nim jimaſche ßo dekan Barlinſkeje univerſity ßłowa. Sahorjeny rěcźeſche wo Herrnhutſkim ſkutkowanju a woſjewi, ſo je univerſita fararja Schulze ſa Licentiatu pomjenowała. Tak bu woběmaj fararjomaj, tutomu a fararjej Müllerej-Małowjelkowſkemu, kiź ſtaj wubjernje knihi wo Herrnhutſkim 200lětnym mißionſkim dźěle napißałoj, tuto hobrſke a waźne dźěło cźeſtnje mytowane. Faraŕ Müller bu dźě wot Lipſcźanſkeje univerſity ſa licentiatu pomjenowany, kaź bě to dźeń prjedy krajny biſkop D. Jhmels ßam woſjewił. A tutymaj licentiatomaj pſchiſtupi tſecźi: mißionſki inſpektor Bechler. Jeho pomjenowa Greifswaldſka univerſita, pſchipóſnawajo jeho ſpißowacźelſke dźěła ſa mißionſtwo, ſa kotreź je lětdźeßatki dźěłał. Skónczńje porěcźa teź hiſchcźe ſaſtupjeŕ methodiſtiſkeje zyrkwje Němſkeje.

Po pſcheſtawzy poſkicźi jedyn ſ tutych tſjoch cźeſtnych licenciatow, Małowjelkowſki faraŕ Müller wulzy wucźeny pſchednoſchk wo tym, ſchtoź je Zinzendorf pſchinoſchował mißionſkim praſchenjam naſcheho cźaßa. —

Teź dźěcźi njebuchu na tutym dnju, kaź dozyła na zyłym ßwjedźenju niz, ſabyte. Na kraßnym ßwjedźeńſkim měſtnje — „Birkenbuſch“ —, hdźeź bě dźeń prjedy wulka ßwjedźeńſka ſhromadźiſna, bu jim rjana lěßna Boża ßłużba wuhotowana. W tutej rěcźeſche teź mißionſki lěkaŕ dr. Laſhley, cźornuch, wo bajkach, kotreź w Surimane nałożuja ſa powucźenje a roswucźenje. Teź južnoafrikańſki domoródny prědaŕ Kroneberg rěcźeſche a to wo wſchelakim ſ Južneje Afriki. Wjeßele dźěcźi bě wulke.

Popołdnju poſkicźi ßo něſchto woßebite: ßwjedźeńſka hra: „Jeſuß je ſ dobycźerjom.“ Wona pokaſuje ſe ßwojimi 12 wuſtupami ſapocźatki Herrnhutſkeho mißionſkeho dźěła hacź do lěta 1734 a ßwědcźi pſchedewſchěm wo hobrſkich cźeźach, ſe kotrymiź je ßo wono měło bědźicź. Hra je ßo jara ſpodobała. Wona bu pod hołym njebjom hrata. Teź ſa tutón tſecźi dźeń bě Bóh tón Knjes rjane wjedro wobradźił.

Tuto ſmóźni teź,, ſo ßo wjecźor hiſchcźe rjany konzert poſawniſtow wuhotowa, ſ kotrymź wulki a rjany jubilej wuklincźa. Poſawniſtojo piſkachu na ßwjedźeńſzy wobßwětlenym Zinzendorfowym naměſcźe.

Sswjedźeń je nimo. Bě to woßrjedź ńjowych dźakných ßwjedźenjow woßebity ńjowy dźakny ßwjedźeń! Wón je był teź dźeń wußywa. A tutón wußyw njewoſtanje bjes Božeho ńohnowanja. Tuto je było widomnje ſ Herrnhutſkim mißijonſkim ſkutkom. Wono budźe teź dale ſ nim. A my wſchitzy to teź nutrnje pſchejemy a proßymy.

Mißionſki ßwjedźeń.

S **Wóßlinka** ßo nam piſche, ſo budźemy lětßa ßwój mißionſki ßwjedźeń móz we Wóßlinku ßwjecźicź a to njedźelu, 25. ſeptembra, popołdnju. Sserbſka ßwjedźeńſka Boża ßłużba budźe ¾2 hodź.; prědowacź budźe k. f. Mjerwa. ¼4 hodź. pſchiſamknje ßo němſka Boża ßłużba ſ prědowanjom Herrnhutſkeho mißionara k. Kretſchmara. Dopołdnja budźe w 10 hodź. ßwjedźeńſka Boża ßłużba ſa dźěcźi. Wſchitzy pſchecźelio Knjeſoweho mißionſtwa, a niz jeno tucźi, dozyła wſchitzy ßu na tutón ßwjedźeń tam do Wóßlinka do rjaneje ßerbſkeje hole wutrobnje pſcheproſcheni. — Sa tydźeń woſjewi hiſchcźe Wóßlincźanſki knjes faraŕ dalſcheho, teź, ſapocźatk Božich ßłużbow jeliſo ßo hiſchcźe pſcheměni.

Zyrkwiny dawk.

We woßadnym łopjenu wulkeho měſta namaka ßo njedawno wo zyrkwinym dawku mjes druhim tole wuprajene:

„Zyrkwiny dawk bu wopor. A kóźdy wopor ſtaja cźłowjeka pſched to praſchenje, hacź chze tutón wopor na ßo wſacź abo hacź niz. Tu njepomha niczo, ſa ſałožkami prawa ſa to pytacź, teź niz, na to pokaſowacź, ſo je ſ tutym dawkom pſchißłuſchnoſcź ſwjaſana. Tu pomha jenoź, ſo ſapſchimnjeſch, ſo ſ płacźenjom tuteho dawka ßłużiſch něcźemu, ſchtoź je ſa žiwjenje wulzy waźne a ſchtoź je ſałożene na woporniwoſcź tych, kiź maja wutrobu ſa njo. Evangelſka zyrkej ma we tutych wulkich nuſach duſche a hoſpodarſtwa nadawk dopjelnicź, kiź ßebi pſchezo wjazy wot njeje žada. Teź dyrbja ßo ßrědki ſwjeſcź, ſo by ßo ſtrowe woßadne žiwjenje ſdźerźało. Zyrkwiny twary a rumy dyrbja ſwěſcźene bycź. Woßoby, kiź ßu we zyrkwinej ßłużbje, dyrbja ßwoju mſdu doſtawacź. A tuto pſcheßwědcźenje je ſwjaſane ſ wocźakowanjom, ſo je teź we zyrkwi najwjetſcha ßwěrnoſcź a ſlutniwoſcź domach. Winowatoſcźe, kiź tu ßu, kaź twarſki dołh a druhe, dyrbi teź zyrkej dopjelnicź. Evangelſka zyrkej ſteji we cźeźkim wojowanju ſa evangelſku wěru pſchecźiwo pſchezo pſchibywazym žołmam bjesbóžnoſcźe. To wſcho žada ßebi pjenježne ßrědki ...

My wobrocźamy ßo tohodla k wutrobje a ßwědomnju naſchich evangelſkich wěrjazych a proßymy, ſo bychu zyrkwinu dawk měli niz jeno ſa woßobinſki wopor, ale teź ſa woßobinſki ſkutk ſa zyrkej a ſa jeje nadawki. Jenoź hdyź ßmy my ſwólniwi, tak ßwoje winowatoſcźe dale dopjelnjecź, móźe zyrkej ſe ßwojimi žohnowanja połnymi mozami bycź troſchtaŕka, ßłużownica a pomozniza khudych a wojowazych cźłowjekow duzy po pucźu k tomu kónzej, kotryź je Bóh nam wottykał.“

Nuſa ßo wſchudźom huſa.

Zyłe ludy cźerpja pod nuſu, kiź je ßo nětkle na ſemju a jeje wobydlerjow waliła, haj zyłe cźłowjeſtwo cźerpi. A naſch zyły lud ſ nim, a ſ zyłym ludom teź naſch rataŕſki lud! Ale runje w tutej nuſy a pſchi tajkich a hinajſchich ſkórźbach je dobre, niz wocźi na ſemju ſłożicź, ale wokoło ßo a do dala — a k wyſchinam njebjeſkim hladacź. K tutym wyſchinam, ſ kotrychź nam pomoz pſchińdźe a ſ kotrychź nam je pomoz pſchiſchła, hladacź, nuſuje a wabi naß woßebje teź cźaß ńjowych dźakných ßwjedźenjow. Wokoło ßo a do dala hladacź namokwja naß mjes druhim pak teź nuſa, kiź ßo wſchudźom a tak teź druhdźe huſa. Pohladajmy tak ras do Južnoßłowjanſkej, hdźeź we wotležannych wßach teź doſcź ratarjow němſkeho naroda ßydli.

List ſ tamnych krajinow powjeda tole:

„Porasyć móże Cże, ſchtoż mam wo hoſpodarſkich wobſtejnoſczach, kotrež ßu ßama nuſa, ſe wßy podacź. Powſchitkowna krisa, kiž je ratarjowe plody tak wothódnoſczíla, ſo njeje móżno, je pſchedacź, a ſ njej ſchkódne ſczěhwki agrarneje reformy, — t. r. pſchetworjenja ratarſkich wobſtejnoſczow, — kiž jim jich wjazy hacž 400 dźěłaczerjam dźěło wſa, ſtej ſawinowałej, ſo też tu dawkow dla czaſachu, ſchtoż njebě wjazy tak dołho hacž ßo ſchtó wě dopomnicź, trjeba było. Mjes tym ſo pſcheńza pſchi famoſnym ſtatnym pſcheńczńnym monopolu, — abo lěpje prajiſch: tutoho famoſneho monopola dla! — na łubjach leži a ßo njehodźi pſchedacź, bjereja ratarjam domjazu nadobu, maſchiny, grat atd. Dokelž mais 70 dinarow = 5,25 hr. ſa dwójny zentnar płaczi, je njemóżne, ſ teho, ſchtoż rola pſchinjeßy, 400 dinarow dawka ſa kóżde jutro wudobycź. Kataſtrophalne ſpadowanje ſkótnych płaczíſnow je nuſu dale a bóle powjetſchiło: Sa czelata dawaja 150—200 dinarow — pſchirunaj prjedy: 70 dinarow = 5,25 hr.! — Burjo pak tola pſchedawaja, dokelž njeſamóżeja wudawki ſa wocźehnjenje czelatow wjazy ſwjeſcź. Sa jejo doſtanjeſch 3,5 np., ſa dwě tucznej hußyzy 2,60 hr. Tu a tam mějeſche ßwójbny nan ſa zyke lěto jeno 500 dinarow = 40 hr. ſaßłużenych pjenjes. Jeniczka ſaßłużba, kotraž jim hiſchcźe woſta, bě ßyczenje, běchu žně; tu ſaßłużichu ßebi, na polu dźěłajo, ſnajmjeńſcha pſcheńzu a mais ... Hacž ßem njeßmy hiſchcźe niczo wo tym ßłyſcheli, ſo ßebi w Běłogrodźe na podobny ſakoń myßla, kajkiž jón Rumuńſka pſchija: Dołh ratarjow „konvertirowacź“, — tak ſnajmjeńſcha wuras wězywuſtojnych rěka; wón chze prajicź: ſtary dołh do druheho pſchetworicź, kiž ma druhich wěſo lóżſchich wuměnjenjow.

Dobre je, wjedźecź, kak druhdźe je! —

Njepowalni.

Evangelſki tydźenik „Das Evangeliſche Deutſchland“ piſche je Sakſkeje ſa zyłu Němſku a pſches němſke mjeſy něhdźe tole:

„Poſtajenja jakſkeho ſakonja wo dawkach nabożnych ſjednoczeńſtwow dowola jeniczzy zyrkwiny dawk na ſałożku ſtatneho dokhodneho dawka. Pſchi nětczíſchich wobſtejnoſczach je ßo ſ tym liczba tych, kiž maja po tutym ſakonju zyrkwiny dawk dawacź, jara ſnižiła. Tak bě jich ſkónczńje w jenej je woßadow Oſchatzſkeho wokrjeża, kotraž ma na 1200 evangelſtich duſchow, jenoż hiſchcźe 16 woßobow, kotrež mějachu zyrkwiny dawk płaczicź. Jich wjele wjeßnych woßadow je ßo pak na pſchipóſnacza hódne waſchnjo prózowało, ſ dobrowólnym zyrkwinym dawanjom narunacź, ſchtoż dla ſakońſkich poſtajenjow pobrachowaſche na dawkowych dokhodach. Jenoż tak je we wjele padach móżno było, wobarnowacź woßadu pſched pjenjeżnym ſchkodowanjom. —

My wěmy, ſo też w tukhwilu zyrkwine dawanje w Sakſkej njeje hinak ſrjadowane, dokelž je dobry naczíſk ſa druhe ſakońſke ſrjadowanje ſakſki ßejm naſad ſtajił, a to ſ wjetſchinu kommuniſtiſkeje, ſozialdemokratiſkeje a ſtatneje partaje. Njech tuta khwalba ſakſkich woßadow ſ dobrym prawom ſa wſchě woßady płaczi, kiž ßu nuſowane, ßebi „ſ dobrowólnym zyrkwinym dawanjom“ pomhacź, dokelž hewak njemóżeja wobſtacź! —

A rosmyßlmy ßebi wěz prawje: Dobrowólny dawk je tutón dawk jenoż pſched tutym „njeſbożownym“ ſakſkim ſakonjom a tohodla, ale jenoż tohodla też pſched cźlowjekami. Hewak pak, a pſchede wſchěm pod moraliſkim prawom tutón dawk njeje żadyn „dobrowólny“. Pſchetoż, hdyż ßym ja ſtaw zyrkwje a woßady po ßwojej dobrej woli, mam ja też wſchě dawki a wudawki a nadawki woßady a zyrkwje po ßwojim ßobu njeſcź, a mam na kóżdy pad ßwój dźěl pſchinoſchowacź. „Dobrowólny dawk“ móżu jón pod tutym nahladom jenoż w tym wobßahu mjenowacź, hacž ja praju, ſo ßym ja „dobrowólnje“ ſtaw woßady a zyrkwje.

Tole je zyle wěſta, pſchewidomna a też ſapſchijomna ſaßada. Dźiwacź ßo jenoż dyrbiſch, ſo hiſchcźe tajzy ßu, kiž ßo komdźa, ßo jej podwolicź.

Zyrkej a ſtat.

W **Lipſku** ßwjecźi Guſtav-Adolfowe Towaŕſtwo wot 18. hacž 20. ſeptembra ſtolětny jubilej ßwojeho ſkutkowanja a wopominanje 300létnych ßmjertninow wulkeho krala Guſtava Adolfa. Njeſapomímy to a budźmy ßobu mjes tymi, kiž ßwjecźa, też ſ tym, ſo też ßwoju ſcherpatku damy do wulkeho jubilejneho dara ſa wulki evangelſki ſkutk!

W **Ruſkej** drje je kommunismus dyrbjał na hoſpodarſkim bitwiſchczu tu a tam kapitulirowacź a zoſacź, ale kommunismus je wobſtał pſchi tym kommunismus, mjenujzy bjesbóżny, materialiſtiſki. To je to wažniſche a ſtraſchniſche w nim, pſchi wſchěm ſtraſchnym, ſchtoż na ßebi ma. Ruſke nowiny, piſchu, ſo bu jich w prěnim połłěcźe 1932 124 Božich domow a modleńnjow ſawrěnych. Dźěl ſ nich bu do kinow pſchetwarjenych, abo też do tworńjow.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

W **Rańſchej Galiziſkej,** kiž je nětk Pólſkej pſchidźělena, roſcźe evangelſke hibanje mjes Wukrajinſkimi bóle a bóle. Po najnowiſchich powjeſczach je jich tam hižo 39 woßadow. 13 duchowni tam ſkutkuja a tute woßady ſaſtaruja. S tutych 39 woßadow je jich 21 ſ 8 duchownymi reformirtſkeho wuſnacza, 18 pak ſ 5 duchownymi lutherſkeho. Sa tute lutherſke woßady je Stanißlawa ßrjedźiſchczo. Tam ſkutkuje ſnaty D. Zöckler. Něhdźe 20 młodźi Wukrajinſzy pſchihotuja ßo na duchownſtwo, a to ſwjetſcha w miſſionſkim ſeminaru Neudettelsau. To ßu dobre nadźije ſa pſchichod Lutherſkich. Tola też reformirtſki wotdźěl roſcźe. W meji tutoho lěta n. pſch. ſamolwi ßo 18 gmejnow pola reformirtſkeje zyrkwje ſ prózwu, ſo by też pola nich evangelijon pſchipowjedała. Tutón reformirtſki dźěl Rańſcheje Galiziſkeje je ßo też pſchiſamknył k reformirtſkej zyrkwi Pólſkeje a ſdobom k reformirtſkemu ſwjaſkej zyłeho ßwěta a je ßebi tak ßwoje wěſte ſtejniſchczo pſchecźiwo pólſkemu ſtatej wudobył.

Liſtowanje: Sa 17. po Tr. (ſdobom žnjowy dźakny ßwjedźeń!) poſtaji k. w. farař. — Sa 18. po Tr.: W. we W. — Sa 19. po Tr.: R. w R. —

Serbske spěwarſke

su na předań w Serbskej knihařni w Budyšinje

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Noßaczizach. — Czíſchcź a nakład Ssmolerjez knihiczíſchczeńnje a knihařnje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa kóżdu ßobotu a płaczi ſchtwórczletnje 108 pjenjezkow.

Čžißło 38

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 18. septembra 1932 Bautzen

17. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Žnjowy dźakny ßwjedźeń.

Jesuß dźesche: Ja ßym tón žiwy kleb, kiž je ſ njebjeß pschischoł. Budźe=li schtó wot tehole khleba jeſcz, tón budźe žiwy do wěcznoſcze. (Jana 6, 51.)

Kajke wjeßele, hdyž polo, kiž je běle k žnjam, žnjeńzarja woła, so by pschischoł, po dołhich měßazach cžakanja, nadźije a hroſy, dokónczicz dźěło, kotrez bě naſynnu ſapoczał. Kajke wjeßele, hdyž prěni wós ſ cžežkimi ßnopami nakładźeny do wßy pschijědże. Jako dobry prědař pschipowjeda ſ nowa wſchitkim ludźom, też lubym ſtarym a ßłabym, Božu njekhabłazu ßiwěru nad ſemju, dołhoż ſteji. Kajke wjeßele, hdyž je ſe žitnych polow wſcho ſrumowane a domkhowanka ßo pschibliża. Kajke wjeßele ßwjate: hicz do Božeho domu, wulzy jara rjenje wudebjeneho. Tu widźiſch na Božim woltarju a kołowokoło płody ſ polow a ſe ſahrodow, a kwětkow ßytu w rjanych kwěcželach a wěnzach a pletwach. Wěſcze pyta twoje wóczko też ßnopy ſ khilatymi kłoßami, kiž wopschija wſchědny khleb. Ty to wſchitko namakaſch bliſko Božeje martry a ſacžuwaſch, ſo mohł nam cžłowjekam Jeſuß Khryſtuß dźenßa wſcho žohnowacz, wo cžoż je naß wucžił ßo k Bohu modlicz.

Žohnowacz chze naß ſe ßwojim ßłowom, kajkež je nam ſkhował Jan kſchcženik, a kotrez nam dźenßa praji: Bóh je waß lětßa ſ nowa ſaſtarał ſe wſchěm, cžehoż ßmy potrjebni; bjerćze ſ dźakom ßwój wſchědny khleb k ßebi. Njeſapomńcze pak na najwjetſche kubło wot Boha: Bjerćze ßebi też žiwy khleb, Jeſuſa Khryſtuſa ſa ßwoju duſchu k ſbóžnoſczi!

Khleb trjebaſch kóždy dźeń. Załta a tykanz ſtej dobrej ſa ßwjate dny, ſa njedźelu. Móżeſch pak bjes wobeju žiwy bycz. Wſchědny khleb cži ſdźerži žiwjenje. To ſtrowe pſcheměni ßo do ſtrowoſcze cžłowſkeho cžeła. Doſtawaſch mozy, ſo móżeſch dźěłacz a to ßwoje ſaſtaracz. Tuż khwalba temu, kiž je nam lětßa ſaßo to dał, ſchtoż trjebamy. Abo myßliſch ßebi na twoje prózowanje? To ßměſch dźenßa ſawěrnje też. Schtóż njeje rolu pſchihotował a wußywał, tón też njeżněje.

Ale Bóh je tebi a roli pomhał, ſo je ßo wſchitko derje poradźiło. Wſchehomózny ſtworicżel njebjeßow a ſemje ſnaje potrěbnoſcze ßwojich ſtworjenjow derje a je ſaſtara. Ssy ßebi we cžežkich cžaßach ßnano hiſchcze wjazy ſtaroſczow cžinił hacž hdy prjedy: Hacž ſmějemy doſcz Božeho deſchczika a tola potom też lubeho Božeho ßłónczka, ßy ßo praſchał, dwělował, ßnano ſkorżił a mórkotał. A by ßo dowěricz mohł a by dyrbjał wſcho ßwojemu Bohu poruczicz, dokelž je wſcho dobre, ſchtoż cžini.

Też hdyž njeby nam dawał, cžehoż ßmy potrěbni? Haj, też potom. Dokelž najwjetſche kubło njeje wſchědny khleb, ale žiwy khleb, kiž je ſ njebjeß pſchiſchoł. Hlej, we wulkej khudobje, na khorołożach, we hłódnych nuſach, w ßmjertnych ſtrachach wołaju: „Mój Bożo“ a ßo nadźija pomozy ßmilneho Boha, kotrehoż ſnaja w Khryſtußu Jeſußu.

Móżno je, ſo ßebi cžłowjekojo ßłódke wjeßele wuſwola, ßwětny lóſcht, ſchtoż cžełko ßebi rad požada. Jim ßo hórſy tak pójdże kaž Hadamej a Jěvje: S paradiſa dobreho ßwědomnja a ſbožowneho žiwjenja budża wuſtorcženi.

Jeſuß podawa jednory ſtrowy khleb. Hlej, młodżenz pſchińdże a wopraſcha ßo: „Schto dyrbju cžinicz, ſo bych wěcżne žiwjenje měł?“ Jeſuß wotmołwi: „Dżerż Boże kaſnje.“ Kóżdy, kiž ßebje ßameho ſnaje, dyrbi prajicz: To ßu drohe kubła ſa cžłowjekow wſchěch cžaßow. Najdróżſche kubło pak je Jeſuß Khryſtuß ßam. Tón wóczku pomha wěrnoſcz widźecz, wuchu: Boże ßłowo ßłyſchecz, nohomaj: ßo na Božu ſchcżežku podacz, kolenomaj: ßo ſhibnycz, rukomaj: ßo ſtyknycz, duſchi: wěricz do wſchehomózneho hnadneho Boha.

A kak Khryſtuß to ſamó? Ssam ßebje wopraſcha dźeń wote dnja. To njebě niczo ßłódke, luboſne, to bě ßłużba ſapręczża ßameho ßebje, ßłużba poßłuſchnoſcze a ßwěry hacž do ßmjercze.

Sso ßamo rosumi, so ßu cžlowjekojo k njemu schli, hdyž běchu ßebi žiwjenje s hrěchami skasyli, so jeho proschachu, so by wusstowił khorych, požohnował dźěcźi, poßylnił ßłabych a merwych sbudźił.

Njeje s połnym prawom ßo mjenował khlěb žiwjenja? We dołhich lětstotkach ßu wußlědźicź chzyli, kak je móžno było, so bě w Jesußu telko bójskeho žiwjenja, telko kraßneje mozy. Ssu dha, tak ßo praschам, se wschitkimi nowymi wucžbami nam wotmołwjenje dacź mohli na potajnstwa žiwjenja w pschirodźe?

Ty tola sawěrnje też njeczakasch s jědźu, doniž ßy shonił, s kajkeje macźisny Boži khlěb wobsteji. Ty jón wosmjesch a ßo naßyczišch, dokelž njechasch hłodu mrěcź. Podobnje je s Jesußom. Ty wěsch, so ma Boži ßyn žiwe mozy w ßebi. Wopomń, kak je tu na semi cžłowjekam dowěrjenje k Bohu dawał, wjeßele nad Božej wolu, wěstosću wodacża hrěchow, swólniwosću ßwój kschiž njesću, wjeßelosću bratra lubowacź, jemu wodacź a njeshubicź nadźiju.

Chzesch cžakacź, doniž morwi njestanu na Boži ßud? Doniž njebudźe nasche pósnacźe wjedźenje wo wschitkich potajnstwach? Schto smějesch potom? Sskowczko „pschepośdźe“ njesbudźi twoju sawutlenu duschu, kotrejž bě sapomnił žiweho khlěba podacź.

Tuž rěka też tu: Wsmi a jěs! Wsmi ßebi bibliju a pytaj sornjeschka wěcžneho žiwjenja, so by twoja duscha zyrobu měła. Wsmi ßebi spěwarske a spěwaj a dźěkaj potom. Wsmi Lutherowy katechismus do ruki a pschecžitaj ßebi wukožowanja k hłownym wucžbam. Jesuß Khrystußowe mjeno ßo wschudźom ßwěcźi a poskicźi tebi ßwoju pomoz.

Hdyž Jesuß twoju duschu pjelni, budźesch ßylnischi dyžli zyły ßwět, shubisch wschu bojosću psched cžłowjekami, a starosćźe njemóža cźe pscherosću.

Wonkach mjes evangelskimi w rosprószchenju maju husto dosću wulke starosćźe, kak bychu ßo sdźerżili, hdyž je jenož cžrjódźicźka hromadźe. Dźenßa ßo wulke Gustav Adolfske towarstwo w Lipsku sendźe. Sto lět runje je, so ßu w ßamßnym měsćźe sapocželi pomhacź pschi twarjenju evangelskich zyrkwjow a farow, hdźež bě nusne a pschihódne. Zohnowanje s tajkeje bratrowskeje lubosćźe ßo sjawnje sjewi; najbóle tam, hdźež běchu hłódni a lacźni po Božim ßłowje. Žiwy khlěb, Jesuß Khrystuß bu pschijaty, a dusche mějachu, schtož trjebachu.

Kak wulzy jara waźne je sa tebje, so we woßadźe stejisch a masch kóždu njedźelu kubło žiweho khlěba w Božim kemschenju. A njemóżesch wjazy kemschi khodźicź, dha pytaj ßebi we modlerskich knihach ßłowa wěcžneho žiwjenja. Dusche, kotrež nasch Sbóžnik w potajnym wokschewi a poßylnjuje, noscha dobre ßymjo sa wěcžne Boże žně.

Tu a tam ßo nam sda, kaž njeby wjazy k tomu doschło, so by kóždy snajmjenscha měł ßwój wschědny khlěb. Na Bohu njeleži, wón da saßo dosću narosću. Druhdy ßebi myßlimy: Cžłowske myßle njedoßahaju, so by ßo lud na prawy pucź wjesć dał. Temu też tak je: S wěcžnych žórkow dyrbisch cžerpacź, tam tczi žiwa woda. Jesom Khrysta wsmi ßebi sa ßwoju duschu, dha budźe cźi pomhane, dźenßa kaž jutsje, w cžaßu a we wěcžnosći. Hamjeń.

Žnjowy dźakny ßwjedźeń w lěcźe 1932.

Hłóß: „Njech Bohu dźakuje.“

Na žnjowym ßwjedźenju
Tu wschitzy, kschesćźijenjo,
Sso Bohu dźakujmy!
Kak troschtnje wopomnjejo,
Schto Bóh Knjes cźinił je
Nětk saß' tu nad nami!

Kak wjele dobrotow
Ssmy s hnady dostali!

Sso Bohu dźakuj Ty,
Kiž žně ßy domoj khował!
Naß, nasche rjane žně
Je Bóh Knjes wobarnował
We straschnych njewjedrach!
Kak błyski ßapachu! —
Kak krupy bijachu! —
Kak wody niczachu!

Sso Bohu dźakujmy
Sa Jeho pomoz ßwjatu,
Sa miłosću, dobrotu,
Nam w žnjowym cžaßu datu!
Hdyž stawy bolachu
Po cžežkim dźełanju,
Móz nowu dostachu
A ßylnosću, strowotu.

Sso Bohu dźakujmy!
Haj, dźakujmy ßo Bohu
Sa žohnowane žně,
Sa dobrocźiwosću nowu!
Budź Bohu khwalba, dźak!
Bóh naß je wobsbožił,
Je sa naß starał ßo,
Je ßluby dopjelnił!

Ty, Božo, lubosću ßy!
To ßmy saß' nashonili!
So bychmy nowe žně
Cźi k cześći nałožili!
So wschitzy wschědny khlěb
A žiwnosću dostanu,
To Twoja wola je;
Ty chzesch, so žiwi ßu!

Bóh dźiwne pucźe dźe! —
Hlaj, kschiž je ßłat nam tola!
Kak wjele deschcźa ßu
Dźě w lěcźu měte pola!
Ssmy stysknje cžakali
Na ßłónza ßwěcźenje, —
Hdyž khwilu ßwěcźesche,
Też deschcź tu snowa bě! —

Po wjele deschcźikach
Nam da tu miłosću Boża
Też na žnjach ßłónczne dny,
Dny prawoh' žnjowoh' sboża!
Bjes wulkej' prózy ßu
Nětk s polow ßnopy wschě
Tak rjenje ßuche dom
Do bróžnjow skožene.

Budź, Božo, Tebi dźak!
Ssy dźerżał ßwój ßlub stary!
Do bróžnjow sakhowali
Ssmy saß' my Twoje dary.
Dał ßyw a žně nam ßy
Ty s wótznej' lubosće!
Budź Tebi khwalba, cześć
Do wscheje wěcžnosće!

F. W.

Tež žně.

Dźenża a w tutych dnjach ßwjeczi Gustav Adolfowe towarſtwo w Lipſku a Lützenje 100 lětny jubilej ßwojeho žohnowanja pokneho ſkutkowanja a wopomina ſdobom ßobu 300lětne ßmjertniny wulkeho krala. Schtož je towarſtwo w běhu tutych 100 lět wuſkutkowało wſchudźom tam, hdźež ßu Evangelſzy rosprószcheni w kraju abo we wukraju, a ſchtož je wono ſ tym wuſkutkowało, ſo wſchudźom mjes Evangelſkimi evangelſku myßl budźeſche a evangelſku ßwěru ßylnjeſche, to wſcho ßu žně toho wußhywa, kotryž Gustav Adolf wußhywaſche pſched 300 a wjazy lětami, wußhywaſche tež woßebje ſ krwawnym woporom pola Lützena.

Schwedſki kral Gustav Adolf.

S tuteho wußhywa ßu wuroſtke towarſtwa, ſjednoczeńſtwa, woßady — haj evangelſke žiwjenje, a ſ toho ſaßo Boże domy a ſchule a druheho doſcź, ſchtož wěrnemu evangelſkemu žiwjenju ßłuži. Tež tu we Łužizy mamy dopokaſy ſa to. Ssmjeczke-czanſka zyrkej wo tym ßwědczi a Łupjanſka niz mjenje. Schkoda jenož, ſo pſchi Łupjanſkim Božim domje w tu khwilu woßadny farař njeſkutkuje. So by tutón Boži dom ſe ßwojej woßadu bórſy ſaßo ßwojeho fararja měł, to žada ßebi zyły czaß a kóždy Evangelſki, kiž czaß ſroſumi. —

Dźenża, na dnju tutoho Lipſczanſkeho ßwjedźenja a na žnjowym ßwjedźenju, chcemy tu hiſchcźe pokaſacź na druhe žně Guſtav Adolfoweho wußhywa, haj chcemy tu někotre naſběrane kłóſki pſchedpołożicź, — njenujzy ßłowa, kotreż je kral Guſtav Adolf rěczał, ſ kotrymiž ma tež dźenża hiſchcźe wjele prajicź:

„Kaž Bóh ßwoje dary wſchelako rosdźěluje, tak je jich tež pola człowjekow hrěcha dla wſchelakorych ſmylenjow, kotreż pola někotrych tak wulke widźi, ſo mohł, hladajo ſa dobrym wukónzom, ſadwělowacź, njeby-li Bóh ſ njebjeß ßem mjes tym rady wjedźał, hdźež hewak žaneje njewjedźa.“ —

„S toho wuknjemy, ſo njeßměmy dobytkej wěricź, ſo njeßměmy pſchi njedobytku ſadwělowacź; dowěrcźe ßo Bohu a kajcźe ßo hrěcha, kotryž je wina, ſo ßo ſbožo tak dźiwnje měnja!“

„My mamy tu pola naß ſrudneho doſcź! Bóh, kiž człowjekam ſrudobu a wjeßele ſcźele, ſpožczi nam tu hnadu, ſo ßo we ſrudobje a wjeßelu tak ſadźeržimy, ſo ßo to jemu derje ſpodoba!“ —

„Njepłakajcźe, ale modlcźe ßo! Czim wjazy modlenja, czim wjazy dobywanja! Sswěru ßo modlicź, je pół wojowanja!“

„Mój pucź wjedźe mje do Magdeburga, ſo bych jo wußwobodźił, tola niz ſa mnje, ale ſa lěpſche Evangelſkich. Nochże-li nichtó mi pſchiſtupicź, naſtupju hnydom ßwój dompucź, wußwobodźu ßo ßam wot wſchěch wumjetowanjow, poſkiczu kěžorej wurunanje a poczahnu ſaßo do Stockholma. Ale na ßudnym dnju budźecźe wy Evangelſzy wobſkorženi tohodła, dokelž ſo njejſcźe chzyli evangelija dla niczo czinicź, a to budźe wam tež hižo tu ſapłaczene. Pſchetož budźe-li Magdeburg ſhubjene a wróczu-li ßo ja, hladajcźe, kak ßo wam pódźe!“ —

„Knjeże, Ty móżeſch ſ jenym dychnjenjom moje łódźe pſches morjo ſducź, wußłyſch moju modlitwu. So bychmy Tebi ßłužili, ßmy ßo wuhotowali. Czěř naß ſ hnadnym ſaduwanjom pſches ozean jako to wójſko, kotreż je hotowe, ſa Tebje žiwe bycź a wumrěcź.“ — wjeczorna modlitwa, kotruž Guſtav Adolf wuſpěwa we pſchiſtawje Elfsnabben, hdźež czakaſche na pſchihódny wětr ſa ßwoju jěſbu k brjoham Němſkeje. W ßamßnej nozy ßo wětr wobroczi a łódźe wujědźechu.

Sſłowczka a wěrnoſcźe ſa žnjowy dźakny ßwjedźeń.

Ani najpłódniſche lěta ßo wſchemu radźicź njedadźa.
Bjes Boha tež mudriſchemu kublerjej hluchnje.
Bjes Božeje ruki wſcho podarmo czinja.
Bjes prózy a potu brózeń próſdna woſtanje.
Bóh hoſpodari hacž lěto a hinak, a pſchezo najlěpje.
Bóh wobradźa ßnop, ale njemłóczi jón.
Bóh wobradźa žito ſa wſchědny khlěb; mlěcź a pjez dyrbimy ßebi ßami.
Jeni wo ßłónczko proſcha, druſy wo deſchczik.
Krupy roſbija njerjad, ale tež Božu wobradu ſ nim.
Na žnjach je heßło: kruch ſa kóždе lizo a do ßrjedźa klin.
Njedźelſke dźěło njej' na nihdy tyło!
Ratař ßywy pſchihotuje, Boži porſt pak požohnuje.
Bohata jabłoń ßo njeproſczi horda.
Dowěrne modlenje ſłuži njewuſchne ſtaroſcźe.
Hdyž khudźinkam dawaſch, požczujeſch Bohu.
Žane žito, kiž pluwiczkow njeměło.
Darna ruka ſaßo bjerje, ſkupota ßo ßama žerje.
Boži khlěb ſ naſcheho žita je runje tak ſ njebjeß jako to puſczińſke manna.
Bjes pacźerjow k blidu a wot blida khodźicź, to rěka: po prawom do khlěwa ßłuſchecź.

Wo ßerbſkim ſeminarje.

Ssobotu, 10. ſeptembra, je ßerbſki homiletiſki ſeminar w Khwaczizach ßwoje lětuſche ſwuczenja ſkóncził. Schtó ßo lětßa wobdźěli, hižo pſched někotrymi njedźelemi w naſchim kopjenje ſtejeſche; dźenża chzu evangelſkim Sserbam něſchto wo naſchim dźěle w ſeminarje powjedacź.

Naſcha wſchědna ſhromadźiſna ßo po ſpěwanju rańſcheje modlitwy ſ tym ſapocža, ſo ſ naſchich ſpěwarſkich kěrluſch czitachmy a pſchełożichmy. Dale ßo ſe ßwjatym piſmom ſaběrachmy; prěni tydźeń druhu połojzu ſcźenja ßwj. Jana czitachmy, potom bě naſch nadawk, liſt ßwj. Pawoła na Galatiſkich pſchełożicź a pſchi tym naſch pſchełožk ßerbſkej bibliji a katolſkemu pſchełożkej Michała Hórnika pſchirunacź. Tuto dźěło njebě lohke, ale jara ſajimawe. Tež mějachu někotſi

ſ naß krótki pſchednoſchk wo někajkim pſchedłožku ſ liſta na Galatiſkich. Hdyž běchmy tuto bibliſke dźěło ſkónczili, „Domaſcha Kempenſkeho khodźenje ſa Khryſtußom“ (Thomas a Kempis: De imitatione Christi) na dnjowym porjedźe ſtejeſche. Runje pſches aſketiſke a myſtiſke wopſchijecźe tuteje knihi běchmy na woßebitoſcźe nabožneje rěcźe pokaſani, kaž je nam trjeba ſa prědowanje. Tež pſchi tym mějachmy originalny, to je łacźanſki tekſt pſchede ßobu a ſ tuteho do ßerbſchcźiny pſchełožowachmy. Dalſchi nadawk w naſchich ſwucźowanjach bě naſtawk „Wſchelcźiſny ſ zyrkwinſkeho žiwjenja“ hromadźe ſhotowicź. Pſchi tym ßo ſaběrachmy ſ wuſtawu naſcheje evangelſko-lutherſkeje krajneje zyrkwje a jednotliwych woßadow, ſ wſchelakimi nadawkami duchowneho, ſ jeho ſaſtojnſkimi ſkutkami a ſ jeho duſchowpaſtyrſkim dźěłom, ſ kemſchenjemi a ſ druhimi wězami. Druhi ſeſchiwk mějeſche nadpißmo „Ludowěda“; do tuteho wſchelake bajki, na pſchikład powjedańczko wo „ſtarym“ a wo „pſchipołdnizy“, abo hinaſche podawki ſe Serbow ſapißachmy. Naſche dopołdniſche dźěło ßo najbóle ſkónczi ſ rěcźnymi wězami, w kotrychž ßo woßebje ſ cźežkotami a woßebitoſcźemi ßerbſchcźiny ſaběrachmy. Pſchede wſchěm tež na rosdźěle ßerbſkeje a němſkeje rěcźe kedźbowachmy. Tak na pſchikład mějachmy tutu ßadu: „Móžeſch je liczicź, hwěſdy na nóznym njebju?“ A potom rěkaſche: „Einer iſt immer ſchöner als der „andere“; to nětko w dobrej rěczi njerěka: „jena je pſchezo rjeńſcha hacź druha, ale: „jena je rjana, a druha je rjeńſcha.“

Popołdnju dyrbjachmy huſto ßami ſa ßebje dźěłacź; tu mějachmy ſchtucźki abo hłowne wucźby ſ Małeho Katechißma nawuknycź, a woßebje cźi, kotſiž hakle ſe ßerbſchcźinu ſapocźinaju, mějachu w grammatizy dźěłacź a ſ njeje ſtawy pſchełožicź, druſy pſchełožk někajkeho zuſeho prědowanja ſhotowicź. Abo ßmy tež hromadźe dźěłali a pſchi tym bibliſke ſpruchi do ßerbſkeho pſchełožili a napißali; abo dźěchmy do zyrkwje a wuknychmy prědowacź a wotſpěwacź.

Někotſi pak ſ naß ßmědźachu — a to bě wěſcźe najrjeńſchi nadawk — ſ Božej pomozu woßadźe ßłužicź. Tak ßu tſjo tu ßwoje prěnje ßerbſke prědowanje měli; pſchezo druhi mějeſche ßamu njedźelu woltarnu ßłužbu; dwejo ſtaj tež dźěcźikemſchenje mełoj. Druhi ras ſaßo mějeſchtaj dwaj ſchulſke dźěcźi ßerbſzy roswucźicź; prjedy pak běchu jónkrócź roswucźenje we kſcheſcźijanſkej wěrje ßměli wopytacź, kotreż knježna Domaſchkez na pſchikładne waſchnje poſkicźi; to běſche ſa naß woßebite wjeßele.

Tak je nam cźaß khětſe ſaſchoł; móżemy prajicź, ſo ßmy tute ſchtyri njedźele pilnje dźěłali. Mamy pak ßo naſchemu jara cześcźenemu k. wyſchſchemu ſararjej Sarjeńkej nanajwutrobniſcho dźakowacź, kotryž je naß ſ mudroſcźu a luboſcźu na kraßnoſcźe naſcheje lubeje ßerbſchcźiny pokaſał; pſchi tym je wjele dźěła a prózy naſche dla měł. Skónczńje pak ßłuſcha Bohu dźak a khwalba, kiž je nam bohacźe ßwoje žohnowanje dał. „Pſchetož jeli ſo Knjes khežu njetwari, dźěłaju podarmo, kotſiž ju twarja.“

Běch ja dźenßa dźakowny?

Theodora Fliednera, nana diakonißow, ſnaja drje naſchi cźitarjo ſnajmjeńſcha po mjenje. Wón bě w ßwojich młodych lětach ſ domjazym wucźerjom w Kölnje. Tam bě ßebi knihi pſchiprawił, do kotrychž kóždy dźeń piſaſche. To njebě pak žadyn tak mjenowany dźenik — Tagebuch —, kaž jón jich wjele ma, woßebje tež młode holzy, ale to běchu „knihi: pruhuj ßam ßo!“

Sa kóždy wjecźor ſtejeſche w nich tež to praſchenje: „Běch ja dźenßa dźakowny?“ Kóždy dźeń pak mějeſche Fliedner tež tu něſchto ſapißacź, ßo ſa něſchto dźakowacź. Poſdźiſcho wón huſcźiſcho praji: „Cźim bóle ßo dźakujeſch, cźim wjazy doſtanjeſch, ſo ßo maſch dźakowacź.“

Bjes dźiwa, ſo ßo tež jenu dźenßa hiſchcźe ſta a tyßazy dźakuja.

Dźakownoſcź.

Ruſki pěßnjer Turgenjew powjeda tutu legendu:

Bóh tón Knjes pſcheproßy ßebi ras wſchě dobre pocźinki na hoſcźinu. Pſchi tutej hoſcźinje ßedźeſchtaj dwajo hromadźe, kotrajž ßo njeběſchtaj na ſemi ženje ſetkałoj. Bóh tón Knjes tohodła jeneho druhemu pſchedſtaji: „Dobrocźelſtwo!“ — „Dźakownoſcź!“ — —

Běda nam, jeli ſo by tuta legenda pravo měła!

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

„S Delan. Žně buchu lětßa wurjadnje rjane domkhowane. Běchu jara bohate, tež wotawy woſymy wulke fóry domoj, kaž dołho wjazy niz. Je to ſarunanje ſa lońſche. Boża dobrocźiwoſcź je njeſkónczńje wulka. Njedźelu ßmy ßo w zyrkwi Bohu dźakowali a tež na naſchich lońſchich dobrocźerjow hiſchcźe junu ſ dźakneje wutrobu ſpominali. Ale tež ſ dobrym pſchedewſacźom ßmy ſ Božeho domu ſchli, ſo chzemy Boże dary roſumnje wužiwacź a niz pſchecźinjecź a hrěſchicź, lońſchi dołh ſapłacźicź, tež khudym rady jałmožnu dawacź, kaž tež Bohu dacź, ſchtož jemu ßłuſcha, ſo ßwój zyrkwinſki dawk rady a wjeßele ſapłacźimy. „Schtož Bohu daſch, ßam ßebi daſch.“ Indiſki mudry powěda wo tym powucźazu legendu: Bur ſ měchom pſcheńzy na khribjecźe ſetka Boha lubeho Knjeſa, kiž jemu praji: „Daj mi twoju pſcheńzu!“ Bur wſa ſ měcha najmjeńſche ſornjatko a da je Bohu. Hdyž pak jemu Bóh ſornjatko do ſłota pſchewobrocźene wrócźo da, wobžarowaſche bur jara, ſo njeje najwjetſche ſornjatko abo ßamo zyły měch pſcheńzy Bohu Knjeſej dał. — Tak hladaj, ſo njeby pſchecźiwo Bohu ſkupy był, hdyž ßebi zyrkej dawk wot tebje žada, ale daj wjeßoły k cześći Božej. Zyrkej je khuda. Pſches inflaziju ßu naſche zyrkwje wſchě ſamoženje ſhubiłe. Nimo toho je winowatoſcź kóždeho kſcheſcźijana, ſo ßo ſa ſdźerženje Božeho kraleſtwa na ſemi ſtara, ſo zyrkwi telko cźaßnych ßrědkow dawa, kelkož wona trjeba.“ — Tole namakachmy w „K. P.“ a njeměli niczo tomu pſchidacź. To je tak prawje ßłowo k žnjowemu ßwjedźenjej.

S Wóßlinka. Kaž bu hižom tydźenja ſjewjene, budźe ſa tydźeń pola naß we Wóßlinku ßwjedźeń mißionſtwa mjes póhanami, kotreż dyrbjeſche hižom loni tu bycź. Woſtanje wſcho, kaž je ßo tydźenja piſało, tak ſo ſměje knjes farař Mjerwa ſ Bukez ¾2 hodź. ßerbſke ßwjedźeńſke prědowanje, a ſo ¼4 hodź. Herrnhutſki miſionar knjes Krjecźmar němſzy prěduje. Tutón knjes ſměje tež dop. w 10 hodź. kemſchenje ſa dźěcźi. — Hdyž je tež pucź do Wóßlinka daloki, dha ßo tola nadźijamy, ſo móżemy tež ſ druhich ßerbſkich woßadow prawje wjele pſchecźelow miſſionſtwa witacź. — A Bóh daj ßwoje žohnowanje k temu, ſchtož ſapocźinamy.

Liſtowanje. J. W. Sa poßlednju poßyłku hiſchcźe tu wutrobny dźak. — H. B. Tež Wam wulki dźak; to jene hižo mějachmy, woſſewimy jo pak tež. Red. — Sa 18. p. Tr.: W. we W. — Sa 19. p. Tr.: R. w R. — Sa 20. p. Tr.: K. w N.

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźłětnje 108 pjenježkow.

Čjißło 39

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes'mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Sserbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 25. septembra 1932 Bautzen

18. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Spěschnje dźěła na ßwojich polach ratař, so by poßlednje płody, kotrež je jemu Bóh dał narosćź, domoj khował a so by potom w prawym cżaßu hotowy był ſ wußywom, prjedy hacž pschińdźe dołhi cżaß symy. Pschetoż pschezo ſjawnischo ßo ſjewi, so ßo lěto bližuje ke kónzej. Cżahate ptaczki ßu naß hižom ſdźěła wopuschcźiłe, ſdźěła ßo hotuje na daloki lět do zuſnych cżopliſchich krajow. Liſcża na ſchtomach ſwjadnu a jene po druhim pada cżiſche dele k ſemi. A njech też mamy runje we naſymſkim cżaßu wjele rjanych dnjow, dha tola cżujemy na wſchěm, kak lěto ßo minje a ſeńdźe. Derje nam, hdyž nam to njeje jenoż ſtajny běh wonkach w ſtwórbje, kiž ßo kóždе lěto wospjetuje, ale hdyž je nam to khutne napominanje, ſo ſ tutym cżaßom ßo też naſche żiwjenje měni a ſo ßo nam bližuje dźeń, na kotrymž ſteji pſched nami jako dobycżerka ßmjercź. So pak pschi tym njebychmy ſabyli na wulki rosdźěl, kiž wobſteji mjes naſchim wumrjecżom a mjes wumrjecżom w ſtwórbje: mjenujzy, ſo my njemóżemy ſ wěſtoſcżu do prědka prajicź, hdy budźe ſa naß tak daloko, ſo dyrbimy ſ tuteho żiwjenja. To pak dyrbimy wjedźecź, ſo budźe dźeń naſcheho wotßalhicża rosßudny dźeń, na kotrymž budźe ßo ſjewicź, hacž ßmy hnadu namakali pſched Bohom, abo hacž budźemy wot njeho ſacżißnjeni. Tak je nam myßl na naſchu ßmjercź najkhutniſcha myßl zyłeho naſcheho żiwjenja. A hdyž nětk k temu pschiſtajimy to, ſchtoż Pawoł w naſchim tekſcże praji. Tudy njeje żane rosdźělenje; ale wſchitzy ßu hrěſchnizy a nimaju teje khwalby, kotruż woni pſched Bohom měcź dyrbjeli, dha roſumimy Lutherowe ſtyſkne praſchenje, hdyž běſche hiſchcże we klóſchtrje: Kak ſměju ja hnadneho Boha? To pak je praſchenje, na kotrež dyrbimy też my wotmolwjenje pytacź. A my jo namakamy w naſchim tekſcże, kaž je jo tu też Luther namakał w ßwojim cżaßu. Tuto wotmolwjenje pak rěka:

Jenoż pſches wěru.

Chzemy rady pſchidacź, je ßłowo naſcheho tekſta jene ſ najcżeżſchich, kotrež namakamy w nowym ſakonju. A tola ma ſa naß ſakożne wopſchijecże, a runje my evangelſzy kſcheſcżijenjo mamy wſchu pſchicżinu, ßo pſchezo ſaßo na tuto ßłowo dopomnicź. Je ßo huſto prajiło, ſo my evangelſzy doſcź njeſnajemy rosdźěl mjes naſchej a podjanſkej wucżbu. Schtóż ſnaje naſch tekſt, a woßebje jeho poßledniu ßadu, kotruż drje ßmy wſchitzy wuknyli jako dźěcźi, tón ma w tym tón jedyn wulki rosdźěl, hdyž wě: „My ſa to mamy, ſo cżłowjek prawy budźe bjes teho ſakonja ſkutkow, jenoż pſches wěru.“ Tam w podjanſkej zyrkwi wucżba wo dobrych ſkutkach, kotrež móża cżłowjeka ſbóżneho cżinicź. A tu naſcha evangelſka zyrkej, kotraž wucżi: „Jenoż pſchezo wěru.“ Tak pak njepraji jenoż Pawoł. Ale hdyž dźemy ſa Jeſußom pſches evangelijon, dha njenamakamy ani jedyn ras, ſo by wón ßej wot hrěſchnikow nějakji ſkutk żadał, ale hdźež wón hrěchi wodawa, tam klincżi pſchezo ſaßo jeho ßłowo: Twoja wěra je cżi pomhała.

Tak chzemy ßo też my dale k temu dźeržecź, ſo ßo zyle na wěru ſakożujemy, hdźež nam dźe wo ſbóżnoſcżi. Wěſcże niz tak, ſo by nam wěra była pſchicżina k lěnjoſcżi w ſkutkach luboſcże; ale tak, ſo ſ tajkeje wěry wukhadźa luboſcź k bližſchemu, ſo tajka wěra naß hotowych cżini, wjeßele ßobu dźěłacź a ſkutkowacź w Božim kraleſtwje, ſo by to ßame dale twarjene a pſchiſporjene było, kaž chzemy na to hiſchcże dale na kónzu ſpomnicź.

Nětk je tola ſ nami cżłowjekami tak, ſo ßo rady khwalimy ßwojeho ſtejiſchcża. Tych je wěſcże mało, kiž njebychu też rady prajili: „Ja ßo cżi dźakuju, Bożo, ſo ja njejßym, jako druſy ludźo.“ Kak běſche to wſchak tych fariſejſkich hordoſcź, ſo woni ſakoń a ſchtoż ßo hewak namakaſche w knihach Mojſaßowych na ſwonknych pſchikaſnjach, dopjelnichu, ſnajmjeńſcha ſwonknje hacž do poßledniejho pißmika. W tajkej hordoſcżi

ſtejeſche hiſchcźe Saulus, hdyž pſcheſcźěhaſche kſcheſcźijanow, doniž njedyrbjeſche potom tam pſched Damaskußom ſhonicź, ſo dyrbjeſche wſcho wot ßo wotpołożicź, ſchtož běſche hacž dotal było jeho móz, a ſo dyrbjeſche ßo ſałożicź jenož na Jeſußa a na ßylnu, njekhabłazu wěru do njeho.

Kak wjele je tych, kiž ßu měnili, ſo mózachu ßej Boże ſpodobanje a jeho pſchipóſnacźe dobycź ſe ſwonknym dopjelnjenjom jeho kaſnjow. Njechamy tola ſabycź, ſo je Jeſuß prajił: „Hdyž wſchitko ſcźe cźinili, ſchtož wam je pſchikaſane, rjekncźe: My ßmy njewużitni wotroczkojo; my ßmy cźinili, ſchtož cźinicź winojczi běchmy.“ Kak rady bychmy wſchak pſched Boha ſtupili ſ połnymaj rukomaj, kak rady bychmy to jen dokonjeli, ſo bychmy ſ naſchej mozu ßej warbowali wěcźne źiwjenje, ſbóżnoſcź. A runje, ſchtóž ßo tu prawje a ßwěru prózuje, dyrbi bórſy póſnacź, ſo to, ſchtož cźinimy, je njezyłe, a ſo jenož hnada, kotraž njehlada na naſchu ßłaboſcź, móże naß ſbóżnych cźinicź. Tu pak póſnajemy, kak khudych cźini naß tuto ßłowo: „Jenož pſches wěru.“ Schtóž ſteji we wěrje, tón też póſnaje, ſo wón ßam niczo njeje pſched wěcźnym Bohom, kiž ßudźi po ßwojej prawdoſcźi a ßwjatoſcźi. — Tak daloko pak dyrbiſch też ty pſchińcź, hdyž je tebi cźinicź wo ſbóżnoſcź, ſo roſumiſch, ſchtož je tu prajene: „A budźa bjes ſaßkłużby prawi cźinjeni ſ jeho hnady pſches to wumóženje, kotrež pſches Khryſta Jeſußa ßo ſtało je.“ Schtóž pak je tak daloko, tón ma w ßebi hižom to wjeßełe ſacźucźe, ſo je tuto ßłowo: „Jenož pſches wěru“ też ſa naß ſnamjo rjaneho bohatſtwa.

Haj, wěſtoſcź tajkeho bohatſtwa leži w tym, ſo ßměmy prajicź: Sbóżni jenož pſches wěru. Schtož je Pawoł w naſchim tekſcźe wuprajił w rěczi ßwojeho cźaßa, to rěka ſe ßłowami naſcheho cźaßa: Jeſuß Khryſtuß, tón kſchižowany, je też ſa naß wobras bójſkeje hnady, teje hnady, kotraž chze hrěſchnika wumóz a ſbóżneho cźinicź. Hdyž na njeho hladamy, dha praji nam naſcha wěra: Też pſchi wſchej mojej ßłaboſcźi, też w ßwojich hrěchach ßmy pſches Khryſtuża tola dźěcźi Boże, pſched nim prawi cźinjeni, jemu lubi a ſpodobni; haj, prawi a ſpodobni, runje dla teje wěry.

Pſches wěru wěmy, ſo Bóh njecha wjazy hladacź, kak wjele nam hiſchcźe pobrachuje, ale wón chze dawacź ſe ßwojeho bohatſtwa, ſo bychmy wſcheho doſcź měli. Hdyž wěm, ſo Bóh nima ſpodobanje na ßmjercźi hrěſchnika, ale ſo by też mi pokaſał a poſkicźił pucź, kiž wjedźe k źiwjenju, dha ſteju nětk pſches tajku wěru ſwjerćha w tutym ßwěcźe. A nětk też prawje roſumimy to, ſchtož Pawoł praji na druhim měſcźe w liſcźe na Romſkich: „Schto dha chzemy dale prajicź? Je Bóh ſa naß, ſchtó móże pſchecźiwo nam bycź? Kotryž ßam ßwojeho ßyna njeje pſchepuſchcźił, ale je jeho ſa naß wſchitkich podał; kak dha by wón też njechał ſ nim wſchitko nam hnadnje dacź?“

Ale ſ tajkeho bohatſtwa ſcźěhuje nětk ſa naß nadawk, ſo ßo też prózujemy wo źiwjenje po tajkim bohatſtwje. Jenotliwy cźłowjek, abo też zyła woßada je morwa, hdyž tajka wěra naß njecźini hotowych k źiwjenju, kotrež je też bohate na ſkutkach. Niz naſche dla, ale ſo bychmy Bohu cźeſcź dali, dyrbja tajke ſkutki bycź ſcźěhowaze naſcheje wěry. A to dyrbi bycź ſkutkowanje niz ſ kißałym mjeſwocźom, ale ſ tej wjeßełoſcźu, kotraž hinak njemóże, njech je to nětk na bliżſchim, kiž je we nuſy, abo w tych wulkich ſkutkach luboſcźe naſcheje zyrkwje, wonkach mjes póhanami, abo tu nutskach. Dha budźe wěra k tej mozy, kotraž pſchewinje wſchě wobcźeżnoſcźe a ſadźěwki, k tej mozy, w kotrejž też khróble cźakamy na to poßlednje, na hodźinu ßwojeho wotßalhicźa, dokelž wěmy, ſo je wěra, we kotrejž ſtejimy, to dobycźe, kotrež pſchewinje niz jenož ßwět, ale ßamu ßmjercź po tym, ſchtož Jeſuß Khryſtuß praji: „Schtóž do mnje wěri, budźe źiwy, hacž wón runje wumrje; a ſchtóž je źiwy a wěri do mnje, tón nihdy njebudźe wumrjecź.“ Hamjeń.

Źnjowy kěrluſch.

Cźe, ßwěrny Wótcźe we njebju,
Kiž ßy tak dobrocźiwy,
Chzu nětko khwalicź ſ radoſcźu
A cźeſcźicź Twoje dźiwy.
Na polach, łukach, w ſahrodźe,
Ssy źohnował naß ſcźedriwje,
So wjele płodow dadźa.

Hdyž widźu Twoju luboſcź wſchu,
Na Twój ßlub kraßne ßłowa,
Kiž ßy Ty rěczał ſaſtarſku,
Nětk ſpominam ſaß' ſnowa.
Kaž dołho budźe ſemja ſtacź
Ty ſechzeſch płodam naroſcź dacź,
Sa naſche ſeźiwjenje.

So by ßo w kóždej wutrobje
Cźi dźakny wopor palił,
Kiž Twoja ruka ſeźiwi,
Ert, ſ wjeßelom cźe khwalił!
My, Knjeże, njedoſtojni ßmy,
Hdyž wſchědnje telko ſhrěſchimy,
Wſchej ßmilnoſcźe a hnady!

Wucź naß, ſo ſa wſchu dobrotu,
Kiž ßmy my naſhonili,
Też nětko ſ dźakneje wutrobu
Sso bratr na bratrach ßmili.
Je hiſchcźe wjele nuſy tu
A ludźo jara tradaju,
W tutym cźeźkim cźaßu!

Też daj, ſo ſpominamy tu,
O Bożo, na to jene,
So Twoje kubła tola ßu
Nam jenož dowěrjene.
A dyrbimy tam ſa nje wſchě,
Hdyž junu pſchińdu naſche žně,
Też ſamolwjenje dawacź.

Daj, Knjeże, nam wſchěm póſnacź tu,
So ßu wſchě dary mana,
Kiž dawaſch Ty nam w źiwjenju
Na pucź do Kanaana.
Spožcź, ſo ſa tymi ßlědźimy,
Kiž żadyn ſerſawz njeſtaſy,
Kiž do wěcźnoſcźe traja.

H. B.

Wo wěru a Bibliju.

Wo wěru a Bibliju dźe nětkle wojowanje Antikhryſta, njech wón ßo jewi ſ wobrónjenej piaſcźu kaž we Ruſkej, njech wón lěßnje a potajnje po kraju wokoło khodźi, trjebajo ſa grat, kohož runje nadeńdźe, a ſchtož runje widźi, tak ſektiarjow, tak ſ cźłowječſkej mudroſcźu nakaženych kſcheſcźijanow, tak ßamoprawych wěrjazych, abo nowiny, cźaßopißy, knihi a knižki, wobraſy a wſcho móżne hewak. A wón ma huſto doſcź dobytka. Cźehodla? Dokelž bě ßo jemu, Antikhryſtej, hižo prjedy poradźiło, doſcź evangelſkich kſcheſcźijanow nawabicź, ßwoju Bibliju na bok położicź a ju pawkam a próchej pſchewoſtajicź, abo pódla Biblije ßedźecź měſto, ſo ßu w njej, we

Bibliji a tak pschi žórłu wscheje wěrnoscże, město, so w Bibliji pytaju, kaž Jesuß Khrystuß ßebi to žada, ßami abo shromadnje se ßwójbnymi abo też woßebje w bibliskich hodźinach s woßadnymi. Ale runje tute bibliske hodźiny a bibliske rosrěčžowanja njeběchu jim jich wjele witane abo běchu po jich měnjenju njetrěbne. Tak bjes dźiwa, so ßebi to a tamne narěčžecź a naczischczecź dadźa, tak ßamo, so Jesuß Khrystuß njeje měcź chzył Boże domy a woßadu w Božim domje pschi Božim ßłowje a w shromadnym modlenju, Jesuß Khrystuß, kiž hižo jako 12lětny młodźeńz macźeri a nanej snapschecźiwi, jako jeho s Božeho doma wołaschtaj: „Njewěstaj wój, so ja bycź mam w tym, schtoż mojeho Wótza je?“ — kiž bě tak husto hacž móžno ßam w templu, też tehdy, hdyž wjedźesche, so na njeho łakaja, — kiž je Boži dom cźischcźił s kschudom: „Mój dom je dom teje modlitwy!“ — Jesuß Khrystuß, kotrehož wuczomnizy a wěrjazy ßu ßo nastajnje shromadźowali w templu a druhdźe, so bychu ßo hromadźe jako wěrjaza woßada k Bohu modlili. My mamy wsacź zyłu Bibliju a niz jenotliwe ßłowo — a Luther je dźě ju nam dał a po nim wschitzy cźi, kiž ju, kaž ßerbšzy duchowni, do macźerneje rěcže pschełožichu! — my mamy wsacź ßebi sa pucźnika zyłeho Jesußa a niz jenotliwe ßłowo. A hdyž jenotliwe ßłowo mamy, dyrbimy ßo prózowacź wo prawe srosumjenje, kotrež ßebi namakamy, hdyž hladamy na zyłeho Sbóžnika a jeho zyłe prědowanje a wuczenje a khodźenje. Sskowa pak, kaž Matth. 6, 6: „Hdyž ßo ty modlisch, sajdź do ßwojeje komorki a samkń ßwoje durje a modl ßo k ßwojemu Wótzu w potajnym!“ ßu tak jaßne a jednore a srosumliwe, so woßebite kumschtarstwo k tomu ßłuscha, je wopak srosumicź, ßnadź tak, so prajisch: Jesuß Khrystuß njeje tebje chzył měcź w shromadnym modlenju w Božim domje. Abo ßu cźi a druzy, kiž tuto ßłowo w ßebi a niz po Jesußu wukładuja ßami farisejšzy, so měnja, so dyrbja woni hischcże dźenßa farisejskich a druhich, kotrychž a kotrychž modlenje na haßach a torhoschczach Jesuß Khrystuß s tutym ßłowom wulkeho prědowanja na horje schwija, schkitacź a s tym ßami bycź farisejskeho waschnja?

To je jenož jene. Kelko podobneho a druheho pak je, s czimž Antikhrist a cźi, kotsiž wjedźo abo njewjedźo jemu ßłuża, nětkle po wßach a městach khodźa, hdźež je wón ßebi hižo prjedy sastup pschihotował, wuliwajo wody liwkoscże, w kotrychž ßo podnurja a tepi luboscź a ßwěru k Bibliji, k modlenju, k Božemu domej, k ßwjatym sakramentam ke kschescźijanskej wěrje a zyrkwi a tak k Jesußej Khrystußej.

W tutej liwkoscźi je też porodźena ta wěra, kotruž móżesch ßnadź „sdwórliwu wěru“ mjenowacź, dokelž jeje wěrjazy měni, — so tak po cźłowěku prajimy, — so ma Bohu dys a dys wopyt cźinicź, kaž to woßebnym knježim wopyt cźinisch, so pak jemu njeje trjeba, pschezo ßwěru k Bohu khodźicź.

A też něschto druhe jewi ßo w tutym antikhrystowym hibanju, něschto, schtoż też hewak nětkle nadeńdźesch: saprěcże a sanjechanje historiskeho, t. r. woni nochzedźa niczo wjedźecź wo tym, so je ßo wscho w běhu cźaßow roswiło a wuwiło po tym, schtoż ßebi cźaßy a wobstejnoscże żadachu, po tym kajke duchowne mozy skutkowachu a kajke mějachu pschewahu a po tym, kajke běchu kraje a ludy. Hladaj na cźłowjeka ßameho, na jeho sežiwjenje, drastu, bydlenje, brónje, hladaj na wscho, schtoż chzesch, kajke to pscheměnjenja, kajke to wuwicże a roswicże wschudźom! A tak je to też było s kschescźijanstwom, je kschescźijanskej zyrkwju w swonkownym a snutskownym, s jeje naprawami, s jeje prědarjemi, s jeje Božimi domami, se wschěm!

So někajki pschikład wsamy: hodowny ßwjedźeń. Czehodla 25. dezembra? Jesußowy narodny dźeń je tola po prawom 1. januara. Hewak tola njebychmy ßwoje lěto a dozyła kschescźijanski czaß liczili wot 1. januara lěta 1! — Czehodla njeje kschcźeniza wjazy podnurjenje, kaž je wona to była we prěnich lětstotkach?

Też to njeßmě ßwoje prawo měcź po tajkim wudawanju, so ßu japoschtoljo byli jednori, njewucźeni, njestudowani cźłowjekojo a so ßu nětk duchowni wucźeni a studowani. To njeje trjeba!!! Ale s tajkim měnjenjom wjasnu woni a to hnydom mjes japoschtołami ßamymi. Pschetoż njewucźeny, njeschtudowany, to njepłacźi hnydom sa jeneho s najwjetschich mjes nimi, sa Pawoła. Pawoł bě wjele wuknył a schtudował, tak woßebje pola ßławneho profeßora Gamaliela, a wón je też potom jako kschescźijan hischcże dołho wuknył a ßo wudospołnjał, prjedy hacž je ßwoje wulke dźełło sa Sbóżnika mohł dokonjecź. A runje wón, Pawoł, bu póßłany do Europy, do Griechiskeje, do Athena, ßławneho města wucźenoscże, niz jedyn s tych druhich, też Jan niz, a Pětr też niz. Czehodla? Jesuß Khrystuß bě ßebi sa tute krajiny sa ßwój grat wuswolił runje tutoho wucźeneho a studowaneho a jeho wuhotował s woßebitymi mozami ßwojeho Ducha.

So zyrkwiny dawk w tutym wschelakim wojowanju a rosßadźowanju, kotrež ßo wscho na wschěm poßledku pschecźiwo wěrje a zyrkwi měri, a niz mjenje też Bibliji, na boku njewostanje, ßo njedźiwasch. Je Jesuß Khrystuß jón dawał? Zyle wěscże je też wón se ßwojimi póßłami „dźeßatk“ dawał. „Dźeßatk,“ to njeje 10 prozentow wot dokhodneho dawka, ale „dźeßaty dźěl dokhodow“. A nimo toho płacźachu też wěrjazy tehdy nimo dźeßatka sa woßebite ßłużby a skutki woßebje; tak pschinjeße Marja, jako se ßwojim ßynkom do Božeho doma pschińdźe, postajene sapłacźenje: „dweju młodeju hołbjow.“ — Luk. 2, 23, 24. —

A dary a almožiny, kollekty? Jesuß je je wukhwalił a s tym žadał darniwoscź, wopornjwoscź wyschsche a nimo dźeßatka a woporow. A schto wscho njepraja ßłowa kaž Jap. sk. 2, 44, 45 a 4, 32? Kajke załožki a sapočžatki ßu runje tu sapißane? — —

To ßu tak nasběranki, jena pschi druhej, někotre s jich wjele.

Ale hdyž niz jena je druha, a hdyž niz druha je tsecźa runje prawa, zyle kaž ßo hodźi, so Antikhryst ju wupowjeßnje, s njej wudźicź w nětkle tak njeměrnym morju cźłowjestwa. A jenak witani ßu jecźi, kiž wudźa, a cźi, kiž ßo daja swudźicź s tym, schtoż ßo jim tak pschicźißnje.

To prěnje a poßlednje, tón wěrny wotpohlad je: Wěru sniczicź w cźłowjestwu. K tomu ßłuži: Bibliju wsacź cźłowjestwu. Scźěhwk wscheho je: sniczenje cźłowjestwa. Abo ně: dobycź cźłowjestwo sa Antikhrysta a jeho kralestwo. Ale to je to ßamßne: Sniczicź cźłowjestwo.

Wo wěru a Bibliju ßo wojuje. To rěka: wo sbóżnoscź a tak sdobom wo sbožo, wěrne sbožo cźłowjestwa ßo wojuje. Ssy=li Bibliju sbubił, sbubił s ruki a s wutroby, a je=li twoja wěra sa njej cźahnyła, ßy njesbožowny. Něchtón, kiž je njesbožowny, njebudźe pak sbožowny, wěrnje sbožowny s tym, so druheho ßobu do ßwojeho njesboża storhnje. Tuž nichtón, kiž to cźini, też tole sa samolwjenje ßwojeho cźinjenja nima, ně sa nowu winu, sa kotruž směje dacź samolwjenje.

Wo wěru a Bibliju to dźe! Tuž: Sa wěru a sa Bibliju ty budź! A ty to budźesch, jeliso chzesch kschescźijan bycź a we Sbóżniku Jesußu Khrystußu to dopjelnjenje ßwojeho sboża měcź! Ale njejstej ßam w tutym boju! Sestupaj ßo do zyłka!

„Pod kschižnej khorhoju
So stupcże hromadu!“

A to, ßłyſchecź jeho ßłowo a cźinicź jeho ßłowo, a k njemu ßo modlicź w ſhromadnej modlitwje wěrjazych. Schtoż na kónzu Lukaſchoweho evangelija ſteji: „A běchu ſtajnje w templu, cześczachu a khwalachu Boha,“ — pſchirunaj tež Jap. ſk. 1, 14; 2, 1, 46, 47; 4, 24 — to płacźi dźenßa hiſchcźe, to ßo ſtawa tam, hdźež wěrjazy ßo ſhromadźuja w templu, w Božim domje, na tym měſtnje, kotrež jim ſa templ, ſa Boži dom ßłuži, njech na ſemi, njech pod ſemju, — kaž to katakomby kſchesczijanam Italſkeje Boži dom běchu abo pſchesczěhanym Evangelſkim w Franzowſkej wotležane ſkały a puſte měſtnoſcźe. A ſo to nětk płacźi wo tebi, ſo ty tak ßłużiſch Bohu, to je twoja wěz! Wot toho, hacź cźiniſch tak abo niz, wotwißuje, hacź ßy w tutym wojowanju wo wěru a Bibliju a tak wo wěrne ſbožo a wěcźnu ſbóżnoſcź, ſa wěru a ſa Bibliju, ſa wěrne ſbožo a ſa wěcźnu ſbóżnoſcź abo niz, hacź ßy wěrny kſchesczijan, wěrna kſchesczijanka abo niz.

Dar a wopor.

Darniwoſcź, haj woporniwoſcź je tež w Afriźy domach, tež mjes tymi něhdy tak wójnſkimi Maſai. A to dźakownoſcź a woporniwoſcź pſchecźiwo zyrkwi!

W dalokej puſcźe Rańſcheje Afriki leźi tam ßydliſchcźo Naverera. Lipſcźanſke mißionſtwo tam ſkutkuje. Mißionar a zyła ſtazija ſ nim, cźerpjeſche pod njedoſtatkom cźerſtweje wody. Studnje ſe źórłom ßu tam něſchto jara żadne a wulka drohotnoſcź. Tu pſchińdźe Maßai Kuiya k mißionarej a dari jemu jenu ſe ßwojich tak wulzy waženych ſtudnjow.

Dokelž je tajka ſtudźeń w tamnych krajinach, hdźež je woda drohotnoſcź, ſa cźlowjekow kaž ſa ſtadła něſchto jara ważne, měnjeſche jendźelſki ſaſtupjeŕ wyſchnoſcźe, ſo dyrbi domoródneho na to kedźbliweho ſcźinicź, a pſchiſtaji, ſo njemóże ßebi poſdźiſcho tutu ſtudźeń ſaßo żadacź, hdyž je ju mißionſtwu darił. Kuiya woſta pſchi ßwojim a wupraji, ſo ßo tež ſa pſchichod wſchěch prawow na tutu ſtudnju wotrjeknje.

My móżemy ßebi myßlicź, kak ſwjeßeleny je mißionar był runje ſ tutym darom. So runje tutón podawk jemu wolu a luboſcź ſa cźeźke dźěło mjes Maßai poßylni, ſroſumimy; tež tu domach njeby to hinak było a njeje to hinak, hdźež ßo tajka darniwoſcź a woporniwoſcź pſchecźiwo zyrkwi, woßadźe, Božemu domej jewi.

Zyrkej a ſtat.

Franzowſka — a to ſtara Franzowſka bjes Elſas-Lothringſkeje — ma něhdźe 500 000 evangelſkich wobydlerjow. Hdźež tam w někotrych krajinach proteſtantojo huſcźiſcho bydla, je kóżdy 14. cźlowjek proteſtantiſkeho wuſnacźa. W Elſaßu pak bydli hižo mjes 5 katolikami 1 proteſtant. Elſas-Lothringſka ma 1 885 823 wobydlerjow; mjes tutymi je: Katolikow 1 501 025, Proteſtantow 289 052, druhich kſchesczijanow 3279, Židow 28 325, druhich wěrjazych 2868; bjes nabożiny je jich 5346; niczo wo ßwojim wěrywuſnacźu njeje jich prajiło 55 928. — Na tym, ſo tam w Franzowſkej ßamej tola hiſchcźe poł milijona Proteſtantow je, ßo tón najbóle dźiwa, kiž ſtawiſnu evangelſkeje zyrkwje w Franzowſkej ſnaje a kiž wě wo niz jenož njekſchesczijanſkej ale njecźlowjeſkej żadławoſcźi inkwiſizije, kotruż bě katolſka zyrkej pſchecźiwo Proteſtantam wutworiła; — inkwiſizija je ßobu najhórſche ſabłudźenje kſchesczijanow, mjes kotrymiž njeje potajkim wuwſaty bamž, njech tež wón a ſ nim katolſka zyrkej wucźi, ſo je njemylny. A tajke ſmylenja ßu móżne byłe a ßu móżne pſchezo ſaßo tam, hdźež ßu kſchesczijenjo bóle cźlowjekojo hacź kſchesczijenjo, hdźež ßu kſchesczijenjo ſałoženi na cźlowjeſku mudroſcź a myßl a wucźbu, niz pak na Bibliju a na Božu wolu a myßl. A kaž bamž a katolſka zyrkej njekſchesczijanſke pucźe dźěſche a pſchecźiwo Khryſtußowemu duchej hrěſcheſche, hdyž tak njecźlowjeſzy ßurowjeſche pſchecźiwo Evangelſkim we Franzowſkej — niz hinak tež w Schpaniſkej a druhdźe, — tak bě tež na pſchikład kěžor Karl Wulki na njekſchesczijanſkich pucźach a w ſabłudźenej myßli, jako wón pſchewinjenych Sakßow ſ wótrym njecźom do wody ke kſchecźenizy honjeſche. Dokelž je to tak było, ßo njedźiwany, ſo n. pſch. w Schpaniſkej nětk po pſchewrócźe Schpanicźenjo jara wjele Biblijow a Nowych Teſtamentow kupuja, kotrež ßu hižo do revoluzije evangelſzy rosnoſchowarjo tam po kraju cźahajo pſchedawali, kotrež pak tam nětk huſto doſcź ſ hromadami pſchedawaja. A to móże bycź a to budźe ſa Schpaniſku jenož ſe žohnowanjom; pſchetož tež doſcź druhich knihow ßo tam nětk poſkicźuje, kotrež ßu wſcho druhe hacź katolſke, kſchesczijanſke, njenujzy kommuniſtiſke, bjesbóżne. Na evangelſke hibanje a na kupowanje Biblije je wſchak ſchpaniſki biſkop měſta Segovia ßam ſchpaniſki lud kedźbliwy ſcźinił a jón nawabił, Bibliju kupowacź, wěſo to nochzyjo. Wón je w jenej ſ Barcelonſkich nowinow naſtawk pſchecźiwo Evangelſkim a pſchecźiwo kupowanju biblije wojſewił, dawajo dobru radu ßwojim Schpaniſkim. Kajka tuta rada a zyły naſtawk bě, ſpóſnajeſch hižo ſe ſcźěhowazych rjadkow: „Njech naſchi lubi ßobudźěłacźerjo w Knjeſu ßo żaneho ßrědka njewſdaja, ale njech ßu woporniwi a njeſaſpani ſ horzym modlenjom k tomu Knjeſej, ſo bychu napſchecźo ſtali a pſchewinyli pſchiwißowarjow Luthera a Calvina, Bezy a Bucera a tych druhich njeſbóżnych prědarjow reformazije, tutych propagandiſtow, tutych ſaſtupjerjow ſatana (!!!), tutych ſpytowarjow cźlowjeſkeho naroda, tutych ſaniczowarjow wſcheho nadobneho, wſcheho ſprawneho a praweho, wſcheje luboſcźe a wſchěch dobrych poczinkow w cźlowjeſtwje (!!!)“ — Wulzy ſaßłużbny a njeſpróznitwy wjednik evangelſkeho hibanja w Schpaniſkej, farař Theodor Fliedner w Madridźe, pſchiſtaji: „Biſkop drje je lědy cźuł, kajkeho pſcheßwědczazeho ſcźěhwka to ſměje.“ — Schtóž chzył běžnje drobniſcheho cźitacź wo tutym evangelſkim dźěle w Schpaniſkej, daj ßebi wot ßwojeho fararja dacź Fliednerowe „Blätter aus Spanien“.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

We **Wóßlinku** je dźenßa ßwjedźeń Swonkowneho mißionſtwa. Dopomnimy na to a ßo nadźijamy, ſo tam jich prawje wjele dojědźe do ßerbſkeje hole. W ¾2 hodź. ſapocźnje ßo ßerbſka ßwjedźeńſka Boża ßłużba.

W **Lipſku** běchu pſched tydźenjom wulke dny. Guſtav-Adolfowe-Towařſtwo bě do Lipſka na wulki dwójny ßwjedźeń pſcheproßyło: wopominacź rjekowſku ßmjercź, kotruż kral Guſtav Adolf pſched 300 lětami pola Lützena wumrě a ßwjecźicź 100lětne narodniny Guſtav-Adolfoweho-Towařſtwa. Tyßazy běchu tam pſchikhwatałe. Pſchi wulkim wuſtupje njedźelu pſchi pomniku wójny ludow je tam wjaz hacź 100 000 było. My ßo nadźijamy, ſo ſa naſche łopjeńko woßebitu roſprawu doſtanjemy wot tych ßerbſkich duchownych, kiž ßu tam ßobu byli a ßu tutón wulkotny evangelſki ßwjedźeń ßobu ßwjecźicź ßměli. Dokelž nam ſnate njeje, kotſiž tam běchu, wuprajamy ſ tutym wſchěm tym, kiž tam pobychu, tutu próſtwu wo wobſchěrnu roſprawu abo wo ßwjedźeńſke naſtawki.

Liſtowanje: H. B.: Proßymy, ſo by kóżdy wudźělk woßebje napiſany był a kěrluſche niz pſchedołhe. Sa wſcho pak wulki dźak.

Sa 19. po Tr. R. w R. — Sa 20. po Tr. K. w N. — Sa 21. po Tr. (kermuſcha) S. w K.

Samoſtwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihańje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa kóżdu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pjenježkow.

Čžißło 40

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosc da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 2. oktobra 1932 Bautzen

Sswjedźeń ßwj. Michała.

19. njedźela po ßwj. Trojizy.

Jan. 12, 28—32.

Hdyž ßwjedźeń ßwj. Michała ßwjeczimy, wěmy ßo pschesjedni ſ naschimi wótzami, kiž tutón dźeń za woßebje ważny mějachu. To nam dopokaſa tež jeho wažnosćž we wschědnym žiwjenju. Sswjedźeń je najprjedy dźeń arzyjandźela Michała, tamneho jandźela, kiž je wojował ſ czertowſkimi mozami a nad nimi dobył. Posdźiſcho bu ßwjedźeń wschěch ßwj. jandźelow, kotrymž je Bóh, kaž w 91. pßalmje czitamy, pschikaſał, ſo bychu cże ſakhowali na wschěch twojich puczach. Tež w naſchim žiwjenju ßwj. jandźeljo tak ſkutkuja a wobarnuja naß, tež hdyž woßebje nowoczaßny człowjek, kiž jenož wěri, ſchtož widźi, to njepſchipóſnaje. Huſto ßmy jich mózny ſchkit tež my ſhonili, hdyž tež ßmy huſto wopaczńje potom wo „pſchipadźe“ rěczeli, kiž je runje nam pſchikhileny był. S Bohom ſwjaſany człowjek wě, ſo Bóh Knjes na wſchelakore waſchnje ſkutkuje, ſo ma wjele tyßaz legijonow jandźelow k ruzy, kiž jenož czakaja na jeho pſchikas; haj zyły ßwět je wobarnowany wot tutych njewidźomnych pomoznikow. Tohodla dźenßa dźakne kěrluſche ſpěwamy naſchemu Bohu, kiž je wſcho rjenje ſtworił. Kajka ßylna wěra do Božeje wſchehomocy rěczi k nam runje ſ tutych kěrluſchow naſchich ſpěwarſkich (cża. 178, 179, 182). Chzemy jenož ßej pſchecź, ſo by tež w naſchej wutrobje tajka wěra bydliła! To njech je naſcha dźenßniſcha próſtwa, ſo by Bóh dźěn pſches naſchich ſtražerjow naß ſakhował pſched dźenßniſchej njewěru, wjele bóle nam wocži wotewrił, ſo bychmy ſpóſnali jeho kraßnosćž tak zyle a dokkadnje, kaž je wón ju ſjewił tym, kiž ßu czitacź nawuknyli w pſchezo ſnowa rjanych knihach Božeje ſtwórby, wězownje kaž tež woßebje duchownje. Kak hinak zyły ßwět a zyle žiwjenje ßo ſjewi tym, kiž tutu duchomnu pſchewſatosćž ſpóſnaja. So je pak tajkich, kiž to njerosumja, pſchezo wjele było, pokaſa nam tež naſch tekſt. Lud njerosumi hłóß jandźela, jenož mało jich je, kiž duchomne ſwiſki widźa. Njemóže pak po naſchim tekſcze dwělomne bycź, ſo je runje tole tak jara ważne. Praji tola Knjes: Tón hłóß ßo njeje moje dla ſtał, ale waſche dla.

Khutne jeho ßłowa ßu: nětk dźe ßudźenje na ßwět; nětk budźe fěrſchta ßwěta won wuſtorczeny. Njerosumimy, ſo ßu tute ßłowa k nam rěczane? Haj, k nam dźenßa ßu rěczane. Nětk dźe, to zyle derje pytnjemy, ßudźenje na ßwět. Dźělenje ßo ſta mjes tymi, kiž ßo k Bohu dźerža. Wulke je ſpytowanje, ſo człowjekojo wſcho ſpokojenje ßwojich pſchecźow tu na ßwěcźe pytaja; wjele jich je, kiž w ßłužbje cźěmnych mozow wabja ſa tajke hubjenſtwo. Wulka je jich móz, cźim wjetſcha, cźim bóle ßo wobrocźa na niſke požadoſcźe człowjeka. Wjetſcha pak hiſchcźe, hacž jich móz, je móz naſcheho Boha, kiž budźe jich ßudźicź a tym palmu dobycźa dacź, kiž ßu wutrali a wojowali. Kaž je tehdom ßwj. Michał Luzifera do helſkeje jamy cźißnył, tak budźe tež kónz bjesbóžnych tón ßamßny. Kaž je ßwj. Michał pſchekraßnjeny, tak budźe naſch pſchekraßnjeny Knjes a Sbóžnik Jeſuß Khryſtuß, kaž w naſchim tekſcźe praji, wſchitkich k ßebi poczahnycź, kiž ßu ßwěrni a pobožni. O kajka ſaßłepjenosćź, ſo człowjekojo njeſpóſnaja, ſchtož by ßo k jich měrej hodźało! O kajka ſaßłepjenosćź, ſo měnja ſ lohkej myßlu ſa mały wužitk tu ßo wſdacź móz tamneje ſbóžnoſcźe a kraßnoſcźe. A maja dozyła tu wužitk, hdyž ßu bjes Boha žiwi? Sda ßo jenož tak. Snutskowna próſdnosćź, kiž jich, hdyž tež njepſchidadźa, cźwiluje, je wjele wjele hórſcha, hacž ſwonkowny njedoſtatk. Tuž njedajmy ßo ſawjeſcź; wěmy: nětk dźe ßudźenje na ßwět, Knjes pak poczehnje ßwojich k ßebi.

Tak chzemy dźenßniſchi ßwjedźeń ßwjeczicź we wjeßołej wěſtoſczi naſcheho Boha a jeho mozy, kotraž kóždy czaß naß ſdźeržuje a wobarnuje, kotraž je ßwj. jandźelam pſchikaſała, ſo bychu naß ſakhowali na naſchich puczach a naß na rukomaj njeßli a my ßwoju nohu wo kamjeń njeſtorczili. Czeſcź budź Bohu we wyßokoſczi! Hamjeń.

Na Michała.

Sstužba žwjatych jandželow.

Hłóšž: „Pschińdź, tych ludźi Sbóžniko.“

Bohu žyła njebjeska
Wěčnu khwalbu sanoscha:
„Sswjaty, žwjaty, žwjaty žy!“
Klinczi jich hłóšž khwalobny.

Cherubim a seraphim —
Boža czesć je žłužba jim —
Czi kaž wětry, plomjenja
Božu wolu skonjeja.

Wobdźiwacź móž Knjesowu,
Jeho skutkow kražnotu,
Czinicź, schtož wón pschikaže,
To jim žama sbóžnosć je!

Kiž ty jich wschěm k žłužbje dasch,
Kotrychž w žwojej hnadze masch,
Daj jich wójsku kóždy czaš
Lěhacź žo tež wokoł' naš.

Njech naš žwěru schkituja,
Hdyž nam hrosy słobota,
Hdyž sły žwět, haj djaboł žam
Koždyła tu wlecze nam.

Njech žo hrěschnik pokucza!
Jandźelow s tym swježelа;
Daj, so žad'n tu njeczini,
Schtož tych žwjatych wurudźi.

Lubosć, dźěło jandźelske,
Nam wschěm pschikasana je!
Na tej czin naš bohatych,
Jandźelam s tym podobnych.

Jesu, ducha žwojeho
Daj nam, kaž žy žłubił to.
Scźel nam žwjatych Jandźelow
Na dompucź do njebješow.

Jurij Brósk a F. W.

My chzemy pomhacź!

Symа psched durjemi! Nusa je nětkle hižo wulka! Schto budźe w symje? Wscho woła na pomoz tym, kiž pomozy potrjebaju. Tež psched lětom saklincza tuto wołanje. Wschitzy jo njejžu wužłyscheli, abo lěpje: wschitzy njejžu po nim czinili — hacžrunjež bychu to móhli. A tohodla je tak było, so žu tu a tam dyrbjeli tradacź. Nichtó njebudźe chcyć, so by to tež w tutej symje tak było! To njeje ani po cźlowjesku, ani po kschesczijansku. Jesuš Khrystuš praji nam wschěm tola se žwojim wulkim pschirunanjom wo žmilnym Samaritskim: „Ty žy bližschi tomu, kiž twojeje pomozy potrjeba!“

So je žo poždednju symu tež stało, so tu a tam dar leżo wosta a nichtó po njón njepschińdźe, ma žwoju pschiczinu we tym, so je sarjadowanje njezyłe było. Sa pschichodnu symu je dobre sarjadowanje swěsczene. To wěmy woždebje s Lubijskeho wokrježa, hdźež žu žo wschě mozy do zyłka sestupałe. Tam je žo tež hižo s ponhanjom sapoczało. Nusa je wulka. Horne wožy a města žu w cźěžnosczach. Steja tam tola wulke fabriki bjes dźěła. Jene město je, spósnawschi, so domjaze mozy sa wotwobroczenje musy njedožahaja, hižo wo pomoz proždyło.

Tuž pschihotujmy žo na to, so pomhamy! Pscheždwědczmy žo žami, so, hdyž pomhamy, zyłemu ludej a žebi žamemu najlěpje pomhamy.

„My chzemy pomhacź!“ tak czitasch nětkle we wschěch nowinach. A tuto namołwjenje žu podpiłake wschě wulke swjaski spomožerskeho skutkowanja. Stajimy tu jich mjena a to hnydom němske: „Deutsche Liga der freien Wohlfahrtspflege“. To je hłowne sjednocźeństwo, do kotrehož žu žo sjednocźile sczěhowaze žobupodpiłane wulke swjaski: „Zentralausschuß für die Innere Mission der Deutschen Evangelischen Kirche“. — „Deutscher Caritasverband.“ — „Zentralwohlfahrtsstelle der deutschen Juden.“ — „Deutsches Rotes Kreuz.“ — „Fünfter Wohlfartsverband.“ — „Christliche Arbeiterhilfe.“

A khutnemu namołwjenju tutych swjaskow je žo statny president Hindenburg pschisamknył a s nim statna wyschnosć. Wonaj proživtaj, so njeby nichtó wustał w skutkowanju kschesczijanskeje lubosczе k bližschemu. Hacžrunjež žo polěpschowanje we hospodarstwje jewi, budźe nusa tuteje symy, kotraž je hižo tak blisko, tola hischcźe wulka. Schtóž tutu prózdnu dopjelni, njepołóži jenož nusu jenotliweho, ně wón pomha zyłemu wótznemu krajej.

Bjes dźiwa tohodla, so žu tež dalsche hłowne swjaski sdobom s hižo mjenowanymi jako tsecźi podpiłowarjo žo do tutoho trojoswjaska pomozy žobu sjednocźili, mjenujzy — saž hnydom po němsku: „Die kommunalen Spitzenverbände. To žu sczěhowaze: „Deutscher Städtetag.“ — „Deutscher Landkreistag.“ — Reichsstädtebund.“ — „Verband der Preußischen Provinzen.“ — „Deutscher Landgemeindetag.“

„Wschitzy dyrbja žo w tutej symje do zyłka sestupacź!“ praja tute swjaski w žwojim namołwjenju.

We hłownej prózdnje pak rěka:

„W mjenje wschitkich, kiž pomozy trjebaju, w mjenje wscheje sjawneje a potajneje nusy, prosscha podpiłane swjaski

Pomhajcźe dale we wopornwej lubosczi!

Pomhajcźe žami jedyn druhemu, kaž wam to móžno!

Pomhajcźe pak tež s darami, darujo schtož sa sežiwjenje trěbne, a schtož sa woblekanje nusne a sa tepjenje, a tež pjenjesy tym organisazijam, kotrež žu na žo wsake, sa wotponhanje nusy w tutej symje skutkowacź, so bychu wone mohłe se žwěrnym a derje sarjadowanym dźěłom wojowanje pschecźiwo nusy dale wjesczź!“

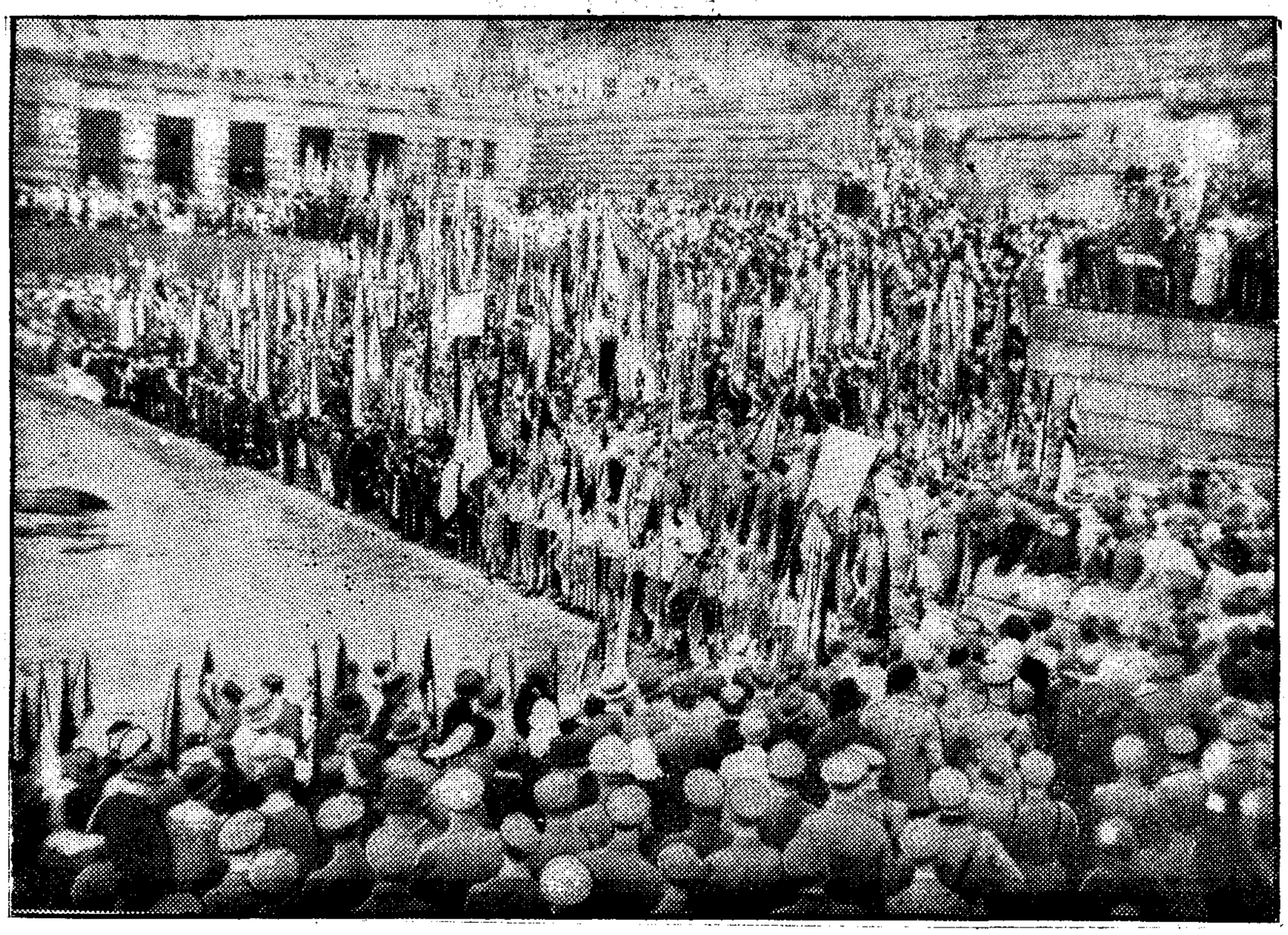
Tuž niz hinak hacž:

My chzemy pomhacź!

S czaša.

Schtož nasch czaš wosnamjenja, žu wulke sjězdy a wustupy a shromadźizny. Kak wjele žo tola wo tym pische a wo žykach, kiž žo sendźechu, njech bě to njedawno w Barlinje „Stahlhelm“ abo njech je to tu a tam „nazionalsozialistiska strona“ abo saž o druhdźe „czerwjena fronta“. To wscho žwědczi wo hibanju, w kotrymž je nasch lud. Ale poždednje tydźenje je žo tež něschto druhe jewiło psched naschim ludom a psched zyłym žwětom, je žo jewiło, so pschi wschěm politiskim a nazionalnym a hospodarskim hibanju žo tež jene druhe mózne a hłuboke hibanje w naschim ludu hiba: n a b o ž n e.

Dwaj wulkej žwjedźenjaj to wobžwědczischtej: Herrnhutski tu w naschej Łužizy a niz jenož tu, ale po zyłej Němskej, haj po zyłej semi, a Lipsczanski Gustav Adolfowy žwjedźeń. Herrnhutski swoła se wschěch kónczin a se wschěch worschtow sta a tyžazy, a w Lipsku běchu to dźežacźtyžazy; wjazy hacž stotyžaz žwjecźe-

Lipsczanska jubilejna zwjatoczność Gustav-Adolfskeho towarstwa

sche tam wulku zwjatoczność pschi hobrskim a kraßnym pomniku Napoleonowych wójnow zobu. Tutón wustup je drje tón najßylnischi zyrkwinski, kotryż zmy měli. Potajkim je tu pschi wschěm hospodarskim a politiskim tež zylna a wabjaza nabožna móz. A wulke nowinarstwo njeje tohodla tež hinak mohło hacž dźiwacź na wobaj evangelskaj zwjedźenjej, na Lipsczanski a Herrnhutski. Wulke a rjane nastawki buchu wschudźom w nowinach a czaßopißach wosjewjene a s nimi dobre a sajimawe wobrasy. Evangelska wěra a zyrkej bě heßło a jeje skutk sa lud a kraj, sa jenotliweho a sa zyłk bu wusběhowany.

To zu tež snamjenja nascheho czaßa. Widźimy my je? Druhe widźimy a powěschamy hłowu! Na druhe hladamy a damy zo zobusahoricź a storhnycź! Ssmy tež s tutymi hibanjom zobustorhnjeni? Ssmy zobu w nim? W nim zu wjazy hacž człowjeske mozy! W nim zu bójske mozy! A tute wostanu a skutkuja, hdyž zu wschě semske a człowjeske doskutkowate, hdyž wschě hospodarske, politiske, nazionalne zu doßłużite! To rěka: wscho politiske a nazionalne a hospodarske hibanje, skutkowanje, žiwjenje ma hakle trajazeho w zebi, hdyž zo da wjesći, da napjelnicź s tutymi nabožnymi wěčnymi mozami. A hakle tajke nazionalne, hospodarske a tež politiske žiwjenje wobsboži człowjeka! A to tohodla, dokelž wono hakle spokoji jeho poßledńje a najssnutskowniske žedźenje, kotrež je w kóždym człowjeku žive. So człowjek tute žedźenje tak a hinak pyta spokojicź, měnjo, n. psch. so zu pjenjesy wscho sbožo abo czesći, abo saßo spokojenje wschěch czělnych žadosczow abo druhe a druhe, to pokhadźa s jeho saßlepjenosćże a tórnosćże, na tym je wina to, so je sanjechajo to najlěpsche w zebi, zo dał sawjesći na tajke a hinajsche wotpucże a tajke a hinajsche sahubne pucże, sahubne pucże, kotrež wjedu hewak něhdźe, jenož niz tam, hdźež zo człowjek wěrnje sbožowny wě.

Pruhuj! Wsmi zam zebje sa hekßempel! Ale dopruhuj! Schto namakasch? — —

Nabožne mozy! Hdźe zem pokhadźeja? Hdźe to žórło, s kotrehož zo wuliwaja? S Boha zameho! A tak tež s Božeho słowa, s evangelija? A hdźe je to městno, hdźež namakasch: Biblija a zyrkej! Schtó je Bibliju a Boże słowo wukhował psche wschě hibanja a pschewróty a pscheszěhanja? S Božej pomozu zyrkej! A hdźe a kak pschińdu nětk tute kubła a mozy k jenotliwemu a tak tež k tebi, a kak do luda? Psches stawy a graty zyrkwje, a to je pschede wschěm evangelska wosada se zwojim Božim domom, se zwojim prědarjom, se zwojim złym evangelskim žiwjenjom a skutkowanjom, kotrež zo haji wosebje saßo w evangelskich domach a w evangelskich schulach, kotrež je spěchowane psches evangelske skutki luboszże, kotrež zo wopokaža w tym, so zo dźerža a dopjelnjeja wschě evangelske prawa a pschißłuschnosćże, kotrež na zebi tuta na semju sałożena a we semskim twarjena zyrkej Khrystußoweho evangelija žadacź, njech je to Boża służba, njech je to modlitwa a spowjedź, hdźež to najssnutskowniske Bohu dasch, abo njech je to dar, wopor, dawk, s kotrymž zo swonkowne, semske Bohu dasch, njech je to kschćźeniza, konfirmazija, wěrowanje abo schtož hewak.

Tole zu te spoczatki, sałožki. Hdźež tute zu a zo wuskutkuja, tam pschińdźe jenotliwy k wěrnemu sbožu, kotrež je sałožk wscheho sbožowneho žiwjenja, njech je czaß kajkiž chze, njech zy zam bohaty abo khudy, tam pschińdźe potom tež tón zyłk tajkich jenotliwych, tajkich wěrnych sbožownych k tutym wulkim mozam, kotrež wscho samóżeja w snutskownym žiwjenju luda kaž we swonkownym, kotrež zyły lud wobsbożeja a k tomu wěrnemu a prawemu wottyknjenemu kónzej dowjedu.

Ssy ty tón, kiž zo da wjesći? Ssy ty tón, kiž zobu wjedźe?

„S czaßa“ pißachmy. Srosumisch ty snamjenja czaßa? Njemył zo: czaß njeje jenož dźenßa a znadź wot 1914 zem, czaß je wscho, schtož je było wot spoczatka. Na wscho to mamy hladacź, hdyž prajimy, so do czaßa hladamy, so s czaßa wuknjemy. A schtož je to, so zu ludy sbožowne byłe jenož tehdy, hdyž běchu pobožne, a jenož tak dołho hacž wostachu pobožne. Ludy móża pak jenož pobožne bycź, hdyž zu jenotliwe stawy pobožne.

Schtó chzył zebi swěricź psched zwědčenjom lětttyßazow prajicź, so pobožnosćże runje naschemu ludej a nam trjeba njeje? Schtó chzył tohodla psched tajkimi zwědkami njepobožny bycź? Ssnadź ty? — — —

Hladajmy do Ruskeje!

Hacz do 31. dezembra 1933 dyrbja w Ruskej wschě zyrkwje, modlerńje a kapały likwidowacz! To rěka: wschě zyrkwje a wschě wozady shubja zwoje Boże domy! W pschekhodnym czazu změ jenoz mała liczba Bozich domow sa lud wotewrjena bycz.

To je najnowische s Ruskeje. Tute wukazy leza hizo pola jenotliwych wyschnoszczow. A tute wyschnoszcze czakaja na rosszudny wukas, kotryz jim poruczi, po tutych postajenjach czinicz.

S tutym chze ruska zowjetska wyschnoszcz doniczicz, schtoz hischcze w Ruskej nabozneho zywjenja je.

Zyrkej a stat.

S **Oldenburgskeje.** Schto zo wscho njestawa? moht zo praschecz. Wuhotowachu tam missijonski zwjedzeń. Na tutym rěczesche domorodny duchowny Kwami, czornuch s prjedawschesche němskeje kolonije Togo w Afriky. Pschecziwo tomu wobrocichu zo nazionalsozialistojo, a tak nasta roskora mjes oldenburgskim ministerskim presidentom a zyrkwinej wyschnoszczu. A tola je duchowny Kwami němski staczan!!! A wo nim wosjewja zyrkwina wyschnosez sczěhowaze: „Duchowny Kwami je pschipósnaty a sazłużbny pschedzyda kschesczijanskeje Ewe-zyrkwje, kotraz bu wot města Bremen zem tam w Togo sałożena, a němski stacźan. To, so wón w němskich evangelskich Bozich domach rěczi, „kulturnu hańbu" mjenowacz", je dospolnje njeprawe s kschesczijanskeho a s czisteho němskeho stejnischcza ... Wyschscha zyrkwina rada njeje tohodla kaz tez zyła evangelska zyrkej Němskeje zaneho wobmyślenja měła, tajkim s pohanstwa pschikhadzazym wusprawnjenym kschesczijanskim wozobam mjes nami rěczecz dacz a tak swjaski pohanskeje zyrkwje a domjazeje zyrkwje zylnicz. Ale tez s němskeho stejnischcza je jara wazne, hdyz jedym tak roswuczeny wobydleŕ tuteje nam wobzarujomnje shubjeneje kolonije je zlowom a skutkom pokaze, schto je němska kultura samohła wutworicz s domorodnych Afrikanskich a kak hluboko a kak krucze je němske kharakterapolne waschnje a němske sarjadnistwo zyły lud Ewe s nami swjasało. Nimo toho pak je preses Kwami dleje hacz dwaj letdzesatkaj wozebje sazłużbny a zwerny wojowaŕ sa němske waschnje w Togo. Jeho na tak njezłyschane waschnje ranicz, by němskej wezy tam w Togo jara schkodziło. Wyschscha zyrkwina rada ma tohodla tez to naspomnjenje, so je wustupjenje duchownego Kwami tu pola naz wuzadanje nětczischeho ministerija, sa zyle njerosumliwe pschepósnacze zykeje nalezznoscze." Tole stejnischczo je zyle wěscze to prawe. Druheho njemohli zebi myslicz.

Czorny duchowny Kwami.

W Herrnhucze zu tyzazy kedzbliwje a nutrnje poszłuchaše jako czormuch s Afriki, kiz tam jako lěkaŕ a misijonaŕ skutkuje, rěczesche. Mjes nimi je tam zyle wěscze tez jara wjele pschiwizowarjow nazionalsozialistiskeje strony było.

Wschelake s bliska a daloka.

S **Ketliz.** Naschu kermuschu zwjeczimy hakle 23. a 24. oktobra, niz hizo 16. a 17. oktobra, kaz je nam to nasch pschesczel „Pschedzenak" naschu kermuschu postajił. Chzemy to tez radscho tu zobu wosjewicz, so njebychu nam hizo tydzeń do kermusche kermuschni hosczo pschischli a naz zyle njekermuschnych nadeschli. Nascha kermuscha slozuje zo po „Wórschli". Jeje dzeń je 21. oktobra. Nascha kermuscha je pschezo njedzelu a póndzelu po Wórschli, kaz zo to pola naz tez s hrónczkom praji: „Wórschla drje zobu pjecze, zobu pak njeje."

Kermuscha. Czaz kermuschow je tu. Sslawna Hodzijska je hizo dawno nimo. Nasch njedzelnik chze 21. njedzelu po Sswj. Trojizy kermuschu zobu zwjeczicz. Njech pak wschudzom domjazy a hosczo kermuschu zwjecza pschede wschěm jako tón zwjedzeń, kotryz chze kermuscha bycz, zwjedzeń wozadneho Bozeho doma. Czim bóle to czinimy, czim bóle porjeńschimy zebi kermuschu a czim bóle budze wona tez prawy domjazy a zwójbny zwjedzeń.

Sa „Evangelski Swjask" sběra zo dzenza w Bozich domach dobrowólna sběrka. Nasche lěto je tak rjez evangelske lěto. Wono dze je lěto evangelskeho krala a rjeka Gustava Adolfa. Wón je sastupował a schkitał prawa evngelskeje zyrkwje napscheczo romskej zyrkwi. To czini a chze czinicz „Evangelski Swjask", kotryz ma w Saksej sa wjednika Lubijskeho superintendentu, k. far. prim. Jagscha. Tola runje tak steji „Evangelski Swjask" we wojowanju pschecziwo bjesbóznemu hibanju, njech zo hiba hdzez a kaz chze. A tez pschecziwo tez we Luzizy skutkowazemu sjednoczeństwu „Tannenbergbund" steji wón na straži a we wojowanju. To pak praji, so ma wojowanja a dzěła doscz, so ma nadawkow a wudawkow wjele. Tuz budz kózdy evangelski s nim zobu w swjasku a daj dzenza zwój dar. A hischcze lěpje je, so zo sestupasch zobu do rjada tutych evangelskich wojowarjow a wojowarkow.

Listowanje: H. B. Hladajcze do Ss. N. sandzeneje njedzele! — J. W.: Wutrobny dzak! Red. — Sa 20. p. Tr.: K. w N. — 21. p. Tr.: S. w K. (kermuscha). — 22. p. Tr.: K. w B.

Na składze w
Ssmolerjez knihiczischczeńni a knihakni w Budyschinje

Samotwity redaktor farař Wyrgacz w Nosaczizach. — Czischcz a nakład Ssmolerjez knihiczischczeńnje a knihakńje, sap. dr. s twobw. ruk. w Budyschinje
Wukhadza kózdu sobotu a płaczi schtwórczletnje 108 pjenjezkow.

Čžißło 41

Bohaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosc da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 9. oktobra 1932 Bautzen

20. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Matth. 10, 24. Wučžomnik njeje pśches ßwojeho miśchtra.

Spodźiwne, kak husto je tón Knjes tole ßłowo nałožował. Tu, hdźež ßwojich wučžomnikow wušćele, so bychu jako jeho pósłali ßwětej evangelij pśchipowjedali, jim do prědka praji, so budźa jich wußměwacź, hanicź, pśchesśćěhacź. Njetrjebaja ßo na tym dźiwacź, pśchetož „wučžomnik njeje pśches ßwojeho miśchtra.“ Lukaśch powjeda Knjesowe pśchirunanje: „Móže też ßlepy ßlepemu pucź pokazacź? Njebudźetaj wobaj do jamy padnyćź?“ A k temu tón Knjes jaßo pśchistaji: „Wučžomnik njeje pśches ßwojeho miśchtra.“ Jako seleny śchtwórtk ßwojim wučžomnikam nohi smył, jim myßl ßwojeho pokorneho čžinjenja wukładuje: „Pśchikład ßym wam dał, so byśchće też wy śčžinili, kaž ja wam ßym čžinił. Sawěrnje, ja wam praju: Wotročžk njeje wjetśchi dyžli jeho knjes, ani póßoł wjetśchi dyžli tón, kiž je jeho pósłał.“ A w jeho poßlednich napominazych rěčžach po ßwjatej wječžeri, w kotrychž hišćhće ras wo ßwěta hidźe rěčži, hišćhće ras na to pokaza: Wotročžk njeje wjetśchi dyžli jeho Knjes. Pśchezo jaßo je tale myßl naścheho Sbóžnika pohnuwała.

A nam je dźenßa ważna. Runje w naśchim čžaßu, w kotrymž mamy ßo ś wjele nuśami, wobćežnośćemi a parowanjemi bědźicź, mamy w njej wulki troścht. Kak ßměmy, hdyž chzemy śa tym Knjesom khodźicź, ßo na tym dźiwacź, so mamy cźeže a nuśy njeśćź, hdźež ßo njeje Jeśußej hinak śchło? K prawemu kśchesćźanśkemu žiwjenju ßłuścha, so ßmy temu Knjesej podobni. Kaž je wón nuśy śnjeßł, tak dyrbimy też my nawuknyćź, je śnjeśćź. Kaž je wón je pśchewinył, dyrbimy też my je pśchewinyćź.

Jeśuß je nuśy tehole žiwjenja seśnał. Wot kolebki hač do kśchiža. Dyrbiśche bycź hłódny, lačžny, bjes doma, śpróżny, hanjeny, pśchesćźěhany — niczo njebu jemu śpuśchćźene. A kak to wśchitko śnjeße? Wěmy, so je drje khwalobny kěrluśch saśpěwał, tola wo śrudnym kěrluśchu niczo ßo njepowjeda.

Schtyrzeczi dnjow a śchtyrzeczi nozow je w puśczinje ßo poscził. Běśche hłódny, jako śpytowaŕ k njemu pśchistupi. Ale ma śa njeho jenož to ßłowo: Cźłowjek njeje žiwy wot khlěba ßameho — a wośta dale hłódny. Běśche lačžny pśchi Jakubowej śtudnje. Wučžomnizy běchu do bliśkeho měśtačžka woteśchli. Rośrěčžuje ßo ś tamnej Samariśkej žónśkej. Jeje duśchu pyta dobycź, ale nihdźe njeśteji, so by ßo napowił. A jako wučžomnizy ßo wróczíwśchi jeho napominaju: Rabbi, jěß! jich wotpokaže: Ja mam jědź pojěśćź, wo kotrejž wy njewěśćże. Cźiśche wścho parowanje śeńśkeho žiwjenja śnjeße. Jako něśchto ßamośrośumliwe praji: Liśchki maju jamy a ptaki pod njebjeßami maju hnězda, ale cźłowśki ßyn nima, hdźež by ßwoju hłowu położił.

Hdyž teho abo tamneho parujemy, kak ßmy potom wobužni, ßwarimy a wjele hary ś tym čžinimy. Wón pak we ßwjatej njewotwißnośczi po ßwojej drózy cźehnje. Jeho ert wośtanje śměrom, jeho wóczžko pśchecźelne a jeho wutroba trośchtna. Tak je nam wopißmo wośtajił, so bychmy ßlědźili śa jeho śtopami.

Wukńmy wot njeho! Pawoł je to čžinił a móže ßo wuśnacź: Ja ßym nawuknył, ßebi dacź doścź bycź: móžu ponižny bycź, móžu też wyßoki bycź. We wśchěch wězach ßym tak roswučženy, so móžu ßyty bycź a hłoda tradacź, so móžu doścź měcź a móžu nuśu cźerpjecź. Ja wśchitko móžu pśches teho, kiž mje poßylni, to je pśches Khryśtußa.

A Luther ßo druhdy tak śe ßwojim dźěłom śabjera, so dyrbjachu jeho domjazy jeho nuśowacź, so by něśchto k ßebi wśał, so njeby śkhorił. Też wón wśchitko móžeśche pśches teho, kiž jeho poßylni, to je pśches Khryśtußa.

Nětk je Bóh tón Knjes naß do ßwojeje kruteje śchule wśał. Parowacź a ßo wśdacź teho a tamneho dyrbimy na-

wuknycź. Duž žane ßwarjenje a morkotanje! Njeß, ſchtož cźi Bóh tón Knjes napołoži! A też we najwjetſchej ſrudźbje ſawoſtaj pſchi jeho wucźbje! Hdźe ſteji pißane, ſo ma ßo dźěcźom Božim tu na ſemi derje hicź? Jeſuß dźěſche po cźeźkej cźěri — a wucźomnik njeje pſches ßwojeho miſchtra.

Kak pak Jeſuß k tajkej njewotwißnoſcźi wot wſchitkich nuſow dóńdźe? Dokelž mějeſche ſnutskowne bohatſtwo we wſchěch nuſach. Dokelž bě w ßwojim ſnutskownym tak bohaty, móżeſche ſwonkownje telko parowacź. Njech też parowaſche cźělnych potrjebnoſcźow: jeho jědź je ta, ſo by cźinił wolu ßwojeho njebjeſkeho Wótza. Njech też cźerpjenje jeho nadpadnje, wón ma to najwjetſche, najſbóžniſche ſchtož móże cźłowjek měcź: ſjednocźeńſtwo ſe ßwojim wſchehomóznym Wótzom. Njech też ßmjertne ſtrózele jeho wobdawaju, wón ſa kſchižom krónu a ſa cźłowſkej hidźe ßwojeho Wótza ruzy a ſa hubjeńſtwom teleje ſemje paradis wohlada.

To je wěſte: komuž ßu cźěło a ſeńſke kubła a ßwětny lóſcht hłowna wěz, tón dyrbi ßo dźenża w ſkorženju a morkotanju podnuricź. Schtóž pak je bohaty w Boſy, teho njemóże nuſa też dźenßniſcheho cźaża ſlemicź a ſatłócźicź.

Biſkopa Fenelona ßo ras praſchachu, w cźimž potajnſtwo jeho ſtajneje ſpokojnoſcźe leži. Wón wotmolwi: Moje potajnſtwo w niczim druhim njeleži hacž w tym, ſo ßwojej wocźi prawje wužiwam. W kajkichžkuli wobſtejnoſcźach pſchebywam, pſchedewſchěm druhim poſběham najprjedy ßwojej wocźi k njebjeßam a pſchi tym ſpominam na ßwoje hłowne dźěło: kak do njebjeß pſchińdu. Potom ßwojej wocźi ſaßo na ſemju ſtajo ßej rospominam, kajke wuſke měſcźiczko junu potrjebam, hdyž budźa mje khowacź. Potom pohladujo na ßwět ſpóſnawam, kajka ßyła ludźi je wjele njeſbožomniſcha hacž ja ßam. Tak nawuknu, hdźe je wěrne ſbože namakacź, hdźe ma ſaſtacź wſcha naſcha ſtaroſcź a kak mało ſamyßła wyſche wostanje ſkoržicź.

Haj, to je: najprjedy wocźi k njebjeßam! Njech wſchelakoreho tradamy, najlěpſcheho njetradamy: Božeje dobroty a hnady. To ßmy wſchitzy w ßwojim žiwjenju pſchezo ſnowa ſacźuwali. Njeje ßwěrny Bóh nam pſchezo ſaßo won pucźe pokaſał, hdźeż my ßej žaneje rady njewjedźachmy? Wocźińcźe jenož wocźi: też w cźěmnym dole, po kotrymž nětkle khodźimy, je tón Knjes pſchi naß. Jeho prut a kij naß wodźitej. Tajka wěſtoſcź dyrbjała naß tola pſches wſchitke wobcźežnoſcźe dźenßniſcheho cźaża pſchesběhnycź. Wjeßel a dowěř ßo: Bóh je ſ nami!

A hiſchcźe wjazy hacž to. Bóh je ſa naß — tak ſteji pißane nad žłobikom a nad kſchižom. Sa naß ßwojeho ßyna dla. Schtóž hnadu pyta, móże hnadu namakacź. Schtóž k Wótzej chze — durje ßu wotewrjene. Kak ßo temu napſchecźiwo wſcha ſeńſka nuſa ſhubi.

Njejßmy wſchitzy hižom naſhonili, kak ßo dźeń ſchěry a ſprózny ſapocźa — potom nam pſchińdźe něka jke wulke wjeßele? A ſdobom bě wſcho cźeźke ſabyte pſched wulkim wjeßelom. Hlejcźe, wulke wjeßele tu je. Mamy Sbóžnika. Hdyž tole wjeßele ſ nami wozucźi, ßo wſcha wobužnoſcź ſhubi. Hdyž tole wjeßele ſ nami ſa blidom ßyda, potom też ßnadny wobjed ßłodźi. Hdyž tole wjeßele ſ nami pſches dźeń khodźi, potom ßo małe nuſy wſchědneho žiwjenja naß wjazy njejimaja.

Tuž ſtarajmy ßo najprjedy, ſo ßmy jeho wucźomnizy! Wucźomnik njeje pſches ßwojeho miſchtra — tehodla budźmy ſměrom, hdyž rěka parowacź. Miſchtr je ſe ßwojim wucźomnikom a njebudźe jeho wopuſchcźicź ani nihdy ſkomdźicź.

Hamjeń.

Dźeń 2. oktobra.

Preſident Hindenburg je ßměł dźeń 2. oktobra ßwjecźicź ßwoje 85. narodniny. To je žadny dźeń hewak powſchitkownje hižo mjes cźłowjekami a to je žadny dźeń mjes mužemi, kotſiž maja tak wulke nadawki kaž Hindenburg. Bóh tón Knjes je to pak jemu ſpožcźił, kaž je jemu w jeho dołhim žiwjenju tak mnoho druheho wulkeho a woßebiteho ſpožcźił. My ßo ſa to Bohu dźakujemy, a my Boha proßymy, ſo chžył wón wjednikej zyłeho naſcheho luda a ſtata ſpožcźicź, ſo wón lud wuwjedźe ſe wſcheje roskory a njejednoty, kotraž je mjes wſchěmi ſtrachami, w kotrychž ßmy, najwjetſchi, a ſo jón dowjedźe na wěſte, na dobre pucźe, po kotrymiž móże lud, njech też hiſchcźe pſches cźeże a próży, poſtupowacź k nowemu wěrnemu ſbožu. Wſcheho wěrneho ſboža ſałožk pak je wěra do Boha. A ſo je tuta wot wſcheho ſpocźatka we wutrobje Hindenburgowej ßydliła a ſo je tohodla runje wón pſched wſchitkimi tón muž, kiž móże ſbožo naſcheho luda na tutón wěſty ſałožk ſałožicź, to ſpóſnajemy ſ rymcźkow, kotrež je Hindenburg ßam napißał a ſ kotrymiž je dobre wuſnacźe wuſnał pſched zyłym ludom a zyłym ßwětom.

W ßwojich dopomnjeńkach žiwjenja rěcźi Hindenburg połny dźaka też wo ßwojim ſtarſchiſkim domje a praji wo ßwojimaj ſtarſchimaj:

„Wobaj ſtarſchej běſchtaj w horzej luboſcźi ſ nami ſjednocźenaj a ſkutkowaſchtaj tak w połnej pſchesjednoſcźi ſa duchowne a pocźinſke wukubłanje ßwojich dźěcźi. Wobaj ſtarſchej ßo prózowaſchtaj, nam ſtrowe cźěło a ſa ſkutk ßylnu wolu ßobu dacź ja dopjelnjenje pſchißłuſchnoſcźow duzy po pucźu žiwjenja. Wonaj pak ßo też prózowaſchtaj, nam dacź to najlěpſche, ſchtož ſtarſchej dozyła móżetaj dacź: Dowěry połnu wěru do Boha toho Knjeſa a njewobmjeſowanu luboſcź k wótznemu krajej! Nan wjedźeſche naß ſdobom wot najmłódſchich lět ßem won do žiwjenja ßameho a do teho, ſchtož w nim je. Wón budźeſche w naß w ſahrodźe a duzy pſchi wukhodźowanju luboſcź k pſchirodźe, pokaſowaſche nam kraj a wuczeſche naß, cźłowjekow w jich bycźu a w jich ſkutkowanju ſpóſnawacź a jich ßebi wažicź.“

Žohnowanje tuteho praweho pobožneho ſtarſchiſkeho doma njeje ſacźuł a njeſacźuwa jenož 85lětny ſchědźiwy Hindenburg, ale my wſchitzy. Cźim bóle naſche ſtarſchiſke domy, naſche domy tajke, budźe też naſch lud tajki — a budźe ſbožowny!

Njedźela.

W cźaßu tych njedźelow, kotrež ßo wospomnjenjeja ſ tym, ſo maja najhubjeńſchu liczbu kemſcherjow, je dobre też ſ druhich krajow ſjawne ßłowo wo tutej wěży ßłyſchecź. Jena ſ badenſkich wokrjeßnych ſynodow je woſjewiła namołwjenje ſa ßwjeceńenje njedźele a pſchecźiwo wotßwjecźowanju njedźele. W nim rěka:

„Wy towarſtwa, dajcźe ßwojim ßobuſtawam khwile a ſkładnoſcźe, Božu ßłužbu wopytacź. Pſchezo ſaßo ßo pokaſa, ſo hižo to, ſo bě mózno, něka k něſchto w towarſtwje ſa cźaß Božich ßłužbow cźinicź, młodźinu wabi, ßo zyrkwje a jeje porjadnych poſtajenjow ſdalowacź. Wono pak dyrbi tola ſaßo rěkacź: „Njedźela bjes Boženje ßłužby njeje njedźela!“

Tutomu namołwjenju: „Wy towarſtwa!“ dyrbjało jich wjele podobnych ſcźěhowacź, mjes nimi też: wy partaje! Niz mjenje: wy ſtarſchiſke domy! wy dźěłodawarjo! Ale runje tak też: Wy wulke ſaſtupjerſtwa hoſpodarſtwa! wy wyſchnoſcźe! wy krajne ßejmy! W tutym cźaßu, kiž ſ lutym ſozialißmom woła, kiž połny ſozialneho praſchenja, njedźiwaja, pak njewjedźo pak nochzyjo, na njedźelu a njedźelſki měr ſa wſchěch a njekedźbuja na njedźelſke dźěło a kaženje njedźele.

Njedyrbjało pak w tutym cžaßu, njech jón mjenujemy ſozialny abo hinak, zyle njemóžno bycź, ſo ßo njedźelu tak dźěła — druſy praja: dźěłacź dyrbi — kaž na pſch. nětkole w cžaßu, hdyž ßo běrny ſběraja. Se ſozialneho ſtejniſchcža dyrbjeli ſaſtupjerjo ratarſkich dźěłodawarjow a dźěłacžerjow dozpicź, ſo dźěłacžerjo ßwoje běrny druhi dźeń, hacž runje njedźelu dopołdnja w cžaßu Božich ßłužbow, kotryž je tola hewak tak někak ſawrjeny cžaß, ſběraja. Njemóžne to njeje; po wſchelakich pucźach to dozpijeſch.

A cžaß dźěłonjemějerjow je naſch cžaß! Dźiwajo na to, dźiwajo na dźěłonjemějerjow, kotſiž ſa zyły tydźeń ſa dołhe lěta njemóžachu ani dnja dźěłacź, dyrbjało to, ſo ßo njedźelu njedźěła, něſchto bycź, ſchtož ßo ſa wſchěch, ſa zyły lud, ſa ſtat ßamo wot ßo roſumi. A tole tohodla pſchihódnje ſarjadowacź, njemohło nětkole w cžaßu, w kotrymž ßo telko rjaduje, cžežko bycź. To je jjawne žadanje naſcheho cžaßa!

A ſo tjecže ſtejniſchcžo, ſ kotrehož ßo wotſtronjenje njedźelſkeho dźěła žada, mjenujemy, prajimy: kſcheſcźijanſka wěra! Dźiwajo na ſozialne žadanje a na dźěłonjemějerjow njetrjebaſch kſcheſcźijan bycź a dyrbiſch tola pſchihłoßowacź, jeli ſo wocži a wuſchi maſch ſa nuſy a brachi, ſa tradanja a ſtrachi, ſa njedoſtatki a ſchkodowanja naſcheho cžaßa a dyrbiſch žadacź, ſo ßo njeby měr njedźele ſ dźěłom kaſył. A hdyž nětk pſchi wſchěm hiſchcže kſcheſcźijan ßy a wěriſch, ſo w Božich poſtajenjach to prawe a ſpomožne ſa cžěło a duſchu je a ſo Boże poſtajenja tola Boža wola ßu, je pſchihłoßowacź něſchto, ſchtož ßo ßamo wot ßo roſumi.

A zyrkej a ſaſtupjerjo zyrkwje maja tu wſchu pſchicžinu, dźiwajo na tuto trojake, ßoburěcžecź, ßobužadacź, ßobudźěłacź, ßobu dokonjecź.

A ſo ma wſcho wojowanje ſa njedźelu ſ dobom hicź pſcheczźiwo mnoho druhim kaženjam njedźele, njetrjebamy hakle wobkrucžicź. Sport je ßo husto doſcź mjenowak, a towarſtwa, kiž ßo ſe ſportom ſaběraju, ßu ßobu mjes tymi, kotrež běchu ſ tamnym namołwjenjom měnjene, — niz jenož něhdźe w Badenſkej, ně runje tak we Łužizy. — A potom ßwětne ſabawy a hara, a ſchtož tajkeho a podobneho, ſchtó chzył wſcho mjenowacź!

Něſchto pak, ſo to hiſchcže pſchidamy, ſzyła žaneho ſamołwjenja nima, ſchtož je, Bohu budź ſkorżene, też w někotrych kónczinach Łužizy waſchnje, ſo dozyła njedźelu dźěłaja, njedźiwajo na měßaz a cžaß, a ſo to dźěła bur kaž dźěłacźeŕ, knjes kaž ßłużowny, knjeni kaž ßłużowna, ſo to ſkoro powſchitkownje dźeń toho Knjeſa, kiž runje tak prawje „dźeń cžłowjeka“ řěka, kaža a wotßwjecźuja ſ dźěłom.

To khutne praſchenje cźi pſchińdźe: „Kak móže to naſchemu ludej žohnowanje pſchińcź, hdyž wón dźěła na tym dnju. kiž tu njeje ſa dźěło, kiž njeje ſa dźěło, kiž njeje dźěławy dźeń, kiž je „njedźela“? A kak móže to ſchtó wěrnje ſbožowny a wutrobnje wjeßoły bycź pſchi njedźelſkim dźěle?

Niz jeno ſa ſkót, też ſa cžłowjeka, a to ſmutſkowneho a ſwonkowneho, płacźi, ſchtož ſcžěhowazy podawk wucži:

Pohoncžaj chzyſchtaj ſ Wrótßławja do Elberfelda jěcź; kóždy chzyſche prěni bycź. Prěni dyrbjeſche to doſtacź, ſchtož běſchtaj ßadźiłoj. Jědźeſchtaj. Kóždy mějeſche 20 zentnarjow na woſu. Tón jedyn wotpočžowaſche njedźelu a njejědźeſche, tón tamny jědźeſche dźeń wote dnja dale. Ale hlaj, tón prěni dojědźe dwaj dnjej prjedy do Elberfelda a nimo toho běchu jeho konje ſtrowiſche hacž tamneho, kiž bě bjes njedźelſkeho wotpočžinka dale jěł. —

Haj ale, je dha kſcheſcźijanej wſcho dźěło na njedźelſkim dnju ſakaſane? Njepraji dha Knjes Jeſuß ßam, ſo ßměſch woßoła, hdyž njedźelu do ſtudnje padnje, wucźahnycź? — Luk. 14, 5. — S tutym ßłowom ſ Biblije ſtupi też ras něhdźe knjes ßwojemu wotroczkej napſchecźiwo, kotryž ßo ſarjekny, njedźelu dźěłacź. „Wěſcže“, wotmołwi wotroczk, dyrbiſch woßoła wucźahnycź, hdyž cźi njedźelu do ſtudnje padnje, ale hdyž chze ßo woßoł na to ſwucźicź, kóždu njedźelu do ſtudnje padnycź, dyrbiſch pak ſtudźeń ſamjetacź pak woßoła pſchedacź!“

Dźeń 6. novembra.

Naſch ſakſki konſiſtorij pokaſuje w 11. cžißle ßwojeho ſakońſkeho łopjena na to, kak wulkotnje ßu wulke ßyły Evangelſkich ſe wſchěch kónczin wot 17. hacž do 21. ſeptembra w Lipſku ßwjecźiłe 100lětny jubilej Guſtav-Adolfoweho towarſtwa. „Tutón ſjězd bě wuſnacže ſ jeneje wutroby; ſ nim wuſnachu ßo Evangelſzy zyłeho ßwěta, wſchěch worſchtow a powołanjow, młodźi a ſtari k herbſtwu wěry naſchich proteſtantiſkich prjedownikow ſe ßłowom a kěrluſchom. Dźeń 6. novembra dopjelnja ßo nětk 300 lět, ſo Guſtav Adolf pocźerpi rjekowſku ßmjercź na Lützenſkich honach. Tyßazy a ſaßo tyßazy ßu w tutym lěcže putnikowałe k městnu, na kotrymž tutón wulki kral ßwoju duſchu ſpuſchcźi. Njeje hakle trjeba poruczicź, ſo ßo 6. novembra w Božich ßłużbach w naſchim kraju ſpomina na ßmjercź Guſtav-Adolfowu . .“

Wono njemóže hinak bycź, hacž ſo ßo 6. novembra a dozyła w tutym cžaßu — 6 dnjow prjedy je dźě też hakle reformaziſki ßwjedźeń! — ſpomina na tutoho wulkeho evangelſkeho krala a jeho žiwjenje, jeho ſkutkowanje a jeho ßmjercź!

Tuž chzemy to też cžinicź, a to niz jeno w Božich ßłużbach, ně też hewak w ſhromadźiſnach a pſchi ſkładnoſcžach, kajkeż ßu a niz najpoßledy domach w ßwójbje. To budže też tohodla hižo muſne, dokelž mamy tola 6. novembra hižo ſaßo wólby a jich telko njemóže pſchińcź do Boženo doma. Smóžnicź chzedźa nam tajke nadrobniſche rospominanje wſchelake małe a wulke knižki, kotreż kóždemu rad wobſtara naſcha ßerbſka kniharńja w Budyſchinje a ßnadź też rad kóżdy woßadny duchowny. A wſchě nowiny a cžaßopiſy, kotreż ſroſumja, ſchto nam muſne a trěbne, pſchinjeßu też ſa dźeń 6. novembra — też pſchi wſchej wólbnej napjatoſcźi, kotraž drje budže, a pſchi wſchěm wólbnym roſpißowanju a dopißowanju, kotreż drje njewuwoſtanje, — wěſcže wobſchěrniſcheho ſe ßłowom a wobraſom wo tym, ſchtož ma nam tutón dźeń prajicź, runje nětkole a runje w tajkim njeměrnym a njewěſtym cžaßu prajicź.

Tuž budźmy tola wſchitzy mjes tymi, kotſiž tutón dźeń 6. novembra a też do teho reformaziſki ßwjedźeń ßwjecža, ſe zykej nutrnoſcźu ßo podnurjejo do teho, ſchtož hłubokeho a khutneho, ſchtož poſběhowazeho a ważneho nam jenotliwemu kaž zyłemu ludej, dacź chzetej tutej ważnej dnjej! My ſmějemy žohnowanja ſ teho ſa wutrobu a zyłe ſmutſkne žiwjenje a tak też ſa ſwonkne žiwjenje.

Zyrkej a ſtat.

Zyrkwinſke wólby budźa tu a tam, woßebje w Pruſkej. Zyrkwinſka wyſchnoſcź we Wrótßławju a jeje wjednizy ßu ſjawne namołwjenje woſjewili, naponinajo, ſo njebychu ßo tute wólby ſ politiku ſaſchmjatałe. Ně, runje w naſchim cžaßu, kiž je połny wótreho roſßadźowanja, je naſchemu ludej runje zyrkej jako měſtno měra nuſna. W zyrkwi dyrbi duch luboſcže a wujednanja jednocźecź, pſched Božim wobliczom tych, kiž ßu hewak w ßwojich wſchelakich měnjenjach dźěleni. „My proßymy tohodla“, tak řěka w naſpomnjenym namołwjenju po ßłowje, „wſchěch evangelſkich woßadnych nutrnje, ſo bychu pſchi zyrkwinſkich wólbach wědomni byli ßwojeho ſamołwjenja pſched Khryſtuſom, kiž je jenicžki Knjes zyrkwje, a ſo bychu ßwoje wólbne prawo w duchu a myßli evangelſkeje zyrkwje wukonjeli.“

Dźeń 1. oktobra bě ßo 10 lět minyło, so nasch krajny biskop D. Jhnels ßwoje nowe a wulzy ważne sastojnstwo nastupi, bycź biskop w tym kraju, kotryž je domisna reformazije a evangelskeje wěry. Njebě tak, so by, kaž ßu wschelazb měnili, hanit biskopa byl njeevangelski, katolski; ně, mamy woßebje w połnóznych krajach evangelskich biskopow a tež evangelskich arzybiskopow wot reformazije ßem. Ale wschak, sa Saksku a Němsku bě tuto sastojnstwo a njeno něschto nowe. Ale wono bywa bóle a bóle se žohnowanjom sa evangelske zyrkwje. Schtóž je hdy nascheho krajneho biskopa ßłyschał a widźał, tón wě, so je wón se ßwojimi darami a tež se ßwojej nadobnej postawu muž sa biskopa powołany. Dźakni spominamy na jeho skutkowanje w naschim kraju a niz mjenje na to, schtož je wón, ßobu mjes wjednikami protestantißma zyleje semje, dokonjecź ßmět. Bóh daj jemu ßwoju pomoz, ßwoje žohnowanje, so by ßwoje wyßoke a ważne sastojnstwo mohł sastawacź Bohu k czesczi, evangelskim k žohnowanju.

Saksi krajny konsistorij je sa tutón semestr saßo stipendij sa studowazych ßerbskeje rěcze wupisał, sa tych, — tak tam rěka, — kotsiž chzedźa ßerbsku rěcź donawuknycź a ßo na to swjasaja, ßo po wobstatych pruhowanjach krajnej zyrkwi poskiczicź sa ßerbsko-němske farstwa. Próstwy wo stipendij maja ßo hacź do 1. dezembra sapodacź; jim ma ßo pschipołożicź wopißma wo studiju a wo nawuknjenju ßerbskeje rěcze a tohorunja wobkruczenje, so chzedźa posdźischo ßerbskim wołsadam służicź. — So mamy w tu khwilu 10 studowazych bohoßłowzow, kotsiž chzedźa ßerbsku rěcź nawuknycź abo ßo w njej wudospołnicź, ßmy psched krótkim s rosprawow wo ßerbskim seminarje słonili. To je liczba, kotruž ßmy drje lědy hdy měli. Mjes nimi njejßu jenož Serbja, ale tež Němzy, kiž chzedźa naschu ßerbsku rěcź nawuknycź a naschemu ludej w duchownym sastojnstwje służicź. Tuta próza je wscheho dźaka hódna. Schkoda tuž, so hakle ßu wschelake wołsady, kotrež běchu hacź psched krótkim hischcze ßerbske, ßebi němskeho duchowneho wolike! —

We Württembergskej hiba ßo woßebje nowojapostołska sekta a wabi sa pschestupjenje se zyrkwje do sekty. Tuta sekta je tež we Łužizy wot dołhich lět ßem snata a ma na psch. w Budyschinje a wokoło Budyschina ßwój pschiwisk.

Sekty maja nětkole ßwój czaß. Kóżdy tajki njemérny a rosshorjenja a sahorjenja połny czaß, w kotrymž ßo pschede wschém nusa tak abo hinak jewi, je wupłodźił tež sektiraŕske hibanja. Husczischo hacź po prjedawschich létach pschikhadźeja na wßy wokołonoscherjo a wokołonoscherki sektow a pytaja s jara srěczniwej hubu knižki, knihi a czaßopißy pschedawacź, haj nanusowacź. Tu pokaże kóżdy wołsadny, hacź wě, schto chze, hacź tež wě, so s kóżdym pjenjezkom, kiž sektam da, haji a podpjera wojowanje **sekty** pschecziwo ßwojej zyrkwi a pschecziwo ßebi ßamemu.

Antikhryst. General Ludendorff pische w ßwojim czaßopißu: „Tuto mjeno „Antikhryst“ je czestne mjeno sa wschěch, kiž runje kaž ja chzedźa wot ßebje a wot luda wotwobroczicź tamnu njesbožapołnu wuczbu“ — mjenujzy kscheszijansku. — S druhimi ßłowami: chef generalneho staba Hindenburgoweho wosnamjenja ßo tu ßam tak rjez jako chef generalneho staba Antikhrystoweho. Pschirunaj s tutym to, schtož „Pomhaj Bóh“ pißasche sa dźeń 2. oktobra.

Wschelake s bliska a daloka.

— **Njedźelu tydźenja,** 18. njedźelu po ßwjatej Trojizy, bě Wóßlink naß na ßwjedźeń swonkowneho mißionstwa pscheproßył. Woßada, w kotrejž je něhdy njesapomnity Immisch wjele lět skutkował a kotraž nětko tam na najdalschej pschedstraži steji, sakitowacź ßerbsku rěcź a ßerbske waschnje. S pschipokdnja Kamjeńz, to město wyßoke, se ßwojimi módrymi horami dele do ßerbskeje hole strowjesche. Tam je psched něschto létami ßerbska rěcź w ßerbskej zyrkwi wotmjelknyła; ale jeho poßledni ßerbski duchowny, farař na wotpoczinku Jencź, bě prózy njelutowawschi pschikhwatał, so móhł saßo ras ßerbski mißionski ßwjedźeń ßobu ßwjecźił. Hewak běsche ßo jenoż mała horstka ßerbskich duchownych seschła: Něhduschi Michalski njesprózny farař, Budesteczanski a Njeßwaczidlski. Pschewulka też njebě czrjóda ßerbskich woßadnych, kiž ßej hischcze kemschenje w maczernej rěczi waża, kiž pak czim nutrnischo ßłowa ßwojeho ßwjedźeńskeho prědarja, k. fararja Mjerwy s Bukez, poßłuchachu. Tón na załožku Jesajy 42, 5—8 Serbam pschiwoła: Nowu luboscź k ßwjatemu mißionstwu! Tónle skutk 1. je Boża wola; 2. ßo stawa w Božej mozy; 3. ßo stawa ßwětej k žohnowanju. Njech sbudźa jeho khutne ßłowa w ßerbskich wutrobach saßo staru luboscź k mißionstwu mjes póhanami, kajkaž běsche junu runje Serbow dobra khwalba! Na němskim kemschenju k. farař Krjeczmař s Drježdźan, duchowny Herrnhutskeje woßady, na załožku ßłowa s Japoschtolskich skutkow 1, 6—8: „Wy budźecże moji ßwědkojo niz jeno w Jerusalemje, ale hacź do kónza semje“, pokasa w žiwych wobrasach s Herrnhutskeho mißionstwa, kak ßej Bóh tón Knjes ßwojich ßwědkow pschihotuje. Žadyn wot tychle mužow njeje ßam něschto k temu sczinił. Jesus je w nich skutkował. Schtož samóh tón Knjes na tychle ludźoch dokonjecź, to tež na naß samóże. Czakajmy tehodla a poßłuchajmy na tele Boże: Budźcże! Na woběmaj Božimaj ßłużbomaj zyrkwinski khór pod nawjedowanjom ßwojeho kantora motetu saspěwa. S wutrobnym dźakom sa rjany ßwjedźeń ßo, jako wjeczorne ßměrki padachu, s hostliwym farskim domom roszohnowachmy, s wutrobnym pschecźom, so chzył mjes wscheho mißionstwa lubej woßadże kaž nam wschitkim w czaßach, hdźež se wschěch stron tak pschecźiwo mißionstwu mjes póhanami schkaraju, ßwědomnje sbudźił, so njebychmy namakani byli mjes tymi, kiž drje haj! haj, Knjeże! praja, wolu pak ßwojeho njebjeskeho Wótza njeczinja!

Prósdniny tu saßo ßu a dźěczi chzedźa a dyrbja ßo woczerstwicź sa dołhe tydźenje symskeho połlěta. Ale sa wschelake schule a sa jich wjele schulerjow a schulerkow je nadobo pschischło njelube pschekhwapjenje. Njesměja nětkole prósdninow, njeßměda domoj, dyrbja w schulach wostacź a dale wukinycź, dokelž je ministerij tak postajił, ßo bojo, so mohła ßo traschaza khorosczź spinalneho slemjenja dale rosschěricź. Prósdniny ßo wotstorcża, ßnadź ßamo tak daloko, so ßo s hodownymi sjednocża. Njech to wěso dźěczom njelube a starschim też, ale spósnajenty, so je tu khutnych pschiczinow. Bóh chzył dacź, so ßo tuta tak straschna khorosczź bórzy pschewinje a so ßo s tym starschim wulka staroscź wo dźěczi wosmje. Hdźež pak ßo snamjenja tuteje khorosczże pokasaja, tam chzyli starschi a pschibusni hnydom lěkarsku pomoz pytacź. Lěkař potom wscho, schtož nusne postaji.

— **Listowanje.** Sa 21. p. Tr. (kermuscha) Z. w K. — Sa 22. po Tr. R. w B.

Samotwity redaktor farař Wyrgacź w Nošacźizach. — Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischczerńje a knihańje, sap. dr. s twobw. ruk. w Budyschinje
Wukhadźa kóżdu ßobotu a płaczi schtwórczletnje 108 pjenjezkow.

Serbske spěwarske
su na předań w Serbskej knihańi w Budyšinje

Čišło 42

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewˇ će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje | 16. oktobra 1932 | Bautzen

Kermuscha.

21. njedźela po ßwjatej Trojizy.

1. Mójs. 28, 17. — Mat. 17, 4.

Kak ßwjate je to město! Tu niczo druhe njeje hacz Boži dom, a tu ßu njebjeske wrota.

Knjeże, tudy je nam dobre bycz; chzesch-li, dha chzemy tudy tsi hěty cźinicz, tebi jenu, Mójsaßej jenu a Eliaßej jenu.

Schto je nam nasch Boži dom? Tole praschenje ma pschezo ßwoje prawo, woßebje pak hdyż je, każ nětk saßo, s nasymu czaß kermuschow sa nasche ßerbske woßady pschischol. Kermuscha dźě je sakożny ßwjedźeń zyrkwje, niz powschitkowneje kscheszcźijanskeje, wo kotrejż we ßwojej wěrje wusnawamy: „Ja wěrju jenu ßwjatu kscheszcźijansku zyrkej, shromadźisnu ßwjatych“ — to je ßwjatkowniczka —, ani nascheje evangelsko-lutherskeje zyrkwje — to je reformazijski ßwjedźeń —, ale widomnje wot człowjekow natwarjeneje ßwjatnizy jenotliweje woßady. Niczo pschecźiwo tomu prajicz njeje, hdyż kermuschu ßwjecźa jako ßwjedźeń domu s dodomuwitanjom a hospodowanjom lubych hoscźi, s lěpschej hacz wschědnjazej jědźu a picźom, mojedla tež se wschelakim sawjeßelenjom sa młodych a starych, jeno so ßo we tym rosomna měra dźerżi a wschitko we ßwojich strowych, strósbych mjesach wostawa. Sabycz pak ßo pschi tym njeßmě, so je kermuscha ßwjedźeń Božeho domu a so prósdne zyrkwinske kawki ženje żana czesćz sa woßadu njejßu a tuż tež niz kermuschu, haj we wěstej myßli tehdy najmjenje.

Schto je nam Boži dom? Wotmołwjenje njech je dźenßa: Wón chze nam bycz, schtoż bě 1. Jakubej, wótzej israelskeho luda, Bethel, jako wuwoła: „Kak ßwjate je to město!“ a schtoż bě 2. wuczżobnikam Knjesa Jesußa Thabor, jako dźachu: „Tudy je nam derje bycz.“

Jakubej bě Bethel, to rěka město, kotremuż wón potom tak narjekny, městno Božeho sjewjenja. Spizy pod hwěsdnym njebjom je sprózny putnik woßnje wohladak njebjeski rěbl s Božimi jandźelemi, kiż po nim horje a dele każachu, a je saßłyschak hłoß Wjerschneho se ßamym jeho miłoscźiwym ßlubjenjom a pożohnowanjom. Tohodla nětk wotucźiwschi rjeknje: Kak ßwjate je to město! Tu niczo druhe njeje hacz Boži dom a tu ßu njebjeske wrota. — Hdźeżkuli ßo Bóh nam sjewja, je tež nam semja ßwjata. Ssama na ßebi wjazy tajka njeje, wjele bóle Hadamoweho hřěschneho pada dla ßobu podcźißnjena wschej hubjenoscźi, kotraż s hřěcha wukhadźa. Boże stopy ju wußwjecźa. Dohladasch-li ßo tutych stopow, stupi-li cźi s nimi wón ßam do pucźa, so hinak njemóżesch, hacz jeho ßebi bliskeho saczucz a pósnacz, potom je cźi město, hdźeż pschebywasch, ßwjate, wscho jene hacz je to twoja cźicha komorka abo harypołne torhoschczo, hdźeż ßo s ludźimi mjerwi, hacz je to wyßoka hora abo brjóh schumjazeho morja, hacz je husty lěß abo schěroke polo twojeho dźěła, běły dźeń abo hwěsdne njebjo wysche tebje abo schtożkuli hewak. — Hdźe pak by ßo Wón nam radscho a sbóżnischo sjewił hacz na tym měscźe, kotremuż Boži dom rěkamy! Niz każ bychmy měnili, so Wón w khěži s kamjenjow a s drjewa bydli. Stworicźel wscheho, schtoż je, kotrehoż njebjeża a njebjeżow njebjeża njemóża wopschijecz, njetwari ani njebydli każ człowjekojo. Ale k jeho czesćzi steji Boži dom, jeho khwalba ßo we nim spěwa, jeho mjeno ßo tu posběhuje, jeho ßłowo ßo tu prěduje a jeho blido ßo tu kryje. Schtoż tu namakasch wot kschiża na wěži hacz k rózknemu kamjenjej, w pódźe sesakożenemu, woltař s Božej martru, klětka s bibliju, dupa s kschcźelnizu, swony, pischczele, ßudobja, wobrasy a wschitko rjenje

ma ßłužobne bycź, hdyž chze hnadny a ßmilny Wóczez tu ßwojim dźěczom ßwoje ßlubjenje dopjelnicź: „Na kotrymž měsczże ja ßwojeho mjena wopomnjenje sczinju, chzu ja k tebi pschińcź a cże požohnowacź.“ (2. Mójs. 20, 24.) Duscha, ach duscha, ty njesnajesch ßo, ty njesnajesch, schto czi woprawdże je trjeba ani schtož poprawom ßebi žadasch, dołhož tam a ßem běhajo ßo prózujesch we wschěch ßwětnych wězach tudy. Dźěczo ßłuscha do wótzneho domu. Jow chze ßo twój Bóh s tobu setkacź, tebi k měrej sa twoju wutrobu a k sbožu sa czaß a wěczność. Hlaj, jow je twój Bethel.

A jow je twój Thabor. S dospołnej wěstosczu wschak ßo dopokasacź njehodźi, so je hora tak rěkała, na kotruž Knjes tsjoch ßwojich wuczobnikow, Pětra, Jakuba a Jana dowjedże a hdźež ßo pschednimi pschekraßni, so ßo jeho wobliczo ßwěczeschе kaž ßónzo. Schto wo to! Thabor je nam městno pschekraßnjenja nascheho Sbóžnika. Pětr budźeschе tam najradscho pschezo wostał. Wón chzyschе tam hěty twaricź. „Knjeże, tudy je nam dobro bycź.“ Schtož ßo tam poda, bě pschejara wokschewjaze a wosbožaze, ale bě tukhwilu jeno prjedywoptawanje pschichodneje kraßnosczе. S hory póńdźe Knjesowy pucź dale dele do najhłubscheho poniženja hacź do ßmjercze na Golgatha. — Schtož tehdy hischcze njeńdźeschе, to je nětk móžne. Knjes je nětk pschekraßnjeny a chze ßo pschezo snowa pschekraßnjecź psched tymi, kotsiž do njeho wěrja. we nich a psches nich. Nasch Boži dom je nam hora jehopschekraßnjnja. Tu dyrbimy jeho widźecź a kajki wón je, niz drje s czělnymaj woczomaj, ale se snutskownymaj woczomaj wěry, a tej tež widźitej, druhdy wjele lěpje a wótrischo hacź tamnej. Tu dyrbimy jeho ßłyschecź a ßłowa ducha a žiwjenja, kotrež jemu dźěchu s jeho ßwjateho ertu. Tu dyrbimy towarstwo s nim měcź a wot njeho wuknycź, doniž by ßwoje bycze we naß njedostał a my ßo na njeho podobni sczinili. — Tohodla pak wo Božim domje płaczi: „Knjeże, tudy je nam dobro bycź.“ A nichtó naß njeßmě sahnacź, khiba so ßo ßami wusamknjemy. Kajzy pak bychmy potom ßami ßwoji njepschecźeljo byli! Měnisch-li derje ßam se ßobu, luby kschesczijano, sczińi ßo domjazy we ßwojej ßwjatnizy a praj se spěwarjom 84. psalma: „Jedyn dźeń w twojich pschitwarkach je lěpschi, hacź hewak tyßaz; ja chzu radschi durje pasćź w domje mojeho Boha, dyžli dołho bydlicź w hětach bjesbóžnych“ abo s Davitom a se 27. psalmom: „Wo jene proschu ja Knjesa, to bych rad měł, so bych mohł w Knjesowym domje wostacź ßwoje žiwe dny, te rjane Boże ßłužby wohladacź a jeho templ wopytacź.“ Pschetož tu sabudźesch na ßwoje starosczе, dokelž ßy pschi tym, kiž ßo sa tebje stara. Tu wotbudźesch ßwoje hrěchi, dokelž ßy pschi tym, kiž je czi wodawa. Tu dobudźesch trosscht sa ßwoju srudobu, ßwětło na ßwoju schczežku, pomoz we ßwojej nusy a móz k wschemu dobremu. Tu je khowanka s bědy a prózy, tu je wotpoczink Božeho luda, kiž je hischcze duzy po puczu ßwojeho podróžnistwa, a prjedywoptawanje wěczneho ßwjatoka po wschěm běděenju a wojowanju tuteje czaßnosczе. Saweścze, ßwój Thabor tu mamy, hdźež je nam dobro bycź.

Schto nam je nasch Boži dom? Tutomu praschenju, na kotrež ßmy wotmołwjenje pytali, by wotpowědowało druhe praschenje, a sawěrnje hódno by było, so by tež tuto druhe praschenje wschitkich do jich kermusche pschewodźało a so bychu na tajke waschnje mjelczo a ßwěru ßebi rospominali: Schto pak ßmy nětk ßwojemu Božemu domej my?

Hamjeń.

Kermuscha.

Sjew. Jana 21, 1—5: „Hlaj, ja czinju wscho nowe.“

Hłóß: Jedyn je s kralom, njech wschitko.

Njebjeßa nowe a semju je nowu
Widźał Jan w sjewjenju pschekraßnjenja:
Postajił Bóh je sa knjesa a hłowu
Jesußa, kotryž ßam žiwjenje ma.
Njebjeßa prěnje a semja je swjadła
Prěnja do procha a knicžomna spadła.

Město je nowe Jan wuhladał ßwjate;
Njewjesczе podobne pyschene je; —
To je Jerusalem, s njebjeß ßem date;
Dele na semju ßo puschczіło je.
Hěta, hlej, Boža mjes człowstwom ßo kraßni,
Jesuß wschěm sbóžnym kaž ßłónzo ßo jaßni.

Bóh je se ßwojim jom' poßłuschnym ludom;
Lud jeho wostanu wumoženi.
Sswojich Bóh khowa pschez pschede wschěm błudom.
Bóh je ßam Bóh jich, hdyž pschewinyli
Horjo a czěßnosczе ßwěta ßu słeho,
Sbožownje se strachow wuczekli jeho.

Ssylsy wschě setrě jim s woczow Bóh ßwěru;
Běda a ßmjercź wjazy njebudźe tam.
Wukhował mile je k ßwojemu měru
Sbožownych Bóh, kotryž pokoj je ßam;
Srudoba, wołanje, bolosczź tam njeje;
Prěnje je saschło — tuž wuczek je s njeje!

Boži hłóß „hlejcze, ja czinju wscho nowe!“
Sskyschecź je se słota Božeho tam.
Czerstwe je stworjenje, czіłe a strowe,
Wěczńje Bóh jeho je žiwjenje ßam.
Wyskaj a raduj ßo, stworjenje měrne;
Sskowa wschě Boże ßu wěste a wěrne!

J. W.

Ty njedyrbisch njewužitnje wužiwacź!

Kermuscha naß dopomina jenož na „zyrkej“, kiž je „Boži dom“ wožady, wona naß sdobom też dopomina na tamnu „zyrkej“, kiž je tón wulki „Boži dom“, natwarjeny po zykej semi, na kschesczijanstwo dozyła a s tym sdobom na wscho, schtož kschesczijanske je. A wona nam praji, so mamy ßebi wscho kschesczijanske ważicź, so njeßměmy ju njewužitknje wužiwacź, — wěso měni też ßebje ßamu, kermuschu. Też wona chze bycź, schtož je była wot spočzatka: ßwjedźeń wožadneho Božeho doma a tohodla potom też ßwójbny ßwjedźeń. Schtóž ju jenož jako ßwójbny ßwjedźeń abo jako ßwjedźeń jědźow, picźow, rejow ßwjecźi, wotßwjecźuje kschesczijanski ßwjedźeń, wužiwa njewužitknje kermuschu.

A ty ju tola njedyrbisch njewužitknje wužiwacź, runje kaž też kschiž niz, kschiž, to snamjo, pod kotrymž „zyrkej“, „Boži dom“, kaž „kschesczijanstwo“ steji. A tola, tak ßo runje też kschiž njewužitknje wužiwa, a to woboje, kschiž, kotrehož snamjo s ruku czinisch, a kschiž, kotryž je s drjewa, se želesa, s druheho. W měsczе Hannoveru móžesche njedawno něschto wothladacź, schtož je hórsche hacź ske. Tam je twornja, kotraž stare wězy kupuje a hromadźi a potom, schtož ßo trjebacź hodźi, dale wužiwa sa pschedźěłanje atd. Wona wosjewi w nowinach s wulkimi pißmikami: „Autofriedhof Mitte“ a po-

ruczęſche, ſchtož ßo pſchi autach ſa narunanje a wumĕnjenje pſchetrjebanych a ſkónzowanych dźĕlow trjeba. A ſo by wocźi na ßo ſcźahnyła, poſtaji tam na tym mĕſtnje wulki cźorny k ſ ch i ž.

Hižo ßłyſchecź: „Autofriedhof“ — ßerbſzy hakle to nochzemy prajicź, ſo njebychmy ßerbſku rĕcź ſ nĕcźim, ſchtož je njedoſtojne, wobohacźili! — maſch doſcź. A nětk kſchiž nad ſtarymi, dodźerżanymi autami! To maſch wjazy hacž doſcź. Bĕchu cźi, kiž ßebi tole ſwĕrichu, kſcheſcźijenjo abo židźa abo diſſidentojo? Njewĕmy prawje, ſchto by hórſche było a bóle ſrudźaze.

Hladajmy ßo wſchitzy, ſo njehrĕſchimy ſ tym, ſo kſchiž njewužitknje wužiwamy. A ſaßo, ſtarajmy ßo wo to, ſo ßo kſchiž tam wužiwa, hdźež niczo druhe tajke prawo nima kaž runje kſchiž, to je na kĕrchowje. Wo rowje, na kotrymž pomnik ſteji, kiž ſnamjo kſchiža nima abo njepokaſuje, njewĕſch, hacž tam ſawoſtanki kſcheſcźijana abo njekſcheſcźijana wotpoczuja. — A hody tež njejßu daloko! Runje tehdy wužiwaja ßo ſnamjenja hodowneho ßwjecźenja, kaž „hodowny ſchtom“ tak jara njeprawje, tak jara ſa to, ſa cžož tu zyle wĕſcźe njejßu.

Kermuſcha. Wona naß dopomina, ſpominacź, wróczo hladacź na ſałoženje a poßwjecźenje „zyrkwje“, Božeho doma a wróczo hladacź a ſpominacź na ſałoženje „zyrkwje“, Knjeſoweho kraleſtwa tu na ſemi a ſdobom na wſcho, ſchtož tutoho Knjeſa a tutoho kraleſtwa je a jemu ßłuži, ſo njebychmy niczo tajke njewužitknje wužiwali, ale doſtojnje a prawje, a tež, ſo njebychmy to, ſchtož je nam kſcheſcźijanam w tutym kraleſtwje Knjeſowym na ſemi ſa wužiwanje date, njewužiwane woſtajili, tak niz ty ßwoju „zyrkej“, ßwój Boži dom!

Zyrkej wonkach.

Wo „zyrkwi“ we wobojim ſmyßle, wo domje kaž wo kſcheſcźijanſtwje, chze a ma nam kermuſcha něſchto prajicź. W twarjenju a ſpĕchowanju, kaž wo kaženju kſcheſcźijanſkeho waſchnja a kſcheſcźijanſkeje zyrkwje namakaſch tu w tutym łopjeńku něſchto. Tu něſchto dodamy wo tym, kak ßo „zyrkej“ wonkach w póhanſtwje twari, a to w Afriży. Pſchi tym tu dźenßa bóle dźiwamy na ſpomožne kſcheſcźijanſke ſkutkowanje hacž na wucźbu a prĕdowanje.

To budźe wĕſcźe ſajimowacź, dokelž je to ſ dźĕła Lipſczanſkeho miſſionſtwa, ſa kotrež my tu domach wſchitzy ßobu dźĕłamy, ſkładujo niz jenož na Sſwjedźenju Sjewjenja a njedźelu Rogate ßwoje dary, ale darujo tež hewak dar luboſcźe a dźaka ſa Knjeſowe miſſionſtwo, — a tute dary ßu nětkle jara witane a jara, jara nuſne! Tež ſ tym, ſo cźitamy a roſſchĕrjamy a podpjeramy „Miſſionſki Poßoł“, twarimy my Knjeſowu zyrkej a to tu domach kaž tam wonkach.

Wot tam wonkach, ſ Afriki, ſ pola Lipſczanſkeho miſſijonſkeho dźĕła, tu nětk něſchto; a to wo ſkutkowanju miſſijonſkeho lĕkarſkeho dźĕła tam wonkach:

Madchame ma hoſpital. Tutón mĕjeſche 1931 wſcho hromadźe 4380 patientow; ſa tych bĕ 11 617 wothladanjow nuſnych. Nimo toho dyrbjachu tam 42 wjetſchich operazijow wukonjecź. — Tohorunja ma Mamba hoſpital. Tam bĕ jich 224 patientow; ſa tutych ßo 2980 wothladarſkich dnjow naliczi. Sdobom je tam tak mjenowana poliklinika. Do tuteje pſchińdźe tam 6206 khorych. — Mjes ludom Maſai namaka jich 3022 khorych lĕkarſku pomoz. — W horach Pare dźĕła lĕkarſki pomoznik Nüßler. Tutón mĕjeſche w prĕnich 4 mĕßazach ßwojeho ſkutkowanja hižo 466 wſchelakich khorych, kotrychž 1516 krócź wopyta. K tutym pſchidźĕli ßo hiſchcźe mjes tutym ludom 566 khorych, kotſiž pola miſſijonſkeho lĕkarja, kotryž pſchi ſkładnoſcźi pſches tute hory pucźuje, wuſtrowjenje namakachu. — Mbaga ma mały hoſpital ſe 13 łožemi. Tam ſkutkuje ßotra Katha Reuterez. Tute łoża bĕchu naſtajnje połne khorych. Sswojich khorych hladajo je wona w bĕhu 10 mĕßazow 1018 mikroſkopiſkich pſchepytowanjow mĕła.

To ßu jenož nĕkotre liczby. Ale wone rĕcźa wo wulkim a ſpomožnym dźĕle. Lĕkarſtwo bĕ tola runje tam w póhanſkej Afriży w ſchkódnych rukach kuſtarjow a mĕſchnikow, kotſiž bĕchu ſa duſchu kaž ſa cźĕło luda ſe ſchkodu. Tuž wjeßelmy ßo ßobu, ſo je to nětk hinak a pomhajmy tam dale twaricź Knjeſowu zyrkej.

Wſchelake kermuſchneho.

Kemſchaza ſchcźežka je do njebjeß pucźik.
Kemſchaze ſwony ſacźĕrja djaßowe paßmo.
Kemſchikhodźenje njeſakomdźuje, ale ſpĕchuje dźĕła.
Kermuſchu chzył kóždy cžert wuj bycź.
Kermuſchu po wobjedźe budźe lĕpje.
W kemſchach je Boża hoſcźina.
Bohu ßłuž niz jeno w zyrkwi, ale tež doma.
Boże ßłužby ßu ſbóžne hoſcźiny; na nje Bóh luby Knjes proßy.

Kermuſcha je pożcźenka.
Kermuſchna pĕz — wonjata wĕz.
Khodźicź precź na kermuſchki, ßo tež poßles woſtudźi.

„Kermuſcha“ w rospróſchenju.

Evangelſka woßada Zlan w Kärntenſkej woßwjecźi njedawno 150 lĕt ßwojeho wobſtacźa. Wona je najwjetſchi evangelſki zykk mjes evangelſkimi wjeßnymi woßadami Awſtriſkeje. Hižo 1520 bu tamna krajina evangelſka. Ale potom pſchińdźe jeſuita Pĕtr Lanißius a biſkop Brenner — wón doſta pſchimjeno, kiž doſcź praji: „Ketzerhammer“ — a ſ nimaj napſchecźiwna reformazija. Tuta ſniczi po jeje tak derje a ſrudnje ſnatym waſchnju ſkoro wſcho evangelſke žiwjenje — ſnajmjeńſcha ſwonkownje.

So tu něſchto ſaſtajimy: Pſchirunaj to, ſchtož wo ſadźerżenju zentruma w pruſkim ßejmje pißachmy pſchi namjecźe wo roſpuſchcźenju ſozialdemokratiſkich bjesbóžnych ſwjaſkow ſ tutym ſadźerżenjom pſchecźiwo evangelſkim kſcheſcźijanam, pſchecźiwo wĕrjazym khutnym kſcheſcźijanam!

Potajkim: pſchi wſchĕm žałoſtnym ſakhadźenju romſkeje inkwiſizije, kſcheſcźijanſkeho pſcheſcźĕhanja kſcheſcźanow — dopomnimy ßo tež na Salzburgſkich, wo kotrychž cźerpjenjach ßmy tu wobſchĕrnje pißali! Cźitachu tam Evangelſzy tola ßwĕru w ßwojich ſpĕwarſkich, w ßwojej Bibliji a w druhich evangelſkich knihach, hacžrunjež wjedźachu, ſo pſchińdu tute knihi do wóhnja a woni ßami do khłoſtanja, jeli ſo to inkwiſitorojo něſkak ſhonichu. A niz jenož to. Skradźu ſkhadźowachu ßo tam ßwĕrni Evangelſzy a mĕjachu ßwoje nutrnoſcźe a Boże ßłužby, tak tež w ſkaliſkach pola Zlan, kiž nětk „Hundskirche“ rĕkaja; na tutych ſkałach namakaſch wſchelake potajne ſnamjenja a wobraſy. Evangelſzy wutrachu tam, doniž jim w lĕcźe 1781 a 1782 Joſef II. ßwobodu njepſchinjeßy.

Zlan ſkaſa ßebi hnydom evangelſkeho prĕdarja a twarjeſche Boži dom, njech tež jenož drjewjany. W lĕtomaj 1804 a 1805 natwarichu potom nowu wulku kamjeńtnu zyrkej, kiž ma ruma ſa 1000 kemſcherjow. Wona drje je najwjetſcha w Kärntenſkej. Na jeje 150. jubilejnym dnju bĕ połna nutrnych. Po

ſtatnych poſtajenjach dyrbjeſche wona bjes wěže woſtacź a je to hiſchcże. Ale wona ma kraßny woltař, kotryž jedyn ſ woßadnych natwari a molowaſche a rjane wulke piſchczele, kotrež jeje tehdomniſchi wuczeŕ natwari. Woboje — woltař a piſchczele — ſteji pod „ſchkitom ſa pomniki“; to praji, ſo ßu to drohotne pomniki ſe ſańdzenych czaßow. Zlanſka woßada wě tež dzenßniſchi dźeń hiſchcże, njech je tež po horach daloko rospróſchena, ſo ma w tutym Bożim domje ßwoje ßrjedźiſchczo duchownego a nabożnego żiwjenja. To wona tež na jubileju ßwojeho 150 lětneho wobſtacza wobßwědczi. Wulki Boži dom pjelnjeſche nutrna ßwjedźeńſka woßada hacź na poßlednje městno. A tola je wona w tutych 150 lětach cźeźkich pruhowanjow doſcź pſchetracź měła a ſteji tež nětkle pod jara cźeźkimi cźeźemi naſcheho czaßa. Tak pſchińdźe ſa nju 1809 ſrudny czaß w franzowſkej wójnje a 1919 a 1920 ſtraſchny czaß južnoßłowakiſkeho wohroženja. Wona woſta ßwěrna ßwojej wěrje, tuta Zlanſka woßada tam w rospróſchenju.

Tole je ſawěſcźe něſchto kermuſchne ſa naſche kermuſche.

Zyrkej a ſtat.

Evangelſki ſwjaſk Němſkeje wotmě tydźenja — 7. hacź 9. oktobra — ßwój wulki ſjěſd ſa tuto lěto w Kaſſelu. Lubijſki ſuperintendent Jagſch je tam měł ßwjedźeńſke prědowanje. Njedźela do toho bě naß hižo na tutón ſwjaſk a jeho dźěło dopomnika, naß napominajo, ſkładowacź dobrowólny dar ſa jeho dźěło a ſkutkowanje. Tuto njeje wobmjeſowane na to, evangelſku zyrkej a Evangelſkich ſchkitacź pſchecźiwo romſkej zyrkwi, ně, Evangelſki Swjaſk ſteji tež na ſtraži a we wojowanju pſchecźiwo bjesbóżnemu hibanju a pſchecźiwo ſkutkowanju ſjednoczeńſtwa „Tannenbergbund“, kiž ßo pſchezo bóle prózuje, wutupicź kſcheſcźijanſku wěru ſ naſcheho luda. Drobniſcheho wo ßwjedźenju a dźěle Evangelſkeho Swjaſka — Evangeliſcher Bund — poda hiſchcże.

Spodźiwne — abo ſa tak někotreho niz wjazy tak ſpodźiwne a njeſrozumliwe — bě to, ſchtož ßo we hłownym wubjerku pruſkeho ßejma ſta. Nationalſozialiſtojo běchu namjetowali, wſchě ſozialdemokratiſke bjesbóżne ſwjaſki roswjaſacź. Woni tutón namjet ſ tym wobkrucźichu, ſo tute ſwjaſki lud a kraj każa a ſo ßu pſchecźiwo kſcheſcźijanſtwu a pſchecźiwo ſbožu luda. Pſchi debacźe wo tutym namjecźe ſjewi ßo nětk něſchto ſpodźiwne, mjenujzy ſadźerżenje zentrumſkeje ſtrony. Jedyn ſaſtupjeŕ zentruma napominaſche, ſo bychu „toleranzy“ ruma dali, ſo bychu ſnjeßliwi byli, dokelž njeje ani pſchiſtojne ani mudre, niz tolerantny bycź; pſchetož wono mohło bycź, ſo ras ſozialdemokratojo a kommuniſtojo wjetſchinu doſtanu a ßo potom ſa to na zyrkwi wjecźa. Druhi ſaſtupjeŕ zentruma, kiž je duchowny, pſchida: Stat tu njeje ſa to, ſo by cźlowjekam wěriwoſcź nanuſowak, ſtat ma jenož nadawk, pſchecźiwo pſchěhnatej propagandźe wuſtupowacź. Dyrbjało-li poſdźiſcho woprawdźe tak bycź, ſo zyrkej pſcheſcźěhaja, by wón chzył radſcho tuto pſcheſcźěhanje poczeŕpicź hacź ßo nětkle ſ intolerantnoſcźu, t. r. ſ njeſnjeßliwoſcźu wobcźeżicź. Jako potom wothłoßowachu, njehłoßowaſche zentrum ßobu. Wſchě druhe partaje pak hłoßowachu ſa namjet nationalſozialiſtow pſchecźiwo ſozialdemokratam a kommuniſtam. Namjet bu pſchijaty. Wulka evangelſka nowina „Allgemeine Evangeliſch-Lutheriſche Kirchenzeitung“ mjenuje tole ſadźerżenje zentruma „Schlangenpolitik“, a praji, ſo ßo zyrkej zentruma drje ma po tamnych ßłowje: „Budźcźe mudri kaž hady.“ S tym, tak naſpomnjeny tydźenik dali piſche, doſtanu cźi pſchewahu, kotſiž wo „politizy zentruma“ rěcźa, kiž je „bjes dna a njeſprawna“.

W Mexiku je ſnowa k jara wótremu wojowanju pſchecźiwo katolſkej zyrkwi dóſchło. Bamžowy wotpóßłanz bu ſ kraja wupokoſany a arzybiſkop bu ſajaty. Pſchicźina tutoho wótreho wojowanja bě to, ſo ßo katolſka zyrkej pſchecźiwo ſtatnym ſakrocźenjam pſchecźiwo njej wobaraſche a ſo duchowni bamžej a jeho póßelſtwu, kotrež bě póßłał, pſchihłoßowachu a niz ſtatej.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Kermuſchu ßwjecźa dźenßa, hdyž tež naſch njedźelnik je ßwojej wulkej woßadu kermuſchu ßobu ßwjecźi, ſcźěhowaze woßady: Horni Wujeſd, Khwacźizy, Klóſchtr Marijina Hwězda, Wjeleczin, Wotrow. — Ketlizy ßwjecźa ßwoju kermuſchu hakle ſa tydźeń.

W měſcze Aſchaffenburg twarja nowu evangelſku zyrkej. Wěża, kiž je 20 metrow wyßoka, bě hižo ſmurjowana. Tu nadobo ßo wona 6. oktobra ſaßypny. Nětk tam rumowachu. Pſchi tym ßu tam městno namakali, na kotrymž je był pólver ſa rosbuchnjenje pſchihotowany, tež kapßle a ſchnóru ſa rostſělenje ßu namakali. Wěż njeje hiſchcże wujaßnjena, wotkrywa pak cźěmnych cźinkow doſcź.

Soſa w Rudnych horach. Wottam ßo nam něſchto powě, ſchtož je we wěſtym ſmyßle napſchecźiwne tomu, ſchtož na druhim městnje — „Ty njedyrbiſch njewužitnje wužiwacź!“ — ſ Hanovera cźitaſch. W lěcźe 1924 běchu tam po żadanju ſchulſkeho wjednika Richtera, kiž bě ſdobom pſchedßyda ſchulſkeho wubjerka, a ſ pſchihłoßowanjom měſchcźanoſty Wolfa — a tutón bě ſdobom prědar Baptiſtow!!! — wotſtronili nabożnej napißmje, kotrejž na ſchulſkim domje ſtejeſchtej, a to: „Lerne, lehre, Gott zur Ehre“ a: „Bete und arbeite“. Nětk je ſchulſki wubjerk ſe 7 hłoßami pſchecźiwo 6 wobſamknył, tutej nabożnej napißmje ſaßo pſchiprawicź, hdyž bě tež kſcheſcźijanſke ſtarſchiſke towaŕſtwo pſchilubiło, wudawki ſa to ſapłacźicź. — To je zyle wěſcźe ſwjeßelaze; to rěka tež Knjeſowu zyrkej tu domach twaricź. A hdyž to tež něſchto bóle ſwonkowne je, ßłuſcha to tola do tutoho wulkeho nadawka, kotryž je wſchěm kſcheſcźijanam a mjes nimi zyle wěſcźe a woßebje tež ſtarſchim daty, twaricź Knjeſowu zyrkej. To pak tež ſdobom wobßwědcża, ſo ßu ſtarſchi tam hotowi a ſwólniwi, ſnutskownje twaricź Boże kraleſtwo.

Liſtowanje. Sa 22. po ß. Tr. R. w B.; ſa 23. po ß. Tr. (reform. ßwjedźeń!!) K. w B.; ſa 24. po ß. Tr. K. w N.

Na ſkładze w
Ssmolerjez knihicźiſchczeŕni a knihaŕni w Budyſchinje

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchczeŕnje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ twobw. ruk. w Budyſchinje
Wukhadża kóżdu ßobotu a płaczi ſchtwórcźletnje 108 pjenjeżkow.

Čišło 43

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske njedźelske lopjeno

W Budyschinje — 23. oktobra 1932 — Bautzen

22. njedźela po ßwjatej Trojizy.

1. Iist na Timotheja 1, 18, 19.

Sswjaty japoschtoł Pawoł ßwojeho duchowneho ßyna Timotheja napomina, so by dobre wojeŕstwo wojował, a to w mozy wěry a ſdobrym ßwědomjom. To nam a wschitkim kſcheſczijanam płaczi. K temu pak nuſne je, so njepſchecźelow ſnajemy, pſchecźiwo kotrymž wojowacź mamy. Tu njeje měnjene, tak mjenowane „bědźenje wo bycźe“, hdźež nuſa, ſtaroſcź, khoroſcź, khudoba, ſtyſk jako njepſchecźelſke mozy nam napſchecźiwo ſtupja. Na tutym wojowanju, pſchi kotrymž ßo wo ſeńſke derjehicźe jedna, jedyn kaž druhi dźěl nima, haj něktotryžkuli je žiwy, kiž tuto wojowanje njeſpóſnaje, hdyž też bohatemu mužej, kiž měješche ßo wſchědnje derje w kraßnym wjeßelu a je ßwoje dobre wužiwał w ßwojim žiwjenju, njeſawidźimy, ale ſ Mójſaßom temu žiwjenju kraßnemu rěkacź chzemy, kotrež je próza a kſchiwda było. Ně, wo to ßo jedna, so ſbóžni budźemy a so dobre wojeŕstwo wojujemy pſchecźiwo njepſchecźelam ßwojeje ſbóžnoſcźe. Kotſi njepſchecźeljo to ßu, to ſpóſnajemy pohladajo do małeho katechißma a do ßwojeho ßamßneho ſhonjenja. Kóždy budźe ſpytowany, hdyž ßam wot ßwojeho lóſchta budźe cźehnjeny a wabjeny — a wſchitko, schtož na ßwěcźe je, jako žadoſcź cźěła a žadoſcź woczow a hordoſcź žiwjenja, to njeje wot Wótza, ale je wot ßwěta — a: fěrſchta ßwěta, ſtary ſły njepſchecźel, wokoło khodźi jako rujazy law, pyta, kohož by póžrjeł. Pſchecźiwo tutym tſjom ßylnym a ſe ßobu ſjenocźenym njepſchecźelam ßwojeje ſbóžnoſcźe: pſchecźiwo cźertej, ßwětej a ßwojemu cźěłu dobre wojeŕstwo wojowacź mamy.

Dobre wojowanje jenož tajke bycź móže, kotrež k dobyczu wjedźe. Tehodla ßwj. japoſchtoł hnydom pſchiſtaji: a měł wěru. Pſchetož ſawěſcźe ſe ſwonkownej mozu, ani ſ bróńjemi wědomoſcźe ani ſ pjenjeſami ani ſe ſkutkami ßmilnoſcźe, ſzyła niz ſe ßwojej ßamßnej mozu dobycźe, krónu žiwjenja, wěcžnu ſbóžnoſcź wudobycź njemóžemy. Bróńje naſcheho wojeŕſtwa cźělne njejßu, ale duchowne ßu. Naſcha wěra je dobycźe, kotrež je ßwět pſchewinyła. Bjes wěry móžno njeje Bohu ßo ſpodobacź. Dobycź pak naſcha wěra jenož potom móže, hdyž teho ma a wobkhowa, kiž jako wodźeŕ ſbóžnoſcźe wo ßebi prajicź móže: ja ßym ßwět pſchewinył. Wſchitzy pak, kotſiž do njeho wěrja, ſhubjeni njebudźa, ale wěcžne žiwjenje ſměja.

Tehodla we wěrje do naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta dobre wojeŕſtwo wojujemy. We wěrje na jeho ßłowo kedźbujemy. Sa wojerjow Khryſtußowych płaczi — niz, ſchtož ludźo praja, też niz, ſchtož by ßamßna wola rad chzyła, ale jenicžzy, ſchtož tón Knjes chze a praji. „Schtož wón wam praji, to cźińcźe!“ Pſchetož Knjeſowe ßłowo poßłuſchnoſcź wěry we naß wukonjecź dyrbi. Wojak njewě, cžohodla je wjednik jeho na to abo tamne měſtno ſtajił, ale wón tam ſteji w poßłuſchnoſczi, doniž ßo njewotměni. Wachujcźe a modlcźe ßo, tak ſo do ſpytowanja njepſchińdźecźe! Schtož wam praju, to wam wſchitkim praju: wachujcźe! tak tón Knjes pſchikaſa, a jeho ßwj. japoſchtoł to woſpjetuje, hdyž rjekńje: njeſpicźe, ſtejcźe we wěrje, dźeržcźe ßo jako mužſzy a budźcźe ßylni!

Tuž njebójmy ßo, dokelž pod pſchikrywazym ſchkitom ſtejimy, ſ kotrymž ßwj. japoſchtoł Pawoł wěru ſ dobrym prawom pſchiruna, hdyž w liſcźe na Epheſiſkich na 6. ſtawje duchowne wobrónidło tych ßamych wopißuje, kotſiž dyrbja jako Khryſtußowi bědźerjo dobre wojeŕſtwo wojowacź: tehodla wſmicźe na ßo zyku bróń Božu, so byſchcźe, hdyž ſła hodźina pſchińdźe, móhli napſchecźiwo ſtacź, wſchitko derje dokonjecź a wobſtacź. Nade wſchitko ſapſchimńcźe ſchkit wěry, ſ kotrymž ſahaßnycź móžecźe wſchitke žehliwe ſchipy ſłeho njepſchecźela. Tak ſpóſnajemy, so ßwj. japoſchtoł Thimotheji

— a kóždemu mjes nami pschikasnju porucži, so by dobre wojerstwo wojował a měr wěru a dobre zwědomnje.

Wěra a dobre zwědomnje hromadže zkuschatej. Kak je zwj. japoschtoł zam we wěrje s dobrym zwědomnjom dobre wojerstwo wojował psched bohotom Felixom w Zesariji, jako zo njebojasny psched zwojimi wobskoržnikami samołwi: teho zo psched tobu wusnaju, so po tym pucžu, kotryž woni sektu mjenuja, tak zkužu Bohu mojich wótzow, so wěrju wschitkemu, schtož pizane je w sakonju a w prophetach, a mam nadžiju k Bohu, na kotruž tež tucži zami wočakuja, so budže zo stacž horjestawanje morwych, prawych a tež njeprawych; wo to zo pak prózuju, so bych měł zwědomnje bjes poroka psched Bohom a psched ludžimi wschudžom. (jap. skutki 24, 14—16).

Je-li nascha wěra prawa a njeje-li nascha wěra sabłudženje ani wěz hłowy ani skutk huby, njeje-li morwa zama na zebi, ale ma-li w zebi živjenje a móz, potom naz tež zwědomliwych w naschim živjenju a khodženju czini. Swědomliwosczž, zwěrnosczž tež w makym a najmjeńschim nusnje tež s nascheje wěry wukhadža. Schtóž ma teho Knjesa psched wočzomaj a we wutrobje, schtóž zwěru hlada na Jesuza, kiž je spočzatk a kónz wěry, schtóž zo wutrobnje s Knjesom sawjasa a zo nutrnje k njemu modli, tón tež w kóždym padže wě, schto czinicz a czeho zo wostajicz ma, so by jako prawy wucžomnik Jesušowy, jako džěczo Boże namakany był bjesporočzny, wodženy wot Khrystušoweho ducha, nucženy wot lubosczże Khrystušoweje, tón tež tajke zunje zwědomnje ma, kotrež jeho khłosta, hdyž něschto njedobreho czini abo hdyž něschto sanjecha. Schtóž je dobre zwědomnje wot zebje wotstorcził, kaž nasch tekst praji, to rěka, schtóž zebi žaneho zwědomnja njeczini a skónczinje žaneho zwědomnja nima, tón je na wěrje schkodu wsał. Tón Knjes naz psched tym swarnuj. Tuž wojujmy dobre wojerstwo w mozy wěry s dobrym zwědomnjom.

Hamjeń.

Pschi khowanju lubeho droheho człowjeka.

Hłóz: Nasche džěło je zo stało.

Boža lubosczž je nam dała
Tebje, droha duscha Ty!
Ssmjerczž pak je nětk Cže nam wsała,
S Jesužom dom pschischła zy!

Pschečželjo nětk Twoji wschitzy
Pschi Bosy Cže pytaja.
S zusby dom du podružnizy,
S wěry du do widženja.

Pschětrała zy nětk wscho czaźne
Hubjenstwo, wscho czerpjenje;
Twoje wěrywóczko jaźne
Wupłakało zylzy wschě!

Puschczž ze dele w Božim měrje
Do Twojeje komorki.
Bóh Knjes sapłacz Twojej wěrje,
Dobra nóz czi! W měrje spi!

S modlitwami, s kěrluschemi
Ssy pisches živjenje Ty schła;
Hdyž kschiž czežki móz Czi slemi —
Bohu zwěrna wostała.

Duscha droha, Ty bu s Boha!
Tuž je dom Twój horjekach.
Tam zy živa, cziła, strowa
S Božej hnady w njebjezach!

Wěczna zwjata lubosczž Boža
Naz wschěch takle lubuje;
Nam se žórła skały sboža
Dawa wěczne živjenje.

Sbóžne zu wschě Boże džěczi
S Božej hnady w Khrystuzu.
W njebjezach we wěczným zwětle
K czesczi Božej žive zu!

Spi nětk derje, czěło w rowje,
Wotpoczuj we Bosy tu.
Jónu Bóh saz' czěo snowi
W sbóžnym srowastanjenju!

Hdyž na zwěcze zmjercz naz džěli,
Želimy a płakamy.
Tych, kiž zmy tak lubo měli,
W wutrobje zej khowamy.

Duscha prawych w Božich rukach
Wukhowana psched skym je;
Na njebjeskich sbóžnych łukach
Bohu spěwa kěrlusche.

Twař na Boha, duscha moja!
Njebój zo, wěř, Bóh je tu!
Wótze, wěczna lubosczž Twoja
Duschu czini sbožownu!

J. W.

Wótczinz profezor dr. Arnoscht Muka †.

Na zerbskim Hrodžischczu psched Budyschinom zu ryli nowy row. K hłowje zerbskeho wótczinza Ssmolerja zu jón ryli. Do njeho zmy pokhowali wótczinza Arnoschta Muku. Nasyma zo lěhasche po Hrodžischczu, jako tam do khłódneje zerbskeje semje puschczachmy to, schtož seńskich powostankow bě wostało nam tu po tym, so bě njezmjertna duscha wulkeho zwěrneho Serba wuschła s tuteje seńskeje czaznosczże, we kotrejž bě tu 78 lět skutkowała a wojowała za nasch zerbski lud. Nasymu bu nam wokoło wutroby. Se schtoma zerbskeho něhdy tak wulkeho, něhdy wobkhódkowazeho daloke krajiny a kraje, bě padło sazo lischiczko. Sazo mjenje khłódka pod tutym schtomom zerbskim. Tak někotry Serb młody a stary, wucženy a njewucženy, bě runje w tutym khłódku wokschewjenja, wočerstwjenja, pozylnjenja namakał. Nětk to wjazy njemóže, njebudže!

Srudny to kěrlusch! Kak mohł to wjeżoły bycz, hdyž zazo rycžeř zerbski padnył. Rycžeř zerbski bě Arnoscht Muka wot młodosczże hacz do zmjercze. Srudny tuž nasch kěrlusch, tola niz bjes troschta, niz sadwělowazy! My njebychmy hódni byli tutoho wulkeho w naschim ludu, bychmy-li chzyli sadwělowacz a njestroschtni stacz pschi jeho rowje. Tak haj bychmy stali pschi rowje — nascheho luda. Schtoz w młodym Muzy, schtoz w młodym starym Muzy bě žive, zo horjesche, to bě njepowalna nadžija za zerbski lud a w tutej nadžiji nadžija na zerbski lud, na jeho zynow a džowki, na jeho sdžěkanych a njesdžěkanych, so woni wostanu zwěrni zerbskemu ludej a za njón tu steja a skutkuja a wojuja, za njón zu kóždy to na zwojim městnje, schtoz Muka bě na zwojim: zwěrni Serbja zerbskeho luda, zwěrni s wutrobu, s ertom, s ruku, s zy-

łym žiwjenjom. My žarujemy wo Muku. Žarujmy tak wo njeho! Hewak njejßmy hódni ani ſo wo njeho žarujemy!

Hewak mamy wſchu pſchiczinu žarowacź pſchi druhim rowje! Pſchi rowje, do kotrehož ßy pohrjebał Sserba w ßebi, Sserbowku w ßebi! To ßy cźinił, jeli ſo nimaſch lubo wjazy naroda rěcź ßwojeje ßerbſkeje macźerje, ßwojeho ßerbſkeho nana! To ßy cźinił, jeli ſo ßy woliwknył w ßerbſkej luboſczi a ßwěrje, jeliſo ßo hańbujeſch ßwojeho naroda, ßwojeje macźerneje rěcźe, — kubłow, kotreź ßebi kóždy narod haji a waži, jako ßwjate! To ßy cźinił, jeliſo ßy pſcheradźił Sserba we ßebi!

Tón, kiž tam nětk wotpoczuje ſe ßwojim ſeńſkim cźełom na Hrodźiſchcźu, bě ßwěrny — bě ßwěrny ßwojemu Bohu a ßwěrny ßwojemu ßerbſkemu ludej — ßwěrny hacź do ßmierće. A ßerbſki lud, ſaſtupjeny ſe wſchěch kónczin hiſchcźe ßerbſkeho kraja a ſ rospróſchenja, wobßwědczi to pſchi jeho pſchewodźenju. Dołhi a ßwjatoczny to cźah, kiž ſ poßlednjeho ſeńſkeho bydlenja njebocźiczkeho cźehnjeſche pſches zyły Budyſchin. A tola cźi je, jako by dyrbjało tych Sserbow a Sserbowkow ſe wſchěch worſchtow ßerbſkeho luda hiſchcźe wjazy bycź, kiž tutoho ßwěrneho Sserba pſchewodźachu! A jich by też wjazy było, by-li ßerbſki lud doroſumił a doſapſchijał, ſchto je ſhubił, ſhubiwſchi Arnoſchta Muku!

A jako cźah nimo Sserbſkeho Doma cźehnjeſche, jačźuwaſche kóžda wutroba w pſchewodźenju, ſo to woßebity, ßwjaty wokomik. Kóždy ert woněmi. Sserbſka khorhoj na połwyßoko ſcźehnjena ſtrowjeſche rycźerja ßwěrneho, wojowarja njebojaſliweho. Sserbſki narod cźeſcźowaſche ſ njej ßwojeho wulkeho ßyna. Sserbſki dom ßo dźěleſche wot teho, kotremuž ma ßo ßobu dźakowacź, ſo tu je.

A też my ßmy ßo wot njeho dźělili, tam pſchi marach pohladawſchi poßledni krócź do jeho też nětk hiſchcźe tak pſcheczelniweho wobliczа, tam pſchi rowje ßobu wuprajejo nutrny dźak. Prěni krócź ßo ſ nim ſetkach na ßerbſkich ſkhadźowankach, kotreź pſchedewſchěm też woſtachu to měſtno, hdźež ßo ſ nim ſaßo a ſaßo wohladach. W Budyſchinje ßmy, hiſchcźe ſchulerjo ſ módrej cźapku, ſ nim byli pſchi khutnym wuradźowanju, pſchi pilnym dźěle a pſchi pětnej bjeßadźe. S Lipſka duzy, hdźež ſtudowach, wopytach jeho w jeho ßerbſkim domje w Freibergu; hdźež wón, njech też pſches hory a doły wot ßwojeho ßerbſkeho luda na mnoho lět dźěleny, ſa tutón ßwój lud ßwěru dźěłaſche. W Budyſchinje w Sserbſkim Domje na ſhromadźiſnach, pſchi wuradźowanju, pſchi dźěle bě wón, njech też hiſchcźe Freibergſki gymnaſialny profeßor a konrektor, tola tak huſto mjes nami. A potom po dołhim ßwěrnym ſchulſkim dźěle bě tu ſaßo zyle w Sserbach, w Budyſchinje na wotpoczinku, na wotpoczinku, kiž pak bě lute ßwěrne a pilne dźěło ſa ßerbſki lud njech chzychu też wſchelke brachi a ßłaboſcźe cźěła, woßebje wóczkow, tomu ſadźěłacź. Sa cźaß ßwojeho dołholětneho dźěła ſa nowe ßerbſke ſpěwarſke ßmy jeho huſto pſchi naſchim dźěle měli a rad ſ jeho erta dobru radu a roſßudne ßłowczko ßłyſcheli. Wón je dodźěłał! Wón tu wjazy njeje mjes nami ßam! Ale duch jeho ßerbſkeje ßwěry a ßerbſkeje luboſcźe je mjes nami a nochze ſe ßerbſkeho kraja a luda! A njeßmě też! Hewak ßerbſki lud dźe, ßebi ßam row rycź! Tuž dajmy tutomu duchej ßerbſkeje ßwěry a luboſcźe w naß bydlicź a ßydlicź a ſkutkowacź! Budźmy my, młodźi a ſtari, wucźeni a njewucźeni, Sserbja a Sserbowki, žiwi w jeho duchu w ßwojim ludu a ſa ßwój lud! Tak jeniczzy wopominamy prawje a doſtojnje tutoho ßwěrneho a wulkeho ßyna ßerbſkeho luda! —

Tomu, kiž chzył ßebi něſchto woſpjetowacź a ſpomjatkowacź ſe žiwjenja tutoho naſcheho njebocźiczkeho, dodamy tu tomu, ſchtož tu ſe ßwojeho ſnajomſtwa ſ Arnoſchtom Muku napißachmy, hiſchcźe ſcźěhowaze dróbnoſtki.

Korla Arnoſcht Muka narodźi ßo 10. měrza 1854 na ſemjanſkim kuble we Wulkim Woßyku jako ßyn ſtareje dobreje ßerbſkeje ßwójby. Do Hornjeho Wujeſda khodźeſche do ſchule. Sahe ßo w nim jewjachu wſchelake dary, tak luboſcź

Wótcźinz profeßor dr. Arnoſcht Muka †.

pißacź, ryßowacź a pěßnicź. Ta prěnja je w jeho dalſchim žiwjenju pſchewahu měła. W lěcźe 1866 pſchińdźe Muka na Budyſchſki gymnaſij. Tam ßo bórſy ſe ßwojej pilnoſcźu a ſe ßwojimi njewſchědnymi darami pſched druhimi ſchulerjemi wuſnamjenjeſche. Tam wudoby ßo w nim też horliwy a ßwěrny Sserb, kotryž bě ſwólniwy ſa ßwój narod ſkutkowacź. A ſ tuteho ſtejniſchcźa ßwojich młodych lět ßo wón njeje hnuł. 1874 woteńdźe Muka ſ gymnaſija jako primus omnium, t. r. jako prěni prěnjeje rjadownje. Wón dźěſche na univerſitu do Lipſka, ſo by tam bohoßłowſtwo ſtudował. Tola jako tam pſchednoſchki ßławneho ßłowjanſkeho wucźerja a profeßora Leſkiena wo ßłowjanſkich rěcźach ßłyſcheſche, ßo ſa filologiju, t. r. ſa ſtudium rěcźow roſßudźi a pſchi tutym też woſta. Wón ßłużeſche ßwoje lěto jako wojak w Jenje, pſchi tym tam ßobu na univerſicźe ſtudujo. Po pruhowanju doſta ßwoje prěnje ſaſtojnſtwo 1879 pſchi gymnaſiju w Žitawje. Jutry 1880 pſchińdźe na gymnaſij do Budyſchina. Dokelž tu někotrym ludźom pſchejara ſa ßerbſki lud dźěłaſche, pſcheßadźichu jeho, hacźrunje bě wón ßo roſßudźił, w Budyſchinje woſtacź a ßebi tu ßwój dom ſałożił a ßo ſ Losku Klementinu ſ Rekyczkow, Južnoßłowjanku ſ Banata, woženił. S Kamjenizy dźěſche wón 1887 na gymnaſij do Freiberga. 30 lět poſdźiſcho poda ßo na wotpoczink a pſchińdźe 1917 ſaßo k nam do Sserbow,

do Budyschina. 1901 dósta titul kralowskeho sakskeho profeßora a 1912 pomjenowa ßo sa sastupnika direktora s titulom konrektor; tohorunja ßo jemu titul „stud. rada“ spožczi.

1903 semrě jemu luba mandżelska. W lěczе 1909 stupi snowa do mandżelstwa a woženi ßo s Losku Valentinu rodż. Irmlerez, kotraž nětk horzo żaruje wo ßwěrneho mandżelskeho.

Arnoscht Muka je dżěłał je ßwojimi wulkimi wot Boha jemu spožczenymi darami sa lud ßwojeho naroda, sa Serbow. Dokelž bě hornjoßerbski lud namakał ßwěrnych spěchowarjow a dżěłaczerjow kaž Pfuhla, Hórnika, Ssmolerja, nałoži Muka ßwoje mozy woßebje na delnjoßerbsli lud a napiża woßebje wulkej dżěle: „Statistiku łużiskich Serbow“ a němski spiß wo delnjoßerbskej rěczi. Tutón bu mytowany. Ale Muka dżěłasche też powschitkownje ja zyły ßerbski lud, budżujo we nim ßerbsku myßl. Tohodla dżěsche do luda, bě żiwy s ludom. Woßebje pak nałoži ßwoje mozy sa wuwiczе a spěchowanje ßerbskeho pißmowstwa. Tohodla je też był wot lěta 1897 ßem s redaktorom „Czażopiża Maczizy Serbskeje“ a je nimo toho wudał zyłu kopizu wschelakich knihow, knižkow, spißow. Tohodla ßobu bě hižo 1875 też sałożił „Skhadżowanku ßerbskeje studowazeje młodżiny“, s kotrejž chzysche studowazym a prostemu ludej a tak zyłemu narodej ßłużicz. Tehdy sapocza też dżěłacz sa hromadżenje Sejlerjowych spißow; 14 lět posdżischo bě tuto prózy polne, pilne dżěło skónczene. Swoje najwjetsche a też najkraßnische dżěło je Muka wěnował delnjoßerbskemu ludej: „Delnjoßerbski Sstownik“. Tutón bu k jeho 75. narodninam doczischczany. Jeho najwjetschi narodny skutk je drje pak nasch kraßny „Serbski Dom“. Sa tutón je wón wot 1874 ßem se wschěmi mozami skutkował; bywajo wo tutoho lěta ßwěrny ßobustaw nascheje „Maczizy Serbskeje“. — Po wójnje dżiwasche nasch wótczinz woßebje na ßerbske nowinarstwo; nowinarstwo je tola nětkle tak wulzy ważne. Tuž je też nam Serbam nasche ßerbske nowinarstwo wulzy ważna należnosczż. W tym sdobom tczi to napominanje, so by nasch ßerbski lud ßwoje ßerbske nowinarstwo ßebi bóle ważił, jo bóle spěchował, czitajo ßwoje ßerbske nowiny a łopjena a czażopiży. Muka je tohodla też ßobusałożił „Ssmolerjez drużstwo.“

Hischcze mnoho bychmy tu móhli a dyrbjeli sapiżacż. Ale njech je to doscż na tutym městnje! So je nasch ßerbski lud jeneho se ßwojich wulkich shubił, spósnajesch, hdyż czi hischcze mjenujemy poczesczenja, kotreż ßu ßo njeboczicżkemu dostałe a swjasti, s kotremiż bě s wědomostnym ßwětom swjasany. Maczіza Serbska je jeho pomjenowała sa ßwojeho czestneho pschedßydu. Sstowjanski ßwět, s kotrymż bě nasch wótczinz wusko swjasany, je ßebi jeho wyßoko ważił a jeho czescził. Arnoscht Muka bě ßobustaw Polskeje Akademije w Krakowje, Južnoßłowjanskeje Akademije w Sagrjebje, Kr. Czěsk. Spolku nauk w Prasy, Czěskeje Akademije Wědomnosczow we Prasy, Kral. Serbskeje Akademije w Beogradże, Imp. Rusk. obschcż. ljubitelej pißmennosti, dopißowazy ßobustaw Spol. Narodopißneho muzeja czßk. w Prasy, Imp. Akad. nauk. we Pětrohrodże, czestny ßobustaw towarstwa Sorabia w Lipsku, Matice Ssrpskeje w Nowym Ssadże a Towarstwa knihownikow a jich pschecželow w Prasy, dale też ßobustaw Hornjołużiskeho Towarstwa Wědomnosczow w Shorjelzu, kral. sakk. starożitnostneho towarstwa w Drježdżanach, czestny ßobustaw ßerbskich towarstiwow „Nadżija“ w Budyschinje a „Czornoboh“ w Drježdżanach a ßobustaw jednoty „Ssokoł“ w Budyschinje. Lipsczanske ßerbske akademiske towarstwo mjenuje ßo po tutym naschim wótczinzu „Arnoscht Muka“. W lěczе 1894 dosta njeboczicżki rjad Sswj. Savy ßerbiskeho krala, w lěczе 1900 kěż. ruski rjad Sswj. Stanißlawa 3. rjadownje, 1901 rjad Sswj. Savy 3. rjadownje, 1906 Kral. Czornohórskeho Danilo-rjad 3. rjadownje, 1916 ryczerski 1. rjad kral. sakskeho Albrechtoweho rjadu s krónu. Wón bě komtur a offizěr kral. ßerbsk. rjada Sswj. Savy, komtur Czornohórskeho Danilorjada a ryczeŕ kěż. ruskeho rjada Sswj. Stanißlawa.

Najwjetsche czestne mjeno pak sa njeho je: „ßwěrny a wěrny, njebojasliwy a wopornjwy ßyn ßwojeho małeho ßerbskeho luda, jemu ßwěrny psches dobre a ske czaßy hacż do ßmjerczе.“

Sa nim żaruje też nasch njedżelnik, „Pomhaj Bóh“, kotremuż je wón tak někotru ßłużbu wopokasał, sa kotryż je wón też pißał, n. psch. psched něschto lětami małe rjane nastawki ja dżěczi.

Bóh tón Knjes spožcż jemu po tutych dołhich semskich lětach, kotreż běchu polne prózy a wojowanja, sbożny měr!

Naß wschěch pak, njech ßmy mjes studowanymi abo mjes prostym ludom nawab tuto nětk skónczene żiwjenje polne ßerbskeje ßwěry sa nowej wěrnej ßwěru k naschemu ßerbskemu narodej, so bychmy ßebi hódnje a dostojnje ważili naschich ßerbskich wótzow a maczerjow rěcż a wěru!

Dżeń 6. novembra.

Schwediska směje ßwoju hłownu ßwjatoczność sa wopominanje 300lětnych ßmjertninow 6. novembra w Lützenje. Schwediskeho krala sastupitaj pschi njej kurprynz Gustav Adolf a kurprynzeßa Louisa. Sa schwedisku zyrkej budże tam biskop dr. Stadener. Sa němsku wyschnoscż postrowi tam minister von Gayl wyßokich hosczi a sa evangelske zyrkwje Němskeje D. dr. Kapler, president swjaska zyrkwjow. Też Finiska budże tam saßo sastupjena; jeje Barlinski wotpóßłanz ßo na ßwjatoczności wobdżěli.

Wukrajni hosczo dojědu 5. novembra hacż do Wittenberga a wopytaja tam jim a wschěm Evangelskim drohe městna reformazije. 6. novembra pojědu dale do Lützena. Tam budże najprjedy ßwjatoczna Boża ßłużba, kotruż směje biskop dr. Stadener. Tutej ßo pschisamknje wopominanska ßwjatoczność pschi pomniku Gustav Adolfa; tam budżeja rěczecż minister von Gayl, schwediski kurprynz a finiski wotpóßłanz. Sswjatoczność ßo skónczi s tym, so kompanija statneje wobory a towarstwa nimo pomnika poczahnu.

Póndżelu, 7. novembra, pschisamknu ßo ßwjatoczności Halleskeje a Barlinskeje universitу.

Wschelake s bliska a daloka.

Pschichodna ßerbska hłowna konferenza budże schtwórtk 3. novembra dop. ½10 hodż. w żurli Serbskeho Domu w Budyschinje. Pschednoschk směje k. farař Wiczežk s Wóßlinka.

Luboscż k zyrkwi ßo jewi w tym, schtoż ßo nam wo woßadże Alt-Töplitz w Braniborskej pißasche. Zyrkej dyrbjesche ßo wobnowicż. Pschipomoz wyschnoscże njedoßahasche. 2000 hr. wosta sbytk. Hdże jow wsacż, nichtón njewjedżesche. Abo tola něchtón! Hacż ßem ßo hižo 35 woßadnych samolwi, kotsiż chzeja dobrowólnje tsi lěta dołho měßacznje 1 hr. sa Boži dom woprowacż. Druhi woßadny požczi 500 hr. bjes danje na 50 lět. S tajkej darniwosczu a wopornjwosczu smóżnichu woßadni, so bu Boži dom wobnowjeny a so też wobßwětlenje s milinu dosta.

Listowanje: K. w Bud. sa 23. po Tr. — K. w N. sa 24. po Tr. —

Sa ßmjertnu njedżelu wudamy saßo 8-stronske czißło a proßymy hižo nětko wo skasanki.

Samolwity redaktor farař Wyrgacż w Noßaczizach. — Czischcż a nakład Ssmolerjez knihiczischczerńje a knihańje, sap. dr. s wobw. ruk. w Budyschinje
Wukhadża kóżdu ßobotu a płaczi schtwórczletnje 108 pjenjezkow.

Čjißło 44

Bomhaj Bóh!

Łětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 30. oktobra 1932 Bautzen

Reformaziski ßwjedźeń.

W Duringskej, tam hdźež Lutherowe mjeno dźenßa hischcże jako ßwójbne mjeno na pomnikach pohrjebnischczow kaž w zyrkwinskich kschczeńskich knihach namakasch, myßla ludźo tak: „Doktor Luther bě muž, kiž snajesche ßwój lud a ßwojeho Boha kaž žadyn druhi. Tohodla rěczesche k ludu a dźěłasche sa njón tak, so lud to dobre a spomožne jeho ßłowow a skutkow spósna. O so by Bóh luby Knjes nam nětkle tajkeho muža dał kaž Luther bě.“ S tym maju ludźo tam prawje.

Tuž njech Luther dźenßa psched nasche wocži stupi, so bychu tele dny žohnowane byłe. Schtyri Boże ßłowa wón nam praji; najprjedy:

„Cžińcże pokutu a wěrcże evangeljonej.“

Do Wittenberga psched wrota hrodowskeje zyrkwje ßmy pokasani. Tam je Luther 31. winowza 1517 prěni wulki reformaziski skutk dokonjał: 95 thesow. Kak k tomu dóńdźe? Muž s mjenom Tetzel blisko Wittenberga wotpusk pschedawasche. Ludźo hinak njemyßlachu hacž so ßu jim hrěchi wodate, hdyž ßebi s pjenjesami tajki wotpusk kupuja. Wodacże hrěchow sa pjenjesy; Luther ßo rosskobi, pokasasche-li schtó w spowědnym stole jemu na tajke waschnje kupjeny wotpusk. Luther ßebi žadasche: Cžińcże pokutu a wěrcże evangelionej. Wodacże hrěchow — sawěrnje wón bě wschudźe podarmo pytał, so by je dostał, też podarmo w klóschtrje s dobrymi skutkami ßo ßameho krjudujo. a nětk prajachu, so by wodacże hrěchow sa pjenjes dostacz mohł? Se srosymliwymi ßłowami napißa jako prěnju ßadu na zyrkwine durje: „Hdyž nasch Knjes a mischtr Jesuß Khrystuß praji: Cžińcże pokutu! chze, so by zyłe živjenje wěrjazych stajna pokuta była!“

Tu je nam zyle jaßnje prajił, kak prawu pobožnoscz sapschija: So dyrbimy ßo we ßwojim smyßlenju pscheměnicz. Poßledne lěta po wójnje ßu drje nam wschěm dopokasali, so wschitke druhe pscheměnjenja niczo njepomhaju. Ale pokutu cžińmy, so bychmy wodacże dostali, so bychmy sacžuwali: Bóh je tebi saßo blisko, a ty ßy jemu saßo blisko.

So by to wěricz mohł, pokasa Luther na ßwjaty evangelion. Kaž lube dźěcźi ßwojeho lubeho nana prosscha, tak dyrbimy k njemu pschińcz a ßo k njemu modlicz. Do hłubokeho smutskowneho sapschimnjenja nabožiny s tym pohladamy. Schto by Luther wo naß prajił? Schto ßu nasche kschczenja? Ssu wjazy hacž waschnja? Ssu ßlubjenja kscheszijanskeho wocźehnjenja dźěcźi, kotrež ßo wot wschěch starschich a kmótrow dźerža? Schto ßu dny konfirmazije a prěnjeho wuživanja ßwjateho wotkasanja? Ssu dny rjane a niczo dale? Schto ßu Boże ßłużby? Sapocžatk a kónz bohabojasnosczże? Abo sawěrnje też mozy dawarki sa wschědne dny? A živjenje skónczjnje tola też někak ßłużba Bohu a Wótzej nascheho Knjesa Jesom Khrysta? Luther je naß wschitkich na tajki pucz pod evangelion stajił!

„Njebojcże ßo tych, kiž cžěło morja,
duschu pak njemóža moricz!“

Luther je ßam na tajkim puczu dale krocžił: W lěcże 1521. Podarmo je ßo Kajetan, podarmo Miltitz prózował, so by wróczo wsak, schtož bě pscheczinwo njepobožnym tehdomnischeje zyrkwje pißał, podarmo bě bamž jeho poklał; Luther spali list poklecza a wołasche do ßwěta: „Bamžowstwo je cžert sałożił, wostajcże ßo Roma!“

A nětk steji we Wormsu psched kěžorom a wjerchami a stawami kraja. Njebě ßo bojał do města nuts, njebojesche ßo, jim wschěm snapschecźiwicz: „Tu steju; hinak njemóžu. Bóh njech mi pomha! Hamjeń.“

Nimo hłubokeje pobožnoscże widźimy na Lutheru rjekowsku smužitosc praweho wusnawarja. Duschu njemóža mi moricz, to bě jeho pscheßwědcženje. Swotkal měješe Luther

tajku khrobłoſcź? Bě ßebi wěſty, ſo ma wěrnoſcź a ſo dyrbi na duſchi ſchkodowacź, hdy by ju ſapřěł.

Luther ma pak nětko też to prawo, ßo tebje praſchecź: Je tebi wěrnoſcź twojeje evangelſkeje wěry tak wěſta, ſo ſmužity ſa nju wuſtupiſch? Bóh tón Knjes ma mjes cźlowjekami pſchecźelow, kotſiž ßu jemu ßwěrni, ale też wjele njepſchecźelow, kiž w naſchim cźaßu pſchecźiwo zyrkwi, pſchecźiwo evangelſkej wěrje rěcźa a ſkutkuja. Budźmy Lutherej podobni, kiž ßo ſjawnje jako evangelſki kſcheſcźan wuſna.

Pytajcźe w pißmje!

Na Wartburg běchu jeho dowjedli, ſo njebychu njepſchecźeljo Luthera popadnyli a morili. Luther bě hižo we Wormſu ſwjaſany na Boże ßłowo a ßwoje ßwědomje. Nětk tu ßamotny, kołowokoło ßebje rjanu Božu ſtwórbu, hladaſche hłubje do pißma a dźěła pilny ſa ßwój lud kraßnu knihu: „Nowy teſtament němſki.“

Hižo mjes 95 theſami bě 62. rěkała: „Wěrny pokład zyrkwje je ßwjaty evangelij Božeje kraßnoſcźe a hnady.“ Tónle pokład bě ſkhowany był hižo pſches lětſtotki pod kacźanſkimi wězami, wot kotrychž proſty muž niczo njerozymjeſche, a město ſcźenjow cźitachu ßo žiwjenjopißy ßwjatych a knihi zyrkwinſkich wótzow. Luther je pokład ßwjateho pißma — biblije — wuſběhnył.

Dźenßa ßo ſnowa praſcha: Schto dha je tebi twoja biblija? So maſch bibliju w twojim domje, njetrjebaſch hakle prajicź. Na tym leži, hacź a kak ju wužiwaſch. Naſchi evangelſzy wótzojo ßu ßebi ßwjate pißmo na najwyſche ważili, dokelž běchu ßebi wjele žohnowanja ſa ßebje ſ tejele knihi wucźitali. Njebychmy my wjele wjazy žohnowanja měli, hdy bychmy poßłuchali na ßłowo: „Pytajcźe w pißmje“.

„Ja dyrbju dźěłacź dźěło teho, kiž je mje póßłał, dokelž dźeń je; nóz pſchińdźe, hdźež nichtó njebudźe móz dźěłacź.“

Pohladajmy do lěta 1524: Luther wuſtupi ſe ßwojeho mniſcheho rjada, kotremuž bě hacź dotal pſchezo hiſchcźe pſchiſłuſchecź chcył, a lěto poſdźiſcho woženi ßo Luther ſ Katu ſ Bory. To běſchtej ſkutkaj, ſa kotrejž njemóžemy ßo jemu doſcź dźakowacź. Sswojeho ßwědomja dla dyrbjeſche woboje cźinicź. Pſchetož jeho ßwědomje jemu prajeſche: Niz cźeknycź ſe ſjawneho žiwjenja, ſo by pobožny žiwy bycź mohł, ale zyłe žiwjenje, też powołanſke žiwjenje ſ pobožnej myßlu pſchecźiſchcźecź je to prawe.

To je wěſcźe rěcźane w Jeſußowym mjenje. A ſa kóždeho płacźi: Sſłużu ßwojemu Bohu, cźinju-li ßwoju pſchiſłuſchnoſcź w mojim powołanju: jako nan abo macź, jako bur abo rjemjeßlnik, jako ſaſtojnik abo dźěłacźeŕ. Pſchetož Bóh ſtaji kóždeho cźlowjeka na ßwoje městno, a tohodla je kóžde powołanje prawe, hdyž w nim ßwěrny a cźeſtny ſtejiſch.

Kajka ßwobodnoſcź hlada ſe wſcheho ſadźerženja Lutheroweho. Ale niz ßwobodnoſcź, kaž cźi maju, kiž ßu ßwojim pſchecźam a žadoſcźam žiwi. Luther je ſwjaſany muž, ſwjaſany na Boha. To jemu dawa tajku wjeßełoſcź ſkutkowanja.

Ssnano naſchemu ludej, nam wſchěm pobrachuje: So njejßmy doſcź ſwjaſani na Boha. Wužiwajmy ſkładnoſcź, ſ dźakom pohladacź na to, ſchtož je nam Bóh luby Knjes ſ reformaziju dacź chcył a woprawdźe pſchezo hiſchcźe dawa. Wobhnadźeni pſched druhimi ßkuſcha naſche žiwjenje jemu. Tu hakle ßo dopjelnja cźlowjeſke žiwjenje w cźaßu a budźe namakacź ßwoje połne dokonjenje we wěcźnoſcźi. Hamjeń.

Reformaziſki ßwjedźeń.

Troſcht zyrkwje Božeje. Luk. 12, 32.

Hłóß: Jehovah, Tebi chzu ja ſpěwacź.

Sso zyrkej Boža njeſtrachuje
Pſched njepſchecźelſkim khroblym hroženjom;
Immanuel ju ſaſtupuje,
Jej pſchezo pomha ſ móznym ramjenjom.
Njech howrja ſ nawalnoſcźu njewjedra,
Bóh, wójſkow Knjes, ju ßwěrny wukhowa.

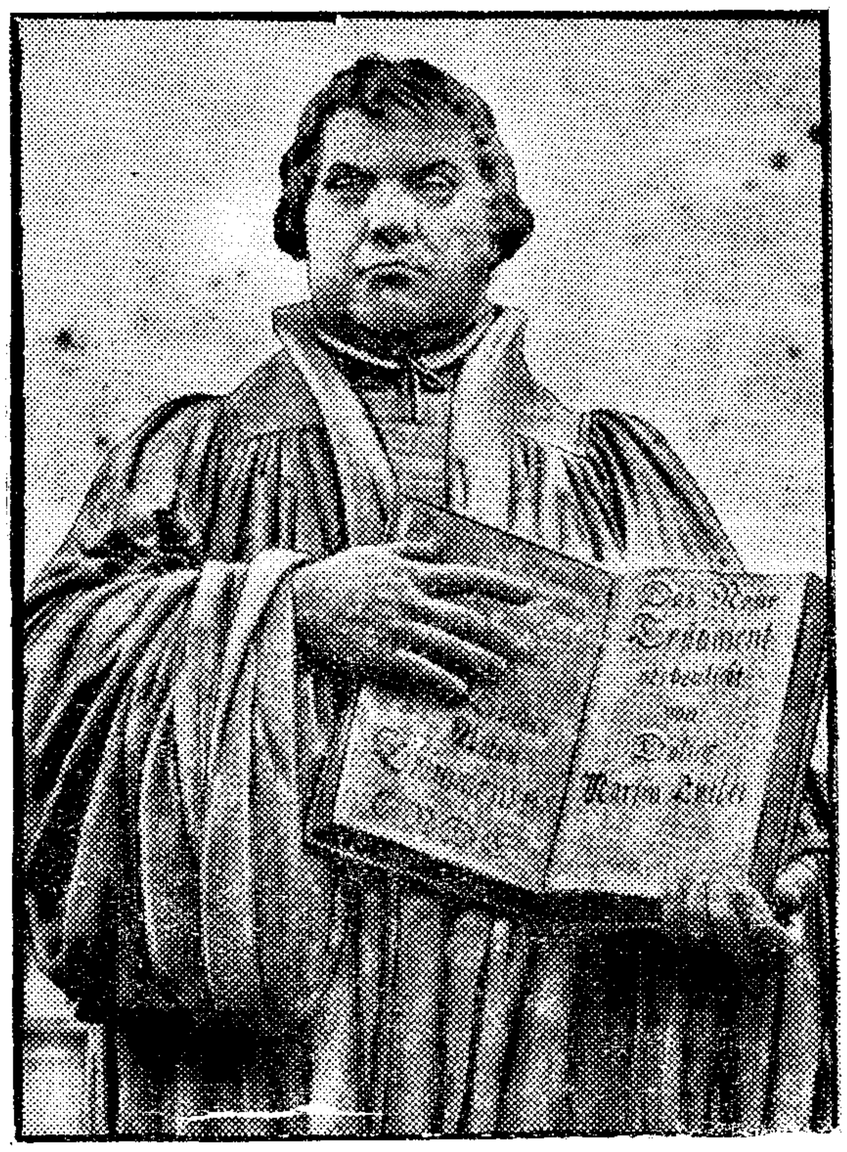
Ždyn ſtadleſchko je na doſcź ßnadne
Na ßwěcźe zyrkej evangelija;
Pak ßlubjenja jej placźa hnadne,
Kiž Knjeſowa jej ßwěra poſkicźa;
So ßame helſke wrota njedyrbja
Ju nihdy hnucź ſe ſbóžnoh' pokoja.

To Wótzowe je ſpodobanje,
So kraleſtwo dacź dźěcźom ßwěrnym chze,
Tuž namakacź ßo wukhowanje
Sa pſcheſcźěhanych dyrbi witane.
Immanuel ßam kryje ſtadleſchko,
Dóńž k paſtyrjej njej' ſhromadźiło ßo.

Tuž halleluja ſaſpěwajmy
Na ßwjedźenju dźenß wſchitzy wyſkaze.
Dźak, cźeſcź a khwalbu Knjeſej dajmy,
So ſ cźěmnoſcźe naß wuwjedł k ßwětłu je. —
Nam ßwěza jaßna ßłowa Božeho
Sso ßwěcźi dom do raja ſbóžneho! J. W.

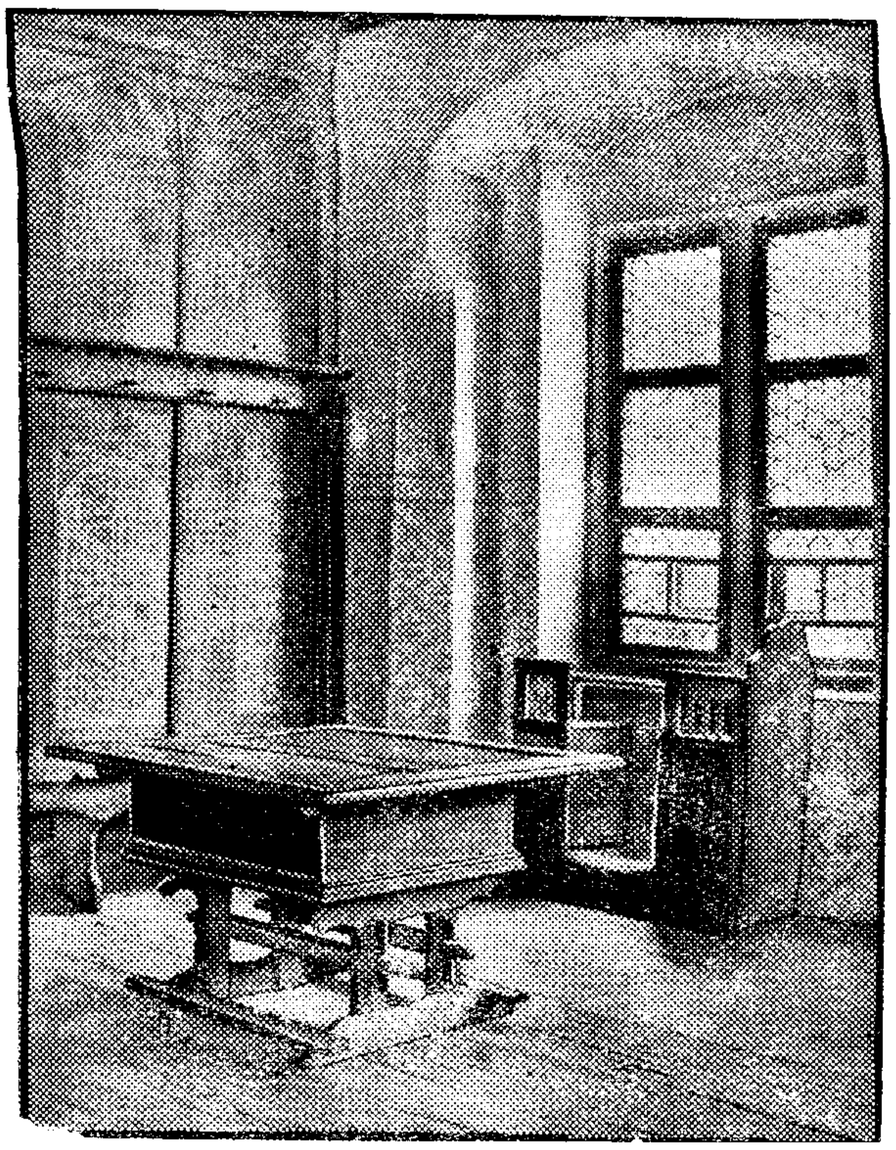
Luther piſche liſt.

Luther je jara wjele pißał, woßebje też jara wjele liſtow. S jeneho ſ nich chzemy tu dźenßa, hydž na Boži ſkutk Lutheroweje reformazije ſpominamy, někotre ßłowa ſtajicź. W lěcźe 1523 napißa Luther tutón liſt na kſcheſcźijanow we

Lutherowy pomnik we Wittenbergu.

Hollandſkej, Brabancźe a Flandernſkej, jako běſchtaj tam Auguſtinaj Jan Eſch a Heinrich Voß, kotrejž běſchtaj ßo evangelſkej wěrje wuſnałoj, na ſchcźěpowzu martraŕſku ßmjercź wumrěłoj. Dźeń 1. julija 1523 běchu jeju na torhoſchcźu we Brüſſelu ſpalili. Luther je wo tym też, kaž ßmy tu ras rospißali, kěrluſch ſaſpěwał. W naſchim cźaßu, w kotrymž ßo Ruſka hotuje, ſa pjecź lět wěru a nabožinu w Ruſkej dowutupicź, w kotrymž ßo wſchudźom tajka ruſko-bolſchewiſtiſka bjesbóžna naßylnoſcź pokaſuje, tak w Schpaniſkej, w Mexiku, ſda ßo nam pſchihódne bycź, ſaßo na tuto pſcheſcźěhanje evangelſkich kſcheſcźijanow woßebje pokaſacź, ſdobom na ßwěru wěrjazych, a niz mjenje na to, ſchtož je Luther tehdy prajił a ſchtož ma dźenßa prajicź. Luther piſche w tutym liſcźe po poſtrowje a dleſchim ſawodźe:

Lutherowa dźěłanſka jſtwa we Wittenbergu.

„Wam bu pſched wſchěm ßwětom ſpožcźene, niz jenož evangelijon ßłyſchecź a Khryſtußa ſpóſnacź, ale też prěni bycź, kotſiž Khryſtußa dla hanibu a ſchkodu, ſtyſk a nuſu, jaſtwo a ſtrachi cźerpja. A nětk buſchcźe wy tak połni płoda a ßylnoſcźe, ſo ſcźe to też ſe ßwojej krwju wobleli a wobkrucźili, jako pola waß dwě nadobnej debjeńzy Khryſtußowej, Heinrich a Jan, w Brüſſelu ßwoje žiwjenje tak mało ważitaj, ſo by Khryſtuß ſe ßwojim ßłowom khwaleny był.

Ow kak wohidnje buſchtej wobej duſchi morjenej! Ale kak kraßnej a kak we wěcžnej radoſcźi pſchińdźetej ſ Khryſtußom ſaßo a ßudźitej prawje tych, wot kotrychž buſchtej nětkle njeprawje ßudźenej! Ach, kak ßnadna wěz je, ſo ßwět hani a mori, ſa tych, kiž wědźa, ſo je jich krej drohotna a jich ßmjercź droha pſched Božimaj wocžomaj, kaž pſalmy ſpěwaju. Schto je ßwět porno Bohu! Kajkeje radoſcźe a kajkeho wjeßela ßu wſchitzy jandźeljo na tutymaj duſchomaj wohladali! Kak rad je jimaj woheń pomhał ſ tutoho hrěſchneho žiwjenja do wěcžneho žiwjenja, ſ tuteje hanibu do wěcžneje kraßnoſcźe! Khwaleny budź Bóh, ſo ßmy my docžakali, wohladacź a wußłyſchecź wěrneju ßwjateju a woprawdźiteju martrarjow, my, kiž ßmy hacž ßem telko wopacžnych ßwjatych wuſběhowali a ßo k nim modlili! My tu horjekach njebuchmy hacž ßem hiſchcźe hódni namakani, Khryſtußej bycź tajki drohi, **ważny wopor, njech też jich wjele naſchich ſtawow bjes pſcheſcźěhanja njewoſta a też hiſchcźe njeje.**

Tohodla, moji najlubſchi, budźcźe w Khryſtußu ſtroſchtni a wjeßeli a dźakujmy ßo jemu ſa jeho wulke ſnamjenja a dźiwy, kotrež je wón ſapočžał mjes nami cźinicź! Wón je nam ſnowa pſchikład ßwojeho žiwjenja wutworił. Nětk je na cźaßu, ſo Boże kraleſtwo njeſteji w ßłowach, ale w mozy! Tu nawuknjeſch, ſchtož je pißane: „Budźcźe ſcźerpliwi w cźěßnoſcźi!“ „Ja ßym cźe“, praji Jeſajaß, „mału khwilu wopuſchcźił, ale ſ wulkej ßmilnoſcźu chzu ja cźe ſhromadicź!“ A w 91. pſalmje rěka: „Ja ßym pſchi nim w nuſy, ja chzu jeho wutorhnycź a k cźeſcźi poſtajicź; pſchetož wón ſnaje moje mjeno!“

Dokelž my drje pſchitomnu nuſu widźimy, dale pak troſchtowaze ßlubjenja mamy, wobnowmy ßwoju wutrobu, budźmy dobreje myßle a dajmy ßo ſ wjeßełoſcźu tomu Knjeſej ſarěſacź. Wón je prajił, wón njekži: „Waſche włoßy na hłowje ßu wſchitke liczene.“ A hacž runje pſchecźiwnizy tuteju ßwjateju jako huſſitiſkeju, wiklifitiſkeju a lutherſkeju hanja a ßo jeju ſkónzowanja khwala, njetrjebachmy ßo na tym dźiwacź; to dyrbi naß poßylnicź, pſchetož Khryſtußowy kſchiž dyrbi hanjerjow měcź. Ale naſch ßudnik njeje daloko. Tón budźe hinak ßudźicź. To wěmy a ßmy ßebi toho wěſcźi.

Proſchcźe ſa naß, lubi bratſja, a jedyn ſa druheho, ſo my jedyn druhemu ſkicźimy ßwoju ßwěrnu ruku a ſo wſchitzy ßwěrni woſtanjemy w jenym duchu pſchi tym, kiž naſcha hłowa je, pſchi Jeſußu Khryſtußu! Tón poßylń Waß ſ hnadu a dowuhotuj Waß k cźeſcźi ßwojemu mjenu. Tutomu budź cźeſcź, khwalba a dźak pola Waß a pola wſchitkeho ſtworjenja do wěcžnoſcźe! Hamjeń.

„E. W.

Martinus Luther.““

Tez něſchto ſa dny Reformazije.

Sda ßo nam pſchihódne bycź, runje w tutych dnjach, kotrež naß na wulke khutne cźaßy reformazije a jeje rjekow dopominaja, pokaſacź na profetow — a dokelž to tak po nowotaŕſtwje, na profecźiny — kiž chzedźa ludej pſchipowědacź nowy pucź wěry a ſboža.

Mjes nimi ſtaj ßobu najbóle ſnataj Ludendorff a mandźelſka; po prawom dyrbimy prajicź: Ludendorffowa a mandźelſki; pſchetož Ludendorff piſche a předuje, ſchtož je Ludendorffowa jako wěrne ſpóſnaka. Wobaj ſałožiſchtaj 1925 „Tannenbergbund“, a to na dnju wulkeho dobycźa pola Tannenberga.

S toho, ſchtož ſtaj ludej pſchipowědałoj, ſtajimy dwojake porno ßebi. To je ſajimawe a rosjaßnjaze.

W lěcźe 1929 piſche Ludendorffowa: „Wojowanje pſchecźiwo kſcheſcźijanſtwu njeby jenož było něſchto njeněmſke, ale nimo toho też hiſchcźe tórnoſcź.“

Nětk pak to hižo dleſchi cźaß pola njeju a w jeju ſjednoczenſtwje „Tannenbergbund“ zyle hinak rěka. „Wumoženje wot Jeſuża Khryſtuża“ — t. r. precź a won ſ Jeſom Khryſtom ſ luda. — „Precź wot Khryſtuża a wot zyrkwje.“

Pſchirunaj tole a tamne a rospominaj. Maſch doſcź! — A wjazy też trjeba njeje hacž tohole poßlednjeho, ſo lud a kraj doſahubimy.

Zyrkej a ſtat.

— **Wólby** a ſaßo wólby. — 13. novembra wola nimo toho też ſakſke gmejny. — Wólby też ſaßo do němſkeho ßejma. A to hiſchcźe runje dźeń 6. novembra, hdyž wſchudźom

Evangelſzy ſpominaja na krala Guſtava Adolfa, hdyž też wſchě te evangelſke zyrkwje, kotrež nimaja 31. oktobra ßwjaty dżeń, reformaziſki ßwjedżeń ßobu ßwiecża. Na próſtwu, wólby na druhi dżeń pſchepołożicź, je wyſchnoſcź wotmołwiła, ſo to njeje po ſakońſkich poſtajenjach wjazy mózno. Tuž wolimy 6. novembra. Wuhlad tutych wólbow je po wuwiczu wobſtejnoſczow poßlednjeho czaßa bóle njewěſty hacž na pſchikład pſchi poßlednjej wólbje. Runje tohodla pak je nuſne, ſo kóżdy, kiž chze lěpſche luda a ßwoje lěpſche, dże wolicź a woli woßoby, wo kotrychž wě, ſo ßu ſa to, ſo ßo pſchichod naſcheho luda twari na nabożnych ſałożkach a ſ nabożnymi mozami. Hdyž budża ßo wſchitzy czi, kiž nětkle pſchezo hiſchcże doma ßedżo woſtachu a njewolachu, pſcheßwědczicź dacź, ſo jenoż potom lěpje budże, hdyž ßu nabożne mozy ßobu pſchi dżěle a twarje, a ſo tohodla też woni dyrbja wolicź hicź a wolicź tajkich, kiž maja tajke nabożne ſtejniſchczo a pſcheßwědczenje, potom budże wólba prawa a dżěło noweho ßejma wuſpěſchne. To pak rěka ſa kóżdeho a kóżdu: Dżi ßobu wolicź 6. novembra a wol tajkich wólbnych kandidatow, kiž ßu rosßudżeni, żiwjenje ſtata a luda ſaßo na nabożne ſałożki ſałożicź.

— **W ſtaropruſkej zyrkwi** budżeja zyrkwinſke wólby 12., 13. a 14. novembra.

— **W Sakſkej** je krajne konſiſtorium nowowólby ſa krajnu ſynodu na njedżelu 4. dezembra poſtajiło. Mjes tymi, kotrychž ſakońſki czaß je nimo, je też ßerbſki ſynodala k. kantor Krawz-Hornjowujeſdżanſki.

— **Sakſki krajny konſiſtorij** woſjewja, ſo je prjedawſchi Lubijſki nětk Plawenſki ſuperintendent Franka titul „wyſchſchi zyrkwiny rada“ doſtał.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Pſchichodna ßerbſka hłowna prědarſka konferenza budże ſchtwórtk, 3. novembra, dop. ½10 hodź. w żurli Sserbſkeho Domu w Budyſchinje. Pſchednoſchk ſměje k. farař Wiczeżk ſ Wóßlinka.

— **Sa reformaziſki ßwjedżeń** chzemy ßebi ſpomjatkowacź, ſo budże wjeczor 20^{40} w radiju ßłyſchecź evangelſka ßwjatoczноſcź ſ Wittenbergſkeje měſchczańſkeje zyrkwje. Tuž ſtajmy Wrótßław abo Hamburg abo druhe. — Lipſk ſczele w 9 hodź. „Reformation“ a wjeczor 18^{30} „Luther und Eck disputieren“; w 21 hodź. pſchiſamknje ßo potom hra: „Wittenberg“. Tutu pſchewoſmje też Wrótßław a Hamburg. Też „Deutſche Welle“ ſměje w póßłanzy ſa ſchulu něſchto reformaziſke: „Kurſächſiſche Kunſtfahrt durch Luthers Heimatland“. — Dale pſchewoſmje Lipſk 6. novembra ßwjatoczноſcź w Lützenu. — Tuž njeſabudźmy, też pſchi radiju reformaziſki ßwjedżeń ßobußwjecźicź. Je nam tola wſchěm nuſne, ſo reformaziſki duch mjes nami a w naß bydli, ſo bychmy ßylni doſcź byli wobſtacź a woſtacź.

— **Konnersreuth** je nětk ſaßo zyle pod kedźbliwoſcź ſjawnoſcże ſtajeny, a to je cźiniła katolſka zyrkej, kotraż bě w poßlednim czaßu Konnersreuth, t. r. Reſu Neumannez tam, tak rjez pſched ßwětom ſawrěła. Konferenza bayerſkich biſkopow je wobſamkła, Reſu Neumannez namołwicź, ſo by ßo do jeneje univerſitnych klinikow podała a ßo tam tak wobkedźbowacź dała, kaž ßebi to wědomoſcź ſa rosßudżenje wo jeje dźiwnej należnoſczi żada. Njedyrbjała wona — abo jeje ſtarſchej — do tutoho żadanja zyrkwje ſwolicź, — nuſowacź ju nichtó njemóże —, nochze ßo katolſka zyrkej wjazy ſ zyłej należnoſczu ſaběracź ,dokelž je jej potom njemóżne, wěz pſchepruhowacź. — S tym ßu katolſzy biſkopjo a ſ nimi katolſka zyrkej, ſkóncźnje tola pſchihłoßowali żadanju, kotrež bu ſaß a ſaß wuprajene, kotrež pak je katolſka zyrkej hacž ßem pſchezo ſaßo wotpokaſała. A to je wſcheho pſchipóſnacża hódne. My mamy tajke dźiwy, kaž ßo wone Reſy Neumannez pſchipißuja a kaž je katolſka zyrkej ßwojim ßwjatym pſchipißuje, ſa mózne, ßmy pak toho měnjenja, ſo by katolſka zyrkej wjele mjenje ſkładnoſczow měła, człowjekow podobnych dźiwow a dźiwnych ſkutkow dla ßwjatych prajicź, hdy by pſchi kóżdej ſkładnoſczi tajke wědomoſtne pſchepytanje żadała. Zyła Konnersreuthſka wěz je nětk na tym — t. r. jeliſo Neumannezy do tajkeho pruhowanja ſwola! —, ſo ßo wědomoſtnje rosßudźi, ſo wědomoſcź wobßwědczi pak: haj, tu ßu dźiwne ſjewjenja a mozy, kotrež dopóſnacź naſche ßrědki njedoßahaja — pak, ſo ßo wſcho zyle po naturſkim ſtawa a ßo hodźi wujaßnicź a rosjaßnicź. Kak ßu ßo Neumannez rosßudźili, njeje nam hiſchcże ſnate.

— **Evangelſzy Sserbja w Budyſchinje** ßu ßo do zyłka ſeſtupali. Woſjewichmy hižo ras něſchto wo tym. S naſtawka w Sserbſkich Nowinach czo. 250 ſpóſnajemy, ſo je ſ tutoho hibanja naſtało „Sjenoczeńſtwo evangelſkich Sserbow“, kotrež bu ſ podpjeru ßerbſkeju duchowneju pſchi Michałſkej zyrkwi ſałożene. Wono chze ſkrucźicź ſwjaſki mjes evangelſkimi Sserbami Budyſchina a wokoliny, chze hajicź evangelſku myßl a ßerbſku rěcź a ßerbſke waſchnje. Sdobom je nowe ſjenoczeńſtwo wutworiło ſa młodych evangelſkich Sserbow „Młodoſtny wotrjad“. Do tutoho chzyli woßebje też ßerbſzy ſtarſchi na wßach, kiž maja ßyna abo dźowku w Budyſchinje, ßwojich młodych póßłacź. Sjenoczeńſtwo chze poſkiżecź woßebje też ſajimawe pſchednoſchki wo nabożinſkej abo ßerbſko-narodnej hiſtoriij a też wo nowoczaßnych podeńdżenjach. Prěni tajki pſchednoſchk bě ſa ßrjedu 26. oktobra poſtajiło. Wjeczor we 8 hodź. pſchednoſchowaſche k. farař Tiſcher w Sserbſkej kofejowni wo „Spodźiwnoſczach Michałſkeje zyrkwje a woßady“. — Kóżdu poßlednju ßrjedu měßaza ſkhadźuja ßo potajkim evangelſzy Sserbja w Sserbſkim Domje. To ßebi njech kóżdy ſpomjatkuje a potom njech też tam dże. — Na tutym wſchěm wjeßeli ßo wěſcże kóżdy evangelſki Sserb a ſ nim też naſch nejdżelnik. Wón ßebi pſcheje, ſo by porjadnje też rosprawy wo tutym dżěle doſtawał. Tak bychu Sserbja po zyłej Łużizy a dale ſhonili, kak ßo evangelſzy Sserbja Budyſchina hibaja.

Liſtowanje: Sa 24. po ßwj. Trojizy (Guſtav Adolf) T. w B.

Na ſkładże w
Ssmolerjez knihicźiſchczerni a knihakni w Budyſchinje

Samotwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchczerńje a knihakńje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje
Wukhadża kóżdu ßobotu a płaczi ſchtwórczlětnje 108 pjenjezkow.

Čišło 45

Bohaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje 6. novembra 1932 Bautzen

24. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Palm 118, 23.

Dokelž tšistalětny ßmjertny dźeń schwedskeho krala Gustava Adolfa na njedźelu padnje, móže ßo wopomnjecźe tutoho evangelskeho rjeka we wschěch naschich Božich domach prawje dostojnje a wutrobnje woßwjecźicź. W Schwedskej a Němskej je dźenßnischa njedźela wulki dźeń dźakowanja. Hdyž w evangelskej zyrkwi nikoho ja ßwjateho njecžeščimy khiba Boha ßameho, tež pchi wopomnjecźu wulkeho a mužiteho, ßwěrneho muža a jeho wopora na bitwischcźu pola Lützena Bohu cžešcź a khwalbu dawamy. Psalmske ßkowa: „To je ßo wot Knjesa stało a je dźiw pšched naschimaj wocžomaj“, rjenje a móznje wupraja, schto je Bóh, wschehomózny Knjes w njebjeßach a na semi, naschemu evangelskemu ludej, haj wschemu evangelskemu ßwětej dobroty a spodźiwneje pomozy w najwjetschej nusy wopokasał.

Njeje to najdźiwnische Boże wodźenje, so schwedski kral pšches morjo evangelskim na pomoz pschicžahny, jako městu Magdeburku sahuba hrožesche a kěžorske katolske wójska w Pomorskej stejachu? Dyrbimy pschi tym wědźecź, so evangelszy wjerchojo, tež bramborski kurwjerch, Gustav Adolfowy ßwak, ßo kěžora bojachu a zusemu kralej ßwoje mjesy njewotewrjachu, tak so njesbožowne město Magdeburk bjes pomozy wosta. Schwedska njeje ženje tajka mózna była, kaž pod tutym wobdarjenym pobožnym kralom. Tón běsche tehdy jeniczki pomoznik, njesbity schkitar evangelskich a jich zyrkwje, kotrejž woprawdźe najhórschi strach hrožesche. Niz naschim němskim wjerchom, ale Gustavej Adolfej mamy pschizpicź, so bamž a kěžor tehdy njejstaj mohłoj evangelsku wěru wutupicź. Tak je tež mohła evangelska Bramborska roscź, je nastacź mohł wulki pruski kraj a skónczńje wulke evangelske kěžorstwo, a hischcźe dźenßa je evangelska zyrkej mózna. Pruskej na kónzu ßydomlětneje wójny sahuba hrožesche. Tehdy też zyle njewocžakana pomoz pschińdźe a to wěscźe sdobom sa evangelsku zyrkej. Ruska zarina Hilžbjeta wumrě, a jejny ßyn hnydom ruske wójsko s Pruskeje wróczo woła, tak so tamni njepschecźeljo Pruskeje wěru do dobycźa shubichu. Tež to je ßo wot Boha stało. Tež to běsche dźiw pšched cžłowskimaj wocžomaj.

Hdyž na najmóznische evangelske kraje hladamy, njeßmějmy na Jendźelsku sapomnicź, kotrejž w lěcźe 1588 strach nasta, so schpanska „njepschewinjomna armada“ by jatu katholsku kralowu Marju Stuartez wußwobodźiła a evangelsku kralowu Hilžbjetu sbiła a wotßadźiła. Tehdy jendźelske łódźstwo w kanalu schpanskemu łódźstwu pucź salehny. Schpanske łódźstwo dyrbjesche wokoło Schottiskeje a Irskeje jěcź, a na morju pola Irskeje Boże wětry połojzu łódźow sniczichu. To je potajkim hischcźe tsecźi dźiw, s kotrymž je wschehomózny knjes a Bóh evangelskim ßwoju pomoz sjewił.

Pola krala Gustava Adolfa je tajkale Boža pomoz s tym woßebje wosnamjenjena, so wo evangelskej wěrje tuteho wojowarja wěmy a so je ßam w dobycźerskej bitwje rjekowsku ßmjercź namakał. Wobras jeho modlenja do bitwy pšched zyłym wójskom mamy wschitzy pšched wocžomaj. Tale jeho nutrna modlitwa je wěscźe dokonjała, so jeho wójsko widźiwschi, so je kral morwy, cźim móznischo wojowasche. Kralowe wumrjecźe bě jeho dobycźe, tak móžemy, tak dyrbimy nad krawym Lützenskim bitwischcźom prajicź.

W lěcźe 1632 žarowachu w Schwedskej a Němskej. We lěcźe 1732 ßu skoro zyle wscho wopomnjecźe sapomnili. Tehdy drje szyła na stawisny prjedawschich cžaßow wjele njespomnichu. Tež w lěcźe 1832 ßu drje, schtož Němsku nastupa, jeno w Lipsku a w Lützenje Gustav-Adolfowe wopomnjecźe, doscź hódnje ßwjecźili. Stajichu pomnik w Lützenje, hdźež nětko

też zyrkwiczka steji, na kotrejž je widźecź, so ßu evangelßzy dźakowni ßwojemu kralowßkemu wukhowarjej.

Najrjeńßchi pak, a najwjetßchi a to žiwy pomnik ßu ßchwedßkemu kralej ße ßałoženjom Guſtav-Adolfßkeho towarßtwa ſtajili, tuteho wulkeho pomoznika evangelßkich zyrkwjow po wßchěm ßwěcźe, bjes kotrehož też we Lupoji a Ssmjeczkezach evangelßkeje zyrkwje měli njebychmy.

Sswěrna krew ßo podarmo njerosliwa. To wěmy wożebje ſ japoßchtolßkich czaßow. Krew ßwěrnych ßwědkow je ſ najlěpßchim ßymjenjom zyrkwje, kotraž njebudźe ženje wutupjena, też niz w naßchich czaßach.

Hdyž w nowißchim czaßu ßakonje nabožinu ßchkitaja, ßa to mamy ßo też Lützenßkemu rjekej dźakowacź. Tón je najbóle temu dopomhał, so w Romje ßu ßkónczńnje dopósnali, so njeje móžno, ſ mjeczom wěru wutupicź. Też w Rußkej Bóh Knjes wěßcźe hißchcźe wěrjazym k dobyczu dopomha, hdyž wumrjecź wjedźa ßa Boże kraleßtwo. Po ßtach ßu tam hacž do ßmjercźe ßwěrni, niz jeno duchowni!

Nabožina hižo ßaßo roßcźe. Wjele je hłóß we wßchěm ludu ßłyßchecź, so njewěra je wina na naßchim njeßbožu, wożebje njewěra wyßchnoßczow a ludowych ßaßtupjerjow a wucźenych. Tak je Spengler w ßwojich knihach wo kónzu wjeczornych krajow pißał, so njewěra je ßnamjo ßachoda. Schto ſ naßchich potomnikow budźe, hdyž naßche dźěczi evangelßku wěru ßhubja a to ßa mudroßcź maja?

Na ßwěrnych evangelßkich woßadach leži ßboże ßa wßchón lud. Jim dyrbi ßo kóždy pßchißamknycź, kóždy dom, kóžda ßchula, kóždy ßaßtojnik, kóždy knjes, kiž wulke ßamolwjenje njeße. S wěry wukhadźa ßwěrnoßcź, ſ njewěry njeßwěrnoßcź, njeroßum a njeporjad.

Wěru hinajßcheho wußnacźa pak njepßcheßcźěhamy, pßcheczźiwo njej jeno ſ duchownymi brónjemi wojujemy. Guſtav-Adolf je katholßke kraje a měßta w jich wěrje wostajił. Niczo njeje tehdy tak ßa evangelßku wěru ßkutkowało kaž tale jeho miłoßcź a evangelßka prawdoßcź. Ale zyła Schwedßka je a wostanje mózny ßtołp evangelßkeje zyrkwje, kotruž helßke wrota njemóża pßchemóžicź. Też w Amerizy je wjele evangelßkich. Evangelij dobywa. Budźmy wßchitzy žiwi ſ evangelija!

Hamjeń. T. w B.

Lützen.

W Lipßku ßu w ßeptembru ßwjecźili ſ wulkimi ßwjatoczńnoßcźemi a pßchi wobdźělenju wulkich ßyłow evangelßkich ßchißcźijanow ßtołětny jubilej Guſtav-Adolfßkeho Towarßtwa. Schtóž je mohł a ßměł tam ßobu bycź, tón je domoj pßchißchoł ſ wutrobu, kiž je połna poßběhowazeho, hłubokeho naßhonjenja.

Kak wulka a ßahorjaza bě tola hodźina na tamnym njedźelßkim popołdnju pßchi wulkotnym, hobrßkim pomniku bitwy ludow! Hižo to, pßched tutym pomnikom ßtacź, podnurjeny do toho, ßchtož ma prajicź, je ßwjatoczńnoßcź! A nětk běchu ßo tam ßhromadźiłe ßyły a ßaßo ßyły luda, kiž bě pßchißchoł ße ßadanjom naßhonicź něßchto, ßchtož wutroba, ßchtož zyłeho cźłowjeka pßchima a jima! Wjaz hacž 100 000 bě ßo tam ße wßchěch kónczńn němßkeho kraja a dale a bliže ßem też ſ wukraja ßeßchło. A tute tyßazy, mużßzy a žónßke, młodźi a ßtari, wußnachu tam na woßebitym a woßebnym měßtnje pßched tutym ßwědkom wulkich podeńdźenjow a pßched wobliczom Božim mózne wußnacźe ßa ßwoje evangelßke ßchißcźijanßtwo! — A njeßapomnjeny wostanje kóždemu, kiž bě tam ßobu, też tón wokomik, jako we hłownej ßhromadźißnje ßcźěhowazeje póndźele w pßchepjelnjenej žurli Zoologißkeje Sahrody němßki ßtatny ßnutßkowny miniſter jednorje ale pak dorańnje pßched zyłej ßjawnoßczu ßa ßebje wußna: „Ja njehanibuju ßo toho evangeliona wot Khryßtußa!“ a pßchißtaji, so wón kóždy czaß ßteji k wótzow evangelßkej wěrje. —

Woßebiteje ßwjatoczńnoßcźe połne bě pak wutoru na to wopominanje ßmjertninow wulkeho ßchwedißkeho krala pßchi Guſtav-Adolfowym kamjenju pola Lützena. Wjaz hacž 2000 evangelßkich mużßkich a žónßkich ſ zyłeho ßwěta bě ßo tu na ßwjatym měßtnje ßhromadźiło. Pßched nami wßchěmi ßtejeßche w duchu tón rjek a kßcheßcźijan, kotryž je w najcźeżßchim czaßu był wumóżeŕ proteßtantißma. Tu w Lützenje rěczachu ßtawißny ßame k nam. Hłoßy, ſ kotrymž wßchědny dźeń k nam rěczi, wotmjelknychu. My czerpachmy ßylnoßcź a poßběhowaze mozy ſ tych žórkow, kotreż je Bóh tón Knjes ßam widomnje naßchemu ludej wocźinił. W naßchim czaßu, kotryž tak hußto a lóžko ßabywa to, ßchtož je prjedy było, je nußno, so ßmy my ßaß a ßaß dowjedźeni wrócźo ad fontes, t. r. k tym žórłam, pßchi kotrychž Boże ßkutkowanje w ßtawißnach ßwěta a ludow a jenotliwych wożebje widomne ßpóßnawamy.

Schwedßki kral Guſtav Adolf.

Pjecź lět je ßem, so evangelßke woßady ſ Lužizy ßhromadnje dojědźechu do Wittenberga. Wjazy hacž 1200 woßobow ße wßchelakich łużißkich woßadow ßo na tutej jěßbje wobdźěli, też ße ßerbßko-němßkich woßadow, kaž ſ Budeßtecźańßkeje, Wjeleczańßkeje, Maleßchcźańßkeje a ſ druhich. Hdźež bě tam we ßwětaßławnym Wittenbergu Luther khodźił, khodźachmy my! Kak naß to ßapßchimny nanajhłubßcho! Kak ßo to nam ßary hłuboko do wutroby a pomjatka! Kajke myßle, kajke ßacźucźa naß tola jimachu tam w Hrodowßkej zyrkwi pßchi rowje Luthera a pßchi rowje Melanchthona, a kajkich nowych mozow naby tam naßcha dußcha, naßch wěra, naßcha evangelßka wěra! Duch wulkich reformatorow tam ßkutkuje! Tam ßy jim najbliže! Wußuj ßo ßwoje cźrije; pßchetož to měßtno, na kotrymž ßtejißch, je ßwjate měßtno!

Tak je cźi to tež w Lützenje: Ty ſacžujeſch a ſroſumiſch: „Tu je Bóh ßam rěčžak we wulkim cžaßu!“

Na tym měſtnje, na kotrymž rjek a kral padźe, něhdźe poł hodźiny wot Lützena, ſteji jednory kamjeń. Na nim je ſaryte: „G. A. 1632.“ Jěſdny ſ kralowſkeho pſchewoda a 13 burjo ſ Lützena ßu hnydom po bitwje tutón kamjeń na to měſtno ſwalili, na kotrymž bě Guſtav Adolf wumrěł. Nad nim poſtajichu 1837 pomnik, něhdźe 10 metrow wyßoki kulotwar, a 1907 ſkónčžnje natwarichu hnydom pódla Guſtav-Adolfowu wopominańſku kapału ſchwediſkeho raſa. Wona drje je mała, tola jeje ſacźiſchcź je mózny. Twarz, kotryž ju natwari, je tež we Lužizy ſnaty architekt Zeißig-Lipſčanſki, kotryž je pſched 30 lětami Wjeleczańſki Boži dom twarił.

Po krwawnej bitwje, w kotrejž 6. novembra 1632 kral Guſtav Adolf rjekowſku ßmjercź wumrě, dowjeſechu jeho cźěło do Muchenſkeje zyrkwje. Mjes tymi, kiž tutu poßlednju luboſcź kralej wopokaſachu, bě tež tamny ſranjeny jěſdny, kiž ßobu pomnik „Schwedenſtein“ poſtaji. Pſchi ßwětle ßwěčžkow měješche tam Muchenſki wučžeŕ ßmjertnu nutrnoſcź, rěčž pak jedyn ſ wójſka. Wučžeŕ bě ſdobom blidaŕ a ſhotowi tak ſa krala kaſchcź. W tutym dowjeſechu jeho do měſta Weißenfels, hdyž haptykaŕ cźěło žałbowaſche. Tam wuhlada tež kralowa ſe ßwojej dźowcźičžku ſaßo ßwojeho mandźelſkeho — ale morweho, a jeje ſrudoba bě wulka kaž bě tež hewak ſrudoba Evangelſkich, wulka Kralowa ßo nochzyſche wot njeho dźělicź a wſa ſnajmjeńſcha jeho wutrobu ßobu. S jeho cźěłom naſtajichu ßo na pucź do ſchwediſkeje domiſny. 400 finiſkich jěſdnych jo pſchewodźachu. Duzy po puczu pſchińdźechu pſches Wittenberg, a tam je kaſchcź ſ cźěłom wulkeho evangelſkeho krala wotpočžował jenu nóz na rowje wulkeho reformatora Luthera. A wonaj, tutaj wulkaj, ßłuſchataj tež hromadu: L u t h e r a G u ſ t a v A d o l f.

Cźěło dowjeſechu potom najprjedy hacž na kupu Wolgaſt. Wot tam dowjeſe jo ſchwediſke wójnſke łódźſtwo do hłowneho měſta Stockholma. K Božemu domej na kupzy Ridderholm běchu pohrjebnu kapału pſchitwarili po naczíſku, kiž bě hiſchcźe Guſtav Adolf ßam ſhotowił. Tam wotpočžuje nětk, ſchtož na ſemi ſachodneho woſta po žiwjenju tutoho wulkeho ſchwediſkeho krala, kiž bu, njech tež tak ſahe pola Lützena rjekowſku ßmjercź wumrě ſchkitaŕ a wumožeŕ proteſtantißma Němſkeje.

Ale Guſtav-Adolfowy duch je žiwy dale! — Sa to rukuje Guſtav-Adolfſke Towaŕſtwo, pſched 100 lětami na jeho 200-lětnych ßmjertninach ſałożene a niz jeno tuto! — Wono ßo dopjelnja: „Ja njewumru, ale budu žiwy a ſkutk toho Knjeſa pſchipowjedacź!“

J. R. a K. W.

Milijon hriwnow po kroſchach ſběrane.

K 100lětnemu wobſtaczu Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa běchu ßebi jeho pſcheczeljo wotmyßlili, nimo darow, kiž ßo kóžde lěto dawaju, ſ woßebitymi kaſchcźikami jemu milijon po kroſchach ſběranu pſchepodacź. Myßlachu ßebi: Te pjenjeſy — a to ßu 1½ milijona — ſ kotrymiž móža ßo kóžde lěto wjele ſtow woßadow w rospróſchenju podpjeracź, do tyßaz rěčžkow rosběža. Tónle jubilejny dar pak by mohł ras tajkim nuſam wotpomhacź, kotrež ßu tak wulke, ſo mało pjenjes niczo njewucžini.

W žnjeńzu tehole lěta ßu te wjele tyßaz kaſchcźikow ſ wobraſom doktora Luthera a krala Guſtav Adolfa wuprósnywſchi pjenjeſy pſcheliczili. Mějachu ſkónčžnje milijon a hiſchcźe 164 000 hriwnow wjazy. To bě wjeßele, hdyž ßo na Lipſčańſkim wulkim ßwjedźenju woſjewichu, ſo temu tak je. Pſchiſpomnichu tež, ſo ßu evangelſzy w někotrych krajinach woßebje wjele nahromadźili: w Němſkej, hdźež maſch na 39 milijonow evangelſkich, ſběrachu 630 000 hriwnow, to móżeſch prajicź, wot kóždeho evangelſkeho 1½ pjenježka, wot kóždeho evangelſkeho w Awſtriſkej 4½ pj., w Póſnańſkej 8 pj. S teho widźimy, kak druhdźe ßebi evangelſku wěru a zyrkej waża a rad ſa nju wopruja.

Tola tež mjes nami ſnajemy pſchikład woporliwych evangelſkich. Jena ſ naſchich najmjeńſchich ßerbſkich woßadow, kotraž 431 duſchow wopſchija, póßła 43,10 hr., to je na kóždu duſchu 10 pj. jako woßebity jubilejny dar pſches ßwojeho fararja. A druſy ßu kiž wróczo njewoſtanu.

Wobkhowajmy ßebi tajku luboſcź k bratram w rospróſchenju, hdźež je hiſchcźe cźežo hacž pola naß, ßebi zyrkej a wěru ſdźeržecź. Njech ßo woßebje ſjewi tajka luboſcź w naſchich ßerbſkich woßadach!

Sto lět Guſtav Adolfſke towaŕſtwo.

Tež potom, hdyž njebychmy mjeno Guſtava Adolfa ſnali, bychmy ſkutk kſcheſcźijanſkeje luboſcźe podpjeracź dyrbjeli, kotryž mamy nětk hižom 100 lět w Guſtav-Adolfſkim towaŕſtwje. Sawěrnje, w druhich krajach ſkutk luboſcźe mjes wěrybratrami w rospróſchenju hinak mjenuja, w Schwizy praja „towaŕſtwo pomozy“, w Ungarſkej „wuſtaw pomozy“, a w Ruſkej mějachu tak dołho hacž bě dowolene, „pokładnizu ſa podpjerowanje.“

Ale rjenje je, ſo ma naſche towaŕſtwo tajke mjeno, kotrež kóždemu hnydom rosjaßni, kajki je jeho ſaměr. Schto je kral Guſtav Adolf chzył a dozpił? Wón wumó evangelſku zyrkej wot hrožazeho ſniczenja. Runje tak chze Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo zyrkej reformazije wumóz wot ſahuby, hdźežkuli jej wulka móz haj pſchemóz napſchecźiwo ſtupi a ju ſniczicź ſpyta.

Naſcha zyrkej ma, to wěmy wſchitzy, w ſ c h u d ź o m, niz jeno w rospróſchenju, doſcź njepſchecźelow: wot wonkach nawal njepſchecźelow Božich (ßami ßo mjenuja bjesbóžni), wot nutſkach powſchitkowny ßwětny duch, kotryž ßo do žiwjenja naſcheho luda, haj tež do naſchich woßadnych dobywa. Ale pſche tu nuſu žane towaŕſtwo niczo njepomha. Jow dyrbi Bóh ßam pomhacź. Hdźe pak pomhacź móżemy, ſ małymi ßrědkami to wulkotne dokonjamy, ſ cźłowſkim dźěłom Božemu ſkutkowanju cźěr wotewricź, to nam ſkutki luboſcźe pokaża, tež ſkutk Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa. Polo jeho ſkutkowanja je e v a n g e l ſ k a d i a ſ p o r a.

Tajka diaſpora je tam a ßem po ßwěcźe na wſchelake waſchnje naſtała. Sprěnja maſch evangelſkich w rospróſchenju, kotſiž tebi powjedaju, ſo je w reformaziſkim cžaßu — pſched 400 lětami — jich zyły kraj evangelſki był. Wón by tajki woſtał kaž naſcha Sakſka a druhe kraje, ßu evangelſke woſtałe, hdyž njeby katolſki wjerch ſ zyłym wotmachom evangelſku wěru podtłócził a tehdomniſcha katolſka zyrkej rad tajkemu fanatiſkemu ſadźerženju pſchihladowała, haj kaž we Salzburgu arzybiſkopej dowoliła, evangelij wutupicź. We Awſtriſkej njejßu na 150 lět bibliju cžitacź abo ſ modleŕſkich knihow ßo natwaricź ßměli, dokelž běchu to lutherſke knihi. 150 lět njejßu evangelſku Božu ßłužbu a evangelſku ſchulu měli. Ale hdyž ßmědźachu po tajkim njeſbóžnym cžaßu dźěcźidźěcźi ßo ſaßo jako evangelſzy wuſnacź, pokaſachu ßo tu a tam ſbytki bohateho evangelſkeho žiwjenja jako khude ſtadleſchka, pſcheßłabe ßebi ßame pomhacź, ale hotowe, wſchitko to ßwoje woprowacź, ſo bychu ßo ßwojeje wěry wjeßelicź mohłe.

Próſtwy tajkich ßwěrnych herbow reformazije wo pomoz w zyrkwinſkich nabožnych nuſach namakachu huſto ßwoje dopjelnjenje pola Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa.

Běchu najbóle swoprědka małe wošadki, hdyž ßebi ßwoje zyrkwine žiwjenje ſarjadowachu, a roſczechu pomałku. Tola maſch też diaſporu, hdźež je evangelſka wěra jich wjele Katolikow nawabiła pſchiſtupiczź evangelſkej zyrkwi, hdyž ßo wjazy w katolſkej domach njeczužujachu. W Schtyrſkej ßrjedź Alpow bě liczba evangelſkich w lěcze 1898 jeno 9800, dźenßa je na 35 000 narоſtła, runjež je kraj mjeńſchi hacž do wójny. Se Czěſkeje wěmy to ßamßne. Kak ßu tam někotre wošady narоſtłe, ßo dźiwaſch!

W ßrjedźnym wěku burſkich ßynow a burſke ßwójby ſe němſkeho kraja do wukraja wołachu, ſo bychu ßo tam ſaßydli-li na ſtajne. Tak pſchińdźechu evangelſzy do kraja Ssydom Hrodow (Siebenbürgen) a pod Wyßoku Tatru (Zips).

Ssedmihródſka hoſpoduje nětk hižo na 800 lět němſkich evangelſkich burow. We wjazy hacž 200 wjeßnych zyrkwjach, kiž ßu wobtwjerdźene kaž hrody, wudźeržachu nawal dźiwich Mongolow a Turkow. Tam njejßu dźěleni do wſchelakich wuſnaczow. Wěra a ludſtwo je jene; zyrkej a ſchula ſtej wuſko ſwjaſanej. W poßlednim czaßu w powſchitkownej nuſy rumunſkeho kraja bu krajina połna najwjetſchich ſtaroſczow. Ssu zyrkwi a ſchuli jeju kubła wſali a Rumunam dali, wſcho hromadźe na 100 000 kórzow. S tym wſchitzy evangelſzy wokhudnychu a wobrocźichu ßo prěni ras na Guſtav-Adolfſke Towaŕſtwo. Njeby wone pomhacź chzyło najßwěrniſchim mjes ßwěrnymi?

W Sſłowakſkej mjes Ungarſkej a Pólſkej ſaßydlichu ßo też pſched 800 lětami burjo ſ Němſkeje. Ungarſzy kralojo běchu jich do kraja wołali. Nětk po wójnje ſteji 40 000 evangelſkich Němzow hromadźe ſ 20 000 evangelſkimi Madjarami a 350 000 evangelſkimi Sſłowakami. S ungarſkich rukow do pólſkich rukow daczi buchu wot kěžorki Marje Reſki ſaßo wróczo wſaczi. Pſches wjele tyſchnoſczow dyrbjachu, a woſtachu bratſja w rosprószchenju.

18. lětſtotytk, hdyž knježeſche Bjedrich II. w Bramborſkej, Joſef II. w Awſtriſkej a Kata II. w Ruſkej, pſchinjeße měnjenje, ſo dyrbi móžne bycź, ſo pod jenym knježſtwom dwě wuſnaczi ſtej pſchipóſnatej. W tym czaßu ſaßydlichu ßo evangelſzy we wjetſchej liczbje w krajinje hacž do Warſchawy, w južnej Ungarſkej, w Banacźe, w Galiziſkej, w ßrjedźnej a južnej Ruſkej. Schtó ſnaje wſchě czerpjenja naſchich bratrow a ßotrow tam? Evangelſkim w Ruſkej ßmědźeſche ßo hacž dotal wot Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa jenož pomhacź, hdyž pſchińdźechu ſ Ruſkeje do Němſkeje a chzychu dale do Ameriki, ſo bychu tam ſnowa ſapoczeli.

W Pósnańſkim kraju, hdźež evangelſkim Němzam woßebje czežko czinja, je liczba duſchow na połojzu wróczo ſchła. S jeneje woßady ßu woſtali jeno 8000, w czaßu pſched wójnu bě 60 000 evangelſkich tam bydliło. Ssu ßebi druhdźe měſtno pytali, a ſawoſtała je khuda diaſpora, kiž njemóže ſe ßwojej duſchu ani žiwa bycź ani wumrěcź. Guſtav-Adolfſke Towaŕſtwo pomha kaž wjele móže. W nětcziſchim czaßu chze woßebje podpjeracź, hdyž ßebi evangelſkich duchownych a wucžerjow wukubłaju.

Skónczńje chzemy ßebi hiſchcźe prajicź dacź, ſo nětkle diaſpora huſto doſcź ſ tym naſtanje, ſo ludźo ſzyła wjazy tak njewoſtanu tam, hdźež ßu ßo narodźili. Powjedaju, ſo je we Němſkej kóždy druhi cźlowjek prjecź wot ßwojeho ródneho měſta, wot ródneje wjeſki. Żeleſniza a induſtrija je hižom ludźi na pucź ſtajiła do druhich krajinow. Tuž ſzyła nadeńdźeſch w prjedy zyle evangelſkim kraju Katolikow. A tam, hdźež w prjedawſchich czaßach žanu evangelſku ßwójbu žiwu a morwu mjes ßobu njerodźachu, namakaſch woßadku evangelſtich w rosprószchenju.

Spominaſch-li ſkónczńje hiſchcźe na to, ſo běchu czrjódy ludźi do Ameriki ſkoro wſchitke bjes fararjow wupuczowałe a w nowym ßwěcźe woßamoczene w zyrkwinſkich naſtupanjach, wěſch, kajke ſtaroſcźe je Guſtav-Adolfſke Towaŕſtwo w běhu tychle 100 lět měło a kajke wot Boha žohnowane dźěło je bycź ßměło: tam pomhacź móz, hdźežkuli běchu najßwěrniſchi we najwjetſchich zyrkwinſkich nuſach.

Towaŕſtwo je tak ſbožowne było, ſo měješche wſchěch wjednikow wot prěnjeho doktora Großmanna hacž k nětcziſchemu wucžerjej pſchi Lipſczańſkej univerſicźe ſa tele dźěło wobhnadźenych a ßmě też prajicź, ſo ßu ſe ßwojimi ßobudźěłacźerjemi we hłownym pſchedßydſtwje doſpołnje ßwěrni byli.

Tak je Bóh luby Knjes też mohł žohnowacź tónle wulki ſkutk luboſcźe hacž do dźenßniſcheho dnja a chzył jón dale žohnowacź. S tym ſměja Božu hnadu czi, kiž ßo w ßwojich nuſach wěry a zyrkwje podarmo njewobrocźa na Guſtav-Adolfſke Towaŕſtwo, ſdobom pak też my wſchitzy w naſchich woßadach tu, hdyž ßebi czopku wutrobu k temule ſkutkej luboſcźe a woporliwoſcź ſa njón wobkhowamy ßwoje žiwe dny.

K. w B.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Sa wopominanje Guſtav Adolfa je dobre, ſaßo ras wſacź knihu do rukow, kotruž je Sserbſke Knihowne Towaŕſtwo 1904 wudało a kotruž je napiſał k. farař Tyſcheŕ. „Wulka wójna wo wěru, 1618—1648“ rěka wona a powjeda nam nadrobnje wo czaßu a wobſtejnoſczach pſched 300 lětami woßebje pak wo ſtyſknym ſrudnym czaßu 30lětneje wójny. W njej namakaſch też drobniſcheho wo kralu Guſtav Adolfu a jeho bitwach, woßebje też wo mordaŕſkej bitwje pola Lützena. Też rosjaßnjaze wobraſy tam maſch. Tuž czitajmy ju. Wucźitamy ßebi ſdobom też troſcht a nadźiju ſa naſch czaß, na kotryž ßo tak jara ſkorźi. — Dozyła: czitajmy tola naſche rjane ßerbſke knihi. A ſchtóž žanych nima, doſtanje je w knihaŕni a pola towaŕſtwa.

Dźeń 6. novembra drje je wólbny dźeń, tola ßo Evangelſzy njejßu dali ſ tym ſamylicź, ale wuhotuja tu a tam nimo ßwojich wopominanſkich Božich ßłužbow woßebite ßwjatoczńoſcźe a wuhotowanja, wopomnicź 300lětne ßmjertniny wulkeho evangelſkeho krala Guſtava Adolfa. Tuž pak też ßo pſchi tym wobdźělmy, hdyž nam to někak móžno. Haj runje dokelž dźeń 6. novembra wólbny dźeń a tohodla dźeń wojowanja, roſkory a roshorjenja, ſjednoczmy ßo w jenej myßli w tutych ßwjatoczńoſcźach, ſo bychmy druheho ducha nabyli, ducha měra, ducha ßwěry, ducha noweje mozy, kotraž ßo žórli ſ wěry a ſ pobožnoſcźe. To je nuſniſche hacž ſe žadoſcźiwoſcźu czakacź na wuſbytk wólbow a ßo ſnowa roshoricź, haj to je ßmjercź nuſne, to je to, ſchtož nam a zyłemu ludej nuſne!

Liſtowanje: Kk. T. w B., R. we W., K. w B., F. H. H. a J. W.: wutrobny dźak ſa wſchu pſchipomoz. — Dalſcha pomoz by jara witana była ſa czišło ßmjertneje njedźele, kotreż ſměje ſaßo 8 ſtron. Tute pſchinoſchki dyrbja pak hacž do 12. novembra w Noßacźizach bycź, dokelž dyrbi czišło prjedy hotowe bycź a nimo toho je pokutna ßrjeda. Sdobom ßu woßady a jenotliwi proſcheni, ßebi nětkle hižo czišłow doſcź ſa rosdźělenje a rosnoſchowanje ſa ßmjertnu njedźelu ſkaſacź, a to w Ssmolerjez knihicźiſchczeŕni.

Nakład. Redakzija.

Samotwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchczeŕnje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa kóždu ßobotu a płaczi ſchtwórczłětnje 108 pjenježkow.

Čisło 46

Bomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske lopjeno

W Budyschinje 13. novembra 1932 Bautzen

Pokutny dźeń.

Sjewjenje ßwj. Jana 21, 5.

Pokutny dźeń na kónzu zyrkwinskeho lěta — pokutny dźeń nad rowami. W tej myßli zyrkej, hladajo na ßmjertnu njedźelu, woßadu woła a napomina: „schtunda dźe, w kotrejž wschitzy, kiž w rowach ßu, jeho hłóß wußłyscha, a póńdźa won czi ßami, kiž ßu dobre czinili, k horjestawanju teho žiwjenja; kiž pak ßu sle czinili, k horjestawanju teho ßudźenja.“ Kajke budźe twoje horjestawanje?

Hdy by kóždy kscheścźijan w naschim kraju ras nutrnje na tamnu hodźinu myßlik, hacž njebychu potom zyrkwje saßo wopytane a pschepolne byle czlowjekow, kiž dyrja na ßwoju wutrobu a Božu hnadu a pomoz pytaja. Pschetož hdyž wróczo hladamy na lud a na jeho žiwjenje a myßlenje, potom nam ßo sastyknje psched pschichodom a psched myßlu, Bóh mohł je nami a ſ naschim ludom hischcze khutnischo rěczecź, so bychmy shonili a widźeli, kajke njeſbožo a žałoscź to pschinjeße, Boha sapomnicź. To je khoroscź nascheho luda, kotryž je Bóh něhdy tak bohacze wobhnadźił a žohnował ſ czělnymi a duchownymi kubłami, so wón we wschědnym žiwjenju Boha sapomni, kiž je ßlubił: Hlaj, ja czinju wscho nowe.

„Schto sechze ſ teho bycź?“, drje ßo někotry prascha. Pschetož dźenßa je njemérny czaß, wjele bědźenja a swady, njejednoty a rostorhanoscze, a wyschsche teho katastrofy, hdźež njeliczomni czlowjekoju sahinu. Czim dźiwnischo je, so czlowjekoju dźenßa mjenje hacž hdy ßwoju njemóz a ßłaboscź njespósnaja, ale pschezo hischcze wot ßwojeho runjecźa wschitko sbožo wotczakuja. Njepobrachuje wěso na tajkich, kiž chzedźa ßwéru pomhacź, ale schto ßu dozpili? Stawy jeneho luda ßo mjes ßobu bědźa město teho, so jedyn druheho rosumicź pyta, so jedyn druhemu pomha a ßłuži. Wulka nusa wschudźom, njeliczomni ßu bjes dźěła, najnusnischeho tradaja; pschi tym nje- je žadyn dźeń bjes mordarstwa a jebanstwa. Njejßu to rospadanki sdźěłanoscze, na kotrež hladamy? Njepokaže nam Bóh jaßnje doscź, so człowjski narod ßam njesamóže ani jednotu ani sbožo na semi twaricź, so ßo nam wschitko pod rukomaj rosshubi, so wschitko człowjske a njedokonjane na wumóženje czaka? Bóh ßudźi a rostama wschitko, schtož bjes njeho czinimy, a kóždy dźeń nam pschiwoła, so je wulki czaß, Božu pomoz pytacź: pójcze ßem ke mni wschitzy, kiž wy sprózni a wobcźeženi scze, ja czinju wscho nowe, nowych czlowjekow, nowe wutroby, nowe žiwjenje.

Tohodla dyrbja wschitzy, kiž czakaja na nowy spoczatk, póßelstwo ßłyschecź: Bóh czini wscho nowe. Wěso czaß trjebamy, so bychmy to rosymili. Ssu tola w žiwjenju luda a jenotliweho czlowjeka rany, kotrež njechadźa swonkownje zyle sažicź. A to tohodla, dokelž czlowjek, kajkiž nětk je, to njemóže dozpicź. Boże skutkowanje na semi ßo ſ czlowjekami stanje, ale ſ czlowjekami, kajzyž dyrbjeli bycź, ſ nowymi czlowjekami. Tohodla wotpołożcze po prěńschim waschnju stareho czlowjeka a wobleczcze ßo noweho czlowjeka. Dołhož to njechamy, nadźije nimamy na nowych czlowjekow, a ſ tym też niz na polěpschenje a měr. My dyrbimy ßo nowi czlowjekoju sczinicź, so by mohł Bóh mjes nami bydlicź a skutkowacź. A my dyrbimy to czinicź woßebje ßwojeho luda dla, pschetož my ßmy stawy mjes ßobu a jenož telko hódni, kelkož na shromadnym sbožu dźěłamy. Runje tu rěka: nowi czlowjekoju!

Kak husto ßmy to hižo ßlubili! Lohkosmyßleny czlowjek je se ßobu spokojny, ale czlowjek, kiž ßo ßam snaje, snaje też ßwoju ßłaboscź. Też lud, kotryž ßebi myßli, se swonkownymi ßrědkami ßo nam nowy lud sczini, pschezo saßo shoni, so to mózno njeje. Njech pytaja, schtož chzedźa, jedyn ßo wusamknycź njeda: to je Bóh. Móz nascha dobycź njemóže, ale je-li schtó w Khrystußu, tón je nowe stworjenje, to stare je ßo minyło, hlaj, wschitko je ßo nowe scziniło. Dyrbimy ßo sa to sta-

racź, ſo ßmy we nim žiwi, potom nowu móz doſtanjemy ſa nowe žiwjenje, nowe žiwjenje niz bjes Boha ani pſchecźiwo Bohu. Hdyž kněža bjes dna twjerdźe njeſteji a hdyž dobry ſchtom jenož na dobrej roli płody pſchinjeße, potom móže nowe žiwjenje ßo jenož ſ noweje wutroby žórlicź, kotraž je ßo wobnowiła w Sbóžniku ßwěta.

Wobleczźe ßo noweho cźlowjeka, ſ kotrymž móže Bóh na ſemi ſkutkowacź, ſo by nowe wutroby, nowe žiwjenje ſtworił. To je naſche powołanje tu w cźaßu, to je kraleſtwo, kotrež dyrbimy twaricź pomhacź. Na tym mamy doſpołnje cźinicź a ßo ßwěru prózowacź, ſo njebychmy pſchißłuſchnoſcźe kſcheſcźijanſkeho powołanja ſkomdźili. Tajke wſchědne dźěło pak ßo njehodźi ſe ßwojej mozu dokonjecź. Bychmy w tym bórſy woßłabnyli. Też tu ßo ſaßo pokaże, cźehodla rěka: ſpěwaj a dźěłaj! Spěwaj, ſo mohł dźěłacź, niz ſ morkotanjom, niz w ßebicźiwoſcźi, ale ſo by ſ tym Bohu a cźlowjekam ßłużił. A ſo mohł też kóždy dźeń to cźinicź, modl ßo k Bohu wo noweho wěſteho Ducha, kiž ſamóže też ſemrěty lud ſaßo ſbudźicź. Jemu dyrbimy na ßebi ſkutkowacź dacź. To rěka: wěricź do Božeje wulkeje ßmilnoſcźe, kiž chze, ſo by wſchitkim ludźom pomhane było. Boha trjeba naſch lud ſaßo we ßwojej nuſy a rostorhanoſcźi, jenož Boha; a hdźež Bóh je, tam drje nuſa dozyła njepſchestanje, ale tam móżemy ju ſnjeſcź ſ jeho pomozu a ſkónczenje też pſchewinycź. Wobrocźcźe ßo nětk ke mni, dha chzu ßo ja k wam wobrocźicź, praji tón Knjes Zebaoth, a wſcho nowe cźinicź.

A ßami Boha trjebamy, cźim bóle cźlowjeſtwo ßo Bohu wotzuſbni a cźim ſwjeřſchniſche wono je we wſchěch ßwojich myßlach a ſkutkach, cźim nuſniſchi je dopokas, ſo je wobrocźenje cźlowjeka móżne. My kſcheſcźenjo ßmy ßwětej taiki dopokas winojcźi! A hdyž ßwětej to dopokaſamy, potom ßo w tym ſjewi, ſo w kſcheſcźijanſtwje ßo njejedna wo ſakoń abo moralu, ale wo evangelion a wo towařſtwo ſ Bohom; jedna ßo ſkónczenje wo to, ſo cźlowjek do toho ſwoli, ſo Bóh ßo k nam wobrocźi. Hdyž Khryſtuß ſaßo w naß ſchtalt dobudźe, hdyž ſ jeho połnoſcźe hnadu wo hnadu bjerjemy, potom je to najlěpſche pokutne pědowanje, kotrež móżemy ßwětej dźeržecź. Potom ſtejimy ßrjedźa mjes ßuchimi ſchtomami jako cźerſtwe, ſelene roſtliny. „Derje tomu cźlowjekej, kiž njekhodźi po radźe bjesbóžnych a njeſteji na drózy hřeſchnikow, a njeßyda na ſtole wußměwzow; ale ma luboſcź k ſakonju toho Knjeſa a myßli na jeho ſakoń wodnjo a w nozy; tón je jako drjewo, płodźene pſchi wódnych rěkach, kotrež ßwój płód dawa we ßwojim cźaßu, a jeho liſcźe njeſwjadnje.“ Potom ßwětej dopokas damy, kotryž ßmy jemu jako kſcheſcźijenjo winojcźi, ſo Khryſtuß w naß a pſches naß ſkutkuje a nowych cźlowjekow, nowe wutroby, nowe žiwjenje ſtwori.

Njech kóždy jenož ſ tym ſapocźnje: Wobrocź ßo k tomu Knjeſej, wěř do Boha, budź žiwy we nim! A Bóh budźe derje cźinicź na naſchim ludu a rostorhane murje luboſcźe a wěry ſaßo twaricź. Nochzemy pſchestacź Boha proßycź, ſo by wón naſch lud ſaßo wuſtrowił a na nim ßwoje ßlubjenje dopjelnił: Hlaj, ja cźinju wſchonowe.

Ty, Knježe, ßam maſch w ruzy
wſchě cźłowiſke wutroby;
je móżeſch wrócźicź duzy,
kaž cźi je ſpodobne.
Tuž, Knježe, hnadu daj
a luboſcź wſchitkim ludźom,
ſo měr a prawdoſcź wſchudźom
ßo rjenje koſchitej.

Hamjeń.

Dźeń 6. novembra.

Ssmy jón ßwjecźili, tutón dźeń Guſtav Adolfa. Ale ßmy jón hódnje ßwjecźili? Tutón dźeń běſche woßebity dźeń, niz jeno ſa Evangelſkich dozyła, ale zyle woßebje też ſa naſch lud. Wón bě woßebita ſkładnoſcź ſa naſch lud. So wón to bě, na to dopomni jón takrjez zyły ßwět. Se wſchěch kónczin ſemje hladachu na tutym dnju do Němſkeje, k ßwětaßławnemu Lützenej. A to niz hakle na tutym dnju. A we wſchěch kónczinach ſemje poßłuchachu na tutym dnju na to, ſchtož po radiju ßo rosnoſchowaſche ſ Němſkeje, ſ Lützena po zyłej ſemi. A to bě rjaneho, poßylnjazeho, namołwjazeho, pohonjazeho telko, telko! Haj, tutón dźeń 6. novembra bě woßebita ſkładnoſcź ſa naſch lud a ſa kóždeho w naſchim ludu!

Je dźeń 6. novembra dźenßa ſa naſch lud ſkomdźena ſkładnoſcź?

Nadobny evangelſki kral ſtejeſche, njech też je pola Lützena wumřeł rjekowſku ßmjercź, žiwy pſched naſchim ludom, pſched naſchim zyłym ludom, niz jenož pſched Evangelſkimi. A wón ſtejeſche pſched nim w zyłej ßwojej jemu wot Boha ſpožcženej nadobnoſcźi, hotowy, bycź zyłemu ludej pucźpokaſować k ßwětłu, k wyßokoſcźam, k dobycźu, k ſbožu, k wěrnemu ſbožu a — k ſbóžnoſcźi.

Prajimy: pucź k heli je wußadźany ſ dobrymi prjódkwjacźemi. Prajicź dyrbimy: pucź, kiž je wußadźany ſe ſkomdźenymi ſkładnoſcźemi, njeje pucź k ſbožu, k wěrnemu ſbožu.

Ale nichtón ßo njeſkhowaj ſady „luda“. Kóždeho jenotliweho ßo pſchima tuto praſchenje: Je dźeń 6. novembra 1932 ſa Tebje ſkomdźena ſkładnoſcź? Guſtav Adolf ſtupi pſched tebje w zyłej ßwojej wulkoſcźi a rjanoſcźi. Cźehodla? Wón chzyſche tebi bycź pucźpokaſować po tym pucźu, po kotrymž ty dyrbjał hicź nětkle w tutym cźaßu ßebje dla a luda dla, ßwojeje cźaßnoſcźe, ßwojeho wumrěcźa, ßwojeje wěcźnoſcźe dla. Ssy ty nětk duzy ſa nim? Abo bě ty hižo na tutym prawym pucźu evangelſkeje wěry, ßwěry, luboſcźe, pobožnoſcźe? Abo ſchto? Njepraſchej ßo roshněwany: Schto chzeſch ſ tutym praſchenjom? Ja nochzu niczo, ale, ſchtož wjazy je: tuto praſchenje chze něſchto ſ tobu. Chze tebje ſtajicź a ſtorcźicź pſched to rosßudne, pſched to wo twojim ſbožu rosriſßaze praſchenje: Ssy ty njewužiwany woſtajił tón dźeń 6. novembra a tak ſtomdźił hnadnje ſpožcźenu ſkładnoſcź?

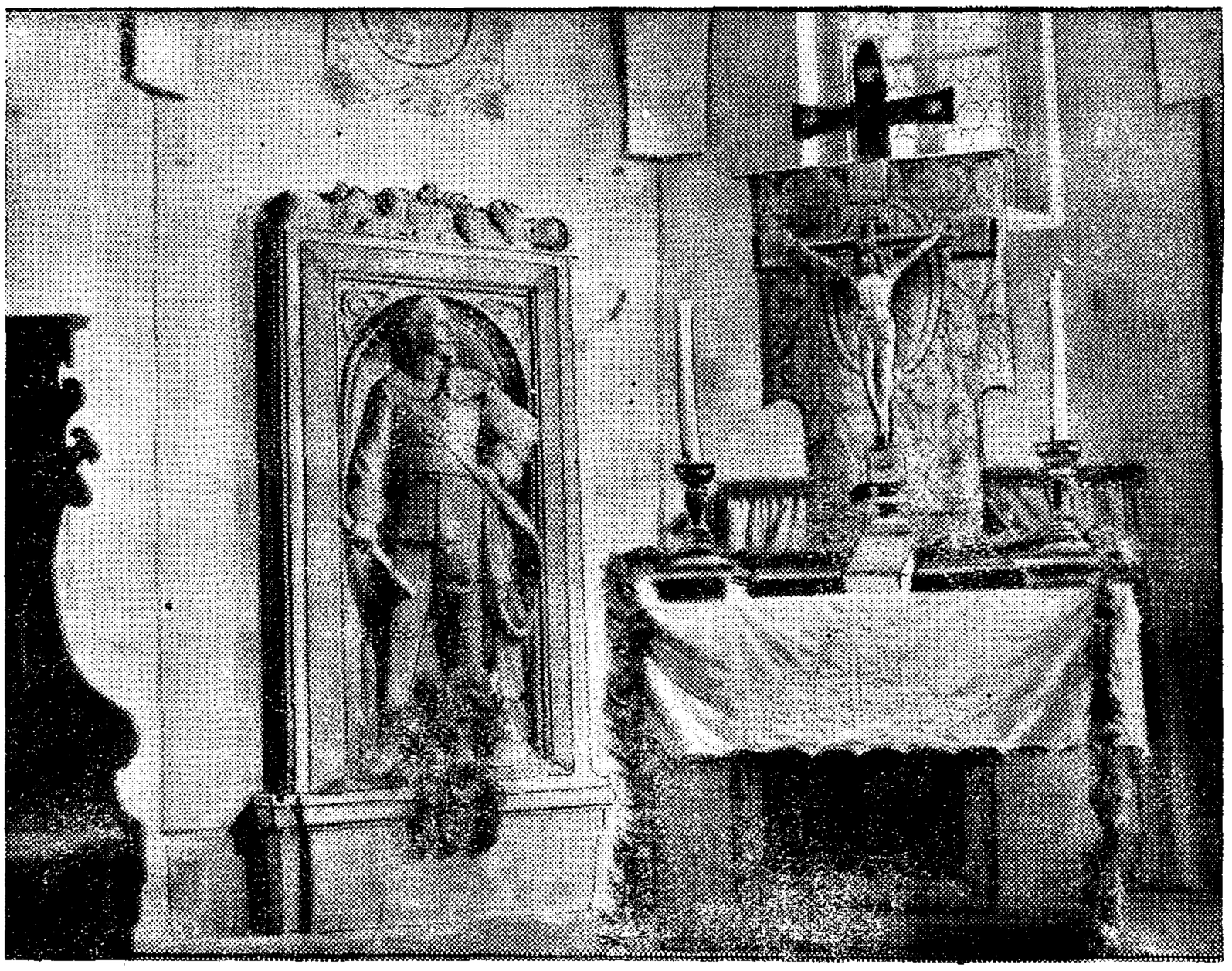
Sa cźo ſkładnoſcź? To cźitaj tamne ßydom ßwědcźenjow, kotrež ßu ſapißane na woknach Ridderholmſkeho Božeho doma, tam, hdźež je to, ſchtož ſeńſke a ſachodne bě na tutym wulkim evangelſkim kralu, ßwój poßledni ſeńſki wotpocźink namakało. Tu pſchipódla ßu cźi ſapißane. A potom pohladaj, kaž to Luther wo ſpowědźi praji, na ßwój ſtaw po tutych ßydom ßłowach, hacź ßy je žiwy był, hacź je ßy žiwy, hacź ßy je ſnajmjeńſcha nětk wot tutoho 6. novembra ßem žiwy, njech ßy nan, macź, ßyn, dźowka abo ſchtož hewak ßy.

Składnoſcź, wulka ſkładnoſcź bě tutón dźeń 6. novembra ſa tebje — ſa zyły lud? Je wón dźenßa ſkomdźena ſkładnoſcź ſa tebje — ſa zyły lud?

Běda, běda, jeli ſo je!

Pſchi rowje Guſtav Adolfa.

Seńſke powoſtanki krala Guſtava Adolfa wotpocźuja we pohrjebnej kapali, kiž bu po nacźiſku krala ke kraßnemu Božemu domej na kupzy Ridderholm pſchitwarjena. Na wěži kapały je kſchiž, pod tutym pelikan, kiž krej ßwojeje wutrob

Snutskowny wobras zyrkwje wjeſki Meuchen pola Lützena, hdźež Guſtav Adolf 16. nov. 1632 rjekowſku ßmjercź namaka. S lěweje strony pſchi woltarju widźimy poſtawu ſchwedſkeho krala.

ſa ßwoje młode wopruje. Na ſcźěnach kapały ſteji pißmkotrež ßwědczi wo žiwjenju, ſkutkach a wumrěczu wulkeh krala. Kóždе ſ tych 7 woknow kapały ma też krótke napißm tute praja:

„W cźežkich cźaßach je knježił.
Bohabojoſcź je lubował.
Njepſchecźelow je pobił.
Kraleſtwo je powjetſchił.
Schwjedow je ſahorił.
Podtłóczenych je wußwobodźił.
A mrějo je triumphirował!“

Sa pohrjebny tekſt bě kralowa wuſwolika 1. Makk. 9, 20, 21:

„Wſchitkón iſraelſki lud žarowaſche pſche Judu dołhi cźaß a płakaſche jara pſche njeho a dźeſche: „Ach, ſo je tón ßylny kónz wſak, kiž je Iſraela wumohł a jemu pomhał!““

Něhdźe 6000 khorhojow ſtražuje poßledni wotpočźink tutoho rjeka a ßwědczi ſdobom wo jeho ſkutkach. Rjane tam to měſtno poßlednjeho ſeńſkeho wotpočźinka. Guſtav Adolf bě ßebi jo ßam wuſwolił. Tam chzyſche cźakacź na ſtanjenje ſe morwych.

Božeje ßłużby wjazy w tutom Božim domje njeje. Zyrkej je ſ pomnikom tutoho wulkeho ſchwediſkeho a evangelſkeho krala. Na jeho marmorowym kaſchcźu widźiſch krónu, mjecź a ſzeptař, wſcho poſłocźane. Na boku ſtejitej ſkotej pißmikaj: „G. A.“

„G. A.“ tutaj pißmikaj ſtejitej też — ſ liczbu „1632“ — na tym pomniku, kotryž bu prěni padnjenemu kralej ſtajeny: na „Schwedſkim kamjenju“ pola Lützena.

Kołowokoło Ssmjecźkecźanſkeje zyrkwje.

Njedawno woßwjecźichmy Guſtav-Adolfſki ßwjedźeń. Naſch njedźelnik „Pomhaj Bóh“ běſche rjenje wo nim pißał, a woßebje też nadrobnje ſkutkowanje tuteho towaŕſtwa wuſběhnył. Też my evangelſzy Serbja mamy doſcź ſroſumjenja ſa tuto ſkutkowanje, a pſchinoſchujemy woporniwje pjenježne dary. W jenym naſtawku naſpomni ßo Ssmjecźkecźanſka woßada, kotraž je drje w Serbach jeniczka woßada mjes druhowěrjazymi. Też w tutej woßadźe je Guſtav-Adolfſke Towaŕſtwo ſpomožnje ſkutkowacź mohło, a tak budźe też dale ſkutkowacź. So by móžno było, ßo ſ tutej woßadu ſeſnacź, napiſchu něſchto wo njej, ſchtož je hódne naſpomnicź. Kołwokoło Ssmjecźkez ßydla katolſzy Serbja; pſchicźehnjenych evangelſkich namakamy ſtoro w tóždej wßy; tuž ßłuži Ssmjecźkecźanſka zyrkeŵ najlěpſchim ſaměram. Zyrkwinſke wßy kaž Khróſcźizy, klóſchtr Marijneje Hwěſdy, Wotrow a Njebjelcźizy ſnajemy jako katolſke ſe Serbſkich Nowin. Kamjeńz, Horni Wujěſd a Njeßwacźidło jako evangelſke woßady hranizuja ſ nimi, tola ßu khětro ſdalene. Se ſakoženjom Ssmjecźkecźanſkeje woßady bu wſchitkim w katolſkich wßach bydlazym Evangelſkim ſmóžnjene, porjadnje kemſchi khodźicź. Też w bližſchich kupjelach bydli pſchezo doſcź evangelſkich bratrow a ßotrow, tohorunja we wuſtrowjeŕni w Pěſkezach, tſi ſchtwórcź hodźin ſdalenej. Hdyžkuliž do Ssmjecźkez pſchińdu, wopytam Božu ßłużbu, hacźrunjež ßo tam jenož němſzy prěduje. Evangelſkich Serbow je tam bohužel mało. Zyrkej ſteji na ßamej hórzy a roshladuje ßo hordźe po ßerbſkim kraju. Wona je drje maka, ale tola je wſchudźe widźecź, pſchetož wěža pſcheßahuje zyku wjeß. Snutska je jednora, nježny woltaŕk je jeniczka pycha. Khryſtuß ſ jehnjatkom na ramjenju krocźo, je na wobrasu wohladacź. Na prawo je klětka, ſady doſcź rumny khór, piſchcźele debja na khórje wißaty wobras, kiž Khryſtußa na kſchižu pokaſuje. Sady zyrkwje pſchiſamknje ßo make pohrjebniſchcźo, na kotrymž cźěła ßwěrnych ßobuſtawow tuteje makeje woßady wotpočźuja. —

Hdyž poßledni ras tam běch, běſche zyrkeŵ poměrnje derje wopytana. Prědowanje młodeho fararja Fröhlicha běſche pohoń k dalſchemu kſcheſcźijanſkemu žiwjenju. Wobžarował ßym jenož, ſo bu liturgiſki dźěl Božeje ßłużby tak pſchikrótſcheny, kiž tola kemſche bóle poſběhuje. Božu ßłużbu porjeńſchi Budyſchſke „Spěwne ſjednocźeńſtwo“. Poſkicźenja běchu nimoměry rjane, a woßebje pjecźhłóßny kanon „Spěwajcźe to-

mu Knjesej", ka žtež tsihłóßny kanon „Dona nobis pacem" stej ßo mi jara lubiłej. Wschěm lubym woßadnym běsche tute porjeńschenje Božeje ßłużby lubje witane, a njemóžachu ßo sa to dodźakowacź. — Njech Bóh dale žohnuje tutu woßadu, so njeby ßo žana wowzka shubiła. F. Th. Hajdan.

Zyrkej a stat.

W Sakskej je ßo zyrkwiny dawk sdźěła snowa sarjadował. Cźi, kiž maja nowy po powschitkownej hódnosczi — Einheitswert — wotměrjeny dawk płacźicź, płacźa też zyrkwiny dawk tak. Ale też pschi tutym nowym sarjadowanju wostanje jich dosćź woßadnych, kotsiž njejßu po statnym sakonju na to swjasani, zyrkwiny dawk dawacź. Ale też tuczi budźa zyle wěsće swólniwi, ßwój mały dźěl zyrkwineho dawanja na ßo wsacź, wo kotryž jich woßada proßy. Pschetož woni ßu tola po ßwojej woli a niz po statnym sakonju stawy ßwojeje woßady a njeßu s woßadu a s woßadnymi hromadźe jeje dawki a wudawki.

Wschelake s bliska a daloka.

Pschedźenak, stary a pschezo saßo młody pscheczel Serbow, je saßo w Budyschinje w Ssmolerjez knihańni a chze ßo rad do wschěch wjesskow, haj do wschěch domow na pucź nastajicź. Tuž dźi kóždy po njeho abo skasaj ßebi jeho. Njeße pěkneho a dobreho wjele. — Tam namakasch sdobom dwě pěknej kscheszcźijanskej wottorhanskej protyzy, kotrejž chzetej tebi a twojemu domej w nowym lěcźe kóždy dźeń dacź Boże ßłowo a nutrne rospominanje ßobu na pucź, do dźěła, do žiwjenja. Poruczamy jej, njech stej też němskej; trjebamy tajke něschto. A poruczamy s ninaj też naschu knihańnju w Sserbskim Domje, kotraž kóždemu wschě knihi, czaßopißy, ßerbske a němske, a schtož hewak tajkeho je, ßwěru wobstara. — Pokasujo na wottorhanskej protyzy, njesapomnimy pak naspomnicź, so sa lěto 1933 też nasch stary ßwěrny Biblisti pucźnik saßo do Serbow pschińdźe a so chze Serbam bycź to, schtož jeho mjeno praji.

Dźeń Gustav Adolfa je nimo. Jón ßu ßwjeczili a jón njejßu ßwjeczili. Hdźež jón njejßu czi ßwjeczili, kiž chzedźa hischcźe vangelszy kscheszcźijenjo bycź, njeje to srosumicź w tutym tajkim czaßu. — Njeje móžno wo wschěch ßwjatocžnosczach rosprawjecź. Jenu abo lěpje jedyn zyły a kraßny dźěl pak chzemy tu woßebje naspomnicź: ßwjatocžnosćze, kotreż ßmy w radiju ßłyscheli s Lützena, se Schwedskeje a druhdźe ßem. Nadźijomnje je jich prawje wjele mohło poßłuchacź pschi wschej wólbnej harje. To běchu kraßne hodźinki, kotreż nam radijo smóžni ßobußwjeczicź. Běchu thutne a sdobom radoscziwe, běchu bohate a wobohaczachu — schtóž chzysche wobohaczeny bycź. Woßebje bě hnujaza Lützenska Boża ßłużba a hodźinka pschi „Schwedskim kamjenju", w kotrejž jako prěni rěczesche schwedski krónprynz ,a to w dobrej němskej rěczi, a po nim finiski minister, tohorunja w dobrej němskej rěczi. Nationalne hymny saklinczachu, schwedska, finiska a po tsecźej rěczi, w kotrejž sastupjeŕ němskeje wyschnosćze wulkeho krala ßławjesche, němska. Schtó njeby chzył tam rad ßobu bycź! Ale ßmy dźakowni a spokojni, so móžachmy tola tak pěknje ßobußwjecźicź. A kóždy, ki ma radijo, je tola swólniwy, pschi tajkich a podobnych sskładnosczach druhim tutón wudobytk noweho czaßa dacź ßobu wužiwacź. Tajka swólniwosćź ßłuscha ßobu do nascheho czaßa. Wona je sdobom swjask, kotryž wobara pschezo bóle pschiběrazej roskorje a njejednocźe w ludu. A runje tutomu staremu brachej chze wobaracź, wot njeho naß wuhojicź — tutón dźeń Gustav Adolfa se wschěm, schtož nam powěda s czaßow lěta 1632 a tamnych lětdźeßatkow po nim. Pschewinycź a wutupicź tutón brach, to by hódne doßwjecźenje Gustav Adolfowego dnja było.

Hłowna ßerbska prědarska konferenza bě schtwórtk 3. nov. ßerbskich duchownych do Michalskeje shromadźisny swołała. Nimale wschitzy běchu pschischli. Bě dźě tola ważneho telko, so czaß njedoßahasche sa dojednanje. Po 2. abo 3. advencźe je dalscha shromadźisna, na czož ßo hižo tu pokasuje. Do tych, kiž njeběchu pschischli, ßłuschesche też k. farař Kapleŕ-Njeßwaczidlski. Wón njeje mohł pschińcź; je czežko skhoril. Konferenza spominasche wutrobnje na njeho, jemu pschejo wotkhorjenje. Jako farař němsko-ßerbskeje woßady wobdźěli ßo na poßedźenju też k. farař Niedner-Huscźanski. Po sawodnej modlitwje a postrowjazych ßłowach pschedßydy rěczesche k nam knjes farař Wicźežk-Wóßlinczanski wo ßwjedźenjach w naschich dwojorěcžnych woßadach; wón dźě je se ßwojej woßadu hakle psched krótkim ßwjecźił rjany ßwjedźeń swonkowneho mißijonstwa. Dla ßwojeje rěcže njeje wuhotowanje ßwjedźenja we naschich woßadach tak lohka wěz. Dźeßacź wschelakich pschecźow a žadanjow mějesche wón tohodla wuprajicź, so by ßo poradźenje ßwjecźenja swěscźiło. Nashonjenje je, so naschi Sserbja wjazy tak ßwěru na ßwjedźenje — na zyrkwine ßwjedźenje — w ßußodnych a dalschich woßadach njekhodźa kaž to něhdy ßu. Cźińmy to tola saßo a bóle! To swjeßela tych, kotrymž pschińdźesch, a tebje, kiž ty dźesch, a haji styki a swjaski, kotrychž tak jara trjebamy. — 4. dezembra wolimy do sakskeje synody. Po sakonju ßu też lěta ßerbskeho synodale k. kantora Krawza-Wujesdźanskeho nimo. Sso ßamo wě, so jeho saßo do synody wolimy. Njedajmy ßo w tutym też samylicź, hdyž ßnadź drusy bychu s druhimi wólbnymi namjetami pschischli; wolmy Sserba a ßerbskeho kantora do synody! — Wo sastaranju woßadow, kiž wjazy ßerbskeho duchowneho nimaju, mějachmy też saßo rěczecź a ßo dorěczachmy a wěz srjadowachmy. — Sa wulzy ważne praschenje ßerbskeho a evangelskeho nowinarstwa a dopißowanja njebě na kónzu wjazy dosćź czaßa a kedźbliwosćze. Wono budź tohodla hacź do pschichodneje konferenzy ßwěrnemu a dokładnemu rospominanju a pruhowanju poruczene. Hdyž Němz praji, so je nowinarstwo wulkomóz, dyrbimy my to dwójzy prajicź a ßo po tym měcź. — Też tuta konferenza saßo pokasa, kak nusne a trěbne nam je, ßo skhadźowacź a należnosćze nascheho Sserbstwa dozyła rospominacź. To ßo pschezo hischcźe pschemało stawa a sskładnosćze ßo pschezo hischcźe pschemało wužiwaja. So njebychmy trjebali a dyrbjeli też tu wo skomdźenych sskładnosczach rěczecź!

Listowanje. Sa Ssmjertnu njedźelu M. w B. — Sa 1. advent K. w K. — Sa Ssmjertnu njedźelu ßu hischcźe pschinoschki witane, kotreż dyrbja pak hacź do póndźele dopołdnja nanajposdźischo w Noßacźizach bycź — Nostitz, Post: Weißenberg. — **Sa Ssmjertnu njedźelu wudamy saßo 8-stronske cźißło a proßymy hnydom wo skasanki.**

Serbske spěwarske

su na předań w Serbskej knihańni w Budyšinje

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźetnje a knihańnje, sap. dr. s wobw. ruk. w Budyschinje. Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi schtwórcźletnje 108 pjenježkow.

Čjißło 47

Bohaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewˊ će! F.

Serbske niedźelske łopjeno

W Budyschinje 20. novembra 1932 Bautzen

Ssmjertna njedźela.

1. Mójj. 7, 16: **A Bóh Knjes samknu ja nim.**

To je dołho ßem, so je ßo to stało: Bóh Knjes samknu ja nim, a junkrócź jenoź je ßo stało, nam ßwjate pißmo powěda. Wody wyschsche a wyschsche stupachu, ſ mrócźelow sliwki padachu, a ſ hłubinow ßo na stajnosćźi nowe źołmy walachu. Ludźo, skót a swěrina na najwyschsche hory cźěkachu, so bychu skaźenju wucźekli. Ale wscho běsche podarmo. Schto je tola tehdy sadwělowanja, stysska, ruzyłamanja na wbohej jemi bycź dyrbjało! To pak teź niczo njepomhasche, wody dale postupowachu, dóniź wschitko njepschikrywachu. Po něczim bě ßama cźischina na jemi, ßmjertna cźischina. Jenoź njeßměrne źołmy ßwój žałostnje grudny kěrlusch spěwachu, a howrjaze wichory hrubje sakhadźachu. Semja njeběsche niczo druhe hacź wulki włóźny row. Jenoź ja jeneho niz, ja jeho wukhowanje ßo Bóh wjeŕschny ßam postara. Schto wschitko wón tola njeczinjesche, so by jeho wumohł! Hacź do maliczkosczow a drobnosczow wón jeho powuczi, kak ma ßwoju łódź twaricź, koho a schto ßobu wsacź na hrósbnu jěsbu. Teź woknjeschko dyrbjesche wón pschiprawicź, a to niz na boku łódźe abo kaschcźa, ale horjekach we wěku, niz jenoź drje tohodla, so njeby ßo wody do łódźe pschedrěło, ale drje teź tohodla, so bychu wobydlerjo kaschcźa pschi wschej sahubje na jemi njebjo nad ßobu widźeli a tak nadźiju rjanu spuschczicź njetrjebali. A skónczńje: Bóh Knjes ja nim durje kaschczowe samknu, kaź prawy hospodaŕ wjeczor durje samka, so mohli domjazy ſ měrom drěmacź, dóniź nowe ranje njesaßwita. Dołho je ßem, so je ßo to stało.

A tola woprawdźe tak dołho? Ně, tyßaz a saßo tyßaz krócź je ßo stało a ßo dale stawa hacź na dźenßnischi dźeń. Wěso žana lijeńza wjazy semju njesapuschczesche a žiwjenje njesahubjesche. Temu Boża ßwjata pschißaha napschecźiwo steji. Saßo a saßo drje mózne satschaßenja a wichory wbohu semju domapytachu, wjazy dyźli jene ßurowe ßudźenje Boże na ludy a ludźi pschińdźe, njemdre wójny sakhadźachu, puscźiny nastawachu tam, hdźeź mózesche kaź paradisiski raj bycź; ludy ßebi wjazy njerosumjachu, a bědźenje wschitkich pschecźiwo wschitkim ßo sběhny. Kóždy wě, so mamy nětko podobny sahubjazy cźaß. Ale tak wulke a powschitkowne snicźenje wscheho žiwjenja kaź tehdy w lijeńzy ßo wjazy na semi njesta. Wulki, poßledni Knjesowy dźeń, na kotrymź budźe dokónczńje rěkacź: „Knjes samknu", ma hischcźe pschińcź. So wón pschińdźe, sa to mamy tak jaßne ßwědczenje ßwjateho Božeho ßłowa, so nimamy prawa, na tym dwělowacź, wjele bóle ßwjateje pschiczźiny, ßo modlicź a strażowacź, so tutón dźeń naß njeby nahle nadeschoł kaź paduch w nozy a njenamakał naß saßparnych. Ale mjes tym to dale dźe: Bóh Knjes sa nim samknu, sa nim, sa jenotliwym cźłowjekom, nam lubym a drohim. To je khutnosćź dźenßnischeje ßmjertneje njedźele, so ßo na to dopominamy. My k twojemu rowu płakajo nětko dźenty, luby pschecźelo, jedyn ſ naschich ßmjertnych kěrluschow spěwa. Hdyź sa: luby pschecźelo spěwamy: luby nano, luba macźi, lube dźěcźo, luby mandźelski a luba mandźelska — kak husto ßmy tak spěwacź měli teź sa tuto lěto —, wulku ßyku żarowazych a żelazych psched ßobu widźimy, kiž dźenßa na nasche pohrjebnischcźa a po nich khodźa, wscho jeno, hacź ßu nowe rowy abo starsche abo hižo sapadowaze, kotreź woni wopytaja, pschikrywaja, pyscha. Wjele jich wěscźe njebudźe, kotsiž na żadyn luby row njespominaju. A schtóź dźenßa prawje, ßebi ßamemu k żohnowanju, na pohrjebnischcźo dźe, ßebi rospomina, so budźe teź jemu klinczecź, schtó wě, kak bórsy: A Bóh Knjes sa nim samknu.

Teź hdyź ßměmy prajicź: Bóh Knjes sa nim samknu, je to

jara khutna wěz. Twojej ſrudobje a twojim ßylſam, luby žarowazy pſchecźelo, nochze a njemóže tuto ßłowo wobaracź. Niz jenož durje ſeńſkeho doma, ſ kotrymiž běſche luby njeboczičzki tak huſto won a nuts khodźił, ßo ſamknychu, to ma hižo doſcź na ßebi. Njeliczomne raſy je wón ſ tutymi durjemi won a nuts khodźił w ßwojej wſchědnej draſcze, ſo by ßobu ſa tebje dźěłał jako ſtaroſcźiwy nan a mandźelſki, wona jako njeſpróżna macź; ſ tutymi durjemi je wón też won a nuts khodźił w ßwjedźeńſkej draſcze, jo by ßo ſ tobu radował a Knjeſowy dźeń ßwjecził, kaž ßo kſcheſcźijanſkemu nanej ſaleži a kſcheſcźijanſkej maczeri. Samknjene buchu tak też durje dźěczatku, kotrež je wjeßele ſkakajo radoſcź zyłeho doma było, abo młodemu cźłowjekej, kiž ßo na žiwjeńſki pucź hotowaſche. Schtó chzył wuprajicź, ſchto wſchitko ſ tajkimi ſamknjenymi durjemi ſwižuje. Wſchak buchu też durje wutroby ſamknjene. Dobre njeje, ſo je cźłowjek ßam, biblija abo lěpje Bóh Knjes ßam praji, a tohodla wón ſjednoczenſtwo ſtwori. Kak wulzy žohnowaze tajke ſjednoczenſtwo je, tola wſchitzy wěmy. S dobrym prawom je ßo k jeho khwalbje wjele rěczało a ſpěwało hacź na dźeńßniſchi dźeń. Dwaj cźłowjekaj ſhromadnje cźežu lěpje njeßetaj hacź jedyn ßam, a ſhromadne wjeßele je rjeńſche hacź hdyž by jo ßamlutki wužiwał. Hdyž ßo cźłowjekaj, ſe ſwjaſkom ſprawneje luboſcze ſwjaſanaj, dźělitaj, je wěſo ſrudoba wulka. Kak někotre durje ßo po cźłowſkich myßlach pſcheſahe ſamknychu abo też tak wótſje, ſo zyły dom ſaſchczercza; wobydlerjam bě, kaž dyrbjake ßo murje doma ſaßypnyczź.

Ale Bóh Knjes ſa Noachom durje ſamkny, ſo by jeho wukhował. A teho chzemy ßo też my dźerżeczź, ſo je to Boża dobra, hnadna wola, kaž huſto wón ſa někim durje ſamka. To dźe je jedyn ſ wulkich rozdźělow mjes nami a druhimi. Bóh Knjes ſamkny, tak prajimy my, druſy cźiſcze abo wjele hinak praja. S wótrej koßu jim ßmjercź po ſemi khodźi, a: „Hladaj ßo, nježna różiczka, woni ßo napominaja, runjež podarmo, pſchetož tuta koßa je njeßmilna; wona njeßycze jenož ßuchu trawu a ſwjadke ſtwjelza, ale dótka ßo runje tak cźerſtweje a kczějateje kwětki. Hdyž a hdyž cźłowjekojo póſnawaja, kak tyſchne a hróſbne tajke jich myßle ßu, a tuž woni ſa kahodniſchimi wobraſami a pſchirunanjemi pytaja, ſo njeby ßmjercź tajki hruby napohlad měła. Ale to jim wěſo niczo njepomha. So bychu ßo ßami ſpokojeli, woni praja, ſo je ßmjercź wumóżerka. A kak huſto temu woprawdźe tak je. Też my prajimy po cźežkich bědźenjach na khorokožu, po mnohich njeſparnych nozach tak někotreho cźerpjerja: Jemu je ßo derje ſtało. Też naſche ſdychowanja měrjachu ßo na to: Hdy, ßmjercź, ſe ßwojim ſpanjom ty pſchińdźeſch wokſchewicź? Też nam je, jako dyrbjeli wodychnycź, hdyž je poßledne ſdychnjenczko nimo. Ale je to woprawdźe wěrno, ſo je cźłowjek wumoženy, hdyž je ſ tuteho bědneho cźěła wuſchoł? Mi ßo to też njelubi, to ſměrom praju, ſo ſpěw w naſchich ſpěwarſchich ſteji: W rowje je měr. Luba biblija tola něſchto wjele rjeńſcheho praji, a druhe khěrluſche jej wjele lěpje wotpowjeduja. Pſchetož, hdyž Bóh Knjes durje ſamknje ſa někim, je ſ tym też dale prajene, ſo móże wón ßamlutki je też ſaßo wotamknycź. Ssmjercź to njemóże. Tehodla mamy jenož my kſcheſcźijenjo nadźiju, ſo, ſchtož tu ſtohna, ſdychuje, to am budźe zyle ſtrowe, w ßłaboſcźi je wußyte, ſtanycź ſměje rjenje nowe.

Wěſo dyrbi pak woprawdźe tak bycź, ſo Bóh Knjes ſa nim ſamknje. S a nim, to krucze wuſběhujemy. My kſcheſcźijenjo też wo druhim ſamknjenju wěmy, běda nam a kóżdemu druhemu, hdyž dyrbjało ßo nam to ſtacź: A durje buchu ſamknjene, niz ſa nim a ſa nami, ale pſched nim a pſched nami! (Scź. ßwj. Matth. 25, 10!) To rěka, ſo tam cźłowjekojo cźakaja wonkach ſtejo a to podarmo cźakaja! Pſched ſamknjenymi durjemi ſtacź dyrbjecź, a to runje tak domow kaž wutrobow, to je na ſemi, w tutym cźłowſkim žiwjenju hižo doſcź ſta wěz. Někotryżkuli cźłowjek pod tym jara cźerpi, też ſ druhimi ſjednoczen wón ßamotny pſches žiwjenje dźe, durje wutroby ßu jemu ſamknjene. Kak wjele ſrudniſcho pak je, jeli ſo dyrbjake žanemu ſ naß njebjeſke wrota ſamknjene bycź runje potom, hdyž ßu ßo ſeńſke ſamknyke. Jeſuß ßam je ßwět wucźił, ſo tehdy njebudźe niczo pomhacź, Knježe, Knježe wotamkń nam, wołacź; pſchetož wón budźe dyrbjecź prajicź: Ja waß njeſnaju. Sa tajkich njeje Bóh Knjes ſeńſke durje ſa nimi ſamknył miłoſcźiwje, wožebje tehodla niz, dokelž woni ßami to njejßu chzyli. Sswj. japoſchtoł khutnje a jaßnje doſcź praji, ſo w Knjeſu wumrje jenož tón, kiž je w nim też žiwy był.

Kak mamy a chzemy tehodla dźeńßniſchu ßmjertnu njedźelu ßwjeczicź, ſo by nam woßebje ſe žohnowanjom była? Jenož tak, ſo ßwěru ſpominamy na tych, kiž w rowach ſpja, ſo jich row pſchikrywamy a pyſchimy? Nježaruja tak też cźi, kotſiž žaneje nadźije nimaju? Horjeka ßebi prajachmy, ſo mějeſche Noachowa łódź we ßwojim wěku woknjeſchko. O ſo by łódźiczka naſcheho žiwjenja jo też měła a my jo prawje huſto a ßwěru trjebali po ſnatym ßłowje: Mojej wocźi hladatej ſtajnje na Boha Knjeſa! Njech potom naſcha hodźinka pſchińdźe, hdyž a kaž wón ſechze, ſbóżnje tola budźe: Bóh Knjes ſamknje ſa nami! Tuž ßo khutnje na to hotujmy, ſo by ßo tole ſboże nam doſtało: Knježe, hdyž tak daloko budźe, ſamkń durje ſa mnu miłoſtnje! Hamjeń.

M. w B.

S Boha duſcha wukhadźa,
k Bohu ßo ſaß' wrócźicź ma!

Hłóß: Luby Jeſu, my ßmy tu.

K njebju Jeſuß wjedźe naß,
Tu ßmy hoſcźo, podrożnizy;
Rucże minje ßo naſch cźaß,
Wumrjecź dyrbimy tu wſchitzy,
Do ſemje hicź dyrbi cźěło,
So po próży měr by měło!

Woßal khwata ſeńſki cźaß,
Rucże ſańdu naſche lěta,
Wſcho tu dopomina naß
So hicź mamy ſ tutoh' ßwěta,
Zuſbnizy ßmy tu na ſemi,
Sachodnoſcźi poczißnjeni.

Bóh, naſch Knjes, je ſtworił naß
K žiwjenju po cźěle, duſchi.
Nałożmy ßwój ſeńſki cźaß
Sa to, ſchtož nam k ſbożu ßłuži!
Do ßwěta je Bóh naß ßadźił,
Chze, ſo by naſch běh ßo radźił.

Zane wokomiknjenje
Bjes Boha bycź njemóżemy.
Wodych ſtrowy, žiwjenje
S jeho hnady dóſtanjemy.
Wóczko jaßne k njemu hlada,
Pomoz bójſku duſcha żada.

Duſcha je wſcha njemĕrna,
Hdyž troſcht, mĕr w Boſy nima;
Jeho mĕcź jej nuſne je,
Jeho ruki rad žo pſchima!
Hdyž ju Boža luboſcź wodźi,
Ju też ſty duch njewobſchkodźi.

Bóh naſcha luboſcź woſtanje,
Wótzowſzy žo ſa wſchĕch ſtara,
Sſkowo jeho pokaže
Nam pucź prawy, ſbóžny jara;
Po tym wĕſcźe domoj dźemy,
Hdyž jom' žtwĕrni woſtanjemy!

Wobžedźecź raj ſbóžnoſcźe
Wĕcžneje je Bóh naž ſtworił;
Nochze naſche ſkaženje
Ani ſo by hrĕch naž morił.
„Sa naž" wſchitkich Bóh je cźinił!
S nami takle derje mĕnił!

Duſcha naſcha nježmjertna
Žiwa je dźĕ ſ Božej' hnady,
Jenož ſ nim je ſbožowna!
Pola njeho nam'ka rady
Dobreje, kiž woſbožuje,
K njemu dompucź rosžwĕtluje!

J. W.

Myžliczki žmjertnu njedźelu.

Hdyž po dołhej ſymje ſaža cźopły wĕtſik pſches pola duje, žněh a lód rostaje, hdyž Boże žłóncźko pſchezo wyſchſche na njebju ſtupa, hdyž łuki žo ſaža ſelenicź a ptaczki wieželе ſiſolicź ſapóczžnu, potom ſacźehnje nowa nadźija do wutroby cźlowjeka. Ludźo žo ſ młodej pſchirodu ſmłodźa a radoſtnje ſhladuja wokoło žebje, kak žo wſcho tak rjenje wuwiła, kak roſcźe a tyje, kak nalĕtne pupki žo pukaja a kwĕtki ſakcźĕwaja.

Tola ſ cźažom wſcho pſchekcźĕje. Płody wuroſtu a ſrałe k ſemi padaja. Hdyž kłóſki ſornapołne žo kłonja, padaja bórſy ſtwjelza pod łožu bura a wĕtr duje pſches ſchcźerniſchcźa. Dny potom ſapoczžnu wotbĕracź. Ptaczki naž wopuſchcźa a naſymne kwĕtki naž napominaju: Hotuj žo na ſymu, cźlowjecže! Ale

Njech k žwjatokej też ſwoni
Khód lĕta ſpĕſchniwje:
Płuh nowe bróſdy honi
Sa nowe žiwjenje.

Tak wotmĕnja žo w pſchirodźe počžaty kaž dołho ſemja ſteji. Kaž po kóždej nozy nowe ranje ſažwita, tak ſtrowi cźe po kóždej ſymje nowe naleczo.

Hinak pak je ſ naſchim žiwjenjom. Wono drje žo runa khódej lĕta. Cźaž dźĕcźatſtwa je nalĕto, lĕta młodoſcźe žu meja naſcheho žiwjenja. Potom ſcźĕhuje mužaza ſtaroba Kaž w lĕcźe žu w tutej dobje dny dźeń a bóle horze. Hacž žmali žłóncźko, hacž hroža žurowe njewjedra, ty dźĕłaſch njeſprózniwje a maſch nadźiju na dobre žně. Pſchi twojim wſchĕdnym dźĕle a pſchi twojim prózowanju dohladaſch žo na dobo, ſo žlĕborne nitki twoje włoży pſchecźahuja. Je naſyma twojeho žiwjenja! Syma žiwjenja pak je pſchiſchła, hdyž jako ſtuleny ſchĕdźiwz we hłubſchich myžlach hacž hdy prjedy ſhladujeſch na liſtopad w ſtwórbje. Potom doroſumiſch Sejlerjowe hróncźka:

Ha liſcźiczka, kopjeńka padaja
Kaž pyſchne a lube też bĕchu,
Kaž wyžoko meja je ſeždźa
Na hałžki pod njebjeſku tſĕchu.

Jich pohrjebne ſwony žu wichory,
Te božemje jim howrite ſwonja,
A khowacź je khwata žněh móſchkojty
A hałžki tak ſrudne žo kłonja.

Haj liſtopad a hinjenje w pſchirodźe ſtej khutne prĕdowanje ſachodnoſcźe naſcheho žiwjenja.

Tehodla žwjecźimy w tutych dnjach mrĕcźa žmjertnu njedźelu. Spominamy na lubych ſemrĕtych a na naſchu žmjercź. A to je prawje tak. Pſchi wſchĕdnym dźĕle a bĕdźenju dyrbiſch też druhdy na to myžlicź, ſo pſchińdźe też ſkónczžnje ſyma twojeho žiwjenja, na kotruž — hinak hacž w pſchirodźe — žane nowe naleczo njeſcźĕhuje.

Dyrbjeli žo tehodla rudźicź? Nĕ, je to naſch wožud, wot Boha Knjeſa poſtajeny.

Do cźaža bu hižo w bĕhu lĕta tak nĕkotra roſtlina ſhinjena. Wjele młódneho liſcźa wichory a njewjedra wottorhachu. Wjele twojich towaršchow wjazy nje je. Wſchĕdnje móžachu wichory žiwjenja też tebje powalicź. Tuž dźakuj žo Bohu, ſo cźi hiſchcźe žiwjenje ſpožcźi!

S pſchirody pak wukúmy, ſo ſahinje pod mróſami ſkónczžnje też kwĕtkow próſdniczka. Kaž liſcźo ſchtomow a kaž naſchi lubi, kotrychž rowy dźenža pyſchimy, wrócźimy žo też my jónu do procha.

Naſcha nadźija pak wjedźe naž do wĕcžnoſcźe, runje we cźažu, hdyž žwjecźimy žmjertnu njedźelu.

Njech w naſchej duſchi klinczi, hdyž ſyma žo bliži, Handrij Sejlerjowy kražny a poſbĕhowazy ſpĕw:

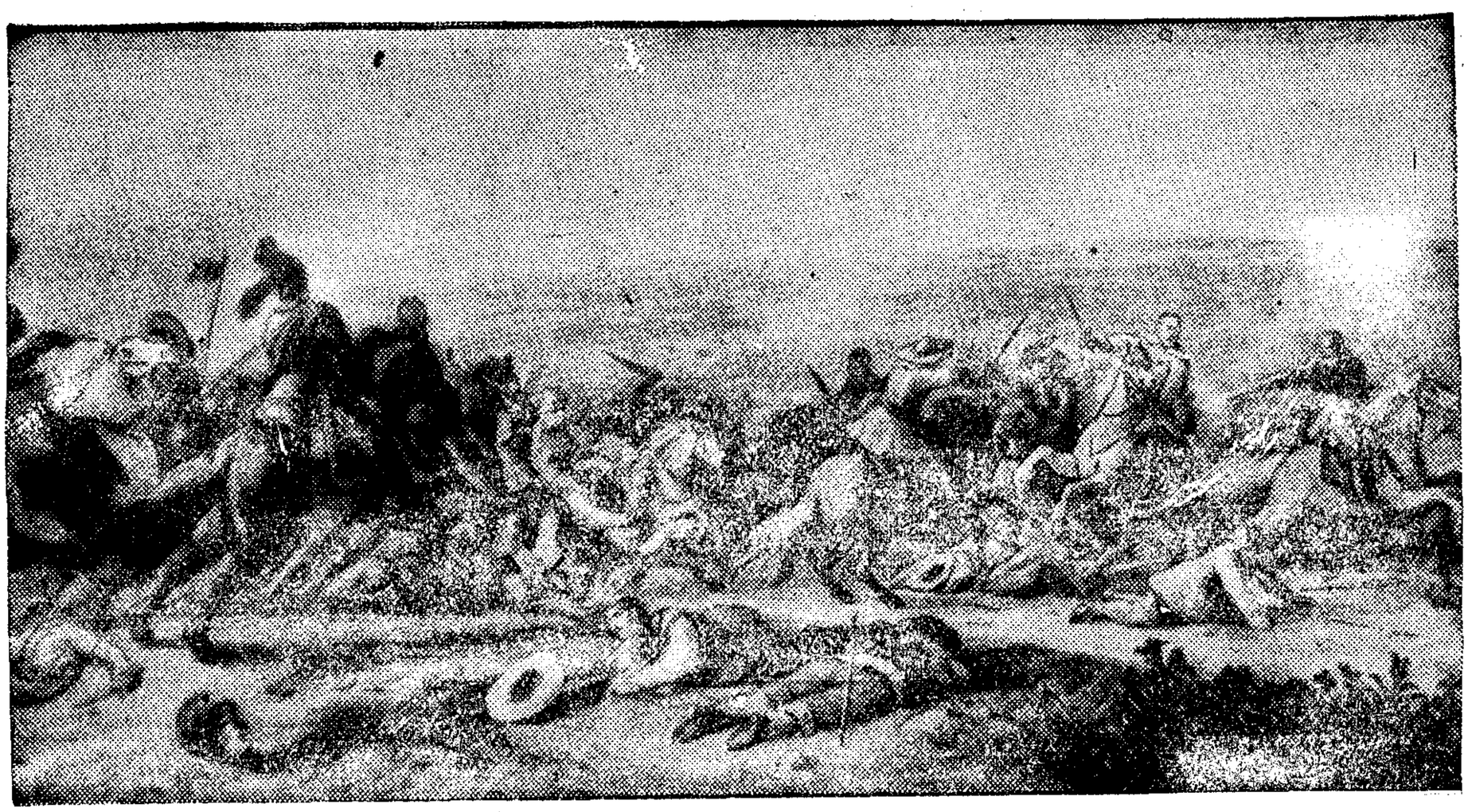
Ha widźu=li ptaczatka cźahnycź,
Hdyž liſcźowy žołcźi žo ſchtom,
Chze myžliczka žobu žo kradnycź,
W hwĕſdach pak pyta žwój dom.

Ha widźu=li mrócźelow cźahi
Kaž žony pucź pod njebjom jĕcź,
Hdyž łuka je płowa, haj nahi,
Chze myžliczka kſchidła też mĕcź.

Ha widźu=li k ſemi žo nižicź,
Spacź kwĕtku tu poželednju hicź,
Chze myžliczka k hwĕſdam žo bližicź,
Tam pokoja žorleſchko picź.

Hdźe, myžliczka, ſtatok žwój ſtajiſch,
Ty njemĕrna podróžniza?
Tam horkach, tam ſ radoſcźu prajiſch:
nĕtk, nĕtk žym ja ſpokojena!

Rjekowska ßmjercź krala Gustava Adolfa w bitwje pola Lützena 6. nov 1632.

Rjekow ßmjercź.

Kak moh naſch njedźelnik dźenßa, wopominajo wſchěch, kiž ßu ſ tuteje cžaßnoſcže wuſchli, ſapomnicź rjekow, kiž we wójnje ſhubichu žiwjenje. A ſaßo, njeje dźeń 6. novembra, kotryž runje nimo, ſ pohonom a ſ pſchicžinu, wopomnicź ßmjercź rjekowſkeho krala Guſtava Adolfa a ſ tym ſdobom najdoſtojniſcho ßmjercź wſchěch tych, kiž wójnſku ßmjercź poczerpichu?

Na tamnym 6. novembru lěta 1632 bě Guſtav Adolf ßwoje wójſko ja bitwu ſeſtajał a ßo ſnim modlił. Mózhje ßo rosnoſchowachu ſynki Lutherowelho wulkeho kěrluſcha pſches krajinu: „Jedyn twjerdy hród je naſch Bóh ßam!“ Tehorunja ſaklincža kěrluſch: „Bóh chzył k nam ſ hnadu pſchiſtupicź.“ Kral wuži też Boże wotkaſanje — hewak njebě niczo wužił. Se ßwojim wójſkom ſanjeßy dalſchej wulkej kěrluſchej: „Jeſuß Khryſtuß ßam naſch Sbóžnik, teje ßmjercže pſchemóžnik!“ a „Njeboj ßo, małe ſtadleſchko!“ — Tutón kěrluſch mamy nětk też w nowych ßerbſkich ſpěwarſkich, kotryž kupicź runje tuta wulka ßyła rjanych nowych khěrluſchow wabi. Tam ſteji pod cžißłom 201: „Budź ſtroſchtne, małe ſtadleſchko!“ — „Bóh ſ nami!“ bě wójnſke heßło, ſ kotrymž kral na to pſchecžiwo njepſchecželej poſtupowaſche.

To bě ſawěſcže najdoſtojniſche pſchihotowanje ja bitwu! A hdyž bitwa wobßwědcži, ſo wón jako rjek woßrjedź najcžežſcheho wojowanja wumrě, wobßwědcži wona też — a ſnjej tutón pſchihot — ſo wón też wumrě jako kſcheſcžijan.

Dopomnjecža k wopomnjeczu ſemrjetych

Po najſtarſchich Maleſchanſkich zyrkwinych knihach podate.

Mjena woßadnych tu pſchinjeßemy, na kotrychž ßo nichtó, też ſ najſtarſchich, dźenßa mjes nami wjazy njedopomni, a byrnjež 80 lět pſchekrocžene měł. Khowanje je ßo tehdy pſched 250, 200, 150 lětami najbóle jednorje do zyrkwinſkich knihow ſapißało, jednoriſcho hacž dźenßa, a tola, ſchtož je runje něſchto woßebite a tu wuſběhnycź, ſ wěſtym wuraſom, ſacžuwanjom, haj woßadnej a kſcheſcžijanſkej myßlu, ſchtož dźenßa wjazy njeſpóſnajemy. Pſchetož w nowiſchim cžaßu jenož cžaß, mjena, ſawoſtajeni a wina ßmjercže, a to pola kóždeho ſemrěteho po jenajkim waſchnju, do knihow pſchińdže. S najſtarſchich pohrjebnych ſapißow němſzy napißane (ſe ßobuſapleczenjom ßerbſkich mjenow a ſtawow — a też łacžanſkich hrónczkow) maja ßo ßledowaze takle ſkrótka:

1684,2: 4. meje ßo Jurij Taſla, rybak w Delnjej Hórzy tam pokhowa w 38. lěcže ſtaroby.

5: 8. auguſta Jurja Schpanka w Delnjej Hórzy mandźelſka Hanža na porodże ſe ßwojim płodom žiwota woſta a ßo 8. tam pokhowa w lěcže ſtaroby 30 a 14 njedźelach.

1685,3 21. februara da Jan Rychtař ßwojeho ßynka Jana ſ 3 lětami bjes 5 njedźel pokhowacź (wjeß pobrachuje).

48: 31. auguſta da J. Kopka, tudomny ſahrodnik, ßwoju mandźelſku Hanu pokhowacź w 40. lěcže ſtaroby.

50: 13. ſeptembra ßo Hanß, 13 lětny hólczeż, J. Dudela w Cžělchowje ſawoſtajeny mandž. ßyn, pokhowa. Wo tutym rěcź do ludźi wuńdże, kaž budźidźiſche jeho J. Kópka, piwarz a ſahrodnik tam woparił a jara ſtorkał, cžehoždla je tón ßo też wocžinił a ßudniſzy wot knjeſa Noſtiz; herbſkeho a wicžeżneho knjeſa pſcheßłyſchał, też po wobßwěcženju k. łaſenke Haubolda, wußwobodźił.

1698,33: 11. novembra wjecžor wokolo 10 jemrje w ßwojim Jeſußu cžiſche a ſbóžnje wyßokorodźeny k. Konrad Hendrich ſe Zeczwiz, herbſki knjes nad Plußnikezami, kotrehož cžełko ßo 14. ſkhowa a ſ wopomnjeńſkim prědowanjom 15. dezembra pohrjeba w ſtarobje 40 lět, 8 měßazow 1 dnja 9 hodźin.

Naſchim cžitarjam ßo rosdźěl ſapißow ſjewi, pſchedewſchěm wuſběhnjenje knjeſa jako nadobneho. To po tehdomniſchich nahladach dźiwno njebě, hdyž běchu ſwucženi po 4. kaſni „knježich“ w cžeſczi měcź. Pódla pak też wěſta pſchikhilnoſcź k zyrkwi ſ wuraſa wuſtupuje, ſo nan a muž d a ßwoje dźěczo, ßwoju mandźelſku pokhowacź. Też zyrkwinſka ßwjatocžnoſcź wěſtu ważnoſcź ſ tym doſtawa, ſo ßo w jednorych padach dźeń ßmjercže ani njenaſpomni, ale jenož pohrjebny dźeń. Tuž ſ krótkeho naſpomnjenja ſtarotnych lět moh poßudźicź, ſo dźěſche tamniſchemu ſacžuwanju woßadnych myßl wěcžnoſcže, do kotrejež njebocžiczy dźeja, pſches dny cžaßneho žiwjenja.

Napoßledk nĕschto nĕzneho w tym leži, so duchowni — to bĕsche 1684—1703 Hrehor Krygaŕ, potom hacž 1721 Cžĕßla (Zimmermann), hacž 1729 Glin, hacž 1758 Mag. Schĕrach (kotrehož wobras je hischcže w kapalni), hacž 1786 Pětr Ponich atd. semrjetych Sserbow tež sdžĕla s jich ßerbskim kschcženym mjenom sapißaja. Tak namakamy mjena: Jan, Mots (Matej) Jakub, Jurij, Jurk; Hana, Hanka, Hanža, Wurschla (Ursula), Wurta (Dorothea), Hapla (Appolonia), Marscha (Margareta), Hila (Hilža), tež ßerbšzy pschistajene druhdy „njebo". Bjes poroka ßo tón a tamón njeje sapißak, kaž mlody cžłowjek, kiž s hrosnymi rĕczjemi so pschińdže cžert po nĕkoho a po mnoho piczu we wulkej wodže wosta, ßnadž moscžika mißnywschi a ßo bjes „synka a klinka" sahrjeba. 1760 ßo Jan S., bywschi wojak, kiž bĕ ßo nĕkotre lĕta wot zyrkwje a Božeho wotkasanja sdžerżał a jo na khorym łožu požadasche, 25. septembra semrĕwschi, ßo 27. pokhowa s rĕczu 44 lĕt stary.

Srudna bĕ wjele džĕczi ßmjercž na jĕtra; ras sa 3 mĕßazy 30, druhi ras 23 džĕczi, w kóždej starobje na nje semrě. 1772, w lĕcže njeradženja a drohoty, steji sapißane: Tute woßoby ßu s wjetscha hłoda wumrjele. Tež jich mnoho se ßuchocžinu semrje. Njehojazy włóżny powĕtr, tež njedoßahaze sežiwjenje bu s winu jich ßmjercže. Wob lĕto by ßo s cžaßami 60—90 woßobow khowało, sa 1900 duschow w pomĕrje wulka liczba. Khowanje by było padomnje kaž nĕtkle s wotproschenjom a prĕdowanjom, tež we wobĕmaj rĕczjomaj — ßamo pola knježstwow ßerbšzy a němszy.

Hdyž ßu wschelazy s pschispomnjenjom jako „sbóżnje" w Jesußu wußnjeni" sapißani, ßo tež wysche sapißa semrjetych zyteho lĕta sbožopschecže namaka. Tak woßebje psches duchowneho Schĕracha.

1730 rĕka: „Sapiš tych, kiž ßu psches tole bĕżne jubelske lĕto (Augsburgskeho wĕruwuznacža) Bóh dał! sbóżnu ßmjercž do njebjeskeho jubelskeho města pschischli."

1732 — pscheđ nĕtkle 200 lĕtami cžitamy: „Lĕto 1732 je ßlĕdowazych semrĕtych k měrej pschinjeßło po cžĕle a po duschi, kotrymž chzył Bóh tež sbóżne horjestacže spožczicž. Wotsamknjene je lĕto 1732 s pschecžom, hischcže dženża husto trjebanym: „Bóh daj cžĕłam w semi cžichi pokoj, a na ßudnym dnju wjeßele horjestawanje, naß wschitkich pak wucž wopomnicž, so wumrjecž dyrbimy, so bychmy mudri a sbóżin byli."

Nad lĕtom 1735 runjewon cžitamy: „Sapiß sbóżnje semrjetych."

Kónz 1758 w ßydomlĕtnej wójnje s nadpadom pola Bukez w oktob. knihi semrjetych pschispomnjecže njeßu: „Wot 15. hacž 25. oktobra ßo tež nĕkotsi pruszy wojazy na nasche pohrjebnischcžo donjeßechu, jako dragunar, kiž bu pschi kónzowanju knježeje brjóżnje na hornim dworje saraženy, jedyn, kiž so pola delneho mlyna tepi, jako bĕ po pizu schoł. Tak je tež tónkrócž wjele wojakow na naschich polach wot jich towarschow pohrjebanych. Bóh sežin sapuscženju bórzy kónz!"

Wĕscže ßu tehdy ßmjercž a ßmjertny strach bóle sacžuwali hacž my w ßwojim měrje doma, tež na Sbóżnika nutrnischo spominali hacž ludžo nascheho cžaßa.

Duchowny Samuel Ponich nowe zyrkwinske knihi sa ßmjertne pady 1760 se ßlĕdowazym hróncžkom sapocžnje (němszy):

Hdyž, Knježe, junu tłaju,
Njech sa snamjo mi staju
Twój' khorhoj dobycža.
Tak chzu do ßmjercže padnycž,
A junu s rowa stanycž —
A pschecžischcžecž ßo do njebja.

Nasche dopomnjecže k wopomnjecžu semrjetych pschi zyrkwinskich knihach wobsaknmy se žedženjom, kiž tež ras w tychle knihach steji:

Ach, sapisch moje mjeno
Do knihow žiwjenja!

far. M=a.

Pschewodženje.

Kaschcž njeßu na kĕrchow. Dokonjało je ßo saßo cžłowske žiwjenje, cžłowske dĕcžo ßwój semski bĕh. Kiž wostachu, je pschewodżeja na kerchow k rowu. Pschewodżerjo ßu dženża cži tam sa kaschcžom. Hdy budżeja woni pschewodżeni w kaschcżu?

Tute praschenje nadbĕhuje na kóždym pschewodženju pschewodżerjow; wono nadbĕhuje dženża kóždeho. Schtóž tutón nadbĕh njewotrasy, je dobycżeŕ! Schtóž ßo tu pschewinecž da, je dobył. Pschetož wón je do ßo schoł a ßo pruhował a praschał. Wón drje njeje wotmołwu namakał na to: „Hdy?" „Hdy pschewodżeja mje?" Wón pak je sa tym pschischoł, so ßo pschihotowacž ma na tole: „bycž pschewodżeny" hižo dženża; wón wĕ, so wo to dże bóle, so je jeho duscha pschewodżana wot jandżelow ßwĕtła to w bĕłej drascže hacž so jeho sachodne cžĕło pschewodżeja cžłowjekojo w cžornej drascže. A wón ßo nastajnje hotuje!

Pſched wumrěczom a rowom.

Pſched wumrěczom a rowom ßo cžlowjek ſtrachuje a boji. Kſcheſczijan, hdyž kſcheſczijan je, ßo ani njeſtrachuje ani njeboji pſched wumrěczom a rowom. Wón to też njetrjeba. Jeſuß Khryſtuß duzy k rowej tam w Bethaniji tola ßwědczi a rjeknje:

„Ja ßym to horjeſtawanje a to žiwjenje. Schtóž do mnje wěri, budże žiwy, hacž wón runje wumrě; a ſchtóž je žiwy a wěri do mnje, tón nihdy njewumrěje!“ — Jan. 11, 25, 26. —

Schtóž potajkim do Jeſom Khryſta wěri, tón ßo ani ßmjercże ani rowa njeboji. S Pawołom wón wě a wyſka:

„Ssmjercz je póžrěta do dobycża. Hdże je, ßmjercz, twoje žahadło? Hdże je, hela, twoje dobycże? — Bohu budź dźak, kiž nam to dobycże dawa pſches naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta.“ — 1. Kor. 15, 55—57.

Rjekowſki kral Guſtav Adolf bě tajki kſcheſczijan. Jeho duſcha je wjedźała a wón je cžuł prjedy hacž ßwój ſchwediſki wótzny kraj wopuſchczi, ſo je w Němſkej ßmjercz jemu wotßudźena. Ale tola je cžahnył do Němſkeje. Wón ßo ßmjercże njebojeſche. „Bóh je ſ nami!“ bě jeho heßło niz jeno duzy khěžorſkim napſchecžiwo, ale też runje duzy ßmjercži napſchecžiwo. A to je to prawe heßło! — Tohodla bě pak wón też w Schwediſkej ßwój dom a kraj ſrjadował, tohodla bě pſched Lützenſkej bitwu, do kotrejež bě huſczijſcho bliſkoſcz ßmjercże ſacžuwał a też wo tym rěczał, też Boże wotkaſanje wuž·ł. Guſtav Adolf njebě jenož rjekowſki a wěrny kral, wón bě też rjekowſki a wěrny kſcheſczijan! A wón to bě, dokelž bě, kaž Luther, ſałożeny na cžiſte evangelium Božeje hnady w Khryſtußu Jeſußu. Wón njeſpěwaſche jeno, wón bě žiwy, wón podsyglowa ſe ßwojej krwju wulke rjekowſke wuſnacże evangelſko-lutherſkeje wěry:

„Hdyž woni woſmu nam
Wſchě cžaßne kubła tam,
Wſchak ſ teho nimaju
Ssej niczo k lěpſchemu,
Nam dyrbi njebjo woſtacź!“ —

A Luther, naſch reformator ßam? My wěmy, ſo wumrě ſ dychnjeńczkom, kotrež pak bě mózne a ßylne wuſnacże: „Wótcże, do Twojeju rukow poruczam ja ßwojeho ducha; Ty ßy mje wumohł, Knjeże, Ty ßwěrny Božo!“ —

A tajki rjek wěry pſched ßmjercżu a rowom bě też tamny kſcheſczijan, hacž runje bě khuduſchinka, kotryž ßwojemu fararjej na praſchenje, hacž ma hiſchcże woßebite pſchecże po někajkim wokſchewjenju, wotmolwi: „Haj, ja ßebi žadam po něczim woßebitym! Ja ßebi žadam precž cžahnycź a pſchi Khryſtußu bycź!“ — Njetrjebaſch ßławne mjeno měcź, njetrjebaſch bohaty bycź, ſo by wěrnje ſbožowny był a ſbóžnje wumrěł: Wěra, wěrna wěra je to jene, ſchtož je nuſne.

Ale druhich a hinaſchich też je hacž tucźi mjenowani rjekojo wěry — njech też mjeno kſcheſczijan maju.

Sswětaſnaty franzowſki kral Ludwig XIV., kiž bě 1643—1715 žiwy a najmózniſchi knježe ßwojeho cžaßa bě pſched wumrěczom a rowom bojaſnik. Wón měješche kraßny hród ſa lěczny pſchebytk, wyßokoležazy hród St. Germain. Ale wot tam widźeſche wón wſchědnje wěžu Božeho doma St. Denis. Tuta dopominaſche jeho naſtajnje na rowy kralow, kotrež tutón Boži dom khowaſche, a tak na ßmjercź. Tole ſtajne pominanje bě jemu pſchewjele. Tohodla da wón w njehoſpodliwej krajinje nowy kraßny hród twaricź: Verſailles.

Sſłowo khěžora Heinricha V. budź runje tu naſpomnjene: „Khudy je, ſchtóž ßebi ßmjercź pſcheje, khudſchi, ſchtóž ßo pſched ßmjercżu boji.“ —

Najbóle ſnaty khěžor ſ dawnych cžaßow je khěžor Auguſtuß, wo kotrymž nam hodowna ſtawiſna Lukaſchoweho evangelija powěda. Ale kajka bě ßmjercź tutoho wjercha? Kajki bě tutón khěžor, wo kotrymž Biblija praji, ſo pſchikaſa, „ſa by wſchitkim ßwět ſapißany a ſchazowany był,“ pſched wumrěczom? Ssmjercź pſched wocžomaj rjekny Auguſtuß — w lěcże 14 po Khr. n. — k tym, kiž wokoło łoża ſtejachu: „Ssym ja ßwoju rólu derje hrał? Nó, tuž pſchikleſkujcże! Komedija je dohrata!“

Tuteho póhanſkeho khěžora ßmjercź je ſdobom ßwědczenje ſa to, kak bjes dna žiwjenje tych je, kiž njeißu ſ kſcheſczijanſkeje wěry abo kiž njeißu w kſcheſczijanſkej wěrje ſakorjenjeni. Hdyž hižo žiwjenje dnja a ſałožka nima, kak hakle ßmjercź! Njemolmy ßo, tola też to mjeno „kſcheſczijan, kſcheſczijanka“ njeje hiſchcże a hižo žane ſawěſczenje pſched ſapadom do tajkeho bjesdna! njeſjebajmy ßo, Jeſuß Khryſtuß rjeknje: „Woni njepſchińdu wſchitzy, kiž ke mni rjeknu: Knjeże, Knjeże! do njebjeſkeho kraleſtwa, ale cźi, kiž wolu cžinja mojeho Wótza w njebjeßach!“

Tu mamy hnydom rezept, wuhojicź ßwoju bojoſcź pſched wumrěczom a rowom. Ale wobkedźbowacź mamy, ſo tutón rezept nimamy jenož wužiwacź, doniž njewotkhorimy, ně, ſo mamy jón po ßwojim wotkhorjenju runje tak wužiwacź: cžaß ßwojeho žiwjenja mamy cžinicź ſ wutrobu, ſ ertom, ſ rukomaj, ſ zykym žiwjenjom wolu njebjeſkeho Wótza. Potom cžini też Wótz ßwoju wolu a da nam njebjeſke kraleſtwo.

„A da nam njebjeſke kraleſtwo,“ w tym je wobſamknjene zyke potajnſtwo. Kak dha dyrbjeli a trjebali ßo bojecź, hdyž doſtanjemy to kraleſtwo, w kotrymž tón jedyn je ſ kralom, kiž je ßmjercźi móz precž wſak: Jeſuß Khryſtuß.

„Tak ta dołha ßmjertna nóz
Na mni nima žanu móz!“

Žadanje po wěczhnej domiſnje.

Ach k wótzej dom dże moje žedźenje!
Tu ßym ja w zuſobje.
Mje žadyn hrěch tam dele njecźehnje,
Hdźež w ſbóžnej radoſczi,
Haj wumożenych ßyła
We wſchěm khorje ſpěwa
Wo Božej ſmilnoſczi.

Pucź do njebjeß je Jeſuß Khryſtuß ßam
A pſchecźel hrěſchnikow.
Se ßwojej krwju je płaczik, pſchińdźo k nam,
Też ſa mnje hrěſchny dał.
Ja w nim mam wumożenje!
O kak mje nětko cźehnje
Tam k jeho wutrobje!

Tuž proſchu Cźe, mój luby Sbóżniko,
We wſchitkim bědźenju
Chzył pomhacź mi, ſo wěrjo krucźiſcho
Cźi ruku ſapſchimnu.
Tak ßwój pucź ſ Tobu cźahnu,

A hdyž tež husto padnu,
Měj so mnu sćerpliwosćź.

Mój Sbóžniko, dla Twojoh' cžerpjenja
Ssměm žo ja troschtowacź.
So sechzesch Ty mje junu s bědženja
Tež s hnadu k žebi wsacź.
O tam w Jerusalemi,
Ssměm žlužicź s jandželemi,
Cži do wschej' wěcžnosćże. H. B.

Luther.

Dźeń 10. novembra běchu narodniny naschcho reformatora Luthera a dźeń 11. novembra jeho mjeniny. To žu s 31. oktobrom tsi Lutherowe dny blisko dźenžnischemu. Cžim mjenje žměli my, kiž žo po jeho reformaziji, t. r. po snowasałoženju a wróćzosałoženju kschesćzijanskeje wěry a zyrkwje, na cžisty evangelij wot Jesuža Khrystuža, evangelsko-lutherszy mjenujemy, dźenžnischu njedźelu tu bycź w njewěstosćzi, dwělach, bojosćzach a pschi rowach stacź w bjesnadźiji a njestroschtnosćzi, runje tak mało pak tu tutón dźeń pschecžinicź bjes khutneho wopominanja a rospominanja w liwkosćzi a tuposćzi.

Pschi rowje žwojeje lubeje Leńki wusna wón stroschtnje: „Wono je horjestawanje cžěła!“ Duzy s pschewodźenja wobžwědcźi: „Moja dźowka je nětko wobstarana po cžěle a po duschi!“ Domoj pschischedschi rjekny Luther: „Ja dach tuiu dźowku Bohu jara rad. Po cžěle — po žadanju mojeho cžěła — bych ja ju rad hischcźe dlěhe wobkhował. Dokelž pak je wón ju prjecź wsał, džakuju žo jemu.“

W lěcźe 1537 modlesche žo Luther ras, jako po předowanju skhori a sdychny w tutej modlitwje: „Mój Knježe, Jesom Khryschcźe, ja wumru jako njepschecźel tych, kiž Tebje hidźa. Ja wumru w bamžowym poklecźu, ale wón w Twojim. Khwaleny budź Ty, Jesom Khryschcźe, so ja w spósnacźu Twojeho mjena wumru. Ja chzu nětko cžinicź, schtož Bóh chze, a dowěrju žo zyle do jeho hnady. Ssmy my to dobre dostali wot Boha a njedyrbjeli to ske wsacź?“ —

A Bóh chzyschе, so by Luther hischcźe tu žiwy był a dale sluzował sa kralestwo žwojeho Knjesa Jesuža. We wěrje do tuteho žwojeho Sbóžnika wumrě Luther sbóžnje 18. februara 1546 w žwojim narodnym měscźe Eisleben.

Na row.

Sa dźěcźi.

Nětk k njebjeżam dźi, lube dźěcźatko,
Tam je Twój wótzny dom!
Dźi k jandźelam a s nimi stowarsch žo,
Sso stowarsch s Jesužom!
Tam pschi nim žměsch Ty wěcžnje wostacź
A dokonjanu sbóžnosćź dostacź!
O derje Cži!

Sa žynka.

Ja wumru nět,
Wój starschej, dobru nóź,
Kiž běschtaj mi mój lósćht!
Ssym puschcźik žwět,
Kiž polny stósćzow je.
Njech nětk je Waju trosćht,
So ja žym wschelkej nusy wuschoł
A k Bohu do njebjeżow dóschoł!
Ssym wumrěł nět.

Sa dźowcźiczku.

Tu nanowa a macźerna
Běch lubowana dźowczicźka.
Mje Bóh pak hischcźe lubscho ma,
Tuž k žebi do njebjes mje wsa!

Sa młodych.

Schtóž wschědnje tu mrě,
Tón k njebjeżam dźe,
Hdyž wopuschcźi žwět,
Hacžrunje wón mało je dokonjał lět.

Sa nana.

Wy dźěcźi, nětko kedźbujcźe!
Mój testament to sa Waž je:
Budź kóždy na to smyžleny,
Kak junu sbóžnje wumrěł by!

Sa macź.

Macź Ty běsche staroscźiwa
Sswojim lubym dźěcźatkam,
Macźeŕ žwěrna, macźeŕ mika
Ssynkam a tež dźowczicźkam;
Ssy je wschitke lubowała
W žwojej horzej wutrobje,
Nětko pak žy wudychała.
Sswoje drohe žiwjenje.

Sa starych.

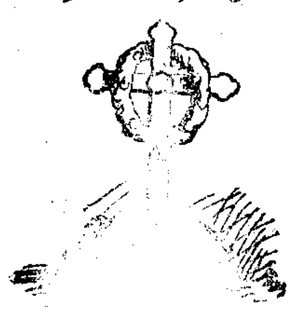
K njebjeżam, k njebjeżam
Chzysche žo tu dawno nam;
Schtomy žiwjenja tam steja,
Boże dźěcźi wschě nuts dźeja.
Knježe, spomhaj nam žy tam!

Sa kschižnoscherjow.

Pucź Boži hnadny tajki je,
So wužyw žylsow prjedy dźe
A potom s wjeżelosćzu žnějemy.
Tak drohe žymjo na semi
Se žylsami žmy wužyli,
Nětk s wjeżelosćzu žnjecź pak dźemy.

Sa kóždeho.

Hdyž Jesuž kiwa Cži,
Ty lubje rady dźi!

Wschelake s bliska a daloka.

Na jenicźkim dnju móżesch shonicź, abo w žwojich dźenikach cžitacź na pschiklad: Macź mori žwoje tsi dźěcźi a žebje. Wona bě płunowy honacź swoczinjała. — W Drježdźanach satsěli mandźelski žwoju mandźelsku s tsjomi kulkami a skhowa žo pola snatych. — W Drježdźanach běschtaj mandźelskaj wurubitoj bydlenje rentnarja a jeho žony a do Wrótžławja dojěłoj. Tam žo, žo khłostanja bojo, žamaj morischtaj. — We W. je žo žónska

wobwjeßnyła. — Wuměnkař bu we ßwojim bydlenju ſkónzowany. S hamarom a ſe ßekeru běchu jemu žałoſtne rany nabili. Pſchiczina bě pſchenajecze pola. — Pola Miſchnja ſkoczi žona do ſkały dele, ſrani ßo ßmjertnje a wumrě. — W Lüneburku ſatſělichu pſchekupza wot ſady. Tſi kulki jeho trjechichu. — Sswak ſadaji ßwakowu je ſchtrykom. Do toho bě ſnjej mandželſtwo tamak. Wona bě ßebi žadała, ſo by jeje muža, ßwojeho bratra ſkónzowak. Wón pak to bratrej, jeje mandželſkemu, rjekny. Tutón mějeſche ſa wotmołwu, ſo je mudriſcho, njeßwěrnu mandželſku moricz. To ßo też ſta. — To runje naſběrach, a to jenož ſ Němſkeje; pſchi nadrobniſchim pytanju ßnadz by ßo wjazy hiſchcze namakało. To ßluſcha też tutoho czißła ßmjertneje njedzele, ſo by pokoſało ßmjertne ſtrachi, w kotrychž ſ naſchim ludom ßmy a ſo by naß kedzbliwych ſcziniło na ßmjertnu khoroſcz, kotraž ßo dzeń a bóle rosſchěrja a pſchezo wjazy woporow żada: njewěra, bjesbóżnoſcz. Wěra woliwknje, dowěra ßo ſhubi, dwěje pſchińdu, ſadwělowanje woſtanje a tuto czěri do njeſkutkow a tak jara huſto do najſrudniſcheho a ſdobom najhórſcheho njeſkutka, do ßamomordarſtwa. Ssamomordarſtwo je najhórſchiſchi njeſkutk, a hdyž jón němſke nowiny „Freitod“ mjenuja, je to nowa tórnoſcz a ſdobom pſchipomoz, na tajke tórne pucze pſchińcz. Ssamomordař měni, ſo khłoſtanju wucżeknje, a tola pſchińdże runu měru do khłoſtanja; ßamomordař myßli, ſo ſ tym ſkónczi wſchě ſtaroſcze, a ſapoczńje tola runje ſ tym hiſchcze wjetſche, najwjetſche czerpicz; ßamomordař ßo nadzija, ſo ras ſe wſcheho njeměra a njepokoja wucżeknje, a czeknje do najſtyſkniſcheho njepokoja a njeměra. Kajkiž ßo ßam ßmjerczi do durjow wali, tajki, a niz jenož tajki, wobczeżeny nimo toho ſ najhórſchim, ſchtož je, ßo ſběha a ſtawa, hdyž je ßmjercz wocziniła a ſaßo ſacziniła durje, kiž dzěła dwoje żiwjenje, raj żiwjenja w ſemſkim czěle a raj żiwjenja bjes ſemſkeho czěła. — Tola wono njedoßaha, khoroſcz pokaſacz a ßrědkow niz! Ssrědk mamy! Wěř do Boha! Wěř do Boha tu wěru, kotraž je wěrne, żiwe ſjednoczeńſtwo człowjeka ſ Bohom hižo tu na ſemi! Budź kſcheſczijan, budź Khryſta kſcheſczijan, ſ nim ſwjaſany njerosdzělnje ſa żiwjenje, wumrècze, wěcznoſcz! — To je to, ſchtož czinicz a wutrjebacz mamy kóżdy ßam ſa ßo, kóżdy pak też ſdobom ſa druhich a druhich dla!

Pomhaj Bóh!

Naſch njedzelnik „Pomhaj Bóh“ pſchińdże też na tutej Ssmjertnej njedzeli — kaž hižo nětko wjele lět — k ßwojim ßwěrnym czitarjam woßebje ſhotowjeny a ſtrowi: **Pomhaj Bóh Wam, Wy lubi, też na dzeńßniſchim khutnym dnju po ßwojej wótzowſkej hnadze a daj Wam wſchěm ßwój měr a troſchtuj pſchede wſchěm Waß wſchěch, kiž Wy dyrbicze ſtacz pſchi nowych rowach żarujo a płakajo na lubych. Pomhaj Bóh Wam do teje wěry, kotraž też na kěrchowach wuſnawa: „Schtož czini Bóh, wſcho dobre je!“**

Naſch njedzelnik pſchińdże pak dzeńża też do tak někotreho druheho doma, kotryž jemu hacz ßem njebě wotewrjeny ſa njedzelſki ſaſtup. Je dźe nětk hižo mnoho lět ſwuczene a jara pěkne a ſa naſch czaß runje też jara nuſne waſchnje, ſo ßebi woßady naſche łopjeńko, kotrež my ſa tutu njedzelu też woßebje wuhotujemy a dwójzy wulke wudawamy, ſkaſaja ſa rosdzělenje a rosdawanje na njedzeli, kotraž je tola tak woßebita a woßebna, na kotrejž je też wutroba ſa Boże ßłowo woßebje wotewrjena. Wobkhowajmy tuto dobre waſchnje, a njech ßo wono hiſchcze bóle rosſchěri, wobkhowajmy jo a wutwarmy jo dale, runje dokelž je naſch czaß tajki! Jeho khudoba na pjenježnych ßrědkach nam to njeſadźěwaj; jeho khudoba na ſnutſkownych mozach a kubłach je dźě wjele wjetſcha a ſtraſchniſcha. Jej wotpomhacz njedyrbi nam niczo pſchewjele a niczo pſchedrohe bycz. Jej wotpomhacz chze pomhacz też naſch ßerbſki njedzelnik. A kak to, to praji jeho mjeno: „Pomhaj Bóh!“ Tuž pomhajmy jemu pomhacz, my pomhamy tak też ßebi; my wukonjamy ſ tym dwójnu, haj trójnu dobru, ſpomożnu ßłużbu: my ſkutkujemy ßobu ſa Boże kraleſtwo, ſa Sserbſtwo, ſa zyły kraj a lud.

Tohodla proßymy tych, kiž naſche łopjeńko hiſchcze njeczitaja: ſtupcze ßobu do naſcheho rynka, czitajcze ßobu naſche łopjeńko, ſkaſajcze ßebi jo! Skaſacz mózecze jo pola ßwojeho fararja abo tam, hdzeż Sserbſke Nowiny doſtawacze, abo w Budyſchinje w Ssmolerjez knihicziſchczerni abo na póſcze, ſ tym, ſo na póſt dzecze abo liſtynoſcherjej prajicze abo papjerku do póſtoweho kaſchczika czißnjecze, na kotruž ſcze napißali: An das Poſtamt hier. Für den Monat Dezember 1932 beſtellt Herr (Frau) . . . . (mjeno) in . . . . (mjeno bydlenja) 1 Expl. „Pomhaj Bóh“, Bautzen“. — Pola póſta dyrbicze potom w dezembru ſnowa ſkaſacz ſa prěnje ſchtwórczłěta 1933, na wſchěch druhich měſtnach, kaž na pſch. pola ßwojeho fararja, mózecze łopjenko hnydom wot 1. adventa běżnje doſtawacz.

A Waß, kiž Wy hacz ßem ſcze tak ßwěru łopjenko czitali, njetrjebamy drje tola hakle dołho a hiſchcze mjenje podarmo proßycz, ſo byſchcze jemu ßwěrni woſtali, haj, ſo byſchcze pomhali, ſo by ßo dale a bóle rosſchěrjało. Nutrnje prajimy, Wam runje też dzeńża na tutej njedzeli ruku tłoczo: „Pomhaj Bóh Wam a żohnuj Waß ſ wěcznym a czaßnym żohnowanjom w ßwojej bójſkej luboſczi.“

A jene hiſchcze dodamy. Ssobudźełaczerjo a ßobudźełaczerki ßu nam wutroźnje witani. Staraj ßo kóżdy, ſo rosprawy wo woßadnych podawkach a naſtawki ſ woßady — kaž wo Bożim domje, kerchowje atd., po możnoſczi też ſ wobraſami — do łopjeńka pſchińdu. Wono chze bycz ßerbſki nabożny njedzelnik a woßadnik. Rosprawy, kiž jednorje bjes poßudźowanja rosprawjeja wo ßwjedzenju a druhim, móża ßo hnydom w Ssmolerjez knihaŕni wotedacz; druhe naſtawki pak a wſcho dalſche njech ßo ſczele na redaktora: Noſtitz, Poſt: Weißenberg.

Tak: Pomhaj Bóh nam dale pſches tutón czežki a rosßudny czaß. Wón to budźe, hdyž wón naß ßwěrnych namaka w tych kubłach, kotrež je nam tu ſa ſemſki czaß dał; mjes tutymi ßu woßebje: nabożina a wěra, narod a macżerna rěcz, Boži dom a woßada.

Liſtowanje.

Sa 1. advent.: K. w K.

Sa 2. advent.: W. we W.

S tutym woſjewjenjom pſchezo doprědka pokazujemy, ſchto ma prědowanje abo nabożny ſawodny naſtawk ſa tu a tu njedzelu. Wſcho druhe dźełko ma redaktor, hdyž ßo pomoznizy njenamkaja. Tohodla tu próſtwu: Pomhajcze, ſo by tute naſche łopjeńko to było, ſchtož chze a ſchtož my trjebamy: dobry ßerbſki nabożny njedzelnik a woßadnik, łopjeńko, kotrež do wſchěch domow lubje witaja. — Dla nabożnych naſtawkow ſe Sakſkeje, woßebje pak do Pruſkeje należnu próſtwu wo ßobudźełko — a ſdobom dzak tomu knjeſej, kiž bě pſchelubił pomhacz. Sa nowe lěto, Reminiſcere, a potom wot Judica dale je ſwjetſcha wſcho hiſchcze bjes ſapiſka prědarja. Tuž proßymy wo pſchiſjewjenja.

Redaktor.

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Noßaczizach. — Cziſchcz a nakład Ssmolerjez knihicziſchczerńnje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje
Wukhadża kóżdu ßobotu a płaczi ſchtwórczłětnje 108 pjenježkow.

Čžißło 48

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 27. novembra 1932 Bautzen

1. njedźela adventa.

Wotewŕćże wrota schěroko a čžińćże durje na žwěćże wyšoke, so by kral čžeśćże sacžahnył! Haleluja! S tutym postrowom nastupimy nowe zyrkwinske lěto a sdobom saßo hnadypołny adventski a hodowny cžaß. Kóžda duscha dyrbi žo saßo sradowacž, žwěta sbóžnik pschikhadža. Njewidomny, ale tola woprawdże chze tutón njebjeski hóscž k tebi pschińcž se žwojim žwětłom, žwojej luboscžu, prawdoscžu a njebjeskej cžistoscžu. Hotujmy žo jeho powitacž a pschijecž do wutroby, kaž wschak tež něhdy israelski lud jeho powita, jemu pschiwyskajo, a chzemy žebi dženža dacž rjez, schto chze wón nam bycž. Tak s wježeloscžu žłysch: Hlaj, twój kral pschińdže k tebi!

1. Jeho póßli dyrbja jemu hospodu twojeje wutroby pschihotowacž;
2. wón chze žo cži jako mity pomoznik wupokasacž;
3. wón chze wot tebje we wěrje pschijaty bycž.

Budž, mój Jesu, powitany
Do žwěta, kiž leži w slym,
Hdźež ty budźesch sanicžany,
Luby njejßy pschecžiwnym.
Pój, wsmi žobu duschu žebi,
Sa bydlenje dam ju tebi,
Twój chzu bycž, twój wostacž ja,
Wostań mój tež bjes konza. (Kěrl. 3, 1.)

1. Póßłaj, kotrejuž Jesuß doprědka póßła a kotrajž dyrbjeschtaj jeho sacžehnjenje do Jerusalema pschihotowacž, běschtaj wucžobnikaj. Tak je pschezo było: Cžłowjekoju žu Sbóžnikej pucž do cžłowiskich wutrobow pschihotowali, jako něhdy psched wjele lětstotkami kscheścžijanszy mißijonarojo do nascheho kraja pschińdžechu a wježelu powěscž wo Sbóžniku pschipowědachu. Tež wótz Luther dokonjesche tajku žkužbu, hdyž psches evangelij nasch lud njepoßrědnje pod Khrystußa stajı. A zyła nascha kscheścžijanska zyrkej s jeje póßłami njechı na prěnim městnje cžélne derjeměcže spěchowacž, ale chze khudym hrěschnym cžłowiskim duscham towarstwo s najcžiscžischim, s najrjedlischim a najnadobnischim, s naschim kralom Jesußom pschinjescž. Pschetož niz morwe kubła abo swonkowne derjeměcže je sa naschu duschu najbóle spokojaze, ale wona trjeba swjask se žiwymi cžłowiskimi duschemi, kotrež ju spěchuja, najbóle se žwojim sbóžnikom. Njemějcže tohodla žłužbu cžłowjekow, kotsiž wam tutoho sbóžnika pschipowědaju a chzedža jemu hospodu we waschej wutrobje pschihotowacž, sa žnadnu. Tež prawi starschi woßebje tajku žłužbu žwojim dźěcžom wopokasuja. — Dyrbi-li pak Sbóžnik do twojeje wutroby sacžahnycž, dyrbi žo s njeje wschelake wucžiskacž, schtož tam njeßłuscha a twojemu sbožu sadźěwa: žamopaschnoscž, kotraž žebi njeda pomhacž, njewěra, kotraž Bohu a jeho žwjatemu žłowu njedowěri, cžélna žadoscž, kotraž jenož po semskich wokschewjenjach abo rosproschenjach žada, kotrež tola husto doscž po hrěchu žłodža. Wulki adventsk prědař Jan kschcženik nam pschiwoła: „Cžińcże pokutu; njebjeske kralestwo je žo pschibliżiło.“ Njecžuja pak žo wschelazy mjes nami sadźěłani, kralej Jesußej wutrobu sa hospodu pschepodacž? Někotsi, woßebje młodostni, měnja, so žu žwojej młodostnej mozy winojcži, so žebi njedadža pschewjele wot Khrystuža a jeho zyrkwje prajicž. Drusy měnja, so maja w hospodarskej nusy, w horju a njesbožu žiwjenja samołwjenje sa sanjerodźenje žwojeje dusche. Saßo drusy měnja, so njemóža njedźelu k wukonjenju hospodarskeho abo ratarskeho abo domjazeho dźěła parowacž, runjež husto na bjesdźěłoscž skorža. Precž s tajkimi wurěcžemi! Schtóž je prawje žwjatoscž žudźazeho Boha a žwoje žamßne skomdźenja doscž spósnał, a schtóž žo s jastnikom w Filippi a s młodym Lutherom prascha: Kak budu sbóžny? tón žwoju myßl pschemění a žwoju wutrobu njebjeskemu pomoznikej Khrystußej pschiwobroczi.

2. Tutón chze ßo cźi wopokasacź jako miły pomoznik. Powěścże dźowzy Zionskej: Hlaj, twój kral pschińdźe cźicheje myßle, a kaž proseta Zacharja, kiž běsche hižo lětstotki prjedy pschikhad Messiaßa wěschcźił a tutón wobras miłeho krala, sacźehnjazeho do ßwojeho města Jerusalema niz na hordosnym wójnskim konju, ale na měrnej wóßlizy praji: Jako pomoznik. A s cźichej myßlu je wón wschitkim pomhał, kotsiž ßebi jemu dachu pomhacź. Nałamanu scźinu, kaž tamnu wulku hrěschnizu, njeje wón dolemił, a žehliwy ßužoh, kaž wěru Kananejskeje žónskeje, njeje wón wuhaßnył. Tola też saßakłym a hordym je wón rasnje rjekł, schto ßo k jich měrej hodźi. Jeho pomoz ßo njewobmjesowasche na cźělne nusy; wottyknjeny kónz wscheje jeho pomozy běsche, cźlowjekej k prawdoscźi, k pózcźiwoscźi, k duschinemu pokojej a k sbóžnoscźi dopomhacź. S jeno cźělnej pomozu žanemu cźlowjekej dokładnje pomhane njeje; pschezo saßo wschak móže nowa nusa pschińcź a cźlowjek ju njesamóže pschewinycź. Jesuß je cźlowjekej snutskownu cźežu winy, hrěcha a steho nawucźenja wotewsał a cźlowjekow snutskownje wobnowjał a s pschewinjerskej wěru woživjał. Tak je jim sa wschón cźaß pomhał. Kelko je dźenßa psches tajke snutskowne wußwobodźenje wutworiło a ßo sa žohnowanje sa druhich scźiniło! To nam też wschelake shonjenja snutskowneho mißijonstwa wobkrucźa kotrež wschak napoßledku njecha jeno cźělnu pomoz poskicźicź, ale chze wobcźeženych pod wumožerśku hnadu Khrystußa stajicź. Też we swonkownym mißijonstwje shonimy wobnowjazu móz krala Jesußa. Parižski nowinar ßo dowjese na brjóh dalokeje kupy w Južnym morju na kotrejž běchu 15 lět evangelszy mißijonarojo wo Khrystußu prědowali. Wobydlerjo kupy, prjedy ludźižracźzy, běchu ßo psches to na pobožnych a cźichich kschescźijanow pscheměnili. Nowinar jeneho dnja k hłownikej luda praji, so ßo jemu mjes tutymi wobydlerjemi derje lubi, woni ßu lubi ludźo, ale jich modlenje a kemschikhodźenje je hoła pschiwěra. Sa to ßo mißijonarej njetrjebali dźakowacź. Tuž wotmołwi hłownik: „Dźakuj ßo Bohu, so njejßy psched 10 abo 15 lětami k nam pschischoł, pschetož tehdy běchmy wot cźerta žałostnje wobßydnjeni a cźwilowani, a ty by hnydom prěni dźeń sarěsany a sežrany był, ale tónle sły mózny duch nětko wucźěrjeny psches lubych póßłow Khrystußa.“ — Luba woßada, kak mało woprawdźiteje pomozy ßebi ludźo dźenßa w naschim kraju lubja wot dalscheho wuwiwanja zivilisazije. Ssmy widźeli, hdźe ßmy s njej pschischli. Schěroke kruhi nascheho luda njewoczakuja też wjazy kaž prjedy pschewjele wot hospodarskich abo politiskich naprawow — kotrež, ßo wě, ßu też nusne a móža spomožne bycź —, ale woni ßu daloko a schěroko měnjenja, kak nusne je snutskowne wobnowjenje zyłeho ludoweho žiwjenja a kelko žohnowanja by s toho sa nasche statne žiwjenje wurostło. My ßmy husto wjasani s njewěru a dwělowanjom, tak małowěrni, ßebicźiwi a s hidu pschewsacźi. Se ßwojeje mozy cźłowjek njeje khmany, to dobre dokonjecź, woßebje niz, wopory pschinjescź w napohladźe njedźaka a ßwěta. Hakle Khrystuß jeho k tomu wukhmani. Wschelazy ßebi wschak też myßla, hdyž ßu wot wěry woteschli, ßu ßwobodni; ně, woni ßu to najlěpsche a najwyschsche shubili, woßebje sbóžny swjask, kiž cźłowjeka na dobre wjasa, a woni budźa bórsy wotroczzy hrěcha. Kotrehož Boži ßyn wußwobodźi, tón je prawje ßwobodny. Khrystuß naß wabi k luboscźi a k prawdoscźi, k pózcźiwoscźi a k sbóžnoscźi a nam tak to wjeßele pschihotuje, kotrež ßwět ßwojim dźěcźom dacź njemóže.

3. Tohodla pschijej jeho też we wěrje! Kak pschi Jesußowym sacźehnjenju něhdy do Jerusalema wscho klinczesche s wyskanjom luda, kotryž tehdy drje cźujesche, koho ma we ßwojej ßrjedźisnje: Hosianna ßynej Davitowemu! Khwaleny budź, kiž pschińdźe w mjenje toho Knjesa. Hosianna we wyßokoscźi! Tak chzemy jemu też my saßo wyskacź a jeho strowicź w naschich kemschenjach, w naschich wutrobach a w naschich ßwójbach, młodźi a stari! Kóždy dom dyrbi s wjeßeloscźu klinczecź a jeho witacź jako wumožerja duschow a wěrneho pschecźela luda, kaž něhdy cźłowjek Zachejus ßo wjeßelesche nad wopytom toho Knjesa we ßwojim domje a jeho pschija. Ludźo ßu ßebi dźenßa pola naß wotwucźili, kralam a wjerćham pschiwysacź; woni wědźa, cźile ßu też ßłabi cźłowjekojo, ale jow je njebjeski wójwoda naschich duschow, kiž je naß droho wukupił se ßwojej ßwjatej krwju, kiž je ßwoje žiwjenje dał sa tebje! Wón je kral cźesćże! — Kaž pak tehdy w Jerusalemje najskerje też ludźo běchu, kotsiž ani s woknom won njepohladachu, jako tón spodźiwny cźah ßo po Jerusalemskich haßach hibasche ,tak ßu też dźenßa pola naß ludźo, kotrymž je wscho druhe ważnische, hacź nabožina a potřebnoscźe dusche. Ale woni s tutym semskim, na kotrež ßebi tak wjele wědźa, skomdźa to najlěpsche. Pod hołkom politiskich a sozialnych praschenjow a swadow stejimy dźenßa w strasche, ßłowo miłeho njebjeskeho krala pscheßłyschecź a njewobkedźbowacź. Wěricź pak a poßłuchacź jemu dyrbimy. Hakle potom shonimy, so je wón pucź, wěrnoscź a žiwjenje. Hdyž na tym dwělujecźe, spytajcźe jeho kasnje do skutka stajicź! Dokelž móže wón woprawdźe pomhacź, też jeho mjeno ženje w cźłowjestwje njehaßnje, ale budźe dale skutkowacź. Kaž magnet, kiž wschěch, kiž ßu ßwoju ßamßnu njemóz spósnali, k ßebi cźehnje. Rosschěř też ty jeho mjeno, so by cźah tych, kiž ßebi dadźa jemu pomhacź, pschezo wjetschi był. Psches wěru pak wón kóždy cźaß pschikhadźa k cźłowjekam se ßwojej pomozu. Jako běsche Jesuß do doma ßwojeho pschecźela Lazara pschischoł, kiž běsche runje wumrěł, a ßo hotowasche, jeho se ßmjercźe sbudźicź, radźesche jemu Lazarowa ßotra Martha, so ßo njeby hakle prózował, dokelž je tola wscho podarmo. Jesuß pak jej porokowasche a rjekny: „Njejßym tebi rjekł, hdy by ty wěrika, ty by kraßnoscź Božu dyrbjała wohladacź?“ A my wuknjemy: Hdyž ty Jesußej wěrisch, budźesch na ßwojej duschi a we ßwojim žiwjenju njepschirunajomnu kraßnoscź ßwojeho sbóžnika shonicź.

Pschińdź Jesu, luby Sbóžniko,
Cźi wotewrjeja wrota ßo!
Ach pój se ßwojej miłoscźu,
A sjew nam ßwoju dobrotu!
Twój ßwjaty duch njech dowjedźe
Naß do wěcźneje sbóžnoscźe.
Budź tebi ßamemu
Cźesćź, khwalba tam a tu. (Kěrl. 8, 5.)

Nowe zyrkwine lěto.

Prěni advent.

Hłóß: Ja s njebjeß dele pschikhadźam.

Nětk nowe lěto zyrkwine
Saß' mamy s Božej miłoscźe;
Sso Bohu Wótzej dźakujmy
A wutrobnje joh' lubujmy!

To nowe lěto zyrkwine
Nam pschinjeß nowe wjeßele
We naschim Knjesu Jesußu!
To pschejemy ßej s wutrobu.

Nam njesachodne wjeßele
Knjes Jesuß Khrystuß wostanje.

Kak wulki nam naſch Sbóžnik je.
Nam dawa wěčžne žiwjenje!

Pój, Knježe Jeſom Khryſchcže, ßam
Se ßwojej wěčžnej hnadu k nam,
Njech w Twojim ſbóžnym towaŕſtwje
Lud kſcheſcžanſki ßo wjeßeli.

Dženß' proßy Cže lud wěrjazy:
Cžiń, Knježe, ßwój lud ſbožowny,
We hnadnym Boſy bohaty
A Božom' ßłowu poßłuſchny.

We nowym lěcže zyrkwinym
Naß, Knježe, ſwarnuj pſched wſchěm ſkym.
Njech wſcho ßo derje poradži
Cži k cžeſcži a nam k ſbóžnoſcži.

Daj Twoje požohnowanje
Nam w nowym lěcže bohacže.
Njech roſcže Twoje kraleſtwo
Po zyłym ßwěcže ſchěroko.

Na ranju lěta noweho
Sso nad nami ßmil, Jeſußo.
Pſchińdž, budž a woſtań pola naß
Se ßwojej hnadu kóždy cžaß.

Hdyž pola naß Ty, Jeſu, ßy,
Ma wjeßele lud wěrjazy!
Ssy naſche wěčžne bohatſtwo,
Pſches Tebje da nam Wóčžez wſcho!

Se ßwojej hnadu pſchi naß ſtej,
Nam kſchiž a nuſu polóžej.
Ty widžiſch naſche hubjeńſtwo, —
Nam pomhaj, ßwěrny Sbóžniko.

Nam ßwojoh' ßwjatoh' Ducha daj,
Nam k wěčžnom' ſbožu dopomhaj.
Cže w njebju wěčžnje khwalimy,
Twój lud a Twoje herbſtwo ßmy!

Nětk nowe lěto zyrkwine
Saß' mamy ſ hnady Božeje.
Schtóž Boha ma, tón wjeßel ßo.
Cžiń Božo, ſ nami derje wſcho! J. W.

Doſynki k ßmjertnej njedželi.

W Afrizy ſtejeſche we woßadnym łopjeńku kſcheſcžijanſkeje woßady Cžornuchow pſchi woſjewjenju, ſo je Cžornuch, kiž ßo ke kſcheſcžijanſtwu wobroczi, wumrěł, tutón dodawk: „Hdyž je rola ßußoda dopſchihotowana, wſchak tola ty tohodla doma njewoſtanjeſch.“ —

Pokutny džeń chzyſche pſchihotowacž na Ssmjertnu njedželu, a Ssmjertna njedžela po pokutnym dnju ßo praſcheſche: Bu wěrno: „Hlaj, ja cžinju wſcho nowe!“? Advent a zyke nowe lěto budže džeń wote dnja ßwědcžicž, hacž bu wſcho nowe, t. r. ty ßam budžeſch ſe wſchěm, ſ tym, kaž ßo ſadžeržiſch, ſ tym, kaž cžeže a běby caßa njeßeſch, ßwědcžicž, hacž bu cžinjeć tutoho ßłowa, hacž ßy hotowy też ſa tón wulki wokomik, hdyž ßmjercž wrota, kiž ſ tutoho žiwjenja w cžěle wjedu do žiwjenja bjes cžěła, wotewri.

Ssmjertna njedžela a pokutny džeń njejſtej też lětßa wſchudžom a pola wſchěch namakałej to ßobußwjecženje, kotrež ßebi wobaj žadataj, hdyž tola w tak ßmjercž khutnym cžaßu pſched naß ſtupitej. Ssamo ſchportſke napſchemoběhanje ßo wotměchu, tak w Drježdžanach; ſarjadowane běchu tute wot lěwych partajow. Wulki ſwjaſk „Němſke turnaŕſtwo“ bě tutaj dnjej bjes wſchěch tajkich wuhotowanjow woſtajiło. Ale też druhe wězki ſhoniſch. Tak tu, ſo ßo ßamo tak daloko něhdže ſabłudžichu, ſo pod někajkim ſawodžekom pokaſachu rejwanſke pſchedſtajenja. —

Po ſtach a tyßazach nawabiſchtej tutaj dnjej kſcheſcžijanow do Božeho doma k Božemu ßłowu a k ßwjatemu wotkaſanju. A ſchtóž hiſchcže njepoby, tón póndže nětkole w cžaßu ßwjateho adventa. A ſchtóž też potom hiſchcže njepóndže??! Advent woła:

„Wón pſchińdže k wěčžnom' ßudu
Tych njepokutnych dla,
Se žohnowanjom k ludu,
Kiž jeho Ducha ma.“ —

Njedžiwajmy ßo, hdyž budže cžaß, kiž pſchińdže, tajki, ſo ßo nam ſda, ſo ßo pſchińdženje k ßudu hižo dopjelnja. A ſchtož je a ſchtož hiſchcže pſchińdže, je — njemylmy ßo w tym — je ßudženje, kotrež ßu ßebi cžłowjekojo pſchihotowali ſ tym, ſchtož ßu cžinili a njecžinili, ſ tym, kaž ßu ßo ſadžerželi pſchecžiwo ßebi a ßwojej duſchi, pſchecžiwo bližſchim a druhim, pſchecžiwo Bohu a jeho kraleſtwu na ſemi. Tuž ſbudž advent wſchěch, wſcho cžinicž, ſchtož bu ſkomdžene, prjedy hacž je pſchepoſdže. A wono móže tak lohzy pſchepoſdže bycž!

Tohodla, hdyž prěni kěrluſch naſchich nowych ſpěwaŕſkich ſ džaknej wutrobu nětkle ſaſpěwamy: „Božo, wjeßle ſpocžinamy dženßa lěto zyrkwinſke“, mamy jón też ſ nutrnej wutrobu doſpěwacž, a ſchtož wjazy je, ſe ßwojim zyłym žiwjenjom žiwi bycž: „Spocžž wſchěm, ſo ßo nakaſaja a tam wěčžnu ſbóžnoſcž maja.“

Zyrkej a ſtat.

Stara Pruſka. Zyrkwinſke wólby běchu 12., 13. a 14. novembra. Wobdželenje bě ßylne. S městnami ßo dwójzy telko wolerjow da ſapißacž. Sdžěła ßo poſtajichu ſhromadne liſcžiny a tak ßo wólby ſminychu, ſdžěła pak ßo njemóžachu ſjednocžicž a wolachu. Wuſbytk wólbow njeje hiſchcže pſchewidžecž. To budže hakle móžno, hdyž budžeja wólby do provinzialnych ſynodow nimo. Do tutych wola tute nětkle wuſwolene ſaſtupjeŕſtwa nowych ſynodalow. Snamjo wólbow bě, ſo woßebje w rańſchich kónczinach, we wjecžornych pak też, wo liſtu „Deutſche Chriſten“ džěſche. Snamjo to zyłeho naſcheho cžaßa. Na pſchikład: ſa ſynodu města Barlina wolachu ßo ſa poſitivnych 2263 hłoßow, ſa „Deutſche Chriſten“ 1476, ſa zyrkwinſko-njepolitiſku liſtu 887, ſa liberalnych 538, ſa ludo-zyrkwinſke evangelſke ſjednocženſtwo 150, ſa religioſnych ſozialiſtow 28.

Duringſka. Džeń 31. oktobra (!!) je miniſter ſa ludowe wukubłanje, kiž nationalſozialiſtiſkej ſtronje pſchiſłuſcha, woſjewił wukas pſchecžiwo „roswucžowanje w žiwjenjowědže“ — lebenskundlichen Unterricht —. W tutym wukaſu praji wón něhdže tole: „Tuto roswucžowanje wo žiwjenjowědže je ßamo we ßebi najlěpſchi grat tych, kiž chzedža naſtawaze nabožne ſacžuwanje, nabožne ſpóſnawanje a wěru ſadußycž. Tukhwilu dyrbi ßo tuto roswucžowanje hiſchcže wěſtych wumělenjenjow dla cžerpicž . . . Dale wupraji ßo miniſter ſ wokſchewjazej doraſnoſcžu wo wopacžnych, kažazych wotpohladach a pucžach dotalnych poſtajenjow a poſtajerjow: „Schtóž ßo ſe kſcheſcžijanſtwom a Němzowſtwom ſwjaſany cžuje, roswježe ßam wot ßo a ſe ßwojim ſamołwjenjom też ſwonkownje wſchě

počžahi k tutomu roswuczowanju ludowědy.“ — A my jako Serbja tołmaczimy: Schtóž ßo ſ kſcheſczijanſtwom a ßwojim narodnym Serbſtwom ſjednoczeny czuje, tón roswjeże ßam wot ßo a ſe ßwojim ſamołwjenjom też ſwonkownje wſchě počžahi k tutomu roswuczowanju ludowědy, kotraž je zyłemu kſcheſczijanſkemu Serbſtwu zuſa kaž něſchto; a Serb njemóże ßebi a ßwojemu małemu ludej, kiž pod tutej kaženku ßobu cžerpi, a zyłemu němſkemu krajej, ke kotremuž wón ſ kſcheſczijanſkej ßwěru ſteji, niczo lěpſche pſchecž, hacž ſo by ßo młodym a ſtarym podawała cziſta kſcheſczijanſka wuczba, a ſo by był Jeſuß Khryſtuß ſaſchczěpjeny do młodych a ſtarych wutrobow wſchudžom w kraju a ludu.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S **Budyſchina.** Knjes ſuperintendt Fröhlich bu po wólbnym prědowanju ſa prěnjeho fararja pſchi Pětrowſkej zyrkwi w Lipſku wuſwoleny a powołany. S tutym ſaſtojnſtwom je podobnje kaž tu w Budyſchinje ſuperintendentura ſjednoczena a to ta ſa wjeßne woßady wokoło Lipſka. Tak wopuſchczi ſa krótki czaß druhi ſ tych prěnich ſchtyrjoch łużiſkich ſuperintendentow Łužizu. Knjes ſup. Franka džěſche pſched krótkim czaßom do Plawna. Kaž Lubijſki wokrjeß njeje ßwojemu prěnjemu ſuperintendentej rad cžahnycž dał, tak też, kaž ßłyſchimy, Budyſki wokrjeß njerad ßwojeho prěnjeho ſuperintendentu ſhubi. My pſchejemy, ſo by Budyſki wokrjeß dostał ſa naßlědnika ſaßo dostojneho muża, kotryž tuto ſaſtojnſtwo, kiž je ſe wſchelakich pſchicžinow woßebje ważne, — też tohodla, dokelž nimo němſkich woßadow nimale wſchě naſche ßerbſko-němſke do tuteej eſorije ßłuſcheja — ßwěru a rosßudnje ſaſtawa, kaž je Lubijſki wokrjeß ſa ßwojeho druheho ſuperintendentu dostał tajkeho dostojneho muża.

W **Lubiju** mějachmy póndželu wulku dwójnu ſhromadžiſnu ſa zyły zyrkwinſki wokrjeß, na kotrejž ßo wulka liczba woßadnych — woßadnych ſaſtupjerjow, patronow, fararjow a druhich — wobdžěli. Ale wono mohło jich hiſchcže wjazy woßadnych na tajkej ſhromadžiſnje bycž, woßebje woßadne ſaſtupjerſtwa zyłe, hdyž ßo wo praſchenja jedna kaž: Schto możemy my wot zyrkwje ßem cžinicž w pſchitomnej nuſy naſcheho luda? Pſchetož wono płacži, ſchtož ßo tam wupraji: je jich doſcž, kiž hiſchcže njedopósnachu,, kak wulka a ſtraſchna nuſa je a tohodla też niz, ſchto ßo pſchecžiwo njej cžinicž może a cžinicž dyrbi. Knjes ſup. Jagſch bě prěni džěl pſchednoſchka pſchewſał: Nuſu ſpósnacž, a to: hoſpodarſku nuſu, politiſku nuſu a nuſu wěry. Druhi džěl k. farař dr. lic. Gehring-Sohlandſki: Pomoz pſchinjeſcž: materielnu pomoz, zyrkwinſke należnoſcže ſaſtupowacž, nowe ſrjadowacž, ſ duchownym a ſ duſchinym podpjeracž. Žadyn džiw, ſo też wobſchěrniſcha rosmołwa naſta, w kotrejž ßo to a tamne doda, też pſchecžiwo tomu a tamnemu něſchto praji. Dokelž měješche ßo hiſchcže druha ſhromadžiſna pſchiſamknycž, ſkónczi pſchedßyda rosmołwu a nětk běchmy na wólbnej ſhromadžiſnje, na kotrejž ßo kandidatojo ſa wólbu do ſynody pſchedſtajichu. Lubijſko-Žitawſki wokrjeß ma wolicž jeneho fararja a jeneho lajika. Poſtajeny je dotalny ſynodala k. ſup. Schultze-Žitawſki a jako nowaj k. prawiſnik dr. Krjetzſchmer a k. farař prim. Rienhardt, prjedy w Žitawje, nětk na wumjenku. Poßlednjej ſtejitej jedyn pſchecžiwo druhemu. Wſchitzy tſjo rěczachu a rosprawjachu wo ßwojich nahladach. Wólba k. ſup. je wěſta, dokelž druheho kandidaty njeje. Schtó budže ſ mjenowaneju lajikow — też k. farař Rienhardt płacži po ſakonju jako lajik, dokelž wjazy w zyrkwi ßłužby nima — wuſwoleny, rosßudži wólba, kiž je ſa 4. dezembra poſtajena.

Wólba do ſynody.

S **Budyſko-Kamjenſkeho wokrjeßa** njejßmy hacž do džeńa niczo dalſche wo wólbje ſa naſche łopjeńko doſtali, hacž runjež by runje ſa tutu wólbu jara dobre a wužitne było, by-li naſche łopjeńko něſchto wo njej pſchinjeßło, hdyž ma tutón wokrjeß tola też dweju ſynodalow wolicž. Mjes tutymaj je k. kantor Krawz-Wujeſdžanſki, kotrehož lěta ßu po ſakonju nimo. Snadž tola ſ tych ſtron, kotrež maja ßo ſa wólbu ßobu ſtaracž, hiſchcže ſa tuto cžißło něſchto doſtanjemy, ſo njebychmy trjebali ßebi myßlicž, ſo ßo ßerbſke nowinarſtwo, woßebje też naſche nabožne a woßadne łopjeńko „Pomhaj Bóh“ naſad ſtaja. Kak ſ wólbu w Lubijſko-Žitawſkim wokrjeßu je, ßmy w rosprawje ſ Lubija nadrobniſcho rospißali.

Pomhaj Bóh!

Naſch njedželnik pſcheje nutrnje wſchěm ßwojim ßwěrnym cžitarkam a cžitarjam žohnowany advent. Hdyž my tutón adventſki cžaß wutrjebamy ſa to, ſa cžož je nam daty, ßměmy połni dobreje nadžije hicž k hodam napſchecžiwo, a byrnjež wone byłe hody w tutym khudym a hubjenym cžaßu: wone budžeja ſa naß žohnowane hody a ſ jich žohnowanjom budže nam też to nowe lěto pſched nami žohnowane.

Naſch njedželnik wospjetuje pak tohodla dženßa tu próſtwu, kotruž tydženja we woßebitym, ſa ſchěrſchu ſjawnoſcž pſchihotowanym cžißle wupraji: Wſchě lube cžitarki a wſchitzy lubi cžitarjo chzyli jemu ßwěrni wostacž dale, haj, wjazy hiſchcže, chzyli ßo ßobu wo jeho roſſchěrjenje ſtaracž a hiſchcže něſchto, chzyli ßo ßobu wo to ſtaracž, ſo by był rad a lubje witany woßadnik, to rěka: chzyli ßo wo to ſtaracž, ſo wón też ſ woßadow doſtawa rosprawy, naſtawki, dozyła pſchinoſchki.

My budžemy wjaz hacž dotal trjebacž nabožne natwarjaze łopjeńko, kotrež je ſdobom ſwjaſk wěrnje kſcheſczijanſzy ſmyßlenych cžłowjekow, kotſiž chzeja tami ſ Božej pomozu wobſtacž a woſtacž w tutym cžaßu a druhim pomhacž, ſo bychu też móhli a chzyli ſ Božej pomozu wobſtacž a woſtacž we tutym cžaßu, kiž je bóle rosßudny a ſtraſchniſchi hacž ßebi myßlimy.

Hdyž tole cžinimy, ßłužimy ßebi najlěpje a druhim ſaßo ßobu a ßłužimy Serbſtwu a kſcheſczijanſkej zyrkwi, ßłužimy Božemu kraleſtwu a Bohu ßamemu!

Tak mamy też jene wotmołwjenje na to tak huſto ßtyſchane praſchenje naſcheho cžaßa: Schto mamy cžinicž?

Dodamy, ſo nětkle w dezembru pſchinjeßemy někotre krótke hodowne wězki, powjedancžka, ſo pak chzemy potom we nowym lěcže ſaßo wjetſche powjedancžko woſjewjecž. Tak je możno, ſo tuto też cži zyłe doſtanu, kiž ſ nowym lětom naſche łopjeńko ſapoczny cžitacž.

Liſtowanje. Wutrobny džak wſchěm, kiž pſchi wuhotowanju cžißła ſa Ssmjertnu njedželu ßobupomhachu. — Sa 2. adv. W. we W. — Sa 3. adv. V. w H. — Sa 4. adv. K. w Hr.

Serbske spěwarſke

su na předań w Serbskej knihařni w Budyšinje

Samołwity redaktor farař Wyrgacž w Noßacžizach. — Cžiſchcž a nakład Ssmolerjez knihicžiſchczernje a knihařnje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje
Wukhadža kóždu ßobotu a płacži ſchtwórcželětnje 108 pjenježkow.

Čišło 49

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske niedźelske kopjeno

W Budyschinje 4. dezembra 1932 Bautzen

2. njedźela adventa.

Matth. 3, 1—10.

Čžińcże pokutu! To bě a je prědowanje Jana kschcżenika a prědarja pschi Jordanje. Schtož je sańdźenu njedźelu Zachariaß jako měschnik a spěwar wěschcżił, to dopjelnjuje jeho ßyn prjedykhodźo naschemu Knjesej a jeho pucże pschihotujo. Čžichi pusty kraj ßo mjerwi; město Jerusalem a wschitkón wokolny kraj khwata k temu spodźiwnemu mužej w drascże wot kamelskich włoßow a s kožanym paßom, kiž prěduje nowy narod, nowy pschichod, nowe kralestwo Boże. Tam wohladasch tsoji lud; lohkosmyßlenu cžrjódu, wcžipnu a sabycžiwu, kiž dyrbi wschudźom „pódla bycž“, kiž niczo njewukńje a móże dźenßa hosiana a jutsje kschižuj wołacž; — wschitko tehdy kaž hischcże dźenßa; — tam wohladasch hordych farisejskich a sadduzejskich, kotsiž njechadźa widźecž, ale chzedźa widźeni bycž, kotsiž nochzedźa ßłyschecž, ale ßudźicž, — wschitko hischcże dźenßa kaž tehdy; — ale, dźakowano Bohu, tam wohladasch też hischcże tsecżu schlachtu, kotraž cžuje s bólnej duschu a s njeměrnej wutrobu Josefowu schkodu, njepschecżelny spschah a pyta ßwěru to jene, schtož je nusne. Cži jo namakaju; cži dyrbja psches Božu hnadu pschińcž a dóńcž wot Jordanoweje kschcżenizy ke kschcżenizy ßwjateho Ducha, wot Jana k Jesußej. Hdże ßy ty, mój luby, luby kschescżijano? Pola wcžipneho luda? pola farisejskich a sadduzejskich? pola wěrneho a ßwěrneho ßymjenja Abrahamoweho?

Čžińcże pokutu! to prěduje Jan wschitkim a kóždemu, bjes wuwsacża, lohkemu ludu, hordym wyschschim, ßwěrnym dźěczom Božim. A s tym prěduje ßmjertny strach a hrožazy ßud, kiž dyrbi wěscże njepokutnych trjechicž.

Ssekera je hižom drjewu ke korjenju pschikłożena! Kajke nastróżaze ßłowo! Kajki khutny wobras! Wótra błyschcżata ßekera ke korjenju schtoma pschikłożena a ßylnej ruzy dźerżitej ju a nad rukomaj wótrej wocži. Ssnadź hischcże wokomiknjenczko a tej ruzy ßekeru wusběhnjetej a ßekera ruba a trjechi, trjechi korjeń hacž na žro a jadro, a to je ßmjercž! Čiń pokutu, ludo a krajo, horjekach a delekach, wrócž ßo k temu Knjesej, hewak steji ßmjertny strach psched durjemi! Kak dołho hischcże? to je praschenje jich wjele.

Čžiń pokutu, krajna evangelsko-lutherska zyrkej! Je też i jejnemu korjenjej ßekera pschikłożena? Ja njepraju Jesußowej zyrkwi, ta je wěcżna, helske wrota ju njemóża pschewinycž. Ale nascha krajna zyrkej, — kak dołho hischcże wobsteji tajka, kajkaž je dźenßa. Niz jenož njepschecżeljo kschiża wołaju: prjecž s njej, ně, też ßwěrni wěrjazy ludźo praja: kak dołho hischcże, a pokasuje na mały wuspěch prědowanja tu a na njecżistu wucżbu tam, na njedoßahaze schulske nabožinske roswucżowanje tu a na njesnjeßliwu měschenżu wěrjazych a njewěrjazych tam. Knjeże pomhaj, Knjeże ßmil ßo! —

Čžiń pokutu, ty cżłowske dźěcżo! Njewidźisch to wulke mrěcże wonkach w Božej stwórbje? Njeißy ßmjertnu njedźelu pschi ßwojich rowach stak a w duchu wohladak ßwój row? Młodźi mru a stari wotßal cżahnu; cżiń pokutu, prjedy hacž je posdźe. Hlaj, ja steju psched durjemi a klapam. Wón pschińdźe k ßwětnom' ßudu tych njepokutnych dla.

Čžińcże pokutu! hlaj, to je jenicżki pucž pomozy, wumóženja, žiwjenja.

Pomozy ßo wjele pyta; wjele ßrědkow, wjele pucżow, wjele mozow, kaž wupschescżěrana ßycž w naschim ludu a cżaßu, a wschitko dyrbi a chze wotpomhacž nusy a wobaracž ßmjertnemu strachej. My chzemy dźakni bycž sa wschitko to, schtož ßo s dobrym a ßwěrnym smyßlenjom a derjeměnjenjom cżini. Ale wo tym też njeßměmy mjelcżecž, so wschitke tele pospyty a prózowanja woprawdźe a trajazy pomhacž móża,

jeli ſ pokuty wukhadźeja a do pokuty wjedu. Cžělnej a cžaßnej nuſy budźe jenož wobarane, hdyž ſnutskownemu brachej, hrěchej a ſdalowanju wot Boha budźe wotpomhane; ſwonkne ſbožo móže ßo jeniczßy twaricź a hajicź, hdźež ſnutskowne žórło žiwjenja w Boſy ßo ßylnje žórli. Sboże! ach, hižom naſcha luba ßerbſka rěcž praji, ſchto to je: Jenož to a wſchitko to, ſchtož ſ Boha wukhadźa, we Boſy ßo wužiwa, k Bohu wjedźe. Twoje ſbože je jeno pola mje, tak ſteji pola profety Hoſea w 13. ſtawje.

Cžińcźe pokutu! wſchitzy a kóždy ſa ßwoju duſchu, ßwój dom, ßwój lud. Duchowni, wucžerjo, woßadni, knježa a ßłužobni, ſtari a młodźi, cžińcźe pokutu! Jeniczki pucź žiwjenja je wot Knjeſa nam wotewrjeny a pokaſany, khodźcźe po nim, po pucźu pokuty, kiž do wěry a k Jeſußowymaj nohomaj wjedźe.

Je to tak cžežke a njeſpodobne? Naſch luby Sbóžnik je nam pucź pokuty tak lohki cžinił. Wobrocźcźe ßo a budźcźe jako dźěcźi! To je pokuta a wěra. Se ſawjedźazeho ßwěta, ſ hroſneje zuſby, ſe ſymy a cźmy dom, do cźopłeje a ßwětłeje domiſny k naſchemu Wótzej a jeho dźěcźi bycź dźakne a poßłuſchne, ſbožowne a ßwěrne. O ſbóžny pucź pokuty! Shubjeny ßyn je po nim ſchoł a ßwoje žiwjenje tam namakał, ſhubjena wowza bu po nim dom njeßena. A twoja duſcha ſdychuje: Mi chze ßo dom! Pſchi wrotach a ſpočžatku noweho zyrkwineho lěta ſtajimy, ſchtó jeho kónz wohlada? Hlaj, twój kral pſchińdźe. Khwataj jemu napſchecźiwo, ſcźel hałoſy a róže pokuty jemu na pucź, ſaſpěwaj khwalobne Halleluja a proſchaze Hoſianna ßwojeje wěry, pſchinjeß jemu wopor ßwojeje wutroby. Hlaj, wón dźe ſe žohnowanjom k ludu, kiž ma jeho Ducha, wón pomha tebi, wón wuhotuje a wobhnadźuje tebje, ſo njeby był ſhniły a njepłódny ſchtom, porubany a do wohenja cźißnjeny, ale ſo by był kaž ſchtom prěnjeho pſalma, płodźeny pſchi rěkach žiwjenja, płódny a njeſwjadniwy, kotryž njebjeſki ſahrodnik we ßwojim cžaßu pſcheßadźi do njebjeſkeje ſahrody, ſo by tam ßo ſelenił, kcźěł a płody njeßł wěcžnje. O Knježe, k temu pomhaj nam, ßwojej woßadźe, ßwojej zyrkwi, ßwojemu ludu! My cźe njepuſchcźimy. My ßmy twoji, ty Ssyno Davitowy, Knježe Jeſu!

Hamjeń.

2. advent

Hłóß: Khwalcźe toho Knjeſa.

Sachodne ßłónzo nam kóždy dźeń ſkhadźa, ßo khowa,
Sſłónzo, Knjes Jeſuß, chze wohrěcź nam wutroby ſnowa.
Dajmy ßo ſhrěcź, — w nim hody wěcžne bdźe měcź
Duſcha, hdyž cźěło ßo khowa.

Bjesbóžni dale du k heli, a wjerchej cźmy ßłuža,
W lóſchtach, ſłych žadoſcźach ßwojeho cźěła, w cźmi błudźa
Boži pak lud — Strażuj! hlaj, Boži dźe ßud!
Sli wſchitzy ßudźeni budźa!

Kajkiž naſch wußyw bě tudy w ſachodnym ßwěcźe,
Kajkež my žiwjenje wjedli ßmy w kóždym tu lěcźe,
Tajke ßu žně! — Ssmjercź wěcžna hrěchow mſda je!
Ssyjmy na ducha tu w ßwěcźe!

Sswojeje zyrkwje a woßady Jeſuß je hłowa!
Žiwjenje prawe naß wucži móz Božeho ßłowa!
Sswětło tu je! — Cžaß mudrje nałožujcźe! —
Sswětło, ſhrěj wutroby ſnowa.

Wěrjaza duſcha ßo dźakuj nětk Sbóžnikej wjele,
Padaj pſched Jeſußom ßwěrnym na koleni dele,
Jemu cžeſcź daj! — Wón da cźi jónu ßwój raj!
Sbił dźě je ßmjercź a móz hele! J. W.

Něſchto rjane ſa hodowny cžaß.

W Boßniji je mała poboczna evangelſka woßada Brtſchko. Wona njeměješche ani Boži dom ani modleŕnju. Schtó chzył ßo jej dźiwacź, ſo ßebi ſnajmjeńſcha modleŕnju pſcheješche a ſo ßo ſa jeje twar rosßudźi. Ale hlaj, ani měſtna ſa twar njeměješche. Tu dari jej Ibrahim Beg Kutſchkalitſch rjane měſtno, ſa twar noweje modleŕnje. A tutón Ibrahim bě nahladny mohamedan! —

Bjelina je wokrjeßne měſto w Boßniji. Do njeho pſchicźahuja pſchezo ſaßo evangelſzy wěrybratſja. Ale woni ßu khudźi. So bychu woni też ßwoje nutrnoſcźe a Boże ßłužby měli, wuhotuja jim tam ßwjatocžnoſcźe, ale wonkach pod hołym njebjom, dokelž tam žaneho ruma hewak ſa to nimaja. To wſchak bě w lěcźu zyle pſchijomne. Ale jako ßo nětk naſyma bliżeſche, dyrbjeſche ßo tuta naſtawaza evangelſka woßada tola roshladowacź, kak a hdźe by nětk ſa ſymu pod tſěchu pſchiſchła. Wona namaka w někajkej ßukarni tutón wukhow. Ale ßukarnja bě pſchemała. Hdźež zyrkwje nimaja, tam ßo ſa zyrkwju žedźa. Pſchezo wjetſcha bu ßyła. Ale wulku žurlu wotnajecź, ſa to njedoßahachu ßrědki. Ortodoxni a katolſzy kſcheſcźijenjo nochzychu niczo wjedźecź wo tutej nuſy ßwojich ßobukſcheſcźijanow. Ale tu pſchińdźe tſeczi: Otman Beg Emunja póßła Evangelſkim powjeſcź: „Wy móžecźe pola mje wulku žurlu měcź, ſo byſchcźe ßwoje Boże ßłužby w tutej ſymje móhli ßwjecźicź. Płacźicź njetrjebacźe niczo ſa nju.“ A tutón Otman bě też ſaßo mohamedan.

Cžitaj Luk. 10, 25—37. Tam praji Knjes Jeſuß: „winu ßo na bok a ſminy ßo jeho a ſaßo: „Wón dźěſche nimo na bok“ a potom „Jedyn Samaritſki pak cžehnješche ... a jako wón jeho wuhlada, bě jemu jeho žel a pſchiſtupiwſchi k njemu wobali jeho rany a linu do nich wolij a wino ...“ We Bosniji bě to runje tak. —

Kak je nětkle w Němſkej? Kak pola naß? Hodowny cžaß je! Hodowny cžaß w cžaßu, kotryž je połny tradanja a nuſy! Kſcheſcźijenjo cźerpja mjes kſcheſcźijanami — ſo też njekſcheſcźijenjo ßobu cźerpja, to tohorunja wěmy. Kak je nětk? Dźemy my nimo a na bok? Póńdźemy my ſaßo nimo a na bok? Chzemy my duzy k hodam hicź pſchezo ſaßo nimo a na bok? Hdyž to budźemy cžinicź, dóńdźemy drjehacź k hodam — jeli ſo nam Bóh tón Knjes tak dołho žiwjenje ſpožczi — ale my póńdźemy hody — nimo žłobika, nimo Jeſußa a na bok! Pſchetož, ſchtož tón,

„Kiž pſchińdźe k ßwětnom' ßudu
Tych njepokutnych dla,
Se žohnowanjom ludu,
Kiž jeho ducha ma“

na tamnym ßudnym dnju, na kotrymž nichtón wjazy njemóže nimo njeho a na bok, ale kóždy dyrbi pſched njeho, praji, to ßo tu pſchi hodownym žłobiku dopjelnja po tajkim pucźu, po kotrymž duzy pſchezo nimo dźěſche a na bok, to mjenujzy: „Dźicźe precź wote mnje, ...: pſchetož ja ßym hłódny był a wy njejſcźe mi jěſcź dali. Mi je ßo picź chzyło, a wy njejſcźe mi picź dali. Ja ßym ... a wy njejſcźe ...!“

Wſcho: „Knježe, hdy ha? Knježe, hdy ha?“ potom niczo njepomha.

Jesuß Khrystuß praji: „Sawěrnje, ja praju Wam: schtož wy njejscże cžinili jenemu mjes tymi najhubjeńschimi, to wy też mi njejscże cžinili.“ „A woni póńdża ...“ — Matth. 25.

A saßo: Jesuß Khrystuß praji: „Sawěrnje, ja praju wam: „Schtož wy scże cžinili jenemu mjes tymi mojimi najmjeńschimi bratrami, to scże wy mi cžinili. Pójcże ßem, wy požohnowani mojeho Wótza! Herbujcże to kraleſtwo, kotreż wam je pschihotowane wot spočžatka ßwěta!“

To płaczi sa hody, hodowne žohnowanje hodowne sbožo, hodownu radoscź tu delekach kaž sa poßlednje wěcžne hody a jich žohnowanje, jich sbóžnoscź, jich radoscź junu.

A nichtón njepraj: „Ja pak tola njemóžu, nimam!“ — Luk. 21, 3 steji: „Jesuß Khrystuß dżesche: Woprawdże, ja wam praju, so tuta khuda wudowa je wjazy słožiła dyžli woni wschitzy!

Haj, hody a kscheścźijenjo mjes kscheścźijanami!

A hody a kscheścźijenjo a hinak wěrjazy! Tam dwaj mohamedanaj, a wonaj buschtaj evangelskim kscheścźijanam „ßmilnaj Samaritiskaj.“

Do Jesußowych najhubjeńschich bratrow a „najmjeńschich bratrow“ a saßo niz do „najmjeńschich bratrow“ ßkuscheja też póhanjo. Ssy ty nimo schoł a na bok, hdyž tam stejesche mißionski kaschcźik, mißionska sběrka, mißionska próstwa?

Hodowny cžaß je a my ßmy duzy psches njón! —

Sa † wyschschim fararjom Domaschku.

Wrota wěcžnoscże.

Hdyž wrota wěcžnoscże ßo wotewrjachu
A pruhi wěcžnoh' ßwětła seskhadżachu,
Bě w twojim lubym wóczku jaßne błyschczenje
A wjeßoły psches tute wrota woteńdże.
Ty dżěsche prjecž, ja pak tu dyrbju wostacź,
Twój sbóžny dónt ja hischcże njeßměnu dostacź.
Tak cžěmno bu kaž nihdy na semi
Hdyž ty naß tudy ßamych wostaji.
Nětk husto k tutym wrotam moje wóczko dże.
O Jesu, wjedź psches nje też junu sbóžnje mje!

Druhi advent lěta 1932.

Druha njedźela adventa je tola mjes schtyrjomi adventskimi njedźelemi, kotraž kóžde lěto snowa pschede wschěm pschipowěda, so Jesuß Khrystuß saßo pschińdże ßudźicź žiwych a morwych. Jeje kěrlusch je tohodla pschede wschěm tón, kiž spěwa: „Wón pschińdże k wěcžnom' ßudu.“ —

My ßmy w advencże, kotryž woła: Pschihotujcże ßo sa toho Knjesa, kiž je duzy k wam! A saßo, my ßmy w cžaßu, w kotrymž sa tym steja, niz jeno pschikhad Jesußowy skasycź, ně też Jesußa s luda, s wutrobow wuhnacź, wustorkacź. Njemyßl ßebi, so tu dżenßa ruskich a kommunistiskich bjesbóžnych měnimy! Ně, sa wołarja tutoho antikhrystoweho heßła: Won s Khrystußom s nascheho luda! Won s Khrystußom s kóždeje wutroby! je ßo scźinił general Ludendorff a sa prědarku tutoho njehodowneho, njeadventskeho, póhanskeho prědowanja jeho mandźelska. A to nowe póhanstwo pschecźiwo Khrystußej, kotreż s nimaj skutkuje, mjenuje ßo „Tannenbergbund“. Na dnju bitwy pola Tannenberga jón w lěcże 1925 sałožichu.

Precž s Khrystußom! Precž s kscheścźijanstwom! to woła a pische tuto póhanstwo do kraja, do luda, do wutrobow nětkle, hdyž tola Bóh tón Knjes da pschipowědacź zyłemu ludej a kóždemu jenotliwemu: „Hlaj, twój kral pschińdże!“ To je nastróżaze! To je żałostnje! Tole nastróżaze a tole żałostne sacżujesch pschede wschěm dżenßa, na tej adventskej njedźeli, kotraž pschipowěda ßud, kiž ßudźi Jesuß Khrystuß, tón wěcžny prawy ßudnik, „kiž pschińdże k ßwětnom' ßudu tych njepokutnych dla!“ So to, schtož Ludendorffowa prěduje, do toho ßkuscha, schtož je njepokutne, schtož je sanicžowanje Jesußa a Boha, spósnajesch na prěnje pohladanje. Běda pak nětk ludej, kiž ßo tajkim profetam a profecżinam sawjescź da! Dwójzy běda, hdyž ßo wón sawjescź da w cžaßu, kiž tak hižo je lute wulke ßudźenje!

A tak poražaze sdobom je to dalsche, so Ludendorffowa wojuje pschecźiwo wěrje a snutskownej mozy nascheho luda s brónjemi, kotreż je ßebi wupožcžiła pola Franzowsy, pola jeneho s toho luda, pschecźiwo kotrymž je general Ludendorff tak dołho a cżežko wojowacź měł, a so je tutón Franzowsa — jebak na polu indiskeje wědomoscże, indiskeje naboźiny. S tuteje bjerje Ludendorffowa woßebje pschecźiwo kscheścźijanstwu ßwoje brónje. —

So wo zyłym tutym wojowanju pschecźiwo kscheścźijanskej wěrje w němskim ludu — a wo to jenicžzy dże to Ludendorffowej! — a tak pschecźiwo jeho najlěpschej mozy a jeho poßlednjej pomozy, psche wótrje nießudźimy, sa to je wona ßama ßwědk. W lěcże 1929 pißasche Ludendorffowa: „Pschecźiwo kscheścźijanstwu wojowacź njeby było jenoż něschto njeněmske, ale też hischcże tórnoscź!“ Ale ani wona ani jeje pschiwißowarjo nimaja ßo po tutym ßłowje: Bóle a bóle pschińdżechu se ßwojeho stejnischcża, kscheścźijanstwo wotpokasacź, na to, pschecźiwo kscheścźijanstwu wojowacź, jo s luda, s wutroby wutupicź jako něschto, schtož do němskeho luda njeßkuscha, schtož niczo nima s nim cžinicź, schtož je němskeho luda skaženje. Mjes druhimi knihemi a spißami ßłuži tutomu wojowanju kniha, kotruž je wona spißała a kotraž rěka: „Erlösung von Jesu Christo“, t. r. lud dyrbi ßo wumóz, wucžiscźicź wot wscheho, schtož ma s Jesom Khrystom něschto cžinicź. A to, schtož ma wona w tutych knihach sa woßebje dobru bróń pschecźiwo kscheścźijanstwu, je wona wotpißała wot tamneho Franzowsy, kiž je ßwoju knihu hižo 1868 wudał. Tole hižo, so tuta kniha hižo psched 60 lětami wudata a so tola tuteje knihe dla wscho směrom wosta pschecźiwo kscheścźijanstwu, dyrbjało Ludendorffowu, kotraž je po ßwojim powołanju tola lěkarka, mudru scźinicź. Zyły wucżeny ßwět, kiž ßo s indiskej wědomnoscźu saběra, mjenuje tuteho franzowskeho spißarja „notorischer Schwindler“, a to niz hakle nětk, ale n. pśch. hižo 1914.

(Pokracżowanje scźěhuje.)

Sa druhi advent.

W Awstriskej knježesche něhdy wójwoda Rudolf. Tutón hidżesche druheho rycżerja. Pschi pschileżnej składnoscźi da wójwoda rycżerja pschimacź a do měcha tyknycź, so by był satepjeny.

Wójwoda pschihladowasche ßam s woknom won tutomu żadławemu cžinjenju ßwojich podwólnych. Jemu pschiwoła k tak żałostnej ßmjercźi saßudżeny rycżeŕ: „Rudolfo! Ja żadam Tebje sa lěto psched Boži ßudny stoł, so by Ty sliczbowanje dał wo tym, cžohoż dla mje tak njeczłowszy morja!“

Wójwoda ßo wußmja a rjekny: „Cżehń pschezo do prědka! Ja pschińdu sa Tobu!“

Ale rune lěto posdźischo pocża syma wójwodu mjetacź, wón cżežko skhori. Tak wot symy tschaßeny sawoła wón:

„Ja dyrbju nětk pſched ßud!“ Bórſy po tym wumrě.

* * *

Narzißus bě ſ biſkopom w Jeruſalemje. Wón ſchwikaſche njepózcźiwe žiwjenje někotrych woßadnych. Sa to ßo tucźi wjecźichu, wudawajo, ſo je biſkop ßam pſchecźiwo 6. kaſni hřeſchił. Biſkop dyrbjeſche Jeruſalem wopuſchcźicź a do ßamotnoſcźe hicź.

Pſchi tutej wobſtóržbje wuſtupichu tſjo wopacžni ßwědzy pſchecźiwo biſkopej.

Tón jedyn ßo ſarocźi: „Płómjo dyrbi mje ſpóžeracź, jeli=ſo ja wěrnoſcź njerěcžu!“

Tón druhi pſchißahaſche: „Mje njech najhórſcha khoroſcź potrjechi!“

Tón tſecźi ßo ſkhrobli prajicź: „Ja njedyrbjał wjazy ßwětło widźecź!“

A hlaj, ſchto ßo ſta!

Do doma prěnjeho wopacžneho ßwětka dyri w nozy błyſk; dom ßo ſpali a ſarocžeŕ ßobu a ſ nim žona a dźěcźi.

Druhi bu wußadny.

Tſecźi ßo rudźeſche tuteje wopacžneje pſchißahi dla a ſapadny do cźežkich myßlow; ßo rudźo płakaſche tak, ſo woßlepi.

Biſkop Narzißus wrócźi pak ßo ſaßo do ßwojeho biſkopſtwa. —

Njemolcźe ßo! Bóh ßo njeda ſa ßměch měcź. Schtož cźlowjek ßyje, to cźlowjek žněje tu a tam.

Zyrkej a ſtat.

Wólby do ſynody w Sakſkej dźenža! Po zyłej Sakſkej wola dźenža zyrkwine pſchedſtejerſtwa a woßadne ſaſtupjerſtwa nowych ſynodalow ſa tych, kiž po ſakonju lětža ſe ſynody wuſtupja. Lubijſko=Žitawſki a Budyſchſko=Kamjeńcžanſki wokrjeß matej kóždy wolicź jeneho duchowneho a jeneho lajika, kaž ßmy to n. pſch. tydźenja hižo pißali. Sa Serbow je wólba lajika w Budyſchſko=Kamjeńcžanſkim wokrjeßu ważna. Sa k. kantora Krawza=Wujěſdźanſkeho bě tež ſakońſzy cźaß nimo. Wón je jenicžki woleny ßerbſki ſynodala a je wěſo ſa wólbu ſaßo poſtajeny a ma ßo dźenža ſaßo wuſwolicź. Dokelž je pſchecźiwo njemu druhi lajik, Kamjeńcžanſki hamtſki hejtman jako kandidata poſtajeny, ma kóždy woßadny ſaſtupjeeŕ ßwoju wólbu wukonjecź. Wocžakowacź mamy, ſo tež kóždy němſki woßadny ſaſtupjeŕ ſnajmjeńſcha Budyſkeho wokrjeßa ßerbſkeho ſynodalu woli, woli tola ſ nim ſdobom tež ſaſtupjerja kantorow a wucžerjow do ſynody.

Do hód. Cźaß do hód je woßebity cźaß ſa pſchekupſtwo, a lětža woßebje; woni wocžakuja wot tutych dnjow někajke narunanje toho, ſchtož w běhu lěta a tež w běhu tuteje rjaneje naſymy, wuwoſta: někajkeho wunoſchka a dobytka. A ſa tych, kiž dźeja kupowacź a tež lětža móżeja hicź kupowcaź, ßu tute dny tež woßebite. Pruſka wyſchnoſcź je nětk „ßwobodne njedźele“ do hód powſchitkownje pſches zyły kraj jenak ſrjadowała. Po tutym ſarjadowanju ſtej w Pruſkej lětža jenož poßlednjej dwě njedźeli „ßwobodnej“. Tuto ſarjadowanje chże pſchihot bycź na jemu rune ſarjadowanje po zyłej Němſkej. So by ßo pſchekupzam ſhubjena 3. njedźela do hód někak narunała, maja měſchcźanſke a wjeßne wyſchnoſcźe dowolnoſcź, ſa poßledeni tydźeń cźaß ſa pſchedawanje hacž do ½8 hodź. podlěſchicź. — Poſtup je pſchi tym, ſo ßo powſchitkownje na njedźelſki měr bóle dźiwa — a cźehodla ßo to nießměło, hdyž tola telko bjes dźěła — a dale, ſo ßo tu ſarjadowanje měra na powſchitkowne ſarjadowanje, kiž dyrbi po zyłej Němſkej jenajke bycź.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

— **Ssrjedu dop. ½10 hodź. ſeńdźe ßo ßerbſka hłowna prědarſka konferenza** w Sserbſkim Domje. Pſchednoſchk ſměje knjes farař Tiſcher ſ Budyſchina.

S **Klukſcha.** (Zyrkwinſka viſitazija.) Sańdźenu njedźelu wotmě ßo pola naß zyrkwinſka viſitazija. Woßadny farař prědowaſche na woběmaj kemſchenjomaj wo Mateja 21, 1—9. Woboje kemſchenje běſche derje wopytane. Towarſtwo młodych holzow běſche rjany adventiſki wěnz wiło. Woßadne ſaſtupjerſtwo a woßadne towarſtwa běchu we ßwjedźeńſkim cźahu viſitatorow wot fary do zyrkwje pſchewodźeli. Na ßerbſkim kemſchenju k. wyſchſchi farař Sarjeńk=Khwacźanſki w ßerbſkej rěcźi wſchěch woßadnych poſtrowi a rěcźeſche wo pſchihotowanju duſche na pſchikhad toho Knjeſa. Na němſkim kemſchenju k. ſup. Fröhlich=Budyſki woßadźe a jeje ſtawam khutne wopominanja da. Tež na popołdniſchim, jara derje wopytanym dźěcźikemſchenju po wucžbje woßadneho fararja wobaj viſitatoraj kraßne ßłowa k dźěcźom porěcźeſchtaj. Na to knjes ſup. ſ woßadnymi ſaſtupjerjemi ßebi zyrkwinſke twarjenja a kěrchow wobhlada a w krótkim poßedźenju na farje někotre pokiwy ja pſchichodne woßadne ſkutkowanje poda. Skóncžnje wotmě ßo na Schuſterez žurli woßadna ſhromadźiſna, na kotrejž k. ſuperintendent evangeliſaziſki pſchednoſchk: „Woſtańcźe ßwojej zyrkwi ßwěrni“ dźerżeſche a k. wyſchſchi farař wo ważnoſcźi a rjanoſcźi ßerbſkeje rěcźe porěcźa. Na kónzu poda woßadny farař rosprawu wo woßadnych wobſtejnoſcźach a žiwjenju, cźemuž ßo hiſchcźe rosmołwa pſchiſamkny. Bóh žohnuj dźeń, ſo by dobre płody pſchinjeßł.

S **Łužizy.** W někotrych woßadach je ßo ſtało, ſo bě farař zyle prawe powjeſcźe wo Božich ßłužbach a wo ſhromadźiſnach nowinam pſchipóßłał. Woſjewjene pak tam ſtejeſche cźiſcźe hinaſſchi cźaß, n. pſch. Boża ßłužba ſapocžnje ßo w 10 hodź., poſtajena bě pak wona ſa 9 hodź. Kak bě to móżno? W poßlednim wokomiku bě někchtón nowiny ſ telefonom wołał a prajił, ſo maja ßo powjeſcźe tak a tak pſcheměnicź. Wuſbytk toho bě, ſo buchu Boże ßłużby ſ tym ſkażene a ſhromadźiſny ſ tym rostorhane. A ſchtó je to cźinił? — Někchtón, kiž je ſa zyrkej, wěru, nabožinu zyle wěſcźe niz! Dopokaſacź to wjazy, ſchto wſcho njepſchecźeljo njepoſpytuja, zyrkwi, kſcheſcźijanſtwu ſchkodźicź.

W **Drježdźanach** je dźenża ßerbſka njedźela. ¼4 hodź. je w Kſchižnej zyrkwi ßerbſka Boża ßłużba ſe ſpowjedźu. Prědowacź budźe k. farař Weſař=Hodźijſki.

Liſtowanje: Sa 3. advent V. w H. — Sa 4. advent K. w Hr. — Sa Hodownicžku W. we W.

Najrjeńſchi hodowny dar

ſa kſcheſcźijanſke dźěći jerjana knižka:

Njedźelſke bjeßadowanki
Sa pěkne dźěći ßerbſkich kſcheſcźijanſkich ſtarſchich ſběrał a pſchiprawił Sserbomił Tuchoŕſki. 79 ſtr. S wobr. **50** pj.

Wotroc k
Powědancžko ſe ßłowakſkeho ludu. 69 ſtr. S wobr. **30** pj.

Bjes Boha na ßwěcźe
Spißała Kriſtina Rojowa. 57 ſtr. S wobraſami. **30** pj.

Spokojene žedźenje
Do ßerbſkeje rěcźe pſchełožił K. W. 47 ſtr. S wobr. **30** pj.

Samoſtwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźarnje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pjenjezkow.

Čišło 50

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske niedźelske łopjeno

W Budyschinje 11. dezembra 1932 Bautzen

3. niedźela adventa.

Mat. 11, 2—6.

Kaž husto tež zwjaty advent naschego Sbóžnika zwjeczimy, pschezo stupi psched naz mózna profetiska postawa Jana kschczenika. Jesuz zam widźi w nim dopjelnjene, schtoż profeta Maleachi 3, 1 praji: „Hlaj, ja póschelu zwojeho jandźela, kiž dyrbi prjedy mje pucź pschihotowacź.“ My wěmy, kak je wón tutón nadawk dopjelnił. Jeho wustup w puschinje a jeho prědowanje pschi Jordanje bě sbudźiło mózne hibanje: „Tehdy dźěsche won k njemu město Jerusalem a zyła židowska semja a wschitkón wokolny kraj pschi Jordanje a dachu so kschczicź wot njeho w Jordanje a wusnachu swoje hrěchi.“ S wótrym złowom schwihasche hrěchi luda a wschěch worschtow a wotkry wozebje wozebnym ludakam wobliczo. Njebojasny a wěsty we swojej wězy dźěsche wón swój pucź a njeda so s niczim samylicź, swój wulki nadawk dopjelnicź. Wón bě zebi toho zyle wěsty: „Tutón Jesuz je tón messias!“ K tutomu pokasa wón swojich wuczomnikow prajizy: „Hlaj, to je Boże jehnjo!“ Tohodla wón tež praji: „Ja wschak kschczu waz s wodu, wón pak zylnischi sa mnu dźe, kotrehoż njejsym hódny, so bych roswjasak rjemjenje jeho czrijow. Tón zamy budźe waz se zwjatym Duchom a s wohnjom kschczicź.“ — Luk. 3, 16.

A tutón zamzny Jan, tutón wulki profeta, tutón zwěrny pucźpschihotowaŕ Jesuzowy je tu nadobo tak njewěsty, tak khablazy we swojej wěrje, so „da jemu powědźicź: Ssy Ty tón, kotryż ma pschińcź, abo dyrbimy na druheho czakacź?“ Schto je so jemu stało? Schto je wina na tutym pscheměnjenju? Wón, kiž bě kaž schkowroncžk naleczo wyskajo witał naleczo njebjeskeho kralestwa, spuschczi kschidle; jeho móz je slemjena.

Jan tó kschczenik zedźi w jastwje. Tam hdźež rěka Jordan so k Morwemu morju bliži a po schkałobach nahle hluboko dele pada, stejesche tehdy wyzoka twjerdźizna Machärus. Do cźěmneho jastwa tutoho hrodu bě kral Herodasch dał Jana jateho cźizznycź. Jan bě jeho hrěch, jeho mandźelstwołamanje schwikał. Herodasch bě swoju mandźelsku, dźowku arabiskeho krala Aretaza, po 15lětnym mandźelstwje sastorczik, so by zebi wzał mandźelsku swojeho bratra Philippa sa žonu. Jan bě jemu prajił: „To njeje prawje, so ty ju masch!“ Janowe pokutne prědowanje njebě tež psched kralowskim trónom wotmjelknyło! Herodasch zadźi pak sa to pokutneho prědarja do jastwa.

Bě so Jan znadź nadźak, so jeho s Jesuzowej pomozu sazo s jastwa wuzwobodźa? Bě w tutej nadźiji sjebany, swoju dowěru shubił? O ně! Niz żelesne żerdźe twjerdeho jastwa, niz jastwo jeho cźěła, niz shubjena swoboda, niczo tajke jeho njesacźěri do dwělowanja! Schtoż jemu wutrobu cźežku czini, je něschto zyle druhe. My to wuzłyschimy s wotmołwy, kotruż Jesuz jemu pózła: „Sbóžny je tón, kiž so na mni njepohórschuje!“ Jan so pohórscheschе Jesuzoweho sadźerzenja dla. Jan njemóże srosumicź, so Jesuz tak dale wustupowasche a skutkowasche. Jan bě so druheho nadźijak.

Hdyž pak móżesche Jan tón kschczenik, tutón sahorjeny zwědk Jesuzowy, tutón najwjetschi profeta, do pohórschenja a sadwělowanja sapadnycź, změmy so my to dźiwacź, hdyž dźenznischi dźeń bywa pola naz telko njewěstych we swojej kscheszijanskej wěrje? Tohodla daj nam nasch tekst wotmołwu na to praschenje:

Cžehodla njezměmy so samylicź dacź we swojej wěrje do Jesuza? My kedźbujemy na to, schtoż Janej dwěle pschihotowa, a dale na to, schtoż jeho s dwělow won a do noweje wěrjazeje wěstoscze dowjedźe.

1. Jſraelſki lud cžakaſche na to, ſo jeho meſſias nowe, kraßne ſeńſke kraleſtwo wutwori, w kotrymž měł Boži ſakoń knježicź, w kotrymž njeby ſa hrěch ruma byko. Też Jan bě ßyn ßwojeho luda a bě tohodla też tuteje nadźije. Jako wón pſchibližowanje Božeho kraleſtwa pſchipowědaſche a tohodla ßwó lud k pokucźe wokaſche, rjekny wón też: „Wón ma ßwój wějerny kopacź w ruzy a wucžiſcźi ßwoje huno a ſhromadźi ßwoju pſcheńzu do bróžnje, te pluwy pak ſpali wón ſ njewuhaßniwym wohenjom.“ — Mat. 3, 12. — S tutym pſchirunanjom chze Jan prajicź, ſo ſměje tón wocžakowany meſſias hnydom pſchi poſtajenju ßwojeho kraleſtwa krute ßudźenje. W Jeſußu ſ Nazaretha bě wón nětk toho meſſiaßa, to je: Khryſtußa, ſpóſnak. Bóh bě jemu prajił: „Na kimž budźeſch widźecź toho Ducha dele lecźicź, a ſo wón na nim woſtanje, tón ßamy je, kotryž ſe ßwjatym Duchom kſchcźi.“ — Jana 1, 32. — Nětk wón jenož hiſchcźe na to cžakaſche, ſo ßo Jeſuß w zykej ßwojej kralowſkej kraßnoſcźi jako ßudnik a wumožnik zykeho ßwěta ſjewi. A jako wucžomnizy ſkoržachu, ſo Jeſuß pſchezo wjazy pſchiwißowarjow hromadźi, „ſo wſchitzy k njemu du“, wjeßeleſche ßo wón toho a rjekny: „Wón dyrbi roſcź, ja pak dyrbju wotběracź.“ — Jana 3, 30.

A jako bu ſe ßwojeho ſkutkowanja wutorhnjeny a do cźěmneho jaſtwa cźißnjeny, ſwoli do toho, njeſlemjeny we ßwojej khrobłoſcźi, dokelž ßebi praji: „Nětk pſchińdźe dźeń toho Knjeſa!“ — Tu wußkyſchi, ſo je ßo Jeſuß ſaßo wrócźił do ſdaleneho kuta kraja a ſo wón tam něhdźe we Kapernaumje a druhdźe pſchi jězorje Genezareth hrěſchnikow a złonikow, khorych a bědnych hromadźi a w ſynagogach prěduje. To wón njeſamóže ſrosumicź. To je jemu pohórſchenje. Tohodla nadběhuja jeho dwěle tak, ſo ßo da praſchecź: „Ssy ty tón, kotryž ma pſchińcź, abo dyrbimy na druheho cžakacź?“

Też naß, kiž my tola chzemy khutni kſcheſcźijenjo bycź, njemóže wſchelake wjazy ſpokojicź, hdyž hladamy na pſchikhad Božeho kraleſtwa. Cžaßy ßu byke, kotrež běchu ſa to bóle nadźije polne hacž naſche, tak prěnje Sswjatki, tak tehdy, jako ßo evangelij ſa krótki cžaß wot Jeruſalema hacž do Roma, haj do wſchěch krajow wokoło Ssrjedźoſeńſkeho morja pſchedoby, tak ſo buchu wołtarje póhanow wopuſchcźene a ſo móżeſche ſeſchědźiwjeny Jan ſcźenik pißacź: „Naſcha wěra je to dobycźe, kotrež je ßwět pſchewinyło!“ Tak bě to też tehdy, jako běchu japoſchtoljo Němzow a Serbow do naſchich krajow pſchiſchli, w kotrychž hiſchcźe dźenßniſchi dźeń tamne kraßne domy ßwědcźa wo dźakownych wutrobach, kotrež běchu Jeſußa, ßwojeho Sbóżnika, namakale! Tak bě to też w cžaßu reformazije, jako Luther te žórła Božeho ßłowa, kiž běchu tak dołho jaßypane, wotkry a ßwěžu evangelija na ßwěcžnik ſtaji! Pſchezo běchu to — kaž w cžaßu Jana kſchcźenika — dny wjeßeleho wocžakowanja, ſo tón woheń, kotryž bě tón Knjes ſapalił, wutroby cžłowjekow ſahori, ſhrěje a pſchetwori a tak zyły ßwět dopóſnaje ſbóżnoſcź w Jeſußu Khryſtußu!

A dźenßa! Njejßmy my bóle hacž hdy prjedy ſdaleni wot tutoho wottyknjeneho kónza, hdyž tola njewěra roſcźe, hdyž tola prjedawſcha liwkoſcź pſchecźiwo kſcheſcźijanſkej zyrkwi ßo bóle a bóle wuwiła jako hidy polne njepſchecźelſtwo, hdyž tola romſko-katolſka zyrkej ßo bjeſe wſcheho ropota a tohodla ſ cźim bóle wuſpěſchnym dźěłom do naſcheho luda dobywa? Je tole tón prawy dobycźeŕſki pucź evangelia? Njedyrbimy my to, ſjebani we ßwojim wocžakowanju, do dwělowanjow pſchińcź a ßo praſchecź: „Ssy ty tón, kotryž ma pſchińcź?“

A nimo toho je tu telko naſhonjenjow w naſchim woßobinſkim žiwjenju, kotrež chzedźa nam wěſtoſcź naſcheje wěry do Jeſußa wſacź!

2. Schto móże naß ſe wſchitkich tajkich dwělow wutorhnycź? To nawukjemy wot Jana, kotryž runy pucź ke Khryſtußej póſcźele, dokelž ma pſchezo hiſchcźe dowěru k njemu, k njemu, kotryž jenicžzy móże jemu rosjaßnjenja dacź. A Jeſuß wotmołwi najprjedy: „Džitaj a powěſtaj Janej ſaßo, ſchtož wój ßłyſchitaj a widźitaj: Sslepi widźa a khromi khodźa, wußadni budźa wucžiſcźeni a hłuſchi ßłyſcha, morwi ſtawaju a khudym budźe evangelijon prědowane.“ Tak bě něhdy profeta Jeſajas wěſchcźił wo cžaßu meſſianſkeho ſboża: „Tehdy budźetaj ßlepych wocźi wotewrjenej a hłuchich wuſchi ßłyſchazej! Tehdy budźa khromi ſkakacź kaž jeleń a němych jazyk budźe khwalbu ſpěwacź.“ — Jeſ. 35, 5, 6. — Tuto ßłowo bě Janej ſnate. A ſaßo ſnajeſche Jan Jeſußowe ſkutki; pſchetož: „Jako wón w jaſtwje Khryſtußowe ſkutki ßłyſcheſche, póßła wón dweju wucžomnikow k njemu.“

Tak dyrbjeſche Jan ſ toho ſpóſnacź, ſo Jeſußowe ſkutki, kotrež ßo jemu pſche ßnadne ſdachu, dokelž wón něſchto druhe wot meſſiaßa wocžakowaſche, tola ſa to ßwědcžachu, ſo je Jeſuß tón Khryſtuß. A hdyž Jeſuß dale praji: „Sbóżny je tón, kiž ßo na mni njepohórſchuje!“ žada wón ſ tym ſa ßebje tu połnu dowěru, ſo te pucźe, po kotrychž wón je duzy, tola k wottyknjenemu kónzej dowjedu.

Tak bu Jan powucženy wo tym, ſo je Jeſuß tón, kotryž ma pſchińcź, mjenujzy: Khryſtuß.

Pſchezo ſaßo je Jeſuß wuſběhował: „Moje kraleſtwo njeje ſ tutoho ßwěta!“ Jako ßo fariſejſzy jeho praſchachu: „Hdy dha pſchińdźe kraleſtwo Boże?“ wotmołwi wón: „Kraleſtwo Boże njepſchińdźe ſe ſwonkownym nałożenjom! Hlaj, Boże kraleſtwo je ſnutſkach we waß!“ — Luk. 17, 20, 21. — To rěka: wón nochze žane ſeńſke widomne kraleſtwo twaricź.

Tohodla, hdyž nam pſchińdu ſtyſkne hodźiny, kaž Janej tam w jaſtwje, ſtyſkne hodźiny, niz jeno ſeńſkich ſtaroſcźow a nuſow dla ſtyſkne, ale dwělow a njewěſtoſcźow wěry dla ſtyſkne, je nam tu pucź pokaſany, kotryž mamy hicź: Dźimy k Jeſußej ßamemu ßo modlo a pytajo we ßwjatym pißmje!

Tak ſpóſnajemy, ſo wón njemóže pſchińcź! Wón je dokonjany! A wſcho, ſchtož cžłowjeſtwo trjeba, dawa wón jemu! Žórło žiwjenja, kiž ßo w evangeliju žórli, njeje wucžerpacź! Njeje w žanym druhim ta ſbónoſcź!

Tak budźemy my ßo jemu dźakowacź, ſo je pſchiſchoł, pytacź a ſbóżnych cžinicź wſchitkich, kiž ßu ſhubjeni. Tak budźemy ßo wjeßelicź, ſo chze wón ſaßo k nam ſacźahnycź! Tak budźe nam wjeßeła njebjeſka powěſcź ſbóżna wěſtoſcź: „Wam je ßo Sbóżnik narodźił!“

Hamjeń.

Sswjata kſchcźeniza 2. adventa.

Hłóß: Budź khwalba Bohu ßamemu.

O Jeſu, hlaj, tu dźěcźatko!
Jo Tebi ßwjecźicź chzemy.
So ſnowa narodźiło ßo,
S tej próſtwu k Tebi dźemy.
Njech tuta młoda wutroba
Ma cžaßnje, wěcžnje Sbóżnika,
Kiž duſche ſbóżne cžini!

Nam, Jeſu, dał ßy kſchcźenizu,
Sso jeje wjeßelimy.

Nam ſtworiſch nowu wutrobu,
Sso Tebi dźakujemy.
Kak nuſnje Tebje trjebamy!
Pſches Tebje Boże dźěczi ßmy;
Cźińcź chzemy Božu wolu.

Pſches kupjel ßwjatej' kſchczenizy
Budź tole dźěczo Twoje;
Pſchińdź, Jeſu, do joh' wutroby,
Daj žohnowanje ßwoje
A ßwoje dary bohacze
A jónu wěcźne źiwjenje
We ßwojej wulkej hnadźe.

Schtóž njenarodźi ſnowa ßo,
Bycź njem'že herba Boži;
Wón wot Boha je daloko,
Ssam ßebi takle ſchkodźi.
Schtóž Boha njeje poßłuchał,
Sswoj' wutrobu je ßwětej dał,
Je wotroczk ſkeho ducha.

Pſchińdź, budź a woſtań pola naß,
O Jeſu, ſ twojej hnadu.
So derje nałożimy cźaß,
Daj Ty nam dobru radu.
Stwoŕ Ty nam cźiſtu wutrobu,
Daj nam wſchěm roſom ſ mudroſczu,
Cźi k cźeſczi a nam k ſbožu.

Nam žohnuj tutón hnadny cźaß,
Sczźiń naß wſchěch Boże dźěczi
A dohotuj naß na ßwój kwaß
We ßwojim wěcźnym ßwětle.
Sczźiń wulku ßyku wěrjazych
We Tebi wěcźnje ſbožownych
Tu, tam ßej k wěcźnej cźeſczi! J. W.

Druhi advent ſěta 1932.

(Pokracźowanje a ſkónčenje.)

Tutón Franzowſa ßłuſcha — kaž nětk tež Ludendorffowa — do tych, kiž pſchecźiwo kſcheſcźijanſtwu wojuja ſ tym wudawanjom, ſo je kſcheſcźijanſtwo jenož a to hiſchcze hubjeny a ſkaženy wotpiſk — indiſkeje wěry, ſo Jeſuß potajkim niczo dale njeje hacž někajki wucźenz, kiž je ßo nadróbnje ſ indiſkej nabožinu ſaběrał a ju potom pſchipowjedał. To njeje niczo nowe! Tehodla ßo tež něchtón tuteho mudrowanja dla njeſtróž dla ßwojeje wěry a ſbóžnoſcze. Wjele bóle ßo ſtróžmy naſcheho zykeho luda dla, kotremuž ſnowa naſtawaja tajzy falſchni profetojo! Niczo druhe pſchihódniſche tucźi njewjedźa, tuž dyrbi tamna bajow a dźiwow połna Indiſka jim pſchecźiwo kſcheſcźijanſtwu na pomoz pſchińcź. Njeſtrońſzy wulzy wucźenzojo ßu ßo — to chzemy tu hnydom prajicź — ſ tutej wězu ſaběrali, a wunožk tuteho wědomnoſtneho pſchepytowanja je, ſo je to tež ſe ſtejniſchcza ßwětneje wědomnoſcze njemóžne, ſo ßnadź drje na něhdże 4 měſtnach by móžno, ale jenož móžno było, ſo je něſchto po tamnym ſłożene. Ale Ludendorffowa piſche — a hani ſ tym Jeſuża Khryſtuża a ſdobom zyke kſcheſcźijanſtwo a tež němſki lud: „So ſagen denn auch die chriſtlichen Theologen ſtolz, daß Jeſus eine völlig neue Weltanſchauung gehabt habe. Sie verſchweigen, daß alles den Indern in verzerrter Form abgeſchrieben wurde, und verſchweigen auch die unerhörten Unmöglichkeiten, die ſich der Gottesſohn Jeſus bei der Verkündigung dieſer „völlig neuen Weltanſchauung“ leiſtet.“

Do kajkich ſmylkow a wopacźnoſczow ßo wona ſ tajkimi wudawanjemi w tutej kniſy ſaſchmjata, móže jenož wucźenz pſchewidźecź a dopósnacź. Tute ßu druhdy tajke, ſo maſch ßo ßobu hanibowacź ſa to, ſo mandźelſka ßławneho generala tole piſche — nimo toho ſawjedźena wot tamneho Franzowſy! — a ſo general Ludendorff a tón pod jeho wjedniſtwom ſtejazy ſwjaſk ßebi ſwěri tole němſkemu ludu poſkicźicź a to we tajkimle cźaßu, w kotrymž to dźe wo wobſtacźe a njewobſtacźe zyłeho kraja a luda. Na pſchikład wona praji, ſo je to „kradnjene“ duchowne kubło ſ cźaßa wokoło 4000 lět do Khr. Widomnoſcź pak je dopokaſała, ſo tamny wulki indiſki ſpěw, kotryž wona měni, naſta w cźaßu 400 do Khr. hacž 400 po Khryſtußu.

Pſchiſpomnicź chzemy, ſo je ſa Ludendorffowu dalſchi, njech tež mjenje ważny ßrědk jeje wudawanjow jedyn němſki pſchełożeŕ. Ale tutón ma ſ tamnym Franzowſu to pſches jene, ſo jeho wědomnoſcź njepſchipósnawa. A tak tež ßo njedźiwamy, ſo wědomnoſcź wo wudawanjach a wo indiſkim dźěle Ludendorffoweje ſaniczazeje wußadźenje wupraji. To njemóže tež hinak bycź, hdyž wona ßamo němſkeho wucźenza morweho praji, kiž je tola źiwy a to w Lipſku. Jedyn druhi piſche wo tym: „Das Tollſte, was die Wiſſenſchaft erlebt hat.“

A to je ta, kiž ßebi ſwěri w tajkim cźežkim rosßudnym cźaßu naſcheho zyłeho luda poſběhnycź hłowu a piero pſchecźiwo tomu, pſched kotrymž ßu ßo w poniżnoſczi a wěrje kłonili milijony a ſaßo milijony němſkeho luda a ſ nimi jeho najwjetſchi a najnadobniſchi, pſchecźiwo tomu, kiž praji a ßwědczi: „Mi je data wſchitka móz w njebjeßach a na ſemi!“ pſchecźiwo tomu, kiž ßwědczi a praji: „Hlej, ja pſchińdu bórſy!“

Ale kóždy dyr pſchi tym na ßwoju wutrobu a ßudź ßam to, ßo praſchejo: Ssym ja ſtajnje a wſchudźom był wěrny kſcheſcźijan? Ssym ja ſe ßwojej liwkoſczu a lěnjoſczu a njeßwěru pomoznik tutoho antikhryſtußoweho wojowanja? Ssym ja ſe ßwojim morkotanjom, ſe ßwojej małowěru, ſe ßwojim ſanjechanjom Khryſtußoweje zyrkwje, Božeho ßłowa, Božich kaſnjow, Božeju ſakramentow, Božeho doma, kſcheſcźijanſkeje woßady, jeje nadawkow a prawow a ßwojich nadawkow a prawow ſanjechał Khryſtuża a pſchecźiwo njemu wuſtupił a kak pſchecźiwo ßebi a ßwojemu ſbožu, ßwojej ſbóžnoſczi? —

Ludendorffowa nochze po ſaniczenju kſcheſcźijanſkeje wěry lud bjes wſcheje wěry woſtajicź. Ně, wona chze jemu jeho němſku wěru, kotraž ſ jeho krwě pſchińdźe, dacź. Ale tuta wěra je pohańſtwo bjes boha: wſcho je bóh, a ſaßo, hdyž ßo ſa bohom praſchejch, njeje nihdźe žadyn bóh. Tuto nowe pohanſtwo, kotreż dyrbi ludej pomhacź, njeſnaje žaneho „woßobinſkeho“ boha. Kóždy naſhoni boha po ßwojim waſchnju. Haj, tutón bóh je tón ſtworjeny wſchoßwět. Bóh a wſchoßwět — Weltall — to je jene.

S krótka: Schto tuta nowa nabožina je a ſchto ßebi wo boſy myßlicź maſch, to ßo jaßnje doſcź njepraji, to nihdźe njeſhoniſch, to ßnadź ßami njewědźa. A ſchto wſcho móžne je, praja ſcźěhowaze ßłowa: „Des Menſchen Seele iſt ewiger Gott“ freilich als bewußtes Weſen vergänglich.“ — „Zum Gotte ſchafft ſich der Menſch trotz aller Hilfe mir ſelbſt.“ — „Gottgleichheit des vollkommenen Menſchen.“

Tuto nowe je něschto stare snate: **Pantheismus: wscho je bóh a bóh je we wschěm!**

A tole dyrbi nětko lud sapschijecź? Zyły lud? A dyrbi w tajkej wěrje pschesjene bycź? A w kajkej wěrje pomoz a wumóženje namakacź?

Tole by też „advent“ był: pschikład kónza a skaženja!

Wobrasy s adventskeho czaßa.

Khěžka mała, bydlenje staruschke, kiž je s wudowu.

Wo durje ßo klapa. Durje ßo woczinja, a w durjach steji schědźiwa staruschka. Psched njej stejitaj dwaj, kotrajž ju wo podpjeru k hodam proßytaj.

„Wjele wschak ßama nimam a tuž wamaj wjele dacź njemóžu, ale něschto tola!

Wona stupi do jstwy a pschińdźe s pjenjesomaj, kotrejž jimaj da se ßłowom ßobusaczuwazeje luboscźe.

Sstowa wutrobneho dźaka jej wotmołwja. Kiž běschtaj proßyłoj, woteńd eschtaj.

Sa nimaj hlada stara maczerka. W jeje wóczkomaj ßo sybola ßylsy. Schto je to do ßylsow? Hodowne ßu to ßylsy. Wona bě woprowała dać wot toho, schtož ja ßwoju žiwnoscź trjebasche a to tohodla, dokelž wona we ßwojej wutrobje mějesche tón najwjetschi dar. Psches jeje wutrobu klinczesche a synczesche:

Rad chzu ja tebje kolebacź
A s wjeßelosczu saspěwacź:
Spi derje lube dźěcźatko,
Ty kraßny, sloty Jesußo!

S wosyczkom jědźetaj; nan a dźowka to staj. Jenož pohladacź trjebasch na njeju a widźisch, schto mataj a schto nimataj. Staroscźow mataj a wschědneje žiwnoscźe nimataj.

Sajědźetaj do wulkeho dwora. Klepataj ßo wo durje. Proßytaj wo něschto sornjatkow. Burowka, kiž bě woczinika, ßo wobroczi a praji mužej: „Tu staj dwoje! Chzetaj sorno!“

Wotmołwa: „Ach schto! Nimam ßam žanych! Daj po dwejoch pjenjezkach a fort!“

Njewěm, hdźe je wjaz khudoby, hacž pola teju, kiž poraženaj ßwój czežki pucź dale czehnjetaj, abo pola tych, kiž na wulkim dworje wostachu.

Psches pola duje wětr. Honi poßledne žołte liscźe. Po pucźu jědu tsi dźěcźi s wosyczkom. S hórskeje wßy ßu ßo nastajile do runiny, hdźež ratarjo bydła. Sa zyły khudy dom, w kotrymž tam w horach tsi khude ßwójby bydła, chzedźa něschto nasběracź sa symne a hłódne dny, woßebje sa hody.

Pschijědu k mjesy. Hnydom pschi prěnjej žiwnoscźi ßo klapaja. Durje ßo woczinja a w khěži steji macź s dźěsczom na rukomaj.

„My pěknje proßymy wo dar sa tsi khude ßwójby w hórskej wßy?“

„Schto dha chzecźe to měcź?“

„Schtož chzecźe nam daricź, luba cźeta!“

„Nó, tuž pójcźe ras nuts! Wobjed wschak hischcźe njeje hotowy. Ale kana kofeja steji pschezo na cźopłym sa tajkich, kiž ßo wo durje klapaja. Sce dha hižo něschto ßwacźiłe?“

„Ně, ßnědali ßmy, bělene běrny je ßelu. Sswacźiłe njejßmy hischcźe!“

„Nó, tu steji hischcźe butra! Pójcźe! Tu je khopik cźopłeho kofeja a tu macźe kóžde butrowu pomasku!“

Wóczka dźěcźi praja wjazy hacž móžeja hubki wuprajicź. —

„A nětk! tu macźe do měschka něschto pscheńcźnych sornow. To njech je wam k hodam. A tu macźe kóžde hischcźe něschto jablukow! — Dźicźe jenož do wßy. Myßlu ßebi, so tola w kóždym domje něschto dostanjecźe. —“

S „Božim dźěcźom“ jědźechu dale, a tola „Boże dźěcźo“ w tutym kscheścźijanskim domje wosta.

Zyrkej a stat.

Sloty kwaß ßwjecźi wot nětk wosada Heidelberg-Handschuhsheim po wobsamknjenju wosadneho sastupjerstwa jako wosadnu ßwjatocznoscź. Požohnowanje „stoteju“ mandźelskeju stanje ßo po prědowanju we hłownej Božej ßłužbje, — wěso jenož, hdyž ßebi wonaj niczo druhe njepschejetaj a do tuteho postajenja swolitaj. Dźeń 9. aktobra bě prěnje tajke požohnowanje stoteju mandźelskeju a wosada ßo jara bohacźe pschi tym wobdźěli. Tuta Boża ßłužba mějesche nimo toho hischcźe to wosebite, so bu w tutej hłownej Božej ßłužbje też dźěcźidźěcźidźěcźo stoteju mandźelskeju kschcźene.

Wschelake s bliska a daloka.

— **K hodam ßo bližimy.** Sa hody ßo pschihotujemy. Kóždy wě, so tute hody njemóžeja tak bohate na semskich darach, kiž my cźłowjekojo wobradźamy, bycź kaž w lěpschich czaßach. Bohate na najtraßnischim kuble njebjeskim tu wone dźenßa runje tak kaž hdy prjedy: Jesuß Khrystuß tola wczera a dźenßa tón ßamy też hacž do wěczноscźe! Něschto rjane a też bohate móže pak kóždy pod hodowny schtom nawobradźecź też lětßa: Dobre ßerbske knihi. Mamy tola tajkich rjanu liczbu, wulkich a małych, tunich a dróžschich, tajkich, kotrež bóle s Božim ßłowom k nam rěcźa a tajkich, kotrež nam powědźa se žiwjenja sa žiwjenje s tym saměrom, ßłužicź nam a Božemu kralestwu. Tuž skasajmy ßebi tajke. Ssmolerjez knihařnja w Budyschinje wscho wobstara a wosadny farař drje też rad skasanku pschewosmje. Mjes knihemi njepobrachuj nasch ßwěrny Pschedźenak. Tutón je, pschi wschěm cźežkim hospodarskeho žiwjenja smóžnił ßwoju płacźisnu wot 60 pj. na 50 pj. snižicź. Pschipósnajmy to kóždy a dajmy stareho — abo też noweho pscheczela Pschedźenaka — na zyłe lěto k ßebi pschińdź. Kacź ßo njebudźemy.

— **Lěto ßo kónczа.** To rěka: czińcźe sliczbowanje! Wo sliczbowanje proscha też wschě njedźelske łopjeńka a skutki kscheścźijanskeje luboscźe kaž Snutskowne mißijonstwo, Swonkowne mißijonstwo. Tuž wurunaj kóždy to ßwoje a woprui ßwój dar hischcźe sa skutki Knjesoweho kralestwa, prjedy hacž je saßo lěto nimo!

— **Katolikoju Sakskeje** maja saßo noweho biskopa. Nowy Mischnjanski biskop — tak mjenuje ßo katolski biskop w Sakskej — je Pětr Legge. Wón je hižo ßwoje prěnje firmowanje wotměł a to w ßerbskej wosadźe w Ralbizach.

— **S Konnersreutha** njejßmy niczo noweho wo tym ßłyscheli, schto Hana Neumannez czini, hacž do wědomostneho wobkedźbowanja swoli abo niz. S Portugalskeje pak ßłyschimy wo 32lětnej ßłužobnej, na kotrejž cźěle ßo Jesußowe rany pokasuja. Kóždy schtwórtk wjecźor wotewrja ßo rany. S nich kipi ßo dwě hodźinje dołho krej. Sa tsi dny shubja ßo rany saßo a koža ma ßwój wschědny napohlad. Marija da Conceicao rěka tuta žónska a bydli w městaczku Lamego. Ju ßu do kliniki dowjesli, so bychu ju tam wobkedźbowali.

Listowanje. Sa 4. adv. K. w H. — Sa hodowniczku W. we W.

Samotwity redaktor farař Wyrgacź w Nosßacźizach. — Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischcźerńje a knihařnje, sap. dr. s wobw. ruk. w Budyschinje
Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi schtwórcźlětnje 108 pjenjezkow.

Čjißło 51

Pomhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske niedźelske łopjeno

W Budyschinje 18. dezembra 1932 Bautzen

4. njedźela adventa.

Jan. 3, 17.

Bóh njeje swojeho Ssyna do swěta pósłał, so by swět sudźił, ale so by swět psches njeho sbóžny był.

K njebjesam cźěr nascha dźe,
Hosczo jenoż tu bycź chcemy,
Doniž my po puscźinje
Do domisny njepschińdźemy.
Zusoba naš njewabi,
Horkach je kraj wótzowski.

Tež advent nam tutón wottyknjeny kónz psched wocźi staja: Njebjeża, sbóžnosćź; a tón cźaš drje bóle hacź kóždy druhi; pschetoż nasche sboże je nětk bliže, hacź hdyž wěrjachmy: Nóz je so minyła, dźeń pak je so pschibliżił. A nětk so tež adventski cźaš ke kónzej bliži. Knjes je blisko. To hinak klincźi hacź hdyž by wón hischcźe daloko był. Je hižom na pucźu, ale tola tak, so móżemy jeho hižom widźicź. Dha maja pschihoty skoro hotowe bycź. Tak ma bycź kaž pola wjele małych rěcźkow, kotrež so napośledk do jeneho mózneho akorda wuklincźa. Schtyri njedźele adventa maja so wopschimnycź w jenym wulkim advencźe, a to je pośledni, kiž naš dopomni na pschikład teho Knjesa we wumrjecźu cźlowjeka. Ssmy so na to swucźili, wo pschikhadźe nascheho Knjesa a Sbóžnika rěcźecź. Widźimy, kak w Jerusalemje sacźehnje, kak jemu wjele luda drastu na pucź pschescźěra, a drusy hałosy wot schtomow rubaja a na pucź scźelu. Sskyschimy, kak lud, kiž prjedy a sa nim dźe, woła: Hosiana temu Ssynej Davitowemu! Khwaleny budź, kiž pschińdźe w mjenje teho Knjesa! Hosiana we wyšokosćźi! Njech je to khuduschki pschikhad, tak so so nam kschescźanam cźi, kotsiž su druheje wěry, směja a na pschikład praja: Bychmy waschemu Knjesej radźi nadobneho konja pschewostajeli, so njeby trjebak na wóslizy sacźahnycź abo Mohamedansy: Wasch Knjes jěcha na wóslizy, nasch wulki profeta Mohamed pak na wjelbłudu, a wjelbłud je wjetsche swěrjo hacź wóśliza, dha nam tola pschezo jenoż tón psched wocźomaj steji, kiž pschikhadźa, a smy we strasche, so teho sapomnimy, kotryž je jeho pósłał. A tak prawe kaž to, hdyž nascheho Knjesa a Sbóžnika cźesćźimy a wutrobnje powitamy, tak njeprawe je, hdyž Boha sabudźemy. Nasch tekst chce naš dopomnicź, so je nam Bóh se swojej dobrej, hnadnej wolu swojeho Ssyna pósłał. Dwoje chce nam tekst prajicź:

1. Schto cźlowjek myśli abo cźeho so boji? a
2. Schto Bóh myśli abo kajki wotpohlad ma?

1. Bóh njeje swojeho Ssyna do swěta pósłał, so by swět sudźił. To pak je, luby cźitarjo, runje to, schtoż cźlowjek myśli a cźehoż so boji. A swědcźi 4. njedźela adventa wo pschikhadźe teho Knjesa we wumrjecźu cźlowjeka, dha smy psched pośledni rosud stajeni. Pschetoż sa naš tón Knjes wjazy na wóslizy njepschikhadźa, ale jenoż we swjatym słowje Božim a we swjatym sakramencźe, a na naš jenoż hischcźe tón pośledni pschikhad k sudu cźaka. Psched sudom so cźlowjek boji. W adventskim kěrluschu rěka: Wón pschińdźe k swětnom' sudu wschěch njepokutnych dla, se žohnowanjom k ludu, kiž jeho Ducha ma. Pój, Jesu, nascha jasnosćź, a wjedź naš se swěta, ach daj nam swoju krasnosćź, nam wotamkń njebjeża. Cźehodla so cźlowjek pschikhada teho Knjesa k sudu boji? Dokelž jeho swědomnje wobskoržuje. Wón Boże kasnje dźerżał njeje. Wón Boha lubował njeje s zykej swojej wutrobu, s zykej swojej duschu a s zykej swojej myślu. A woźebje je pobrachowacź dał na luboscźi pschecźiwo swojemu bližschemu. Sskowa Jesušowe jemu s myślow njepschińdu: Schtoż scźe cźinili jenemu wot tych mojich najmjeńschich bratrow, to scźe mi cźinili, a schtoż my njejscźe cźinili jenemu wot tych mojich najmjeńschich bra-

trow, to mi cžinili njejſcże. Tón Knjes wſchak tola njeje ſakoń a profetow ſanicził ale dopjelnił. Wón njemóże ſe cžłowjekami ſpokojom bycź. Haj, też hdyż pißmik ſakonja dopjelnja, to njeje doßahaże, pſchetoż Duch cžini żiwych, cžełoniczo wuſchne njeje. Wy dyrbicże ßo ſnowa narodźicź, każ je ßebi tón Knjes to po tym ßamym ſtawje ſcżenja Jana wot Nikodemußa żadał, a to — ßo wě — prjedy hacż wumrěcże. Cžłowſke myßle, ßłowa a ſkutki ßu ſłe. Haj cžłowſke myßle ßu ſłe wot młodoſcże ßem. Tehodla dyrbja ßo ſ cžaßom na dobre ſłożicź. Cžłowſka wola je hroſna. W cžłowſkim cžęle njebydli niczo dobreho. Dokelż je tak a cžłowjek to cžuje, boji ßo pſchikhada teho Knjeſa. Hdyż to prajimy, dha tehodla njetrjebamy peßimiſtojo bycź. Hacż optimiſtojo abo peßimiſtojo, pſched tym Knjeſom ßmy wſchitzy ſhubjeni. A ßu tajzy, kotſiż niczo wo tutych myßlach wjedźicź njechadża, każ äſthetikarjo, cżi ßo ßami ſjebaja. To je błud, hdyż chzyli jenoż to rjane, dobre a nadobne widźecź. Dha njebychmy wjedźili, ſchto we cžłowjeku je a tak też niz, ſchtoż w naß je. Jeſuß to wjedźiſche a chzyſche cžłowjeka wot teho ſłeho wußwobodźicź. So bychmy jeho prawje ſroſumili! A cżi, kotſiż ßo ßudźenja njeboja, njeißu to cżi njewěrjazi? Tón, kiż niczo njewěri, kak dyrbjał tón wěricź, ſo je Bóh ßwojeho Ssyna póßłał, ſo by ßwět ßudźił? Kak dyrbjał ßo tón ßudźenja ſtrachowacź? A tola, luby cžitarjo, rěczecź drje móża wot ßwojeje njewěry a ßo teje ßameje khwalicź, tak dołho hacż je tón cżaß pſchihódny a ßo wobſtejnoſcże k temu hodża, tak dołho hacż druſy ßobucżinja, tak dołho hacż je cžłowjek młody, mózny a ſtrowy; ale móże ſtary, ßłaby a khory cžłowjek też hiſchcże njewěrjazy bycź? Njebudże jemu potom Bóh hubu ſatykacź, ſo ßo jemu wjazy k hanjenju a wußměchowanju wotewricź njemóże a ſo ßo wjazy ßwojeje njewěry njekhwali? Mamy pſchikłady ſa to, kak je ßo njewěra napoßledk hromadźeßypła każ hromada ßłomy, hdyż ßo ſpali, kak ßu ßo tajzy wumękzy pſched ßmjercżu bojeli każ małe dźěcżi. To je cžłowſka myßl a bojoſcź. Ale

2. Schto Bóh myßli a kajki wotpohlad wón ma?

Bóh je ßwojeho Ssyna do ßwěta póßłał, ſo by ßwět pſches njeho ſbóżny był. Jene ſnate adventſke ßłowo rěka: To je ſawěſcże wěrno a jara doſtojne ßłowo, ſo Jeſuß Khryſtuß do ßwěta je pſchiſchoł, hrěſchikow ſbóżnych cžinicź, mjes kotrymiſch ja prěni ßym. Boża wola je dobra a hnadna. Wón ma myßle měra ſ nami a niz ſrudoby. Wón chze, ſo by wſchitkim ludźom pomhane było a k póſnacżu prawdy pſchiſchli. Je zyle prawje, hdyż cžłowjeka po jeho ſkutkach ßudźimy. Na jich płodach dyrbicże jich ſpóſnacź. Skutki nam pokaża, ſchto je cžłowjek chzył. Njedyrbjało pola Boha też tak bycź? Jeho ſkutk je ſcżěhowazy: Bóh je ßwojeho Ssyna do ßwěta póßłał, ſo by ßwět pſches njeho ſbóżny był. Jeſuß je na ſemju dele pſchiſchoł, ſo bychmy my horje do njebjeß pſchiſchli. Wón je naſch hrěch na ßo wſał, ſo bychmy my pſches njeho ſbóżni byli. Wón njeßeſche naſche khoroſcże a napołoży ßebi naſche boloſcże, ſo bychmy my měr měli a ſahojenje doſtali. Wón je ßo ponižił, ſo bychmy my powyſcheni byli. Wón je wumrěł, ſo bychmy my żiwi byli. A ſady wſcheho naſch Wótcżez w njebjeßach ſteji. Bóh je ßwojeho Ssyna do ßwěta póßłał. To drje je wulki dźiw. A runje naſchemu cżaßej a narodej je cżeżko wěricź. Ale njeje tuto doſpołne pſchewobrocżenje wſcheho porjada ſ naſtorkom, ſo bychmy wěrili? To njeje niczo cžłowſke, to je něſchto bóſſke. To ßebi żadyn cžłowjek wumyßlił njeby. Haj to je tak mało w naſchich cžłowſkich myßlach leżane, ſo cžłowjek ſwólniwy njeje to wěricź. Tak hłuboko je ßo Bóh luby Knjes k nam dele ſkhilił. Chzemy to ſroſumicź, dha wſmimy 16. ſchtucżku naſcheho ſtawa k tomu: Tak je Bóh ßwět lubował, ſo je ßwojeho jeniczkeho narodźeneho Ssyna dał. Luboſcź Boża njeje k wudopowědanju. Wſchitke ßłowa a ßady ßu njedoßahaże. My cžłowjekojo Bożu luboſcź pſches ßwoje ßłowa jenoż pomjeńſchimy. Wona tu pſched nami ſteji każ pomnik ſe ſtareho cżaßa a rěcżi k nam. Tón pomnik njeſahinje, też pſches żane nadpady a ſchkodowanja niewěrjazych niz. A ßměmy ßo nětko k ſapocżatkej wrócżicź a ſkóncżnje hiſchcże ßłowo wo naß cžłowjekach rjez, dha wſmimy k tomu 18. ſchtucżku naſcheho 3. ſtawa, hdźeż rěka: Schtóż do njeho wěri, tón njebudże ßudźeny; ſchtóż pak njewěri, tón je hižo ßudźeny, pſchetoż wón njeje wěrił do mjena jeniczkeho narodźeneho Ssyna Božeho. Hamjeń.

Sswjaty advent.

Schtwórty advent.

Hłóß: Nětk wjeßelcże ßo kſcheſcżenjo.

Twój kral ßo bliži, kſcheſcżano,
Tón Sbóżnik hrěſchnoh' ßwěta!
Chze wumóz ſ nuſy cžłowjeſtwo! —
O ſbóżny cżaß to lěta! —
Sſłyſch! běbny, ßlepy pſchi pucżu,
Sso wołaj k njemu ſ dowěru,
Proſch jeho w ßylnej wěrje!

Twój kral ßo bliži, kſcheſcżano!
O je to wjeß'ła powjeſcź!
Kral dże a njeſbożowneho
Chze k żórku ſboża dowjeſcź.
Proſch jeho, nětk je wulki cżaß!
Kral njebjeſki ßo bliži ſaß'!
O njeſkomdź tule hnadu!

Twój kral ßo bliži, kſcheſcżano!
Nam njeße troſcht, měr, radu;
Bycź chzemy jeho poddanjo,
Kak trjebamy joh' hnadu!
Kral k ſbożu pomha kóżdemu,
Kiż wutrobu ma poßłuſchnu,
Chze ßłużicź jemu ßwěru.

Twój kral ßo bliži, kſcheſczano!
K njomu pój, ty ſrudny, wbohi!
Wón, lěkar prawy, khoreho,
S tym prawym ßrědkom hoji!
Wón luboſcz je najßwjecžiſcha!
Sso jemu dowěr, wutroba,
Khwal jeho ßwjate mjeno!

Knjes Jeſuß, kral naſch, kſcheſczano,
Dže, duſche nawoženja!
Se ßmjercže wumoz cžłowjeſtwo,
Chze pſches ſkutk wumoženja!
Naß wſchěch je takle lubował,
Nam wěcžnu ſbóžnoſcz warbował;
Džak, cžeſcz budž jemu wěcžnje! F. W.

Hodowny dar.

W Dommiczu pola Torgawy bydleſche ſchewz Grühl. Tutón měješche 19-létneho ßyna, kotryž bě ßo ras naſymnił a ſ tym ßwój hłóß ſhubił. Wón njemóžeſche wjazy wótſje rěcžecz, Woni wjele ſa wotpomhanje cžinjachu, tola podarmo. Dżeßacz lět dołho cžerpješche wón hižo na tutón brach.

Tu pſchińdżechu hody léta 1859. W Božej nozy měješche pak khory dźiwny ßón. Jemu ßo jandżel ſjewi, kotryž jeho napominaſche, hnydom do Božeho domu hicz a tam móznje ßobu ſpěwacz. Młodżeńz ßo ſpizy tak naſtróża tuteho ſjewjenja, ſo ßo jara ſapocži. Hodownicžku rano móżeſche wón ſaßo zyle wótſje rěcžecz.

To bě zyle kraßny hodowny dar. A ſchtó chzył dwělowacz, ſo je wuſtrowjeny w Božim domje ſ móznym a radoſcžiwym hłoßom ſanoſchował hodowne kěrluſche, Božemu dżěſczu dżak woprujo ſa tajke wulke hodowne wjeßele?

Boža nóz je dźiwna nóz, je ßwjata nóz! A drje bóle hacz w žanej druhej nozy ſkutkuja w njej Boże mozy. Schtóž wě ßwoju wutrobu wěrjazu tutym mozam bójſkeho ßwětła wotewricz w dowěrje, tón ma hodowne žohnowanje ſ wyßoka.

Zyrkej a ſtat.

Superintendent Fröhlich, prěni Budyſki ſuperintnedent, je Budyſchin wopuſchcził a ßo do Lipſka pſcheßydlił, hdżež je ßo ſe ſuperintendentu. Kaž bě Lubijſka eſorija hižo ras po wotkhadże ßwojeho prěnjeho ſuperintendenty woßyroczena, tak je to nětko tež Budyſka. Se ſaſtupnikom ſuperintendenty je k. wyſchſchi farař Sarjenk. Hdy nowy ſuperintendenta pſchińdże a ſchtó to budże, je hiſchcże zyle njewěſte. Budyſka eſorija a město Budyſchin ſtej njerad k. ſuperintendentej Fröhlichej cžahnycz dalej.

Wólby do ſynody ßu w Sakſkej nimo. To najwažniſche ſa naß evangelſkich Serbow je, ſo bu dotalny ßerbſki ſynodala, k. kantor Krawz-Wujeſdżanſki, ſaßo wuſwoleny. Tak mamy w ſynodźi ſnowa dwejoch Serbow. Nimo wuſwoleneho ſynodale ßłuſcha do ſynody powołany ſynodala, k. wyſchſchi farař Sarjeńk. W Budyſko-Kamjenſkim wokrjeßu wuſwoli ßo jako duchowny k. farař Sickert-Wehrsdorfſki. Se tym ma w tukhwilu Budyſka eſorija wſchěch tſjoch ſynodalow tuteho wokrjeßa w ßwojich woßadach a Kamjenſka žaneho. To je wěſo njerunoſcz. Ale tuta njetrjebała bycz, njebychu-li do poßlednjeje wólby pſchecžiwo ßerbſkemu ſynodalej Kamjeńſkeho hamtſkeho hejtmana poſtajili, ale wěz hinak ſrjadowali. S Budyſkeje eſorije běchu tola nimo k. kantora Krawza, — kotryž wſchak zyle na mjeſach wobeju wokrjeßow bydli a tak tutu njerunoſcz něka kuſk runa, — hiſchcże tſjo duchowni jako wólbni kandidatojo poſtajeni, ſ Kamjeńſkeje eſorije pak jeniczzy Kamjeńſki hamtſki hejtman. Dalſchi a tſeczi woleny ſynodala w tutym wokrjeßu je, kaž je ſnaty, k. ſtud. direktor Eiſenſchmidt w Budyſchinje. — W Lubijſko-Žitawſkim wokrjeßu měješche ßo tohorunja wolicz jedyn duchowny a jedyn lajik. Wuſwolił je ßo dotalny ſynodala, k. ſuperintendent Schulze-Žitawſki, a dale k. prawiſnik Kretzſchmar-Žitawſki. Poſtajili běchu tu jenoz jeneho duchowneho a dwejoch lajikow. Tſeczi wuſwoleny ſynodala tuteju eſorijow je k. profeßor Schüttoff w Lubiju. Wólby ſ druhich wokrjeßow naß mjenje ſajimuja, tež njeje drje trjeba dróbniſcheho wo tym podacz.

Wós evangelija. To njeje niczo nowe wjazy, ſo „wós evangelija“ po kraju jěſdźi. Sjednoczeńſtwo „Wichernvereinigung Hamburg“ ma pjecz tajkich woſow. Ssmy wo tutym nowym dźěle Snutskowneho miſſijonſtwa tu hižo ras wobſchěrniſcho piſali. Wós jědże wot woßady do woßady a hromadźi woßebje na wjeczor ludźi wokolo ßo, ſo by Boże ßłowo pſchipowjedał. So pſchi tym tež hanjenja a pſchecžiwjenje njewuwoſtawa, woßebje w njezyrkwinſkich woßadach, njetrjebaſch ßo dźiwacz. Ale tež to njewuwoſtawa, ſo runje tuto dźěło a ſkutkowanje evangelija a evangeliſtow ſapſchimnje tak někotru duſchu, kotraž bě w putach ſwjeřſchnoſcże, lěnjoſcże, njewěry, bjesbóžnoſcże. S rosprawow tutych 5 woſow Hamburgſkeho ſjednoczeńſtwa ſhonimy, ſo ßu pſchi kóždym w tutym lěczu wjaz hacz 100 pſchednoſchkow měli a něhdże runje tak wjele ſhromadźiſnow ſa dźěczi. To ßu wjazy hacz 1000 wſchelakich ſhromadźiſnow ſa jene lěczo! Pſchi tym bě ßo pſchi jenym ſ tutych woſow ras 40 woßobow ſhromadźiło a to bě jich najmjenje; 10 krócz telko, 400, to bě jich najwjazy. Ale ſwonkowne liczby njeißu rosßudne. Snutskowne žohnowanje njemóżeſch pak do liczbow ſlecz. — So ßo tajkele evangelſke dźěło ſtawa runje nětkle w tajkimle cžaßu, je wulzy ſwjeßelaze. A dźěło tych, kiž ſ tutymi woſami po kraju jěſdża, njemóżeſch wyßoko doſcz wažicz. — Tuto a tak někotre druhe ſpocžinanje zyrkwje a Snutskowneho miſſionſtwa dokonja adventiſki ſkutk, pucz pſchihotowacz tomu Knjeſej, ſnowa jemu pucz pſchihotowacz. Schtó nochzył tu ßłyſcheř a pomoznik bycz?

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Sserbſka hłowna prědarſka konferenza wotmě ßwoje hodowne poßedżenje lětßa hižo do hód, ſchtwórtk po druhim advencze — niz ßrjedu, kaž bě ſmyſlnje woſjewjene. Po ſawodnej modlitwje, kaž też w tutej hižo, ſpominaſche pſchedßyda, k. wyſchſchi farař Sarjenk, kiž ma nětko po wotkhadże k. ſuperintendenty Fröhlicha jako ſaſtupjeř ſuperintendenty wjedniſtwo Budyſkeje eſorije, na to, ſchtož woßebiteho we woßadach, tak na cžežku khoroſcz k. fararja Kaplerja-Njeßwaczidlſkeho. Bóh tón Knjes chzył jemu dacz wotkhoricz a ſpožczicz nowych mozow ſa dalſche dźěło we woßadze a zyrkwi. Hdyž bě tole něſchto khutne a ſrudżaze, bě powjeſcz ſ Domaſchkez doma w Budeſtezach něſchto ſwjeßelaze. Nutrne pſchecża pſchewodźeja ßlub knježny Hanki Domaſchkez, kiž je ßebi jako ßerbſka wuczerka w Khwaczizach telko luboſcże a khwalby dobyła a ßo nětk ſ knjeſom fararjom Röß-lerom ßlubi. Prěni hłowny dypk poßedżenja bě pſchednoſchk k. fararja Tyſcherja, kiž nam wulzy ſajimaze drobnoſtki a woßebitoſcże ſe ſtawiſnow Michalſkeje zyrkwje a woßady ſdźěli. Ale byrnjež to hiſchcże bóle ſajimaze było, nadrobniſcho njemóżemy w tutym ſwiſku wo tym rosprawjecz. Naſchi cžitarjo pak drje budża bórſy něſchto wobſchěrniſche tu w naſchim łopjeńku, kotrež chze tola naſch evangelſki woßadnik bycz, ſ pjera k. fararja Tyſcherja cžitacz móz a ſhonja tak potom drobniſcheho wo tym,

kak je Michaʃka zyrkej naſtaka a kak je potom też woßadu, a to ßerbſku, doſtaka, kak bu we wulkim wohnju lěta 1634 wukhowana — a to pólvera dla, kak bu dupa dwójzy ſ Bożeho doma wupokaſana, kak a hdźe evangelſzy duchowni hacż hłuboko do ſańdźeneho lětſtotka nuts kſchc ichu. To a tamne pſchitomni k tutomu pſchednoſchkej dodachu. S dalſcheho, wo czimż jednachmy, je naſpomnicź, ſchtoż redaktor tuteho łopjeńka powſchitkownje wo ßerbſkim a woßebje wo ßerbſkim evangelſkim pißmowſtwje a nowinaŕſtwje wupraji. Hdyż ßo wo nowinaŕſtwje, wo preſſy praji, ſo je wona „wulkomóz“, płaczi tuto prajenje też ßobu ſa naſche nowinaŕſtwo. To ßo njedopósnawa, ßo po tym njeczini. Pſchiczinow je ſa to mnoho; woßebje buchu tſi mjenowany. My mamy ßobu dźełacź w naſchim nowinaŕſtwje a evangelſzy duchowni maja ßo, każ dozyła ſa ßerbſke nowinaŕſtwo, woßebje ßobu ſtaracź ſa tuto naſche łopjeńko „Pomhaj Bóh“. Je dźe tola Sserbſka konferenza ßobu ſa nje ſamołwita a tak też ſa to, ſo wono bywa bóle a bóle evangelſki woßadnik ſa ſakſke a pruſke evangelſke woßady. Nuſny by był prawje dźeławy nowinaŕſki wubjerk. Nowinaŕſtwo, nowiny, nabożne łopjeńka ßu też każ klětka, kotruż ßebi woßebje w naſchim czaßu njemóżeſch doſcź waźicź. Tu ma pola naß Sserbow ſakſkich a pruſkich evangelſkich woßadow ßo wjele pſcheměnicź! W tutym ſwiſku poręczachmy też wo ßerbſkim „Bibliſkim pucźniku“. Wón wuńde k hodam do woßadow. Tuż ſkhowajmy tutomu ſtaremu ßerbſkemu pſchecźelej pódla protykow ja lěto 1933 też ruma a luboſcźe. Njech ſ nami dźe! Kóżdy drje je naſhonił, kak Boże ßłowo, w Bibliſkim pucźniku nam ſapißane, tak huſto, haj, hdyż dale myßliſch, pſchezo runje to praji, ſchtoż nam ſa tón a tón dźeń najnuſniſche. Powſchitkownje ßo wobżarowaſche, ſo Pucźnik tak poſdźe pſchińde. A to je też wobżarowacź. Napißał je jón nam ſaßo k. farař Rencź-Bartſki. — To a tamne ſ woßadnych a ſwoßobinſkich należnoſczow bu hiſchcźe naſpomnjene, tak na pſch. ſ nowa ſarjadowany zyrkwinſki dawk. — Wono je tak, ſo ßu ßamo ſchtyri poßedźenja Hłowneje prědarſkeje konferency hiſchcźe pſchemało ſa wobſchěrne a wulzy ważne ſhromadne dźełło ſa naſche ßerbſke evangelſke woßady a ſa naſche Sserbſtwo nětkle w tutym cźeżkim a tak roſßudnym czaßu. Myßlimy ßebi, ſo ßu wſchitzy ßerbſzy duchowni w jenej myßli pſches jene ſ tym, ſchtoż k. pſchedßyda pſchi ſpoczatku poßedźenja něhdźe tak wupraji: Na ßamu konferenzu njejßym ſchoł a njeńdu tak rad każ na ßerbſku, na kotruż njejßym ſakońſzy nuſowany khodźicź, na kotruż mje wjedźe moja ßerbſka wutroba a luboſcź a ßwěra k ßerbſkemu ludej. — A tak też je. A tuta luboſcź a ßwěra chze a budźe ßobudźełacź ſa lud a woßadu, a to runje tam, hdźeż ßo ſda něſchto njedoßahaze a njeſpodobne bycź. Tajke dokładne a ſpomożne dźełło njeje tu móżne dokonjecź w ßamotaŕſtwje ale ſe ſjednoczenymi mozami. A tohodła je dobre, ſo mamy naſchu „Hłownu prědarſku konferenzu“, kotraż je telko lět ſ wulkim żohnowanjom ſkutkowała ſa evangelſki ßerbſki lud a też nětkle w tajkim czaßu tón ßwjaty nadawk ma, ſkutkowacź a dźełacź, — a ſ njej kóżdy ßerbſki duchowny.

Hodowny ſchtom ſa wſchěch ßwěczi ßo nětkle ſaßo na tak někotrym torhoſchczu naſchich městow. We Wósporku jón n. pſch. w kraßnym ßwětle wohladachmy. To je dobre tak. Cźłowjekojo nětkle wjazy njedoczinja, ßwědczicź wo hodownym Sbóżniku a wo naſhonjenym hodownym ſbożu, — abo woni to wjazy nochzeja, njemóżeja, dokelż ßo w adventſkim czaßu wjazy tak njepſchihotuja ſa hodowneho Knjeſa. Tuż dyrbi wſcho druhe ßobu wo tym ßwědczicź, ſo je pſchiſchoł Ssyn Boži, kiż chze Wumóżnik wſchitkich bycź. Njech „hodowny ſchtom ſa wſchitkich“ wſchitkich kſcheſczijanow nawabi k tomu, ßo dopomnicź wſchěch tych ßwjatych mozow, kotreż ßu jim ſpożcżene a ſ tutymi mozami ſa druhich a pſched druhimi ſkutkowacź, ſo bychu tak hodownemu Knjeſej pucź pſchihotowali do wutrobow a ſdobom wſchěm ſtyſknym a ſabłudźenym wutrobam pokaſali pucź, po kotrymż maju hicź. Kſcheſczijanow zyke ſadźerżenje w tutym cźeżkim czaßu a w tutych hodownych dnjach ßwědcź wo kſcheſczijanſtwje a ſa hodowneho Knjeſa Jeſußa.

Wobradźecź chzył kóżdy rad něſchto ßwojim lubym, ſnajmjeńſcha něſchto trěbne a dobre! Trěbne a dobre ſa młodych a ſtarych ßu woßebje w naſchim czaßu też dobre knihi a knižki. A my Sserbjo mamy dobre ßerbſke knihi a knižki. Tuż położmy tute pod hodowny ſchtom! Prawo ma tola to ßłowo: Hajicź mamy a ßebi ważicź ßwojich wótzow rěcź a wěru! Hdyż dobre ßerbſke knihi a knižki wobradźiſch, cźiniſch po tutym ßłowje, a to po zyłym: hajicź rěcź a wěru. Schtóż tu famóże połojcznojty bycź, pſchi tym je ſtrach, ſo ßo też wěra do teho Boha, kiż nam je dał ßerbſku macérnu rěcź ſa drohe kubło, poczina njezyła bycź a połojcznata. Kajke knihi a knižki to nětko? Ssmolerjez kniharńja ma jich doſcź na wubjerk, a kóżdy duchowny a też druſy móża cźi radźicź. Mjes njeńſchimi knižkami chzemy naſpomnicź: „Wotrocźk“, „Spokojene żedźenje“, „Bjes Boha na ßwěcźe“; wone ßo runje tak ſa naſch czaß hodźa. Abo macźe ſa dźěcźi o doroſcźenych hižo kraßne ßerbſke ſpěwniki a cźitanki, każ na pſch. „Kwětki“? Na ßerbſku protyku njetrjebamy wjazy woßebje pokaſacź. „Pſchedźenak“ je wěſcźe w kóżdym domje hiſchcźe lubje witany. Trjebaſch tola ſa tutu rjanu protyku lěta 1933 jenoż 50 np. płaczicź. A k tomu něſchto duhe: Nowe ßerbſke ſpěwarſke. We wſchěch družinach a po wſchelakich płacźiſnach móżeſch ßebi je kupicź. Kajki to rjany hodowny dar! Maſch w nich wjazy hacż 150 nowych ßerbſkich kěrluſchow. — Tak tu krótka pakaſka ſa toho, kiż chze něſchto dobre a niczo njetrjebawſche położicź na hodowne blido. Tajki njeſabudźe też pſchidacź „Sserbſki bibliſki pucźnik ſa lěto 1933“, kiż w tutych dnjach ſ města na wſy pſchikhwata.

Pomhaj Bóh

pſcheje wſchěm ßwojim cźeſczenym cźitarjam a cźitarkam żohnowany hodowny czaß a ßebi, ſo bychu wſchitzy, kiż łopjeńko nětkle cźitaja, jemu ßwěrni woſtali, a ſo by tón a tamny ßerbſki dom — haj jich wjele ßerbſkich domow — ßo wulkej woßadźe cźitarjow pſchiſamkło. Tohodła, ſchtóż łopjeńko ſ póſtom doſtała, ſkaſaj ßebi je ſnowa hnydom, a ſchtóż jo hiſchcźe njeczita, ſkaſaj ßebi jo na farje abo na póſcźe abo druhdźe. Hajmy ſ tutym łopjeńkom w ßebi a mjes nami naſchich wótzow rěcź a wěru!

Smyłki. „Khěżka ma'a, bydlenje ſtaruſchke, kiż je ſ wudowu,“ tak ßu dyrbjeli naſchi cźitarjo tydźenja tu we łopjeńku cźitacź. Njewěmy, ſchto bě „cźiſchc eŕſkej maſchinje“ abo lěpje „ſtajeŕſkej“ nutſpadło, ſo tak ſeſtajane pißmiki jej wupadźechu. Njemolimy ßo, ſo je kóżdy prawje cźitał: „bydlenje ſtaruſchki, kiż je ſ wudowu.“ A runje tak, wěſo dyrbjeſche tam něſchto dale rěkacź: „Pſchijědu k wjeſzy“ a niz „k mjeſy“. — Je to hodowny czaß abo politiſki abo druhi, kiż nam tajke ſmyłki a pſcheměnki wobradźa?

Liſtowanje. Sa Hodownicźku: W. we W. — Sa Sylveſter a Nowe lěto: W. w Ho. — Sa 1. po Epiph.: R. w B.

Samoſtwity redaktor farař Wyrgacź w Noßaczizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźernje a kniharnje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa kóżdu ßobotu a płaczi ſchtworcźłětnje 108 pjenježkow.

Čišło 52

Bohhaj Bóh!

Lětnik 42

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewj će! F.

Serbske niedźelske łopjeno

W Budyschinje 25. dezembra 1932 Bautzen

Hodownicžka.

Luk. 2, 1—14.

Sady naß leži ta cžicha ßwjata nóz, tute hodźiny, na kotež ßmy ßo dołhi cžaß wjeßelili, a klinczałe ßu ßu w naschich domach ßaßo naſche rjane hodowne ſpěwy, a ßmy ßej ßaßwěcžili Božodźěſcžowy ſchtom a ßmy ßej cžitali ſtary a pſchezo ßaßo nowy evangelijon, kiž nam powěda wo tym, ſchtoż je ßo ſtało tam w Bethlehemje. To je ßwjedźeń, kotryž chzemy pſchede wſchěm ßwjecžicž we wokrjeßu ßwójby, a na njón khwataju tak rady domoj dźěcžźi, kiž ßu w zuſbje, ſo bychu jón ßwjecžili ſ tymi ßwojimi, ßo dopomnjo na ſbožowne lěta prěnjeho dźěcžatſtwa. Njeje lohko ßo wuwinycž rjanoſcžźi tutoho ßwjedźenja. Hdźežkuli je w běhu cžaßa ßo prědowało evangelijon, tam je ßo runje tutón ßwjedźeń pſchijał ſ wjeßełoſcžu, a to je wjeßeła myßl, ſo ßu dźenßa wſchudźom po zyłej ſemi kſcheſcžijenjo jako wulka hody ßwjecžaza ßwójba.

Ale wěmy, ſo ßo njepſchecželſtwo ſběha tež pſchecžiwo tutomu ßwjedźenjej. Cžitamy, kak chzedźa w Ruſkej runje lětßa hodowny ßwjedźeń kaſnycž ſe wſchej mozu a kak ßo tam pſchihoty cžinja, kak mohł tež pola naß ßo hodowny ßwjedźeń kaſnycž pſches radio. Pſched něſchto lětami pißaſche tež pola naß jedyn ſ tych cžaßopißow, kiž ſteja na lěwej ſtronje, w naſtawku, kiž ßo ſ hodami ſaběraſche: „W hibanju dźěłaŕſtwa, w mjeſeßobnej pomozy a towaŕſchnoſcžźi póſnajemy ſbóžnika, kiž twari měr a ſbožo cžłowjekow a wjedźe naß na wyſchinu.“ Nam by žel było toho nana, kiž chzył tajke myßle ſtajecž do ßrjedźiſny hodowneho ßwjedźenja, kotrež wuhotuje ßwojim dźěcžom.

A my ßami? Je naſch hodowny ßwjedźeń hižo był prawy ßwjedźeń, hdyž ßmy bohacže wobradźili tym ßwojim a ßmy hodowne ſpěwy ſpěwajo ſtali wokoło ſchtoma? Schto chzedźa a dyrbja hody nam bycž, to budźe nam hakle potom ſjawne, hdyž damy ßo wjeſcž wot evangelijona tam do Bethlehema, ſo bychmy ſhonili, ſchto je luboſcž Boža nam wobradźiła.

Khwalbny kěrluſch, ſ kotrymž ßyła njebjeſkich wójſkow pſchewodźeſche ſaſtup Božeho ßyna do ßwěta, klinczi kaž do wſchěch cžaßow, tak tež nam: Cžeſcž budź Bohu we wyßokoſcžźi a měr na ſemi a cžłowjekam dobre ſpodobanje. Snamjo ßwěta je njeměr; w Jeſußu je Bóh nam póßłał toho, w kotrymž móžemy, hdyž jenož chzemy, namakacž cžiche wukhowanje a ſbóžny měr. Rady ßo dopomnimy na to, ſo ſtejeſche w tamnym cžaßu w Romje, kotrehož khěžorej Auguſtußej běſche tež židowſki lud poddany, templ, kotryž dyrbjeſche wodnjo a w nozy wotewrjeny ſtacž, kaž dołho běſche w Romſkim khěžorſtwje něhdźe wójna, a kotrehož wrota mějachu ßo ſamknycž, hdyž knježeſche wſchudźom měr. W lěcže Khryſtußoweho naroda běſche tutón templ prěni raz ſamknjeny a khěžor da pjenjeſy bicž, kotrehož napißmo rěkaſche: Sbožo luda, měr zyłeje ſemje. To běſche kaž wěſchcženje, ſo je ſaſtupił do

ßwěta Meßias, kiž je ſěrſchta toho měra. Wěmy, a někotry ßo na to pohórſchuje, ſo njeje pſchiſchoł powſchitkowny měr k nam cžłowjekam. A my wěmy, kaž ßmy to ßami dyrbjeli ſhonicź, ſo ßu cžaßy, hdźež ſteja ludy w brónjach jedyn pſchecźiwo druhemu. A my to ſhonimy hacž do najmjeńſcheje wßy, ſo móže ßamo mjes ſtarſchimi a dźěcźimi pſchińcź k tajkemu njepſchecźelſtwu, ſo ßo ßamo ſwjaſki ßwójby rostorhaju. A drje tak dołho, kaž budźa cžłowjekojo na ſemi, cžłowjekojo, wo kotrychž ßwjate pißmo praji, ſo je myßl cžłowſkeje wutroby ſka wot jeho małoſcźe ßem, tak dołho budźe drje njepſchecźelſtwo a wojowanje, kaž je to też Khryſtuß ßam nam zyle ſjawnje prajił. Ale to płacźi ſkónczńje jenož tam, hdźež cžłowjekojo hiſchcźe njeißu Jeſußej prawje dali w ßebi ſkutkowacź. Schtóž pak ma tutoho Jeſußa, ſchtóž je jeho horje wſał do ßwojeje wutroby a do ßwojeho žiwjenja, tón ſměje też w najwjetſchim njeměrje tutoho ßwěta dobywazy ſbóžny měr, pſchetož tón wě, ſo ani nětcžiſche ani pſchichodne, ani žiwjenje ani ßmjercź jeho njemóže dźělicź wot teje luboſcźe Božeje, kotraž je w Khryſtußu Jeſußu, naſchim Knjeſu.

To je wſchak to ważne pſchi hodownym ßwjedźenju, ſo ßo na nim ſjewi Boža luboſcź k nam w tym, ſo budźe Jeſuß nam daty, kiž chze naß wußwobodźicź ſ mozy hrěcha a ßmjercźe a cžerta a chze naß dowjeſcź do ſjenocźenſtwa ſ Wótzom. Tak namaka wſcho hodowne prědowanje ßwój najwyſchſchi ſkhodźeńk w tutej jenej ßadźe, kotruž jandźel nam praji: Wam je ßo dźenßa tón Sbóžnik narodźił. Hdyž chzemy roſymicź zyłu wjeßełoſcź tuteje powěſcźe, dha dyrbimy najprjedy pſchińcź k ſpóſnacźu ßwojeje ßłaboſcźe, w kotrejž ßmy bjes ſbóžnika ſhubjeni. To je wěſcźe cźežki pucź, na kotryž budźemy ſ tym pokaſani a wjele je tych, kiž nochzedźa po nim hicź. Cžłowjek naſcheho cžaßa je hordy a wotpokaſa tajku nabožinu rady jako ßłabu, ponižowazu. A tola žada ßej tajki pucź połnu khrobłoſcź, kaž wſchak wſcho kſcheſcźijanſtwo ßej žada ſmužitoſcź. Pruhuj jenož ßwěru ßwoje žiwjenje, a ſhoniſch, kajke ßylne mozy ßo tebi tu napſchecźiwo ſtajeja, mozy, kotreż chzedźa cźe wróczo dźerżecź wot Boha a wot ſboża w Khryſtußu Jeſußu. Schtóž je tak daloko pſchiſchoł, ſo móže prajicź: Ja khudy hrěſchny cžłowjek, — tón też wě wo wojowanju; ale tomu ßo potom też ſjewi w zyłym bohatſtwje, ſchto nam pſchipowědaju hody w powěſcźi: Wam je ßo dźenßa tón Sbóžnik narodźił. Tón wě, ſo Boža luboſcź niecha naß ßamych woſtajicź, ale je toho póßłała, kotryž chze pytacź, ſchtož je ſhubjene a ſbóžne cžinicź. A jako cźi, kiž wěmy, ſo je naſcha cźěmnoſcź ßo ſhubiła pſched njebjeſkim ßwětom, ſpěwamy ſaßo k hodam ſ ertom a ſ dźakнej wutrobu: Jeſuß naſch Sbóžnik tu je, Jeſuß naſch Sbóžnik tu je.

Hiſchcźe ras prajimy: Wſcho to, ſchtož hody nam pſchipowědaju, ſměje hakle potom ſa naß wužitk, hdyž ßej to też pſchißwojimy, hdyž Jeſußa horjewoſmjemy, hdyž damy jemu ßo ſnowa narodźicź w naſchich wutrobach, ſo by wón w naß ſkutkował. Je tak, kaž je ſchtó ras prijił: A hdy by ßo Khryſtuß tyßaz krócź w Bethlehemje narodźił, a niz w tebi, dha by ty był wěcžnje ſhubjeny. Jeſuß dyrbi móz bycź we naſchim žiwjenju, a wo naß njedyrbi rěkacź, kaž je to Jeſuß płakajo prajicź dyrbjał na židowſki lud: A wy ſcźe njechali. Jeſuſa dyrbiſch ſnacź wuknycź. A wón ßo tebi ſjewi we ßwojim ßłowje, w evangeliju; wón ſtupi tebi napſchecźiwo w Božim domje w Božich ßłużbach, wón chze ßo ſ tobu ſjenocźicź we ßwojim ßwjatym wotkaſanju. Kak wjele je tych, kotrymž ßu to zyle pódlanſke wězy, a hacž runjeż je wón ßrjedźa mjes naß ſtupił, dha płacźi tola huſto hiſchcźe to, ſchtož Jan kſchcźenik wotmołwjeſche tym, kiž k njemu pſchińdźechu ſ praſchenjom, ſchtó wón je, pokaſujo na Jeſußa: Wotrehož wy njeſnajecźe.

Hdyž pak wěſch, kak wjele luboſcźe je też tebi Bóh wopokaſał, dyrbjało dha tebi tak cźežko bycź, twoju liwoſcź wotpołožicź a ſahorjeny bycź ſa twojeho ſbóžnika? A ßy jeho prawje ſpóſnał a maſch jeho, dha potom ſ wjeßełoſcźu do noweho žiwjenja, ſo by kóždy póſnacź mohł, ſo knježi w tebi nowe jaßne ßwětło. To pak ßo potom wěſcźe też wopokaſuje w twojim ſadźerżenju pſchecźiwo twojim ßobucžłowjekam. So je tak wjele roskory a njepſchecźelſtwa mjes cžłowjekami, tak mało roſumjenja a tak mało wodawanja, to praji nam, ſo hiſchcźe njeſtejimy w prawym hodownym ßwětle. Tuž wjazy luboſcźe, kſcheſcźijanſkeje bratrowſkeje luboſcźe, to ßej hody wot naß žadaju, a na tym budźe kóždy póſnacź, ſo my Khryſtußowi wucžomnizy ßmy, hdyž luboſcź mjes ßobu mamy. To potom budźa wjeßełe, žohnowane hody. To daj nam Bóh, luby Knjes. Hamjeń.

Myßliczki pſchi Božodźěſcźowym ſchtomje.

Nóz wobdawa ßwět a cźěmnoſcź ludźi. Też naſch ßerbſki lud cźerpi pod cźežkej nuſu. Cźežki a cźěmny je pſchichod, kiž je pſched nami.

Do tuteje cźěmnoſcźe pak pſchinjeßu jaßne ßwětło lube hody, kotreż ſnowa ßwjecźicź nam Bóh luby Knjes ſpožczi. Saßo ßměmy ſhladowacź ſ naſchimi dźěcźimi na Božodźěſcźowy ſchtom, na kotrehož hałoſach ßo ſybola jaßne ßwěcźki. Ssamo pod hołym njebjom ßwěcźa ßo w nowiſchim cžaßu w měſtach, hdyž je ßwjaty advent pſchiſchoł, ßwěcźki ſ hobrſkeho ſchtoma na njeßměrnym naměſcźe.

Tyßazy ludźi khodźi tam kóždy dźeń hladacź ſ khutnym mjeswocžom; nimaju khwile, honja a cźiſchcźa ßo do prědka, myßla jenož na ſtaroſcźe wſchědneho dnja. Ale pſchi Božodźěſcźowym ſchtomje nětkotryžkuli poſaſtanje khwilku, hlada do ßwěcźkow a je cźichi. We hłubokich myßlach ßłucha němemu a tola tak ſroſumliwemu prědowanju Božodźěſcźoweho ſchtoma.

Haj Božodźěſcźowy ſchtom chze nam bycź hodowne prědowanje, chze naß pokaſacź na hłuboki wuſnam hodow! Božodźěſcźowy ſchtom pokaſuje naß na Boże dźěcźo!

Hdyž ßněh a lód ſemju kryjetej, hdyž wſchitko w Božej ſtwórbje ſymne a morwe, hdyž je wſchě liſcźo wot ſchtomow wotpadało a hałžki ſrudne ßo kłonja, tehdy ſtejimy do naſchich jſtwow ſelenu jědleńku, ſo by nam pſchiwołała: Hdyž je wſcho ſymne a morwe wokoło tebje, něſchto je, ſchtož traje a wumóže wbohich cžłowjekow ſe ſymy a ßmjercźe: Boža luboſcź, kiž ßo kóžde hody ſnowa ſjewi w Božim dźěſcźu. Tohodla je jědleńka ßwojeje młódnoſcźe a wobſtajnoſcźe dla ſchtom Božeho dźěſcźa, kiž pſchinjeße ſbožownoſcź a radoſcź do khutneje wutroby.

Hdyž ßu nozy najdlěſche, hdyž je cžaß lěta najcźěmniſchi, ſaßwěcźimy ßwěcźki na Božodźěſcźowym ſchtomje. Njeje cźi potom, jako bychu hwěſdy ſ njebjeß na ſemju pſchiſchłe? Sswěcźki na ſchtomje woſnjamjenjeja ßwětło ſ wyßokoſcźe, kiž hody ßwětej ſeſkhadźa. Płomjo bójſkeje hnady rosßwětli ßamo najcźěmniſche kuty: „Tak je Bóh tón ßwět lubował, ſo ßwojeho jeniczkeho ßyna dał je, ſo bychu wſchitzy, kiž do njeho wěrja, ſhubjeni njebyli, ale wěcžne žiwjenje měli.“

Dorozymiſch hłubokoſcź tutych ßłowow? Je jadro evangelija, wjeßełeje powěſcźe wo Božej hnadźe w Khryſtußu.

Hałožki Božodźěſcźoweho ſchtoma tak roſtu, pſchezo ſ dweju wubitkow hałožki kſchiž naſtawa. Do tajkich hałoſowych

Hodowny ßwjedźeń.

Hłóß: Knjesa khwal, duscha

Hody ßu pschischłe, schtó nochzył ßo wießelicź nètko!
Cźlowjestwo shubjene dostanje w Sbóźniku wschitko!
Na pomoz dźe — Luboscź, ßo ßmilika je!
Nam pomoz bójska je blisko!

2. Hody we Bosy lud wèrjazy wjeß'licź ßo móże,
S Bójskeje hnady a luboscże dźěcźi ßmy Boże!
Wjeßelmy ßo, — Lud Boźi s hnady ma wscho:
Wěcźne najkraßnische shoże!

3. Bethlehemo, ty ßy lubosne mèstaczko Boże!
Dźècźatko w źłobiku nasche nam najwjetsche shoże!
Jesußo Ty, — Sbóźnik nasch, wumoźnik ßy!
Psches Tebje dźěcźi ßmy Boże!

4. Njebjo je rostorhła luboscź, ßo puschcźiła dele,
Dźětała, cźerpiła sa nasche shoźo tak wjele!
Spósnajcże to, — ludy wschè, dźakujcże ßo Knjesej! Wscho cźinił je derje!

5. Sbóźnik je pschischoł do nascheho hubjenstwa dele,
Wumoź naß s hrěchow, se ßmjercże a wěcźneje hele —
Najwjetschi Knjes — je naschu winu wschu njeßł,
Wumóhł naß s wècźneje cźwile.

6. Wulke a mózne a kraßne wschè skutki ßu Boże!
Wutroby bojasne, stysknjwe klapaju lóże;
Pschischoł je k nam — Bóh wbohim hrèschnikam ßam
Pschinjeßł je najwjetsche shoże!

J. W.

Tola hischcże hody!

Po haßach błudźi dźěcźo. Je mucźne, hłódne. Ssylsy ßo jemu ronja. Syma jemu je.

Nimo njeho khwataja ludźo s cźrjódami, khwataja dom. Ssu hody. Wobradźecź chzedźa, po dary dźeja.

Na dźěcźo njekedźbuje nichtó. Cźim bóle kedźbuje dźěcźo na khwatazyzch, s pakcźikami wobcźeżenych cźlowjekow a na wokna klamow — a hischcże bóle na wokna bydlenjow, sa kotrymiź ßo tu a tam hiźo ßwěcźi hodowny schtom.

Tamle runje saßo roscże s cźěmnoscże pyramida polna lutych ßwěcźkow: Bożodźěsczowy schtom! Dźěcźo wostanje kaź pscheměnjene stejo a hlada — hlada. Wócźzy ßo jemu błyschcźitej, ßylsy ßo jemu sybola.

A tuto błystotanje a sybolenje ßapnje do wóczźkow schědźiwza, kiź chze nimo dźěscźa do domu, hdźeź ßo runje na wobradźenje hotuja. Wón posastanje, hlada, hlada. Teź we jeho wóczźkomaj ßo sapocźina błyschcźicź — a po lizomaj ßo sabłyskujetej dwě ßylsy.

„Něhdy, něhdy njebě skoro hinak pola mje! — Ale Bóh je pomhał a mje dźiwnje wjedł!“

Pschezo hlada dźěcźo na wokna, kotreź ßu nětk zyle rosßwětlene. A starz hlada na njo. Nadobo pschistupi a rjekne:

kschižow tykamy ßwěcźki. W snamjenju kschiża błyschcźi ßo hodowna ßwěcźka a ßapa k wyßokosczi. W snamjenju ßmjercże snamjo ziwjenja!

W tajkich myßlach na Božodźěsczowy schtom hladajo, sazßyschimy troschtnu radostnu powěscź jandźela: „Njebojcże ßo! Hlaj ja pschipowědam wam wulke wjeßele!“

Hodowny jandźel wjedźe naß kaź něhdy pastyrjow do Bethlehemskeje hródźe k Božemu dźěsczu, kiź, do khuduschkich pjeluschkow powite, w źłobje leźi. S pastyrjemi poklakńmy ßo psched dźěsczom w źłobiku, shladujemy na spodźiwne ßwětło, kiź dźěcźatko wobdawa. Skhilmy ßo k njemu! Potom ßo naß dych Božeho dźěscźa dótka. Kak spodźiwny a zuni wón je! Ty ßy nutrny a cźichi w tajkim dychanju. Ty ßlyschisch saßo ßwoju wutrobu putotacź. Dyrbisch pak cźichi a nutrny bycź, ßo zyle do hodowneje spodźiwnoscże podnuricź.

Boże dźěcźo! S tebje wukhadźa wěcźnoscź, wyßokoscź, miłe ßwětło. Kak tutón dych polěpschuje, swjeßeluje, posběhuje! S tajkim dychom njeje niczo wo njeměrje ßwěta

Hdyż w tajkej nutrnosczi stejisch psched Božodźěsczowym schtomom, potom cźe njepschewinje próch dróhow a haßow. Potom ßo njeslemisch pod staroscźemi wschědneho dnja, ßamo niz w najcźeźschich cźaßach. Potom ßy khmany, ßwiecźicź najsbóźnische hody w błyschcźu Božodźěsczoweho schtoma, kiź chze nam bycź symbol bójskeje hodowneje luboscże.

R. Sahrodnik

„Pój ßobu, ja chzu cźi rumpodich bycź a Boże dźěcźo budźe tam nutskach!“

„Ja? Ja dyrbju ßobu hicź? — Tam nuts?“

„Haj, pój! Ja ßym dźěd a mam tam nutska wnuczku a wnuczka, kotrajź wěścźe žadoscźiwje cźakatej na wobradźenje a na dźěda. Teź ßa tebje tam zyle wěścźe něschto budźe!“

„Sa mnje? — O ßa mnje!“

Saßo ßo kuleja ßylsy. Ale w nich ßo ßabłyskuje najwutrobnischa radoscź. Schědźiwz wosmje dźěcźo ßa ruku a ßastupi do domu. Tam witatej dwě wješela połnej dźěscźi jeho — a po krótkim ßłowje teź dźěcźo, kotrež ßa ruku wjedźe.

A hdyž nětk dźěd bu ſ rumpodichom, buschtej dźěscźi ſ hodownymaj jandźelomaj.

Hodownu radoscź khuduschka wopißacź njeje móžno, njeje teź trjeba. Schtóž hody ßwjecźi w Jesußowej luboscźi, tón to ßam wě, ßam naschoni, tón ßo njekomdźi, ßam tajke khožowne, sbóžne hody pschihotowacź — ßebi a druhim.

Ja steju tudy a ßo kłapam.

Boże dźěcźo ßo kłapa wo wschitke durje a na wschelakore waschnje. Jena ſ měschcźanskich mißijonarkow města Halle powěda něhdźe tole:

W tych haßach, w kotrychž po wschěm sdacźu njewěra a bjesbóžnoscź bydli, pytamy my sałožki noweho žiwjenja we wěrje sałožicź. My tam ſ kopjenami mißijonske dźěło wukonjamy a wob tydźeń na 700 ßwójbow wopytujemy. Wožebje je nam nasche dźěło ſ dźěcźimi durje do domow a ßwójbow wotewriło. My tute dźěcźi na skhodach, w khěžach, we dworach hromadźujemy a ſ nimi bibliske hodźiny dźeržimy. Wulki dźěl ßwójbow khodźi nětk teź hižo k nam do naschich bibliskich hodźin, hacź runje ßu pucźe husto daloke,

Jesuß ßo kłapa wo wschitke durje. My ßłyschimy, so ßo podarmo njekłapa, ßamo niz na haßach, na kotrychž bjesbóžnoscź bydli. Kak dha ßměło ßo stacź, so wón ßo podarmo kłapa na wßach, w kotrychž, kaž prajimy, kaž ßebi myßlimy, wěra bydli.

Jesuß ßo kłapa wo dźěcźaze wutroby a my widźimy, so niz podarmo. A Jesuß ßo kłapa w dźěcźoch wo wutroby dorosceńych, a niz podarmo, a to niz podarmo we wulkich městach. Schtó chzył a ßměł, njech młody abo stary, Jesußa, kiž ßo nětkle jako hodowne dźěcźo Boże kłapa wo wschitke wutroby, wonkach wostajicź? Ssnadź ty?

„Ja kłapam tu! O duscha poßłuchaj
na tutón ßwjaty cźaß!“

Pomhaj Bóh Wam!

Pomhaj Bóh Wam, — pschejemy, —
Hdyž tu nětko ßwjedźeń hnadowny,
So Wy, lubi, spěwacź móžecźe
Wulke haleluja hodowne
Wschitzy ſ hłubokeje wutroby,
Hnadnom' Knjesej wyskajzy!

Pomhaj Bóh Wam, — strowimy, —
So Wy do hódneje wutroby
Wschitzy lubje rjenje witajcźe,
Boži dźěcźo, dźěcźo hodowne,
Dokelž połni ßwěrnej' luboscźe
Wy ßo hody sjewischcźe!

Pomhaj Bóh Wam, — prajimy, —
So Wy, hdyž ßo cźaß tu hodowny
Minje, njetrjebali ßami hicź
Pucź, kiž chze ßo nam wschěm sacźěmnicź,
Ale so Wy ſ Khrystom swjasani
Byschcźe ßwój pucź cźahnyli.

Zyrkej a stat.

Pschecźiwo hodam. Něschto by pobrachowało — pschi nětcźischich wobstejnoscźach, — njebychmy-li niczo wo kaženju hodowneho ßwjedźenja ßłyscheli. Ssowjetruska bě ßo na wulke wojowanje pschecźiwo hodam pschihotowała. Ssowjetruska njeby tola teź wjazy Ssowjetruska była, by-li wulki ßwjedźeń kschescźijanstwa na pokoj wostajiła. Tak je w Leningradźe „Swjask wojowazych bjesbóžnych“ sarjadował wojowanje, w kotrymž chze ſ wultimi ßyłami pschecźiwo hodam sakorcźicź. 50 brigadow maja ßo se ßwojimi bjesbóžnymi pschiprawami do luda póßłacź. Dale pschihotuja 30 bjesbóžnych wustajeńzow. Bjesbóžne museje ßo hotuja na to, pschijimacź ßyły dźěłacźerjow, kotrychž chzedźa psches museje wjesci, w kotrychž je nahromadźene wscho, schtož něka bjesbóžnoscźi ßłuži. — Hodowne dźěcźo njenamaka teź žaneho druheho ruma khiba hródźe, jako ßo do ßwěta narodźi. Njedźiwamy ßo, so to teź dźenßnischi dźeń hischcźe hinak njeje. Wješelimy ßo pak, so ßmy my jemu najlěpscheho ruma dali a jo sa ßwoje wsali. Wón da nam nětk teź wot ßwojeho. A to je žohnowanje!

Wschelake ſ bliska a daloka.

Hodowne dary ßo wobradźeja dźenßa. Njewěmy my nikoho, kotremuž by dar nusny a witany był, a wón jón tola nima, nima ßobu tohodla, dokelž my, kiž móžemy, jemu niczo njewobradźimy. Haj, wobradźachmy my tym, kiž ßu khudźi, potrěbni, tym, kiž ßu hłódni, nasy, khori, běd ni, tym, kiž ßu ſrudźeni a tyscheni. Hdyž hdy, naschonisch hody, so dawacź rěka wješele pschihotowacź a wješele měcź. Hdyž hdy, sjebasch ßo hody wo wěrne, wutrobne wješelenje ſ tym, so njedarujesch, hacź runje mohł darowacź. Hdyž hdy, pokasasch hody, hacź ßy dźakowny abo niz; dźakowny pak masch bycź dźěscźu Bożemu, kotrež ßo tebi ßame da a ſ tym sawdawk wěrneho sboża, wěcźneje sbóžnoscźe. Hdyž nětk hodowni jandźeljo pischu do knihow wěcźnoscźe wo tutych hodach, pischu teź twoje mjeno ßobu do tych, kiž wěrne hody ßwjecźachu a tohodla teź ſ Božim dźěscźom ßobu dźěchu pschihotowacź hody druhim ſ dźaknej hodownej wutrobu, ſ dźaknym hodownym ßłowom, ſ dźaknym hodownym darom.

S **Konnersreutha** ßo pische, so je Hana Neumannez wotpokasała, ßo w klinizy wobkedźbowacź a pruhowacź dacź, kaž bě ßebi to biskop pschał. S katolskeje strony ßu tuto njesadźerženje samołwja a ßo praji, so to njeje njeposłuschnoscź pschecźiwo zyrkwi, kotraž je jenož pschecźe wuprajiła. Na kóždy pad je schkoda, so ßo nětk tajke pruhowanje w klinizy njemóže pschewjescź. Mjenje wěrjazych dla, wjele bóle njewěrjazych dla by dobre było, by-li ßo wěz pschepruhowała. Njewěrjazy a prějerjo budźa ßo ßmjecź a wo jebanstwje a druhim rěcźecź. Runje sa tutych by poražaze było, by-li wědomoscź dyrbjała wobßwědcźicź, so wscho tak je, kaž ßo powěda, so dyrbi wědomoscź wusnacź: njerosumimy, njewěmy. — Schto budźe nětk katolska zyrkej cźinicź?

Listowanje. H. B. a J. W. a Sa.: Wutrobny dźak sa wscho! Schtož dyrbi ßo njedźelu wosjewicź, ma póndźelu prjedy pola mje bycź. Redaktor. — Sa Nowe lěto: W. p Ho. — Sa 1. po Epiph.: R. w B. — Sa 2. po Epiph.: B—r. w B.

Samotwity redaktor farar Wyrgacź w Nošacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmoleriez knihicźiſchcźerńje a knihařnje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyschinje
Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi schtwórcźletnje 108 pjenježkow.